

KRONIKA PICKWICKOVA KLUBU

KRONIKA PICKWICKOVA KLUBU

Charles Dickens

slovar

Translation © Emanuela a Emanuel Tilschovi –
dědicové c/o DILIA, 2020
Czech edition © Nakladatelství Slovart, s. r. o., v Praze roku 2020
Cover illustration © Tomski&Polanski, 2020
All rights reserved

Z anglického originálu
The Posthumous Papers of the Pickwick Club
(Chapman & Hall, Ltd., Londýn 1897)
přeložili a úvodní poznámkou a seznamem osob doplnili
Emanuela a Emanuel Tilschovi
Vysvětlivkami opatřil Jaroslav Hornát
Korektury Marie Teplá
K vydání připravila Kateřina Eliášová
Sazbu zhotovil Alias Press, s. r. o., Bratislava
Tisk Těšínská tiskárna, a. s., Český Těšín
Vydalo nakladatelství Slovart, s. r. o.,
v edici *Světová klasika* v roce 2020
Vydání první

Cena uvedená na obálce je nezávazným
doporučením pro konečné prodejce

ISBN 978-80-7529-960-4

10 9 8 7 6 5 4 3 2 1

www.slovart.cz

MÍSTO PŘEDMLUVY

Vě světovém písemnictví je jen málo nesmrtelných humoristických děl, v nichž by autor nevyužíval i komiky směšně volených vlastních jmen. Jimi staví v průběhu celého slovesného díla jednotlivé postavy záměrně do určitého světla a připomíná trvale nějakou jejich charakteristiku, ať vnějškovou nebo niternou. Zdůrazňuje jimi svůj kritický postoj podle toho, pokřtí-li osobu neutrálně nebo symbolicky, dá-li jí jméno všední nebo neobvyklé, dobrácké, podivínské, obojaké, fraškovité, hanlivé či jízlivé.

U díla přeloženého je čtenář leckdy v jisté nevýhodě. Často bývá ošizen o tu část komiky, která vyvěrá právě z humorně volených jmen, kdežto čtenář originálu má možnost vychutnávat komiku všechnu, i komiku jmen.

Protože však autor tohoto díla patří již neodvratně ke klasickým zjevům světové literatury a protože také některé postavy románu zaujímají v kulturním dědictví světa podobně nesmrtelné místo jako Faust, Don Quijote a jiní, neodvážují se překladatelé zčeštit jména v textu samém, ač většina jich přímo svádí k tomu, abychom v nich komiku nejen hledali, ale i viděli. Překladatelé se však domnívají, že přesto snad čtenáři poslouží, jestliže místo předmluvy sestaví seznam osob se zčeštěnými jmény, jakých by byli možná použili, kdyby byli knihu překládali v době, kdy autor dosud nebyl nesmrtelným klasikem a kdy některé jeho postavy ještě nevývratně nezakořenily v kulturním povědomí světa.

Překladatelé při tom vycházejí z předpokladu, že autor výslovně zamýšlel, aby se čtenář smál nejen ději samému, ale i jménům osob, neboť jinak by jim byl dal jména jiná, neutrální. A měl-li se podle autorova úmyslu jménům jeho osob smát čtenář anglický, měl by se jim podle názoru překladatelů smát, nebo alespoň pousmát, také čtenář český. Nebylo by správné, aby byl o tuto malou, ale účinnou komic-kou stránku prostě ošizen.

Domníváme se, že následující seznam osob může přispět k dobré náladě čtenářů ještě dříve, než se zahloubají do prvních řádek románu, a doufáme skromně, že se k němu budou při čtení možná i občas vracet.

OSOBY

I. Hlavní a jednající

Benjamín *Allen*, medik a přítel Boba Sawyera (Otakar Brožek)
sl. Arabella *Allenová*, jeho sestra, mladá dáma s černými botičkami (Irena Brožková)

„teta sourozenců *Allenových*“ (Brožkových)

Jack *Bamber*, stolovník U Straky na vrbě (Ignác Štika)

magister ceremoniarum Angelo Cyrus *Bantam*, lázeňský obřadník v Bathu (Angelo Cyrus Fanfár)

Marta *Bardellová*, vdova po celníku, páně Pickwickova londýnská bytná (Kateřina Brejšková)

mladý pán Tomík *Bardell*, její synáček (Jaroušek Brejška)

Betyнка (orig. Betsy), služebné děvče pí Raddlové

Blotton, člen Pickwickova klubu, věčný opozičník (p. Škorpil)

setník *Boldwig*, velkostatkář (setník Kakabus)

sl. *Bolová*, host v Bathu, přebornice v kartách (sl. Šustilová)

doktor *Buzfuz*, hlavní obhájce pí Bardellové (pan rada Hafbaff)

hrabě *Cancalescchi* (orig. Smorltork), spisovatel ze zahraničí

pí Betty *Cluppinsová*, přítelkyně pí Bardellové (Alžběta Breptová)

pí *Craddocková*, bytná Pickwickovců v Bathu (pí Kokešová)

Crushton, přítel a nohsled lorda Mutanheda, Bath (p. Vochoč)

Dodson, společník advokátní firmy Dodson a Fogg (p. Vykuk, společník firmy Vykuk a Číman)

Dowler, bývalý důstojník, nyní obchodník (p. Kohout)

pí *Dowlerová*, jeho choť (pí Kohoutová)

Dubbley, velitel pomocné stráže, Ipswich (p. Pánek)

kapitán Karel *Fitz-Marshall*, celebrita v námořnickém stejno-kroji (korvetní kapitán Beneš Vrba-Všerubský)

Horác *Fizkin* z Fizkin Lodge, kandidát do sněmovny za Eatan-swill (Kryšpín Beran z Beranova Dvorce)

Wilkins *Flasher*, burzovní senzál (Blažej Blejskal)

Fogg, společník advokátní firmy Dodson a Fogg (p. Číman, společník firmy Vykuk a Číman)

Jana *Goodwinová*, komorná paní Pottové (Jana Sládková)

Tomáš *Groffin*, drogist a porotce (Matouš Pulkrábek)

Daniel *Grummer*, páně Nupkinsův biřic (Daniel Drábek)
Grundy, stolovník U Straky na vrbě (p. Hruběš)
Gunter, přítel Boba Sawyera (p. Střela)
 sl. *Gwynnová*, učitelka krasopisu (sl. Skoumalová)
Harris, hokynář a krčmář v Bathu, a jeho žena (p. Souček)
 Jack *Hopkins*, medik a přítel Boba Sawyera (Lojza Skokánek)
 Antonín *Humm*, bývalý hasič, nyní učitel, předseda abstinent-
 ního spolku (Blahomrav Huhňa)
Hunt, zahradník setníka Boldwiga (Lebeda)
 Lev *Hunter*, manžel pí Hunterové, Eatanswill (René Sháněl)
 pí L. *Hunterová*, básnířka a vášnivá lovkyně literárních celebrit,
 Eatanswill (pí R. Shánělová)
Izák, pomocník pana Jacksona (Damián)
Jackson, písař u Dodsona a Fogga (p. Všeťečka)
 „*Jednooký obchodní cestující*“
 Alfréd *Jingle*, kočovný herec nepevného charakteru (Alfréd Tat-
 terman)
Jinks, páně Nupkinsův písař a tajemník (p. Klička)
Josef (orig. Joe), sluha p. Wardla
Lowten, Perkerův písař (p. Ticháček)
 Petr *Magnus*, ctitel slečny Witherfieldové (Petr Veliký)
Mallard, písař doktora Snubbina (p. Šilhan)
Márinka (orig. Mary), služebná u Nupkinových, později
 pí Wellerová ml.
Marjánka (orig. Mary), číšnice U Páva, Eatanswill
Martin, nevrlý čeledín „tety sourozenců Allenových“ (p. Matouš)
Martin, hajný sira Manninga (Marek)
 Tom *Martin*, řezník a vězeň ve Fleetském vězení (Bohdan No-
 vák)
Miller, přítel rodiny Wardlových (p. Dostál)
Mivins, jinak Zefýr, vězeň ve Fleetském vězení (p. Mňouček)
 Jonáš *Mudge*, kupec a hokynář, abstinent (Vavřinec Kopal)
 lord *Mutanhed*, host v Bathu (lord Matěj Trunděra)
Muzzle, páně Nupkinsův sluha (p. Čmuchal)
Namby, šerifův zmocněnec a vykonavatel, Londýn (p. Basař)
Neddy, klíčník ve Fleetském vězení (p. Toušek)
Noddy, nedokrevný mladík, přítel Boba Sawyera (p. Hejkal)
 George *Nupkins*, měšťanosta, Ipswich (Šebastián Puchejř)
 paní *Nupkinsová*, jeho choť (pí Puchejřová)

sl. *Henrieta Nupkinsová*, jeho dcera (Květoslava Puchejřová)
 dr. *Payne*, lékař 43. pluku, Rochester (dr. Masorád)
Šalomoun Pell, obhájce u insolvenčního soudu (Celestin Šmejda)
Perker, páně Pickwickův právní rádce (p. Čipera)
Phunky, pomocný obhájce pana Pickwicka (p. Houska)
 Samuel *Pickwick*, předseda Pickwickova klubu, blahovolný pán
 badatelského založení (Silvestr Papučka)
Price, holedbavý šerifův vězeň (p. Císař)
Pott, redaktor a vydavatel Eatanswillských listů (p. Vejtruba)
 pí *Pottová*, jeho manželka (pí Vejtrubová)
Raddle, manžel pí Raddlové, těžkopádný a zbabělý pán (p. Melhuba)
 pí Marie Anna *Raddlová*, bytná Boba Sawyera, přítelkyně pí
 Bardellové, sestra pí Cluppinsové (pí Mariana Melhubová)
 pí *Rogersová*, podnájemnice pí Bardellové v prvním poschodí
 (pí Radecká)
 Tom *Roker*, klíčník ve Fleetském vězení (Karel Čadil)
 pí Zuzana *Sandersová*, přítelkyně pí Bardellové (Anastázie Medlanková)
 Bob *Sawyer*, medik a později majitel ranhojičské živnosti Sawyer dříve Nockemorf (Richard Řezáč, majitel ranhojičské živnosti Řezáč dříve Řezníček)
 Frank *Simmery*, burzovní spekulant, přítel pana Flashera (Ervín Bublina)
Simpson, karbaník a vězeň ve Fleetském vězení (p. Voškera)
Skimpin, pomocný obhájce pí Bardellové (p. Koula)
 dr. *Slammer*, lékař 97. pluku, Rochester (dr. Pardus)
 Samuel *Slumkey* ze Slumkey Hallu, kandidát do sněmovny za Eatanswill (Bivoj Prachař z Prachařky)
Shurk, redaktor a vydavatel Eatanswillské nezávislosti (p. Kolomazník)
Smangle, vězeň ve Fleetském vězení (p. Štěníčka)
 Jan *Smauker*, sluha pana Bantama (Diviš Hepčík)
 sl. *Smithersová*, chovanka penzionátu (sl. Kovářová)
Smouch, pochop pana Nambyho (p. Plouha)
 „*Smutný ěakoubek*“ (orig. Dismal Jemmy) alias Hutley (p. Bouda), bratr Joba Trottera
 Augustus *Snodgrass*, člen Pickwickova klubu, mladík tklivého založení (Bolemír Vonoklas)

doktor *Snubbin*, hlavní obhájce pana Pickwicka (pan rada Ťafka)

lady *Snuphanuphová*, host v Bathu (lady Krutihlavová)

Staple, kriketový fanoušek, Muggleton (p. Kořínek)

soudce *Stareleigh* (soudní rada Vospálek)

důstojný pán *Stiggins*, pastýř kongregačního stáda, ke kterému se hlásí pí Zuzana Wellerová (dp. Breberka)

Bill *Stumps*, podruh (Pepa Pařízek)

bratr *Tadger*, člen abstinentního spolku (bratr Pafnuc)

poručík *Tappleton* od 97. pluku, Rochester (poručík Špaček)

Tom, poslíček Boba Sawyera (Ferda)

sl. *Tomkinsová*, ředitelka penzionátu (sl. Mouralová)

Job *Trotter*, sluha a druh p. Alfréda Jingla (Erazim Choděra)

Trundle, nápadník a později manžel Izabely Wardlové (pan Kostečka)

Tuckle, sloužící, Bath (p. Tumlíř)

Tracy *Tupman*, člen Pickwickova klubu, letitý muž srdcem vždy mladý (Jáchym Líbal)

Richard *Upwitch*, hokynář a porotce (Nikodém Rosůlek)

Vilda Leskoun (orig. Shiny William), čeledín, Rochester

Walker, sok i přítel Joba Trottera (p. Procházka)

Wardle, statkář, Dingley Dell (p. Blažek)

stará paní *Wardlová*, jeho matka (pí Blažková)

sl. *Ráchel Wardlová*, jeho sestra (Adléta Blažková)

sl. *Emílie Wardlová*, jeho dcera (Kristina Blažková)

sl. *Izabela Wardlová*, jeho dcera (Jarmila Blažková)

Watty, Perkerův „věčný“ klient (p. Bláha)

Tóny *Weller*, dostavníkový kočí a majitel Markýze Granbyho (Tóny Příhoda)

Zuzana *Wellerová*, jeho druhá žena, dříve Clarková (Benešová)

(Klotilda Příhodová)

Samuel *Weller*, jeho syn, prostořeký mladík zlatého srdce, sluha p. Pickwicka (Věna, Vašek Příhoda)

Whiffers, sloužící, Bath (p. Prášil)

Wicks, písař u Dodsona a Fogga (p. Šiketanc)

Wilkins, zahradník setníka Boldwiga (Blažej)

Winkle, obchodník na odpočinku, Birmingham (p. Voráček)

Nathaniel *Winkle*, jeho syn, člen Pickwickova klubu, jemuž se lepší smůla na paty (Vendelín Voráček)

sl. *Witherfieldová*, dáma středních let s papírovými natáčkami ve vlasech (sl. Suchá)
 „paní plukovníková“ *Wugsbyová*, host v Bathu, s dvěma dcerami na vdávání (paní plukovníková Kočandrlová)

2. Vedlejší a z vyprávění

Ayresleigh, šerifův vězeň (p. Skočdopole)
George Barnwell, kriminálník (Tonda Kulich)
Henry Beller, řečník a obřadník, nyní abstinent (Bartoloměj Křanda)
Benjamín, páně Pellův fámulus (Florián)
Bill, klíčník ve Fleetském vězení (Filip)
Bilson a Slum, londýnská obchodní firma (Venclík a Špelda)
princ Bladud, legendární zakladatel Bathu a otec krále Leara (Bladud)
sir Tomáš Blazo, západoindický guvernér (sir Julian Plaapolo)
Boffer, kridatář a předmět sázky (p. Šašek)
Brooks, paštikář (p. Potůček)
pí Budgerová, vdova, členka rochesterské společnosti (pí Sevrťová)
plukovník Bulder, velitel rochesterské posádky, s rodinou (plukovník Boura)
Bullman, klient pp. Dodsona a Fogga (p. Bejček)
pí Bunkinová, pradelna (pí Žemličková)
Tomáš Burton, jednonohý pohodný, nyní abstinent (Polykarp Vokurka)
sir Tomáš Clubber, královský komisař rochesterských loděnic, s rodinou (sir Eustach Sochor)
Cole, legendární britský král (král Kapusta)
Crawley, host v Bathu (p. Ponrava)
Crooke, dozorce v šerifově strážnici (p. Pobera)
Tom Cummins, známý Dodsonových písařů (Pepa Šůs)
Dibdin, spoluautor abstinentské písně (p. Konipas)
Dumkins, hráč kriketu (p. Dudlík)
 „*Dvacítka*“, vězeň ve Fleetském vězení
Jan Edmunds, galejní trestanec (Jan Urban)
Ema, služebná u Wardlových

markýz z *Filletovillu*, kavalír v modrém (pán z Lískova)
 don Bolaro *Fizzgig*, španělský grand (don Fiasco Šampus)
Griggsovi, ipswichská honorace (Cvrčkovi)
 Gabriel *Grub*, hrobník (Barnabáš Burda)
 Henry, bratr Katy, bratranec Marie Lobbsové (Marcel)
 George *Heyling*, nesmiřitelný mstitel (Hubert Štajnic)
 Lud *Hudibras*, legendární král britský (viz komický epos Samuela Butlera, 1663)
Jan (orig. John), číšník v hostinci Saracénova hlava, Towcester
Ĵem, čeledín u Wardlů (Otík)
Ĵinkins, sňatkový podvodník (p. Voženílek)
Ĵíra (orig. George), kočí a přítel p. Wellera staršího
 Karel (orig. Charles), sklepník U Straky na vrbě
 Katy, sestřenice Marie Lobbsové (Gerta)
 Lambert, přezdívka tloušťika Josefa
 Lobbs, hromotlucky sedlář (p. Hrůza)
 Marie *Lobbsová*, jeho sličná dcera (Alena Hrůzová)
 Luffey, hráč kriketu (p. Goliáš)
 Šalomoun *Lukáš* (orig. Lucas), majitel půjčovny kostýmů (Moric Simeon)
 sir Geoffrey *Manning*, majitel honitby (sir Kajetán Herold)
 Markétka (orig. Margaret), služebná v domě p. Winkla staršího
 Jack *Martin*, obchodní cestující, strýc „jednookého obchodního cestujícího“ (Jenda Nováček)
 Betsy *Martinová*, vdova, nyní abstinent (Terezie Novotná)
 slečny *Matinterovy*, podivínské staré panny, hosté v Bathu (slečny Vocáskovy)
 Mordlin, spoluautor abstinentské písně (p. Koňadra)
 pí *Mudberryová*, mandlířka (pí Špinková)
 Nockemorf, ranhojič, Sawyerův předchůdce (Řezníček)
 Pimkin a Thomas, advokátní kancelář (Kotrba a Vorel)
 Nathaniel *Pipkin*, mladý kantor (Hypolit Cafourek)
 Podder, hráč kriketu (p. Nácek)
 pí *Porkenhammová*, slečny *Porkenhammovy* a mladý pán Sidney *Porkenhamm*, ipswichská honorace, známí Nupkinových (pí Krkovičková, slečny Krkovičkovy a mladý pán Jarmil Krkovička)
 Porkin a Snob, advokátní firma (Kancík a Snop)
 Prosee, venkovská advokátská hvězda (p. Vejlada)

Pruffle, sluha učeného badatele Cliftona (p. Trefil)
Quanko Samba, západoindický černoš (Kvanko Samba)
Ramsey, dlužník žalovaný Dodsonem a Foggem (p. Beránek)
Samkin a Green, advokátní firma (Horák a Černý)
Slasher, slavný chirurg (profesor Sekal)
Slummintowkenovi, známí Nupkinových (Krambambulovi)
Tom Smart, obchodní cestující (Ota Liška)
Josef Smiggers, stálý místopředseda Pickwickova klubu (Josef Slíva)
Smith, Payne a Smith, bankovní závod v Londýně (Hraba, Tolar a Hraba)
Smithers a Price, advokátní firma (Kovář a Císař)
Smithie, člen rochesterské společnosti (p. Sadílek)
Snicks, jednatel životní pojišťovny (p. Flek)
Sniggle a Blink, advokátní firma (Hajný a Pytlák)
Wilmot Snipe, člen rochesterské společnosti (Kamil Sluka)
Struggles, hráč kriketu (p. Veleboj)
Stumpy a Deacon, advokátní firma (Pařez a Špalek)
Tiggin a Welps, londýnská obchodní firma (Krása a Malý)
lady Tollinglowerová, legendární kráska (lady Marcipánová)
pí Tomlinsonová, poštmistrová, Rochester (pí Kotěrová)
H. Walker, krejčí, nyní abstinent (Ferdinand Procházka)
Whiffin, městský vyvolavač v Eatanswillu (p. Kloun)
Tom Wildspark, ukrutný zločinec (Diviš Pudivír)
Wilkins, záhadný gentleman v černých kamaškách (p. Blažej)

3. *Kompars*

Vojáci a důstojníci; drožkáři, poštovní, vozkové, čeledíni, pacholkové, podomkové; hostinští a hostinské, číšníci a číšnice, sklepníci a sklepnice; cestující v dostavnících, mýtní, ponocní, strážníci; společenská smetánka, lázeňští hosté, literární celebrity; duchovní, faráři a kaplani, soudcové, soudní zřízení; advokáti, skotští pijáci, sluhové a služebné; mládež obojího pohlaví a rozličné krásy, chovanky penzionátu, stolovníci v hostincích; lid venkovský i pocestný, děti a koně, přemíra dostavníků a kočárů; různá honorace i podezřelá individua a vdavekchtivé hospodyňky a vdovy, usilující o p. Wellera staršího.

MÍSTO DĚJE

Londýn, bližší i širší *okolí Londýna* a zejména *silnice, kočáry a dostavníky*, jakož i *hostince* a útulné rodinné pokoje ponejvíce takové, kde je dobré *jídlo a pití*, na těchto sedmi cestách Pickwickovců se Samem Wellerem i bez něho:

První cesta:

Londýn–Rochester; Rochester – Dingley Dell (Kamenný Újezd) – Manor Farm (Zemanka); Dingley Dell – Muggleton (Kocourkov) a zpět do Dingley Dellu (pěšky se zpěvem); Dingley Dell – Muggleton – Londýn (honba na život a na smrt); Londýn – Dingley Dell; Dingley Dell – Rochester; Rochester–Cobham (Ševcovská Lhota, pěšky); Cobham–Gravesend–Londýn.

Druhá cesta:

Londýn–Eatanswill (Hodokvasy); Eatanswill – Bury St. Edmunds a dívčí penzionát za městem; Bury St. Edmunds – Londýn.

Třetí cesta:

Londýn–Ipswich; putování po Ipswichi; Ipswich–Londýn.

Čtvrtá cesta:

Londýn–Bath; Bath–Bristol; Bristol–Clifton a zpět do Bristolu; Bristol–Bath; Bath–Londýn.

Pátá cesta:

Sam Weller sám: Londýn–Dorking (dostavníkem); Dorking–Londýn (zpět pěšky).

DOBA DĚJE

Šestá cesta:

Samuel Pickwick se Samem Wellerem; Londýn–Bristol; Bristol–Birmingham; Birmingham–Towcester; Towcester–Londýn.

Sedmá a poslední cesta:

Samuel Pickwick a Sam Weller: z Londýna do Dulwiche, do zátiší vily za městskými hradbami, tehdy už zbořenými.

DOBA DĚJE

Rok 1827 a 1828.

Na závěr snad ještě kratičkou poznámku. Zdánlivě významová, dnes však v podstatě již neutrální jména jako Brown, Smith, Miller (Hnědý, Kovář, Mlynář) nepřevádíme v seznamu samozřejmě doslovně, poněvadž jsou pouhou obdobou našich českých kdysi významových, ale dnes již neutrálních jmen Novák, Svoboda, Málek apod.

*Emanuel Tilsch,
Emanuela Tilschová*

ZÁPISY
DOCHOVANÉ Z POZŮSTALOSTI
PICKWICKOVA KLUBU,
KTERÉ OBSAHUJÍ VĚRNÉ VYLÍČENÍ
VŠEHO PUTOVÁNÍ,
NEBEZPEČENSTVÍ, DOBRODRUŽSTVÍ,
CEST A ŠPRÝMOVNÉHO POČÍNÁNÍ
DOPISUJÍCÍCH ČLENŮ
TOHOTO KLUBU

KAPITOLA PRVÁ

Pickwickovci

První paprsek světla, který proráží šerem a mění v oslnivý jas temnotu, již by patrně počátky veřejného působení nesmrtelného Pickwicka zůstaly jinak obestřeny, nám skýtají slova následujícího zápisu z Análů Pickwickova klubu, jež vydavatel těchto záznamů předkládá čtenářům s pocity vrcholného uspokojení jako důkaz svědomité péče, neúnavné píce a bystré soudnosti, jež osvědčil při pátrání v rozmanitých listinách, které mu byly svěřeny:

„Dne 12. května 1827. Za předsednictví Jeho Blahorodí smpr. P. K.¹ Josefa Smiggerse byla jednomyslně přijata tato usnesení:

Sdružení vyslechlo s pocity nezkaleného potěšení a bezvýhradného souhlasu pojednání, přednesené Jeho Blahorodím vdpř. P. K.² Samuelem Pickwickem pod názvem *Úvahy o zdroji Hampsteadských rybníků a několik poznámek k teorii mřenek*. Sdružení vzdává tímto jmenovanému blahorodému pánu vdpř. P. K. Samuelu Pickwickovi za toto pojednání nejvřelejší díky.

Jelikož si pak sdružení plně uvědomuje výhody, které musí věci vědy vzejít z práce, již přítomní právě věnovali pozornost – neméně než z neúnavného bádání Jeho Blahorodí vdpř. P. K. Samuela Pickwicka v Hornsey, Highgate, Brixtonu a Camberwellu –, dochází zároveň k pevnému přesvědčení, že pokroku vědy i šíření osvěty musí nezbytně vzejít nedocenitelný prospěch, obsáhne-li bádání tohoto učeného muže pole širší, vydá-li se na cestu delší a zvětší-li tak oblast svých průzkumů.

Se zřetelem na názor právě zmíněný sdružení bedlivě porokovalo o podnětu, vyšlém od shora řečeného blahorodého vdpř. P. K. Samuela Pickwicka a tří dalších Pickwickovců jmenovaných níže, aby se zřídil nový odbor sdružení Pickwickovců pod názvem Dopisující společnost Pickwickova klubu.

Schůze přijala řečený návrh s povděkem a schválila jej.

---

¹ tj. stálý místopředseda Pickwickova klubu

² tj. veledůstojný předseda Pickwickova klubu

Dopisující společnost Pickwickova klubu je proto tímto ustavena a Jeho Blahorodí vdpr. P. K. Samuel Pickwick, Jeho Blahorodí čl. P. K. Tracy Tupman, Jeho Blahorodí čl. P. K. Augustus Snodgrass a Jeho Blahorodí čl. P. K. Nathaniel Winkle se tímto jmenují a ustanovují členy Dopisující společnosti. Klub je žádá, aby čas od času zasilali Pickwickovu klubu se sídlem v Londýně hodnověrné zprávy o svých cestách a výzkumech, poznatcích odpozorovaných z lidských povah a zvyklostí, a vůbec o všech příhodách, jakož i veškerá líčení a pojednání, k nimž snad místní nebo společenské okolnosti dají podnět.

Sdružení bere s povděkem na vědomí zásadu, že si každý člen Dopisující společnosti bude hradit cestovní výlohy sám. Klub nemá rovněž jediné námitky proti tomu, aby členové řečené společnosti konali za týchž podmínek bádání po dobu tak dlouhou, jak se jim zlíbí.

Členům shora zmíněné Dopisující společnosti budiž oznámeno – a tímto se jim i oznamuje –, že sdružení podrobilo bedlivé úvaze jejich návrh hradit z vlastních prostředků i poštovné za dopisy a dopravné za zásilky. Sdružení považuje tento návrh za hodný velkých duchů, z nichž vytryskl, a proto s ním tímto projevuje naprostý souhlas.“

Náhodný pozorovatel – dodává jednatel, jehož zápiskům vděčíme za následující líčení – náhodný pozorovatel by nebyl možná spatřoval nic výjimečného v lysé lebce a kulatých brýlích, které se při čtení uvedeného zápisu pozorně upíraly na jeho (jednateleův) obličej. Ale pro ty, kdo věděli, že za tím čelem pracuje olbřímí Pickwickův mozek a že za těmi brýlemi září Pickwickovy jiskrné oči, byl pohled na ně vpravdě zajímavý. Muž, jenž proptátral závažné Hampsteadské rybníčky až k samým pramenům a vnesl svou teorii mřenek rozruch do vědeckého světa, tu seděl klidně a bez hnutí jako tiché hlubiny jednoho z těchto rybníků za mrazivého dne nebo jako osamělý exemplář mřenky v nejzazším koutku kamenného hrnku. A oč zajímavější se potom stala podívaná, když se tento osvícený muž při jednomyslném volání svých stoupenců „Pickwick!“ živě a oduševněle vzchopil, zvolna vystoupil na dřevěné křeslo, v němž až dosud seděl, a oslovil klub, který sám založil! Jakou studii pro malíře tento vzrušující výjev skýtal! Výmluvný Pickwick s jednou rukou půvabně skrytou vzaďu pod šosy kabátu, an rozráží druhou rukou vzduch,

aby dodal plamennému přednesu důraz; jeho vyvýšené postavení, které předvádělo zrakům přiléhavé spodky a kamaše, jež by snad byly zůstaly bez povšimnutí, kdyby byly šatily obyčejného člověka, jež však, nadity Pickwickem – smíme-li takového výrazu použít –, nutkaly k bezděčnému obdivu a úctě; obklopen muži, kteří se dobrovolně rozhodli sdílet s ním nebezpečí na cestách, muži, jimž bylo souzeno, aby se podíleli na slávě jeho objevů! Po jeho pravici seděl pan Tracy Tupman – ten převznětlivý Tupman, u něhož se k moudrosti a zkušenostem zralejšího věku pojil jinošský zápal i nadšení pro jednu z nejzajímavějších a nejspíše odpustitelných lidských slabostí, pro lásku. Čas i dobré bydlo dodaly jeho postavě, kdysi romantické, jisté mohutnosti; černá hedvábná vesta nabývala čím dál tím víc na šíři, zlatý hodinkový řetízek pod vestou mizel kousek po kousku ze zorného pole páně Tupmanova zraku a objemná brada se začala poznamenáhlou dostávat do konfliktu s okrajem bělostného nákrčníku – ale páně Tupmanova duše změny nedoznala; hlavní jeho vášni zůstával i nadále obdiv ke krásnému pohlaví. Po levici velkého vůdce seděl básnický Snodgrass, snivě zahalený do tajemného modrého pláště s límcem z liščí kožešiny, a vedle něho sportovec Winkle, který dodával ještě výraznějšího lesku zbrusu nové zelené lovecké kazajce, kostkovanému nákrčníku a šedohnědým přiléhavým nohavicím.

Rozklad pana Pickwicka, pronesený při této příležitosti, jakož i pozdější rozpravu obsahují zápisy v klubových Análech. Obě se vyznačují silnou podobností s jednáním v jiných slovních shromážděních, a ježto sledovat shodu v počínání věhlasných lidí je vždy zajímavé, přetiskujeme zápis na těchto stránkách doslova.

„*Pan Pickwick* poznamenal,“ praví jednatel, „že sláva blaží srdce každého člověka. Básnický věhlas je drahý srdci jeho přítele Snodgrasse, věhlas dobyvatele je stejně želaný jeho přítelem Tupmanovi a touha sklízet slávu ve sportech na pevné zemi, ve vzduchu i na vodě dme hrud' jeho přítele Winkla. Pan Pickwick nehodlá popírat, že podléhá lidským vášním a lidským citům (potlesk) – a možná i lidským slabostem – (hlasité volání „Nikoli!“), ale troufá si říci, že vzplanul-li snad někdy v jeho nitru žár samolibosti, vždy jej účinně zdusila touha prospět především celému lidstvu. Pochvala lidského pokolení je mu vzpruhou, lidumilnost je mu

životní pojistkou. (Bouřlivý potlesk.) Cítil jistou hrdost – přiznává to otevřeně a nechť toho jeho protivníci po libosti využijí – cítil jistou hrdost, když světu dal mřenkovou teorii, ať slavná je nebo není. (Výkřik ‚Je!‘ a bouřlivý potlesk.) Přijímá potvrzení váženého Pickwickovce, jehož hlas mu právě dolehl k sluchu – *je* slavná; ale i kdyby sláva toho pojednání dolehla až do nejzapadlejších končin známého světa, hrdost, s níž by se hlásil k původcovství řečeného díla, by nebyla ničím proti hrdosti, s níž se rozhlíží kolem sebe v této chvíli, v nejhřdějším okamžiku svého života. (Potlesk.) Je jen nepatrným lidským zrnkem. (Živý odpor.) Ale nemůže jinak a *musí* cítit, že ho klub zvolil pro poslání velmi čestné a do jisté míry i nebezpečné. Cestování je v neutěšeném stavu, vozkové jsou roztěkané mysli. Nechť se jen členové rozhlédnou a všimnou si výjevů, které jsou všude kolem na denním pořádku. Kam se podíváme, tam se překocují dostavníky, tam se plaší koně, převrhují se lodi, vybuchují kotle. (Pochvalný potlesk – jeden hlas volá ‚To ne!‘) Že ne? (Nadšený potlesk.) Vážený Pickwickovec, který zvolal tak hlasitě ‚To ne!‘, nechť předstoupí a popře to, může-li! (Potlesk.) Kdo to volal ‚To ne!‘? (Nadšený potlesk.) Byl to snad nějaký ješitný a zklamaný muž – nechce říci kverulant – (hlasitý potlesk) –, který žehrá na chválu, jíž se dostalo – možná nezasloužené – jeho (páně Pickwickovým) výzkumům, a kterého hryže přemíra nepříznivých posudků, jimiž byly zahrnuty jeho vlastní chabé pokusy s ním soupeřit, takže se nyní uchýlil k tomuto mrzkému a utrhačnému způsobu, aby...

Pan Blotton (z Aldgate) se ujímá slova a táže se, vztahují-li se snad slova váženého Pickwickovce na něho? (Výkřiky: ‚Ticho! – Předseda! – Ano! – Ne! – Pokračovat! – Dost toho!‘ atd.)

Pan Pickwick si nemůže nechat líbit nechat se ukřičet. Jeho slova se na váženého pána vskutku *vztahovala*. (Velké vzrušení.)

Pan Blotton si tedy přeje pouze odpovědět, že s hlubokým opovržením odmítá lživé a zlolajné osočení z úst váženého pána. (Hlučný potlesk.) Vážený pán je tluchuba! (Nesmírné pobouření a hlasité volání ‚Předseda! – K věci!‘)

Pan A. Snodgrass se ujímá slova. Obrací se na předsedu. Rád by věděl (slyšte!), bude-li dovoleno, aby tato ostudná půtka dvou členů klubu nerušeně pokračovala. (Slyšte! Slyšte!)

Předseda je pevně přesvědčen, že vážený Pickwickovec odvolá výraz, kterého právě použil.

Pan Blotton, ačkoliv cítí k předsedovi veškerou pomyslitelnou úctu, je nezvratně rozhodnut *neodvolat*.

Předseda považuje za nezbytnou povinnost dotázat se váženého pána, použil-li výrazu, který mu právě uklouzl, v běžném slova smyslu.

Pan Blotton neváhá prohlásit, že ho neužil v běžném slova smyslu – použil toho výrazu ve smyslu pickwickovském. (Slyšte! Slyšte!) Cítí povinnost prohlásit, že osobně chová k váženému pánovi nejhlubší úctu i obdiv; označil ho za tlučhubu pouze z hlediska pickwickovského. (Slyšte! Slyšte!)

Pan Pickwick prohlašuje, že otevřené, upřímné a podrobné vysvětlení váženého přítele ho dokonale uspokojuje. Prosí, aby se zároveň mělo na paměti, že i jeho vlastní výklady byly míněny pouze v duchu ryze pickwickovském. (Potlesk.)“

Zde zápis o schůzi končí a není pochyby, že tu skončila i rozprava, když dospěla k závěru tak vrcholně uspokojivému a srozumitelnému. Události, které čtenář najde vypsány v následující kapitole, nemáme nikde vyličený oficiálně, byly však pečlivě rekonstruovány podle dopisů a jiných spolehlivých rukopisných pramenů tak nevyvratně věrohodných, že nás opravňují k tomu, abychom příběh vypravovali v souvislé podobě.

KAPITOLA DRUHÁ

Cesta prvního dne a příhody prvního večera, jakož i jejich následky

Slunce, ten dochvilný sluha pro všechno, právě vyšlo a začalo rozsvěcovat ráno třináctého května roku tisícího osmistého dvacátého sedmého, když se jako druhé sluníčko ze spánku vytrhl pan Samuel Pickwick, prudce rozevřel okno ložnice a shlédl na svět pod sebou. Ulici Goswell Street měl u nohou, ulici Goswell Street měl po pravici – a kam až stačilo oko dohlédnout, Goswell Street se mu táhla po levici; a protější strana Goswell Street byla přes cestu. „Tak omezený,“ řekl si v duchu pan Pickwick, „je rozhled těch myslitelů, kteří se spokojují pozorováním jevů, jež leží před nimi jako na dlani, a nehledají pravdy, které se skrývají za nimi. Stejně dobře bych se mohl i já spokojit tím, že bych věčně hleděl na Goswell Street a neučinil ani jediný pokus proniknout do skrytých končin, které ji ze všech stran

obklopují. „A když si pan Pickwick touto krásnou úvahou ulevil, začal vpravovat svou osobu do šatů a jiné šaty do cestovního vaku. Velcí duchové bývají v úpravě svého úboru zřídkakdy příliš úzkostliví: výkony holení, oblékání a pití kávy byly brzy odbyty, pak ještě hodinka a pan Pickwick s brašnou v ruce, s dalekohledem v kapse pláště a v kapse u vesty se zápisníkem, připraveným přijmout kdekterý objev hodný zaznamenání, se objevil na drožkářském stanovišti na St. Martin's-le-Grand.

„Drožku,“ pravil pan Pickwick.

„Tady, vašnosti,“ zvolal podivný exemplář lidského plemene v kazajce z pytloviny a se zástěrou z téže látky, který s číslem na mosazné známce kolem krku vypadal jako očíslovaný kus z nějaké sbírky rarit. Byl to napáječ drožkářských koní. „Tady, vašnosti. Hej, první drožka!“ Když byl první drožkář přivolán z hostince, kde si pokuřoval první ranní dýmku, vecpal pana Pickwicka i s brašnou do vozu.

„Zlatý kříž,“ řekl pan Pickwick.

„Jenom meloušek za šilink, Tommy,“ zvolal kočí mrzutě na vysvětlenou příteli napáječi, když se drožka rozjížděla.

„Kolik je tomu koni let, příteli?“ tázal se pan Pickwick, poškrabuje se na nose šilinkem, který si připravil na úhradu jízdného.

„Dváštyřecet,“ odpověděl kočí a podíval se na něho po očku.

„Cože?“ zvolal pan Pickwick a sáhl po notýsku. Kočí opakoval dřívější údaj. Pan Pickwick se mu zahleděl upřeně do tváře, ale muž nehnul svailem ani brvou, a pan Pickwick si proto údaj bez odkladu poznamenal.

„A na jak dlouho s ním vyjízďíte?“ vyptával se pan Pickwick dále, pátraje po další pozoruhodnosti.

„Na dvě tři neděle,“ odpověděl muž.

„Neděle!“ pravil pan Pickwick užasle – a notýsek se objevil znovu.

„Maštal má v Pentonvillu, dyž je doma,“ pronesl kočí odměřeně, „ale neberu ho domů často, protože je moc slabej.“

„Protože je tuze slabý?“ opakoval pan Pickwick nadobro zmaten.

„Jak ho vypřáhnú, dycinky se mi svalí,“ pokračoval drožkář. „Ale dyž je zapřáhnutej, přitáhnú mu pořádně podpínku a držím ho pěkně zkrátka, a tak sebou už nemůže tak dobře žuchnout.

Mám taky pořádně těžký kola, a dyž se už jednou hne, tak ho ženou dopředu a von musí capat – nemůže si pomoci.“

Pan Pickwick si zapsal do notýsku každé slovíčko drožkářova výkladu s úmyslem podat o tom klubu zprávu jako o jedinečném příkladu houževnatosti koní za krušných poměrů. Sotva poznámku dopsal, drožka zarazila u Zlatého kříže. Kočí seskočil a pan Pickwick vystoupil. Pánové Tupman, Snodgrass a Winkle, kteří zatím dychtivě čekali na příjezd svého znamenitého vůdce, shlukli se kolem něho, aby ho přivítali.

„Tady máte za jízdu,“ pravil pan Pickwick a podával drožkáři šilink.

Jak však učený muž užasl, když ta nevypočitatelná osoba mrštila penízem na chodník a květnatou mluvou se dožadovala, aby jí bylo popřáno potěšení vybojovat s panem Pickwickem o ten šilink pěstní zápas!

„Blázníte!“ řekl pan Snodgrass.

„Nebo jste opilý!“ pravil pan Winkle.

„Nebo obojí!“ dodal pan Tupman.

„Tak pote!“ zvolal drožkář, rozkročil se a šermoval pěstmi pá-nům před nosem. „Tak pote – všeci čtyři!“

„To je junda!“ volal hlouček drožkářů. „Puť se do nich, Same!“ A velmi rozradostněně udělali kolem skupiny kruh.

„Vo co de, Same?“ zeptal se muž s černými kalikovými rukávy.

„Vo co de?“ opakoval drožkář. „Nač potřeboval mý číslo?“

„Nepotřeboval jsem vaše číslo,“ pravil užaslý pan Pickwick.

„Tak proč ste si ho teda zapisoval?“ ptal se drožkář.

„Nezapisoval jsem si je,“ namítl pan Pickwick dotčeně.

„Věřil by někdo,“ pokračoval drožkář, obraceje se k hloučku, „věřil by někdo, že člověku vleze do vozu špicl a zapíše si né jenom číslo, ale eště k tomu i každý slovo, který jeden cekne?“ (Panu Pickwickovi se rozbřesklo – to ten notýsek.)

„Vopravdu?“ ptal se jiný drožkář.

„Esli ne!“ odpověděl první. „A dyž mě tak vyhecuje, abych se do něj dal, tak si potom sežene tři svědky, aby mu to dokázali. Ale já mu to dám, i dybysem za to měl dostat půl roku. Tak pote!“ A tu mrštil drožkář se zlostnou bezohledností k vlastnímu majetku kloboukem o zem, srazil napřed panu Pickwickovi brýle a pokračoval ve výpadu ranou do páně Pickwickova nosu,

druhou do páně Pickwickovy hrudi, třetí do páně Snodgrassova oka, čtvrtou pro změnu do páně Tupmanovy vesty, odtančil pak do jízdní dráhy, přihopsal zase zpátky na chodník a nakonec vyrazil všechnu okamžitou zásobu dechu z prsou pana Winkla. To vše netrvalo ani deset vteřin.

„Kde je strážník?“ zvolal pan Snodgrass.

„Pod pumpu s nima,“ navrhl pouliční paštičkář.

„Tohle si odpykáte,“ vyhrkl pan Pickwick bez dechu.

„Špiclové!“ ječel dav.

„Tak pote,“ volal drožkář, který zatím celou tu dobu šermoval vyzývavě rukama.

Dav přihlížel až dosud celému výjevu trpně, ale jakmile se v hloučku rozšířila zvěst, že Pickwickovci jsou uduvači, začali diváci velmi živě přetřásat otázku, nebylo-li by vhodné vynutit si provedení návrhu rozčileného preclikáře a paštičkáře. A nelze říci, jakých činů osobního násilí by se byl dav snad dopustil, kdyby nebyl výtržnost neočekávaně ukončil zásah nového příchozího.

„Co ten poprask?“ otázal se dost vytáhlý, hubený mladý muž v zeleném kabátě, který se nenadále vynořil ze zájezdního dvora.

„Špiclové!“ zahulákal dav.

„Není pravda!“ zahřměl pan Pickwick hlasem, který musil svou věrohodností přesvědčit každého nerozvážněného posluchače.

„Tedy nejste – opravdu ne?“ řekl mladý muž, oslovuje pana Pickwicka, a klestil si davem cestu osvědčeným způsobem, totiž oháněl se lokty kolem tváří shluklých občanů.

Učený muž objasnil několika spěšnými slovy skutečný stav věcí.

„Pojďte tedy se mnou,“ pravil muž v zeleném kabátě, čirým násilím vlekl pana Pickwicka za sebou a neustále přitom hovořil. „Hej, číslo 924! Seberte si peníze za jízdu a koukejte zmizet – úctyhodný pán – znám ho dobře – všechny hlouposti stranou – tudy, pane – kde jsou vaši přátelé? – pouhé nedorozumění, jak vidím – nic si z toho nedělejte – takové nemilé příhody se už stávají – i v nejlepších rodinách – jen nikdy nezoufat – měli jste smůlu – ukážu mu, zač je toho loket – ať si to strčí za klobouk – nebude mu to vonět – darebáci mizerní.“ A s nekonečnou tírádou podobných kusých rčení, nadobytě řečně sypaných, zamířil neznámý do čekárny pro cestující a v patách za ním pan Pickwick a jeho stoupenci.

„Číšníku, sem!“ zvolal cizinec a bušil s úžasnou zuřivostí do zvonku. „Sklenice pro všechny – brandy s vodou, horkou, silnou, sladkou, a hodně – pošramocené oko, pane? – Číšníku! Syrový biftek pánovi na oko – nic lepšího na bouli než syrový biftek, pane; studený kandelábr velmi dobrý, ale kandelábr poněkud nepohodlný – zatra ožehavé stát na veřejné ulici půl hodiny a tisknout oko na kandelábr – ehm – velmi dobré – ha, ha!“ A cizinec, aniž počkal, aby nabral dech, obrátil do sebe na jedno napití půlžejdlik vřelé brandy s vodou a dřepł si na židli tak nenuceně, jako by se nebylo stalo nic zvláštního.

Zatímco se jeho tři společníci horlivě zabývali projevy díky novému známému, pan Pickwick měl dost času, aby si v klidu prohlédl jeho oblek i vzhled.

Cizinec byl asi střední výšky, ale hubené tělo a délka nohou dodávaly jeho postavě vzezření značně vyššího. Jeho zelený kabát býval asi šviháckým oděvem v dobách, kdy se nosily frakové šosy, ale zdobil tehdy zřejmě muže mnohem menšího, než byl cizinec, protože usmolené a vybledlé rukávy mu nyní dosahovaly stěží k zápěstí. Fráček měl těsně zapjatý až pod bradu, takže hrozilo stálé nebezpečí, že mu na zádech praskne. Hrdlo mu zdobil starý nákrčník, pod nímž nebylo ani stopy po límci od košile. Černé kalhoty úsporných rozměrů jevíly tu a tam blýskavá místa, která svědčila o dlouhé službě, a nebezpečně se napínaly přes přístipkované a záplatované botky, jako by měly zakrýt špinu bílých punčoch, přesto však zřetelně patrných. Dlouhé černé vlasy mu splývaly v nedbalých vlnách zpod obou stran starého klobouku na tři facky a mezi okrajem rukavic a manžetami kabátových rukávů bylo možno zahlédnout pleť holých zápěstí. Obličej měl vyzáblý a ztrhaný, ale z celé postavy čísel nepopsatelný výraz jaré drzosti a svrchované sebedůvěry.

Takový byl člověk, jehož si pan Pickwick prohlížel brýlemi (které se mu naštěstí podařilo zachránit) a jemuž začal vybranými slovy vzdávat nejvřelejší díky za nedávnou pomoc, když se jeho přátelé děkováním vyčerpali.

„To nic,“ řekl cizinec a uťal tak páně Pickwickovy vývody velmi zkrátka, „už dost o tom – už ani muk – šikovný chlap, ten drožkář – dovede se jaksepatří ohánět – ale být vaším přítelem jako ten v té zelené kazajce – zatra – rozbil bych mu hlavu – namouduší – než by řekl švec – tomu preclíkáři taky – nemluví do větru.“

Tuto souvislou řeč přerušil vstup vozky rochesterského dostavníku, který přišel oznámit, že *Komodor* je připraven k odjezdu.

„*Komodor!*“ zvolal cizinec a vyskočil. „Můj vůz – koupené místo – venku vzadu – zaplatit brandy nechám vás – musel bych měnit pětku – stříbro špatné – falešné plíšky – to nejde – nedá se nic dělat – chm!“ a vrtěl velmi znalecky hlavou.

Pan Pickwick a jeho tři společníci se však náhodou rozhodli také, že první zastávku na cestě udělají v Rochesteru; oznámili novému známému, že je cesta vede do téhož města, a dohodli se, že zaujmou sedadla vzadu na voze, kde mohou sedět všichni pohromadě.

„Tak nahoru,“ řekl cizinec, pomáhaje panu Pickwickovi vystoupit na střechu tak překotně, že tím důstojné vzezření tohoto váženého pána značně utrpělo.

„Nějaká zavazadla, pane?“ otázal se vozka.

„Kdo – já? Tady ten balíček v hnědém papíře, to je všechno – ostatní zavazadla šla po vodě – zatlučené bedny – velké jako dům – těžké, těžké, hromsky těžké,“ odpověděl neznámý a vši silou se snažil nacpat do kapsy co největší část balíčku v hnědém papíře, který budil svrchovaně podezřelý dojem, že obsahuje jedinou košili a kapesník.

„Hlava, hlava – pozor na hlavu!“ volal hovorný cizinec, když vyjžděli nízkým průjezdem, který v těch dobách spojoval ulici se zájezdním dvorem. „Strašná díra – nebezpečná jízda – onehdy – pět dětí – matka – statná paní, jedla zrovna obložený chléb – zapomněla na klenbu – bum bác! – děti se ohlédnou – matka hlavu pryč – chléb v ruce – žádná ústa, kam chléb strčit – hlava rodiny tatam – hrozná, hrozná! – Díváte se na Whitehall, pane? – pěkná budova! – okýnečko – a taky něčí hlava dole, že, pane? – Karel I., víme? – taky si nedal dost dobrý pozor – že, pane, chm?“

„Přemítám,“ pravil pan Pickwick, „o prapodivné vrtkavosti lidských osudů.“

„Ha! Rozumím – jeden den dveřmi do paláce, druhý den z okna ven na špalek. Filozof, pane?“

„Jen pozorovatel lidských povah, pane,“ pravil pan Pickwick.

„Ha, já taky. Filozof je skoro každý, když má málo práce a ještě méně výdělků. Básník, pane?“

„Můj přítel pan Snodgrass má silné básnické sklony,“ pravil pan Pickwick.

„Já taky,“ řekl cizinec. „Epická báseň – deset tisíc veršů – Červencová revoluce – hotová na jeden zátať – ve dne Mars, v noci Apollón – kanón houkne, lyra broukne.“

„Byl jste svědkem té slavné události, pane?“ zeptal se pan Snodgrass.

„Svědkem? To bych řekl!³ Bleskne mušketa – bleskne myšlenka – vpadnu do vinárny – načrtnu ji – hned zas ven – fik... bum – nová myšlenka – zase vinárna – pero a inkoust – zase zpátky – seč a řež – slavná doba, pane. Sportovec, pane?“ řekl, obrátiv se prudce k panu Winklovi.

„Tak trochu, pane,“ odpověděl pan Winkle.

„Pěkná záliba, pane – pěkná záliba. – Psi, pane?“

„Teď právě ne,“ odpověděl pan Winkle.

„Ha! Měl byste chovat psy – ušlechtilá zvířata – moudří tvorové – můj pes kdysi – křepelák – jedinečný pud – jednoho dne na lovu – vejdu do obory – hvízdnu – pes stojí – hvízdnu znovu – Ponto! – zase nic: jako přikovaný – volám ho – Ponto, Ponto! – ani se nehne – pes jako zkamenělý – civí na tabulku – podívám se, vidím nápis – *Hajný má rozkaz zastřelit každého psa, který pobíhá v oboře* – ne a ne dovnitř – báječný pes – cenný pes – strašně!“

„To je prazvláštní případ,“ pravil pan Pickwick. „Dovolíte, abych si to poznamenal?“

„Milerád, pane, milerád – ještě sto historek o tom samém psu. – Prima děvče, pane!“ (To k panu Tupmanovi, který právě vrhl několik nepickwickovských pohledů na mladou dámu po straně u silnice.)

„Velice!“ přisvědčil pan Tracy Tupman.

„Anglické dívky ne tak sličné jako Španělky – ušlechtilé bytosti – vlasy jako havran – oči jako uhel – sladká stvoření – krásky!“

„Byl jste ve Španělsku, pane?“ zeptal se pan Tracy Tupman.

„Žil tam – věčnost!“

„Mnoho úspěchů, pane?“ vyzvídal pan Tupman dále.

„Úspěchů? Tisíce! Don Bolaro Fizzgig – grand – jediná dcera – doña Kristina – skvostný exemplář – miluje mě šíleně – otec

³ Pozoruhodný příklad prorocké síly cizincovy představivosti, neboť tato rozmluva se udála roku 1827, kdežto červencová revoluce až roku 1830.

žárlivý – dcera pyšná – fešný Angličan – doña Kristina zoufalá – utrejš – v mém vaku žaludeční pumpa – operace hotová co by dup – starý Bolaro se nadšením nezná – žehná našemu sňatku – váže nám ruce – slzy proudem – romantický příběh – strašně!“

„Je ta dáma teď v Anglii, pane?“ tázal se pan Tupman, na něhož udělalo líčení jejích půvabů mocný dojem.

„Mrtva, pane – mrtva,“ odpověděl cizinec a zakryl si pravé oko vetším zbytkem prastarého batistového šátku. „Po žaludeční pumpě se už nikdy nezotavila – podryté zdraví – padla tomu za obět.“

„A její otec?“ tázal se poetický pan Snodgrass.

„Výčitky svědomí – zbědovaný,“ odpověděl neznámý. „V cukrentam – celé město plno řečí – hledá se, kde se dá – bez výsledku – kašna na hlavním náměstí přestane najednou stříkat – uplynou týdny – vodotrysk pořád nic – město zjedná čističe – vypustí se voda – tchán se najde, vězí hlavou dolů v hlavní rouře – v pravé botě plné doznání – vytáhnou ho a vodotrysk stříká zase jedna radost – jako předtím.“

„Dovolíte, abych si ten románek poznamenal, pane?“ požádal pan Snodgrass hluboce dojat.

„Zajisté, pane, zajisté – a ještě padesát dalších, kdyby vám bylo libo je vyslechnout – podivný ten můj život – velmi zajímavá historie – nijak mimořádná, ale zvláštní!“

Podobně pokračoval neznámý v řeči – s příležitostnou vsuvkou sklenice piva, vypitou jaksi mimochodem, když dostavník měnil příprěž – dokud nedojeli k rochesterskému mostu; tou dobou měli jak pan Pickwick, tak pan Snodgrass notýsky vybranými statěmi z jeho dobrodružství úplně popsané.

„Velkolepá zřícenina!“ zvolal pan Augustus Snodgrass se vším básnickým zápallem, jímž vynikal, jakmile se jim ukázal krásný starý hrad.

„Jaký námět pro milovníka starobylostí!“ To byla slova, která splynula z páně Pickwickových rtů, když přiložil dalekohled k oku.

„Ha! Krásné sídlo,“ pravil cizinec, „slavné trosky – chmurné hradby – klenby na spadnutí – temné kouty – zborcená schodiště – a ta stará katedrála – ztuchlina – staré stupně prošlapané nohami poutníků – starosaská dvířka – zpovědnice jako budky divadelních pokladen – divní patroni, ti mniši – papežové, nej-

vyšší správcové pokladu a všemožní staří strejdové s velkými černými obličejí a znetvořenými nosy objevují se den co den – kožené hazuky – křesadlové pušky – sarkofág – pěkné sídlo – a staré pověsti – podivné zkazky – nádhera!“

A cizinec pokračoval v samomluvě, dokud nedojeli do hostince U Vola na Hlavní třídě, kde dostavník stavěl.

„Zůstanete tady, pane?“ zeptal se pan Nathaniel Winkle.

„Tady – já ne – ale vy byste měli – dobrý podnik – znamenité noclehy – hned vedle Wrightův hostinec, drahý – velmi drahý – půltolar na účtě, jen se na číšníka podíváte – napočítají vám víc, když jíte venku u známých, než by vám účtovali, kdybyste jedli u nich v jídelně – divní pavouci – strašné.“

Pan Winkle se přitočil k panu Pickwickovi a zamumlal šeptem několik slov; šepot putoval od pana Pickwicka k panu Snodgrassovi, od pana Snodgrasse k panu Tupmanovi a všichni si na znamení souhlasu přikyvovali. Pan Pickwick oslovil neznámého.

„Dnes ráno jste nám prokázal velmi významnou službu, pane,“ pravil. „Směli bychom vám nabídnout nepatrný projev vděčnosti a poprosit vás, abyste nás laskavě poctil u oběda svou společností?“

„Nesmírně potěšen – netroufám si nic předpisovat, ale pečený kapoun na žampionech – jedna báseň! V kolik?“

„Počkejme,“ odvětil pan Pickwick a podíval se na hodinky, „teď jsou skorem tři. Řekněme tedy v pět?“

„Hodí se báječně,“ řekl cizinec, „přesně v pět – a do té doby – pozor na sebe!“ A cizinec nadzdvíhl klobouk na tři facky na píď nad hlavu, narazil si ho pak nedbale hodně na stranu a s balíčkem v hnědém papíře, který mu napůl vyčuhoval z kapsy, vykročil svižně přes dvůr a zahrnul na Hlavní třídu.

„Zřejmě člověk zcestovalý v mnoha zemích a bystrý pozorovatel lidí i věcí,“ poznamenal pan Pickwick.

„Rád bych viděl tu jeho báseň,“ prohodil pan Snodgrass.

„Byl bych rád viděl toho psa,“ připojil pan Winkle.

Pan Tupman nedodal nic; ale myslel na doňu Kristinu, na žaludeční pumpu a na vodotrysk; a oči se mu zalily slzami.

Když si zamluvili soukromý salónek, prohlédli hostinské pokoje a objednali oběd, vydali se společně na procházku, aby se poohlédli po městě a nejbližším okolí.

Po pečlivém pročtení páně Pickwickových zápisků o čtyřech městech – Stroudu, Rochesteru, Chathamu a Bromptonu – neshledáváme, že by se dojmy z jejich vzhledu nějak podstatně lišily od dojmů jiných cestovatelů, kteří prošli týmiž městy. Jeho všeobecný popis lze snadno shrnout v krátkosti takto:

„Zdá se, že hlavními produkty těchto měst,“ praví pan Pickwick, „jsou vojáci, námořníci, židé, křída, ráčci, důstojníci a dělníci z loděnic. Hlavním zbožím, vystaveným na ulicích na prodej, jsou zejména námořnické potřeby, trvanlivé pečivo, jablka, platejsi a ústřice. Ulice skýtají rušnou a přívětivou podívanou, na níž má lví podíl především družnost vojska. Lidumilné mysli působí vskutku potěšení, vidí-li tyto chrabré muže, jak vrávorají ulicemi a kypí přebujelou náladou, rozohněnou žárem životní jarosti i lihovin; a to zejména tehdy, když uvážíme, jak levnou a nevinnou zábavu poskytuje klukovské omladině běhání za vojáky a žertování s nimi. Nic (dodává pan Pickwick) nemůže předčit jejich bodrou náladu. Právě den před mým příjezdem se jakémus vojáku dostalo v jedné krčmě hrubé urážky. Sklepnice mu rozhodně odmítla nalít další sklenku pálenky, a tu voják (čistě ze žertu) tasil bodák a poranil děvče na rameni. A přesto byl tento znamenitý junák první osobou, která nazítří ráno vstoupila do výčepu; a projevil ochotu příhody si dál nevšímát a zapomenout, co se stalo.

Spotřeba tabáku v těchto městech,“ pokračuje pan Pickwick, „je patrně velmi značná; vůně, již jsou ulice prosáklé, je asi nadmíru příjemná těm, kdo tak náruživě holdují kouření. Povrchní cestovatel by jim snad mohl vytýkat špínu a bláto, které jsou jejich hlavním rysem, ale pro ty, kdo v nich spatřují známku živého ruchu a obchodního rozkvětu, je to vskutku potěšitelné.“

Úderem páté hodiny přišel neznámý a brzy po něm i oběd. Bálíčku v hnědém papíře se zatím zbavil, ale na svém úboru nezměnil pranic a byl, pokud je to možno, ještě hovornější než předtím.

„Co je to?“ zeptal se, když číšník sňal pokličku z jedné mísy.

„Platejsi, prosím.“

„Platejsi – ó! – báchorečná ryba – všechny chodí z Londýna – majitelé dostavníků – politické hostiny – celé fůry platejsů – tucety košů – podšívkové jedni. Sklenici vína, pane?“

„S radostí,“ prohlásil pan Pickwick; a cizinec připil vínem nejdříve jemu, potom panu Snodgrassovi, potom panu Tupmanovi,

potom panu Winklovi a nakonec celé společnosti dohromady, a to skorem stejně rychle, jak hovořil.

„Virvár k zbláznění – na schodišti, číšníku,“ řekl cizinec. „Lávice putují nahoru, řemeslníci zase dolů – lampy, sklenice, harfy. Co se děje?“

„Ples, prosím,“ odpověděl číšník.

„Ha, spolkový ples? Jen pro zvané, co?“

„Nikoliv, pane. Veřejný ples. Pro dobročinné účely, prosím.“

„Je v tomhle městě hodně hezkých žen, nevíte, pane?“ vyzvídal s velkým zájmem pan Tupman.

„Skvělé – báječné. Kent, pane – kdekdo zná Kent – jablka, třešně, chmel a ženy. Sklenici vína, pane?“

„S velkou radostí,“ odpověděl pan Tupman. Cizinec si nalil a vypil.

„Velmi rád bych šel,“ řekl pan Tupman, zaváděje hovor opět na ples, „velmi rád.“

„Vstupenky se dostanou ve výčepu, prosím,“ prohodil číšník. „Půl zlatky za osobu, pane.“

Pan Tupman projevil znovu vřelé přání zúčastnit se slavnostní zábavy, ale protože nenacházel ohlas ani v zasmužilých očích pana Snodgrasse, ani v nepřítomném pohledu pana Pickwicka, věnoval se s velkým zájmem portskému vínu a zákuskům, které právě přišly na stůl. Číšník odešel a společnost, ponechaná o samotě, mohla příjemně vychutnat několik družných hodiček po obědě.

„Promiňte, pane,“ ozval se cizinec, „láhev zahálí – nechť koluje – jako sluníčko – až do dna – do poslední kapky,“ a vyprázdnil sklenici, kterou si naplnil sotva před dvěma minutami, a nalil si znovu s výrazem člověka, který je vínu zvyklý.

Víno kolovalo a objednala se nová láhev. Host hovořil a Pickwickovci poslouchali. Páně Tupmanova touha jít na ples sílila každým okamžikem. Tvář pana Pickwicka zářila výrazem všeobšíhlé lidumilnosti a pan Winkle a pan Snodgrass pevně usnuli.

„Nahore už začínají,“ řekl cizinec – „slyšíte je tam – ladí housle – teď harfu – už vyhrávají.“ Rozmanité zvuky, které doléhaly dolů, hlásaly začátek první čtverylky.

„Jak rád bych šel!“ zatoužil znovu pan Tupman.

„Já taky,“ přisvědčil cizinec – „prokletá zavazadla – pomalé lodi – není v čem jít – trapné, co?“

Jedním z hlavních bodů pickwickovských zásad byla všestranná blahovůle; a v horlivém zachovávaní této tak nesmírně ušlechtilé zásady nepředčil pana Tracyho Tupmana nikdo. Téměř neuvěřitelný je počet případů zaznamenaných v klubové kronice, kdy tento znamenitý muž odkazoval osoby, hodné dobročinnosti a žádající o odložené šaty nebo peněžitou výpomoc, na domácnosti ostatních členů.

„Byl bych vskutku velmi šťasten, kdybych vám mohl k tomu účelu zapůjčit oblek na převléknutí,“ řekl pan Tracy Tupman, „ale jste tak štíhlý a já jsem...“

„Pěkně baculatý – vypasený Bakchus – shodil révové listí – slezl ze sudu a oblékl si sukno, co? – ne dvakrát pálený, ale dvakrát vykutálený – ha, ha! – Podejte víno.“

Dodnes se nám nepodařilo zjistit úplně přesně, zda se pana Tupmana poněkud dotkl příliš úsečný tón výzvy, aby podal víno, které host tak rychle sprovodoval ze světa, nebo zda cítil zcela oprávněně urážku v tom, že ho jako vlivného člena Pickwickova klubu neznámý tak potupně přirovnal k Bakchovi, který slezl ze sudu. Podal víno, dvakrát si odkašlal a na několik vteřin upřel na cizince vážný pohled; ale protože cizinec zřejmě nejevil nejmenší známku rozpaků a zůstával pod jeho zpytavým pohledem zcela klidný, pan Tupman opět pozvolna roztál a vrátil se znovu k otázce plesu.

„Chtěl jsem právě poznamenat, pane,“ řekl, „že můj oblek by vám sice byl asi tuze volný, ale šaty mého přítele pana Winkla by vám snad padly lépe.“

Cizinec si změřil odhadovačným pohledem postavu pana Winkla a oči mu zazářily uspokojením, když řekl: „Jako na mě šité.“

Pan Tupman se rozhlédl. Víno, které svým omamným vlivem zmohlo pana Snodgrasse a pana Winkla, obestřelo zčásti i smysly páně Pickwickovy. Tento pán prošel ponenáhlu rozličnými stupni, které předcházejí malátnost vyvolanou jídlem i její následky. Prošel obvyklými proměnami od hodovního rozjaření až k nejhlubší skleslosti a od nejhlubší skleslosti až k hodovnímu rozjaření. Na chvíli zazářil nepřirozeným jasnem jako hořák plynové pouliční svítilny, jehož plamen rozdmýchá vítr; pak pohasl tak nízko, že plamínek bylo sotva možno rozeznat; po krátké chvíli vzplanul znovu, na okamžik se rozjasnil, pak poblikával nejistým, trhavým plamínkem, až zhasl docela. Hlava mu sklesla

na prsa a nepřetržitě chrápání, zpestřované občasným škytnutím nebo říhnutím, bylo jedinou slyšitelnou známkou přítomnosti slavného muže.

Pokušení účastnit se plesu a učinit si první úsudek o kráse kentských dam drželo pana Tupmana velmi silně. Pokušení vzít s sebou cizince cítil neméně silně. Město ani jeho obyvatele vůbec neznal, a jak se zdálo, cizinec měl takové znalosti obojího, jako by tu byl žil již od dětství. Pan Winkle spal a pan Tupman měl z podobných případů již dostatečnou zkušenost, aby věděl, že se pan Winkle tím okamžikem, kdy se probudí, podle přirozeného běhu věcí půjde převalit na postel. Byl na vážkách. „Nalijte si a podejte víno,“ řekl neúnavný host.

Pan Tupman vyhověl žádosti a učinil tak; a tato sklenička byla poslední kapkou povzbuzení, kterou potřeboval, aby se pevně rozhodl.

„Do Winklovvy ložnice se jde přes můj pokoj,“ pravil pan Tupman. „Kdybych ho teď probudil, nepřiměl bych ho, aby pochopil, co od něho chci, ale vím, že má v brašně frakový úbor. A kdybyste si ten frak vzal na ples a hned ho zase svlékl, jakmile se vrátíme, mohl bych ho zas uložit na místo a nemusel bych přítele tou věcí vůbec obtěžovat.“

„Báječný,“ řekl cizinec, „skvělý nápad – proklatě mrzuté postavení – čtrnáctery šaty v bednách a muset jít v cizích – znamenitá myšlenka, ta vaše – strašně.“

„Musíme si koupit vstupenky,“ prohodil pan Tupman.

„Nemá smysl měnit zlatku,“ řekl cizinec, „házejme, kdo zaplatí za oba – já hádám, vy házíte – poprvé – panna – panna – okouzlující panna.“ Zlaťák dopadl a navrchu byl drak (ze zdvořilosti zvaný pannou).

Pan Tupman zazvonil, dal koupit vstupenky a požádal o svícny do pokoje. Netrvalo čtvrt hodiny a cizinec byl plně vyšňořen v salonním úboru pana Nathaniela Winkla.

„Je to zbrusu nový frak,“ podotkl pan Tupman, když se cizinec velmi zálibně prohlížel v dlouhém otočném zrcadle, „první oblek ušitý s naším klubovním odznakem.“ A upozornil společníka na velký zlacený kotouč, na němž bylo uprostřed páně Pickwickovo poprsí a po obou stranách písmena P. K.

„P. K.,“ řekl cizinec – „zvláštní paráda – hlava starého tatíka a P. K. – co znamená P. K.? – podivínský kabát, ne?“

Pan Tupman cítil, jak v něm sílí nevole, a velmi důstojně vysvětlil cizinci význam záhadného odznaku.

„Pas krapet vysoko, nezdá se vám?“ poznamenal cizinec, nakrucuje se bokem, aby v zrcadle zahlédl knoflíky na zádech, které měl místo v pase až někde pod lopatkami. „Krapet jako pošťácký mundúr – takové divné kabáty – hromadná dodávka – šité bez míry – záhadné dopuštění Prozřetelnosti – všichni malí muži dostávají dlouhé kabáty – všichni velcí zase krátké.“ Přemílaje ustavičně tento námět, upravoval si páně Tupmanův nový společník svůj oblek, vlastně oblek pana Winkla, a potom vykročil v doprovodu pana Tupmana po schodišti k plesové síni nahoře.

„Jaká jména, pane?“ otázal se uvaděč u dveří. Pan Tracy Tupman pokročil kupředu, aby ohlásil své jméno i hodnot, ale cizinec ho zadržel.

„Jména žádná!“ A pak šeptem k panu Tupmanovi: „Nač jména – tady neznámá – svým způsobem jména velmi dobrá, ale nijak slavná – znamenitá jména pro menší kroužek, ale ve velké veřejné společnosti neudělají patřičný dojem – na zapřenou, to je to pravé – pánové z Londýna – význační cizinci – něco takového!“ Dveře se před nimi rozlétly a pan Tracy Tupman a cizinec vkročili do plesové síně.

Byla to dlouhá místnost. Lavice měly tmavorudé potahy a ve skleněných svícnech plály voskovice. Hudebníci seděli v bezpečí zvýšeného výklenku a dvě nebo tři kolony tančily postupně jednu figuru čtverylky za druhou. V přilehlé herně stály dva karetní stolky a dvě dvojice postarších dam a týž počet tělnatých pánů tam obřadně hrály whist.

Po závěrečné figurě čtverylky se tanečníci začali promenovat po sále a pan Tupman a jeho společník se postavili do kouta, aby se rozhlédli po společnosti.

„Rozkošné dámy,“ prohodil pan Tupman.

„Jen chvilenu počkejte,“ řekl cizinec, „zábava teprve začíná – smetánka ještě nepřišla – divné prostředí – vyšší kruhy z loděnice neznají nižší kruhy z loděnice – nižší kruhy z loděnice neznají drobnou honoraci – drobná honorace nezná měšťany – a královský komisař? – ten nezná už vůbec nikoho.“

„Kdo je ten světlovlasý mladíček s mžouravýma očima v té maškaře?“ tázal se pan Tupman.

„Pst, prosím – mžouravé oči – maskara – mladíček – nesmysl – praporečník od sedmadvadesátého pluku – ctíhodný pán Wilmot Snipe – vynikající rodina – Snipeovi – strašně.“

„Sir Tomáš Clubber, lady Clubberová a slečny Clubberovy!“ zvolal uvaděč u dveří hromovým hlasem. Vstup vysokého pána v modrém kabátě s blyštivými knoflíky, statné dámy v toaletě z modrého hedvábí a dvou mladých dam podobných rozměrů v šatech téže barvy, ušitých podle nejnovější módy, vyvolal v celém sále velký rozruch.

„Komisař, hlava loděnic – velké zvíře – obrovské zvíře,“ zašeptal cizinec panu Tupmanovi do ucha, když dobročinný výbor uváděl sira Tomáše Clubbera s rodinou do čela sálu. Ctíhodný pán Wilmot Snipe a jiní vznešení pánové se shlukli kolem slečen Clubberových, aby jim složili poklonu; a sir Tomáš Clubber stál upjatě vzpřímen a přes černý nákrčník shlížel bohorovně na shromážděnou společnost.

„Pan Smithie, paní Smithieová a slečny Smithieovy,“ znělo další hlášení.

„Kdo je pan Smithie?“ vyzvídal pan Tracy Tupman.

„Je něco v loděnici,“ odpověděl cizinec. Pan Smithie se uctivě uklonil siru Tomáši Clubberovi; a sir Tomáš Clubber opětoval pozdrav se sebevědomou blahosklonností. Lady Clubberová si odměřeně prohlédla paní Smithieovou a její rodinu lornětem a paní Smithieová si zase přezíravě změřila jakousi jinou paní, jejíž manžel nepatřil k loděnici vůbec.

„Plukovník Bulder, paní plukovnicková Bulderová a slečna Bulderová,“ byli další návštěvníci.

„Velitel posádky,“ prohodil cizinec v odpověď na tázavý pohled pana Tupmana.

Slečnu Bulderovou uvítaly vřele slečny Clubberovy; také obapolné pozdravy paní plukovnickové Bulderové a lady Clubberové byly navýsost srdečné; plukovník Bulder a sir Tomáš Clubber si vzájemně nabídli z tabatěrky šňupek a jako vejce vejci se podobali dvojici Alexandrů Selkirků – „vládcům všeho, co lze zrakem obsáhnout“.

Zatímco místní smetánka – Bulderovi, Clubberovi a Snipeovi – takto hájila v kroužku svou důstojnost na horním konci sálu, ostatní společenské vrstvy napodobovaly jejich příklad v druhých částech místnosti. Méně vznešení důstojníci 97. pluku

se věnovali méně významným mozkům loděnice. Manželky advokátů a choť obchodníka s vínem vévodily jinému společenskému stupni (paní sládková se přidružila k Bulderovým); a paní Tomlinsonová, poštmistrová, byla – jak se zdálo – jednomyslnou dohodou zvolena do čela společnosti obchodnické.

Jednou z přítomných osobností, ve svém kroužku nejpopulárnějších, byl zavalitý mužiček s věnečkem jezatých černých vlasů kolem hlavy a s rozsáhlou pleší na temeni – doktor Slammer, lékař 97. pluku. Doktor Slammer si vyměňoval šňupečky s každým, švitořil se všemi, smál se, tančil, žertoval, hrál whist, dělal všechno a byl všude. Ke všem těm činnostem, tak různorodým a četným, řadil malý doktůrek ještě jednu, důležitější nad všechny ostatní: s neúnavnou, úžasně vytrvalou a vřelou pozorností se dvořil obstarožní vdovičce, jejíž nákladný úbor a přemíra klenotů svědčily o tom, že by byla velmi žádoucím a vítaným nadlepšením jeho skrovného příjmu.

Oči pana Tupmana i jeho společníka se již chvíli upíraly na lékaře a vdovu, když cizinec přerušil mlčení.

„Fůra peněz – babka – nabubřelý doktor – nápad ne špatný – vskutku žertovné,“ byly srozumitelné úryvky, které mu splynuly ze rtů. Pan Tupman se mu zahleděl tázavě do obličeje.

„Půjdu si s tou vdovou zatančit,“ řekl cizinec.

„Kdo je to?“ tázal se pan Tupman.

„Nemám tušení – jaktěživ jsem ji neviděl – vypíchnu doktora – do toho!“ A s těmi slovy zamířil cizinec přes sál, opřel se o krbovou římsu a s výrazem uctivého a zadumaného obdivu zíral na buclatý obličej pomenší staré dámy. Pan Tupman přihlížel s němým úžasem. Cizinec postupoval rychle; doktůrek tančil s jinou dámou; vdova upustila vějíř, cizinec ho zdvihl a podal – úsměv – úklona – pukrlátko – hrstka vyměněných slov. Cizinec si vyhlédl vrchního poradatele, bez okolků k němu přistoupil a přivedl si ho. Krátká němohra při představování – a cizinec s paní Budgerovou zaujali místa ve čtverylce.

Páně Tupmanovo překvapení nad tímto smělým postupem bylo sice velké, ale lékařův úžas je ještě nesmírně předčil. Cizinec byl mladík a vdově to lichotilo. Vdova nechávala lékařovy pozornosti bez povšimnutí a lékařovo rozhořčení na neochvějného soka vůbec nepůsobilo. Doktora Slammery jako když omráčí. Jeho, doktora Slammery od sedmadesátých, aby

takřka obratem ruky zastínil muž, kterého nikdo dosud neviděl a kterého ani nyní ještě nikdo nezná? Doktor Slammer – doktor Slammer, lékař 97. pluku, vyhozen ze sedla? Holá nemožnost! Vyloučeno! Ano, bohužel, ano – tamhle jsou. Cože? Představuje jí přítele! Může věřit vlastním očím? Znovu se dobře podíval a musil bolestně připustit palčivou pravdu, že ho oči neklamou; paní Budgerová tančí s panem Tracym Tupmanem, tu skutečnost si nelze vykládat mylně. Tady mu před očima živě hopsá vdovička sem a tam s nevídanou bujností; a pan Tracy Tupman poskakuje kolem ní, v tváři výraz vrcholné důstojnosti, a tančí (jak ostatně tančí velmi mnozí lidé), jako by čtverylka nebyla zábavou, při které je úsměv zcela na místě, nýbrž krutou citovou zkouškou, která vyžaduje nezdolnou odhodlanost, má-li ji člověk vůbec podstoupit.

Lékař to všechno snášel mlčky a trpělivě; stejně snášel i vše ostatní, co následovalo: jak jí podává punč, jak čeká na její skleničku, jak běhá pro zákusky a jak s ní koketuje; ale několik vteřin po tom, kdy cizinec odešel, aby doprovodil paní Budgerovou ke kočáru, vyrazil střelhibitě ze sálu a jeho nevole, kterou v sobě až dosud tutlal, vzkypěla naplno a sálala z každého kousíčku jeho bytosti, rozohněné nezkrotným hněvem.

Cizinec se vracel a pan Tupman kráčel vedle něho. Cizinec hovořil přidušeným hlasem a smál se. Doktůrek jen plál vražednou pomstychtivostí. Cizinec byl rozjařený. Zvítězil.

„Pane!“ zvolal lékař strašlivým hlasem, podával mu navštivenku a couval do kouta chodby, „jmenuji se Slammer, doktor Slammer, pane – od sedmadevadesátého pluku – Chathamské kasárny – moje vizitka, pane, tady je moje vizitka.“ Byl by řekl ještě víc, ale rozhořčením se až zalykal.

„Chm!“ odpověděl cizinec chladně. „Slammer – těší mě – zdvořilá pozornost – nejsem zrovna nemocný, Slammere – ale až budu – pak se přihlásím.“

„Vy – vy ostudně kličkujete, pane!“ sípal rozzuřený lékař, „jste sketa – zbabělec – lhář – jste – jste – což vás nic nepřiměje, abyste mi dal svou navštivenku, pane?“

„Aha! Už chápu,“ řekl cizinec napůl pro sebe, „punč tady krapet silný – štedrý hostinský – strašně bláhové – limonáda mnohem lepší – v sále vedro – starší páni – ráno je jim pak nanic – kruté – kruté,“ a popošel několik kroků.

„Bydlíte tady v domě, pane,“ řekl rozkacený mužiček. „Teď jste opilý, pane; ale ráno o mně ještě uslyšíte, pane. Najdu si, kdo jste, pane; najdu si, kdo jste.“

„Najděte si, *kdo* jsem, ale sotva najdete, *kde* jsem,“ odsekl cizinec chladnokrevně.

Doktor Slammer se díval nevýslovně zuřivě, když si vztekle narazil klobouk, až to cvaklo, a cizinec i pan Tupman šli nahoru do pokoje pana Tupmana, aby Winklovi, který neměl o ničem ani tušení, vrátili vypůjčené peří.

Pan Winkle tvrdě spal a oblek byl zase na místě. Cizinec překypoval veselím a pan Tracy Tupman, úplně omámený vínem, punčem, světly i dámami, považoval celou příhodu za povedený žert. Jeho nový přítel odešel; a pan Tupman, když překonal jistě menší potíže, než se mu podařilo najít otvor noční čepice, určený původně k přijetí hlavy, a když při lopotných pokusech si ji nasadit převrhl nakonec svícen, dostal se po řadě složitých cviků a přemetů přece jen do postele a zakrátko upadl do spánku.

Nazítří ráno odbily hodiny právě sedmou, když hlasité klepání na dveře pokoje vytrhlo bystrého ducha páně Pickwickova ze stavu bezvědomí, do něhož ho pohroužil spánek.

„Kdo je?“ otázal se pan Pickwick a vztyčil se prudce na posteli.

„Podomek, prosím.“

„Co chcete?“

„Prosimich, pane, mohli by mi říct, kerej pán z jejich společnosti má jasně modrej frak se zlaceným vodznakem a na něm P. K.?“

„Dal si ho asi vykartáčovat a sluha zapomněl, komu patří,“ pomyslí si pan Pickwick. „Pan Winkle,“ zavolal hlasitě, „třetí pokoj vpravo odtud.“

„Děkuju jim, pane,“ řekl podomek a odešel.

„Co se děje?“ vzkřikl pan Tupman, když ho hlasité klepání na jeho dveře probudilo z hlubokého spánku.

„Prosimich, pane, mohl bych mluvit s panem Winklem?“ odpověděl podomek za dveřmi.

„Winkle! – Winkle!“ křikl pan Tupman do zadního pokoje.

„Copak?“ ozval se zdušený hlas zpod pokrývky.

„Ptají se po vás – někdo je za dveřmi –“ A vynaloživ tolik námahy, aby ze sebe vypravil tato slova, pan Tracy Tupman se obrátil a hned zas tvrdě usnul.

„Ptají se po mně,“ řekl pan Winkle, hbitě vyskočil z postele a chvatně si oblékl nejnnutnější části oděvu. „Ptají se po mně! Tak daleko od Londýna – u všech všudy, kdo se tu může po mně ptát?“

„Jeden pán v kavárně, pane,“ odpověděl podomek, když pan Winkle otevřel dveře a stanul proti němu. „Pán říká, že jich nezdrží ani minoutku, ale vodbejt že se nedá.“

„Prapodivné!“ řekl si pan Winkle. A nahlas: „Přijdu dolů hned.“

Kvapně si oblékl župan, zahalil se do cestovního plédu a spěchal dolů. V kavárně se dva číšníci a stařena zabývali ranním úklidem a z okna vyhlížel důstojník ve všední uniformě. Když pan Winkle vstoupil, důstojník se obrátil a upjatě se uklonil hlavou. Nařídil služebnictvu, aby se vzdálilo, zavřel velmi pečlivě dveře a pravil: „Pan Winkle, nemýlím se?“

„Ano, pane, jmenuji se Winkle.“

„Jistě vás nepřekvapí, pane, jestliže vám oznámím, že sem dnes ráno přicházím ve věci svého přítele doktora Slammera od sedmadevadesátého pluku.“

„Doktora Slammera?“ řekl pan Winkle.

„Ano, doktora Slammera. Požádal mě, abych vám tlumočil jeho názor, že vaše chování včera večer bylo takového rázu, že je nemůže strpět žádný své cti dbalý muž; a dodal, že se naprosto přičí chování gentlemanů mezi sebou.“

Úžas pana Winkla byl příliš opravdový a příliš zřejmý, aby ušel pozornosti přítele doktora Slammera, a ten proto pokračoval: „Můj přítel doktor Slammer mě požádal, abych ještě dodal, že je pevně přesvědčen o tom, že jste byl po část večera opilý a nebyl jste si snad vědom dosahu urážky, které jste se dopustil. Uložil mi, abych vám vyřídil, že uvedete-li na omluvu svého chování tuto okolnost, spokojí se vaší písemnou omluvou, napsanou podle mého diktátu.“

„Písemnou omluvou!“ opakoval pan Winkle s nejsilnějším výrazem úžasu, jakého je hlas schopen.

„Druhou možnost ovšem znáte,“ podotkl návštěvník stroze.

„Tento vzkaz máte vyřídít výslovně mně? Udal vám doktor Slammer moje jméno?“ tázal se pan Winkle, jemuž tato prázvláštní rozmluva beznadějně popletla mysl.

„Sám jsem při tom nebyl,“ odpověděl návštěvník, „a poněvadž jste důrazně odmítl dát doktoru Slammerovi navštívenku, můj přítel mě požádal, abych zjistil totožnost pána, který na sobě měl

velmi zvláštní kabát – jasně modrý frak se zlaceným emblémem, na kterém je zobrazeno poprsí a písmena P. K.“

Pan Winkle úžasem vskutku až zavrával, když slyšel tak podrobný popis svého obleku. Přítel doktora Slammera pokračoval: „Z odpovědí na své dotazy jsem právě před chvílí ve výčepu vyrozuměl, že vlastník toho kabátu sem přijel včera odpoledne ještě se třemi pány. Okamžitě jsem poslal nahoru k pánovi, o kterém mi bylo řečeno, že je podle všeho hlavou vaší společnosti, a ten mě ihned odkázal na vás.“

Kdyby byla nejvyšší věž rochesterského zámku náhle vystoupila ze základů a postavila se proti oknu kavárny, bylo by bývalo páně Winklovo překvapení učiněné nic proti nezměrnému úžasu, s nímž vyslechl tuto řeč. V první chvíli ho napadlo, že mu někdo kabát ukradl. „Dovolíte laskavě, abych vás chvíličku zdržel?“ zeptal se.

„Zajisté,“ přisvědčil nevtaný návštěvník.

Pan Winkle vyběhl chvatně nahoru a rozechvělýma rukama otevřel vak. Frak tam ležel na obvyklém místě, ale po bedlivější prohlídce na něm bylo možno spatřit zjevné známky toho, že ho včera večer měl někdo na sobě.

„Už je to tak,“ pravil pan Winkle a pustil kabát z rukou. „Po obědě jsem vypil příliš mnoho vína a jen velmi mlhavě si vzpomínám, že jsem se pak procházel ulicemi a kouřil doutník. Ne- ní sporu, měl jsem pořádně v hlavě; zřejmě jsem si převlékl kabát – někam jsem zašel – a někoho urazil – o tom není pochyby; a tenhle vzkaz je toho neblahým následkem.“ S těmito slovy se pan Winkle vracel zvolna dolů do kavárny s chmurným a strašlivým odhodláním přijmout výzvu bojovného doktora Slammera a vzít na bedra sebehorší následky, které z toho třeba vyplnou.

K tomuto rozhodnutí nutily pana Winkla rozličné úvahy a zřetele; hlavní z nich byla ovšem jeho pověst v očích klubu, neboť členové k němu odjakživa vzhlíželi jako k nejvyšší autoritě ve všech oborech zábavy i obratnosti, ať již šlo o akci útočnou, obrannou nebo trpnou. A kdyby se teď, při první příležitosti, kdy má své schopnosti prokázat, před očima svého jasného vůdce zkoušku vyhnul, bylo by po jeho dobrém jménu i pověsti navždy veta. Kromě toho si také vzpomněl, jak od nezasvěcenců v takových věcech slychal často vyslovovat domněnku, že pistole bývají za tichého souhlasu svědků jen zřídka nabyty kulkami; a sou-

dil dále, že obrátí-li se na pana Snodgrasse se žádostí, aby mu dělal svědka, a vylíčí-li mu plamennými slovy celé nebezpečí, že jeho přítel o tom pravděpodobně uvědomí pana Pickwicka, který jistě nebude otálet, bez odkladu upozorní na případ místní úřady a tak zmaří zabití nebo zmrzačení svého stoupence.

Takové byly jeho myšlenky, když se vrátil do kavárny a oznámil svůj úmysl přijmout lékařovu výzvu k souboji.

„Jmenujte mi laskavě přítele, s nímž bych mohl umluvit čas a místo schůzky,“ řekl důstojník.

„Zhola zbytečné,“ odpověděl pan Winkle, „udejte čas i místo mně a já si pak účast svědka zařídím.“

„Řekněme tedy – dnes večer při západu slunce?“ otázal se důstojník lhostejným hlasem.

„Velmi dobře,“ přikývl pan Winkle a v hloubi srdce si myslel, že to je velmi zlé.

„Znáte baštu Fort Pitt?“

„Ano, včera jsem ji viděl.“

„Buďte tedy tak laskav a přijďte na pole, které sousedí s příkopem. Až dojdete na roh hradeb, dejte se pak pěšinou vlevo a jděte stále rovně, až mě uvidíte. Zavedu vás na odlehlé místo, kde se celá věc může vyřídit bez obav, že nás někdo vyruší.“

Bez obav, že nás někdo vyruší, pomyslel si pan Winkle.

„Myslím, že už není potřebí ujednávat nic jiného,“ řekl důstojník.

„Nevzpomínám si už na nic,“ odpověděl pan Winkle. „Poroučím se.“

„Poroučím se.“ A důstojník si na odchodu pohvizdoval veselou písničku.

Snídaně toho rána byla chmurná. Pan Tupman nebyl s to, aby po neobvyklém hýření včerejšího večera vstal. Pan Snodgrass zjevně trpěl snivě sklíčenou náladou. Ba i pan Pickwick jevil nezvyklý sklon k mlčenlivosti a sodovce. Pan Winkle dychtivě číhal na vhodnou příležitost; netrvalo dlouho a naskytla se mu. Pan Snodgrass navrhl prohlídku hradu, a protože pan Winkle byl jediný člen společnosti, jemuž nebyla procházka proti mysli, šli jen oni dva.

„Snodgrassi,“ pravil pan Winkle, když zabočili z živé ulice do polí, „Snodgrassi, brachu milý, mohu spoléhat na vaši mlčenlivost?“ A zatímco to říkal, vroucně a z hloubi duše si přál, aby nemohl.

„Můžete,“ potvrdil mu pan Snodgrass. „Zapřísáhnou se vám...“

„Ne, ne,“ přerušil ho pan Winkle vyděšený představou, že by se snad jeho společník mohl mimoděk zavázat, že nikomu nic neřekne, „nepřísahajte, nepřísahajte, je to zhola zbytečné.“

Pan Snodgrass spustil ruku, kterou v básnickém vzrušení pozdvihl k obloze, když se chystal přísahat, a zatvářil se velmi pozorně.

„Potřebuji vaši pomoc, brachu milý – v čestné záležitosti,“ řekl pan Winkle.

„Máte ji mít,“ pravil pan Snodgrass a stiskl příteli vřele ruku.

„S lékařem – s doktorem Slammerem od sedmadesátého pluku,“ řekl pan Winkle s úmyslem vylíčit celou věc tak, aby vypadala pokud možno černě. „Čestná záležitost s důstojníkem, kterému je svědkem jiný důstojník, dnes večer po západu slunce, na osamělém poli za baštou Fort Pitt.“

„Rád vám posloužím,“ slíbil pan Snodgrass.

Pan Snodgrass byl překvapen, ale nikterak zděšen. Je zvláštní, jak chladný dovede v takových případech zůstat každý účastník kromě hlavní osoby. Na to pan Winkle zapomněl. Soudil na city přítelovy podle citů vlastních.

„Následky mohou být strašlivé,“ řekl pan Winkle.

„Doufám, že nebudou,“ odtušil pan Snodgrass.

„Lékař je myslím velmi dobrý střelec,“ pravil nejistě pan Winkle.

„Skorem všichni vojáci střílejí dobře,“ prohodil pan Snodgrass, „ale vy přece také, no ne?“

Pan Winkle přisvědčil, a protože pozoroval, že svého společníka sdostatek nepoplašil, šel na to s jinou.

„Snodgrassi,“ řekl hlasem, který se chvěl pohnutím, „kdybych padl, najdete v balíčku, který vám odevzdám, dopis pro mého – mého otce.“

Ale i tento útok selhal. Pan Snodgrass byl dojat, ale uvolil se doručit dopis stejně ochotně, jako by byl přespolním listonošem.

„Kdybych padl,“ pokračoval pan Winkle, „nebo kdyby náhodou padl doktor, budete se muset vy, milý příteli, odpovídat před soudem ze spoluviny. Mou vinou bude třebaš přítel vyhoštěn z vlasti – možná nadosmrť!“

Při těchto slovech sebou pan Snodgrass sice trochu trhl, ale jeho hrdinství bylo nezdolné. „Ve jménu přátelství,“ zvolal se zanícením, „necouvnu před žádným nebezpečím!“

Jak pan Winkle v duchu proklínal přátelskou oddanost svého společníka, když tak chvíli mlčky kráčeli vedle sebe, každý pohřížen do vlastních úvah! Rána rychle ubývalo a pana Winkla se zmocňovalo zoufalství.

„Snodgrassi,“ řekl a prudce se zarazil, „ne abyste mi to chtěl nějak zmařit – ne aby vás snad napadlo uvědomovat o tom úřady – ne abyste si vyžádal policejní asistenci a chtěl uvalit vazbu na mne nebo na doktora Slammera od sedmadvadesátých, tou dobou ubytovaného v Chathamských kasárnách, abyste souboj překazil – jářku, ne aby vás něco takového napadlo!“

Pan Snodgrass se chopil vřele přítelovy ruky a odpověděl se zanícením: „Za nic na světě!“

Panu Winklovi přeběhl po zádech mráz, když ho zavalilo drtivé poznání, že mu z přítelova strachu nekyne ani sebeslabší jiskřička naděje a že mu je souzeno stát se živým terčem.

Když panu Snodgrassovi řádně vyložil celý stav věcí, vypůjčili si oba přátelé od puškaře v Rochesteru soupravu patřičných pistolí i s dostatečnou zásobou prachu, kulek a kapslí a vrátili se do hostince; pan Winkle, aby přemítal o brzkém utkání, a pan Snodgrass, aby připravil zbraně pro souboj a uvedl je do náležitého stavu pro okamžité použití.

Byl ponurý a zasmušilý večer, když se oba přátelé vydali za ožehavým cílem znovu na cestu. Pan Winkle se zakuklil do rozměrného pláště, aby unikl pozornosti, a pan Snodgrass skrýval pod pláštěm nástroje zhouby.

„Máte všechno?“ zeptal se pan Winkle rozechvělým hlasem.

„Všechno,“ odpověděl pan Snodgrass. „Hojnost střeliva pro případ, že by pistole náhodou selhaly. V pouzdře je čtvrt libry prachu a v kapse mám dvoje noviny na zátka.“

To byly důkazy přátelství, za něž mohl být ze srdce uznalý a vděčný kdokoli na světě. Vděčnost páně Winklova byla patrně příliš silná, aby ji mohl projevit slovy, neboť neříkal nic a jen mlčky krácel dál. Jaksi zvolna.

„Jsme úžasně přesní,“ poznamenal pan Snodgrass, když přelézali plot prvního pole, „slunce právě zapadá.“ Pan Winkle vzhlédl k obzoru na klesající nebeský kotouč a bolestně pomyslel na pravděpodobnost, že zanedlouho možná klesne sám.

„Tamhle je ten důstojník,“ zvolal pan Winkle, když kráčeli několik minut.

„Kde?“ zeptal se pan Snodgrass.

„Tamhle – ten pán v modrém plášti.“ Pan Snodgrass se podíval směrem, kam jeho přítel mířil ukazováčkem, a zpozoroval zahalenou postavu, popsanou panem Winklem. Důstojník si povšiml jejich příchodu a naznačil to lehkým pokynem ruky; pak vykročil směrem od nich a oba přátelé ho zpovzdálí sledovali.

Večer se každým okamžikem chmuřil víc a víc a po osamělých polích hvízdal zádumčivě vítr, jako by nějaký obr kdesi v dálce pískal na psa. Smutek krajiny zbarvoval páně Winklovy pocity truchlivou šedí. Trhl sebou, když míjeli roh příkopu – vypadal jako obrovský hrob.

Důstojník odbočil náhle z pěšiny, a když přešel tyčkovou ohradu a ztekl živý plot, vkročil na odlehlé, uzavřené pole. Tam čekali dva páni; jeden byl malý tlouštík s černými vlasy a druhý – statná postava v premovaném plášti – seděl s netečným klidem na polní stoličce.

„Patrně soupeř a lékař,“ řekl pan Snodgrass. „Nechcete lok koňaku?“

Pan Winkle popadl opletenou čutoru, kterou mu přítel podával, a zavdal si z posilňujícího nápoje dlouhým douškem.

„Můj přítel pan Snodgrass, pane,“ řekl pan Winkle, když k nim důstojník přistoupil. Přítel doktora Slammera se jim oběma uklonil a vyňal pouzdro podobné tomu, které nesl pan Snodgrass.

„Všechna další slova jsou myslím zbytečná, pane,“ poznamenal důstojník upjatě, když otvíral pouzdro, „omluva byla důrazně odmítnuta.“

„Úplně zbytečná, pane,“ přisvědčil pan Snodgrass, který teď sám pocítil jakousi nevolnost.

„Šel byste laskavě se mnou?“ vybídl ho důstojník.

„Zajisté,“ odpověděl pan Snodgrass. Odměřili vzdálenost a vykonali poslední přípravy.

„Uznáte myslím, že tyhle pistole jsou lepší než vaše,“ řekl soupeřův svědek, ukazuje své zbraně. „Viděl jste mě, jak jsem je nabíjel. Namítáte něco proti tomu, abychom použili těch?“

„Dozajista ne,“ odpověděl pan Snodgrass. Nabídka ho zbavila značných rozpaků, neboť z dosavadní zkušenosti měl o nabíjení pistolí pojem jen značně mlhavý a neurčitý.

„Můžeme tedy myslím pány rozestavit,“ pronesl důstojník tak lhostejně, jako by hlavní účastníci byli šachové figurky a svědkové hráči.

„Myslím, že můžeme,“ přisvědčil pan Snodgrass, který by byl souhlasil s jakýmkoli návrhem, protože neměl o věci ani po-
nětí. Důstojník přešel k doktoru Slammerovi a pan Snodgrass
přistoupil k panu Winklovi.

„Všechno je hotovo,“ řekl a podával mu pistoli. „Dejte mi
plášť.“

„A v něm máte i balíček, milý příteli,“ řekl ubohý Winkle.

„Dobrá,“ přisvědčil pan Snodgrass. „Držte se a střelte ho do
ramene!“

Panu Winklovi napadlo, že se tato rada nápadně podobá slo-
vům, jimiž diváci pobízejí při pouliční rvačce vždy nejmenšího
chlapce, totiž: „Do nich a nandej jim to!“ – znamenitá rada pro
toho, kdo ví, jak to provést. Ale přesto si mlčky svlékl plášť –
svléknout ten plášť mu vždycky trvalo dlouhou dobu – a sevřel
pistoli. Svědkové poodešli, pán na polní sedačce rovněž, a pro-
tivníci vykročili proti sobě.

Pan Winkle odjakživa slynul svrchovanou lidumilností. Lze se
domnívat, že jedině nechut ublížit s rozmyslem bližnímu byla
důvodem, proč zavřel oči, když pokročil až na osudné místo;
a že zavření očí bylo ovšem překážkou, která mu znemožnila
pozorovat prapodivné a nepochopitelné chování doktora Slam-
mera. Lékař sebou trhl, vytřeštil zrak, ucouvl, promnul si oči,
znovu je vytřeštil a konečně zvolal: „Zarazte, zarazte!“

„Co to všechno znamená?“ řekl doktor Slammer, když k ně-
mu přiběhl jeho přítel a pan Snodgrass. „To není on!“

„To není on?“ zvolal svědek doktora Slammera.

„To není on?“ opakoval pan Snodgrass.

„To není on?“ pravil pán s polní sedačkou v ruce.

„Dojista není,“ odpověděl zavalitý doktůrek. „To není člo-
věk, který mě včera v noci urazil!“

„Velmi podivné!“ zvolal důstojník.

„Vskutku,“ ozval se pán s polní sedačkou. „Zbývá jen roz-
hodnout otázku, nemá-li se tento pán, když už je zde, považo-
vat formálně za člověka, který včera večer urazil našeho přítele
doktora Slammera, ať už tím člověkem opravdu je, nebo není.“
Po tomto návrhu, předneseném s přemoudřelým a tajemným

výrazem, si pán s polní sedačkou vzal důkladný šňupec a rozhlédl se vševědovsky kolem sebe jako muž uznávaný v takových případech za povolaneého znalce.

Když pan Winkle zaslechl protivníkovu zvolání, aby se nepřátelství zastavilo, otevřel oči a rovněž i uši; a když z dalších lékařových slov vyrozuměl, že celá věc je nad veškerou pochybnost jakési nedorozumění, vytušil rázem, že jeho sláva dozajista stoupne, zatají-li skutečný důvod, proč výzvu přijal. Proto pokročil směle kupředu a řekl:

„Nejsem ten člověk. Vím to.“

„To tedy,“ ozval se pán s polní sedačkou, „znamená urážku doktora Slammera a dostatečný důvod, aby se v souboji okamžitě pokračovalo.“

„Prosím vás, Payne, mlčte,“ pravil lékařův svědek. „Proč jste mi o tom neřekl dnes ráno, pane?“

„Zcela správně – zcela správně,“ ozval se rozhorleně opět pán s polní sedačkou.

„Snažně vás prosím, abyste mlčel, Payne,“ řekl důstojník. „Smím svou otázku opakovat, pane?“

„Protože, pane,“ odvětil pan Winkle, který měl zatím dost času, aby si odpověď promyslel, „protože jste mi sdělil, že jakýsi opilec a hrubec měl na sobě kabát, který mám čest nejen nosit, ale který jsem také vymyslel – totiž navrhl jako кроj členů Pickwickova klubu v Londýně. Pokládám za svou povinnost hájit čest toho kroje, a proto jsem bez jakéhokoli dalšího dotazování přijal výzvu, kterou jste mi přednesl.“

„Milý pane,“ prohlásil lékař v nejlepším rozmaru a pokročil k panu Winklovi s napřaženou pravicí, „vzdávám čest vaší chrabrosti. Dovolte, prosím, abych vám řekl, že chovám k vašemu jednání výsostný obdiv, a abych vyslovil hluboké politování, že jsem vás touto zbytečnou schůzkou pronic zanic obtěžoval.“

„Ale to přece nestojí vůbec za řeč, pane,“ řekl pan Winkle.

„Budu vždy hrdý na to, že jsem se s vámi seznámil, pane,“ pravil doktůrek.

„Bude mi vždy nezměrným potěšením, že jsem vás poznal, pane,“ odpověděl pan Winkle. Potom si lékař a pan Winkle podali ruce, pak pan Winkle a poručík Tappleton (lékařův svědek), pak pan Winkle a muž s polní sedačkou a nakonec ještě pan

Winkle a pan Snodgrass, jenž obdivem k ušlechtilému chování svého rekovného přítele přímo překypoval.

„Snad bychom tedy mohli věc uzavřít,“ navrhl poručík Tappleton.

„Zajisté,“ dodal doktor Slammer.

„Ledaže,“ ozval se opět pán s polní sedačkou, „ledaže by se pan Winkle cítil tím vyzváním dotčen; přiznávám, že v takovém případě má právo žádat zadostučinění.“

Pan Winkle prohlásil s velkým sebezapřením, že mu takto bylo učiněno zadost již dokonale.

„Nebo snad,“ ozval se znovu muž s polní sedačkou, „pánův svědek by se mohl cítit uražen některou z poznámek, které jsem na počátku této schůzky prohodil já. V tom případě bych byl šťasten, kdybych mohl ihned na místě dát zadostučinění *jemu*.“

Pan Snodgrass si pospíšil s prohlášením, že je pánovi nesmírně vděčný za laskavou nabídku, kterou pán právě vyslovil, ale kterou je nucen s díky odmítnout jen proto, že ho vyřízení celého případu vrcholně uspokojuje. Oba svědci složili pak pistole do pouzder a celá společnost odcházela z kolbiště v náladě mnohem usměvavější, než v jaké šla tam.

„Pobudete zde delší dobu?“ zeptal se doktor Slammer pana Winkla, když spolu velmi přátelsky kráčeli zpáteční cestou.

„Myslím, že odtud odjedeme asi pozítří,“ zněla odpověď.

„Doufám, že se mi dostane potěšení návštěvy vaší i vašeho přítele a že po tomto trapném omylu přijdete ke mně strávit příjemný večer,“ řekl doktůrek. „Máte snad dnešní večer volný?“

„Máme s sebou několik přátel,“ odpověděl pan Winkle, „a nerad bych je dnes večer opouštěl. Co kdybyste vy a váš přítel potčili naši společnost v hostinci U Vola?“

„Milerád,“ přisvědčil doktůrek. „Nebylo by deset hodin příliš pozdě, kdybychom tam tak na půl hodinky zaskočili?“

„Ale kde,“ řekl pan Winkle. „Budu nesmírně šťasten, budu-li mít příležitost představit vás svým přátelům, panu Pickwickovi a panu Tupmanovi.“

„Jsem přesvědčen, že seznámení s pány mi bude velkým potěšením,“ řekl doktor Slammer bez nejmenší potuchy o tom, kdo je pan Tupman.

„Přijdete tedy jistě?“ zeptal se pan Snodgrass.

„Zcela jistě.“

Zatím došli na silnici. Vyměnili si srdečné pozdravy na rozloučenou a společnost se rozešla. Doktor Slammer a jeho přátelé zamířili do kasáren a pan Winkle se v doprovodu přítele Snodgrasse vrátil do hostince.

KAPITOLA TŘETÍ

Nová známost. Vyprávění kočovného herce.

Nepříjemné překvapení a nemilá srážka

Nezvyklá nepřítomnost obou přátel už začínala pana Pickwicka znepokojovat a jejich tajuplné chování po celé dopoledne nijak nepřispělo k zmírnění jeho neklidu. Povstal proto s větší radostí než obvykle, aby je přivítal, když opět vstoupili, a s větším zájmem než obvykle se jich tázal, co se přihodilo a co ho připravilo o jejich společnost. Pan Snodgrass se užuž chystal zodpovědět jeho dotazy věrným vyličením událostí, které jsme právě podrobně vypsali, ale náhle se zarazil, neboť právě upozoroval, že kromě pana Tupmana a jejich včerejšího společníka z dostavníku je v místnosti přítomen ještě jiný cizinec vzezření rovněž velmi zvláštního.

Nový neznámý vypadal ustaraně, měl žlutavý obličej a hluboko zapadlé oči a zvláštnost jeho zjevu, jež příroda nadala takovou nápadností, jen zvyšovaly hladké černé vlasy, které mu ve spletených chomáčích padaly hluboko do obličeje. Oči měl skoro nepřírozeně lesklé a pronikavé, lícní kosti nápadně vysedlé a čelisti tak vyzáblé a protáhlé, že pozorovatel by byl na první pohled soudil, že muž jakýmsi stažením lícního svalstva vtahuje tváře, kdyby jeho pootevřená ústa a strnule neměnný výraz nebyly svědčily o tom, že to je jeho obvyklé vzezření. Kolem krku měl zelený šál, jehož dlouhé konce mu splývaly přes prsa a občas se zazelenaly v otřepaných knoflíkových dírkách staré vesty. Jako vrchní šat měl dlouhý černý kabát a pod ním široké šedohnědé nohavice a veliké boty, rozedrané jen se rozpadnout.

Na tomto nevzhledném ošklivci utkvěly páně Winklovy zrak y a na něho také ukazoval pan Pickwick rukou, když pravil: „Přítel našeho přítele ze včerejška. Dnes ráno jsme zjistili, že náš přítel patří k souboru zdejšího divadla, ačkoliv si nepřeje,

aby se to rozneslo. A tento pán je příslušníkem téhož stavu. Než jste přišli, chtěl nás právě pobavit krátkým příběhem z divadelního života.“

„Spousty historek,“ řekl neznámý zelenokabátník ze včerejška a přistoupil k panu Winklovi, hovoře přidušeným a důvěrným tónem. „Divný pavouk – tragické úlohy – žádný herec – podivín – všechna možná neštěstí – na zájezdech mu říkáme Smutný Jakoubek.“ Pan Winkle a pan Snodgrass zdvořile uvítali neznámého, tak jemnocitně jim představeného jako „Smutný Jakoubek“. Objednali si po vzoru ostatní společnosti brandy s vodou a usedli ke stolu.

„A teď, pane,“ pravil pan Pickwick, „budete tak laskav a povíte nám příběh, který jste nám chtěl vyprávět?“

Smutný neznámý vytáhl z kapsy špinavý svitek papíru, obrátil se k panu Snodgrassovi, který právě vylovil zápisník, a řekl dutým hlasem, který byl v dokonalém souladu s jeho zevnějškem: „Jste vy ten básník?“

„Tak – tak trochu se tím zabývám,“ odpověděl pan Snodgrass, otázkou tak nenadálou poněkud zaražený.

„Ó! Poezie je životu tím, čím je světlo a hudba jevišti – zbavte život šalebných příkras a jeviště iluzí, a co z nich obou zbude skutečného, proč žít a oč dbát?“

„Svatá pravda, pane,“ přikývl pan Snodgrass.

„Být v záři rampových světél,“ pokračoval smutný muž, „je jako sedět na nějaké skvělé dvorní slavnosti a obdivovat se hedvábným šatům vyšňořeného davu – kdežto být mimo ně znamená být jedním z těch, kteří tu nádheru dělají, jedním z těch neznámých a neuznaných, jimž je ponecháno utonout nebo se udržet nad vodou, hlady mřít nebo žít, jak se už osudu zachce.“

„Pravda, pane,“ přisvědčil pan Snodgrass, který cítil, že je na něm, aby něco řekl, neboť zapadlé oči smutného muže spočívaly na něm.

„Tak povídej, Jakoubku,“ pobídl ho cestovatel po Španělsku, „jako černooká Zuzana – úplně na hromadě – nech toho skuhrání – spust' už – pěkně zvesela.“

„Nechtěl byste ještě jednu skleničku, než začnete, pane?“ otázel se pan Pickwick.

Smutný muž uposlechl pobídky, a když si namíchal sklenici brandy s vodou a z poloviny ji zvolna vypil, rozvinul svitek a dal

se zčásti do čtení a zčásti do vyprávění tohoto příběhu, který je v klubové kronice vypsán pod názvem

Vyprávění kočovného herce

„V tom, co se vám chystám vyprávět, není nic zázračného,“ řekl smutný muž, „ba není v tom ani nic neobyčejného. Nouze a nemoc jsou příliš všedním zjevem četných životních povolání, aby si zasluhovaly víc pozornosti, než kolik se jí zpravidla dostává nejběžnějším zvrátům v životních osudech lidského pokolení. Načrtl jsem si tuto hrstku poznámek, protože jsem po mnoho let dobře znal člověka, kterého se týkají. Sledoval jsem jeho pozvolný pokles, jak stupínek po stupínku upadal až do krajní bíd, z níž pak už jakživ nevybředl.

Muž, o kterém mluvím, hrával v podřadných němohrách, a jak tomu už s lidmi jeho druhu bývá, byl náruživý pijan. Za svých lepších dnů, než hýřením zeslábl a nemocemi vyzábl, brával docela pěkný plat; a být opatrnější a prozíravější, mohl ho pobírat ještě řádku let – ne dlouhou, protože takoví lidé buď brzy umírají, nebo nezřízeným přepínáním sil pozbývají předčasně těch tělesných schopností, na které jediné mohou spoléhat, mají-li uhájit živobytí. Propadl však té neřestné náruživosti tak hluboko, že se vbrzku ukázalo nemožné přidělovat mu úlohy, ve kterých by byl býval divadlu opravdu co platný. Hospoda ho vábila kouzlem, kterému nedovedl odolat. Bylo zřejmé, že zanedbaná nemoc a beznadějná chudoba budou jeho životním údělem stejně jistě jako sama smrt, nezřekne-li se dosavadního způsobu života. Ale nezřekl se ho a následky lze uhodnout. Nemohl najít zaměstnání a byl bez chleba.

Každý, kdo se v divadelních poměrech jen trochu vyzná, dobře ví, jaký zástup zchátralých a zbídačelých lidí se potlouká po jevištích velkých divadel – nejsou to řádní členové hereckého souboru, ale příležitostní tanečníci, statisté, kejklíři a podobní lidé, kteří se přijímají pouze na dobu, kdy se hraje nějaká pantomima nebo pašijová hra, a pak se zase propouštějí, až si nové představení nějakého výpravnějšího kusu opět vyžádá jejich služeb. K takovému způsobu života se musil ten muž uchýlit; a tím, že každý večer vypomáhal v některém divadle nižšího řádu, přivydělal si týdně pár šilinků a mohl tak zas hovět staré

náruživosti. Zanedlouho mu však odpadl i tento zdroj příjmu; vedl život příliš výstřední a nepořádný, aby mu dovolil vydělat si i jen tu bídnou almužnu, kterou by si byl mohl tak zajistit. A tak klesal stále hloub a hloub až do stavu, který hraničil se smrtí hladem, a naživu ho držela jen ta mizivá hrstka grošů, kterou si občas opatřil buď tím, že si vypůjčil od některého starého kolegy, nebo že se mu naskytla možnost vystoupit na některém z nejpodradnějších jevišťátek. A když si nějaký ten groš vydělal, utratil ho vždycky postaru.

Asi v té době, kdy už žil přes rok, aniž kdo věděl jak, jsem získal krátkodobé angažmá u jednoho z divadel na surreyském břehu Temže a tam jsem znovu spatřil toho člověka, který mi na nějakou dobu zmizel z obzoru; cestoval jsem totiž po venkově a on se zatím potloukal po nejzapadlejších londýnských uličkách a zákoutích. Byl jsem již převlečen a na odchodu z divadla. Cestou ven jsem právě přecházel jeviště, když mi pojednou poklepal na rameno. Jaktěživ nezapomenu na odporný pohled, který se mým očím naskytl, když jsem se otočil. Byl už maskován pro pantomimu se vši nesmyslnou pitvorností šaškovského kostýmu. Příšerné přízraky z Reje kostlivců, ty nejstrašidelnější podoby, jaké kdy nejdovednější malíř zobrazil na plátně, nebudí dojem ani z poloviny tak hrůzný. Nadulé břicho a vychrtlé nohy – jejichž znetvořenost stonásobně zvyšoval fantastický oblek – skelné oči, které se tak strašlivě odrážely od tváře pomazané silnou vrstvou bílé šminky, groteskně vyparáděná, třaslavá hlava paralytika, dlouhé vyzáblé ruce natřené bílou hlinkou – to vše mu dodávalo vzhled tak ohyzdný a nepřírozený, že by ho nedovedl výstižně vylíčit žádný popis a že na něj až dodnes nedovedu pomyslit bez pocitu děsu. Mluvil dutým a třaslavým hlasem, když mě vzal stranou a přerývanými slovy mi podával dlouhý výčet svých chorob a strážní, zakončený jako obvykle úpěnlivou prosbou o zapůjčení mizivé peněžní částky. Vtiskl jsem mu do dlaně několik šilinků, a když jsem odcházel, slyšel jsem burácivý smích, jímž hlediště uvítalo jeho první přemet na jevišti.

Několik dní poté mi jednou večer jakýsi chlapec odevzdal ušpiněný papírek, na kterém bylo tužkou načmáráno několik slov sdělení, že nešťastník je nebezpečně nemocen a prosí mě, abych ho přišel po představení navštívit do bytu v kterémsi ulici – dnes si už na jméno nevzpomínám – poměrně blízko divadla. Slíbil jsem,

že mu vyhovím, jakmile budu mít možnost odejít, a když opo-
na spadla, vydal jsem se hned na slíbenou neveselou návštěvu.

Bylo už značně pozdě, neboť jsem hrál v posledním jednání, a protože to byl zrovna benefiční večer, protáhlo se představení neobyčejně dlouho. Byla tmavá a studená noc a sychravý a vlhký vítr hnal déšť prudce do oken a domovních průčelí. V úzkých a opuštěných uličkách stály obrovské louže, a protože prudký vítr pozhášel mnohé z petrolejových pouličních svítilen, beztak řídce rozestavených, chůze byla nejen nepohodlná, ale i velmi nejistá. Naštěstí jsem však šel správnou cestou a s trochou obtíží se mi podařilo najít dům, který mi označil. Byl to jednopatrový dům se skladem uhlí v přízemí a v zadním pokojíku v patře ležel muž, kterého jsem hledal.

Na schodech jsem se setkal se ženou zbídačelého vzhledu, manželkou toho člověka. Řekla mi, že na jejího muže právě přišla slabá dřímota. Uvedla mě tiše dovnitř a přistavila mi k posteli židli. Nemocný ležel s tváří přivrácenou ke zdi; a protože si neuvědomoval, že jsem přišel, měl jsem dost času, abych si prohlédl místo, kde jsem se octl.

Ležel na staré posteli, která se na den zaklápěla do zdi. Na ochranu před průvanem byla postel u hlavy zastřena rozedranými zbytky kostkované záclony, ale vítr, který si nesčetnými škvírami ve dveřích přece jen našel cestu, protahoval bezútěšným pokojíkem a co chvíli povíval záclonou sem a tam. Na zrezivě-
lém uvolněném roštu v krbu doutnala v popelu hromádka oharků a k slabému ohni byl přisunut starý pomatlaný trojhranný stůl s několika lahvičkami z lékárny, prasklou sklenicí a hrstkou rozličných domácích drobností. Na nouzovém lůžku ustlaném na podlaze spalo malé děcko a žena seděla na židli vedle něho. Byly tam ještě dvě poličky s několika talíři, šálky a miskami a pod nimi visel pár divadelních střevců a dva končíře. Kromě hromádek hadrů a několika uzlíků, nedbale pohozených v koutech pokoje, to bylo jediné zařízení domácnosti.

Měl jsem dost času všimnout si všech těch podrobností i pozorovat, jak ztěžka nemocný dýchá a jak sebou v horečce zmítá, dříve než si všiml mé přítomnosti. Při ustavičných pokusech najít si pro hlavu pohodlné místo, na kterém by si trochu pohověla, rozmáchl se rukou ven z lůžka tak, že dopadla na mou. Zprudka se vztyčil a zahleděl se mi dychtivě do obličeje.

„Pan Hutley, Jene,“ připomněla mu žena, „pan Hutley, víš, co sis pro něj dnes večer vzkázal.“

„Á!“ promluvil nemocný a rukou si přejel po čele, „Hutley – Hutley – počkejme!“ Zdálo se, že se snaží soustředit na chvíli myšlenky; pak mi pevně sevřel zápěstí a řekl: „Neopouštějte mě – neopouštějte mě, starý kamaráde. Ona mě zabije. Víím, že mě zabije!“

„Je v tomhle stavu dlouho?“ zeptal jsem se jeho plačící ženy.

„Od včera večer,“ odpověděla. „Jene, Jene, copak mě neznáš?“

„Nepouštějte ji ke mně,“ žadonil nemocný a zachvěl se hrůzou, když se nad ním žena sklonila. „Vyžeňte ji; nesnesu ji nablízku.“ Vytřeštil na ni oči a jeho divým pohledem bleskl smrtelný strach; pak mi šeptal do ucha: „Bil jsem ji, Jakoubku, zbil jsem ji včera a mnohokrát předtím. Mořil jsem ji hladem a chlapce taky. Teď jsem slabý a bezbranný, Jakoubku, a ona mě za to zabije; víím, že mě zabije! Kdybyste ji byl viděl plakat, jako jsem ji viděl já, věděl byste to taky. Nepouštějte ji sem!“ Pustil mou ruku a klesl vysílen zase zpátky na polštář.

Věděl jsem až příliš dobře, co to znamená. A kdybych snad byl třeba i jen na chvíli zapochyboval, jediný pohled na ženinu bledou tvář a vyhublou postavu by mi byl dostatečně osvětlil pravý stav věcí. „Bylo by lépe, kdybyste kousek pooděšla,“ poradil jsem té ubožačce. „Pomocť mu nemůžete. Možná že se spíš uklidní, když vás neuvidí.“ Ustoupila, aby ji muž neviděl. Po chvíli otevřel oči a úzkostlivě se rozhlédl.

„Odešla?“ zeptal se dychtivě.

„Ano – ano,“ ujistil jsem ho, „neublíží vám.“

„Něco vám povím, Jakoubku,“ řekl muž přidušeně, „ona mi ubližuje. Něco v jejích očích mi probouzí v srdci tak hrozný strach, že mě až dohání k šílenství. Celou noc na dnešek se na mě docela zblízka upíraly ty její velikánské oči a sinavý obličej, a ať jsem se obrátil kam chtěl, obracely se za mnou, a kdykoli jsem se vytrhl ze spaní, vždycky byla u postele a dívala se na mě.“ Přitáhl si mě blíž a ztlumil hluboký hlas do zděšeného šepotu: „Jakoubku, ona je jistě zloduch – sama ďáblice! Pšš! Víím, že je. Kdyby to byla žena z lidského plemene, byla by už dávno umřela. Žádná žena by nebyla mohla vydržet to, co ona.“

Zhrozil jsem se při pomýšlení, jak dlouhé řady krutých útrap a strádání bylo pravděpodobně zapotřebí, aby u toho člověka

vzbudila takový dojem. Nemohl jsem na to nic odpovědět, neboť kdo by byl mohl poskytnout naději nebo útěchu tomu zbědovanému tvorů před mýma očima?

Seděl jsem tam přes dvě hodiny a celou tu dobu sebou zmítal, vyřázel polohlasné výkřiky bolesti, netrpělivě reptal, neklidně rozhazoval rukama a neustále se převracel z boku na bok. Konečně upadl do toho stavu polovičního bezvědomí, v němž mysl nepokojně bloudí z místa na místo a téká od jednoho výjevu k druhému, zbavena sice rozumového vedení, ale neschopná oprostit se od nepopsatelného pocitu současného utrpení. Když jsem z jeho nesouvislého blouznění poznal, že takový je asi jeho stav, a když jsem usoudil, že se horečka se vši pravděpodobností v nejbližších hodinách podstatně nezhorší, slíbil jsem jeho ubohé ženě, že nazítří večer přijdu zas, a bude-li zapotřebí, proseďm u nemocného celou noc; a odešel jsem.

Slibu jsem dostál. Za uplynulých čtyřicet hodin se s nemocným udála strašlivá změna. Oči, třebaže hluboko zapadlé a zemdlené, zářily leskem, až hrůza pohledět. Okoralé rty měl celé rozpukané; jeho vyprahlá ztvrdlá pleť žhnula palčivým žárem a ve tváři toho člověka byl téměř nelidský výraz divé úzkosti, který projevoval ještě znatelněji spoušť, již nemoc natropila. Horečka vrcholila.

Posadil jsem se na židli, na které jsem seděl den předtím. Seděl jsem u něho dlouhé hodiny a poslouchal jsem zvuky, které by se jistě hluboce dotkly i srdce nejotrlejšího z lidských tvorů – drásavé třeštění umírajícího člověka. Podle toho, co jsem zaslechl z úsudku ošetřujícího lékaře, jsem věděl, že nemocnému nezbyvá ani jiskřička naděje: seděl jsem u jeho smrtelné postele. Viděl jsem, jak se jeho vychrtlé údy, které se ještě nedávno pitvořily pro obveselení roz dováděného hlediště, nyní svíjejí v palčivých mukách šíravé horečky – slyšel jsem vriskavý smích šaška, splývající s tichým šepotem umírajícího člověka.

Je dojemné, slyšíme-li, jak se mysl vrací ke každodennímu zaměstnání a k obvyklým úkonům z doby zdraví, když před námi leží tělo slabé a bezvládné; jsou-li však ty úkony a zaměstnání takového rázu, že se úplně přičí všemu, s čím spojujeme vážné a důstojné představy, pak je vzbuzený dojem neporovnatelně mocnější. Hlavními náměty ubožákovy blouznění byly divadlo a hospoda. Zdálo se mu, že je večer a že má toho dne hrát. Je už

pozdě a musí se okamžitě vypravit z domova. Proč ho zdržují, proč mu brání, aby šel? Přišel by o plat – musí jít! Ne, nechťěji ho pustit! Zakryl si rozpálenými dlaněmi obličej a chabě kvílel nad vlastní slabostí i nad krutostí svých pronásledovatelů. Krátká pomlka – a začal vykřikovat jakési neumělé veršovánky – poslední, jimž se naučil. Vztyčil se na posteli, zdvihl vychrtlé nohy a pitvorně se převaloval v prapodivných pozicích; hrál – byl na divadle. Na chvíli se odmlčel a potom začal polohlasně propěvovat refrén jakési rozpustilé odrhovačky. Konečně došel zase do staré hospůdky; jak útulná je, jaké je dnes v lokále horko! Byl nemocný, těžce nemocný, ale teď je zase zdravý a šťastný. Nalejte mu! Kdo mu to vyrazil sklenici zrovna od úst? Je to týž pronásledovatel, který ho stíhal už předtím. Zvrátil se opět na polštář a z úst se mu vydral hlasitý sten. Krátká chvíle mdloby, a už zase tápal únavným bludištěm nízkých klenutých chodeb – chvílemi tak nízkých, že se musel plazit po čtyřech, aby se dostal kupředu; bylo v nich dusno a tma, a ať se obrátil kamkoli, všude se mu stavěla do cesty nějaká nová překážka. Bylo tam i plno hmyzu; hemžila se tam šeredná havěť a její oči se na něho upíraly a doslova plnily všechen vzduch kolem něho tím, jak se v neproniknutelné tmě příšerně blýskaly. Stěny i strop se jen hemžily plazy – klenba se zatím vzdula do nesmírných rozměrů – děsivé přízraky poletovaly sem a tam – a mezi tím vším občas vyhlédaly postavy různých známých lidí s tváří zhyzděnou posupnými úšklebky; pálily ho rozžhavenými železy a stahovaly mu hlavu provazy tak silně, až tryskala krev; zápasil zběsile o život.

Po jednom takovém záchvatu, při kterém jsem ho udržel v posteli jen s vypětím všech sil, upadl do stavu, který mi připadal jako spánek. Bdění i únava mě přemohly a přivřel jsem na chvíli oči, ale zakrátko jsem na rameni nečekaně pocítil prudký stisk ruky. Rázem jsem se probral. Nemocný se vztyčil natolik, že nyní na posteli seděl; obličej měl strašlivě změněný, ale vědomí se mu vrátilo, protože mě zřejmě poznával. Dítě, dávno již probuzené a zneklidněné jeho blouzněním, vstalo z postýlky na zemi a s poděšeným vrískotem se rozběhlo k otci – matka je však hbitě popadla do náruče, aby mu snad otec v zuřivém záchvatu šílenství neublížil. Vyděšena změnou jeho výrazu, zůstala u postele stát jako zkamenělá. Nemocný se mi zaryl prsty křečovitě do ramene a druhou rukou se bušil do prsou a zoufale se

namáhal vydat ze sebe slovo. Ale nadarmo – rozpráhl se k nim rukou a učinil ještě jeden zoufalý pokus. Zachroptělo mu v hrdle – v očích se mu zablesklo – krátký přiškrcený sten – a muž se zvrátil naznak – mrtev!“

Působilo by nám zajisté vrcholné potěšení, kdybychom tu mohli podat páně Pickwickovo mínění o hercově příběhu. Nepochybujeme ani v nejmenším, že bychom je byli mohli čtenářům předložit, nebýt svrchovaně nepříjemné příhody, k níž vzápětí došlo.

Pan Pickwick postavil opět na stůl sklenici, kterou při posledních několika větách vyprávění držel v ruce, a právě se rozhodl, že promluví – ba, podle svědectví páně Snodgrassova zápisníku jsme oprávněni prohlásit, že již vskutku pootevřel ústa – když do místnosti vešel číšník a oslovil ho:

„Nějací pánové, prosím!“

Vyskytla se domněnka, že pan Pickwick měl v okamžiku, kdy byl takto vyrušen, právě na jazyku několik poznámek, které by byly jistě osvětlily svět, ne-li již město na Temži, protože se zahleděl číšníkovi přísně do tváře a potom se rozhlédl po celé společnosti, jako by žádal vysvětlení, jak sem vlastně ta nová návštěva přichází.

„Ó!“ řekl pan Winkle vstávaje, „to budou mí přátelé – uveďte je. Velmi příjemní lidé“, dodal pan Winkle, když číšník odešel – „důstojníci od sedmadevadesátého pluku, s nimiž jsem se dnes seznámil poněkud zvláštním způsobem. Budou se vám jistě velmi líbit.“

Rázem nabyl pan Pickwick opět duševní rovnováhy. Číšník se vrátil a uvedl do pokoje tři pány.

„Poručík Tappleton“, řekl pan Winkle, „poručík Tappleton, pan Pickwick – doktor Payne, pan Pickwick – pana Snodgrasse již znáte. Můj přítel pan Tupman, doktor Payne – doktor Slammer, pan Pickwick – pan Tupman, doktor Slam...“

Zde se pan Winkle zcela znenadání odmlčel, neboť jak na tváři pana Tupmana, tak i v lékařově obličejí bylo vidět silné vzrušení.

„S tímhle pánem jsem se již setkal“, řekl lékař s nápadným důrazem.

„Opravdu?“ podivil se pan Winkle.

„A s tímto člověkem také, pokud se nemýlím“, pravil lékař, spočinuv zkoumavým pohledem na cizinci v zeleném kabátě.

„Myslím, že jsem tomu člověku včera večer tlumočil velmi naléhavé pozvání, ale on pokládal za vhodné je odmítnout.“ Po těchto slovech si lékař zvysoka a hněvivě změřil neznámého a zašeptal cosi svému příteli poručíku Tappletonovi.

„To přece nemyslíte doopravdy,“ řekl poručík, když lékař domluvil.

„Ano, to myslím doopravdy,“ odpověděl doktor Slammer.

„Pak byste ho měl na místě zkopat,“ zabručel s okázalou důležitostí majitel polní sedačky.

„Prosím vás, buďte zticha, Payne,“ přerušil ho poručík. „Dovolil byste mi laskavě, abych se vás zeptal, pane,“ oslovil pak pana Pickwicka, kterého uvedla tato velmi nezdvořilá mezihra do silného zmatku, „dovolil byste mi laskavě, pane, abych se vás zeptal, patří-li tato osoba k vaší společnosti?“

„Nikoliv, pane,“ odpověděl pan Pickwick, „je naším hostem.“

„Je členem vašeho klubu, nebo se snad mýlím?“ pronesl poručík tázavě.

„Dozajista není,“ odvětil pan Pickwick.

„A nikdy nenosí váš klubovní odznak?“ řekl poručík.

„Ne – nikdy!“ odpověděl užaslý pan Pickwick.

Poručík Tappleton se otočil k příteli doktoru Slammerovi a sotva znatelně pokrčil rameny, jako by tím chtěl naznačit, že má o přesnosti jeho paměti jisté pochybnosti. Doktůrek se díval zlostně, ale zmateně a pan Payne upíral zuřivý pohled na rozzářenou tvář pana Pickwicka, který neměl o ničem ani tušení.

„Pane,“ řekl lékař, osloviv znenadání pana Tupmana tónem, jehož zabarvení způsobilo, že tento pán sebou trhl tak prudce, jako by ho byl někdo záludně píchl špendlíkem do lýtky, „byl jste včera tady na plese?“

Pan Tupman ze sebe vypravil zajímavým šepetem kladnou odpověď a hleděl přitom velmi upřeně na pana Pickwicka.

„Ten člověk vás doprovázel,“ řekl lékař, ukazuje na neznámého, který se dosud ani nehnul.

Pan Tupman to připustil.

„Ptám se vás tedy, pane,“ pravil lékař neznámému, „zde v přítomnosti těchto pánů ještě jednou, rozhodnete-li se dát mi raději svou vizitku, abych s vámi mohl jednat jako s čestným mužem, anebo zda mě donutíte, abych vás tady na místě potupně ztrestal?“

„Promiňte, pane,“ zasáhl do hovoru pan Pickwick, „nemohu vskutku dopustit, aby se bez bližšího vysvětlení v této věci pokračovalo. Tupmane, povězte nám, co se stalo.“

Pan Tupman vyhověl této slavnostní výzvě stručným vylíčením včerejší příhody. Letmo se zmínil o výpůjčce fraku a zeširoka se rozhovořil o tom, že se to stalo „po obědě“; uzavřel tím, že za svou osobu vyslovil politování, a ponechal neznámému, aby se očistil, jak nejlépe dovede.

Cizinec se zjevně chystal tak učinit, když vtom poručík Tappleton, který si ho zatím nadmíru zvědavě prohlížel, pronesl se značným pohrdáním: „Neviděl jsem vás na divadle, pane?“

„Zajisté,“ přikývl cizinec drze, aniž se nějak zarazil.

„Je to kočovný herec,“ řekl poručík opovržlivě. Pak se obrátil k doktorovi Slammerovi: „Hraje v tom kuse, který zítra večer dávají v rochesterském divadle důstojníci dvaapadesátého pluku. V té věci nemůžete pokračovat, Slammere – to je nemožné!“

„Zhola vyloučeno!“ přisvědčil důstojný Payne.

„Je mi líto, že jsem vás přivedl do tohoto nepříjemného postavení, pane,“ řekl poručík Tappleton, oslovuje pana Pickwicka. „Dovoľte mi, abych vám poradil, že se opakování podobných trapných výstupů v budoucnosti uvarujete nejlépe tak, budete-li ve výběru svých společníků poněkud opatrnější. Poroučím se, pane!“ A poručík se vyřítil z místnosti.

„A mně, pane, laskavě dovoľte,“ pravil vznětlivý doktor Payne, „abych vám řekl, že být Tappletonem nebo doktorem Slammerem já, byl bych vyřal políček vám, pane, a vyřal políček i všem členům této společnosti bez rozdílu. To bych byl udělal já, pane, všem do jednoho! Jmenuji se Payne, pane – doktor Payne od třiačtyřicátého pluku! Poroučím se, pane!“ Když skončil řeč, z níž vyslovil poslední tři slova zvlášť hlasitě, vykrácel za přítelem majestátně z pokoje a v patách za ním i doktor Slammer, který neřekl nic a spokojil se jen tím, že celou společnost zdrtil opovržlivým pohledem.

Hněv a vrcholný úžas, který při těchto urážlivě vyzývavých slovech kypěl a planul v páně Pickwickově ušlechtilé hrudi, ji vzdouval takovou měrou, že mu div nepraskla vesta. Stál na místě jako solný sloup a hleděl do prázdna. Příbouchnutí dveří ho vzpamatovalo. Vrhł se zběsile ke dveřím a jeho oči dštily oheň a síru. Jeho ruka spočinula na klice – ještě okamžik, a byla by sevřela hrd-

lo doktora Payna od třiačtyřicátých, kdyby nebyl pan Snodgrass popadl váženého vůdce za šosy a nebyl ho vtáhl dovnitř.

„Zadržte ho!“ volal pan Snodgrass. „Winkle, Tupmane – pro takovouhle věc nesmí dávat svůj vzácný život všanc!“

„Pusťte mě!“ křičel pan Pickwick.

„Držte ho pevně!“ volal pan Snodgrass. A spojenými silami celé společnosti se podařilo zatlačit pana Pickwicka násilím do křesla.

„Už ho nechte,“ řekl cizinec v zeleném kabátě – „krapet brandy s vodou – bujný starý pán – náramná kuráž – spolkněte tohle – ó! – báječné napití.“ Cizinec, který již předtím vyzkoušel přednosti nápoje namíchaného smutným mužem, přiložil nyní číši k páně Pickwickovým ústům a zbytek obsahu v nich velmi rychle zmizel.

Nastala krátká pomlka; brandy s vodou splnilo očekávání a vlídný obličej páně Pickwickův nabýval vůči hledě obvyklého výrazu.

„Vůbec nestojí za to, abyste si jich všimal,“ prohodil smutný muž.

„Máte pravdu, pane,“ přisvědčil pan Pickwick, „věru za to nestojí. Stydím se, že jsem se dal strhnout k tak unáhlenému citovému výbuchu. Přitáhněte si židli ke stolu, pane!“

Smutný muž ochotně poslechl. Znovu se utvořil kroužek kolem stolu a opět zavládl soulad. Zdálo se, jako by se v hloubi páně Winklova nitra byla zahnízdila a chvíli tam otálela jakási podrážděnost, vyvolaná snad dočasným odcizením jeho fraku – ačkoliv sotva lze rozumně předpokládat, že by událost tak nepatrná byla mohla vzbudit v hrudi některého Pickwickovce třeba i jen letmý pocit hněvu. Až na tuto výjimku se v celé společnosti opět rozhostila dobrá nálada a večer se skončil v duchu stejně družném, v jakém začal.

KAPITOLA ČTVRTÁ

Vojenská přehlídka a cvičení. Další noví přátelé. Pozvání na venkov

Mnozí spisovatelé bývají nejen bláhově, ale po pravdě i nečestně neochotni přiznat, z jakých pramenů čerpali četné cenné poznatky. Nám je takové cítění úplně cizí. Snažíme se pouze učinit poctivě a řádně zadost odpovědným povinností

své redaktorské funkce. A třebaže bychom snad byli za jiných okolností podlehlí ctižádostivému pokušení hlásit se k duchovnímu otcovství těchto dobrodružných příběhů, úcta k pravdě nám brání, abychom si přisvojovali víc než zásluhu o jejich pečlivé uspořádání a nestranné podání. Kronika Pickwickova klubu je naší studnicí a nás je možno přirovnat k vodárenské společnosti, která z onoho pramene čerpá. Práce jiných lidí nám zbudovala obrovskou zásobní nádrž důležitých jevů a údajů. My je v podobě těchto kapitol pouze předkládáme a čirým a klidným tokem rozvádíme světu, který žízní po poznání Pickwickovců.

Jednajíce v tomto duchu a pevně odhodláni neslevit nic z rozhodnutí veřejně přiznat všechny závazky k hodnověrným pramenům, z nichž jsme čerpali, nijak se nehodláme tajit tím, že páně Snodgrassovu zápisníku jsme zavázáni díkem za podrobnosti vyličené v kapitole této i příští – za podrobnosti, které nyní, když jsme ulehčili svému svědomí, budeme již dále vyprávět bez všech dalších poznámek.

Nazítrí ráno vstávalo všechno obyvatelstvo Rochesteru a okolních obcí velmi časně v největším spěchu a vzrušení. Na volném prostranství za městem se měla konat velká vojenská přehlídka. Ostrží zrak vrchního velitele měl přihlížet polnímu cvičení několika pluků. Byla k tomu zbudována prozatímní opevnění, na tvrz se mělo hnát útokem, měla být ztečena, podminována a vyhozena do povětří.

Jak naši čtenáři snad již usoudili ze stručného výtahu, který jsme podali z jeho popisu Chathamu, byl pan Pickwick nadšeným obdivovatelem vojska. Nic mu nemohlo způsobit větší potěšení – nic nemohlo být ve větším souladu s osobitým cítěním každého z jeho společníků – než taková podívaná. Byli proto brzy na nohou a vykračovali si k místu cvičení, kam se již z mnoha stran hrnuly zástupy lidí.

Celkový vzhled cvičného prostranství naznačoval, že očekávaná vojenská slavnost bude jednou z událostí vskutku velkolepých a nadmíru významných. Rozestavené stráže hlídaly prostor vyhrazený vojsku, služebnictvo chránilo na valech místa pro dámy, šikovatelé pobíhali sem a tam s knihami v pergamenové vazbě pod pažím; a plukovník Bulder ve slavnostní vojenské uniformě harcoval na koni hned sem, hned zas tam, couval s koněm mezi diváctvo, vzpínal koně a nadsakoval s ním, na-

háněl hrůzu takovým křikem, že až sípavě chraptěl a rudl v obličeji – a to vše bez sebemenšího smyslu nebo důvodu. Důstojníci přibíhali a odbíhali, nejdříve se dohovořovali s plukovníkem Bulderem, potom udíleli rozkazy šikovatelům a nakonec mizeli zas nadobro. Ba i prostí vojáci vyhlíželi za nablýskanými zbraněmi s výrazem tak tajemně slavnostním, že již sami byli dostatečným svědectvím o výjimečnosti celé události.

Pan Pickwick a jeho tři přátelé se postavili do přední řady přihlížejícího davu a trpělivě čekali, až se začne něco dít. Diváctva každým okamžikem přibývalo a úsilí, které musili vynakládat, aby si uhájili místa v tlačenci vydobyta, zaměstnávalo dostatečně jejich pozornost celé další dvě hodiny. Chvillemi nastal zezadu nenadále silný tlak, a tu pan Pickwick odletěl o několik kroků kupředu s prudkostí a pružností tak nadměrnou, že se naprosto nesrovnávala s obvyklou důstojností jeho chování. Vzápětí se ozval velitelský rozkaz „ustoupit dozadu“, a tu pažba pušky dopadla panu Pickwickovi botkou buď na špičku nohy, aby mu příkaz připomněla, nebo mu dolehla úderem na prsa, aby se zajistilo, že příkazu uposlechně. Nebo zas několik bodrých šprýmařů po levé straně zatlačilo hromadně bokem, a když zmáčkli pana Snodgrasse, až mu kosti praštěly, div se nepolámaly, chtěli vědět, „kam se to tak cpe“, a když pan Winkle jakožto svědek nevyvolaného útoku vyjádřil nad tímto násilným činem nejhlubší rozhořčení, kdosi mu zezadu narazil klobouk přes oči a požádal ho, aby si laskavě strčil hlavu do kapsy. Tyto i jiné drsné žertíky na jejich útraty spolu s nevysvětlitelnou nepřítomností pana Tupmana (který náhle zmizel a jehož nebylo nikde možno najít) způsobily, že jejich postavení bylo celkově spíše neutěšené než příjemné nebo záviděníhodné.

Konečně proběhl davem onen hučivý mnohohlasý šum, který zpravidla zvěstuje, že nastává to, nač všichni čekají. Zraky všech se upínaly k výpadní bráně. Chvilé napjatého očekávání, a už bylo vidět, jak se ve vzduchu vesele třepotají vlajky; v zářivém slunci se zablýštěly vyleštěné zbraně a četa za četou proudila na planinu. Vojenské oddíly se zastavily a seřadily do figury. Řadami šiků prolétl povel a ozval se hromadný třesk mušket, když vojáci zvedli zbraň k počtě. Vrchní velitel v doprovodu plukovníka Buldera a početné důstojnické družiny přiklusal před šiky. Vojenské hudby spustily všechny najednou; koně se vzepjali na

zadní nohy, couvali a oháněli se ocasem na všechny strany; psi se rozštěkali, dav ječel, vojáci udělali „k noze zbraň“ a na obou stranách, kam až oko dohlédlo, nebylo vidět nic než strnule nehnuté nekonečné řady červených kabátů a bílých spodků.

Pan Pickwick byl ustavičným padáním a takřka zázračným vyplétáním zpod koňských nohou zabrán tak plně, že mu nezbývalo dost času, aby se patřičně kochal podívanou, která se mu nas kýtala, dokud nedospěla k obrazu, jež jsme právě popsali. Když se mu konečně podařilo postavit pevně na nohy, jeho uspokojení a potěšení neznalo mezí.

„Může být něco krásnějšího nebo radostnějšího?“ zeptal se pana Winkla.

„Nemůže,“ odpověděl jeho společník, jemuž už celou čtvrt hodinu stál na každé noze jeden menší člověk, aby lépe viděl.

„Je to vskutku velkolepý a skvostný pohled,“ poznamenal pan Snodgrass, v jehož hrudi se básnický plamínek právě rychle rozhořival v mohutný plápol, „když tak člověk vidí ty čacké obránce vlasti, seřazené ve skvělé výstroji před tváří pokojného občanstva, jak jim líce jen hoří – nikoliv bojechtivou zběsilostí, ale způsobnou uhlazeností – jak jim oči planou – nikoliv zvlčilým zanícením loupeživosti ani pomstylačnosti, ale něžným jase m lidskosti a moudrosti!“

Pan Pickwick se plně srovnával s duchem této chvalořeči, ale nemohl zcela souhlasit s použitými výrazy; neboť něžný jas moudrosti doutnal až tuze slabě v očích bojovníků, když po hlasitém povelu „Přím o hleď!“ diváci před sebou viděli pouze několik tisíc zrakových čidel, strnule upřených před sebe bez sebemenší známky jakéhokoli výrazu.

„Máme teď znamenité místo,“ liboval si pan Pickwick, když se rozhlédl kolem. Dav v nejbližším jejich sousedství se pozne náhlu rozptýlil a naši přátelé byli skoro sami.

„Znamenité!“ opakovali pan Snodgrass i pan Winkle.

„A copak to dělají teď?“ tázal se pan Pickwick, upravuje si brýle.

„Mně – mně se všechno zdá,“ řekl pan Winkle, zbledlý v obličeji – „mně se všechno zdá, že budou střílet.“

„Nesmysl!“ odbyl ho chvatně pan Pickwick.

„Mně – mně – se opravdu také zdá, že budou střílet,“ připojil se důrazně pan Snodgrass, poněkud znepokojen.

„Holá nemožnost!“ rozhodl pan Pickwick. Sotva mu ta slova vyšla z úst, zalícil celý pultucet šiků muškety k palbě, jako by vojáci měli jeden jediný společný terč, a to naše tři Pickwickovce. Pak třeskla salva, nejstrašlivější a nejmohutnější rána, jaká kdy otrásla světem až do samého středu zeměkoule či podrazila letitému pánovi nohy.

V tomto trapném postavení ožehavé zkoušky, vystaven zběsilým salvám slepých nábojů a ohrožován vojskem, jehož nové oddíly začaly nastupovat z protější strany, osvědčil pan Pickwick onu dokonalou chladnokrevnost a duchapřítomnost, které tak nerozlučně provázejí každého velkého ducha. Uchopil pana Winkla za paži, postavil se mezi něho a pana Snodgrasse a pak jim kladl důrazně na srdce, aby pamatovali, že se od střelby není třeba obávat žádného jiného přímého nebezpečí kromě snad možnosti, že z toho rachotu ohluchnou.

„Ale – ale – dejme tomu, že by někteří vojáci měli třeba omylem nabito naostro,“ namítl pan Winkle, pobledlý už jen při pomýšlení na možnost, která ho právě napadla. „Zrovna jsem slyšel, jak něco zasvištělo vzduchem – jen to hvízdlo, docela u ucha.“

„Snad abychom si raději lehli obličejem k zemi, nemyslíte?“ otázal se pan Snodgrass.

„Ale ne, ne – teď už je po všem,“ odpověděl pan Pickwick. Ret se mu sice chvěl a tvář zesinala, ale nížádný výraz strachu ani znepokojení rtům tohoto nesmrtelného neuklouzl.

Pan Pickwick měl pravdu: palba vskutku ustala. Ale sotva měl kdy, aby si blahopřál k správnosti úsudku, když nenadále bylo ve vojenských šicích vidět vlnu živého pohybu: proběhlo jimi ochraptěle sípavé zvolání povelu, a dříve než kdokoli ze společnosti mohl vytušit, co tento nový manévř znamená, celý pultucet šiků vyrazil s nasazenými bodáky kupředu a hnál prudkým útokem právě na místo, kde stál pan Pickwick s přáteli.

Člověk je pouze tvor smrtelný; a je mez, za kterou nesahá žádná lidská odvaha. Pan Pickwick zíral chvíličku skrz brýle na drtivou lavinu vojáků a pak se klidně obrátil zády – a nechceme říci, že utíkal; předně proto, že to je výraz neušlechtilý, a za druhé proto, že páně Pickwickova postava nebyla pro tento druh ústupu nikterak způsobilá. Odcházel tedy rychle, tak rychle, jak mu jen nohy stačily; po pravdě řečeno měnil postavení tak

rychle, že si trapnost svého počínání uvědomil plnou měrou teprve až příliš pozdě.

Protější vojenské oddíly, jejichž nedávný výpad pana Pickwicka tak znepokojil, stály seřazené v pevných šicích, aby odrazily líčený útok domnělých obléhatelů tvrze. A následek toho byl, že se pan Pickwick a oba jeho společníci pojednou octli v pasti mezi dvěma široce rozvinutými šiky, z nichž jeden postupoval rychlým krokem a druhý s pevným odhodláním a bojovou pohotovostí očekával srážku s nepřítelem.

„Hej!“ volali důstojníci vojska ženoucího útokem.

„Jděte z cesty!“ volali důstojníci vojska, které stálo na místě, hotovo k obraně.

„Kam máme jít?“ ječeli rozčilení Pickwickovci.

„Hej – hej – hej!“ byla jediná odpověď. Nastala chvíle silného zmatku, dusot těžkých kroků, prudký náraz, přitlumený smích; šest pluků bylo na šest set kroků od sebe a podrážky páně Pickwickových botek trčely k obloze.

Pan Snodgrass i pan Winkle udělali oba pozoruhodně svižný, byť nedobrovolný kotrmelec a první předmět, který padl do oka panu Winklovi, když seděl na zemi a zastavoval žlutým hedvábným šátkem proud životodárné mízy řinoucí se mu z nosu, byl jeho uctíváný vůdce, jak se právě opodál honí za kloboukem, který se s dovádivým poskakováním kutálí kamsi do dálky.

Je jen pramálo chvilék v lidském životě, kdy člověk zakouší úzkosti tak mimořádně směšné nebo kdy se mu dostává tak málo soucitného politování, jako když honí klobouk. Kdo chce chytit klobouk, musí mít velkou dávku chladnokrevnosti a zvlášť rozvážný postřeh. Takový člověk nesmí být ukvapený, nebo jinak klobouk přeběhne; ale nesmí upadnout ani do opačné krajnosti, nebo o něj přijde nadobro. Nejlepší je klidně běžet v průměrné a stejnoměrné vzdálenosti od pronásledovaného předmětu, nepolevovat v pozornosti a ostražitosti, dobře vyčíhat vhodnou příležitost, poznenáhlu klobouk přeběhnout, pak se rychle shýbnout, popadnout ho za dýnko a narazit si ho pevně na hlavu; a celou tu dobu se mile usmívat, jako byste to vše pokládali za stejně povedený žert jako všichni kolem.

Vál příjemný mírný větřík a páně Pickwickův klobouk se kutálel dovádivě před ním. Vítr fičel, pan Pickwick funěl a klobouk se ve-sele koulel a převaloval jako čilý delfin v bouřlivém příboji. A byl

by se jistě odkutálel daleko z dosahu páně Pickwickovy ruky, kdyby nebyla sama Prozřetelnost zastavila jeho běh právě v okamžiku, kdy se pan Pickwick bezmála již rozhodl ponechat ho osudu.

Pan Pickwick byl, jak jsme již řekli, se silami v koncích a zrovna se chtěl další honby vzdát, když tu vítr mrštil prudce kloboukem do kola kočáru, který stál v řadě s několika jinými povozy na místě, kam směřovaly páně Pickwickovy kroky. Pan Pickwick bystře postřehl, že se naskytla výhodná příležitost, vrhl se čile kupředu, zmocnil se svého majetku, nasadil si ho na hlavu a stánu, aby nabral dech. Nestál tak ani půl minuty, když zaslechl své jméno, vyslovené dychtivým hlasem, v němž ihned poznal hlas pana Tupmana; a když pozdvihl oči, naskytl se mu pohled, který ho naplnil překvapením a radostí.

V otevřeném lehkém kočáře, z něhož byli koně vypraženi, aby se povoz mohl na přeplněném prostranství lépe směstnat, stál statný starší pán v modrém kabátě s blýskavými knoflíky, v kordových spodcích a v holínkách, dvě mladé dámy samý šál a pštroší pero, mladý pán, zřejmě zbožňovatel jedné z mladých dam samý šál a samé pero, dáma záhadného stáří, nejspíše teta zmíněných dam, a pan Tupman tak spokojený a nenucený, jako by k té rodině patřil od prvních dnů nejútlejšího dětství. Vzadu za kočárem byl přivázán koš obšírných rozměrů – jeden z těch košů, které v rozjímavé mysli odjakživa budí představu studených kuřat, jazyka a láhvi vína – a na kozlíku seděl a klímal tlustý rudolící chlapík, na kterého by nebyl mohl žádný bádavý divák popatřit, aby hned na první pohled neusoudil, že bude pověřen úkolem rozdílet obsah právě zmíněného koše, až nadejde pravá chvíle k jeho použití.

Pan Pickwick věnoval všem těmto zajímavostem jen zběžný pohled, když ho jeho věrný učeďník pozdravil znovu.

„Pickwicku – Pickwicku,“ volal pan Tupman, „pojdte sem nahoru, pospěšte si!“

„Jen pojdte, pane! Prosím, pojdte nahoru,“ připojil se statný pán, „Josef! – Všivák jeden, už zas usnul! – Josef, stupátko!“ Tloušťák se svezl lenivě z kozlíku, spustil stupátko a podržel dvířka povozu pohostinně otevřená. V tu chvíli přišli právě také pan Snodgrass a pan Winkle.

„Místa dost pro všechny, pánové,“ řekl statný muž. „Dvě uvnitř a jedno venku. Josef, udělej na kozlíku místo pro jednoho z pánů. A teď, pane, jen nahoru!“

A statný pán napřáhl z kočáru ruku a vytáhl vši silou nahoru nejdříve pana Pickwicka a potom pana Snodgrasse. Pan Winkle vylezl na kozlík, mladý řimbuch se vysoukal na touž hřadu a v tu ránu zas usnul jako dudek.

„Nu, pánové,“ prohlásil statný muž, „nesmírně mě těší, že se s vámi setkávám. Znáám vás velmi dobře, pánové, ačkoliv se na mě možná nepamatujete. Minulou zimu jsem strávil ve vašem klubu několik večerů – a teď ráno jsem se tu setkal s přítelem panem Tupmanem. Měl jsem opravdu velkou radost, když jsem ho zase uviděl. A jakpak se máte vy, pane? Vypadáte opravdu neobyčejně dobře.“

Pan Pickwick přijal tuto poklonu s povděkem a srdečně si potřásl rukou se statným pánem ve vysokých jezdeckých botách.

„Nu, a jak se máte vy, pane?“ zeptal se statný pán, oslovuje s otcovskou starostlivostí pana Snodgrasse. „Skvěle, co? To je dobře – to je dobře. A jak se máte vy, pane?“ otázal se pana Winkla. „No, jsem rád, když slyším, že se máte dobře; opravdu ze srdce rád. Mé dcery, pánové – moje děvčata – a tohle je má sestra – slečna Ráchel Wardlová. Slečna, pánové, slečna; a přece zas ne žádná slečinka – he, pane, he?“ A statný pán žduchl laškovně pana Pickwicka loktem do žeber a zplna hrdla se rozesmál.

„Bratře, bratře!“ řekla slečna Wardlová s úpěnlivým úsměvem.

„Co je pravda, to je pravda,“ pravil statný pán. „Nikdo to nemůže popřít. A promiňte laskavě, pánové, tohle je můj přítel pan Trundle. A když se teď všichni vespolek známe, myslel bych, že bychom se mohli věnovat zábavě a společně přihlížet, co se kde děje.“ A statný pán si nasadil brýle, pan Pickwick vytáhl dalekohled a všichni v kočáře se postavili a dívali se někomu jinému přes rameno, aby viděli na pohyby vojska.

Byly to věru úžasné krasocviky. Jeden šik vystřelil přes hlavy druhého šiku a potom odklusal; potom druhý šik vystřelil zas přes hlavy jiného šiku a také odklusal. Pak se řady seskupily do čtverců s důstojníky uprostřed; potom slézali vojáci po žebřících z jedné strany do příkopu a na druhé straně opět po nich vylézali z příkopu ven; bořili barikády z hradebních košů a vůbec si počínali, jak čacký jen dovedli. Potom nastalo takové přechováání a zatloukání střelné nálože do ohromných děl na náspech nástroji, které se podobaly obrovským hadrovým smetákům, tak hlučné přípravy před odpálením děl a tak ukrutný rachot,

když děla spustila, že se ovzduší vřískotem dam jen jen tetelilo. Mladé slečny Wardlovy byly tak poděšeny, že pan Trundle byl vskutku nucen jednu z nich držet, aby nevypadla z kočáru, kdežto druhou podpíral pan Snodgrass; a sestra pana Wardla trpěla tak hroznými následky nervového otřesu, že pan Tupman pokládal za nezbytné obejmout ji rukou kolem pasu, aby ji vůbec udržel na nohou. Kdekdo byl rozčilen – kromě tlustého sluhy, který spal tak tvrdě, jako by hřmění děl bylo jeho každodenní ukolébavkou.

„Josef, Josef!“ zvolal statný pán, když bylo tvrze dobyto a vítězové i poražení se družně chystali k obědu. „Hromský všivák, už zas usnul! – Buďte od té dobroty, pane, a štípněte ho. Do nohy, prosím. Nic jiného ho neprobudí – děkuju. Rozdělej koš, Josef!“

Mladý řimbuch, který se opravdu probudil, když mu pan Winkle stiskl palcem a ukazováčkem kus lýtky, se znovu lenivě svezl z kozlíku a pustil se do vybalování koše mnohem rychleji, než by se dalo podle jeho dřívější netečnosti očekávat.

„A teď se musíme pěkně sesednout,“ řekl statný pán. Když se dost navtipkovali o tom, že si dámy pomačkají faldy, a když se dámy víc než dost načervenaly při různých žertovných návrzích, že by se jako mohly usadit pánům na klín, celá společnost se nakonec stěsnala do kočáru a statný pán se ujal rozdělení věcí, jež mu do kočáru podával tlustý sluha, který si proto vylezl vzadu na povoz.

„Tak, Josef, nože a vidličky!“ Sluha podal příbory a dámy a pánové v kočáře i pan Winkle na kozlíku byli všichni tímto užitečným náčiním vybaveni.

„Taliře, Josef, taliře!“ Podobného postupu se užilo k rozdávání nádobí.

„A teď, Josef, kuřata! Hromský všivák, zas už usnul. Josef! Josef!“ (Několikeré klepnutí hůlkou do hlavy a mladý řimbuch se po jistých těžkostech probírá z dřímoty.) „Dělej, podávej jídlo!“

Ve zvuku posledního slova bylo cosi, co tučného mladíka vzpružilo. Nadskočil a ospalýma očima, které z nadulých tváří matně světélkovaly jako zapadlé korálky, hltavě mžoural po jídle, které vybaloval z koše.

„Tak sebou hni,“ pobídl ho pan Wardle, neboť tlouštík zamilovaně otálel nad kapounem, a jak se zdálo, bylo úplně nad jeho síly se s ním rozloučit. Sluha si zhluboka vzdychl, obdařil

tučného ptáka naposledy vřelým pohledem a podal ho neochotně pánovi.

„Správně. Dávej pozor, neusni! Teď jazyk – teď nadívané holuby. Opatrně s tím telecím a šunkou – pozor na ty raky – ten salát vybal z ubrousku – podej mi omáčku.“ Tyto úsečné příkazy se řinuly z úst pana Wardla, když podával do kočáru rozmanité pokrmy zde jmenované a kladl kdekomu do rukou a na klín nekonečnou řadu jídel.

„Co říkáte, není to znamenité?“ zeptal se statný pán bodře, když se začalo všeobecné dílo sprovozování.

„Znamenité!“ přisvědčil pan Winkle, zatímco na kozlíku čtvrtil kuře.

„Skleničku vína?“

„S největším potěšením.“

„Nejlépe snad, kdybyste tam nahoře měl jednu láhev jen pro sebe, co říkáte?“

„Jste velmi laskav.“

„Josef!“

„Prosím, pane!“ (Tlouštík tentokrát nespál, protože se mu právě podařilo nenápadně uzmut kus telecí pečeně.)

„Láhev vína pánovi na kozlíku! – Těší mě, že jsme se sešli, pane!“

„Díky, nápodobně!“ Pan Winkle obrátil sklenici do sebe a láhev si postavil vedle na kozlík.

„Uděláte mi tu radost a připijete si se mnou, pane?“ otázal se pan Trundle pana Winkla.

„S velkým potěšením,“ odpověděl pan Winkle panu Trundlovi; pak si pánové připili skleničkou vína a potom si ještě připila celá společnost, dámy i pánové vespolek.

„Ale koketuje ta naše Emilka s tím cizím pánem!“ zašeptala staropanenská teta svému bratru panu Wardlovi s nefalšovanou staropanensko-tetovskou závistí.

„Hm, ani se mi nezdá,“ řekl bodrý starý pán. „Řekl bych, že to je docela přirozené – nic neobvyklého. Není libo trochu vína, pane Pickwicku?“ Pan Pickwick, který se právě důkladně hroužil do zkoumání nitra nadívaného holuba, ochotně přisvědčil.

„Emilko drahá,“ pronesla vychovatelsky a káravě staropanenská teta, „nemluv tak hlasitě, milunko.“

„Ale, tetičko!“

„Teta a ten starý purclík by chtěli mít myslím všechno pro sebe!“ špitla slečna Izabela Wardlová sestře Emílii. Mladé dámy se velmi srdečně rozesmály a stará dáma se snažila vypadat přívětivě, ale nedařilo se jí to.

„Mladé dívky mívají *tak* živou letoru!“ řekla stará slečna Wardlová panu Tupmanovi s výrazem soucitné útrpnosti, jako by dívčí veselost byla zakázaný kontraband, jehož neoprávněným vlastnictvím se majitelka dopouští těžkého zločinu a krajního nezpůsobu.

„Ó ano, mívají,“ odvětil pan Tupman, což ovšem nebyla přesně taková odpověď, jakou od něho dáma očekávala. „Je opravdu radost se na to dívat!“

„Hmm!“ pronesla slečna Wardlová s úsměvem poněkud pochybovačným.

„Dovolíte mi?“ pronesl pan Tupman tak líbezně, jak dovedl, objal jednou rukou něžné zápěstí svůdné Ráchel a druhou rukou jemně nadzdvihl láhev. „Dovolíte mi?“

„Ó, pane!“ Pan Tupman budil vskutku důvěryhodný dojem a Ráchel vyslovila obavu, že se asi bude ještě střílet z děl a v tom případě by samozřejmě znovu potřebovala oporu.

„Nezdají se vám mé drahé neteře hezké?“ zašeptala jejich něžná teta panu Tupmanovi.

„Zdály by se, nebýt tu jejich tetinky,“ odpověděl pohotový Pickwickovec a podíval se na ni zaníceně.

„Ó, vy rozpustilče – ale opravdu, kdyby měly jen *malíčko* jemnější pleť, nemyslíte, že by byly velmi hezké – při večerním světle?“

„To ano, myslím, že by byly,“ připustil pan Tupman s výrazem poněkud lhostejným.

„Ó, vy šibale – já vím, co jste chtěl říci.“

„Co?“ tázal se pan Tupman, který vlastně neměl na mysli ještě nic zcela určitého.

„Chtěl jste říci, že Izabela se hrbí – vím, to jste myslel – vy muži už jste takoví, všimnete si všeho. Ano, hrbí se, to se nedá popřít; a jestli už něco hyzdí dívku víc než všechno jiné, pak to jistě jsou kulatá záda. Často jí připomínám, že z ní půjde strach, až bude trochu starší. Jste vy mi ale šibal!“

Pan Tupman neměl nic proti tomu, že si tak lacino získal věhlas znalce; zatvářil se tedy velmi zkušeně a tajuplně se usmíval.

„Umíte se tak pohrdavě usmívat,“ pravila Ráchel s obdivem. „Musím se přiznat, že se vás docela bojím.“

„Bojíte? Mne?“

„Ó, přede mnou nic neskryjete, to se vám nepodaří – vím velmi dobře, co ten váš úsměv znamená.“

„Co?“ zeptal se pan Tupman, který o tom neměl sám ani tušení.

„Myslíte si,“ zašeptala přítulná tetička hlasem ještě přitlu-menějším než předtím, „myslíte si, že vám Izabelina shrbená záda nepřipadají ani tak zlá jako Emilčina drzost. Ano, je drzá až hrůza! Nedovedete si představit, jak strašně mě to někdy trá-pí – opravdu, propláču pro to leckdy kolik hodin – můj drahý bratr je takové dobrotisko a bezelstný tvor, že nic ani nevidí. Ale vím jistě, že by mu srdce pukalo, kdyby to viděl. Byla bych ráda, kdybych to mohla považovat jen za nezpůsob, a doufám, že to snad tak je...“ (Tu si láskyplná příbuzná hluboce vzdych-la a malomyslně pokývla hlavou.)

„Teta mluví jistě o nás,“ pošeptala slečna Emílie Wardlová sestře. „Vím to docela jistě – vypadá tak zlomyslně.“

„Myslíš?“ odpověděla Izabela. „Hm, tetičko drahá!“

„Copak, milunko?“

„Tolik se bojím, aby ses nenastydla, tetinko – vezmi si tenhle hedvábný šátek a uvaž si ho kolem své drahé staré hlavinky – měla bys na sebe opravdu trochu víc dbát – a nezapomínat na svůj věk!“

Ať již byl tento odvetný úskok po pravdě zcela zasloužený, byla to přece jen nejzlomyslnější pomsta, na jakou mohl člověk připadnout. Nelze předvídat, jakou odpovědí by si bylo tetino rozhořčení ulevilo, kdyby pan Wardle nebyl bezděky zavedl ho-vor jinam tím, že důrazně zavolal Josefa.

„Zpropadený všivák,“ řekl starý pán, „zas už usnul.“

„Prazvláštní chlapec, opravdu,“ prohodil pan Pickwick, „to stále takhle spí?“

„Ten spí pořád,“ odpověděl starý pán. „Běhá po posílkách a přitom tvrdě spí; a chrápe, když obsluhuje u stolu.“

„Prapodivné!“ řekl pan Pickwick.

„Ba, je to opravdu divné,“ odvětil starý pán, „jsem na toho chlapíka pyšný – nezřekl bych se ho ani za nic na světě – je to hříčka přírody. Hej, Josef – Josef – odklíď tyhle věci tady a ote-vři ještě láhev – slyšíš?“

Řimbuch vstal, otevřel oči, spolkl velký kus masa, který právě žvýkal, než naposledy usnul, a začal zvolna plnit pánovy příkazy – civěl ospale na zbytky po hodech, když odbíral talíře a ukládal je do koše. Podal novou láhev, a když se ve chvílce vyprázdnila, připevnil zas koš na místo za vozem. Pak si tlouštík vylezl na kozlík, společnost se opět vyzbrojila brýlemi a dalekohledem a vojenská cvičení zase pokračovala. Koule hvízdaly, děla hřměla, dámy se lekaly – to všechno silně – a k uspokojení všech byl konečně podminovaný podkop vyhozen do povětří. A když se po výbuchu nálože dým rozešel, následovalo vojsko i obecnstvo jeho příkladu a rozešlo se také.

„Nezapomeňte tedy,“ pravil starý pán, když si ke konci rozhovoru, který spolu v přestávkách závěrečného cvičení vedli, na rozloučenou potřásl s panem Pickwickem rukou, „nezapomeňte, zítra se zase všichni uvidíme.“

„Zcela jistě,“ přisvědčil pan Pickwick.

„Máte adresu?“

„Zemanský dvůr, Dingley Dell,“ odpověděl pan Pickwick, nahlédnuv do zápisníku.

„Tak jest,“ přikývl starý pán. „A pamatujte si, že vás nepustím dřív než za týden. A postarám se už, abyste viděli všechno, co stojí za podívanou. Když jste si už vyjeli, abyste užili venkova, pak jen přijďte k nám a užijete si ho pořádně. Josef – hromský všivák, zas už usnul – Josef, pomoz Tomášovi zapráhnout!“

Zapráhli koně, kočí vylezl na kozlík, tlouštík se vyhrabal k němu – výměna pozdravů na rozloučenou – a kočár odhrčel.

Když se Pickwickovci otočili, aby se po něm ještě naposledy podívali, zapadající slunce zalévalo barvitým jasnějším tváře jejich hostitelů a ozařovalo také postavu tlouštíka na kozlíku. S hlavou skleslou na prsa už zase klímal.

KAPITOLA PÁTÁ

*Krátká. Líčí mimo jiné, jak se pan Pickwick odhodlal jet s koněm
a pan Winkle na koni a jak to oba provedli*

Obloha se skvěla jasně a pohodou, vzduch voněl jako balšám a všechno vřel jen hýřilo krásou, když se pan Pickwick opíral o zábradlí rochesterského mostu, přemítavě pozoroval přírodu

a čekal na snídani. Obraz byl vpravdě jeden z těch, které by asi byly okouzly i ducha mnohem méně rozjímavého, než byl myslitel, jemuž se pohled naskytoval.

Po levici měl divák pobořenou zeď, na mnoha místech zřícenou a na některých hrubým mohutným zdívem hroživě převislou nad úzký břeh. Na rozeklaných a ostrých kamenech visely obrovské chomáče řasnatých chaluh, rozechvívané i sebeslabším vánkem, a po ponurých troskách hradební zdi truchlivě šplhal břečtan. Za nimi se tyčil starobylý hrad s věžemi bez střechy, jehož mohutné zdívo se již drolilo a sesouvalo; ale přesto pyšně vyprávěl o bývalé moci a síle před sedmi sty lety, kdy se rozléhal třeskným řinkotem zbraní nebo hodovním rykem a zhýralým veselím. Po obou stranách se prostíraly břehy Medwaye, obilná pole a rozlehlé pastviny, tu a tam ozdobené větrným mlýnem nebo vzdáleným kostelíkem; táhly se do dálky, kam až oko dohlédlo, a skýtaly pestrý pohled na žirný kraj, navíc ještě zkrášený měnivou hrou stínů, které hbitě ubíhaly po zemi, jak lehké a řídké mráčky ulétaly v záři ranního slunce do dálky. Řeka, v níž se odrážela čirá modř oblohy, nehluchně uplývala a jiskřila leskem; a vesla rybářů se nořila do vody a jasně a lahodně šplouchala, když těžké, ale malebné čluny plynuly zvolna po proudu.

Z libého zadumání, do něhož upadl pod dojmem půvabné podívané, vytrhl pana Pickwicka hluboký povzdech a dotyk na rameni. Ohlédl se a spatřil vedle sebe „smutného muže“.

„Kocháte se rozhledem?“ otázal se smutný muž.

„Ano,“ přisvědčil pan Pickwick.

„A jistě si blahopřejete, že jste tak brzy na nohou, že?“

Pan Pickwick přikývl na souhlas.

„Ano, ano, lidé si musí přivstat, chtějí-li spatřit slunce v plné nádheře, protože jeho jas vydrží jen zřídkakdy celý den. Jitro dne a jitro života se sobě až tuze podobají.“

„Máte pravdu, pane,“ poznamenal pan Pickwick.

„Jak běžně se říká,“ pokračoval smutný muž, „že jitro je příliš krásné, aby potrvало! A jak vhodně by se dalo téhož rčení užít i o našem všedním životě! Bože! Co bych za to dal, kdyby se mi vrátila doba dětství nebo kdybych na ni dovedl na věky zapomenout.“

„Zažil jste asi mnoho trampot, pane,“ pravil pan Pickwick soucinně.

„Ba, ba,“ přítakal smutný muž chvatně, „zažil. Víc, než by pokládali za možné ti, kdo mě teď vidí.“ Na chvílku se odmlčel a potom nenadále:

„Jestlipak vám za takového jitra, jako je dnes, někdy napadlo, že utopit se by znamenalo blaženost a mír?“

„Bůh uchovej, to ne!“ zvolal pan Pickwick a poodstoupil maličko od zábradlí, neboť mu hlavou kmitla velmi tísnivá obava, nehodlá-li snad smutný muž udělat pokus a shodit ho do vody.

„Mne to napadlo často,“ odvětil smutný muž, který si páně Pickwickova ucouvnutí nevšiml. „Ta tichá chladná voda jako by mě šeptem zvala ke klidu a odpočinku. Skok, žbluňk, krátký zápas; voda se na chvílku zvíří a pak se kola zvolna uklidní do zčeřených vlnek. Voda se zavře nad hlavou a svět se zavře navždy nad bídou a strastmi.“ Zapadlé oči smutného muže při těch slovech zaplály, ale chvilkové vzrušení rychle pohaslo; a klidně se odvrátil, když říkal:

„Ale – už o tom nemluvme. Rád bych se s vámi dohodovořil o něčem jiném. Předevčírem večer jste mě vyzval, abych vám přečetl ten příběh, a pozorně jste poslouchal, když jsem četl.“

„To ano,“ řekl pan Pickwick, „a opravdu jsem myslel –“

„Nežádal jsem nikoho o úsudek,“ přerušil ho smutný muž. „A o žádný ani nestojím. Cestujete pro zábavu a poučení. Řekněme, že bych vám poslal zajímavý rukopis – ale mějte na paměti: zajímavý ne pro dobrodružný nebo nepravděpodobný obsah, nýbrž zajímavý jakožto list z knihy skutečného života. Předložil byste ho klubu, o kterém jste tak často mluvil?“

„Zajisté,“ odpověděl pan Pickwick, „kdybyste si to přál. A vložili bychom ho do klubovních Análů.“

„Tedy ho dostanete,“ odvětil smutný muž. „Vaše adresa?“ Pan Pickwick mu nastínil pravděpodobný směr cesty, smutný muž si všechno pečlivě poznamenal do usmoleného notýsku, a když odmltl páně Pickwickovo naléhavé pozvání k snídani, rozloučil se s ním před hostincem U Vola a pak pomalu odešel.

Pan Pickwick shledal, že jeho tři přátelé již vstali a čekají jen na jeho návrat, aby se dali do snídane již připravené a lákavě prostřené. Zasedli k jídlu a opékaná šunka s vejci, čaj, káva a rozmanité lahůdky začaly mizet s rychlostí, která svědčila jak o znamení kuchyně, tak o dobré chuti stolovníků.

„A teď ten Zemanský dvůr,“ začal pan Pickwick. „Jak se tam dostaneme?“

„Nejlépe snad, abychom se zeptali číšníka,“ řekl pan Tupman; a hned také číšníka zavolali.

„Dingley Dell, pánové – patnáct mil, prosím – po silnici od křižovatky – poštovním kočárem, pane?“

„Do pošty se nevejdou víc než dva,“ namítl pan Pickwick.

„To je pravda, pane – promiňte, prosím. – Byl by tu pěkný čtyřkolový kočárek, pane – vzadu místo pro dva – jedno místo vpředu pro pána, který kočíruje – ó, prosím za odpuštění, pane – to by se vešli jen tři.“

„Co si tedy počneme?“ zeptal se pan Snodgrass.

„Nebylo by snad někomu z pánů libo jet na koni, prosím?“ navrhl číšník s pohledem na panu Winklovi. „Máme tu znamenité jezdecké koně, pane – některý čeledín pana Wardla by ho přivezl ze Zemanky zpátky do Rochesteru, až sem bude mít cestu.“

„To je ono,“ pravil pan Pickwick. „Winkle, pojedete na koni?“

Pan Winkle choval kdesi v nejskrytějším koutku srdce o své jezdecké zdatnosti vážné pochybnosti, ale protože za nic na světě nechtěl, aby někdo třebas i jen sebeslaběji vytušil, co se v jeho nitru děje, odpověděl hned velmi směle: „Ovšemže. Nic by mi nemohlo udělat větší radost.“

Pan Winkle se sám vydal osudu; nebylo již pomoci.

„Ať jsou tedy v jedenáct hodin před domem,“ rozhodl pan Pickwick.

„Prosím, pane,“ odpověděl číšník.

Číšník odešel, snídaně skončila a cestující se uchýlili nahoru, každý do svého pokoje, aby si připravili šaty na převlečení, které si hodlali vzít na nastávající výpravu.

Pan Pickwick skončil všechny přípravy a vyhlížel přes záclonku v okně kavárny na chodce na ulici, když vstoupil číšník a ohlásil, že kočárek je připraven – tuto zvěst potvrdilo vzápětí vozidlo samo, neboť se takřka zároveň objevilo před záclonkami kavárny, o nichž byla právě zmínka.

Byla to podivná zelená bedýnka na čtyřech kolech; vzadu měla nízké sedadlo pro dva, které se podobalo truhlíku na vinné láhve, a vpředu vyvýšený kozlík pro jednoho. Táhl ji ohromný hnědák, který stavěl na odiv velkou souměrnost kostry. Poblíž stál čeledín a držel za uzdu jiného ohromného koně – patrně

blízkou přízeň zvířete zapraženého do bryčky – osedlaného pro pana Winkla.

„Pane na nebi!“ zvolal pan Pickwick, když všichni stáli již na chodníku a jejich zavazadla se ukládala do vozu. „Pane na nebi, kdopak pojede s koněm? Na to jsem vůbec nepomyslel.“

„To se rozumí, že vy,“ řekl Tupman.

„To se rozumí,“ přisvědčil pan Snodgrass.

„Já!“ zvolal pan Pickwick.

„Žádné strachy, milostpane,“ vmísil se do hovoru čeledín. „Ručím za něj, je to učiněný jehně. S ním může jet i nemluvně.“

„A neplaší se?“ vyzvídal pan Pickwick.

„Esli se plaší? Ten by se nesplašil, ani dyby potkal plnou fůru vopic, kerejm hoří vocas.“

Proti tomuto dobrozdání nebylo možno už nic namítnout. Pan Tupman a pan Snodgrass nasedli do zadního truhlíku, pan Pickwick vylezl na hřad vpředu a uložil si nohy na podnožku potaženou voskováným plátnem, k tomu účelu dole připevněnou.

„A teď, Vildo Leskoune,“ nařídil čeledín mladšímu pomocníku, „podej pánovi lácaly.“ Vilda Leskoun – jemuž tak přezdívali patrně proto, že se mu vlasy i obličej masnotou jen leskly – vložil panu Pickwickovi opratě do levé ruky a starší čeledín mu strčil bič zas do pravé.

„Prrr!“ zvolal pan Pickwick, když velký čtvernožec projevil zřejmou chuť zacouvat do okna kavárny.

„Prrr!“ opakovali ozvěnou pan Tupman a pan Snodgrass ze svého truhlíku vzadu.

„To von si jen tak hraje, páni,“ řekl starší čeledín na povzbuzenou. „Podrž ho chvílku, Vildo.“ Mladší pomocník zkrotl bujnost zvířete a starší čeledín přiskočil k panu Winklovi, aby mu pomohl do sedla.

„Z druhé strany, pane, prosím.“

„Ať se propadnu, esli ten pán nechtěl nasedat z vopáčný strany,“ pošeptal s úsměvem jeden z postilionů číšníkovi, kterému podívaná působila zábavnou kratochvílí.

Po tomto návodu vylezl pan Winkle do sedla asi se stejnou námahou, jakou by byl zakusil, kdyby byl vyšplhal po boku velké bitevní lodi.

„Všechno v pořádku?“ otázal se pan Pickwick s niternou předtuchou, že o všem v pořádku se nedá vůbec mluvit.

„V pořádku,“ odpověděl pan Winkle chabým hlasem.

„Tak jedem,“ zvolal čeledín – „a držte ho zkrátka, pane!“

A bryčka s panem Pickwickem na kozlíku i jezdecký kůň s panem Winklem na hřbetě vyrazili za veselého halasu a velkého povyražení celého zájezdního hostince.

„Čím to je, že ten kůň jde pořád tak stranou?“ zeptal se pan Snodgrass v truhlíku pana Winkla v sedle.

„Nemám ani tušení,“ odpověděl pan Winkle. Kůň klusal po silnici nejzáhadnějším způsobem – otočen napříč cesty, postupoval bokem kupředu s hlavou k jednomu příkopu a s ocasem k druhému.

Pan Pickwick neměl kdy, aby si všimal ani tohoto, ani jiného pozoruhodného zjevu kolem sebe, neboť všechny jeho schopnosti se upínaly na řízení zvířete zapřaženého do bryčky, jež projevovalo rozmanité zvláštní sklony, pro nezúčastněného diváka sice velmi zajímavé, ale dozajista nikterak stejně zábavné pro kohokoli, kdo seděl za ním na voze. Kůň nejenže působil velké nepříjemnosti a nepohodlí tím, že bez ustání házel hlavou do výše a škubal opratěmi s takovou silou, že panu Pickwickovi nesmírně ztěžoval úkol udržet je v rukou, ale měl i prazvláštní zálibu chvílemi se znenadání vrhat k okraji silnice, pak se prudce zarazit a hned se zas rozehnat po silnici několik minut úprkem tak rychlým, že bylo zhora nemožné ho zvládnout.

„Co tím to zvíře asi myslí?“ zeptal se pan Snodgrass, když kůň provedl tento kousek podvacáté.

„Nevím,“ řekl pan Tupman. „Vypadá to skoro, jako by se plašil, nezdá se vám?“ Pan Snodgrass užuž otvíral ústa k odpovědi, když ho vtom zarazil výkřik pana Pickwicka.

„Prrr!“ zvolal pan Pickwick, „upustil jsem bič!“

„Winkle,“ požádal pan Snodgrass jezdce, když k nim s kloboukem naraženým až na uši a prudkým nadhazováním celý roztrěsený, jako by se měl rozsypat na padrť, na ohromném zvířeti doklusal, „budte tak hodný a zvedněte nám ten bič!“ Pan Winkle přitahoval obrovskému koni uzdu, až v obličeji modral, a když se mu podařilo konečně čtvernožce zastavit, slezl z něho, podal panu Pickwickovi bič, chopil se oštěží a chystal se zas nasednout.

V otázce, vnukla-li přirozená hravost v povaze velkému koni nevinnou touhu maličko si s panem Winklem podovádet, nebo napadlo-li mu, že může cestu vykonat pro vlastní zábavu stejně

dobře s jezdcem jako bez něho, nelze ovšem dojít k žádným určitým a spolehlivým závěrům. Ať už na zvíře působily pohnutky jakékoli, jisto je, že sotva se pan Winkle dotkl otěží, kůň si je sesmekl přes sehnutou hlavu a uskočil na celou jejich délku dozadu.

„Koníčku,“ pravil konejšivě pan Winkle – „chudáčku – dobráku stará!“ Ale chudáček dobrák stará nebyl lichotkám přístupný. Čím víc se k němu pan Winkle snažil přiblížit, tím víc mu kůň uhýbal a couval a všechno domlouvání a lichocení vyznělo naplano; pan Winkle a kůň kroužili kolem sebe dobrých deset minut a na konci této doby byli od sebe vzdáleni navlas stejně, jako když začali – věc jistě nepříjemná za všech okolností, ale tím nepříjemnější, stane-li se na osamělé silnici, kde si nelze opatřit pomoc.

„Co mám dělat?“ zvolal pan Winkle, když taneček trval už považlivě dlouho. „Co mám dělat? Nemůžu se na něj dostat!“

„Snad nejlépe, abyste ho vedl, než přijdeme k nějakému mýtu,“ odpověděl pan Pickwick z bryčky.

„Ale on nepůjde,“ rozkřikl se pan Winkle. „Pojďte přece a podržte ho!“

Pan Pickwick byl věru zosobněná laskavost a lidskost; hodil svému koni opratě na hřbet, a když sestoupil z kozlíku, zatahl bryčku opatrně stranou ke křoví, kdyby snad po silnici náhodou něco jelo, a potom, zanechav pana Tupmana a pana Snodgrasse na voze, odcházel na pomoc svému příteli v tísní.

Sotva kůň postřehl pana Pickwicka, jak se k němu s bičem v ruce blíží, změnil taneček dokolečka dokola, v němž si až dosud tak liboval, rázem ve zpětný ústup tak rozhodný, že strhl pana Winkla, který se ještě stále držel druhého konce opratě, a vlekl ho rychlostí značně větší než kvapná chůze směrem, odkud právě přijeli. Pan Pickwick mu spěchal na pomoc, ale čím rychleji běžel slavný muž kupředu, tím rychleji couval kůň dozadu. Podrážky škrtaly a silně se dřely, kopyta dusala a vířila prach; a nakonec pan Winkle, s rukama v ramenou málem vykloubenýma, uzdu přece jen pustil. Kůň se zarazil, vypouklil oči, pohodil hlavou, obrátil se a klidně klusal zpátky domů do Rochesteru. Pan Winkle a pan Pickwick jen stáli a dívali se na sebe s výrazem vrcholného ohromení. Ale hrkotavý zvuk, který se ozval odkudsi znedaleka, přivábil jejich pozornost a oba se po něm ohlédli.

„Slitování boží!“ zvolal zmučený pan Pickwick, „teď nám uteče i druhý!“

Bylo to až příliš pravda. Zvíře se hlukem polekalo a mělo opratě volně na hřbetě. Je nasnadě, jaký to mělo následek. Kůň vyrazil se čtyřkolovou bedýnkou ve vleku a s panem Tupmanem a panem Snodgrassem v čtyřkolové bedýnce. Ale vzrušený úprk netrval dlouho. Pan Tupman se vrhl do křoví, pan Snodgrass následoval jeho příkladu, kůň mrštil čtyřkolovou bedýnkou o zábradlí dřevěného můstku, až utrhl kola od bedýnky a truhlík od kozlíku, a nakonec stanul jako sloup a klidně zíral na spoušť, kterou natropil.

První starostí obou nevyklopených přátel bylo vyprostit své nešťastné společníky z trnitého lože živého plotu – úkol, jehož splnění jim poskytlo nevýslovnou úlevu z poznání, že přátelé kromě rozličných trhlin na šatstvu a nějakých těch škrábů od trní nedoznali úhony. Pak bylo ještě zapotřebí vypřáhnout hnědáka. Když byla tato složitá práce hotova, vykročila společnost zvolna kupředu, vedla koně mezi sebou a ponechala bryčku osudu.

Hodinka chůze dovedla pocestné k malé zájezdní krčmě, před níž stály dva jilmy, koňský žlab a návěsní sloup. Za stavením bylo několik rozkotaných kupek sena a po straně zelinářská zahrada, kolem dokola obklopená shnilými kůlnami a ztrouchnivělými přístavky, prapodivně roztroušenými a zpřeházenými. V zahradě pracoval rusovlasý muž a na něho se pan Pickwick obrátil dychtivým zvoláním:

„Hej, vy tam!“

Zrzavý muž se napřímil, zaclonil si rukou oči a dlouze a lhostejně se zahleděl na pana Pickwicka a jeho společníky.

„Hej, vy tam!“ opakoval pan Pickwick.

„Hej!“ zněla zrzounova odpověď.

„Jak daleko je do Dingley Dellu?“

„Pěšourem skoro tři hodiny.“

„Je cesta dobrá?“

„Ne, to ne.“ Když utrousil tuto úsečnou odpověď a novým zkoumavým pohledem se zřejmě uspokojil, pustil se zrzavý muž zase do práce.

„Rádi bychom tady nechali toho koně,“ pravil pan Pickwick.

„To bychom snad mohli, ne?“

„Rádi byste tady nechali toho koně, co?“ opakoval zrzoun, opíraje se o rýč.

„Ovšem,“ odpověděl pan Pickwick, který v tu chvíli pokročil s koněm v ruce až k plotu zahrady.

„Paňmámo!“ zaburácel zrzavý muž, zatímco vycházel ze zahrady a bystře si prohlížel koně. „Paňmámo!“

Na toto zvolání se objevila velká kostnatá žena v hrubé modré kazajce s pasem jen několik palců pod pažďím, celá plochá jako prkno.

„Mohli bychom tady nechat toho koně, matko?“ ptal se pan Tupman, přistupuje blíže a hovoře tónem co nejsvůdnějším. Žena si prohlížela celou společnost velmi ostře a zrzavý muž ji šeptal cosi do ucha.

„Ne,“ odpověděla žena po krátké úvaze, „toho se já bojím.“

„Bojím!“ zvolal pan Pickwick. „Čeho se ta žena bojí?“

„Posledně sme s tím měli vopletačky,“ řekla žena, vcházejíc opět do domu, „jeden si přeci nenechá nadávat.“

„Něco tak zvláštního se mi v životě ještě nestalo,“ pravil užaslý pan Pickwick.

„Mně se – mně se – všechno zdá,“ šeptal pan Winkle, když se přátelé kolem něho shlukli, „že oni si asi myslí, že jsme k tomu koni přišli nějakým nekalým způsobem.“

„Cože!“ zvolal pan Pickwick, v němž bouřlivě vzkypělo rozhořčení. Pan Winkle svou domněnku zkroušeně opakoval.

„Hej, člověče, vy tam!“ zvolal rozzlobený pan Pickwick, „snad si nemyslíte, že jsme toho koně ukradli?“

„Nic jinýho si taky nemyslím,“ odpověděl zrzoun a zazubil se, až se mu ústa roztáhla od jednoho sluchového orgánu k druhému. Jen dořekl, hned se obrátil, vešel do domu a práskl za sebou dveřmi.

„Je to jako sen,“ vyrazil ze sebe pan Pickwick, „škaredý sen. Hrůza, když má člověk prochodit celý den s takovým strašným koněm, kterého se nemůže zbavit!“

Sklíčení Pickwickovci se mrzutě vydali na další cestu a velký čtvernožec, k němuž již všichni čtyři cítili netajený odpor, jim kráčel zvolna v patách.

Bylo již pozdě odpoledne, když čtyři přátelé a jejich čtyřnohý průvodce zahýbali na cestu, která vedla k Zemanskému dvoru; a třebaže byli už tak blízko cíle, jejich radost, kterou by jinak

byli cítili, podstatně kalilo pomýšlení na to, v jak podivném stavu je jejich zevnějšek a jak směšně nesmyslné je jejich postavení. Šaty rozedrané, obličej podrápaný, boty zaprášené, vzezření unavené, a koruna všeho: ten kůň! Ó, jak pan Pickwick toho koně proklínal! Chvillemi si měřil to ušlechtilé zvíře pohledem, z něhož sršela nenávist a touha po pomstě; nejednou v mysli odhadoval výši výloh, které by si pravděpodobně způsobil, kdyby koni prořízl hrdlo; a pokušení sprovodit zvíře z očí buď tím, že ho zabije, nebo že ho volně pustí do světa, mu právě nyní doráželo na mysl silou desateronásobnou. Z přemítání o těchto chmurných představách ho probudily dvě postavy, které se znenadání objevily v záhybu cesty. Byl to pan Wardle a jeho věrný průvodce, mladý řimbuch Josef.

„Prosím vás, kdepak jste byli?“ otázal se pohostinný starý pán. „Čekám na vás celý den. No, vypadáte ale pořádně unavení. Cože? Samý škráb! Snad jste si neublížili, doufám? Co? Že ne? To rád slyším – opravdu velmi rád. Vy jste se tedy zvrhli, co? Z toho si nic nedělejte. To se tady v těch končinách stává často. Josef – už zase spí! – Josef, vezmi pánovi toho koně a odveď ho do maštale.“

Tloušťák se plahočil loudavě za nimi a vedl koně; a starý pán projevoval hostům nelíčenými slovy politování nad tolika nehodami, které je toho dne potkaly a o kolika uznali za vhodné mu povědět, a zavedl je zadem do kuchyně.

„Musíme vás tady dát trochu do pořádku,“ řekl starý pán, „a potom vás seznámím se společností v salóně. Emo, přines višňovku! A ty, Jano, podej jehlu a nit! Marie, ručníky a vodu! Tak, tak, děvčata, hoďte sebou!“

Tři čtyři kyprá děvčata se rychle rozběhla na všechny strany, aby shledala různé ty žádané drobnosti, kdežto dva hlavatí čeledínové s kulatým obličejem vstali z lavice v koutě u krbu (neboť třebaže byl májový podvečer, byla jejich příchyllost k ohni zřejmě stejně silná, jako by byly Vánoce) a vhrůžili se do jakýchsi temných výklenků, odkud hbitě přinesli kelímek černidla a hromadu kartáčů.

„Hoďte sebou,“ opakoval opět starý pán, ale toto pobízení bylo zhora zbytečné, protože jedna z dívek už nalávala višňovku, druhá přinášela ručníky a jeden ze sluhů uchopil pana Pickwicka nenadále za nohu tak prudce, že hrozilo nebezpečí, že ho

překotí, a drhl mu botu tak horlivě, že se panu Pickwickovi až rozpálila kuří oka; druhý sluha zatím dřel obrovským kartáčem velmi důkladně šaty panu Winklovi a při této práci se s chutí oddával sykévému pohvizdování, v němž si zpravidla libují pacholci, když hřebelcuji koně.

Když se pan Snodgrass náležitě očistil a umyl, postavil se zády k ohni, s upřímným uspokojením uskrával z višňovky a rozhlížel se po kuchyni. Popisuje ji jako velkou místnost s podlahou z červených cihel a s prostornou pecí; ze stropu visely šunky, šrůtky prorostlé slaniny a věnce cibule. Stěny zdobilo několik loveckých bičků, dvě tři ohlávky, sedlo a stará zrezivělá hákovnice; nápis pod ní hlásal, že je „nabitá“ – a podle téhož svědectví tam prý visela nabitá už alespoň půl století. V jednom koutě vážně tikaly staré osmidenní hodiny důstojného a rozvázného vzezření a stejně starožitné stříbrné hodinky visely na jednom z mnoha věšáčků, které zdobily kredenc.

„Hotovi?“ řekl po chvíli starý pán tázavě, když se hosté umyli, pospravili, vykartáčovali a posilnili višňovkou.

„Zcela,“ přikývl pan Pickwick.

„Tak tedy pojďte,“ a když společnost prošla několika tmavými chodbami a když ji dohonil pan Tupman, který zůstal trochu pozadu, aby ukradl Emě hubičku, za niž byl náležitě odměněn několika štulci a škráby, octli se všichni přede dveřmi panského pokoje.

„Buďte vítáni,“ řekl pohostinný pán domu, otevřel dveře a vešel napřed, aby hosty ohlásil. „Buďte vítáni, pánové. Zemanka vás vítá.“

KAPITOLA ŠESTÁ

*Starodávná karetní společnost. Farářovy
verše. Příběh o trestancově návratu*

Několik hostů, kteří se shromáždili ve starém salóně, povstalo na uvítanou, aby se pozdravili s panem Pickwickem a jeho přáteli, když vešli. A zatímco se konal se všemi patřičnými formalitami obřad představování, měl pan Pickwick dost času, aby pozoroval zevnějšek osob kolem sebe a usuzoval na jejich povahu i povolání – což byl zvyk, kterému se s velkou oblibou oddával podobně jako četní jiní velcí mužové.

Velmi stará dáma ve vysokém čepci a vybledlých hedvábných šatech – nikdo menší než sama páně Wardlova matka – zaujímala čestné místo po pravé straně krbu; a rozličné důkazy toho, že byla v mládí vychována pro budoucí životní dráhu jak se sluší a patří a že se od toho ani ve stáří nikdy neodchýlila, zdobily stěny v podobě starodávných vyšíváných průpovědek a božích požehnání, stejně starožitných vzorníků z vlněné příze a purpurových hedvábných poklopů na čajové konvice data poněkud novějšího. Teta, obě mladé dámy a pan Wardle, kteří mezi sebou vespolek soupeřili v projevech horlivé a neúnavné pozornosti k staré paní, stáli kolem její lenošky a jeden z nich držel její naslouchátko, druhý pomeranč, třetí lahvičku s voňavou solí, kdežto čtvrtý se pilně zabýval úpravou a čechráním podušek, které měla podloženy pod zády jako opěru. Na protější straně seděl holohlavý starý pán s veselou a dobrotivou tváří, duchovní pastýř Dingley Dellu; a vedle něho seděla jeho žena, statná svěží stará paní, která vypadala, jako by byla velmi zběhlá nejen v umění a tajích domácí výroby likérů k znamenité potěše jiných lidí, ale i v občasném silném ochutnávání těchto nápojů k nemenší potěše vlastní. V jednom koutě rozmlouval jakýsi tlustý stařec s bystroduchým mužíčkem s tváří jako jablíčko; a ještě další dva tři staří páni a dvě tři staré dámy seděli na židlích rovně jako svíčky a bez hnutí pozorovali upřeně pana Pickwicka a jeho souputníky.

„Pan Pickwick, máti!“ křikl pan Wardle tak hlasitě, jak dovedl.

„Ha?“ řekla stará paní a zavrtila hlavou. „Neslyším tě.“

„Pan Pickwick, babi!“ vriskly obě mladé dámy zároveň.

„Ha!“ zvolala stará paní. „Na, celkem na tom nesejde. Řekla bych, že sotva dbá o takovou bábu, jako jsem já.“

„Ujišťuji vás, madam,“ pravil pan Pickwick, uchopil starou dámu za ruku a mluvil tak hlasitě, až se mu blahovolná tvář námahou zbarvila temně rudým odstínem, „ujišťuji vás, drahá madam, že nic mě tak neblaží, jako když vidím v čele tak ušlechtilé rodiny dámu ve vašem věku, která přitom vypadá tak svěže a zdravě.“

„Ha!“ zvolala stařena po krátké přestávce. „Je to myslím všechno pěkně řečeno, ale já ho neslyším.“

„Babička není zrovna v nejlepší náladě,“ řekla slečna Izabela Wardlová ztlumeným hlasem, „ale za chvíli si s vámi pohovoří.“

Pan Pickwick přikývl, aby dal najevo, že dovede být k ne-duživosti stáří shovívavý, a vmísil se do všeobecného rozhovo-ru s ostatními členy společnosti.

„Rozkošná krajina,“ prohodil pan Pickwick.

„Rozkošná!“ opakovali ozvěnou pánové Snodgrass, Tupman a Winkle.

„Nu, taky bych řekl,“ přisvědčil pan Wardle.

„Lepší koutek země v celém Kentu prostě není, pane,“ řekl bystroduchý pán s tváří jako jablíčko, „prostě není, pane, oprav-du – jsem přesvědčen, že není, pane.“ Bystroduchý pán se ví-tězoslavně rozhlédl, jako by mu byl někdo silně odporoval, ale on jako by ho byl nakonec pořádně usadil.

„Lepší kousek země v celém Kentu prostě není,“ opakoval bystroduchý pán po krátké pomlce ještě jednou.

„Až na Mullinsova Luka,“ podotkl slavnostně tlustý stařec.

„Mullinsova Luka!“ vyhrkl druhý pán s hlubokým opovr-žením.

„Ano, Mullinsova Luka!“ opakoval tlustý stařec.

„To je velmi dobrá půda,“ vložil se do hovoru jiný tlustý pán.

„To opravdu je,“ připojil se další tlustý pán.

„To přece ví každý,“ dodal tělnatý hostitel.

Bystroduchý pán se rozhlédl poněkud pochybovačně kolem sebe, ale když viděl, že je v menšině, nasadil lítostivý výraz a ne-řekl už nic.

„O čem to mluví?“ tázala se stará dáma jedné z vnuček hla-sem velmi slyšitelným, neboť jako mnozí hluší lidé ani ona podle všeho nepočítala s možností, že by jiní lidé slyšeli to, co říká ona.

„O půdě, babi.“

„Co o půdě? – Snad se něco nestalo?“

„Ale kde, pan Miller jenom povídal, že naše půda je lepší, než jakou mají Mullinsova Luka.“

„A jak tomu může rozumět? Zrovna on?“ tázala se stará paní rozhorleně. „Miller je domýšlivý mluvka a můžeš mu povědět, že jsem to řekla.“ Stará paní si vůbec neuvědomovala, že nemlu-ví šeptem; po těchto slovech se napřímila a probodávala bystro-duchého provinilce ostrým pohledem.

„Ale copak, copak,“ řekl čilý hostitel ve zcela samozřejmé snaze převést hovor jinam. – „Co byste říkal partičce karet, pa-ne Pickwicku?“

„Nic by se mi nezamlouvalo víc,“ odpověděl pan Pickwick, „ale nehrajte, prosím, jen kvůli mně.“

„I kde, ujišťuji vás, že matka si velmi ráda zahraje,“ řekl pan Wardle, „nemám pravdu, máti?“

Stará paní, která byla na tuto věc mnohem méně hluchá než na všechno ostatní, přisvědčila.

„Josef, Josef,“ zvolal starý pán, „Josef – všivák jeden – aha, ta-
dy je; postav hrací stolky.“

Ospalému mladíkovi se opravdu podařilo postavit dva stolky, aniž ho bylo tentokrát znovu nutno burcovat, a to jeden pro hru *papežka Johana*, druhý pro partii whistu. Hráči whistu byli pan Pickwick se starou dámou, pan Miller s tlustým pánem. Ostatní přítomní se zabrali do kolové hry.

Chování osob u whistového stolku se vyznačovalo vši tou důstojností a slavnostní usedlostí, které přísluší úkonům nazvaným souhrnně whist čili tichá hra – onomu velebnému obřadu, kterému byl podle našeho mínění název hra přirčen svrchovaně nevázně, ba takměř potupně. U stolu s kolovou hrou bylo naproti tomu veselí tak hlučné, že zasahovalo velmi rušivě do přemítání pana Millera, který nebyl do hry pohřžen zcela tak, jak měl, a dopouštěl se proto různých velmi vážných přehmatů a nehorázností, které popouzely hněvivost tlustého pána až do krajnosti a měrou tomu přiměřenou přispívaly zas k dobrému rozmaru staré paní.

„Tak!“ prohlásil vítězoslavně provinilec Miller, když ke konci hry sbíral jediný zdvih, který udělal, „líp se to zahrát nedalo, musím se pochválit – víc štychů udělat nebylo prostě možné!“

„Miller měl to káro zabít trumfem, že, pane?“ řekla stará paní. Pan Pickwick přikývl na souhlas.

„Že jsem měl, opravdu?“ zeptal se nešťastník a vrhl na spoluhráče úpěnlivý a nedůvěřivý pohled.

„To jste měl, pane,“ přisvědčil tlustý pán hrozivým hlasem.

„Je mi velmi líto,“ řekl zkroušený Miller.

„To nám nepomůže,“ zavrčel tlustý pán.

„Máme dva honéry, to je celkem osm,“ ohlásil pan Pickwick. Další hra. „Máte jeden?“ zeptala se stará paní.

„Mám,“ odpověděl pan Pickwick. „Double, single a rubber.“

„Takové úžasné štěstí jsem ještě neviděl,“ řekl pan Miller.

„Takový mizerný list jsem ještě neviděl,“ pravil tlustý pán.

Chvíle slavnostního ticha: pan Pickwick byl v dobrém rozmaru, stará paní byla vážná, tlustý pán nedůtklivý a pan Miller zkroušeně bojácný.

„Další double,“ ohlásila stará paní a na znamení této události položila pod svícen vítězně jeden půšilink a ošoupaný půlpenny.

„Double, pane,“ pravil pan Pickwick.

„Vím zcela dobře, pane,“ odpověděl tlustý pán úsečně.

Po další hře, která skončila podobným výsledkem, se nešťastný Miller dopustil chyby, že nepřiznal barvu. To uvrhlo tlustého pána do stavu úžasného rozčilení, které pak trvalo až do konce hry; potom se uchýlil do kouta a zůstal tam úplně mlčky celou hodinu a sedmadvacet minut; když ta doba uplynula, vyšel ze svého ústraní a nabídl panu Pickwickovi šnupeček s výrazem člověka, který se rozhodl utrpěná příkoří po křesťansku odpouštět. Sluch staré paní se pozoruhodně zlepšil a nešťastný Miller se cítil tak mimo svůj živel, že mu bylo jako rybě na suchu.

Kolová hra zatím pokračovala velmi vesele. Izabela Wardlová a pan Trundle se „dali dohromady“ a hráli „na holport“ a Emílie Wardlová s panem Snodgrassem „se spřáhli“ rovněž; ba i pan Tupman a staropanenská teta utvořili souručenství a v lovu, léčkách i lichocení si byli společníky. Starý pan Wardle jen překypoval bodrým rozjařením a vedl bank *tak* šprýmovně a staré dámy byly po výhře *tak* posedlé, že se celý stůl nepřetržitým bouřlivým smíchem a veselím jen otrásal. Jedné ze starých dam zbývalo pravidelně při každé hře asi půl tuctu karet, za které měla platit, a všichni se tomu smáli; a když se stará dáma tvářila mrzutě, že má platit, rozesmáli se všichni ještě hlasitěji, přičemž se pak obličej staré dámy začal zvolna jasnit, až se nakonec smála bouřlivěji než kdo jiný. A když potom staropanenské tetě padl „mariáš“, mladé dámy vyprskly v smích znovu a staropanenská teta zřejmě jevila sklon k nedůtklivosti; ale když ucítila, že jí pan Tupman stiskl pod stolem ruku, zjasnila i ona tvář záhadně napovídavým výrazem, jako by svatba nebyla vskutku ani tak nemožná, jak by si leckdo snad myslel; a tu se všichni rozesmáli nanovo a zvláště starý pan Wardle, který se dovedl ze žertu těšit stejně jako ti nejmladší. Pan Snodgrass se zabýval celou dobu jen tím, že své společnici šeptal do ouška básnické výlevy; to přimělo jednoho starého pána k pořouchlému vtipkování o společenství karetním a společenství životním; téhož starého

pána to taktéž povzbudilo k rozličným narážkám a poznámkám, které provázel všelijakým pomrkáváním a pokuckáváním, což zase znamenitě rozjařilo celou společnost a zejména manželku starého pána. A pan Winkle se vyťasil s vtipy, velmi dobře známými v hlavním městě, ale naprosto neznámými na venkově, a poněvadž se jim všichni od srdce smáli a prohlašovali je za jedinečné a znamenité, vznášel se pan Winkle na oblaku cti a slávy. A dobromyslný duchovní pastýř s úsměvem přihlížel, protože šťastné tváře shluklé kolem stolu budily v dobrém srdci starého pána pocit, že je šťastno také: veselí bylo sice značně hlučné, ale prýštilo přímo ze srdce všech, a ne jen ze rtů – a koneckonců jedině to je pravá veselost.

Při takové veselé zábavě míjel večer velmi rychle; a když se všichni posilnili vydatnou, třebaže domácíky prostou večeří a společnost se sesedla družně do kruhu kolem krbu, panu Pickwickovi připadalo, že se ještě nikdy v životě necítil tak šťastný a že ještě nikdy tak netoužil radovat se z přítomné prchavé chvíle a plně ji vychutnat.

„Tohle,“ pravil pohostinný pán domu, který seděl ve vši důstojnosti vedle matčiny lenošky a držel starou paní pevně za ruku, „právě tohle mám tak rád – nejšťastnější chvíle v životě jsem zažil tady u toho starého krbu. A lnu k němu tak silně, že tu večer co večer dávám zatopit; a oheň plápolá tak živě, že se tu opravdu udělá horko, až se leckdy skoro nedá snést. Vždyť i má ubohá stará matka sedávala tady před tím krbem na téhle stoličce, když byla ještě děvče. Vidíte, máti?“

Slza, která se nezvaně vdere do oka, když v mysli nenadále vytane vzpomínka na staré časy a na blaženost pradávných let, skanula pokradmu po líci staré paní, když se zádumčivým úsměvem přisvědčila pokynem hlavy.

„Musíte mi laskavě odpustit, že mluvím o našem starém domově, pane Pickwicku,“ pokračoval hostitel po krátkém odmlčení, „mám ho z té duše rád a nad něj neznám nic. Ta stará stavení i pole mi připadají jako živí přátelé a zrovna tak i náš kostelíček obrostlý břečťanem – na který, mimochodem řečeno, náš znamenitý přítel tady složil báseň, když sem k nám přišel. Pane Snodgrassi, máte ještě něco ve sklenici?“

„Děkuji, dost, dost,“ odpověděl pan Snodgrass. Poslední hostitelova slova podnítila jeho básnickou zvědavost tak silně, že

dodal: „Prosím za prominutí, ale říkal jste něco o básni na břečťan.“

„To se musíte zeptat našeho přítele tamhle naproti,“ řekl hostitel významně a pokynem hlavy ukázal na faráře.

„Smím být tak smělý a přiznat se, že bych ji rád od vás vyslechl, pane?“ pravil pan Snodgrass.

„Je to vlastně taková drobnůstka,“ odpověděl farář, „docela nepatrná věčička. A jedinou omluvou, že jsem ji vůbec kdy spáchal, je pouze to, že jsem tehdy byl ještě mladý. Ale ať už je jaká chce, povím vám ji, budete-li si to přát.“

Odpovědi mu byl samozřejmě zvědavý šum. Starý pán se uvolil vyžádané verše přednést a za pomoci své ženy, která mu občas napověděla, když mu selhala paměť, začal: „Pojmenoval jsem ty verše

ZELENÝ NEZMAR

*Jak něžné jsou tvé snítky zelené,
jež k troskám starým pevně lnou
a v kobkách samoty té studené
se mrtvou živí potravou!
Jen kámen zvětralý, jen zdíva suť,
jen prach a troud, jež zhlodal čas,
tvou ukojí vždy vyběravou chuť
a připraví ti hodokvas!*

*Kde život všečen skonál již,
tam nezmar břečťan pne se výš!*

*Ač křídel nemá, srdcem statečným
rád k výšinám se rozletí
a s přítelem svým, dubem staletým,
se v družném snoubí objetí.
A lístků zelení zas laská zem
a hebce na ní spočívá,
když hroby mrtvých kráslí závojem
a šumem svým je ovívá.*

*Kde smrti stánek je a říš,
tam nezmar břečťan pne se výš!*

*Co věků prchlo, kolik lidských děl
i národů již stihl zmar!
Však břečtan skvít se bude, jak se skvěl,
ta zeleň věčná, boží dar,
a až tu keř ten statný zbude sám,
živ bude dobou minulou,
neb nejpevnější lidská tvrz i chrám
mu nakonec vždy pastvou jsou.*

*Kde zubu času dílo zříš,
tam nezmar břečtan pne se výš!“*

Zatímco starý pán opakoval tyto verše podruhé, aby si je pan Snodgrass mohl zapsat, prohlížel si pan Pickwick rysy jeho tváře a zkoumal je s výrazem velkého zájmu. Když starý kněz do-diktoval a pan Snodgrass zastrčil zápisník zase do kapsy, pan Pickwick pravil:

„Promiňte, pane, že se o tom zmiňuji, když se známe teprve tak krátce, ale napadlo mě, že pán jako vy nepochybně poznal za svého působení v úřadě duchovního pastýře mnoho výjevů a příhod hodných zapamatování.“

„Zajisté, nahodil jsem se k leckterým takovým událostem,“ odvětil starý pán, „ale protože oblast mého působení je velmi omezená, byly i příhody a jejich osoby celkem všedního a běžného rázu.“

„Ale přece jste si stručně poznamenal případ Jana Edmundse, nebo se mýlím?“ otázal se pan Wardle, který by byl zřejmě rád přítele přiměl, aby vyprávěl něco, co by nové hosty zaujalo.

Starý pán na znamení souhlasu lehce přikývl a už se chystal zavést řeč na něco jiného, když pan Pickwick pravil:

„Prosím za prominutí, pane, ale směl bych se zeptat, kdo byl Jan Edmunds?“

„Právě na to jsem se chtěl také zeptat,“ připojil se dychtivě pan Snodgrass.

„Teď vás ale pěkně dostali,“ řekl bodrý hostitel. „Dříve nebo později budete muset zvědavost těch pánů ukojit. Udělal byste jistě nejlépe, kdybyste této výhodné příležitosti využil a ukojil ji hned.“

Starý pán se laskavě usmál a poposedl s židlí kupředu; ostatní společnost si srazila židle blíž k sobě, zvláště pan Tupman a staro-panenská teta, kteří pravděpodobně dost dobře neslyšeli. Když si stará paní nasadila správně naslouchátko a když pana Millera (který při přednesu veršů usnul) vyburcovalo z dřímoty napomínavé štípnutí, jež mu pod stolem uštědřil vážný tlustý pán, jeho bývalý spoluhráč, začal starý farář bez jakéhokoli dalšího úvodu vyprávět tento příběh, jemuž jsme si dovolili předeslat název

Trestancův návrat

„Když jsem se usadil ve zdejší vesnici,“ řekl starý pán, „je tomu dnes rovných pětadvacet let, byl nejpozoruhodnější osobou z mých farníků jakýsi Edmunds, který měl nedaleko odtud zpachtovanou menší usedlost. Byl to mrzout, sverepý a nerudný člověk, notorický lenoch a zpustlík, povahou ukrutný a s dravčími sklony. Kromě několika zahalečů a pobudů, s nimiž bohaprázdně marnil čas v polích nebo se zpíjel v hospodě, neměl ve světě přítelíčka ani známého. Nikdo nestál o pohovor s člověkem, kterého se mnozí báli a kdekdo štilil – a všichni se Edmundse stranili.

Ten člověk měl ženu a syna. Když jsem přišel sem, bylo tomu chlapci asi dvanáct let. Nikdo na světě si nemůže udělat správnou představu o tom, jak krutě ta žena trpěla, s jakou pokorou a trpělivostí snášela všechny útrapy a s jak mučivými úzkostmi chlapce vychovávala. Nechť mi dobré nebe tu domněnku odpustí, snad je nemilosrdná, ale věřím pevně a z celé duše, že se ten člověk celá léta soustavně snažil, aby jí žalem zlomil srdce. Ale pro synka snášela všechno trpělivě, a třebaže to snad leckomu připadne k nevíře, i pro jeho otce. Byl sice hrubec a jednal s ní krutě, ale přece jen to byl člověk, kterého kdysi milovala. A vzpomínka na to, co pro ni tenkrát znamenal, oživovala v její hrudi, zavalené utrpením, tu pokoru, shovívavost a něžnost, jaké jsou neznámy všem tvorům božím kromě žen.

Byli chudí – při takovém mužově životě ani jinak být nemohlo – ale vytrvalá a neúmorná píle, s níž se žena dřela od slunka do slunka, ráno, v poledne i večer, je přece jen ještě udržela jednou nohou z bídy venku. Vděku se jí však za všechnu tu námahu nedostávalo. Lidé, kteří měli večer cestu kolem – někdy i pozdě v noci – vypravovali, že slyšeli nářek a sténání té nešťastné ženy,

ba i rány. A nejednou, když už bylo dlouho s půlnoci, zaklepal chlapec tiše u dveří sousedova domu, kam ho matka poslala, aby ušel pijáckému běsnění nelidského otce.

Na ubožačce bylo sice často vidět známky násilí a týrání, které nemohla úplně skrýt, ale celou tu dobu chodila vytrvale do našeho kostelíka. Pravidelně neděli co neděli, ráno i odpoledne, sedala vždy na témž místě a chlapec vedle ní. A ačkoli se oblékali nuzně – mnohem chuději než mnozí z jejich sousedů, kteří byli nižšího stavu – vypadali vždy úhledně a čistě jako ze škatulky. Kdekdo měl pro „chudinku paní Edmundsovou“ přívětivý pozdrav a vlídné slovo. A když se někdy po službách božích zastavila v krátké jilmové aleji, která vede od dveří kostela, s některou sousedkou na kus řeči nebo když zpomalila krok, aby se s mateřskou pýchou a láskou zahleděla na synka, který kypěl zdravím a s hloučkem dětských kamarádů kolem ní skotačil, zjasnil její utrápenou tvář výraz upřímné vděčnosti. Tehdy vypadala, když už ne šťastná a veselá, tedy alespoň spokojená a klidná.

Minulo snad pět, snad šest let. Chlapec urostl v statného a silného jinocha. Čas, který zesílil útlou dětskou kostru a zpevnil křehké údy k mužné svalnatosti, nahrbil postavu matčinu a zeslabil její krok. Ale rámě, které by ji bylo mělo podpírat, se k ní již nevinulo, a tvář, která by ji měla těšit, se jí už do obličeje nedívala. V kostele sedávala v téže lavici jako dříve, ale místo vedle ní zelo prázdnotou. Opatrovala modlitební knihu stejně pečlivě jako jindy a vyhledávala stránky i písničky a zakládala je přehnutím růžků, jako dělávala dříve, ale neměla nikoho, kdo by s ní čítal; a těžké slzy zkrápěly přívalem knihu a písmena se jí rozplývala před očima. Sousedé byli stejně vlídní a laskaví, jak bývalo jejich zvykem druhy, ale žena jejich pozdravům uhýbala a odvracela hlavu. Už nepostávala ve staré jilmové aleji, už se neoddávala nadějnému snění o budoucím štěstí. Zdrcená a opuštěná žena si stahovala čepec hlouběji do očí a pospíchala rychle pryč.

Mám vám snad říkat, že si ten mladík, když se probíral vzpomínkami od dnů nejútlejšího dětství, kam až sahala jeho paměť a vědomí, až ke dnům dospělosti, nemohl připomenout nic, k čemu by se tak nebo onak nepojilo nekonečné odříkání, jež si kvůli němu matka dobrovolně ukládala, i dlouhá řada všech těch muk, urážek a krutostí, snášených jen pro něho? Mám

vám říkat, že se tento mladík, který lehkomyšlně nedbal matčinu srdce žalem málem puklého a zatvrzele a zlovoleně potlačoval vzpomínku na všechno, co pro něho matka učinila a vytrpěla – že se tento mladík spolčil se zpustlými vyvrheli a v šílené zaslíbenosti se vrhl střemhlav na scestí, které musilo jemu přinést smrt a matce hanbu? Och, té neblahé lidské povahy! Už dávno jste to všechno vytušili.

Míra běd a neštěstí té ubohé ženy se měla dovršit. V sousedství bylo spácháno mnoho zločinů; pachatele se však nepodařilo dopadnout a jejich smělost vzrůstala. Jedna velká a zvlášť odvážná loupež dala však popud k stíhání bdělejšímu a pátrání důkladnějšímu, než zlosyni předpokládali. Podezření padlo na mladého Edmundse a tři jeho druhy. A zatkli ho – uvěznili – po hnali před soud – usvědčili – a odsoudili k smrti.

Divý a pronikavý výkřik z ženského hrdla, který se po slavnostním vyhlášení rozsudku rozlehl soudní síní, mi zní v uších až do této chvíle. Ten výkřik zachvátil provinilcovo srdce hrůzou, kterou v něm nedovedlo předtím vzbudit ani soudní přelíčení, ani rozsudek – ba ani předtucha brzké smrti. Rty, které celou tu dobu sveřepě a zatvrzele svíral, se mu zachvěly a bezděky je pootevřel. V obličeji popelavě zesinal a z kašdického póru mu vyrazil ledový pot. Zločinec se roztrásl na všech údech a vrávoravě se zhroutil na lavici obžalovaných.

V prvním záchvatu nevýslovných duševních muk se mi zbědovaná matka vrhla k nohám a v horečném zanícení prosila na kolenou Všemohoucího, který ji až dosud ve všem jejím utrpení posiloval, aby z tohoto slzavého údolí a světa trudů a běd k sobě povolal ji, a život jejího jediného dítěte aby ušetřil. Doufám, že takový výbuch žalu a prudký zápas, jaký potom následoval, už v životě nikdy nespátřím. Věděl jsem, že jí od té chvíle srdce žalem doslova krvácelo, ale nikdy jsem z jejích úst nezaslechl ani jediné slůvko stesku nebo reptání.

Vidět tu ženu, jak se den ze dne na vězeňském nádvoří horlivě a usilovně namáhá, aby láskyplnými prosbami obměkčila kruté srdce zatvrzelého syna, byl pohled věru žalostný. Všechno bylo marné. Byl stále stejně nevrlý, neoblomný a nepohnutý. Ba ani nečekaná změna rozsudku smrti v trest vypovězení na čtrnáct let neobměkčila jeho sveřepou zatvrzelost a vzpurné chování ani na okamžik.

Ale duch odevzdanosti a trpělivosti, který matku tak dlouho sílil, nedokázal přemoci tělesnou slabost a neduživost. Roznemohla se a ulehla. S horečkou v roztřesených údech se vyvěkla z lůžka, aby ještě jednou navštívila syna, leč síly jí selhaly; zhroutila se bezvládně na zem.

A nyní byla mladíkova honosivá chladnost a lhostejnost podrobena opravdové zkoušce; odplata, která na něho těžce dolehla, připravila ho málem o rozum. Minul den a matka nepřišla, uplynul druhý a stále nepřicházela. A přišel třetí večer a dosud ji nespatrił; a za čtyřiaadvacet hodin měl od ní být odloučen – snad navždy. Ó, jaký přívál dávno zapomenutých vzpomínek na zašlé dny mu zaplavoval mysl, když po těsném vězeňském dvoře sem tam bezmála utíkal, jako by mohl příchod zprávy o matce urychlit tím víc, čím víc spěchá sám! A jak trpké vědomí vlastní nemohoucnosti a opuštěnosti ho zavalilo, když uslyšel pravdu! Matka, jediný blízký tvor, jehož kdy poznal, leží nemocná – snad dokonce umírá – sotva na míli cesty od místa, kde stojí on! Být volný a bez pout, byl by ve chvílce u ní. Vrhla se k vratům, svíral železné mříže zoufalou silou a lomcoval jimi, až řinčely, a vrhal se proti mohutné zdi, jako by si chtěl těmi kameny prorazit průchod. Ale pevná stavba odolávala jeho chabým silám jakoby s výsměchem a mladík lomil rukama a plakal jako dítě.

Přinesl jsem synovi do vězení matčino odpuštění a požehnání a k loži nemocné matky jsem se vracel se synovým slavnostním ujištěním, že se ze svých činů kaje a horoucně ji prosí za odpuštění. S útrpností a soucitem jsem poslouchal mladého kajícíka, když vymýšlel tisíce způsobů, jak ji bude utěšovat a podporovat, až se k ní zase vrátí, ale věděl jsem, že dlouho předtím, než syn dosáhne určené trestanecké osady, jeho matka nebude již z tohoto světa.

V noci ho odvezli. Po několika nedělích pak duše té nebožáčky opustila svět vezdejší, a jak pevně doufám a skálopevně věřím, vznesla se tam, kde je věčná blaženost a mír. Vykonal jsem pohřební obřady nad její tělesnou schránkou. Leží na našem hřbitůvku. V hlavách hrobu nestojí žádný pomníček. Její strasti byly známy lidem, její ctnosti Bohu.

Před trestancovým odchodem jsme ujednali, že napíše matce hned, jakmile se mu podaří dostat k tomu dovolení, a že dopis bude adresovat mně. Otec rozhodně odmítal znát se k synovi od

chvíle, kdy byl zatčen, a vůbec mu nezáleželo na tom, je-li syn naživu nebo není. Přešlo mnoho let, aniž jsem se o Edmundsovi doslechl jediného slova; a když uplynula víc než polovina doby, na kterou byl z trestu vypovězen, a stále jsem nedostával žádný dopis, usoudil jsem, že je pravděpodobně mrtev, a vlastně jsem si skoro přál, aby tomu tak bylo.

Ale Edmundse, když přibyl do trestanecké osady, poslali velmi hluboko do vnitrozemí a této okolnosti lze snad přičíst skutečnost, že se mi do rukou nedostal ani jediný dopis, ačkoli jich odeslal několik. Na témž místě zůstal celých čtrnáct let. Když lhůta jeho trestu vypršela, nastoupil – pevně odhodlán splnit dávná rozhodnutí a pamětliv slibu, který dal matce – zpáteční cestu do Anglie a po nespočetných obtížích konečně došel pěšky až do rodné vesnice.

Byl krásný večer jedné srpnové neděle, když Jan Edmunds vkročil opět do vsi, z níž před sedmnácti lety odešel s hanbou a potupou. Nejkratší cesta ho vedla přes hřbitov. Srdce mu bušilo, když vkročil na jeho půdu. Vysoké staré jilmy, skrze jejichž větve skrápělo zapadající slunce stinnou stezku tu a tam jasným paprskem světla, mu vybavovaly v mysli vzpomínky na dny útlého dětství. Představoval si v duchu sám sebe, jaký býval tehdy; jak se držival matky pevně za ruku a klidně s ní kráčival do kostela. Vzpomněl si, jak jí hledíval do bledého obličeje a jak se jí oči někdy zalévaly slzami, když mu shlédla do tváře – slzami palčivými, které mu kanuly horce na čelo, když se sklonila, aby ho políbila, a které rozplakaly i jeho, ačkoli tehdy ani netušil, jak hořké jsou ty její slzy. Vzpomínal, jak na té stezce s některým z dětských kamarádů často vesele skotačil a jak se bez ustání ohlížel, aby zahlédl matčin úsměv nebo zaslechl její něžný hlas; a jak se mu, jako by mu z paměti spadl závoj, na mysl hrnuly vzpomínky na laskavá slova, jež nikdy neoplatil, na napomenutí, jichž nikdy nedbal, a na sliby, jež nikdy nedodržel, a hrnuly se takovým přívalem, že mu srdce usedalo a nemohl to již déle snášet.

Vstoupil do kostelíka. Bylo po odpoledních bohoslužbách a shromáždění věřících se již rozešlo, ale dveře nebyly ještě zavřeny. Jeho kroky se rozléhaly v nízké stavbě dutou ozvěnou a skoro se tam tak sám bál, všude bylo tak ticho a klidno. Rozhlédl se kolem sebe. Nic se nezměnilo. Kostelík mu jen připadal

menší, než jaký býval, ale staré náhrobní desky, na něž tisíckrát hledával ve zbožné dětské úctě, tam byly dosud. Byl tam i malý kazatelský pulpit s vybledlou poduškou, byl tam i stůl Páně, před nímž tolikrát opakoval desatero přikázání, která jako dítě měl v takové úctě a která jako muž zapomněl. Přistoupil k staré lavici; vypadala studená a opuštěná. Polštářek tam už nebyl a bible také ne. Možná, že matka nyní sedává na prostším místě, nebo již stářím zeslábla tak, že nedokáže dojít do kostela. Netroufal si ani pomyslit na to, čeho se obával. Po těle mu přeběhl mráz, a když se obrátil k odchodu, třásl se jako osika.

Došel ke dveřím právě v okamžiku, kdy do předsíně vstupoval stařec. Edmunds zaraženě ucouvl, protože ho dobře znal; často-krát ho pozoroval, jak na hřbitově kope hrob. Copak řekne ten trestanci, který se vrátil?

Stařec vzhlédl, podíval se cizinci do tváře, popřál mu dobré ho večera a kráčel zvolna dál. Nepamatoval si ho už.

Edmunds sešel z kopečka a kráčel vesnicí. Počasí bylo teplé a lidé seděli na zápraží nebo se procházeli po zahrádce, když šel kolem, a užívali večerního poklidu a odpočinku po týdenní práci. Mnoho zraků se po něm stočilo a mnohý nejistý pohled vrhl i on na tu i onu stranu, aby zvěděl, zda ho někdo z nich poznává nebo se ho snad štítí. Skoro v každém stavení byly neznámé tváře; v některých poznával hřmotnou postavu bývalého spolužáka – pouhého chlapce, když se viděli naposledy – obklopenou hloučkem veselých dětí; jinde viděl v křesílku přede dveřmi chalupy sedět vetchého a neduživého starce, na něhož se pamatoval jen jako na zdravého statného pracovníka; ale všichni na něho už zapomněli a Edmunds přešel nepoznán.

Poslední slabý svit zapadajícího slunce dopadal na zemi, zaléval žlutě obilných snopů zlatou září a dloužil stíny stromů v sadě, když muž stanul před starým domem – domovem svého dětství –, po němž jeho srdce prahlo po všechna ta dlouhá a lopotná léta trestu a žalu láskou tak nepopsatelně žhavou. Plot byl nízký – třebaže se ještě pamatoval na dobu, kdy mu připadal jako vysoká hradba – a zahleděl se přes něj do staré zahrady. Byla víc oseta a byly v ní pestřejší květiny, než jak tomu bývalo kdysi, ale staré stromy tam byly dosud – ba i právě týž strom, pod nímž bezpočtukrát lehával, když ho unavila hra na slunci, a v jehož stínu cítil, jak se mu na víčka měkce vkrádá lahodný

a hebký spánek šťastného chlapectví. Z domu bylo slyšet hlasy. Poslouchal, ale zněly jeho sluchu cize; nepoznával je. Hlasy byly také veselé, a Edmunds věděl dobře, že jeho ubohá stará matka nemůže být veselá, když on není u ní. Dveře se otevřely a s výskotem z nich vyběhlo klubko skotačivých dětí. Ve dveřích se objevil muž a na ruce nesl malého chlapečka; děti se shluky kolem otce, tleskaly drobnýma ručkama a pokoušely se vytáhnout otce ven, aby si s nimi šel zadovážet. Trestanec si připomněl ty časté chvíle, kdy právě na témž místě zděšeně uhýbal otcovu pohledu. Vzpomínal, jak často si na posteli schovával strachem roztřesenou hlavu pod pokrývku a jak slýchal surová slova, kruté rány a matčin nárek; a třebaže hlasitě vzlykal, když s nevýslovnými mukami v srdci z těchto míst odcházel, nesmiřitelným záštitím svíral ruku v pěst a zatínal zuby.

Takový tedy byl návrat, na nějž se nedočkavě těšil celá ta dlouhá krušná léta a pro nějž musil podstoupit tolik útrap! Žádná tvář, která by ho uvítala, žádný pohled, který by mu odpustil, žádný domov, který by ho přijal, žádná ruka, která by mu pomohla – a ve staré rodné vsi k tomu! Oč osamělejší se cítil zde než ve vší té pustotě hlubokých pralesů, kam lidská noha před ním ještě nikdy nevkočila!

Uvědomil si, že si ve vzdálené zemi trestného vypovězení a hanby představoval rodiště tak, jaké bylo, když odešel, a nikoliv tak, jaké bude, až se vrátí. Smutná skutečnost mu sevřela mrazivě srdce a on poklesl na mysl. Neměl dost odvahy, aby se někoho zeptal nebo aby se obrátil na jedinou osobu, od níž mohl očekávat, že se ho ujme laskavě a soucitně. Kráčel zvolna dále, a vyhýbaje se veřejné cestě jako provinilec, zabočil do luk, na něž se dobře pamatoval, skryl si tvář do dlaní a vrhl se do trávy.

Ani si nepovšiml, že na svahu vedle něho leží jakýsi muž; jeho šaty nyní zašustěly, když se obrátil, aby se kradmo podíval, kdo to přišel.

A Edmunds zdvihl hlavu.

Muž se vzepřel a posadil se. Záda měl silně shrbená a tvář vrásčitou a žlutavou. Podle obleku bylo vidět, že žije v obecní pastoušce. Vypadal velmi staře, ale zdálo se, že to je následek spíše nezřízeného života nebo nemoci než vysokého věku. Zahleděl se upřeně na cizince; a třebaže byly jeho oči z počátku tupé a bez lesku, zjevně pojednou vzplály nepřirozeným a vyděšeným

žárem, když na něm na chvíli upřeně utkvěly, až se zdálo, jako by mu měly vylézt z důlků.

Edmunds se zvolna zdvihl na kolena a hleděl starci do obličeje stále vážněji a vážněji. Mlčky si zírali do očí.

Stařec zbledl jako smrt. Otřásl se a vrávoravě vstal. Edmunds vyskočil. Stařec ucouvl o několik kroků. Edmunds postoupil k němu.

„Promluv, ať slyším tvůj hlas!“ zahučel trestanec přerývaným hlasem.

„Táhni!“ vzkřikl stařec a bohapustě zaklel. Trestanec k němu přistoupil ještě blíže.

„Táhni!“ zaječel stařec a šílený hrůzou se rozpřáhl holí a zasáhl Edmundse prudkou ranou do obličeje.

„Otec-zloduch!“ procedil trestanec zařatými zuby. Vrhł se divě vpřed a sevřel starci hrdlo – byl to však jeho otec a ruka mu klesla bezmocně k boku.

Starci se vydral z hrdla hlasitý skřek, který se rozlehl po pustých lukách jako zavytí nějakého běsa. Obličej mu zčernal, z nosu i z úst mu vytryskla krev a zbarvila temně rudě trávu, když zavrával a skácel se. Praskla mu některá větší céva a byl mrtev dříve, než ho syn stačil zdvihnout.

V tom koutě hřbitova, “ řekl starý pán, když se na chvíli odmlčel, „v tom koutě hřbitova, o němž jsem prve mluvil, leží pochovaný muž, který byl po tři léta po této události v mých službách a který byl tak upřímně zkroušený, kající a pokorný, že jsem takového ještě neviděl. Pokud byl naživu, nikdo než já nevěděl, kdo ten muž je nebo odkud přišel. – Byl to Jan Edmunds, trestanec, který se vrátil.“

KAPITOLA SEDMÁ

Jak pan Winkle, místo aby střelil po hejlu a zabil vránu, střelil po vráně a poranil hejla. Jak dingleydellský sportovní klub hrál s muggletonským kriketový zápas a jak Muggletonští obědvali na útraty Dingleydellských, a jiné zajímavé i poučné věci

Únavné příhody dne nebo uspávací účinek farářova vyprávění zapůsobily na přirozené spavé sklony pana Pickwicka tak silně,

že od jeho příchodu do pohodlného pokoje, který mu vykárali, neuplynulo ani pět minut a již usnul zdravým bezesným spánkem, z něhož ho probudilo až ranní slunce a jeho zářivé paprsky, kterými vyčítavě zalévalo pokoj. Pan Pickwick nebyl loudavý ospalec a vyskočil z postele jako bujarý válečník z polního lůžka.

„Půvabná krajina, půvabná,“ vzdychl zanícený pan Pickwick, když otevřel mřížkované okno. „Jak může někdo žít a zírat den ze dne jen na moře cihel a taškových střech, když jednou podlehl kouzlu takového pohledu? Kdo by mohl ještě dále žít tam, kde není kohoutů kromě otáčivých kohoutů na komínech, kde člověku libovonnou selanku kozlonohého Pana připomíná leda čpavý pach skopové, kde žeň kamene zastupuje žeň zeleně? Kdo by snesl živoření na takovém místě? Kdo, ptám se, by takový život vydržel?“ A když výhody samoty a ústraní křížem krážem důkladně prozkoumal a po všech stránkách je podle chvalně známých měřítek zvážil, vystrčil pan Pickwick hlavu z okna a rozhlížel se po okolí.

Hutná, lahodná vůně kupek sena stoupala až k oknu jeho pokoje a sterá vůně květinové zahrádky pod oknem sytila všecken vzduch vúkol. Svěže zelené louky se skvěly v ranní rose, která se třpytila na všech stéblech, když jimi zachvěl hebký vánek. Ptáci zpívali, jako by jim každíčká jiskřivá kapka vnukala vzletné nadšení. Pan Pickwick se zabral do zaníceného, slastného dumání.

Vtom ho vyburcovalo zvolání: „Hola!“

Podíval se napravo, ale nikoho nespatrił. Stočil pohled doleva a pátral po krajině až k obzoru. Zahleděl se do nebe, ale nikdo ho odtamtud nevolal. A potom udělal to, co by byl obyčejný smrtelník udělal hned – podíval se dolů do zahrady a spatřil tam pana Wardla.

„Jak se daří?“ zeptal se ten bodrý muž a až se zajíkal už jen očekáváním radostí, které mu den chystá. „To je krása, takové ráno, co? Jsem rád, že jste tak brzy vzhůru. Pospěšte si dolů a pojdte se projít. Počkám tady na vás.“

Pana Pickwicka nebylo třeba zvát dvakrát. Deset minut stačilo, aby se dooblékl; a když ta chvíle uplynula, stál již starému pánu po boku.

„Hola,“ řekl teď zase pan Pickwick, když si všiml, že jeho společník je ozbrojen puškou a druhá že leží pohodově na trávniku. „Co se děje?“

„Nevíte? Váš přítel,“ odpověděl hostitel, „jde se mnou před snídání na vrány. Je to velmi dobrý střelec, že?“

„Slyšel jsem ho říkat, že znamenitý,“ odvětil pan Pickwick. „Ale sám jsem ho ještě střilet neviděl.“

„Hm,“ řekl hostitel, „už aby raději byl tady. Josef – Josef!“

Tloušťák, který vypadal, jako by pod vzrušujícím vlivem krásného jitra spal jen o chloupek víc než ze tří čtvrtin, vyšel z domu.

„Jdi nahoru, zavolej pána a vyřiď mu, že mě a pana Pickwicka najde u vran. Ukaž pánovi cestu, slyšíš?“

Mladík odešel, aby vykonal, co mu pán nařídil; a hostitel, který nesl obě pušky jako nový Robinson Crusoe, vykročil ze zahrádky první.

„Jsme tady,“ prohlásil starý pán, když se po chvíli chůze zastavil ve stromořadí. Toto upozornění bylo zholá zbytečné, protože ustavičné krákání nevědomých vran označovalo sdostatek jasně, kde se octli.

Starý pán odložil jednu pušku na zem a druhou nabíjel.

„Už jdou,“ pravil pan Pickwick; při těch slovech se v dálce objevily postavy pana Tupmana, pana Snodgrasse a pana Winkla. Tlustý sluha si nebyl docela přesně jist, kterého z pánů má vlastně zavolat, a aby se uvaroval možného omylu, s pozoruhodným důvtipem a prozíravostí je zavolał raději všechny.

„Tak pojďte,“ křikl starý pán, oslovuje pana Winkla, „takový horlivý střelec jako vy měl být na nohou už dávno – i když jde jen o lov tak ubohý.“

Pan Winkle odpověděl nuceným úsměvem a chopil se volné pušky s takovým výrazem ve tváři, jaký bychom snad spíše mohli očekávat u vrány do sebe zahloubané a zdrcené předtuchou, že se má naplnit její neblahý osud. Výraz mohl sice značit dychtivou neohroženost, ale nápadně se podobal stísněnosti.

Starý pán kývl a dva otrhanci, které na místo přivedl tlustý Lambert, začali ihned šplhat na strom, každý na jeden.

„Co tu dělají ti chlapi?“ vyhrkl náhle pan Pickwick. Pocítil totiž jakési znepokojení, neboť si nebyl zcela jist, zda snad neblahé poměry v zemědělství, o nichž slyšel hovořit tak často a tak mnoho, nedohnaly ty nezletilé hochy připoutané k půdě, aby si vydělávali na živobytí tím ožehavým a nebezpečným způsobem, že ze sebe dělají terč pro nezkušené střelce.

„Ti to načnou,“ odpověděl pan Wardle zvesela.

„Ti co?“ podivil se pan Pickwick.

„Nu, řečeno prostě, vyplaší vrány.“

„Ó! To je všechno?“ pravil pan Pickwick.

„Jste spokojen?“ zeptal se pan Wardle.

„Úplně.“

„Tak dobrá. – Mám začít?“

„Prosím,“ řekl pan Winkle, jemuž byl jakýkoli odklad milý.

„Ustupte tedy kousek stranou. A teď do nich!“

Chlapec zavýskl a zatrásl větví s hnízdem. Vyletělo půl tuctu mladých vran; štěbetaly o závod, jako by se ptaly, co se kde děje. Starý pán jim odpověděl výstřelem. Jedna vrána spadla, ostatní uletěly.

„Seber ji, Josefe,“ řekl starý pán.

Když mladík vykročil, pohrával mu na tváři úsměv. Myslí mu kmitla matná představa vraní polévky. Když se s ptákem vracel, smál se nahlas – byl to tučný kousek.

„A teď, pane Winkle,“ pravil hostitel a nabíjel si znovu pušku, „střílejte vy!“

Pan Winkle pokročil a zamířil do nebe. Pan Pickwick a jeho přátelé se mimoděk příkrčili, aby unikli pohromě, až se vrány hustě posypou, neboť byli pevně přesvědčeni, že přítelův zhoubný výstřel nadělá spoušť. Nastala chvíle slavnostního ticha – výkřik – pleskot křídel – a slabounké cvaknutí.

„Copak?“ řekl starý pán.

„Nejde to?“ zeptal se pan Pickwick.

„Selhala,“ pravil pan Winkle, bledý jako stěna; to asi pod tíhou zklamání.

„To je divné,“ žasl starý pán a vzal pušku do rukou. „Nepamatuju se, že by mi některá z nich byla kdy selhala. Ale jak vidím, nebyl tady vůbec kapslík.“

„Namouduši,“ zvolal pan Winkle, „máte pravdu, zapomněl jsem na kapslík jako na smrt.“

Nepatrné opominutí bylo napraveno. Pan Pickwick se zase příkrčil. Pan Winkle vykročil s výrazem odhodlání a rozhodnosti kupředu, pan Tupman stál za stromem, vykláněl se a přihlížel. Chlapec zavýskl, vzletli čtyři ptáci. Pan Winkle vystřelil. Ozval se skřek – nikoli vraní, ale bytosti zmučené tělesnou bolestí. To pan Tupman zachránil život hejnu nevinných ptáků tím, že část brokového náboje zachytil levým ramenem.

Vylíčit zmatek, který povstal, by bylo nemožné. Vypovědět, jak se pan Pickwick nechal strhnout prvním návalem rozčilení a nazval pana Winkla ničemou, jak pan Tupman ležel bezvládně na zemi, jak pan Winkle zděšením polomrtvý klečel vedle něho, jak pan Tupman volal blouznivě jakési ženské křestní jméno, pak otevřel nejdříve jedno oko, potom druhé a zvrátil se zas naznak a zavřel obě – vypovědět to vše dopodrobna by bylo stejně nesnadné, jak těžké by bylo vylíčit, jak se postižený nešťastník probíral zvolna z mdlob, jak mu několika kapesníky ovazovali zraněné rameno a jak ho vylekaní přátelé starostlivě podpírali, když ho krok za krokem odváděli zpáteční cestou.

Blížili se k domu. Dámy byly u zahradní branky a čekaly na jejich návrat a na snídani. Objevila se staropanenská teta; usmívala se a kynula jim, aby šli rychleji. Bylo zřejmé, že o neštěstí nic neví. Chudinka! Jsou chvíle, kdy nevědomost je věru darem od boha.

Přišli ještě blíže.

„Ale, ale, copak je s tím strejdánkem?“ podivila se Izabela Wardlová. Staropanenská teta nechala tu poznámku bez povšimnutí, neboť se domnívala, že se týká pana Pickwicka. V jejích očích byl Tracy Tupman mladík; viděla jeho léta zmenšovací sklem.

„Nelekejte se,“ zavolal starý hostitel z obavy, aby se dcery nepostrašily. Hlouček pánů obklopoval pana Tupmana tak těsně, že dámy nemohly dosud jasně rozeznat, jaká nehoda se vlastně stala.

„Nelekejte se,“ řekl hostitel.

„Co se stalo?“ vzkřikly dámy.

„Pan Tupman měl malou nehodu, nic víc.“

Obstarožní teta zaječela pronikavým výkřikem, propukla v hysterický smích a skácela se neteřím do náruče.

„Vychrstněte na ni trochu studené vody,“ radil starý pán.

„Ne, ne,“ zašeptala staropanenská teta, „už je mi líp. Bello, Emílie – rychle lékaře! Je raněn? – Je mrtev? Je – ha, ha, ha!“ A tu propukl u staré panny záchvat číslo dvě, záchvat hysterického smíchu, promíšeného ječivým nářkem.

„Uklidněte se,“ pravil pan Tupman, takovým výrazem soucitu s jeho utrpením dojat téměř k slzám. „Drahá, drahá slečno, uklidněte se.“

„To je jeho hlas! Jeho!“ zakvílela staropanenská teta a vzápětí se objevily silné příznaky záchvatu číslo tři.

„Nerozčilujte se, nejdražší slečno, snažně prosím,“ řekl pan Tupman konejšivě. „Ujišťuji vás, že mé zranění je pouze zcela nepatrné.“

„Tak tedy nejste mrtev?“ vyhrkla hysterická dáma. „Och, řekněte přece, že nejste mrtev!“

„Netřešti, Ráchel,“ zasáhl tu pan Wardle snad trochu drsněji, než se shodovalo s romantickým rázem výjevu. „Kýho kozla, jaký má smysl, aby ti vykládal, že není mrtvola?“

„Ne, ne, nejsem mrtev,“ ujistil dámu pan Tupman. „Nežádám si jiné pomoci než vaší. Dovolte, abych se opřel o vaše rámě.“ A šeptem dodal: „Ó, slečno Ráchel!“ Rozechvělá žena přistoupila a nabídla mu rámě. A odešli spolu do pokoje, kde se snídalo. Pan Tracy Tupman si něžně přitiskl její ruku ke rtům a sklesl na pohovku.

„Je vám mdlo?“ zeptala se postrašeně Ráchel.

„Ne,“ odpověděl pan Tupman, „nic to není, ve chvílce mi bude líp.“ A zavřel oči.

„Spí,“ zašeptala staropanenská teta. (Páně Tupmanovo zrakové ústrojí zůstalo uzavřeno zevním vjemům po dobu asi dvaceti vteřin.) „Drahý – drahý – pane Tupmane!“

Pan Tupman vyskočil. „Ó, opakujte ta slova ještě jednou!“ zvolal. Dáma se zarazila. „Přece jste nic neslyšel!“ pronesla stydlivě.

„Ó ano, slyšel!“ odpověděl pan Tupman. „Opakujte je. Chcete-li, abych se uzdravil, opakujte je!“

„Pst!“ špitla dáma. „Bratr jde.“

Pan Tracy Tupman zaujal opět dřívější polohu a do pokoje vešel pan Wardle v doprovodu lékaře.

Lékař prohlédl rameno, ošetřil ránu a prohlásil, že zranění je velmi lehké. Když takto upokojil obavy celé společnosti, začala pak celá společnost upokojoval vyhládlé žaludky a do všech tváří se opět vrátil radostný a veselý výraz. Jedině pan Pickwick byl zamlklý a zdrženlivý. Z jeho tváře zírala pochybnost a zklamání. Ranními událostmi utrpěla jeho důvěra v pana Winkla otřes – těžký otřes.

„Hrajete kriket?“ zeptal se pan Wardle čarostřelce.

Kdykoli jindy by byl pan Winkle dal odpověď kladnou. Vycítoval však ožehavost svého postavení, a řekl proto skromně:

„Nikoli.“

„A vy, pane?“ otázal se hostitele pan Snodgrass.

„Kdysi jsem hrával,“ odpověděl pán domu, „ale už jsem toho nechal. Jsem přispívajícím členem zdejšího klubu, ale nehraju.“

„Tuším, že zrovna dnes se hraje významný zápas, že?“ prohodil pan Pickwick.

„Ano, hraje,“ přisvědčil hostitel. „Jistě byste se šli rádi podívat.“

„Já, pane,“ promluvil pan Pickwick, „přihlížím s velkým potěšením každému sportu, jemuž se lze věnovat bez nebezpečí a při němž neobratné výkony různých nešiků neohrožují lidské životy.“ Tu se pan Pickwick odmlčel a zadíval se upřeně na pana Winkla, který se pod zpytavým pohledem svého mistra až propadal. Věhlasný muž odvrátil po chvílce oči a dodal: „Směli bychom ponechat raněného přítele laskavé péči dam?“

„V lepších rukou byste mě nechat nemohli,“ řekl pan Tupman.

„Věru nikoli,“ potvrdil pan Snodgrass.

Bylo tedy domluveno, že pan Tupman zůstane v péči ženských rukou a ostatní hosté že se za vedení pana Wardla odeberou na místo, kde se bude konat ono měření sil a obratnosti, které vyburcovalo z malátné strnulosti celý Muggleton a naočkovalo hořečný vzruch celému Dingley Dellu.

Protože cesta nebyla ani celé dvě míle dlouhá a vedla stinnými stezkami a odlehlými pěšinami a protože se hovor příjemně točil kolem krás půvabné krajiny, která je ze všech stran obklopovala, byl by pan Pickwick užuž málem vyslovil politování, že šli tak rychle, když vtom se nenadále octl na hlavní třídě staroslavného města Muggletonu.

Každý, kdo má zálibu v místopise a opravdově se o něj zajímá, velmi dobře ví, že Muggleton je město s vlastním statutem, s purkmistrem, konšely a svobodným měšťanstvem; a každému, kdo nahlédne do purkmistrových projevů k měšťanům nebo proslovů měšťanů k purkmistrovi nebo do podání předkládaných měšťany nebo purkmistrem konšelské radě nebo do peticí podávaných purkmistrem, zastupitelstvem nebo měšťany parlamentu, poví tento archiv to, co měl vědět už dávno: že totiž Muggleton je starobylé loajální výsadní město, které stojí na stráži k obraně křesťanských zásad stejně bedlivě, jak oddaně a horlivě lpí na všech obchodních právech a svobodách, na důkaz čehož purk-

mistr, konšelé, cechy a jiní měšťané vydali v různých obdobích neméně než jeden tisíc čtyři sta dvacet manifestů proti dalšímu trvání černošského otroctví v cizích zemích a stejný počet manifestů proti jakémukoliv zasahování do tovární soustavy doma v Anglii, jakož i šedesát osm peticí ve prospěch povolení prodeje potravin v kostelích a osmdesát šest pro zákaz nedělního obchodování v pouličních stáncích.

Pan Pickwick se zastavil na hlavní třídě tohoto staroslavného města a pozoroval okolí s výrazem zvědavosti podbarvené upřímným zájmem. Viděl volné náměstí, používané jindy jako tržiště, a uprostřed něho průčelí velkého hostince s vývěsním štítem, který zobrazoval předmět sice velmi běžný v umění, ale krajně vzácný v přírodě – to jest modrého lva s třemi pokroucenými nohama, rozhozenými ve skoku do vzduchu, jenž ve vratké rovnováze tančí na samé špičce prostředního drápu čtvrté nohy. V páně Pickwickově zorném poli byla i soukromá dražební síň a pojišťovací kancelář proti ohni, kancelář obilního komisionáře, obchod se střížním zbožím, sedlářství, výčep lihovin, kupec a obuvník – posledně řečený obchod se zařídil také na zásobování veřejnosti i pánskými a dámskými klobouky, oděvy, bavlněnými deštníky a užitečnými informacemi. Byl tam také dům z červených cihel s malým vydlážděným dvorkem vpředu, na němž mohl každý poznat, že patří advokátovi, a kromě něho tam byl ještě druhý dům z červených cihel s lištovými žaluziemi a velkou mosaznou tabulkou na dveřích, která oznamovala velmi čitelnými literami, že v domě sídlí lékař. Několik chlapců mířilo ke kriketovému hřišti a dva tři obchodníci, kteří stáli ve dveřích krámů, vypadali, jako by se také rádi odebrali na totéž místo, jak by ostatně podle všech známek byli mohli klidně učinit, aniž by tím byli na tržbě utrpěli nějakou podstatnější újmu. Pan Pickwick – jenž se tu zastavil s úmyslem zachytit tato pozorování pouze v paměti a písemně je zaznamenat až ve vhodnější chvíli – si pak pospíšil za přáteli, kteří zatím odbočili z hlavní třídy a přiblížili se již kolbišti na dohled.

Branky už stály a rovněž tak dva velké stany pro osvěžení a odpočinek obou soupeřů. Hra dosud nezačala. Několik Dingley-dellských i Muggletonských si s majestátním výrazem ve tváři krátilo chvíli nedbalým pohazováním míče z ruky do ruky; a několik jiných, stejně oblečených pánů ve slaměných kloboucích,

flanelových kazajkách a bílých kalhotách – v úboru, v němž se velmi podobali amatérským zedníkům – postávalo kolem obou stanových bud. K jedné z nich vedl pan Wardle společnost.

Starého pána uvítalo celé krupobití pozdravných dotazů „Jak se vede?“ a když představil své hosty jako pány z Londýna, kteří hoří nedočkavou touhou přihlížet hlavní události dne, jež jim, jak se domnívá, nepochybně poskytne hojnost příjemné zábavy, propuklo všeobecné posmekávání slamáček a uklánění flanelových kacířků.

„Nebylo by snad lépe, kdybyste zašli do stanu, pane?“ řekl jakýsi velmi tělnatý pán, jehož trup a nohy vypadaly jako půlka ohromného štučku flanelu, postavená na dva nafouklé polštáře.

„Poznáte, že tam je mnohem příjemněji, pane,“ radil naléhavě jiný objemný pán, který se velmi podobal druhé půlce zmíněného štučku flanelu.

„Jste velmi laskavi,“ odpověděl pan Pickwick.

„Sem, prosím,“ řekl první pán, „tady se boduje – je to nejlepší místo na celém hřišti.“ A sportovec, který už napřed sotva padal dech, je vedl ke stanu.

„Náramná hra – skvělý sport – znamenitý tělocvik – strašně,“ byla slova, která dolehla k páně Pickwickovu sluchu, když vstupoval do stanu; a první předmět, který mu padl do oka, byl zelený kabát přítele z rochesterského dostavníku, který tam řečnil k nemalé potěše i poučení vybraného kroužku čelných Muggletonů. Měl sice oblek poněkud úpravnější a na nohou vysoké boty, ale nebylo možno se mýlit, byl to on.

Cizinec poznal přátele ihned, vyřítil se jim vstříc, popadl pana Pickwicka za ruku, s obvyklou prudkostí ho vlekl k sedadlu a celou dobu ze sebe chrлил úsečné poznámky, jako by se celá ta událost pořádala pod jeho výlučnou záštitou a výhradním dohledem.

„Sem – sem – junda jedna radost – moře piva – celé sudy – bifteky jako špalky – z mladého – škopky hořčice – slavný den – jen si sedněte – jako doma – strašně rád vás vidím – strašně.“

Pan Pickwick uposlechl výzvy a sedl si; také pan Winkle a pan Snodgrass se podřídili pokynům záhadného přítele. Pan Wardle v němém úžasu jen přihlížel.

„Pan Wardle – můj přítel,“ pravil pan Pickwick.

„Váš přítel! – Drahý pane, jak se vede? – Příteli mého přítele – podejme si ruce, pane –“ a cizinec se chopil páně Wardlovy ruky

se vším žářem dlouholeté důvěrné známosti, ustoupil pak o několik krůčků dozadu, jako by si chtěl dobře prohlédnout páně Wardlovu tvář i postavu, a potom si s ním znovu potřásl pravicí, a je-li možno, ještě vřeleji než předtím.

„Nu, a jak jste se dostal sem?“ zeptal se pan Pickwick s úsměvem, v němž blahovůle zápolila s překvapením.

„Přijel,“ vysvětloval cizinec – „ubytoval U Koruny – Koruna v Muggletonu – natrefil společnost – flanelové kabátky – bílé kalhoty – chlebičky – sardelová očka – dušené ledvinky – skvělá partička – jedna radost!“

Pan Pickwick se už dostatečně vyznal v těsnopisném způsobu cizincova vyjadřování, aby z jeho rychlých a nesouvislých náznaků pochopil, že se prostě tak nebo onak s muggletonskými hráči seznámil a pak postupem pro jeho osobu zcela příznacným vypěstoval toto seznámení v přátelskou shodu tak družnou, že z ní pozvání k pobytu vyplynulo již takřka samo sebou. Když takto ukojil zvědavost, nasadil si pan Pickwick brýle, aby mohl věnovat pozornost hře, která právě začínala.

Muggletonští měli odpalovat první a zájem zesílil v napětí, když pan Dumkins a pan Podder, dva z nejproslulejších členů tohoto zvlášť vynikajícího klubu, kráčeli s pálkou v ruce každý ke své brance. Pana Luffeyho, nejzářivější okrasu Dingleydelly, stavěl soupeř jako nadhazovače proti obávanému Dumkinsovi, a pana Strugglese vybrali, aby v téže hodnosti zápolil s Podderem, hráčem až doposud nepřemoženým. Několik hráčů se rozestavilo porůznu po hřišti jako zadáci a každý z nich zaujal náležitě ostražitě postavení tím, že se rukama vzepřel o kolena a hluboko se shýbl, jako by dělal nějakému začátečníkovi kozu na přeskakování. Tak si počínají všichni řádní hráči; vskutku se má všeobecně za to, že hrát řádně zadáka v jiném postoji je zhola nemožné.

Rozhodčí zaujali místa za brankami; zapisovači se hotovili bodovat přeběhy; v tichu, které se rozhostilo, nikdo ani nedutal. Pan Luffey ustoupil o několik kroků od branky nečinného Poddera a na okamžik si přitiskl míč na pravé oko. Dumkins očekával sebevědomě míč a nespustil z Luffeyho pohybu zrak ani na zlomek vteřiny.

„– zor!“ vykřikl náhle nadhazovač. Míč mu vyletěl prudce z ruky a mířil přímo na prostřední kolík branky. Ostražitý Dumkins

byl ve střehu; zasáhl míč koncem pátky a odrazil ho daleko do hřiště přes hlavy zadáků, kteří se naklonili právě dost hluboko, aby jim míč mohl přeletět přes hlavu.

„Přeběh – přeběh – ještě jeden! – Tak dělej, hoď ho – sem s ním – zůstaň tam – ještě jeden – ne – ano – ne – házej!“ Takové a podobné výkřiky se rozléhaly po odpálení míče, a když utichly, měli Muggletonští k dobru dva body. Ani Podder nezůstal pozadu a sklízел vavříny pro ozdobu svou i Muggletonu. Podezřelé míče srážel, špatné pouštěl a dobré chytal a odpaloval je daleko na všechny strany hřiště. Zadáci byli unavení a celí uřícení. Nadhazovači byli vystřídáni a házeli, až bolestí necítili ruku v rameně. Ale Dumkins a Podder zůstávali stále nepřemoženi. Rozkýval-li se starší pán a hodlal odpálený míč zarazit, proběhl mu míč mezi nohama nebo mu proklouzl mezi prsty. Pokusil-li se ho chytit štíhlý pán, zasáhl ho míč do nosu a se zdvojenou prudkostí vesele odskočil, zatímco oči štíhlého pána se zalily slzami a jeho tělo se svíjelo bolestí. Mířil-li hrozený míč přímo na branku, Dumkins s pátkou ho předešel. Zkrátka a dobře, než byl Dumkins vyřazen chycením odpáleného míče a Podder sražením branky, měl Muggleton nahráno asi čtyřiapadesát bodů, kdežto nepopsaný list Dingleydellských zůstával stejně bílý jako jejich tváře. Náskok byl příliš velký, aby ho bylo možno vyrovnat. Nadarmo podnikali horlivý Luffey a nadšený Struggles všechno, co jim jen mohla zkušenost i obratnost vnuknout, aby odčinili porážku, kterou Dingley Dell v zápase utrpěl – nic nepomáhalo; a brzy po začátku poutavého zápolení Dingley Dell zápas vzdal a uznal hráčskou převahu Muggletonu.

Cizinec zatím bez ustání jedl, pil a mluvil. Při každé dobré ráně vyjadřoval spokojenost a nadmíru blahosklonně a milostivě chválil hráče, což se jistě neminulo vysoce potěšitelným účinkem na pána, kterého se to týkalo, a naopak zase při každém chybném pokusu míč chytit a při každém nezdařeném sražení míče zahrnoval hlavu obětavého hráče nevybíravými výrazy osobní nelibosti – jako na příklad „Ajaj! – hňup – vozembouch – šantala – špinhauzník!“ a podobně. Tyto výkřiky, jak se zdálo, ho stavěly v mínění celé společnosti kolem do světla na slovo vzatého a nejvyššího povoláního znalce všeho umění i tajů vznešené a ušlechtilé hry kriketové.

„Báječný zápas – skvěle sehraný – některé rány přímo báseň,“ řekl cizinec, když se obě mužstva po skončení hry nahrnula do stanu.

„Hrával jste taky, pane?“ zeptal se pan Wardle, kterého cizincova řečnost velmi bavila.

„Hrával?! To si myslím – hrál tisíckrát – ne tady – v Západní Indii – rozčilující hra – perná dřina – strašná!“

„V takovém podnebí se člověk při kriketu asi důkladně zahřeje, že?“ prohodil pan Pickwick.

„Zahřeje? – Rozpálí – usmaží – hoří! – Hrál jednou zápas – na jednu branku – s přítelem plukovníkem – sir Tomáš Blazo – kdo bude mít víc přeběhů. – Vyhrál jsem losování – začínám jako strážce branky – sedm hodin ráno – zadáci šest domorodců – začnu odpalovat – příšerné vedro – všichni domorodci omdlí – odnesou je – přijde nových šest – omdlí taky – Blazo hází – dva domorodci mu pomáhají – nic se mnou nesvede – nevyrazí mě, sám omdlí – lidé odklidí plukovníka – nechce se vzdát – věrný sluha Quanko Samba zbývá poslední – slunce jedna výheň – pálka samý puchýř – míč od slunce do hněda spálený – pět set sedmdesát přeběhů – cítím slabou únavu – Quanko sebere poslední sílu – vyrazí mě – tak se jdu vykoupat a na večeri.“

„A co se stalo, pane, s tím tentononc, jak se jmenoval?“ tápal se starý pán.

„Blazo?“

„Ne – ten druhý.“

„Quanko Samba?“

„Ano, ten, pane.“

„Chudák Quanko – už se z toho nikdy nesebral – nejdřív házel míčem na mě – pak hodil sebou na zem – a bylo po něm.“ Tu pohroužil cizinec tvář do hnědého korbele; nemůžeme však s určitostí říci, chtěl-li snad džbánkem zakrýt pohnutí nebo se jeho obsahem napojit. Víme jen tolik, že se náhle odmlčel, dlouze a zhluboka nabral dech a úzkostlivě přihlížel, když dva z čelných členů dingleydelského sportovního klubu přistoupili k panu Pickwickovi a řekli:

„Právě se chystáme zasednout U Modrého lva k prostému obědu, pane. Doufáme, že se k nám připojíte nejen vy, ale i vaši přátelé.“

„Zajisté,“ ozval se pan Wardle, „a k našim přátelům patří i pan –“ a podíval se tázavě na cizince.

„Jingle,“ řekl všestranně zběhlý zelenokabátník, dovtípiv se ihned. „Jingle – Jeho Blahorodí Alfréd Jingle, svobodný pán z Nemanic a Větrova.“

„Bude mi vskutku velkým potěšením,“ přislíbil pan Pickwick.

„A mně taky,“ připojil se pan Alfréd Jingle, zavěsil se jednou rukou do pana Pickwicka, druhou do pana Wardla a šeptal panu Pickwickovi důvěrně do ucha:

„Po čertech dobrý oběd – studená kuchyně, ale skvělá – k polednímu jsem hodil do sálu okem – kuřata a paštičky – a všelijaké lahůdky a dobroty – náramně příjemní ti lidé tady – a umějí se chovat – skvěle!“

Protože jiných příprav nebylo již zapotřebí, trousila se společnost v dvojčlenných a trojčlenných skupinkách do města; a neuplynula ani čtvrt hodinka, když už všichni seděli ve velkém sále hostince U Modrého lva v Muggletonu. Na předsednické místo zasedl pan Dumkins, kdežto úřad místopředsedy zastával pan Luffey.

Místnost se ozývala velmi živým hovorem, příbory řinčely a talíře cinkaly; tři hlavatí číšníci pobíhali jeden přes druhého kolem a vrchovaté mísy na stolech mizely závratnou rychlostí. Každý z chodů pomáhal žertovný pan Jingle sprovazovat ze světa s vervou, kterou by nebylo vyvinulo ani půl tuctu průměrných mužů dohromady.

Když se všichni najedli, až nemohli, sklidili číšníci ze stolu, stáhli ubrusy a před hosty se objevily láhve, sklenice a zákusky; pak číšníci odešli „sklízet“ čili jinými slovy přivlastnit si k osobní potřebě a užitku všechny zbytky jídel a nápojů, jichž se jim podaří zmocnit.

Uprostřed všeho radostného a hovorného šumu, který se potom rozvířil, zůstával velmi tiše a klidně sedět mužíček s nabubřelou tváří, ježž výraz jako by všem říkal: „Nemluvte na mě, nebo jinak se budu hádat.“ Chvillemi, když hovor poněkud ochabl, se rozhlédl kolem, jako by hodlal pronést něco velmi závažného, a občas si krátce a nevýslovně vznešeně odkašlal. A když konečně nadešla chvíle poměrného ticha, zvolal mužíček velmi hlasitě a slavnostně:

„Pane Luffey!“

Kdekdo rázem zmlkl. Bylo hluboké ticho, když oslovený odpovéděl:

„Prosím?“

„Rád bych k vám pronesl několik slov, pane, požádáte-li pány, aby si doplnili sklenice.“

Pan Jingle prohodil blahosklonné „Slyšte, slyšte!“, jež pak opětovala celá ostatní společnost. A když byly sklenice plné, nasadil si místopředseda napjatý výraz rozšafné pozornosti a prohlásil:

„Pan Staple!“

„Pane,“ začal mužíček a povstal, „rád bych řekl to, co mám na jazyku, *vám*, a nikoliv našemu váženému předsedovi, poněvadž náš vážený předseda je do jisté míry – snad smím říci do značné míry – předmětem toho, co bych rád řekl, nebo smím-li říci, co bych rád – rád –“

„Vyslovil,“ napovéděl pan Jingle.

„– ano, vyslovil,“ řekl mužíček. „Děkuji váženému příteli, dovolí-li laskavě, abych ho tak nazval – (čtyřikrát „slyšte“ a od pana Jingla jedno „ovšem“) – za jeho přispění. Jsem, pane, Dellan – jsem Dingleydellan (potlesk). – Nemohu se honosit nárokem na čest zvat se jedním z obyvatelů Muggletonu. A rovněž musím upřímně přiznat, pane, že po té cti nijak nebažím; a povím vám také proč, pane – (slyšte!); ochotně přiznávám Muggletonu všechny pocty i vyznamenání, na něž si právem může činit nárok – jsou příliš četné a příliš známé, a není proto zapotřebí, abych je tu znovu vyzdvíhoval nebo opakoval. Ale máme-li na paměti, pane, že Muggleton zplodil muže jako Dumkins a Podder, nesmíme zapomínat, že Dingley Dell se může pochlubit Luffeyem a Strugglesem. (Hlučný jásot.) Nerad bych však, abyste si o mně mysli, že snad chci nějak zlehčovat přednosti a zásluhy pánů předem jmenovaných. Závidím jim, pane, přemíru bla-ha, kterou v této chvíli jistě cítí! (Potlesk.) Všichni pánové, kteří mě tu poslouchají, pravděpodobně znají odpověď, kterou dal jistý lidský tvor – smím-li použít tak nízkého obratu – nakvar-týrovaný v sudě, králi Alexandrovi: ‚Kdybych nebyl Diogenes,‘ řekl, ‚chtěl bych být Alexandrem.‘ Dovedu si dobře představit, jak tito pánové říkají: ‚Kdybych nebyl Dumkins, chtěl bych být Luffeyem; kdybych nebyl Podder, chtěl bych být Strugglesem.‘ (Nadšený souhlas.) Ale, pánové z Muggletonu, což vynikají vaši spoluměšťané jen v kriketu? Neslyšeli jste nikdy o Dumkinsovi

a jeho zápalu pro spravedlivost? Což jste se nenaučili spojovat jméno Podder se smyslem pro patričnost? (Silný potlesk.) Což jste nikdy, když jste zápasili o svá práva, svobody a výsady, nepropadli byť i jen na chvíli úzkostné obavě a beznaději? A když vás zdeptalo zoufalství, zdaž vám jméno Dumkins nevtilo znovu do prsou žár, který právě uhasí? A nerozdmýchalo jej snad slovo z úst toho muže znovu do plápolu tak prudkého, jako by nebyl nikdy skomíral? (Silná pochvala.) A proto vás v této chvíli prosím, pánové, abyste nadšeným provoláním slávy ověnčili dvojici jmen Dumkins a Podder zaslouženou svatozáří!“

Tím mužíček skončil a společnost začala hlučně volat a bušit do stolů, což pak s malými přestávkami trvalo po celý zbytek večera. Pronášely se další připitky. Pan Luffey a pan Struggles, pan Pickwick a pan Jingle se jeden po druhém stali předmětem bezmezného chvalořečení a ovací. A každý z nich, když na něho došla řada, za poctu náležitě děkoval.

Plni nadšeného zanícení pro ušlechtilou věc, které jsme zasvětili své úsilí, byli bychom jistě pocítili nevýslovnou hrdost, pro niž nemáme ani slov, jakož i vědomí dobře vykonané práce, která si zasluhuje nesmrtelnosti, o niž jsme takto připraveni, kdybychom byli mohli dychtivým čtenářům předložit třeba i jen sebeslabší nástin těchto řečnických projevů. Pan Snodgrass si jako obvykle zapsal obrovskou spoustu poznámek, které by byly bezpochyby poskytl množství velmi užitečných a cenných vodítek, kdyby nebyl výmluvný řečnický zápal a omamný vliv ohnivého vína učinil právě Snodgrassovu ruku tak krajně nejistotou, že jeho písmo bylo skoro nesrozumitelné a jeho sloh docela. Trpělivým zkoumáním se nám podařilo vypátrat v některých tazích jistou slabou podobnost se jmény řečníků, a můžeme také rozluštit zápis písně (kterou patrně zpíval pan Jingle), v níž se v krátkých přestávkách často opakují slova „číše, jiskrný, rubín, zářivý, malvaz“. Domníváme se také, že docela na konci zápisů rozeznáváme jakousi dost nezřetelnou zmínku o „rožni“ a „kos-tech“, a pak se tam objevují slova „studený“ a „venku“; ale protože by každý možný výklad těchto slov musil nezbytně spočívat na pouhých dohadách, nehodláme se oddávat žádným dalším spekulacím a úvahám, které by z nich snad mohly vyplynout.

Vrátíme se proto k panu Tupmanovi a dodáme pouze, že toho večera bylo několik minut před půlnocí slyšet sborový zpěv

hloučku muggletonských a dingleydelských výtečníků, kteří velmi procítěně i důrazně notovali krásnou a dojemnou prostonárodní píseň:

*„Nepůjdeme domů až ráno,
až bude ustláno,
nepůjdeme domů až ráno,
až bude den!“*

KAPITOLA OSMÁ,

v níž vychází jasně najevo, že pravá láska neběží ve vyjetých kolejích

Tiché ústraní odlehlého Dingley Dellu, přítomnost tolika příslušnic krásného pohlaví a péče i starostlivost, s níž se mu věnovaly, to vše jen příznivě podporovalo růst a mohutnění oněch něžných citů, které příroda uložila hluboko do srdce pana Tracyho Tupmana a kterým bylo podle všech zevních známek souzeno, aby se soustředily na jediný rozkošný předmět. Mladé dámy byly hezké, jejich způsoby okouzlovaly a jejich záliby i sklony byly bez úhony; ale ta důstojnost v chování, jistá netýkavkovitost v chůzi i vznešenost v pohledu, jimiž se vyznačovala staropanenská teta a jež si dívky při svém mládí nemohly osobovat, odlišovaly tetu od všech žen, na nichž kdy páně Tupmanův zrak spočinul. Bylo zřejmé, že oba mají v povaze cosi spřízněného, v duši cosi souznačného, v srdci cosi tajemně přitažlivého. Její jméno bylo první slovo, které splynulo panu Tupmanovi ze rtů, když ležel raněn na trávě, a její hysterický smích byl první zvuk, který mu rozechvěl bubínek, když ho odváděli do domu. Ale mělo její rozrušení původ v něžné ženské citlivosti, která by se byla projevila stejně nezadržitelně i v každém jiném případě, nebo je snad vyvolal cit mnohem hlubší a vřelejší, mnohem vášnivější, jež mohl probudit ze všech lidí na světě jen on jediný? Tyto pochyby mu hlodaly na mysli, když ležel natažen na pohovce; a ty pochyby se také rozhodl rozptýlit hned a jednou provždy.

Byl večer. Izabela a Emílie si vyšly na procházku s panem Trundlem; hluchá stará paní usnula v lenošce; chrápání mladého tlouštíka doléhalo z odlehlé kuchyně tlumeným a jednotvárným

zvukem do pokoje; švarné služebné si hovely před kuchyňskými dveřmi a kochaly se líbeznou prázdni a rozkošemi z lichotek elementárního rázu, jimiž se jim dvořili jacísi hromotluční tvorové, zaměstnaní na statku. A zajímavá dvojice, o kterou se nikdo nestaral a která se zas nestarala o jiné, seděla spolu a snila jen o sobě; řečeno zkrátka, seděli jako párek hrdlíček usazených na jednom bidýlku a do sebe navzájem úplně pohřížených.

„Zapomněla jsem na svůj záhon,“ řekla stará panna.

„Zalejte ho tedy teď,“ pravil pan Tupman nabádavě.

„Ale v tom večerním vzduchu byste se mohl nachladit,“ namítla stará panna něžně.

„Ale kde,“ odpověděl pan Tupman a vstal. „Jen mi to prospěje. Dovolte, abych vás doprovodil.“

Dáma stanula, aby upravila pásku, v níž spočívala levice mladého muže, zavěsila se mu pak do pravé paže a odváděla ho do zahrady.

Na konci dingleydellské zahrady byla besídka, obrostlá zimolezem, jasmínem a rozličnými popínavými rostlinami – jedno z těch líbezných zátiší, jež milosrdní lidumilové budují pro pohodlí pavouků.

Stará panna uchopila velkou kropicí konev, která stála v koutě, a chystala se vyjít z besídky. Pan Tupman ji zadržel a přitáhl na lavičku vedle sebe.

„Slečno Wardlová!“ řekl.

Svobodná teta se zachvěla, až několik kamínků, které se náhodou octly ve velké konvi, zarachotilo jako dětské chrastítko.

„Slečno Wardlová,“ opakoval pan Tupman, „jste anděl.“

„Pane Tupmane!“ zvolala Ráchel a zarděla se, až byla stejně červená jako kropicí konev.

„Ba co dím,“ řekl výmluvný Pickwickovec – „vím to až příliš dobře.“

„O všech ženách se říká, že jsou andělé,“ zašeptala dáma laškovně.

„Co byste potom byla vy? Nebo k čemu bych vás mohl přirovnat, abych se vás přílišnou smělostí nedotkl?“ namítal pan Tupman. „Kde byla kdy žena, která by se podobala vám? Kde jinde bych mohl doufat, že najdu tak vzácný soulad dokonalosti a krásy? Kde jinde bych mohl hledat – ó!“ Tu se pan Tupman odmlčel a stiskl ruku, která třímala ucho šťastné konve.

Dáma odvrátila hlavu trochu stranou. „Muži dovedou tak klatmat!“ zašeptala něžně.

„Ano, dovedou, dovedou!“ zvolal pan Tupman, „ale takoví nejsou všichni! Je na světě alespoň jedna lidská bytost, která se nikdy nezmění – jedna bytost, která by byla šťastna, kdyby mohla celý život zasvětit jen vašemu blahu – která žije jedině ve vašich očích – která dýše jen vaším úsměvem – která nese i samo těžké břímě života jedině kvůli vám.“

„Kdyby se takový člověk vskutku našel –“ pravila dáma.

„Ale ovšem, *najde se*,“ přerušil ji rozohněný Tupman. „Už se našel. Je zde, slečno Wardlová.“ A než se dáma nadála, co má pan Tupman v úmyslu, klesl jí k nohám na kolena.

„Pane Tupmane, vstaňte,“ řekla Ráchel.

„Nikdy!“ zazněla srdnatá odpověď. „Ó, Ráchel!“ – Pan Tupman se chopil její ruky, která se nebránila, a přitiskl si ji ke rtům. Konev přitom spadla na zem. – „Ó, Ráchel, řekněte, že mě milujete!“

„Pane Tupmane,“ řekla stará panna s odvrácenou tváří – „sotva mohu ta slova vypustit ze rtů, ale – ale – nejste mi tak docela lhostejný.“

Sotva pan Tupman toto přiznání uslyšel, ihned přikročil k tomu, k čemu ho nutkalo citové zanícení a co, pokud víme (neboť se v takových věcech vyznáme jen pramálo), lidé za podobných okolností dělají vždycky. Vyskočil, objal starou pannu jednou rukou kolem pasu a zasypával její rty množstvím polibků, které teta po patřičně okázalém vzpírání a bránění pojímala tak odevzdaně, že nelze vůbec odhadnout, o kolik víc by jich byla od pana Tupmana ještě dostala, kdyby sebou nebyla docela bez přetvářky trhla a poděšeným hlasem vykřikla:

„Pane Tupmane, někdo se dívá! Jsme prozrazeni!“

Pan Tupman se ohlédl. Před besídkou stál řimbuch a jako přikovaný civěl velkýma kulatýma očima upřeně dovnitř; ale na jeho tváři nebylo ani nejslabší stopy po výrazu, ze kterého by byl i sebezkušenější znalec lidských tváří mohl soudit na překvapení, zvědavost nebo jakékoliv jiné citové hnutí, jež občas zmítá lidskou hrudí. Pan Tupman zíral na tlustého sluhu a tlustý sluha pouličil oči na pana Tupmana. A čím déle pan Tupman pozoroval úplnou bezvýraznost tlouštíkovy tváře, tím víc nabýval přesvědčení, že mladík buď vůbec neví, nebo vůbec

nechápe, co se dalo. Pod vlivem tohoto dojmu řekl velmi rozhodně:

„Co tu děláte, pane?“

„Podává se večere, prosím,“ zněla pohotová odpověď.

„Přišel jste právě teď, pane?“ zeptal se pan Tupman a div mladíka neprobodl očima.

„Právě teď, pane,“ odpověděl tlouštík.

Pan Tupman se na něho zadíval znovu a ještě pronikavěji, ale sluha nehnul ani brvou a ve tváři se mu nehnul ani sval.

Pan Tupman se zavěsil do staropanenské tety a vykročil s ní k domu; tlustý sluha šel za nimi.

„Neví nic, co se stalo,“ zašeptal pan Tupman.

„Nic,“ řekla stará panna.

Za zády se jim ozval divný zvuk – jako špatně utajený smích. Pan Tupman se zprudka otočil. Ne, to nemohl být ten řimbuch; na celém jeho vzezření nebylo sebemenší stopy po veselí ani po ničem jiném kromě myšlenky na jídlo.

„Jistě spal jako špalek,“ zašeptal pan Tupman.

„O tom nepochybuji ani v nejmenším,“ odpověděla staropanenská teta.

Oba se ze srdce rozesmáli.

Pan Tupman byl na omylu. Tlouštík tentokrát výjimečně *nespal* jako špalek. Ba nespál vůbec – bděl – byl *velmi* bdělý – a nic z toho, co se dělo, nezaspal.

Večeře minula a nikdo se ani nepokusil zapříst všeobecný hovor. Stará paní odešla spát; Izabela Wardlová se věnovala výhradně panu Trundlovi; pozornost staré panny se soustřeďovala jedině na pana Tupmana; a Emílie, jak se zdálo, dlela myšlenkami kdesi daleko – snad se hroužila do hlubokého přemítání o nepřítomném Snodgrassovi.

Odbila jedenáctá – dvanáctá – jedna s půlnoci – a pání stále nepřicházeli. Ze všech tváří zíralo ohromení. Nestali se snad oběti loupežného přepadení? Měli by se vyslat čeledíni s lucernami na všechny strany, kudy by se pání mohli vracet k domovu? Nebo by se mělo... slyšíte? Už jdou! Co je asi zdrželo, že se tak opozdili? A také nějaký cizí hlas, hleďme! Čí hlas to asi je? Společnost spěchala do kuchyně, kam pohřešovaní opozdilci zatím vešli; tam pak všechny dohady ustaly, neboť se rázem vysvětlilo, jaký je pravý stav věcí.

Pan Pickwick s rukama v kapsách a s kloboukem našíšato naraženým na levé oko se opíral o kredenc, vrtěl hlavou ze strany na stranu a bez jakékoli zjevné příčiny nebo záminky rozsával nepřetržitou řadu nejdobráčtějších a nejsladších úsměvů; starý pan Wardle s tváří silně rozpálenou tiskl ruku neznámému pánovi a drmolil sliby věčného přátelství; pan Winkle se držel stojatých osmidenních hodin a ochablým hlasem svolával zkázu na hlavu každého příslušníka rodiny, kterého by snad napadlo mu naznačit, že by mu slušelo, aby šel do postele, a pan Snodgrass seděl na židli jako hromádka neštěstí a v každém ryse jeho výrazného obličeje se zračila zbědovanost tak svrchovaně propastná a zoufalá, jakou si jen lidská mysl dovede vůbec představit.

„Stalo se něco?“ ptaly se všechny tři dámy.

„Nic se nestalo,“ odpověděl pan Pickwick, „je – je nám – docela dobře. – Povídám, Wardle, je nám docela dobře – nemám pravdu?“

„To bych řekl,“ odvětil rozjařený hostitel. – „Drahouškové, tady je můj přítel pan Jingle – přítel pana Pickwicka, pan Jingle – přišel na – na krátkou návštěvu.“

„Nestalo se nic panu Snodgrassovi, pane?“ ptala se nadmíru úzkostlivě Emílie.

„Vůbec nic, slečno,“ odpověděl cizinec. „Po kriketu papáníčko – skvělá společnost – báječné písničky – staré portské – ohnivý malvaz – znamenité vínečko, slečno – vínečko jedna slast.“

„To nebylo to víno,“ zamumlal pan Snodgrass zlomeným hlasem. „To ten losos.“ (Tak nebo tak, v podobných případech to nikdy není víno.)

„Nebylo by nejlíp, slečno, kdyby šli do postele?“ zeptala se Ema. „Dva mužští by mohli donést pány nahoru.“

„Já do postele nepůjdu,“ prohlásil pan Winkle pevně.

„Není na světě sluhy, který by mě odnesl,“ pravil pan Pickwick rázně a usmíval se dál, jako by se nechumelilo.

„Sláva!“ vyhrklo slabě z pana Winkla.

„Sláva!“ opakoval po něm pan Pickwick, strhl si klobouk, mrštil jím na podlahu a odhodil bláznivě brýle doprostřed kuchyně. – Nad tímto rozmarným žertíkem se rozesmál na celé kolo.

„Dejme si – ještě – jednu – láhev,“ zvolal pan Winkle; spustil hodně nahlas a skončil, že ho bylo sotva slyšet; hlava mu klesla na prsa a za ustavičného mumlání, že je nezvratně rozhodnut nejit

spát, a za krvelačného litování, že ráno „starého Tupmana neoddělal nadobro“, brzy usnul jako dřevo. V tom stavu ho dva mladí obři vynesli nahoru do pokoje; stalo se tak za osobního dohledu tlouštíková, jehož ochranné péči brzy potom svěřil svou osobu i pan Snodgrass. Pan Pickwick přijal rámě, které mu nabídl pan Tupman, a nenápadně zmizel, usmívaje se přitom ještě líbezněji než předtím. A pan Wardle, když se rozloučil s celou rodinou tak dojemně, jako by právě kráčel rovnou cestou na popraviště, pověřil pana Trundla čestným úkolem, aby ho dovedl nahoru, a odcházel s naprosto marnou snahou vypadat vážně a důstojně.

„Jak pohoršlivý výjev!“ řekla staropanenská teta.

„Odporný!“ vyhrkly obě mladé dámy.

„Hrozný – hrozný!“ pravil Jingle a tvářil se nadmíru vážně. Před kterýmkoli ze svých společníků měl náskok asi půl druhé láhve. „Strašná podívaná – strašná!“

„Jaký roztomilý člověk!“ zašeptala stará panna panu Tupmanovi.

„A také hezký!“ špitla Emílie Wardlová.

„Není sporu,“ usoudila staropanenská teta.

Pan Tupman si vzpomněl na vdovu v Rochesteru a na mysl mu dolehly starosti. Půlhodinka rozhovoru, která následovala, se dozajista neutvářela tak, aby přispěla k uklidnění jeho znepokojené mysli. Nový host byl velmi hovorný a velký počet jeho zábavných historek předstihovalo jedině množství jeho pozornosti a zdvořilůstek. Pan Tupman měl pocit, že tou měrou, jak roste oblíbenost pana Jingle, on sám ustupuje do pozadí. Jeho smích byl nucený, jeho veselí strojené; a když konečně zabořil bolavé skráně do polštáře, kochal se s hrůzostrašnou rozkoší představou uspokojení, jaké by cítil, kdyby v tu chvíli měl mezi peřinou a žíněnkou Jinglovu hlavu.

Neúnavný cizinec vstal ráno časně, a ačkoliv byl sám, neboť jeho společníci zůstali v posteli, zmoženi včerejším večerním hýřením, tužil se s velkým zdarem, aby společnost při snídani povyrazil a rozveselil. Jeho úsilí bylo tak úspěšné, že si i sama stará hluchá paní vyžádala, aby jí některé z jeho nejlepších žertů pověděli do naslouchátka, a dokonce i ona ráčila poznamenat k obstarožní tetě, že se „ten čipera“ (totiž Jingle) „má k světu“. V tomto úsudku se s ní všechno její přítomné příbuzenstvo dokonale shodovalo.

Stará paní měla ve zvyku uchylovat se za krásných letních jiter do besídky, v níž se pan Tupman včera projevil, a postup byl takový: nejdříve přinesl tlustý Josef z věšáku za dveřmi stařeni-ny ložnice přiléhavý čepec z černého hedvábí, teplý bavlněný šál a silnou hůl s mohutnou rukojetí; a když si stará paní v náležitém klidu nasadila čepec a ovinula šál, opřela se jednou rukou o hůl a druhou o tloušťkovo rameno a tak kráčela zvolna do besídky, kde ji pak tlustý sluha nechal o samotě, aby si užila svěžího ranního vzduchu; když uplynulo půl hodiny, vrátil se pro ni a dovedl ji zase zpátky do domu.

Stará paní byla velmi přesná a velmi podivínská; a protože se tento obřad zachovával již po tři léta po sobě bez sebemenší odchylky od každodenní procedury, překvapilo ji nemálo, když toho rána viděla, že tlustý sluha, místo aby ji nechal o samotě, vyšel pouze na několik kroků z besídky, pozorně se rozhlédl na všechny strany a pak se náramně pokradmu a s výrazem nejhlubší tajemnosti plížil zase zpátky k ní.

Stará paní byla bojácná – takové ostatně bývají staré ženy většínou – a její první myšlenka byla, že se ten mladý bubřina chystá ublížit jí nějak těžce na těle a hodlá se zmocnit jejích drobných. Byla by volala o pomoc, ale stárí a choroba ji už dávno oslabily tak, že neměla dost sil, aby mohla křičet. Pozorovala proto jeho pohyby s pocity děsivého strachu, který nepolevil ani v nejmenším, když tloušťík přistoupil až docela blízko k ní a houkl jí do ucha rozčileným, a jak jí připadalo, i výhružným tónem:

„Milospaní!“

Náhoda tomu chtěla, že se právě v tu chvíli poblíž besídky v zahradě procházel pan Jingle. Také on slyšel zvolání „Milospaní!“ a zastavil se, aby vypočetl víc. Byly tři důvody, proč tak jednal. Předně se nudil a byl zvědavý; za druhé neměl svědomí ani trochu úzkostlivé; a za třetí a za poslední ho krylo několik rozkvetlých keřů, takže ho neviděli. Zastavil se tedy a poslouchal.

„Milospaní!“ řval tlustý sluha.

„Copak, Josef?“ řekla stará paní a trásla se jako osika. „Byla jsem ti vždycky dobrou paní, Josef. Vždycky se s tebou zacházelo náramně laskavě. Práce jsi neměl nikdy přemoc. A jídla jsi měl vždycky dost.“

Poslední slova byla útokem na nejcitlivější strunu tloušťíkova citění. Zdálo se, že ho to dojalo, když s důrazem odpověděl:

„To vím, to dycky.“

„Tak co tedy vlastně chceš?“ řekla stará paní už trochu odvázně.

„Chci vám nahnat husí kůži,“ odpověděl mladík.

To znělo velmi krvelačně na způsob, jak projevit vděčnost; a ježto stará paní dost jasně nechápala, jakým postupem hodlá takového účinku dosáhnout, zavalila ji opět všechna dřívější hrůza.

„Co myslíte, že jsem včera večír viděl právě tady v týhle besídce?“ zeptal se jí mladík.

„Pane na nebi, co?“ zvolala stará paní, slavnostním chováním vypaseného mladíka poplašená.

„Ten cizí pán – ten, co má tu poraněnou ruku – líbal a tisk...“

„Koho, Josef? Snad ne některou služebnou?“

„Huřejc než to,“ zahulákal mladý bubřina staré paní do ucha.

„Snad ne některou mou vnučku?“

„Eště huřejc!“

„Ještě něco horšího než to, Josef?“ tázala se stará paní, která to pokládala za nejzazší mez lidské mrzkosti. „Kdo to byl, Josef? Chci to rozhodně vědět.“

Tlustý sluha se obezřele rozhlédl, a teprve když pátrání skončil, houkl staré paní do ucha:

„Slečna Ráchel.“

„Cože?“ zaječela stará paní pronikavě. „Mluv hlasitěji!“

„Slečna Ráchel!“ zaburácel tlouštítk.

„Má dcera!“

Tlustý sluha přikývl několikrát přesvědčivě hlavou s takovým důrazem, že se mu tučné tváře třásly jako sulc.

„A ona mu to dovolila?“ zvolala stará paní.

Do tlouštíkovy buclatého obličejce se vkradl posměšek, když řekl:

„Dyť jsem viděl, jak mu ty hubičky vracela.“

Kdyby byl pan Jingle mohl ze svého úkrytu spatřit výraz, který se staré paní při tomto sdělení rozhostil po tváři, byl by se prudkým výbuchem smíchu pravděpodobně prozradil, jak velmi blízko je u besídky. Pozorně naslouchal. Úryvky hněvivých vět jako „Bez mého dovolení!“ – „V jejím věku!“ – „Já, chudák stará ženská!“ – „Nemůže počkat, až tady nebudu?“ a podobné nářky mu doléhaly k uším; a potom slyšel, jak písek skřípe

pod podpatky tloušťkových bot, když odcházel a zanechal starou paní o samotě.

Byla to snad zvláštní shoda okolností, ale nicméně tomu skutku bylo tak, že si pan Jingle sotva pět minut po včerejším nočním příchodu na Zemanku v duchu umínil nemeškat a bez odkladu zahájit obléhání něžného srdce staré panny. Měl dost zkušeností, aby z různých náznaků vypožoroval, že jeho nenucená smělost není půvabnému předmětu jeho útoku nijak nepříjemná; a měl víc než silné tušení, že dáma má nejžádoucnější vlastnost ze všech, totiž vlastní jměníčko. Rázem mu bleskla hlavou myšlenka, že je nezbytně zapotřebí, aby soka tak nebo onak z přízně dámy vypudil, a ihned se rozhodl zahájit bez meškání jisté kroky, které by mu k tomu konci a cíli dopomohly. Fielding říká, že muž je oheň a žena troud a kníže temnot že je zaněcuje. Jingle věděl, že mladí muži jsou pro staré panny asi tím, čím nekrytý plamen pro střelný prach, a rozhodl se nemařit čas a vyzkoušet účinek výbuchu.

S myslí plně zahloubanou do úvah o tomto důležitém rozhodnutí se tedy vyplížil z úkrytu a pod záštitou rozkvetlých keřů, o kterých byla již řeč, zamířil k domu. Zdálo se, že šťastena se rozhodla podporovat jeho záměry. Pan Tupman i ostatní pánové vycházeli ze zahrady postranní brankou právě v okamžiku, když branku zahlédl; a mladé dámy, jak věděl, si brzy po snídani vyšly na procházku samy. Vzduch byl čistý.

Dveře pokoje, ve kterém se snídalo, nebyly dovřeny. Nahlédl dovnitř. Stará panna seděla a pletla. Zakašlal – teta zdvihla hlavu a usmála se. V povaze pana Jingla nebylo po váhavosti ani stopy. Přiložil si tajuplně prst na rty, vešel a zavřel za sebou dveře.

„Slečno Wardlová,“ pravil pan Jingle se strojenou vážností, „promiňte, že ruším – krátká známost – na obřadnosti není kdy – vše je odhaleno.“

„Pane!“ zvolala stará panna, značně překvapena jeho nenadálým příchodem a poněkud znepokojena pochybnostmi o páně Jinglově přičetnosti.

„Pst!“ zasykl polohlasně pan Jingle divadelním šepotem – „tlustý sluha – boubelaté tváře – vypoulené oči – darebák!“ Tu pokyvoval významně hlavou a stará panna se rozčilením roztrásla.

„Vaše slova, pane, se asi týkají Josefa, že?“ pronesla dáma a snažila se vypadat klidná.

„Ano, madam – Josef, prokletý neřád – podlý zrádce – řekl staré paní – paní matka celá divá – zlobí se – zuří – besídka – Tupman – líbal a tiskl – a všechno ostatní – co teď, madam – co teď?“ „Pane Jingle,“ řekla stará panna, „přišel jste snad, abyste mě urážel –?“

„Ale kde, vůbec ne – za nic na světě,“ odporoval nebojácný pan Jingle – „jen jsem to náhodou zaslechl – přišel vás varovat – nebezpečí – chci nabídnout služby – zažehnat kravál. Nevadí – když myslíte, že urážka – odcházím –“ A obrátil se, jako by chtěl hrozbu splnit.

„Co mám tedy dělat?“ řekla chudinka stará panna a propukla v pláč. „Bratr bude zuřit.“

„To taky bude,“ potvrdil pan Jingle a pak dodal, „jako divý.“

„Ach, pane Jingle, co jen řeknu?“ zakvílela stará panna, zachváćena novou vlnou zoufalství.

„Řekněte, že se mu to zdálo,“ odpověděl pan Jingle chladně.

Při této radě šlehl myslí staropanenské tety zákmit úlevy. Pan Jingle si toho všiml a pohotově využil příležitosti.

„Pchá, pchá! – nic snadnějšího – sluha sprosták – líbezná žena – vyplatila ho bičíkem – myslela tím odbyto – všechno v pořádku – jedna radost!“

Nevíme, lahodila-li citům staré panny příjemná pravděpodobnost, že unikne následkům nevčasného prozrazení, nebo zmírnila-li se trpkost jejího hoře tím, když slyšela, že ji nazval líbeznou ženou – ale zarděla se slabě a pohlédla vděčně na pana Jingla.

Lichotivý pán si zhluboka povzdychl, na dlouhou chvíli upřel zrak na tvář staropanenské tety, melodramaticky sebou trhl a zprudka odvrátil oči.

„Připadáte mi nějak nešťastný, pane Jingle,“ řekla dáma soucitným hlasem. „Směla bych vám projevit svou vděčnost za vaši laskavou pomoc tím, že se vás zeptám na příčinu vašeho smutku s úmyslem ji odstranit, bude-li to možno?“

„Ó!“ zvolal pan Jingle a znovu sebou trhl – „odstranit! Odstranit můj smutek, když jste věnovala lásku člověku, který nedovede takové blaženství ocenit – který i nyní ještě chová úmysl získat si náklonnost neterě – tvorů, který – ale ne, zadrž! – je to můj přítel – nebudu odhalovat jeho nepravosti. Slečno Wardlová – buďte sbohem!“ Ke konci tohoto projevu, nejsouvislejší ře-

či, jakou kdy svět od něho slyšel, si pan Jingle přitiskl na oči útržek kapesníku, o němž tu již byla zmínka, a obrátil se ke dveřím.

„Neodcházejte, pane Jingle!“ vybídla ho důrazně stará panna. „Vyslovil jste narážku na pana Tupmana – objasněte ji!“

„Nikdy!“ zvolal Jingle odbornicky, to jest divadelně. „Nikdy!“ A aby ukázal, že si nepřeje, aby se ho ještě na něco vyptávala, přitáhl si židli docela blízko ke křeslu, v němž seděla stará panna, a posadil se.

„Pane Jingle,“ řekla teta, „snažně vás prosím – zapřísahám vás, víte-li o nějakém hrozném tajemství, které se týká pana Tupmana, zjepte mi je!“

„Což mohu,“ pravil pan Jingle a upřel pohled na tetinu tvář – „což mohu přihlížet – líbezná bytost – obětovaná na oltáři – bezcitné chamtivosti!“ Zdálo se, jako by několik protichůdných citů bojovalo v jeho nitru kratinký zápas, a pak řekl tichým a hlubokým hlasem:

„Tupman chce jen vaše peníze.“

„Bídák!“ vzkřikla stará panna v prudkém rozhořčení. (Páně Jinglovy pochybnosti se rozptýlily. Bábinka peníze má!)

„A co horšího,“ dodal Jingle – „miluje jinou.“

„Jinou!“ vyhrkla stará panna. „Koho?“

„Malou – černočkou – neteř Emílii.“

Chvilé ticha.

Byla-li na celém širém světě bytost, k níž srdce staropaneenské tety chovalo smrtelnou a nevykořenitelnou žárlivost, pak to byla právě tato neteř. Po šíji i obličejí se jí rozestřel tmavý ruměnc a s výrazem nevýslovného opovržení pohodila beze slov vzdorně hlavou. Hryzla si tenké rty, a nakonec vzkypěla a řekla:

„To není možné. Tomu nevěřím.“

„Všímejte si jich,“ pravil Jingle.

„To taky budu!“ řekla teta.

„Všímejte si, jak se na ni dívá.“

„To budu!“

„Jak jí šeptá.“

„Budu!“

„Jak si u stolu sedne vedle ní.“

„Ať si sedne!“

„Jak jí bude lichotit.“

„Aťsi.“

„Všechnu pozornost věnuje jen jí.“

„Aťsi.“

„A vás bude přezírat.“

„Mne přezírat!“ zaječela staropanenská teta. „On přezírat mne? – Cože!“ a celá se třásla vzteky a zklamáním.

„Přesvědčíte se na vlastní oči,“ řekl Jingle.

„Přesvědčím.“

„Ukážete mu, co si myslíte?“

„Ukážu.“

„A nebudete už o něho stát?“

„Nikdy!“

„A přijmete někoho jiného?“

„Ano.“

„Přijmete!“

A tu pan Jingle padl na kolena, zůstal klečet dobrých pět minut a pak vstal jako nápadník staropanenskou tetou přijatý – s podmínkou, že se páně Tupmanova věrolomnost jasně a určitě prokáže.

Tíha důkazu spočívala na panu Alfrédu Jinglovi; a provedl důkaz pravdy ještě téhož dne při obědě. Stará panna nemohla uvěřit vlastním očím. Pan Tracy Tupman zasedl po bok Emílii, zamilované po ní pošilhával, šuškal s ní a usmíval se na ni namísto pana Snodgrasse a nevěnoval ani slůvko, ani pohled, ani letmé mžiknutí oka té, která ještě večer byla pýchou jeho srdce.

„Zpropadený všivák!“ řekl si v duchu pan Wardle. Slyšel už o příhodě od matky. „Zpropadený Josef! Není jinak možná, jistě spal. Všechno je jenom jeho fantas!“

„Zrádce!“ myslila si staropanenská teta. „Milý pan Jingle mě neklamal. Ó, jak toho bídíka nenávidím!“

Tuto zdánlivě nevysvětlitelnou změnu v chování pana Tracyho Tupmana snad čtenářům objasní tento výjev:

Doba – večer; dějiště – zahrada. Po postranní pěšině se procházejí dvě osoby; jedna z nich je pomenší a zavalitá, druhá vytáhla a štíhlá. Jsou to pan Tupman a pan Jingle. Rozhovor zahajuje silná postava.

„Jak jsem to provedl?“ zeptal se.

„Skvěle – báječně – sám bych to nebyl sehrál líp – musíte tu úlohu opakovat ještě zítra – a každý večer – dokud vám nedám jiný pokyn.“

„Přeje si to Ráchel ještě?“

„Ovšem – dvakrát se jí to nelíbí – ale musí to být – odvrátit podezření – bojí se bratra – není prý vyhnutí – jen ještě několik dní – až se starým nahází písek do očí – nasadí vašemu blahu korunu.“

„Nevzkázala mi nic?“

„Lásku – horoucí lásku – vřelé pozdravy – nehynoucí oddanost. Mám vyřídít něco od vás?“

„Drahý příteli,“ odpověděl důvěřivý pan Tupman a stiskl „příteli“ vroucně ruku – „tlumočte mou vřelou lásku – vyříďte, jak těžko mi je, když se mám přetvařovat – řekněte jí všechno nejkrásnější, ale nezapomeňte dodat, že uznávám naprostou nutnost pokynu, který mi dnes ráno po vás vzkázala. Povězte jí, že schvaluju její moudrost a obdivuju se její obezřelosti.“

„Vyřídím to. Ještě něco?“

„Už nic. Jen jí povězte, jak horoucně prahnu po chvíli, až ji budu moct nazvat svou a všechna přetvářka bude zbytečná.“

„Ovšem, ovšem. Ještě něco?“

„Ach, příteli,“ řekl ubohý pan Tupman a znovu se chopil společnickovy ruky „přijměte mé nejsrdečnější díky za svou nezištnou laskavost a odpusťte mi, jestliže jsem se k vám snad někdy nespravedlivě choval, třeba i jen v myšlenkách, když jsem se domníval, že byste mi mohl nějak stát v cestě. Drahý můj příteli, mohu se vám někdy vůbec odměnit?“

„Ale o tom přece nemluvte,“ odpověděl pan Jingle. Tu se náhle zarazil, jako by si byl nenadále na něco vzpomněl, a řekl: „Ostatně – jen tak mimochodem – nemohl byste mi půjčit deset liber? – pro velmi zvláštní účel – do tří dnů vrátím.“

„Ovšem, to mohu,“ odpověděl pan Tupman, jemuž překypovalo srdce. „Do tří dnů, říkáte, že?“

„Jen tři dny – pak je po všem – už žádné nesnáze.“

Pan Tupman odpočítal peníze společníkovi do dlaně, a když pak zamířili k domu, pouštěl si je pan Jingle zvolna minci po minci do kapsy.

„Buďte opatrný,“ řekl pan Jingle – „ani jediný pohled!“

„Ani nemrknu,“ slíbil pan Tupman.

„Ani slůvko!“

„Ani nehlesnu.“

„Všechnu pozornost jen neteři – k tetě raději neomalený než jinak – jediný způsob, jak oklamat staré.“

„Všechno udělám,“ pravil pan Tupman nahlas.

„A já udělám taky všechno,“ řekl si pan Jingle v duchu. A oba vstoupili do domu.

Divadlo sehrané při obědě se opakovalo i při večeři a ještě při třech obědech a třech večeřích potom. Čtvrtého dne byl pán domu v nejlepším rozmaru, protože se přesvědčil, že obvinění vznesené proti panu Tupmanovi je zcela bezdůvodné. Rovněž pan Tupman hýřil dobrou náladou, protože pan Jingle mu prozradil, že se jeho věc rozuzlí velmi brzy. Také pan Pickwick byl ve veselé míře, protože jen zřídkakdy býval v jiné. Ale v dobrém rozpoložení nebyl pan Snodgrass, protože se v něm probudila žárlivost na pana Tupmana. V dobrém rozmaru byla i stará paní, protože ve whistu vyhrávala. A v dobré náladě byli i pan Jingle a slečna Wardlová, a to z důvodů sdostatek závažných, abychom je vypsalí podrobně v jiné kapitole tohoto vyprávění, na rušné události tak bohatého.

KAPITOLA DEVÁTÁ

Odhalení a stíhání

Byl již čas večeře, židle stály už u stolu, láhve, džbánky i sklenice zdobily příborník a všechno napovídalo, že nadešla nejdružnější chvíle z celých čtyřiaadvaceti hodin.

„Kde je Ráchel?“ zeptal se pan Wardle.

„Ano, a Jingle?“ dodal pan Pickwick.

„Na mou věru,“ pravil hostitel, „to se divím, že jsem ho nepohřešil dřív. Teď se mi skoro zdá, že jsem jeho hlas neslyšel už aspoň dvě hodiny. Emilko drahá, zazvoň.“

Zvonek zazněl a tlouštík se objevil.

„Kde je slečna Ráchel?“ Sluha nevěděl.

„A kde je pan Jingle?“ Nevěděl ani to.

Na všech se zračilo překvapení. Bylo pozdě – po jedenácté večer. Pan Tupman se potají usmíval. Někde se toulají a hovoří o něm. Ha, ha, znamenitý nápad – věru k smíchu.

„Nu, nevádí,“ rozhodl pan Wardle po krátkém odmlčení, „však oni se už vrátí brzy, myslím. S večeří jaktěživ na nikoho nečekám.“

„To je výborná zásada,“ poznamenal pan Pickwick, „přímo podivuhodná.“

„Prosím, posaďte se,“ vybídl je hostitel.

„Zajisté,“ přikývl pan Pickwick a všichni si sedli.

Stolu vévodila mísa s obrovským špalkem studené hovězí pečeně a panu Pickwickovi z ní připadl důkladný řez. Zdvihl již vidličku ke rtům a právě se chystal otevřít ústa, aby přijala první sousto hovězí, když vtom se z kuchyně ozval šum četných hlasů. Zarazil se a položil vidličku. I pan Wardle ustal v činnosti a bezděky nechal v pečení vězet velký nůž, kterým ji krájel hostům. Pohlédl na pana Pickwicka, pan Pickwick pohlédl na něho.

Na chodbě se ozval dusot kroků; dveře pokoje se náhle prudce rozlétly a čeledín, který čistil panu Pickwickovi boty, když zavítal do Zemanského dvora, vrazil do místnosti a v patách za ním tlouští a všechno domácí služebnictvo.

„U všech rohatých, co to znamená?“ zvolal pán domu.

„Snad nechytly v kuchyňském sopouchu saze, Emo? Hoří?“ ptala se stará paní.

„Probůh, babi! To ne!“ zavřískly obě mladé dámy.

„Co se děje?“ zabouřil hostitel.

Čeledín nemohl popadnout dech a sípavě ze sebe vyrážel:

„Jsou – pryč, milospane! – Ujeli – načisto pryč – prosím!“
(V této chvíli bylo možno vidět pana Tupmana, jak odkládá příbor a bledne jako stěna.)

„Kdo ujel?“ rozkřikl se pan Wardle zuřivě.

„Pan Jingle a slečna Ráchel – poštovním vozem – vod Modrýho lva v Muggletonu. Byl sem u toho – ale nemoh sem je zadržet – tak běžím, abych vám to řek.“

„A já mu zaplatil výlohy!“ zvolal pan Tupman a vyskočil, jako když ho píchne. „Má mých deset liber! – chytněte ho! – napálil mě! – to nestrpím! – žádám spravedlnost, Pickwicku! – to nenesu!“ a s různými nesouvislými výkřiky podobného rázu rejdl nešťastný pán kolem dokola po pokoji jako v záchvatu šílenství.

„Chraň nás ruka Páně!“ vyrazil ze sebe pan Pickwick a sledoval s hrůzou a úžasem přítelovo prazvláštní počínání. „Zbláznil se! Co si počneme?“

„Počneme?“ odvětil statný starý hostitel, kterému utkvělo v mysli jen poslední slovo páně Pickwickových vět. „Zapráhněte do dvojkolky! U Lva si vezmu poštovní kočár a hned se za nimi pustím. Kde,“ zvolal, když sluha odběhl, aby rozkaz vykonal – „kde je ten ničema Josef?“

„Tady jsem, ale ničema nejsem,“ odpověděl hlas. Byl to hlas tlustého sluhy.

„Pusťte mě na něj, Pickwicku!“ křičel pan Wardle a hnal se po mladíkovi, narozeném na nešťastné planetě. „Ten lotr Jingle ho jistě podplatil, aby mě tou nesmyslnou povídačkou o sestře a vašem příteli Tupmanovi svedl na špatnou stopu!“ (Při těch slovech se nebohý pan Tupman zhroutil na židli.) „Pusťte mě na něj!“

„Nepouštějte ho!“ ječely všechny ženy, jejichž výkřiky zřetelně pronikal tlouštíkův brekot.

„Nedám se zadržet!“ křičel starý pán. „Pane Winkle, dejte ty ruce pryč! Pane Pickwicku! Pusťte mě, prosím!“

Věru krásnou podívanou v té chvíli vřavy a zmatku skýtal pohled na klidný a mudřecký výraz páně Pickwickovy tváře, třebaže poněkud zrudlé námahou, když statně rozkročen oběma rukama pevně svíral objemný pas tělnatého hostitele, aby zkontroloval dravost jeho rozvášnění, zatímco všechny ženské osoby shromážděné v pokoji škrábaly a tahaly a strkaly tlouštíka ven ze dveří. Páně Pickwickovy ruce povolily právě v okamžiku, kdy do pokoje vešel čeledín a hlásil, že dvojkolka čeká.

„Nepouštějte ho samotného,“ ječely ženské. „Ještě někoho zabije!“

„Pojeď s ním,“ prohlásil pan Pickwick.

„Jste dobrý kamarád, Pickwicku,“ řekl hostitel a stiskl mu ruku. „Emo, přines panu Pickwickovi šál na krk – pospěš si. Děvčata, postarejte se o babičku, omdlela. Tak tedy, jste hotov?“

Protože ochotné ruce zatím narychlo zabalily panu Pickwickovi velkým šálem ústa i bradu, nasadily mu klobouk a přehodily přes ruku plášť, odpověděl, že je hotov.

Naskočili do dvojkolky. „Pusť koně, Tomáši,“ křikl pán domu a vzápětí vyrazili, ujížděli úzkými cestami, natřásali a kodrcali se, jak kola zapadala do vyjetých kolejí a zase z nich vyskakovala, a naráželi do živých plotů po stranách cesty, jako by se vůz měl co chvíli rozsypat.

„Jaký mají náskok?“ křikl pan Wardle, když dojezдили k vratům Modrého lva, u nichž postával menší hlouček, ačkoli byla již pozdní hodina.

„Víc než tři čtvrti hodiny to není,“ odpovídali diváci šmahem.

„Kočár a čtyřspřeží, hned sem! Už ať je tady! – Dvoukolku zatahňte až potom!“

„Tak, mládenci!“ zvolal hostinský – „kočár a čtyřspřeží ven – hněte sebou – tužte se!“

Odběhli pacholkové, odběhli podomkové. Svítilny se jen míhaly, jak čeledí pobíhala všemi směry; koňské podkovy zvonily na hrbolaté dlažbě dvora; kočár rachotil, když ho vytahovali z kůlny; všude plno spěchu a shonu.

„No tak!“ křikl pan Wardle. „Dostanu ten kočár ještě dnes?“

„Už ho táhnou po dvoře, pane,“ odpověděl pacholek.

Vytáhli kočár – zapráhli koně – vozkové se vyšvihli do sedla – cestující nasedli do vozu.

„Pamatujte – těch sedm mil na příští stanici ani ne za půl hodiny!“ zaburácel ještě pan Wardle.

„Jedem!“

Vozkové zapráskali bičem a zařali ostruhy, číšníci křičeli, čeledí pobízela a kočár rychle a divoce vyrazil.

„Pěkné nadělení!“ řekl si v duchu pan Pickwick, když měl konečně chvíli času na přemýšlení. „Pěkné nadělení pro doživotního předsedu Pickwickova klubu. Ztuchlý vůz – cizí koně – patnáct mil za hodinu – a ještě o půlnoci k tomu!“

První tři čtyři míle nepromluvil nikdo z pánů ani slovíčko, neboť oba se příliš hroužili do vlastních úvah, aby pomyslili na nějaký hovor se společníkem. Ale když ujeli už takový kus cesty a koně se již dost rozeřádili a začali plnit svůj úkol opravdu dobře, rozohnil se rychlým pohybem kočáru i pan Pickwick tak, že už déle nevydržel sedět úplně němý. „Myslím, že je jistě dohoníme,“ poznamenal. „Doufám,“ odpověděl jeho společník.

„Krásná noc,“ prohodil pan Pickwick s pohledem upřeným na měsíc, který zářil jako rybí oko.

„Tím hůř,“ odvětil pan Wardle, „protože jistě využili všech výhod jasné noci, aby ujeli hodný kus, a nám měsíc zajde. Ještě hodinu a zapadne.“

„Jet takovouhle rychlostí ve tmě bude asi dost nepříjemné, nemyslíte?“ ptal se pan Pickwick.

„To bych řekl,“ odpověděl mu přítel suše.

Páně Pickwickovo dočasné rozjaření začalo maličko ochladat, když uvažoval o nepříjemnostech a nebezpečích výpravy, na kterou se tak nerozvážně vydal. Z myšlenek ho vytrhl hlasitý pokřik postilióna na předním podsedním koni.

„Hola – hój! Hola – hój! Hohój!“ zahalekal první vozka.

„Hola – hój! Hola – hój!“ ozval se druhý.

„Hola – hój! Hola – hój!“ přizvukoval jim velmi bujaře i sám starý pan Wardle a vykláněl se přitom do půl těla z okna kočáru.

„Hola – hój! Hola – hój!“ zakřičel také pan Pickwick, aby přispěl svým dílem k volání, ačkoli neměl ani sebemenší ponětí, jaký je jeho význam nebo účel. A za tohoto čtyřhlasého halekání se kočár zastavil.

„Co se děje?“ zeptal se pan Pickwick.

„Závora. Mýto,“ odpověděl starý Wardle. „Aspoň se tu dovíme něco o uprchlících.“

Uplynulo asi pět minut, strávených nepřetržitým bušením a voláním, než starý mýtný v košili a kalhotách vyšel z domku a otevřel závoru.

„Jak je to dlouho, co tudy projel poštovní vůz?“ vyptával se pan Wardle.

„Jak dlouho?“

„Ano.“

„Inu, abych vám řekl, ani přesně nevím. Není to dlouho a není to ani krátko – nejspíš tak něco mezi tím dvojím.“

„Projel tudy vůbec nějaký vůz?“

„Ale to ano, projel. Kočár.“

„Jak je to dlouho, příteli?“ vložil se do řeči pan Pickwick. „Asi tak hodinu?“

„Ba, hodinka by to mohla být,“ přisvědčil muž.

„Nebo dvě hodiny?“ zeptal se poštovský na zadním koni.

„Inu, ani bych se nedivil, kdyby to byly dvě hodiny,“ odpověděl starý muž nejistě.

„Jeďte, mládenci,“ vzkřikl starý pán nevrle, „neztrácejte s tím dědkem ani chvílku, je praštěný!“

„Hm, praštěný!“ zvolal stařec s úšklebkem, když stál uprostřed silnice u závory napůl zavřeně a díval se za kočárem, který se s rostoucí vzdáleností rychle zmenšoval. „No, praštěný zrovna ne. Ztratils tady deset minut a nakonec jsi neodjel o nic moudřejší, než jsi přijel. Jestli si každý na silnici zaslouží tu zlatku, kterou dostane, jen zpola tak dobře jako já, nedohoníš ten druhý kočár ani do soudného dne, ty dědku pupkatá.“ A když se stařec znovu škodolibě usmál, zavřel závoru, vrátil se do domu a zavřel za sebou dveře na petlici.

Kočár se zatím blížil ke konci silničního pásma, aniž zmírnil rychlost. Měsíc, jak pan Wardle předpověděl, rychle klesal; velké shluky těžkých a temných mraků, které už jistou dobu ponenáhlu zatahovaly oblohu, se jim teď slily nad hlavou v jedinou černočernou spoustu; a velké dešťové kapky začínaly řídce pleskat do oken kočáru, jako by chtěly cestující varovat, že se rychle blíží bouřlivá noc. A také vítr, který vál přímo proti nim, vymetal úzkou silnici zběsilými poryvy a kvílel truchlivě ve větvích stromoví, jež vroubilo cestu. Pan Pickwick se zahalil těsněji do pláště, schoulil se pohodlněji do koutka kočáru a upadl ve zdravý spánek, z něhož se probudil teprve tehdy, když se vůz zastavil a když se ozval vozkův zvonec a hlasité volání: „Nové koně! Rychle!“

Ale tu nastalo opět zdržení. Čeledínové spali dnes tak záhadně tvrdě, že u každého zvlášť trvalo vždy pět minut, než ho vzbudili. Také podomek byl z neznámého důvodu tak roztržitý, že někde založil klíč od konírny, a i když se klíč konečně našel, dva rozespálí čeledínové ustrojili dva nepravé koně do nepravých postrojů a celou práci se strojením koní bylo nutno začít znovu. Kdyby byl pan Pickwick býval sám, byly by tyto mnohonásobné překážky jistě udělaly všemu stíhání rázem konec, ale starý Wardle se nedal jen tak lehce odstrašit; oháněl se s tak upřímnou dobrou vůlí a snahou, hned někoho postrčil, hned jiného odstrčil, tu zapjal přezku, tam zaklesl řetěz, že kočár byl způsobilý k další jízdě mnohem dříve, než by se bylo při tolika obtížích dalo rozumně očekávat.

Vydali se znovu na cestu a vyhlídky, které měli do budoucnosti, nebyly dojista nikterak slibné. Úsek k nejbližší poštovní stanici měřil patnáct mil, byla tma jako v ranci, větrno až běda a lilo jako z konve. Při tolika překážkách najednou se nedalo dosáhnout velké cestovní rychlosti; jedna s půlnoci byla málem tu; a trvalo skoro dvě hodiny, než dojeli k příští stanici. Tam se jim však naskytl pohled, který vzpružil jejich naděje a oživil jejich pokleslou mysl.

„Kdypak přijel tenhle kočár?“ zvolal starý Wardle, když vyskočil z vozu a ukázal na mokrý a zablácený povoz, stojící na dvoře.

„Není to ani čtvrt hodiny, pane,“ odpověděl čeledín, kterému otázka platila.

„Dáma a pán?“ vyptával se dál pan Wardle, netrpělivostí skoro bez dechu.

„Ano, prosím.“

„Pán velký – ve fraku – dlouhé nohy – štíhlý?“

„Ano, prosím.“

„Dáma starší – vpadlé tváře – dost pohublá – co?“

„Ano, prosím.“

„Přisámbož, Pickwicku, to jsou oni,“ zvolal starý pán.

„Už tu mohli být dávno,“ řekl čeledín, „ale cestou přetrhli postraněk.“

„Jsou to oni!“ volal Wardle. „Namoutě duchu, jsou to oni! Kočár a čtyřspřeží, ale hned! Dohoníme je, ještě než dojedou na příští stanici. Dostanete každý zlatku, mládenci – ale ruku k dílu – hněte sebou jaksepatří – tak to mám rád, holenkové!“

S takovými a podobnými pobídkami pobíhal starý pán rušně po dvoře a tužil se a horlivě pomáhal, až svým vzrušením nakazil i pana Pickwicka, který se pak samým rozčilením beznadějně zamotával do postrojů a krajně neuvěřitelným způsobem se pletl mezi koně a pod kola kočáru a byl přitom skálopevně přesvědčen, že svým dílem vydatně přispívá k urychlení příprav na další cestu.

„Nasedat – nasedat!“ volal starý Wardle, když nastupoval do kočáru, pak oklopil nahoru stupátko a přibouchl dvířka. „Dělejte! Pospěšte si!“ A než se pan Pickwick vzpamatoval a pochopil, o co vlastně jde, pojednou pocítil, že je vlečen dovnitř, neboť starý pán ho jedním škubnutím za současného vozkova postrčení protáhl druhými dvířky do vozu; a hned zas ujížděli dál.

„Á, konečně se zas hýbáme,“ liboval si starý pán. A měl vskutku pravdu, jak se pan Pickwick dostatečnou měrou přesvědčoval tím, že ustavičně narážel buď do tvrdé dřevěné kostry kočáru, nebo do společníka těla.

„Držte se,“ řekl statný pan Wardle, když mu pan Pickwick vlehl hlavou do výstřihu objemné vesty.

„Takhle jsem se ještě nevytrásl, co jsem na světě,“ pravil pan Pickwick.

„Z toho si nic nedělejte,“ odpověděl mu společník, „už brzy to přestane. Jen klid a držte se.“

Pan Pickwick se zahnížil do koutka, jak dovedl nejpevněji, a kočár se řítí kupředu pokud možno ještě rychleji.

Ujeli asi tak tři míle, když tu pan Wardle, který už několik minut vyhlížel z okna, náhle zatáhl do kočáru obličej, posřkávaný blátem, a samou nedočkavostí celý udýchaný zajíkově zvolal:

„Máme je!“

Pan Pickwick vystrčil hlavu oknem na své straně. Ano, opravdu, kousek před nimi byl kočár se čtyřsprežím a ujížděl plným tryskem.

„Jeďte, jeďte,“ bezmála ječel starý pan Wardle. „Dostanete každý dvě zlatky, mládenci – nenechte je ujet – držte se jich – držte se!“

Koně u předního kočáru se vypjali k nejrychlejšímu úprku, jakého byli schopni, a koně v páně Wardlově kočáře pádili zběsilým tryskem za nimi.

„Vidím mu hlavu,“ zvolal horkokrevný starý pán. „Dasa, už mu vidím hlavu.“

„Já také,“ řekl pan Pickwick, „je to on.“

Pan Pickwick se nemýlil. V okně předního povozu bylo možno zcela zřetelně rozeznat tvář pana Jingla, úplně povlečenou blátem odstříkovaným kočárovými koly; a prudké pohyby ruky, již mával na postilióny, ukazovaly neomylně na to, že je nabádá k zvýšenému úsilí.

Bylo to horečně napínavé. Pole, stromy i křovinaté ploty jako by se kolem nich hnaly s vichrem o závod – tak zběsilou rychlostí se řtili kupředu. Přiblížili se už prvnímu kočáru na dosah. Přes všechen rachot kol bylo zřetelně slyšet Jingleův hlas, jak pobízí vozky k většímu spěchu. Starý pan Wardle soptil vzteky i rozčilením. Vyřvával litanii „lotrů“ a „holomků“, zatínal pěst a důrazně jí hrozil osobě, která vzbudila jeho hněv; ale pan Jingle mu oplácel pouze pohrdavým úsměvem a na všechny hrozby odpovídal jen vítězoslavným zvoláním, když jeho koně, popohnaní ostruhami i prudšími šlehy biče, vyrazili tryskem ještě rychlejším a nechali pronásledovatele pozadu.

Pan Pickwick zatáhl zrovna hlavu dovnitř kočáru a pan Wardle, vyčerpaný křikem, následoval jeho příkladu, když strašlivý náraz mrštil oběma na přední stěnu kočáru. Náhlá dunivá rána – hlasitý praskot – to uletělo kolo a kočár se překotil.

Po těch několika okamžicích ohromení a zmatku, kdy nebylo možno rozeznat nic než vzpínající se koně a třesk rozbíjeného skla, pan Pickwick pocítil, jak ho kdosi páčí z trosek kočáru; a jakmile se postavil pevně na nohy a vymotal si hlavu ze šosů širokého pláště, které obrátily veškerou užitečnost jeho brýlí takřka vniveč, následky pohromy se zjevily jeho zraku v plném rozsahu.

Starý pan Wardle, bez klobouku a se šaty na mnoha místech potrhány, stál vedle něho a trosky rozbitého kočáru jim ležely rozmetány u nohou. Postilioni, jimž se podařilo přerážet postrážky, stáli opodál; byli k nepoznání zablácení a rychlou jízdou uřícení a drželi koně nakrátko za uzdu. Něco přes sto kroků od nich stál na silnici druhý kočár, který zarazil, když zezadu bylo slyšet třesk: postilioni zůstali v sedle a s tváří pokřivenou širokým úšklebkem pozorovali své pronásledovatele, zatímco pan Jingle si z okna kočáru prohlížel vrak vozu se zřejmým uspokojením. Právě se začalo rozednívat a v šedavém světle rozbřesku bylo možno celý obraz dokonale přehlédnout.

„Haló!“ křičel nestoudný Jingle, „nestalo se nikomu nic? – Starší pánové – těžká váha – nebezpečný podnik – strašně!“

„Padouchu!“ zaburácel pan Wardle.

„Ha! Ha!“ odpověděl Jingle a potom s lišáckým pomrkáváním a s palcem namířeným dovnitř do kočáru dodal: „Povídám – je jí tu náramně – dává se poroučet – neračte se prý obtěžovat, prosí – pozdravuje Ťupíčka – je libo přisednout dozadu? – Tak jedem, mládenci!“

Postilioni zaujali opět jezdeckou pozici, kočár odhrčel do dálky a z okna vlál bílý kapesník, jímž pan Jingle mával na posměch.

Nic z celé dobrodružné příhody, ba ani zvrhnutí kočáru nedovedlo vyšínout z míry klidnou a vyrovnanou povahu pana Pickwicka. Ale podlost, která dokázala nejdříve si od jeho věrného stoupence vypůjčit peníze a potom ještě zmrzačit jeho jméno přezdívkou „Ťupíček“, byla víc, než mohl trpělivě snést. Zprudka a zhluboka se nadechl a zrudl až po samé brýle, když zvolna a s důrazem pravil:

„Jestli se s tím člověkem ještě někdy sejdu, pak –“

„Vím, vím,“ přerušil ho Wardle, „to je všechno moc pěkné, ale zatímco my tu stojíme a povídáme, oni si opatří povolení k sňatku a dají se v Londýně oddat.“

Pan Pickwick zmlkl, spolkl svou pomstychtivost a udusil ji v sobě.

„Jak daleko je na nejbližší stanici?“ zeptal se pan Wardle jednoho z vozků.

„Asi šest mil, Tome, že?“

„Spíš víc.“

„Dobrých šest mil, pane, když ne víc.“

„Jaká pomoc!“ rozhodl pan Wardle. „Musíme šlapat, Pickwicku.“

„Nic jiného nám nezbyvá,“ odpověděl moudře ten vpravdě veliký muž.

Poslali tedy jednoho poštovského koňmo napřed, aby opatřil nový kočár a koně, a druhého nechali na místě, aby počkal u rozbitého vozu. A pan Pickwick a pan Wardle si omotali důkladně šál kolem krku, sklopili si střechu klobouku hluboko do čela, aby se pokud možno uchránili před přívalem deště, který se po krátké přestávce znovu spustil plnou silou, a vykročili statečně na cestu.

KAPITOLA DESÁTÁ

*Rozptýlí všechny pochybnosti (pokud jaké byly)
o nezištnosti páně Jínglovy povahy*

V Londýně je několik starobyklých zájezdních hostinců, které kdysi bývaly hlavními stanovišti proslavených dostavníků v dobách, kdy tyto dopravní prostředky konaly cesty mnohem vážněji a důstojněji než za dnešních časů; postupně však klesly tak nízko, že nyní jsou jen o málo víc než stanicemi a přístřeším formanských vozů pro místní dopravu. Mezi všemi těmi Zlatými kříži a Volskými tlamami, jejichž honosná průčelí se tyčí na nynějších výstavných londýnských třídách, by čtenář pátral po kterémkoli z těchto starobyklých zájezdních hostinců marně; kdyby chtěl některý z těch starých podniků najít, musel by ho jít hledat do zastrčenějších částí města. A v leckterém odlehleém zákoutí jich ještě najde několik, jak tam v jakési sveřepé neústupnosti stojí až dodnes a odolávají novostavbám naší doby, které je obklopují.

Zvláště v southwarském městském okrese je ještě dnes asi půl tuctu starých zájezdních hostinců, které si dosud uchovaly vnější ráz nezměněný a jimž se podařilo uniknout jak zvelebovací horečce veřejné správy, tak i zásahům a přehmatům soukromé spekulace. Jsou to velké, rozlehlé, podivné staré budovy s pavlačemi, chodbami a schodišti, dost prostorné a věkovité, aby mohly poskytnout látku pro stovky strašidelných příběhů za předpokladu, že bychom jednou museli sáhnout k žalostné nezbytnosti nějaké si vymýšlet a že svět bude světem dost dlouho, aby stačil plně vyčerpat bezpočet věrohodných pověstí, které

se pojí ke starému Londýnskému mostu a jeho nejbližšímu okolí na surreyském břehu Temže.

Právě na dvoře jednoho z těchto zájezdních hostinců – a to o nic méně proslulého než sám staroslavý Bílý jelen – se v časných hodinách toho rána, které se rozbřesklo po událostech vyličených v předešlé kapitole, jakýsi muž horlivě oháněl kartáčem, aby vyčistil pár bot od bláta. Měl na sobě nápadně pruhovanou kazajku s černými kalikovými rukávy a modrými skleněnými knoflíky, šedohnědé kalhoty a kamaše. Kolem krku mu splýval jasně červený šátek, velmi volně uvázaný jen tak na psí ucho, a na hlavě měl starý bílý klobouk, nedbale naražený ke straně. Před ním stály dvě řady bot, jedna už vyčištěná, druhá ještě špinavá; a při každé nové botě, kterou přidal do čisté řady, ustal mladík na chvíli v práci a zahleděl se na výsledek své činnosti se zřejmým uspokojením.

Dvůr neskýtal obraz onoho shonu a ruchu, jakým se velký zájezdní hostinec obvykle vyznačuje. Tři čtyři hřmotné vozy s hromadou nákladu, vyrovnanou téměř do výše oken prvního patra normálního domu, a zakryté obrovskou plachtou stály zatáženy pod prostornou otevřenou kůlnou, která zabírala celou jednu stranu dvora, a jiný vůz, který se měl toho rána pravděpodobně vydat na cestu, byl vytažen a stál pod širým nebem. Kolem dvou stran rozlehlého prostranství se ve dvou pořadích táhly pavlače se starodávným hromotluckým zábradlím, z nichž se vcházelo do hostinských pokojů, a nade dveřmi do nálevny a jídelny visela dvojí řada zvonků z jednotlivých pokojů, chráněná před deštěm šikmou stříškou. Několik kočárových dvojkolek a lehkých bryček odpočívalo pod různými přístřešky a kůlničkami; a občasné těžké zadusání některého tažného koně nebo zařinčení řetězu na druhém konci dvora ohlašovalo každému, kdo by se o to byl snad zajímal, že na té straně je konírna. A dodáme-li ještě, že na těžkých balících, žocích vlny a různých jiných předmětech, které se porůznu povalovaly na hromadách slámy, pospávalo několik čeledínů v hrubých přepásaných halenách, popsali jsme tak podrobně, jak je zapotřebí, celkový vzhled dvora hostince U Bílého jelena na hlavní třídě londýnské čtvrti Southwarku, jak vypadal toho rána, o kterém mluvíme.

Jeden z pokojových zvonků hlasitě zacinkal a téměř vzápětí se na hořejší pavlači ukázala hezká pokojská, zaklepala na jed-

ny z četných dveří, vyslechla zevnitř hostovo přání a pak zavolala přes zábradlí dolů:

„Same!“

„Copak?“ odpověděl mladík v bílém cylindru.

„Číslo dvaadvacet chce boty.“

„Zeptej se tý dvádvacítky, esli je chce hned nebo esli počká, až je dostane,“ zněla odpověď.

„Ale jdi, Same, nedělej hlouposti,“ řekla dívka s lichotivým úsměvem, „pán chce boty hned.“

„No, hezká mladice někam k muzice, to seš,“ řekl cídič bot. „Podívej ty boty tady – jedenáct párů a k tomu ten lichej střevíc ze šestky, co má tu dřevěnou nohu. Těch jedenáct párů chtěj mít v půl devátý a střevíc v devět. Kdopak je ta dvádvacítka, že by chtěla všechny vostatní vodšoupnout? Ba ne, holenku, pěkně popořadě, jak říkával Tonda Voprátka, dyž věšíval lidi. Je mně ze srdce líto, pane, že musíte čekat, ale já si pospíším.“

Po těch slovech se mladík v bílém klobouku pustil ještě horlivěji do čištění vysoké jezdecké boty.

Ozvalo se nové hlasité zazvonění a tentokrát se na protější pavlači objevila sama čilá stará hostinská od Bílého jelena.

„Same!“ křikla hostinská, „kde je ta kůže líná? – Hej, Same – aha, tady jsi. Pročpak se neozveš?“

„Dokud ste nedomluvila, tak vodpovídat néni slušný,“ odsekl jí Sam nevrle.

„Tumáš, vykartáčuj hned tyhle střevíce pro sedmnáctku a pak je zanes na soukromou pětku v prvním poschodí.“

A hostinská hodila pár dámských střevíců na dvůr a odkvapila.

„Pětka,“ řekl Sam, když střevíce zdvíhal, vytáhl z kapsy kousek křídý a na podrážky si poznamenal, kam je má odnést. „Ženský střevíce a soukromej salónek! Tadelenc asi sotva přijela na fasuňku.“

„Přijela dnes časně ráno,“ zavolala na něho dívka, která se dosud nahýbala přes zábradlí z pavlače, „s pánem v drožce. To je právě on, co chce ty boty hned, a měl bys mu je radši udělat a máš to.“

„Žes mi to neřekla hned,“ pravil Sam velmi rozhorleně a vybíral žádané boty z hromady před sebou. „Moh sem vědět, že to néni jeden z těch vobyčejnskejch držgrešlů? Soukromej salónek! A dáma k tomu! Esli je aspoň trošku nóbl, tak z něj kouká šilink za den, a to ani nepočítám, dyby mi pro něco poslal!“

Povzbuzen touto vábnou představou, pustil se pan Samuel do čištění s takovou vervou a chutí, že jak boty, tak i střevíce – naleštěné tak, že by byly vznítily závist v srdci milého pana Warrena (neboť U Bílého jelena se používalo výhradně leštidla od konkurenční firmy Day & Martin) – byly ve chvíliče u dveří čísla pět.

„Volno,“ ozval se mužský hlas zevnitř, když Sam zaklepal na dveře.

Sam se ve dveřích uklonil, jak nejlépe dovedl, vstoupil a octl se v přítomnosti dámy a pána, kteří seděli u snídaně. Když úslužně postavil pánovy boty zprava i zleva k jeho nohám a dámské střevíce zprava a zleva k jejím nohám, ustoupil ke dveřím.

„Podomku!“ oslovil ho pán.

„Přejete si, pane?“ odpovéděl Sam, zavřel dveře a nechal ruku ležet na klice.

„Znáte – jak se to jmenuje – Sudí dvory?“

„Ano, pane.“

„Kde to je?“

„V ulici U Svatopavelskýho hřbitova, pane. Nízkej průjezd po straně, co se jezdí, z jedny strany knihkupec, z druhý hospoda a mezi nima dva vrátný číhaj na kavky.“

„Na kavky?“ opakoval pán.

„Na kavky,“ potvrdil Sam. „Dva chlapi v bílejšch lajblíkách – a jak tam vejdete, tak vám salutujou – ‚Povoleníčko, pane, povoleníčko?‘ – Divná sebranka, ty lidi, a jejich páni vod soudu v Old Bailey jakbysmet – dejte si říct, pane.“

„A po kom pasou?“

„Po kom? Po takovejch, jako ste vy, pane! A to by eště nebylo ani to nejhorší. Voni taky nakukaj starejm pánům věci, vo jakejch se jim ani nesnilo. Můj táta, pane, byl kočí. Byl vdo-vec a tlustej jako nevimco – vopravdu strašně tlustej. Umře mu žencká a vodkáže mu štyry stovky liber. A de si do Sudích dvorů, aby si to jako ouředně vyřídil a vybral prachy – vohozenej – vysoký boty – v klopě kytku – glancputýnku s širokou střechou – zelenej šál, zkrátka pán elegán. Vejde do vrat a přemejšlí, co s těma penězma udělá – a už je ten doleza u něho, mákne na klobouk a ‚Povoleníčko, pane, povoleníčko?‘ – ‚Načpak?‘ povídá táta. – ‚No povolení, pane,‘ řekne von. – ‚Jaký povolení?‘ táta na to. – ‚Přeci k svatbě,‘ řekne ten doleza. – ‚Dou k šípku,‘

řekne táta, „na to sem ani nevzdych.“ – „Se mi zdá, pane, že byste ho potřeboval,“ povídá doleza. Táta se zarazí, chvilku přemejšlí. – „Ale dou,“ povídá, „ba ne, na to sem moc starej a pak, kouknou ten můj vobjem,“ povídá táta. – „Ale co vás nemá, pane, depak,“ zase ten doleza. – „Voni myslej, že ne?“ povídá táta. – „Samo se-bou, že ne,“ řekne von; „právě todle pondělí sme voženili jednoho pána, ten byl eště jednou takovej.“ – „To myslej vopravdu?“ řekne táta. – „To se ví, voženili,“ povídá ten doleza, „to vy ste proti němu hotovej pacholíček – tudy, pane – račte tudy!“ A vopravdu táta de za ním jako vochočená vopice za flašinetem do malýho kanceláře vzádu a tam sedí v hromadách špinavejch papírů a plechovějch škatulí nějakej škrabák a dělá, že dělá. „Posadte se, prosím, pane, já zatím sepíšu žádost,“ povídá ten paragraf. – „Děkuju jim, vašnosti,“ táta na to, posadí se a s votevřenou hubou poulí voči na ména na škatulích. – „Jak se menujete, pane?“ řekne škrabák. – „Tóny Wellerů,“ povídá táta. – „Farnost?“ ptá se škrabák. – „Hospoda Belle Savage,“ řekne táta, von tam vostával, dyž dojel, víte, von se vo farnosti houby staral, nač taky. – „A jak se menuje dáma?“ ptá se škrabák. Táta zůstal, jako dyž ho praští pytle. „Ať mě rohatej, esli to vím,“ povídá. – „Ne-víte?“ škrabák na to. – „Stejně, jako to nevědí voni,“ povídá táta, „nemoh bych to tam připsat pozdějc?“ – „To se nesmí!“ povídá škrabák. – „Tak dobrá,“ povídá táta, dyž vo tom chvilku přemejšlel, „napíšou tam tedy paní Clarkovou.“ – „Kerou Clarkovou?“ ptá se škrabák a namáčí péro do kalamáře. – „Zuzanu Clarkovou vod Markýze Granbyho v Dorkingu,“ povídá táta; „myslím, že si mě veme, dyž jí řeknu – jaktěživ sem jí eště nic neřek, ale vona si mě veme, to vím.“ No, a povolení bylo hotový a vona si ho vopravdu vzala, a co horšího, má ho eště pořád; a jak už má jeden smůlu, tak sem z těch štyrech stovek neviděl ani vindru. Prosím za vodpuštění, pane,“ řekl Sam, když dovyprávěl, „ale dyž si na tudlenc smůlu zpomenu, jede mi huba jako fungl novej trakař.“ Po těch slovech se Sam odmlčel a chvilíčku čekal, nechtějí-li snad hosté od něho ještě něco, a pak odešel z pokoje.

„Půl desáté – právě čas – musím letět,“ řekl pán, kterého snad ani nemusíme představovat jako pana Jinglea.

„Právě čas – nač?“ zeptala se staropanenská teta koketně.

„Povolení, můj nejsladší andílku – ohlásit na faře – zítra vás zovu svou,“ řekl pan Jingle a stiskl staré panně ruku.

„Povolení!“ zašeptala Ráchel a zarděla se.

„Povolení,“ opakoval pan Jingle –

*„povolení horempádem přinést jdu,
vcukuletu trála-lála jsem zas tu.“*

„Jak pospícháte!“ vzdychla Ráchel.

„Pospíchám – nic proti hodinám, dnům, týdnům, měsícům, letům, až budeme svoji – budou utíkat – letět – pádit – míhat – parostroj – tisíc koňských sil – nic proti tomu.“

„Nemůžeme – nemůžeme se dát oddat dříve než zítra ráno?“ zeptala se Ráchel.

„Nemožno – to nejde – ohlásit na faře – dnes odevzdat povolení – obřad zítra.“

„Tak se děším, aby nás bratr nevypátral!“ řekla Ráchel.

„Nás vypátrat – nesmysl – přílišný otřes z nehody – ostatně – úžasná opatrnost – nechali poštu poštou – šli pěšky – vzali si drožku – odjeli do Southwarku – poslední místo na světě, kde nás hledat – ha! ha! – znamenitý nápad, tahle čtvrť – strašně.“

„Nebudte tam dlouho,“ řekla stará panna láskyplně, když si pan Jingle nasadil zmáčkнутý klobouk na hlavu.

„Dlouho pryč od vás? – Krutá čarodějko!“ a pan Jingle se láskovně přitočil k staropanenské tetě, vtiskl jí na rty cudný polibek a vytančil z pokoje.

„Sladký muž!“ šeptala si stará panna, když se za ním zavřely dveře.

„Škatule praštěná,“ řekl si v duchu pan Jingle, když krácel po chodbě.

Je trapno přemítat o tom, jak věrolomné, jak proradné je lidské plémě, a proto nebudeme již dále sledovat nit páně Jinglových úvah, jimiž se zabýval, když se ubíral do Sudích dvorů. Pro naše účely snad postačí, řekneme-li, že se mu podařilo uniknout nástrahám draků v bílých komžích, kteří střeží bránu oněch začarovaných končin, a dojít šťastně až do úřadovny vrchního vikáře; že si tam opatřil svrchovaně lichotivý list na pergamen s hlavičkou arcibiskupa canterburského, nadepsaný „Mým věrným a milovaným Alfrédu Jinglovi a Ráchel Wardlové pozdrav!“, uložil pak tajemnou listinu pečlivě do kapsy a nakonec nastoupil vítězoslavnou zpáteční cestu do Southwarku.

Byl ještě na cestě k Bílému jelenu, když do dvora hostince vešli dva zavalití pánové a jeden tenký a ohlíželi se po nějaké osobě, která by jim mohla dát spolehlivou odpověď na několik otázek. Pan Samuel Weller se v tu chvíli náhodou právě zabýval leštěním natřených holínek, osobního to vlastnictví sedláka, který se po únavě southwarského trhu zatím posilňoval menší přesnídávkou, to jest dvěma třemi librami studené hovězí pečeně, zavlažované dvěma třemi džbánsky ležáku; a tenký pán zamířil rovnou k Samovi.

„Příteli,“ promluvil tenký pán.

„Ty seš z těch z lacinýho kraje, co by rádi věděli všechno zadarmo,“ pomyslí si Sam, „nebo jinak by ses hned tak honem nepřítelíčkoval.“ Ale nahlas řekl pouze: „Prosím, pane?“

„Příteli,“ pravil tenký pán a smířlivě si odkašlal – „máte tu teď hodně hostí? Práce dost, co?“

Sam vrhl na tazatele kradmý pohled. Byl to scvrklý mužíček se snědou vychrtlou tváří a s očima jako trnky, malýma a těkavýma, které ustavičně mrkaly a mžouraly po stranách malého všetečného nosu, jako by si s tím čidlem hrály věčně na jukanou. Od hlavy k patě byl v černém, boty se mu leskly stejně jako oči, měl nízký bílý nákrčník a čistou košili s načechranou náběrkou. Z malé kapsičky mu visel zlatý hodinkový řetízek s přívěsky. Černé kozinkové rukavice měl v rukou, nikoli na nich; a když mluvil, strkal si ruce pod šosy kabátu s výrazem člověka, který je zvyklý provádět řádné křížové výslechy.

„Práce dost, co?“ řekl mužíček.

„No, eště to ujde, pane,“ odpověděl Sam, „pankrot zrovna neuděláme, ale milióny taky ne. Skopovou jíme vařenou a bez kaprlat a nestojíme vo křen, dyž můžem dostat hovězí.“

„Aha,“ řekl mužíček, „vy jste šprýmař, co?“

„Můj nejstarší bratr tou nemocí trpěl,“ řekl Sam, „dost možná, že sem se nakazil – spával sem s ním.“

„Ten váš starý dům tady je ale opravdu zvláštnost,“ řekl malý pán a rozhlížel se přitom.

„Dybyste nám byl vzkázal, že přidete, byli bysme dali celej barák kapánek do rychtyku,“ odpověděl Sam s bohorovným klidem.

Zdálo se, že mužíčka značně zarazilo, jak ho mladík několi-krát odbyl, neboť zahájil kratší poradu s oběma tělnatými pány.

Když se dohovořili, vzal si mužíček z podlouhlé stříbrné tabatěrky šňupek a zřejmě se chystal znovu navázat hovor, když vtom ho předešel jeden z obtloustlých pánů, který měl nádavkem k dobromyslnému vzezření ještě brýle a černé kamaše.

„Zkrátka a dobře,“ řekl dobrácký pán, „jde o to, že vám můj přítel tady (a ukazoval na druhého obtloustlého pána) dá půl zlatky, odpovíte-li mu na několik –“

„Ale, ale, můj vzácný pane – můj vzácný pane,“ pravil mužíček, „dovolte, prosím, můj vzácný pane – ale stěžejní zásada, které je nutno v těchto případech dbát, je ta: svěříte-li věc do rukou právníkových, nesmíte do průběhu celé věci nikterak zasahovat a musíte mu věnovat bezpodmínečnou důvěru. Abych se přiznal, pane (tu se obrátil k druhému tlustému pánovi a řekl) – jméno vašeho přítele mi vypadlo z paměti.“

„Pickwick,“ vysvětlil pan Wardle, protože to nebyl nikdo jiný než ten bodrý pán.

„Á, Pickwick – vskutku, pane Pickwicku, můj vzácný pane, promiňte laskavě – jistě s největším potěšením přijmu jakýkoli váš soukromý návrh, který mi dáte jako *amicus curiae*, ale jistě sám uznáte, jak nevhodné a rušivé je vaše vměšování, zasahujete-li do mého postupu v tomto případě takovým argumentem *ad captandum*, jako je nabídka půl zlatky. Vskutku, můj vzácný pane, vskutku,“ a mužíček si jako na dotvrzenou vzdorovitě šňupl a zatvářil se nadmíru hlubokomyslně.

„Mým jediným přáním bylo, pane,“ pravil pan Pickwick, „skoncovat tuto svrchovaně trapnou věc tak rychle, jak jen možno.“

„Zcela správně – zcela správně,“ přisvědčil mužíček.

„A za tím účelem,“ pokračoval pan Pickwick, „jsem použil argumentu, o němž mě zkušenost s lidmi poučila, že má ve všech případech největší naději na úspěch.“

„Tak, tak,“ řekl mužíček, „zcela správně, zcela správně, opravdu; ale měl jste to navrhnout mně, můj vzácný pane. Jsem si úplně jist, že vám nemůže být neznámo, v jak velkém rozsahu bývá nutno věnovat důvěru právnímu zástupci. Kdyby bylo v této věci zapotřebí nějakého důkazu, můj vzácný pane, pak dovolte, abych poukázal na vyhlášený případ Barnwell a –“

„Jiřího Barnwella sem netahejte,“ přerušil ho Sam, který celou tu krátkou výměnu názorů poslouchal se zvědavým podivem, „každej přeci ví, jakej případ to byl, i dyž sem si hned vod

počátku myslel, víte, že si ta mladá žencká zaslouhovala provaz vo moc víc než von. Ale vo to tady vostatně nejde. Chtěli ste mi nabídnout půl zlatky. Dobrá, sem s tím laskavě srozuměnej; nemůžu to přeci říct pěkněj, pane, no ne?“ (Pan Pickwick se usmál.) „A jiná věc zasejc je, kerýho čerta vode mě chcete, jako se ptal ten člověk, co se mu ukázalo to strašidlo.“

„Rádi bychom věděli –“ řekl pan Wardle.

„Ale, ale, můj vzácný pane – můj vzácný pane,“ skočil mu do řeči čilý mužíček.

Pan Wardle pokrčil rameny a už mlčel.

„Rádi bychom věděli,“ pravil mužíček slavnostně, „a klademe tu otázku vám, abychom nevnesli znepokojení do celého domu – rádi bychom věděli, které hosty tu touhle dobou právě máte.“

„Který hosty tady právě máme?“ řekl Sam, jehož mysl se přechodní obyvatelé hostince jeví v vždy v podobě právě té části jejich úboru, která podléhala jeho přímé péči. „Na šestce máme dřevěnou nohu, na třináctce jezdecký boty, na cestáckým pokoji dvoje polobotky, v kumbále za šenkem seděj tydlenc natřený holínky a v lokále sedí ešte inejch pět párů vysokejš bot.“

„A víc už nic?“ řekl mužíček.

„Počkejte,“ odpověděl Sam, když se náhle upamatoval. „Namoutě duchu, na pětce máme ešte hodně vobnošený wellingtonky a k tomu pár dámskejš střevíců.“

„Jaké jsou ty střevíce?“ zeptal se chvatně pan Wardle, který byl – stejně jako pan Pickwick – tím jedinečným výčtem hostů úplně zmatený.

„Venkovská práce,“ odpověděl Sam.

„Je v nich jméno ševce?“

„Něakej Brown.“

„A místo?“

„Muggleton.“

„To jsou oni!“ zvolal pan Wardle. „Přisámbůh, tak jsme je tedy našli!“

„Ne tak zhurta!“ řekl Sam. „Wellingtonky šly do Sudích dvorů.“

„Snad ne!“ řekl mužíček.

„Už jo – pro povolení.“

„Přišli jsme včas,“ zvolal Wardle. „Ukažte nám ten pokoj; nesmíme ztrácet ani okamžik.“

„Ale opatrně, můj vzácný pane – prosím,“ řekl mužíček, „jen opatrně, prosím, opatrně!“ Vytáhl z kapsy červený hedvábný míšek, lovil z něho zlaták a hleděl přitom pronikavě na Sama. Sam se významně šklebil.

„Doveďte nás ihned do toho pokoje a neohlašujte nás,“ řekl mužíček, „a je váš.“

Sam odhodil natřené holínky do kouta a vedl je temnou chodbou a po širokém schodišti. Na konci druhé chodby se zarazil a nastavil ruku.

„Tady máte,“ zašeptal advokát a vtiskl peníz mladému průvodci do dlaně.

Mladík popošel ještě několik kroků a oba přátelé a jejich právní zástupce za ním. U dveří se zastavil.

„Tenhle pokoj?“ zabrumlal mužíček.

Sam přikývl na souhlas.

Starý Wardle otevřel dveře a všichni tři vstoupili do pokoje právě v okamžiku, kdy pan Jingle, který se těsně před nimi vrátil, ukazoval staropanenské tetě povolení k sňatku.

Stará panna hlasitě zavřískla, vrhla se do lenošky a zakryla si tvář rukama.

Pan Jingle popadl povolení a strčil je chvatně do kapsy u kabátu. Nevítaná návštěva popošla doprostřed místnosti.

„Vy – vy jste mi ale povedený darebák, co?“ zvolal Wardle a vztekem se až zajíkal.

„Můj vzácný pane, můj vzácný pane,“ řekl mužíček a položil si klobouk na stůl. „Prosím, jen s rozvahou – prosím. Utrhání na cti: žaloba na krku. Uklidněte se, můj vzácný pane –“

„Jak jste se mohl opovážit unést mi sestru z domu?“ pravil starý pán.

„Tak – tak – zcela správně,“ přikývl mužíček, „to se ptát smíte. Jak jste se mohl opovážit, pane? – Hm, pane?“

„A kdo vlastně, u čerta, jste vy?“ osopil se na něho pan Jingle tak zhurta, že malý pán bezděky ucouvl o několik krůčků.

„Kdo to je, vy lotře?“ zvolal do toho Wardle. „To je můj advokát pan Perker z Gray's Innu. Perkere, já dám toho chlapa k soudu – budu ho žalovat – já ho – já ho – já ho zničím! A ty,“ pokračoval pan Wardle, když se zprudka obrátil k sestře, „ty, Ráchel! Jak tě jen mohlo napadnout ve věku, kdy už bys měla mít rozum, utíkat s takovým větroplachem, tropit rodině ostu-

du a vrhat se sama do neštěstí? Vezmi si klobouk a hajdy domů! Zavolejte hned drožku, přineste dámě účet, slyšíte – slyšíte?“

„Slyším, pane,“ odpověděl Sam, který přiběhl na páně Wardlovo zuřivé zazvonění tak úžasně brzy, že jeho rychlost musela připadat přímo zázračná každému, kdo nevěděl, že po celou dobu této rozmluvy stál v chodbě a tiskl oko na klíčovou díрку.

„Vezmi si klobouk!“ opakoval Wardle.

„Nic takového nedělejte,“ nařídil Jingle. „Odejděte z pokoje, pane – nemáte tady co dělat – dáma má svobodnou vůli – je jí víc než jedenadvacet.“

„Víc než jedenadvacet!“ vyhrkl pan Wardle pohrdavě. „Víc než jedenačtyřicet!“

„To ne!“ zvolala staropanenská teta, u níž rozhořčení nabylo vrchu nad rozhodnutím, že omdlí.

„A to ano!“ odpověděl Wardle. „Je ti padesát a ani o chlup míň!“

Tu staropanenská teta vyrazila hlasitý skřek a pozbyla vědomí.

„Sklenici vody!“ pravil soucitný pan Pickwick, když přivolal hostinskou.

„Sklenici?“ opáčil rozkacený Wardle. „Přineste džber! A zlejte ji celou! Voda jí udělá jen dobře a věru si to zaslouží!“

„Ó, vy ukrutníku!“ zvolala dobrosrdečná hostinská. „Chudinka ubohá!“ A s různými jinými výkřiky jako „Ale jděte, drahoušku – tumáte, napijte se hezky – to vám udělá dobře – nesmíte si to brát tak k srdci – tak, má milá,“ atd. se hostinská ujala staropanenské tety a s pomocí pokojské jí smáčela čelo octem, popleskávala ruce, lechtala na nose, uvolňovala šněrovačku a používala všech ostatních tišivých prostředků, k nimž soucitná ženská stvoření obvykle sahají u dam, které se všemožně snaží vydráždit se až do hysterického záchvatu.

„Drožka čeká, pane,“ řekl Sam, který se objevil mezi dveřmi.

„Tak hajdy,“ zvolal Wardle. „Snesu ji ze schodů.“

Po těchto slovech propukl hysterický záchvat se zdvojenou prudkostí. Hostinská se právě chystala k velmi důraznému ohrazení proti tomuto postupu a vyslovila již také rozhorlený dotaz, považuje-li se snad pan Wardle za pána všeho tvorstva, když tu zasáhl pan Jingle:

„Podomku,“ řekl, „přiveďte mi strážníka.“

„Počkat, počkat,“ řekl malý pan Perker. „Rozvažte si to, pane, rozvažte.“

„Nebudu si nic rozvažovat,“ odpověděl pan Jingle. „Je svou vlastní paní – uvidíme, kdo se ji odváží odnést – leda by si to přála.“

„Já se nedám odnést,“ zamumlala stará panna. „Nechci to.“ (Tu se zhroutila v novém strašlivém záchvatu.)

„Můj vzácný pane,“ řekl mužíček přitlumeně, když odváděl pana Wardla a pana Pickwicka kousek stranou, „můj vzácný pane, jsme ve velmi trapném postavení. Je to žalostný případ – velmi žalostný – ještě nikdy jsem se nesetkal se žalostnějším; ale opravdu, můj vzácný pane, opravdu nemáme právo nějak tuto dámu omezovat v jednání. Upozorňoval jsem vás, než jsme sem šli, můj vzácný pane, že nám patrně nebude zbývat nic než smírná dohoda.“

Nastala krátká přestávka.

„A jakou dohodu byste doporučoval?“ zeptal se pan Pickwick.

„Nu, můj vzácný pane, náš přítel je v nepříjemném postavení – velmi nepříjemném. Nezbyvá asi nic jiného než se smířit s jistou peněžitou ztrátou.“

„Ztráta neztráta, dám rád všechno, jen abych se vyhnul takové ostudě a nenechal tu bláznivou ženskou upadnout do neštěstí na celý život,“ prohlásil Wardle.

„Skoro si myslím, že by se to dalo zařídit,“ řekl cílý mužíček. „Pane Jingle, nešel byste laskavě na chvíli s námi vedle do pokoje?“

Pan Jingle projevil ochotu a čtveřice zašla do vedlejší prázdné místnosti.

„Nuže, pane,“ začal hovořit malý pán, když za sebou pečlivě zavřel dveře, „nebylo by možno najít nějaký způsob, jak celou tu věc urovnat? – Postupte sem, pane – na chvíličku, prosím – sem k oknu, pane, kde můžeme mluvit mezi čtyřma očima – ták, pane, ták, prosím, posaďte se, pane. Nuže, drahý pane, důvěrně řečeno, jen tak mezi námi, víme přece velmi dobře, drahý pane, že jste s tou dámou utekl jen pro její peníze. Nemračte se, pane, nemračte se; pravím, že jen tak mezi námi to víme oba. Jsme oba muži znalí světa a víme dobře, že naši přátelé tady jimi nejsou – že?“

Napjatý výraz páně Jinglovy tváře pozvolna jihl; a levým okem se mu na okamžik mihl záchvěv maličko podobný chápavému mrknutí.

„Zcela správně, zcela správně,“ pravil mužiček, když zpozoroval, jaký učinil dojem. „Nuže, věc se má tak, že kromě několika set liber nemá dáma nic nebo skoro nic, dokud nezemře její matka – statná stará dáma, drahý pane, že?“

„Stará,“ řekl pan Jingle úsečně, ale s důrazem.

„Nu, ovšem,“ přikývl advokát a zlehka si odkašlal. „Máte úplně pravdu, drahý pane, je to už pěkný věk. Ale pochází ze staré rodiny, drahý pane; staré v každém smyslu toho slova. Zakladatel té rodiny přišel do Kentu, když Julius Caesar vtrhl do Británie, a od té doby se pouze jediný člen rodiny nedožil pětaosmdesátky, a to proto, že byl za vlády jednoho z Jindřichů stát. Staré paní není ještě ani třiasmdesát, drahý pane.“ Mužiček se odmlčel a vzal si šňupek.

„Nuže?“ zvolal pan Jingle.

„Nuže, drahý pane – vy nešňupete? – ó, tím lépe – nákladný zvyk – nuže, drahý pane, jste hezký mladý muž, znalý světa a schopný dopracovat se bohatství, kdybyste měl něco do začátku, ne?“

„Nuže?“ řekl pan Jingle opět.

„Rozumíte mi?“

„Ne docela.“

„Nemyslíte – uvažujte nyní sám, drahý pane, co vám říkám – nemyslíte, že padesát liber a svoboda by bylo lepší než slečna Wardlová a vyhlídka na dědictví?“

„Nemyslím, kdepak – to nestačí ani z poloviny!“ řekl pan Jingle a vstal.

„Počkat, počkat, drahý pane,“ odporoval malý advokát a chytil ho za knoflík. „Pěkná okrouhlá sumička – muž jako vy ji může obratem ztrojnásobit – s padesáti librami se dá hodně pořídit, drahý pane.“

„Se sto padesáti se dá pořídit víc,“ odpověděl pan Jingle chladnokrevně.

„Nu, drahý pane, nebudeme přece mařit čas a přít se o malichernosti,“ pokračoval mužiček, „řekněme – řekněme tedy – sedmdesát.“

„Nestačí,“ řekl pan Jingle.

„Neodcházejte, drahý pane – prosím, jen žádný spěch,“ pravil mužiček. „Osmdesát, co říkáte? Napíšu vám hned šek.“

„Nestačí,“ řekl pan Jingle.

„Nu dobrá, drahý pane, dobrá,“ pravil mužiček a stále ho držel, „řekněte mi tedy, *kolik* stačí?“

„Drahý špás,“ namítl pan Jingle. „Kapsa prázdná – jízda poštou devět liber, povolení k sňatku tři – to máme dvanáct – odškodnění sto – máme sto dvanáct – ublížení na cti – a ztráta dámy –“

„Ano, drahý pane, ano,“ pravil mužiček se znaleckým pohledem, „ty dvě poslední položky vynechte. To máme tedy sto dvanáct liber – řekněme sto – tak co?“

„A dvacet k tomu,“ řekl pan Jingle.

„Ale jděte, pojďte, napíšu vám šek,“ domlouval mu mužiček; a hned se také posadil ke stolu, aby tak učinil.

„Splatnost určíme na pozítří,“ pokračoval mužiček a podíval se přitom na pana Wardla, „a mezitím si dámu odtud odveze-me.“ Pan Wardle zamračeně přikývl.

„Sto,“ řekl mužiček.

„A dvacet,“ dodal pan Jingle.

„Drahý pane!“ namítl mužiček.

„Dejte mu to,“ vložil se do hovoru pan Wardle, „a ať táhne!“ Malý muž tedy napsal šek a pan Jingle si ho schoval do kapsy.

„A teď ať už jste odsud venku!“ řekl Wardle a vyskočil.

„Můj vzácný pane!“ konejšil ho mužiček.

„A pamatujte si,“ řekl pan Wardle, „že by mě nic na světě nebylo přimělo, abych přistoupil na takovéhle narovnání – ba ani ohled na rodinu ne – kdybych nebyl věděl, že v tu chvíli, jakmile ucítíte nějaké peníze v kapse, potáhnete ke všem čertům, možno-li ještě rychleji, než byste šel bez nich –“

„Můj vzácný pane,“ domlouval mu mužiček znovu.

„Mlčte, Perkere,“ pokračoval Wardle. „Opusťte tuto místnost, pane!“

„Už jsem venku,“ řekl nestoudný Jingle. „Pá, pá, Pickwíčku!“

Kterýkoli nepředpojatý divák, který by byl mohl při závěrečných slovech této rozmluvy pozorovat výraz osvětleného muže, jehož jméno korunuje název tohoto díla, by se byl asi chtěl nechtě podívil, že oheň hněvu, který mu šlehal z očí, neroztavil skla jeho brýlí – tak velebně mohutný byl jeho hněv. Nozdry se mu chvěly a pěsti bezděky zatínaly, když slyšel, jak ho ten padouch oslovil. Ale ovládl se zas – a nerozdrtil ho.

„Tumáte,“ pokračoval zatvrzelý zrádce a hodil povolení panu Pickwickovi pod nohy, „dejte přepsat jméno – dámu odvezte domů – pro Ťupíčka dobrá!“

Pan Pickwick byl sice filozof, ale filozofové jsou koneckonců jen lidé v krunýři. Šíp ho zasáhl a pronikl jeho filozofickým pancířem přímo až k srdci. V záchvatu zloby uchopil kalamář, mrštil jím zuřivě po panu Jingleovi a vrhl se za ním. Ale pan Jingle již zmizel a pan Pickwick se octl v Samově náručí.

„Ouha,“ řekla tato výstřední námezdná osoba, „ste asi z laciného kraje, pane, koukněte na ten nábytek. Tady ten inkoust píše sám, podepsal vás na zeď. Jen klid, pane, jakejpak by to mělo smysl, abyste se honil za člověkem, kerej si pomoh a toudle dobou je už někde na druhým konci Southwarku?“

Mysl páně Pickwickova, jako mysl všech vpravdě velkých lidí, se neuzavírala rozumovým důvodům. Dovedl uvažovat rychle a pádně a stačila jen chvilinka přemýšlení, aby si uvědomil, jak neplodný je jeho hněv. A pan Pickwick se uklidnil stejně rychle, jak vzkypěl; lapal jen po dechu a hleděl dobromyslně z přítele na přítele.

Máme vylíčit nárek, který následoval, když slečna Wardlová poznala, že ji proradný Jingle opustil? Máme tu podat výtah z páně Pickwickova mistrného popisu toho srdceryvného výjevu? Jeho zápisník, zbrocený slzami soucitné dobroty a lidskosti, leží rozevřený před námi; jen slůvko, a octne se v rukou sazeče. Ale ne! Budeme pevní, odoláme! Líčením takového utrpení srdce veřejnosti drásat nebudeme!

Zvolna a smutně se oba přátelé a zhrzená dáma vraceli nazítří muggletonským hřmotným dostavníkem. Chmurně a temně zasmušile stíny letního večera celé okolí, když opět dojezili do Dingley Dellu a stanuli ve vchodu do Zemanského dvora.

KAPITOLA JEDENÁCTÁ

Přináší novou cestu a starožitný nález. Popisuje páně Pickwickovo rozhodnutí zhlédnout volbu poslance a obsahuje rukopis starého faráře

Noc klidu a odpočinku v hlubokém tichu Dingley Dellu i hodinový pobyt na svěžím a vonném vzduchu nazítří ráno zotavily pana Pickwicka úplně z následků nedávné tělesné námahy

a duševní úzkosti. Celé dva dny byl ten osvětlený muž odloučen od přátel a stoupenců; a žádná normální lidská mysl si nedovede dost náležitě představit, s jak velkou měrou radosti a pohnutí vykročil vstříc panu Winklovi a panu Snodgrassovi, aby se s nimi pozdravil, když se na zpáteční cestě z časné procházky s těmito pány setkal. Potěšení bylo obapolné – neboť kdo by byl kdy mohl pohlédnout do páně Pickwickovy rozjařené tváře a nezakusil ten blahý pocit? Ale přece se zdálo, jako by se nad jeho společníky vznášel jakýsi tíživý mrak; velký muž ho mimoděk vycítoval, ale nedovedl si to vůbec nijak vysvětlit. Ve výrazu obou přátel bylo cosi záhadného, cosi stejně nezvyklého jako znepokojivého.

„A jak,“ pravil pan Pickwick, když si potřásl se stoupenci rukou a vyměnil s nimi vřelé pozdravy na uvítanou, „jak se vede Tupmanovi?“

Pan Winkle, jemuž tato otázka vlastně platila, neodpověděl. Odvrátil hlavu a zdálo se, že se pohřížil do trudnomyslného přemítání.

„Snodgrassi,“ pravil pan Pickwick vážně, „jak se vede našemu příteli? Snad není nemocný?“

„Není,“ odpověděl pan Snodgrass a na cituplném víčku se mu zachvěla slza jako dešťová kapka na okenním křídle. „Ne, není nemocný.“

Pan Pickwick se zastavil a hleděl střídavě z jednoho přítele na druhého.

„Winkle – Snodgrassi,“ pravil pan Pickwick, „co to znamená? Kde je náš přítel? Co se stalo? Mluvte – zapřísahám vás, snažně vás prosím – nikoli! – příkazuji vám, mluvte!“

V páně Pickwickově chování bylo něco tak velebného, tak důstojného, že tomu nebylo možno odolat.

„Je pryč!“ řekl pan Snodgrass.

„Pryč!“ zvolal pan Pickwick. „Pryč?“

„Pryč!“ opakoval pan Snodgrass.

„A kde?“ vyhrkl pan Pickwick.

„To se můžeme pouze dohadovat z tohoto dopisu,“ odpověděl pan Snodgrass, vyňal z kapsy list a vložil ho příteli do ruky. „Včera ráno, když došla od pana Wardla zpráva se sdělením, že se navečer vrátíte s jeho sestrou domů, jsme pozorovali, že náš přítel propadá ještě víc zádumčivosti, která ho skličovala již celý

především den. Zakrátko pak zmizel; celý den po něm nebylo ani stopy a večer přinesl podomek z Koruny v Muggletonu tento dopis. Tupman mu ho svěřil už ráno s důtklivým příkazem, aby ho odevzdal až večer.“

Pan Pickwick otevřel dopis. Bylo to vlastnoruční písmo jeho přítele a stálo v něm:

Drahý Pickwicku!

Vy, drahý příteli, jste vysoce povznesen nad přemnohé světské křehkosti a slabosti, které obyčejní smrtelníci nedovedou překonat. Vy nevíte, co to znamená, je-li člověk na jeden ráz opuštěn rozkošnou a půvabnou bytostí a zároveň padne za oběť úskokům ničemy, který pod škraboškou přátelství skrýval lstivý úšklebek. Doufám pevně, že to nikdy nepoznáte.

Každý dopis, adresovaný na mé jméno do hostince U Kožené láhve v Cobhamu v Kentu, mě stihne – za předpokladu ovšem, že budu ještě živ. Prchám před tváří tohoto světa, který se mi zprotivil. A kdybych odešel ze světa nadobro, politujte mě a odpusťte mi. Život, drahý Pickwicku, se mi stal nesnesitelným. Zmužilý duch, který plane v našem nitru, je jako krosna, na kterou klademe těžké břímě světských starostí a trampot; a selže-li u nás tento duch, stává se životní břímě neúnosným. Klesáme pod ním. Můžete to říci Ráchel – ó, to jméno! –

Tracy Tupman

„Musíme okamžitě odtud,“ řekl pan Pickwick, když opět skládal dopis. „Stejně by od nás nebylo slušné, abychom tu zůstávali po tom, co se stalo; nyní však máme povinnost jít hledat svého přítele.“ Domluvil a v čele skupiny zamířil k domu.

Jeho úmysl se rychle roznesl. Prosili ho naléhavě a důtklivě, aby zůstal, ale pan Pickwick byl neoblomný. Právil, že jisté důležité věci vyžadují, aby se jim okamžitě věnoval. Starý farář byl náhodou u toho.

„Snad neodcházíte opravdu?“ řekl a odváděl si pana Pickwicka stranou.

Pan Pickwick opakoval dřívější nezvratné rozhodnutí.

„Pak tedy,“ řekl starý pán, „přijměte tento krátký rukopis. Tešil jsem se nadějí, že se mi naskytne příležitost, abych vám ho osobně přečetl. Našel jsem ho po smrti přítele – lékaře,

zaměstnaného v našem okresním ústavu pro choromyslné – mezi všelijakými papíry, které jsem měl roztrždit a podle vlastního uznání buď zničit, nebo zachovat. Stěží mohu uvěřit, že ten rukopis je pravý; je ovšem jisté, že písmo není přítelovo. Ale ať už to je vskutku výplod šilence, nebo jen příběh založený na blouznivém třeštění některého nešťastníka (což považuji za pravděpodobnější), přečtěte si ho a posuďte sám.“

Pan Pickwick přijal rukopis a za četných projevů přátelství a úcty se s dobrotivým starým pánem rozloučil.

Rozloučit se s obyvateli Zemanky, kteří přijali naše přátele tak pohostinně a srdečně, byl úkol těžší. Pan Pickwick políbil mladé dámy – chtěli jsme již říci, že tak, jako by to byly jeho vlastní dcery, ale poněvadž je možné, že do pocelu vložil trochu víc vřelosti, nebylo by takové přirovnání asi zcela na místě – se synovskou srdečností objal starou paní a se svrchovanou blahovůlí hladil po růžovém líčku mladé služebné, zatímco jim jedné po druhé tiskl do dlaně poněkud hmotnější výraz uznání. Výměna upřímných citových projevů při loučení se skvělým starým hostitelem a s panem Trundlem byla ještě srdečnější a delší; a teprve tehdy, když se po několikerém volání a shánění odkudsi z tmavé chodby vynořil pan Snodgrass a brzy po něm i Emílie (jejíž jasné oči vypadaly neobvykle zamžené), mohli se naši tři přátelé od svých vlídných hostitelů konečně odtrhnout. Ještě mnohokrát se ohlédli na Zemanský dvůr, když zvolna odcházeli, a ještě mnohý polibek poslal pan Snodgrass vzduchem v odpověď na bílou skvrnku, která se třepotala v jednom z hořejších oken a nápadně se podobala dámskému facalíčku, než zákrut cesty skryl starý dům jejich zrakům.

V Muggletonu si najali kočár do Rochesteru. Cestou do tohoto města se palčivost jejich žalu zmírnila do té míry, že po příjezdu mohli s chutí zasednout k znamenitému, byť trochu časnému obědu; a když se pak vyptali řádně na cestu, vydali se naši tři přátelé hned po obědě procházkou dál do Cobhamu.

Byla to rozkošná procházka, neboť bylo příjemné červnové odpoledne a cesta je vedla hlubokým stinným lesem; chladivý vánek jemně šelestil v hustém listí a vzduch se tetelil zpěvem ptactva rozsazeného na haluzích. Staré stromy byly obrostlé silnou vrstvou břečťanu a mechu a hebká svěží tráva pokrývala zem jako hedvábný koberec. Z lesa vyšli do otevřeného parku

se starobylým zámečkem, vystavěným v neobyčejně malebném slohu alžbětinské doby. Kolem dokola se jim na všech stranách otvíraly daleké výhledy na mohutné duby a jilmy; na šťavnaté trávě se popásala velká stáda vysoké a co chvíli kdesi vyrazil vyplašený zajíc a uháněl do dáli rychlostí stínů, vrhaných na zem lehkými mráčky, které se jako prchavý dech léta honily nad slunečným krajem.

„Kdyby tohle,“ pravil pan Pickwick a rozhlížel se, „kdyby tohle bylo místo, kam by se uchýlovali všichni, kdo trpí nemocí našeho přítele, pak myslím, že by se jim dřívější láska kездеjšímu světu vrátila velmi brzy.“

„Také myslím,“ přisvědčil pan Winkle.

„Opravdu,“ dodal pan Pickwick, když kráčeli ještě půl hodiny a cesta je dovedla do dědiny, „opravdu, tohle je místo! Na to, že si ho vybral k pobytu člověk, který zanevřel na celé lidstvo, je to nejpůvabnější a nejvhodnější ze všech míst na světě, která jsem v životě dosud spatřil.“

Pan Winkle a pan Snodgrass vyslovili souhlas také s tímto názorem; a když se naši tři poutníci vyptali na cestu ke Kožené láhvi a došli k ní, vstoupili do čisté a pohodlné venkovské hospůdky a hned se ptali po pánovi jménem Tupman.

„Tome, zaveď pány do jídelny,“ řekla hostinská.

Statný venkovský výrostek otevřel dveře na konci chodby a tři přátelé vešli do dlouhé místnosti s nízkým stropem, vybavené velkým počtem židlí roztodivných tvarů s koženým potahem a vysokým lenochem a vyzdobené množstvím různých starých podobizen a hrubě kolorovaných tisků ještě starších. Na druhém konci místnosti byl stůl pokrytý bílým ubrusem a bohatě prostřený pečeným kuřetem, uzeným, pivem a různými jinými dobrotami; a u stolu seděl pan Tupman a vypadal jako pravý opak člověka, který se již s vezdejším světem rozloučil.

Když přátelé vstoupili, odložil jmenovaný pán příbor a s truchlivým výrazem ve tváři jim vykročil vstříc.

„Nečekal jsem, že vás tu uvidím,“ řekl, když tiskl ruku panu Pickwickovi. „Je to od vás velmi laskavé.“

„I co!“ pravil pan Pickwick, posadil se a otíral si čelo, které mu vydatná procházka orosila krůpějemi potu. „Najezte se a pojdte se pak se mnou na chvíli projít. Chci si s vámi promluvit mezi čtyřma očima.“

Pan Tupman se přizpůsobil vyslovenému přání. Pan Pickwick se osvěžil vydatným douškem piva a čekal, až přítel bude hotov. Pan Tupman brzy dojedl a oba pak vyšli spolu ven.

Půl hodiny bylo možno pozorovat jejich postavy, jak se vytrvale procházejí po hřbitůvku sem a tam, zatímco se pan Pickwick zabýval vyvracením společníkova odhodlání. Opakovat kterýkoli z jeho důvodů by bylo zbytečné, neboť jaká slova by jim dovedla propůjčit tu přesvědčivost a pádnost, kterou jim dodávala mluva a chování velkého muže, z jehož mysli vyvěraly? Nezáleží na tom, byl-li pan Tupman svého ústraní prostě již syt, nebo bylo-li nad jeho síly, aby se ubránil náporu výmluvnosti, který se na něho soustřeďoval – jisto však je, že nakonec úspěšným výzvám *neodolal*.

Málo mu prý sejde na tom, prohlásil, kde ten mizerný zbytek bedného života proživoří; ale přikládá-li už přítel jeho skromné společnosti takový význam a tolik váhy, pak je prý ochoten všechna dobrodružství s ním sdílet.

Pan Pickwick se usmál – podali si ruce – a vykročili na zpáteční cestu, aby se připojili k ostatním.

A právě v tom okamžiku učinil pan Pickwick onen nesmrtelný objev, který pak byl pýchou a chloubou jeho přátel a předmětem zájmu všech znalců starožitností v Anglii i ve všech ostatních zemích celého světa. Minuli dveře hostince a zašli kousek do vesnice, než se upamatovali přesně na místo, kde hostinec vlastně je. Když se obraceli, padl páně Pickwickův pohled na menší otlučený kámen, zabořený před dveřmi jedné chalupy zčásti do země. Zastavil se.

„To je velmi podivné!“ pravil pan Pickwick.

„Co je podivné?“ zeptal se pan Tupman a bystře pozoroval všechny předměty kolem sebe, jen ten pravý ne. „Pane na nebi, co je?“

Tento výkřik byl výrazem nepotlačitelného úžasu, který se ho zmocnil, když spatřil pana Pickwicka, jak se v záchvatu objevitelského zápalu vrhá na kolena před malým kamenem a začíná z něho kapesníkem horečně stírat prach.

„Je na něm nápis,“ pravil pan Pickwick.

„Je-li možno?“ řekl pan Tupman.

„Rozeznávám,“ hovořil dál pan Pickwick, otíral vši silou kámen a třel si za brýlemi oči, „rozeznávám kříž a písmeno M

a potom K. To je důležité,“ pokračoval pan Pickwick a vstal. „Je to nějaký velmi starý nápis, možná mnohem starší než ty zdejší starobylé obecní pastoušky. Ten nesmí přijít vniveč!“

Zaklepal na dveře chalupy. Otevřel mu nějaký podruh.

„Víte snad, příteli, jak se sem dostal tenhle kámen?“ zeptal se ho dobromyslný pan Pickwick.

„Ne, pane, to nevím,“ odpověděl muž zdvořile. „Byl tady už dávno předtím, než jsem se narodil, dávno před námi všemi.“

Pan Pickwick vrhl na přítele hrdý, vítězný pohled.

„Myslím, že vám – že vám na něm asi nijak zvlášť nezáleží,“ pravil pan Pickwick, úzkostí celý rozechvělý. „Byl byste ochoten ho prodat?“

„Chm! Ale kdopak by ho koupil?“ namítl muž, na jehož tváři se objevil výraz, který měl pravděpodobně vyjadřovat velkou mazanost.

„Dám vám za něj teď na místě deset šilinků,“ pravil pan Pickwick, „když mi ho vykopáte ze země.“

Snadno si lze představit údiv celé vesničky, když si pan Pickwick s velkým vypětím sil odnášel kámen (vyrvaný zemi rýčem na jedno podebrání) vlastníma rukama do hostince, kde ho pak pečlivě umyl a položil na stůl.

Jásot a radost Pickwickovců neznaly mezí, když jejich trpělivost a vytrvalou pílí, mytí a oškrabování korunoval úspěch. Kámen byl hrbolatý a nerovný a písmena křivá a rozházená, ale tento úryvek nápisu bylo možno rozeznat zcela jasně:

†
MEZN
IKBI
LAS
TUM
PSE

Panu Pickwickovi zářily oči slastí, když tak seděl a kochal se pokladem, který objevil. Dosáhl jednoho z nejvyšších cílů své ctižádosti. V krajině proslulé tím, že oplývá památkami z dávných věků; v dědině, kde se některé upomínky dávných dob dochovaly až na naše časy, objevil on – on, předseda Pickwickova klubu! – záhadný a podivuhodný nápis nesporně starobylý, jenž

zcela unikl pozornosti všech četných učenců, kteří tam byli již před ním. Jen stěží mohl uvěřit vlastním smyslům.

„Tohle – tohle,“ pravil, „u mne rozhodlo. Zítřka se vrátíme do Londýna.“

„Zítřka!“ zvolali jeho stoupenci a obdivovatelé.

„Zítřka,“ potvrdil pan Pickwick. „Tento poklad je nutno ihned dopravit tam, kde je ho možno podrobit zevrubnému prozkoumání a zjistit řádně jeho význam. Mám pro tento krok ještě jiný důvod. V několika dnech se budou v eatanswillském volebním obvodu konat volby, při nichž kortešem jednoho z kandidátů je pan Perker, pán, s nímž jsem se nedávno seznámil. Spatříme tam a podrobně seznáme výjev pro každého Angličana tak zajímavý.“

„Ano, tak jest!“ ozvalo se nadšené volání tří hlasů.

Pan Pickwick se rozhlédl kolem sebe. Oddanost a horlivost jeho ctitelů mu rozžehla v nitru plamen nadšení. Byl jejich vůdcem, a byl si toho vědom.

„Oslavme tedy šťastné shledání a posedme si družně u skleňičky,“ pravil. Tento návrh, stejně jako předešlý, byl přijat s jednomyslným povděkem. A když uložil důležitý kámen vlastní rukou do malé bedýnky, zakoupené pro ten účel od hostinské, usadil se pan Pickwick do křesla v čele stolu a zahájil sedánek zasvěcený společné oslavě a přátelskému hovoru.

Bylo již po jedenácté – pozdní hodina pro takovou vísku, jako je Cobham – když se pan Pickwick odebral do pokoje, přichystaného k přijetí vzácného hosta. Otevřel dokořán mřížkované okno, a když postavil svícen na stůl, pohřížil se do dlouhého přemítání o překotných událostech posledních dvou dní.

Hodina i místo byly hloubavému rozjímání velmi příznivé; pana Pickwicka z něho vyburcovaly hodiny na kostele, když odbýjely půlnoc. První úder dvanácté hodiny mu zazněl v uchu slavnostně, ale když zvon umkl, připadalo mu ticho nesnesitelné – bylo mu téměř, jako by byl přišel o společníka. Zmocnil se ho neklid a rozčilení; chvatně se svlékl, a když postavil noční knůtek do výklenku krbu, lehl si do postele.

Každý jistě již zažil ten nepříjemný duševní stav, při kterém se pocit tělesné únavy marně snaží zdolat úpornou nespavost. V takovém stavu byl právě tu chvíli pan Pickwick; převaloval se hned na tu stranu, hned zas na druhou, usilovně a vytrvale tiskl oči, aby se ukolébal do spánku, ale nic naplat. Zavinila-li to nezvyklá

námaha, kterou zakusil, nebo horko nebo brandy s vodou nebo cizí postel – ať již to mělo původ jakýkoli, myšlenky se mu neustále nepříjemně vracely k ponurým obrazům v jídelně i k strašidelným zkazkám, vyvolaným jimi při večerní besedě. Když se tak převaloval z boku na bok už půl hodiny, došel k neuspokojivému závěru, že další námaha je marná a že nemá smysl, aby se snažil usnout; vstal proto a trochu se oblékl. Všechno je lepší, myslil si, než tak ležet a představovat si všemožné hrůzy. Vyhlédl z okna – venku byla hluboká tma. Prošel se po pokoji – bylo v něm velmi teskno. Přešel několikrát od dveří k oknu a od okna ke dveřím, když mu poprvé vstoupil na mysl rukopis starého faráře. Dobrý nápad! Nebude-li ho rukopis zajímat, možná, že ho uspí. Vytáhl ho z kapsy kabátu, přitáhl si stoleček k posteli, očistil knot svíčky, aby dobře hořela, nasadil si brýle a dal se do čtení. Písmo rukopisu bylo zvláštní a silně zašpiněné, listy byly potřísněny četnými skvrnami. Již nadpis ho polekal; a pan Pickwick se neubráníl, aby se opatrně nerozhlédl po pokoji. Pak si však řekl, jak zpozdlé je poddávat se podobným pocitům, znovu si upravil světlo a četl:

Šilencovy zápisky

Ano! – šilencovy! Jak by mě bylo to slovo před dávnými lety zasáhlo až v hloubi srdce! Jak by ve mně bylo vystupňovalo pocit hrůzy, který mě občas přepadal! Jak by mi bylo zpěnilo krev, až by mi šuměla a bušila v žilách, až by mi ledová rosa strachu vyrazila ve velkých krupějích na kůži a kolena by se mi hrůzou roztřásla! Ale teď mám to slovo docela rád. Je to pěkné jméno. Ukažte mi mocnáře, jehož hněvivého zamračení se kdy lidé báli tak jako záblesku v šilencově pohledu – mocnáře, jehož provaz a sekýra byly kdy jen z poloviny tak osudně jisté jako drtivý hmat šilencovy ruky! Hohó! Jak skvělé je být šilený! Vidět ty zevlouny za železnými mřížemi, jak na mě okounějí jako na zuřivého lva – skřípat zuby a výt po celou dlouhou, tichou noc k veselému řinkotu těžkého řetězu – a unesen tou skvostnou hudbou se svíjet na slámě a hrabat se v ní! Sláva! Ať žije bláznec! Ó, jak nádherné to bydlo!

Pamatuji se na dny, kdy jsem se šilenství bál; kdy jsem se s úlekem probouzel ze spánku, padal na kolena a modlil se, aby

mě nebe ušetřilo kletby lidského plemene; kdy jsem prchal před pohledem na veselí a štěstí, skrýval se někde v ústraní a trávil nekonečné hodiny pozorováním, jak postupuje horečka, která mi měla rozleptat mozek. Věděl jsem, že šílenství mi kolotá spolu s krví celým tělem, že mi vězí i v samém morku kostí; že přešlo celé jedno pokolení, aniž se u něho ta morová rána projevila, ale že jsem první, v němž znovu ožije. Věděl jsem, že tomu tak být musí; že tomu tak bylo vždycky a také tomu tak vždycky bude; a když jsem se choulil v některém temném koutě pokoje, kde bylo mnoho lidí, a když jsem viděl, jak si šuškájí a ukazují prstem a ohlížejí se po mně, věděl jsem dobře, že spolu hovoří o člověku, kterého osud zatratil k šílenství; a tu jsem se zase odkrádal, abych tupě bloumal v samotě.

To jsem dělal po léta; byla to léta dlouhá, předlouhá. Noci tu bývají někdy dlouhé – nekonečně dlouhé; to však není nic proti těm neklidným nocím a strašlivým snům, jaké jsem míval v té době. Až mě mrazí, když si na ně vzpomenu. Obrovité chmurné postavy s potměšilými a rozšklebenými tvářemi se krčily v koutech pokoje a v noci se skláněly nad mé lože a vábily mě k šílenství. Říkaly mi tichým šeptem, že podlaha ve starém domě, v němž zemřel otec mého otce, je zbrocena jeho vlastní krví, kterou v záchvatu zuřivého šílenství sám prolil. Zacpával jsem si uši, ale ty stvůry mi ječely přímo do hlavy, až se jejich řev rozléhal celým pokojem; vřeštěly, že v celém pokolení dědova otce šílenství dřímalo, ale že dědův děd žil dlouhá léta s rukama přikovanými k zemi, aby nemohl sám sebe rozervat na kusy. Věděl jsem, že mluví pravdu – věděl jsem to dobře. Vypátral jsem pravdu už dávno předtím, ačkoli se ji přede mnou pokoušeli zatajit. Ha, ha! Byl jsem na ně příliš chytrý, třebaže mě považovali za blázna!

Konečně to na mě přišlo a jen jsem se divil, jak jsem se toho mohl vůbec někdy bát. Mohl jsem nyní jít mezi lidi a smát se a křičet stejně dobře jako oni. Věděl jsem, že jsem blázen, ale oni o tom neměli ani sebeslabší ponětí. Jak jsem si liboval a kochal se rozkoší z pomýšlení, že jsem na ně nakonec vyvrátil po tom jejich dřívějším ukazování a pokukování, dokud jsem ještě blázen nebyl a kdy jsem se jen děsival, že bych se snad jednou zbláznit mohl! Tak jsem se chechtal a jásal radostí, když jsem byl sám a pomyslel si, jak dobře umím skrývat své tajemství a jak rych-

le by mě byli mí milí přátelé opustili, kdyby byli znali pravdu! Rozjařením bych byl nejraději bujně výskal, když jsem obědval ve dvou s některým bodrým a hluchým mladíkem a pomyslel si přitom, jak by asi zesinal a jak rychle by vzal nohy na ramena, kdyby věděl, že ten milý přítel, jenž sedí na dosah ruky a brousí si třpytivě lesklý nůž, je šílenec, který má všechnu moc a poloviční chuť prohnat mu ho srdcem! Ó, býval to veselý život!

Dostalo se mi bohatství; topil jsem se v blahobytu a opájel se radovánkami, jejichž rozkoše mi tisícinásobně zvyšovalo vědomí dobře strážného tajemství. Zdědil jsem majetek. Zákon – sám zákon s orlím zrakem – podlehl klamu a odevzdal sporné tisíce do rukou šílence. Kam dali rozum bystrozrací lidé se zdravou myslí? Kam se poděl ostrovtip právníků, dychtivých odhalit kdejaký háček? Šilencova chytrost je překonala všechny.

Měl jsem peníze. Jak mi nadbíhali! Rozhazoval jsem plnými rukama. Jak mě velebili! Jak se ti tři hrdí a zpupní bratři přede mnou plazili! A starý bělovlasý otec také – ta úcta! – ta vážnost! – to oddané přátelství! – zbožňoval mě! Staroch měl dceru a mladíci sestru; a všichni byli chudí. Pět chudáků a já boháč, a když jsem se s dívkou oženil, spatřil jsem, jak jejímu nuzáckému příbuzenstvu pohrává na tváři vítězoslavný úsměv při pomýšlení na to, jak dobře nastrojili léčku a jakou pěknou kořist lapili. Ale bylo na mně, abych se usmíval. Usmíval! Ne! Abych se smál, chechtal na celé kolo, rval si vlasy, válel se po zemi a řičel radostí! Neměli ani ponětí, že ji provdali za blázna.

Ale počkat! I kdyby to byli věděli, byli by ji zachránili? Sestřino štěstí proti manželovu zlatu? Chm, jako nejlehčí pírkó, které odfouknu do vzduchu, proti skvělému řetězu, který zdobí mé tělo!

Ale v jedné věci jsem se přes všechnu chytrost zmátl. Kdybych nebyl býval blázen – neboť my šílenci býváme sice velmi bystří, ale někdy přece jen podlehneme klamu – byl bych poznal, že dívce by bývalo milejší, kdyby ji ztuhlou a studenou uložili do těžké olovené rakve, než aby ji uvedli do mého bohatého skvělého domu jako nevěstu, která budí v lidech závist. Byl bych věděl, že srdcem patří černoookému mládenci, jehož jméno jsem jednou zaslechl z jejích úst, když je z neklidného spánku zasténala; byl bych věděl, že mi ji obětovali, aby zachránila starého bělovlasého otce a zpupné bratry před bídou.

Nepamatuji si už teď ani postavy, ani tváře, ale vím, že dívka byla krásná. *Vím* to, protože za jasných měsíčních nocí, když se s úlekem probudím ze spánku a všude kolem je hluboké ticho, vídám v jednom koutě této cely stát tiše a bez hnutí útlou a zchřadlou postavu, které po zádech splývají dlouhé černé vlasy, čechrané nepozemským vánkem; a ta postava na mě upřeně zírá očima, které se nezavírají, ba ani jedinkrát nemrknou. Pst! Krev mi stydne u srdce, když o tom píši – je to postava její; tvář má velmi bledou a oči skelně jasné – ale znám je dobře. Ta postava sebou nikdy nehne, nikdy se nešklebí ani nemluví jako jiné, kterých tu někdy bývá plno; připadá mi však tím hroznější – dokonce hroznější než přízraky, které mě vábívaly před dávnými lety – přichází přímo z hrobu a je tak strašlivě mrtvolná!

Téměř rok jsem pozoroval, jak ta tvář ustavičně bledne a bledne; téměř rok jsem vídal, jak jí po smutných lících kanou kradmé slzy, ale nevěděl jsem proč. Nakonec jsem na to však přišel. Nemohli to přede mnou dlouho tajit. Nikdy mě neměla ráda; nikdy jsem nevěřil, že by mě milovala. Opovrhovala mým bohatstvím a nenáviděla přepych, v němž žila – to jsem neočekával. Milovala jiného. Na to jsem nikdy nepomyslel. Přepadaly mě podivné pocity; a myšlenky, které mi do hlavy nasazovala jakási tajemná moc, se mi v divém víru honily mozkiem. K ní jsem nenáivist necítil, ale nenáviděl jsem mladíka, pro kterého nepřestávala plakat. Litoval jsem ji – ano, litoval – pro ten bídný život, k němuž ji odsoudila její krutá a sobecká rodina. Věděl jsem, že nemůže dlouho žít, ale představa, že by před smrtí mohla dát život nějakému nešťastnému tvorů osudem předurčenému k tomu, aby svému potomku dal do vínku šílenství, mě přiměla k rozhodnutí. Usmyslil jsem si, že ji zabiji.

Dlouhé týdny jsem uvažoval o jedu, potom o utopení a nakonec o ohni. Nádherná podívaná, vidět takový honosný dům v jednom plameni a v něm šilencovu ženu, jak se peče na škvarek! A jak skvělý žert bych si byl ztropil, kdybych byl na odhalení žháře vypsál velkou odměnu a kdyby se pak byl nějaký příčetný člověk houpal na šibenici za čin, který jaktěživ nespáchal! A to všechno jen s trochou šilencova chytráctví! Často jsem o tom uvažoval, ale nakonec jsem od toho upustil. Ó, jaká rozkoš, den co den brousit břitvu, ohmatávat její ostří a představovat si hlubokou ránu, která se po jediném řezu tou teninkou lesklou čepelí rozzeje!

Konečně mi staří duchové, kteří mě předtím tak často navštěvovali, našeptali do ucha, že přišel čas, a vtiskli mi obnaženou břitvu do dlaně. Sevřel jsem ji pevně, tiše jsem se vyplížil z postele a sklonil jsem se nad ženu, která spala s obličejem přikrytým rukama. Když jsem jí ruce jemně odtáhl, spadly jí bezvládně na prsa. Plakala předtím, neboť stopy po slzách na tváři byly ještě vlhké. Z obličeje jí zíral klid a mír; a právě když jsem se na ni díval, zjasnily se její bledé rysy klidným úsměvem. Položil jsem jí zlehka ruku na rameno. Trhla sebou – byl to jen prchavý sen. Znovu jsem se nad ni naklonil. Vykřikla a probudila se.

Jediný pohyb mé ruky a už nikdy by nebyla ani křikla, ani hlesla. Ale polekal jsem se a ucouvl jsem. Hleděla mi upřeně do očí. Nevím jak a proč, ale její pohled mi bral odvahu a děsil mě; chvil jsem se před ním strachem. Vstala z postele a stále na mě hleděla s úporným klidem. Třásl jsem se. Měl jsem břitvu v ruce, ale nebyl jsem schopen jediného pohybu. Couvala ke dveřím. Když byla téměř u nich, otočila se a odvrátila oči od mé tváře. Kouzlo bylo totam. Skočil jsem po ní a sevřel jí rameno. Několikrát vykřikla a zhroutila se na zem.

V tu chvíli jsem ji mohl zabít bez zápasu, ale celý dům byl již na nohou. Slyšel jsem dusot kroků na schodech. Uložil jsem břitvu do zásuvky, kde obvykle bývala, odemkl jsem dveře a volal hlasitě o pomoc.

Přišli a zdvihli ji a položili na postel. Ležela tam v bezvědomí několik hodin; a když se jí zas vrátil život, zrak i řeč, opustily ji smysly a začala zběsile třeštit a blouznit.

Povolali lékaře – slavné muže, kteří přijížděli před dům v pohodlných kočárech s krásnými koňmi a vyšňořenými sluhy. Proseděli u jejího lože několik neděl. Nakonec měli velkou poradu a v jiném pokoji spolu tichým a vážným hlasem dlouho rokovali. Ten z nich, který slynul největší moudrostí a zkušeností, mě pak vzal stranou, nabádal mě, abych se připravil na nejhorší, a svěřil mi – mně, šílenci! – že moje žena zešilela. Stál docela blízko mě u otevřeného okna, hleděl mi zpřímá do obličeje a rukou mi spočíval lehce na rameni. Prudce do něho strčit, a byl bych ho jedním pohybem shodil dolů na ulici. Byl by to býval věru povedený žert! Ale mé tajemství bylo v sázce, a proto jsem mu nic neudělal. Po několika dnech mi řekli, že jí nesmím nechat úplnou volnost pohybu; musím jí prý obstarat opatrovníka. Já!

Vyšel jsem si ven do polí, kde mě nemohl nikdo slyšet, a smál jsem se, až se vzduch mým hlaholem třásl!

Nazítrí zemřela. Bělovlasý stařec ji doprovodil ke hrobu a zpupní bratři uronili slzičku nad mrtvým tělem ženy, na jejíž útrapy zaživa se dívali s kamenným srdcem. To vše byla pastva, jíž se sytilo tajné veselí v mém nitru; a pod bílým kapesníkem, jímž jsem si kryl tvář, když jsme jeli domů, jsem se smál, až mi oči slzely.

Ale ačkoli jsem již dosáhl cíle a zabil ji, nenabyl jsem klidu; byl jsem rozčilený a cítil jsem, že mé tajemství visí na vlásku a vyjde jistě zakrátko na světlo. Nemohl jsem úplně potlačit divé veselí a jásot, který ve mně vřel a ponoukal mě, když jsem byl doma sám, abych radostí skákal, tleskal rukama, křepčil dokoła a hlasitě řval. Když jsem si vyšel ven a viděl uspěchané davy čile proudit po ulicích nebo když jsem si zašel do divadla a poslouchal lahodnou hudbu a viděl lidi tančit, tu jsem cítil takové rozjaření, že bych se byl nejraději mezi ně vrhl, rozsápal všechny na kusy a vytržením zrovna řičel. Ale skřípal jsem jen zuby, dupal do podlahy a zatínal si ostré nehty do dlaní. Ovládl jsem se; a stále ještě nikdo nevěděl, že jsem šílený.

Pamatuji si – ačkoli je to jedna z posledních věcí, na které se dovedu upamatovat, neboť nyní se mi skutečnosti směšují se sněním, a protože tady jsem v jednom kole a ustavičně na mě někdo hartusí a pospíchá, nemám nikdy dost času, abych oba ty pojmy jasně oddělil a vyloučil je z jakési podivné změti, do které mi splývají – pamatuji si, jak jsem se jim nakonec projevil. Ha, ha ha! Zdá se mi, že ještě dnes vidím ty jejich vyděšené pohledy a cítím lehkost, s jakou jsem je od sebe strkal a bušil jim zatatou pěstí do zbledlých tváří a pak prchal s větrem o závod a nechal je daleko pozadu, ať si jen ječí a křičí! Když na to pomyslím, vzkypí ve mně síla obra. Hle – vizte, jak se tahle železná tyč prohýbá, když jí zuřivě zalomcuji! Mohl bych ji přelomit jako třtinu, ale jsou tu dlouhé chodby s mnoha dveřmi – a myslím, že bych v nich zabloudil a nenašel cestu ven; a i kdybych ji našel, vím dobře, že dole je železná brána, která je ustavičně na zámek a na závoru. Oni vědí dobře, jaký chytrák blázen jsem býval, a jsou hrdí na to, že mě tu mají a mohou mě ukazovat.

Počkejme – ano, vyšel jsem si ven. A bylo už pozdě večer, když jsem se zas vrátil domů a shledal, že tam na mě čeká právě nejpyšnější ze tří pyšných bratří a chce se mnou mluvit – ve vel-

mi naléhavé věci, řekl, pamatuji se na to dobře. Nenáviděl jsem toho člověka vrcholnou nenávistí šilence. Mnohokrát, mnohokrát mi škubalo v prstech, abych ho rozsápal. Řekli mi, že na mě čeká. Vyběhl jsem kvapně nahoru. Rád by mi prý něco řekl. Propustil jsem služebnictvo na noc. Byla pozdní hodina a byli jsme spolu sami – poprvé v životě!

Zpočátku jsem od něho pečlivě odvracel oči, protože jsem dobře věděl to, o čem on neměl ani ponětí – a opájel jsem se tím slastným vědomím – to, že z nich plamen šílenství sálá jako oheň. Chvilí jsme seděli mlčky. Konečně promluvil. Mé výstřednosti v poslední době i prapodivné náarážky, které jsem vyslovil tak brzy po smrti jeho sestry, jsou prý poskvrou její památky. A srovná-li si prý v hlavě četné okolnosti, které dříve ušly jeho pozornosti, domnívá se, že jsem s ní nenakládal dobře. Rád by prý věděl, usuzuje-li správně, když se domnívá, že hodlám na nebožčinu památku kydát hanu a rodinu ostouzet pohrdáním. Uniformě, kterou nosí, je povinován žádat vysvětlení.

Ten člověk měl důstojnický patent – jmenovací dekret, koupený za mé peníze a sestřino utrpení! Byl to čelný osnovatel všech piklů, jak mě nalákat do osidel a zmocnit se mého majetku. Ten člověk měl lví podíl na nátlaku, jímž rodina donutila jeho sestru, aby si mě vzala, ačkoli dobře věděl, že dala srdce tomu ukřouvanému kloučeti. Je tím prý povinován své uniformě! Tě potupné livreji vlastní hanby! Pohlédl jsem mu zcela do očí – nemohl jsem již odolat – ale neřekl jsem ani slovo.

Spatřil jsem náhlou změnu, kterou u něho vyvolal můj pohled. Byl neohrožený muž, ale z tváře mu zmizela všechna barva a poposedl s židlí kousek dozadu. Přitáhl jsem svou blíž k němu; a když jsem se zasmál – bylo mi tehdy zrovna velmi vesele –, viděl jsem, jak se otrásl. Cítil jsem, jak ve mně kypí šílenství. Měl ze mě strach.

„Měl jste velmi rád sestru, když ještě žila,“ – řekl jsem – „velmi jste ji miloval.“

Rozhlédl se rozpačitě kolem sebe a viděl jsem, jak zatíná pevně prsty do lenochu židle; neřekl však nic.

„Bídáku,“ řekl jsem mu, „prohlédl jsem vás; znám ďábelské pikle, které jste proti mně zosnovali; vím, že věnovala srdce někomu jinému, dřív než jste ji donutili, aby si vzala mě. Vím to – vím to!“

Nenadále vyskočil, popadl židli, zamával jí ve vzduchu a vyzval mě, abych se nepřibližoval – neboť jsem se celou dobu, co jsem mluvil, vskutku záměrně snažil, abych vzdálenost mezi sebou a jím zmenšil.

Spíše jsem křičel, než mluvil, protože jsem cítil, jak mi v žilách kolotá vražedná vášeň, a slyšel jsem, jak mi staří duchové potměšile našeptávají, abych mu vyrval srdce z těla.

„Běda tobě, proklatče!“ zvolal jsem a vrhl se na něho. „Zabil jsem ji! Jsem blázen! Do pekel s tebou! Krev, krev, chci krev!“

Jedinou ranou jsem odrazil židli, již po mně ve své hrůze mrštil, a chytl jsem se s ním do křížku. Temná, dutá rána – a už jsme se spolu váleli po podlaze.

Byl to skvělý zápas, neboť on, velký a statný muž, bojoval o život a já, šílenec silák, jsem prahl po jeho bezživotí. Věděl jsem, že silou se mi nikdo nemůže vyrovnat, a měl jsem pravdu. Opět pravdu, třebaže blázen! Jeho odpor ochaboval. Klekl jsem mu na prsa a oběma rukama jsem mu pevně sevřel svalnaté hrdlo. Modral v obličejí, oči mu vystupovaly z důlků a vyplazeným jazykem jako by se mi vysmíval. Škrtil jsem ho tím silněji. Náhle se s velkým hlukem rozléty dveře, do pokoje se nahrnuli lidé a volali hlasitě jeden přes druhého, aby někdo toho šílence zadržel.

Bylo veta po mém tajemství; a všechno úsilí jsem nyní obrátil k boji o volnost a svobodu. Byl jsem na nohou, dřív než na mě někdo sáhl, vrhl jsem se mezi vetřelce, mocnou pěstí jsem si klestil cestu a porážel jsem je před sebou, jako bych měl v ruce sekeru. Prodral jsem se ke dveřím, přeskočil zábradlí u schodů, dopadl do přízemí a v okamžení jsem byl na ulici.

Běžel jsem rychle přímým směrem a nikdo se neodvážil postavit se mi do cesty. Slyšel jsem dusot nohou za sebou a rozběhl jsem se ještě rychleji. Dusot za mnou slábl a zanikal v dálce a nakonec utichl docela; ale hnal jsem se dál, přes bažiny i potoky, přes ploty i zídky; a podivné bytosti, které se po obou stranách kolem mě shlukovaly, připojily se k mému divokému křiku, takže řev zmohutněl, až se třásl vzduch. Démoni, unášení na perutích vichru, mě uchopili do náruče, poráželi ploty a zdolávali všechny překážky, svištěli se mnou v děsivém víru, až se mi ze vší rychlosti a hukotu točila hlava, a nakonec mě mocným a prudkým rázem odhodili, takže jsem dopadl těžce na zem. Když jsem se probudil, viděl jsem se tady – tady v té veselé cele, kam slun-

ce pronikne jen zřídka a kam měsíc vysílá kradmé paprsky jen proto, aby mi ukazoval temné stíny, které mě obklopují, a tu mlčenlivou postavu v jejím obvyklém koutě. Když ležím a bdím, slyším někdy podivné skřeky a volání ze vzdálenějších míst této velké budovy. Nevím, co znamenají a odkud jsou; ale nevzdává je ta bleďá postava a ani si jich nevšímá. Neboť od prvního stínu soumraku až k prvnímu svitu nového dne stojí postava bez hnutí pořád na stejném místě, naslouchá hudbě mých těžkých řetězů a pozoruje mě, jak sebou na slaměném loži zmítám.

Pod rukopis pak připsala jakási jiná ruka tuto poznámku:

(Nešťastník, jehož blouznění popisují předchozí řádky, byl smutným příkladem toho, k jak zhoubným koncům dospívá člověk, mrhá-li v mládí silami a zneužívá jich a setrvá-li na scestí nespoutaného života tak dlouho, že následky nelze již nikdy napravit. Nesmyslné hýření, výstřednosti a prostopášnost v mladém věku u něho vyvolaly pomatenost a horečné třetění. Prvním příznakem duševní poruchy byla podivná utkvělá myšlenka, založená na velmi známém článku lékařského učení, jedněmi usilovně hájeném a druhými zase stejně horlivě zavrhaném, že jeho rodina je zatížena dědičným šílenstvím. Tato myšlenka vyvolala úpornou záдумčivost, která se pak časem vyvinula v chorobnost a nakonec vyvrcholila zuřivým šílenstvím. Všechno nasvědčuje tomu, že lze přikládat plnou víru událostem, které tu podrobně vypsali, i když je snad ve své chorobné předrážděnosti vylíčil zkresleně, a že se opravdu staly. Lidé, kteří znali jeho hříšnou nezřízenost v mládí, vyslovují podiv jedině nad tím, že ho vášnivá zuřivost v době, kdy nevládl již rozumem, nesvedla k páchání činů ještě strašlivějších.)

Když pan Pickwick dočítal rukopis od starého faráře, svíčka právě v kalíšku svícnu dohořivala; a když světlo náhle zhaslo, aniž ho napřed varovalo i jen sebeslabším bliknutím, jeho rozčilená mysl se velmi silně polekala. Chvatně ze sebe sházet těch několik kousků oděvu, které si oblékl, když před chvílí vstal, protože nemohl usnout, rozhlédl se ustrašeným pohledem kolem sebe, rychle zalezl zase do kanafasu a brzy tvrdě usnul.

Když se ráno probudil, slunce mu oslnivě zářilo do pokoje a jitro už hodně pokročilo. Chmury, které ho včera večer tísnily, zmizely s temnými stíny, jež halily okolní kraj, a jeho myšlenky i pocity byly tak slunné a veselé jako samo ráno. Po důkladné

snídani se čtveřice pánů vydala pěšky do Gravesendu v doprovodu muže, který v malé bedýnce nesl kámen. Došli do toho města kolem jedné po poledni (zavazadla si dali již v Rochestoru poslat napřed přímo do Londýna), a protože se jim poštěstilo zajistit si místa na střeše dostavníku, dojeli ještě téhož dne odpoledne ve zdraví a dobré náladě do Londýna.

Příští tři čtyři dny se věnovali přípravám, jichž bylo zapotřebí pro cestu do městečka Eatanswillu. Ale protože si všechno, co se týká toho veledůležitého podniku, zasluluje zvláštní kapitulu, vyplníme tu trochu místa, která nám ještě zbývá k posledku kapitoly této, velmi stručným vyličením historie starožitného nálezu.

Nuže, z klubové kroniky vysvítá, že pan Pickwick přednášel o svém objevu na plenární schůzi klubu, která se konala nazítří večer po jejich návratu, a že při té příležitosti rozvinul množství různých důmyslných a učených úvah o významu nápisu. Rovněž vychází najevo, že jakýsi zručný umělec zobrazil vzácný nález věrným nákresem, který pak byl přenesen na kámen a v podobě kamenotisku předložen Královské archeologické společnosti a jiným učeným sborům – že vědecké polemiky, které o tomto předmětu vedli učení soupeři, vyvolaly v bezpočtu případů palčivou řevnivost a trpkou zášť – a že sám pan Pickwick sepsal brožurku o šestadevadesáti stránkách velmi drobného a hustého tisku, v níž uvedl sedmadvacet různých výkladů nápisu; že tři staří pánové vydělili své nejstarší syny (až na uznávací odkaz jednoho šilinku) za to, že si troufali pochybovat o starobylosti nalezeného kamene – a že si jeden zanícený nadšenec sáhl předčasně na život ze zoufalství, že není s to smysl nápisu vybádat; že sedmnáct domácích i zahraničních učených společností zvolilo pana Pickwicka za tento objev čestným členem, že si ani jediná z těch sedmnácti společností nevěděla s nápisem rady, ale že všech těch sedmnáct společností bylo zajedno v tom, že nález je svrchovaně pozoruhodný.

Ovšemže, pan Blotton – a jeho jméno stihne kletba a nehybnoucí opovržení těch myslí, které jsou vnímavé pro vše záhadné a vznešené – pan Blotton, pravíme, si troufal se škodolibou pochybovačností a hnidopišskou uštěpačností, tak příznačnou pro všechny mělké duchy sprostého zaměření, vyslovit o této věci názor stejně nedůstojný jako směšný. Pan Blotton, jat mrzkou

touhou poskvřnit lesk a slávu páně Pickwickova nesmrtelného jména, se dokonce osobně rozjel do Cobhamu a po návratu se v řeči před členy klubu jízlivě vyjádřil, že navštívil muže, od něhož pan Pickwick kámen koupil; a ten muž prý tvrdí, že kámen sice starý je, ale velmi vážně a důrazně popírá starobylost nápisu – neboť, jak z jeho slov vyplývá, vytesal ten nápis nahrubo do kamene vlastní rukou, když jednou neměl co dělat, a všechna ta písmena nemají prý znamenat nic více a nic méně než prosté sousloví MEZNÍK BILLA STUMPSE; a že pan Stumps, který není v samostatných písemných výtvorech zrovna zběhlý a spíše se řídí zvukem slov než přísnými pravidly pravopisu, zapomněl nad „i“ čárku a vynechal v křestním jméně druhé „l“.

Pickwickův klub (jak se od společnosti tak osvědčené dalo očekávat) přijal tento výklad se zaslouženým opovržením, vyloučil troufalého a zlomyslného Blottona ze svých řad a odhlasoval panu Pickwickovi darem od klubu zlaté brýle jako projev důvěry a pochvalného uznání; a pan Pickwick, aby se klubu odvděčil, se dal vymalovat a podobiznu pak dal zavěsit v klubovní místnosti.

Pan Blotton byl sice vyloučen, ale nikoli přemožen. Napsal také brožurku. Obrátil se s ní na všech sedmnáct učených společností, domácích i zahraničních, a opakoval v ní výklad, který podal již v klubu; a rovněž víc než napolo vyslovil názor, že těch sedmnáct učených společností je sedmnáct společností tluchubů a šarlatánů. A protože tento čin vzbudil v sedmnácti učených společnostech, domácích i zahraničních, spravedlivé rozhořčení, spatřilo světlo světa několik nových brožurek; zahraniční učené společnosti si dopisovaly s domácími učenými společnostmi, domácí učené společnosti překládaly brožury zahraničních učených společností do angličtiny; zahraniční učené společnosti překládaly brožurky domácích učených společností do všemožných jazyků; a tak se začalo to proslulé učené hádání, které je všemu lidstvu tak dobře známo pod jménem „pickwickovská kontroverze“.

Ale následky tohoto hanebného pokusu utrhat panu Pickwickovi na cti dopadly tvrdě zpátky na zlolajnou hlavu samotného jeho strůjce. Všech sedmnáct učených společností prohlásilo opovážlivého Blottona jednomyslně za nevědomého břídila, který se plete do věcí, jimž nerozumí, a s novou vervou se ihned pustily do práce a chrlily ještě víc brožur než předtím. A kámen

zůstává až po naše časy nečitelným pomníkem věhlasu a velikosti pana Pickwicka a zároveň nehynoucím důkazem malosti jeho nepřátel.

KAPITOLA DVANÁCTÁ

Popisuje, jak pan Pickwick učinil velmi důležitý krok, který je mezníkem nejen v jeho životě, ale i v našem vyprávění

Páně Pickwickův byt v Goswell Street, ačkoliv ne tuze velký, byl nejen na pohled velmi útulný a pohodlný, ale také zvláště vhodný pro sídlo veleducha badatelskými schopnostmi tak nadaného. Obývací pokoj měl v prvním poschodí do ulice a ložnici v druhém poschodí rovněž do ulice; a tak, ať už seděl u psacího stolu v obývacím pokoji, nebo stál před toaletním zrcadlem v ložnici, měl na té ulici stejně silně obydlené jako oblíbené pokaždé stejnou možnost pozorovat lidskou přirozenost ve všech četných proměnách, jimiž se projevuje. Jeho bytná paní Bardellová – vdova a jediná vykonavatelka závěti zesnulého celního úředníka – byla slušná žena čilého chování a příjemného zjevu, s vrozeným nadáním k vaření, které přivedla snaživou píli a dlouholetou zkušeností k mistrné dokonalosti. Dům nehlaholil dětmi; nebylo v něm ani služebnictva, ani drůbeže. Jediní ostatní obyvatelé domu byli velký muž a malý klouček; první byl podnájemník, druhý byl potomek paní Bardellové. Velký muž přicházel domů vždycky přesně o desáté večer a v tu hodinu se zpravidla hned směstnal do trpasličí francouzské postele v zadním pokoji; a dětské zábavy a tělesné cviky mladého pána Bardella se omezovaly výhradně na chodníky a strouhy v sousedství. V celém domě vládla čistota a ticho; a páně Pickwickova vůle v něm byla zákonem.

Každému, kdo znal tyto vnitřní poměry v domě i pořádek domácnosti a kdo znal také podivuhodnou rozvážnost páně Pickwickovy mysli, bylo by jeho vzezření i počínání zrána den předtím, než měli vyjet na smlouvenou cestu do Eatanswillu, připadalo nadmíru záhadné a nevysvětlitelné. Přecházel rychlým krokem po pokoji; v pravidelných přestávkách, vždy asi po třech minutách, vystrkoval hlavu z okna; a ustavičně se díval na hodinky a dával najevo mnohé jiné známky netrpělivosti, u něho

velmi neobvyklé. Bylo zřejmé, že se v mysli zabývá něčím nadmíru důležitým, ale co to něco je, nepodařilo se vypátrat ani samé paní Bardellové.

„Paní Bardellová,“ pravil konečně pan Pickwick, když tato roztomilá žena nemohla utírání prachu v pokoji již prodlužovat a bezmála končila.

„Prosím?“ řekla paní Bardellová.

„Váš klučina se velmi dlouho nevrací.“

„Však je do Southwarku také pěkný kousek cesty, pane,“ namítla paní Bardellová.

„Hm,“ pravil pan Pickwick, „máte pravdu, kousek to je.“

Pan Pickwick se zase odmlčel a paní Bardellová se opět pustila do utírání prachu.

„Paní Bardellová,“ ozval se pan Pickwick, když uplynulo několik minut.

„Prosím?“ řekla paní Bardellová znovu.

„Myslíte, že vydržovat dvě osoby místo jedné stojí o mnoho víc?“ zeptal se pan Pickwick.

„Jejda, pane Pickwicku,“ odvětila paní Bardellová a zarděla se až po samý čepce, neboť se jí zdálo, že v nájemníkových očích zpozorovala jakýsi namlouvačný záblesk. „Jejda, pane Pickwicku, to je otázka!“

„Nu, co tedy myslíte?“ vyptával se pan Pickwick.

„To záleží –“ řekla paní Bardellová a přiblížila se s prachovkou velmi blízko k lokti pana Pickwicka, opřenému o stůl – „to víte, pane Pickwicku, to záleží strašně moc na té osobě; a jestli to je osoba šetrná a pořádná, pane.“

„To je svatá pravda,“ přisvědčil pan Pickwick, „ale osoba, kterou mám na mysli (tu se zahleděl velmi upřeně na paní Bardellovou), tyto vlastnosti má, jak se domnívám; a kromě toho je ještě hodně znalá světa a vskutku velmi bystrá, paní Bardellová, což by mohlo věci vydatně prospět.“

„Jejda, pane Pickwicku,“ prohodila paní Bardellová a rumělec ji znovu zalil až po čepce.

„Ano,“ pravil pan Pickwick rozhodně, neboť nabýval ráznosti stejně jako vždy, když hovořil o věci, která ho zaujala, „ano, opravdu; a abych vám řekl pravdu, paní Bardellová, už jsem se rozhodl.“

„Božínku, pane Pickwicku!“ zvolala paní Bardellová.

„Bude se vám asi zdát velmi divné,“ pravil roztomilý pan Pickwick a podíval se vesele na svou společnost, „že jsem s vámi o té věci dosud nikdy nemluvil, ba že jsem se o tom nikdy ještě ani slůvkem nezminil – až když jsem dnes ráno poslal vašeho klučínu ven – že?“

Paní Bardellová dovedla odpovědět pouze pohledem. Z uctivé vzdálenosti se obdivovala panu Pickwickovi již dávno, ale teď se cítila pojednou zničehonic pozdvižena na vrchol nejzpozdilejších nadějí a nejbujnějších představ, o nichž si nikdy netroufala ani snít. Pan Pickwick jí hodlá nabídnout ruku – a je to záměr dobře uvážený – poslal jejího chlapce do Southwarku, aby ho odklidil z cesty – jaká pozornost – jaký ohled!

„Nu,“ pravil pan Pickwick, „co tedy myslíte?“

„Ó, pane Pickwicku,“ řekla paní Bardellová, rozčilením celá rozechvělá, „jste velmi laskavý, pane.“

„Uspoří vám to hodně práce, nemám pravdu?“ pravil pan Pickwick.

„Ó, z práce jsem si jaktěživo nic nedělala, pane,“ odpověděla paní Bardellová, „ale potom vám budu samozřejmě dělat pomyšlení tím spíš; je to od vás opravdu úžasně laskavé, pane Pickwicku, že máte pro mou osamělost takové porozumění.“

„A vidíte, abych vám řekl,“ pravil pan Pickwick, „na to jsem ani nepomyslel. Když budu ve městě, budete aspoň vždycky mít někoho, s kým posedět. Ovšem, to budete.“

„Budu věru velmi šťastná žena,“ řekla paní Bardellová.

„A váš klučina –“ připomněl pan Pickwick.

„Bůh mu žehnej!“ přerušila ho paní Bardellová a v mateřském pohnutí si zavzlykala.

„Také on bude mít společníka,“ pokračoval pan Pickwick, „čiperného a veselého, který ho naučí, za to ručím, víc čtveráckých kousků za jeden týden, než by se jinak naučil za celý rok.“ A pan Pickwick se blaženě usmíval.

„Ó, můj drahý –“ řekla paní Bardellová.

Pan Pickwick se zarazil.

„Ó, můj milý, drahý, hodný šibale,“ řekla paní Bardellová a bez dalších řečí vstala a s přívalem slz a bohatou stupnicí vzlyků a sténání se bez okolků vrhla panu Pickwickovi kolem krku.

„Milosrdné nebe!“ zvolal užaslý pan Pickwick – „paní Bardellová, milá, drahá paní – propána, uvažte, v jakém postave-

ní – vzpamatujte se, prosím. – Paní Bardellová, ne, to ne – co kdyby někdo přišel –“

„Ó, ať si přijde, kdo chce,“ zvolala paní Bardellová náruživě, „nikdy vás neopustím – dušinko má drahá, milá, hodná,“ a při těch slovech se k němu paní Bardellová vinula ještě přitulněji.

„Pro smilování boží,“ volal pan Pickwick a bránil se, co mu síly stačily, „slyším, jak někdo přichází po schodech. Ne, ne, nechte mě, milá paní, buďte přece hodná, nechte mě!“ Ale všechny páně Pickwickovy prosby i domlouvání byly marné, protože paní Bardellová mu v náručí omdlela, a než našel dost času, aby ji usadil do křesla, vstoupil do pokoje malý Bardell a přiváděl pana Tupmana, pana Winkla a pana Snodgrasse.

Pan Pickwick leknutím zkoprněl; nemohl se hnout, nemohl promluvit. Stál jako sloup se svůdným břemenem v loktech, cívěl přátelům tupě do tváře a nejevil ani sebeslabší zájem, aby pronesl byť i jen jedno jediné slůvko na uvítanou nebo na vysvětlenou. A oni se zase dívali jako vyjevení na něho a malý Bardell poulil oči na všechny.

Úžas Pickwickovců byl tak mocný a zmatek pana Pickwicka tak mimořádný, že by snad všichni byli zůstali jako zkamenělí přesně v původním postoji, dokud by se dáma nebyla z dočasného bezvědomí vzpamatovala, nebýt svrchovaně ušlechtilého a dojemného projevu synovské lásky, který vytryskl ze srdce její mladistvé ratolesti. Chlapec, oblečený do těsných manšestrových šateček, ozdobených obrovskými mosaznými knoflíky, stál zprvu užaslý a rozpačitý u dveří a nevěděl kudy kam; ale poznenáhlu v jeho nedozrálé mysli převládl dojem, že matka asi utrpěla nějaké tělesné příkoří, a protože za viníka považoval pana Pickwicka, zavyl nelidsky srdceryvným jekem, se skloněnou hlavou se vyřítil proti panu Pickwickovi a začal častovat nesmrtelného muže do zad i do nohou ranami a štípanci tak zběsilými, jak mu jen síla svalů a prudkost vzrušení dovozovaly.

„Zažeňte toho zbůjníka,“ řekl zmučený pan Pickwick, „nadbore se zbláznil.“

„Co se vůbec děje?“ zeptali se tři Pickwickovci, kteří až dosud mlčeli jako zařezaní.

„To kdybych věděl,“ odpověděl pan Pickwick popudlivě. „Zažeňte toho kluka!“ (Tu pan Winkle popadl zajímavého chlapce,

který vrískal a zuby nehty se bránil, a odnesl ho na druhý konec pokoje.) „A teď mi pomozte donést tu paní dolů.“

„Och, je mi už líp,“ řekla paní Bardellová mdle.

„Dovolte, abych vás odvedl dolů,“ nabídl se věčně dvorný pan Tupman.

„Děkuji vám, pane – děkuji!“ zvolala paní Bardellová s chorobnou podrážděností. A v doprovodu milujícího syna se dala dovést dolů.

„Nedovedu pochopit –“ pravil pan Pickwick, když se přítel vrátil – „nedovedu pochopit, co s tou ženou vlastně bylo. Oznamil jsem jí prostě, že mám v úmyslu vzít si sluhu, když mi tu najednou upadne do toho prapodivného záchvatu, ve kterém jste ji zastihli. To je prazvláštní případ.“

„Tak, tak,“ řekli jeho tři přátelé.

„Přivede mě do tak úžasné trapného postavení,“ pokračoval pan Pickwick.

„Tak, tak,“ odpovídali jeho stoupenci, lehce přitom pokašlávali a dívali se nedůvěřivě na sebe.

Panu Pickwickovi jejich chování neušlo. Pozoroval, že mu přátelé nevěří; očividně ho podezírájí.

„Dole čeká nějaký člověk,“ promluvil pan Tupman.

„To je muž, o kterém jsem vám říkal,“ pravil pan Pickwick, „dnes ráno jsem si pro něho poslal do Southwarku. Buďte tak dobrý, Snodgrassi, a zavolejte ho nahoru.“

Pan Snodgrass žádosti vyhověl a takřka vzápětí se ve dveřích objevil pan Samuel Weller.

„Ó – snad se na mě ještě pamatujete, ne?“ otázal se pan Pickwick.

„To bych řek,“ odpověděl Sam s uznalým mrknutím. „Povedená mela tehdá, co? Ale na toho ste byl krátkej. Ten má za uši-ma! Dovede vytírat zrak – co?“

„O tuhle věc teď nejde,“ pravil pan Pickwick chvatně, „rád bych si s vámi promluvil o něčem jiném. Posadte se.“

„Děkuju, pane,“ řekl Sam, odložil napřed starý bílý cylindr opatrně na podlahu za dveřmi, vstoupil a bez dalšího pobízení se posadil. „Na první pohled zrovna za moc nestojí,“ pokračoval Sam, „ale kupodivu, nosí se jedna radost. A než se mu utrhla krempa, byla to moc pěkná putýnka. Ale aspoň je teďka vo tu střechu lehčí, to je jedna vejhoda, a každou dírou tam může

pěkně vzduch, to je druhá – říkám tomu průvanová papěrka.“ A když pan Weller ukončil výklad, obdařil shromážděné Pickwickovce přívětivým úsměvem.

„Ale nyní přistupme k věci, pro kterou jsem vás ve shodě s těmito pány zavolal,“ pravil pan Pickwick.

„Teď ste na to káp, pane,“ přikývl Sam, „jen ven s tím, jako řek ten táta, dyž mu kluk spolkl šesták.“

„Předně bychom rádi věděli,“ pravil pan Pickwick, „nemáte-li snad v nynějším zaměstnání nějaký důvod k nespokojenosti.“

„Dřív než vám na todlenc odpovím, páni,“ odpověděl pan Weller, „tak bysem za první rád věděl zas já, esli mně chcete nabídnout něco lepčejšího.“

Páně Pickwickova tvář zářila vlídnou dobrotou jako sluníčko, když prohlásil: „Už jsem se téměř rozhodl, že vás vezmu do služby sám.“

„Ale děte, vopravdu?“ podivil se Sam.

Pan Pickwick přikývl na souhlas.

„A plat?“ vyptával se Sam.

„Dvanáct liber ročně,“ odpověděl pan Pickwick.

„A šaty?“

„Dva obleky.“

„Práce?“

„Obsluhovat mě; a také cestovat se mnou a s těmito pány.“

„Tak teda můžou sundat ceduli,“ řekl Sam s důrazem. „Dá se sem se najmout vod milospána a na podmínkách sme se domluvili.“

„Přijímáte tedy tu službu?“ zeptal se pan Pickwick.

„To se ví,“ odpověděl Sam. „A esli mi ty šaty budou sedět jen polovic tak dobře jako ta služba, tak budou parádní.“

„Můžete se jistě vykázat nějakým doporučením, že?“ zeptal se ještě pan Pickwick.

„Vyptaj se na mě hostinský vod Bílýho jelena, milospáne,“ odpověděl Sam.

„Můžete nastoupit dnes večer?“

„Esli maj ty šaty tady, milospáne, tak do nich vklouznu na to tata,“ řekl Sam velmi horlivě.

„Přiďte dnes večer v osm,“ pravil pan Pickwick, „a budou-li zprávy o vás dobré, dostanete šaty.“

Až na jedinou výjimku jakési nerozvážné milostné pletky, o kterou se stejným dílem zasloužila i zúčastněná výpomocná služebná, byla pověst pana Wellera za dobu služby vskutku tak bezúhonná, že se pan Pickwick cítil plně oprávněn uzavřít dohodu ještě téhož večera. A s pohotovostí a rozhodností, příznačnou nejen pro veřejné vystupování, ale i pro všechno soukromé počínání tohoto neobyčejného muže, zavedl sluhu ihned do jednoho z těch příležitých obchodních podniků, kde lze koupit pánské šatstvo v novém i zánovním provedení a kde odpadají nepřijemné a nepohodlné okolky s braním míry; a než se noc setměla, byl pan Weller vybaven šedivým kabátem s odznakem P. K., černým kloboukem s kokardou, růžově pruhovanou vestou, světlými kalhotami a kamašemi a množstvím jiných potřeb příliš četných, abychom je vypočítávali.

„Járku,“ řekl muž tak rychle přeměněný, když se nazítrí ráno usadil na střeše eatanswillského dostavníku, „tak nevím, esli mám dělat lokaje, čeledína, hajného nebo zahradníka. Vypadám jako slátanej, vod každýho kousek. Ale nešť; mám změnu vzduchu, hodně na koukání a málo na děláni; a to všechno mně náramně sedí; a proto volám: Ať žijou Pickwici!“

KAPITOLA TŘINÁCTÁ

Ledacos o Eatanswillu; o tamních politických stranách a o volbě poslance za toto starobylé, věrné a vlastenecké městečko

Přiznáváme zcela nepokrytě, že jsme až do té doby, kdy jsme se poprvé se zájmem pohřížili do svazků objemné kroniky Pickwickova klubu, o Eatanswillu nikdy neslyšeli; s touž upřímností také připouštíme, že jsme marně pátrali po důkazu, že obec tohoto jména v dnešní době vskutku existuje. Ale protože víme, jak bezpečně lze spoléhat na správnost každického páně Pickwickova slova i tvrzení, a protože si netroufáme měřit svou paměť a znalosti se zaznamenanými výroky tohoto velikána, propátrali jsme všechny spolehlivé prameny, jež o této věci pojednávají a k nimž jsme měli přístup. Pečlivě jsme prošli veškerá jména v místopisných seznamech A i B, ale obec jménem Eatanswill jsme nenašli; podrobně jsme prozkoumali kdejaký růžek všech kapesních map okresů, které vydala naše vynikající nakladatel-

ství pro blaho veřejnosti, a naše pátrání se setkal s týmž nezdarem. Kloníme se proto k domněnce, že pan Pickwick – veden tou úzkostlivou snahou uvarovat se jakékoli urážlivosti a nikoho se nešetrně nedotknout, i tou jemnocitnou ohleduplností, jimiž daleko široko slynul a o nichž věděli dobře všichni, kdo ho blíže znali – úmyslně zaměnil právě jméno místa, kde konal svá bádání, názvem smyšleným. V této domněnce nás utvrzuje nepatrná okolnost, na první pohled sice bezvýznamná a sama o sobě docela všední, která však zasluhuje povšimnutí, hledíme-li na ni z tohoto zorného úhlu. V páně Pickwickově zápiskníku lze rozluštit chabé stopy po záznamu, že si pan Pickwick a jeho stoupenci zakoupili na tuto cestu místa v norwichském dostavníku; tyto řádky však později důkladně přeškrtnal, jako by hodlal uchovat v tajnosti i směr, jímž to místo leží. Upustíme proto od jakýchkoli ukvapených a nepředložených dohadů v této věci a budeme okamžitě pokračovat ve vyprávění vlastního děje, přičemž se spokojíme údaji a látkou, kterou nám poskytly hlavní postavy našeho příběhu.

Zdá se tedy, že se eatanswillští občané, stejně jako obyvatelé mnoha jiných městeček, považovali za lidi svrchovaně a výsostně důležité, a že proto každý eatanswillský obyvatel u vědomí úžasné závažnosti vlastního příkladu považoval za svou povinnost splynout tělem i duší s jednou ze dvou velikých politických stran, které dělily město na dva tábory – buď se stranou Modrých, nebo se stranou Žlutých. Modří nepromeškali jedinou příležitost, kdy se mohli postavit proti Žlutým, a Žlutí zas nepromeškali jedinou příležitost, kdy se mohli postavit proti Modrým; a následek toho byl, že kdykoli se na veřejném shromáždění, na radnici, na výročním trhu nebo v tržnici spolu sešli Žlutí a Modří, vždy mezi nimi docházelo ke sporům a hlučným hádkám. Je proto téměř zbytečno uvádět, že se při takovém rozkolnictví v Eatanswillu všechno stávalo otázkou stranickou. Když Žlutí přišli s návrhem, aby se osvětlení tržnice zlepšilo novými světlíky ve střeše, svolávali Modří veřejné schůze a brojili proti návrhu; a když Modří přednesli návrh, aby se na Hlavní třídě postavila ještě jedna pumpa, povstali Žlutí jako jeden muž a žasli nad takovým nesmyslem a hrůzou. Ve městě byly modré krámy a žluté krámy, modré hospody a žluté hospody; – ba i v samém kostele byla jedna řada lavic modrá a druhá žlutá.

Rozumí se ovšem samo sebou, že bylo naprosto a nezbytně nutné, aby každá z těchto mocných stran měla vlastní oficiální a reprezentativní orgán, a proto mělo městečko dvojí noviny – Eatanswillské listy a Eatanswillskou nezávislost; první zastávaly zásady Modrých a druhé psaly v duchu nesmlouvavě žlutém. Byly to pěkné noviny. Jaké úvodníky a jak duchaplné útoky! – „Náš bezectný soupeř Eatanswillské listy...“ – „Ti ničemní a zbabělí pisálkové z Nezávislosti...“ – „Ten prolhaný a sprostý plátek Nezávislost...“ – „Ta podlá a zlolajná žumpa Eatanswillské listy...“ – takovými a jinými smělými a duchaplnými výroky se sloupce každého čísla obou listů jen hemžily a budily v srdcích městských obyvatelů pocity buď nejslastnější rozkoše, nebo nejtrpčího rozhorlení.

Pan Pickwick si s prozíravostí a bystrozrakem sobě vlastními zvolil k návštěvě městečka zvlášť vhodnou dobu. Co svět světem stojí, takového zápolení v městě ještě nebylo. Urozený pán Samuel Slumkey, pán na Slumkey Hallu, byl kandidátem Modrých a blahorodý pán Horác Fizkin z Fizkin Lodge u Eatanswillu se podvolil přání svých přátel, aby vystoupil a hájil zájmy Žlutých. Eatanswillské listy kladly eatanswillským voličům na srdce, že se na ně upírají zraky nejenom celé Anglie, ale i všeho civilizovaného světa; a Nezávislost se důrazně ptala, jsou-li eatanswillští voliči vskutku těmi neohroženými muži, za něž je odjakživa považovali, nebo jsou-li pouze podlými a otrockými nástroji, které si nezasluhují ani slout Angličany, ani užívat požehnání svobody. Takovým pozdvižením a rozruchem se městečko nezmítalo dosud nikdy.

Bylo už pozdě navečer, když pan Pickwick a jeho společníci sestoupili za Samova přispění ze střechy eatanswillského dostavníku. Z oken hostince U Městského znaku vlály velké modré hedvábné prapory a za každou skleněnou tabulí bylo návěstí, které hlásalo obrovskými literami, že tam denně zasedá volební výbor urozeného pána Samuela Slumkeyho. Na ulici se shromáždil zástup zahalečů a zevloval na sípavého muže na balkóně, který řečnil ve prospěch pana Slumkeyho zřejmě tak horlivě, až ochraptěl a zrudl v obličeji; ale smyslu i pádnosti jeho vývodů ubíralo poněkud na síle nepřetržité dunění čtyř velkých bubnů, které volební výbor páně Fizkinův umístil na rohu ulice. Vedle řečníka však stál čilý mužíček, který co chvíli smekal klobouk

a kynul lidem dole, aby jásali a provolávali slávu, což zástup také pravidelně a s velkým nadšením činil; a protože rudolící pán řečnil, až ve tváři fialověl nad všechno pomyšlení, bylo zřejmé, že řev z ulice ho uspokojuje právě tak, jako kdyby ho někdo slyšel.

Sotva Pickwickovci sestoupili, už je obklopil vedlejší hlouček „pocitivých a nezávislých“ a hned jim provolal třikrát slávu, až uši zaléhaly; k jáсотu se vzápětí připojil hlavní zástup (neboť není nikterak zapotřebí, aby dav věděl, proč vlastně volá slávu), až volání zesílilo v nepředstavitelný vítězný řev, který zarazil dokonce i řečnění rudolícího muže na balkóně.

„Slávááá!“ zvolal dav naposledy.

„Ještě jednou!“ zaječel mrňavý fámulus na balkóně a dav začal znovu, jako by neměl plíce, ale kovářské měchy.

„Ať žije Slumkey!“ zaburáceli pocitiví a nezávislí.

„Ať žije Slumkey!“ opakoval pan Pickwick a zamával kloubkem.

„Pryč s Fizkinem!“ řval dav.

„Pryč s ním!“ křičel pan Pickwick.

„Slávááá!“

A pak se znovu ozvalo zaburáčení, podobné řevu celého zvěfince, když slon zatáhne za zvonec na znamení, že přišel čas krmení dravých šelem.

„Kdo je ten Slumkey?“ zeptal se pan Tupman šeptem.

„Nevím,“ odpověděl pan Pickwick taktéž polohlasně. „Pst! Na nic se neptejte. Za podobných okolností je vždycky nejlépe dělat to, co dělá dav.“

„Ale co když jsou davy dva?“ namítl pan Snodgrass.

„Tak křičte s tím větším,“ odpověděl pan Pickwick.

Celé svazky by nebyly mohly říct víc.

A když se dav za hlučného jáсотu a provolávání slávy rozestoupil a udělal jim uličku, aby mohli projít, vešli do domu. První věc, na kterou bylo nutno myslet, bylo zajištění noclehu.

„Měli byste pro nás pokoje?“ zeptal se pan Pickwick, když si přivolał číšníka.

„Nevím, pane,“ odpověděl číšník. „Obávám se, že máme plno, pane – ale zeptám se, prosím.“ Hned také za tímto posláním odběhl, a když se za okamžik vrátil, tázal se, jsou-li páni modří.

Odpověď na tuto otázku byla poněkud obtížná, protože ani pan Pickwick, ani jeho společníci neměli valný zájem na věci

toho kandidáta ani onoho. V této nouzi si pan Pickwick vzpomněl na nového přítele pana Perkeru.

„Znáte nějakého pána, který se jmenuje Perker?“ otázal se pan Pickwick.

„Zajisté, pane, je to vrchní korteš urozeného pána Samuela Slumkeyho.“

„Je modrý, že?“

„Zajisté, pane.“

„Pak jsme modří také my,“ pravil pan Pickwick; a protože upozoroval, že muž se tváří k této pohotovému odpovědi značně nedůvěřivě, podal mu navštívenku a požádal ho, aby ji ihned doručil panu Perkerovi, je-li náhodou v domě. Číšník odešel, a když se téměř vzápětí zase vrátil, požádal pana Pickwicka, aby šel laskavě s ním, a dovedl ho pak do velkého pokoje v prvním patře, kde u dlouhého stolu, pokrytého knihami a papíry, seděl pan Perker.

„Ó – ó, můj vzácný pane,“ řekl mužiček a šel mu vstříc, „úžasně mě těší, že vás vidím, můj vzácný pane, úžasně. Prosím, posadte se. Tak vy jste své předsevzetí uskutečnil. Přijel jste se sem podívat na volby – že?“

Pan Pickwick přisvědčil.

„Urputný boj, můj vzácný pane,“ řekl mužiček.

„To slyším opravdu s radostí,“ pravil pan Pickwick a mnul si ruce. „Rád vidím rázný vlastenecký zápal, ať se již projevuje na té nebo oné straně; – tak tedy urputný boj, říkáte?“

„Ó ano,“ přikývl mužiček, „urputný jaksepatří. Zabrali jsme všechny hostince ve městě a protivníkovi jsme nenechali nic než pivnice – věru mistrný tah, můj vzácný pane – fintačka, že?“ A mužiček se spokojeně usmál a vzal si z tabatěrky důkladný šňupec.

„A jaký bude pravděpodobně výsledek boje?“ otázal se pan Pickwick.

„Chm, to je nejisté, můj vzácný pane; dosud ještě značně nejisté,“ odpověděl mužiček. „Fizkinovi lidé drží ve vozové kůlně U Bílého jelena pod zámkem třiatřicet voličů.“

„Ve vozové kůlně!“ opakoval pan Pickwick, silně užaslý nad tímto druhým mistrným tahem.

„Drží je tam pod zámkem, až je budou potřebovat,“ pokračoval mužiček. „A účel toho? Chtějí nám zabránit, víte, abychom se k nim dostali; a i kdybychom se k nim dostali, nemělo by to

vůbec smysl, protože je úmyslně udržují ve stavu silné podnapilosti. Mazaný filuta, ten Fizkinův korteš – vskutku velmi mazaný filuta!“

Pan Pickwick poučil oči, ale mlčel.

„Ale přesto hledíme do budoucnosti s důvěrou,“ řekl pan Perker a ztišil hlas, až skoro šeptal. „Včera večer jsme tu pořádali malý čajový dýchánek – pětáctýřicet ženských, můj vzácný pane – a když odcházely, dostala od nás každá zelené paraplíčko.“

„Paraplíčko!“

„Skutečně, můj vzácný pane, skutečně. Pětáctýřicet zelených paraplíček, kus ke kusu po sedmi šilincích a šesti pencích. Všechny ženské mají rády parádu – účinek těch paraplíček byl jedinečný. Paraplíčka nám zajistila všechny manžely a polovičku bratrů – všechny punčochy a flanelové prádlo a podobné drobnosti jsou proti nim učiněné nic! Můj nápad, můj vzácný pane, čistě můj! Ať padají kroupy, ať prší, nebo svítí slunce, neuděláte po ulici ani pár kroků, abyste nepotkal půl tuctu zelených paraplíček!“

Tady se mužíček rozesmál, až se otřásal, a smích mu zarazil teprve příchod třetí osoby.

Byl to vysoký štíhlý muž s plavohnědými vlasy, náchylný k hohlavosti, a s tváří, v níž se slavnostní vážnost mísila s výrazem nevzpytatelné hlubekomyslnosti. Měl na sobě dlouhý hnědý kabát, černou soukennou vestu a šedohnědé kalhoty. U vesty se mu na šňůrce houpal skřípec a na hlavě měl velmi nízký klobouk se širokou střešou. Pan Perker představil panu Pickwickovi nově přichozího jako pana Potta, redaktora a vydavatele Eatanswillských listů. Sotva vyměnili hrstku úvodních slov, obrátil se pan Pott k panu Pickwickovi a zeptal se slavnostně:

„Náš volební boj budí v hlavním městě velký zájem, pane, že?“

„Myslím, že ano,“ odpověděl pan Pickwick.

„K čemuž, jak mám důvod se domnívat,“ řekl pan Pott a díval se na pana Perkera, jako by od něho čekal potvrzení svých slov, „k čemuž, jak mám důvod se domnívat, do jisté míry přispěl můj sobotní článek.“

„O tom nelze vůbec pochybovat,“ potvrdil mužíček.

„Tisk je velmi mocný nástroj, pane,“ řekl pan Pott.

Pan Pickwick projevil s tímto názorem naprostý a bezvýhradný souhlas.

„Doufám však, pane, že jsem té ohromné moci, kterou vládu, nikdy nezneužil. Jsem si jist, pane, že jsem nikdy neobrátil ušlechtilý nástroj, který byl svěřen do mých rukou, proti posvátnému nitru soukromého života ani proti křehkému srdci osobní cti; – pevně věřím, pane, že jsem zasvětil všechny životní síly – usilovnému snažení – ať jsou jakkoli nepatrné – ba vím, jsou velmi nepatrné – abych vštípil ty zásady, o nichž – jež – jsou –“

Zdálo se, že vydavatel a odpovědný redaktor Eatanswillských listů tu jaksi ztrácí nit, a pan Pickwick mu přispěchal ochotně na pomoc a pravil:

„Zajisté.“

„A jak, pane,“ řekl Pott, „jak, pane – dovolte, abych se vás zeptal jako nestranného člověka – jak se k mému zápasu s Nezávislostí staví veřejné mínění v Londýně?“

„Je značně vzrušeno, o tom není pochyby,“ vložil se do řeči pan Perker s poťouchlým pohledem, který byl velmi pravděpodobně čistě náhodný.

„Tento zápas,“ řekl Pott, „potrvá tak dlouho, dokud mě neopustí zdraví a síla i ta trocha nadání, jímž mě příroda obmyslila. Od toho zápasu, pane, třebaže snad rozrušuje lidskou mysl a vzněcuje lidské city i někdy bere lidem schopnost plnit každodenní povinnosti všedního života – od toho zápasu, pane, nikdy neupustím, dokud Eatanswillskou nezávislost nerozdupu napadrt. Chci, aby celý Londýn, celá Anglie, celý náš národ věděl, že na mě může spoléhat; aby lidé věděli, že je neopustím, že jsem rozhodnut stát věrně při nich, pane, až do posledního dechu!“

„Vaše jednání je vpravdě svrchovaně ušlechtilé, pane,“ pravil pan Pickwick a stiskl velkodušnému Pottovi vřele ruku.

„Poznávám, pane, že mluvím s moudrým a schopným mužem,“ řekl pan Pott, vášnivým přednesem vlastenecké řeči celý udýchaný. „Blaží mě, pane, že poznávám muže vašeho rázu.“

„A já, pane,“ pravil pan Pickwick, „se cítím tímto výrazem vašeho mínění hluboce poctěn. Dovolte mi, pane, abych vás představil svým společníkům na cestách, ostatním dopisujícím členům klubu, který jsem měl čest založit.“

„Způsobíte mi ohromnou radost,“ řekl pan Pott.

Pan Pickwick odešel, a když se s přáteli vrátil, s náležitou obřadností je představil redaktoru a vydavateli Eatanswillských listů.

„A teď, drahý Potte,“ řekl malý pan Perker, „se naskýtá otázka, co uděláme s našimi přáteli tady?“

„Doufám, že se můžeme ubytovat zde v domě,“ pravil pan Pickwick.

„V celém domě, můj vzácný pane, není volná ani jediná postel – ani jediná.“

„Náramně mrzuté,“ pravil pan Pickwick.

„Náramně,“ připojili se jeho společníci.

„Měl bych nápad, jak věc zařídit,“ řekl pan Pott, „a myslím, že je uspokojivý i dobře proveditelný. U Páva mají dvě postele volné; a jménem paní Pottové si troufám prohlásit, že se s potěšením ujme úkolu poskytnout pohostinství panu Pickwickovi a kterémukoli z jeho přátel, budou-li druzí dva pánové a jejich sluha ochotni spokojit se s takovým ubytováním, jaké jim za daných poměrů může náš hostinec U Páva nabídnout.“

Po opětovném naléhání ze strany pana Potta a po opětovném ohrazování ze strany pana Pickwicka, že není ani pomyšlení na to, aby působili tolik nepohodlí nebo obtíží jeho laskavé choti, bylo konečně rozhodnuto, že to je jediné vhodné řešení, které je v jejich možnostech. Proto bylo také přijato; a když strávili příjemnou chvíli u společného oběda v Městském znaku, naši přátelé se rozloučili a pan Tupman s panem Snodgrassem se odebrali k Pávu, kdežto pan Pickwick s panem Winklem zamířili do domu pana Potta; dříve se však ještě domluvili, že se ráno všichni zase sejdou U Městského znaku a připojí se k průvodu urozeného pána Samuela Slumkeyho k místu volby.

Rodinný kruh páně Pottovy domácnosti se skládal pouze z něho a z jeho ženy. Všichni mužové, jež mohutná síla ducha povznesla do hrdé výše pozemské slávy, mívají zpravidla nějakou slabůstku, která obvykle vyniká o to nápadněji, že bývá v ostrém protikladu k jejich veřejnému postavení. A pakliže pan Pott nějakou slabůstku měl, pak to bylo možná to, že byl poněkud příliš povolný k maličko pohrdavé panovačnosti a dozíravé rozkazovačnosti své choti. Nepovažujeme se za oprávněné klást na tuto věc obzvláštní důraz, neboť ve chvíli, o níž právě hovoříme, se paní Pottová snažila při vítání obou pánů uplatnit všechny osobní půvaby i svůdnost.

„Má drahá,“ řekl pan Pott, „pan Pickwick – pan Pickwick z Londýna.“

Paní Pottová přijala páně Pickwickův otcovský stisk ruky s okouzující líbezností; a pan Winkle, na kterého se při představování zapomnělo, přešlapoval v šeru kouta a bez povšimnutí se ukláněl.

„Pottoušku –“ pronesla paní Pottová.

„Dušinko?“ otázal se pan Pott.

„Prosím, představ laskavě druhého pána.“

„Prosím tisíckrát za prominutí,“ řekl pan Pott. „S dovolením, paní Pottová, pan –“

„Winkle,“ napověděl pan Pickwick.

„Winkle,“ opakoval pan Pott; a tím obřad představování skončil.

„Jsme vám povinováni tisícerou omluvou, madam,“ začal pan Pickwick, „že tak znenadání zasahujeme rušivě do pořádku vaší domácnosti.“

„Prosím, abyste se o tom vůbec nezmiňoval, pane,“ odpověděla ženská polovička Pottovy rodiny velmi živě. „Ujišťuji vás, že je to pro mě velký svátek, když mohu popatřit na novou tvář – při životě, jaký v tom nudném domě vedu den ze dne a týden za týdnem, kdy tu nikoho nevidím.“

„Nikoho, má drahá?“ zvolal pan Pott škádlivě.

„Nikoho než tebe!“ odsekla paní Pottová mrzutě.

„Abyste věděl, pane Pickwicku,“ řekl hostitel na vysvětlenou manželčiny stíznosti, „musíme se totiž opravdu do jisté míry zříkat mnoha zábav a potěšení, kterých bychom se jinak mohli účastnit. Mé veřejné postavení jakožto vydavatele Eatanswillských listů, význam, kterému se list v celé zemi těší, mé ustavičné pohřížení do víru politiky –“

„Pottoušku –“ přerušila ho paní Pottová.

„Dušinko –“ řekl vydavatel.

„Přála bych si, drahý, aby ses snažil najít nějaký námět k hovoru, na kterém by tito pánové mohli mít aspoň trochu rozumný zájem.“

„Ale, zlatíčko,“ pravil pan Pott velmi pokorně, „pana Pickwicka to přece opravdu zajímá.“

„Šťastný člověk, když ho to může zajímat!“ řekla paní Pottová důrazně. „Mě ta tvá politika, hádky s Nezávislými i ostatní hlouposti už k smrti nudí. Strašně mě udivuje, Pottoušku, že s těmi svými nesmysly naděláš tolik křiku.“

„Vždyť, má drahá –“ začal pan Pott.

„Ale třesky plesky, už mi nic neříkej,“ odsekla paní Pottová.
„Hrajete *écarté*, pane?“

„Budu nejšťastnějším žákem, budete-li vy mou učitelkou,“ odpověděl pan Winkle.

„Dobrá, přistavte tedy ten stoleček tamhle k oknu, abych ne-
slyšela ty nudné povídačky o politice.“

„Jano,“ řekl pan Pott služebné, která přinesla svíčky, „skočte
dolů do mé pracovny a přineste mi sem z archívu svazek Listů,
ročník osmnáct set dvacet pět. – Přečtu vám –“ dodal vydavatel
a obrátil se k panu Pickwickovi, „přečtu vám jen malou hrstku
ze svých tehdejších úvodníků, kterými jsem potíral Žluté a je-
jich snahy ustanovit u zdejšího mýta nového výběrčího; jsem
přesvědčen, že vás budou zajímat.“

„Slyšel bych je opravdu velmi rád,“ pravil pan Pickwick.

Ročník Listů se objevil, vydavatel se posadil a pan Pickwick
přisedl k němu.

Marně jsme se probírali stránkami páně Pickwickova zápisní-
ku, nadarmo jsme doufali, že na nich objevíme alespoň stručný
výťah z těch překrásných výplodů ducha. Máme všechny důvo-
dy, abychom se právem domnívali, že říz a svěžest jejich mlu-
vy pana Pickwicka úplně okouzlili; pan Winkle také opravdu
zaznamenal skutečnost, že pan Pickwick měl – jako v slastném
vytržení – po celou dobu jejich předčítání oči zavřené.

Byla ohlášena večeře a to udělalo konec nejen hře *écarté*, ale
i probírce v pokladech Eatanswillských listů. Paní Pottová byla
nadobýčej veselá a živá a ve svrchovaně příjemném rozmaru.
Pan Winkle udělal v jejím dobrém mínění již značný pokrok
a dáma mu mezi čtyřma očima bez rozpaků svěřila, že pan Pick-
wick je „roztomilý dědula“. Tato slova vyznívají navýsost ne-
obradně a jistě by si je byl troufal pronést jen málokdo z lidí,
kteří znali toho duševního velikána důvěrně. Ale přesto jsme
je na věčnou paměť zachovali, neboť poskytují dojemný a pře-
svědčivý důkaz jednak o úctě, jaké se těšil u všech společen-
ských tříd, jednak o snadnosti, s níž nacházel cestu k srdcím
a citům všech lidí bez rozdílu.

Byla pozdní noční hodina – dlouho po tom, co pan Tupman
a pan Snodgrass už usnuli v nejzastrčenějším koutku hostince
U Páva –, když oba přátelé šli teprve spát. Dřímota obestřela

páně Winklovy smysly sice brzy, ale obdiv, který v něm vzklíčil, rozjitřil jeho city tak, že se jeho blouznivé obraznosti ještě mnoho hodin po tom, co mu vnímavost pro jevy pozemské odňal spánek, tvář i postava roztomilé paní Pottové zjevovaly znovu a znovu.

Hluk a shon, který zvěstoval příchod rána, byl dost mocný, aby i nejromantičtějšímu snílkovi pod sluncem vypudil z mysli všechny představy kromě těch, které se pojily přímo k volbám, jež stály přede dveřmi. Víření bubnů, hlahol pozounů a vřesk polnic, lidský křik a koňský dusot se ozývaly a rozléhaly ulicemi od prvního rozbřesku dne; a občasná šarvátka mezi lehko-oděnci obou stran oživovala přípravy a zároveň zajímavě zpěstrovala jejich ráz.

„Nu, Same,“ pravil pan Pickwick sluhovi, který se ukázal ve dveřích ložnice právě ve chvíli, kdy se jeho pán dooblékal, „venku je dnes jaksepatří živo, že?“

„Všecko zhůru nohama, milospáne,“ odpověděl pan Weller. „Naši se scházej U Městského znaku a řvou, až už chraptějí.“

„A,“ pravil pan Pickwick, „je na nich vidět horlivou oddanost ke straně, Same?“

„V životě sem takovou vodanost eště neviděl, milospáne.“

„Jsou stateční, že?“ zeptal se pan Pickwick.

„Takovou kuráž aby pohledal,“ odpověděl Sam, „eště sem nikdá neviděl, aby se lidi tak cpali a nalejvali, jak do důchodu. Jen se divím, že se nebojej, že prasknou.“

„To je ta nemístná laskavost zdejšího panstva,“ pravil pan Pickwick.

„To asi,“ odpověděl stručně Sam.

„Ti braši se zdají slušní, bodří, čilí,“ pravil pan Pickwick, když pohlédl z okna.

„Moc čilí,“ odpověděl Sam, „šak sem se eště s dvěma číšníkama vod Páva napumpoval něco vody na ty nezávislý voliče, co tam včera večereli.“

„Na nezávislé voliče jste pumpovali vodu?“ zvolal pan Pickwick.

„Japak ne,“ odpověděl mu sluha, „každej spal na fleku, kde se včera večer svalil; vyvlíkli sme je dnes ráno jednoho za druhým ven, strčili sme jim hlavu pod pumpu a teďka sou zas čiperný jak rybičky. Volební vejbor nám za tu práci zaplatil po šilinku vod kusu.“

„Což je to vůbec možné?“ zvolal užaslý pan Pickwick.

„Pámbu jim požehnej, milospáne,“ řekl Sam, „depak byli křtěnej? – dyť todlenc přeci nic není, vůbec nic.“

„Nic?“ podivil se pan Pickwick.

„Vůbec nic, milospáne,“ odpověděl mu sluha, „večír před posledním dnem, dyž tady byly volby minule, podmazala protivná strana sklepnici vod Znaku, aby nafixlovala koňáček s vodou štrnásti voličům, co tam byli na noc a eště nevodvolili.“

„Co má znamenat to tvoje nafixlování koňaku s vodou?“ vyptával se pan Pickwick.

„Přikápla jim tam opium,“ odpověděl Sam. „A pámbu ví, esli je neuspala, že chrněli eště dvanáct hodin po tom, co už bylo po volbě. Jednoho z nich naložili na káru a tak, jak spal jako špalek, ho na zkoušku vodvezli tam, co se volilo. Ale nic z toho nebylo – tam ho vodmítli, a tak ho museli zase vodvíst zpátky a strčit ho pěkně do postele.“

„To jsou divné zvyky,“ pravil pan Pickwick napůl k sobě a napůl k Samu Wellerovi.

„Dávno ne tak divný jako jedna zvláštní příhoda, která se stala jednou vo volbách mému vlastnímu tátovi – a zrovinka tady, milospáne,“ odpověděl Sam.

„Co to bylo?“ zeptal se pan Pickwick.

„No, von jim sem jednou jede s vozem,“ začal Sam, „měly bejt volby, vědí, a jedna partaj si ho zjedнала, aby z Londýna přivez voliče. A večír před tím, než sem s nima měl ject, si pro něj jakoby nic pošle vejbor druhý partaje a von s tím poslem de a ten ho k nim zavede – cimra jako hrom – pánů jako much – všude samý lejstra, péra a inkoust a vostatní krámy. ‚Á, pan Weller,‘ povídá jako ten, co byl předseda, ‚těší mě, že vás vidím, pane, japak se vede?‘ – ‚Docela dobře, vašnosti, děkuju za voptání,‘ povídá táta, ‚doufám, že jim se taky nevede zle,‘ povídá. – ‚Ujde to, děkuju, pane,‘ povídá ten pán, ‚ale posadte se přece u nás, pane Weller – jen se laskavě posadte, pane.‘ Tak se táta teda posadí a von a ten pán si koukaj upřeně do vočí. ‚Nepamatujete se na mě?‘ ptá se pán. – ‚Ani bysem nevěděl,‘ v odpoví táta. – ‚Ale zato znám já vás,‘ řekne na to pán, ‚znal jsem vás, eště dyž ste byl malej capart,‘ povídá. – ‚Ale já si jich nepamatuju,‘ táta zase na to. – ‚To je moc divný,‘ povídá pán. – ‚Moc,‘ vopakuje táta. – ‚Musíte mít strašně špatnou paměť, pane Weller,‘

povídá pán. – „Hm, asi za moc nestojí,“ řekne táta. – „Hnedka sem si myslel,“ na to pán. A pak naleje skleničku vína a dobírá si ho kvůli jeho kučírování a rozdrandí ho do pořádný náladičky a nakonec mu strčí do ruky bankocetli. Byla to dvacka! „Vocaď do Londýna je moc špatná silnice.“ povídá pán. – „No, placama není zrovna nejlepší,“ povídá táta. – „A podle mého zvlášť kolem průplavu,“ řekne pán. – „Tam je vopravdu šerednej kousek,“ povídá táta. – „Tak vidíte, pane Weller,“ povídá pán, „my víme, že ste moc dobrej kučírmajstr a že si se svým potahem dovedete dycky poradit. Máme vás všickni moc rádi, pane Weller, a dybyste snad cestou měl nějakou nehodu, nebo až sem ty voliče povezete, dybyste je náhodou zvrhnul do vody, aby se jim ináč nic nestalo, tak todle je pro vás,“ povídá ten pán. – „Sou strašně uznalej, vašnosti,“ táta na to, „a rád vypiju na jejich zdravíčko eště jednu,“ povídá; a dyž vypil, zastrčil dvacku do kapsy a pěkně se vyporoučel. A nevěřili by, milospane,“ pokračoval Sam a hleděl na svého pána s výrazem nad pomyšlení uličnickým, „že se mu zrovna ten den, co sem ty voliče vez, a právě na tom místě překotil vůz a voliči se do jednoho vyklopili do vody!“

„A všichni se zas dostali ven?“ otázal se pan Pickwick chvatně.

„No,“ odpověděl Sam jaksi neochotně, „se mi zdá, že jeden starej pán chyběl; to vím, že našli jeho klobouk, ale nevím docela jistě, esli v něm jeho hlava byla nebo ne. A vypravuju jim to jenom proto, jaká to byla prapodivná a zázračná náhodička, že se tátův kočár zvrh zrovinka ten den a zrovinka na tom místě, jak ten pán předtím povídal!“

„Nelze popírat, že to je opravdu velmi zvláštní shoda okolností,“ přisvědčil pan Pickwick. „Ale teď mi vykartáčuj klobouk, Same. Právě slyším, že mě pan Winkle volá k snídani.“

Po těch slovech sešel pan Pickwick do jídelny v přízemí, kde zastihl rodinu již pohromadě. Snídaně byla již na stole a také brzy skončila, neboť všichni si pospíšili. Klobouk každého pána zdobila obrovská modrá mašle, uvázaná rozkošnýma ručkama samotné paní Pottové; a poněvadž se pan Winkle ochotně uvolil doprovodit dámu na střechu domu, který stál v těsné blízkosti volební řečnické tribuny, pan Pickwick a pan Pott zamířili sami dva k Městskému znaku, z jehož zadního okna řečnil jeden člen páně Slumkeyova volebního výboru k šesti kloučkům

a jedné žabce a v každé větě je počítal honosným oslovením „mužové eatanswillští“, což řečení kloučkové pokaždé uvítali bouřlivou pochvalou.

Dvůr hostince jevil neklamné známky slávy a síly eatanswillských Modrých. Byla tam celá armáda vlajkonošů s modrou záplavou jednožerďových korouhví a dvoužerďových standart, na nichž se zlatými písmeny, čtyři stopy vysokými a velmi tučnými, skvěla vhodná volební hesla. Honosná kapela trubačů, fagotistů a bubeníků stála seřazena do čtyřstupů a hudebníci se ze všech sil snažili dokázat, že si vydělaný groš opravdu zasluhují; zejména bubeníci, vskutku svalnatí pořízkové. Byla tam skupina strážníků s modrými holemi, dvacet členů volebního výboru s modrými šerpami a zástup voličů s modrými kokardami. Byli tam voliči na koni i voliči opěšalí. Byl tam otevřený kočár se čtyřspřežím pro urozeného pána Samuela Slumkeyho; byly tam čtyři kočáry dvojspřežní pro jeho přátele a stoupence; a vlajky šustěly a hudba vyhrávala a strážníci nadávali a kleli a dvacetičlenný výbor drmolil a dav hulákal a koně se vzpínali a kočí se potili; a kdekdo a kdecdo, shromážděné tu na místě, sloužilo k výhradní potřebě, prospěchu, cti a slávě urozeného pána Samuela Slumkeyho ze Slumkey Hallu, jednoho z kandidátů na úřad poslance za eatanswillský volební obvod v Dolní sněmovně parlamentu Spojeného království.

Ozvalo se hlučné a dlouhé volání slávy a s mocným šumem se rozevlála ta z modrých standart, na níž se skvěl nápis „Svoboda tisku“, když dav na dvoře zpozoroval v jednom z oken plavovlasou hlavu pana Potta; a nadšení neznalo mezí, když v jezdeckých botách a v modrém nákrčníku vystoupil sám urozený pán Samuel Slumkey, stiskl zmíněnému Pottovi vřele ruku a v dojemné němohře naznačoval davu různými posunky, jak nevýslovnými díky je Eatanswillským listům zavázán.

„Je všechno připraveno?“ otázal se pana Perkera urozený pán Samuel Slumkey.

„Všechno, můj vzácný pane,“ zněla mužíčková odpověď.

„Doufám, že se na nic nezapomnělo,“ řekl urozený pán Samuel Slumkey.

„Všechno se udělalo, můj vzácný pane – na nic se nezapomnělo. U vrat na ulici stojí dvacet vymydlených mužů, abyste jim mohl potřást rukou; a šest dětiček v matčině náručí, abyste

je mohl pohladit po hlavičce a zeptat se, kolik jim je; těm dětem věnujte zvláštní zájem, můj vzácný pane – taková pozornost je vždycky velmi působivá.“

„Vynasnažím se,“ slíbil urozený pán Samuel Slumkey.

„A snad ještě, můj vzácný pane –“ řekl obezřelý mužíček, „kdybyste snad mohl – nechci říkat, že to zrovna být musí – kdybyste se snad *mohl* tak zapřít a některé políbit... To by učinilo na dav mocný dojem.“

„Neposloužilo by snad stejně dobře, kdyby to udělal můj navrhovatel nebo jiný čelný člen výboru?“ namítl urozený pán Samuel Slumkey.

„Obávám se, že by dojem nebyl ani zdaleka takový,“ odpověděl vrchní korteš, „ale kdybyste to udělal sám, můj vzácný pane, myslím, že by to značně zvýšilo vaši oblibu.“

„Tedy dobrá,“ řekl urozený pán Samuel Slumkey s odevzdaným povzdechem, „co naplat, pak se to udělat musí. A dost už.“

„Průvod, seřadit!“ volalo dvacet členů výboru. Za jásavého halasu shromážděného davu zaujali hudebníci i strážníci, členové výboru i voličové, jezdci i kočáry patřičná místa. Do každého dvojsprežního kočáru se nacpalo tolik pánů, kolik se jich uvnitř mohlo udržet zpříma na nohou; a v kočáře určeném pro pana Perkeru bylo kromě pana Pickwicka, pana Tupmana a pana Snodgrasse ještě půl tuctu pánů výborů.

Nastala chvíle horečného napětí, když průvod čekal, až urozený pán Samuel Slumkey nastoupí do kočáru. Náhle propukl dav v mohutný jásot.

„Teď vyšel,“ poznamenal malý pan Perker velmi vzrušeně; byl tím vzrušenější, že jejich stanoviště nepřipouštělo, aby viděli, co se vlastně děje.

Nový jásot, mnohem hlasitější.

„To podává těm mužům ruku,“ volal malý korteš. Nový jásot, ještě daleko mocnější.

„To hladí dětičky po hlavičce,“ pravil pan Perker, úzkostí celý roztřesený.

Hřímavý potlesk, který otrásl celým dvorem.

„Jedno to mrně políbil!“ zvolal rozradostněný mužíček.

Nové hřímavé zaburácení.

„Políbil ještě jedno!“ zajíkl se nadšený strůjce výjevu.

Třetí bouře jásotu.

„Líbá je všechny!“ zaječel malý pán, nadšením bez sebe. A za pozdravného křiku davu, až uši zaléhaly, se průvod hnul.

Je nad naše síly, abychom vypsali, proč a jak se vlastně stalo, že se průvod srazil a pomíchal s průvodem protivníků, a jak se vůbec zase vyprostil z vřavy, která se pak rozpoutala; netroufáme si to popsat tím spíše, že hned na počátku celého výjevu jediný úder vlajkové žerdi Žlutých narazil panu Pickwickovi klobouk přes uši až po bradu. Ale z jeho zápisků vyplývá, že když se mu konečně podařilo trochu se rozhlédnout, co se kolem děje, obklopovaly ho ze všech stran zlostné a rozzuřené tváře, obrovská oblaka prachu a hustý zástup rváčů. Popisuje, jak ho jakási neviditelná síla vyhodila z kočáru a jak se mimoděk osobně zapletl do pěstního zápasu; ale nemůže naprosto udat, s kým nebo jak nebo proč se bil. Potom cítil, jak ho lidé zezadu strkají do jakýchsi dřevěných schodů; a když si konečně vyrval hlavu z klobouku, spatřil, že ho obklopují jeho přátelé a že stojí přímo v první řadě po levé straně volební řečnické tribuny. Pravá strana byla vyhrazena straně Žlutých a střed starostovi a jeho úřední družině; jeden její člen – otlý hlasatel eatanswillský – klátil obrovským zvoncem, aby zjednal ticho, zatímco se blahorodý pán Horác Fizkin a urozený pán Samuel Slumkey s rukou na srdci ukláněli, jak nejpřívětivěji dovedli, rozbouřenému moři hlav, jež zaplavilo volný prostor před tribunou a z něhož se ozývala taková bouře vytí, křiku, jásotu a jeku, že by byla bývala ke cti leckterému zemětřesení.

„Tamhle je Winkle,“ řekl pan Tupman a zatahal přítele za rukáv.

„Kde?“ zeptal se pan Pickwick a nasadil si brýle, které našťestí nechal až dosud v kapse.

„Tamhle,“ pravil pan Tupman, „na střeše toho domu.“ A opravdu: v širokém olověném žlabu mezi sousedními taškovými střechami stály dvě židle a na nich pohodlně seděli pan Winkle a paní Pottová a mávali kapesníkem na znamení, že přátele vidí; a pan Pickwick oplatil dámě tento pozdrav tím, že si políbil hřbet vlastní ruky.

Slavnostní pořad ještě nezačal; a protože dav, který nečinně čeká, mívá obvykle žertovnou náladu, stačil i tento zcela nevinný projev úcty, aby se vtipáلكové ozvali šprýmovnými nářázkami.

„Helemese starouška!“ zvolal jakýsi hlas. „Taškář jeden, takhle házet po ženských vočima!“

„Takový leta, a eště chlípák!“ ozval se kdosi jiný.

„Nasadí si brejle a vokukuje vdanou ženskou!“ přidal se třetí zevloun.

„Koukejte, jak po ní těma volezlejma vočičkama mrká!“ zvolal čtvrtý hlas.

„Pozor na paničku, Potte,“ zařval pátý – a pak se dav rozbuřel hromovým smíchem.

Protože tyto pošklebky doprovázelo zlomyslné přirovnávání pana Pickwicka k prašivému kozlu i uštěpačné útipky podobného rázu, které mimoto mohly vrhnout stín i na neposkrvněnou čest nevinné dámy, neznal páně Pickwickův hněv mezi; ale poněvadž v téže chvíli hlasatel žádal o ticho, spokojil se pan Pickwick pouze tím, že zpražil okolní diváky pohledem plným outrpnosti nad jejich pobloudilostí, nad čímž se zástup rozesmál ještě bujněji než předtím.

„Ticho!“ řvali starostovi pomocníci.

„Whiffine, zjednejte ticho,“ řekl starosta tak slavnostně a povzneseně, jak se na jeho vysoké postavení slušelo. Městský vyvolavač splnil příkaz tím, že spustil na zvonec nový koncert; a když kdosi ve shromáždění zvolal „Popeláři jedou!“, rozbouřil se smích znovu.

„Pánové,“ zvolal starosta tak silně a pronikavě, jak jen stačil vypnout hlas, „pánové! Spoluvoličové eatanswillského volebního obvodu! Sešli jsme se tu dnes za tím účelem, abychom si zvolili zástupce místo v Pánu zesnulého –“

Vtom přerušil starostu výkřik z davu.

„Ať zije starosta!“ zařval hlas. „A ať nikdy nepověsí na hřebík ty své pastičky a hrnce, co mu vynesly tolik peněz!“

Tato narážka na řečníkovo životní povolání vyvolala bouři veselí, která spolu s řinčivým doprovodem zvonce způsobila, že ostatek starostovy řeči byl úplně nesrozumitelný – kromě závěrečné věty, již shromážděným poděkoval za trpělivou pozornost, s níž vyslechli jeho slova. Tento projev díky vyvolal nový výbuch veselí, který bouřil asi čtvrt hodiny.

Potom mluvil velký hubený pán v silně naškrobeném nákrčníku a po několikeré výzvě z davu, aby si prý „poslal nějakého kluka domů se zeptat, jestli si nezapomněl hlas pod polštářem“,

žádal shromáždění, aby mu směl představit vhodného muže, schopného zastupovat eatanswillské voliče ve sněmovně. A když řekl, že tím mužem je blahorodý pán Horác Fizkin z Fizkin Lodge u Eatanswillu, svolávali fizkinovci slávu a slumkeyovci hanbu tak dlouho a tak hlasitě, že kandidát i jeho uvaděč by si byli mohli místo řečnění docela klidně zpívat rozpustilé písničky a nikdo by to nebyl vůbec postřehl.

Když první kolo skončilo bodovým vítězstvím přátel blahorodého pána Horáce Fizkina, vystoupil horkokrevný, různolící mužíček, aby navrhl jiného vhodného muže, schopného zastupovat eatanswillské voliče ve sněmovně; nebýt toho, že snad byl až přespříliš popudlivý, aby měl dostatečný smysl a pravé pochopení pro vtípkování davu, byl by různolící pán mohl pokračovat jako po másle. Ale po hrstce květnatě výmluvných obrátů přešel různolící pán od nedůtklivých výtek těm mužům z davu, kteří ho přerušovali, k hádavé výměně vyzývavých posměšků s pány na volební tribuně, z toho se pak rozpoutala vřava, která ho donutila, aby své pocity vyjadřoval pouze hroživou němohrou; a když se tak vymluvil, uprázdnil místo spolustraníkov, který po půl hodiny předčítal jakousi napsanou řeč a nedal se ničím zastavit, protože celý výplod již poslal Eatanswillským listům a Eatanswillské listy ho už také v celém rozsahu otiskly.

Potom vystoupil sám blahorodý pán Horác Fizkin z Fizkin Lodge u Eatanswillu, aby se představil voličům osobním projevem; a sotva se objevil, pustila se kapela zjednaná urozeným pánem Samuelem Slumkeym do hry s takovou vervou, že její raní bandurská byla proti tomu učiněná ukolébavka; na oplátku za to se zástup Žlutých vrhl na zástup Modrých a mlátil je hlava nehlava; a pak se zástup Modrých snažil vymanit z velmi nepřijemné blízkosti zástupu Žlutých a strhla se tahanice, strkanice a rvačka, jedním slovem vřava taková, že ji nedovedeme vylicít o nic lépe, než ji dovedl potlačit starosta, ačkoli rázně vydal dvánácti strážníkům přísný rozkaz, aby zatkli hlavní podněcovatele výtržnosti, jejichž počet se pohyboval asi kolem dvou set padesáti. Při všech těch srážkách vřel v blahorodém pánu Horáci Fizkinovi z Fizkin Lodge i v jeho přátelích vztek a zuřivost, až si konečně blahorodý pán Horác Fizkin z Fizkin Lodge dovolil vznést na svého soupeře, urozeného pána Samuela Slumkeyho ze Slumkey Hallu, naléhavý dotaz, vyhrává-li ta kapela s jeho

svolením; a když urozený pán Samuel Slumkey ze Slumkey Hallu odepřel na tuto otázku odpovědět, pohrozil blahorodý pán Horác Fizkin z Fizkin Lodge urozenému pánu Samuelu Slumkeymu ze Slumkey Hallu zaťatou pěstí před nosem; a tu vzkypěla v urozeném pánu Samuelu Slumkeym krev tak, že vyzval blahorodého pána Horáce Fizkina k souboji na život a na smrt. Po takovém porušení všech známých pravidel i všeho zvyklého pořádku nařídil starosta novou koncertní fantazii na zvonec a prohlásil, že si dá předvolat jak blahorodého pána Horáce Fizkina z Fizkin Lodge, tak i urozeného pána Samuela Slumkeyho ze Slumkey Hallu a zaváže si je slibem, kterým se mu oba pánové zaručí za zachování klidu. Po této strašlivé hrozbě se do věci vložili přátelé obou kandidátů, a když se stoupenci obou stran v davu ještě asi tři čtvrtě hodiny ve dvojicích hádali a přeli, blahorodý pán Horác Fizkin smekl klobouk před urozeným pánem Samuelem Slumkeym, urozený pán Samuel Slumkey smekl klobouk před blahorodým pánem Horácem Fizkinem, hudba na rozkaz ztichla, dav se jakžtakž uklidnil a blahorodému pánu Horáci Fizkinovi bylo dovoleno, aby pokračoval v řeči.

Řeči obou kandidátů, ačkoli se ve všech ostatních bodech lišily, v jednom se přece jen shodovaly; obě skládaly stejně nadšený hold zásluhám a vynikajícím vlastnostem eatanswillských voličů. Oba kandidáti vyslovili názor, že na povrchu zemském ještě nikdy nebylo mužů nezávislejších, osvícenějších, pro obecné blaho zaujatějších, vlastenečtějších, ušlechtilějších a nezištnějších nad voliče, kteří jim slíbili odevzdat ve volbách hlas; oba kandidáti nadhazovali skryté narážky, že voliči druhé strany trpí jistými mrzkými a pošetilými povahovými nedostatky, jež jim odnímají schopnost učinit řádně zadost vážné povinnosti, která se jim k výkonu ukládá. Blahorodý pán Fizkin projevil ochotu učinit všechno, co se od něho bude chtít, a urozený pán Slumkey zas odhodlání neučinit nic, co se od něho nebude žádat. Oba prohlásili, že jim obchod, průmysl, živnosti a blahobyť i rozkvět Eatanswillu budou vždy ležet na srdci víc než cokoli jiného na světě; a každý z nich mohl s nejlepším svědomím i s největší důvěrou vyslovit přesvědčení, že on je mužem, kterého si Eatanswill zvolí poslancem.

Pak se hlasovalo zdvižením ruky; starosta prohlásil, že většina je pro urozeného pána Samuela Slumkeyho ze Slumkey Hallu.

Blahorodý pán Horác Fizkin z Fizkin Lodge vznesl požadavek, aby se hlasovalo lístky podle jmenného seznamu, a starosta jeho požadavku vyhověl a stanovil podrobnosti. Potom byl jednomyslně odhlasován projev důvěry a díky starostovi za to, jak obratně si vedl na předsednickém křesle; a starosta, který si v duchu vroucně přál, aby byl skutečně nějaké předsednické křeslo měl (neboť po celou dobu volebního úkonu musel stát), dojatě díky opětoval. Průvody se znovu seřadily, kočáry si razily davem pomalu cestu a lidé v zástupu za nimi volali pochvalně nebo hanlivě podle toho, jak jim velel cit nebo rozmar.

Po celou dobu volby vřelo městečko neustálým horečným vzruchem. Všude a ve všem se postupovalo nanejvýš velkodušně a s mírou vskutku co nejštědřejší. Veškeré zboží podrobené potravní dani na čáře nebo obecní dávce se ve všech hostincích prodávalo pozoruhodně levně; a ulicemi okázale projížděly pérované valníky i kryté nákladní vozy pro pohodlí voličů postižených dočasnou závratí jakéhokoli stupně – což byla nákaza, která po celou dobu volebního zápasu zuřila mezi voliči v míře vskutku povážlivě znepokojivé a která působila, že často bylo možno spatřit občany jí postižené, jak ve stavu hlubokého bezvědomí leží na chodníku. Malá skupina voličů neodevzdala hlas až do poslední chvíle. Byli to lidé obezřetní a rozmyslní, které dosud nepřesvědčily důvody té či oné strany, ačkoliv s oběma stranami důkladně a často rozprávěli. Hodinu před koncem hlasování si pan Perker vyžádal čest soukromé rozmluvy s těmito rozumnými, s těmito ušlechtilými a vlasteneckými muži. Vyhověli mu. Jeho důvody byly stručné, ale pádné a přesvědčivé. Šli do hlasovací místnosti společně, a když zase vyšli, vyšel také urozený pán Samuel Slumkey ze Slumkey Hallu z volby jako vítěz.

KAPITOLA ČTRNÁCTÁ

Obsahuje stručný popis společnosti, která se sešla v hostinci U Páva, jakož i příběh, který vyprávěl obchodní cestující

Odvrátit pohled od zápolení a vřavy života politického a upnout jej na poklidnou pohodu života soukromého je věru příjemné. Pan Pickwick sice ve skutečnosti nebyl horlivým stoupencem ani jedné z obou stran, ale páně Pottovo nadšení ho roznítilo

dost silně, aby věnoval všechnen čas i pozornost událostem, jejichž vyličení, sestavené podle jeho vlastních zápisků, podává předešlá kapitola. A zatímco byl takto zaneprázdněn, nezaháležel ani pan Winkle, neboť všechnen volný čas věnoval příjemným procházkám a krátkým výletům do okolí s paní Pottovou, která nikdy neopominula, když se taková příležitost naskytla, hledat trochu úlevy a zotavení z nudné jednotvárnosti, na kterou si tak vytrvale naříkala. Oba tito pánové docela zdomácněli v rodině vydavatele Listů, kdežto pan Tupman a pan Snodgrass byli z velké části odkázáni sami na sebe. Protože je veřejné záležitosti zajímaly jen málo, zabíjeli čas hlavně těmi zábavami, které jim skýtalo prostředí Páva; a ty se omezovaly na kulečník v prvním poschodí a na kuželník v ústraní zadního dvora. Do umění a jemňůstek obou těchto povyražení, jež jsou mnohem složitější a nesnadnější, než průměrný člověk zpravidla soudí, je poznenáhlu zasvěcoval pan Weller, který byl v podobných kratochvilích dokonale zběhlý. Ale přesto, že byli do značné míry oloupeni o potěšení i výhody páně Pickwickovy společnosti, přece si dokázali zkrátit čas a ubránit se nudě a dlouhé chvíli.

A hlavně navečer je Páv lákal tolikerou zábavou, že oba přátelé snadno odolávali i pozváním nadaného, třebaže suchopárného Potta. Právě večer se totiž v „obchodním lokále“, kde sedávali obchodní cestující a jejich zákazníci, scházel společenský kroužek, jehož osoby i zvyklosti pan Tupman s velkým potěšením pozoroval a jehož počínání i řeči pan Snodgrass zase s oblibou zaznamenával.

Většina lidí zná druh místnosti, kterým se v našich hostincích říká obchodní lokál. A lokál U Páva se nijak podstatně nelišil od většiny takových místností; to znamená, že to byla velká místnost polopustého vzhledu, jejíž nábytkové zařízení bývalo nepochybně lepší, dokud bylo novější; uprostřed stál prostorný stůl a v koutech všelijaké menší stolky a k tomu hojný výběr židlí rozličných tvarů a starý orientální koberec, jehož velikost se měla k rozměrům místnosti asi jako dámský kapesníček k podlaze strážní budky. Stěny zdobila hrstka velkých map a z dlouhé řady dřevěných kolíků v jednom koutě viselo několik hrubých, silně obnošených plášťů s rozličnými složitými kapucemi. Krbovou římsu krášlil dřevěný kalamář s pahýlem psacího brka a úlomkem oplatkové dopisní zálepky, silniční průvodce a ad-

resář, průvodce po hrabství s utrženými deskami a tělesné pozůstatky pstruha, uložené ve skleněné rakvičce. Ovzduší čpělo tabákovým dýmem, který začoudil celou místnost a obdařil ji jakýmsi pošpinavělým zbarvením, zvláště pak zaprášené červené záclony, které zastíraly okna. Na kredenci se tísnila hromada nejruznějších věcí, z nichž nejnápadněji vynikalo několik velmi kalných karaf s rybím omáčkovým kořením, dva klíny na kozlík, několik bičů a k nim stejný počet cestovních pokrývek, přihrádkový košíček s jídelními příbory a hořčice.

Právě v té místnosti seděli pan Tupman a pan Snodgrass večer po skončení voleb spolu s několika jinými přechodnými obyvateli hostince a kouřili a popíjeli.

„A teď, panstvo,“ řekl tělnatý zdravý muž, asi čtyřicátník, který měl pouze jedno oko – velmi bystré černé oko, v němž jiskřil rozpustilý výraz šibalství a dobrého rozpoložení, „na zdraví celé naší vzácné sešlosti, panstvo. Tenhle přípitek navrhuju vždycky společnosti a sám v duchu připíjím tady Marjánce. Že, Marjánko?“

„Ale dejte pokoj, vy protivu,“ odsekla služebná, kterou však lichotka zřejmě nijak nemrzela.

„Neutíkejte, Marjánko,“ pravil muž s černým okem.

„Nechte mě, vy necudo,“ řekla mladá dáma.

„To je toho!“ zvolal jednooký muž za děvčetem, když odcházelo z hostinské místnosti. „Za chvíličku přijdu za vámi, Marjánko. Neztrácejte hlavu, děvenko!“ Tu svým jediným okem zamrkal na společnost – což pro něho nebyl výkon nijak nadmíru nesnadný – a vzbudil tím bouřlivý výbuch veselí u staršího muže s ukoptěným obličejem a hliněnou dýmkou.

„Tydlenc žencký sou divný třeštidla,“ prohodil muž s ukoptěným obličejem po chvíli mlčení.

„Máte svatou pravdu,“ utrousil muž s brunátnou tváří a s doutníkem v ústech.

Po těchto mudrlantských drobtech nastalo zase mlčení.

„Ale dejte na mou řeč, na světě jsou ještě divnější věci než ženské,“ pravil muž s černým okem a zvolna si nacpával velkou lulku s obrovskou hlavičkou.

„Ste ženatej?“ zeptal se muž s ukoptěným obličejem.

„To zas ne.“

„To sem si hned myslel.“ Tu se muž s ukoptěným obličejem nad vlastní odpověď bouřlivě rozesmál a muž s mírným hlasem

a klidnou tváří, který pokládal za svou povinnost s každým vždy souhlasit, se dal do smíchu také.

„Ale ženy,“ řekl nadšený pan Snodgrass, „jsou přece jen znamenitou vzpruhou a potěchou našeho života, pánové.“

„To jistě jsou,“ přikývl pán mírného vzezření.

„Dyž sou v dobrý náladě,“ vložil se znovu do řeči muž s ukoptěným obličejem.

„Máte svatou pravdu,“ pravil klidný pán.

„Takovou výhradu odmítám,“ prohlásil pan Snodgrass, jehož myšlenky hbitě zalétly k Emílii Wardlové, „odmítám ji s opovržením – ba s rozhořčením. Ukažte mi muže, který řekne něco proti ženám jako ženám, a já mu řeknu rovnou do očí, že není muž!“

A pan Snodgrass si vyndal doutník z úst a udeřil zařatou pěstí prudce do stolu.

„Rozumná řeč,“ utrousil mírný muž.

„Ale zastává názor, s kterým vůbec nesouhlasím,“ vložil se do řeči muž s ukoptěným obličejem.

„A na vašem tvrzení, pane, je jistě také hodně pravdy,“ poznamenal mírný pán.

„Na vaše zdraví, pane,“ řekl jednooký obchodní cestující a přikývl panu Snodgrassovi na znamení souhlasu.

Pan Snodgrass počtu přijal a uklonil se.

„Rozumný spor si poslechnu vždy rád,“ pokračoval obchodní cestující, „zvláště hezky břitký jako tenhle; je to velice poučné. Ale tahle krátká rozprávka o ženách mi připomněla příběh, který jsem slyšel z úst svého starého strýce; a právě vzpomínka na ten příběh mi před chvílí vnukla slova, že na světě jsou leckdy divnější věci než ženské.“

„Ten příběh bych rád slyšel,“ řekl brunátný muž s doutníkem.

„Opravdu?“ Jen to a nic jiného odpověděl obchodní cestující a s velkou vervou si pokušoval dál.

„I já bych to rád slyšel,“ ozval se pan Tupman, který promluvil poprvé. Vždy dbal, aby rozmnožil svou zásobu životních zkušeností.

„Vy taky byste rád? Nu dobrá, tak vám to povím. Ale raději ne. Vždyť byste mi ani nevěřili,“ řekl muž s rozpustilým okem, které přitom hledělo ještě rozpustileji než jindy.

„Říkáte-li, že to je pravda, tak tomu ovšem věřit budu,“ prohlásil pan Tupman.

„Dobrá, s tou podmínkou vám to tedy povím,“ odpověděl cestující. „Slyšeli jste už někdy o velkém obchodním domě Bilson a Slum? Ale ostatně na tom ani nezáleží, jestli jste o něm slyšeli nebo ne, protože nechali obchodování už před dlouhou dobou. Od události, která se přihodila jednomu cestujícímu té firmy, uplynulo už osmdesát let, ale můj strýc byl jeho důvěrným přítelem; a strýc mi taky sám tu historku vyprávěl. Má podivné jméno a zpravidla ji vyprávěl asi takhle:

Cestácká

Jednou v zimě navečer, tak kolem páté hodiny, právě když se začínalo smrákat, bylo možno vidět muže v dvoukolové kolese, jak pobízí unaveného koníka po silnici, co vede přes Marlboroughská lada a míří k Bristolu. Říkám, že ho mohl někdo vidět, a ani nepochybuji, že by ho byl viděl každý, kdo by byl náhodou zrovna tou cestou šel a nebyl ovšem slepý; ale počasí bylo tak bídné a večer tak studený a deštivý, že venku nebylo nic než voda, a tak se cestující kodrcal prostředkem silnice sám a sám a ve zbědované náladě. Každý obchodní cestující tehdejší doby, který by byl zahlédl ten nanicovatý dvoukolový kočárek, dobrý jen k tomu, aby si na něm člověk zlámal vaz, s korbou hnědavou jako hlína a s červenými koly, a tu potměšile jankovitou, rychlonohou hnědku, která vypadala jako něco mezi pivovarským tahounem a zedřenou poštovskou herkou, by byl naráz poznal, že cestující v tom kočáru nemůže být nikdo jiný než Tom Smart od velké firmy Bilson a Slum, Cateaton Street, Londýn. Ale protože nikde nablízku žádný cestující nebyl, aby ho viděl, nikdo taky o celé věci nic nevěděl, a tak Tom Smart a jeho hnědavá dvoukolka s červenými koly a rychlonohou potměšilou kobylnou ujížděli spolu dál, dělili se o tajemství jen sami a nikdo nic netušil.

I na tomhle bídném světě je mnoho příjemnějších míst, než jsou Marlboroughská lada, když duje víchř; a když si k tomu nádvakem přimyslíte ponurý zimní večer, rozčvachtanou blátivou silnici a prudký liják, který bije do tváře, a zkusíte popřípadě účinek toho všeho na vlastní kůži, pak jistě poznáte plnou pravdivost toho tvrzení.

Vítr vál – ne rovně po silnici jezdcí do zad nebo do očí, ačkoli i to je už dost zlé, ale docela napříč – a hnal provázky deště šikmo dolů jako linky, jaké se kdysi linkovaly do školních písanek, aby si žáčkové zvykli na správný sklon písma. Chvilkami nečas polevoval a cestující se začal ukolébávat nadějí, že se vichřice tím strašlivým nápirem před chvílí vyčerpala a konečně se mírní a ukládá k odpočinku, když vtom húú! fíí! – zaslechne v dálce hukot a kvílení, a už se zas vichr přizene přes vršky pahorků a sviští planinou, nabírá na síle i řevu, čím víc se blíží, až se zběsilou silou napřede do koně i do člověka, mrská jim rezavý déšť do uší a sychravým dechem je mrazí až v kostech; a proletí kolem nich a s ohlušivým burácením se žene a pádí daleko a daleko pryč, jako by se vysmíval jejich křehkosti a vítězně jásal vědomím vlastní síly a moci.

Hnědá klisna se čvachtala bahnem a brouzdala vodou a věsila uši; chvilkami si pohodila hlavou, jako by tím chtěla dát najevo své znechucení nad takovým drsným chováním žvlů, ale přesto klusala celkem svižným krokem, dokud ji nápor větru ještě zuřivější než kterýkoli z těch, které je až dosud napadly, znenadání nepřiměl k tomu, že se na místě zarazila a vzepřela pevně všemi čtyřmi o zem ve snaze zabránit, aby ji vítr neporazil. Je obzvláštní štěstí, že to udělala, protože kdyby ji byl vítr porazil, byli by se bez nejmenší pochyby všichni vespolek – poněvadž potměšilá kobylka byla tak lehká a dvojkolka byla tak lehká a navrch k tomu i Tom Smart byl tak lehká váha – museli koulet jako o překot dál a dál až na samý konec světa nebo až by byla vichřice utichla; a je velmi pravděpodobné, že by v obou případech ani potměšilá kobylka, ani zemitě hnědává koleska s červenými koly, ani Tom Smart nebyli už nikdy bývali k potřebě.

„Hrom do toho, spral to řas!“ povídá Tom Smart (Tom míval nepěkný zvyk, že někdy klel). „Hrom do toho, spral to řas,“ povídá Tom, „pěkné nadělení, čert mě vem!“

Budete se mě asi ptát, proč Tom Smart projevil přání, aby ho někdo vzal, když ho už beztak málem sebrala vichřice. To vám nepovím – vím jen tolik, že to Tom řekl – nebo že aspoň vždycky říkal strýci, že to tehdy řekl, a to je koneckonců jedno.

„Čert mě vem,“ povídá Tom Smart a kobylka zařetala, jako by si myslela právě to a nic jiného.

„Nevěš hlavu, stará,“ řekl Tom a pošimral koncem biče hnědku na krku. „Ani pomyšlení, že bychom v takovém počasí jeli

až tam; zůstaneme na noc v prvním stavení, na které narazíme. A tak čím víc si pospíšíš, tím dřív budeš mít pokoj. – Hyje, stará – jen běž – jen běž!’

Nemůžu ovšem říct, jestli jankovitá kobyłka znala zvuk Tomova hlasu tak dobře, aby porozuměla smyslu jeho slov, nebo jestli jí byla větší zima, když stála, než když klusala. Ale můžu říct tolik, že sotva Tom domluvil, kobyłka zastříhala ušima a vyrazila kupředu tak zbrkle, že dvojkolka zemité barvy rachotila a drnčela, až se bylo co bát, že se všechny špice červených kol co nevidět rozletí po travnatých Marlboroughských ladech; a ani Tom, třebaže uměl dobře jezdit, nedokázal hnědku zastavit ani přimět k tomu, aby zmírnila krok, dokud se sama od sebe nezastavila před zájezdní hospodou, která stála po pravé straně silnice asi tak na osminu míle od místa, kde lada končila.

Tom hodil opatřě podomkovi a zastrčil bič do kornoutku na kozlíku a pak přelétl zběžným pohledem hořejší část domu. Bylo to divné starobylé stavení z hrázděného zdíva, zbudované z jakýchsi drobných kamenů, prokládaných a vyztužených břevny; každé okno mělo svou lomeničku, která přečnívala přes celý banket, nízké dveře krylo tmavé závětrí a do domu vedly dva příkré schody dolů, místo aby se do něho podle novodobého způsobu vcházelo po několika nízkých stupních nahoru. Ale dům vypadal jinak docela útulně, protože okno nálevny kynulo vábným silným světlem, které vrhlo jasný pruh na silnici a ozařovalo dokonce i živý plot na protější straně; a ve vedlejším okně probleskoval staženou záclonou svit, jednu chvíli jenom sotva patrné červenavé světýlko a hned zas jako silný rudý plápol, který prozrazoval, že uvnitř hoří v krbu mohutný oheň. Tom postřehl tyto drobné úkazy okem zkušeného cestujícího, sestoupil tak svižně, jak mu zkrhlé nohy dovoľovaly, a vešel do domu.

Netrvalo ani pět minut, a Tom si hověl v lokále vedle nálevny – v téže místnosti, kde si předtím představoval mohutný oheň. Seděl u důkladného, vydatného a plápolavého ohně, rozdělaného v krbu skoro z celé putny uhlí a z tolika dříví, že by bylo stačilo na půl tuctu slušných kúlů na věšení prádla, a naloženého až vysoko do sopouchu; plameny hučely a praskaly tak, že by byly rozehrály srdce každého rozumného člověka už jen tím samým zvukem. To bylo jistě příjemné, ale nebylo to všechno, neboť pěkně ustrojené děvče s jiskrnýma očima a útlými kotníky

prostíralo na stůl běloskvoucí ubrus; a Tom, jak tak seděl zády k otevřeným dveřím a hřál si nohy v trepkách na mřížce před krbem, viděl odrazem v zrcadle nad krbovou římsou rozkošný obrázek nálevny s vábnými řadami zelených láhví se zlatými viněťami, se sklenicemi s nakládanou zeleninou a zavařeným ovocem, se sýry, vařenými šunkami a pečenými špalky hovězíny, vyrovnanými na policích v úpravě jedinečně lákové a vkusné. Nu, i to bylo příjemné; ale ani to nebylo ještě všechno, v nálevně totiž – u nejroztomilejšího stolečku, jaký si člověk dovede představit, přitaženého k nejzářivějšímu ohýnku, o jakém se komu zdálo – seděla a pila čaj kyprá vdova, asi tak pozdní čtyřicátnice, s tváří stejně příjemnou jako celá nálevna; byla to zřejmě paní domu a nejvyšší vládkyně nad vším tím vábným vlastnictvím. Krásu celého obrázku rušila jediná skvrna a tou byl velký muž – neobyčejně velký muž – v hnědém kabátě s blýskavými kovovými knoflíky, s černými licousy a kučeravou černou kšticí, který seděl s vdovou a popíjel s ní čaj; a nebylo zapotřebí přílišného bystrozraku k poznání, že muž je právě na nejlepší cestě ji přemluvit, aby pověsila vdovství na hřebíček a udělila mu právo sedat s ní v nálevně denně po celou dobu života, která mu na zemi ještě zbývá.

Tom Smart jistě nebyl vznětlivý a neměl ani závistivou povahu, ale nějak se už stalo, že ten velký muž v hnědém kabátě s blýskavými kovovými knoflíky pohnul tou trochou žluče, kterou Tom v těle měl, a vzbudil v něm pocit krajní nevole; a to tím spíš, že co chvíli mohl ze svého místa před zrcadlem pozorovat jisté drobné něžné důvěrnosti mezi dlouhánem a vdovou, které byly dostatečným důkazem, že se velký muž těší stejně velké přízni, jak velkou má postavu. Tom měl rád horký punč – můžu směle říct, že měl horký punč velmi rád – a když se přesvědčil, že potměšilá kobylka dostala pořádně do žlabu a má i slušně podestláno, a když snědl do posledního sousta výtečnou teplou večeři, kterou mu vdova narychlo ukuchtila vlastníma rukama, objednal si na zkoušku sklenici punče, jen tak na ochutnání. Nu, a jestli byla jediná věc v celém oboru kuchařského umění, kterou vdova uměla udělat líp než co jiného, pak to byl právě tento nápoj; a první sklenice zalahodila chuti Toma Smarta tak zvlášť znamenitě, že si takřka vzápětí objednal hned druhou. Sklenice horkého punče je příjemná věc, panstvo – neobyčejně příjemná za všech okolností – ale v tom útulném starém lokále, kde hu-

čel a praskal oheň, zatímco venku bouřil víchr, až každý trám ve starém domě sténal a vrzal, připadala Tomovi přímo rajska. Poručil si novou sklenici a pak ještě jednu – nevím tak docela určitě, jestli si potom neobjednal ještě jednu – ale čím víc toho horkého punče vypil, tím víc mu nešel z hlavy ten velký muž.

„Zatracenej drzoun!“ řekl si Tom Smart v duchu, „co má co dělat v tom útulným šenku? A ke všemu eště takovej ničemnej vohera!“ řekl si Tom. „Kdyby ta vdova měla jen trošku vkusu, jistě by si dovedla vybrat někoho lepšího, než je tenhle chlap!“ Tu zabloudily Tomovy oči od zrcadla nad krbem ke sklenici na stole, a protože cítil, že ho poznenáhlu přepadává rozcitlivělost, dopil čtvrtou sklenici a poručil si pátou.

Tom Smart, panstvo, měl odedávna silný zálsk na hostinčení. Stát v zelené kazajce, krátkých kordových kalhotách a vysokých botách za vlastním výčepním pultem bylo jeho snem už dávno. Kochal se představou, jak sedí v čele družných stolovníků, a často si myslel, jak dobře by dovedl ve vlastním lokále vést zábavu a jak znamenitý příklad by mohl dávat hostům po stránce pití. Všechny tyto myšlenky se rychle střídaly Tomovi v hlavě, když seděl u prudkého ohně a popíjel horký punč; a cítil velmi spravedlivou a oprávněnou nevoli, že ten dlouhán je na nejlepší cestě stát se v tak pěkném hostinci hospodářem, kdežto on, Tom Smart, má k tomu pořád stejně daleko jako dřív. Při posledních dvou sklenicích Tom Smart uvažoval, jestli vlastně nemá plné právo vyvolat s tím čahounem hádku za to, že se dovedl vetřít do přízně kypré vdovy, ale nakonec došel k uspokojivému závěru, že udělá nejlíp, když půjde svůj úděl krutě stíhaného a pronásledovaného člověka raději zaspát. A rozhodl se, že si půjde lehnout.

Hezké děvče vedlo Toma po širokých starobyklých schodech a clonilo rukou svíčku, aby ji uchránilo před průvanem, který by si byl v takovém rozlehlém starém stavení dobře mohl najít dost místa, aby se vydováděl a nezhasínal svíčky; ale svíčka zhasla přece, a to poskytlo Tomovým nepřítelům příležitost k tvrzení, že svíčku nezhasil průvan, ale on, a že zatímco předstíral, jako by ji chtěl znovu rozsvítit, ve skutečnosti děvče líbal. Ať už to je tak nebo jinak, svíčka konečně zase vzplanula a děvče odvedlo Toma spleť místností a bludištěm chodeb do pokoje, který mu natchystali, a tam mu popřálo dobrou noc a nechalo ho o samotě.

Byl to pěkně prostorný pokoj s velkými přistěnky a s postelí, která by byla stačila pro celý penzionát, nemluvě ani o dvou velkých dubových skříních, do kterých by se byly vešly rance celé škadrony; ale ze všeho nejvíc upoutalo Tomovu pozornost prazvláštní křeslo nevlídného vzhledu s vysokým, úžasně pitvorně vyřezávaným lenochem, s květovaným damaškovým polštářkem a se spodními kulovitými konci noh u země pečlivě ovázanými červeným sukem, jako by trpělo podagrou v prstech. O každém jiném křesle mimořádného vzhledu by si byl Tom prostě pomyslel, že je divné, a nebyl by si ho už dál všímal, ale právě na tomhle křesle bylo něco tak prazvláštního – i když Tom nedovedl říct, co to vlastně je –, něco tak roztodivného a tak nepodobného všem jiným kusům nábytku, jaké kdy viděl, že mu připadalo, jako by na něho působilo kouzelnou mocí. Posadil se ke krbu a půl hodiny hleděl upřeně na starodávné křeslo – sper kat to křeslo, bylo to tak podivné staré harampádí, že z něho nemohl spustit oči.

„Na mou věru,“ řekl si Tom, když se zvolna svlékal a ustavičně přitom hleděl na staré křeslo, které stálo s tajemným vzezřením blízko postele, „jaktěživ jsem takový prapodivný krám neviděl. Moc divná věc,“ říkal si Tom, který tím horkým punčem náramně myslitelsky zmoudřel, „moc divná.“ Tom zakroutil s výrazem hlubokomyslného mudrctví hlavou a znova se zadíval na křeslo. Ale nedovedl si z něho nic vybrat, lehl si proto do postele, pěkně teple se přikryl a usnul.

Asi za půl hodiny sebou Tom trhl a ulekaně se probudil ze zmateného snu o velkých mužích a sklenicích punče; a první věc, která mu padla do očí, když se probíral, bylo to divné křeslo.

„Nebudu se už na to dívat,“ řekl si Tom v duchu, stiskl pevně víčka a začal si namlouvat, že zase hned usíná. Ale nic naplat; před očima mu tančila samá roztodivná křesla, rozhazovala nohy, přeskakovala se navzájem přes lenochy a vyváděla všemožné bláznivé neplechy.

„To se budu raděj dívat na jedno opravdové křeslo než na celou hromadu vyfantazírovaných,“ rozhodl se Tom a vystrčil hlavu zpod pokrývky. A stálo tam, zřetelně viditelné v odlesku záře z krbu, a vypadalo pořád stejně vyzývavě jako předtím.

Tom se díval na křeslo; a jak se tak dívá, náhle jako by se s křeslem děla prazvláštní změna. Vyřezávaný lenoch pozvolna nabýval

podoby a výrazu stařecky svraštělé lidské tváře; z damaškového polštářku se stala starodávná zplihlá vesta; zakulacené konce noh se proměnily v lidské údy obuté do červených soukenných bačkor; a staré křeslo vypadalo jako ohyzdný stařec z předešlého století s rukama založenýma v bok. Tom se na posteli posadil a protíral si oči, aby to mámení zaplašil. Ne. Křeslo bylo ošklivý starý pán; a co víc, ten stařec na Toma Smarta mrkal.

Tom byl už od přírody dost prudký a nebojácný chlapík a nádavkem k tomu měl v sobě ještě pět sklenic horkého punče, a proto, třebaže se zpočátku trochu zarazil, začal se rozechřívát nevolí, když viděl, jak na něho starý pán mrká a potouchle pošilhává a tváří se vůbec tak drze. Konečně se rozhodl, že to nebude trpět; a protože na něho stařecká tvář rychle pomrkávala se stejnou vytrvalostí jako zpočátku, řekl Tom Smart velmi hněvivě:

„Co na mě, u čerta, pořád mrkáš?“

„Protože se mi chce, Tome Smarte,“ odpovědělo křeslo nebo starý pán – podle toho, jak tomu chcete říkat. Ale když Tom promluvil, přestal přece mrkat a začal se šklebit jako opičí pradědeček.

„Odkud znáš mé jméno, ty vohero plesnivá?“ zeptal se Tom Smart trochu zaraženě, ačkoli se tvářil tak lhostejně, jak jen dovedl.

„Ale, ale, Tome,“ řekl starý pán, „takhle se přece nemluví s pozitivním, masivním španělským mahagonem. Kýho šlaka, vždyť by ses ke mně nemohl chovat neuctivěji, i kdybych byl jen fornýrovaný.“ Po těch slovech se starý pán zatvářil tak zuřivě, že Toma strachem až zamrazilo.

„Nechtěl jsem se k vám chovat nijak neuctivě, pane,“ pronesl Tom hlasem mnohem pokornějším, než mluvil předtím.

„No, no,“ řekl staroch, „možná, že ne – možná, že ne. Tome Smarte –“

„Prosím?“

„Vím o tobě všechno, Tome; všecinko. Jsi velmi chudý, Tome.“

„To opravdu jsem,“ řekl Tom Smart. „Ale odkud to víte?“

„Na tom nesejde, Tome,“ odpověděl starý pán, „a piješ taky až moc rád punč, Tome.“

Tom Smart už měl na jazyku dušování, že od svých posledních narozenin neokusil ani kapku, ale když se podíval na starého

pána, střetl se s pohledem tak vševědoucím, že se začervenal a mlčel.

„Tome,“ řekl starý pán, „ta vdova je k světu – safraportsky šikovná ženská – co říkáš, Tome?“ Přitom zašilhal staroch očima, nadzdvihl prsty jedné vyzáblé nožičky a zatvářil se tak protivně mlsně, že Tom pocítil k takové nestoudné lehkovážnosti silnou nechuť – a v takovém věku ještě k tomu!

„Jsem její ochránce, Tome,“ dodal starý pán.

„Ale jděte!“ podivil se Tom Smart.

„Znal jsem její matku, Tome,“ mluvil stařec dál, „a její babičku. Ta mě měla moc ráda – ušila mi tuhle vestu, Tome.“

„Ale jděte!“ opakoval Tom Smart.

„I tyhle pantofle,“ pokračoval stařec a zdvihl jeden zábal z červeného sukna. „Ale nikde o tom nemluv, Tome. Nerad bych, aby se rozneslo, že mě měla tak ráda. Mohlo by to ještě v rodině nadrobit nějakou mrzutost.“ A když to ten starý taškář povídal, tvářil se tak neskonale nestoudně, že by ho Tom Smart, jak se později přiznal, byl ze všeho nejraději bez milosrdenství zasedl.

„Svého času jsem býval u žen ve velké oblibě, Tome,“ řekl ten prostopášný starý chlípák, „stovky krásných žen mi proseděly celé hodiny na klíně. Co tomu říkáš, mrško jedna, co?“ Starý pán se zrovna chystal vyprávět o některých dalších úspěších z mládí, když ho přepadl tak prudký záchvat praskání a vrzání, že nebyl s to pokračovat.

„Dobře ti tak, dědo,“ pomyslně si Tom Smart, ale neřekl nic.

„Achich ouvej!“ postěžoval si staroch. „Tohle mě teď hodně trápí. Stárnu, Tome, stárnu, a už jsem přišel skoro o všechny špricle. Taký jsem se musel podrobit operaci – vsadili mi tenkrát kousek do zad – a byla to perná zkouška, Tome.“

„To bych si myslel, pane,“ přikývl Smart.

„Ale o to teď nejde,“ pokračoval starý pán. „Tome! Chci, aby sis tu vdovu vzal.“

„Já, pane?“ zvolal Tom.

„Ty,“ přisvědčil starý pán.

„Pámbu vám račiž ctihodné vlásy zachovat,“ zvolal Tom – (starochovi ještě zbývala sem tam nějaká ta žíně) – „pámbu vám račiž ctihodné vlásy zachovat, vždyť ona by mě ani nechtěla.“ A Tom si mimoděk povzdychl, když si vzpomněl na nálevnu.

„Že ne?“ řekl starý pán rozhodně.

„Kdepak,“ pravil Tom, „je tady někdo jiný. Takový čahoun – strašně velký člověk – s černými licousy.“

„Tome,“ řekl starý pán, „toho si nikdy nevezme.“

„Že ne?“ namítl Tom. „Kdybyste byl, starý pane, stál dnes v šenku, mluvil byste jinak.“

„Nesmysl!“ řekl starý pán. „To všechno vím.“

„Co víte?“ zeptal se Tom.

„O tom líbání za dveřmi, Tome, i o všech ostatních hloupostech,“ pravil starý pán. A tu se znova podíval tak nestoudně, že Tomovi prudce vzkypěla krev, protože asi všichni víte, panstvo, že slyšet takovou suchou pápěrku, která by už mohla mít rozum, jak mluví o těchhle věcech, není zrovna nic příjemného – vlastně není ani nic protivnějšího.

„To všechno vím, Tome,“ pokračoval starý pán. „Svého času jsem takových věcí vídal dost a dost, Tome; častěji a u mnohem víc lidí, než by mi bylo milé ti povídat, ale koneckonců z toho nikdy nic nebylo.“

„Viděl jste asi leccjakou podivnou věc,“ řekl Tom s pátravým pohledem.

„V tom máš věru pravdu, Tome,“ odpověděl stařec a jeho mrknutí mělo mnohoznačný výraz. „Jsem poslední z naší rodiny, Tome,“ řekl starý pán a smutně si povzdychl.

„Bylo vás hodně?“ zeptal se Tom Smart.

„Bylo nás dvanáct, Tome,“ pravil starý pán; „urostlí jako jedle, švarní jako břízka, junáci jedna radost, že bys na nich oči nechal. Žádní z těch vašich dnešních nepovedených mrzáků – všichni s opěradly, uhlazení a naleštění, a opakuju – i když bych to vlastně neměl o sobě povídat – srdce by ti bylo plesalo, kdybys nás byl viděl.“

„A co se stalo s ostatními, pane?“ otázal se Tom Smart.

Starý pán si zastínil oči předloktím, když odpovídal: „Jsou v Pánu, Tome, v Pánu. Měli jsme těžkou službu, Tome, a ti ostatní neměli můj kořínek. Dostali revma do nohou a do rukou a putovali do kuchyní a jiných útulků; a jeden z nich, který trpěl zvlášť dlouhou službou a krutým nakládáním, doslova ztratil i poslední smysl – zchátral tak, že ho museli spálit. To je hrozné pomýšlení, Tome!“

„Hrozné!“ přisvědčil Tom Smart.

Staroch se odmlčel na delší chvíli, po kterou zřejmě zápasil s citovým pohnutím, a potom řekl:

„Ale odbíhám od věci, Tome. Ten dlouhán, Tome, je ničemný dobrodruh. V tu chvíli, kdy by se s vdovou oženil, by celé zařízení rozprodal a vzal do zaječích. A co by z toho pošlo? Byla by opuštěná a ožebračená a já bych si z nastuzení v některém vetešnickém krámě uhnal smrt.“

„Ano, ale –“

„Neskákej mi do řeči,“ pravil starý pán. „O tobě, Tome, mám docela jiné mínění – protože vím dobře, že kdyby ses jednou usadil v hostinci, už bys odtamtud nikdy neodešel, dokud by pod střechou zbývala jediná kapka pití.“

„Za tak dobré mínění jsem vám opravdu vděčný, pane,“ řekl Tom Smart.

„A proto,“ prohlásil starý pán důrazným velitelským hlasem, „ji dostaneš ty, a ne on!“

„A co by mu v tom mohlo zabránit?“ zeptal se Tom Smart dychtivě.

„Odhalíš ho,“ odpověděl starý pán. „Je už ženatý.“

„Jak to dokážu?“ zvolal Tom a divže nevyskočil z postele.

Starý pán natáhl jednu skrčenou paži, a když ukázal na jednu z dubových skříní v ložnici, hned ji zas založil v bok do bývalé polohy.

„Zapomněl jako na smrt,“ řekl starý pán, „že si v pravé kapse kalhot tamhle ve skříní nechal dopis, ve kterém ho nešťastná manželka se šesti – představ si, Tome! – se šesti dětmi, a všemi docela malými caparty, zoufale zapřísahá, aby se k nim vrátil.“

Když starý pán slavnostně vyřkl tato slova, začaly se jeho rysy rozplývat a mizet a jeho postava přecházela v stín. Oči Toma Smarta obestřel mlhavý závoj. Zdálo se mu, že stařec ponenáhlu splývá s obrysy křesla, damašková vesta že se mění v polštářek na sedadle a červené bačkory se smršťují v malé obvazy z červeného hadříku. Světlo se zvolna rozplynulo a Tom Smart se zvrátil naznak na polštář a usnul.

Ráno probudilo Toma z hlubokého a těžkého spánku, do kterého upadl, když stařec zmizel. Posadil se v posteli a delší chvíli se marně namáhal, aby si připomněl události, které se minulé noci přihodily. Pojednou se mu však v paměti vybavily. Zadíval se na křeslo; hleděl věru na pitvorný a nepřívětivý kus nábytku,

ale jestli v něm v noci viděl nějakou podobnost se starcem, pak jistě byla jeho bujná představivost pozoruhodně vynalézavá.

„Jak se vede, brachu stará?“ řekl Tom. Za denního světla měl větší kuráž – jako většina lidí.

Křeslo se nepohnulo a ani nehleslo.

„Mizerné ráno, co?“ řekl Tom. Nic. Křeslo se nedalo zlákat k hovoru.

„Na kterou skříň jsi ukazoval? – Alespoň to bys mi mohl říct,“ pravil Tom. Ale to čertovské křeslo, panstvo, ani nedutalo a mlčelo jako ryba.

„Otevřít ji nedá ostatně ani tolik námahy,“ řekl Tom, vstal velmi opatrně z postele a přistoupil k jedné z obou skříní. Klíč trčel v zámku. Tom jím otočil, otevřel skříň – a tam opravdu visely kalhoty. Sáhl do kapsy, a ejhle, vytáhl skutečně zrovna takový dopis, o jakém mu starý pán v noci řekl.

„Tohle je podivná věc,“ řekl si Tom Smart a podíval se nejdřív na křeslo, pak na skříň, potom na dopis a zase na křeslo. „Prapodivná,“ řekl si Tom. Ale protože nikde nepozoroval nic, co by mohlo podivnost příhody nějak objasnit, pomyslel si, že udělá nejlíp, když se oblékne a vypořádá si s dlouhánem účet hned – aby se prostě zbytečně dlouho netrápil.

Tom si prohlížel místnosti, kterými procházel cestou do přízemí, pátravým pohledem domácího pána, poněvadž nepovažoval za nemožné, že třebas všechny ty prostory i jejich obsah budou zanedlouho patřit jemu. Habán stál v útulné malé nálevně s rukama složenýma za zády – docela jako by tam už byl doma. Usmál se netečně na Toma. Náhodný pozorovatel by si byl možná pomyslel, že to udělal jen proto, aby ukázal bělostný chrup; ale Tomu Smartovi se zdálo, že vědomí jistého vítězství se kmitlo prostorem, kde by byly sídlily mužovy rozumové schopnosti, kdyby byl nějaké měl. Tom se mu zasmál do očí a zavolal si hostinskou.

„Dobré jitro, milá paní,“ pozdravil Tom Smart a zavřel dveře lokálu, jakmile vdova vešla.

„Dobré jitro, pane,“ odpověděla vdova. „Copak si budete přát k snídani, prosím?“

Tom uvažoval, jak nejlépe by měl celou věc začít, a proto neodpověděl.

„Máme pěknou šunčičku,“ pokračovala tedy vdova, „a nádherné špikované kuřátko, studené. Mám vám to poslat, pane?“

Tato vdovina slova vytrhla Toma z úvah. Jeho obdiv k ní jen vzrostl. Pozorná duše! Jak se dovede o člověka starat!

„Kdo je ten pán v šenku, milá paní?“ zeptal se Tom.

„Jmenuje se Jinkins, pane,“ odpověděla vdova s uzarděním.

„Je pěkně urostlý,“ pravil Tom.

„Je to velmi slušný muž, pane,“ odpověděla vdova, „a velmi uhla-zený a čestný pán.“

„Tak?“ prohodil Tom.

„Přejete si ještě něco jiného, pane?“ zeptala se vdova, Tomovým chováním poněkud zmatená.

„Ovšemže, ano,“ řekl Tom. „Nebyla byste tak laskavá, drahá paní, a neposadila se na chvílku?“

Vdova vypadala velmi překvapená, ale sedla si a Tom si sedl taky, blízko vedle ní. Nevím, jak se to stalo, panstvo – vlastně strýc mi říkával, že ani Tom Smart prý nevěděl, jak se to stalo – ale tak nebo jinak se stalo, že Tomova dlaň spočinula na hřbetě vdoviny ruky a zůstala tam, dokud mluvil.

„Má drahá paní,“ pravil Tom Smart, který dovedl vždycky znamenitě uplatňovat pořekadlo, že zdvořilost nikdy nemůže škodit – „má drahá paní, zasluhujete si vskutku vzorného manžela – vskutku si ho zasluhujete.“

„Proboha, pane!“ zvolala vdova a taky žádný div, protože začátek Tomovy rozmluvy byl opravdu značně neobvyklý, jestli už nechceme říct, že zarážející, když uvážíme, že před včerejším večerem ji v životě ještě nespatriil. „Proboha, pane!“

„Pohrdám lichotkami, drahá paní,“ řekl Tom Smart. „Zasloužíte si nejlepšího manžela pod sluncem, a ať jím bude kdokoli, bude to velmi šťastný muž.“ Při těchto slovech zabloudily Tomovy oči mimoděk od vdoviny tváře k pěknému zařízení místnosti.

Vdova se tvářila ještě rozpačitéji než předtím a pokusila se vstát. Tom jí stiskl jemně ruku, jako by ji chtěl zadržet, a žena zůstala sedět. Vdovy, panstvo, nebývají zrovna přesmoc plaché, jak říkával můj strýc.

„Za tak dobré mínění, pane, jsem vám jistě velice vděčná,“ řekla fešná hostinská a měla smích na krajíčku, „a kdybych se někdy ještě vdávala –“

„Kdybyste,“ pravil Tom Smart a podíval se na ni hodně potutelně z pravého koutku levého oka. „Kdybyste –“

„No dobrá,“ řekla vdova a tentokrát se rozesmála naplno. „Až se vdám, doufám, že dostanu tak hodného manžela, jak říkáte.“

„Na příklad Jinkinse, že?“ vpadl Tom.

„Proboha, pane!“ zvolala vdova.

„I nepovídejte!“ namítl Tom. „Já ho znám!“

„Pevně věřím, že nikdo, kdo ho zná, nemůže o něm říct nic špatného,“ řekla vdova vzdorovitě, podrážděna tajemným výrazem, s nímž Tom mluvil.

„Hm!“ utrousil Tom Smart.

Vdovu napadlo, že je nejvyšší čas, aby se rozplakala, vytáhla proto kapesník a zeptala se, chce-li ji snad Tom urážet; považuje-li takové zlehčování a pomlouvání jiného muže za jeho zády za čestné jednání; a má-li Tom tomu muži co říct, proč mu to neřekne jako muž muži přímo do očí, místo aby takhle děsil chudinku slabou ženu; a tak dále.

„Však mu to povím co nejdřív,“ řekl Tom, „ale rád bych, abyste to vy slyšela první.“

„Co je to?“ zeptala se vdova a zadívala se pozorně na Toma.

„To se podívíte,“ pravil Tom a sáhl si do kapsy.

„Jestli myslíte, že mu jde o peníze,“ řekla vdova, „tak to už dávno vím a nemusíte se namáhat.“

„Chm, nesmysl, to by nic nebylo,“ řekl Tom Smart. „Já potřebuju peníze taky. O peníze nejde.“

„Ach, božínku, co to tedy je?“ zvolala nebohá vdova.

„Nelekejte se,“ pravil Tom Smart. Vytáhl zvolna dopis a rozevřel ho. „Nebudete křičet?“ zeptal se Tom nedůvěřivě.

„Ne, nebudu,“ odpověděla vdova, „ukážte mi to!“

„Neomdlíte mi tady ani neprovedete žádnou jinou takovou bláhovost?“ tázal se Tom.

„Ne, ne, nic neprovedu,“ ujistila ho vdova chvatně.

„A ne, abyste k němu běžela a pouštěla se do něho,“ pravil Tom, „protože to všechno obstarám za vás; nechte to na mně.“

„Dobře, dobře,“ řekla vdova, „ukážte mi to už!“

„To taky udělám,“ odpověděl Tom Smart a s těmi slovy vdově dopis podal.

Slyšel jsem strýce vypravovat, panstvo, že prý Tom Smart říkal, že by vdovin náрек, když se z dopisu o věci dověděla, byl pohnul i srdcem z kamene. Tom měl samo sebou srdce strašně

měkké, a proto ho její lkaní drásalo až v nejhlubším nitru. Vdova žalem vrávorala a lomila rukama.

„Ach, jak podvodný a ničemný je takový mužský!“ naříkala vdova.

„Je to hrozné, drahá paní, ale vzpamatujte se,“ uklidňoval ji Tom Smart.

„Ó, z toho se už nevzpamatuju,“ štkala vdova. „Už jaktěživo nenajdu nikoho jiného, koho bych mohla tolik milovat!“

„Ale najdete, dušinko drahá, najdete,“ pravil Tom Smart a z útrpnosti nad vdovíným neštěstím mu proudem vytryskly slzy jako hrachy. Zmožen prudkostí vlastního soucitu, objal Tom Smart vdovu kolem pasu; a vdova, zmožena palčivosti žalu, Tomovi ruku v pase stiskla. Vzhlédla Tomovi do obličeje a v slzách se na něho usmála, Tom shlédl do tváře jí a v slzách se usmál zase na ni.

Nikdy se mi nepodařilo vyzvědět, panstvo, jestli Tom právě v tu chvíli vdovu políbil nebo ne. Mému strýci říkával, že ne, ale já o tom mám jisté pochybnosti. Řečeno mezi námi, panstvo, myslím, že ji políbil.

Ale tak nebo tak, jisté je tolik, že asi za půl hodiny potom vyrazil Tom dlouhána z hlavních dveří a za měsíc se pak s vdovou oženil. A jezdíval po kraji s dvoukolkou hnědavé barvy s červenými koly a s potměšilou rychlonohou kobyolkou, až po mnoha letech odešel na odpočinek a odebral se s manželkou do Francie; a starý dům později zbořili.“

„Dovolíte, abych se vás zeptal,“ pravil zvědavý starý pán, „co se stalo s tím křeslem?“

„Hm,“ odpověděl jednooký obchodní cestující, „pozorovali prý u něho, že ve svatební den náramně silně praštělo; ale Tom Smart nemohl s jistotou říct, jestli radostí nebo sešlostí věkem. Ale myslel, že to spíš bylo stařeckou slabostí, protože později už nikdy nepromluví ani slůvko.“

„A všichni té historce věřili, co?“ tázal se muž s ukoptěným obličejem a nacpával si přitom znovu dýmku.

„Všichni kromě Tomových nepřátel,“ odpověděl obchodní cestující. „Jedni říkali, že si Tom celou povídačku prostě vymyslel, a druzí zase tvrdili, že byl opilý a všechno se mu jen zdálo, a než prý šel spát, že si s někým spletl kalhoty. Ale na řeči těch lidí nikdo nic nedal.“

„Tom tvrdil, že to je všechno pravda?“

„Slovo od slova.“

„A váš strýc?“

„Do poslední písmenky.“

„Oba byli jistě moc milí lidé,“ řekl muž s ukoptěným obličejem.

„To jistě byli,“ odpověděl obchodní cestující, „oba byli opravdu moc milí lidé!“

KAPITOLA PATNÁCTÁ

Kreslí věrnou podobiznu dvou vynikajících osobností a přináší přesný popis společenské přesnádávky, pořádané v jejich domě a zahradě; kterýžto dýchánek vede k obnovení staré známosti a k počátku nové kapitoly

Pana Pickwicka hryzly trochu výčitky svědomí, že v poslední době poněkud zanedbával přátele, kteří bydlí U Páva; a zrána třetího dne po skončení voleb se právě chystal jít se za nimi podívat, když mu vtom jeho věrný sluha podal navštívenku s tištěným textem tohoto znění:

Paní L. Hunterová

HNÍZDEČKO

EATANSWILL

„Ta vosoba čeká,“ řekl Sam stručně.

„Přeje si mluvit se mnou, Same?“ tázal se pan Pickwick.

„Říkal, že chce jich, jen jich a nikoho jinýho než jich, jak to povídal Luciperovo tělesnej fámulus, dyž si přišel pro doktora Fausta,“ odpověděl pan Weller.

„Říkal? Je to tedy pán?“ zeptal se pan Pickwick.

„Esli něni, tak je móc trefně napodobenej,“ odpověděl pan Weller.

„Ale tohle je přece navštívenka dámy,“ pravil pan Pickwick.
 „Ale dal mně ji pán,“ odpověděl Sam, „a čeká dole v salóne –
 prej bude čekat radši až do večíra, než aby vdešel s nepořízenou.“

Když pan Pickwick uslyšel o tomto odhodlání, sešel do saló-
 nu; tam seděl vážný muž, a jakmile pan Pickwick vstoupil, muž
 vyskočil a otázal se s přízvukem hluboké úcty:

„Pan Pickwick, nemýlím-li se?“

„Prosím.“

„Dopřejte mi, pane, čest, abych se směl chopit vaší ruky. Do-
 volte, pane, abych vám ji směl stisknout,“ řekl vážný muž.

„Zajisté,“ pravil pan Pickwick.

Neznámý potřásl podanou rukou a potom řekl:

„Váš věhlas, pane, dolehl i k našemu sluchu. Rozruch, který vy-
 volala vaše archeologická diskuse, dolehl až k sluchu paní Hun-
 terové – mé choti, pane; jsem Leo Hunter.“ „Tu se návštěvník od-
 mlčel, jako by očekával, že pana Pickwicka toto sdělení ohromí,
 ale když viděl, že pan Pickwick zůstal úplně klidný, pokračoval:

„Moje choť, pane – paní Hunterová – je hrdá, že smí počítat
 ke kruhu svých známých všechny, kdo se proslavili svým dílem
 a nadáním. Dovolte mi, pane, abych směl na čelná místa toho
 kruhu zařadit jméno pana Pickwicka i jeho druhů, spolučlenů
 klubu, který mu děkuje za své jméno.“

„Byl bych nevýslovně šťasten, kdybych takovou dámu po-
 znal, pane,“ odpověděl pan Pickwick.

„Poznáte ji, pane,“ řekl vážný muž. „Zítra dopoledne, pane,
 pořádáme společenskou přesnídávku – zahradní dýchánek –
 pro značný počet těch, kdo se proslavili svým dílem a nadáním.
 Dopřejte tedy paní Hunterové potěšení, pane, aby vás směla
 v Hnízdečku uvítat.“

„S velkou radostí,“ odpověděl pan Pickwick.

„Paní Hunterová pořádá často takové dýchánky, pane,“ po-
 pokračoval nový známý – „ty hody ducha a pastvu pro duše, pa-
 ne, jak je kdosi velmi procítěně a jedinečně původně nazval ve
 znělce, kterou složil na počest paní Hunterové a jejích matíné.“

„Ten se také proslavil svým dílem a nadáním?“ otázal se ho
 pan Pickwick.

„Ten také, pane,“ odpověděl vážný muž, „všechny známo-
 sti paní Hunterové jsou slavné; je její snahou, pane, nemít jiné
 známosti.“

„To je vskutku ctižádost velmi ušlechtilá,“ podotkl pan Pickwick.

„Až paní Hunterové povím, že tato slova splynula ze rtů vašich, pane, bude jistě velmi pyšná,“ řekl vážný muž. „Nemýlí-li se, pane, ve vaší družině je také pán, který složil několik skvělých básnických drobnůstek.“

„Můj přítel pan Snodgrass má velkou zálibu v básnictví,“ odpověděl pan Pickwick.

„A paní Hunterová rovněž, pane. Miluje verše přímo blouznivě, pane, zbožňuje je. Troufám si říci, že se do poezie hrouží celým srdcem i duší, až se v ní bezmála utápí. Napsala několik rozkošných básní, pane. Možná, že jste četl její Dumku nad umírající žábou, pane?“

„Nepamatuji se,“ pravil pan Pickwick.

„Uvádíte mě v úžas, pane,“ řekl pan Leo Hunter. „Ta báseň způsobila nesmírný rozruch. Byla podepsána pouze značkou L a devíti hvězdičkami a poprvé vyšla v Ženských listech. Začíná takhle:

*Bez srdce zda mohu sevření
zřít tu v lesa tiché zeleni,
v posledním jak němém tažení
tady na kmeni
žába cepení?“*

„Krásné!“ pravil pan Pickwick.

„Jímavé,“ řekl pan Leo Hunter, „tak prostinké!“

„Vskutku,“ přikývl pan Pickwick.

„Druhá sloka je ještě dojemnější. Mám vám ji přednést?“

„Budete-li tak laskav –“ odpověděl pan Pickwick.

„Zní takto,“ řekl vážný muž ještě důstojněji:

*„Slastného zda bahna zbavení,
kluků běs a pes a kamení
příčinou snad nejsou trápení,
že tu na kmeni
žába cepení?“*

„Skvělé!“ pravil pan Pickwick.

„Po všech stránkách, pane,“ řekl pan Leo Hunter, „ale uslyšíte paní Hunterovou přednášet tu báseň osobně. Vskutku výstižně, pane, ji dovede podat pouze ona. Zítra ráno ji přednese kostýmovaná, pane.“

„Kostýmovaná!“

„Jako Minerva! Promiňte, zapomněl jsem – je to maškarní dýchánek.“

„Propána,“ zvolal pan Pickwick a přelétl svou postavu zběžným pohledem – „to je nemožné –“

„Nemožné, pane, nemožné?“ zvolal pan Leo Hunter. „Šalomoun Lukáš, žid na Hlavní třídě, má masek tisíce. Jen považte, pane, z kolika vhodných kostýmů můžete volit: Platona, Zenona, Epikura, Pythagoru – ti všichni přece také založili kluby.“

„To vím,“ přisvědčil pan Pickwick, „ale protože si netroufám stavět se těm velkým mužům na roveň, nemohu se ani odvážit smělosti, abych se šatil jejich rouchem.“

Vážený muž se na chvíli hluboce zamyslel a potom řekl:

„Když o tom tak uvažuji, pane, věru nevím, nebylo-li by pro paní Hunterovou větším potěšením, kdyby její hosté spatřili muže tak slavného, jako jste vy, spíše v jeho vlastním obleku než v přestrojení. Myslím, pane, že si to smím troufat a slíbit ve vašem případě výjimku – ano, pane, jsem si docela jist, že se toho mohu odvážit a zaručit se vám i jménem paní Hunterové.“

„V tom případě,“ pravil pan Pickwick, „přijdu s velkým potěšením.“

„Ale okrádám vás, pane, o drahý čas,“ řekl vážný muž, jako by se byl náhle vzpamatoval. „Znám jeho cenu, pane. Nebudu vás už zdržovat. Smím tedy říci paní Hunterové, že může s důvěrou očekávat jak vás, tak i vaše vzácné přátele? Poroučím se vám, pane, jsem hrdý, že jsem měl čest spatřit osobnost tak znamenitou – neobtěžujte se ani na krok, pane; nemařte ani slůvko!“ A pan Leo Hunter důstojně odkráčel, aniž poskytl panu Pickwickovi dost času, aby mohl něco namítnout nebo odepřít.

Pan Pickwick si nasadil klobouk a odešel k Pávu, ale pan Winkle tam přinesl zprávu o kostýmní zábavě už před ním.

„Paní Pottová jde také,“ byla první slova, jimiž uvítal svého mistra.

„Jistě?“ zeptal se pan Pickwick.

„Jako Apollon,“ odpověděl pan Winkle. „Jenže Pott má své námitky proti říze.“

„Má pravdu. Má docela pravdu,“ prohlásil pan Pickwick důrazně.

„Ano – a proto si obleče bílé atlasové šaty pošíité zlatem.“

„Ale to pak lidé nepoznají, koho má představovat, nemyslíte?“ namítl pan Snodgrass.

„Ale poznají, žádná starost,“ odpověděl pan Winkle nakvašeně, „uvidí přece její lyru, ne?“

„Pravda, na to jsem zapomněl,“ připustil pan Snodgrass.

„Já půjdu jako bandita,“ vmísil se do řeči pan Tupman.

„Cože?“ pravil pan Pickwick a údivem sebou škubl.

„Jako bandita,“ opakoval mírně pan Tupman.

„Nechcete přece říkat, pane Tupmane,“ pravil pan Pickwick a zadíval se na přítele důstojně i přísně zároveň, „nechcete přece říkat, pane Tupmane, že si hodláte obléknout zelenou sameťovou kacabajku se šůsky sotva na dva palce dlouhými?“

„Ano, takový je vskutku můj úmysl, pane,“ odpověděl pan Tupman popuzeně. „A proč ne, pane?“

„Protože, pane,“ pravil pan Pickwick, povážlivě vzrušen, „protože jste příliš starý, pane.“

„Příliš starý!“ zvolal pan Tupman.

„A kdyby vám snad tato moje námitka nestačila,“ pokračoval pan Pickwick, „tak jste ještě k tomu příliš tlustý, pane.“

„Pane,“ řekl pan Tupman s tváří zbrunátnělou temným ruměncem. „To je urážka!“

„Pane,“ odpověděl pan Pickwick týmž tónem, „není to pro vás ani z poloviny taková urážka, jakou by pro mě bylo, kdybyste se tam v mé přítomnosti objevil v zeleném sametovém kacafírku s dvoupalcovým šůskem!“

„Pane,“ zvolal pan Tupman, „jste sprosták!“

„A vy druhý, pane!“ pravil pan Pickwick.

Pan Tupman postoupil o krok a ještě o jeden a probodával pana Pickwicka očima. Pan Pickwick zíral protivníkovi do očí neohroženým pohledem, brýlovými čočkami vystupňovaným až do vyzývavosti, a supěl vzdorem. Pan Snodgrass a pan Winkle přihlíželi zkamenělí nad tím, že jsou svědky podobného výjevu mezi dvěma takovými muži.

„Pane,“ řekl pan Tupman po krátké pomlce přidušeným hlubokým hlasem, „řekl jste, že jsem starý.“

„Ano, řekl,“ přisvědčil pan Pickwick.

„Že jsem tlustý.“

„Na tom trvám.“

„Že jsem sprosták.“

„To také jste.“

Nastala zlověstná pomlka.

„Má oddanost k vaší osobě, pane,“ řekl pan Tupman hlasem, který se chvěl rozčilením, a vyhrnoval si přitom rukávy, „je velká – velmi velká – ale přesto se na ní musím bezohledně pomstít!“

„Jen pojďte, pane!“ odpověděl pan Pickwick. Podnícen jitrivou povahou rozhovoru, zaujal tento hrdinný muž strnulý postoj, který měl podle pevného přesvědčení obou diváků představovat postavení obranné.

„Cože!“ zvolal pan Snodgrass, jemuž se náhle vrátila schopnost řeči, o kterou ho předtím oloupil nesmírný úžas; a přes všechno hrozné nebezpečí, že dostane od obou ránu do hlavy, vrhl se mezi oba protivníky. „Cože! Pane Pickwicku, vy, k němuž vzhlížíte zraky celého světa? Pane Tupmane! Vy, na něhož stejně jako na nás všechny padá odlesk jeho nesmrtelného jména? Hanba, pánové, hanba!“

Nezvyklé vrásky, jimiž chvilkový hněv zbrázdil páně Pickwickovo jasné a přívětivé čelo, se za řeči jeho mladého přítele rozplývaly asi podobně, jako mizejí tužkové čáry, které smazává dotyk měkké pryže. Jeho tvář přijala opět obvyklý dobrotivý výraz dřív, než přítel domluvil.

„Přenáhlil jsem se,“ pravil pan Pickwick, „velmi jsem se přenáhlil. Podejte mi ruku, Tupmane.“

Z páně Tupmanova obličej zmlkl mračný stín, když příteli vše stiskl ruku.

„Také já jsem se přenáhlil,“ řekl.

„Ne, ne,“ přerušil ho pan Pickwick, „chyba je moje. Půjdete v tom zeleném sametovém kabátku?“

„Ne, ne,“ odpověděl pan Tupman.

„Půjdete – abyste mi udělal radost,“ pokračoval pan Pickwick.

„Tak dobře, půjdu v něm,“ slíbil pan Tupman.

Bylo tedy dohodnuto, že v kostýmech půjdou všichni – pan Tupman, pan Winkle i pan Snodgrass. Pan Pickwick se dal unést

samou vřelostí vlastního šlechetného srdce do té míry, že dal svolení k věci, které by se byl po zralejší úvaze dozajista zhrozil – jen stěží bychom si dovedli představit pádnější důkaz jeho laskavé povahy, i kdyby události na těchto stránkách vylíčené byly od základu vymyšlené.

Pan Leo Hunter nijak nepřeháněl, když mluvil o možnostech půjčovny pana Šalomouna Lukáše. Jeho šatna byla vskutku bohatá – velmi bohatá –, i když snad ne přísně klasická ani docela nová a neobsahovala ani jediný oblek ušitý přesně podle módy kteréhokoli století nebo období, ale všechny s větším nebo menším množstvím blýskavých cetek; a co může být hezčího než blýskavé cetky? Leckdo snad namítne, že pro denní světlo se pozlátko nehodí, ale každý ví, že by se krásně lesklo, kdyby svítily lustry; a když lidé pořádají kostýmní zábavy ve dne a obleky se pak nevyjímají tak pěkně jako večer, je nad slunce jasnější, že vina je jediné na lidech, kteří takové zábavy v maskách pořádají, a že vinu nelze nikterak přičítat cetkám. Tak přesvědčivě rozumoval pan Šalomoun Lukáš; a tyto důvody zapůsobily na pana Tupmana, pana Winkla a pana Snodgrasse tak, že se rozhodli přistojit do kostýmů, které jim – veden vlastním vkusem a dlouholetou zkušeností – pro daný účel doporučoval jako znamenitě vhodné.

Pro pohodlí Pickwickovců byl v Městském znaku najat kočár a z téhož zdroje pocházel i elegantní kočárek, který měl do sídla paní Hunterové dovézt manžele Pottovy; do sídla, o němž pan Pott – jako jemný projev uznalosti, že také dostal pozvánku – již v Eatanswillských listech s důvěrou předpověděl, že bude – „čarovným jevištěm rozmanitých rozkošných a kouzelných výjevů – oslnivým ohňostrojem krásy a duchaplnosti – bohatou a štedrou ukázkou pohostinnosti – a především podívanou na úžasný přepych, zjemnělý jedinečně vybraným vkusem, a přehlídkou skvělé výzdoby, zkrášlené dokonalým souladem a nejušlechtilějším uspořádáním – a že se proti slavnosti bude i vybájená nádhera orientálního pohádkového světa zdát zastřena tolika temnými a kalnými stíny, kolik jich dozajista halí jízlivě popudlivou mysl nemужného skety, který si troufal potřísnit jedovatou slinou závisi přípravy, konané ctnostnou a vskutku znamenitou dámou, na jejíž oltář pisatel tento pokorný hold obdivu skládá“. Závěr stati byl šlehem šízravého výsměchu na adresu Nezávislosti, která nebyla vůbec pozvána, a proto již ve čtyřech číslech celou věci

naoko pohrdala – a to svým největším písmem a se všemi epitetami vysázenými velkými písmeny.

Slavnostní ráno nadešlo. Pan Tupman v úplné loupežnické masce s velmi těsným kabátkem, napjatým na zádech a na ramenou jako polštářek na jehly, skýtal rozkošnou podívanou; od pasu ke kolenům vězel v krátkých sametových kalhotách a lýtka mu obtáčely jakési umně složitě ovínky, v nichž si zřejmě všichni loupežníci obzvlášť libují. Roztomilý byl pohled na jeho upřímný a bezelstný obličej, řádně oknírovaný a načerněný ohořelým korkem, jak se noří z límce rozhalené košile; radost bylo pohledět na homolovitý širák, opentlený stuhami všech možných barev, který si musel pan Tupman posadit na koleno, protože světlo světa dosud nespátl jediný krytý kočár dost vysoký, aby pod jeho střechou mohl někdo sedět s takovým kloboukem na hlavě. Stejně roztomile a laškovně vypadal pan Snodgrass v kratinkých bachratých kalhotkách a pláštíku (obě z modrého atlasu), v dlouhých trikotových punčochách a střevících (obě z bílého hedvábí) a s řeckou přilbou na hlavě; což, jak každý ví (a kdyby ne, věděl to pan Šalomoun Lukáš), byl do puntíku hodnověrný, běžný a každodenní úbor trubadúrů od nejstarších dob až do dne, kdy zmizeli z povrchu zemského nadobro. To všechno, ačkoli velmi rozkošné, nebylo však nic proti jásavému volání lidu, když kočár zastavil za kočárem, který zarazil před dveřmi páně Pottova domu, aby odvezl manžele Pottovy, a když se tyto dveře otevřely a v nich se objevil sám velký Pott, přestrojený za carské rámě spravedlnosti, v ruce s hrozitánskou knutou, s tím vkusně voleným symbolem nesmlouvavé a neochvějné moci Eatanswillských listů a strašlivých šlehů, jimiž častují všechny škůdce veřejnosti.

„Výborně!“ zvolali pan Tupman a pan Snodgrass z chodby, když spatřili tuto živoucí alegorii.

„Výborně!“ bylo slyšet výkřik pana Pickwicka z chodby.

„Sláváá! Ať žije Pott!“ volal dav. A za hlaholu těchto oslavných pozdravů nastoupil pan Pott do kočárku; usmíval se přitom se shovívavou důstojností, která sdostatek svědčila o tom, že si je plně vědom své moci a ví, jak ji používat.

Potom vyšla z domu paní Pottová – která, nemít toaletu, byla by bývala od Apollona k nerozeznání – v doprovodu pana Winkla v jasně červeném kabátě, v němž by se asi nikdo nebyl mohl zmýlit a pokládat ho za někoho jiného než za sportovce, kdyby

se nebyl stejně dobře podobal postiliónovi. Poslední pak vyšel pan Pickwick, kterého mládež přivítala jástem stejně hlasitým jako všechny ostatní – pravděpodobně v domnění, že jeho šponovky a kamaše jsou nějakými pozůstatky ze šerého dávnověku. A pak se oba povozy rozjely k sídlu paní Hunterové, s panem Wellerem (jenž měl pomáhat při obsluze hostů) uveleбенým na kozlíku kočáru, který vezl jeho pána a velitele.

Všichni muži, ženy, hoši, děvčata i nemluvířata v davu, který se shromáždil, aby se pokochal podívanou na hosty v maškarních úborech, ječeli radostí a nadšením, když pan Pickwick, zavěšený z jedné strany do loupežníka a z druhé do trubadúra, kráčel důstojně a slavnostně k bráně. V životě nikdo neslyšel takové jásavé volání, jaké pozdravovalo pana Tupmana, když se namáhal nasadit si homolovitý širák na hlavu dost pevně, aby mohl do zahrady vejít v plné kráse.

Nad rozsahem příprav se věru až srdce smálo, neboť plně odpovídaly Pottově prorocké předpovědi o nádheře orientálního pohádkového světa a zároveň také neklamně porážely na hlavu zlovolná a záštiplná tvrzení podle Nezávislosti. Zahrada měla rozlohu bezmála dvou korců a byla plná lidí! Krása, vkus a umělecký svět tu zářily leskem nikdy ještě nevidaným. Byla tam mladá dáma, která „dělala“ v Eatanswillských listech básnický koutek, přišla v obleku sultánovy favoritky a opírala se o rámě mladého pána, který „dělal“ kritickou rubriku a byl příhodně oblečen do uniformy polního maršálka – až na vysoké boty. Byly tam takové zástupy podobných geniálních veleduchů, že by si byl každý rozumný člověk pokládal za čest, kdyby se byl setkal už jen s nimi. Ale co víc, kromě nich tam bylo ještě půl tuctu lvů londýnských salónů – spisovatelů, skutečných živých spisovatelů, kteří napsali celé knihy a opravdu je také vydali tiskem – a tam je mohl člověk vidět, jak se procházejí jako obyčejní smrtelníci, usmívají se a hovoří – ba jak mluví takové nesmysly, že to málem až křičí, nepochybně se šlechetným úmyslem přiblížit se obyčejným lidem natolik, aby jim okolí rozumělo. Kromě toho tam ještě byla kapela v lepenkových čákách, čtyřčlenný zpěvácký soubor v krojích záhadného pronároda a tucet výpomocných jídlonošů, rovněž v národních krojích neznámé vlasti – a ještě k tomu špinavých až hanba. Ale korunou všeho byla paní Hunterová, která v úboru Minervy přijímala hosty a z pomyšlení, že

se jí povedlo sezvat společnost takových znamenitých velevýtečnicků, překypovala uspokojením.

„Pan Pickwick, madam,“ ohlásil sluha, když se osvětlený muž s kloboukem v ruce a s loupežníkem na jedné paži a s trubadúrem na druhé přiblížil k božské královně společnosti.

„Cože! Kde?“ zvolala paní Hunterová a vyskočila se strojeným výbuchem radostného překvapení.

„Zde,“ pravil pan Pickwick.

„Je možné, že opravdu mám čest i potěšení poznat pana Pickwicka osobně?“ vykřikovala paní Hunterová.

„Tak jest, madam,“ odpověděl pan Pickwick a velmi hluboce se uklonil. „Dovolte, abych představil své přátele – pana Tupmana – pana Winkla – pana Snodgrasse – básnírce, která stvořila Dumku nad umírající žábou.“

Jen velmi málo lidí kromě těch, kteří se o to někdy pokoušeli, asi ví, jak nesmírně nesnadná věc je uklonit se v zelených sametových nohavičkách a těsné kazajce a s vysokým kloboukem na hlavě – nebo v kratinkých kalhotkách z modrého hedvábí a v dlouhých bílých punčochách – nebo v kordových jezdeckých podkolenicích a vysokých přehrnovacích botách, které nebyly šity na míru ubohého nositele a do kterých se nešťastník navlekl bez sebemenšího zřetele na poměrnou velikost vlastních rozměrů a vypůjčeného obleku. Lidské oko ještě nespátrilo takového pokroucení, v jakém se svíjela páně Tupmanova postava, když se namáhal, aby vypadal pokud možno půvabně a nenuceně – snad nikdo ještě neviděl postoje tak duchaplně strojené, jakými chtěli jeho kostýmovaní přátelé skrýt svou tíseň.

„Pane Pickwicku,“ řekla paní Hunterová, „musím na vás vymámit slib, že se celý den ode mě ani na krok nevzdálíte. Jsou tu stovky lidí, s kterými vás seznámit prostě *musím*.“

„Jste vrchol laskavosti, madam,“ pravil pan Pickwick.

„Tedy předně tu jsou mé dcerušky; málem bych na ně byla zapomněla,“ řekla Minerva a nedbale ukázala na dvě vyspělé mladé dámy, z nichž jedné bylo asi dvacet a druhé o nějaký ten rok víc a jež měly na sobě šatečky nadmíru mladistvé – zda proto, aby vypadaly samy mladě, nebo jejich maminka mlaději, o tom se pan Pickwick nevyslovuje s určitostí.

„Jsou velmi krásné,“ pravil pan Pickwick, když se dívky po představení vzdálily.

„Jako by své mamá z oka vypadly, pane,“ prohlásil s velebnou důstojností pan Pott.

„Ó, vy rozpustilče!“ zvolala paní Hunterová a klepla vydavatele Eatanswillských listů laškovně po rameni vějířem (Minerva a vějíř!).

„Nu a, drahá paní Hunterová?“ namítl pan Pott, který byl v Hnízdečku jakýmsi dvorním chvalořečníkem. „Vždyť sama víte, že se loni, když váš obraz byl na výstavě Královské akademie, kdekdo ptal, má-li představovat vás, nebo vaši mladší dcerušku. Byly jste si přece tak podobné, že vás nebylo možno vůbec rozeznat.“

„Dobře, dobře. Ale i kdyby, nač to potřebujete opakovat zrovna před cizími hosty?“ řekla paní Hunterová a obdařila ospalého lva Eatanswillských listů novým klepnutím vějíře.

„Hrabě, hrabě!“ vzkřikla paní Hunterová na muže s důkladným vousem v cizokrajné uniformě, který právě šel kolem.

„Ó, pšejeťe si mne?“ řekl hrabě a otočil se.

„Ráda bych seznámila dva velmi duchaplné muže,“ řekla paní Hunterová. „Pane Pickwicku, mám čest a nesmírné potěšení představit vás hraběti Cancalescchimu.“ A chvatně dodala k panu Pickwickovi šeptem: „Slavný cizozemec – sbírá látku k velkému dílu o Anglii – hm! – Hrabě Cancalescchi, pan Pickwick.“

Pan Pickwick se uklonil hraběti se vši úctou, která příslušela muži tak znamenitému, a hrabě se vytasil se zápisníkem.

„Jak to žikáte, paní Chuntová?“ vypyťával se hrabě a usmíval se půvabně na polichocenou paní Hunterovou. „Pig-vig nebo Big-vig – jak tomu žikáte – soutse – že? Už vím – tak je to. Big-vig –“ a hrabě se hotovil zapsat si pana Pickwicka do zápisníku jako hodnostáře v dlouhém taláru a vlásence se jménem odvozeným od jeho soudcovského povolání⁴, když vtom zasáhla paní Hunterová.

„Ne, ne, hrabě,“ opravila ho dáma. „Pick-wick.“

„Á, už vím,“ odpověděl hrabě. „Pick Viks. Pick je kšestní meno, Viks pšímení. Dobže, móc dobže. Jak se daží, pane Viks?“

⁴ Slovní hříčka. *Pig* – čuně, *big* – velký, *wig* – vlásenka. Soudcové a advokáti nosili velké paruky; z toho přezdívkou *bigwig* – hodnostář, velké zvíře. (Pozn. překl.)

„Docela dobře, děkuji,“ odpověděl pan Pickwick se vši vlídností. „Jste v Anglii už dlouho?“

„Dlouho – móc dlouho – štrnáct dní – snat víc.“

„A zůstanete ještě dlouho?“

„Tyden.“

„Budete mít hodně práce,“ pravil pan Pickwick s úsměvem, „abyste v té krátké lhůtě sebral všechny potřebné údaje.“

„Ó, už je mám,“ řekl hrabě.

„Opravdu?“ podivil se pan Pickwick.

„Jsou tady,“ dodal hrabě a poklepal si významně na čelo. „Velká knicha už doma – samá posnámka – chudba, malířství, věda, poezie, politika, fšecko.“

„V smyslu samého slova politika, pane,“ poznamenal pan Pickwick, „se skrývá obtížné studium rozsahu nikoliv nepatrného.“

„Ó!“ řekl hrabě a znovu vyrukoval se zápisníkem, „moc dobře – pěkná slova, jak začít kapitolu. Kapitola štyrycet sedm. Politika. V smyslu slovního slova politika – „A páně Pickwickova poznámka se octla v zápiscích hraběte Cancalescchiho se všemi obměnami a příkrasami, jež mu snad vnukla jeho bujná představivost nebo jež zavinila jeho nedokonalá znalost jazyková.“

„Hrabě,“ ozvala se paní Hunterová.

„Paní Chuntová?“ odpověděl hrabě.

„Zde je pan Snodgrass, přítel pana Pickwicka a básník.“

„Póčkat,“ zvolal hrabě a znovu vytáhl poznámky. „Knicha – poezie, kapitola – literární pšátele – meno Snop Krás – moc dobře. Představen Snopu Krásovi – slavný básník, pšitel Picka Vikse – představila nás paní Chuntová, která napsala jinou krásnou báseň – jak se menuje – Bába – Usínající bába – móc dobra – opravdu móc dobra.“ A hbitě zastrčil poznámky a s mnoha poklonami a projevy díky odešel pln uspokojení, že k dosavadní zásobě poznatků připojil tak důležité a cenné dodatky.

„Báječný člověk, ten hrabě Cancalescchi,“ řekla paní Hunterová.

„Hluboký myslitel,“ pravil pan Pott.

„Otevřená hlava, silný duch!“ dodal pan Snodgrass.

Kroužek diváků kolem skupinky zaslechl hlasité velebení hraběte Cancalescchiho, mudřecky potřásl hlavou a volal jako jeden muž:

„Svatá pravda!“

A protože nadšení pro hraběte Cancalescchiho rostlo netušenou měrou, byla by ho společnost zahrnovala chvalo zpěvem snad až do konce slavnosti, nebýt zpěvákého kvarteta v krojích neznámého pronároda, které se rozestavilo před jablonkou, aby vytvořilo skupinku pokud možno malebnou, a pustilo se do zpívání jakýchsi národních písní; nebyl to pro ně zřejmě úkol nijak nesnadný, protože velké tajemství jejich umění očividně spočívalo v tom, že tři ze záhadných zpěváků chrochtali a čtvrtý vyl. Když tento zajímavý výstup za hlasitého potlesku celé společnosti skončil, nastoupil jakýsi chlapec a začal se produčirovat tím, že se vplétal do příčlí židle, skákal přes ni, podlézal ji, padal s ní a prováděl s ní zkrátka všechny možné kousky, jen si na ni nesedal; potom si zavázal nohy na uzel jako kravatou, založil si je za krk a předváděl, s jakou snadností se může lidský tvor připodobnit k velké ropuše – a všechny ty znamenité výkony skýtalý shromážděným divákům radostnou zábavu a uspokojení. Potom bylo slyšet hlas paní Pottové, jak jemně pípá a šveholí cosi, co si zdvořilost mohla vykládat jako píseň; bylo to všechno nadmíru klasické a v naprosté shodě s její maskou, neboť Apollon sám byl také skladatelem a skladatelé jen velmi zřídka dovedou zpívat vlastní skladby, tím méně pak cizí. Po tomto čísle vystoupila paní Hunterová, která přednesla svou široko daleko proslulou Dumku nad umírající žábou, a posluchači si potleskem vynutili ještě jedno opakování. Paní Hunterová by byla slavnou báseň snad opakovala ještě jednou, kdyby většina hostí (kteří si mysleli, že je nejvyšší čas, aby dostali něco k snědku) nebyla prohlásila, že by bylo krajně neslušné zneužívat laskavosti paní Hunterové v takové míře. A proto, ačkoliv paní Hunterová ujišťovala společnost, že Dumku s největší ochotou přednese potřetí, nechtěli její laskaví a starostliví přátelé o takové oběti za nic na světě ani slyšet; a když se tedy otevřely dveře místnosti, kde se podávalo občerstvení, hrnuli se všichni zkušené lidi, kteří podobnou slavnost už jednou poznali, jako o překot dovnitř, aby tam vnikli co možná nejrychleji – neboť paní Hunterová měla ve zvyku počínat si tak, že rozeslala sto pozvánek a jídlo připravila jen pro padesát osob, čili řečeno jinými slovy, krmila jen vynikající společenské lvy a menším zvířatům ponechávala, aby se o sebe postarala, jak nejlépe dovedou.

„Kde je pan Pott?“ ptala se paní Hunterová, když si kolem sebe rozsazovala shora zmíněné lvy.

„Tady jsem!“ ozval se vydavatel Eatanswillských listů z nejvzdálenějšího kouta místnosti bez sebeslabší jiskřičky naděje, že se mu podaří ukořistit něco na zub, ledaže by se o něho hostitelka nějak postarala.

„Nechtěl byste si sednout sem mezi nás?“

„Ó, prosím, nedělejte si s ním starosti,“ řekla paní Pottová na výsost zdvořile – „obtěžujete se až přespříliš, paní Hunterová, a docela zbytečně. – Vede se ti tam přece docela dobře, mužičku – nemám pravdu?“

„To víš – dušinko,“ odpověděl nešťastný Pott s trpkým úsměvem. Ubohá knuto! Šlachovitou paži, která s tak olbřímí silou mrskala veřejné škůdce, ochromil jediný pohled velitelské paní Pottové.

Paní Hunterová se rozhlížela vítězně kolem sebe. Hrabě Canalescchi se horlivě zabýval zapisováním jmen předkládaných jídel do notýsku; pan Tupman obsluhoval několik vynikajících lvic humrovým salátem s půvabem tak dvorně ladným, jaký neprojevil ještě žádný loupežník, co svět světem stojí. Pan Snodgrass odrovnal mladého pána, který v kritické rubrice Eatanswillských listů odrovnával autory, a zabral se do živého hovoru s mladou dámou, která „dělala“ básnický koutek; a pan Pickwick byl ovšem roztomilý na všechny strany. Zdálo se, že už nechybí nic, aby vybraný kroužek byl úplný, když tu pan Leo Hunter – který měl při podobných slavnostech úkol postávat ve dveřích a hovořit s hosty méně významnými – zvolal:

„Má drahá – dostavil se pan Karel Fitz-Marshall.“

„Božínku,“ řekla paní Hunterová, „jak netrpělivě jsem na něho čekala! Udělejte místo, prosím, aby mohl pan Fitz-Marshall projít. Řekni panu Fitz-Marshallovi, Leoušku, aby přišel rovnou ke mně, musím mu vyhubovat, že přichází tak pozdě.“

„Už jdu, drahá madam,“ zvolal hlas, „chvátám, jak to jde – spousta lidí – nabitý sál – perná práce – strašně.“

Panu Pickwickovi vypadl příbor z rukou. Vytřeštil oči přes stůl na pana Tupmana, který upustil příbor také a tvářil se, jako by se měl tu chvíli bez hlesu propadnout do nitra země.

„Ó!“ ozval se hlas, když si jeho majitel klestil cestu mezi posledními pětadvaceti Turky, důstojníky, rytíři a Karly Druhými,

kteří ještě zbývali mezi ním a stolem, „hotový mandl – nejnovější patent – po vši té tlačení na kabátě ani fald – mohl jsem si navinout nežehlené prádlo, když jsem sem šel – ha, ha! – není špatný nápad – ale zvláštní, dát si takhle mandlovat prádlo rovnou na těle – perná práce – strašně!“

S těmito úryvkovitými větami se prodral ke stolu mladý muž, oblečený jako námořní důstojník, a užaslým očím Pickwickovců se zjevila postava i podoba pana Alfréda Jingle osobně.

Provinilec měl sotva kdy, aby se chopil ruky, kterou mu právě podávala paní Hunterová, když se jeho oči setkaly s hněvivým pohledem pana Pickwicka.

„Počkat!“ prohlásil Jingle. „Úplně zapomněl – nedal příkaz postiliónovi – hned napravím – obratem zpátky.“

„Sluha nebo pan Hunter to v mžiku obstarají za vás, pane Fitz-Marshalle,“ řekla paní Hunterová.

„Ne, ne – udělám sám – nezdržím se dlouho – hned zas zpátky,“ odpověděl Jingle. A s těmi slovy zmizel v davu.

„Dovolíte, madam, abych se vás zeptal,“ pravil rozčilený pan Pickwick a povstal, „kdo je ten mladý muž a kde bydlí?“

„Je to bohatý pán, pane Pickwicku,“ odpověděla paní Hunterová, „s kterým bych vás velmi ráda seznámila. Hrabě jím bude jistě nadšen.“

„Ano, ano,“ pravil pan Pickwick chvatně. „Bydlí...?“

„Pro tu dobu bydlí U Anděla v Bury.“

„V Bury?“

„V Bury St. Edmundsu, několik málo mil odtud. Ale probůh, pane Pickwicku, snad nás nechcete opustit – nemůže vás přece ani napadnout, že byste chtěl tak brzy odejít, pane Pickwicku!“

Ale dlouho předtím, než paní Hunterová domluvila, se pan Pickwick už vrhl do zástupu a prodral se do zahrady, kde se k němu po chvíliče připojil i pan Tupman, který následoval příteli v patách.

„Všechno darmo,“ řekl pan Tupman. „Je dávno pryč.“

„Vím,“ přikývl pan Pickwick, „ale pustím se za ním.“

„Za ním? Kam?“ vyptával se pan Tupman.

„Do Bury k Andělu,“ odpověděl pan Pickwick rychle a chvatem se až zajíkal. „Cožpak víme, nepodvádí-li někoho zase tam? Už jednou podvedl počestného muže a nevědomky jsme to

zavinili my. Pokud to bude v mých silách, už nic takového neprovede! Odhalím ho! Kde je můj sluha?“

„Tady, milospáne, tady,“ ozval se pan Weller a vynořil se odkudsi z ústraní, kde se zabýval besedováním s láhví madeirského, kterou asi před hodinkou zabavil na stole v jídelně. „Tady je jejich sluha, milospáne. A pyšnej na ten titul, jak říkal ten živý kostlivec, co ho ukazovali na pouti.“

„Pojď hned se mnou,“ nařídil pan Pickwick. „Tupmane, kdybych zůstal v Bury, můžete tam přijet za mnou, až vám napíšu. Zatím sbohem!“

Všechny námitky byly marné. Pan Pickwick kypěl hněvem a jeho rozhodnutí bylo neochvějné. Pan Tupman se vrátil ke společníkům a neuplynula ani hodina, když veškerou vzpomínku na pana Alfréda Jingla čili pana Karla Fitz-Marshalla už utopil ve veselé čtverylce a v láhvi šampaňského. Tou dobou pan Pickwick a Sam Weller seděli na střeše poštovního dostavníku, který je každou minutou přibližoval k roztomilému a starobylému městečku Bury St. Edmunds.

KAPITOLA ŠESTNÁCTÁ

*Přiliš nabitá dobrodružnými příhodami, aby
ji bylo možno nadepsat v krátkosti*

V celém roce není jediný měsíc, v němž by se příroda skvěla nádhernějším hávem než v srpnu. Vesna má mnoho krás a máj je měsíc plný svěžesti a květů, ale půvaby května a jara vynikají o to víc, že se odrážejí od pozadí uplynulé zimy. Srpen takovou výhodu nemá. Přichází, když nám v paměti nezbylo už nic jiného než jasná obloha, zelené nivy a sladce vonné květy – když nám vzpomínka na sníh a led a sychravé plískanice vymizela z mysli tak úplně, jako beze stopy zmizel sníh a led z povrchu země – a přece jak líbezný je to čas! Sady i obilná pole zvoní ruchem práce; stromy se prohýbají pod tíhou úrody a jejich větve, obsypané hrozný šťavnatého ovoce, se sklánějí až k zemi; a žluté obilí, úhledně vyrovnané do mandelů nebo sebelehčím dotekem vánku, který je pohladí, ladně rozvlněné, jako by dychtilo po ženci, zbarvuje kraj zlatovým odstínem. Nad celou zemí jako by se vznášel jakýsi vláčné lahodný opar; a vliv toho požehnané-

ho času jako by působil dokonce i na žebřinový vůz, jehož pomalou jízdu po posečeném poli vnímá pouze oko, kdežto ucha se nedotkne jediným drsným zvukem.

Když dostavník projíždí rychle kolem polí a sadů, jež vroubí silnici, ustanou hloučky žen a dětí, které rovnají ovoce na řešeta nebo paběrkují roztroušené obilné klasy, na chvilku v práci, zabloucní si sluncem osmahlou tvář rukou ještě snědší a zvědavým zrakem doprovázejí povoz s cestujícími, zatímco se buclatý kloučička – příliš malý, aby už pracoval, ale příliš nezbedný, aby mohl zůstat doma sám – drápe ven přes okraj koše, do něhož ho pro bezpečnost uložili, a radostí kope a křičí na celé kolo. Žnec ustane v práci a stojí se založenýma rukama a hledí na povoz, jak uhání kolem; a těžkopádný selský potah obdaří hbité spřežení dostavníku ospalým pohledem, který říká tak zřetelně, jak to jen koňské oči dovedou: „Na pohled je to všechno moc krásné, ale chodit si pěkně pomaloučku po hrbolatém poli je konec konců přece jen lepší než se v tomhle parnu štvát po zaprášené silnici!“ Když dostavník zahýbá do zatáčky, člověk se ohlédne dozadu. Ženy i děti v sadu se už zase pustily do práce; žnec na poli se už zase sklonil k dílu; selský potah popojel; a všechno je opět v činnosti.

Účinek takových výjevů na spořádanou a vnímavou mysl pana Pickwicka nevyzněl naprázdno. Upjat na pevné rozhodnutí, které si předsevzal, že odhalí hanebného Jingla v pravém světle, ať již tropí své šalebné rejdy kdekoli na světě, seděl zprvu zamklý a zadumaný do úvah, jakým způsobem by vytčeného cíle dosáhl nejlépe. Ale poznenáhlu upoutávalo jeho pozornost čím dál tím víc okolí a nakonec měl z jízdy takový požitek, jako by ji byl podnikl z nejradostnějšího důvodu na světě.

„Rozkošný pohled, Same,“ prohodil pan Pickwick.

„Lepší než na komíny, milospáne,“ odpověděl Sam Weller a dotkl se klobouku.

„Myslím, Same, že jsi za celý život asi viděl máloco jiného než komíny a cihly a omítku,“ pravil pan Pickwick s úsměvem.

„Nebyl sem pořád jen podomek, milospáne,“ řekl pan Weller a zavrtěl hlavou. „Taky sem jezdil s koňma.“

„Kdy to bylo?“ tázal se pan Pickwick.

„Dyž mě poprvně vyrazili do světa a já se voctnul na vlastních nohou a měl s jeho svízelema sehrát betlém,“ odpověděl Sam.

„Nejprvnějc sem sloužil u jednoho formana, pak u špeditéra, pak sem dělal jako závozník a nakonec podomka. Teď sem sluha u milospána. Dost možná, že jednou budu sám pán s fajfkou v zubech a s altánkem v zahradě za domem. Kdo ví? Co se mě dotejče, ani by mě to moc nepřekvapilo.“

„Jsi hotový filozof, Same,“ pravil pan Pickwick.

„Skorem bysem řek, milospane, že to už máme v rodině,“ odpověděl pan Weller. „U táty se to aspoň teďka silně ukazuje. Dyž se do něj má macecha vobuje, tak si jen hvízdá. A dyž se na něj rozčertí a rozbije mu fajfku, tak táta de a klidně si koupí novou. Pak spustí macecha hroznej řev, až dostane záchvat, ale táta si zatím klidně pokuřuje, až ji to zasejc přejde. To je přeci filozofie, milospane, nemyslej?“

„V každém případě je to velmi dobrá náhražka,“ pravil pan Pickwick se smíchem. „V tvém pohnutém životě ti jistě často dobře posloužila, Same.“

„Posloužila, milospane?“ zvolal Sam. „Maj svatou pravdu. Dyž sem utek vod formana a než sem nastoupil u špeditéra, bydlel sem štrnáct dnů v nezařízenym bytě.“

„V nezařízeném?“ podivil se pan Pickwick.

„Taky jo – voblouk Waterlooskýho mostu nad suchou zemí. Pěkný místo na spaní – jen deset minut vod všech ouřadů, a esli mělo to bydlení nějakej chlup, pak snad to, že tam bylo kapánek moc průvanu. Ale viděl sem tam ledaco divnýho.“

„Hm, to si dovedu představit,“ přisvědčil pan Pickwick s výrazem silného zájmu.

„Viděl sem jim věci, milospane,“ pokračoval pan Weller, „kerý by projely jejich dobrým srdcem, až by na drugej straně vylezly ven. Tam se řemesnej tulák neukáže; to vědí, ty věděj vo lepším. Vobčas se tam ulebedí žebrota vobojiho pohlaví, kerá se v řemesle eště nikam daleko nedoškrábala; ale vobyčejně se po tmavejch koutech takovejch vopuštěnejch míst válej udřený, hladový chudáci bez domova – chudáci, co nemají ani na dvougrejcarovej špagát.“

„Prosím tě, Same, o jakém dvoukrejcarovém provaze to vlastně mluvíš?“ vyptával se pan Pickwick.

„Dvougrejcarovej špagát, milospane,“ odpověděl pan Weller, „je vobyčejnská laciná noclehárna, kde se za postel platěj dva grejcary.“

„A pročpak říkají posteli provaz?“ tázal se pan Pickwick.

„Svatá prostoto, milospáne, sou voni nevíňátko, dyť posteli se tak neříká,“ odpověděl Sam. „Dyž ta paní a pán, co maj ten hotel, začali provozovat živnost, tak stlali lidem na podlahu, ale nijak jim to nevycházelo, protože tam lidi místo skromnýho vyspání za dva grejcary zůstávali ležet až do voběda. A teďka to teda dělej tak, že maj přes celej sál napnutý dva provazy asi na sáh vod sebe a napůl nad podlahou a mezi nima visej napnutý rohože ze starejch pytlů, na kerejch se spí.“

„Nu a?“ prohodil pan Pickwick.

„No a?“ opakoval pan Weller, „vejhoda toho je nabíledni. Každěj den se ráno v šest provazy na jednom konci povolej a všichni spáči sletěj na zem. Z toho následuje, že se důkladně zbuděj, hezky tiše se seberou a dou si po svejch. S vodpuštěním, milospáne,“ řekl Sam náhle a přerušil svou mnohomluvnou rozprávku, „je todle Bury St. Edmunds?“

„Je,“ odpověděl pan Pickwick.

Dostavník rachotil dobře vydlážděnými ulicemi pěkného městečka, které mělo čistotný a blahobytný vzhled, a zastavil před velkým zájezdním hostincem na široké volné třídě skoro přímo proti starému opatství.

„A tohle,“ pravil pan Pickwick, když vzhlédl, „je Anděl. Tady sestoupíme, Same. Ale je zapotřebí jistě opatrnosti. Objednej pokoj, ale neprozrad' mé jméno. Rozumíš?“

„Do písmenky, milospáne,“ odpověděl pan Weller s chápavým mrknutím, a jakmile vyvěkl páně Pickwickovo zavazadlo ze zadního truhlíku, kam je nakvap hodil, když v Eatanswillu nasedli na dostavník, ihned zmizel, aby vykonal, co mu pán nařídil. Spěšně vyjednal pokoj, do kterého pak také bez meškání pana Pickwicka zavedl.

„A teď, Same,“ pravil pan Pickwick, „první věc, kterou je zapotřebí udělat, je –“

„Vobjednat voběd, milospáne,“ přerušil ho Sam Weller. „Je už hezky pozdě.“

„Ano, to je,“ přisvědčil pan Pickwick, když se podíval na hodinky. „Máš pravdu, Same.“

„A dybysem jim směl radit, milospáne,“ dodal pan Weller, „tak bysem si hned potom šel lehnout a pořádně se vyspal a nezačínal bysem se na toho podšívku mazanýho vyptávat dřív než

ráno. Nic jich nemůže tak vobčerstvit, milospane, jako dyž se pořádně vyspěj, jak to aspoň povídala ta služka, než vyzunkla toho panáka tý ópiový tinktury.“

„Myslím, že máš pravdu, Same,“ pravil pan Pickwick. „Ale nejdříve se musíme přesvědčit, jestli tu opravdu bydlí a nehodlá-li snad odjet.“

„To nechaj na mně, milospane,“ řekl Sam. „Poroučej si, aby sem jim vobjednal šikovnej vobídek, a než jim ho nachystaj, tak se zatím dole krapet přeptám; a ať visím, milospane, esli z podomka nevytáhnou v pěti minutách každý tajemství, kerý budu chtít.“

„Tak dobře, Same,“ souhlasil pan Pickwick; a pan Weller ihned také odešel.

Za půl hodinky seděl pan Pickwick u velmi lákavého a vydatného oběda a za tři čtvrti hodiny se Sam Weller vrátil se zprávou, že pan Karel Fitz-Marshall má pokoj zamluvený natrvalo, dokud ho neodvolá nebo nevysloví jiné přání; že dnešní večer stráví na návštěvě jisté rodiny v městě nedaleko hostince a že nařídil podomkovi, aby na něho čekal, až se vrátí, a sluhu si vzal s sebou.

„A teď, milospane,“ řekl pan Weller, když zprávu dokončil, „dybysem si moh ráno s tím sluhou promluvit, tak se dovím vo jeho pánovi všecko, co potřebuju vědít.“

„Jak to víš?“ přerušil ho pan Pickwick.

„Pámbu jim požehnej, milospane, sluhové přeci věděj dycky všecko,“ odpověděl pan Weller.

„Ó ano, docela jsem zapomněl,“ pravil pan Pickwick. „Nu?“

„A pak se můžou rozhodnout, milospane, co by se mělo nejlíp udělat, a podle toho se pak zasej můžem zařídit.“

A protože se zdálo, že to je opravdu nejlepší ze všeho, co se dá udělat, byl Samův návrh nakonec přijat. Pan Weller pak s pánovým dovolením odešel, aby strávil večer podle svého, a zkrátko ho sešlost ve výčepu jednomyslně zvolila do čela stolu; této čestné předsednické úlohy se zhostil ke spokojenosti pánů hostů s takovým úspěchem, že jejich bouřlivý smích a pochvalný hlahol pronikal až do pokoje pana Pickwicka a zkrátil dobu jeho pravidelného nočního odpočinku přinejmenším o tři hodiny.

Nazítří časně zrána pan Weller právě zaháněl všechny horečné následky včerejší večerní družné zábavy sprchovou lázní za půl pence pod pumpou na dvoře (přiměl totiž nabídkou tohoto peníze mladého pána, přiděleného konírenskému oddělení hos-

tinského podniku, aby mu pumpoval na hlavu a na obličej vodu tak dlouho, dokud nevystřízliví úplně), když tu jeho pozornost upoutal zjev mladíka v modrofialovém šatě, jenž seděl na lavici na dvoře a s výrazem hlubokého soustředění četl v knize, která vypadala jako kostelní zpěvník, ale jenž chvílemi vrhal kradmý pohled na člověka pod pumpou, jako by měl na jeho počínání přece jen jakýsi zájem.

„Seš mi povedenej patron, jen co je pravda!“ pomyslel si pan Weller, když jeho zrak zachytil poprvé pohled neznámého v modrofialovém obleku. Měl široký, žlutavý, ošklivý obličej, hluboko zapadlé oči a obrovskou hlavu, z níž mu splývala hojnost zplihlých černých vlasů. „Seš mi povedenej patron!“ pomyslel si pan Weller, ale u toho také přestal a omýval se dál a na mladíka na lavici už ani nevzpomněl.

Ale mladík nepřestával vrhat pohledy od zpěvníku na Sama a ze Sama do zpěvníku, jako by s ním chtěl navázat hovor. Aby mu poskytl příležitost, řekl nakonec Sam s přátelským pokynem hlavy:

„Jak se vede, pane šéf?“

„S potěšením mohu prohlásit, že docela pěkně, pane,“ odpověděl muž. Hovořil velmi rozvážně a zavřel knihu. „Doufám, že vám se vede rovněž tak, pane, ne?“

„No, dybysem si tolik nepřipadal jako flaška koňaku na vandru, tak bych se dneska tak nemotal,“ odpověděl Sam. „Bydlíte tady v hostinci, kamaráde?“

Modrofialová livrej přisvědčila.

„Jak to teda přide, že ste včera večír nedržel s náma?“ tázal se Sam a utíral si důkladně obličej ručníkem. „Vypadáš vopravdu seknutej – máš kukuč stejně veselej jako ryba na suchu,“ dodal pan Weller polohlasně pro sebe.

„Byl jsem včera večer s pánem venku,“ odpověděl neznámý.

„Jak se menuje?“ zeptal se pan Weller a náhlé vzrušení i tření ručníkem mu zalilo tvář červení.

„Fitz-Marshall,“ odpověděl modrofialový sluha.

„Podejte mi ruku, kamaráde,“ řekl pan Weller a postoupil k němu, „rád bych se s váma seznámil. Líbíte se mi.“

„To je opravdu velmi zvláštní,“ pravil modrofialový muž velmi prostě a upřímně. „Vy se mi líbíte tak, že jsem se s vámi chtěl dát do řeči hned od první chvíle, jak jsem vás spatřil pod pumpou.“

„Ale děte –“

„Čestné slovo. A není to zvláštní?“

„Moc zvláštní,“ řekl Sam a v duchu si blahopřál, že neznámý je tak prostomyslný. „Japak se menujete, proroku?“

„Job.“

„To je vopravdu moc pěkný meno – jediný, co znám, kerý se nijak nepřekrucuje. A jak eště?“

„Trotter,“ řekl neznámý. „A jak se jmenujete vy?“

Sam měl na paměti pánovu výstrahu, aby byl opatrný, a odpověděl:

„Já sem Walker a můj pán se menuje Wilkins. Neměl byste chuť po ránu si něčeho loknout, pane Trotter?“

Pan Trotter tento příjemný návrh ochotně přijal, zastrčil si knížku do kapsy u kabátu a doprovodil pana Wellera do výčepu, kde se ve chvílce zahloukali do zkoumání ohnivého nápoje, namíchaného do cínového žejdlíku z předepsaných dílů vonné hřebíčkové tresti a jalovcové.

„A jakýpak máte místo?“ vyptával se Sam, když společníkovi naléval druhou skleničku.

„Špatné,“ řekl Job a pohrdavě mlaskl, „moc špatné.“

„To přeci nemyslíte dovopravdy!“ namítl Sam.

„Jak to, že ne? Myslím. A co horšího, pán se bude ženit.“

„To snad ne!“

„Ano. A ještě horší je, že chce unést z penzionátu úžasně bohatou dědičku.“

„Hotovej luciper!“ řekl Sam a nalil společníkovi znovu. „To je teda tady ve městě asi nějakej penzionát, že jo?“

Ale třebaže vyslovil tuto otázku nejhlostejnějším tónem, jaký si je možno představit, dal pan Trotter velmi srozumitelnými posunky najevo, že mu nešla snaha nového přítele vylákat na ni odpověď. Vyprázdnil skleničku, podíval se tajuplně na společníka, přimhouřil obě zapadlá očička, jedno po druhém, a nakonec udělal paží několik pohybů, jako by kýval táhlem neviditelné pumpy; tím vyjadřoval pan Trotter svůj dojem, že z něho pan Samuel Weller chce něco vypumpovat.

„Ne, ne,“ řekl Trotter závěrem, „to se nesmí každému říkat. Je to tajemství – velké tajemství, pane Walkere.“

Při těch slovech obrátil modrofialový muž skleničku dnem vzhůru, aby tím společníka upozornil, že mu v ní už nezbylo

nic, čím by uhasil žízeň. Sam si pokynu všiml a vzal uznale na vědomí jemný způsob, jakým sluha své přání projevil; poručil proto, aby cínový žejdlík znovu naplnili, přičemž modrofialovému muži zazářila očička.

„Tak to je teda tajemství?“ pravil Sam.

„Skoro bych řekl, že je,“ řekl modrofialový sluha a se spokojeným výrazem usrkával ze skleničky.

„Váš pán je asi moc bohatý, co?“ zeptal se Sam.

Pan Trotter se usmál, podržel v levé ruce skleničku ve výšce a pravou rukou si čtyřikrát po sobě významně pleskl na kapsu modrofialových kalhot, jako by tím chtěl naznačit, že by jeho pán mohl udělat totéž, a přece by nikoho cinkotem peněz příliš nepoplašil.

„Aha,“ řekl Sam, „takový to teda je, co?“

Modrofialový sluha významně přikývl.

„No, a nemyslíte, kamaráde,“ namítl pan Weller káravě, „že dyž necháte svého pána, aby tu mladou slečnu tak doběh, že ste povedenej darebák?“

„To vím,“ odpověděl Job Trotter, pohlédl na společníka s výrazem hluboké zkroušenosti a slabě si povzdychl. „To vím a právě to mě taky pořád tak trápí. Ale co mám dělat?“

„Co máte dělat!“ podivil se Sam. „Říct to ředitelce penzionátu a pánovi dát vale.“

„Kdo by mi věřil?“ namítl Job Trotter. „O té slečně jde jedna řeč, že je vtělená nevinnost a opatrnost. Zapřela by to a můj pán taky. Kdo by mi uvěřil? Přišel bych o místo a ještě by mě třeba pohnali před soud pro úklady nebo bůhvíco; to je všechno, co bych si takovým činem vysloužil.“

„Na tom něco je,“ pravil Sam přemítavě, „na tom něco je.“

„Kdybych znal nějakého váženého pána, který by se té věci ujal,“ pokračoval pan Trotter, „měl bych možná trochu naděje, že ten únos překazím; ale i tohle má stejný háček, pane Wal-kere, stejný háček. Tady v tom cizím městě žádného pána neznám, a i kdybych znal, sázím deset proti jedné, že by mému povídání nevěřil.“

„Pojďte se mnou,“ řekl Sam, nenadále vyskočil a chytil modrofialového muže za rameno. „Můj pán je muž, jakýho hledáte, to už vidím.“ A když se Job Trotter nejdříve trochu zdráhal, dovedl ho Sam konečně do páně Pickwickova pokoje, kde svému

pánovi napřed představil nového přítele a pak mu krátce zopakoval rozmluvu, kterou jsme právě uvedli.

„Je mi velmi líto, pane, že zrazuji svého pána,“ řekl Job Trotter a přiložil si k očím růžově kostkovaný kapesníček, který by nepokryl ani dvě dlaně.

„Takový cit je vám ke cti,“ pravil na to pan Pickwick, „ale přesto je to vaše povinnost.“

„Vím, že to je má povinnost, pane,“ odpověděl Job velmi pohnutě. „Všichni bychom se měli snažit, abychom konali svou povinnost, pane, a proto se taky pokorně snažím svou konat, pane; ale zrazovat pána, jehož šaty člověk nosí, pane, a jehož chléb jí, i když ten pán je darebák, to je věru těžká zkouška.“

„Jste opravdu velmi dobrý člověk,“ pravil pan Pickwick silně dojat, „poctivý člověk.“

„Tak dost, dost,“ vložil se do hovoru Sam, který se díval na páně Trotterovy slzy se značnou netrpělivostí, „děte k šípku s tím brekem, nebudete tady přeci taklenc cedit. Z toho nic neokouká, to nikam nevede.“

„Same,“ pravil pan Pickwick káravě, „mrzí mě, když vidím, že máš k citům toho mladého muže tak málo úcty.“

„Jeho city jsou jistě strašně krásný, milospáne,“ odpověděl pan Weller, „ale právě že jsou tak strašně krásný, tak by bylo škoda, dyby je vybrečel. Myslím, že by udělal líp, dyby si je radši skoval v srdci, než aby je horkejma slzama vypařoval do vzduchu, zvláště když nejsou nic platný. Slzama ještě nikdo nenatáh hodiny ani se na ně ještě netočila parní mašina. Až si zasejč jednou budete posedět do hospody, tak si těmadlenc ouvahama nappěte fajfku, mladíku, ale pro tudle chvíli si ten růžověj facalíček strčte do kapcy. Nění tak krásnej, abyste s ním tady fechtovat jako nějaká tanečnice na provaze.“

„Můj sluha má celkem pravdu,“ promluvil pan Pickwick na Joba, „i když způsob, jakým vyjadřuje své mínění, je trochu drsný a někdy i nesrozumitelný.“

„Má svatou pravdu, pane,“ řekl pan Trotter, „a já se už budu snažit ovládnout.“

„Dobře, dobře,“ pravil pan Pickwick. „Kde je tedy ten penzionát?“

„Je to velký starý dům z červených cihel hned za městem, pane,“ odpověděl Job Trotter.

„A kdy,“ tázal se pan Pickwick, „kdy chce váš pán ten ničemný záměr uskutečnit – kdy má k tomu únosu dojít?“

„Dnes večer, pane,“ odpověděl Job.

„Dnes večer?“ zvolal pan Pickwick.

„Ještě dnes večer, pane,“ opakoval Job Trotter. „Právě proto mě to tak silně znepokojuje.“

„Dlužno bez odkladu učinit potřebná opatření,“ rozhodl pan Pickwick. „Okamžitě navštívím dámu, která ústav vede.“

„Prosím za prominutí, pane,“ řekl Job, „ale tak bychom nic nepořídili.“

„Proč ne?“ tázal se pan Pickwick.

„Můj pán je velmi zchytralý, pane –“

„To vím,“ potvrdil pan Pickwick.

„A dovedl se vetřít do přízně té staré dámy tak, pane,“ pokračoval Job, „že by neuvěřila ani slovíčko, které by mluvilo v jeho neprospěch, kdybyste si před ní třeba i klekl na holou zem a odpřisáhl to; zvlášť proto, že nemáte jiný důkaz než tvrzení sluhy. Pravděpodobně by vám namítla, a můj pán by to jistě tak vysvětlil, že to říkám prostě ze msty, protože mě pán pro nějaký poklesek propustil ze služby.“

„Jak bychom na to tedy měli jít jinak?“ otázal se pan Pickwick.

„Starou dámu nepřesvědčí nic jiného, pane, než když ho dopadneme přímo při únosu,“ odpověděl Job.

„Všechny takový starý čarodějnice sou vrtohlavý a mlátěj umněnou hlavou do zdi jako beran,“ prohodil pan Weller jako mimochodem.

„Ale obávám se, že dopadnout ho přímo při činu bude velice nesnadné,“ namítl pan Pickwick.

„Ani bych neřekl, pane,“ usoudil Job Trotter po chvilkovém přemítání. „Myslím, že by se to dalo udělat docela snadno.“

„Jak?“ zeptal se pan Pickwick.

„Tak,“ odpověděl pan Trotter. „Můj pán a já jsme se smluvili se dvěma služebnými, že nás v deset hodin schovají v kuchyni. Až se celý dům uloží na noc, vyjdeme my z kuchyně a mladá dáma ze své ložnice. Poštovní kočár bude už čekat a v tu ránu jsme pak pryč.“

„Nu a?“ pravil pan Pickwick.

„No a? Myslím, pane, že kdybyste čekal vzadu v zahradě, sám –“

„Sám?“ podivil se pan Pickwick. „Proč sám?“

„Podle mého se rozumí samo sebou,“ odpověděl Job, „že by staré dámě nebylo nijak milé, kdyby se tak nepříjemná věc provalila před více svědky, než je právě nutné. A mladé dámě taky ne, pane – jen uvažte, jak jí bude.“

„Máte úplně pravdu,“ pravil pan Pickwick. „Taková šetrná ohleduplnost svědčí o vašem jemnocitu. Jen pokračujte, uvažujete docela správně.“

„No, myslel jsem si tedy, pane, kdybyste čekal vzadu v zahradě sám a já vás pak vpustil zadními dveřmi na konci chodby dovnitř, řekněme přesně v půl dvanácté, že byste přišel zrovna v pravou chvíli, abyste mi pomohl překazit pikle toho špatného člověka, který mě naneštěstí zapletl do svých osidel.“ Tu si pan Trotter zhluboka povzdychl.

„Pro to se netrapte,“ pravil pan Pickwick. „Kdyby ten člověk měl jen špetičku toho jemnocitu, kterým vy tak oplýváte, i když zaujímáte postavení tak skromné, nemusil bych nad ním snad ještě docela lámat hůl.“

Job Trotter se hluboce uklonil; a přes dřívější páně Wellerovo napomenutí mu opět vstoupily slzy do očí.

„Namouduši, takovýho chlapa sem ještě neviděl,“ řekl Sam. „Ať mě luňák, esli nemá v hlavě pípu, kerá se nedá zavřít!“

„Same,“ ozval se pan Pickwick velmi přísně. „Jazyk za zuby!“

„Prosím, milospane,“ odpověděl pan Weller.

„Ten plán se mi nelíbí,“ pravil pan Pickwick po chvilce hlubokého přemítání. „Proč bych vlastně nemohl promluvit s rodinou té mladé dámy?“

„Protože bydlí sto mil odtud, pane,“ odpověděl Job Trotter.

„To sedlo,“ utrousil Sam stranou.

„A s tou zahradou,“ pokračoval pan Pickwick. „Jak se do ní dostanu?“

„Zeď kolem je docela nízká, pane, a váš sluha vám pomůže nahoru.“

„Sluha mi pomůže nahoru,“ opakoval pan Pickwick bezmyšlenkovitě. „A budete jistě u těch dveří, o kterých jste mluvil?“

„Nemůžete se zmýlit, pane, jsou to jediné dveře, které vedou na zahradu. Zaklepejte na ně, až uslyšíte bít hodiny, a já vám hned otevřu.“

„Ten plán se mi nelíbí,“ pravil pan Pickwick, „ale protože o lepším nevím a celoživotní štěstí té mladé dámy je v sázce, musím ho přijmout. Přijdu tedy určitě.“

Vrozená dobrota srdce zapletla takto pana Pickwicka již podruhé do podniku, kterému by se jinak byl velmi ochotně vyhnul.

„A jak se ten dům jmenuje?“ zeptal se pan Pickwick.

„Je to dům U Západní brány, pane. Když dojdete na konec města, zahnete kousek napravo. Dům stojí o samotě malý kousek od silnice a na bráně je mosazná tabulka se jménem.“

„Už vím,“ pravil pan Pickwick. „Všiml jsem si ho, když jsem tady už jednou byl. Můžete se na mě spolehnout.“

Pan Trotter se znovu uklonil a obracel se k odchodu, když vtom mu pan Pickwick vtiskl do dlaně zlatku.

„Jste řádný člověk,“ pravil pan Pickwick, „a mám pro dobrotu vašeho srdce skutečný obdiv. Neděkujte mi. Pamatujte – jedenáct hodin!“

„Nemusíte mít strach, že bych zapomněl, pane,“ odpověděl Job Trotter. S těmi slovy odešel z pokoje a Sam za ním.

„Poslyšte,“ řekl Sam, „s tím vaším brekem to není špatnej nápad. Dyby se mi to takhle pěkně vyplácelo, nacedil bych slz jako vokař roura při lijáku. Jak to, prosím vás, děláte?“

„To mi tryská ze srdce, pane Walkere,“ odpověděl Job důstojně. „Sbohem, pane.“

„Seš mi šlejška, pámbu naděl – ale aspoň sme z tebe všechno vytáhli,“ myslil si pan Weller, když Job odcházel.

Nemůžeme uvést přesný sled ani povahu myšlenek, které táhly hlavou panu Trotterovi, protože o nich vůbec nic nevíme.

Den uplýval, večer se schýlil a krátce před desátou přišel Sam Weller ohlásit, že pan Jingle a Job opustili spolu dům, že zavazadla mají sbalena a že si objednali kočár. Nekalý záměr spěl zřejmě k vyvrcholení tak, jak pan Trotter předpověděl.

Bylo půl jedenácté a tím také čas, aby se pan Pickwick vydal za svým choulostivým posláním. Odmítl Samovu nabídku, aby si vzal plášť, neboť se obával, že by mu při přelézání zdi zbytečně překážel, a v sluhově doprovodu se vypravil na cestu.

Měsíc sice svítil, ale ustavičně se skrýval za mraky. Byla pěkná suchá noc, ale víc než nadobyčej temná. Cesty, ploty, pole, domy i stromy zastíral jeden černočerný stín. Vzduch byl teplý, bylo

dušno a na čáře obzoru tu a tam lehýnce kmitlo blýskání na časy; to bylo jediné světlo, které proráželo chmurnou temnotu, do níž se halilo celé okolí; a kromě občasného štěkotu zneklidněného hlídacího psa odkudsi z dálky se nikde vůkol neozýval ani hlásek.

Našli dům, rozluštili mosaznou tabulku, obešli pak zeď napůl dokola a zastavili se na místě, kde je zeď dělila od zadní části zahrady.

„Až mi pomůžeš přelézt, Same, vrátíš se zase do hostince,“ pravil pan Pickwick.

„Dobrá, milospane.“

„A počkáš na mě, dokud se nevrátím.“

„To vědí, milospane.“

„Popadni mě pevně za nohu, a až řeknu hop!, tak mě zlehka nadzdvihni.“

„Rozumím, milospane.“

Když pan Pickwick udělil tyto předběžné příkazy, chytil se hřebene zdi a dal přidušeným „hop!“ znamení, kterýžto příkaz Sam velmi doslovně vyplnil. Ať už páně Pickwickova tělesná schránka měla něco z hbitosti a pružnosti jeho ducha nebo ať snad páně Wellerova představa o tom, co znamená lehké nadzdvžení, byla poněkud hrubšího zrna než představa páně Pickwickova, okamžitý účinek ochotné pomoci byl, že tento nesmrtelný muž přeletěl zčistajasna úplně přes zeď, v letu zle pocuchal tři angreštové keře a jednu stromkovou růži a nakonec dopadl jak široký tak dlouhý na záhon.

„Snad si neublížili, milospane?“ zeptal se Sam hlasitým šepetem, jakmile se vzpamatoval z překvapení, do něhož ho uvrhlo záhadné zmizení jeho pána.

„Ne, já jsem si neublížil, Same,“ odpověděl pan Pickwick z druhé strany zdi, „ale skoro si myslím, žeš mi ublížil ty.“

„Snad ne, to bysem nerad, milospane,“ řekl Sam.

„Nic nevádí,“ pravil pan Pickwick a sbíral se, „nic to není, jen pár škrábů. A teď běž, nebo nás ještě někdo uslyší.“

„Sbohem, milospane.“

„Sbohem.“

Sam Weller se ostražitě odkradl a nechal pana Pickwicka v zahradě samotného.

Tu a tam blesklo v některém okně domu světlo nebo se mihlo na schodech, jako by se obyvatelé rozcházeli k nočnímu odpočin-

ku. A pan Pickwick, který se nechtěl před stanovenou hodinou ke dveřím zbytečně přibližovat, se choulil v koutku zdi a čekal.

To bylo postavení, jaké by bylo mohlo vzít odvahu mnohému člověku. Ale pan Pickwick necítil ani sklíčenost, ani obavy. Věděl, že jeho záměr je v jádře dobrý, a v šlechetného Joba skládal bezvýhradnou důvěru. Postavení to bylo ovšem nudné, ba snad i trochu trapné – ale hloubavý člověk si dovede přemítáním zkrátit dlouhou chvíli vždycky. A pan Pickwick přemítal a přemítal, až se upřemítal do dřímoty, z níž ho vyburcovalo odbíjení hodin na věži blízkého kostela, které tloukly – půl dvanácté.

„To je smluvený čas,“ pomyslně si pan Pickwick a obezřele se drápal na nohy. Podíval se na dům. Světla zmizela a okenice byly zavřené – nebylo pochyby, všichni už jsou v posteli. Po špičkách došel ke dveřím a tiše zaklepal. Když uplynuly dvě tři minuty a nikdo se neukazoval, zaklepal podruhé a trochu hlasitěji a potom ještě jednou a ještě hlasitěji.

Konečně zaslechl ohlas kroků na schodech a potom klíčovou dírkou ve dveřích problesklo světlo svíčky. Nastalo zdlouhavé odpínání bezpečnostního řetězu a odsouvání závor a dveře se zvolna otevřely.

Ale otevřely se ven; a čím víc a víc se dveře otvíraly, tím dál a dál za nimi pan Pickwick ustupoval. A jaký byl jeho úžas, když s krajní opatrností jenom maličko povystrčil hlavu a spatřil, že osoba, která mu otevřela, není Job Trotter, ale služebná se svíčkou v ruce! Pan Pickwick zase hlavu spěšně schoval, a to s takovou rychlostí, jakou se vyznačuje obdivuhodný melodramatický herec Kašpárek, když na maňáskovém divadle číhá na Kalupinku.

„To byla asi kočka, Sáro,“ řeklo děvče ke komusi uvnitř v domě. „Čičí, čičí, čičí, čičí!“

Ale protože toto lákavé volání kočku nepřivábilo, zavřela služebná opět zvolna dveře a zajistila je zase na řetěz i závory; a pan Pickwick zůstal venku přitisknutý celým tělem rovně ke zdi.

„Vskutku velmi zvláštní,“ pomyslně si pan Pickwick. „Zdá se, že jsou dnes vzhůru déle než jindy. Opravdu smůla, že si k takovému ponocování vybraly dnešní večer, zrovna dnešní a žádný jiný – opravdu zvláštní smůla.“ A s těmito úvahami se pan Pickwick zase obezřele vrátil do koutku u zdi, kde se skrýval už předtím, aby tam počkal na vhodnou chvíli, kdy by mohl bez nebezpečí zaklepat znovu.

Ale nečekal tam ani pět minut, když tmu prorazil prudký blesk a téměř vzápětí zaduněl hlasitě hrom, který se strašlivým rachotem třeskl a burácel kdesi v dálce – potom sjel nový blesk, jasnější než předtím, a opět zaburácelo hromobití, hlasitější než poprvé; a pak se strhl lijavec a pral divě a zuřivě do všeho jako učiněná průtrž.

Pan Pickwick velmi dobře věděl, že strom je při bouřce povážlivě nebezpečný soused. Měl strom po pravici, strom po levici, strom před sebou a strom za sebou. Kdyby zůstal na místě, mohl by se stát obětí neštěstí, kdyby se ukázal uprostřed zahrady, mohli by na něho zavolat strážníka; i pokusil se několikrát přelézt zeď, ale protože tentokrát neměl jiné nohy než ty, jimiž ho obdařila příroda, dosáhl svým namáháním jedině toho, že se na různých místech na kolenou a na holeních velmi nepříjemně odřel a přitom se zpotil, že byl mokrý jako myš.

„Strašné postavení!“ pronesl pan Pickwick, když zanechal tělocviku, aby si otřel orosené čelo. Podíval se na dům – všude tma. Teď už jistě odešlo všechno spát. Zkusí tedy štěstí a zaklepá znovu.

Po špičkách se přiblížil po mokrému písku na pěšině k domu a zaklepal na dveře. Zadržel dech a přiložil ke klíčové dírcce ucho. Žádná odpověď: prapodivná věc. Zaklepal znovu. Opět se zapo-slouchal. Zevnitř bylo slyšet tlumený šepot a potom zvolal hlas:

„Kdo je tam?“

„To není Job,“ pomyslně si pan Pickwick a chvatně se zas přitiskl naplocho ke zdi. „To je nějaká ženská.“

Zbylo mu sotva dost času, aby si utvořil tento závěr, když se nahoře najednou rozlétko okno a tři nebo čtyři ženské hlasy opakovaly otázku:

„Kdo je tam?“

Pan Pickwick si netroufal pohnout ani prstem. Bylo zřejmé, že celý ústav je na nohou. Rozhodl se zůstat na místě, dokud poplach neutichne, a potom se vypnout k nadlidskému úsilí a buď zeď přelézt, nebo při tom pokusu zahynout.

Jako všechna páně Pickwickova rozhodnutí, bylo i toto rozhodnutí nejlepším, jaké mohl za daných okolností učinit; naneštěstí však vycházelo z předpokladu, že si ženy nebudou troufat otevřít znovu dveře. Ale jaká tíseň přepadla jeho srdce, když slyšel, že vyvěšují řetěz a odsunují závory, a když viděl, že se

dveře zvolna otvírají pořád víc a víc! Krůček za krůčkem ustupoval hlouběji do kouta za dveřmi, ale dělej co dělej, právě jeho vlastní osoba překážela, aby je bylo možno otevřít dokořán.

„Kdo je tam?“ ječel ze schodiště v budově mnohohlasý sbor pištivých hlasů, který se skládal ze staropanenské představené ústavu, ze tří učitelek, pěti služebných a třiceti chovanek, vesměs jen napůl oblečených a se záplavou papírových natáček ve vlasech.

Pan Pickwick ovšem neřekl, kdo tam je, a proto se refrén sborového pištění změnil v:

„Pane na nebi, já mám strach!“

„Kuchařko,“ řekla slečna představená, která dávala dobrý pozor, aby zůstala na nejhořejším schodě jako poslední ve skupině, „kuchařko, proč se nevyjdete podívat kousek do zahrady?“

„Mně se do toho, prosím, nechce, madam,“ odpověděla kuchařka.

„Pane na nebi, je ta kuchařka ale husa!“ usoudilo třicet chovanek.

„Kuchařko,“ řekla slečna představená velmi důstojně, „vyprošuji si, abyste mi odmlouvala. Nařizuji vám, abyste se ihned šla podívat do zahrady.“

Tu se dala kuchařka do pláče a jedna služebná se ozvala, že to je „světitá hamba“. A za toto stranění kuchařce dostala na měsíc měsíční výpověď.

„Slyšela jste, kuchařko?“ řekla slečna představená a netrpělivě si dupla.

„Neslyšela jste, kuchařko, co řekla vaše paní?“ ptaly se tři učitelky.

„Je to ale drzá osoba, ta kuchařka!“ usoudilo třicet chovanek.

Nebohá kuchařka, na kterou se ze všech stran tak silně doráželo, popošla o několik kroků; držela svíčku právě tak, že nemohla vůbec nic vidět, a prohlásila, že venku nic není, to že asi byl vítr. Chtěla proto užž zavřít dveře, když vtom jedna všetečná chovanka, která vyhlížela skulinou mezi stěžejemi, spustila strašlivý křik, který zděsil kuchařku, služebnou i všechny kurážnější chovanky vpředu tak, že se nahrnuly zpátky do dveří, než by řekl švec.

„Co se stalo slečně Smithersové?“ řekla slečna představená, když zmíněná slečna Smithersová upadla v hysterický záchvat o výkonu čtyř dívčích sil.

„Propáníčka, drahá slečno Smithersová!“ zvolalo ostatních devětadvacet chovanek.

„Ó, ten muž – ten muž – za dveřmi!“ zavřískla slečna Smithersová.

Sotva slečna představená zaslechla tento děsivý křik, uchýlila se spěšně do ložnice, zamkla za sebou dveře na dva západy a pak si v pohodlíčku pěkně omdlela. Chovanky, učitelky i služebné se vyhrnuly na schody a padaly jedna přes druhou; a co svět světem stojí, takovou strkanici, omdlávání a kvičení ještě nikdo neviděl. Když byl zmatek v nejlepším, vynořil se pan Pickwick z úkrytu a objevil se mezi nimi.

„Dámy – milé dámy,“ pravil pan Pickwick.

„Ó, říká, že jsme milé,“ zvolala nejstarší a nejošklivější učitelka. „Ó, ten bídák!“

„Dámy,“ zaburácel pan Pickwick, jehož se zmocňovalo zoufalství, když pomyslel na ožehavost svého postavení. „Vyslechněte mě! Nejsem lupič. Chtěl bych mluvit s představenou.“

„Ó, jaký zlosyn, jaký netvor!“ zaječela jiná učitelka. „Chce slečnu Tomkinsovou.“

Tu propukl všeobecný vrískot.

„Zvoňte někdo na poplach!“ volalo několik hlasů.

„Ne, ne – nezvoňte!“ rozkřikl se pan Pickwick. „Podívejte se na mě. Vypadám snad jako lupič? Drahé dámy – můžete mě spoutat na nohou i na rukou nebo mě můžete zavřít do komory, budete-li si přát. Ale jen vyslechněte, co vám chci říct – jen mě vyslechněte.“

„Jak jste se dostal k nám do zahrady?“ vykoktala služebná.

„Zavolejte paní domu a povím jí všechno – všecinko,“ křičel pan Pickwick ze všech sil, div se mu plíce nerozskočily. „Zavolejte ji – jen se uklidněte a uslyšíte všechno.“

Snad to byl páně Pickwickův vzhled, snad to bylo jeho chování, nebo to snad bylo pokušení, pro ženskou mysl neodolatelné, vyslechnout něco, co až dosud halí rouška tajemství, co přivedlo rozumnější členky ústavu (asi čtyři osoby) do stavu poměrného uklidnění. Ty navrhly, aby se pan Pickwick na důkaz své nezáludnosti okamžitě vzdal osobní svobody; a když se pan Pickwick uvolil, že povede rozhovor se slečnou Tomkinsovou zevnitř z komory, kam si externí žáčky za dne věšely klobouky a ukládaly kabely se svačinou, také tam bez prodlení a zce-

la dobrovolně vstoupil. Když byl takto bezpečně pod zámkem, vzpomatoval se rychle i ostatní ženský svět; a když pak vzkřísily slečnu Tomkinsovou a přivedly ji dolů, slíbený rozhovor začal.

„Co jste dělal v mé zahradě, člověče?“ zeptala se slečna Tomkinsová chabým hlasem.

„Přišel jsem vás varovat, že jedna z vašich mladých dam se chce dnes v noci dát unést,“ odpověděl pan Pickwick, zamčený v komoře.

„Unést!“ zvolala slečna Tomkinsová, tři učitelky, třicet chovanek a pět služebných. – „Kým?“

„Vaším přítelem panem Karlem Fitz-Marshalllem.“

„Mým přítelem? Nikoho toho jména neznám.“

„Dobrá – tedy panem Jinglem.“

„V životě jsem to jméno neslyšela.“

„Pak jsem se tedy stal obětí klamu a podvodu,“ pravil pan Pickwick. „Stal jsem se obětí piklů – hanebných a podlých piklů. Pošlete laskavě k Andělu, drahá madam, jestliže mi nevěříte. Snažně vás prosím, madam, pošlete k Andělu pro sluhu pana Pickwicka.“

„Je to asi docela řádný muž – drží si sluhu,“ prohodila slečna Tomkinsová k učitelce krasopisu a počtů.

„Podle mého mínění, slečno Tomkinsová,“ řekla učitelka krasopisu a počtů, „asi ten sluha drží jeho! Myslím, že ten člověk je blázen, slečno Tomkinsová, a ten druhý ho má držet v mezích – jako opatrovník.“

„Myslím, že máte úplně pravdu, slečno Gwynnová,“ odpověděla slečna Tomkinsová. „Dvě služebné ať dojdou k Andělu a ostatní ať zůstanou tady, aby nás chránily.“

Dvě služebné se tedy vypravily k Andělu, aby přivedly pana Samuela Wellera, a ostatní tři zůstaly doma, aby chránily slečnu Tomkinsovou, tři učitelky a třicet chovanek. A pan Pickwick si sedl v komoře na zem pod les zavěšených kabelek a čekal na návrat poslic se vši filozofií a zmužilostí, kterou v sobě dovedl k vlastní posile zburcovat.

Než se služebné vrátily, uplynulo půldruhé hodiny; a když konečně přišly, poznával pan Pickwick kromě hlasu pana Samuela Wellera ještě dva jiné hlasy, jejichž zvuk připadal jeho sluchu jaksi známý; ale čím asi jsou, nemohl si za nic na světě vzpomenout.

Po velmi krátké rozmluvě na chodbě se dveře odemkly, pan Pickwick vystoupil z komory a stanul tváří v tvář celému penzionátu U Západní brány, panu Samuelu Wellerovi a – starému Wardlovi a jeho budoucímu zeti panu Trundlovi.

„Drahý příteli,“ zvolal pan Pickwick, rozběhl se k panu Wardlovi a stiskl mu vřele ruku, „drahý příteli, pro smilování boží vás prosím, vysvětlíte této dámě, jak jsem se vlastně do toho nešťastného a hrozného postavení dostal! Jistě jste už všechno slyšel od mého sluhy; řekněte, drahý příteli, aspoň to, že nejsem ani lupič, ani blázen.“

„Už jsem to řekl, drahý příteli. Právě jsem to řekl,“ odpověděl pan Wardle a potřásl panu Pickwickovi pravicí, zatímco pan Trundle mu potřásl levicí.

„A kdo říká nebo řek, že je,“ vložil se do řeči pan Weller a postoupil dopředu, „tak říká něco, co není vůbec pravda, co je s ní na štíru a tak daleko vod ní, že to je pravej vopak. A esli sou tady v domě někáký mužský, který něco takovýho říkali, tak jim celej šťastnej dám hned tady na fleku všem do jednoho řácky makavej důkaz, že se strašně mejlej, esli jen budou ctěný dámy vod tý dobroty a vodejdou a pošlou mi je sem pěkně jednoho po druhým.“ Po této výzvě, kterou ze sebe vychrlil velmi mrštěně, si pan Weller důrazně uhodil zaťatou pěstí do otevřené dlaně a přátelsky zamrkal na slečnu Tomkinsovou; a nelze vůbec vypsát, jak nesmírné hrůze tato dáma propadla zděšením nad Samovou domněnkou, že by ve zdech Výchovného ústavu pro mladé dámy U Západní brány mohli být nějakí muži.

Celá věc se nyní velmi brzy objasnila úplně, když ji pan Pickwick předtím vysvětlil již aspoň zčásti. Ale ani na cestě domů, když se s přáteli vracel do hostince, ani potom, když už seděl před mohutným ohněm u večeře, které mu bylo tolik třeba, se nikomu nepodařilo dostat z něho jedině slůvko. Jako by byl úžasem a podivením oněměl. Jednou a pouze jednou se obrátil k panu Wardlovi a zeptal se:

„Jak sem přicházíte vy?“

„Trundle a já jsme si sem přišli především zastrílet,“ odpověděl pan Wardle. „Přijeli jsme právě teď večer a hrozně nás překvapilo, když jsme od vašeho sluhy slyšeli, že vy tady jste taky. Ale jsem opravdu rád, že jste tady,“ řekl starý pán a popleskal pana Pickwicka po zádech. „Jsem rád, že jste tady. Především

tady budeme mít veselou společnost a poskytneme taky Winklovi příležitost, aby si střelil – co – kamaráde?“

Pan Pickwick neodpověděl, ba nezeptal se ani na přátele v Dingley Dellu a zakrátko pak odešel spát a přikázal Samovi, aby přišel a vzal s sebou svíčku, až zazvoní.

Po chvíli se zvonek vskutku ozval a pan Weller vstoupil do pokoje.

„Same,“ pravil pan Pickwick, vyhlížeje zpod pokrývky.

„Prosím, milospane,“ řekl pan Weller.

Pan Pickwick mlčel a pan Weller čistil knot svíčky.

„Same,“ ozval se pan Pickwick znovu, jakoby se zoufalou námahou.

„Prosím, milospane,“ řekl pan Weller opět.

„Kde je ten Trotter?“

„Job, milospane?“

„Ano.“

„Pryč, milospane.“

„A pán, myslím, s ním – že?“

„Pán, nepán, kumpán nebo co, do bot praskli voba,“ odpověděl pan Weller. „Je to vykutálenej párek, milospane!“

„Jingle asi vytušil můj záměr a toho chlapíka s tou povídkou ti nastrčil, nemám pravdu?“ pravil pan Pickwick a hněvem se až zajíkal.

„Už je to tak, milospane,“ odpověděl pan Weller.

„A všechno byla ovšem jenom lež, co?“

„Všecinko lež jako věž, milospane,“ odpověděl Sam. „Parádní podfuk, milospane. Fikaná chytačka.“

„Myslím, že příště nám už tak lehko neuteče, Same, co?“ pravil pan Pickwick.

„Myslím, že ne, milospane.“

„Jestliže se s tím Jinglem ještě někdy setkám, ať to je kde chce nebo kdy chce,“ pravil pan Pickwick, posadil se na posteli a udeřil do polštáře strašlivou ranou pěstí, „na místě ho vlastní rukou ztrestám a mimoto ho odhalím světu v pravém světle, jak si to vrchovatě zasluguje. To udělám, nebo se nejmenuji Pickwick!“

„A esli se ten fňukna s černejma pačesama někdá dostane do rukou mně,“ řekl Sam, „a esli mu jich nenandám, aby měl proč brečet dovopravdy, pak se nemenuju Weller! Dobrou noc, milospane!“

KAPITOLA SEDMNÁCTÁ

*Ukazuje, že jsou případy, kdy záchvat
revmatismu podněcuje tvořivost ducha*

Tělesná soustava pana Pickwicka byla sice velmi pevná a snesla značnou námahu a únavu, ale přece jen nestačila odolat onomu spojenému náporu, který ji zavalil v pamětihodné noci, o níž jsme vypravovali v předešlé kapitole. Studená lázeň v noci pod širým nebem a částečné usušení v chladu komory jsou stejně nebezpečné jako neobvyklé. A tak záchvat revmatismu upoutal pana Pickwicka na lůžko.

Ale třebaže tělesné síly slavného muže byly takto podlomeny, jeho duševní schopnosti si podržely obvyklou vnímavost a svěžest neporušenou. Mysl měl velmi pružnou a dobrá nálada se mu zase vrátila. Ba zmizela mu úplně z mysli i hněvivá rozmrzelost, kterou v něm vzbouřilo nedávné dobrodružství; a vyvolala-li některá narážka na ně u pana Wardla srdečný smích, dovedl se zcela bez hněvu a bez rozpaků smát s ním. Ba ještě víc. Po oba dny, kdy byl pan Pickwick upoután na lůžko, dělal mu Sam vytrvale společníka. První den se snažil zabavit pána vyprávěním historek i jiným hovorem; druhý den pan Pickwick požádal, aby mu Sam podal psací podložku, pero a inkoust, a celý den se horlivě zabýval psaním. Třetího dne už byl schopen vstát a sedět v pokoji u stolu; a poslal proto k panu Wardlovi a panu Trundlovi sluhu se vzkazem, že by se mu velmi zavděčili, kdyby si k němu večer přišli popít trochu vína. Pánové přijali pozvání s největší ochotou, a když se pak sesedli u vína, pan Pickwick se s jistým uzarděním pochlubil s touto krátkou povídkou, kterou prý v těchto dnech nemoci vlastnoručně „zpracoval“ podle poznámek, jež si činil při páně Wellerově nevyumělkovaném vyprávění.

Kantor

Povídka o věrné lásce

„Kdysi za onoho času žil v malinkém venkovském městečku značně daleko od Londýna malý človíček,“ četl pan Pickwick, „který se jmenoval Nathaniel Pipkin, byl v tom malém městečku kantorem a bydlil v malém domečku v malé uličce, které se

říkalo Hlavní třída, asi deset minut chůze od malého kostelíčka; a den co den od devíti do čtyř ho bylo možno vidět, jak vtlučká malé drobtý vědomostí malým chlapcům do hlavy. Nathaniel Pipkin byl neškodný, nevýbojný, dobrosrdečný tvor s opršalým nosem a poněkud bočítýma nohama; trochu šilhal a také napadal na jednu nohu. Všechn čas dělil mezi kostel a školu a skálopevně věřil, že na celém povrchu zemském není člověka tak chytrého jako jejich farář, tak velebné místnosti jako jejich zákrastie nebo tak spořádané školy jako jeho. Jednou a jen jednou v celém životě viděl Nathaniel Pipkin biskupa – opravdového biskupa v rouše se širokými kmentovými rukávy a s parukou na hlavě. Při konfirmaci ho viděl chodit a slyšel ho mluvit; a slavnostní a významná chvíle, když mu zmíněný biskup položil ruku na hlavu, přemohla Nathaniela Pipkina takovou posvátnou hrůzou, že zčistajasna na místě omdlel a z kostela ho pak v náručí vynesl kostelník.

To byla velká událost, úžasné památný den v životě Nathaniela Pipkina, a byla to také jediná vzrušující příhoda, která rozčeřila klidnou hladinu jeho tichého života, dokud jednoho krásného odpoledne – když v návalu chvilkového myšlenkového zatemnění zdvihl náhodou oči od tabulky, na níž pro osvětlení jistého neposedného nezbedy sestavoval jakýsi hrůzostrašný početní příklad – znenadání nespočinul pohledem na kvetoucí tváři Marie Lobbsové, jediné dcery starého Lobbse, pověstného sedláře odnaproti. Zrak pana Pipkina spočinul ovšem na hezké tváři Marie Lobbsové mnohokrát a často již dříve, v kostele i jinde, ale oči Marie Lobbsové ještě nikdy nezářily tak leskle a líčka Marie Lobbsové ještě nikdy nekvetla tak svěže jako právě tentokrát. A není tedy divu, že Nathaniel Pipkin nebyl s to, aby od tváře slečny Lobbsové odtrhl oči; není divu, že slečna Lobbsová, když viděla, jak na ni mladý muž upřeně zírá, zatáhla hlavu od okna, z něhož vyhlížela, zavřela je a spustila záclonu; rovněž není divu, že se Nathaniel Pipkin hned vzápětí pustil do nezbedného žáčka, který se předtím provinil, a natloukl mu a zřídil ho, co srdce ráčilo. To všechno bylo velmi přirozené a nebylo na tom vůbec nic divného.

Ale vskutku divné bylo to, že se člověk paně Pipkinovy skromné a nevtíravé povahy, ostýchavého rozpoložení a jedinečně drobnohledných příjmů od tohoto dne odvažoval pomýšlet na

ruku i srdce jediné dcery divokého starého Lobbse – starého Lobbse, velkého sedláře, který by byl mohl jediným škrtem pera skoupit celou obec a nebyl by takový výdaj ani pocítil – starého Lobbse, o němž se dobře vědělo, že má v bance v nejbližším tržním městě uloženy spousty peněz – starého Lobbse, o němž šla pověst, že má železnou nedobytnou skříňku s velkou klíčovou dírkou nad krbem v zadním pokoji napěchovanou nesčetnými a nevyčerpatelnými poklady – starého Lobbse, o němž bylo všeobecně známo, že mu o slavnostních dnech zdobí tabuli čajová konvice, džbánček na smetanu a cukřenka z pravého stříbra, o kterých s pýchou v srdci nesmírně rád chlubně říkával, že případnou do vlastnictví jeho dceři, až si najde muže podle své záliby. Opakují: to, že kantor v sobě našel tolik šílené odvahy, aby upřel zrak tím směrem, je jistě věc, která budí hluboký úžas a silný podiv. Ale láska je slepá a Nathaniel měl ještě ke všemu švidravé oči; a dost možná, že mu tyto dvě okolnosti společně zabránily, aby celou věc viděl ve správném světle.

Kdyby ovšem byl starý Lobbs i jen sebeslaběji tužil nebo podezřívál, jaké city Nathaniel Pipkin chová, byl by prostě srovnal školu se zemí nebo vyhladil učitelského z povrchu zemského anebo by se byl dopustil nějakého jiného násilného činu nebo ukrutenství neméně krvelačného a zuřivého – neboť hrozný, hrozný byl starý Lobbs, když někdo zranil jeho pýchu nebo když mu vzkypěla krev. A jak klel! Někdy, když huboval na lenost hubeného učedníka s vyzáblýma nohama, se přes cestu nesly a burácely takové tirády kleteb, že se Nathanielu Pipkinovi strachy třáslы nohy v botách a žákům se na hlavě hrůzou ježily střapaté vlasy.

A tak tedy den jak den, když vyučování skončilo a žáci se rozutekli, Nathaniel Pipkin usedal k oknu do ulice a dělal, jako by četl v knize, ale zatím vrhal kradmé pohledy stranou přes ulici a pátral po jiskrných očích Marie Lobbsové; a nesesedl tam ani tuze mnoho dní, když se jiskrné oči v jednom hořejším okně ukázaly, zjevně také hluboce zabrané do čtení. To blažilo a obšťastňovalo srdce Nathaniela Pipkina. Vysedávat tak po celé hodiny a hledět na hezkou tvář, která klopí oči do knihy, bylo věru krásné; ale když Marie Lobbsová začala oči od knihy zvedat a vrhat pohledy směrem, kde seděl Nathaniel Pipkin, tu jeho rozkoš a obdiv neznały vůbec mezí. Konečně si jednoho dne,

když věděl, že starý Lobbs není doma, Nathaniel Pipkin dodal té šílené odvahy, že si políbil ruku, hledě na Marii Lobbsovou; a Marie Lobbsová, místo aby zavřela okno a stáhla záclonu, políbila ruku sobě a usmála se na něho. Tu se Nathaniel Pipkin rozhodl, že – děj se co děj – bez dalších odkladů své city projeví.

Hezcí nožka, veselejší srdce, rozkošnější dolíčky ve tváři ani sličnější postava ještě nikdy nekráčely křepčeji po zemi, již byly ozdobou, než tytéž půvaby Marie Lobbsové, dcery starého sedláře. V jiskrných očích se jí míhal šelmovský záblesk, který by si byl dovedl najít cestu k srdci mnohem méně vnímavému, než bylo srdce Nathaniela Pipkina; a její jarý smích zvonil tak radostně, že by byl vynutil úsměv i na tváři nejzarputilejšího škarohlída, který by ho byl zaslechl. Ba ani sám starý Lobbs, i když právě zuřil sebevíc, nemohl odolat škádlivým lichotkám hezké dcery; a když Marie a její sestřenka Katy – rozpustilá, vyzývavá a okouzující čtveračka – společně zahájily na starého muže odhodlaný útok, což po pravdě řečeno činily velmi často, nedovedl jim vůbec nic odepřít, i kdyby byly od něho chtěly část nesčetných a nevyčerpatelných pokladů, ukrytých před zraky světa v železné pokladnici.

Nathanielu Pipkinovi se silně rozbušilo srdce, když jednoho letního podvečera spatřil tuto svůdnou dívčí dvojici asi sto kroků před sebou v polích právě tam, kde se již tolikrát toulal až pozdě do noci a dumal o kráse Marie Lobbsové.

Ale třebaže si o samotě často myslíval, jak rychle by spěchal k Marii Lobbsové a pověděl jí o své lásce, jen kdyby se s ní setkal, pocítil nyní, když se mu tak nenadále octla nablízku, jak se mu všechna krev z těla žene do hlavy zřejmě na značnou újmu jeho nohám, které se – ochuzeny takto o svůj obvyklý podíl krve – pod ním roztrásly jako list. Když se dívky zastavily, aby si utrhly nějakou luční květinu nebo poslechlly ptačí zpěv, zastavil se Nathaniel Pipkin rovněž a tvářil se, jako by se hroužil do hlubokého přemítání, v němž ostatně také doopravdy tonul; neboť uvažoval, jak se jen pro všechno na světě zachová, až se dívky obrátí na zpáteční cestu, což dříve nebo později jistě učiní, a setkají se s ním tváří v tvář? Ale třebaže se bál k nim přistoupit, přece je ani za nic nechtěl ztratit z očí; a proto, když zrychlily krok, šel rychleji také on, když zvolnily chůzi, šel zase pomaleji, a když se zastavily, zastavil se rovněž; a tak by snad byli

pokračovali, až by jim to byla překazila tma, kdyby se Katy nebyla pokradmu ohlédla a nebyla ho pokynem vyzvala, aby k nim přistoupil. V chování Katy bylo cosi, čemu nebylo možno dost dobře odolat, a proto Nathaniel Pipkin výzvy uposlechl; a když se dost a dost načervenal a naupejpal a uličnická sestřenka se dosyta nasmála, vrhl se Nathaniel Pipkin do orosené trávy na kolena a prohlásil, že je rozhodnut zůstat tam až do soudného dne, nebude-li mu dovoleno vstát jako přijatý nápadník Marie Lobbsové. Po těch slovech se tiché podvečerní ovzduší roztetelilo jiskřivým smíchem Marie Lobbsové – který však, jak se zdálo, ani v nejmenším ten klid nerozrušil, neboť zvonil tak úžasně lahodně – a uličnická sestřenka se rozesmála ještě nehorázněji než předtím a Nathaniel Pipkin se rděl ještě temněji než dříve. Konečně pak Marie Lobbsová, když na ni láskou soužený mladíček naléhal ještě důtklivěji, odvrátila hlavu a pošeptala sestřenicí, aby mu řekla (nebo aspoň Katy to opravdu řekla), že se cítí páně Pipkinovým vyznáním poctěna, že o jejím srdci i ruce rozhoduje otec, ale k dobrým vlastnostem pana Pipkina že nemůže nikdo zůstat lhostejný. Protože to bylo vyřčeno nadmíru vážně a protože Nathaniel Pipkin pak doprovázel Marii Lobbsovou domů a při loučení si vymohl polibek, uléhal pak jako šťastný muž a celou noc snil o tom, jak obměkčuje srdce starého Lobbse, jak otvírá železnou pokladnu a jak se žení s Marií.

Nazítří viděl Nathaniel Pipkin starého Lobbse, jak odjíždí na svém starém šedivém koníku; a po velmi četných znameních, která mu z okna dávala uličnická sestřenka a jejichž účel ani smysl nemohl nikterak pochopit, přišel hubený učedník s vyzáblýma nohama a vyřizoval, že pán zůstane přes noc mimo dům a že dámy očekávají pana Pipkina přesně o šesté hodině na čaj. Jak toho dne dopadalo vyučování, nevěděl ani Nathaniel Pipkin, ani jeho žáčkové, stejně jako to nevíte vy; ale nějak už dopadlo, a sotva hoši odešli, věnoval se Nathaniel Pipkin oblékání, které mu trvalo celou dobu až do šesti hodin, než byl sám se sebou spokojen. Ne snad, že by mu bylo tak dlouho trvalo vybírání obleku, který si má vzít, neboť po té stránce nemohl volit; ale obléci se tak, aby mu šaty opravdu co nejlépe slušely, a předtím si je ještě trochu upravit a vyčistit, byl úkol nemálo obtížný a důležitý.

Byla to velmi příjemná malá společnost. Skládala se z Marie Lobbsové, její sestřenky Katy a ze tří nebo čtyř skotačivých ve-

selych dívek s růžovými líčky. Nathaniel Pipkin měl příležitost přesvědčit se na vlastní oči, že pověsti o nesmírných pokladech starého Lobbse nejsou přehnané. Na stole byla čajová konvice, džbánček na smetanu a cukřenka, vše z těžkého stříbra; lžičky, jimiž si míchali čaj, byly z pravého stříbra; šálky, z nichž čaj pili, byly z pravého porcelánu a stejně tak i talířky na zákusky a na to-pinky k čaji. Jediné, co bylo na celém dýchánku Nathanielu Pipkinovi trnem v oku, byl bratranec Marie Lobbsové, bratr Katy, kterému Marie říkala „Henry“ a který na jednom konci zabavoval Marii Lobbsovou zřejmě docela jen pro sebe. Pohled na vzájemnou náklonnost mezi členy rodiny je vskutku radostný a potěšitelný, ale je v ní možno zacházet také až tuze daleko a Nathaniel Pipkin se nemohl ubránit myšlence, že Marie Lobbsová zřejmě miluje příbuzenstvo zvlášť horoucně, věnuje-li všem tolik pozornosti jako právě tomu bratranci. A pak po čaji, když uličnická sestřenka navrhla, aby si společnost zahrála na slepou bábu, byl Nathaniel Pipkin jakousi zvláštní záhadou skoro ustavičně slepou bábou, a kdykoliv se mu podařilo chytit Mariina bratrance, mohl si být jist, že Marie Lobbsová není daleko. A třebaže ho uličnická sestřenka i druhá děvčata štípala a tahala za vlasy a stavěla mu do cesty židle a prováděla zkrátka všemožné kousky, Marie Lobbsová jako by se mu nikdy neocitla nablízku; jednou – jednou – by byl Nathaniel Pipkin mohl odpřisáhnout, že zaslechl zvuk polibku a po něm tlumenou výtku Marie Lobbsové a přidušený smích jejích přítelkyň. To všechno bylo divné – velmi divné – a nelze říci, co by byl Nathaniel Pipkin pod dojmem toho všeho udělal nebo neudělal, kdyby se nebyly jeho myšlenky musely náhle dát docela jiným směrem.

Věc, která mu svedla myšlenky na docela jinou kolej, bylo hlasité klepání na domovní dveře; a osoba, která na domovní dveře tak hlučně bouřila, nebyl nikdo jiný než sám starý Lobbbs, který se neočekávaně vrátil a tloukl do dveří jako truhlář, když sbíjí rakev, protože už toužil po večeri. Sotva hubený učedník s vyzábělými nohama přiběhl a vyklopil tuto poplašnou zprávu, už děvčata cupitala jako o překot nahoru do ložnice Marie Lobbsové a obě sestřenice vstřčily bratrance i Nathaniela Pipkina každého do jedné z obou komůrek u obývacího pokoje, protože vhodnější skryš tu nebyla po ruce; a když je Marie Lobbsová a uličnická sestřenka takto ukryly a pokoj narychlo uklidily, otevřely

domovní dveře starému Lobbsovi, který nepřestával bušit do dveří od chvíle, kdy s tím začal.

A nešťastná náhoda tomu chtěla, že starý Lobbs měl hlad jako vlk a zuřil proto jako ras. Nathaniel Pipkin ho slyšel, jak vrčí jako starý ochraptělý hafan; a kdykoli nebohý učedník s vyzáblýma nohama vešel do pokoje, starý Lobbs spustil vždy bandurskou a proklínal ho vztekle jako pohan, ačkoliv to zřejmě nemělo žádný jiný účel ani smysl, než aby několika přebytnými kletbami trochu ulehčil srdci. Konečně se na stole objevila večeře, kterou mu ohřáli, a starý Lobbs, jak už byl zvyklý, vrhl se na jídlo se vši vervou; když spořádal večeři, než by řekl švec, políbil dceru a požádal o dýmku.

Příroda se již sama postarala, aby kolena Nathaniela Pipkina byla velmi blízko sebe; ale když zaslechl, že starý Lobbs požádal o dýmku, kolena se mu rozklepala, jako by se chtěla navzájem rozdrtit na prach, neboť právě v tom přístěnku, ve kterém stál, visela na dvou skobách velká dýmka s dlouhou hnědou troubelí a stříbrnou hlavičkou, kterou vídal posledních pět let pravidelně každé odpoledne i večer v ústech starého Lobbsa. Obě dívky šly dýmku hledat do přízemí, šly ji hledat o patro výš a vůbec všude jinde, jen ne tam, kde podle jejich vědomí byla, a starý Lobbs zatím dělal divy a láteřil a burácel. Nakonec si vzpomněl na komoru a přistoupil k ní. Bylo marné, že človíček tak naničovatý jako Nathaniel Pipkin tahal dveře dovnitř, když je takový silácký hromotluk jako starý Lobbs tahal ven. Starý Lobbs zabral, jedním rázem dveře vytrhl, a tu se mu ukázal Nathaniel Pipkin, který stál uvnitř zpřímá jako svíčka a strachy se třásl od hlavy až k patě. Pane na nebi, jak strašlivým pohledem si ho starý Lobbs měřil, když ho vytáhl za límec ven a držel si ho na délku ruky před sebou!

„Kýho đasa! Co tady děláte?“ obořil se na něho starý Lobbs hrozivým hlasem.

Nathaniel Pipkin nebyl s to vyrazit ze sebe jediné slůvko odpovědi, a starý Lobbs jím proto dvě tři minuty cloumal sem a tam, aby mu pomohl uspořádat myšlenky.

„Co tady děláte?“ řval Lobbs. „Snad mi nelezete za dcerou, panáčku?“

Starý Lobbs to řekl jenom jako posměšek, protože nevěřil, že by šílená domýšlivost a opovážlivost byla mohla unést Natha-

niela Pipkina tak daleko. Jak se však rozkatil, když mu nebožák, odpověděl!

„Ano, máte pravdu, pane Lobbsi. Přišel jsem za vaší dcerou. Miluju ji, pane Lobbsi.“

„Cože, vy usmrkanče jeden, sůvo křivohubá, ničemo nedomr-lá,“ vyřázel starý Lobbs zajímavě, tím ohavným přiznáním, do nebes volajícím, úplně ohromený, „co si vůbec myslíte? Říkat mi takové věci do očí! Hrom a cucky, zakroutím vám krk!“

Není nikterak nepravděpodobné, že by byl starý Lobbs v zá-chvatu nezměrné zuřivosti tuto hrozbu opravdu splnil, kdyby mu nebylo zadrželo ruku zcela nenadálé zjevení – totiž bratra-nec, který vyšel z druhé komory, přistoupil k starému Lobbsovi a řekl:

„Nemohu dopustit, pane, aby tento nevinný člověk, kterého sem dívky pozvaly vlastně jen z jakéhosi bujného rozmaru, bral na sebe tak úžasně šlechetně vinu (je-li to vina), které jsem se dopustil já a ze které jsem ochoten se vyznat. Já miluju vaši dce-ru, pane, a já jsem přišel, abych se s ní tady setkal.“

Starý Lobbs vyvalil při těch slovech oči, ale ne víc než Natha-niel Pipkin.

„Ty?“ řekl Lobbs, když konečně nabral tolik dechu, aby mohl promluvit.

„Ano, já.“

„A já jsem ti přece přístup do tohotole domu už dávno zakázal.“

„Ano, zakázal; jinak bych sem nebyl dnes večer přišel potají.“

Věru nerad to o starém Lobbsovi říkám, ale myslím, že by byl synovce udeřil, kdyby se hezká dcera, jejíž jasné oči tonuly v slzách, nebyla pověsila otci na paži.

„Nebraň mu, Marie,“ řekl mladík, „jestli mě chce uhodit, ať to udělá. Ani za poklady celého světa bych mu z těch jeho še-din nezkrivil jediný vlas!“

Starý muž sklopil při této výtce oči a setkal se s pohledem dce-ry. Zmínil jsem se již několikrát, že měla velmi jiskrné oči, a tře-baže se nyní stápěly v slzách, jejich účinek nikterak nezeslábl. Starý Lobbs odvrátil hlavu, jako by uhýbal jejich podmanivé-mu vlivu, ale náhoda tomu chtěla, že pohlédl do tváře nezbed-né sestřence, jejíž výraz s příměsí jisté ostýchavé váhavosti skýtal napolo ze strachu o bratra a napolo ze smíchu nad Nathanielem Pipkinem obrázek tak kouzelný, že by mu nebyl odolal žádný muž

na světě, ať starý, nebo mladý. Zavěsila se starému muži mazlivě na ruku a pošeptala mu několik slov do ucha; a dělej co dělej, starý Lobbs se mimoděk usmál a zároveň se mu po tváři svezla slza.

Za malou chvíli se pak děvčata vrátila s hlučným chichotem i značným upejpáním zase z ložnice dolů, a zatímco se mládež jaksepatří veselila a navzájem oblažovala, starý Lobbs si vzal dýmku a pokoušel si; a na tom pokoušení bylo nejpodivuhodnější, že víc uklidnění a požitku mu dosud neposkytlo žádné nácpaní, které kdy z té dýmky vybafal. Nathaniel Pipkin usoudil, že udělá nejlépe, nechá-li si všechno pro sebe, a tím si také poznenáhlu získal velkou přízeň starého Lobbsa, který ho pak časem naučil kouřit; a za pěkných podvečerů potom spolu sedávali ještě po mnoho let na zahradě a velmi důstojně kouřili a statně popijeli. Nathaniel se z nešťastné lásky brzy zotavil, neboť nacházíme jeho jméno ve farní matrice jako svědka při sňatku Marie Lobbsové s jejím bratrancem; a z jiných dokladů vychází také najevo, že noc po svatbě strávil pod zámkem v obecní šatlavě, protože se ve stavu silné podnapilosti a za vydatné podpory a stálé spoluúčasti hubeného učedníka s vyzáblýma nohama dopustil na veřejnosti mnoha různých nepřístojností.“

KAPITOLA OSMNÁCTÁ

*V krátkosti objasňuje dvě věci: předně moc hysterických
záchvatů a za druhé tíhu okolností*

Po dopoledním zahradním dýchánku u paní Hunterové zůstali Pickwickovci po dva dny v Eatanswillu a s napětím čekali, nedojde-li od jejich váženého mistra nějaká zpráva. Pan Tupman a pan Snodgrass byli opět jednou odkázáni sami na sebe, aby se zabavili, jak nejlépe dovedou, neboť pan Winkle neodolal velmi naléhavému zvaní a zůstal návštěvou v páně Pottově domě a věnoval všecken čas tomu, že dělal roztomilé paní domu společnost. A jejich dokonalému štěstí nebylo na újmu ani to, že je občas svou přítomností oblažoval i sám pan Pott, neboť tento velký muž se hluboce hroužil do usilovného přemítání o tom, jak by povznesl obecné blaho a zničil Nezávislost, a proto neměl ve zvyku sestupovat z duchovního nadoblačna k nízké duševní úrovni obyčejných smrtelníků. Ale v tomto případě,

jakoby snad výslovně z úcty ke kterémukoli páně Pickwickovu stoupenci, pan Pott slevil, zjhl, sestoupil z nebetyčné výše a stanul nohama na zemi; přizpůsoboval blahovlně své výroky chápavosti lidského stáda a na povrch, když už ne v nitru, se zdál jednou z jeho oveček.

Protože takové bylo dosud chování tohoto slavného veřejného pracovníka k panu Winklovi, dovede si jistě každý snadno představit obrovský úžas, který se objevil na páně Winklově tváři, zatímco seděl sám v ranní jídelně u snídaň, když se dveře pokoje náhle prudce rozlétly, dovnitř vstoupil pan Pott, stejně prudce za sebou dveře přibouchl a přistoupil povzneseným krokem k panu Winklovi, odstrčil jeho nabízenou pravici, zaskřípal zuby, jako by chtěl ještě přiostrčit výrok, který hodlá pronést, a zvolal potom hlasem rezavým jako pila:

„Hade!“

„Pane!“ zvolal pan Winkle a vyskočil od stolu.

„Hade, pane,“ opakoval pan Pott zvýšeným hlasem, který pak zase ztlumil. „Řekl jsem ,hade‘, pane – vyberte si z toho, co chcete.“

Jestliže jste se s někým rozešli ve dvě hodiny ráno v úplné shodě a jako nejlepší přátelé, a pak se s ním o půl desáté ráno zase setkáte a slyšíte, že vás zdraví slovem „hade“, není ani tak nerozumné, vyvodíte-li si z toho závěr, že se mezitím přihodilo něco velmi nepříjemného. Tak soudil i pan Winkle. Opětoval mrazivý pohled pana Potta a v souhlase s přáním svého hostitele se snažil vybrat si ze slova „hade“, co nejvíce mohl. Ale ať vybíral jak chtěl, nevybral si z něho vůbec nic, a když hluboké ticho trvalo už hezkou chvíli, řekl:

„Hade, pane! Hade, pane Potte? Co tím myslíte, pane? – Je to nějaký žert?“

„Žert, pane?“ zvolal Pott a učinil přitom pohyb rukou, který prozrazoval, s jak srdečnou chutí by popadl alpakovou čajovou konvici a hodil ji hostovi na hlavu. „Žert, pane! – ale ne, zachovám klid; zachovám klid, pane,“ a na důkaz, jak je klidný, vrhl se pan Pott do křesla a s pěnou u úst prskal vzteky.

„Drahý pane,“ prohodil pan Winkle.

„Drahý!“ vybuchl pan Pott. „Jak se můžete opovážit, pane, a říkat mi ,drahý‘ pane? Jak si troufáte, pane, dívat se mi při takovém oslovení do očí, pane?“

„Nuže, pane, když už to berete tak,“ odpověděl pan Winkle, „jak se můžete opovážit vy dívat se do očí mně a nazývat mě hadem, pane?“

„Protože had jste!“ odsekl pan Pott.

„Dokažte to, pane,“ řekl na to pan Winkle nakvašeně. „Dokažte to!“

Hlubokomyslnou tvář vydavatele Eatanswillských listů zastřel zlověstný mrak, když z kapsy vytáhl ranní vydání Nezávislosti, ukázal prstem na určitý článek a hodil noviny přes stůl panu Winklovi.

Tento pán je vzal do rukou a četl:

„Náš podlý a nízký soupeř si v několika nechutných poznámkách na okraj poslední volby za zdejší okrsek odvážil porušit posvátnou nedotknutelnost soukromého života a způsobem navysost srozumitelným a průhledným se dotýkal osobních poměrů našeho posledního kandidáta a – jak můžeme přes jeho nezaslouženou a hanebnou porážku směle dodat – našeho příštího poslance pana Fizkina. Co tím náš zbabělý soupeř myslí? Co by ten ničemný sketa řekl, kdybychom jako on přestali dbát veškerých pravidel slušnosti ve společenském styku a poodhrnuli roušku, která našťěstí halí *jeho* soukromý život a chrání ho před obecným posměchem, nemáme-li již říci před obecným pohrdáním a ztracením? Což kdybychom dokonce uvedli a patřičným výkladem doprovodili holé skutečnosti a okolnosti, které jsou všeobecně známy a které vidí kdekdo kromě našeho zaslepeného soupeře – což kdybychom otiskli tento duševní výplod nadaného spoluobčana a našeho dopisovatele, který nám došel, právě když jsme začínali psát tento článek:

HLÁSNÉ TROUBĚ⁵

*Ach, fouňo, kdybys býval znal,
ký falše had jí v srdci spal,*

⁵ Složitá slovní hříčka na osobní jméno Pott. V originálním *brass pott* má *brass* několik významů (plechový, drzý, nestoudný, zrzavý, křaplavý) a *pott* také (vedle hrnce i humbuk, ťulpas, fouňa), které se všechny hodí na Potta. Česky tedy „hlásná trouba“, ale také plechová huba nebo zrzavý fouňa. (Pozn. překl.)

*než zvonků hra vám k svatbě prvně klinkla!
 Už tehdy bys byl udělal,
 co dnes ti působí jen žal,
 a nechal ji, by měla svého W.....!“*

„Nuže?“ pravil pan Pott s velebnou důstojností. „Nuže, bíd-
 níku, co se rýmuje na ‚klinkla‘?“

„Co se rýmuje na ‚klinkla‘?“ opakovala paní Pottová, která
 právě vstoupila, než pan Winkle stačil odpovědět. „Co se rýmuje
 na ‚klinkla‘? Řekla bych, že ‚Winkla‘.“ A při těch slovech se paní
 Pottová na zmateného Pickwickovce líbezně usmála a podáva-
 la mu ruku. Rozčilený mladý muž by se jí byl ve svém zmatku
 chopil, kdyby Pott nebyl rozhodně zasáhl.

„Zadržte, madam – zadržte!“ zvolal novinář. „Před mýma
 očima mu podávat ruku!“

„Ale, Pottoušku!“ řekla jeho užaslá choť.

„Bídnice, podívej se,“ zvolal manžel. „Podívejte se, madam –
 ‚Hlásné troubě‘. – ‚Fouňo!‘ – to jsem já, madam! – ‚ký falše had
 jí v srdci spal‘ – to jste vy, madam – vy!“

S tímto vzteklým výbuchem, který nebyl prost jakéhosi chvě-
 ní, jež se silně podobalo bázni před výrazem ženiny tváře, mrštil
 pan Pott právě vyšlým číslem eatanswillské Nezávislosti man-
 želce k nohám.

„Namouvěru, pane,“ řekla užaslá paní Pottová a shýbla se
 pro noviny. „Namouvěru, pane!“

Pan Pott se pod pohrdavým pohledem své ženy příkrčil. Jak
 zoufale se předtím namáhal, aby si dodal zmužilosti, tak rychle
 se jeho odvaha zas rozplývala.

Na těch dvou slovech „Namouvěru, pane!“ se nezdá nic zvlášť
 hrozného, když je člověk čte; ale zabarvení hlasu, s nímž je paní
 pronesla, i pohled, kterým je doprovodila, zapůsobily na pana
 Potta silným dojmem, neboť se zdálo, že obsahují jakýsi zlo-
 věstný náznak odplaty, která dříve nebo později dolehne na je-
 ho hlavu. I sebeméně zkušený pozorovatel by byl v jeho ztrá-
 peném obličejí postřehl, jak ochotně by byl pan Pott postoupil
 své vysoké boty kterémukoli zdatnému náhradníkovi, který by
 se byl uvolil, že ho v nich v té chvíli zastoupí.

Paní Pottová si přečetla článek a vyrazila hlasitý skřek; a jak ši-
 roká, tak dlouhá se vrhla na koberec před krbem, ječela a kopala

podpatky tak, že nebylo nejmenší pochyby o tom, jaké povahy jsou city, které jí právě zmítají.

„Má drahá,“ pravil zkamenělý Pott – „vždyť jsem neřekl, že tomu věřím –“ Ale hlas nešťastného muže úplně zanikl v křiku jeho životní družky.

„Paní Pottová, snažně vás prosím, drahá madam, uklidněte se laskavě,“ žadonil pan Winkle; leč jek i dupot jen zesílily a ještě se znásobily.

„Má drahá,“ řekl pan Pott, „je mi to ze srdce líto. Ale když už nedbáš na své zdraví, myslí aspoň na mne, má drahá. Takhle se nám kolem domu seběhnou lidi!“ Ale čím usilovněji pan Pott prosil, tím hlasitější byly výkřiky, jež paní Pottová chrlila.

Ale bylo velké štěstí, že k osobě paní Pottové lnula jako jednočlenná tělesná stráž jistá mladá dáma, jejímž úkolem naoko bylo pečovat o paninu toaletu, která však konala své paní užitečné služby i v mnoha jiných směrech, ale v žádném se neuplatnila lépe a více, než právě v tom, že ji vytrvale podporovala a naváděla při všech přáních a sklonech, které se přičily přáním nešťastného Potta. Paniny výkřiky dolehly po jisté době k sluchu mladé dámy, která se pak přihnala do pokoje tak hbitě, že byla obava, aby si samým spěchem velmi zle nepocuchala skvělou úpravu čepceku a lokýnkového účesu.

„Ach, má drahá, drahá paní!“ zvolala tělesná strážkyně a vrhla se jako smyslů zbavená na kolena vedle zhroutené paní Pottové. „Ach, drahá moje paní, co se vám stalo?“

„Váš pán – váš surový pán,“ zalkala chorá paní šeptem.

Pott zřejmě povoloval.

„To je hanba,“ řekla tělesná stráž vyčítavě. „Vím jako nevím-co, že jeden jeden den z něho budete mít smrt, madam. Chudinko ubohá!“

Pott povoloval ještě víc. Protivná strana útočila dál.

„Ó, neopouštějte mě, Goodwinová – neopouštějte mě,“ šeptala paní Pottová a křečovitým stiskem sevřela Goodwinovou za zápěstí. „Jste jediná duše, která je na mě hodná, Goodwinová.“

Při tomto dojemném výlevu si Goodwinová zahrála vlastní úložku v domácí tragédii a rozplakala se, až jí kanuly slzy jako hrachy.

„Nikdy, drahá madam – nikdy,“ zvolala Goodwinová. „Ach, pane, měl byste být opatrný – opravdu opatrný; ani nevíte, jak

byste mohl paní ublížit; ještě toho budete jednou litovat, to vám povídám – vždycky jsem vám to říkala.“

Nebožák Pott nesměle přihlížel, ale nic neříkal.

„Goodwinová,“ šeptla paní Pottová tichým hlasem.

„Madam si přeje?“ řekla Goodwinová.

„Kdybyste jen věděla, jak jsem toho člověka milovala –“

„Takovými vzpomínkami se nedrásejte, madam,“ řekla tělesná stráž.

Pott vypadal velmi ustrašeně. Byl čas ho dorazit.

„A teď,“ vzlykala paní Pottová, „teď se po tom všem se mnou zachází takhle; mám snášet výtky a urážky v přítomnosti třetí osoby a ještě k tomu osoby skoro cizí. Ale to já nestrpím! Goodwinová,“ pokračovala paní Pottová a v náručí komorné si napůl sedla, „můj bratr poručík už zakročí. Dám se rozvést, Goodwinová!“

„Však by si to opravdu zasloužil, madam,“ řekla Goodwinová.

Ať už hrozba rozvodem probudila v mysli páně Pottové myšlenky jakékoli, raději je nevyslovil a spokojil se pouze tím, že řekl velmi zkroušeně:

„Má drahá, vyslechneš mě?“

Jedinou odpovědí mu byl nový vzlykot, jak se paní Pottová čím dál tím víc poddávala hysterickému záchvatu, v němž se opakovaně dožadovala odpovědi na otázku, proč se vlastně vůbec kdy narodila, a prosila o rozličná jiná vysvětlení podobného rázu.

„Má drahá,“ vysvětloval pan Pott, „nepoddávej se, prosím, tolik svým citům. Vždyť mě vůbec ani nenapadlo, že by ten článek mohl mít nějaký podklad, má drahá – to je nemožné. Zlobil jsem se jen, má drahá – ba mohu říci, že jsem zuřil – na redakci Nezávislosti, že si to troufala uveřejnit, nic víc.“ Tu vrhl pan Pott na nevinného původce všeho zla prosebný pohled, jako by ho zapřísahal, aby jen nic neříkal o hadu.

„A jaké kroky hodláte udělat, pane, abyste dostal zadostučinění?“ zeptal se pan Winkle, jehož odvaha rostla úměrně s tím, jak pozoroval, že jí Pottovi ubývá.

„Ach, Goodwinová,“ prohodila do toho paní Pottová, „chce snad zbičovat redaktora Nezávislosti – chce ho zbičovat, Goodwinová?“

„Pš, pš, madam, jen zachovejte klid, prosím,“ odpověděla tělesná strážkyně. „To si myslím, že ho zbičuje, když si to budete přát, madam.“

„Ovšemže,“ pravil pan Pott, když se u jeho ženy začínaly jevit neklamně příznaky, že na ni zas přichází záchvat. „Samozřejmě, že to udělám.“

„Kdy, Goodwinová – kdy?“ zeptala se paní Pottová, stále ještě na vážkách, má-li se zhroutit nebo ne.

„Rozumí se samo sebou, že ihned,“ pravil pan Pott, „dřív než slunce zajde.“

„Ach, Goodwinová,“ pokračovala paní Pottová, „to je jediná možnost, jak vyvrátit tu pomluvu a smířit mě trochu se světem.“

„Zcela správně, madam,“ odpověděla Goodwinová. „Žádný muž, který je opravdu muž, by vám nemohl takové zadostučnění odeprít, madam.“

A protože ještě stále hrozilo nebezpečí, že hysterický záchvat propukne, potvrdil pan Pott ještě jednou, že to udělá; ale již pouhá představa, že podezření proti ní mohlo vůbec vzniknout, zdrtila paní Pottovou natolik, že byla několikrát až na samém krajičku zhroucení. A nebýt neúnavného úsilí horlivé Goodwinové a opětovných proseb zdeptaného Potta, aby mu odpustila, byla by nepochybně propukla v záchvat znovu; a když toho nešťastníka dost vystrašila a náležitě ho usadila, paní Pottová se konečně vzpamatovala a všichni zasedli k snídani.

„Doufám, pane Winkle, že nedopustíte, aby takové špinavé novinářské klepy zkrátily váš zdejší pobyt?“ otázala se paní Pottová s úsměvem v očích, jež dosud nesly stopy slz.

„Také doufám, že ne,“ řekl pan Pott, ale v duchu si při těch slovech přál, aby se host udávil soustem topinky, které právě v tom okamžiku nesl ke rtům, a aby tak návštěvu v domě ukončil nezvratně. „Doufám, že ne.“

„Jste velmi laskaví,“ pravil pan Winkle, „ale od pana Pickwicka došel dopis – dověděl jsem se o něm z lístku od pana Tupmana, který mi byl dnes ráno doručen do mého pokoje –, v němž nás žádá, abychom za ním přijeli do Bury. Odjíždíme proto v poledne dostavníkem.“

„Ale vrátíte se zase, že?“ řekla paní Pottová.

„Ó, zajisté,“ odpověděl pan Winkle.

„Zcela jistě?“ tázala se paní Pottová a vyslala k hostu kradmo něžný pohled.

„Zcela jistě,“ odpověděl pan Winkle.

Snídaně minula v naprostém mlčení, protože každý člen společnosti přemítal o vlastních bolestech. Paní Pottová litovala, že ztratí kavalíra, pan Pott litoval ukvapeného slibu, že zpráská redaktora Nezávislosti, a pan Winkle se zase mrzel, že se proniczanice ocitl v tak trapném postavení. Přiblížilo se poledne a po četných slovech na rozloučenou i mnohých slibech, že se vrátí, se konečně odpoutal.

„Jestli se ještě někdy vrátí, tak mu namíchám jed,“ myslil si pan Pott, když vstupoval do malé pracovny vzađu, kde kul své hromy a blesky.

„Jestli se ještě někdy opravdu vrátím a budu se zase s těmihle lidmi stýkat,“ myslil si pan Winkle, když se ubíral k Pávu, „pak si zasloužím výprask sám – to jistě.“

Přátelé již čekali připraveni, dostavník byl skoro hotov k jízdě a v půlhodině byli tedy na cestě po silnici, kterou nedávno projel pan Pickwick se Samem; a protože jsme o ní už leccos pověděli, nepokládáme již za potřebné uvádět ještě výtah z básnický krásného líčení páně Snodgrassova.

Pan Weller stál ve vchodu Anděla a čekal, aby je uvítal; týž pán je také dovedl do páně Pickwickova pokoje, kde k nemalému překvapení pana Winkla i pana Snodgrasse a k nemalým rozpakům pana Tupmana zastihli starého Wardla s mladým Trundlem.

„Jak se vede?“ řekl starý pán a stiskl panu Tupmanovi ruku. „Nekrčte se do koutka a neberte si to tak k srdci, nedá se na tom nic změnit, milý brachu. Kvůli ní bych si byl přál, abyste ji byl dostal, ale kvůli vám jsem zase strašně rád, že jste si ji nevzal. Takový mladý člověk jako vy udělá jednoho krásného dne ještě jinačí štěstí – co?“ S těmito slovy útěchy pleskl Wardle pana Tupmana po zádech a srdečně se rozesmál.

„Jářku, a jak se máte vy, kamarádi?“ pravil starý pán a potřásl rukou panu Winklovi i panu Snodgrassovi zároveň. „Právě jsem říkal Pickwickovi, že k nám musíte na Vánoce všichni přijet. Budeme mít veselku – tentokrát opravdovou svatbu.“

„Svatbu?“ zvolal pan Snodgrass a zbledl jako stěna.

„Ano, ano, svatbu. Ale nelekejte se,“ pravil bodrý starý pán, „to jen tuhle Trundle s Bellou.“

„Ach tak!“ řekl pan Snodgrass, jemuž spadl těžký kámen ze srdce, když tato slova rozptýlila jeho trapné obavy. „Přijměte mé blahopřání, pane! Co dělá Josef?“

„Copak ten, ten se má znamenitě,“ odpověděl starý pán. „Je pořád stejně ospalý.“

„A paní matka a důstojný pán a všichni ostatní?“

„Všechno zdrávo.“

„Kde,“ ozval se pan Tupman zřejmě s přemáháním – „kde je – ona, pane?“ a odvrátil hlavu a zakryl si oči rukou.

„Ona?“ opakoval starý pán a s porozuměním potřásl hlavou. „To myslíte mou svobodnou sestru – ne?“

Pan Tupman dal kývnutím najevo, že jeho otázka se týká zhrzené Ráchel.

„Ale ta je pryč,“ řekl starý pán. „Bydlí teď u jedné příbuzné, dost daleko odtud. Nesnesla pohled na děvčata, a tak jsem ji nechal, ať si jde. Ale hledme! Oběd je tady. Jistě máte po cestě hlad. Já aspoň mám hlad i bez cesty – tak s chutí do toho.“

S jídlem se vypořádali vskutku se ctí; a když sprovodili oběd ze světa a seděli kolem stolu, vyprávěl pan Pickwick k nevýslovnému zděšení a rozhořčení svých stoupenců o dobrodružné příhody, kterou zažil, i o úspěchu, s nímž se setkala hanebná lest ďábelského Jingla.

„A záchvat revmatismu, který jsem si v té zahradě uhnal,“ pravil pan Pickwick závěrem, „zavinil, že jsem teď chromý.“

„Také já jsem měl malé dobrodružství,“ řekl pan Winkle s úsměvem a na žádost pana Pickwicka vyprávěl podrobně o zlomyslném utrhačství Eatanswillské nezávislosti i o rozčilení jejich přítele vydavatele a redaktora, které z toho vyplynulo.

Na čele pana Pickwicka se při tom vyprávění stahovaly chmury. Jeho přátelé to pozorovali, a když pan Winkle skončil, zachovali hrobové mlčení. Pan Pickwick udeřil zařatou pěstí rázně do stolu a promluvil takto:

„Nezdá se vám, že je to opravdu zvláštní náhoda?“ pravil pan Pickwick. „Skoro jako by nám bylo souzeno, že nemůžeme vkročit do žádného domu, abychom jeho pána nezapletli do nějaké nepříjemnosti? A ptám se, není-li důkazem neopatrnosti, nebo ještě hůře, zkaženosti srdce – že tohle musím ří-

ci! – mých stoupenců, že rozruší duševní klid a štěstí kdekeré důvěřivé ženy, ať už zavítají pod kteroukoli střechu? Není-liž to důkazem, pravím –“

Pan Pickwick by byl velmi pravděpodobně řečnil ještě delší chvíli, kdyby nebyl vstoupil Sam s dopisem v ruce; to pana Pickwicka přimělo, aby zarazil stavidlo výmluvnosti. Přetřel si kapesníkem čelo, sundal si brýle, očistil je a zase si je nasadil; a jeho hlas nabyl opět obvyklé mírnosti, když potom pravil:

„Co mi neseš, Same?“

„Stavoval sem se právě na počtě a našel sem tam todle psaní, kerý tam prej leží už dva dni,“ odpověděl pan Weller. „Je zapečetěný voplatkou a nadepsaný vypsanou rukou.“

„Ten rukopis neznám,“ pravil pan Pickwick a otevřel psaní. – „Pro smilování boží! Co je to? Jistě nějaký žert; to – to – to nemůže být pravda!“

„Co se stalo?“ ptali se všichni.

„Snad někdo neumřel?“ otázal se Wardle, poplašený výrazem hrůzy v páně Pickwickově obličejí.

Pan Pickwick neodpověděl, ale postrčil dopis přes stůl, požádal pana Tupmana, aby ho přečetl nahlas, a pak se ztěžka zvrátil zády na lenoch křesla s výrazem tak užasle bezradným, že byl strach se na něho podívat. Panu Tupmanovi se trásl hlas, když četl dopis, jehož znění tu otiskujeme:

Freeman's Court, Cornhill, 28. srpna 1827

Bardellová kontra Pickwick

Vělectěný pane!

Byvše pověřeni pí Martou Bardellovou, abychom proti Vám nastoupili cestu práva pro nedodržení manželského slibu, za kteroužto újmu postižená strana vynáší nárok na odškodnění ve výši patnácti set liber, dovoluujeme si Vám oznámiti, že jsme na Vás podali v této věci u civilního soudu žalobu, a zároveň Vás žádáme, abyste nám obratem pošty sdělil jméno svého právního zástupce v Londýně, který Vás bude zastupovat.

S projevem úcty se znamenáme, ctěný pane, k službám vždy ochotni:

Dodson a Fogg

Panu Samuelu Pickwickovi

V němém úžasu, s nímž každý hleděl na souseda a s nímž všichni hleděli na pana Pickwicka, bylo cosi tak zarážejícího, že se zdálo, jako by se nikdo neodvažoval promluvit. Ticho prolomil konečně pan Tupman.

„Dodson a Fogg,“ opakoval bezmyšlenkovitě.

„Bardellová kontra Pickwick,“ řekl pan Snodgrass zamyšleně.

„Duševní klid a štěstí kdekteré důvěřivé ženy,“ šeptal si pan Winkle a tvářil se jako duchem nepřítomný.

„To je úklad,“ pravil pan Pickwick, když se mu konečně zase vrátila řeč. „Ničemný úklad těch dvou chamtivých advokátů Dodsona a Fogg. Paní Bardellová by to nikdy neudělala – nemá srdce, aby to udělala – nemá důvod, proč by to dělala. K smíchu – k smíchu!“

„Její srdce,“ řekl s úsměvem starý Wardle, „dovedete jistě posoudit nejlíp vy sám. Nerad bych vám bral odvalu, ale troufám si tvrdit, že její důvod dovedou Dodson a Fogg posoudit dozajista mnohem líp než kdokoli z nás, co jsme tady.“

„Je to hanebný pokus vydírat peníze,“ pravil pan Pickwick.

„Doufám,“ řekl Wardle a krátce a suše zakašlal.

„Kdo mě kdy slyšel, že bych s ní byl mluvil jinak, než jak se sluší, aby podnájemník mluvil s bytnou?“ pokračoval pan Pickwick silně popuzen. „Kdo mě s ní kdy viděl? Vždyť ani mí přátelé zde –“

„Vyjma jeden případ,“ prohodil pan Tupman.

Pan Pickwick zbledl.

„Vida,“ řekl pan Wardle, „to je důležité. Doufám, že na tom nebylo nic podezřelého?“

Pan Tupman pohlédl plaše na svého mistra. „Ne,“ pravil, „podezřelého na tom nebylo nic; ale – nevím ovšem, jak se to stalo – není pochyby, že mu paní Bardellová opravdu spočívala v náručí.“

„Dobrotivé nebe!“ zvolal pan Pickwick, když mu vzpomínka na ten výjev vytanula na mysli v plné sytosti. „Jaký hrozný příklad tíhy okolností! Tak, tak, máte pravdu – opravdu spočívala.“

„A náš přítel rozptyloval její obavy,“ řekl pan Winkle poněkud zlomyslně.

„Tak, tak, rozptyloval,“ pravil pan Pickwick. „Nezapírám, konejšil jsem ji.“

„Hleďme!“ řekl Wardle. „Na případ, na kterém nebylo nic podezřelého, vypadá tohle trochu podivně – co, Pickwicku? Inu, tichá voda – tichá voda!“ A rozesmál se, až skleničky na příborníku řinčely.

„Jak strašlivá shoda okolností!“ zvolal pan Pickwick a podepřel si bradu o dlaně. „Winkle – Tupmane – prosím vás, odpusťte mi poznámky, které jsem tu před chvílí pronesl. Jsme všichni obětmi okolností a já sám největší.“

Po té omluvě si pan Pickwick zabořil hlavu do dlaní a zadumal se, zatímco se starý Wardle rozhlížel dokola po ostatních členech společnosti a jednoho po druhém je častoval pokyvováním hlavy a pomrkáváním.

„Ale to se musí přece vysvětlit,“ pravil pan Pickwick, když zdvihl hlavu a udeřil prudce do stolu. „Podívám se k tomu Dodsonovi a Foggovi! Zítra jedu do Londýna.“

„Zítra asi ne,“ řekl Wardle, „nemůžete ještě pořádně na nohy.“

„Dobrá, tedy pozítří.“

„Pozejtří je prvního září a dal jste už slovo, že si s námi v každém případě vyjedete na statek sira Geoffreyho Manninga a aspoň se s námi sejdete v poledne na kousek jídla, když už s námi nepůjdete na hon.“

„Dobrá, tedy popozítří,“ pravil pan Pickwick. „Ve čtvrtek. – Same!“

„Prosím, milospane,“ odpověděl Sam.

„Na čtvrtek ráno zamluv pro sebe a pro mne na dostavníku do Londýna dvě venkovní místa.“

„Prosím, milospane.“

Pan Weller odešel z pokoje a s rukama v kapsách a s očima upřenýma do země zvolna zamířil za svým posláním.

„Divnej patron, ten můj potentát,“ řekl si pan Weller, zatímco se beze spěchu ubíral ulicí. „Dyž si jeden představí, že leze za toudlenc Bardellkou – kerá má eště ke všemu kluka! Ale tydlenc starý kocouři, co vypadaj na voko usedle, to už dělaj vodjakživa. Ale nikdá bysem do něj nebyl řek, že něco takovýho udělá – nikdá bysem to do něj nebyl řek.“ A za podobných mravoučných úvah řídil pan Samuel Weller kroky k dostavníkové pokladně.

KAPITOLA DEVATENÁCTÁ

Příjemný den s nepříjemným koncem

Ptáci, kteří naštěstí pro svůj duševní klid i tělesné bezpečí tonuli v blahé nevědomosti o všech přípravách, jež jim měly prvního září přichystat velké překvapení, uvítali ráno toho dne nepochybně jako jedno z nejkrásnějších, jaké toho léta spatřili. Mnoho mladých koroptviček, jež si se vši hejskovskou samolibostí mládí spokojeně vykračovaly po strništi, ani mnoho koroptvích veteránů, kteří na tuto lehkomyšlnost pohlíželi korálkovým očičkem s pohrdavým výrazem ptačího mudrce a světem protřelého tvora, nemělo sebemenší tušení, že se má naplnit jejich osud; opojeni jarymi a blaženými pocity se na svěžím ranním vzduchu klidně slunili a o několik hodin později leželi bezvládně na zemi. Ale zabíháme do rozcitlivělosti; pokračujeme raději ve vyprávění.

Tedy krátce a moudře, mluvíme-li prostými slovy, bylo krásné ráno – tak krásné, že se člověku nechtělo ani věřit, že těch několik málo měsíců anglického léta již skoro uplynulo. Křoviny, role, stromy, blata i kopce skýtaly podívanou na věčně měnivou stupnici sytých odstínů tmavé zeleně; jen tu a tam opadl lístek, jen tu a tam stříkla do barev léta nepatrná skvrnka žluti na výstrahu, že podzim je přede dveřmi. Obloha byla bez mráčku; slunce zářilo jasně a teplem; vzduch se chvěl ptačím zpěvem a bzukotem myriád letního hmyzu; vesnické zahrádky, oplývající bohatstvím květů ve všech nejkrásnějších a nejsytějších barvách, jiskřily v bohaté jitrní rose jako záhony skvoucích šperků. Na všem dosud lpěla pečeť léta a z jeho nádherné pestrosti nevybledla ještě ani jediná jásavá barva.

Takové tedy bylo ráno, když otevřený kočár s třemi Pickwickovci (pan Snodgrass se tentokrát rozhodl, že zůstane raději doma), s panem Wardlem a panem Trundlem, jakož i se Samem Wellerem na kozlíku vedle kočího zarazil před vrátky u silnice, u nichž stál vytáhlý, kostnatý hajný a výrostek ve střevících s koženými kopkami na lýtkách; každý z nich měl velmi prostornou torbu a po boku párek loveckých psů.

„Jářku,“ zašeptal pan Winkle starému Wardlovi, když jim mladík spouštěl stupátko u kočáru, „snad nečekají, že nastrlííme tolik zvířet, abychom obě torby naplnili? To snad ne?“

„Naplňili?“ zvolal starý Wardle. „Zatroleně, jak by ne? Vy naplníte jednu, já druhou; a až je budeme mít plné, vejde se nám do kapes loveckých kabátů ještě jednou tolik.“ – Pan Winkle sestoupil z kočáru, aniž na tuto řeč odpověděl jediným slůvkem, ale u sebe si myslel, že lovecká společnost bude mít znamenitou vyhlídku na důkladné nachlazení, zůstane-li s ním venku pod širým nebem, dokud on nenaplní jednu torbu zvěří.

„Ale, ale, Juno, holka drahá – to víš, holka milá; lehni, Dafne, lehni,“ hovořil Wardle k psům a hladil je přitom. „Sir Geoffrey je ovšem pořád ve Skotsku, Martine, vidíte?“

Vytáhlý hajný přisvědčil a stočil trochu podivný pohled z pana Winkla, který držel pušku tak, jako by si přál, aby mu kapsa u kabátu ušetřila námahu spustit kohoutek, na pana Tupmana, který držel svou zase tak, jako by z ní měl strach – a věru není jediného důvodu na světě, proč pochybovat, že ho neměl.

„Mí přátelé se v těchto věcech ještě mnoho nevyznají, Martine,“ řekl Wardle, když si všiml jeho pohledu. „To víte, zkušeností se učíme. Však z nich časem budou taky dobří střelci. Ale přítele Winkla musím požádat za odpuštění, ten už jistou zkušenost má.“

Pan Winkle projevil svou uznalost za tuto poklonu tím, že se do modrého nákrčníku chabě usmál; a ve skromných rozpacích se zapletl do pušky tak záhadně, že být nabitá, byl by se jistě na místě zastřelil.

„Až budete mít pušku nabitou, pane, tak s ní takhle zacházet nesmíte,“ řekl vytáhlý hajný drsně, „nebo ať se propadnu, jestli někoho z nás nepošlete na onen svět.“

Po tomto napomenutí přehodil pan Winkle pušku prudce do jiné polohy; při tom úkonu se mu povedlo přivést hlaveň pušky do dunivého styku s páně Wellerovou hlavou.

„Ouha!“ řekl Sam, shýbl se pro klobouk, který mu nárazem sletěl, a třel si spánek. „Ouha, pane! Esli to budete dělat takhle, tak budete mít torbu plnou na jednu ránu a eště se vám tam všecko nevejde.“

Tu se výrostek s koženými kopnami z plna srdce rozesmál, ale hned se zase snažil vypadat, jako by se byl smál někdo jiný, a pan Winkle se na to jen důstojně mračil.

„Kam jste nařídil, Martine, aby nám chlapec přinesl svačinu?“ zeptal se Wardle.

„Na úbočí Chlumu ve dvanáct hodin, pane.“

„Ale to už není na pozemcích sira Geoffreyho, že ne?“

„Ne, pane, ale hned vedle. Je to pozemek setníka Boldwiga, ale nikdo nás tam nebude rušit a je tam pěkný kus trávy.“

„Tak dobrá,“ řekl starý Wardle. „A teď, čím dřív vyrazíme, tím líp. V poledne tedy na shledanou, Pickwicku, ano?“

Pan Pickwick zvlášť silně toužil, aby mohl zábavě přihlížet, a to tím spíše, že měl jisté obavy o páně Winklovy údy a život. A za tak vábného jitra bylo pro pana Pickwicka také hotovou mukou, že se má vrátit a nechat přátele, aby se bavili. Odpověděl proto s velmi lítostivým výrazem:

„Nu, nic jiného mi asi nezbyvá.“

„Ten pán není střelec, pane?“ zeptal se dlouhý hajný.

„Ne,“ odpověděl Wardle, „a mimoto nemůže na nohy.“

„Šel bych hrozně rád,“ pravil pan Pickwick, „opravdu z duše rád.“

„Tady za plotem je trakař,“ řekl výrostek. „Kdyby sluha pána naložil a vozil ho po pěšinách, mohl by se držet blízko nás a my bychom ho vždycky přenesli přes přelízku a bylo by to.“

„To je vono,“ přisvědčil pan Weller, který měl na věci také zájem, protože vřele prahl po tom, aby mohl honu přihlížet. „To je vono. Božskej nápad, Smolíčku pacholíčku; mám ten vehíkl venku, co by dup.“

Tu však vyvstaly nesnáze. Vytáhlý hajný se rozhodně ohrazoval proti návrhu, aby se k lovecké společnosti připojil pán na trakaři, neboť v tom viděl hrubé porušení všech ustálených pravidel a zvyklostí.

Byla to námitka pádná, ale nikoli nepřekonatelná. A když hajného uprosili domluvami i spropitným a když si pak hajný ještě ulevil důkladným záhlavkem, uštědřeným vynalézavému mládenci, který první přišel s nápadem, že by se mohlo toho vozidla užít, naložili konečně pana Pickwicka na trakař a společnost vyrazila. Wardle a dlouhý hajný kráčeli v čele a pan Pickwick na trakaři, strkaném Samem, tvořil zadní voj.

„Zastav, Same,“ pravil pan Pickwick, když se octli asi v půli prvního pole.

„Co je?“ zeptal se Wardle.

„Nestřpím, aby se ten trakař hnul i jen o krok dál,“ prohlásil pan Pickwick rozhodně, „dokud Winkle neponese tu pušku jinak.“

„A jak ji mám nést?“ zeptal se poničený Winkle.

„Neste ji hlavní k zemi,“ odpověděl pan Pickwick.

„Ale to přece vypadá tak nemyslivecky –“ namítl Winkle.

„Myslivecky nemyslivecky, to je mi jedno,“ odvětil pan Pickwick, „ale nedám se nikomu pro radost zastřelít na trakaři jen proto, že někdo chce nějak vypadat.“

„Já to vím, než bude konec, ten pán ještě někoho provrtá,“ bručel dlouhán.

„Dobrá, dobrá – mně je to jedno,“ řekl chudák Winkle a obrátil pušku pažbou k nebi – „už to je.“

„Pro klid všechno,“ poznamenal pan Weller; a šlo se dál.

„Zastavit!“ zvolal pan Pickwick, sotva popošli o několik kroků.

„Co zas?“ zeptal se Wardle.

„Ta Tupmanova puška není bezpečná; vidím, že není,“ prohlásil pan Pickwick.

„Cože? Jakže? Není bezpečná?“ řekl pan Tupman hlasem silně znepokojeným.

„Jak ji nesete vy, tak není,“ pravil pan Pickwick. „Je mi velmi líto, že musím znovu vznášet nějakou námitku, ale nemohu souhlasit, aby se šlo dál, dokud neponesete pušku tak, jak ji nese Winkle.“

„Myslím, že byste opravdu udělal líp, pane,“ poznamenal vytáhlý hajný, „nebo jinak vpálíte náboj do sebe stejně snadno jako do čeho jiného.“

Pan Tupman si s krajní ochotou pospíšil, aby obrátil pušku do žádané polohy, a společnost se opět hnula a oba sváteční střelci kráčeli s puškami skloněnými k zemi jako dvojice prostých vojínů při královském konduktu.

Psi se náhle zarazili na místě a společnost se příkradla opatrně krůček za krůčkem a stanula také.

„Co se stalo těm psům s nohama?“ zašeptal pan Winkle. „Stojí tak divně!“

„Pst, nemůžete mlčet?“ napomenul ho Wardle tiše. „Copak nevidíte, že větrí?“

„Větrí!“ řekl pan Winkle a rozhlížel se bedlivě, jako by očekával, že v krajině objeví nějakou jedinečnou krásu, na kterou ta bystrá zvířata chtějí společnost zvlášť upozornit. „Větrí! A co větrí?“

„Dávejte dobrý pozor,“ řekl Wardle a v okamžiku vzrušení nechal otázku bez povšimnutí. „Tak teď.“

Zarachotila třeskná rána, která na pana Winkla zapůsobila tak, že s úlekem uskočil, jako by ho byl někdo střelil. Prásk, prásk, štěkly dvě hlavně; dým přelétl rychle přes pole a rozplynul se v obláčkách do vzduchu.

„Kde jsou?“ ptal se pan Winkle ve stavu výsostného rozčilení a točil se na všechny strany dokola jako holub na báni. „Kde jsou? Řekněte mi, kdy mám střílet! Kde jsou? Kde jsou?“

„Kdeže jsou?“ namítl Wardle a zdvihl párek koroptví, které mu psi přinesli k nohám. „Kdeže jsou? Tady jsou!“

„Ne, ne; myslím ostatní,“ řekl zmatený Winkle.

„Touhle dobou už asi hezky daleko,“ odpověděl Wardle a s klidem si znovu nabíjel pušku.

„Za chvíličku narazíme nejspíš zase na nové hejno,“ řekl velký hajný. „Kdyby pán začal střílet teď, možná že mu rána vyjde právě včas, až se koroptve vynesou.“

„Ha, ha, ha!“ rozhlaholil se pan Weller.

„Same!“ pravil pan Pickwick z útrpnosti nad rozpaky a zmatkem svého stoupence.

„Prosím, milospane?“

„Nesměj se.“

„Jak si přejou, milospane.“ Ale aby se odškodnil, začal pan Weller k výhradnímu pobavení výrostka v kožených kopnách pitvořit za trakařem obličej tak, že se chlapec nehorázně rozchechtal a vysloužil si tak několik pohlavků od vyzáblého hajného, který hledal jen záminku, aby se mohl otočit a skrýt tak vlastní smích.

„Výborně, kamaráde!“ řekl Wardle panu Tupmanovi. „Tentokrát jste opravdu aspoň vystřelil.“

„O ano,“ odpověděl pan Tupman s hrdým sebevědomím, „vypálil jsem.“

„To se vám povedlo. A brzy taky jistě něco trefíte, když budete dobře mířit. Je to velice snadné, že?“

„Ano, je to velice snadné,“ potvrdil pan Tupman, „ale jak to bolí do ramene! Málem mě to porazilo. Neměl jsem ani tušení, že taková ruční zbraň takhle tluče.“

„I co,“ řekl starý pán s úsměvem, „na to si časem zvyknete. A teď – všechno hotovo – ten trakař tam v pořádku – můžeme vyrazit?“

„V pořádku, pane,“ odpověděl pan Weller.

„Tak se jde.“

„Držej se pevně, milospane,“ řekl Sam, než zvedl trakař.

„Dobrá, dobrá,“ odpověděl pan Pickwick; a společnost vykročila kupředu tak svižně, jak se patřilo.

„Teď se držte s tím trakařem kousek za námi,“ volal Wardle, když vozidlo přepravili po schůdkách přes plot na jiné pole a pan Pickwick se do něho zase pohodlně uložil.

„Podle přání, pane,“ odpověděl pan Weller a zastavil se.

„A teď, Winkle,“ řekl starý pán, „pojdte hezky polehoučku za mnou a tentokrát si trochu víc pospěšte.“

„Jen se nebojte,“ odpověděl pan Winkle. „Už zase větrí?“

„Ne, ne, ještě ne. Jen tiše, tiše.“ Plížili se opatrně po špičkách vpřed a byli by postupovali vskutku velmi tiše, kdyby pan Winkle, který prováděl s puškou jakési velmi složité prostocviky, nebyl zrovna v nejnapjatějším okamžiku vypálil; rána prolétla výrostkovi nad hlavou právě v tom místě, kde by byla zasáhla vytáhlého hajného přesně do čela, kdyby byl stál na jeho místě.

„Pro všechno na světě, proč jste to dělal?“ zvolal starý Wardle, zatímco se ptáci bez pohromy rozlétali.

„V životě jsem takovou pušku ještě neviděl,“ omlouval se chudák Winkle a obracel si před očima spoušť, jako by to něco pomohlo. „Tahle si střílí, jak se jí chce. Sama od sebe. Prostě si spustí!“

„Prostě si spustí!“ opakoval Wardle jako ozvěnou a z jeho chování bylo cítit jistou podrážděnost. „Přál bych si, aby sama od sebe taky už něco střelila.“

„To se, pane, taky jistě brzy stane,“ prohodil prorocky dlouhán tlumeným hlasem.

„Co těmi slovy myslíte, pane?“ otázal se pan Winkle zlostně.

„To nic, pane, to nic,“ odpověděl dlouhý hajný, „já sám rodinu nemám, pane, a matka toho chlapce tady by jistě dostala od sira Geoffreyho slušnou náhradu, kdyby přišel na jeho pozemku o život. Jen si zas nabijte, pane, jen si nabijte.“

„Vezměte mu pušku,“ křičel z trakaře pan Pickwick, zlověstnými narážkami nohatého hajného k smrti vyděšený. „Vezměte mu někdo tu pušku z rukou, neslyšíte?“

Ale nikdo nejevil ochotu tohoto rozkazu uposlechnout; a pan Winkle, když napřed vrhl na pana Pickwicka vzdorný pohled, si nabil pušku znovu a kráčel s ostatními dál.

Na základě svědectví pana Pickwicka jsme povinni tu prohlásit, že počínání páně Tupmanovo se vyznačovalo daleko větší opatrností a rozvahou než jednání, v němž si liboval pan Winkle. To však nemůže být nikterak na újmu slavné pověsti pana Winkla jakožto proslulého znalce ve všech věcech, které se týkají myslivosti, neboť jak pan Pickwick krásně poznamenává, již od nepamětných časů se tak či onak přihází, že mnozí z nejlepších a nejschopnějších myslitelů, kteří byli skutečnými vědeckými hvězdami po stránce teoretické, byli naprosto neschopní uplatnit své teorie v praxi.

Myšlenkový postup pana Tupmana, stejně jako četné z našich vrcholných objevů, byl nesmírně prostý. S hbitostí a pronikavým postřehem geniálního veleducha okamžitě zpozoroval, že je nutno splnit dva základní požadavky – předně vystřelit z pušky tak, aby střelec neporanil sám sebe, a za druhé vystřelit tak, aby to neohrožovalo bezpečnost lidí kolem; z toho pak zjevně vyplynulo, že je nejlépe, když už v sobě člověk překonal počáteční nechuť k vystřelení vůbec, zavřít pevně oči a vypálit do vzduchu.

Jednou, když se pan Tupman tímto pravidlem řídil a svůj výkon skončil, otevřel oči a spatřil tučnou koroptev, jak právě padá postřelena k zemi. Už měl na jazyku slova blahopřání panu Wardlovi k jeho neustálým úspěchům, když k němu tento pán přistoupil a stiskl mu vřele ruku.

„Tupmane,“ pravil starý pán, „vzal jste si na mušku právě toho ptáka, vidíte?“

„Ne,“ řekl pan Tupman – „ne.“

„Ale ano,“ stál na svém Wardle. „Vždyť jsem vás viděl – všiml jsem si, jak si ho vybíráte – pozoroval jsem vás, když jste zdvíhal pušku a mířil; a řeknu vám jen tolik, že by ho ani nejlepší střelec na světě nebyl sundal líp. Vy nejste ve střelbě takový nováček, jak jsem si o vás myslel, Tupmane. Jistě jste si zalovil už kolikrát.“

Nadarmo se pan Tupman bránil a se skromným úsměvem ujišťoval, že dosud nikdy na lovu nebyl, neboť právě ten úsměv pokládali všichni za důkaz opaku; a od té chvíle byla jeho sláva zaručena. Není to jediný případ věhlasu, jež člověk získal tak snadno, ani se takové šťastné náhody neomezují pouze na střelení koroptví.

Pan Winkle zatím blýskal, rachotil a dýmal ostošest, aniž docílil nějakého podstatnějšího výsledku, hodného zaznamenání;

někdy rozprskl broky do čiré oblohy a jindy zase zasvištěla jeho rána tak nízko nad zemí, že žití nebo nežití obou psů bylo na vážkách značně viklavých a nejistých. Jako ukázka varietní střelby skýtaly jeho výkony podívanou nesmírně pestrhou a zajímavou; ale jako exhibice mistrovské střelby na určitý cíl znamenaly celkem vzato vlastně fiasko. Ustálilo se pořekadlo, že každá kulka má svůj určený cíl. Platí-li to stejnou měrou také o brocích, pak páně Winklovy broky byly nešťastnými nalezenci, připravenými o přirozená práva a vyvrženými do světa namátkou bez cíle a určení.

„Jářku,“ prohodil Wardle, když přistoupil z boku k trakaři a utíral si z bodré brunátné tváře potůčky potu, „parný den, co?“

„Ba věru, parný,“ odpověděl pan Pickwick. „Slunce příšerně praží, i já to cítím. Nedovedu si ani představit, jak asi je vám.“

„No,“ řekl starý pán, „jako v peci. Ale je už dvanáct pryč. Vidíte tamten zelený kopec?“

„Ovšem.“

„To je místo, kde máme posvačit; a namoutě duchu, tamhle je kluk s košíkem, přesný jako hodiny!“

„To je,“ pravil pan Pickwick a zjasnil tvář. „Hodný hoch, jen co je pravda. Hned mu dám šilink. Tak tedy, Same, jeď už!“

„Držej se, milospáne,“ řekl pan Weller, kterého vyhlídka na obcerstvení vzpružila. „Z cesty, pachole kožený! Esli si vážíte mého drahocenného života, tak mě nezvrhněte, jak říkal kočímu ten pán, co ho vezli do Tyburnu na šibenici.“ A pan Weller zrychlil krok do rychlého klusu, a když vyvezl pána čiperně do zeleného svahu a vyklopil ho obratně zrovna vedle koše, začal bez meškání s náramnou horlivostí pomáhat s vybalováním.

„Telecí paštika,“ říkal si pan Weller v samomluvě, když vyrovnával jídla na trávnik. „Telecí paštika je znamenitá věc, dyž člověk zná ženskou, co ji dělala, a dyž může na to vzít jed, že není z kořat. Ale vostatně co na tom, proč se tahat vo chlup, dyž už sou tak podobný telecímu, že je vod sebe nerozeznávaj ani sami paštikáři?“

„Že ne, Same?“ zeptal se pan Pickwick.

„Depak, milospáne,“ odpověděl pan Weller a zasalutoval. Jednou sem jim vstával v jednom domě s paštikářem, milospáne – a moc milej člověk to byl – chytřej a šikovnej k tomu – a ten jim udělal paštiku ze všeho na světě, takovej to byl pašák. „Máte vy

ale koček, pane Brooks, ‘povídám, dyž sem se s ním trochu víc spřátelil. – ,Což vo to,‘ povídá von, ,to mám – hezkejch pár,‘ povídá. – ,To máte kočky tak strašně rád?‘ já zas na to. – ,To spíš jiný lidi,‘ řekne a mrká na mě, ,ale teď není jejich doba, ta přijde až v zimě,‘ povídá. – ,Není jejich doba?‘ povídám. – ,Není,‘ von zas na to, ,jak de ovoce, tak nejdou kočky.‘ – ,Japak tomu mám rozumět?‘ ptám se. – ,Jak?‘ povídá. ,Tak, že se jaktěživo nepřidám k čachrům řeznickýho cechu, abysem držel ceny masa nahore,‘ povídá. ,Pane Weller,‘ povídá a stiskne mi silně ruku a šeptá mi do ucha – ,vo tomle nikomu ani muk – ale všechno dělá jen pajc a koření. Všecky paštiky se dělaj z těch ušlechtilých zvířátek,‘ povídá a ukazuje na jedno roztomilý mourovatý kotě, ,a dyž dám svý koření, tak je napajcuju na biftek, na telecí, na ledvinky, jak kdo ráčí poroučet. A co víc,‘ povídá, ,umím přepajcovat telecí na biftek, nebo biftek na ledvinky, nebo ty všecky v minutce na skopovou, jaká je holt poptávka a jak se měněj chutě!“

„Byl to jistě velmi důmyslný mladý muž, Same,“ pravil pan Pickwick a slabě se otrásl.

„To teda vopravdu byl, milospane,“ odpověděl pan Weller a nepřestával se zabývat vybalováním košíku, „a na ty jeho paštiky byla radost se podívat. Jako malovaný. – Jazyk; hm, moc dobrá věc, dyž není ženskéj. Chleba – uzený kolínko, hotovej vobrázek – krájenj rozbif, studenej znamenitej. A co máš v těch kamenejch flaškách, ty třeštidlo fanfarónský?“

„Tady je pivo,“ odpověděl chlapec a svezl z ramene dvě velké kameninové butely, svázané dohromady řemenem – „a v týhle studenej punč.“

„Dyž se to tak veme kolem a kolem, tak todlenc je svačinka jaksepatří,“ řekl pan Weller a s velkým uspokojením přehlížel, jak rozložil a uspořádal pokrmy k hostině. „A teď, páni, do toho, jak povídali Angličani Francouzům, dyž si nasadili bajonety.“

Společnost nebylo zapotřebí pobízet dvakrát, aby se chutě pustila do jídla a ukázala, co dovede; a stejně málo bylo třeba nutit pana Wellera s vytáhlým hajným a oběma výrostky, aby se usadili kousek opodál na trávník a s vervou sprovodili ze světa podstatnou část všeho jídla. Starý dub poskytoval všem příjemný stín a široký výhled na úrodná pole i luka žírného kraje, proťkaného bujnými živými ploty a bohatě zdobeného doubravami.

„To je rozkoš – učiněná rozkoš!“ pravil pan Pickwick, jemuž se z výrazného obličejce, ožehnutého prudkým sluncem, rychle loupala kůže.

„To je, to je, kamaráde,“ přisvědčil Wardle. „A co sklenici punče?“

„Velmi rád,“ pravil pan Pickwick a spokojený výraz v jeho tváři, když se napil, nasvědčoval tomu, jak upřímná byla jeho odpověď.

„Dobrá,“ pravil pan Pickwick a mlaskl si. „Velice dobrý. Vezmu si ještě jednu. To člověka zchladí, opravdu, zchladí. A teď, pánové,“ pokračoval pan Pickwick a nepouštěl butelu s punčem z rukou, „přípitek! Na zdraví našich přátel v Dingley Dellu!“

Společnost jim za hlučného jásotu připila.

„Já vám povím, co udělám, abych do toho střelení zase přišel,“ prohlásil pan Winkle, který se živil šunkou a chlebem a pomáhal si při tom kapesním nožem. „Posadím si na kůl vycpanou koroptev a budu se na ní cvičit. Začnu hezky zblízka a budu vzdálenost postupně zvětšovat. Podle mého to je znamenité cvičení.“

„To já znám jednoho pána,“ řekl Sam Weller, „kerej to udělal zrovna tak, pane, a začal střílet ze dvou kroků. Ale podruhý to už jaktěživ nezkoušel, protože hned na první ránu toho ptáka rozmanžíroval na cucky a nikdo z něj už nikdá neviděl ani pírkó.“

„Same,“ pravil pan Pickwick.

„Prosím, milospane?“ odpověděl pan Weller.

„Buď tak hodný a schovej si své historky, až se tě na ně bude někdo ptát.“

„Prosím, milospane.“

A tu zamrkal pan Weller tím okem, které mu nezakrýval korbel piva, z něhož si právě přihýbal, tak mistrovsky pořouchle, že se oba chlapci křečovitým smíchem až ohýbali, a dokonce i vytáhlý hajný se blahosklonně usmál.

„Nu, tenhle studený punč je opravdu nesmírně chutný,“ pravil pan Pickwick a díval se přitom vážně na kameninovou butelu, „a den je tak neobyčejně parný a – Tupmane, příteli drahy – skleničku punče?“

„S největší radostí,“ odpověděl pan Tupman; a když sklenici vypil, nalil si pan Pickwick ještě jednu, jen aby se přesvědčil, není-li snad v punči nějaká pomerančová kůra, protože ta mu

nikdy nešla k duhu; a když zjistil, že v něm pomerančová kůra není, vypil pan Pickwick ještě jednu skleničku na zdraví jejich nepřítomného přítele a pak pocítil nevyhnutelnou povinnost vypít ještě jednu na zdraví a na počest neznámé osoby, která ten punč připravila.

Tato nepřetržitá řada skleniček měla na pana Pickwicka znatelný účinek; obličej mu nejslunnějšími úsměvy jen zářil, kolem rtů mu pohrával smích a v očích mu jiskřilo dobromyslné veselí. Podléhaje poznenáhlu omamnému vlivu ohnivého nápoje, tím omamnějšímu, že bylo takové vedro, projevil potom pan Pickwick vřelou touhu vzpomenout si na píseň, kterou slyšel kdysi v dětství, a když se pokus nezdařil, protože mu selhávala paměť, snažil se ji osvěžit dalšími skleničkami punče, které však měly zjevně vliv zcela opačný, neboť z počátku mu chyběla v paměti jen zapomenutá slova staré písně, ale nyní začínal pomalu zapomínat, jak se slova vůbec tvoří. A nakonec, když se postavil a chtěl ke společnosti pronést vzletnou řeč, svalil se do trakaře a v tu ránu usnul jako špalek.

Pak složili věci zase do koše, a když se ukázalo, že vyburcovat pana Pickwicka ze strnulého spánku je zhola nemožné, nastalo rokování, má-li pan Weller raději odvézt pána zpátky nebo má-li ho nechat prozatím na místě, dokud nebudou k návratu hotovi všichni. Nakonec se rozhodli pro řešení druhé; a protože další lovecká vycházka neměla trvat déle než hodinu a pan Weller velmi snažně prosil, aby směl jít s sebou, rozhodli se, že nechají pana Pickwicka v trakaři spát a na zpáteční cestě se pro něho zastaví. A tak odešli a nechali pana Pickwicka ve stínu dubu, aby si tam v největším pohodlí chrupal.

Nevidíme jediný rozumný důvod, proč bychom měli pochybovat, že by pan Pickwick byl ve stínu chrupal, až by se pro něho byli přátelé vrátili, nebo kdyby toho nebylo, až by se byly nad krajinou rozesetřely stíny večera – vždy ovšem za předpokladu, že by mu bylo dopřáno zůstat tam v nerušeném klidu. Ale nebylo mu dopřáno zůstat tam v nerušeném klidu. Překážka byla taková:

Setník Boldwig byl zlostný mužiček v modrém svrchním kabátě a tuhém černém nákrčníku; a když se blahosklonně uráčil k obchůzce po svých pozemcích, vycházel v doprovodu silné španělky kované mosazí a ve společnosti zahradníka a jeho pomocníka, mužů mírného vzhledu, jimž setník Boldwig dával

rozkazy se vši patřičnou vznešeností i zlostnou přísností, neboť sestra páně setníkovy manželky se provdala za markýze a setníkův dům byl „letohrádek“ a jeho pozemky „panství“ a všechno všude bylo vůbec náramně vznešené a velkolepé a skvělé.

Pan Pickwick nespal ještě ani půl hodiny, když se malý setník Boldwig v doprovodu obou zahradníků objevil a rázoval krajem tak rychle, jak mu dovozovala jeho postava i vážnost; a když došel nablízko k dubu, setník Boldwig se zastavil, nabral zhluboka dech a rozhlédl se po krajině s výrazem, jako by si myslel, že by mu okolní krajina měla být nesmírně vděčná za to, že ji poctil svou pozorností. Potom udeřil prudce holí do země a zavolal si zahradníka.

„Hunte,“ řekl setník Boldwig.

„Prosím, pane,“ hlásil se zahradník.

„Zítř ráno to tady uhrabte a uválejte – slyšíte, Hunte?“

„Prosím, pane.“

„A hleďte, abyste mi to místo udržoval pěkně v pořádku – slyšíte, Hunte?“

„Prosím, pane.“

„A připomeňte mi, abych dal udělat tabulku, že se cizím vstup zakazuje, a abychom pořídili samostříly a všechno ostatní, aby mi sem nechodili sprostí lidé z vesnice. Slyšíte, Hunte, slyšíte?“

„Nezapomenu, pane.“

„Prosím za prominutí, pane,“ řekl zahradnický pomocník a s rukou na klobouku přistoupil blíž.

„Co je, Wilkinsi, co máte zase vy?“ tázal se setník Boldwig.

„Prosím za prominutí, pane – ale myslím, že tady dnes právě cizí lidé byli.“

„Ha!“ zvolal setník a zuřivě se rozhlížel.

„Ano, pane – řekl bych, že tady jedli, pane.“

„Cože? Prokletá drzost! Už je to tak,“ zvolal setník Boldwig, když v trávě zahlédl rozházené droby a zbytky jídel. „Opravdu se mi tady cpali žrádlem. Jen kdybych tady ty vandráky měl!“ zahřímal setník a sevřel silnou hůl pevně v dlani.

„Jen kdybych ty vandráky měl!“ soptil setník hněvem.

„Prosím za prominutí, pane,“ ozval se Wilkins, „ale –“

„Co ale? Ven s tím!“ řval setník, a když stočil pohled směrem, kam bázně hleděl Wilkins, padl jeho zrak na trakař s panem Pickwickem.

„Kdo jste, ničemo?“ obořil se setník na pana Pickwicka a rýpl ho několikrát tlustou holí. „Jak se jmenujete?“

„Studený punč,“ zamumlal pan Pickwick a hned zas usnul.

„Cože?“ rozkřikl se setník Boldwig.

Žádná odpověď.

„Jak říkal, že se jmenuje?“ ptal se setník.

„Punč, pane, myslím,“ odpověděl Wilkins.

„Tak jsou drzí, tak jsou zatraceně drzí!“ křičel setník Boldwig.

„To on teď jenom dělá, že spí,“ řekl setník, rozzuřen do nejvyšší míry. „Je opilý; je to sprostý ožrala. Odvezte ho, Wilkinsi, hned ho odtud odvezte!“

„Kam ho mám odvézt, pane?“ zeptal se Wilkins velmi nesměle.

„Do horoucích pekel,“ odsekl rozkacený setník.

„Prosím, pane,“ přikývl Wilkins.

„Stát!“ vzkřikl setník. Wilkins se poslušně zastavil.

„Odvezte ho,“ rozhodl setník, „odvezte ho do dobytčí šatlavy! A uvidíme, až se probere, jestli si ještě bude říkat Punč! Ze mne si kašpary dělat nebude, ze mne si kašpary dělat nebude! Odvezte ho!“

A pryč odvážel zahradník trakař s panem Pickwickem, jak zněl setníkův velitelský rozkaz; a vznešený setník Boldwig pukal zlostí a pokračoval v obchůzce.

Nevýslovný byl úžas malé lovecké společnosti, když se vrátila a shledala, že pan Pickwick zmizel a vzal trakař s sebou. Byla to nejzáhadnější ze všech nevysvětlitelných věcí, o nichž kdo kdy slyšel. Už jen to, aby člověk, který je chromý na nohy, jen tak zničehonic vstal a odešel, by bývalo nadobyčej podivné, ale aby ještě navrch k tomu před sebou jen tak pro zábavu strkal těžký trakař, to už přerůstalo hranici zázraku. Prohledali kdejaký koutek i úkryt kolem dokola, společně i každý zvlášť; křičeli, hvízdali, smáli se, volali – všechno s týmž výsledkem. Po panu Pickwickovi jako by se byla země slehla. Po několika hodinách marného hledání došli s politováním k závěru, že nezbývá než se vrátit bez něho.

Zatím odvezl Wilkins pana Pickwicka do obecní ohrady pro zabavený a toulavý dobytek a ve zdraví ho tam uložil. Pan Pickwick v trakaři stále tvrdě spal k nezměrné rozkoši a potěše nejen všech kluků z vesnice, ale i tří čtvrtin všeho jejího obyvatel-

stva, které obstoupilo ohradu a čekalo na jeho probuzení. Jestliže jim způsobilo takovou nevýslovnou míru vyražení už to, když viděli, jak ho zahradník veze na trakaři do ohrady, koliksetkrát se asi jejich veselost znásobila, když několikrát poněkud nejasně zvolal „Same!“ a pak se v trakaři posadil a s nepopsatelným údivem vyvaloval oči na tváře, které viděl kolem sebe?

Všeobecný pokřik byl ovšem znamením, že se probudil; a jeho bezděčná otázka „Co se děje?“ vyvolala nový hlahol, možno-li ještě hlasitější než předtím.

„To je ale povedené!“ řvali diváci.

„Kde to jsem?“ zvolal pan Pickwick.

„V dobytčí šatlavě!“ odpovídal dav.

„Jak jsem se sem dostal? Co jsem dělal? Kdo mě přivezl?“

„Boldwig! Setník Boldwig!“ bylo všechno, co slyšel v odpověď.

„Pusťte mě ven!“ vzkřikl pan Pickwick. „Kde je můj sluha? Kde jsou mí přátelé?“

„Přátelé veškerý žáný – do něj!“ A už přiletěla řípa, pak brambor a pak vejce – následovalo ještě několik jiných drobných důkazů laškovného rozmaru shromážděného lidu.

Nikdo nemůže říci, jak dlouho by snad byl celý výjev ještě trval nebo jaká příkoří by byl pan Pickwick snad ještě vytrpěl, kdyby kočár, který projížděl rychle kolem, nebyl náhle zarazil a kdyby z něho nebyl vystoupil starý Wardle a Sam Weller, z nichž první se v době mnohem kratší, než to stačíte přechíst, natož my napsat, protlačil až k panu Pickwickovi a vysadil ho do vozu právě v okamžiku, kdy Sam dobojoval třetí a poslední kolo pěstního zápasu s obecním drábem, sluhou a ponocným v jedné osobě.

„Běžte někdo pro rychtáře!“ volalo asi deset hlasů.

„Ať si běží,“ řekl pan Weller a vyskočil na kozlík, „že se dávám poroučet – pan Weller se dává poroučet – ať rychtárovi vyřídí, že sem mu pomordoval drába, a dyby si pořídil nového, že sem druhé den jako na koni zase tady a pomorduju mu ho taky. Tak jedem, kamaráde!“

„Jakmile se vrátím do Londýna, dám okamžitě příkaz k podání žaloby na setníka Boldwiga pro neoprávněné omezování osobní svobody,“ prohlásil pan Pickwick, sotva kočár vyjel z vesnice.

„Zdá se, že jsme vstupem na cizí pozemek rušili držbu,“ řekl Wardle.

„To je mi jedno,“ namítl pan Pickwick, „žalobu podám.“

„Ne, nepodáte nic,“ pravil Wardle.

„Podám, ať mě tisíc –“ Ale protože se Wardle tvářil tak čtveřácky, pan Pickwick se zarazil a zeptal se: „Proč ne?“

„Protože,“ řekl starý Wardle a smíchy div nepukal, „protože by mohli všechno obrátit proti leckomu z nás a tvrdit, že jsme si příliš zhluboka přihýbali studeného punče.“

Ať už se pan Pickwick namáhal sebevíc, nemohl potlačit úsměv, který se mu vkrádal do tváře; úsměv se přelil v smích, smích se rozbouřil na celé kolo a pak propukl řehot všeobecně. A aby si dobrou náladu udrželi, zastavili u první zájezdni krčmy, která se jim na cestě naskytla, a poručili si každý žejdlík brandy s vodou a pro pana Samuela Wellera míru dvojitou a dvakrát silnou.

KAPITOLA DVACÁTÁ

*Ukazuje, jaký smysl měli pánové Dodson a Fogg pro obchod a jejich
písaři pro zábavu a jak došlo k dojemné rozmluvě pana Wellera
s jeho dávno ztraceným otcem; rovněž ukazuje, jak vybraní duchové
se scházeli U Straky na vrbě a jak skvělá bude kapitola další*

Ve špinavém domě docela vzadu ve Freeman's Courtu v londýnské čtvrti Cornhill seděli v přízemí do ulice čtyři písaři advokátní kanceláře pánů Dodsona a Fogg, dvou právních zástupců, pověřených korunou u vrchního trestního i civilního soudního dvora ve Westminsteru, a obhájců u vrchního správního soudu. Tito písaři lapali při celodenní práci po záblescích nebeského světla a nebeského slunka asi se stejnou nadějí, jakou by měl člověk, který by trčel na dně řádně hluboké studny; neměli však možnost pozorovat za denního světla hvězdy, jak nehostinné ústraní na dně studny dovoluje.

Písárna pánů Dodsona a Fogg byla tmavá vlhká místnost, zatuhlá pachem plísně a rozdělená vysokou deštěnou přepážkou, která chránila písaře před dotěrnými pohledy obyčejných smrtelníků; bylo tam několik starých dřevěných židlí, hodiny, které velmi hlasitě tikaly, nástěnný kalendář, stojan na deštníky, řada věšáků na klobouky a několik regálů, na jejichž policích porůznu spočívaly všelijak označené fascikly špinavých spisů, několik sta-

rých dřevěných krabic s papírovými štítky a sbírka potlučených kameninových kalamářů rozličných tvarů i velikostí. Zasklené dveře vedly do chodby, do níž se vcházelo ze dvora, a na vnější straně těchto zasklených dveří stanul v pátek ráno po příhodě, kterou jsme věrně vypsali v předešlé kapitole, pan Pickwick a v patách za ním Sam Weller.

„Tak pojďte přece dovnitř!“ zvolal hlas za přepážkou v odpověď na páně Pickwickovo lehké zaklepaní na dveře. A pan Pickwick a Sam na toto vyzvání vešli.

„Je, prosím, přítomen pan Dodson nebo pan Fogg?“ zeptal se zdvořile pan Pickwick a s kloboukem v ruce přistoupil k přepážce.

„Pan Dodson není přítomen a pan Fogg má velmi nutnou práci,“ odpověděl hlas a zároveň vyhlédla přes přepážku a na pana Pickwicka hlava s brkem za uchem, které hlas patřil.

Byla to hranatá hlava s plavými vlasy, po straně pečlivě rozčísnutými pěšinkou a ulízanými pomádou, jež konečky, zkroucenými do jakýchsi malých kučeravých pejzů, věnčily placatý a nevýrazný obličej, zdobený malinkýma očima a podložený obrubou z velmi špinavého košilového límce a vyrudlého černého nákrčníku.

„Pan Dodson není přítomen a pan Fogg má velmi nutnou práci,“ opakoval muž, jemuž hlava patřila.

„Kdy se pan Dodson vrátí, pane?“ zeptal se pan Pickwick.

„Nemůžu říct.“

„A bude trvat dlouho, než pan Fogg bude volný, pane?“

„Nevím.“

Tu si začal muž velmi pečlivě a důležitě přičezávat brk, zatímco jiný pisař, který si pod zvedací deskou psacího pultu potají namíchával projímavý prášek, projevoval smíchem souhlas.

„Myslím, že počkám,“ pravil pan Pickwick. Nikdo neodpovídal; pan Pickwick se tedy posadil bez vyzvání a naslouchal hlasitému tikotu hodin i tlumenému hovoru pisařů.

„To je psina, co?“ řekl jeden z pánů, oblečený v hnědém kabátě s mosaznými knoflíky, v zakaňkaných šedohnědých kalhotách a šněrovacích botách, na závěr jakéhosi nesrozumitelného vyprávění o rušných příhodách včerejšího večera.

„Po čertech povedená – po čertech povedená,“ potvrdil muž s projímavým práškem.

„Prim hrál Tom Cummins,“ řekl muž v hnědém kabátě. „Než jsem se dostal do Somers Townu, bylo půl páté a měl jsem už tolik v hlavě, že jsem nemohl najít klíčovou díрку a musel jsem zburcovat starou. Jářku, rád bych věděl, co by tomu říkal starý Fogg, kdyby to věděl. Myslím, že by mi vyndal boty – ne?“

Tomu žertovnému nápadu se všichni písaři sborem zasmáli.

„Dnes ráno,“ řekl muž v hnědém kabátě, „když Jack zrovna nahore třídil akta a vy dva jste byli pryč v kolkovně, vám tu byla s Foggem úžasná legrace! Fogg byl tady a otvíral poštu, když vám přijde ten chlap, co jsme na něho podávali v Camberwellu žalobu – však víte – jakpak se jen jmenuje?“

„Ramsey,“ odpověděl písař, který mluvil s panem Pickwickem.

„Aha, Ramsey – zpropadeně ošuntělý chlapík. „Nuže, pane,“ povídá starý Fogg a podívá se na něj jako všichni čerti, však ho znáte – ,nuže, pane, přišel jste se vyrovnat?“ – ,Ano, pane, přišel,“ povídá Ramsey, sáhne do kapsy a vytáhne peníze, ,dluh dělá dvě libry deset a útraty tři libry pět a tady to máte, pane. ‘ A když rozbaloval peníze, zavinuté do kousku pijáku, vzdychal, jako když dodělává. Starý Fogg se podíval nejdřív na peníze, potom na něj a pak zachrchlal, však už to jeho divné kašláni znáte, a hned jsem věděl, že něco přijde. – ,Vy asi nevíte, že jsme na vás podali žalobu, čímž se výlohy podstatně zvyšují?“ povídá Fogg. – ,To snad nemyslíte vážně, pane,“ zvolal Ramsey a ulekaně ucouvl, ,vždyť lhůta prošla teprve včera večer, pane!“ – ,Ale přece je to tak,“ povídá Fogg, ,můj písař ji zrovna odešel podat. Pane Wicksi, šel pan Jackson podat žalobu ve věci Bullman kontra Ramsey nebo ne?“ – Řekl jsem, to se rozumí, že šel, a tu Fogg zachrchlal znovu a podíval se na Ramseyho. – ,Panebože,“ povídá Ramsey, ,sháním ty peníze, div se nezblázním, a když je mám pohromadě, je teď všechno nadarmo!“ – ,Úplně nadarmo,“ povídá Fogg chladně, ,běžte jen pěkně domů a koukejte sehnat ještě víc a přineste je pak sem, ale včas.‘ – ,Ale jak je Bůh nade mnou, víc už neseženu ani halíř!“ povídá Ramsey a uhodí pěstí do stolu. – ,Nevyhrožujte mi, pane,“ povídá Fogg a dělá, že se zlobí. – ,Vždyť já vám nevyhrožuju, pane,“ povídá Ramsey. – ,Vyhrožujete,“ na to Fogg, ,tamhle jsou dveře, pane, opusťte tuto místnost, prosím, a vraťte se teprve, až budete vědět, jak se máte chovat, pane.‘ – Nu, Ramsey chtěl ještě něco povídat, ale Fogg ho nepustil ke slovu, a tak si strčil peníze zas do kapsy a vytratil se. Sotva se za ním

zavřely dveře, starý Fogg se otočil ke mně a s nejsladším úsměvem na tváři vytáhne z kapsy kabátu žalobu. – „Tumáte, Wicksi,“ povídá Fogg, „vezměte si drožku, jeďte do Templu a podejte to, co nejdřív můžete. O své peníze nepříjdeme, to je jisté, protože to je usedlý člověk, má početnou rodinu a bere pětadvacet šilinků platu týdně. A když se nám upíše – ono mu nakonec nic jiného nezbude –, jeho zaměstnavatel se už jistě postará, aby se to zaplatilo. A tak z něho vymáčkne raději víc než míň, pane Wicksi. Je to vpravdě křesťanský skutek, pane Wicksi, protože pořádné naučení, aby se napříště uvaroval dluhů, mu může při tak malém platu a tak velké rodině jenom prospět – nemyslíte, pane Wicksi, nemyslíte?“ A když odcházel, usmíval se tak dobrácky, že bylo radost na něj pohledět. Na obchodní věci je pašák,“ řekl Wicks s nehlubším obdivem v hlase, „opravdu pašák, co?“

Ostatní tři projevíli s jeho míněním upřímný souhlas a přijali vyprávění s výrazem nevýslovného uspokojení.

„Pěkná čeládka, milospane,“ zašeptal Sam Weller pánovi, „čistý ptáčekové! Maj povedený ponětí vo tom, co je legrace!“

Pan Pickwick přikývl na souhlas a zakašlal, aby na sebe upoutal pozornost mladých pánů za přepážkou, kteří – když se společným zábavným pohovorem trochu rozptýlili – poněkud zpřístupněli a uráčili se všimnout si návštěvníka.

„Kdoví, jestli není Fogg už volný?“ nadhodil Jackson.

„Podívám se,“ řekl Wicks a svezl se lenivě z vysoké stoličky. „Jaké jméno mám panu Foggovi ohlásit?“

„Pickwick,“ odpověděl vznešený hrdina těchto pamětí.

Pan Jackson odešel nahoru, aby se podíval, a vzápětí se vrátil se zprávou, že pan Fogg bude za pět minut panu Pickwickovi k službám; a když vzkaz vyřídil, šel si zase sednout k pultu.

„Jak říkal, že se jmenuje?“ zašeptal Wicks.

„Pickwick,“ odpověděl Jackson. „Je to žalovaný ve věci Bar-dellová kontra Pickwick.“

Tu se za přepážkou náhle ozvalo šoupání nohou, promíšené zvukem tlumeného smíchu.

„Vzali si jich na mušku, milospane,“ zašeptal pan Weller.

„Mne si vzali na mušku, Same?“ zeptal se pan Pickwick. „Co tím chceš říci?“

Pan Weller odpověděl tím, že ukázal palcem přes rameno, a když se pan Pickwick otočil a podíval nahoru, zahlédl ještě

utěšený obrázek, jak všichni čtyři písaři natahují hlavu přes přepážku a s výrazem nejbujnějšího veselí v tváři si bedlivě prohlížejí postavu i celkový zjev muže nařčeného z toho, že si zahrává s ženskými srdci a podrývá ženské štěstí. Když vzhlédl, řádka hlav takřka rázem zmizela a ihned se zas ozval zuřivý skřípot per, mihajících se bleskurychle po papíře.

Nenadálé zaklinkání zvonku zavěšeného v pisárně povolalo pana Jacksona do pokoje pana Fogg, odkud se Jackson vrátil se vzkazem, že pan Fogg je ochoten přijmout pana Pickwicka, bude-li se laskavě obtěžovat a přijde nahoru.

Pan Pickwick tedy vyhověl a šel nahoru a Sama Wellera zanechal dole. Na jedněch dveřích nádvorního pokoje v prvním patře budilo úctu úhledně napsané slovo „Fogg“, a když Jackson zaklepal a zevnitř se ozvalo vyzvání, aby vstoupil, uvedl pana Pickwicka k panu Foggovi.

„Je přítomen pan Dodson?“ zeptal se pan Fogg.

„Právě přišel, pane,“ odpověděl Jackson.

„Požádejte ho, aby sem přišel.“

„Prosím, pane,“ řekl Jackson a odešel.

„Posaďte se, pane,“ pravil Fogg. „Tady jsou noviny, pane. Můj společník tu bude co nevidět a pak si můžeme o té věci pohovořit, pane.“

Pan Pickwick se posadil a vzal do ruky noviny, ale místo aby je četl, pokukoval přes horní okraj papíru a prohlížel si advokáta. Byl to obstarožní muž s uhrovitou tváří, který vypadal na vegetariána a měl na sobě černý kabát, tmavě melírované kalhoty a krátké černé kamašky; jakási bytost, která vypadala, jako by byla téměř nerozlučnou částí stolu, u něhož psala, a měla zrovna tolik ducha i citění jako ten stůl.

Po chvíli naprostého ticha se objevil pan Dodson, zavalitý statný muž s přísným pohledem a hlučným hlasem, a rozmluva začala.

„To je pan Pickwick,“ řekl Fogg.

„Á! Vy jste žalovaná strana ve věci Bardellová kontra Pickwick, pane?“ pravil Dodson.

„Jsem, pane,“ odpověděl pan Pickwick.

„Nuže, pane,“ pravil Dodson, „s jakým návrhem přicházíte?“

„Ba!“ řekl Fogg, zastrčil si ruce do kapes u kalhot a rozvalil se v křesle nazad, „s jakým návrhem přicházíte, pane Pickwicku?“

„Počkejte, Foggu,“ řekl Dodson, „nejdříve bych rád slyšel, co má pan Pickwick na srdci.“

„Přicházím, pánové,“ pravil pan Pickwick a zíral mírným pohledem na oba společníky, „přicházím sem, pánové, abych vyjádřil překvapení, s nímž jsem před nedávnem přijal váš dopis, a abych se od vás dověděl, jaké důvody k žalobě proti mně vlastně máte.“

„Důvody k –“ vyrazil Fogg, ale nedostal se dále, neboť Dodson ho přerušil.

„Pane Foggu,“ prohlásil Dodson, „mluvit budu já.“

„Promiňte laskavě, pane Dodson,“ řekl Fogg.

„Na důvody k žalobě, pane,“ pokračoval Dodson s výrazem mravní povýšenosti, „se nejlépe ptejte vlastního svědomí a vlastních citů. My se, pane, řídíme pouze a výhradně tím, co udává naše klientka. Její údaje, pane, jsou možná pravdivé, možná nepravdivé; jsou možná věrohodné, možná nevěrohodné; ale ať jsou pravdivé a věrohodné nebo ne, neváhám prohlásit, pane, že naše důvody k žalobě jsou pádné a nevývratné. Jste možná muž, kterého stihlo neštěstí, pane, možná muž, který strojí úklady; kdybych se však měl, pane, jako člen poroty pod přísahou vyjádřit o vašem jednání, neváhám říci, pane, že mé mínění by bylo pouze jedno jediné.“ Tu se Dodson vypjal a s výrazem uražené ctnosti se podíval na Fogga, který si zastrčil ruce do kapes ještě hlouběji, pokývl rozšafně hlavou a tónem svrchovaného souhlasu řekl:

„Zcela správně.“

„Nuže, pane,“ pravil pan Pickwick, v jehož tváři se zračil velmi bolestný výraz, „dovolte laskavě, abych vás ujistil, že pokud jde o tento případ, jsem velmi nešťastný člověk.“

„Doufám, pane, že tomu tak je,“ odpověděl Dodson, „a nechci o tom ani pochybovat. Nejste-li opravdu vinen tím, co vám žaloba přičítá, pane, pak jste nešťastnější, než bych byl věřil, že člověk může vůbec být. Co tomu říkáte vy, pane Foggu?“

„Přesně totéž, co říkáte vy,“ odpověděl Fogg s nedůvěřivým úsměvem.

„Žalobu, která zahazuje při,“ pokračoval Dodson, „jsme řádně vypravili. Pane Foggu, kde je kniha podání?“

„Tady,“ řekl Fogg a podal společníkovi objemnou knihu v pergaménové vazbě.

„Vidíte,“ pokračoval Dodson, „tady je potvrzený záznam: *„Middlesex, žaloba Marta Bardellová, vdova, kontra Samuel Pickwick, soukromník. Náhrada škody 1500 liber. Dodson a Fogg zástupci strany žalující. 28. srpna 1827.‘* Všechno v pořádku, pane, úplně v pořádku.“ Dodson zakašlal a podíval se na Fogg; ten opakoval rovněž „Úplně“ a pak se oba zahleděli na pana Pickwicka.

„Mám z toho snad usuzovat,“ pravil pan Pickwick, „že opravdu máte v úmyslu tu při vést?“

„Usuzovat, pane? To najisto můžete,“ odpověděl Dodson a kolem rtů mu zahrálo cosi tak podobného úsměvu, jak mu to vědomí vlastní důležitosti dovolovalo.

„A že se domáháte náhrady škody ve výši patnácti set liber?“ pravil pan Pickwick.

„A k tomuto závěru můžete ještě připojit mé ujištění, pane, že kdyby se nám bylo podařilo naši klientku přesvědčit, bylo by požadované odškodnění třikrát vyšší,“ odpověděl Dodson.

„Domnívám se však, že paní Bardellová výslovně prohlásila,“ dodal Fogg a vyměnil si pohled s Dodsonem, „že nepřistoupí na smír za náhradu ani o halíř menší.“

„O tom není sporu,“ potvrdil Dodson stroze – neboť přece byla teprve v počátcích a nebylo by bývalo výhodné připustit, aby pan Pickwick ukončil spor smírem – i kdyby byl takový úmysl opravdu měl.

„A protože pro nás nemáte žádný návrh, pane,“ řekl Dodson, zvedl pravou rukou do výše list pergamenu a levicí podával panu Pickwickovi se zdvořilou ochotou opis na papíře, „bude nejlépe, když vám posloužím tímto opisem žaloby. Zde je originál, pane.“

„Velmi dobře, pánové, velmi dobře,“ pravil pan Pickwick, a jak se zvedal ze židle, zvedal se zároveň prudký hněv v jeho nitru, „uslyšíte o mně od mého právního zástupce, pánové.“

„Bude nás velice těšit,“ řekl Fogg a mnul si ruce.

„Velice,“ dodal Dodson a otevřel dveře.

„A než odejdu, pánové,“ pravil rozčilený pan Pickwick, když se ve dveřích ještě obrátil, „dovolte, abych vám řekl, že ze všech ničemností a darebáctví –“

„Počkejte, pane, počkejte,“ přerušil ho Dodson s krajní zdvořilostí. „Pane Jacksone! Pane Wicksi!“

„Prosím, pane,“ ozvali se oba písaři a objevili se dole pod schody.

„Jen bych rád, abyste slyšeli, co ten pán tady říká,“ odpověděl jim Dodson. „Prosím, pokračujte, pane – ze všech ničemností a darebáctví jste myslím říkal?“

„Ano, pane,“ přisvědčil pan Pickwick, do nejvyšší míry rozhorlený. „Řekl jsem, pane, že ze všech ničemností a darebáctví, která kdy kdo spáchal, je vaše jednání nejničemnější a nejdařebnější. A opakuj to, pane.“

„Slyšíte to, pane Wicksi?“ zeptal se Dodson.

„Nezapomenete ty výrazy, pane Jacksone?“ dodal Fogg.

„Snad byste nás ještě rád nazval podvodníky, pane,“ pravil Dodson. „Prosím, pane, jen si poslužte, máte-li na to chuť; prosím, jen si poslužte, pane.“

„To také udělám,“ zvolal pan Pickwick. „Jste podvodníci!“

„Velmi dobře,“ řekl Dodson. „Doufám, že tam dole dobře slyšíte, pane Wicksi?“

„Zajisté, pane,“ odpověděl Wicks.

„Kdybyste neslyšeli, bylo by snad lépe, abyste popošli kousek nahoru,“ dodal pan Fogg. „Račte pokračovat, pane, račte pokračovat. Nejlépe, kdybyste nás nazval zloději, pane, nebo by vám snad bylo libo někoho z nás napadnout? Prosím, pane, jen si poslužte, zcela podle chuti, ujišťuji vás, že nehneme na svou obranu ani prstem. Jen si račte posloužit, pane!“

A protože se Fogg velmi dráždivě nastrkoval, aby byl na dosah páně Pickwickovy zaťaté pěsti, lze sotva pochybovat, že by pan Pickwick byl jeho naléhavé žádosti s ochotou vyhověl, kdyby nebyl zakročil Sam, který hádku zaslechl, vyrazil z pisárny, vyběhl po schodech a popadl pána za ruku.

„Dou raděj se mnou,“ řekl pan Weller. „Pálkovat pejřatej míček je moc pěkná hra, dyž ten míček nejsou voni a ty pátky nedělaj dva advokáti. Ale taklenc de pak hra na nervy víc, než je hezký. Dou se mnou, milospane. Dyž si chtěj ulevit a někomu to nandat, tak dou se mnou ven na dvůr a nandaj to mně, ale aby to dělali tady, to by byl trochu drahej špás.“

A bez sebemenších okolků odvedl pan Weller svého pána ze schodů a přes dvůr; a když ho bez úhony dovedl až na Cornhillskou třídu, ustoupil zas o krok dozadu hotov následovat pana Pickwicka, kamkoli ho povede.

Pan Pickwick kráčel ulicí jako bez ducha, u primátorova sídelního paláce přešel na druhou stranu a zamířil po třídě Cheapside. Sam se už začínal divit, kam vlastně jdou, když se jeho pán ohlédl a pravil:

„Same, jdu rovnou k panu Perkerovi.“

„To je to pravý. Tam měli zajít hned včera večír, milospáne,“ odpověděl pan Weller.

„Myslím, že máš pravdu, Same,“ pravil pan Pickwick.

„Voni myslej, ale já vím,“ řekl pan Weller.

„Dobře, dobře, Same,“ odpověděl pan Pickwick, „zajdeme tam hned, ale protože mě přivedli trochu z míry, rád bych se napřed zahřál horkou skleničkou brandy s vodou, Same. Kdepak bych ji tady dostal, Same?“

Páně Wellerova znalost Londýna byla zevrubná a praktická. Bez sebemenšího rozmýšlení odpověděl:

„Druhá ulička po pravý straně – předposlední dům po té samý ruce – sednou si do boxu, co je nejbliž u krbu, protože to je tam jedinej stůl, kerej nemá veprostřed nohu, všechny vostatní ji maj a je to strašně nepohodlný.“

Pan Pickwick se řídil sluhovými radami do písmenky. Vyvezl Sama, aby šel s ním, vešel do hospůdky, kterou mu sluha doporučil, a velmi brzy před ním stála horká brandy s vodou, kdežto panu Wellerovi, který se usadil v uctivé vzdálenosti, ale přece u téhož stolu jako jeho pán, posloužili holbou černého ležáku.

Místnost měla velmi prostý ráz, ale byla útulná a zřejmě se těšila zvláštní oblibě dostavníkových kočí, neboť v různých boxech popíjelo a kouřilo více pánů, kteří podle všech vnějších známek zřejmě vesměs patřili k tomuto učenému stavu. Mezi nimi zvlášť vynikal tlustý, rudolící postarší muž, který seděl v jednom protějším boxu a upoutal páně Pickwickovu pozornost. Tělnatý kočí kouřil s neobyčejnou vervou, ale vždy po několika bafech vyňal dýmku z úst a pohlédl nejdříve na pana Wellera a potom na pana Pickwicka. Pak pohroužil do svého mázu takovou část obličeje, jakou rozměry džbánku stačily pojmout, a podíval se po Samovi a panu Pickwickovi znovu. Potom s výrazem hlubokého zamyšlení opět několikrát zabafal a znovu se po nich podíval. Nakonec si pak tlustý muž natáhl nohy na lavici, opřel se zády o zeď, začal bafat z dýmky už bez přestávky a oblakem kouře

upřeně pozoroval hosty, jako by si byl usmyslil, že si je prohlédne tak důkladně, jak se jen dá.

Neklidné ošívání tělnatého muže páně Wellerově pozornosti z počátku unikalo. Ale když si Sam všiml, že se páně Pickwickovy oči co chvíli stácejí v tu stranu, začal poznenáhlu upírat zrak týmž směrem a stínil si přitom oči rukou, jako by pozorovanou osobu zčásti poznával a chtěl se o její totožnosti řádně přesvědčit. Jeho nejistota se však rychle rozptýlila, neboť lidská hora vybafla z dýmkou mocný oblak kouře a z nitra nadělaných šálů, které jí halily hrdlo i prsa, zazněl podivně chraplavý, jakoby břichomluvecky vynucený hlas, který zvolna pronesl tato slova: „Helemese, Samek!“

„Kdo to je, Same?“ tázal se pan Pickwick.

„No né, to bysem nebyl nikdá věřil, milospane,“ odpověděl pan Weller s údivem v očích. „Je to starej.“

„Starý?“ podivil se pan Pickwick. „Jaký starý?“

„Tatiček starej náš, milospane,“ odpověděl Sam Weller. „Jak se máte, praotče?“ S tímto překrásným výlevem synovské lásky udělal pan Weller na lavici vedle sebe místo pro tlustého muže, který přistoupil s dýmkou v ústech a se džbánkem v ruce, aby se s ním pozdravil.

„Dyť sem tě, Samku,“ řekl otec, „neviděl už dobrý dva roky.“

„No šak, vy škrobe stará,“ odpověděl syn. „Copak dělá pani macecha?“

„No, něco tě povím, Samku,“ řekl pan Weller starší a zatvářil se velmi důstojně, „fajnovější žencká než todlenc moje druhý povyražení, dokud byla eště vdovička, snad eště nedejchala – byla to žencká k nakousnutí, Samku, jako cukříček, ale teď vo ní nemůžu říct nic než to, že dyž byla tak strašně sladoučká vdovička, že je ukrutná škoda, že změnila ten vdovskej stav. Jako vdaná, Samku, už není dávno taková.“

„Ale děte, to snad ne?“ nadhodil otázkou pan Weller mladší.

Pan Weller starší zavrtěl hlavou, když s povzdechem odpověděl: „Vo jedenkrát sem se měl ženit mñ, Samku, vo jedenkrát sem se měl ženit mñ. Vem si z táty příklad, chlapče zlatá, a dávej si celej život na vdovy ukrutnej pozor, zvlášť dyž maj hospodu, Samku.“ Po této vážné otcovské radě, pronesené s důstojně dojemným důrazem, si pan Weller starší nacpal znovu dýmkou z plechové krabice, kterou nosil v kapse, a když si novou dávku zapálil žhavým zbytkem z vykouřené dýmkou, začal opět s velkou vervou bafat.

„Ráčeť vodpustit, vašnosti,“ pravil po delší chvíli mlčení k panu Pickwickovi, vrací se k dřívějšímu námětu, „nerad bysem, aby to brali osobně, ale doufám, vašnosti, že voni si žádou vdovu nevzáli.“

„To věru ne,“ odpověděl pan Pickwick se smíchem; a zatímco se pan Pickwick smál, vysvětlil Sam Weller šeptem otci, v jakém poměru je k tomu pánovi.

„Ráčeť vodpustit, vašnosti,“ řekl pan Weller starší a smekl klobouk, „doufám, že si nemaj na Samka proč stěžovat.“

„Ani v nejmenším,“ pravil pan Pickwick.

„To strašně rád slyším, vašnosti,“ odpověděl starší muž, „šak mi to, vašnosti, nějak prohnalo faldy, než sem ho vycepoval! Nechal sem ho běhat po ulici, dyž ho bylo eště sotva vidět, jen aby se votrkal. Daj si říct, vašnosti, to je jediná možná vejchova, aby kluk nebyl praštěnej na hlavu.“

„Mně by se to zdálo poněkud nebezpečné,“ pravil pan Pickwick s úsměvem.

„A jistý to zrovna taky moc není,“ dodal pan Weller mladší. „Vonehdá sem naletěl jedna radost.“

„Ale di!“ namítl otec.

„Už jo,“ řekl syn a pak vypověděl otci slovy pokud možno stručnými, jak snadno se dal oklamat úskokem lstivého Joba Trottera.

Pan Weller starší vyslechl celou příhodu s krajní pozorností, a když syn skončil, zeptal se:

„Nebyl jeden z těch floutků tenkej jako tyčka, neměl dlouhý vlasy a nemlel pantem, jako dyž mu přeskakuje?“

Význam poslední části popisu pan Pickwick sice nechápal dost jasně, ale ostatnímu rozuměl a nazdařbůh přisvědčil: „Ano.“

„A druhej má černou hřívu, nosí fialovej mundúr a má ukrutně velkou hlavu?“

„Tak, tak!“ přisvědčili velmi horlivě pan Pickwick i Sam zároveň.

„Tak teda vím, kde sou, a to by mělo stačit,“ řekl Weller otec. „Sou voba v Ipswichi, pěkně za větrem.“

„Není možná!“ podivil se pan Pickwick.

„Namouduši,“ pravil pan Weller starší, „a hned jim řeknu, jak to vlastně vím. Sem tam někdy zaskočím za jednoho kamaráda, co jezdí na ipswichský štrece. A jedu jim za něj taky zrovna

druhej den po tý noci, co si uhnali to regma – a v Chelmsfordu U Malýho mouřenína – právě tam se dali zavízt – sem je naložil zas já a zavez je rovnou až do Ipswiche. Tam mi sluha – ten v tom fialovém mundúru – říkal, že se tam ubytujou na delší dobu.“

„To jedu za ním,“ rozhodl pan Pickwick. „Můžeme se podívat na Ipswich stejně dobře jako kam jinam. Jedu za ním.“

„A ste si tak docela jistej, že to sou voni, otecko?“ zeptal se pan Weller mladší.

„Docela, Samku, docela,“ odpověděl otec, „ančto sou tak strašně nápadný. Taky mi bylo divný, dyž sem viděl, že je ten pán ke sluhovi tak kamarádskej; a ke všemu eště seděli vpředu na voze hned za kozlíkem a já je slyšel, jak se smějou a libujou si, jak vyvedli toho starýho blázna.“

„Starého koho?“ zeptal se pan Pickwick.

„Starýho blázna, vašnosti; a nepochybujou ani za mák, že tím mysleli jich, vašnosti.“

Na pojmenování „starý blázen“ není sice nic vysloveně hrozného ani hanebného, ale dozajista mu nelze podkládat význam uctivý ani lichotivý. Od okamžiku, kdy starý pan Weller začal mluvit, hrnuly se panu Pickwickovi na mysl vzpomínky na všechna příkoří, která z Jinglových rukou vytrpěl; rovnováha visela na nitce a stačilo přihodit jen peříčko, aby miska spadla; a slova „starý blázen“ je přihodila.

„Jedu za ním,“ prohlásil pan Pickwick a udeřil rázně do stolu.

„Pozejtří dělám zas cestu do Ipswiche, vašnosti,“ řekl pan Weller starší. „Jedu vod Vola ve Whitechapelu, a esli tam chtějí ject vopravdu, tak by udělali nejlíp, dyby jeli se mnou.“

„To uděláme,“ souhlasil pan Pickwick, „máte úplně pravdu. Mohu napsat do Bury a požádat přátele, aby mě v Ipswichi čekali. Pojedeme s vámi. Ale neutíkejte nám přece, pane Wellere, neměl byste na něco chuť?“

„Sou strašně laskavej, vašnosti,“ odpověděl pan Weller starší a hned se zastavil, „no panák něčeho vostřejšího jim na zdraví, vašnosti, a Samkovi na štěstí by snad vopravdu nemoh škodit.“

„To jistě ne,“ odpověděl pan Pickwick. „Sklenici brandy sem!“ Přinesli brandy a pan Weller, když se napřed na poděkování panu Pickwickovi dotkl vlasů nad skloněným čelem a pak přikývl Samovi, obrátil sklenici do objemného hrdla, jako by to byl pouhý náprstek.

„Dovedete to, táto,“ řekl Sam, „ale dejte si pozor, kujóne stará, nebo vás zasejc začne trápit ten neřádskej gicht.“

„Na to sem si našel nevomylný kurýrování, Samku,“ pravil pan Weller otec a postavil sklenici na stůl.

„Neomylný lék proti dně?“ zeptal se pan Pickwick a vytahoval rychle zápisník. „Jakýpak?“

„Gicht, vašnosti,“ odpověděl pan Weller starší, „gicht je nemoc, kerá na jednoho přide vod moc dobrýho bydla a pohodlíčka. Dyby na nich někdá sednul gicht, tak se jen voženějí s vdovou, kerá má pěkně silnej hlas a dovede ho taky jaksepatří užívat, a gicht se jim bude do smrti smrťoucí vyhejbat. To je zázračný užívání, vašnosti. Já ho беру pravidelně a ručím jim za to, že zažene každou nemoc, kerou si člověk užene z moc dobrýho živobytí.“ A když prozradil toto cenné tajemství, obrátil do sebe pan Weller starší ještě jednu sklenici, strojeně zamrkal, hluboce si povzdechl a volným krokem se vzdálil.

„Nu, Same, co soudíš o tom, co říkal tvůj otec?“ zeptal se pan Pickwick s úsměvem.

„Co vo tom soudím, milospáne?“ odpověděl pan Weller mladší. „No řek bysem, že je voběť tědlenc manželstev, jak povídal Modrovousovo osobní velebníček, dyž svýho pána s lítostivejma slzama pohřbíval.“

Na tak velmi přiléhavý závěr nebylo co odpovědět, a proto pan Pickwick vyrovnal účet a nastoupil znovu cestu do Gray's Innu. Ale když do jeho odlehlého zákoutí konečně došli, odbila už osmá a nepřetržitý proud pánů v zablácených botkách, špinavých bílých kloboucích a oblýskaných šatech, kteří se hrnuli k rozličným východům, panu Pickwickovi napovídal, že většina kanceláří pro ten den již zavřela.

Když zdolali dva oddíly příkrých a špinavých schodů, pan Pickwick shledal, že jeho předtucha nebyla klamná. Vnější dveře páně Perkerovy kanceláře byly na zámek; a hrobové ticho, které bylo jedinou odpovědí na opětovné kopání, jímž se pan Weller domáhal vstupu, jasně hlásalo, že písaři zanechali práce a pro ten večer se již rozešli.

„To je nadělení, Same!“ pravil pan Pickwick. „Nesmím ztratit ani hodinu, musím s ním mluvit, vím, že dnes v noci nezahmouřím vůbec oko, neuklidní-li mě vědomí, že jsem celou věc svěřil do rukou advokátovi.“

„Kouknou, tady de po schodech nahoru nějaká stará ženká, milospane,“ odpověděl pan Weller. „Ta bude možná vědět, kde bysme někoho našli. – Hej, matko, depak sou lidi vod pana Perkera?“

„Lidi vod pana Perkera?“ odpověděla hubená stařena zbědovaného vzezření, když se zastavila, aby po stoupání do schodů nabrala dech. „Lidi vod pana Perkera sou už pryč a já du zrovna do kanceláře uklízet.“

„Vy jste služebná pana Perkera?“ otázal se pan Pickwick.

„Sem pradena pana Perkera,“ odpověděla stařena.

„Viš,“ pravil pan Pickwick Samovi po straně, „je opravdu zvláštní, Same, že v těchhle advokátských dvorech říkají starým uklízečkám pradena. Rád bych věděl proč.“

„To nejspíš proto, milospane, že se tak smrtelně štítěj mejdla a rejžáku,“ odpověděl pan Weller.

„Ani bych se nedivil,“ pravil pan Pickwick s pohledem utkvělým na stařeně, jejíž vzezření stejně jako stav pisárny, kterou zatím již otevřela, prozrazovaly hluboce zakořeněný odpor k používání mýdla a vody. – „Nevěděla byste, drahá paní, kde bych našel pana Perkera?“

„Ne, to nevím,“ odsekla stařena nevrle, „není v městě, někam vodjel.“

„To je smůla,“ pravil pan Pickwick, „a kde je jeho vrchní písař? Nevíte?“

„To vím. Ale nebude mi asi moc děkovat, dyž vám to povím,“ odpověděla „pradena“.

„Musím s ním projednat velmi důležitou věc,“ pravil pan Pickwick.

„Do rána by to počkat nemohlo?“ zeptala se žena.

„Dost dobře ne,“ odpověděl pan Pickwick.

„No,“ řekla stařena, „dyby to prej bylo něco moc důležitýho, tak můžu říct, kde je, a tak myslím, že nebude tak zle, dyž vám to povím. Dyž si zajdete ke Strace na vrbě a budete se v šenku ptát po panu Lowtenovi, tak vás k němu zavedou. To je vrchní písař pana Perkera.“

S tímto návodem i s dodatečným vysvětlením, že jmenovaný hostinec je ve dvore, jakož i s blahým vědomím, že má dvojnásob výhodnou polohu, neboť jednak je poblíž Clare Marketu, jednak přímo sousedí se zadním traktem New Innu, pan Pickwick

a Sam šťastně sešli po krkolomných schodech a dali se do hledání Straky na vrbě.

Tato oblíbená pivnice, zasvěcená večerním orgiím pana Lowtena a jeho přátel, byla hostinský podnik, jakému prostí lidé zpravidla říkají hospůdka. Výmluvným důkazem šenkýřových výdělkářských sklonů byla malá dřevěná budka pod oknem výčepu, velikostí i tvarem nikoli nepodobná starodávným krytým nosítkům, do které vzal do podnájmu příštípkář; a očividným svědectvím jeho lidumilného založení byla přízeň, s níž držel ochrannou ruku nad podomním paštikářem, který prodával své pochoutky takřka ve dveřích beze strachu, že mu v tom bude někdo bránit. V dolních oknech, která zdobily záclonky šafránové barvy, se houpalo několik tištěných vývěsek, jež upozorňovaly na výtečný devonshireský mošt a gdaňský ležák, kdežto bílé litery na velké černé tabuli hlásaly osvětlenému publiku, že ve sklepeních podniku je 500 000 sudů speciálního porteru, a zneklidňovaly jeho mysl nikoliv nepříjemným stavem pochyb a nejistoty o přesném směru a poloze zemských útrob, v nichž by se tak obrovská jeskyně mohla prostírat. A dodáme-li, že na ovětralém a omšelém vývěsním štítě byla napůl zašlá podoba straky s očima vytrěštěnými pod sebe na klikatou hnědou šmouhu, kterou se sousedstvo již od útlého mládí učilo považovat za pahýl vrby, řekli jsme o vnějšku budovy všechno potřebné.

Když pan Pickwick vstoupil do výčepu, vyšla ze zákoutí za zástěnou postarší žena a stanula před panem Pickwickem.

„Je tu pan Lowten, madam?“ zeptal se pan Pickwick.

„Ano, pane, je,“ odpověděla šenkýřka. „Heleď, Kadle, zaveď pána k panu Lowtenovi.“

„Teďka tam pán nemůže,“ řekl usmolený sklepník se zrzavou kšticí, „von pan Lowten zrovna zpívá nějaké kuplet a moh by se zmást. Ale hnedka bude hotovej, pane.“

Zrzavý sklepník sotva dopověděl větu, když vtom propuklo naprosto jednomyslné bušení do stolů a řinčení sklenic, které oznamovalo, že zpěv právě v tom okamžiku skončil; a pan Pickwick požádal Sama, aby se ve výčepu nějak utěšil, a dal se dovést k panu Lowtenovi.

Při oznámení „Tady ten pán by s vámi rád mluvil, pane,“ pohlédl mladý muž s odulou tváří, který seděl v křesle v čele stolu, poněkud překvapeně směrem, odkud hlas přicházel; a jeho

překvapení se zřejmě nijak nezmenšilo, když spočinul očima na člověku, kterého v životě ještě neviděl.

„Prosím za prominutí, pane,“ pravil pan Pickwick, „velmi mě mrzí, že vyrušuji vás i ostatní pány, ale přicházím ve velmi důležité věci; a kdybyste mi dovolil, abych vás směl soukromým hovorem tady stranou v místnosti na pět minut zdržet, byl bych vám nadmíru zavázán.“

Mladý muž s odulou tváří vstal, v zšeřelém koutě místnosti si přisedl blízko k panu Pickwickovi a pozorně vyslechl vyprávění o jeho bolestech.

„Tak, tak,“ řekl, když pan Pickwick skončil, „Dodson a Fogg – věru ostří praktikové – mazaní obchodníci, ten Dodson a Fogg, pane.“

Pan Pickwick připustil, že Dodson a Fogg mají ostrou praxi, a Lowten pokračoval:

„Perker není v Londýně a dřív než koncem příštího týdne ani nepřijede; kdybyste si však přál, abychom vás hájili, a nechal mi tu opis žaloby, mohu udělat všechny potřebné kroky, než se vrátí.“

„Právě proto jsem přišel za vámi,“ pravil pan Pickwick a podal mu listinu. „Kdyby se přihodilo něco nepředvídaného, můžete mi napsat poste restante do Ipswiche.“

„Dobrá, zařídím,“ odpověděl páně Perkerův písař, a když upozoroval, že pan Pickwick zabloudil pohledem zvědavě ke stolu, dodal: „Nechtěl byste si s námi tak půl hodinky posedět? Máme tady dnes večer náramnou sešlost. Je tady ředitel kanceláře od Samkina a Greena, vrchní písař od Smitherse a Price a solicítátor od Pimkina a Thomase – umí báječnou písničku, jen co je pravda – a Jack Bamber a ještě spousta jiných. Přijel jste z venkova, jak se zdá. Nechtěl byste si s námi posedět?“

Tak lákavé příležitosti ke studiu lidské povahy pan Pickwick ovšem odolat nemohl; dal se odvést ke stolu, a když ho pan Lowten patřičně představil společnosti a vykázal mu místo vedle svého předsednického křesla, pan Pickwick se usadil a objednal si sklenici oblíbeného nápoje.

Nastal pravý opak toho, co pan Pickwick očekával, neboť se rozhostilo hluboké ticho.

„Doufám, pane, že vám takováhle zábava není proti mysli?“ řekl jeho soused po pravici, pán v kostkované košili s emailovými knoflíky a s doutníkem v ústech.

„Ani v nejmenším,“ odpověděl pan Pickwick, „nadmíru mi vyhovuje, třebaže sám kuřák nejsem.“

„Moc by mě mrzelo, kdybych měl něco takového říci o sobě,“ ozval se z protější strany stolu jiný pán. „Kouření mi dovede vy-nahradit byt i stravu.“

Pan Pickwick se podíval na mluvčího a pomyslně si, že by bylo jistě lépe, kdyby mu kouření mohlo nahradit také mytí.

Nastala nová pomlka. Pan Pickwick byl cizí a jeho příchod zapůsobil na společnost zřejmě tísnivě.

„Pan Grundy přispěje laskavě k zábavě a zazpívá nám,“ řekl předseda.

„Ne, nezazpívá,“ pravil pan Grundy.

„A proč ne?“ otázal se předseda.

„Protože nemůže,“ řekl pan Grundy.

„Řekněte raději, že nechce,“ namítl předseda.

„Nu dobrá, tedy nechce!“ potvrdil pan Grundy. Úsečnost, s níž pan Grundy rozhodně odmítl společnosti vyhovět, vyvolala nové ticho.

„Což nás nikdo nechce rozveselit?“ zeptal se malomyslně předseda.

„Proč nás nerozveselíte sám, pane předsedo?“ tázal se z druhého konce stolu šilhavý mladík s vouskem, v rozhalené košili se špinavým límcem.

„Slyšte! Slyšte!“ zvolal kuřák s emailovými ozdobnými knoflíky.

„Protože umím jen jednu písničku a už jsem ji zpíval; a protože kdo zazpívá za večer jednu písničku dvakrát, musí za pokutu zaplatit všem dokola sklenici,“ odpověděl předseda.

Proti této odpovědi nebylo ovšem možno nic namítnout a znovu zavládlo mlčení.

„Dnes večer, pánové,“ pravil pan Pickwick s úmyslem zavést řeč na námět, který snad poskytne látku k hovoru celé společnosti, „dnes večer, pánové, jsem byl v místě, které zajisté všichni dobře znáte, ale kde jsem já nebyl už několik let a o kterém vím jen velmi málo; myslím totiž Gray's Inn, pánové. Podivná zákoutí ve velkém městě, jako je Londýn, jsou tyhle dvory!“

„Namoutě duchu,“ zašeptal předseda a naklonil se přes stůl k panu Pickwickovi, „to jste uhodil na věc, o které by alespoň jeden z nás dovedl mluvit do soudného dne. To přiměje staré-

ho Jacka Bambara, aby se rozpovídal. Ještě nikdo ho neslyšel mluvit o ničem jiném než o těch advokátských kolejích; a žije v nich samotářsky už tak dlouho, že je z toho napůl blázen.“

Muž, o němž se Lowten zmínil, byl zažloutlý stařík s hlavou zapadlou mezi ramena, který měl ve zvyku, když mlčel, sedět se skloněnou hlavou, takže si pan Pickwick jeho obličej dosud nevšiml. Ale když stařec pozdvihl vrásčitou tvář a zadíval se na něho bystrým a zpytavým pohledem šedých očí, pan Pickwick se přece jen podivil, že rysy tak výrazné mohly uniknout jeho pozornosti, třebaš pouze nakrátko. Na starcově tváři tkvěl hořký a strnulý úsměv, který nikdy nemizel; bradu si podpíral dlouhou vyzáblou rukou s neobyčejně dlouhými nehty; a jak nakláňel hlavu k jedné straně a pronikavě patřil zpod rozježeného šedého obočí, byla v jeho zraku jakási zvlášť dravá lstivost, přímo odporná na pohled.

Takový byl muž, který se nyní dychtivě nahnul kupředu a z jehož úst se začal řinout vzrušený přívál slov. Ale protože tato kapitola vyšla beztak již dost dlouhá a protože také stařec byl pozoruhodný muž, bude jistě k němu uctivější a pro nás pohodlnější, když mu dáme hlavní slovo v kapitole nové.

KAPITOLA DVACÁTÁ PRVÁ,

*v níž se stařec rozpovídá o svém zamilovaném námětu
a vypravuje příběh o podivném klientovi*

„Ha!“ řekl stařík, jehož způsoby i podobu jsme v krátkosti popsali na konci předešlé kapitoly. „Ha! Kdopak to mluvil o advokátských kolejích?“

„Já, pane,“ odpověděl pan Pickwick. „Poznamenal jsem pouze, jaké to jsou zvláštní starobylé dvory.“

„Vy!“ řekl stařík opovržlivě. „Copak víte vy o dobách, kdy se v těch osamělých síních uzavírali mladíci a hodinu za hodinou a noc co noc studovali a studovali, až jim z toho celonočního učení vynechával rozum, až se duševně vyčerpali tak, že jim už rozbřesk nového dne nemohl vrátit ani svěžest, ani zdraví a že až slabostí klesali, protože vyplývali všechnu mladistvou sílu, když tak proti přírodě lnuli k starým nezáživným knihám? A když považíme pozdější dobu, dny docela rozdílné, copak můžete vědět

vy, jak se poznenáhlu sesychali úbytěmi a jak je kosila prudká horečka – ty slavné následky ‚života‘ a výstředností – následky, které stíhaly mladé lidi v týchž místnostech? Co víte vy, kolik lidí marně prosilo o smilování a vypotáčelo se malomyslně z advokátovy kanceláře, aby našlo zapomenutí a odpočinek v Temži nebo útočiště v žaláři? Ne, ty koleje nejsou jen tak obyčejné domy! Ve starobylém deštění jejich stěn není jediná výplň, která by, mít dar řeči a paměti, nevystoupila ze stěny a nevyprávěla nějaký hrůzný příběh – román života, pane, román života! A třebaže se dnes snad zdají všední, pravím vám, že jsou to podivná stará místa, a věřte mi, že bych si leckterou pověst nebo báj s hrůzostrašným názvem poslechl raději než pravdivou historii některého toho starého bytu.“

Ve starcově nenadálém oživení i v námětu, který toto prudké vzplanutí vyvolal, bylo cosi tak neobyčejného, že pan Pickwick neměl pohotově jediné slovo, jež by podotkl v odpověď; stařec zkrotl svou prudkost a díval se opět kosým pohledem, který v zápalu řeči předtím zmizel, a pokračoval:

„Podívejte se na ně v jiném světle – ve světle docela všedním a pranic romantickém. Jak skvělé to jsou mučírny, jak pozvolna dovedou člověka trýznit! Představte si nuzného ubožáka, jenž utratil všechno to málo, co měl, sebe ožebračil a přátele vehnal do úzkých, aby se mohl věnovat povolání, které mu nikdy nevynese ani na skývu chleba! Čekání – naděje – zklamání – strach – strádání – chudoba – ztroskotání vyhlídek a konec kariéry – snad sebevražda, snad zchátralost a zpustlé opilství. Nelíčím je snad po pravdě?“ A stařec si mnul ruce a pošilhával kosým pohledem jakoby radostí, že objevil nový zorný úhel, z něhož může svůj oblíbený předmět pozorovat.

Pan Pickwick si prohlížel starce s velkou zvědavostí a ostatní společnost se usmívala a mlčky přihlížela.

„Povídejte mi o německých univerzitách!“ řekl stařík. „Hlouposti! Romantiky máme dost doma a nemusíme za ní chodit ani půl míle, jenže lidem to nikdy nenapadne.“

„Mně aspoň ještě nikdy nenapadlo, že by právě na téhle věci mohlo být něco romantického,“ pravil pan Pickwick se smíchem.

„Docela vám věřím,“ řekl stařík, „to se rozumí, že ne. Jako mi jeden z mých přátel říkával: ‚Copak je na těch úřednách a mládeneckých bytech zvláštního?‘ – ‚Záhada a starobylost,‘ po-

vidám. – „Ale ani zdání,“ na to on. – „Opuštěnost,“ povídám zas já. – „Ale kde, ani za mák,“ odpoví mi. A jednou ráno ho raní mrtvice, zrovna když jde odmykat dveře na chodbu. Padl hlavou do vlastní schránky na dopisy a ležel tam půl druhého roku. Kdekdo myslel, že někam odcestoval.“

„A jak ho konečně našli?“ zeptal se pan Pickwick.

„Kolejní rada se rozhodla, že dá byt otevřít násilím, protože už dva roky nezaplatil na činži ani groš. A stalo se. Vrátný vylo- mil zámek a když otevřel dveře, skácel se mu rovnou do náruče kostlivec v modrém kabátě, černých krátkých kalhotách a hed- vábných punčochách, pokrytý silnou vrstvou prachu. Divné, co? To je co říct, ne?“ Drobný stařík naklonil hlavu ještě víc ke straně a náramně labužnický si mnul ruce.

„Znám ještě jiný případ,“ pokračoval stařík, když se na chvíli přestal zálibně pochichtávat. „Stal se v jiné koleji – v Clifford’s Inn. Nájemník v podkrovním bytě – špatná povaha – se za- vřel v komoře u ložnice a napil se důkladně utrejchu. Domov- ník myslel, že nájemník utekl; otevřel tedy byt a vyvěsil na dům oznámení, že tam je volný byt. Přišel jiný, najal si byt, zařídil ho a nastěhoval se tam. Ale dělej co dělej, nemohl spát – po- řád měl v sobě neklid a byl celý nesvůj. ‚Divná věc,‘ povídá si. ‚Udělám si ložnici z druhého pokoje a tady budu mít obývací pokoj.‘ Prohodil nábytek a pak už v noci spal docela dobře, ale najednou zpozoroval, že se mu večer nějak špatně čte; šla na ně- ho úzkost a bylo mu jaksi nevolno a ustavičně oždiboval ohořelý knot svíčky a rozhlížel se kolem sebe. ‚Z toho nejsem moudrý,‘ řekl si, když se jednou v noci vrátil z divadla, popíjel ze sklenice studeného grogu a stál opřen zády o stěnu, aby se zbavil pocitu, že za ním někdo stojí – ‚z toho nejsem moudrý,‘ řekl si a zrovna v tu chvíli zavadil pohledem o dveře komůrky, která byla stále zavřena. A zamrazilo ho silně na celém těle od hlavy až k pa- tě. ‚Tenhle divný pocit jsem míval už dřív,‘ řekl si, ‚ať dělám co dělám, nejde mi z hlavy myšlenka, že s tou komorou není něco v pořádku.‘ Sebral všechny síly, dodal si odvahy, několika ra- nami pohrabáčem rozbil zámek, otevřel dveře, a namoutě! tam v koutě stojí rovný jako svíčka bývalý nájemník, v zatáté ruce svírá lahvičku, a obličej – nu, co mám povídat!“ Když stařík skončil, rozhlédl se po pozorných tvářích napjatých poslucha- čů s úsměvem, který vyjadřoval krutou radost.

„Věru podivné věci nám tu vypravujete, pane, podivné,“ pravil pan Pickwick a bedlivě zkoumal brýlemi starcovu tvář.

„Podivné!“ zvolal stařík. „Nesmysl, vám se zdají podivné, protože jste o nich jaktěživ neslyšel. Jsou zábavné, ale nijak výjimečné.“

„Zábavné!“ uklouzlo panu Pickwickovi bezděčně.

„Ano, zábavné, a že by ne?“ odpověděl stařík s ďábelským úšklebkem, nečekal vůbec na odpověď a hned zas pokračoval:

„Znal jsem jiného člověka – počkejme – bude tomu teď asi čtyřicet let –, který si v jedné z nejstarších kolejí najal zchátralý, vlhký a hnilobou prolezlý byt, dlouhá léta předtím uzamčený a neobydlený. O tom bytě kolovala spousta babských povídaček, a není vůbec sporu, že do vlídnosti a útulnosti měl ten byt hodně daleko; ale nový nájemník byl chudý a byt byl levný, a ten důvod by mu byl víc než stačil, i kdyby byl ten byt býval ještě desetkrát horší, než opravdu byl.

Musel odkoupit i několik ztrouchnivělých kusů zařízení, které patřily k bytu, mezi jiným taky hromotluckou dřevěnou almaru na spisy, obludné harampádí s velkými zasklenými dveřmi, zastřenými zevnitř zelenou záclonkou. Pro něho byl ten kus docela bez užitku, protože neměl žádné spisy, které by tam ukládal. A šaty? Ty nosil všechny na sobě a ani mu to nedalo moc námahy. Nu, nastěhoval se tam tedy se vším nábytkem, který se pohodlně vešel na malý vozík, a rozestrkal ho po pokoji tak, aby ty čtyři židle vypadaly pokud možno aspoň na tučet; navečer přisedl ke krbu a popíjel zrovna první sklenici ze soudku whisky, kterou si objednal na dluh, a uvažoval, jestli ji vůbec někdy zaplatí, a stane-li se tak, za kolik let to asi bude, když mu náhodou padly do oka zasklené dveře dřevěné almady. ‚Škoda,‘ řekl si, kdybych nebyl musel za cenu toho dědka dohazovače brát tenhle ohavný krám, mohl jsem si za ty peníze pořídit něco příležitějšího. Já ti něco povím, škatule stará,‘ řekl nahlas ke skříni, protože neměl nikoho jiného, s kým by porozprávěl, ‚kdybych nevěděl, ty mrcho stará, že rozebrat ti kostru by stálo víc, než jakou cenu budeš mít jako hromádka dříví, ani by ses nenadála, a už bys mě hřála v krbu.‘ Sotva ta slova vyřkl, když tu mu připadlo, že se z vnitřku almady ozval zvuk podobný zdušenému zasténání. Nejdříve ho to zarazilo, ale po chvilkové úvaze usoudil, že to asi byl nějaký mladík ze sousedního bytu, který se vrátil od večere venku; položil si tedy nohy na krbovou mřížku

a zdvihl pohrabáč, aby prohrábl oheň. V tom okamžiku se zvuk ozval znovu a jedno křídlo zasklených dveří se začalo zpolehounka otvírat a odhalilo bledou a vychrtlou postavu ve špinavém, obnošeném obleku. Postava stála v almaře zpřímá, byla vysoká a hubená a z tváře jí zíral starostlivý a úzkostlivý výraz; ale v barvě pleti a ve vyzáblosti i strašidelném vzhledu celé postavy bylo něco nepřírozeného, na žádné pozemské bytosti dosud nevidaného. „Kdo jste?“ řekl nově přistěhovaný nájemník a zbledl jako stěna, ale přesto třímал pevně pohrabáč v napřažené ruce a mířil jím velmi přesně do obličeje. „Kdo jste?“ – „Neházej po mně tím pohrabáčem,“ odpověděla postava, „i kdybys měl nejlepší oko a zasáhl mě sebelíp, pohrabáč by skrze mě docela hladce proletěl a vybil by svou sílu na dřevě za mnou. Jsem duch.“ – „A prosím vás, co tady chcete?“ vykřikl nájemník. – „V tomhle pokoji,“ odpověděl přízrak, „osnovali mou pozemskou zkázu a ožebračili mne i mé děti. Do téhle skříně ukládali spisy, které se při vleklém, nekonečném soudním sporu za léta nahromadily. A když jsem hořem a zklamáním dlouholetých nadějí konečně zemřel, dělily se v tomhle pokoji dvě podlé harpyje o majetek, o který jsem bojoval po celý svůj bídný život a z něhož nakonec nezbyla mým nebohým potomkům ani zlámaná grešle. Vystrašil jsem ty stvůry odtud a od toho dne se v noci – v jediné době, kdy se mohu opět vrátit na zem – toulám po tomto jevišti zdlouhavého utrpení. Tenhle byt je můj; nech mi ho.“ – „Když stojíte o to, abyste se zjevoval zrovna tady,“ řekl nájemník, který měl při duchově věčném líčení zatím dost času, aby si srovnal myšlenky v hlavě, „s největším potěšením se ovšem bytu vzdám. Ale rád bych se vás na jedno zeptal, dovolíte-li mi otázku.“ – „Mluv,“ vyzval ho přísně duch. – „Nuže,“ pravil nájemník, „upozorňuju, že se můj dotaz vlastně netýká jen osobně vás, protože se hodí stejně dobře na převážnou většinu duchů, o kterých jsem kdy slyšel, ale připadá mi jaksí protismyslné a nesrovnalé, když máte možnost navštěvovat nejkrásnější kouty světa – neboť mám za to, že vzdálenost pro vás nic neznamená –, že se stále vracíte přesně na to místo, kde se vám vedlo zrovna nejhůř.“ – „Na mou věru, to máš pravdu, ještě mě to nikdy nenapadlo,“ řekl duch. – „Přece vidíte, pane,“ pokračoval nájemník, „že tenhle pokoj je velice neútulný. Podle toho, jak ta almara vypadá zvenčí, bych se skoro klonil k názoru, že v ní jsou štěnice. Pevně věřím, že by

se pro vás našlo ubytování mnohem pohodlnější, nemluvě ani o londýnském podnebí, které je krajně nepříjemné. ‘ – ,To máte úplně pravdu, pane,‘ přisvědčil duch náramně zdvořile, „až dosud mě to ještě nikdy nenapadlo, ale zkusím změnit vzduch co nejdřív.‘ A opravdu, ještě než domluvil, už se začal rozplývat; nohy mu zmizely už nadobro. „A kdybyste, pane,‘ volal za ním ještě nájemník, „kdybyste mohl být tak laskavý a poradil ostatním dámám a pánům, kteří se nyní zabývají strašením ve starých prázdných domech, že by jim jinde třebas bylo mnohem příjemněji, prokázal byste lidské společnosti opravdu velké dobrodiní.‘ – ,To udělám,‘ odpověděl duch, jsme jistě nedovtipové, hrozí nedovtipové, jen co je pravda, nedovedu si představit, jak jsme mohli být tak hloupí.‘ Duch zmizel; a co je na tom zvlášť pozoruhodné,“ dodal stařík a rozhlédl se vychytrale po společnosti, „už se tam nikdy nevrátil.“

„Je-li to pravda, tak to není špatné,“ poznamenal muž s emailovými knoflíky a zapálil si nový doutník.

„Je-li!“ zvolal stařík s pohledem svrchovaného opovržení. „Naposledy bude myslím ještě tvrdit,“ dodal a obrátil se k Lowtenovi, „že není pravdivá ani má historka o podivném klientovi, kterého jsme měli, když jsem ještě býval v advokátní kanceláři – vůbec bych se nedivil.“

„O tom se neodvážuju vyslovit ani sebemenší soud, protože jsem ten příběh ještě nikdy neslyšel,“ namítl majitel emailových okras.

„Byl bych rád pane, kdybyste nám ten příběh vypravoval,“ ozval se pan Pickwick.

„Ano, vypravujte,“ řekl Lowten, „nikdo ho ještě neslyšel, jen já, a už jsem ho taky skoro zapomněl.“

Stařík se rozhlédl kolem stolu a šklebil se potměšileji než předtím, jako by s pocitem vítězství patřil na výraz napjaté pozornosti, který se zračil ve všech tvářích. Potom si několikrát zamnul v prstech bradu, zahleděl se do stropu, jako by si chtěl na paměť přivolat všechny podrobnosti, a začal vyprávět:

Starcův příběh o podivném klientovi

„Málo na tom záleží,“ pravil stařík, „kde nebo jak jsem k té krátké historce přišel. Kdybych ji měl vyprávět po pořádku tak,

jak jsem se ji po částech dovídal, musel bych začít zprostředka, a až bych došel na konec, musel bych se vrátit a vyprávět začátek. Stačí, když řeknu, že některé z těch událostí se přihodily před mýma očima. O ostatních vím, že se staly, a dodnes ještě žije několik lidí, kteří si je pamatují až příliš dobře.

Na southwarské High Street poblíž svatojiřského kostela a na téže straně ulice stojí, jak většina lidí dobře ví, naše nejmenší vězení dlužníků, Maršálské vězení. Ačkoliv se v poslední době značně změnilo a není již tou smrdutou a špinavou žumpou, jakou bývalo kdysi, je i za dnešních zlepšených poměrů jeho stav takový, že je jen pramalým lákadlem pro marnotratníka a velmi slabou útěchou pro nerozváživce. Odsouzený zločinec má v newgateské trestnici stejně dobrý dvůr k procházce na čistém vzduchu jako nemajetný prodluženec v Maršálském vězení.⁶

Je to u mě možná vrtoch nebo snad neschopnost odloučit to místo od dávných vzpomínek, které se k němu poutají, ale tu část Londýna prostě nesnáším. Hlavní třída je široká, krámy prostorné, hluk vozidel v pohybu, dusot kroků nepřetržitého proudu lidí – všechny ty známky čilého dopravního ruchu se jí ozývají od časného rána do pozdní noci, ale okolní ulice jsou úzké a nuzné; v přelidněných uličkách zahrňuje chudoba a mokvá vředy prostopášnosti; bídu a neštěstí v sobě poutá těsné vězení; a jak se zdá, alespoň mým očím, nad celou tou končinou visí dusná a chmurná clona, která ji zbarvuje jakýmsi nečistým a chorobným nádechem.

Mnohé oči, nad nimiž se zatím už dávno zavřel hrob, se rozhlížely po té končině se srdcem celkem dost lehkým, když poprvé procházely branou starého Maršálského vězení – neboť hned s první ranou osudu přichází beznaděj jen zřídkakdy. Člověk skládá důvěru v nevyzkoušené přátele, vzpomíná všech četných nabídek pomoci, jimiž tak štědře plýtvali jeho veselí druzi, když pomoci nepotřeboval; má naděje – naději blahoslavené prostoty a nezkušenosti – a ať ho síla první rány srazí sebevíc, naděje mu přece v hrudi vyklíčí a nakrátko i rozkvétá, až nakonec morovým dechem zklamání a netečnosti uvadne. Jak brzy tytéž oči, hluboko zapadlé, svítily z tváří hladem vyzábělých a vězněním

⁶ Ba lepší. Ale to už patří minulosti, časy se zlepšily a Maršálské vězení už neexistuje. (Pozn. autora)

zsinalých ve dnech, kdy rčení, že dlužníci chřadnou a hnijí v žaláři bez naděje na propuštění a bez vyhlídky na svobodu, nebylo jen planým slovním obratem! Tento ukrutný zlořád dnes již v celém svém rozsahu neexistuje, ale zbývá z něho ještě dost, aby vyvolával případy, že nad nimi srdce krvácí.

Je tomu dvacet let, co tu dlažbu ošlapávaly kroky matky s dítětem, která den co den tak jistě, jak se vracelo ráno, přicházela k vězeňské bráně; často tam bývaly po trýznivé noci plné neklidu, utrpení a úzkostných myšlenek o celou hodinu příliš brzy a tehdy se mladá matka pokorně obracela, vedla dítě na starý most, brala tam chlapečka do náruče a ukazovala mu blýskavou vodu, zabarvenou odleskem ranního slunce a rozvířenou všemi těmi rušnými přípravami k denní práci i zábavě, které bylo na řece v tu časnou hodinu vidět, a snažila se zabavit jeho myšlenky vším, co se zraku nabízelo. Ale zpravidla ho zase rychle stavěla na zem, skrývala tvář do šátku a popustila slzám, které jí kalily zrak – neboť jeho vyzáblou a sivě bledou tvářičku nerozzářila jediná jiskřička zájmu ani potěšení. Chlapeček měl vzpomínek celkem velmi málo, ale všechny byly jednoho rázu – všechny se pojily k chudobě a utrpení rodičů. Celé hodiny vysedával matce na klíně a s dětským soucitěm pozoroval slzy, které jí kanuly po tváři, a pak se zticha odkrádal někam do koutka, kde se ve tmě uvzlykal do spánku. Od prvních chvilek, kdy se v něm začal probouzet rozum, na něho tvrdě doléhala drsná skutečnost života s mnohým z jeho nejhorších strádání – hladem a žízni, zimou a bídou; a ačkoliv věkem i podobou byl dítě, dětská bezstarostnost, šťastný smích i rozzářené oči dětství mu chyběly.

Otec a matka na to hledívali, a hledívali na sebe, s mučivými myšlenkami, které si netroufali vyslovit ani sebeslabším šeptem. Zdravý a statný muž, který by byl vydržel skoro každou námahu tělesné práce, v tísnivé vazbě a nezdravém ovzduší přeplněného vězení vůči hledě chřadl; a slabá a křehká žena se hroutila pod spojenou tíhou tělesných i duševních útrap. Chlapcovo mladé srdce pukalo žalem.

Přišla zima a s ní sychravé týdny chladných a prudkých dešťů. Ubohá mladá žena se odstěhovala do bédného obydlí poblíž končiny, kde bylo manželovo vězení; a třebaže si tuto změnu vynutila jejich chudoba, která stále rostla, byla žena teď šťast-

nější, protože byla muži blíž. Po dva měsíce čekávala matka a její malý společník pravidelně den co den, až se brána otevře. Jednoho dne se neobjevila, poprvé za celou dobu. Přišlo nové ráno a s ním i žena, ale sama. Dítě zemřelo.

Málo vědí ti, kdo chladně mluví o podobném těžkém navštívení v chudákově rodině jako o šťastném vysvobození z útrap pro nebožtíka a milosrdným snížením výdajů pro pozůstalé – málo vědí, pravím, jak mučivě bolestné jsou takové ztráty. Pohled láskyplného soucitu beze slov, když se všechny ostatní oči chladně odvracejí – to vědomí, že s námi cítí a že nás miluje aspoň jedna lidská bytost, když nás všichni ostatní opustili –, je i při nejkřutější ráně útěchou, oporou, záchranou, kterou nelze koupit ani za všechny poklady světa a kterou nemůže člověku dát žádná moc pod sluncem. Celé hodiny sedávalo dítě s ručkama trpělivě složenýma v klíně rodičům u nohou a jeho vyhublá, neduživá tvářička k nim vzhlížela. Viděli, jak jim před očima den ze dne chřadne; a třebaže byl jeho krátký život bezradostný a chlapec se nyní odebral do toho klidu a míru, který na tomto světě nikdy nepoznal, ač byl ještě pouhé dítě, přece jen byli jeho rodiči a jeho ztráta se jim zaryla hluboko do srdce.

Všem, kdo se zahleděli na matčinu zrůzněnou tvář, bylo hned jasné, že opona smrti jistě brzy zastře všechna její protivenství a muka. Manželovi spoluvězni se ostýchali vtírat do jeho hoře a bědy a postoupili mu samojedinému pokojík, v němž až dosud přebýval ve společnosti dvou druhů. Žena tam zůstala s ním; a zvolna a bez bolesti, ale také bez naděje v ní život blikal a zvolna vyprchával.

Jednoho večera ji v manželově náruči stihla mdloba. Odnесl ji k otevřenému oknu, aby se na čerstvém vzduchu vzpamatovala, a když jí měsíční světlo dopadlo zplna do tváře, ukázalo manželovi, jak se v obličejí změnila. Pod tím dojmem i tíhou ženina těla až zavrával jako bezmocné děcko.

„Polož mě, Jiří,“ zašeptala. Uposlechl, sedl si k ní, zakryl si rukama tvář a propukl v pláč.

„Těžko je mi tě opustit, Jiří, moc těžko,“ řekla, „ale je to vůle Páně a musíš to pro mě snést. Ó, jak Bohu děkuji, že k sobě vzal našeho chlapce! Je teď v nebi, ve věčné blaženosti. Co by si byl počal tady, bez matky?“

„Nesmíš umřít, Marie, nesmíš umřít!“ zvolal manžel a polekaně vyskočil. Začal chvatně přecházet sem a tam a zaťatými pěstmi se bušil do spánků; potom se zase posadil k ní, vzal ji do náruče a dodal již klidněji: „Vzchop se, děvče zlaté. Prosím tě, snažně tě prosím, vzchop se. Jistě se zase zotavíš.“

„Už nikdy, Jiří, už nikdy,“ pravila umírající žena. „Ať mě prozatím položí k mému ubohému chlapečkovi, ale slib mi, kdybys někdy vyvázl z tohoto strašlivého místa a domohl se jmění, že nás dáš převést na některý klidný venkovský hřbitůvek daleko, daleko, hodně daleko odtud, kde bychom odpočívali v míru a pokoji. Drahý Jiří, slib mi, že to uděláš.“

„Slibuju, slibuju,“ řekl muž a vrhl se před ní vášnivě na kolena. „Promluv na mě, Marie, ještě slůvko! Jen jednou se na mě ještě podívej – jen jedinkrát!“

Ustal v řeči – neboť ruka, která mu objímala šíji, tuhla a těžkla. Vychrtlé postavě před ním se vydral z úst hluboký vzdech; rty se pohnuly a tváří se kmitl úsměv; ale rty byly zsinálé a úsměv se rozplynul v příšerný pohled strnulých očí obrácených v sloup. Zbyl na světě sám.

Tu noc v tichu a opuštěnosti bědného pokojíka proklečel nebožák u mrtvého těla ženina a dovolával se Boha za svědka strašlivé přísahy, že se od té chvíle zasvěcuje pomstě za smrt její i smrt dítěte; že od té chvíle až do posledního okamžiku života věnuje všechny síly tomu jedinému cíli; že jeho pomsta bude dlouhá a strašná; že jeho nenávist bude věčná a nesmiřitelná; že bude svou oběť pronásledovat třebaš kraj světa.

Nejpropastnější zoufalství a muka skoro nelidská mu za jedinou tu noc zpustošily tvář i postavu tak divě, že mu jeho druhové v neštěstí ulekaně uhýbali z cesty, když šel kolem. Oči měl podlité krví a pohled kalný, obličej mrtvolně bledý a tělo shrbené jakoby tíhou let. Spodní ret si v prudkosti duševní trýzně málem prokousal naveskrz a krev, která vytryskla z rány, mu stekla stružkou po bradě a potřísnila mu košili i nákrčník. Neuronil ani slzu, ba nepostěžoval si ani sebeslabším vzdechem, ale roztěkaný pohled a překotný chvat, s nímž pobíhal po dvoře, prozrazovaly horečku, která mu sžíhala nitro.

Bylo nutno bez odkladu odstranit mrtvolu jeho ženy z vězení. Přijal toto sdělení s naprostým klidem a uznával, že opatření je oprávněné. Obyvatelé vězení se shromáždili téměř do jedno-

ho, aby odvozu přihlíželi, a když se objevil vdovec, rozestoupili se do stran; zamířil spěšným krokem ke dveřím vnitřní vrátnice a před nimi stanul samotný v malé ohrazené prostora, kterou diváci, puzeni bezděčným jemnocitem, pro něho vyklidili. Muži nesli zvolna na ramenou hrubě sbitou rakev. Dav ztichl a na dvoře se rozhostilo hrobové ticho, přerušované jedině tičným štkáním žen a šouravými kroky nosičů na kamenné dlažbě. Došli k místu, kde stál zdrcený vdovec, a zastavili se. Dotkl se rukou rakve, bezmyšlenkovitě urovnal příkrov, který ji halil, a pak jim pokynul, aby šli dál. Když rakev opouštěla vězení, klíčníci v síni u vrátnice smekli a vzápětí za ní těžká brána zapadla. Muž se rozhlédl nepřítomným pohledem po davu a skácel se ztěžka na zem.

Ačkoliv mnoho týdnů potom třeštil v nejprudších horečkách tak blouznivě, že ho museli dnem i nocí bez ustání hlídat, nesešlo mu z mysli ani na jediný okamžik vědomí ztráty, která ho stihla, ani vzpomínka na přísahu, již se zavázal. Se vším překotným chvatem horečného třeštění se mu před očima míhaly výjevy, místo se střídalo s místem a událost stíhala událost; ale všechno se tak nebo onak pojilo k hlavnímu cíli jeho myšlení. Plul třebas po bezmezné rozloze nekonečného moře, nad hlavou oblohu rudou jako krev a pod sebou peklo vod vybičovaných ke zběsilosti, které se kol dokola vařily vzteklym vírem a ze všech stran dorážely strašlivým příbojem. Před ním zápolila se živly jiná loď a zmítala se v bouři a skučení vichru; její plachtoví vlálo ze stěžňů v cárech a na palubě se tísnil shluk postav připoutaných k zábradlí, přes které se co chvíli zběsile převálila obludná vlna a strhla některé z těch nešťastníků, zasvěcených zkáze, s sebou do zpěněných vod. A řítil se v řevu vodních spoust s lodí stále kupředu, rychlostí a silou, již nic nemohlo odolat, a když narazil na záď přední lodi, srazil ji pod sebe kýlem. Z obrovského víru, který vzkypěl kolem tonoucího vraku, se ozval skřek tak hlasitý a pronikavý – smrtelný křik stovky tonoucích tvorů, který se slil v jediný divý jek –, že daleko přehlušil bojovný ryk živlů a několikerou ozvěnou jako by prolínal celé ovzduší od oceánu až k obloze. Ale co to? Ta stařecká šedovlasá hlava, která se vynořila nad vodu a s výrazem smrtelné úzkosti v očích volá o pomoc a zápasí s vlnami; co to? Jediný pohled, a již se vrhá z paluby a mocnými rozmachy k ní plave. Blíží se

k ní; už je docela u ní. Ano, je to ta tvář, je to on! Stařec vidí, jak k němu pluje, snaží se mu uniknout, ale marně. Chápe se ho vši silou a tlačí ho pod vodu. Níž, níž a hlouběji s ním, na padesát sáhů hluboko; stařec se vzpírá stále chaběji a chaběji, až ustává docela. Je mrtev; zabil ho a dodržel přísahu.

Nebo jindy zas přecházel obrovskou poušť a šel po palčivém písku bos a sám. Písek ho dusil a oslepoval; jemňoučký písčitý prach mu pronikal všemi póry do kůže a svědil ho a dráždil skoro k šílenství. Obrovské spousty písku, vzdouvané větrem a prozářené žhavým sluncem, kupily se v dále hrozivě jako planoucí ohnivé sloupy. U nohou viděl porůznu roztrošené kosti lidí, kteří v té beznadějně pustinně zahynuli; příšerné světlo padalo na všechno kolem; a kam až oko dohlédlo, nikde se zraku nenabízelo nic než stopy děsu a hrůzy. Marně se namáhal vydat výkřik zděšení, jazyk mu přilehl na patro. Puzen nadpřirozenou silou, žene se nepřičetně dál, i když zapadá po kolena do písku, až konečně vyčerpán únavou a žízni klesá ve mdlobách k zemi. Jaký to vonný chládek ho vzpamatoval; jaký zurčivý zvuk to zaslechl? Voda! Opravdu, pramen; a čirá svěží stružka se mu řine u nohou! Zhluboka se napil, rozložil na svahu bolavé údy a upadl v lahodný spánek. Zvuk kroků, které se blížily, ho probudil. Šedovlasý stařec k němu klopýtá, aby uhasil smrtelnou žízeň. Je to zase on! Sevře starce železným objetím a zadržuje ho. Stařec se brání a vzpírá a úpí o vodu, o jediný lok vody, aby si zachránil život! Ale on svírá starce pevně a lačným zrakem se pase na jeho smrtelných mukách; a když mu starcova hlava klesne bez života na prsa, odkopává mrtvolu od sebe.

Když horečky přešly a smysly se mu vrátily, probudil se do poznání, že je boháč a svobodný. Dověděl se, že otce, který by ho byl nechal zemřít ve vězení – a *byl by* to udělal – a který už opravdu *nechal* ty, kdo byli mužovu srdci dražší než vlastní život, zemřít bídou a bolestí srdce, proti níž není léku – našli na jeho prachovém loži mrtvého. Přál si sice z celého srdce, aby jeho syn zůstal na světě žebrákem, ale v pýše na vlastní zdraví a sílu odkládal stále poslední pořízení, až už bylo příliš pozdě, a nyní si asi při pomyšlení na velké bohatství, které tu vlastní nedbalostí synovi zanechal, může na onom světě uskřípat zuby.

Do toho poznání se probudil a probudil se také do vědomí, jaký je nyní jeho životní cíl; a připomněl si, že jeho nepřitelem

je vlastní otec jeho ženy – muž, který ho dal uvrhnout do vězení a který od svého prahu vyhnal vlastní dceru, když ho s dítětem v náručí prosila na kolenou, aby se slitoval. Ó, jak proklínal slabost, která mu brání, aby vstal a začal soustavně provádět dílo pomsty!

Dal se odvézt z místa těžké ztráty, kde zažil tolik běd a strádání, a přestěhoval se do klidného sídla na mořském pobřeží; nikoli v naději, že tam opět získá duševní klid nebo štěstí, neboť to obojí ho už opustilo navždy, ale aby se zotavil, vzpružil ochablé síly a mohl přemítat o záměru, který mu ležel na srdci ze všeho nejvíc. A tam mu jakýsi zlý duch poskytl příležitost k první, nejstrašlivější pomstě.

Bylo léto. Zahloubán do chmurných myšlenek, vycházel brzy vpoledveč z osamělého obydlí a chodil zvolna procházkou po úzké pěšině pod strmými útesy, až došel k osamělému a pustému koutku, který si při těchto bezcílných toulkách oblíbil. Tam si zpravidla sedal na některý z balvanů udrolených ze zvětralé skály, zabořil obličej do dlaní a zůstával tak celé hodiny – někdy až se noc schýlila úplně a dlouhé černé stíny hrozivých útesů nad jeho hlavou halily všechno kolem neproniknutelnou hustou tmou.

Jednoho tichého večera tam zas tak seděl jako obvykle a chvílemi zdvihl hlavu, buď aby pozoroval racka v letu, nebo sledoval zrakem nádhernou nachovou stezku, která začínala uprostřed mořské hladiny a zdánlivě vedla jakoby až na samý její kraj, kde zapadalo slunce, když tu pojednou hluboké ticho osamělého kouta rozřal hlasitý výkřik člověka, který volá o pomoc. Zbystřil sluch, neboť zapochyboval, neklamou-li ho smysly, ale volání se ozvalo znovu a ještě úpěnlivěji než předtím; vyskočil tedy a pospíchal směrem, odkud výkřik zazněl.

Vysvětlení bylo nasnadě; na písku u vody leželo několik pohozených kusů šatstva a nedaleko od břehu splývala takřka s hladinou lidská hlava a stařec, lomící zoufale rukama, pobíhal bezmocně sem a tam a volal v smrtelné úzkosti o pomoc. Zotavený muž, kterému se síly vrátily již v dostatečné míře, odhodil kabát a rozběhl se k moři s úmyslem vrhnout se do vln a vytáhnout tonoucího na břeh.

„Spěchejte, pane, spěchejte, ve jménu Božím! Pomozte, pane, pomozte, pro lásku Kristovu! Je to můj syn, pane, můj jediný

syn!‘ volal stařec jako smyslů zbavený a běžel mu vstříc. ‚Můj jediný syn, pane, a umírá otci na očích.‘

Při prvním slově, které stařec vyrazil, se muž zarazil v běhu, založil si ruce a zůstal stát jako přikovaný.

‚Velký Bože!‘ zvolal stařec a ucouvl. ‚Heylingu!‘

Neznámý se usmál a mlčel.

‚Heylingu!‘ vzkřikl stařec divoce. ‚Můj hoch, Heylingu, můj drahý hoch, podívejte, podívejte.‘ Ubohý otec lapal po dechu a ukazoval na místo, kde mladík zápasil o život.

‚Slyšte!‘ zvolal stařec. ‚Zas volá! Ještě žije! Zachraňte ho, Heylingu, zachraňte ho!‘

Neznámý se usmál znovu a zůstal bez hnutí jako socha.

‚Ublížil jsem vám,‘ ječel stařec a se sepjatýma rukama padl na kolena. ‚Pomstěte se; vezměte si všechno, co mám, i můj život; hoďte mě na místě do vody, a dokáže-li lidská přirozenost nebránit se a nebojovat o život, zemřu a nehnu rukou ani nohou. Udělejte to, Heylingu, udělejte to, ale zachraňte mého syna, je tak mladý! Heylingu, je tuze mladý, aby umíral!‘

‚Slyšte vy!‘ řekl neznámý a sevřel starci zápěstí křečovitým stiskem. ‚Chci život za život a tady je první. Mé dítě zemřelo – také otci na očích – a smrtí mnohem krutější, než jakou zachází ten mladý hanobitel sestřiny pověsti, zatímco tu s vámi mluvím. Tehdy jste se našemu utrpení smál – smál jste se vlastní dceři do tváře, kterou tehdy už svým spárem poznamenala smrt. Co soudíte o našem utrpení teď? Pohledte, jen pohledte na svého syna!‘

Při těchto slovech ukázal neznámý na moře. Nad hladinou dozněl chabý výkřik; posledním vypětím sil v smrtelném zápase rozvířil mladík na okamžik vlnky na zčeřeně hladině – a místo, kde sklesl do předčasně hrobu, nebylo již možno od ostatních vod rozeznat.

Uplynula zatím tři léta, když přede dveřmi londýnského advokáta, o kterém bylo tehdy dobře známo, že není ve své praxi ani zvlášť vyběravý, ani zvlášť úzkostlivý, vystoupil z vlastní ekipáže jakýsi pán a žádal o soukromou rozmluvu ve velmi důležité věci. Ačkoli bylo zřejmé, že jaro života nemá ještě za sebou, měl tvář bledou, vyzáblou a ztrápenou; a advokát nemusel ani vynakládat všecken bystrozrak zkušeného praktika, aby na první pohled poznal, že nemoc a utrpení přispěly k takové změně

jeho vzezření víc, než by samotný zub času byl dokázal teprve za dobu dvakrát delší, než byl neznámý vůbec na světě.

„Přál bych si, abyste se ujal právnické stránky jisté mé záležitosti,“ řekl neznámý.

Advokát se úslužně uklonil a pohlédl na rozměrný balíček, který měl pán v ruce. Návštěvník pohled postřehl a pokračoval:

„Není to běžná věc,“ řekl. „Než jsem si opatřil tyto listiny, musel jsem překonat leckterou značnou potíž a vynaložit mnoho peněz.“

Advokát vrhl na balíček pohled ještě zvědavější a návštěvník rozvázal motouz, který držel papíry pohromadě ve svazku, a vybalil množství smének, dluhopisů a jiných listin.

„Tyto papíry, jak uvidíte,“ pravil klient, „jsou dokladem toho, že muž, na jehož jméno znějí, přijal v posledních několika letech značné sumy na úvěr. Mezi ním a lidmi, kteří měli ty úpisy původně v rukou – a od nichž jsem je také postupně všechny získal za trojnásobnou i čtyřnásobnou částku, než je jejich jmenovitá hodnota –, bylo tiché dorozumění, že se splatnost půjček bude podle potřeby prodlužovat, dokud neuplyne určitá doba. Ale písemně není o tomto dorozumění nikde ani slůvko. V poslední době utrpěl ten muž značné ztráty, a kdyby se na něho všechny ty platební závazky nahrnuly najednou, úplně by ho zničily.“

„Celková částka je mnoho tisíc liber,“ poznamenal advokát, když papíry zběžně prolistoval.

„To je,“ přisvědčil klient.

„A co máme udělat?“ zeptal se advokát.

„Udělat?“ vybuchl klient rozhorleně. „Uvedte do pohybu celou mašinerii zákona, uplatněte každou fintu, kterou dokáže vynalézavost objevit a ničemnost provést; nestačí-li cesty čestné, necouvejte před nečestnými! Užijte nebojácně veškeré krutosti zákona, zesílené veškerou zchytralostí nejprotřeplejších advokátů! Chci, aby umíral zdlouhavou a mukyplnou smrtí! Zničte ho, dejte mu zabavit a prodat všecken majetek movitý i nemovitý, vyžehňte ho z domu, rozmetejte mu domov, udělejte z něho na stará kolena žebráka, aby umíral v nejbídnějším žaláři!“

„Ale co útraty, drahý pane, co útraty toho všeho?“ namítl advokát, když se vzpamatoval z chvilkového překvapení. „Bude-li žalovaný na mizině, pane, kdopak zaplatí útraty?“

„Jmenujte jakoukoli částku,“ řekl neznámý a ruka se mu třásla rozčilením tak prudce, že stěží udržel pero, kterého se při řeči chopil, „jakoukoli částku, a je vaše. Nebojte se ji vyslovit, člověče. Nebude se mi zdát vysoká, pakliže dokážete, co chci.“

Advokát vyřkl nazdařbůh částku velmi vysokou – jako zálohu, kterou by potřeboval, aby se zajistil proti nebezpečí možné ztráty; nadsadil ji však tak spíše proto, aby se přesvědčil, jak daleko je vlastně jeho klient ochoten jít, než že by byl očekával, že se jeho požadavek setká se souhlasem. Ale neznámý napsal na svou banku šek na celou částku a odešel.

Banka šek patřičně proplatila, a když advokát viděl, že na podivného klienta může bezpečně spoléhat, pustil se vážně do práce. Déle než dva roky potom vysedával pan Heyling celé dny v kanceláři a hloubal v listinách, jak se tam hromadily; a s očima rozzářenýma radostí znovu a znovu pročetl odvolání a námitky, prosby o krátké poshovění, výstrahy a rozklady, že protivně straně hrozí jistá záhuba, všechny ty písemnosti, které se jen hrnuly, jakmile začala přšet žaloba za žalobou a spor stíhal spor. Na všechny žádosti o povolení krátkého odkladu byla jen jediná odpověď – zaplatit a hned! Pozemky, dům, nábytek, to všechno postupně zhltna kus po kuse některá z četných exekucí, které na dlužníka soud uvalil; a stařec sám by byl skončil ve zdech vězení, kdyby nebyl unikl ostražitosti úřadů a nezmizel neznámo kam.

Úspěch, dosažený soudním stíháním starce, Heylingovu nemiřitelnou zášť nejen neukojil, nýbrž jeho výsledek, zničení protivníka, ji stonásobně zesílil. Když se dověděl o starcově útěku, neznala jeho zuřivost mezí. Vzteky skřípal zuby, rval si vlasy, bohapustými kletbami se obořil na lidi pověřené provedením zatýkacího rozkazu. Do jisté míry ho uklidnili jen opětovným ujišťováním, že uprchlíka jistě dopadnou. Vyslali agenty na všechny strany, aby ho hledali; nezanedbali jedinou lest, kterou si člověk dovede vymyslet, jen aby objevili místo, kde se skrývá; ale nic naplat. Uplynulo půl roku a po starci ještě stále nebylo ani památky.

Jednou pozdě večer zaklepal konečně Heyling, který se už dlouhé týdny vůbec neukázal, na dveře soukromého sídla svého právního zástupce a vzkázal mu, že si s ním nějaký pán přeje ihned mluvit. A dříve než advokát, který ho shora z patra poznal po hlase, stačil sluhovi nakázat, aby ho k němu uvedl, vy-

běhl Heyling po schodech a udýchaný a bledý se objevil v salóně. Zavřel opatrně dveře, aby ho nikdo jiný neslyšel, zabořil se do křesla a řekl zdušeným hlasem:

„Pst! Konečně jsem ho našel.“

„Snad ne!“ podivil se advokát. „Znamenitě, drahý pane, to se vám povedlo.“

„Skrývá se v bídném bytě v Camden Townu,“ řekl Heyling. „Ostatně bylo možná pro něco dobré, že nám zmizel z očí, protože tam celou tu dobu žije v nejhorší bídě, sám a opuštěný, a je chudý – úplný žebrák.“

„Znamenitě,“ pravil advokát. „Zítřka ho dáte samozřejmě zatknout, že?“

„Ovšem,“ odpověděl Heyling. „Ale počkejme! Ne. Až pozítří. Asi vás překvapuje, že to chci odložit,“ dodal s příšerným úsměvem, „ale zrovna si vzpomínám. Pozítří má jakési výročí, uděláme to tedy pozítří.“

„Velmi dobře,“ řekl advokát. „Dáte mi laskavě písemný příkaz pro vykonavatele, který ho má předvést?“

„Ne; ať se tady se mnou sejde v osm večer a dovedu ho tam sám.“

V určený večer se sešli, najali si drožku a nařídili kočímu, aby zastavil na tom nároží staré ulice Pancras Road, kde stojí chudobinec té čtvrti. V době, kdy tam vystupovali z drožky, už byla úplná tma. Prošli kolem slepé zdi před zvěrolékařským ústavem a zabořili do postranní uličky, která se jmenuje, nebo se tehdy alespoň jmenovala, Little College Street a která, ať už dnes je jakákoli, byla v těch časech hodně opuštěná a obklopená máločím jiným než poli a příkopy.

Než se zastavil před nejubožejším domkem v uličce a zaklepal tiše na dveře, stáhl si Heyling hluboko do čela cestovní čepici, ve které přišel, a zahalil se důkladně do pláště. Vzápětí jim otevřela žena a uklonila se na znamení, že návštěvníka poznává. Heyling požádal šeptem vykonavatele, aby počkal dole, a sám opatrně vystoupil po schodech, otevřel dveře předního pokoje a bez vyzvání vešel.

Člověk, po kterém pátral a kterého stíhal nesmiřitelným záští, nyní zchátralý stařec, seděl u holého prkenného stolu, na kterém hořel mizerný sloupek. Trhl sebou, když neznámý vstoupil, a s námahou vstal.

„Co zas, co zas?“ řekl stařec. „Jaké nové trápení mi nesete? Co tady chcete?“

„Promluvit si s vámi,“ odpověděl Heyling. A než to vyřkl, sedl si proti starci ke stolu, shodil plášť i čepici a ukázal obličej.

Stařec jako by byl v tu ránu oněměl. Zvrátil se na židli, sepal ruce a zíral na nenadálé zjevení vytřeštěným pohledem, v němž zápasila hrůza s odporem.

„Dnes před šesti lety,“ řekl Heyling, „jsem od vás žádal život za život svého dítěte. U bezduché tělesné schránky vaší dcery, starče, jsem se zapřisáhl, že zasvětim život pomstě. Od toho předsevzetí jsem se nikdy neuchýlil ani na okamžik; ale i kdybych to byl učinil, jediná vzpomínka na její nevyčítavý trpitelský pohled, když umírala, nebo na zchřadlou tvářičku našeho nevinného dítěte by mě byla k mému úkolu vrátila a povzbudila. Na první čin mé odplaty se dobře pamatujete; tohle je můj poslední.“

Stařec se zachvěl a ruce mu sklesly bezvládně k bokům.

„Zítřa odjíždím z Anglie,“ řekl Heyling po krátké přestávce. „A dnes vás odevzdám za živa té smrti, které jste zasvětil ji – do vězení, kde není naděje –“

Vzhlédl, zadíval se starci do tváře a odmlčel se. Pozdvihl svíčku k jeho obličej, pak ji opatrně zase postavil a vyšel z pokoje.

„Bylo by dobře, kdybyste se na toho starce šla podívat,“ řekl ženě, když otevřel dveře a pokynul vykonavateli, aby s ním šel na ulici. „Myslím, že mu není dobře.“ Žena za nimi zavřela, chvatně vyběhla nahoru a našla ho mrtvého.

Pod prostým kamenným náhrobkem na jednom z nejtišších a nejzapadlejších hřbitůvek v Kentu, kde se tráva mísí s polním kvítím a líbezná okolní krajina je nejmalebnějším koutkem v zahradě Anglického ráje, spočívají kosti mladé matky a jejího útlého dítěte. Ale otcův prach a popel se s jejich popelem nemísí; a od toho večera nezjistil advokát ani sebemenší stopu, ani náznak dalších životních osudů svého podivného klienta.“

Když stařík příběh dopověděl, přistoupil k věšáku v jednom koutě, vybral si svůj klobouk a kabát a velmi rozvázně se oblékal; pak bez jedinkého slova pomalými kroky odešel. A protože pán s emailovými knoflíky usnul a většina společnosti se pilně věnovala žertovné zábavě tím, že mu do sklenice brandy s vodou kapala ze svíčky roztavený lůj, pan Pickwick se nepozorovaně

vytratil, a když zaplatil útratu za sebe i za pana Wellera, vykročil v jeho doprovodu ze dveří Straky na vrbě.

KAPITOLA DVACÁTÁ DRUHÁ

*Pan Pickwick jede do Ipswiche a zažije romantické dobrodružství
s dámou středních let s vlasy na žlutých papírových natáčkách*

„Todlenc sou saky paky tvýho milospána, Samku?“ ptal se pan Weller své oddané odnože, když Sam vkročil na dvůr hostince U Vola ve Whitechapelu s cestovním vakem a malou brašnou v ruce.

„Aby se to nepletlo, moh ste hádat hůřejc, otecko,“ odpověděl pan Weller mladší, postavil napřed břímě na zem a potom si na ně sedl. „Potentát tady bude co by mrk.“

„Vzal si drožku, co?“ zeptal se otec.

„Ba, ba, dává si za vosum pencí dvě míle vo krk,“ odpověděl syn. „Jak se dnes vynachází paní macecha?“

„Divně, Samku, divně,“ odpověděl pan Weller starší velmi vážně. „Poslední dobou se tě začala míchat mezi metodisty, Samku, a abysi věděl, je strašně pobožná. Ta žencká je pro mě přesmoc dobrá. Cejtím, že si ji nezasloužím.“

„No,“ odpověděl mladý pan Samuel, „ste moc skromnej, to je to.“

„Moc,“ odpověděl otec s povzdechem. „Někde se tě, Samku, chytila nějakýho novýho vynálezu, jak prej se dospělý naroděj znova, říkaj tomu znovuzrození, se mi zdá. Tenle kousek bysem rád viděl, jak funguje ve skutečnosti. Strašně rád bysem viděl, Samku, dyby se tak narodila znova tvá macecha. Hnedka bysem ji poslal z domu někam na vychování! – A co bysi myslel, že vonehdá ty žencký dělaly?“ pokračoval pan Weller starší po krátké přestávce, kterou věnoval několikerému významnému poklepání ze strany na nos. „Co bysi řek, Samku, že tě vonehdá dělaly?“

„To nevím,“ odpověděl Sam. „Co?“

„Dou tě a vystrojej velkej čajovej dejchánek pro chlapíka, kerýmu říkaj pastejř,“ začal pan Weller. „Stojím tě tam u nás a koukám do krámu s vobrazama, dyž tě mně padne do voka cedulka: ‚Vstupenky půl koruny. Všecky přihlášky vyřizuje vejbor. Jednatelka paní Wellerová.‘ A jen tě přidu domu, tumáš

čerte kropáči!, vejbor tě zrovna zasedá. Štrnáct ženckejch u nás v zadním pokoji, Samku – přál bysem tě, abysi je slyšel. Dřepěly tě tam, přijímaly rezoluce, rokovaly vo příspěvkách a vůbec si náramně vyhrály. No a dyž mě tvá macecha tak uháněla, že prej musím jít, a ančto sem se těšil, že tam třeba uvidím něakou legraci, tak sem si tě zamluvil lístek. A v pátek navečír se tě v šest něco čupr vohodím a šupajdím si to s bábou; přídem tě nahoru do jednoho prvního poschodí a tam je už pro třicet lidu připravíno k čaji a fůra ženckejch k tomu. Sestrčily hnedka hlavy dohromady a šuškej a vočumujou tě mě, jako dyby žád-ná eště nikdá neviděla krapet silnějšího fešáka, kerýmu je vosu-mapadesát. Pak se tě najednou dole strhne fofr a nahoru vrazí něakej čahoun s červeným nosem a bílým vobojkem a zakňou-rá: ‚Hle, pastýř přichází! Věrný stádo navštívit!‘ A už se tě tam vevalí chlap jako sud, celej v černým, bílej vobličej jako placka a v jednom kuse se směje jako zjednanej. To si nepřej, Samku, co tam bylo! ‚Polibek míru,‘ povídá pastejř a hnedka tě začne voblizovat všechny žencký kolem, a dyž je hotovej, tak začne ten s červeným nosem. Zrovna tě mně napadlo, esli bysem se do toho neměl pustit taky – zvlášť dyž tě zrovinka vedle mě seděla taková fidél panička – ale už je tady čaj a s ním i tvoje macecha, kerá na něj dole vařila vodu. A tedka se tě do toho pustili plnou párou. Tak vyřvanou zbožnou písničku, než se ustál čaj, si eště neslyšel, Samku. A toho modleního, jeděního a pitího! Tos měl vidět, jak se ten pastejř doved vobout do tý šunky a bandurů! Jaktěživ sem tě neviděl chlapa se tak cpát, co živ ne. Ten s červeným nosem taky nebyl zrovna člověk, kerýho bysi si vzal rád na stravu a vyvařoval mu za paušál, ale marná sláva, proti tomu pastejřovi se musel skovat. No a dyž tě bylo po čaji, zasej si zpívali a pak spustil pastejř kázání; a dyž se povází, jak ho ty bandury musely tlačit v žaludku, bylo to docela pěkný. Najednou tě zničehonic přestane a zařve: ‚Kde je hříšník, kde je bídnej hříšník?‘ Jen to řek, hned se tě všecy žencký začnou po mně koukat a hekaj, jako dyby dodělávaly. Je mně to trošku divný, ale nešť, neříkám nic. Vtom tě utne řeč znova, zavejrá na mě a po-vídá: ‚Kde je hříšník, kde je bídnej hříšník?‘ A žencký do jedný hekaj a eště hlasitěj než předtím. To mi už dohřálo, tak du pár kroků blíž a povídám: ‚Jářku, příteli,‘ povídám, ‚todlenc mělo platit jako na mě?‘ A ted, Samku, místo aby se vemluvil, jak by

to udělal každé slušnéj člověk, tak tě mi začne urážet a reje do mě eště víc! Řek tě mně nádoba, Samku – nádoba nepravosti – a eště jiný nadávky! To se tě už ve mně začla vařit krev, tak sem mu jich nejdřív vlepil pár pro něho samýho a pak sem mu jich eště pár přidal, aby je dal dál tomu s červeným nosem, a šel sem votamtad pryč. To si nepřej, Samku, měl si slyšet, jak ty žencký ječely, dyž sbíraly toho svýho pastuchu pod stolem! – A heleme-se! Tvůj milospán v životní velikosti – už je tady!“

Sotva pan Weller domluvil, vystoupil pan Pickwick z drožky a vešel na dvůr.

„Máme dneska hezky, vašnosti,“ poznamenal pan Weller starší.

„Opravdu krásně,“ odpověděl pan Pickwick.

„Opravdu krásně,“ ozval se ozvěnou zrzavý muž se všetečným nosem a modrými brýlemi, který se vyhrabal z jiné drožky současně s panem Pickwickem. „Jedete do Ipswiche, pane?“

„Ano,“ přisvědčil pan Pickwick.

„Zvláštní náhoda. Já také.“

Pan Pickwick se uklonil.

„Sedíte venku?“ zeptal se zrzavý muž.

Pan Pickwick se uklonil znovu.

„Na mou věru, to je zvláštní náhoda – já sedím taky venku,“ řekl zrzavý muž. „To tedy jedeme docela jistě spolu.“ A zrzavý pán – muž náramně důležitýho vzezření, s ostrým nosem a tajemným vyjadřováním, který měl ve zvyku pohodit trhavě hlavou jako pták, kdykoli promluvil – se zároveň usmál, jako by byl učinil jeden z nejpodivnějších objevů, jaký kdy připadl lidské moudrosti údělem.

„Vyhlička na vaši společnost, pane, mě blaží,“ pravil pan Pickwick.

„Ó,“ vzdychl nově příchozí, „hodí se nám to oběma, že? Společnost, víte – společnost je – je – je něco docela jiného než samota – nemám pravdu?“

„To se nedá popřít,“ přidal se k hovoru Sam Weller s vlídným úsměvem, „to je přeci věc, kerá je docela samozřejmá, jak povídal ten člověk, co prodával droby pro psy, dyž mu služka řekla, že nejní gentleman.“

„Á,“ pravil zrzavý muž a změřil si pana Wellera od hlavy až k patě vznešeným pohledem. „Váš přítel, pane?“

„Přesně vzato, přítel zrovna ne,“ odpověděl pan Pickwick ztlumeným hlasem. „Je to vlastně můj sluha, ale dopřávám mu značnou volnost, neboť si lichotím, mezi námi řečeno, že je samostatný chlapík, a jsem na něho velmi pyšný.“

„Ó,“ pravil zrzavý muž, „to je věc vkusu, víte? Já zas originalnost rád nemám; nelíbí se mi; nevidím, že by jí bylo zapotřebí. Vaše jméno, pane?“

„Zde je má navštívenka, pane,“ odpověděl pan Pickwick, kterého pobavila úsečnost otázky i zvláštní chování neznámého.

„Ó,“ řekl zrzavý muž a schoval si navštívenku do tobolky. „Pickwick – výborně. Rád vím, jak se kdo jmenuje, to člověku ušetří spoustu nepříjemností. Tady je moje navštívenka, pane; Magnus, všimněte si laskavě, pane – jmenuji se Magnus. Je to opravdu pěkné jméno, pane, co říkáte?“

„Skutečně velmi pěkné jméno,“ potvrdil pan Pickwick s úsměvem, který se mu již zanic nepodařilo potlačit.

„Ano, také si myslím,“ pokračoval pan Magnus. „A povšimněte si také, jak pěkné jméno je před ním. Dovolte, pane – podržíte-li vizitku trochu šikmo, takhle, osvětlíte si jasně vlasové tahy písma. Tady – Petr Magnus – to přece zní dobře, pane, řekl bych.“

„Velmi dobře,“ přisvědčil pan Pickwick.

„Zvláštní náhoda, pane, ta začáteční písmena,“ řekl pan Magnus. „Všimněte si – P. M. – *post meridiem*, to jest *odpoledne*! Když píšu důvěrným známým narychlo pár řádek, podepisuju se někdy ‚Odpoledne‘. Mé přátele to úžasně baví, pane Pickwicku.“

„Dovedu si představit, že to opravdu stačí vzbudit svrchované potěšení,“ pravil pan Pickwick a v duchu skoro panu Magnusovi záviděl, jak snadno lze jeho přátele pobavit.

„Tak, páni, račte,“ řekl čeledín, „všechno hotovo, může se jet.“ „Jsou všechna má zavazadla ve voze?“ otázal se pan Magnus.

„Všechno v pořádku, pane.“

„Je tam červená brašna?“

„V pořádku, prosím.“

„A pružovaná brašna?“

„Vpředu pod kozlíkem, prosím.“

„A balík v hnědém papíře?“

„Pod sedadlem, prosím.“

„A kožená krabice na klobouky?“

„Všechno ve voze, pane, všechno.“

„Nasednete tedy, prosím?“ zeptal se pan Pickwick.

„Odpusťte,“ odpověděl pan Magnus, stoje na kole. „Odpusťte, pane Pickwicku, musím odmítnout. S pocitem takové nejistoty nemohu nastoupit. Z chování toho člověka jsem nabyl přesvědčení, že moje kožená krabice na klobouky tady ve voze není.“

Poněvadž čeledínovo slavnostní dušování nemělo ani sebe-slabší účinek, nezbyvalo než z nehlubších útrob zavazadlového prostoru pod kozlíkem koženou krabici na klobouky opravdu vyhrabat, aby se pan Magnus uklidnil, že krabice je vskutku v bezpečí; a když se upokojil po této stránce, měl vážné tušení, předně že někam založili červenou brašnu, potom že pruhovanou brašnu někdo ukradl, a hned zas že se hnědý papírový balík patrně rozvázal. Když se mu ve všech jednotlivých případech dostalo očitého důkazu, jak liché a bezpodstatné jsou veškeré jeho obavy, uvolil se konečně vyšplhat na střechu dostavníku a přitom podotkl, že se nyní, když se zbavil všech tíživých obav, cítí zcela spokojený a šťastný.

„Voni sou někdá krapet ouzkostlivej, vašnosti, že?“ otázal se pan Weller starší, když vylézal na kozlík, a podíval se po očku na cizince.

„Ano, v maličkostech jsem vždycky trochu úzkostlivý,“ přisvědčil cizinec, „ale teď už je mi dobře – docela dobře.“

„No, to jim přeju,“ řekl pan Weller. „Samku, pomoz svému pánovi nahoru na kozlík! Druhou nohu, vašnosti, ták, daj mi ruku, vašnosti. A šup nahoru! Jako pachole bejvali asi lehčí váha, vašnosti, co?“

„Máte svatou pravdu, pane Wellere,“ odpověděl upachtěný pan Pickwick dobromyslně, když se usazoval k němu.

„Naskoč si dopředu, Samku,“ řekl pan Weller, „a ty, Vildo, vyveď koně. Pozor na bránu, páni. S hlavou radši pryč, jak říkával starej paštikář. To stačí, Vildo. Už je pust.“ A dostavník ujížděl po Whitechapelu, provázen obdivem všeho obyvatelstva hustě zalidněné čtvrti.

„Tadle končina néni zrovna moc pěkná, milospane,“ prohodil Sam a dotkl se klobouku. To dělal vždy, než se dal do hovoru se svým pánem.

„To věru není, Same,“ přisvědčil pan Pickwick a prohlížel si zalidněnou špinavou ulici, kterou projížděli.

„Je vopravdu zvláštní náhoda, milospáne,“ řekl Sam, „jak se zdá, že chudoba a oustřice dou dycky spolu.“

„Nerozumím ti, Same,“ pravil pan Pickwick.

„Chci říct, milospáne,“ vysvětloval Sam, „že čím je končična chudší, tím větší jako by tam byla poptávka po oustřicích. Kouknou, milospáne, tady je skoro na každé pátej barák jeden krámeček s oustřicema. Celá ulice se jima zrovna hemží. Ať mě kozel, esli se mi nezdá, že dyž je člověk jó velkej chudák, tak nemá doma stání a ze samý dešperace se cpe oustřicema.“

„Japak by ne, máš pravdu,“ potvrdil pan Weller starší, „a to samý platí vo marinovaným lososu!“

„To jsou dva velmi pozoruhodné poznatky, kterých jsem si dosud ještě nikdy nevšiml,“ pravil pan Pickwick. „Hned na první zastávce, která přijde, si je poznamenám.“

Zatím dojeli k mýtu na Mile Endu; vládlo nerušené mlčení, dokud neujeli dvě tři míle dále. Tu se pan Weller starší obrátil znenadání k panu Pickwickovi a řekl:

„Takovej mejták, vašnosti, má moc divnej život.“

„Kdo?“ otázal se pan Pickwick.

„Mejták.“

„Jak tomu mám rozumět, mejták?“ pozeptal se pan Petr Magnus.

„Otecko myslí vejběřčího u mejta, pane,“ poznamenal pan Samuel Weller na vysvětlenou.

„Aha,“ pravil pan Pickwick. „Rozumím. Ano, velmi divný život. Velmi nepohodlný.“

„Bejvaj to dycky lidi, kerý potkalo v životě zklamání,“ vysvětlil pan Weller starší.

„Jak to?“ prohodil pan Pickwick.

„Ba, sou. A z toho následuje, že se pak straněj světa a zavíraj se do těch mejtních domků. Dílem proto, že chtěj bejt sami, a dílem proto, aby se vybíráním mejtnýho lidem mstili.“

„Jemine,“ pravil pan Pickwick, „to jsem ještě nikdy neslyšel.“

„Tak to je, vašnosti,“ řekl pan Weller, „dyby to byli fajnoví páni, říkali by vo nich, že maj světabol, ale takle sou jen vobyčejnský mejtáci.“

Takovým a podobným rozhovorem, který byl nedocenítelně půvabný tím, že spojoval zábavu s poučením, rozptyloval pan Weller únavnou jednotvárnost cesty po větší část dne. Námětů

k hovoru nikdy nechybělo, neboť i když páně Wellerova řečnost někdy nakrátko polevila, bohatě ji nahradila touha pana Magnuse poznat pokud možno podrobně celý životní běh i osudy všech spolucestujících, jakož i jeho obavy, hlasitě projevované na každé stanici, o bezpečí a pohodlí obou brašen, kožené krabice na klobouky a hnědého papírového balíku.

Na hlavní třídě Ipswiche – po levé straně ulice a kousek cesty za volným prostranstvím před radnicí – stojí zájezdní hostinec, široko daleko známý pod jménem Velký bělouš, jehož nápadnost ještě zvyšuje kamenná socha jakéhosi zběsilého zvířete s vlající hřívou i ohonem, která se tyčí nad hlavním vchodem do hostince a vzdáleně připomíná splašeného tažného koně. Proslulost Velkého bělouše v okolí se zakládá na téže vlastnosti jako sláva cenou poctěného býka nebo řípy vyznamenané chvalozpěvem v místním tisku nebo obludně těžké prasnice z krajinské výstavy – totiž na obrovské velikosti. Nikde ještě nebylo pod jednou střechou tak rozlehlé bludiště ponurých chodeb bez koberců, tak hustá spleť zatuchlých a špatně osvětlených místností, tak velké množství malých děr na jídlo nebo na spaní, kolik jich je pohromadě mezi čtyřmi vnějšími zdmi Velkého bělouše v Ipswichi.

Před portálem této nadměrně rozrostlé hospody zastavoval večer co večer v touž hodinu londýnský dostavník; a z toho londýnského dostavníku sestoupili pan Pickwick, Sam Weller a pan Petr Magnus onoho památného večera, o kterém pojednává tato kapitola našeho příběhu.

„Ubytujete se tady, pane?“ zeptal se pan Petr Magnus, když všechna jeho zavazadla – pruhovanou brašnu, červenou brašnu, hnědý papírový balík a koženou krabici na klobouky – vyložili z vozu na kraj do chodby. „Ubytujete se tady, pane?“

„Ano,“ odpověděl pan Pickwick.

„Namouvěru!“ zvolal pan Magnus. „Takovou náhodu jsem opravdu ještě nezažil. Vždyť já tu zůstanu také. Doufám, že spolu poobědváme?“

„S radostí,“ odpověděl pan Pickwick. „Ani ještě nevím, najdu-li tu své přátele nebo ne. Číšníku, je tu nějaký pán jménem Tupman?“

Tělnatý muž, který měl pod ramenem utěrku čtrnáct dní starou a na nohou punčochy stejně dlouho neprané, se zvolna

odpoutal od činnosti, kterou se právě zabýval – to jest, když zaslechl otázku, s níž se na něho pan Pickwick obrátil, přestal civět na ulici; a když si tazatele zevrubně prohlédl od dýnka klobouku až po nejspodnější knoflíček u kamašů, odpověděl s důrazem:

„Ne.“

„Ani pán jménem Snodgrass?“ zeptal se pan Pickwick.

„Ne.“

„Ani Winkle?“

„Ne.“

„Mí přátelé ještě nepřijeli, pane,“ pravil pan Pickwick. „Poobědváme tedy sami. Číšníku! Dejte nám soukromý salónek.“

Když tělnatý muž uslyšel toto přání, uráčil se k tomu, že nařídil podomkovi, aby přinesl pánova zavazadla; a pak je vedl dlouhou tmavou chodbou a vykázal jim velký, chatrně zařízený pokoj s nečistým krbem, v němž se malý ohniček sice žalostně namáhal rozveselit místnost útulným teplem, ale účinkem tísnivého prostředí se vůči hledě rychle dusil. Uběhla hodina, než cestující dostali kousek ryby a biftek; potom číšník sklidil ze stolu, pan Pickwick a pan Petr Magnus si přitáhli židle k ohni, a když si napřed pro dobro hospody objednali láhev portského nejhorší možné jakosti za nejvyšší možnou cenu, pro dobro vlastní potom pili brandy s vodou.

Pan Petr Magnus byl už od přírody povahy velmi sdílné, ale brandy s vodou působila účinkem tak zázračným, že proboužela k životu i tajemství pohřbená v nejskrytějších hlubinách jeho duše. A když se dosyta navykládal o sobě i rodině, o známých a přátelích, o zaměstnání, o svých zábavách a bratrech (většina hovorných mužů mívá zpravidla mnoho řeči o sourozencích), zadíval se pan Petr Magnus barevnými brýlemi na modrého pana Pickwicka a po delší chvíli pak s nádechem skromnosti řekl:

„A co byste myslel – co byste asi myslel, pane Pickwicku – proč jsem sem jezdil?“

„Namouvěru,“ pravil pan Pickwick, „nemám ani zdání, jak bych to mohl uhodnout; snad v obchodní věci.“

„Zčásti ano,“ odpověděl pan Petr Magnus, „a zčásti zase ne, pane. Hádejte ještě jednou, pane Pickwicku.“

„Skutečně mi nezbyvá,“ pravil pan Pickwick, „než se dovolávat vašeho slitování, chcete-li mi to říci nebo ne – jak sám uznáte za vhodné –, protože bych to neuhodl, i kdybych hádal do rána.“

„Tak tedy, hi-hi-hi!“ začal pan Petr Magnus a zachichotal se stydlivě. „Co byste tomu řekl, pane Pickwicku, kdybych sem byl přijel činit nabídku k sňatku, pane, co? Hi-hi-hi!“

„Co bych řekl? Že patrně budete mít úspěch,“ odpověděl pan Pickwick s jedním ze svých příznačných zářivých úsměvů.

„Ó!“ vzdychl pan Magnus. „Ale myslíte to doopravdy, pane Pickwicku? Doopravdy si to myslíte?“

„Zajisté,“ přisvědčil pan Pickwick.

„Ale ne, vždyť vy jen tak žertujete!“

„Ani trochu, opravdu nežertuji.“

„Tak tedy,“ řekl pan Magnus, „abych vás zasvětil do malého tajemství, já si to myslím taky. Ačkoliv mám strašlivě žárlivou povahu – hrozně žárlivou – neváhám se vám svěřit, pane Pickwicku, že ta dáma je tady v domě.“ Při těch slovech si pan Magnus sundal brýle, pro nic jiného než aby mohl zamrkat, a pak si je zase nasadil.

„Proto jste tedy před jídlem tak často odbíhal z pokoje, že?“ pravil pan Pickwick čtveračivě.

„Pst! Ano, máte pravdu, proto. Ale nebyl jsem tak bláhový, abych k ní zašel.“

„Ne?“

„Ne; to víte, to nejde, rovnou z cesty hned na návštěvu. Počkám pěkně do zítřka, pane, budu pak mít dvojnásobnou naději. Pane Pickwicku, tady v té brašně je oblek a tady v té krabici klobouk; od těch očekávám, že udělají dojem, který pro mě bude nedocenitelný, pane.“

„Jistě?“ pravil pan Pickwick.

„Ano; jistě jste si všiml, jakou jsem o ně měl dnes starost. Myslím, pane Pickwicku, že druhý takový oblek a klobouk by se už za peníze koupit nedal.“

Pan Pickwick vyslovil šťastnému vlastníku blahopřání, že získal tak neodolatelné šatstvo, a pan Petr Magnus se na chvíli odmlčel, zřejmě pohroužen do hlubokého přemítání.

„Je to ušlechtilá bytost,“ poznamenal pan Magnus.

„Je?“ pravil pan Pickwick.

„Velmi,“ potvrdil pan Magnus, „velmi ušlechtilá, pane Pickwicku. Bydlí asi dvacet mil odtud. Dověděl jsem se, že dnes večer a celé zítřejší dopoledne bude tady, a přijel jsem, abych té příležitosti využil. Myslím, pane Pickwicku, že hostinec je velmi

vhodné místo k tomu, nabídnout tam svobodně ženě ruku. Je pravděpodobné, že si na cestách uvědomí osamělost svého stavu spíš, než ji snad pociťuje doma. Co myslíte vy, pane Pickwicku?“

„Pokládám to za velmi pravděpodobné,“ odpověděl tázaný.

„Promiňte laskavě, pane Pickwicku,“ řekl pan Petr Magnus, „ale jsem už od přírody poněkud zvědavý; proč asi jste sem jezdil vy?“

„Za posláním zdaleka méně příjemným, pane,“ odpověděl pan Pickwick a při té vzpomínce se mu do obličeje vehnala krev. „Jedu sem proto, pane, abych odhalil proradnost a faleš osoby, jejíž věrnosti a cti jsem slepě důvěřoval.“

„Můj ty bože,“ řekl pan Petr Magnus, „to je velmi nepříjemné. Je to dáma, že, nemýlím se? Jak? Ó! Jste vy kopa, pane Pickwicku, jste vy kopa! Nu, ani za nic na světě se vám nechci vtírat do srdce, pane Pickwicku – tohle jsou bolestné věci, pane, velmi bolestné. Ale nijak se neostýchejte, pane Pickwicku, kdybyste snad chtěl nějak ulevit svým citům. Vím dobře, pane, co znamená dostat košem, zažil jsem takové zklamání už třikrát nebo čtyřikrát.“

„Jsem vám velmi vděčen za účast, kterou mi projevujete v domnění, že můj smutný případ je takového druhu,“ pravil pan Pickwick, zatímco si natahoval hodinky a položil je pak na stůl, „ale –“

„Ne, ne,“ přerušil ho Petr Magnus, „už ani slovo, je to bolestná věc. Chápu, chápu. Kolik je hodin, pane Pickwicku?“

„Dvanáct pryč.“

„Můj ty bože, nejvyšší čas, abych šel spát, pane Pickwicku. Takhle ponocovat, to nejde. Byl bych zítra bledý.“

Pouhé pomyšlení na takové neštěstí pana Petra Magnuse přimělo, že ihned zazvonil na pokojskou; a protože pruhovaná brašna, červená brašna, kožená krabice na klobouky i hnědý papírový balík byly již v bezpečí jeho pokoje, odešel v doprovodu lakovaného svícnu na jednu stranu domu, kdežto pana Pickwicka s jiným lakovaným svícem pokojská odvedla nekonečnou klikatinou postranních chodeb na stranu druhou.

„Tady je váš pokoj, pane,“ řekla pokojská.

„Dobrá, děkuji,“ odpověděl pan Pickwick a rozhlédl se. Byl to obstojně velký dvoulůžkový pokoj a v krbu hořel oheň; celkem vypadal útulněji, než pan Pickwick podle dosavadní zkušenosti z krátkého pobytu pod střechou Velkého bělouše očekával.

„V druhé posteli nespí ovšem nikdo,“ pravil pan Pickwick.

„Ovšem, že ne, pane.“

„Výborně. Vyřídte mému sluhovi, že ho pro dnešek už nepotřebuji, ale ráno aby mi v půl deváté přinesl trochu horké vody.“

„Prosím, pane.“ A pokojská popřála panu Pickwickovi dobrou noc, odešla a nechala ho samotného.

Pan Pickwick se usadil do křesla před krbem a upadl do proudu tékavého přemítání. Nejprve věnoval vzpomínku přátelům a uvažoval, kdy za ním asi přijedou; potom mu myšlenky zabloudily k paní Martě Bardellové; a od této dámy se zcela pocho-pitelně zatoulaly do zaprášené pisárny pánů Dodsona a Fogga. Od Dodsona a Fogga přelétly střelhibitě rovnou doprostřed příběhu o podivném klientovi; a nakonec se vrátily k Velkému bělouši v Ipswichi ve stavu ještě dost jasném, aby si pan Pickwick uvědomil, že usíná. Vyburcoval se tedy a začal se svlékat, když vtom se upamatoval, že dole na stole zapomněl hodinky.

Ty hodinky však měl pan Pickwick zvlášť rád, neboť je ve stinných útrobach vesty nosil s sebou už delší řádku let, než se v této chvíli cítíme oprávněni prozradit. Představa, že by se uložil k spánku a neslyšel něžné tikání oblíbených hodinek, uložených pod polštářem nebo v pantoflíčku nad hlavou, nevstoupila panu Pickwickovi vůbec nikdy na mysl. A protože už bylo hodně pozdě a pan Pickwick nechtěl v tak pokročilou noční hodinu burcovat dům zvoněním, vklouzl zase do kabátu, který si právě svlékl, popadl lakovaný svícen a vydal se tiše ze schodů.

Ale čím víc schodů měl pan Pickwick za sebou, tím víc jako by mu jich ještě k sestupu zbývalo; a kdykoli se octl v nějaké úzké chodbě a už si chtěl blahopřát, že došel do přízemí, pokaždé se jeho užaslým očím ukázal zas nový a nový úsek schodů. Konečně došel do dlážděné síně a vzpomněl si, že ji viděl, když vstoupil do domu. Prozkoumával chodbu za chodbou a nahlížel do pokoje za pokojem, až nakonec, když se v zoufalství chtěl už pátrání vzdát, otevřel dveře právě té místnosti, kde strávil večer, a na stole spatřil svůj pohřešovaný majetek.

Pan Pickwick se s vítěznou radostí chopil hodinek a vydal se na zpáteční cestu do svého pokoje. Provázela-li jeho cestu dolů nejistota a nesnáze, uváděl ho návrat nahoru do rozpaků nekonečně větších. Řady dveří, ozdobených obuví všemožného tvaru vypracování a velikosti, se rozbíhaly na všechny strany.

Mnohokrát zlehka sáhl na kliku a tiše pootevřel dveře některého pokoje, které se podobaly jeho dveřím, ale nevrle zvolání zevnitř „K čertu, kdo je?“ nebo „Co tu chcete?“ ho zahnal a pan Pickwick se s hbitostí vskutku zázračnou ihned po špičkách odkradl. Byl již na pokraji zoufalství, když tu jeho pozornost upoutaly otevřené dveře. Nahlédl dovnitř. Konečně na pravé stopě! Viděl ty dvě postele, jejichž polohu si přesně pamatoval, a oheň v krbu ještě hořel. Jeho svíčka, která beztak nebyla z nejdelších, už když ji večer dostal, v průvanu na chodbách, jimiž procházel, prudce plápolala a rychle uhořívala; a když za sebou nyní zavřel dveře, zhasla v kalíšku svícnu nadobro. „Nevadí,“ řekl si pan Pickwick, „však se stejně dobře dokážu svléknout i při světle ohně.“

Postele stály každá po jedné straně dveří a za postelemi byla u zdi úzká ulička, na jejímž konci stála židle s vyplétaným sedadlem; ulička právě dost široká, aby hostu poskytla dostatečnou možnost pohybu, kdyby se mu zlíbilo do postele uléhat nebo z ní vstávat právě z té strany. Pan Pickwick zatáhl pečlivě záclony na vnějších stranách postele, posadil se na židli s vyplétaným sedadlem a pohodlně a bez spěchu si zouval boty a stahoval kamaše. Pak svlékl kabát, vestu i nákrčník, pečlivě je složil a zvolna si přetáhl noční čepici se štrápcem; upevnil si ji na hlavě pevně tím, že si pod bradou svázal kalounky, které si dával na tento kus svého nočního úboru vždy našívat. A v tu chvíli pana Pickwicka právě napadlo, jak nesmyslné vlastně byly jeho rozpaky, kterými se před chvílí poplašil; zvrátil se na lenoch vyplétané židle a rozesmál se tak od srdce, že by pohled na jeho rozesmátý dobrácký obličej, který zpod noční čepice jen zářil, byl každému člověku zdravé mysli působil opravdovou rozkoš.

„O podařenějším žertu,“ řekl si v duchu pan Pickwick a usmíval se, až mu tkanice noční čepice pod bradou div nepraskly, „o podařenějším žertu, než jak jsem tady zabloudil a motal se po schodech jako ztracený, jsem ještě v životě neslyšel. K popukání, k popukání, věru k popukání!“ Tu se na páně Pickwickově tváři rozzářil nový úsměv, ještě širší než předtím, a pan Pickwick se v nejlepším rozmaru zrovna chystal, že bude ve svlékání pokračovat, když se pojednou zarazil, neboť ho vyrušila událost, které se nadál ze všech nejméně; do místnosti totiž vešla se svíčkou v ruce jakási osoba, zamkla za sebou dveře, přistoupila k toaletnímu stolku a postavila na něj světlo.

Úsměv, který rozehrával páně Pickwickovu tvář, se mžikem rozplynul ve výrazu svrchovaně bezmezného a užaslého překvapení. Osoba, ať to byl kdokoli, vešla tak náhle a tak nehlučně, že pan Pickwick vůbec nestačil zavolat, natož zabránit jí, aby vstoupila. Kdo to asi je? Lupič? Snad špatný člověk, který ho viděl jít nahoru s pěknými hodinkami v ruce a má zlé úmysly. Co si počít?

Pan Pickwick měl jedinou možnost, jak se na záhadného návštěvníka podívat, aniž sám sebe vystaví sebemenšímu nebezpečí odhalení, a to vylézt na postel a vyhlédnout skulinou mezi záclonami na druhé straně. Uchýlil se tedy k tomuto kroku. Přidržel záclony opatrně k sobě, takže z něho nebylo možno spatřit víc než obličej a noční čepici, nasadil si brýle, sebral všechnu odvahu a vyhlédl ven.

Pan Pickwick hrůzou a zděšením div neomdlel. Před zrcadlem u toaletního stolku stála dáma středních let s vlasy natocenými na žlutých papírcích a pilně se zabývala kartáčováním vlasů vzadu, kterým dámy říkají „spodní žíhon“. A ať se už nic netušící dáma středních let octla v pokoji tak nebo onak, bylo úplně zřejmé, že tam hodlá zůstat celou noc, neboť si přinesla noční knůtek se stínítkem, který s chvályhodnou obezřelostí, aby nezaložila požár, postavila do umyvadla na podlaze, kde noční světýlko blikalo jako obrovský maják v pranepatrné loužičce.

„Můj ty bože,“ pomyslně si pan Pickwick, „to je zapeklitá věc!“

„Hm!“ ozvala se dáma; a páně Pickwickova hlava střelhlbitě zaskočila, jako by ji měl na péro.

„Něco tak hrozného mě v životě ještě nepotkalo,“ myslel si ubohý pan Pickwick a noční čepici mu začal prorážet studený pot. „Nikdy v životě. To je strašné.“

Ale odolat nutkavé touze, aby se podíval, co se v pokoji děje, bylo nad všechny jeho síly. Proto se páně Pickwickova hlava znovu vysunula. Vyhlídky však vypadaly ještě hůř než předtím. Dáma středních let zatím skončila úpravu vlasů, pečlivě si je zahalila mušelinovým nočním čepečkem s drobně skládaným kanýrkem a hleděla zadumaně do ohně.

„Teď to už začíná být povážlivé,“ uvažoval pan Pickwick v duchu. „Nemohu dopustit, aby se věci vyvíjely takhle dál. Z nenuceného klidu té dámy mi je jasné, že jsem asi vešel do nepravého

pokoje. Když na ni zavolám, vzbouří celý dům; ale když zůstanu tady, budou následky ještě strašlivější.“

Je zhola zbytečné podotýkat, že pan Pickwick byl jedním z nejvyšších cudných a ostýchavých smrtelníků. Pouhá představa, že by se měl dámě ukázat v noční čepici, ho bezmála drtila, ale uvázal si ty zpropadené kalouny na uzel, a dále co dále, nemohl čepici sesmeknout z hlavy. Upozornit na sebe ale musel. Zbývala jen jediná cesta, jak to učinit. Schoval se za záclony a vyhrkl velmi hlasitě:

„Ha – hm!“

Že se dáma při tomto neočekávaném zvuku polekala, bylo zřejmé z toho, jak zavadila o stínítko na skleničce s knůtkem; a stejně bylo zřejmé, že se v duchu uchlácholila a považovala zvuk patrně za pouhé mámení smyslů, neboť když se pan Pickwick odvážil znovu vyhlédnout v domnění, že dáma strachy omdlela jako pařež, hleděla opět zamyšleně do ohně jako předtím.

„Tohle je prazvláštní ženské stvoření,“ pomyslí si pan Pickwick a znovu uskočil hlavou dovnitř. „Ha – hm!“

Tyto zvuky – tak podobné těm, jimiž podle slov báhorky mívá ve zvyku vyjadřovat své mínění, že je čas prostírat na stůl, krutodivý obr Lamželezo, zazněly příliš zřetelně, aby je bylo znovu možno omylem pokládat za mámení smyslů.

„Pro smilování boží!“ zvolala dáma středních let. „Co je to?“

„Je to – je to – jenom pán, madam,“ ozval se pan Pickwick za záclonami.

„Pán!“ zavřískla na celé kolo dáma, zděšením bez sebe.

„To je konec!“ pomyslí si pan Pickwick.

„Cizí muž!“ zaječela dáma. Ještě okamžik, a celý dům bude na nohou. Zašustěly na ní šaty, jak se rozběhla ke dveřím.

„Madam,“ zvolal pan Pickwick a v krajním zoufalství vystrčil hlavu, „madam!“

A třebaže pan Pickwick vystrčil hlavu, aniž ho k tomu vedl nějaký zvláštní úmysl, dosáhl okamžitě dobrého účinku. Dáma, jak jsme již uvedli, byla blízko dveří. Musila jimi projít, chtěla-li se dostat na schody, a v té chvíli by to byla bez jediné pochyby také právě udělala, kdyby ji nenadálé zjevení páně Pickwickovy noční čepice nebylo zahnal zpátky do nejvzdálenějšího kouta pokoje, kde zůstala stát a vyvalovala na pana Pickwicka zděšené oči, zatímco pan Pickwick zase vyvaloval zděšené oči na ni.

„Bídníku,“ zvolala dáma a zakryla si rukama oči, „co tady chcete?“

„Nic, madam, vůbec nic, madam,“ pravil pan Pickwick vážně.

„Nic!“ odpověděla dáma a vyhlédla.

„Nic, madam, na mou čest,“ pravil pan Pickwick a přikyvoval hlavou tak důrazně, až mu střapeč na noční čepici poskakoval. „Propadám se téměř studem, madam, že s noční čepicí na hlavě hovořím s dámou (tu si dáma spěšně strhla čepeček), ale nemohu ji sundat, madam (přitom zatáhl pan Pickwick na důkaz své pravdomluvnosti prudce za kaloun). Je mi nyní zřejmé, madam, že jsem se zmýlil a považoval váš pokoj za svůj. Nebyl jsem tu ani pět minut, madam, když jste náhle přišla.“

„Je-li tato nepravděpodobná báchorka vskutku pravdivá, pane,“ řekla dáma a hlasitě zavzlykala, „pak ihned odejdete.“

„Odejdu, madam, s největší radostí,“ odpověděl pan Pickwick.

„Ihned, pane –“ řekla dáma.

„Zajisté, madam,“ vpadl jí pan Pickwick velmi chvatně do řeči. „Zajisté, madam, je – je – je mi velmi líto, madam,“ pravil pan Pickwick, když se objevil v nohách postele, „že jsem byl bezděky příčinou vašeho leknutí a rozčilení, nesmírně mě to mrzí, madam.“

Dáma ukázala na dveře. Ale za svrchovaně trapných okolností této ožehavé chvíle zazářila v plné kráse opět jedna znamenitá vlastnost páně Pickwickovy povahy. I když si ve spěchu nasadil klobouk na noční čepici, jak to dělávají staří ponocní a strážníci, a třebaže si v jedné ruce nesl boty a kamaše a přes druhou měl přehozený kabát a vestu, nic nemohlo zvíkat jeho vrozenou zdvořilost.

„Nesmírně mě to mrzí, madam,“ pravil pan Pickwick a hluboce se ukláněl.

„Je-li to pravda, pane, opustíte ihned tento pokoj,“ řekla dáma.

„Ihned, madam, v tu chvíli, madam,“ přisvědčil pan Pickwick, otevřel dveře a přitom upustil obě botky s velkým hlukem na zem.

„Doufám, madam,“ začal opět pan Pickwick, když zdvihl boty ze země a pak se obrátil a znovu se ukláněl, „doufám, madam, že mi má bezúhonná pověst a oddaná úcta, kterou chovám k vašemu pohlaví, bude alespoň nepatrnou omluvou za to, že jsem –“ Ale dříve než pan Pickwick mohl větu dokončit,

dáma ho vystrčila do chodby a zavřela za ním dveře na klíč i na závoru.

Ať již měl pan Pickwick sebelepší důvody, proč si blahopřát, že z této trapné situace tak šťastně vyvázl, nebylo jeho nynější postavení nikterak záviděníhodné. Byl pozdě v noci venku na společné chodbě, v cizím domě, sám a napůl svlečený; nebylo ani pomyšlení na to, že by v úplné tmě dovedl najít cestu do pokoje, který nedokázal najít, dokud měl v ruce ještě světlo, a kdyby při takových neplodných pokusech najít pokoj ztropil sebeslabší hluk, přímo by na sebe přivolal nebezpečí, že některý host, který ještě nespi, po něm vypálí a možná ho i zastřelí. Nezbyvalo mu nic jiného než zůstat na místě a počkat, až se rozední. A když tedy po hmatu ušel po chodbě několik kroků a k nesmírnému úleku přitom několikrát klopýtl přes boty před různými dveřmi, schoulil se do malého výklenku ve zdi a odhodlal se vyčkat rána s klidem tak filozofickým, jak jen bude možno.

Nebylo mu však souzeno, aby podstoupil i tuto další zkoušku trpělivosti, neboť se v úkrytu výklenku nekrčil ještě dlouho, když se k jeho nevýslovnému zděšení na konci chodby ukázal muž se světlem v ruce. Jeho hrůza se však obratem změnila v radost, neboť poznal postavu svého věrného sluhy. Byl to vskutku pan Samuel Weller. Ubíral se v této pozdní hodině k odpočinku po dlouhém posezení s podomkem, který čekal na příjezd noční pošty.

„Same,“ pravil pan Pickwick, když se nenadále vynořil sluhovi před očima, „kde je můj pokoj?“

Pan Weller vytřeštil na svého pána oči s výrazem výsostného překvapení; a teprve po trojím zopakování otázky se obrátil a odvedl pána do pokoje, tak dlouho a tak toužebně želaného.

„Same,“ pravil pan Pickwick, když vlezl do postele, „dnes jsem se dopustil jednoho z nejneslýchanějších omylů, jakých kdy svět byl svědkem.“

„To asi, milospane,“ odpověděl pan Weller suše.

„Ale tolik jsem si umínil, Same,“ pravil pan Pickwick, „že i kdybych v tomhle domě měl zůstat třeba ještě celého půl roku, nikdy bych si už netroufal jít tady někam sám.“

„To je vopravdu nejmoudřejší rozhodnutí, k jakému mohli dojít, milospane,“ odpověděl pan Weller. „Dyž pustěj rozum

na špacír, milospáne, tak vopravdu potřebujou, aby na nich někdo dohlíd.“

„Co tím myslíš, Same?“ zeptal se pan Pickwick. Sedl si na posteli a udělal rukou pohyb, jako by hodlal ještě něco říct; ale náhle se zarazil, obrátil se a popřál sluhovi dobrou noc.

„Dobrou noc, milospáne,“ odpověděl pan Weller. A když za sebou zavřel dveře, zastavil se přitom – zavrtěl hlavou – kousek popošel – zastavil se – očistil knot – znovu zavrtěl hlavou – a konečně kráčel zvolna ke svému pokoji, zjevně pohřížen do hlubokého přemítání.

KAPITOLA DVACÁTÁ TŘETÍ,

*v níž se pan Samuel Weller začíná obírat přípravou
na odvetný zápas s panem Trotterem*

Časně zrána toho dne, který se uvedl páně Pickwickovým dobrodružstvím s dámou středních let se žlutými papírovými nátáčkami, seděl v malém nádvorním pokojíku blízko stájí pan Weller starší a připravoval se na zpáteční cestu do Londýna. Držel se na židli tak skvěle, že se v tu chvíli mohl dát malovat.

Je zcela možné, že kdysi v ranějších dobách páně Wellerova života jevil jeho profil rysy výrazné a smělé. Ale vlivem dobrého živobytí i prazvláštního povahového sklonu k netečnosti mu tvář nakynula a smělé maso boubelatých lící překypělo za meze původně jim přírodou určené tak daleko, že jen ztěžka se dalo rozeznat víc než nejzazší koneček silně zardělého nosu, ledaže se mu člověk zadíval do obličeje přímo zpředu. Jeho brada nabyla z týchž důvodů oné vážné a důstojné podoby, kterou zpravidla popisujeme tak, že před název tohoto výrazného fyziognomického rysu klademe přívlastek „dvojitá“. A jeho pleť se honosila onou prapodivně pestrou směsí barev, kterou lze pozorovat jedině na pánech příslušnících jeho cechu a na nepropečeném rostbifu. Kolem krku si ovíjel cestovní rudý šál, který splýval s bradou přechody tak neznatelnými, že bylo nesešné rozeznat záhyby brady od záhybů šálu. Přes šál navlékal dlouhou vestu, vzorovanou širokými pruhy, a přes ni zas nosil zvonový zelený kabát, zdobený velkými mosaznými knoflíky, z nichž ty dva, jež ho krásily v pase, byly od sebe tak daleko,

že se ještě nenašel člověk, který by je spatřil oba najednou. Krátké, hladké a černé vlasy mu bylo pod širokou střechou hnědého klobouku s nízkou hlavou sotva vidět. Dolní končetiny mu vězely v bachratých štrukturovaných podkolenicích a naviksovaných ohrnovačkách, a od objemného pasu se mu volně houpal měděný řetízek od hodinek, zakončený přívěskem a klíčkem z téhož kovu.

Řekli jsme, že se pan Weller zabýval přípravami na zpáteční cestu do Londýna – po pravdě řečeno, posiloval se na cestu jídlem. Na stole před ním stál plecháč piva, špalek studené hovězí pečeně a velmi úctyhodný pecen chleba; a pan Weller poctíval svou přízní všechny tyto lahůdky po řadě s nejpřísnější nestranností. Právě si důkladně zakrojil do pecnu, když do místnosti vešly čísi kroky a přiměly ho, aby zdvihl hlavu; a tu spatřil syna.

„Dobřejtro, Samku!“ řekl otec.

Syn přistoupil k mázu piva a s významným příkývnutím otci si místo odpovědi zhluboka přihnul.

„Máš náramnej tah, Samku,“ řekl pan Weller starší a zahleděl se do plecháče, když ho jeho prvorozený potomek postavil na stůl do půlky prázdný. „Dybysi se byl narodil do jinýho plemene Samku, moh z tebe bejt tahoun jedna radost.“

„No, taky si myslím, že by se mi bylo podařilo splášit nějaký slušný živobytí,“ odpověděl Sam a s pozoruhodnou vervou se pustil do studené hovězí.

„Ani nevíš, Samku, jak tě mi to mrzí,“ pravil starší pan Weller a opisoval plecháčem drobné kroužky, aby pivem důkladně zamíchal, než se napije. „Ani nevíš, Samku, jak tě mi to mrzí, dyž vod tebe samotnýho musím slyšet, jak si se nechal vod toho fialovýho chlapa zjančit. Dycky a eště před třema dnima sem myslel, Samku, že meno Weller a janek nemůžou nikdá štymovat do páru, nikdá.“

„To se ví, ale dycinky jenom tehdá, dyž nejde vo vdovu,“ podotkl Sam.

„Vdovy, Samku,“ odpověděl pan Weller a změnil v líci poněkud barvu, „vdovy dělaj vejminku z každýho pravidla. Už sem někde slyšel, za kolik vobyčejnejch ženckejch jedna vdova vydá, dyž de vo to, aby na jednoho vyžrála. Se mi zdá, že pětadvacet, ale nevím najisto, esli to není víc.“

„No, to by mohlo stačit,“ řekl Sam.

„A vostatně,“ pokračoval pan Weller, aniž si synovy poznámky povšiml, „tohle je něco docela jinýho. Víš přeci, Samku, co povídal ten advokát, dyž vobhajoval toho pána, co tlouk ženu pohrabáčem, dycky dyž měl náladičku. ‚A vostatně, slavněj soude,‘ povídá, ‚dyť to je koneckonců docela roztomilá slabůstka.‘ A co se teje vdov, Samku, tak to říkám já taky. A až budeš mít na krku moje leta, Samku, tak nebudeš mluvit jinak.“

„Já vím, měl sem bejt chytřejší,“ řekl Sam.

„Měl sem bejt chytřejší!“ opakoval pan Weller starší a udeřil pěstí do stolu. „Měl sem bejt chytřejší! Dyť já tě znám jednoho malýho, kerej neměl ani polovinu, ba co dím ani štvrtinu tvýho zdělání – kerej nespával šest měsíců venku na trhu jako ty – a ten by tě ho byl hnál, chtít ho takle zrejhnout; ten by tě ho byl hnál Samku!“ Tato strastiplná úvaha vyvolala v panu Wellerovi takovou bouři citů, že zazvonil a objednal si ještě holbu piva navrch.

„No, nemá smysl, abysme se vo tom teďka bavili,“ řekl Sam. „Už je to pryč a nedá se to spravit a to je aspoň jedna outěcha, jak dycky říkaj v Turecku, dyž se zmejelej a useknou hlavu někomu jinýmu. Teď je řada na mně, a jen co toho Trottera dostanu do rukou, šak si ho nějak podám! Uvidíte, otecko!“

„Doufám, že si ho podáš, Samku, doufám, že si ho podáš,“ odpověděl pan Weller. „Tak na tvý zdraví, Samku, a abysi co nejrychlejš smazal tu poskvrnu, kerou si zhanobil čest rodiny!“ Aby učinil tomuto přípitku zadost, vytáhl pan Weller jedním douškem přinejmenším dvě třetiny nově přineseného korbele a podal nádobu synovi, aby sprovedil ze světa zbytek, což se také okamžitě stalo.

„A teďka, Samku,“ řekl pan Weller a podíval se na velké stříbrné cibule s dvojím pláštěm, které visely na druhém konci měděného řetězu, „je už čas, abysem šel na štaci pro rajzecetli a dohlíd při nakládání; to víš, Samku, s dostavníkem to máš jako s kanónem – voba abysi cpal vopatrně, než s nima vystřelíš.“

Tomuto otcovu oblíbenému stavovskému žertu věnoval pan Weller mladší synovsky oddaný úsměv. Ctihodný rodič pak pokračoval slavnostním hlasem:

„Vopouštím tě, Sámueli, Samečku, synu můj, a nikdo neví, kdy tě zasejc uvidím. Možná že tvá macecha bude nad mý síly a vůbec se může stát tisíc věcí, než zasejc jednou něco uslyšíš

vo slavným panu Wellerovi z Belle Savage. Čest rodinnýho me-
na teď záleží hodně moc na tobě, Sámueli, Samečku, synu můj,
a já doufám, že uděláš, co je správný. Já vím, že ve všeckým, co
ti dalo vychování, na tebe můžu spolehnout do puntíku jako na
sebe samýho. A tak už mám proto jenom eště tudle jedinkou
malou radu. Esli někdá uvidíš Abraháma a budeš cejtít, že na te-
be leze chuť do ženění – nesejde na tom, jaká ta žencká bude –,
tak hnedka zamkni ve světnici, esli budeš nějakou mít, a v tu rá-
nu se něčím votrav. Věšet se, to je sprostý, s tím si nic nezačíněj.
Votrav se, Sámueli, Samečku, synu můj, a pozdějc budeš celej
šťastnej, žes to udělal.“ Při těch láskyplných a tklivých slovech
hleděl pan Weller pevně na syna, pak se na místě váhavě obrátil
a zmizel mu z očí.

V rozjímavé náladě, kterou v něm tato slova vzbudila, vyšel
pan Samuel Weller z Velkého bělouše, jakmile ho otec opustil
a zamířil kroky k svatoklimentskému kostelu, aby se procházkou
ve velebném okolí tohoto starobylého místa pokusil rozptýlit svůj
smutek. Bloumal delší chvíli zadumaně kolem, když se pojed-
nou octl v osamělém zákoutí – v jakémsi nádvoří úctyhodného
vzhledu –, které nemělo jiný východ, jak upozoroval, než uličku,
kudy tam přišel. Právě se chtěl zase tudy vrátit, když náhle zka-
meněl jako solný sloup, a omráčen neočekávaným zjevem, sta-
nul na místě; a povíme si nyní, jaký zjev to byl a jak se choval.

Pan Samuel Weller se ve svém hlubokém zadumání chvílemi
rozhlédl po starodávných zděných staveních kolem sebe a ob-
dařil občas mrknutím některou ducatou služebnou, která vy-
tahovala záclonu nebo otvírala v ložnici okno, když vtom se
před domem na konci nádvoří otevřela zelená zahradní branka
a muž, který ze zahrady vyšel, zelenou branku za sebou opět
pečlivě zavřel, otočil se a zamířil bystrým krokem právě k mís-
tu, kde stál pan Weller.

Nuže, hledíme-li na tuto událost jako na holou skutečnost,
samostatnou a bez jakékoli souvislosti s okolnostmi, které ji pro-
vázely, není na ní nic výjimečně neobyčejného, neboť na mno-
ha místech na světě vycházejí lidé ze zahrad, zavírají za sebou
zelenou branku, a dokonce i bystrým krokem odcházejí, aniž
tím nějak nepřiměřeně upoutají zvláštní pozornost veřejnosti.
Je proto jasné, že na tom muži nebo na jeho chování nebo obo-
jím bylo cosi mimořádného, co páně Wellerovu pozornost ob-

zvlášť zaujalo. Bylo-li již na něm něco takového nebo nebylo, nechť laskavě posoudí čtenář sám, až věrně vyličíme chování člověka, o němž je řeč.

Když ten muž za sebou zavřel zelenou branku, vykročil bystrým krokem po nádvoří, jak jsme již dvakrát řekli; ale sotva že zahlédl pana Wellera, zaváhal a zastavil se, jako by ho byly na okamžik přepadly rozpaky, jak se má pro tu chvíli zachovat. Ale protože zelenou branku za sebou důkladně zavřel a jiný východ kromě cesty kupředu se mu nenaskýtal, netrvalo mu nijak dlouho, aby si uvědomil, že chce-li se dostat ven, musí projít kolem pana Samuela Wellera. Vykročil tedy opět stejně bystře jako předtím a hleděl při chůzi upřeně před sebe. Nejpodivnější na tom člověku bylo, že krabatil a pitvořil tvář tak strašlivě a prazvláštně, že to svět ještě neviděl. Dílo přírody ještě nikdy nezměnily tak roztodivné umělé brázdy, jakými si ten člověk v jediném okamžiku přetvořil obličej.

„Jářku!“ řekl si pan Weller, když se muž blížil. „Todle je šlaka divný. Byl bysem se dušoval, že to je von.“

Muž přicházel, a čím víc se blížil, tím nestvůrněji měl zpitvořenou tvář.

„Na ty černý pačesy a fialový hadry bysem moh přísahat,“ řekl pan Weller, „ale takovej vobličej sem v životě eště nikdá neviděl.“

Když to pan Weller říkal, nabyly rysy mužovy tváře výrazu nestvůrně křečovitého, přímo příšerného. Musil však projít velmi blízko Sama, jehož pátravému pohledu se pod všemi těmi strašlivými škleby znetvořené tváře podařilo objevit něco příliš podobného malinkým očičkám pana Joba Trottera, aby se v nich člověk mohl snadno zmylit.

„Hej, pane pán!“ zvolal Sam zuřivě.

Neznámý se zastavil.

„Hej!“ vykřikl Sam ještě jednou a ještě drsněji.

Muž s příšerným obličejem se díval s výrazem výsostného překvapení po dvoře sem a po dvoře tam a po oknech okolních všude, jenom na Sama ne – a pak vykročil zas kupředu, ale nové zvolání ho opět zarazilo.

„Hej, pane pán, vy!“ zvolal Sam potřetí.

Cizinec už nemohl dále předstírat, že nepoznává, odkud se hlas ozývá, a když tedy neměl na vybranou, podíval se konečně Samu Wellerovi zpřímá do obličeje.

„Málo platný, Jobe Trottere,“ řekl Sam. „Dejte už pokoj a nechte toho šklíbení. Nemáte tý krásy tak moc nazbyt, abyste si moh dovolit tolik svezch půvabů zahazovat. Ty voči si zas pěkně zastrčte, kam patřej, nebo vám je srovnám, až vám vypadnou! Slyšíte mě?“

Poněvadž pan Weller vypadal na to, že má sto chutí jednat v duchu svých slov a splnit je do puntíku, páně Trotterův křečovitý škleb pozvolna roztával a jeho tvář nabyla opět přirozeného výrazu; potom zvolal s radostným překvapením: „Co to vidím? Pan Walker!“

„No jéjej,“ odpověděl Sam. „Ste asi šťastím celej bez sebe, že se vidíme, co?“

„Šťastím!“ zvolal Job Trotter. „Ó, pane Walkere, kdybyste jen věděl, jak jsem se na tohle setkání těšil! Je to na mě příliš, pane Walkere, je to nad moje síly, opravdu to nesnesu.“ A s těmi slovy propukl pan Trotter v hotovou potopu slz, rozpráhl náruč a s radostným nadšením sevřel pana Wellera v pevném objetí jako do kleští.

„Puste!“ zvolal Sam, tím jednáním znechucený, a marně se pokoušel vyprostit ze sevření svého nadšeného známého. „Pus-te, povídám. Co nade mnou tak cedíte, vy příruční stříkačko?“

„Samým šťastím, že vás vidím,“ odpověděl Job Trotter a pozvolna pouštěl pana Wellera z náruče, když u něho první známky kohoutění začínaly mizet. „Ó, pane Walkere, to je přespříliš.“

„Přespříliš!“ opakoval ozvěnou Sam. „Taky myslím, že toho je přesmoc – jak by ne! A copak byste mi teďka rád řek, he?“

Pan Trotter neodpovídal, neboť malinký růžový facalíček byl v plné činnosti.

„Copak byste mi rád řek, dřív než vám urazím hlavu?“ opakoval pan Weller výhrůžným hlasem.

„Chm?“ broukl pan Trotter s výrazem nevinného překvapení.

„Copak byste mi rád řek?“

„Já, pane Walkere?“

„Neříkejte mi Walker, menuju se Weller, šak to víte až moc dobře. Tak co bude, copak byste mi rád řek?“

„Namoutě, pane Walkere – totiž Wellere – je toho spousta, jen kdybyste se mnou chtěl někam zajít, kde bychom si moh-

li nerušeně pohovořit. Kdybyste jen věděl, jak jsem se po vás sháněl, pane Wellere –“

„Až ste se moh přetrhnout, co?“

„Opravdu, opravdu, pane,“ odpověděl pan Trotter a ve tváři se mu nehnul ani sval. „Ale podejte mi ruku, pane Wellere.“

Sam se na vteřinku zadíval na společníka a potom, jako by byl podlehl náhlému popudu, jeho žádosti vyhověl.

„A jakpak,“ řekl Job Trotter, když spolu odcházeli, „jakpak se daří vašemu milému, dobrému pánovi? Ó, to je opravdu vzácný muž, pane Wellere! Doufám, pane, že se tehdy v noci, jak bylo tak hrozně ošklivo, snad nenachladil?“

Při těch slovech se v očích Joba Trottera kmitl letmý záblesk zlomyslnosti tak prohnáné, že panu Wellerovi v sevřeně pěsti jen hrálo, jak prahl žhavou touhou vyjádřit své city na společníkových žebrech. Ale Sam se ovládl a odpověděl, že se jeho pánovi vede zvlášť znamenitě.

„Ó, to mě opravdu těší,“ odpověděl pan Trotter, „je tady?“

„A je tady váš?“ zeptal se Sam místo odpovědi.

„Ovšemže, je tady a velmi mě rmoutí, pane Wellere, když musím říci, že vyvádí čím dál tím hůř.“

„Ale, ale?“ podivil se Sam.

„Ó, hrůza – jedna hrůza!“

„V penzionátě?“ zeptal se Sam.

„Ne, ne, v penzionátě ne,“ odpověděl Job Trotter s týmž počtuchlým pohledem, kterého si Sam všiml už dříve. „Ne, v penzionátě ne.“

„Teda v tom domě se zelenýma vrátkama?“ řekl Sam a rychle pozoroval společníka.

„Ne, ne – ale kde, tam ne,“ odpověděl Job s chvatem, u něho velmi neobvyklým, „tam ne.“

„A co ste tam teda dělal vy?“ zeptal se Sam zostra s pronikavým pohledem. „Asi ste se za ty vrátka dostal náhodou, co?“

„Nu, pane Wellere,“ odpověděl Job, „nevím, proč bych před vámi měl skrývat svá menší tajemství, vždyť přece víte, jak jsme se hned spřátelili, sotva jsme se poznali. Snad se ještě pamatujete, jak družně jsme tehdy ráno spolu seděli?“

„Japabyne,“ odpověděl Sam netrpělivě. „Pamatuju se. No a?“

„Tedy,“ odpověděl Job a mluvil v odměřených výrazech a přidušeným hlasem člověka, který se svěřuje s důležitým tajemstvím,

„v tom domě se zelenými vrátky, pane Wellere, mají hodně služebnictva.“

„To by mohlo bejt, vypadá na to,“ přerušil ho Sam.

„No, no,“ pokračoval pan Trotter, „a je tam taky jedna kucharka, pane Wellere, která si zahospodařila nějaký ten krejcar, a kdyby se mohla udělat pro sebe, ráda by si otevřela kupecký krámk, takové hokynářství, víte?“

„Hm.“

„Tak je to, pane Wellere. Nu, pane, poznal jsem ji v kostele, kam chodívám na pobožnost. Mají tady ve městě velmi útulný kostelíček, pane Wellere, kde zpívají podle čtvrtého zpěvníku kostelních písní, který mívám obyčejně pořád při sobě, taková malá knížka, snad jste ji u mě viděl – a potom se z toho vyvinula známost, pane Wellere, a mohu se toho snad odvážit a prozradit vám, pane Wellere, že mám být tím kupcem.“

„No z vás bude moc roztomilej hokynář,“ odpověděl Sam a po očku se podíval na Joba Trottera pohledem plným hlubokého odporu.

„Největší výhoda, pane Wellere,“ pokračoval Job a při řeči se mu zalévaly oči slzami, „bude pro mě v tom, že budu mít možnost zanechat nynější ostudné služby u toho špatného člověka a věnovat se lepšímu a ctnostnějšímu životu, který by se spíš srovnával s duchem mé výchovy, pane Wellere.“

„Vás jistě vychovali znamenitě,“ řekl Sam.

„Ó, znamenitě, pane Wellere, znamenitě,“ odpověděl Job. Při vzpomínce na ctnostnou čistotu svého mládí vytáhl pan Trotter růžový kapesníček a vydatně se rozplakal.

„Taklenc s váma chodit do školy, na to ste musel bejt nevobyčejně milý klouček,“ řekl Sam.

„To jsem byl, pane,“ přisvědčil Job a zhluboka si povzdych. „Byl jsem miláčkem celé školy.“

„No,“ řekl Sam, „ani se nedivím. A jak šťastná byla asi vaše maminka, dyž ste pro ni byl takový potěšení!“

Při těch slovech si pan Job Trotter přiložil cípek růžového kapesníku k jednomu koutku oka, potom k druhému, a slzy se mu hrnuly přívalem.

„Co je s váma, člověče,“ řekl Sam rozhorleně. „Chelseaská vodárna se musí proti vám skovat. Co se mi tady roztejkáte? Zlý svědomí, jakej ste mizera?“

„Nemohu ovládnout své city, pane Wellere,“ řekl Job po krátké přestávce. „Když si pomyslím, jak můj pán vytušil, co jsem asi mluvil s vaším pánem, a odvezl mě proto poštovním kočárem, a když pak tu miloučkou dívenku přemluvil, aby řekla, že ho vůbec nezná, a podplatil ředitelku školy, aby tvrdila totéž, a jak to děvče nakonec opustil, protože měl za lubem něco lepšího! Ó, pane Wellere, až mě jímá hrůza!“

„Takle to teda bylo, co?“ zeptal se pan Weller.

„Na puntík tak,“ odpověděl Job.

„No,“ řekl Sam, když zatím došli skoro až k velkému hostinci, „chtěl bych si s váma trochu popovídat, Jobe, a esli teda nejste nijak zvlášť zadanej, tak bych se s váma rád sešel dneska večír U Velkého bělouše, tak někdy kolem osmý.“

„Přijdu jistě,“ pravil Job.

„To bych vám taky radil,“ odpověděl Sam s velmi významným pohledem, „nebo jinak bych se po vás třeba šel ptát za zelený vrátka, a to víte, moh bych vám to tam u kuchařinky nahnout.“

„Jistě za vámi přijdu, pane,“ pravil pan Trotter, a když Samovi stiskl s krajní vřelostí ruku, zvolna odcházel.

„Dej si pozor, Jobe Trottere, dej si pozor,“ řekl Sam, když se za ním díval, „nebo na mě tentokrát budeš trochu krátkej! Zatočím s tebou jaksepatří, to mi věř!“ Když dokončil tuto samomluvu a díval se ještě za Jobem, dokud mu nezmizel z očí, pospíšil si pan Weller nejkratší cestou do pánova pokoje.

„Všecko už běží, milospáne,“ oznámil Sam.

„Co běží, Same?“ zeptal se pan Pickwick.

„Našel sem je, milospáne,“ řekl Sam.

„Našel koho?“

„Toho špatenku všivýho a toho brečlavýho s černejšma pačesma.“

„Není možná, Same!“ zvolal pan Pickwick s krajní dychtivostí. „Kde jsou, Same, kde jsou?“

„Jen tiše, tiše!“ odpověděl pan Weller; a když pomáhal panu Pickwickovi při oblékání, vyložil mu dopodrobna válečný plán, podle kterého hodlá postupovat.

„Ale kdy se to má stát, Same?“ zeptal se pan Pickwick.

„Všecko má svůj pravej čas, milospáne,“ odpověděl Sam.

A stalo-li se to v pravý čas nebo ne, uvidíme později.

KAPITOLA DVACÁTÁ ČTVRTÁ,

v níž pan Petr Magnus začne žárlit a dáma středních let propadne obavám, což přivádí Pickwickovce do rukou spravedlnosti

Když pan Pickwick sešel do salónku, kde s panem Petrem Magnusem strávil včerejší večer, zastihl tam jmenovaného pána, který na sebe co nejslušivěji navěsil většinu toho, co obsahovaly obě brašny, kožená krabice na klobouky i hnědý papírový balík, jak právě přechází po pokoji ve stavu nejvyššího rozčilení a neklidu.

„Dobré jitro, pane,“ řekl pan Petr Magnus. „Co tomu říkáte, pane?“

„Budí to opravdu jedinečný dojem,“ odpověděl pan Pickwick a s dobromyslným úsměvem si prohlížel úbor pana Petra Magnuse.

„Ano, myslím, že je to působivé,“ řekl pan Magnus. „Vážený pane Pickwicku, poslal jsem jí do pokoje navštívenku.“

„Tak?“ pravil pan Pickwick.

„A číšník se vrátil se vzkazem, že mě čeká v jedenáct – v jedenáct, pane; a teď chybí už jen čtvrt hodiny.“

„To je už brzo,“ pravil pan Pickwick.

„Ano, to je už velmi brzo,“ odpověděl pan Magnus, „skoro až příliš brzo, aby to bylo příjemné – co říkáte, vážený pane Pickwicku?“

„Hlavní věc v takových případech je sebedůvěra,“ prohlásil pan Pickwick.

„To je také můj názor, pane,“ řekl pan Petr Magnus. „Mám velkou sebedůvěru, pane. Opravdu, vážený pane Pickwicku, ani bych nevěděl, proč by měl člověk v takovém případě cítit nějaký strach. Oč vlastně jde, vážený pane? Není přece proč se stydět, je to věc vzájemného dorozumění, nic víc. Na jedné straně manžel, na druhé manželka. Tak se alespoň na to dívám já, pane Pickwicku.“

„Je to názor velmi filozofický,“ odvětil pan Pickwick. „Ale snídane čeká, pane Magnusi. Prosím.“

Zasedli tedy k snídani; leč přes všechno páně Magnusovo vychloubání bylo zřejmé, že zápasí s povážlivě silným niterným neklidem, k jehož hlavním příznakům kromě jiných patřila i ztráta chuti k jídlu, nebezpečí, že co chvíli převrhne čajový

příbor, úporné a nepřírozené nucení do šprýmovnosti a neodolatelná touha dívat se každou druhou vteřinu na hodiny.

„Hi-hi-hi,“ kuckal se pan Magnus se strojenou veselostí, ale rozčilením zatím sotva dechu popadal. „Už chybí jen dvě minuty, pane Pickwicku. Nejsem bledý, pane?“

„Nijak zvlášť,“ odpověděl pan Pickwick.

Nastala krátká přestávka.

„Prosím za prominutí, pane Pickwicku, ale už jste někdy v životě něco takového podnikl?“ zeptal se pan Magnus.

„Myslíte tím, zda jsem již žádal o něčí ruku?“ pravil pan Pickwick.

„Ano.“

„Nikdy,“ pravil pan Pickwick velmi důrazně, „nikdy.“

„Nemáte tedy ani tušení, jak nejlépe začít?“ tázal se pan Magnus.

„Nu,“ pravil pan Pickwick, „utvořil jsem si v té věci sice jisté vlastní názory, ale protože jsem je ještě sám v životě nevyzkoušel, byl bych nerad, kdybyste je přijímal jako směrnice a řídil podle nich své jednání.“

„Za každou radu, pane, bych se vám cítil hluboce zavázán,“ řekl pan Magnus a podíval se opět na hodiny, jejichž ručičky ukazovaly už málem pět minut po jedenácté.

„Nuže, pane,“ pravil pan Pickwick s výsostnou důstojností, již tento velký muž dovedl dodat svým výrokům hluboké působivosti, když si to přál. „Začal bych tedy tím, pane, že bych nejdříve složil hold kráse dámy a jejím ctnostem a přednostem, a od těch bych, pane, potom přešel k vlastní nehodnosti.“

„Výborně,“ řekl pan Magnus.

„Rozumějte však, pane, že nehoden bych byl pouze *jí*,“ pokračoval pan Pickwick, „a abych ukázal, pane, že nejsem nehoden v širším slova smyslu, vylíčil bych jí stručně běh dosavadního života i současné životní podmínky. Na to bych navázal, že pro každou jinou bych jistě byl velmi žádoucím mužem. Potom bych se podrobněji rozhovořil o vřelosti své lásky a hloubce své oddanosti. V té chvíli bych možná pocítil pokušení chopit se její ruky.“

„Ano, rozumím,“ přisvědčil pan Magnus, „to by znamenalo velmi mnoho.“

„Pak bych, pane,“ pokračoval pan Pickwick stále ohnivěji, když výjev nabýval v jeho představě barev živějších a živějších,

„pak bych, pane, přišel s přímou a prostou otázkou: ‚Vezmete si mě?‘ Myslím, že uvažuji správně, jestliže předpokládám, že by při těch slovech odvrátila hlavu.“

„Myslíte, že to lze očekávat s určitostí?“ tázal se pan Magnus. „Protože kdyby to neudělala v pravou chvíli, přivedla by mě do rozpaků.“

„Mám za to, že to udělá,“ pravil pan Pickwick. „A potom, pane, bych jí stiskl ruku a myslím – *myslím*, pane Magnusi –, až bych to učinil a za předpokladu, že by neodporovala, bych jí pak něžně odtáhl kapesníček – který si dáma, soudím-li na základě svých nepatrných znalostí lidské povahy správně, bude v tu chvíli tisknout na oči – a ve vši počestnosti bych jí uloupil polibek. Myslím, že bych ji políbil, pane Magnusi, a jsem pevně přesvědčen, že by mi právě v tom okamžiku, hodlá-li dáma mou nabídku vůbec přijmout, do ucha ostýchavě zašeptala své stydlivé ‚ano‘.“

Pan Magnus sebou trhl, nakrátko se mlčky zahleděl do páně Pickwickovy oduševnělé tváře, pak (hodiny ukazovaly již deset minut po jedenácté) mu vřele potřásl rukou a se zoufalým odhodláním vyběhl z pokoje.

Pan Pickwick se procházel zvolna sem a tam; hodinová ručička, která se řídila jen druhou částí jeho příkladu, došla k číslici, jež značí půlhodinu, když se náhle otevřely dveře. Obrátil se v domněnku, že uvidí pana Petra Magnuse, a místo něho spatřil veselou tvář pana Tupmana, vážný obličej pana Winkla a bystroduché rysy pana Snodgrasse. Pan Pickwick se s nimi ještě vítal, když do pokoje vhonek pan Petr Magnus.

„Přátelé, to je pán, o kterém jsem vám právě říkal – pan Magnus,“ pravil pan Pickwick.

„Služebník, pánové,“ řekl pan Magnus zjevně velmi značně vzrušen. „Pane Pickwicku, dovolte na okamžik, jen několik slov – prosím.“

Při těch slovech se pan Magnus zapřáhl ukazováčkem do knoflíkové dírky na páně Pickwickově klopě, odvedl ho do okenního výklenku a pravil:

„Blahopřejte mi, pane Pickwicku, řídil jsem se vaší radou do poslední písmenky.“

„A bylo to tak všechno dobře, že?“ otázal se pan Pickwick.

„Všechno, pane, lepší to ani být nemohlo,“ odvětil pan Magnus. „Pojďte, prosím. Omluvte nás na okamžik, pánové.“ A s po-

dobným chvatným řečením vyvlekl pan Petr Magnus pana Pickwicka z pokoje. U sousedních dveří na chodbě se zastavil a zlehka zaklepal.

„Volno,“ ozval se ženský hlas.

A vešli.

„Slečno Witherfieldová,“ řekl pan Magnus, „dovolte, abych vám představil svého nejlepšího přítele pana Pickwicka. Pane Pickwicku, dovoluji si vás seznámit se slečnou Witherfieldovou.“

Dáma stála na druhém konci pokoje. Pan Pickwick se uklánil a mezi tím vytahoval z kapsy u vesty brýle, aby si je nasadil; ale sotva je měl na nose, s výkřikem překvapení o několik kroků ucouvl a dáma si s tlumeným vyjeknutím zakryla tvář rukama a sklesla na židli; pan Petr Magnus při tom strnul na místě jako zkamenělý a hleděl z jednoho na druhého s výrazem, který vyjadřoval svrchovanou hrůzu a úžas.

To ovšem bylo chování podle všech zevních známek krajně nevysvětlitelné; ale pravda je ta, že pan Pickwick, sotva si nasadil brýle, objevil v nastávající paní Magnusové dámu, do jejíhož pokoje se minulé noci neomluvitelně vetřel; a že dáma, sotva si pan Pickwick osedlal nos brýlemi, ihned poznala obličej, který v noci viděla orámovaný hrůzostrašnou noční čepicí. Proto dáma vyjekla a pan Pickwick polekaně ucouvl.

„Pane Pickwicku!“ zvolal pan Magnus úžasem bez sebe. „Vysvětlete, co to znamená, prosím! Vysvětlete mi, co to všechno znamená, pane!“ dodal pan Magnus hlasem hrozivým a silnějším.

„Pane,“ pravil pan Pickwick, poněkud popuzen náhlostí, s jakou se pan Petr Magnus přiklonil k rozkazovacímu způsobu, „odpírám odpověď na tuto otázku.“

„Odpíráte odpověď, pane?“ ptal se pan Magnus.

„Ano, odpírám, pane,“ odvětil pan Pickwick. „Bez souhlasu a svolení této dámy odmítám říci cokoliv, co by mohlo být na újmu její pověsti nebo co by mohlo vzbudit v jejím srdci trapné vzpomínky.“

„Slečno Witherfieldová,“ řekl pan Petr Magnus, „znáte toho člověka?“

„Znám-li ho!“ opáčila dáma středních let váhavě.

„Ano, madam, znáte-li ho. Řekl jsem, znáte-li ho,“ odpověděl pan Magnus, hněvem celý říčný.

„Viděla jsem ho,“ potvrdila dáma středních let.

„Kde?“ ptal se pan Magnus. „Kde?“

„To,“ odpověděla dáma středních let, vstala a odvrátila hlavu, „to neřeknu za nic na světě.“

„Chápu vás, madam,“ pravil pan Pickwick, „a vážím si vašeho jemnocitu; spolehněte, prosím, že to nikdy v životě neprozradím ani já.“

„Na mou pravdu, madam,“ řekl pan Magnus, „se zřetelem k poměru, v jakém nyní stojím vůči vaší osobě, odbýváte tuto věc náramně chladnokrevně – náramně chladnokrevně, madam.“

„Jste ukrutný, pane Magnusi!“ zvolala dáma středních let a rozplakala se vskutku velmi prudce.

„Zahroťte své výtky proti mně, pane,“ vmísil se do hovoru pan Pickwick, „je-li vůbec někdo vinen, pak jsem to jedině já.“

„Ó! Jedině vy jste tedy vinen, jedině vy, pane?“ řekl pan Magnus. „Už – už – do toho jasně vidím, pane. Teď litujete svého rozhodnutí, nemám pravdu?“

„Svého rozhodnutí?“ zvolal pan Pickwick.

„Svého rozhodnutí, pane. Ó! Netvařte se tak udiveně, prosím,“ řekl pan Magnus. „Pamatuji si vaše včerejší slova, pane. Přijel jste sem, pane, abyste odhalil proradnost a faleš osoby, jejíž věrnosti a cti jste slepě důvěřoval – že?“ Tu si pan Petr Magnus popřál protáhlý úšklebek; a když si sundal zelené brýle – které nyní v záchvatu žárlivosti pravděpodobně považoval za zbytečné –, koulel drobnýma očkama, až bylo hrůza na něho pohledět.

„He?“ dodal pan Magnus a ušklíbl se podruhé a ještě posupněji. „Ale to mi zodpovíte, pane!“

„Co zodpovím?“ zeptal se pan Pickwick.

„Nu, dobře, dobře, pane,“ odpověděl pan Magnus a rázoval po pokoji sem a tam. „Dobře, dobře!“

Zdvojené slůvko „dobře“ je velmi pravděpodobně výraz značně obsažný, neboť se nepamatujeme, že bychom se kdy byli nachomýtlí k hádce na ulici, v divadle, v hospodě nebo kdekoli jinde, při níž by se nebylo toto rčení uplatnilo jako samozřejmá odpověď na všechny výbojné dotazy. „A to si, pane, říkáte slušnej člověk?“ „Nu dobře, dobře, pane.“ – „Chtěl jsem snad té mladé dámě něco říkat, pane?“ „Nu dobře, dobře, pane.“ – „Chcete, abych vám vomlátil hlavu vo zeď, pane?“ „Nu dobře, dobře, pane.“ – Rovněž lze pozorovat, že se zdá, jako by se v tom

všeobecném „dobře, dobře“ skrýval jakýsi výsměšný osten, který vzbudí v hrudi člověka, jemuž se tak odpovídá, mnohem prudší hněv, než jaký v něm dovede vzbudit sebestupší lání a zlořečení.

Nechceme tím však nikterak tvrdit, že užití tohoto odseknutí vůči panu Pickwickovi vzbudilo v jeho duši přesně stejný pocit rozhořčení, jaký by bylo neklamně vyvolalo v nitru člověka všedního. Prostě jen uvádíme skutečnost, že pan Pickwick otevřel dveře pokoje a úsečně zavolal:

„Tupmane, pojdte sem!“

Vzápětí vešel pan Tupman a jeho výraz prozrazoval velmi silné překvapení.

„Tupmane,“ pravil pan Pickwick, „poněkud choulostivé tajemství, týkající se této dámy, je příčinou nedorozumění, které právě vzniklo mezi tímto pánem a mnou. Když ho ve vaší přítomnosti ujistím, že se ta věc nijak netýká jeho osoby a že ani v nejmenším nesouvisí s jeho záležitostmi, nemusím vás snad prosit, abyste laskavě vzal na vědomí, že bude-li to popírat ještě dále, dává tím najevo pochybnost o mé pravdomluvnosti, což budu ovšem pokládat za nesmírnou urážku.“ Za této řeči se pan Pickwick díval na pana Petra Magnuse mudrcským pohledem vševěda.

Páně Pickwickovo přímé a čestné jednání, provázené onou püsobivostí a rázností řeči, která byla tak význačným rysem jeho bytosti, by bylo dokázalo přesvědčit každého rozumného člověka; ale mysl pana Petra Magnuse byla v té chvíli naneštěstí právě všechno, jen ne rozumně spořádaná. A proto místo aby přijal páně Pickwickovo vysvětlení, jak by byl učinil každý rozumný člověk, začal se rozčilovat, až se vemluvil a vydráždil do palčivého, sžíravého, drásavého rozvášnění, a hovořil o tom, čím je povinován vlastnímu citění, a o všelijakých podobných věcech; přitom dodával svému řečnění důrazu tím, že rázoval křížem krážem po pokoji a rval si vlasy a pro zpestření občas vystřídal tyto zábavy tím, že do páně Pickwickovy lidumilné tváře zahrozil pěstí.

Ani pan Pickwick, který si byl vědom vlastní nevinny a počestnosti a který byl roztrpčen, že neblahým řízením osudu zapletl dámu středních let do tak nepříjemného postavení, nebyl v rozpoložení tak klidným, jak bývalo u něho obvyklé. Následek toho byl, že proud slov sílil a hlasy mohutněly ještě prudčeji, a nakonec řekl pan Magnus panu Pickwickovi, že o něm ještě

uslyší, načež pan Pickwick s chvályhodnou zdvořilostí odpověděl, že čím dříve o něm uslyší, tím lépe; tu pak dáma středních let utekla zděšeně z pokoje, odkud pak pan Tupman vyvekkl pana Pickwicka a zanechal tam pana Petra Magnuse o samotě s jeho myšlenkami.

Kdyby byla dáma středních let přicházela dost často do styku s ruchem vnějšího světa nebo kdyby si byla vzala vůbec nějaké ponaučení ze způsobů a zvyklostí těch, kdo tvoří zákony a udávají tón, byla by věděla, že taková zuřivost je vlastně nejneškodnější věc pod sluncem, ale protože žila povětšinou na venkově a nikdy nečetla parlamentní debaty, byla v těchto zvláštních jemnostkách vzdělaného světa jen málo zběhlá. A proto, když doběhla do svého pokoje, zatarasila dveře na zavoru a začala v mysli probírat výjev, jehož byla právě svědkem, zjevovaly se její rozrušené obrazotvornosti nejstrašlivější obrazy krveprolití a zkázy, z nichž snad ještě nejkratší byl obraz pana Petra Magnuse v životní velikosti, dekorovaného na levé straně prsou celou salvou kulek, jak ho čtyři muži odnášejí domů. Čím víc dáma středních let přemítala, tím víc propadala hrůze a nakonec se rozhodla, že se odebere do měšťanostova domu a požádá ho, aby na pana Pickwicka a pana Tupmana bez meškání uvalil vazbu.

Dámu středních let přivedly k tomuto rozhodnutí rozličné úvahy, z nichž hlavní byla, že tím podá panu Petru Magnusovi nesporný důkaz, jakou k němu chová oddanost a jak úzkostlivě dbá o jeho bezpečnost. Zнала až příliš dobře jeho žárlivou povahu, aby si troufala dotknout se i jen sebemenší narážkou pravé příčiny svého rozrušení, když spatřila pana Pickwicka; a také měla plnou důvěru, že její osobní vliv i dar výmluvnosti stačí toho malého muže přesvědčit a ukonejšit jeho bouřlivou žárlivost, jestliže ovšem pan Pickwick zmizí z obzoru, a tak se zabrání možnosti nové hádky. Dáma středních let si nasadila čepcovitý klobouk, zabalila se do velkého šátku a s hlavou plnou těchto úvah se odebrala přímo do měšťanostova sídla.

Blahorodý pán Jiří Nupkins, výše zmíněný měšťanosta čili purkmistr, sudí a rychtář v jedné osobě, byla úřední vrchnost tak vznešená, jakou by snad nestačil najít ani nejrychlejší chodec, i kdyby hledal celý den mezi slunce východem a západem dvacátého prvního června, který je podle údajů kalendáře nejlepším dnem v roce, a poskytl by mu proto k pátrání nejdelší možnou

lhůtu. Právě toho dne ráno byl pan Nupkins v rozpoložení krajně rozčileném a podrážděném, neboť v městě došlo k povstání; všichni žáci největší místní školy se spikli, že vymlátí neoblíbenému ovocnáři okna, potupným hulákáním zahnali obecního sluhu a házeli jablka po strážníkovi – obstarožním pánovi ve vysokých botách, povoláném na místo, aby vzpouru potlačil –, který bděl nad dodržováním pořádku jako jinoch, muž i stařec již nejméně půl století. A pan Nupkins trůnil v křesle, mračil se jako uražený majestát a kypěl hněvem, když mu ohlásili dámu, která přichází v jakési naléhavé, ryze soukromé a zvláštní věci. Pan Nupkins se tvářil hrůzostrašně klidně, když rozkázal, aby dámu uvedli. Tento rozkaz, jako všechna nařízení vladařů, úřadů a jiných mocných tohoto světa, byl splněn a slečna Witherfieldová, půvabně vzrušená, vklouzla ihned do místnosti.

„Muzzle!“ křikl měšťanosta.

Muzzle byl malý sluha s dlouhým tělem a krátkýma nohama.

„Muzzle!“

„Prosím, Vaše Milosti.“

„Podej židli a odejdi.“

„Prosím, Vaše Milosti.“

„Nuže, dámo, rače přednést svou věc,“ pravil měšťanosta.

„Je to věc velmi trapná, pane,“ řekla slečna Witherfieldová.

„Rád věřím, dámo,“ pravil měšťanosta. „Ale uklidněte se, prosím.“ V té chvíli se pan Nupkins tvářil blahosklonně. „A pak mi řekněte, jaká úřední věc vás ke mně přivádí, dámo.“ Tady zvítězil úřad nad člověkem a pan Nupkins se tvářil zase přísně.

„Velmi mě rmoutí, pane, že vám to musím oznámit,“ řekla slečna Witherfieldová, „ale obávám se, že zde dojde k souboji.“

„Zde, dámo?“ pravil měšťanosta. „Kde, dámo?“

„V Ipswichi.“

„V Ipswichi, dámo? Souboj v Ipswichi?“ pravil měšťanosta, z té představy zděšením celý bez sebe. „Nemožné, dámo, jsem přesvědčen, že nikdo v našem městě nemůže na takovou věc ani pomyslit. Namouvěru, dámo, víte vůbec o činnosti našeho městského úřadu? Neslyšela jste snad, dámo, jak jsem loni čtvrtého května, v doprovodu pouze šedesáti pomocných strážníků a pod hrozbou nebezpečí, že padnu za oběť vzkypělým vášním rozběsněného davu, vtrhl na zápasíště a zakázal pěstní zápas mezi middlesexským Cvalíkem a suffolkským Kohoutem?

Souboj v Ipswichi, dámo? Nemyslím – to nemyslím,“ pravil měšťanosta víc k sobě než k návštěvě, „že by v městě mohli být dva muži dost smělí a otrlí, aby zamýšleli takové porušení klidu a pořádku tohoto města.“

„Má zpráva je však, bohužel, až příliš pravdivá,“ řekla dáma středních let. „Byla jsem svědkem jejich sporu.“

„To je mimořádně neslýchané,“ pravil užaslý měšťanosta. „Muzzle!“

„Prosím, Vaše Milosti.“

„Pošli sem hned pana Jinkse! Okamžitě!“

„Prosím, Vaše Milosti.“

Muzzle odešel a do místnosti vstoupil bledý písař ve středních letech, se špičatým nosem, nedoživený a v ošuntělém tmavém obleku.

„Pane Jinksi,“ pravil měšťanosta. „Pane Jinksi!“

„Prosím, pane,“ odpověděl pan Jinks.

„Tato dáma, pane Jinksi, sem přišla oznámit, že se u nás v městě chystá souboj.“

Pan Jinks, který byl na rozpacích, co vlastně má udělat, se usmál poníženým úsměvem podřízeného člověka.

„Čemu se smějete, pane Jinksi?“ pravil měšťanosta.

Pan Jinks okamžitě zvažněl.

„Pane Jinksi,“ pravil měšťanosta, „jste blázen!“

Pan Jinks pohlédl pokorně na vrchnost a zahryzl se do konce brku.

„Vidíte možná na té zprávě něco velmi směšného, pane, ale říkám vám jen tolik, pane Jinksi, že na věci je velmi málo k smíchu,“ pravil měšťanosta.

Nedoživený Jinks si povzdychl, jako by si docela dobře uvědomoval, že má opravdu velmi málo důvodů, aby se veselil; a když dostal příkaz, aby sepsal oznámení, které dáma přednesla ústně, odšoural se k sedadlu a pustil se do psaní.

„Ten Pickwick, pokud rozumím, je hlavní účastník, že?“ pravil měšťanosta, když písař dopsal výpověď.

„Ano, je,“ řekla dáma středních let.

„A druhý výtržník – jakpak se jmenuje, pane Jinksi?“

„Tupman, pane.“

„Tupman je svědek?“

„Ano.“

„Druhý hlavní účastník zmizel, jak říkáte, dámo?“

„Ano,“ odpověděla slečna Witherfieldová a krátce si odkašlala.

„Velmi dobře,“ pravil měšťanosta. „Máme tu tedy dva hrdlořezy z Londýna, kteří sem přijeli vyhlazovat poddané Jeho Veličenstva; domnívají se patrně, že v takové vzdálenosti od hlavního města je rámě spravedlnosti slabé a nemohoucí. Budou výstrahou všem. Vyhotovte zatykače, pane Jinksi! Muzzle!“

„Prosím, Vaše Milosti.“

„Je dole Grummer?“

„Je, vaše Milosti.“

„Pošli ho nahoru.“

Poslušný Muzzle odešel a hned se zase vrátil a přiváděl po staršího pána ve vysokých botách, který vynikal zejména nosem jako okurka, chraplavým hlasem, tabákově hnědým kabátem a roztěkaným pohledem.

„Grummere,“ pravil měšťanosta.

„Vaše Msti?“

„Je už v městě klid?“

„Ujde to, Vaše Msti,“ odpověděl Grummer. „Veřejné mínění se už trochu uklidnilo, jenžto kluci běželi na kriket.“

„V dnešních dobách nepomůže nic než rázný zákrok, Grummere,“ pravil měšťanosta rozhodným tónem. „Jestliže se tu moc a váha královských úředníků obrací vniveč, nezbyvá než sáhnout k zákonu o srocování. A nemůže-li ta okna uchránit moc civilní, Grummere, musí občanskou moc i ta okna ochránit moc vojenská. Domnívám se, že to je jedna ze stěžejních zásad ústavy, pane Jinksi, že?“

„Zajisté, pane,“ přisvědčil Jinks.

„Velmi dobře,“ pravil měšťanosta a podpisoval zatykače.

„Grummere, hned odpoledne mi ty lidi předvedete. Najdete je U Velkého bělouše. Vzpomínáte si na případ middlesexského Cvalíka a suffolkského Kohouta, Grummere?“

Pan Grummer vyjádřil složitým potřásáním hlavy, že si vzpomíná a že na to do smrti nezapomene – což vskutku nebylo ani pravděpodobné tak dlouho, dokud se mu to nebude den co den připomínat.

„Tohle je dokonce ještě protiústavnější,“ pravil měšťanosta, „tohle je ještě zločinnější rušení klidu a hrubší zásah do práv

Jeho Veličenstva. Domnívám se, že souboj je jedním z nejméně sporných výsadních práv Jeho Veličenstva, pane Jinksi, že?“

„Výslovné ustanovení Velké charty svobod z roku 1215, pane,“ odpověděl Jinks.

„Jeden z nejskvělejších drahokamů v britské koruně, vyrvaný Jeho Veličenstvu v boji se šlechtickými many, pane Jinksi, že?“ pravil měšťanosta.

„Zcela správně, pane,“ odpověděl pan Jinks.

„Velmi dobře,“ pravil měšťanosta a hrdě se napřímil, „nestrpíme, aby v této části říše Jeho Veličenstva někdo zasahoval do jeho práv. Grummere, přiberte si pomoc a zatkněte ty osoby co možná nejdřív. Muzzle!“

„Prosím, Vaše Milosti.“

„Doprovod' dámu ven.“

Slečna Witherfieldová odešla zabrána do úvah o měšťanostově učenosti a důmyslu, které na ni udělaly hluboký dojem; pan Nupkins odešel, aby se zabral do přesnídávky; pan Jinks se zabral do sebe – neboť to bylo jediné místo, kam se mohl uchýlit, kromě skládací pohovky v pokojíku, kterého rodina jeho bytné používala přes den pro sebe – a pan Grummer odešel, aby věnoval všechny své síly splnění nynějšího úkolu a svým osobitým způsobem smyl pohanu, spáchanou téhož rána jak přímo na jeho osobě, tak i na druhém představiteli královské moci, obecním sluhovi.

Zatímco se dály tyto různé a rozhodné přípravy k udržení veřejného klidu a zachování pokoje mezi poddanými Jeho Veličenstva krále, zasedl pan Pickwick s přáteli klidně k obědu. Nikdo neměl nejmenší tušení, jaké dalekosáhlé události jsou na obzoru, a všichni byli velmi hovorní a družní. Pan Pickwick byl k velkému veselí svých stoupenců, a zejména pana Tupmana, ve vyprávění o svém dobrodružství z minulé noci právě v nejlepší, když se otevřely dveře a do místnosti nahlédla jakási tvář ne zrovna vábná. Oči této odpudivé tváře se na několik vteřin velmi vážně zahleděly na pana Pickwicka a to, co spatřily, je podle všeho uspokojilo, neboť tělo, k němuž odpudivý obličej patřil, se zvolna vtáhlo do pokoje a poskytlo tak pohled na postavu postaršího člověka ve vysokých botách – a abychom již čtenáře déle nenapínali, zkrátka ty oči byly těkavé oči pana Grummera a to tělo bylo tělo téhož pána.

Postup páně Grummerova jednání byl sice odborně úřední, ale zvláštní. Prvním činem pana Grummera bylo, že zevnitř zamkl dveře; druhým, že si bavlněným šátkem velmi pečlivě utřel hlavu i obličej; třetím, že si na nejbližší židli položil klobouk, do něhož předtím vložil bavlněný šátek; a čtvrtým to, že z náprsní kapsy kabátu vytáhl krátký obušek zakončený mosaznou korunkou a s vážným, skoro strašidelným výrazem jím pokynul panu Pickwickovi.

První přerušil užaslé ticho pan Snodgrass. Nakrátko se zadíval upřeně na pana Grummera a potom pronesl s důrazem: „To je soukromý pokoj, pane. Soukromý pokoj.“

Pan Grummer zavrtěl hlavou a odpověděl: „Pro Jeho Veličenstvo není žádný pokoj soukromý, jak se jednou překročí práh domovních dveří. Takový je zákon. Jsou sice lidi, co tvrdějí, že Angličanův dům je jeho hrad, ale to je humbuk.“

Pickwickovci se po sobě dívali s výrazem údivu v očích.

„Který z vás je pan Tupman?“ zeptal se pan Grummer. Pana Pickwicka vytušil jakýmsi pudovým vnuknutím, toho poznal naráz.

„Já jsem Tupman,“ odpověděl vlastník toho jména.

„Já jsem zákon,“ řekl pan Grummer.

„Jakže?“ zvolal pan Tupman.

„Zákon,“ odpověděl pan Grummer, „zákon, veřejné právo a výkonná moc; to jsou má jména; a tady je má plná moc. N. Tupman, N. Pickwick – pro rušení veřejného pořádku – proti Jeho Veličenstvu králi – v té věci se nařizuje a ukládá – a tak dále a štamptíle a podpis. Zatýkám vás, Pickwicku! I vás, Tupmane! – jak shora psáno.“

„Co myslíte tou opovázlivostí?“ zvolal pan Tupman a vyskočil. „Jděte odtud!“

„Hej,“ křikl Grummer, když spěšně ustoupil ke dveřím a maličko je pootevřel. „Dubbley!“

„No?“ ozval se hluboký hlas z chodby.

„Poďte sem, Dubbley.“

Na tento rozkaz se objevil muž s umouněným obličejem, něco přes šest stop velký a přiměřeně k tomu tlustý; protáhl se pootevřenými dveřmi (příčemž ve tváři silně zrudl) a vstoupil do místnosti.

„Jsou vostatní pomocný venku, Dubbley?“ zeptal se pan Grummer.

Pan Dubbley byl nemluvný člověk a přisvědčil pouze kývnutím.

„Zavolejte čet, který velíte, sem dovnitř,“ řekl Grummer.

Pan Dubbley učinil podle rozkazu; a do místnosti se vrhnul hlouček mužů, každý s krátkým obuškem s mosaznou korunou. Pan Grummer zastrčil obušek do kapsy a pohlédl na pana Dubbleyho; pan Dubbley zastrčil obušek do kapsy také a pohlédl na čet; četa zastrčila do kapsy obušky a pohlédla na pány Tupmana a Pickwicka.

Pan Pickwick a jeho stoupenci povstali jako jeden muž.

„Co znamená tento nehorázný vpád do mého soukromí?“ tápal se pan Pickwick.

„Kdo se opovazuje zatýkat mne?“ zvolal pan Tupman.

„Co tu chcete, ničemové?“ zvolal pan Snodgrass.

Pan Winkle neřekl nic, ale upřel zrak na Grummera a díval se na něho pohledem, který by byl Grummerovi – kdyby byl měl vůbec nějaký cit – jistě projel mozkem. Ale takto na něho neměl žádný viditelný účinek.

Když výkonná moc zpozorovala, že se pan Pickwick a jeho přátelé hodlají postavit autoritě zákona na odpor, začala si velmi významně vyhrnovat rukávy u kabátu, jako by srazit je napřed k zemi a pak je sebrat byl pouhý odborně řemeslný výkon, na který stačí jen vzpomenout, aby se jako docela samozřejmá část úředního postupu vykonal. Tento projev se neminul u pana Pickwicka účinkem. Kratičkou chvíli se stranou radil s panem Tupmanem a pak prohlásil, že je ochoten odebrat se do měšťanostova sídla; žádal jen všechny zde na místě přítomné, aby vzali na vědomí, že má pevný úmysl vznést proti tomuto neslýchanému zásahu do svých práv Angličana rozhodnou stížnost hned, jakmile bude zase na svobodě. Tomu se celá zde na místě přítomná výkonná moc dala srdečně do smíchu; jedinou výjimkou byl pan Grummer, jenž patrně považoval i sebemenší poskvrnu božských práv úřední vrchnosti za jakýsi druh rouhání, které se nesmí trpět.

Ale právě když pan Pickwick projevil ochotu podřídit se zákonům vlasti, a právě když se číšníci a čeledíni, pokojské a postilióni, kteří se těšili na zábavný rozruch, jež jeho zjevná zarpulost slibovala, začínali zklamaně a mrzutě rozcházet, vyskytla se potíž, kterou nikdo nepředvídal. Pan Pickwick se totiž přes

veškerou úctu, kterou pociťoval k ústavně dosazeným úřadům, rozhodně zpěchoval jít po veřejné ulici a dát se vést četou strážců zákona jako sprostý zločinec. Pan Grummer se zase se zřetelem na vzbouřenou hladinu veřejné nálady (neboť byl poloviční svátek, odpoledne nebyla škola a kluci se ještě nevrátili domů) stejně rozhodně ohrazoval proti návrhu, aby šel po protější straně ulice a spokojil se páně Pickwickovým čestným slovem, že půjde rovnou cestou k měšťanostovi; a jak pan Pickwick, tak i pan Tupman stejně zarputile odmítali zaplatit jízdu poštovním kočárem, jediným slušným dopravním prostředkem, který bylo možno opatřit. Rozepře byla bouřlivá a k rozhodnutí stále nedocházelo; a právě když se výkonná moc užůž chystala přemoci páně Pickwickovy námitky proti tomu, aby šel k měšťanostovi pěšky, prostým a vezdy osvědčeným prostředkem, totiž zkrátka ho tam odnést, náhle si kdosi vzpomněl, že na dvoře hostince stojí stará krytá nosítka, původně zhotovená pro jistého bohatého pána s majetkem v dluhopisech a s pakostnicí v údech, která pojmu pana Pickwicka s panem Tupmanem přinejmenším stejně vhodně jako moderní poštovní kočárek. Najali tedy nosítka a přinesli je do síně; pan Pickwick a pan Tupman se do nich stěsnali a stáhli záclonky; ve spěchu se našli potřební nosiči; a průvod se s velkou okázalostí hnul. Četa pomocných strážníků obklopila nosítka, pan Grummer a pan Dubbley kráčeli vítězoslavně v čele, pan Snodgrass a pan Winkle vzadu a vedli se pod paží, zadní voj tvořila ipswichská ulice.

Místní obchodnictvo, ačkoliv mělo o povaze provinění pojem pouze velmi nejasný, nemohla podívaná na průvod jinak než velmi povznášet a blažit. Hle, vizte to mocné rámě zákona, které dopadlo na hlavu dvou provinilců ze samého hlavního města s pádností dvaceti zlatotepeckých palic! A ten mohutný stroj spravedlnosti řídí ruka jejich vlastního měšťanosti a jeho kola uvádějí v pohyb jejich vlastní služebníci zákona; a jejich spojenému úsilí se zdařilo oba zločince bezpečně uzavřít do těsného prostoru krytých nosítek! Mnoho bylo výrazů pochvaly i obdivu, které zdravily pana Grummera, když kráčet s obuškem v ruce v čele pěší kavalkády; halas, jímž ho provázeli nemodlení nemytí, zněl mocně a neutuchal; a za těchto hromadných důkazů veřejného souhlasu se procesí šinulo důstojně a velebně dál.

Pan Weller, oblečený v obvyklé ranní kazajce s černými kalikovými rukávy, se právě vracel se svěšenou hlavou a pokleslou myslí z neúspěšné obhlídky tajemného domu se zelenou branvou; a když zdvihl oči, spatřil dav lidí, jak se hrne ulicí a obklopuje předmět, který se velmi podobá nosítkům. Nijak nerad, že může odvrátit myšlenky od nezdařené výpravy, ustoupil stranou, aby si prohlédl průvod, až bude přecházet kolem, a když viděl, že dav velmi nadšeně jása a huláká, začal ihned provolávat slávu také – už jen proto, aby povyrazil sebe – a křičel, co mu hrdlo i plíce stačily.

Přešel pan Grummer, přešel pan Dubbley, přešla nosítka a přešla zvláštní četa pomocných strážníků a Sam ještě stále přizvukoval nadšenému volání davu a křičel a mával kloboukem, jako by byl vrcholným opojením z nejztržštěnější radosti úplně bez sebe (ačkoliv neměl ovšem ani nejmenší tušení, oč vlastně jde), když ho náhle zarazil nečekaný zjev pana Winkla a pana Snodgrasse.

„Nač ten poprask, pánové?“ křičel Sam. „Kohopak to v tý smuteční kukani maj?“

Oba pánové odpověděli najednou, ale v divoké vřavě jejich slova zanikla.

„Koho?“ křikl Sam ještě jednou.

Ještě jednou se k němu nesla jejich společná odpověď; a třebaže mu k sluchu nedoletěla, Sam z pohybu obojích rtů poznal, že vyslovily magické slovo „Pickwick“.

To stačilo. Ve vteřině se pan Weller prodral davem, zastavil nosiče a rozkročil se před statným Grummerem.

„Hej, starej pane!“ řekl Sam. „Kohopak to máte tady v tý kukani?“

„Z cesty!“ zvolal pan Grummer, jehož důstojnost, stejně jako důstojnost velmi mnoha jiných lidí, trochou lidové přízně podivuhodně stoupala.

„Jestli neposlechne, tak ho srazte,“ pravil pan Dubbley.

„Sem vám náramně vděčnej, starej pane,“ odpověděl Sam, „že na mě máte takový vohledy, a eště vděčnější sem tady tomu druhému pánovi, co vypadá, jako by byl zrovna utek z nějaký lidožroutský menažerie, že umí dávat takový pěkný rady, ale dyby vám to nevadilo, tak bysem byl radši, dybyste mi vodpověděli na to, co sem se ptal. – Jak se vede, milospane?“ Tato poslední

otázka, vyslovená s výrazem blahosklonného ochránce, platila panu Pickwickovi, který vykukoval předním okénkem.

Pan Grummer, který samým hněvem ztratil úplně řeč, vytáhl z příslušné kapsy obušek s mosaznou korunkou a zamával jím Samovi před očima.

„Jejda,“ zvolal Sam, „ten je ale pěkný! A zvlášť ta korunka, ta vypadá skoro jako vopravdická.“

„Z cesty!“ zvolal rozkacený pan Grummer. A aby tomu rozkazu dodal jaksi váhy, jednou rukou vrazil Samovi pod bradu do nákrčníku mosazný odznak královské moci a druhou popadl Sama za límec; tuto zdvořilost mu pan Weller oplatil tím, že ho na místě srazil k zemi, když napřed s krajní ohleduplností srazil k zemi jednoho nosiče, aby měl pan Grummer na čem ležet.

Nelze říci jistě, strhl-li pana Winkla chvilkový záchvat onoho zvláštního druhu nepřičetnosti, který vyvěrá z pocitu utrpeného příkoří, nebo zda ho podnítila tato ukázka páně Wellerovy statečnosti; ale jistě je, že sotva spatřil pana Grummera padat, vrhl se se strašlivou zuřivostí na klučinu, který stál právě vedle; a tu pak pan Snodgrass v duchu vpravdě křesťanském, a aby nikoho nenapadl nepřipraveného, oznámil velmi hlasitě, že se do toho teď pustí také on, a s nejrozhávnějším klidem si začal svlékat kabát. Ale v okamžiku ho obklíčili a přemohli; a nemáme jiný úmysl než být jenom naprosto spravedliví jak k němu, tak k panu Winklovi, když dodáváme, že se ani v nejmenším nepokusili osvobodit sebe ani pana Wellera, který po vskutku chrabrém odporu podlehl početní převaze a byl zatčen. Průvod se opět seřadil, nosiči zaujali znovu místa a všechno se zase bralo dál.

Páně Pickwickovo rozhořčení za celého toho výjevu přesahovalo všechny meze. Viděl pouze, jak Sam poráží pomocné strážníky a rozhání se na všechny strany; to bylo všechno, co viděl, protože dvířka nosítek se nedala otevřít a záclonky se nedaly vytáhnout. Nakonec se mu s páně Tupmanovou pomocí podařilo vyrazit stříšku; pak si stoupl na sedadlo, jednou rukou se opřel o páně Tupmanovo rameno, udržoval tak rovnováhu, jak nejlépe dovedl, a zahovořil k davu; zevrubně líčil, jak bezprávně a nedůstojně se s ním jednalo, a volal všechny za svědky, že první byl napaden jeho sluha. A v tomto pořádku dospěl průvod k měšťanostovu domu; nosiči klusali, zatčení za nimi, pan Pickwick řečnil a dav křičel.

KAPITOLA DVACÁTÁ PÁTÁ

*Ukazuje kromě různých jiných zábavných věcí i to,
jak královsky vznešený a nestranný byl pan Nupkins a jak pan
Weller splatil panu Jobu Trotterovi dluh i s úroky, a ještě
jinou věc, která se na vhodném místě sama přihlásí*

Věru prudce planul hněv pana Wellera, když ho odváděli; četné byly jeho nárážky na osobní zjev a chování pana Grummera i jeho druha a smělé byly posupné výzvy, jež metal v tvář všem šesti přítomným strážníkům a jimiž ulevoval své nelibosti. Pan Snodgrass a pan Winkle poslouchali se zasmušilou uctivostí moře slov, jež jejich mistr a vůdce chrлил z nosítek a jejichž prudký přívál nedokázaly třebas i jen na okamžik zarazit ani všechny páně Tupmanovy důrazné prosby, aby dovolil přiklopit stříšku nosítek. Páně Wellerovo rozhořčení však rychle ustoupilo zvědavosti, když průvod zabočil právě do toho dvora, kde se nedávno setkal s poběhlickým Jobem Trotterem; a zvědavost vystřídal pocit nejradostnějšího překvapení, když veledůležitý pan Grummer nařídil nosičům, aby se s nosítky zastavili, zamířil důstojným a vážným krokem právě k té zelené brance, z níž tehdy vyšel Job Trotter, a mocně zatáhl za rukojeť zvonce, která visela po straně. Na zazvonění přišla otevřít velmi fešná a hezká služebná, která údivem nad vzpurným vzezřením zatčených i nad páně Pickwickovým vášnivým řečněním nejdříve spráskla ruce a pak zavolala pana Muzzla. Pan Muzzle otevřel půlku vrat pro povozy a vpustil dovnitř nosítka, zatčené i pomocné strážníky; a pak za nimi vrata okamžitě přibouchl, přímo před nosem davu, který z nelibosti, že mu byl odepřen přístup, a ze zvědavosti, co se bude nyní dít, ulevoval svým citům tím, že ještě hodinu nebo dvě potom kopal do vrat a tahal za zvonec. Těto kratochvíle se střídavě účastnili všichni až na tři čtyři šťastlivce, kteří ve vratech objevili zamřížovanou špehýrku, jež jim skýtala vyhlídku do prázdna, a hleděli jí dovnitř s touž neúnavnou vytrvalostí, s jakou dovedou lidé lepit na ulici nos na okno apatyky, když se v její zadní místnosti dostává ošetření první pomoci opilci, kterého na ulici povalil lovecký kočárek.

U paty schůdků, které vedly k domovním dveřím, z každé strany hlídaných aloí v zeleném škopku, se nosítka zastavila. Pan Pickwick a jeho přátelé byli odvedeni do předsíně, odkud

pak, když je napřed Muzzle ohlásil a pan Nupkins předvolal, byli konečně uvedeni před milostivou tvář tohoto úředníka, starostlivého o veřejné blaho.

Prostředí místnosti působilo mocným dojmem, velmi vhodným k tomu, aby zavalilo srdce provinilců hrůzou a vštípilo jim náležitý pojem o neúprosném majestátu zákona. Před velkou knihovnou seděl ve velkém křesle za velkým stolem a s velkou knihou před sebou pan Nupkins a vypadal dobře dvakrát větší než cokoli kolem, beztak už velké. Stůl zdobily stohy papírů a nad vzdálenějším koncem stolu se ukazovala hlava a ramena pana Jinkse, který horlivě dělal, aby vypadal, že dělá, jak nejpilněji dovede. Když celá společnost vešla, zavřel Muzzle dveře, postavil se za pánovo křeslo a čekal na další rozkazy. Pan Nupkins se opřel s úchvatnou velebností o lenoch křesla a zahleděl se zpytavě do tváří svých nedobrovolných návštěvníků.

„Nuže, Grummere, kdopak je tohle?“ pravil pan Nupkins a ukázal na pana Pickwicka, který jako mluvčí svých přátel stál s kloboukem v ruce a s nejhlubší zdvořilostí a uctivostí se ukláněl.

„To je ten Pickwick, Vaše Msti –“ odpověděl Grummer.

„Tak už dost, už dost, starej Bystrozrakej,“ přerušil ho pan Weller a protlačil se do popředí. „Račte vodpustit, pane, ale tudleten váš vorgán v těch žlutejch vohrnovačkách by se nikdá slušně neuživil, dyby měl někde dělat vobřadníka. Zde, prosím,“ pokračoval pan Weller, odstrčil Grummera stranou a oslovil měšťanostu s roztomilou důvěrností, „vidíte Jeho Blahorodí pana Samuela Pickwicka. Todle je pan Tupman, tamhle pan Snodgrass a dál, hned vedle na druhý straně za ním, je pan Winkle – samí moc milí páni, s kerejma se jistě strašně rád seznámíte, pane. A čím dřív napaříte těmlenc svejm vorgánům nějakaj ten měsíc v robotárně, tím dřív si lepčejc porozumíme. Napřed povinnost a zábava až potom, jak povídal král Richard Třetí, dyž v Toweru píchnul toho druhýho krále, než eště zaškrtil ty dífata.“

Při posledních slovech této promluvy si pan Weller přihladil pravým loktem klobouk a vlídně pokynul Jinksovi, který ho celou tu chvíli poslouchal s nevýslovným úžasem.

„Kdo je ten člověk, Grummere?“ pravil měšťanosta.

„Hrozně drzá osoba, Vaše Msti,“ odpověděl Grummer. „Pokusil se osvobodit zatčené a napadl stráž, proto jsme ho sebrali a přivedli s sebou.“

„Učinili jste zcela správně,“ pravil měšťanosta. „Je to zřejmě drzý ničema.“

„Je to můj sluha, pane,“ ozval se pan Pickwick hněvivě.

„Ó! Je to váš sluha, tak?“ pravil pan Nupkins. „Spiknutí k zmaření výkonu spravedlnosti a k povraždění jejích služebníků. Pickwickův sluha, запиšte to, pane Jinksi.“

Pan Jinks to zapsal.

„Jak se jmenujete, mladíku?“ zahřměl pan Nupkins.

„Weller,“ odpověděl Sam.

„Pěkné jméno pro trestanecký rejstřík,“ prohodil pan Nupkins.

To byl vtíp; proto Jinks, Grummer, Dubbley a celá pomocná strážní četa i Muzzle propukli v hlučný smích, který trval nejméně pět minut.

„Zapište si jeho jméno, pane Jinksi,“ pravil měšťanosta.

„S dvouma ,1‘, kamaráde,“ připomněl Sam.

Tu se jeden nešťastník z dobrovolnického strážního sboru zasmál a za to mu měšťanosta pohrozil okamžitým zavřením. V podobných případech bývá nebezpečné smát se vtípům nepravého člověka.

„Kde bydlíte?“ pravil měšťanosta.

„Kde se zrovna dá,“ odpověděl Sam.

„Napište to, pane Jinksi,“ pravil měšťanosta, jehož hněv rychle vzrůstal.

„A podčmárněte to,“ poznamenal Sam.

„Je to pobuda, pane Jinksi,“ pravil měšťanosta. „Podle vlastního doznání je tulák. Není tulák, pane Jinksi?“

„Zajisté, pane.“

„Dám ho tedy zavřít. Odsoudím ho pro potulku,“ pravil pan Nupkins.

„V tomhle kraji je spravedlnost náramně nestranná,“ řekl Sam. „Není tady jeden živý měšťanosta, aby se svým jednáním nevodsuzoval dvakrát častěji, než vodsuzuje jiný.“

Samovu vtípu se zasmál jiný strážník z pomocného sboru a pak se snažil vypadat tak svatouškovsky vážně, že ho měšťanosta ihned poznal.

„Grummere,“ pravil pan Nupkins a zrudl zlostí, „jak se opovažujete vybírat si za pomocné strážníky osoby tak neschopné a sprosté, jako je tenhle člověk? Jak se opovažujete, pane?“

„Je mi velmi líto, Vaše Msti,“ koktal Grummer.

„Velmi líto!“ vybuchl rozkacený měšťanosta. „Takovou služební nedbalost si odpykáte, pane Grummere, ostatním pro výstrahu! Odeberte tomu chlapovi obušek! Je opilý. Jste opilý, človče.“

„Nejsem opilý, Vaše Milosti,“ řekl muž.

„Jste opilý,“ odsekl měšťanosta. „Jak se opovažujete tvrdit, že nejste opilý, pane, když já pravím, že jste? Není z něho cítit kořalku, Grummere?“

„Strašně, Vaše Msti,“ odpověděl Grummer, který měl jakýsi nejasný dojem, že odkudsi cítí rum.

„Já to věděl,“ pravil pan Nupkins. „Poznal jsem, že je opilý, hned jak vkročil dovnitř. Podle toho, jak mu svítily oči. Všiml jste si, jak mu svítily oči, pane Jinksi?“

„Zajisté, pane.“

„Od rána jsem se nedotkl ani kapky,“ řekl muž, který byl tak strýzlivý, jak se sluší a patří.

„Jak se opovažujete takhle mi lhát?“ pravil pan Nupkins. „Není snad v tuhle chvíli opilý, pane Jinksi?“

„Zajisté, pane.“

„Pane Jinksi,“ pravil měšťanosta, „zavřu toho člověka pro urážku soudu. Pište rozsudek, pane Jinksi.“

A pomocný strážník by byl jistě putoval do chládku, kdyby nebyl Jinks, který byl páně měšťanostovým rádcem (neboť tříletou práci v kanceláři venkovského advokáta nabyt jistého právníckého vzdělání), měšťanostovi pošeptal, že to podle jeho názoru asi nepůjde; a měšťanosta spustil tedy pouze řeč a pravil, že se zřetelem na strážníkovu rodinu mu protentokrát vysloví pouze důtku a propustí ho. To znamená, že pomocnému strážníkovi uštědřoval celou čtvrt hodinu pořádný výtopek a pak ho poslal, aby si šel po svém; a Grummer, Dubbley, Muzzle a všichni zbylí pomocní strážníci se polohlasně obdivovali páně Nupkinsově velkomyslnosti.

„Teď, pane Jinksi,“ pravil měšťanosta, „vyslechneme Grummera pod přísahou.“

Vzápětí složil Grummer přísahu, ale protože vypovídal rozvláčně a odbíhal od věci a páně Nupkinsův oběd měl být co chvíli na stole, vzal pan Nupkins celou věc hopem; stavěl otázky tak, že Grummerovi kladl odpověď na ruku, a Grummer všechno potvrdzoval, jak jen mohl. Výslech takto postupoval velmi

hladce a uspokojivě a pan Weller byl usvědčen ze dvou případů násilí, pan Winkle z vyhrožování a pan Snodgrass z výtržnictví. Když to všechno bylo k páně měšťanostovu uspokojení hoto-vo, pustil se měšťanosta šeptem do porady s panem Jinksem.

Po poradě, která trvala asi deset minut, usedl pan Jinks opět na svůj konec stolu; a měšťanosta, když si úvodem odkašlal a vypjal se v křesle, chystal se právě zahájit proslov, když vtom se přihlásil pan Pickwick.

„Prosím za prominutí, pane, že vás přerušuji,“ pravil pan Pickwick, „ale dříve než vyslovíte jakýkoli názor, který jste si snad podle výpovědí zde učiněných utvořil, a než popřípadě vy-nesete rozsudek, musím trvat na svém právu, abych byl slyšen ve všem, co se týká mé osoby.“

„Nechte si své řeči, pane,“ řekl měšťanosta stroze.

„Musím vám předložit, pane –“ pravil pan Pickwick.

„Nechte si své řeči, pane,“ přerušil ho měšťanosta, „nebo nařídím strážníkovi, aby vás vyvedl.“

„Můžete svým strážníkům nařídít, aby udělali cokoli vám li-bo, pane,“ pravil pan Pickwick, „a podle očitého příkladu slu-žební poslušnosti a kázně, které jsem tu byl svědkem, pane, ne-pochybují ani v nejmenším, že vykonají všechno, ať jim nařídíte cokoli; ale dovoluji si prohlásit, pane, že budu trvat na svém právu být slyšen tak dlouho, dokud nebudu vyveden násilím.“

„Ať žije Pickwick a jeho zásady!“ zvolal pan Weller velmi sly-šitelně.

„Buď zticha, Same,“ pravil pan Pickwick.

„Už sem němej jako leklej, milospace,“ odpověděl Sam.

Pan Nupkins si měřil pana Pickwicka pohledem, z něhož zírál nesmírný úžas nad projevem tak neobyčejné smělosti, a zřejmě se mu už chystal velmi zlostnými slovy odpovědět, když vtom ho pan Jinks zatahal za rukáv a šeptal mu něco do ucha. Měšťanosta mu na to polohlasem cosi odpověděl a šuškáni pak začalo znovu. Jinks měl zřejmě jakési námítky.

Nakonec spolkl měšťanosta, a to s velmi kyselou tváří, svou nechť poslouchat ještě něco víc, obrátil se nemilostivě k panu Pickwickovi a řekl zhurta: „Co mi tedy chcete?“

„Předně,“ pravil pan Pickwick a šlehal skrze brýle blesky, až pod nimi krotl i sám pan Nupkins, „předně bych rád věděl, proč jste sem mne i mého přítele vůbec přivedli.“

„Musím mu to říci?“ zašeptal měšťanosta Jinksovi.

„Myslím, že byste raději měl, pane,“ zašeptal Jinks měšťanostovi.

„Mám tu přísězné udání,“ řekl měšťanosta, „podle kterého stává obava, že se zde hodláte utkat v souboji; a druhý zatčený, Tupman, je prý váš svědek a pomocník. A proto – hm, pane Jinksi?“

„Zajisté, pane.“

„A proto vás oba vyzývám, abyste – myslím, že to je tak, pane Jinksi?“

„Zajisté, pane.“

„Abyste – abyste – co, pane Jinksi?“ ptal se měšťanosta mrzutě.

„Aby si našli ručitele, pane.“

„Ano. A proto vás oba vyzývám – jak jsem právě chtěl říci, když mě přerušil můj písař – abyste si našli ručitele.“

„Dobré ručitele,“ zašeptal pan Jinks.

„Požaduji dobré ručitele,“ řekl měšťanosta.

„Zdejší měšťany,“ zašeptal pan Jinks.

„Musí to být zdejší měšťané,“ řekl měšťanosta.

„Každý za padesát liber,“ zašeptal Jinks, „a majitelé domů ovšem.“

„Požaduji dvě kauce po padesáti librách,“ řekl měšťanosta nahlas a nadmíru důstojně, „a musí to ovšem být majitelé domů.“

„Ale proboha, pane,“ pravil pan Pickwick, který byl stejně jako pan Tupman úžasem a rozhořčením bez sebe, „jsme tady ve městě úplně cizí. Znáám tu zrovna tak málo domácích pánů, jak málo mám v úmyslu utkat se tady s někým v souboji.“

„To známe,“ odpověděl měšťanosta, „to známe – nemyslíte, pane Jinksi?“

„Zajisté, pane.“

„Máte ještě něco, co byste řekl?“ zeptal se měšťanosta. Pan Pickwick měl na srdci ještě velmi mnoho a není vůbec pochyby, že by to byl k pramalému prospěchu vlastnímu i uspokojení měšťanostovu také řekl, kdyby ho nebyl právě ve chvíli, kdy domluvil, zatahal za rukáv pan Weller, s nímž se pak ihned zabral do rozhovoru tak vážného, že mu tato měšťanostova otázka unikla bez povšimnutí.

Pan Nupkins nebyl muž, který by otázku podobného druhu opakoval dvakrát; a když si úvodem opět odkášal, přistoupil

proto za uctivého a obdivného ticha všech strážníků k vyhlášení rozsudku.

Wellera odsuzuje k pokutě dvou liber za první napadení a tři liber za druhé; Winkla odsuzuje k dvěma librám a Snodgrasse k jedné libře pokuty a kromě toho vyžaduje jejich písemný slib, že se napříště vystříhají jakýchkoli násilných činů vůči všem poddaným Jeho Veličenstva a jmenovitě vůči jeho věrnému služebníku Danielu Grummerovi; Pickwickovi a Tupmanovi prý uložil složení záruky již předtím.

Jakmile měšťanosta domluvil, postoupil pan Pickwick ku předu a s dobromyslnou tváří, zalitou opět úsměvem, pravil:

„Prosím pana měšťanostu o prominutí, ale směl bych ho požádat o soukromou rozmluvu? Jen na několik minut. Jde o věc, která je pro něho samého neobyčejně důležitá!“

„Cože?“ zvolal měšťanosta.

Pan Pickwick žádost opakoval.

„To je velmi neobvyklá žádost,“ řekl měšťanosta. „Soukromou rozmluvu, říkáte?“

„Soukromou rozmluvu,“ potvrdil pan Pickwick rozhodně, „jen bych rád, aby při ní mohl být také můj sluha, protože část sdělení, které chci učinit, pochází od něho.“

Měšťanosta pohlédl na pana Jinkse; pan Jinks pohlédl na měšťanostu; strážníci pohlédli užasle jeden na druhého, a Nupkins náhle zbledl. Což jestli se v tom Wellerovi hnulo svědomí a prozradil třeba nějaké tajné spiknutí k jeho zavraždění? To bylo hrozné pomýšlení – je přece veřejnou osobou. A když pan Nupkins pomyslí na Julia Caesara a atentát na premiéra Percevala, zbledl ještě víc.

Měšťanosta se podíval znovu na pana Pickwicka a pak kývl na pana Jinkse.

„Co soudíte o té žádosti, pane Jinksi?“ řekl pan Nupkins tlumeně. Pan Jinks dost dobře nevěděl, co si o tom má myslet, a bál se, aby nenarazil, proto se jen neslaně nemastně usmál, pochybovačně sevřel koutky úst a vrtěl mdle hlavou.

„Pane Jinksi,“ pravil měšťanosta upjatě, „jste osel.“

Tomuto stručnému projevu starostova mínění se pan Jinks znovu usmál – skoro ještě chaběji než předtím – a pomaloučku se odšourával zpátky do svého koutka.

Pan Nupkins se chvíli radil o věci sám se sebou a pak vstal z křesla a požádal pana Pickwicka a Sama, aby šli s ním. Odvedl

je do malého pokoje, který sousedil s jednací síní. Vyzval pana Pickwicka, aby přešel na druhý konec malé místnosti, sám držel ruku pohotově na přivřených dveřích, aby mohl okamžitě prchnout, kdyby postřehl sebemenší známku nepřátelských úmyslů, a prohlásil, že je ochoten vyslechnout sdělení, ať už je jakékoli.

„Přikročím ihned k jádru věci, pane,“ pravil pan Pickwick. „Týká se velmi blízce vás i vaší pověsti. Mám veškeré důvody, abych věřil, pane, že ve svém domě hostíte sprostého podvodníka!“

„Dva,“ vskočil mu do řeči Sam. „Tu fialovou stvůru, lotra ubřečenýho!“

„Same,“ pravil pan Pickwick, „mám-li tomuto pánovi všechno srozumitelně vysvětlit, musím tě požádat, abys ovládal své city.“

„Je mi moc líto, milospace,“ odpověděl pan Weller, „ale dyž si zpomenu na toho Joba, tak se ve mně všechno vaří tak, že mi to nedá, abych nevodpustil krapet páry.“

„Abych mluvil krátce, pane,“ pravil pan Pickwick, „má můj sluha pravdu, když se domnívá, že jistý kapitán Fitz-Marshall je u vás stálým hostem? Neboť,“ dodal pan Pickwick, když viděl, že se pan Nupkins chystá k velmi hněvivé námitce, „neboť má-li pravdu, znám toho člověka jako –“

„Pst, pst,“ řekl pan Nupkins a zavřel dveře. „Znáte ho jako koho, pane?“

„Jako nezřízeného dobrodruha – bezectnou povahu – muže, který tyje ze společnosti a vodí lehkověrné lidi za nos, pane, dělá si z nich hloupé, směšné, ubohé blázny, pane,“ pravil rozčilený pan Pickwick.

„Proboha,“ řekl pan Nupkins, zrudl jako krocan a celé jeho chování se rázem změnilo, „proboha, pane –“

„Pickwick,“ napověděl mu Sam.

„Pickwicku,“ opakoval měšťanosta, „proboha, pane Pickwicku – posadte se, prosím – to přece nemyslíte vážně? Kapitán Fitz-Marshall?“

„Neříkejte mu kapitán,“ promluvil Sam, „a Fitz-Marshall taky ne. Není ani to, ani vono. Je to komediant vod šmíry a menuje se Jingle; a esli někdy byl vlk ve fialovej kůži, tak je to ten Job Trotter.“

„To je čistá pravda, pane,“ pravil pan Pickwick v odpověď na měšťanostův užaslý pohled, „a jediným účelem mé návštěvy tohoto města je odhalit osobu, o které právě mluvíme.“

A tu pan Pickwick popřál zděšenému sluchu pana Nupkinse stručný výčet páně Jingleových mrzkostí. Vyprávěl, jak se s ním poprvé setkal; jak Jingle uprchl se slečnou Wardlovou a jak se té dámy za peněžitou náhradu s lehkým srdcem vzdal; jak jemu samotnému nastrojil past a vlákal ho o půlnoci do dívčího penzionátu a jak pan Pickwick pokládá za svou povinnost, aby odhalil, že si nynější jméno i hodnost osobuje neprávem.

Za tohoto vyprávění se panu Nupkinsovi všechna vřelá krev v těle vehnala až do ušních lalůčků. Poznal kapitána při dostizích v sousedním městě. Okouzlený dlouhou řadou jeho šlechtických známostí, jeho velkou zcestovalostí i uhlazeným chováním, paní Nupkinsová a slečna Nupkinsová stavěly kapitána Fitz-Marshalla na odiv, kapitána Fitz-Marshalla citovaly a kapitána Fitz-Marshalla vnucovaly oddaným duším vybraného kroužku známých takovou měrou, že jejich důvěrné přítelkyně paní Porkenhamová a slečny Porkenhamovy, jakož i pan Sidney Porkenham žárlivostí a vzteky div nepukli. A po tom všem se teď nakonec dovídá, že to je žebrácký dobrodruh, kočovný herec, a ne-li zrovna podvodník, tedy něco tak velmi blízkého, že jen těžko postihnout nějaký rozdíl! Proboha! Co tomu říkají Porkenhamovi? Jak vítězně se asi bude tvářit pan Sidney Porkenham, až se doví, že mu všechny námluvy hatil takový sok! Jak se má on sám, měšťanosta Nupkins, při příštím zasedání kvartálního soudu podívat starému Porkenhamovi do očí? A jak mocnou zbraň bude mít opoziční strana na radnici v rukou, roznese-li se ta ostuda po městě!

„Ale koneckonců,“ prohlásil pan Nupkins, jemuž se po delší přestávce na okamžik rozjasnila líc, „koneckonců je to všechno pouhé tvrzení. Kapitán Fitz-Marshall je muž vsledku kouzelných způsobů a řekl bych, že má mnoho nepřátel. Jaký máte důkaz, že vaše údaje jsou pravdivé?“

„Svedte nás tvář v tvář,“ pravil pan Pickwick. „To je všechno, co žádám, všechno, co potřebuji. Svedte ho dohromady se mnou a s mými přáteli zde, a uvidíte, že se po dalším důkazu už ptát nebudete.“

„Což o to,“ řekl pan Nupkins, „to by se dalo udělat docela snadno, protože k nám má dnes večer přijít, a dalo by se zařídít, aby se celá věc neroznesla zbytečně na veřejnost, jen – jen kvůli tomu mladému muži, rozumíte? Ale – ale rád bych se ještě na-

před poradil se svou chotí, je-li takový krok dost vhodný. Leč buď jak buď, pane Pickwicku, na prvním místě musíme skoncovat to úřední řízení a teprve pak se můžeme pustit do něčeho jiného. Pojďte, prosím, ještě se mnou do vedlejší místnosti.“

A všichni tři se vrátili do jednací síně.

„Grummere,“ řekl měšťanosta hrozivým hlasem.

„Prosím, Vaše Msti,“ odpověděl Grummer s úsměvem oblíbenice.

„Tak dost, dost, pane,“ řekl měšťanosta přísně, „ať tu už žádnou takovou lehkovážnost nevidím. Je to hrubě nepřístojné a mohu vás ujistit, že máte pramálo důvodů, abyste se usmíval. Byla vaše svědecká výpověď před chvílí tak docela pravdivá? Přemýšlejte dobře, pane!“

„Vaše Msti,“ koktal Grummer, „já –“

„Ahá, jste rozpačitý, nevíte kudy kam, co?“ řekl měšťanosta. „Pane Jinksi, vidíte ty rozpaky?“

„Zajisté, pane,“ odpověděl Jinks.

„Tak tedy,“ řekl měšťanosta, „opakujte svou výpověď Grummere, a upozorňuji vás ještě jednou, abyste dobře přemýšlel. Pane Jinksi, zapisujte, co říká.“

Nebohý Grummer začal tedy přednášet svou stížnost znovu, ale co zmohl proti panu Jinksovi, který jeho slova zapisoval, proti měšťanostovi, který ho za ně chytal, proti vrozenému sklonu k odbíhavé rozvlácnosti a proti silným rozpakům dohromady? Netrvalo ani tři minuty a podařilo se mu zabřednout do takové změti nesrovnalostí a protikladů, že pan Nupkins ihned prohlásil, že mu nevěří; odvolal uložené pokuty, a než se kdo nadál, pan Jinks našel potřebné ručitele. A když celé to slavnostní jednání dospělo k uspokojivému konci, měšťanosta pana Grummera potupně vykázal – drastický příklad toho, že všechna sláva polní tráva aneb že panská láska po zajících skáče.

Paní Nupkinsová byla majestátní matróna v růžovém mušelinovém turbanu a se světle hnědou parukou. Slečna Nupkinsová měla všechnu nadutost své mamá bez jejího turbanu a všechnu její nedůtklivost bez její paruky; a kdykoli se matka a dcera zásluhou těchto dvou rozkošných vlastností zapletly do nějaké trapné nesnáze, jak se jim stávalo nikoli zřídka, spojenými silami svalovaly vinu na hlavu páně Nupkinsovu. A když tedy pan Nupkins přišel za paní Nupkinsovou a zevrubně jí zopakoval

sdělení přednesené mu panem Pickwickem, paní Nupkinsová si najednou vzpomněla, že něco podobného čekala už hned od začátku; odjakživa prý říkala, že to tak dopadne, ale nikdo na její radu nic nedal; a že opravdu vlastně neví, za koho ji pan Nupkins považuje, a tak dále.

„Hrůza!“ zvolala slečna Nupkinsová a vynutila do koutku každého oka docela mizivou slzičku. „Hrůza pomyslet, že si ze mě tropil takové blázný!“

„Ó, za to se poděkuj svému papá, miluško,“ řekla paní Nupkinsová. „Co jsem se toho člověka naprosila a nažadonila, aby vyšetřil, jaké jsou kapitánovy rodinné poměry, jak jsem na něho naléhala a jak jsem ho zapřísahala, aby udělal nějaký rozhodný krok! A jsem si úplně jistá, že mi to teď nikdo nebude věřit – to se rozumí.“

„Ale, předrahá,“ namítl pan Nupkins.

„Ani na mě nemluv, protivu jeden, nemluv!“ odsekla paní Nupkinsová.

„Ale dušinko,“ pravil pan Nupkins, „přece jsi sama prohlášovala, že máš kapitána Fitz-Marshalla velmi ráda. Ustavičně jsi ho k nám zvala, dušinko, a nepromeškala jsi jedinou příležitost, abys ho někde nepředstavila.“

„Neříkala jsem to, Henrieto?“ zvolala paní Nupkinsová a s výrazem zmučené ženy se obrátila k dceři. „Neříkala jsem, že papá obrátí a svede všechno na mě? Neříkala jsem to?“ A paní Nupkinsová zavzlykala.

„Ó, papá!“ zvolala vyčítavě slečna Nupkinsová. A zavzlykala také.

„Není to už víc než moc,“ rozkřikla se paní Nupkinsová, „když nám napřed všechnu tu ostudu a posměch nadrobí a potom mě ještě špičkuje, že jsem všechno zavinila já?“

„Jak se můžeme ještě někdy vůbec ukázat ve společnosti!“ zahořekovala slečna Nupkinsová.

„Jak se můžeme podívat do očí Porkenhamovým?“ vzkřikla paní Nupkinsová.

„Nebo Griggsovým!“ zaštkala slečna Nupkinsová.

„Nebo Slummintowkenovým!“ zvolala paní Nupkinsová. „Ale copak se o to papá stará? Copak *jemu* na tom sejde?“ Při tom strašlivém pomyšlení se paní Nupkinsová v duševních mukách rozplakala naplno a slečna Nupkinsová se zase připojila.

A slzy paní Nupkinové se řinuly prudkým a rychlým přívalem, dokud nezískala chvíli času, aby si všechno trochu promyslela; pak u sebe rozhodla, že nejlépe bude požádat pana Pickwicka a jeho přátele, aby počkali až do kapitánova příchodu, a potom poskytnout panu Pickwickovi příležitost, o kterou žádal. Ukáže-li se, že mluvil pravdu, mohou potom kapitánovi ukázat dveře, aniž věc natropí po městě nějaký hluk; a jeho zmiizení mohou Porkenhamovým zcela snadno vysvětlit tím, řeknou-li, že vliv jeho rodiny u dvora mu dopomohl k jmenování generálním guvernérem Sierry Leone nebo Saugur Pointu nebo kteréhokoliv jiného z těch krajů se zdravým podnebím, jež mají pro Evropany, když se tam jednou dostanou, kouzlo tak silné, že se jen zřídka kdy dovedou přinutit, aby se zas vrátili.

Když si paní Nupkinová osušila slzy, osušila si je slečna Nupkinová také a pan Nupkins ze srdce rád přistoupil na řešení případu způsobem, který navrhla paní Nupkinová; a tak, jakmile pan Pickwick a jeho přátelé zahladili všechny stopy po nedávné rušné příhodě, představil je dámám a brzy potom je uvedl také ke stolu. A pana Wellera, v němž svým příznačným ostrovtipem již v půlhodině objevil jednoho z nejlepších chlapíků pod sluncem, svěřil měšťanosta péči a ochraně pana Muzzla se zvlášť důrazným příkazem, aby Sama vzal s sebou dolů a pořádně ho uhostil.

„Jak se vede, pane?“ zeptal se pan Muzzle, když vedl pana Wellera po kuchyňských schodech dolů.

„Inu, vod tý doby, co sem vás tam v síni viděl trčet za křeslem vašeho pohlavára s bradou vejš než nos, tak se s mou tělesnou soustavou neudála žádná zvláštní změna,“ odpověděl Sam.

„Musíte prominout, že jsem si vás tam víc nevšímal,“ řekl pan Muzzle. „Víte, pán nás tam nepředstavil. Šlaka, ten si vás ale oblíbil, pane Wellere, jen co je pravda!“

„Mhm,“ odpověděl Sam, „je to moc příjemnej chlapík!“

„Že?“ prohodil pan Muzzle.

„Tak vtipnej, tak milej,“ dodal Sam.

„Jak umí mluvit!“ řekl pan Muzzle. „A jak se mu myšlenky jen hrnou, co?“

„Báječně,“ odpověděl Sam, „tak se mu hrnou, že vo sebe narážej hlavama, až z toho sou celý tumpachový, člověk pak málem ani neví, co vám vlastně chce říct, vidíte?“

„To je velká přednost jeho způsobu, jak mluví,“ odpověděl pan Muzzle. „Pozor na poslední schod, pane Wellere. Nechtěl byste si umýt ruce, pane, dřív než půjdeme k dámám? Tady je umývadlo, pane, voda taky a na válečku za dveřmi visí čistý ručník.“

„No, malý vopláchnutí by snad neškodilo,“ odpověděl pan Weller, namydličil jádrovým mýdlem silně ručník a drhl se, až se mu obličej zas jen leskl. „Kolikpak dam tady máte?“

„Jen dvě v kuchyni,“ řekl pan Muzzle, „kuchařku a panskou. Na hrubou práci máme jednoho chasníka a taky ještě děvče, a ti jedí v prádelně.“

„Hleďte, ty jedí v prádelně?“ řekl pan Weller.

„Ano,“ přisvědčil pan Muzzle, „když k nám přišli, tak jsme to s nimi zkusili u našeho stolu, ale nešlo to. Ta holka má strašně sprosté způsoby a chasník při jídle tak hrozně funí, že jsme s ním nevydrželi sedět u jednoho stolu.“

„Něakej mladej hroch!“ poznamenal pan Weller.

„No, hrozný,“ řekl pan Muzzle. „To je právě na službě na venkově nejhorší. Omladina je tady vždycky divočejší než divoši. Tudy, pane, tudy, prosím.“

Pan Muzzle kráčet napřed, jak dokázal nejzdvořileji, a zavedl pana Wellera do kuchyně.

„Márinko,“ řekl pan Muzzle hezké služebné, „to je pan Weller; pán nám sem posílá toho pána, abychom se o něho postarali, jak nejlíp dovedeme.“

„A váš pán je moudrá hlava, poslal mě zrovna na pravý místo,“ pravil pan Weller a podíval se s obdivem na Márinku. „Dybysem byl pánem v tomhle domě já, dycky bysem byl spokojený tam, kde je Márinka.“

„Ale, pane Wellere!“ řekla Márinka s uzarděním.

„No ne!“ zvolala kuchařka.

„Namoutě, na vás jsem úplně zapomněl, kuchařinko,“ vzpomněl si pan Muzzle. „Pane Wellere, dovolte, abych vás představil.“

„Jak se daří, madam,“ řekl pan Weller. „Vopravdu mě moc těší, že vás poznávám, a jen doufám, že naše známost bude mít dlouhé trvání, jak to ten jeden pán řekl své pětilibrové bankocetli.“

Když obřad představování skončil, kuchařka s Márinkou odešly do přípravy za kuchyní a chichtaly se tam skoro čtvrt ho-

diny; a když se vrátily samý smích a ruměnc, zasedli všichni k jídlu.

Páně Wellerovo nenucené chování i síla výmluvnosti působily na nové přátele tak neodolatelně, že u stolu zavládlo naprosto důvěrné ovzduší a všichni se obeznámili s podrobným vyličením ničemnosti Joba Trottera ještě dříve, než byli s pozdním obědem v polovině.

„Toho Joba jsem nemohla nikdy vystát,“ řekla Mária.

„Šak by se to taky nikdá nepatřilo, děvenko,“ odpověděl pan Weller.

„Proč ne?“ zeptala se Mária.

„Poněvác voškivost a švindl se nemaj nikdá přátelit se slíčností a ctnostma,“ odvětil pan Weller. „Nebo maj, pane Muzzle?“

„Za nic na světě,“ odpověděl tázaný.

Tu se Mária zasmála a řekla, že ji rozesmála kuchařka; a kuchařka se zasmála a řekla, že to není pravda.

„Já nemám sklenici,“ ozvala se Mária.

„Tak pijte se mnou, zlatíčko,“ nabídl se pan Weller. „Přiložte pusinku tady k tý sklenici a tak vás můžu políbit aspoň z druhý ruky.“

„To je hanba, pane Wellere!“ řekla Mária.

„Co je hamba, děvenko?“

„Takhle mluvit.“

„Nesmysl; to není nic špatnýho. To je přeci příroda; no ne, kuchařinko?“

„Mě se neptejte, vy hanbáři,“ odbyla ho kuchařka, která byla již velmi rozjařena, a kuchařka a Mária se pak zase rozesmály najednou a mladá dáma se společným přičiněním piva, studené pečeně a smíchu zakuckala tak, že se div nezadusila. Z toho povážlivého nebezpečí ji vysvobodilo jen několik buchů do zad a jiných vhodných pozorností, které jí pokud možno nejšetrněji prokázal pan Samuel Weller.

Veselí a družná zábava byly právě v nejlepším, když se ozvalo hlasité zazvonění u zahradní branky; a pacholíček, který jídal v prádelně, běžel ihned otevřít. Pan Weller neviděl neslyšel a dvořil se hezké panské, pan Muzzle se pilně věnoval úloze hostitele a kuchařka se právě přestala smát, aby mohla k ústům donést obrovské sousto, když se kuchyňské dveře otevřely a vešel pan Job Trotter.

Řekli jsme, že pan Job Trotter vešel, ale toto slovo nikterak nevyviká naší obvyklou úzkostlivostí, s níž lpíme přesně na skutečnostech. Dveře se otevřely a pan Trotter se objevil. *Byl by* vešel, ba po pravdě řečeno již vcházel, když vtom spatřil pana Wellera a mimoděk o dva tři kroky ucouvl, stanul nehnutě jako sloup a vyvaloval oči na neočekávaný výjev před sebou, úžasem a zděšením úplně zkoprnělý.

„Tady je,“ zvolal Sam a s velkou radostí vyskočil. „Právě teď kon sme vo vás mluvili. Co děláte? Depak ste byl? Jen pote dál!“

Job se ani nebránil, když ho pan Weller popadl za modrofialový límec a vtáhl ho do kuchyně; potom zamkl Sam dveře a podal klíč panu Muzzlovi a pan Muzzle schoval klíč klidně do postranní kapsy a zapjal ji na knoflík.

„No, todle se povedlo!“ zvolal Sam. „Jen si představte, že můj pán má potěšení setkat se s vaším nahoře, zatímco já mám potěšení setkat se tady dole s váma. Japak se vám daří a japak se bude dařit tomu vašemu kupeckému krámku? No, sem moc rád, že vás vidím. Tváříte se jako v sedmém nebi. To je vzácný potěšení, takle vás vidět! Jedna rozkoš, pane Muzzle, co?“

„Pravdaže,“ přisvědčil pan Muzzle.

„Jak je veselej!“ řekl Sam.

„Jakou má náladičku!“ dodal Muzzle.

„Jak je šťastnej, že nás vidí – vo to je to eště příjemnější,“ řekl Sam. „Posaďte se, jen se posaďte!“

Pan Trotter se nechal násilně vsadit do křesílka u krbu. Pohlédl malýma očkama nejdříve na pana Wellera a potom na pana Muzzla, ale neříkal nic.

„Tak teda,“ začal Sam, „rád bysem se vás tady před těma dáma zeptal, jen tak jako ze zvědavosti, esli si vo sobě nemyslíte, že ste nejhezčí a nejslušnější mladej pán, jakej se kdy voháněl růžovým kostkovaným facálíčkem a štvrtým vydáním zpěvníku?“

„A který si kdy chtěl vzít kuchařku,“ podotkla nahněvaně tato dáma s nevolí. „Lump!“

„A který chtěl zanechat všech špatností a zařídit si pak hokynářství,“ přihodila panská.

„A teď vám, mladíku, povím já, co a jak,“ pravil slavnostně pan Muzzle, těmito dvěma narážkami podrážděn, „tady ta dáma (a ukázal na kuchařku) má známost se mnou, a když se vy, pane, opovažujete mluvit o tom, že spolu s ní povedete obchod,

dotýkáte se mě urážlivě na jednom z nejchoulostivějších míst, kde může muž muže ranit. Rozuměl jste, pane?“

A tu se pan Muzzle, který si velmi značně zakládal na své výmluvnosti, v níž napodoboval pána domu, odmlčel a čekal na odpověď.

Ale pan Trotter neodpovídal. Proto pan Muzzle opět slavnostně pokračoval:

„Je velmi pravděpodobné, pane, že vás ještě chvíli nebudou nahore potřebovat, protože můj pán má touhle dobou právě velmi napilno, pane, aby se vypořádal s vaším pánem. A proto pane, máte ještě dost času, abychom si spolu krátce pohovořili v soukromí. Rozumíte, pane?“

Opět čekal pan Muzzle chvíličku na odpověď a opět ho pan Trotter zklamal.

„No dobrá,“ pravil pan Muzzle. „Je mi velmi líto, že musím mluvit tak naplno před dámami, ale naléhavost případu mě snad omluví. Zadní kuchyň je prázdná, pane. Kdyby vám bylo libo tam vstoupit, pan Weller by nám soudcoval, pane, a můžeme si dávat zadostučinění, dokud se neozve zvonek. – Pojdte hezky za mnou, pane!“

Při posledních slovech udělal pan Muzzle několik kroků ke dveřím, a aby neztrácel čas, hned si při chůzi začal svlékat kabát.

Vtom však kuchařka, sotva zaslechla závěrečná slova smělé výzvy a viděla, že se ji pan Muzzle chystá splnit, vyrazila hlasitý a pronikavý výkřik a vrhla se na pana Joba Trottera, který v tom okamžiku hbitě vstal, a s vervou, příznačnou pro rozčilené ženské pohlaví, mu rozdrápala a ztloukla široký placatý obličej a vyrvala mu z dlouhé černé hřívy tolik přehrslí vlasů, že by byly stačily k spletení pěti šesti tuctů památečních kroužků největší velikosti. Když s veškerým žárem, který v ní budila oddaná láska k panu Muzzlovi, hrdinský čin dokonala, kuchařka vrávoravě ucouvla, a protože byla dáma nadmíru vznětlivá a jemnocitná, vzápětí se skácela pod stůl a omdlela.

V tom okamžiku zazněl zvonek.

„To je na vás, Jobe Trottere,“ řekl Sam; a než mohl pan Trotter něco namítnout nebo odpovědět – ba dříve, než stačil zastavit krvácení z ran, způsobených mu dámou, toho času v bezvědomí –, popadl ho Sam za jednu ruku, pan Muzzle za druhou,

jeden ho zprědu táhl a druhý zezadu strkal a tak ho dopravili po schodech nahoru až do salónu.

Byla to působivá skupinka. Blahorodý pán Alfréd Jingle, alias kapitán Fitz-Marshall, stál poblíž dveří s kloboukem v ruce a s úsměvem ve tváři a krajní trapnost jeho postavení ho zřejmě nepřiváděla vůbec z míry. Tváří v tvář proti němu stál pan Pickwick, který mu patrně vštěpoval nějaké vznešené mravní ponaučení, neboť levou ruku měl schovanou vzadu pod šosem kabátu a pravici napřaženou do vzduchu, jak mívával ve zvyku, když pronášel nějakou působivou řeč. Kousek opodál stál pan Tupman s tváří rozhorlenou hněvem a oba mladší přátelé ho starostlivě zadržovali u sebe; a na druhém konci pokoje stáli pan Nupkins, paní Nupkinsová a slečna Nupkinsová, chmurně vznešení a divoce rozvzteklí.

„Co mi brání,“ řekl pan Nupkins s úředně vrchnostenskou důstojností, když přitáhli Joba dovnitř, „co mi brání, abych nedal ty dva lidi zavřít jako pobudy a podvodníky? Je to pošetilé milosrdenství. Co mi brání?“

„Pýcha, kamarádíčku, pýcha,“ odpověděl pan Jingle úplně nenuceně. „To by nešlo – to ne – polapil kapitána, co? – ha, ha! povedené – manželé pro dceř – hořká pilulka – roztroubit – za nic na světě – hloupý dojem – strašně!“

„Bídáku!“ zvolala paní Nupkinsová, „pro vaše podlé osočování máme jen opovržení.“

„Nenáviděla jsem ho odjakživa,“ dodala Henrieta.

„Ó, jak jinak,“ řekl Jingle. „Mladý čahoun – stará láska – Sidney Porkenham – zazobaný – štramák – ale přece ne tak bohatý jako kapitán, co? – dá se mu vale – pryč s ním – za kapitána všechno – nad kapitána prostě není, nebylo a nebude – všechna děvčata – po něm posedlá – co, Jobe?“

Tu se pan Jingle velmi srdečně rozesmál a Job si zamnul s rozkoší ruce a z hrdla se mu vydral první zvuk od chvíle, kdy vstoupil do domu – tiché a takřka bezhluché zakuckání, jako by jím chtěl dát na srozuměnou, že smích mu působí v nitru příliš velké potěšení, aby z něho zvukem hlasu něco promrhal.

„Manželi,“ řekla starší dáma, „tohle není rozhovor vhodný pro uši služebnictva. Vykažte ty ničemy z domu.“

„Zajisté, dušinko,“ řekl pan Nupkins. „Muzzle!“

„Prosím, Vaše Milosti!“

„Otevřete hlavní dveře.“

„Prosím, Vaše Milosti.“

„Ven z tohoto domu!“ rozkázal pan Nupkins a mávl důrazně rukou.

Jingle se usmál a zamířil ke dveřím.

„Stůjte!“ zvolal pan Pickwick.

Jingle se zastavil.

„Jednání,“ pravil pan Pickwick, „kterého se mi dostalo z rukou vašich i vašeho pokryteckého přítele zde, jsem vám mohl splatit mnohem krutěji.“

Job Trotter se velmi zdvořile uklonil a položil si ruku na srdce.

„Pravím,“ pokračoval pan Pickwick, zatímco se ponenáhlu rozechřival do hněvu, „že jsem vám mohl splatit krutěji, ale spojuji se tím, že vás odhaluji, což považuji za povinnost, již jsem zavázán lidské společnosti. Je to shovívavost, pane, kterou si, jak doufám, zapamatujete.“

Když pan Pickwick dospěl v řeči až sem, Job Trotter si s potutelnou vážností přiložil ruku k uchu, jako by se bál, aby mu neušla ani jediná slabika, kterou pan Pickwick vysloví.

„A dodám už jen tolik, pane,“ pravil pan Pickwick, nyní už důkladně rozzlobený, „že vás pokládám za ničemu a – lotra – a – a člověka ještě horšího než nejhoršího, jakého jsem v životě kdy viděl nebo o jakém jsem kdy slyšel – kromě toho pobožného a bohabojného pobudy ve fialové livreji!“

„Ha! Ha!“ zvolal Jingle, „dobrák od kosti, ten Pickwick – zlaté srdce – starý pašák – ale neměl by se rozčilovat – to škodí, strašně – pá, pá – prozatím na shledanou – hlavu vzhůru! – a teď, Jobe – hybaj!“

Pan Jingle domluvil, narazil si klobouk po starém známém způsobu a vykrácel z pokoje. Job Trotter maličko zaváhal, rozhlédl se kolem, usmál se, se strojenou obřadností se uklonil panu Pickwickovi, mrkl na pana Wellera tak drze a potměšile, že se to vymyká všemu popisu, a pak následoval ve šlépějích svého mnohoslibného pána.

„Same,“ pravil pan Pickwick, protože pan Weller šel za nimi.

„Prosím, milospane.“

„Zůstaň tady.“

Zdálo se, že pan Weller váhá.

„Zůstaň tady,“ opakoval pan Pickwick.

„Nesměl bych toho Joba dole na zahrádce zmalovat?“ zeptal se pan Weller.

„Ovšemže ne,“ odpověděl pan Pickwick.

„Nesměl bych ho vykopnout ze vrátek, milospáne?“ tázal se ještě pan Weller.

„Za nic na světě,“ odpověděl jeho pán.

Poprvé od chvíle, kdy nastoupil do služby, se pan Weller na okamžik zatvářil nespokojeně a nešťastně. Ale hned se mu tvář zas rozjasnila, neboť zchytralému panu Muzzlovi, který se schoval za domovními dveřmi a v příhodném okamžiku prudce vyběhl, se podařilo podrazit nohy panu Jinglovi i jeho nohsledovi tak obratně, že se skutáleli ze schodů až do truhlíků s aloemi, které stály dole.

„Jelikož jsem učinil své povinnosti zadost, pane,“ pravil pan Pickwick k panu Nupkinsovi, „loučím se s vámi za sebe i za své přátele. Děkuje vám za všechno pohostinství, jehož se nám tu dostalo, ale dovoluji mi, abych vás jménem nás všech ujistil, že bychom je nebyli přijali a ani bychom se nebyli uvolili vysvobodit se z nedávné nesnáze tímto způsobem, kdyby nás k tomu nebyl nutkal silný smysl pro povinnost. Zítra se vracíme do Londýna. Vaše tajemství je u nás v bezpečí.“

Když se pan Pickwick takto ohradil proti tomu, jak se s nimi toho dne po poledni jednalo, uklonil se hluboce dámám, a aniž dbal naléhavých prosb rodiny, opustil s přáteli pokoj.

„Vezmi si klobouk, Same,“ pravil pan Pickwick.

„Mám ho dole, milospáne,“ odpověděl Sam a rozběhl se pro něj.

V kuchyni právě nebyl nikdo, pouze hezká panská; a protože mu někdo patrně klobouk založil, musel ho hledat; a hezká panská mu svítila. Klobouk nikde – museli prohledávat celou kuchyň. Hezká panská se tak snažila, aby se klobouk našel, že si dokonce klekla na zem a přehazovala všechny věci nakupené na hromadě v koutku za dveřmi. Byl to kout velmi nepříležitý. Člověk se tam nemohl nijak pořádně dostat, dokud napřed nezavřel dveře.

„Tady je,“ řekla hezká panská. „Je to ten, že?“

„Ukažte,“ řekl Sam.

Hezká panská nechala svícen stát na podlaze; a protože svíčka vydávala velmi chabé světlo, musel si Sam také kleknout, než

mohl zjistit, je-li to opravdu jeho klobouk nebo ne. Kout byl pozoruhodně málo prostorný, a proto se – vinu na tom neměl nikdo jiný než stavitel domu – Sam a hezká panská nezbytně octli velmi blízko u sebe.

„Jo, je to von,“ potvrdil Sam. „Sbohem!“

„Sbohem!“ řekla hezká panská.

„Sbohem!“ opakoval Sam; a jen to řekl, upustil klobouk, který jim dal tolik práce, než ho našli.

„Jste vy mi nešika,“ řekla hezká panská. „Když si nedáte pozor, tak ho ztratíte zas.“

A jen proto, aby ho znovu neztratil, vlastníma rukama mu ho nasadila.

Stalo-li se tak proto, že tvářička hezké panské vypadala ještě roztomileji, když vzhlížela Samovi do obličeje, nebo byl-li to prostě náhodný následek toho, že si byli tak blizoučko, zůstává až dodneška úplnou záhadou; ale Sam Márinku políbil.

„Nechcete snad tvrdit, že jste to udělal úmyslně,“ řekla hezká panská, zalita ruměncem.

„Ale kde, to ne,“ řekl Sam, „zato teď to udělám.“

A políbil ji znovu.

„Same!“ zavolal pan Pickwick, vykloněný přes zábradlí.

„Už du, milospáne,“ odpověděl Sam a rozběhl se do schodů.

„To ti to trvalo!“ pravil pan Pickwick.

„Bylo tam něco za dveřma, milospáne, a to nám bránilo, že sme je nemohli takovou dobu votevřít,“ odpověděl Sam.

A to byla první epizoda první lásky pana Wellera.

KAPITOLA DVACÁTÁ ŠESTÁ

*Obsahuje stručné vylíčení toho, jak se vyvíjel
spor Bardellová kontra Pickwick*

Když pan Pickwick odhalil Jingla i jeho rejdy a splnil tak hlavní cíl a účel svého zájezdu, rozhodl se k okamžitému návratu do Londýna, aby tam zjistil, jaké další právní kroky proti němu zatím podnikli pánové Dodson a Fogg. Ve smyslu tohoto předsevzetí a věren vši průbojnosti a ráznosti své povahy vystoupil na zadní sedadlo prvního dostavníku, který odjížděl z Ipswiche nazítří ráno po pamětihodných událostech, podrobně vylíčených

ve dvou předešlých kapitolách, a v doprovodu všech tří přátel a pana Samuela Wellera dojel ještě téhož dne večer v plném zdraví i bezpečí do Londýna.

Tam se naši přátelé na krátkou dobu rozloučili. Pánové Tupman, Winkle a Snodgrass se rozešli každý domů, aby učinili všechny přípravy k chystané společné návštěvě Dingley Dellu, pokud bylo jakých zapotřebí; a pan Pickwick a Sam se prozatím ubytovali ve velmi dobrém, starobylém a příjemném prostředí, totiž v hostinci a hotelu U Jiřího se supem, George Yard, Lombard Street.

Pan Pickwick se naobědval, dopil druhou pintu vybraného portského, přetáhl si přes hlavu hedvábný šátek, podepřel si nohy o mřížku před krbem a natáhl se pohodlně v lenošce, když ho z klidného rozjímání vyrušil příchod pana Wellera s cestovní brašnou v ruce.

„Same,“ pravil pan Pickwick.

„Prosím,“ řekl pan Weller.

„Právě jsem uvažoval, Same,“ pravil pan Pickwick, „že jsem u paní Bardellové v Goswell Street nechal hodně svých věcí a že bych měl zařídit jejich vyzdvížení dřív, než zas odjedu z Londýna.“

„Rozumím, milospáne,“ odpověděl pan Weller.

„Prozatím bych je mohl uložit k panu Tupmanovi, Same,“ pokračoval pan Pickwick, „ale dřív než je odvezeme, bude zapotřebí, aby je někdo shledal a složil. Přál bych si, Same, abys zašel do Goswell Street a zařídil to.“

„Hnedka, milospáne?“ zeptal se pan Weller.

„Hned!“ odpověděl pan Pickwick. „A počkej, Same,“ dodal pan Pickwick a vytahoval peněženku, „zbývá ještě něco doplatit za byt. Kvartál sice vyprší až o Vánocích, ale můžeš to zaplatit, aby to bylo odbyto. Měsíční výpovědi se můj nájem skončí. Tady ji máš napsanou. Odevzdej ji a řekni paní Bardellové, že může vyvěsit tabulku a pronajmout pokoje, jak brzy se jí zlíbí.“

„Dobrá, milospáne,“ odpověděl pan Weller. „Chtějí ještě něco, milospáne?“

„Už nic, Same.“

Pan Weller krácel ke dveřím zvolna, jako by ještě něco čekal; zvolna otevřel, zvolna vyšel a zvolna je zavíral, a když už zbývala jen škvíra na dva prsty, pan Pickwick zavolal:

„Same!“

„Prosím, milospane,“ ozval se pan Weller, hbitě zas vkročil dovnitř a zavřel za sebou dveře.

„Nic bych nenamítal, Same, kdyby ses pokusil zjistit, jak asi o mně smýšlí paní Bardellová sama, a je-li vsutku pravděpodobné, že to s tou hanebnou a bezpodstatnou žalobou poženou až do krajnosti. Říkám ti, Same, kdybys to snad náhodou chtěl udělat, že bych nic nenamítal,“ pravil pan Pickwick.

Sam krátce přikývl, že rozumí, a odešel z pokoje. Pan Pickwick si přetáhl znovu hedvábný šátek přes hlavu a chystal se usnout. Pan Weller se hned vydal na cestu, aby svěřený úkol vykonal.

Když došel do Goswell Street, chýlilo se už k deváté. V malém pokoji do ulice hořely dvě svíce a na zácloně v okně se rýsovaly stíny dvou čepců. Paní Bardellová měla společnost.

Pan Weller zaklepal na dveře a za hodnou chvíli – kterou osoba venku vyplnila hvízdáním písničky a osoba uvnitř domlouváním vzpurné nanicovaté svíčky, aby se dala zažehnout – zacytaly na běhounu v síni malé botky a objevil se mladý pán Bardell.

„No, švihlíku matlafousku,“ řekl Sam, „jak se vede mamince?“

„Docela dobře,“ odpověděl malý Bardell, „a mně taky.“

„No, to mě těší,“ řekl Sam, „vyřídí jí, že bych s ní rád mluvil, utíkej, ty dětskej zázraku!“

Na tuto důtklivou výzvu postavil mladý Bardell vzpurnou nanicovatou svíčku na spodní schod a zmizel v předním pokoji, aby vyřídil vzkaz.

Dva kokrhele, jejichž odraz bylo vidět na zácloně v okně, zdobily hlavy dvou z nejdůvěrnějších známých paní Bardellové, které právě přišly na skok, aby si v klidu vypily šálek čaje a pojedly malou teplou večeři, to jest vepřové nožičky a opékaný sýr. Sýr velmi chutně syčel a hnědl na plechovém stojánku nad ohněm; vepřové nožičky se rovněž vábně přihřívaly v plechovém kastrůlku na krbovém výstupku; a paní Bardellová a obě její přítelkyně se také měly znamenitě při poklidném hovoru o všech dobrých přátelích a známých a jejich věcech, když se mladý pán Bardell vrátil od domovních dveří a odtlumočil vzkaz, svěřený mu panem Samuelem Wellerem.

„Sluha pana Pickwicka!“ řekla paní Bardellová a zbledla.

„Chval duše Hospodina!“ zvolala paní Cluppinsová.

„No, tohle bysem vopravdu nebyla nikdá věřila, dybysem tu náhodou neseděla!“ pravila paní Sandersová.

Paní Cluppinsová byla malá, čilá žena a vypadala, jako by měla ustavičně plné ruce práce. Paní Sandersová byla velká tlustá osoba s ospalým výrazem; a ty dvě dělaly paní Bardellové společnost.

Paní Bardellová měla za to, že se sluší, aby jevila rozčilení; a protože ani jediná z trojice žen přesně nevěděla, je-li za daných okolností dorozumívání se sluhou pana Pickwicka jinak než prostřednictvím Dodsona a Fogga přípustné, byly všechny tři překvapeny a ve značných rozpacích. První, co bylo v této nejistotě třeba udělat, bylo zřejmě strčit chlapci nějakou za to, že před dveřmi našel pana Wellera. Matka mu tedy jednu vrazila a chlapec se libozvučně rozeřval.

„Neřvi – přestaň – uličníku jeden!“ křikla paní Bardellová.

„To se ví, netrap chudáka maminku,“ řekla paní Sandersová.

„Jak se věci mají, má dost trápení i bez tebe, Tomíku,“ dodala paní Cluppinsová se soucitnou odevzdaností.

„Ó, má horší trápení, chudátko!“ řekla paní Sandersová.

Přes všechny ty mravokárné výtky řval mladý pán Bardell ještě hlasitěji.

„Tak co mám dělat?“ zeptala se paní Bardellová paní Cluppinsové.

„Já bych myslela, že byste s ním měla promluvit,“ odpověděla paní Cluppinsová. „Ale rozhodně ne bez svědka.“

„A já by sem myslela, že dva svědkové by byli správnější,“ řekla paní Sandersová, která zvědavostí div nepukla stejně jako druhá přítelkyně.

„Bylo by snad nejlíp, kdyby přišel sem,“ řekla paní Bardellová.

„To jistě,“ přisvědčila paní Cluppinsová a dychtivě se té myšlenky chytla. „Tak pojďte dál, mladíku, a zavřete napřed u domu dveře, prosím vás.“

Pan Weller ihned poslechl, a když vstoupil do pokoje, vysvětlil paní Bardellové účel své návštěvy takto:

„Moc mě mrzí, paní, esli vám snad dělám nějaký vosobní nepohodlí, jak to řek ten lupič tý starý dámě, když ji hodil do vohně v krbu, ale poněvác sme s pánem zrovna přijeli do Londýna a hnedka zasej vodjíždíme, tak uznáte, že jiná pomoc nejní.“

„To se ví, ten mladík za pánovy chyby nemůže,“ řekla paní Cluppinsová, na kterou udělal páně Wellerův zjev i řeč mocný dojem.

„To je jistý,“ vmísila se do hovoru paní Sandersová, která se – soudíme-li podle jistých toužebných pohledů na plechový kastrůlek – v duchu zřejmě zabývala odhadováním, jak velké by asi byly porce nožiček pro případ, že by se Samovi dostalo pozvání k večeři.

„A tak sem du dohromady jen pro todlenc,“ řekl Sam a nechal předešlé poznámky bez povšimnutí, „teda za první, abyssem vovedvzdal pánovu vejповěď – tady je. Za druhý, abysem zaplatil činži – tady je. Za třetí, abysem vyřídil, že se maj všechny jeho věci složit dohromady a vovedvzdat člověku, kerýho si pošlem. A za štvrtý, že prej si můžete byt pronajmout, jak brzo budete chtít – a to by bylo všecko.“

„Ať se už stalo co stalo,“ pravila paní Bardellová, „říkala jsem a nikdy nebudu mluvit jinak, že až na jednu věc se pan Pickwick ve všech případech choval vždycky jako pravý gentleman. Peníze u něho byly vždycky stejně jisté jako v bance, vždycky.“

Při těch slovech si paní Bardellová přiložila kapesník na oči a vyšla z pokoje, aby napsala stvrzenku.

Sam věděl dobře, že úplně stačí, aby zůstal zticha, a ženské že se jistě rozpovídají samy, a proto se pouze střídavě rozhlížel po kastrůlku, po opékaném sýru, po stěně a po stropě a mlčel jako ryba.

„Chudinka!“ prohodila paní Cluppinsová.

„Ubožátko,“ přidala se paní Sandersová.

Sam neříkal nic. Cítil, že ženy přicházejí k věci.

„Opravdu se nemohu udržet,“ řekla paní Cluppinsová, „když pomyslím na takovou proradnost. Nechci vám říkat nic, co by vám bylo nepříjemné, mladý muži, ale váš pán je surovec a ne-cita a chtěla bych ho mít tady, abych mu to mohla říct do očí.“

„Docela bysem vám přál, aby tady byl,“ řekl Sam.

„Vidět, jak těžce to nese, jak chodí jako boží umučení a z něčeho nemá špetku radosti, leda když k ní ze soucitu zaskočí některá přítelkyně, posedí s ní a trochu ji potěší,“ pokračovala paní Cluppinsová s pohledem upřeným na plechový kastrůlek a stojánek se sýrem, „to je hrůza!“

„Nelidskost,“ dodala paní Sandersová.

„A váš pán, mladý muži! Pán, co má tolik peněz, že by výlohy se ženou ani necítil, pro něho by to bylo jako nic,“ pokračovala paní Cluppinsová velmi řečně. „Vždyť nemá pro takové jednání ani krapítek omluvy! Proč si ji nevezme?“

„No jo,“ řekl Sam, „vo to právě de. To se ptáme všickni.“

„Právěže ptáme,“ opáčila paní Cluppinsová. „Kdyby měla mou povahu, ptala by se rovnou jeho. Ale naštěstí je tady aspoň zákon, který nás ženy chrání, aby z nás muži nenadělali ubožáčky, jak by rádi, kdyby mohli; a váš pán, mladý muži, ho k vlastní škodě pocítí, ještě než bude o půl roku starší.“

Při tom hřejivém pomyšlení se paní Cluppinsová hrdě vypjala a usmála se na paní Sandersovou, která její úsměv opětovala.

„Žaloba teda běží, žádná mejlka,“ pomyslí si Sam, právě když se vrátila paní Bardellová se stvrzenkou.

„Tady máte potvrzení, pane Wellere,“ řekla paní Bardellová, „a tady máte nazpátek a doufám, že si líznete kapku něčeho pro zahřátí, už jen proto, že jsme staří známí, pane Wellere.“

Sam postřehl výhodnou příležitost, která se mu naskýtá, a ihned nabídku přijal. Tu paní Bardellová vyňala z malé skříňky ve zdi tmavou láhev a vinnou sklenici; a krutá duševní muka ji uvrhla do roztržitosti tak silné, že když nalila panu Wellero-vi, vzala ze skříňky ještě tři další sklenice a naplnila je rovněž.

„Jejda, paní Bardellová,“ řekla paní Cluppinsová, „podívejte, co jste provedla!“

„No, to se povedlo!“ zvolala paní Sandersová.

„Ach, má ubohá hlava!“ povzdechla si paní Bardellová s chabým úsměvem.

Sam se ovšem ve všech podobných věcech vyznal, a proto ihned prohlásil, že před večerí nikdy nepije, ledaže si s ním připije nějaká dáma. Následovalo plno smíchu a paní Sandersová se uvolila, že mu vyhoví, a usrkla maličko ze sklenice. Pak řekl Sam, že se musí napít všichni dokola, a usrkli si tedy všichni. Potom malá paní Cluppinsová navrhla, aby připili „na zdar Bardellové proti Pickwickovi“, a na počest této zdravice vyprázdnily dámy sklenice do dna a vzápětí se mnohomluvně rozpovídaly.

„Myslím, že jste už slyšel, co je v proudu, pane Wellere, ne?“ zeptala se paní Bardellová.

„No, něco sem vo tom slyšel,“ přisvědčil Sam.

„Je to hrůza, pane Wellere, nechat se takhle vláčet před veřejností,“ řekla paní Bardellová, „ale teď vidím, že to je jediná správná cesta, jaká mi zbývá; mí advokáti, pánové Dodson a Fogg, mě ujišťují, že se svědeckými důkazy, co uvedeme, musíme vyhrát. Nevím, co bych si počala, pane Wellere, kdybych nevyhrála.“

Pouhá představa, že by paní Bardellová mohla při prohrát, se dotkla paní Sandersové tak hluboce, že si rychle musela nalít další sklenici a také ji v mžiku vypít; měla pocit, jak se potom přiznala, že kdyby nebyla měla tu duchapřítomnost a nenapila se, byla by se jistě svalila na zem.

„A dypak čekáte, že to přijde na tapetu?“ zeptal se Sam.

„Buď v únoru, nebo v březnu,“ odpověděla paní Bardellová.

„A svědků tam bude hromada, co?“ prohodila paní Cluppinsová.

„Japak by ne!“ přihlásila se paní Sandersová.

„A nevztekali by se páni Dodson a Fogg, kdyby žalobkyně nic nedostala?“ dodala paní Cluppinsová. „Copak to nelíčejí všechno jen na vejdělek?“

„Japak by ne!“ řekla paní Sandersová.

„Ale žalobkyně to dostat musí,“ dodala ještě paní Cluppinsová.

„Doufám,“ pravila paní Bardellová.

„Vo tom se nedá vůbec pochybovat,“ přisadila si paní Sandersová.

„No,“ pravil Sam, vstal a postavil sklenici, „já řeknu jenom tolik, že vám přeju, abyste to vopravdu dostala.“

„Vřelé díky, pane Wellere,“ řekla paní Bardellová vroucně.

„A co se teje toho Dodsona a Fogga, co dělaj takovýdle věci ze špekulace,“ pokračoval pan Weller, „a taky co se teje všech vostatních laskavejch a šlechetnejch lidí vod toho samýho fochu, co štvou lidi jen tak a zbůhdarma a pronic zanic proti sobě a ukládaj svejm škrabákům, aby pásli po škraloupech a hádkách mezi sousedama a známejma, kerý by se daly rovnat před soudem – tak vo těch můžu říct jen tolik, že bysem jim přál takovou vodměnu, jakou bysem jim dal já.“

„Ó, jak bych chtěla, aby se dočkali odměny, jakou by jim přálo každé laskavé a šlechetné srdce!“ řekla potěšená paní Bardellová.

„Amen, třikrát amen,“ připojil Sam, „a aby toho vrchovatě nahrabali a po zásluze užili! Přeju vám dobrou noc, dámy.“

Paní Sandersové se značně ulevilo, když hostitelka nechala Sama odejít a nezmínila se ani slůvkem o vepřových nožičkách a opékaném sýru, na němž si dámy s tak vydatnou mladistvou pomocí, jakou jim mohl poskytnout mladý pán Bardell, brzy potom s největším zalíbením pochutnaly; po pravdě řečeno, spojeným vypětím sil se po jídle jen zaprášilo.

Pan Weller se vrátil k Jiřímu se supem a zopakoval pánovi věrně všechny náznaky páně Dodsonovy a Foggovy zchytralé bezohlednosti, které se mu za návštěvy u paní Bardellové podařilo pochytit. Rozmluva s panem Perkerem, k níž došlo nazítří, udaje páně Wellerovy víc než potvrdila; a pan Pickwick měl potěšení připravovat se na vánoční návštěvu v Dingley Dellu s příjemnou vyhlídkou, že se za dva tři měsíce bude u civilního soudu veřejně projednávat žaloba, podaná proti němu o náhradu utrpěné škody pro nedodržení manželského slibu, která vyplynula nejenom z náhodné síly okolností, nýbrž nádavkem k tomu i ze šejdířské praxe pánů Dodsona a Fogg.

KAPITOLA DVACÁTÁ SEDMÁ

Samuel Weller podnikne pouť do Dorkingu a seznámí se s macechou

Protože do dne stanoveného k odjezdu Pickwickovců do Dingley Dellu zbývaly ještě dva dny, sedl si pan Weller po časném obědě U Jiřího se supem do zadní místnosti, aby si v klidu promyslel, jak by volného času nejlépe užil. Byl pozoruhodně krásný den a pan Weller se nezabýval přemítáním o té věci snad ani deset minut, když ho pojednou zachvátily něžné synovské city; a nápad, že by měl jet navštívit otce a vzdát povinnou úctu maceše, mu vyvstal v mysli tak naléhavě, že takřka strnul úžasem nad tím, jak byl nedbalý, že ještě nikdy na tento mravní závazek nepomyslel. V dychtivosti, aby se za dřívější lhostejnost kál a napravil ji, aniž promešká jedinou hodinu, odešel ihned rovnou cestou nahoru k panu Pickwickovi a požádal ho, aby mu k tomuto chvalitebnému účelu poskytl dovolenou.

„Zajisté, Same, zajisté,“ přikývl pan Pickwick a v očích mu zářila radost nad takovou ukázkou synovské náklonnosti u jeho sluhy. „Zajisté, Same.“

Pan Weller se vděčně uklonil.

„Mám velkou radost, když vidím, že máš tak silně vyvinutý smysl pro synovské povinnosti, Same,“ pravil pan Pickwick.

„To sem měl dycky, milospáne,“ odpověděl pan Weller.

„Takové pomyšlení vskutku blaží, Same,“ pravil pan Pickwick pochvalně.

„To vopravdu, milospáne,“ odpověděl pan Weller. „Dyž sem někdá vod táty něco chtěl, tak sem ho vo to dycky moc slušně a uctivě požádal. Dyž mi to nedal, tak sem si to vzal, poněvác sem se bál, aby sem se krz to nedostal do nějaký špatnosti, dyby sem to neměl. A taklenc sem mu ušetřil strašnou spoustu mrzutostí, milospáne.“

„Nu, takhle jsem to zrovna nemyslel, Same,“ pravil pan Pickwick a vrtěl přitom se slabým úsměvem hlavou.

„To všechno jen z dobrýho srce, milospáne – v nejlepším oumyslu, jak říkal ten pán, co utek vod ženy, poněvác se mu zdálo, že s ním je nešťastná,“ odpověděl pan Weller.

„Jeď si, Same,“ pravil pan Pickwick.

„Děkuju jim, milospáne,“ odpověděl pan Weller; a když udělal nejlepší poklonu, jakou dovedl, a oblékl se do svátečního, usadil se na střeše arundelského dostavníku a ujížděl do Dor-kingu.

Markýz Granby byl za časů paní Wellerové vskutku příkladný zájezdni hostinec lepšího řádu – právě dost velký, aby poskytoval pohodlí, a právě dost malý, aby byl útulný. Na protější straně silnice stál vysoký kůl a na něm visel velký vývěsní štít, který zobrazoval poprsí pána s mrtvičnatou tváří; pán měl červený kabát s tmavomodrými výložkami a třírohým kloboukem zasahoval do kousku modře navlas stejného odstínu, který měl představovat oblohu. Nad modří byly ještě dvě vlajky, pod posledním knoflíkem byla dvě děla a celek tvořil výraznou a nepochybnou podobiznu markýze Granbyho slavné paměti.

Okno nálevny se honosilo vybranými exempláři pelargonii a řádkou čistě oprášených láhví od likérů. Rozličné zlaté nápisy, které se skvěly na otevřených okenicích, pěly chválu na pohodlí postelí a na jemná vína; a malebný hlouček venkovanů i místních čeledínů, kteří lelkovali kolem stájových dveří a kolem troku k napájení koní, skýtal očividný důkaz o výborných vlastnostech piva i lihových nápojů, čepovaných v šenku. Když Sam Weller sestoupil z dostavníku, zastavil se a zrakem zkušeného cestujícího

se zahleděl na tyto drobné známky prospívající živnosti; a když si všechno prohlédl, ihned vešel naprosto uspokojen vším, co zpozoroval.

„Tak co?“ zvolal pronikavý ženský hlas v tom okamžiku, kdy Sam vstrčil hlavu do dveří. „Co byste rád, mladíku?“

Sam se podíval směrem, odkud se hlas ozval. Přicházel od velmi statné dámy blahobytného vzezření, která seděla v nálevně u krbu a rozdmýčávala oheň, aby se jí voda v kotlíku na čaj rychleji vařila. Nebyla sama, neboť v křesle s vysokým opěradlem na druhé straně krbu seděl strnule napřímený muž v ošumělých černých šatech a s trupem téměř stejně dlouhým a toporným jako lenoch židle; tento muž okamžitě upoutal všechnu Samovu zvlášť bedlivou pozornost.

Byl to člověk s upjatě škrobeným výrazem v protáhlém, hubeném obličejí s červeným nosem a s pohledem trochu jako chřestýš – mírně pronikavým, ale rozhodně zlým. Měl na sobě velmi krátké kalhoty a černé bavlněné punčochy, které byly jako všechny ostatní jeho oblek do nemožnosti vyrudlé. Výraz měl sice škrobený, zato neměl naškrobený bílý nákrčník, jehož dlouhé zplhlé konce mu nadmíru neladně a nepořádně splývaly přes pevně dopjatou vestu. Vedle něho na židli ležely staré, obnošené soukenné rukavice, klobouk se širokou střechou a vybledlý zelený deštník, z něhož na dolním konci vyčuhovalo množství kostic, jako by chtěly vyvážit nedostatek, že na druhém konci chybí rukojeť; a zdálo se, jako by spořádané rozložení všech těch věcí chtělo svou pečlivostí naznačovat, že rudonosý muž, ať už je kdokoli, nemá v úmyslu s odchodem pospíchat.

Ale sluší se, abychom byli k muži s rudým nosem spravedliví a dodali, že by jistě byl měl do moudrosti velmi daleko, kdyby byl takový úmysl choval, neboť soudíme-li podle všech vnějších známek, byl by musel mít neobyčejně lákavý kroužek známých, aby mohl rozumně očekávat, že se mu někde jinde dostane přijetí pohostinnějšího. Měch přispíval vydatně k tomu, aby oheň jasně plápolala, a přičiněním obojího voda v kotlíku vesele klokotala. Na malém podnose na stole stál čajový příbor, na plechu před ohněm se horké topinky vábně rosily krůpějemi másla a rudonosý muž se pilně zabýval přeměňováním velkého krajíce chleba na konci dlouhé mosazné opékací vidličky na touž chutnou lahůdku. Před ním stála sklenice vřelého ananasového grogu,

v níž plavalo kolečko citrónu; a kdykoli rudonosý muž přerušil opékání, aby si prohlédl krajíček topinky zblízka a zjistil, jak se dílo daří, pokaždé usrkl z horkého ananasového grogu několik kapek a usmál se na statnou dámu, která dula měchem do ohně.

Sam se zabral do pozorování tohoto utěšeného výjevu takovou měrou, že první otázku postatnější dámy úplně přeslechl. Nevhodnost svého chování si uvědomil teprve tehdy, když otázku dvakrát opakovala, pokaždé hlasem pronikavějším a pronikavějším.

„Pohlavár doma?“ zeptal se Sam v odpověď na poslední otázku. „Ne, není,“ odpověděla paní Wellerová, neboť postatnější dáma nebyla nikdo jiný než někdejší vdova a jediná dědička po nebožtíku panu Clarkovi. „Ne, není a ani ho nečekám.“

„Ale přijede dnes, ne?“ zeptal se Sam.

„Možná, že jo, a možná, že ne,“ odvětila paní Wellerová a mazala máslem krajíček topinky, kterou muž s rudým nosem právě opekl. „Nevím, a co víc, ani se o to nestarám. – Modlitbu, pane Stiggins.“

Muž s rudým nosem se pomodlil, jak ho vyzvala, a vzápětí se s dravou hltavostí pustil do topinky.

Vzhled muže s červeným nosem vnukl Samovi hned na první pohled víc než poloviční podezření, že to je náměstek duchovního pastýře, o němž hovořil jeho vážený otec. Ale v okamžiku, kdy ho spatřil jíst, všechny pochybnosti v té věci se rozprchly a Sam si ihned uvědomil, že chce-li doma načas pobýt, musí se bez otálení dobře uvést. Zahájil proto útok tím, že sáhl za nízká dvířka u nálevního stolu, klidně si je otevřel a zvolna vstoupil.

„Máteři má nevlastní,“ zvolal Sam, „jak se máte?“

„Hleďte, namouvěru, že by taky jeden Weller?“ řekla paní Wellerová a vzhledla Samovi do tváře s výrazem ne zrovna příliš potěšeným.

„To bysem řek,“ pravil klidně Sam, kterého nic tak hned nedovedlo zmást. „A doufám, že mi důstojnej pán tudle tady vodpustí, dyž řeknu, že bysem chtěl bejt *ten* Weller, kterému patříte, paní macecho.“

To byla poklona na dvě strany. Naznačovala, že paní Wellero-
vá je nadmíru půvabná žena, a rovněž, že pan Stiggins vypadá jako duchovní. Dojem, který tím učinil, byl také na první ráz patrný; a Sam té výhody využil a hned macechu políbil.

„Dáš pokoj!“ zvolala paní Wellerová a odstrkávala ho.

„Styďte se, mladý muži!“ řekl pán s červeným nosem.

„Nic ve zlým, pane, nic ve zlým,“ odpověděl Sam, „ale máte vlastně docela pravdu; není to zrovna slušný, dyž je paní macecha mladá a hezká, vidíte, pane?“

„Všechno je jen světská marnost,“ řekl pan Stiggins.

„Baže, marnost,“ přikývla paní Wellerová a rovnala si čepec. Sam si to myslel také, ale raději mlčel.

Jak se zdálo, pastýřova náměstka Samův příchod nijak zvlášť nepotěšil; a když první příznivý dojem z poklony vyprchal, vypadala i paní Wellerová, jako by se s velmi lehkým srdcem mohla bez syna obejít. Ale jednou už byl tu, a protože nebylo možno slušným způsobem se ho zbavit, sesedli se všichni tři k čaji.

„A co táta?“ zeptal se Sam.

Na tu otázku zdvihla paní Wellerová ruce a obrátila oči v sloup, jako by ten námět byl tuze bolestný, aby ho před ní někdo nadhazoval.

Pan Stiggins vzdychl.

„Copak je tomu pánovi?“ tázal se Sam.

„Pohoršuje se nad zarputilostí tvého otce,“ odvětila paní Wellerová.

„Ale děte, vopravdu?“ podivil se Sam.

„A má taky až tuze proč,“ dodala paní Wellerová vážně.

Pan Stiggins si vzal další topinku a zhluboka si vzdychl.

„Je to hrozný zpusťlík,“ řekla paní Wellerová.

„Muž hněvu!“ zvolal pan Stiggins. Zakousl se půlkruhem do topinky a opět vzdychl.

Sam měl velmi silné nutkání zavdat důstojnému pánu Stigginsovi nějakou příčinu, aby měl opravdu proč vzdychat, a potlačil tuto touhu a pouze se zeptal: „A co vlastně otecko dělá?“

„Cože dělá?“ opáčila paní Wellerová. „Och, má zatvrzelé srdce! Tento znamenitý muž – nemračte se, pane Stigginsi, nedám si od nikoho vzít, že opravdu *jste* znamenitý muž – přichází večer co večer a prosedí tu s námi celé hodiny, a na otce to nemá ani nejmenší účinek.“

„To se teda dívím,“ řekl Sam, „bejt na jeho místě já, tak by to na mě muselo mít oučinek moc patrnej, na to bysem dal krk.“

„Věc je ta, mladý příteli,“ pravil pan Stiggins slavnostně, „že má zatvrzelé srdce. Neboť, mladý příteli, jak jinak by byl

mohl oslyšet prosby šestnácti z našich nejpříkladnějších sester a odolat jejich zanícenému naléhání, aby přistoupil k naší ušlechtilé společnosti a podporoval její cíl, rozdílet černošským dětičkám v Západní Indii flanelové kabátky a mravoučné kapesníky?“

„Mravoučné šňupáky? Co je to?“ zeptal se Sam. „Takovej kus vejbavy sem ještě nikdá neviděl.“

„To jsou šátky, které spojují zábavu s poučením, mladý příteli,“ odpověděl pan Stiggins, „potištěné vybranými říkankami a obrázky.“

„Ahá, už vím,“ řekl Sam, „to sou takový, co visej v plátenickejch krámech a maj na sobě žebrácký modlitbičky a podobný všelijaký povídání!“

Pan Stiggins se pustil do třetího chodu topinek a přikývl na souhlas.

„Von se teda nedal těma dámama přesvědčit?“ prohodil Sam.

„Seděl si a bafal z fajfky a říkal, že ti černouškové jsou – co říkal, že jsou ti černouškové?“ ptala se paní Wellerová.

„Kec a canc,“ odpověděl pan Stiggins hluboce dotčeně.

„Řekl, že ti černouškové jsou jen kec a canc,“ opakovala paní Wellerová. A oba vzdychli nad ukrutným jednáním pana Weller staršího.

Bylo by možná vyšlo najevo ještě mnoho jiných nepravostí podobného rázu, ale protože všechny topinky zmizely již v žaludku, z čaje zbyla jen slabá voda a na Samovi nebylo vidět nejmenší známky, že by hodlal odejít, pan Stiggins si náhle vzpomněl, že má velmi naléhavou schůzku s pastýřem, a hned se také rozloučil.

Sotva bylo čajové nádobí ze stolu a v krbu čisto, už londýnský dostavník složil u dveří pana Weller staršího; nohy ho donesly do nálevny a oči mu ukázaly syna.

„Jejda, Samek!“ podivil se otec.

„Jejda, tatíček starej náš!“ zvolal syn. A srdečně si potřásl rukama.

„Sem tě strašně rád, že tě vidím, Samku,“ pravil pan Weller starší, „ale vopravdu je mi záhadný, jak se tě podařilo votočit si tak macechu kolem prstu. Byl bysem rád, dybysi mi dal recept. Nic jinýho mi neschází.“

„Pšš, otecko,“ řekl Sam, „je doma.“

„Ale slyšet nás nemůže,“ odpověděl pan Weller. „Vona se dycky po čaji uklidí dolů a pár hodin si tam dává; a my si, Samku, zatím trochu zavlažíme hrdlo.“

Vzápětí namíchal pan Weller dvě sklenice pálenky s vodou a přinesl dvě dýmky. Otec se synem si sedli proti sobě, Sam z jedné strany krbu do křesla s vysokým lenochem a pan Weller starší z druhé strany do podobné lenošky, a se vši patřičnou vážností se oddali zábavě.

„Byl tady někdo, Samku?“ zeptal se stroze pan Weller starší po delší chvíli mlčení.

Sam přikývl velmi důrazně hlavou.

„Ten rudonosej?“ zeptal se pan Weller.

Sam přikývl znovu.

„To tě je milej člověk, Samku,“ řekl pan Weller a prudce zadýmal.

„Zdá se,“ podotkl Sam.

„Znamenitej počtář,“ řekl pan Weller.

„Že by?“ podivil se Sam.

„Při pondělku se tě vypučí půl druhýho šilinku a v outerej si přide pro šilink, aby to prej zarovnal na půl koruny; ve středu si přide pro druhou půlkorunu, aby to prej zakulatil na korunu, a tak tě rovná a kulatí najednou tolik, že se ani nenaděješ, Samku, a vyšroubuje tě to na pět liber, jako je v početnici ten příklad s těma vobilnejma zrníčkama na šachovnici.“

Sam přikývl na znamení, že se pamatuje na početní příklad, o němž se otec zmínil.

„Tak vy ste se teda nedal na ty flanelový kabátky uhnat?“ zeptal se Sam, když si zase chvíli pokouřili mlčky.

„Bodeť by jo,“ odsekl pan Weller, „copak sou těm černoušatům tam v tej tramtárii flanelový kabátky platný? Ale něco tě povím, Samku,“ řekl pan Weller, ztlumil hlas a naklonil se před krbem k synovi, „dovedl bysem se pořádně plácnout přes kapcu, dyby se vybíralo na svěrací kazajky pro některý lidi tady.“

„No, snad na něakej novej čajovej dejchánek,“ řekl Sam.

Po těch slovech se pan Weller zase zvolna posadil rovně jako předtím a mrkl významně na svého prvorozeného.

„No je to vopravdu herdek divnej nápad posílat šňupáky lidem, kerý nevěděj, co s nima,“ poznamenal Sam.

„To voni tě maj nějakou všivárnu v pácu porád, Samku,“ odpovéděl otec. „Vonehdá v neděli tě du špacírem po silnici, a ko-ho tě nevidím stát ve dveřích kostela s hlubokým modrým talířem v ruce, jako tvou macechu? Nikdo mně nevymluví, Samku, že na něm nebylo drobnějch za několik zlatek, samý měďáky; a dyž vycházeli lidi, tak se tě do toho talíře měďáky sypaly, až by si jeden myslel, že to nemůže vydržet žádnej talíř, kerej vypálila lidská ruka. A co bysi myslel, Samku, nač to všecko bylo?“

„No, snad na něakej novej čajovej dejchánek,“ řekl Sam.

„Ale ani zdání,“ odpovéděl otec, „na pastejřovo vodný, Samku.“

„Na pastejřovo vodný?“ podivil se Sam.

„Už jo,“ odpovéděl pan Weller, „dyť byl dlužnej už za tři kvar-tály a nezaplatil eště ani vindru – depak von – to snad proto, že voda pro něj nemá zrovna valnej vejznam, ančto z tej pípy si čepuje moc málo, Samku, moc málo; ale zná tě lumpárny de-setkrát lepčejší, to víš. No zkrátka, za vodu nebylo placíno, a tak mu ji zarazili. A jen tě s tím přide pastejř do kostela, hnedka naříká, jak je pronásledovanej svatej, a jen prej doufá, že se obměkčí srdce toho vodáka, co mu tu vodu zavřel, a že se vob-rátí na pravou cestu; ale spíš si prej myslí, že na něj čeká něco moc nepříjemnýho. A tu si žencký svolaj seanc, zazpívaj svatou písničku, zvolaj tvou macechu za předsedkyni a že prej udělaj příští neděli dobrovolnou sbírku a daj to všecko tomu pastejřo-vi. A esli z těch ženckejch nevytáh dost, aby měl oučty za vodu nadosmrtní z krku,“ pravil pan Weller závěrem, „tak sem blázen Samku, a ty seš druhej a tím to končí.“

Pan Weller kouřil chvíli mlčky a pak pokračoval:

„Nejhorší na tědlenc pastuchách tě je, chlapče, že vobyčejně popletou hlavu všem mladejm ženckejm, co sou tady. Pámbu jim, chudinkám, požehnej, maj dobrý srdce a myslej, že to je tak dobře, a nic lepčího neznaj, ale naletěj na každou lumpárnu, Sámueli, naletěj na každou lumpárnu.“

„Taky bysem řek,“ pravil Sam.

„Naletěj a nic jinýho,“ řekl pan Weller a pokývl ustaraně hla-vou, „a co tě mě dožírá nejvíc, Sámueli, tak to je to, dyž vidím, jak utrácej všecken čas i práci na šití šactva pro barevný, kerý to nepotřebujou, a nestaraj se vo bílý křesťany, kerejm by to při-šlo vhod. Dyby šlo po mým, Sámueli, tak bysem tě někerejm

těmle línejm kůžím pastuším vrazil do ruky pořádně naložený kolečko a honil bysem je celej dlouhej den po ouzký fošně sem a tam. Esli vůbec něco, tak todle by jim snad přece jen vyhnalo ty figle z hlavy.“

Když pan Weller se silným důrazem dopověděl tento jemný předpis, doplněný rozličným pokyvováním a mrkáním, vyprázdnil jediným douškem sklenici a s vrozenou důstojností vyklepával popel z dýmky.

Zabýval se právě touto činností, když se na chodbě ozval vřískavý hlas.

„Tady máš svou drahou macechu, Samku,“ pravil pan Weller a vzápětí vběhla do místnosti paní Wellerová.

„Á, tak ty ses tedy vrátil, co?“ řekla paní Wellerová.

„Jó, zlatíčko,“ odpověděl pan Weller a nACPával si novou dýmku.

„Vrátil se už pan Stiggins?“ zeptala se paní Wellerová.

„Ne, zlatíčko, nevrátil,“ odvětil pan Weller a zapaloval si dýmku velmi důmyslně tím způsobem, že uchopil do kleští řezavý uhel z ohně v krbu a přidržoval si ho k hlavičce, „a abysi věděla, zlatíčko, tak bysem to už nějak přežil, dyby se už nevrátil nikdá.“

„Ó, ty bídáku!“ zvolala paní Wellerová.

„Děkuju, zlatíčko,“ pravil pan Weller.

„Ale děte, děte, otecko,“ řekl Sam, „před cizejma žádný takový něžný vejlevy. Těmle přichází důstojnej pán.“

Jakmile to paní Wellerová uslyšela, setřela si v rychlosti slzy, které právě ze sebe vynutila, a pan Weller si podmračeně odtáhl křeslo do kouta za krbem.

Pan Stiggins se dal snadno přemluvit, aby vypil ještě jednu sklenici ananasového grogu, i druhou a třetí, a potom aby se posilnil lehkou večerí, dříve než začne pít nanovo. Pan Weller starší seděl na téže straně krbu jako host; a kdykoli se toho jen mohl odvážit, aby ho manželka neviděla, naznačoval synovi utajené city svého nitra tím, že nad hlavou pastýřova náměstka hrozil zařatou pěstí. Toto počínání skýtalo synovi nezkalenou rozkoš a uspokojení, a to tím spíše, že pan Stiggins klidně popíjel horký ananasový grog a neměl ani tušení, co se mu děje za zády.

Hovor vedli většinou jen paní Wellerová a důstojný pán Stiggins a náměty, o kterých se rozkládalo nejšíře, byly pastýřovy ctnosti, bohobojnost jeho stáda a mrzká zlotřilost a hříšnost

všech lidí ostatních; pan Weller starší přerušoval tyto orace občasnou polohlasnou narážkou na jakéhosi pana Darmošlapa a doprovázel je i jinými běžnými poznámkami podobného rázu.

Konečně si pan Stiggins, u něhož se jevilo několik svrchované nepochybných příznaků, že už v sobě má právě tolik ananasového grogu, kolik ho bez úhony pojme, nasadil klobouk a rozloučil se; a hned poté dovedl otec Sama na lože, které ho mělo hostit. Úctyhodný starý pán stiskl synovi vřele ruku a zdálo se, jako by mu chtěl ještě něco říci, ale protože se ukázala paní Wellerová, patrně se toho úmyslu vzdal a pouze Samovi stručně popřál dobrou noc.

Nazítří byl Sam časně ráno na nohou, a když ve spěchu pojedl snidani, chystal se k návratu do Londýna. Sotva vykročil z domu, stanul tváří v tvář otci.

„Ty už deš, Samku?“ zeptal se pan Weller.

„Tudle minutu,“ odpověděl Sam.

„Byl bysem rád, dybysi moh spakovat toho Stigginse a vodnýst ho s sebou,“ řekl pan Weller.

„Věřte mi, otecko, je mi za vás hamba!“ pravil Sam vyčítavě. „Že mu vůbec dovolujete, aby v Markýzovi Granby pořád ukazoval ten svůj červeney nos!“

Pan Weller starší upřel na syna vážný pohled a odpověděl. „Ančto sem ženatej člověk, Sámueli, ančto sem ženatej člověk. Až jednou budeš ženatej člověk, Sámueli, tak pochopíš moc věcí, kerejm teď nerozumíš; ale esli stojí za to, aby člověk tolik zkoušel a tak málo se naučil, jako říkal ten žáček ze sirotčince, dyž došel na konec abecedy, to zas už přide na gusto. Já bysem spíš myslel, že jednomu to za to nestojí.“

„No,“ řekl Sam, „tak teda sbohem.“

„Pr, pr, Samečku,“ odpověděl otec.

„Tak vám teda řeknu už jen jedno,“ pravil Sam a zastavil se. „Že dybysem byl majitelem Markýze Granby já a dyby si ke mně do šenku chodil vopejkat topinky takovej Stiggins, tak bysem mu –“

„Co bysi?“ přerušil ho pan Weller velmi dychtivě. „Co bysi mu?“

„Tak bysem mu do toho grogu namíchal utrejch,“ řekl Sam.

„No ne!“ zvolal pan Weller a potřásl synovi horlivě rukou. „Vopravdu bysi to udělal, Samku, vopravdu?“

„Udělal,“ přisvědčil Sam. „Ze začátku bysem to zkusil krapet míň zvostra. Nacpal bysem ho do sudu pod vokapem a přiklopil ho víkem; a dybysem viděl, že nemá pro slušný zacházení žádný pochopení, tak bysem mu zkusil domluvit tím druhým způsobem.“

Pan Weller starší věnoval synovi pohled hlubokého, nevýslovného obdivu; a když mu ještě jednou stiskl ruku, zvolna odcházel a zaměstnával mysl četnými úvahami, k nimž dala podnět synova rada.

Sam se za ním díval, dokud nezmizel v ohybu silnice; a potom zamířil pěšky k Londýnu. Zprvu uvažoval o možných následcích své rady a o tom, je-li pravděpodobné nebo není, že se podle ní otec zařídí. Ale pak se utěšil myšlenkou, že to ukáže jedině čas, a pustil celou věc z hlavy; a tu myšlenku bychom také rádi vštípili čtenáři.

KAPITOLA DVACÁTÁ OSMÁ

Veselá vánoční kapitola; kromě svatby líčí i několik jiných kratochvílí, které jsou sice svým způsobem neméně dobré obyčeje jako svatba, ale v dnešní zkažené době se již tak příliš rigorózně nedodržují

Čili jako včelky, i když už ne docela tak lehčí jako víly, sešli se naši čtyři Pickwickovci ráno dvaadvacátého dne měsíce prosince onoho léta Páně, v němž se udály a dovršily jejich dobrodružné příhody, které jsme tu dosud věrně vypsali. Vánoce se vši svou drsně bodrou a poctivou prostotou byly přede dveřmi; byla to doba pohostinství, veselí a srdečné upřímnosti a starý rok se jako starověký filozof chystal svolat kolem sebe všechny přátele a za hlučného hodování a bujných radovánek odejít tiše a klidně do nenávratna. Radostná a veselá byla to doba a radostná a veselá byla alespoň čtyři z těch četných srdcí, která se z příchodu Vánoc těšila.

A vskutku je mnoho srdcí, jimž Vánoce přinášejí krátké období štěstí a radostí. Kolik rodin, jejichž členové se v ustavičném životním zápase rozprchli a rozptýlili široko daleko po světě, se v tu dobu znovu shromažďuje a schází se šťastnými pocity družné nálady a vzájemné dobré vůle, které jsou pramenem radosti tak čisté a nezkalené a tak neslučitelné s bědami a strastmi

tohoto světa, že jak náboženská víra většiny nejpokročilejších národů, tak i drsné zvyklosti nejzaostalejších divochů svorně staví tuto dobu na čelné místo mezi radosti budoucího života, určené pro blažené a šťastné! Kolik starých vzpomínek a kolik dřímající náklonnosti Vánoce věru probouzejí!

Zatímco tato slova píšeme, jsme nyní na míle daleko od místa, kde jsme se rok co rok v ten den scházivali ve šťastném a radostném kruhu. Mnohé srdce, které tehdy tak vesele bušilo, zatím přestalo bít; mnohé zraky, které tehdy tak jasně svítily, přestaly již zářit; mnohé ruce, které jsme tiskli, zatím zchladly; lesk mnoha očí, jejichž pohled jsme hledávali, skryla již tma hrobu; a přece se nám vzpomínky na ten starý dům, pokoj, veselé hlasy a usměvavé tváře, žerty a smích i nejmenší a nejvšednější maličkosti, které se k těm veselým schůzkám připínají, derou v té době na mysl s každým rokem znovu a znovu, jako bychom se byli naposledy shledali teprve včera! Šťastné, šťastné Vánoce, které v nás dovedou oživit kouzelné přeludy dětství; které dovedou starci vybavit svěží vzpomínky na radosti mládí; které přenášejí plavce i pocestného na vzdálenosti tisíců mil a vracejí ho k rodinnému krbu a do klidu domova!

Ale krásy a přednosti sváteční doby vánoční nás uchvátily a zaujaly takovou měrou, že necháváme pana Pickwicka a jeho přátele čekat v zimě na střeše muggletonského dostavníku, kde se právě sesedli dobře zabalení v pláštích, cestovních plédech a šálách. Cestovní brašny i vaky jsou již na voze a pan Weller a poštovský sluha se snaží vměstnat do prostory pod kozlíkem obrovskou tresku, o hodný kus větší než vnitřek zavazadlového truhlíku a pečlivě zabalenou v dlouhé hnědé proutěné rohoži s vrstvou slámy navrchu, kterou nechali až na konec, aby mohla v bezpečí odpočívat na pultu bečiček pravých ústřic z tuzemského umělého chovu, což vše je majetkem pana Pickwicka, v úhledném pořádku srovnaným na dně prostory pro zavazadla. Pan Pickwick jeví ve tváři vskutku velmi napjatý zájem, když přihlíží, jak se pan Weller a poštovský namáhají, aby tresku vecpali do prostory pod kozlíkem – nejdříve hlavou napřed, pak ocasem napřed, pak hřbetem nahoru, pak břichem nahoru, pak bokem, pak na dlouho – a jak neúprosná treska na všechny ty fortele vytrvale vyzrává, až se poštovský náhodou silně opře právě doprostřed proutěného obalu a tu ryba rázem zmizí v truhlíku

a s ní i hlava a ramena poštovského, který se nenadál, že trpný odpor zarputilé tresky tak náhle povolí, a k nepotlačitelnému potěšení všech posluhů i diváků zažije krajně nečekaný otřes. Pan Pickwick se tomu velmi dobromyslně zasměje a vyloví z kapsy u vesty šilink a nabízí poštovskému, který se právě hrabe z truhlíku, aby na jeho zdraví vypil sklenici horké brandy s vodou; tomu se zasměje zase poštovský a pánové Snodgrass, Winkle a Tupman se smějí všichni také. Poštovský a pan Weller spolu na pět minut zmizí, nejspíš na horkou brandy s vodou, neboť když se vrátí, je ji z nich na hony cítit. Pak se kočí vyšplhá na kozlík, pan Weller se vyšvihne na vůz dozadu. Pickwickovci si obalí pláště kolem kolen a šály kolem nosu, čeledíni stáhnou z koní houně, voza křikne vesele „Hotovo!“ a už se jede.

Dostavník projel s rachotem ulicemi, překodrcal městské dláždění a konečně vyjel do širokého volného kraje.

Na tvrdé, umrzlé půdě kola jen hebce šustí; a koně, kteří se na ostré prásknutí bičem rozběhli svižným klusem, uhánějí po silnici, jako by pro ně celé to břímě za nimi, dostavník, cestující, treska, bečky s ústřicemi i všechno ostatní, bylo jako pírkó na kopytech. Sběhli z mírného svahu a vyjíždějí na rovinu dvě míle dlouhou a tvrdou a suchou jako jednolitá hladina mramoru. Znovu práskne bič a koně vyrazí, pádí plným tryskem a pohazují hlavou a řinčí postrojem, jako by je rychlost letu rozjařovala; kočí přitom bere bič i opratě do jedné ruky a druhou snímá klobouk, klade si ho na kolena, vytahuje kapesník a otírá si čelo – dílem proto, že to už má ve zvyku, a dílem proto, že je dobře ukázat cestujícím, jak je klidný a jak snadné je řídit čtyřspřeží, má-li člověk tak dlouhou zkušenost jako on. Když to vše velmi zvolna a rozvláčně vykoná (jinak by po všem dojmu bylo veta), pečlivě zase kapesník schová, nasadí si klobouk, popotáhne si rukavice, protáhne se v loktech, opět zapráská bičem a letí se cvalem dál ještě bujařeji než předtím.

Hrstka domků roztroušených po obou stranách silnice zvěstuje cestujícím, že vyjíždějí do některého městečka nebo vesnice. Břeskné zvuky poštovské trubky rozechvívají svěží mrazivý vzduch a probouzejí starého pána uvnitř vozu, který spouští opatrně do polovice okénko a ostrážitě, aby ho neofouklo, vyhlédne nakrátko ven, hned zas pečlivě okénko vytáhne a hlásí druhé osobě uvnitř, že se co nevidět bude přepřahat; tím se jeho

společník uvnitř úplně probere a rozhodne se, že další zdřímnutí odloží až po zastávce. A znovu se ryčně rozhlaholí poštovská trubka a vyruší chalupníci s dětmi, které vyhlédnou ze dveří a sledují očima dostavník, dokud nezmizí v zatáčce, a potom se znovu schoulí kolem rozplápolaného ohně a přiloží ještě pole-no, protože co kdyby se snad už otec vrátil domů; ale otec, zatím ještě dobrou míli daleko od domova, si právě přátelsky pokynul s kočím na pozdrav a obrací se, aby se dosyta vynadával na dostavník, který mizí letem v dáli.

A když teď dostavník rachotí po hrbolaté dlažbě venkovského městečka, rozléhá se ulicí skočná píseň poštovské trubky; a kočí rozpíná přezku, která drží opratě dohromady, a chystá se je odhodit, jakmile zastaví. Pan Pickwick se noří z vyhrnutého límce pláště a velmi zvědavě se rozhlíží; kočí si toho všimne a hned panu Pickwickovi hlásí jméno městečka a říká, že prý tu byl včera trh, a pan Pickwick obě ty zprávy hned zase sděluje spolucestujícím; a tu se pak vynoří z vyhrnutých límců i oni a rozhlížejí se rovněž. Pan Winkle, který sedí na samém krajíčku, až se mu jedna noha komíhá ve vzduchu, málem sletí na dlažbu, když dostavník prudce zatáčí kolem sýrašského krámu na ostrém nároží a zajíždí na tržiště; a než se pan Snodgrass, který sedí vedle něho, vzpomene na leknutí, už povoz zaráží u brány zájezdního dvora, kde již čeká čerstvá příprěž s houněmi na hřbetě. Vozka odhodí opratě, seskakuje z kozlíku, a cestující, kteří sedí na střeše, sestupují rovněž – kromě těch, kdo nemají dost důvěry ve vlastní obratnost a bojí se, že se nedostanou zpátky nahoru, a zůstávají proto na místě, kde jsou, podupávají o dostavník pod sebou, aby se zahřáli, a s hejlem na nose hledí toužebnými očima na jasný oheň v hostinské místnosti a na snítky cesmíny s červenými bobulkami, které zdobí okna.

Ale poštovský již doručil do krupašského obchodu hnědý papírový balíček, který vyňal z malé brašny, zavěšené přes rameno na koženém řemínku, a dohlédl na řádnou výměnu příprěže; shodil také již na chodník sedlo, přivezené z Londýna na střeše dostavníku, a zúčastnil se porady kočího s podomkem o grošovaté kobyle, která se minulé úterý poranila na přední pravé noze; on i pan Weller již sedí zase řádně vzadu a kočí již sedí zase řádně na kozlíku a starý pán uvnitř vozu, který měl celou dobu okénko o celé dva palce spuštěné, je již zase vytáhl a koně jsou již

bez houní a všichni jsou již připraveni k odjezdu – kromě „dvou silných pánů“, po nichž se s jistou netrpělivostí ptá kočí. A tu pak kočí i poštovský, Sam Weller i pan Winkle i pan Snodgrass a všichni podomci i všichni zevlouni, kterých je víc než ostatních osob dohromady, volají omeškalé pány tak hlasitě, jak jim hrdlo stačí. Z dálky ze dvora se ozve odpověď a pan Pickwick a pan Tupman přibíhají celí udýchaní, neboť si zašli každý na sklenici piva, a pan Pickwick prý má prsty tak zkřehlé, že mu trvalo celých pět minut, než vylovil půlšilink na zaplacení útraty. Kočí zvolá nabádavě „Tak, pánové!“ a poštovský to ozvěnou opakuje; starý pán uvnitř ve voze se diví, jak je možné, že lidé slézají z dostavníku, když vědí, že na to není dost času; pan Pickwick se namáhavě vydrápe nahoru z jedné strany a pan Tupman z druhé, pan Winkle zvolá „Hotovo!“ a už se jede. Znovu se obtáčejí šály, u pláštů se vyhrnují límce, opět končí dlažba, domy mizejí a dostavník zase znovu uhání po volné silnici a cestujícím duje do tváře štiplavý svěží vítr, až se jim radostí směje srdce v těle.

Tak pokračovala cesta pana Pickwicka a jeho přátel muggletonským expresem do Dingley Dellu; a téhož dne ve tři hodiny odpoledne stanuli všichni ve zdraví a bezpečí, bodří a čilí, suchou nohou na pevné zemi – na stupních Modrého lva –, když cestou vypili tolik piva a brandy, aby získali dostatečnou odolnost proti mrazu, který poutal zemi železnými okovy a opřádal stromy i křoví podle cesty sličným síťovím. Pan Pickwick se právě horlivě zabýval počítáním bečiček s ústřicemi a dozíral na exhumaci tresky, když pocítil, že ho kdosi jemně tahá za šos kabátu. Ohlédl se a spatřil, že tvor, který se uchýlil k tomuto způsobu, aby upoutal jeho pozornost, není nikdo jiný než páně Wardlův oblíbený panoš, čtenářům tohoto neumělkovaného příběhu lépe známý pod osobitým pojmenováním „řimbuch Josef“.

„Aha!“ pravil pan Pickwick.

„Ha!“ řekl tlouštík.

Přitom sjel pohledem z tresky na bečičky s ústřicemi a zálibně si pokuckal. Byl tlustší než kdy jindy.

„Máte tváře opravdu jako malované, mladý příteli,“ pravil pan Pickwick.

„Usnul jsem v šenku zrovna před krbem,“ odpověděl tlouštík, který se za hodinového spánku u ohně opekł do barvy čerstvě vypálené cihly. „Pán mě sem poslal s valníčkem, abych od-

vezl vaše věci k nám. Byl by taky poslal jízdní koně, ale myslel, když je dnes taková zima, že půjdete asi raději pěšky.“

„Ano, ano,“ odpověděl pan Pickwick spěšně, protože si vzpomněl, jak už jednou předtím putovali skoro touž cestou. „Ano, raději se projdeme. Same, pojd' sem!“

„Prosím, milospane,“ ozval se pan Weller.

„Pomoz tady sluhovi pana Wardla naložit zavazadla na vozík a jeď pak s ním. My jdeme pěšky napřed.“

Když udělal tento příkaz a vyrovnal se s vozkou, zamířil pan Pickwick spolu s třemi přáteli pěšinou přes pole; vzdalovali se ostrým krokem a zanechali pana Wellera a tlouštíka poprvé spolu. Sam hleděl na tlouštíka s velkým úžasem, ale neříkal nic, pustil se čile do nakládání zavazadel a rychle plnil vozík, kdežto tlouštík jenom nečinně stál a podle všeho si myslel, že je docela pěkně přihlížet, jak se pan Weller tak činí.

„Tak,“ řekl Sam a hodil na vozík poslední brašnu. „Už je to tam!“

„Hm,“ pravil tlouštík nadmíru spokojeně, „už je to tam!“

„No, vy mladej Širokej,“ řekl Sam, „ste mi pěcknej vejstavní kousek, jen co je pravda!“

„Děkuju,“ odpověděl tlouštík.

„Nemáte v hlavě nějaký brouky, co by vás trápili?“ zeptal se ho Sam.

„Co vím, tak ne,“ odpověděl tlouštík.

„Dyž se tak na vás koukám, skorem bysem myslel, že usejcháte kvůli nějaký nešťastný lásce,“ řekl Sam.

Tlouštík zavrtěl hlavou.

„No, to rád slyším,“ poznamenal Sam. „Pijete taky někdá?“

„Já radši jím,“ odpověděl tlouštík.

„No jo,“ řekl Sam, „to sem si moh myslet. Ale chtěl sem jen vědět, esli byste si nechtěl pro zahřátí něčeho líznout? Ale vám asi není nikdá zima, dyž ste tak měkce vyvatovanej, že ne?“

„Někdy,“ odpověděl tlustý sluha, „a docela rád si taky kapku dám, ale jen dobrou.“

„Ale děte, vopravdu?“ řekl Sam. „Tak teda poďte!“

Netrvalo ani okamžik, a byli v šenku Modrého lva. Tlouštík do sebe obrátil skleničku kořalky, jako by se nechumelilo, a v očích pana Wellera tím výkonem značně stoupl. A když si podobnou záležitost vyřídil osobně i pan Weller, vylezl na vozík.

„Umíte jezdit?“ zeptal se tlouštíků.

„To bysem myslel,“ odpověděl Sam.

„Tak tumáte,“ řekl řimbuch, vtiskl mu opratě do ruky a ukázal na cestu mezi ploty, „rovně za nosem, nemůžete zabloudit, kdybyste i chtěl.“

S těmi slovy se tlouštíků zálibně natáhl vedle tresky, pod hlavu si místo polštáře podložil bečičku s ústřicemi a v tu ránu usnul.

„Herdek,“ řekl si Sam, „ze všech drzounů, co sem jich v životě viděl, je tenle panáček nejdrzejší. Hej, hola, probud se, bubřino!“

Ale protože mladý bubřina nejevil známky, že by se mu vracelo vědomí, Sam Weller se posadil vpředu na kozlík sám, trhnutím opratí pobídl starého koně a kodrcal se statečně k Zemaně.

Pan Pickwick i jeho přátelé si zatím chůzí rozproudili čile krev a vykračovali si vesele kupředu. Cestičky byly ztvrdlé, ojíněná tráva šustila křehce pod nohama, ve vzduchu byl libý, suchý, štiplavý chlad, a protože se rychle schyloval šedý soumrak (pro mrazivé počasí se snad lépe hodí „břidlicově šedý“), těšili se již příjemnou předtuchou útulného prostředí a pohodlí, které je očekává v domě jejich pohostinného přítele. Odpoledne bylo jedno z těch, které by dovedlo pohnout dva postarší pány, aby si v samotě polí svlékli pláště a po chlapecku si zahráli na přeskakování jen proto, jak lehko a veselo jim je u srdce; jsme skálopevně přesvědčeni, že kdyby byl pan Tupman v tu chvíli udělal kozu, pan Pickwick by byl nabídku s bezvýhradnou ochotou přijal a přeskočil ho.

Ale pan Tupman žádnou takovou úsluhu nenabídl a přátelé pokračovali v cestě a vesele se bavili. Když zabočili na stezku, kterou měli přejít, dolehl jim k uším hluk mnoha hlasů; a dřív ještě než měli kdy, aby i jen vůbec hádali, či hlasy by to mohly být, octli se přímo ve středu společnosti, očekávající jejich příchod – skutečnost, kterou Pickwickovcům prvně zjevilo hlasité zvolání „Sláva!“, jež vylétlo ze rtů starého Wardla, když se mu ukázali na dohled.

Předně tam byl sám starý Wardle a vypadal, možno-li, ještě bodřejší než jindy; pak tam byla Bella a její věrný Trundle; a konečně Emílie s hloučkem asi desíti mladých dam: všechny přijely na svatbu, která se měla konat nazítří, a byly v rozpoložení

tak blaženém a měly tak silné vědomí vlastní důležitosti, s jakým se již u mladých dam při tak závažných událostech zpravidla setkáváme – a všechny do jedné burcovaly bujarým smíchem pole i cesty široko daleko kolem.

Za takových okolností se obřad představování skončil velmi brzy, nebo abychom snad správněji řekli, představování se odbylo velmi rychle beze všech okolků a obřadností vůbec. Dvě minutky potom už pan Pickwick žertoval s mladými dámami, když se zdráhaly přelézt po schůdcích plot, dokud se prý dívá, nebo když vědomy si hezkých nožek a dokonalých kotníků zůstávaly s oblibou stát na nejvyšším stupínku třebas celých pět minut a prohlašovaly, že se strachy nemohou ani hnout – a žertoval tak volně a nenuceně a beze vši zdrženlivosti, jako by je znal již od narození. Rovněž stojí za povšimnutí, že pan Snodgrass pomáhal Emílii daleko vydatněji, než jak si toho její hrozitánský strach ze schůdků zdánlivě vyžadoval (ačkoliv plot byl opravdu celé tři stopy vysoký a schůdky byly pouze dva velké kameny); a jednu černookou mladou dámu v rozkošných botičkách lemovaných kožešinkou bylo slyšet velmi hlasitě vzkřiknout, když jí pan Winkle ochotně nabídl, že jí pomůže přes plot.

To všechno bylo velmi roztomilé a příjemné. A když se konečně podařilo potíže se schůdky zdolat a všichni zas vkročili na volné pole, starý Wardle vysvětlil panu Pickwickovi, že si byli vespolek prohlédnout nábytek a zařízení domu, do kterého se mají mladí manželé po Vánocích nastěhovat. Při tom sdělení se jak Bella, tak i Trundle začervenali tak silně, jak zrudl tlouštík při opékání u krbu ve výčepu; a mladá dáma s černýma očima a kožešinkou kolem botiček zašpítala Emílii cosi do ouška a pak hodila šelmovským okem po panu Snodgrassovi. Na to jí Emílie odpověděla, že je blážínek, ale přece jen zahořela temným ruměncem; a pan Snodgrass, který byl tak skromný, jak už všichni velcí duchové zpravidla bývají, cítil, jak se mu krev hrne až do temene hlavy, a v nejskrytějším koutku srdce si vroucně přál, aby zmíněná mladá dáma s černýma očima a vším svým čtveračením i s těmi botičkami s lemem z kožešinky byla se vším všudy někde tam, kde dávají lišky dobrou noc.

Bylo-li tolik družnosti a šťastné pohody již venku, jak vřelé a srdečné bylo teprve přijetí, když došli do statku! I služebnictvo

se usmívalo radostí, jakmile spatřilo pana Pickwicka; a Ema přivítala pana Tupmana na znamení, že ho poznává, pohledem zpo-
la upejpavým a zpo-
la vyzývavým, ale venkoncem tak rozkošným, že by byl dokázal přimět Napoleonovu sochu v síni, aby roze-
vřela náruč a Emu objala.

Stará paní seděla s obvyklou důstojností v předním pokoji, ale byla poněkud rozmrzelá, a proto také zvlášť silně nedoslýchavá. Sama teď nikdy nevycházela a jako mnoho jiných starých dam podobného ražení byla snadno náchylná k tomu, aby pokládala za skutek domácí zrady, kdykoli se někdo jiný z rodiny osmělil udělat něco, co nemohla dělat ona. A tak, dušinka stará, seděla ve velké lenošce tak toporně zpřímá, jak jen dokázala, a ze všech sil se hněvivě mračila, ale koneckonců vypadala přece jen dobrácky.

„Máti,“ řekl pan Wardle, „pan Pickwick. Pamatujete se na něho?“

„Na tom nesejde,“ odpověděla stará dáma velmi důstojně. „Neobtěžujte pana Pickwicka pro takového starého tvora, jako jsem já. Nikdo teď o mě nedbá a je to ostatně docela přirozené.“ A stará paní pohodila hlavou a rozechvělýma rukama si uhladila sukni levandulově fialových hedvábných šatů.

„Ale, ale, madam,“ pravil pan Pickwick, „nemohu připustit, abyste takhle odbyla starého přítele. Přijel jsem výhradně proto, abych si s vámi důkladně popovídal a zahrál whist; a ukážeme těm chlapcům a děvčatům, jak se tančí menuet, ještě než budou o osmačtyřicet hodin starší.“

Stará paní rychle roztávala, ale nechtěla úplně povolit najednou, proto řekla pouze: „Ach, neslyším ho!“

„Ale jděte, máti!“ pravil pan Wardle. „Nechte toho, nebuďte přece mrzutá, duše zlatá! Pamatujte na Bellu; no tak, musíte ji přece, chudinku malou, trochu povzbudit.“

To dobrá stará paní slyšela – protože se jí zachvěly rty, když to její syn říkal. Ale stáří mívá své náladové vrtochy a stará paní se ještě dočista neudobřila. Pohládila se znovu po levandulově fialových šatech a obrátila se k panu Pickwickovi: „Ach, pane Pickwicku, když jsem byla děvče, byla mládež docela jiná.“

„O tom není pochyby, madam,“ pravil pan Pickwick, „a to je také důvod, proč si tak vážím té hrstky lidí, ze kterých se nese-

třel všechen punc dobrého kořene. “ A při těch slovech přivinul pan Pickwick k sobě jemně Bellu, políbil ji na čelo a požádal, aby se posadila na stoličku u babiččiných nohou. Ať už snad výraz jejího obličej, když vzhlížela staré paní do tváře, přivoloval nějakou vzpomínku na zašlé časy, ať snad starou paní dojala páně Pickwickova dobromyslná laskavost, nebo ať už byl důvod jakýkoli, stará paní zřejmě roztála úplně, neboť se vrhla vnučce kolem krku a všechno malicherné rozladění se rozplynulo v přívalu tichých slz.

Byli šťastný kroužek ten večer. Klidná a vážná byla řada partií whistu, které pan Pickwick sehrál se starou dámou, a bujně bylo veselí u hlavního stolu. Ještě dlouho po tom, kdy dámy již odešly, kolovalo horké bezinkové víno, chutně připravené s přísadou brandy a koření, a kolovalo znovu a znovu; a tvrdý byl po něm spánek a příjemné sny. Je pozoruhodné, že sny pana Snodgrasse se ustavičně točily kolem Emílie Wardlové; a hlavní postavou páně Winklových vidin byla jistá mladá dáma s černýma očima, se šelmovským úsměvem a s pozoruhodně rozkošnými botičkami, lemovanými nahoře kožešinkou.

Časně zrána probudil pana Pickwicka šum hlasů a dusot kroků dost hlučný, aby z hlubokého spánku vyburcoval i tloušťka. Pan Pickwick se posadil na posteli a napjal sluch. Ženské služebnictvo i návštěvy ženského pohlaví ustavičně přebíhaly sem a tam; a ozývalo se tolik žádostí o horkou vodu, tolik opětovných volání po jehle a niti a tolik polohlasných proseb: „Ach, prosím vás, pojdte mě zašněrovat, buďte tak hodná!“, že si pan Pickwick ve své prostotě již začínal myslet, že se přihodilo něco hrozného, ale tu se vzpamatoval úplně a vzpomněl si, že je den veselky. Protože to byla událost velmi významná, ustrojil se zvlášť pečlivě a sešel do pokoje, kde se snídalo.

Všechno ženské služebnictvo ve zbrusu novém jednotném oblečení, růžových mušelínových šatech s bílými mašlemi na čepcích, pobíhalo po domě jako o překot tak rozčileně a vzrušeně, že to nelze vůbec popsat. Stará paní se nastrojila do brokátové róby, která nespátřila světlo světa dobrých dvacet let – leda snad s výjimkou několika zbloudilých paprsků, které se pokradmu prodraly škvírami truhly, v níž ležela celou tu dobu v úschově. Pan Trundle měl slavnostní úbor i náladu, ale v nitru byl přece jen poněkud neklidný. Bodrý starý hospodář

se namáhal vypadat velmi vesele a lhostejně, ale tato snaha se mu očividně nedařila. Všechny dívky tonuly v slzách a v bílém mušelínu – kromě hrstky vyvolených, kterým se dostalo čestné výsady, že se směly v soukromí horního pokoje pokochat pohledem na nevěstu a družičky. Všichni Pickwickovci se vyšňořili, jak dovedli nejskvěleji; a na trávníku před domem byla strašlivá vřava, kterou tropili všichni čeledínové, chasníci i výrostci ze statku, z nichž každý měl v knoflíkové dírcce bílou mašličku, a všichni jásalí o překot, co jim hrdlo a plíce stačily; k tomu je podnítil a slovem i příkladem povzbuzoval pan Samuel Weller, kterému se již podařilo získat u chasy značnou oblibu a který tam už byl tak doma, jako by se byl na statku narodil.

Svatba je předmět, o němž zvykové právo dovoluje žertovat, ale ve skutečnosti na ní vlastně nic zvlášť žertovného není – mluvíme pouze o obřadu a prosíme, aby se jasně rozumělo, že si nedovolujeme žádné skryté jízlivosti ani úštěpky na manželský stav. Do radosti a štěstí této slavnostní chvíle se mísí také mnoho žalu nad odchodem z domova, slzy při loučení rodičů s dítětem, smutné vědomí, že opouštíme nejdražší a nejlaskavější přátele z nejšťastnějšího období lidského života a nastupujeme proti jeho starostem a trampotám po boku jiných lidí, ještě nevyzkoušených a málo známých. Jsou to sice city zcela přirozené, ale neradi bychom jejich líčením vrhali na tuto kapitolu chmurný stín; a ještě méně bychom si přáli, aby se mysli, že je chceme zesměšňovat.

Řekněme proto krátce, že obřad v dingleydelském farním kostele vykonal náš starý duchovní, že páně Pickwickův podpis zdobí matriku, která se v zákristii toho kostela dochovala až dodnes, že se mladá dáma s černýma očima podepsala rukou velmi nejistou a rozechvělou, že podpis Emílie jako druhé družičky je téměř nečitelný; že všechno šlo podivuhodně hladce a slavnostně; řekněme také, že mladým dámám připadal obřad celkem mnohem méně drásavý, než očekávaly, a i když majitelka černých očí a čtveráckého úsměvu ujistila pana Winkla, že něčemu tak hroznému by se nemohla nikdy podrobit, máme nejlepší důvody, abychom se domnívali, že se mýlila. K tomu všemu můžeme ještě dodat, že první blahopřál novomanželce pan Pickwick a přitom jí zavěsil na krk skvostné zlaté hodinky na řetízku, které ještě nespátrilo oko žádného smrtelníka kro-

mě zlatníka. Pak se starý zvon na kostelní věži rozhlaholil, jak dovedl nejveseleji, a všichni svatebčané se vrátili domů k slavnostní snídani.

„Kam přijdou ty rozinkový nákypy, vy mladej ópiožroute?“ zeptal se pan Weller tloušťka, když pomáhal rozestavovat ty kuchářské výrobky, na jejichž patričné uspořádání nebylo včera večer již dost času.

Tloušťik ukázal, kam se mají nákypy postavit.

„No dobrá,“ řekl Sam, „zapíchnem do každýho kousíček vánoční nálady. Druhou mísu naproti. Tak, a teď teprve vypadáme pěkně, jak povídal ten táta, co uřiz synáčkovi hlavu, aby ho vodnaučil šilhat.“

Když vyslovil tento příměr, poodstoupil pan Weller o několik kroků, aby se přesvědčil o celkovém dojmu, a přehlížel všechny přípravy s krajním uspokojením.

„Wardle,“ pravil pan Pickwick téměř vzápětí, jakmile se všichni usadili, „sklenku vína na počest této šťastné chvíle!“

„S největší radostí, brachu milý,“ přikývl Wardle. „Josef! – Všivák jeden, už zas usnul.“

„Neusnul, pane,“ ozval se řimbuch a vyběhl odkudsi z odlehlého kouta, kde jako patron všech tloušťíků – nesmrtelný Bumbrlíček – hltať vánoční náky, ale nikoliv s klidem a rozmyslem, jímž se vyznačovalo počínání jmenovaného pacholíka.

„Nalej panu Pickwickovi.“

„Prosím, pane.“

Tloušťik naplnil páně Pickwickovu sklenici a pak ustoupil za křeslo svého pána, odkud s jakýmsi chmurným a zádumčivým zalíbením, které mluvilo jasně samo za sebe, pozoroval hru nožů a vidliček i rychlou pouť chutných soust z talířů do úst stolovníků.

„Bůh vám žehnej, příteli!“ pravil pan Pickwick.

„Nápodobně, brachu milý,“ odpověděl pan Wardle, a oba si upřímně připili.

„Paní Wardlová,“ pravil pan Pickwick, „my dva ze starého světa si musíme na počest této radostné události také vypít spolu sklenku!“

Stará paní zářila právě v tu chvíli úžasnou vznešeností, neboť v brokátové róbě seděla v čele tabule a z jedné strany měla vnučku nevěstu a z druhé pana Pickwicka, který měl čestný

úkol krájet maso. Pan Pickwick to sice neřekl příliš nahlas, ale porozuměla mu ihned a vypila na jeden ráz plnou sklenici vína, aby byl ve štěstí dlouho živ; a potom se ctihodná stařenka pustila do zevrubného a přesného líčení vlastní svatby, do něhož zahrнула i pojednání o módě střevíčků s vysokými podpatky i rozličné podrobnosti o životě a zážitcích nebožky krásné lady Tollinglowerové; všemu tomu se stará dáma sama smála vskutku velmi srdečně a mladé dámy se smály také, neboť se spolu dohadovaly, o čem asi, pro všechno na světě, babička vlastně mluví. A když se smály, rozesmála se stará paní ještě srdečněji a řekla, že tyhle historky se vždycky znamenitě líbily; tomu se pak všichni smáli zase nanovo a uvedli tím stařenku do nejlepší nálady. Potom se svatební koláč nakrojil, dokrojil a krájel a rozdával se kolem a mladé dámy si schovávaly kousky, aby si je mohly dát večer pod polštář a přivolat tak sny o budoucím manželů; to všechno vyvolalo celou záplavu červenání a veselí.

„Pane Millere,“ pravil pan Pickwick k dávnému známému, bystroduchému pánovi, „skleničku vína?“

„S náramným potěšením, pane Pickwicku,“ odpověděl bystroduchý pán slavnostně.

„Směl bych se připojit?“ zeptal se dobrácký starý farář.

„A já?“ vložila se do řeči jeho choť.

„A já? A já?“ ozvala se dvojice chudých příbuzných z dolního konce stolu, která jedla a pila, co hrdlo ráčilo, a všemu se smála.

Pan Pickwick vyjadřoval srdečnou radost nad každou novou hláškou a oči mu rozjařením a veselím jen zářily.

„Dámy a pánové,“ pravil pan Pickwick, když náhle povstal.

„Slyšte, slyšte! Slyšte, slyšte! Slyšte, slyšte!“ volal pan Weller v citovém vzrušení.

„Zavolejte všechnu chasu,“ nařídil starý Wardle, který zasáhl proto, aby předešel pokárání, jehož by se jinak bylo panu Wellerovi skoro jistě od pána přede všemi dostalo. „Dejte každému sklenici vína, ať si s námi připijí. Prosím, Pickwicku.“

Za všeobecného ticha společnosti, šuškáni služebných a trapných rozpaků mužského služebnictva pan Pickwick pokračoval:

„Dámy a pánové – ne, nebudu říkat ‚dámy a pánové‘, řeknu raději, ‚přátelé, drazí přátelé‘, pakliže mi dámy tak velkou smělost dovolí –“

Zde přerušil pana Pickwicka bouřlivý potlesk dam, k němuž se připojili i pánové a při němž bylo zřetelně slyšet, jak černo-
oká mladá dáma prohlásila, že by tomu milému panu Pick-
wickovi dala od minuty hubičku. Pan Winkle se hned dvorně
nabídl, nemohl-li by pro ten případ pana Pickwicka zastoupit,
a mladá dáma s černýma očima mu na to odpověděla „Ale jdě-
te...“ a doprovodila tuto výzvu pohledem, který říkal tak vý-
mluvně, jak pohled umí, „... jestli to dokážete“.

„Drazí přátelé,“ ujal se pan Pickwick slova, „chci navrhnout,
abychom připili na zdraví nevěsty a ženicha – Bůh jim žehnej!
(Jásot a slzy.) Jsem přesvědčen, že můj mladý přítel Trundle je
velmi znamenitý a zdatný muž; a jeho ženu znám jako velmi
roztomilou a půvabnou dívku, dobře způsobitou, aby vnesla
do nového působiště štěstí, které kolem sebe šířila po dvacet
let v domě otcovském.“ (Tu vypukl tlouštík v srdceryvný brek,
a protože řval jako tur, vyvedl ho pan Weller z místnosti.) „Přál
bych si,“ pokračoval pan Pickwick, „přál bych si být tak mla-
dý, abych mohl být manželem její sestry (pochvala), ale pro-
tože tomu tak není, jsem šťasten, že jsem dost starý, abych jí
mohl být otcem; neboť v tom případě mě snad nebude nikdo
podezřívát z postranních záměrů, jestliže přiznám, že k oběma
cítím obdiv, úctu a lásku (jásot a vzlykání). Nevěstin otec, náš
dobrý přítel zde, je vzácný člověk a jsem hrdý, že se s ním znám
(silný rozruch). Je to muž laskavý, znamenitý, svobodomyšlný,
dobrosrdečný, pohostinný a štědrý (nadšené výkřiky souhlasu
od chudého příbuzenstva při všech těch přívlastcích a zejmé-
na při dvou posledních). A aby se tedy jeho dceři dostalo vše-
ho štěstí, které jí jen otec může přát, a jemu aby pohled na její
blaženost naplnil srdce i mysl vším potěšením a klidem, jichž si
tak plně zaslouží, to je, jak jsem přesvědčen, přáním nás všech.
Připijme jim tedy na zdraví, přejme jim dlouhý věk a všechno
požehnání!“

Páně Pickwickova řeč dozněla v smršti pochvaly, a plíce počet-
ného svatebního komparsu se pod vedením pana Wellera znovu
uplatnily s vydatným zdarem. Pan Wardle připil panu Pickwic-
kovi; pan Pickwick připil staré paní. Pan Snodgrass připil panu
Wardlovi; pan Wardle připil panu Snodgrassovi. Jeden z chu-
dých příbuzných připil panu Tupmanovi a druhý chudý pří-
buzný připil panu Winklovi; všichni byli šťastni a ve slavnostní

náladě, až záhadné zmizení obou chudých příbuzných pod stolem společnosti připomnělo, že je čas sezení odročit.

Po procházce pěti nebo kolika mil, kterou na Wardlovu radu podnikli mužští hosté, aby se zbavili účinků vína vypitého při snídani, se u pozdního oběda všechna společnost opět sešla. Chudí příbuzní strávili celý den v posteli v naději, že tak dosáhnou téhože šťastného výsledku, ale protože se nedočkali úspěchu, zůstali v posteli vůbec. Pan Weller udržoval služebnictvo v trvale rozjařené náladě a tlouštíků si dělil čas na krátké chvíle věnované střídavě jídlu a spánku.

Oběd byl stejně srdečný a veselý jako snídaneč a byl i stejně hluchý, ale obešel se bez slz. Pak přišly zákusky a s nimi další přípitky. Potom přišel čaj a káva a konečně tanec.

Nejlepší pokoj v Zemanském dvoře byl pořádný dlouhý sál, vyložený tmavým ostěním, s krbem vysoko obezděným a s komínem tak prostorným, že by jím byl mohl projet s koly a se vším všudy kterýkoli lehký jednospréžní kočárek. Na zadním konci místnosti seděli ve stinném loubí z cesmíny a zimostrázu dva nejlepší houslisté a jediný harfeník z celého Muggletonu. V kdekterém výklenku a na všemožných konzolkách stály staré čtyřramenné svícny z těžkého stříbra. Koberec byl odklizen, svíce jasně zářily, oheň v krbu plál a praskal a pokoj hlaholil veselým hovorem a bezstarostným smíchem. Jestliže se někteří ze starých anglických zemanů proměnili v pohádkové skřítky, když umřeli, pak jistě provozovali své reje právě tady a nikde jinde.

Kdyby bylo mohlo něco přispět k zajímavosti této rozkošné podívané, pak by to byl býval pozoruhodný úkaz, že se pan Pickwick objevil bez kamaší – poprvé, pokud sahala paměť jeho nejstarších přátel.

„Tančit, tančit?“ zeptal se Wardle.

„Ovšemže,“ odpověděl pan Pickwick. „Což nevidíte, že jsem se podle toho oblékl?“ A pan Pickwick upozornil na své kropaťaté hedvábné punčochy a plesové střevíce se šviháckými mašličkami.

„Vy, a hedvábné punčochy?“ vykřikl pan Tupman nezbedně.

„A proč ne, pane – proč ne?“ pravil pan Pickwick a podrážděně se k němu obrátil.

„Ale ovšem, není důvod, proč byste si je neměl brát,“ odpověděl pan Tupman.

„To si myslím, že není, pane, to si myslím,“ pravil pan Pickwick velmi rozhodně.

Pan Tupman byl na nejlepší cestě se rozesmát, ale když viděl, že věc je vážná, zatvářil se také vážně a řekl pouze, že mají hezký vzorek.

„To doufám,“ pravil pan Pickwick a zahleděl se příteli upřeně do očí. „A doufám také, pane, že na těch punčochách jako punčochách nevidíte nic podivného?“

„Ovšemže ne. Ó zajisté ne,“ odpověděl pan Tupman. Pak odešel a páně Pickwickova tvář se opět rozzářila obvyklým vlídným výrazem.

„Jsme už všichni připraveni, myslím,“ pravil pan Pickwick, který stál se starou paní v čele seřazených dvojic a samou nedočkavostí, aby se začalo, již čtyřikrát chybně vykročil.

„Tak začněte,“ řekl pan Wardle. „Teď!“

Dvoje housle a jedna harfa spustily a pan Pickwick zahájil zkřížením rukou první figuru, když vtom se rozlehlo všeobecné tleskání a výkřik: „Počkejte, počkejte!“

„Co je?“ zeptal se pan Pickwick, kterého zarazilo jen to, že housle a harfa zmlkly, a kterého by nebyla zadržela žádná jiná moc na světě, i kdyby mu byla hořela střecha nad hlavou.

„Kde je Arabella Allenová?“ volalo tucet hlasů.

„A Winkle?“ dodal pan Tupman.

„Tady jsme!“ zvolal pohřešovaný pán a vynořil se s hezkou společnicí odkudsi z kouta; a bylo by bývalo těžko říci, kdo z nich se přitom červenal víc – zda on nebo mladá dáma s černýma očima. „Je opravdu zvláštní, Winkle,“ pravil pan Pickwick, poněkud nedůtklivě, „že jste nemohl zaujmout místo už dříve.“

„Na tom není vůbec nic zvláštního,“ odporoval pan Winkle.

„Nu,“ pravil pan Pickwick a velmi výmluvně se usmál, když spočinul zrakem na Arabelle, „nu, koneckonců se nezdá ani mně, že by na tom bylo něco zvláštního.“

Ale nebylo už kdy, aby se o této věci dále uvažovalo, protože housle i harfa již spustily doopravdy. Pan Pickwick se dal do tance – ruce křížem – středem přes celý pokoj až na druhý konec, pak málem až do krbu a zase zpátky ke dveřím – obrat sem a obrat tam – hlasité podupání – nastupuje druhý pár – roztančí se – celá figura a znovu – zase podupání do taktu – další pár

a další a další – takový tanec svět neviděl! Nakonec, když se všechny dvojice vystřídalaly a tanec šel ke konci a po staré paní, která odešla ve stavu úplného vyčerpání, odpadlo ještě celých čtrnáct dvojic, zaujala místo staré paní domu manželka farářova; ale pan Pickwick nepřestával a tančil vytrvale do taktu s hudbou, aniž bylo vůbec zapotřebí, aby se tak namáhal, a celou dobu se přitom na tanečnici usmíval tak něžně a počínal si vesměs tak mile, že se to vymyká jakémukoli popisu.

Dlouho předtím, než se pan Pickwick nabažil tance, se novo-manželé vytratil z pokoje. Ale přesto byla dole ještě slavnostní večeře a po ní pak dlouhé a družné posezení – a když se pan Pickwick nazítří ráno po delším vyspání probudil, jaksi nejasně si vzpomínal, že jednotlivě a důvěrně pozval asi pětadvacet lidí, aby s ním poobědvali U Jiřího se supem, jakmile se jim naskytne první příležitost k cestě do Londýna – což pan Pickwick zcela správně pokládal za povážlivě přesvědčivou známku toho, že si včera kromě tance popřál i něčeho jiného.

„Tak dnes večír bude v kuchyni rodinná zábava, co, má rozmilá?“ ptal se Sam švarné Emy.

„Ano, pane Wellere,“ přisvědčila Ema, „to máme na Štědrý den vždycky. Pán by nedopustil ani zanic, abychom ten obyčej zanedbali.“

„Váš pán má náramnej pojem vo tom, jak se co má dělat, má rozmilá,“ řekl pan Weller, „tak rozšafnýho člověka, jako je von, sem eště nikdá neviděl, ani tak vopravdickýho řádnýho pána.“

„No, to taky je,“ připojil se k hovoru tlouštík, „copak nechová pěkná prasata?“ A tlouštík obdařil pana Wellera bezmála li-dojedsky mlsným zašilháním, když si představil pečené kolínko se šťávou.

„Á, konečně ste se probudil! Vopravdu vzhůru?“ řekl Sam. Tlouštík přikývl.

„Já vám něco povím, vy mladej hroznejši královskéj,“ pravil pan Weller důrazně, „esli nebudete trošku míň spát a trošku víc se hejbat, tak až z vás bude celej mužskej, budete mít na krku zrovna takovou vobtěž, jako měl ten starej pán, co nosil ten copánek.“

„Copak se mu stalo?“ zeptal se tlouštík zajíkávým hlasem.

„To vám hnedka povím,“ odpověděl pan Weller. „To vám byla figura podařená, že takovou snad svět eště neviděl – takovej

vám pupkáč bachratá, že si do brejch pětaštyrcet let nedohlíd vůbec na boty.“

„Krindapána!“ zvolala Ema.

„No, baže, neviděl, děvče rozmilý,“ řekl pan Weller, „a kdybyste mu byla postavila na stůl rovnou pod nos přesnej model jeho vlastních nohou, tak by je nebyl poznal. No, a ten si vám dycky špacíroval do kanceláře a z kapsičky u kalhot mu visel nádhernej zlatej klanečník, aspoň na loket dlouhej, a na něm v kapsičce zlatý hodinky, kerý mohly bratru stát – netroufám si říct kolik, ale jistě tolik, co už takový hodinky stojej – velký, těžký, podstatně dělaný, na cibule stejně těžký, jako von byl mužskej, a podle toho taky řádně velkej ciferník. ‚Bejt váma, tak bysem tydle hodinky nenosil,‘ říkali starýmu pánovi přátelě, ‚nebo vám je někdo vyfoukne,‘ říkali. – ‚Že by?‘ von na to. – ‚No vopravdu,‘ zas voni. – ‚Járku,‘ povídá von, ‚rád bysem viděl kapsáře, kerej by mi ty hodinky vytáh, protože dybysem se rozkrájel, nemůžu je dostat ven sám, tak sou tam namáčknutý,‘ povídá von. ‚Dyž chci vědět, kolik je hodin, tak se musím jít podívat někam do krámu,‘ povídá. No, a rozřehtá se tomu, jako by se měl rozsypat, a vyšpacíruje zasejc s napudrovanou hlavou a s copánkem a batolí si to po Strandu, řetěz se mu klinká eště hloubějc než jindá a ty velký cibule mu tak šponujou šedivý rajtky, že mu v tom štruksu div neprotrhnou díru. V celým Londýně nebyl jeden kapsář, kerej by si nebyl za ten řetěz zatáh, ale řetěz ne a ne povolit a hodinky ne a ne vylízt, a tak je brzy vomrzelo vláčet nohy ulicema za takovým balvanem, jako byl starej pán. A dycky dyž přišel domů, moh se smíchy potřhat, až se mu copánek kejklal jako perpentikl vod pendlovek. Ale jednou si vám to starej pán zas batolí po ulici a vidí jednoho kapsáře, kerýho zná vod vidění, jak de proti němu a vede za ruku malýho kluka s obrovskou hlavou. ‚Hele, to bude legrace,‘ povídá si starej pán, ‚chtěj to zkusit eště jednou, ale zmejlej se!‘ Tak se vám rozchechtá na celý kolo, ale vtom se ten kluk zničehonic toho kapsáře pustí, a jako dyž do něj střelí, udělá starýmu pánovi hlavou duc rovnou do břicha, až se ten bolestí zkroutí a div se neporoučí. ‚Vražda!‘ zařve starej pán. – ‚Jen klid, vašnosti,‘ zašeptá mu kapsář do ouška. A dyž se milej starej pán narovnal, byly cibule i klanečník v trapu, a co horšího, vod tý doby až do posledního dejchnutí nestálo zažívání toho starýho

pána za nic; a tak si to vemte k srdci, mladíče, a dejte si pozor, abyste moc neztloust.“

Když pan Weller dovyprávěl tento mravoučný příběh, který udělal na tloušťka zřejmě mocný dojem, odešli všichni tři do velké kuchyně, kde se zatím podle každoročního štědrovečerního obyčeje, zachovávaného předky starého pana Wardla od nepamětných dob, už shromáždila celá rodina.

Starý Wardle právě zavěsil vlastníma rukama doprostřed kuchyňského stropu obrovský trs jmelí a tato vánoční ozdoba ihned zavdala podnět k výjevům všeobecného a nadmíru rozkošného strkání a zmatku; v této tlačenici vzal pan Pickwick s rytířskostí, která by bývala ke cti i potomku samotné lady Tollinglowerové, za ruku starou paní domu, zavedl ji pod čarotajné jmelí a se vši dvorností a úctou ji políbil. Stará paní se podrobila tomuto zdvořilostnímu projevu se vši důstojností, která se na tak vážný a důležitý obřad slušela, ale mladší dámy – v nichž snad pověrečná úcta ke starému obyčeji nekořenila dost hluboko nebo které se snad domnívaly, že cena polibku značně stoupne, dá-li jeho dobytí trochu námahy – křičely a bránily se, prchaly do koutů, hrozily a namítaly a dělaly zkrátka všechno možné, jen neutíkaly z místnosti, až se již někteří méně podnikaví pánové chtěli svého práva vzdát, když vtom se dívkám pojednou zdálo, že další odpor nemá smysl, a velmi působně se nechaly políbit. Pan Winkle políbil mladou dámu s černýma očima, pan Snodgrass políbil Emílii a pan Weller, který nedbal nijak zvlášť přísně předpisu, je-li pod jmelím nebo ne, políbil Emu i ostatní služebné, kde je právě popadl. A chudí příbuzní? Ti líbali kdekoho na potkání, nevyjímajíc ani méně působně mladé návštěvnice, které samým zmatkem nevěděly kudy kam a vběhly zrovna pod jmelí, sotva je pan Wardle zavěsil, aniž to vůbec tušily! Wardle stál zády ke krbu a pozoroval celý výjev s vrcholným uspokojením; a tloušťka využil příležitosti k vlastnímu prospěchu, zmocnil se zvlášť povedeného rozinkového nákypu, pečlivě schovaného stranou pro někoho jiného, a beze zbytku ho hltavě pozřel.

Křik nyní polevil, tváře jen hořely, kudrlinky byly trochu zcuhané a pan Pickwick, když políbil starou paní, jak jsme již uvedli, stál pod obrovským jmelím a pozoroval s velmi spokojeným výrazem všechno, co se kolem něho děje, když tu mla-

dá černoooká dáma, která si chvíličky cosi šuškala s ostatními mladými dámami, k němu nenadále přiskočila, objala ho kolem krku a vtiskla mu na levou líc vřelý polibek; a než se pan Pickwick vzpamatoval a jasně poznal, co se vlastně děje, už ho obklopovaly všechny mladé dámy a líbaly ho sborem.

Lahodný pro oko byl pohled na pana Pickwicka uprostřed hloučku, jak ho dívky tahají hned sem, hned tam a jak ho zasy-pávají polibky napřed na bradu, pak na nos, a dokonce i na brýle; a vskutku líbezně zněl sluchu zvonivý smích, který zazníval ze všech stran; ale ještě roztomilejší pohled skýtal pan Pickwick po chvíli, když mu zavázali hedvábným šátkem oči. Tu narážel do zdí a honil se do koutů a s nesmírným zápalem pro hru pro-žíval všechny taje a záludnosti slepé báby, až konečně lapil jednoho z chudých příbuzných a pak musel sám uhýbat slepé bá-bě, což činil s hbitostí a čilostí, která sklídila obdiv a pochvalu všech diváků. Chudí příbuzní chytali ty, o nichž se domnívali, že z toho budou mít radost, a když hra ochabovala, dávali se chytat sami. A když se všichni nabažili hry na slepou bábu, bavili se znamenitou hrou, kdo vytáhne nejvíc rozinek z hořící pálénky; a když si dost popálili prsty a už nezbývala ani jedna rozinka, sesedli se u mohutného ohně z planoucích polen k vydatné ve-čeri a obrovské nádobě vřelého vánočního punče z piva a cukru, která byla jen o málo menší než průměrný kotel na vyváření prádla a v níž horká jablka syčela a bublala tak vábně na pohled a tak lákavě na poslech, že odolat jim bylo nad lidské síly.

„Tohle,“ pravil pan Pickwick a rozhlížel se kolem sebe, „tohle je opravdu útulné.“

„Náš každoroční obyčej,“ odpověděl pan Wardle. „Na Štědrý večer se vždycky sesedneme všichni dohromady, jak nás tady teď vidíte – čeládka i celá rodina – a tady čekáme, až odbije půlnoc, abychom uvítali Vánoce, a krátíme si chvíli hrou na zástavy a vyprávěním starých příběhů. Trundle, hochu milý, rozhrábní trochu oheň!“

Z polen, když se jimi hnulo, vzlétly tisíce sršivých jisker. Temně rudý žár sálal sytou září, která pronikala až do nejzazšího kouta místnosti a barvila veselým odstínem každou tvář.

„A teď,“ řekl Wardle, „si zazpíváme něco vánočního! Jestli nikdo nezná lepší píseň, zazpívám vám jednu sám.“

„Výborně!“ zvolal pan Pickwick.

„Nalívejte,“ vykřikl Wardle. „Bude trvat dobré dvě hodiny, než hutnou barvou punče prosvítne dno. Nalejte všem dokola. A teď tu píseň.“

Bodrý starý pán dořekl a bez dalších okolků ihned spustil pěkným, zvukným, silným hlasem:

VÁNOČNÍ PÍSEŇ

*„Jara planá krása srdce nerozjásá,
křídlem lehkým seje květů houšť,
polibky je rosí, deštěm zrádně kosí,
do rána je vichrem mění v spoušť.
S vrtkavostí skřítky, sebe jenž zná zřídka,
rozmarnou vždy mysl má i líc,
úsměvem hned září, hned pak s šklebem v tváři
mrazem sžehne poupat na tisíc.*

*Léta žhavou chvílí necht' si slunce pílí,
potěchu v tom nikdy nehledám –
když se nebe mračí, líc mi úsměv smáčí,
necht' je sebešedší, co já dbám!
Dcerka jeho pravá, lásky vášněm dravá,
horečkou svou srdcím chystá kříž –
jak se prudce vznítí, tak má krátké žití,
co tak mnohý k žalu poznal již!*

*Nocí vlahé vůně při žní sličné luně
neb když z otav oblak stoupá par,
stokrát jsou mi sladší, svít mám jejich radši
polední než jas a parný žár.
Jen však lístek spadne, u pně paty chřadne,
stesk mi padá tíhou na duši,
necht' jen barvy planou, větry svěže vanou,
podzimu rád nemám ovzduší!*

*Můj však k Vánoc chvále zpěv zní v kruhu stále,
živ buď družných Vánoc zimní čas!
Necht' se perlí číše, pozvedám ji výše,
třikrát slávu volej každý hlas!*

*Vítej, družný duchu, v našem šťastném ruchu,
zpěv můj radostně nechť hlaholí!
Dokud jídlo, pití, tvá at' hvězda svítí,
navždy budem sobě přáteli!*

*S kmetskou ctí a pýchou zhrdáš snahou lichou
tajit věku jizvy, bílý vlas,
neboť vrásky v tváři hanbou nejsou stáří
ani roku, jemuž došel čas!
Pějme proto kolem, hlahol nechť zní domem,
nechť jen duní základy i strop,
pějme zimy chválu, slavme Krále králů,
Vánoce čas, tu perlu ročních dob!“*

Píseň sklidila bouřlivý potlesk – neboť přátelé a služebnictvo jsou velmi vděčné posluchačstvo – a zvláště chudí příbuzní byli nadšením úplně u vytržení.

„Venku sněží!“ ozval se kdosi z čeledi zdušeným hlasem.

„Že sněží?“ opáčil Wardle.

„Mrzne, pane, je tam psí noc,“ odpověděl muž. „Zdvihla se ukrutná činěnice a honí po polích celá oblaka sněhu.“

„Co říká Jem?“ tázala se stará paní. „Snad se něco nestalo?“

„I ne, ne, máti,“ odpověděl Wardle, „jenom říká, že je venku prudká vánice a že mrzne až to praští. Mohl jsem to poznat už z toho, jak v komíně skučí meluzína.“

„Ach,“ povzdechla si stará paní, „byl zrovna takový vítr a zrovna taková vánice; už je tomu hezká řádka roků, vzpomínám si – bylo to zrovna pět let předtím, než umřel tvůj nebohý otec. Byl taky Štědrý večer a pamatuju se, že nám právě ten večer vyprávěl o tom, jak skřeti unesli starého Gabriela Gruba.“

„O čemže vyprávěl?“ zeptal se pan Pickwick.

„Ale to nic, to nic,“ odpověděl Wardle. „O starém hrobníkovi, o kterém se dobří lidé tady domnívají, že ho odnesla strašidla.“

„Domnívají!“ vykřikla stará paní. „Je tady někdo dost opo-
vážlivý, aby tomu nevěřil? Domnívají! Copak jsi neslychal už od malička, že ho skřeti *unesli*, a copak nevíš, že se to doopravdy *stalo*?“

„No, dobře, máti, když chcete, tak ho unesli,“ řekl Wardle se smíchem. „Skřeti ho unesli, Pickwicku; a tím to končí.“

„Ne, ne,“ pravil pan Pickwick, „tím to nekončí, to mi věřte, protože teď musím slyšet, jak a proč a co, od začátku do konce.“

Wardle se usmál, neboť všichni natáhli hlavu kupředu, aby poslouchali; a když rukou nikoliv skoupou dolil všem punč, pozvedl sklenici na zdraví pana Pickwicka a začal vyprávět:

(Ale budiž nebe našemu redaktorskému zápalu milostivo! K jak dlouhé kapitole jsme se dali svést! Přiznáváme pokorně, že jsme úplně zapomněli na taková malicherná omezení jako kapitoly. Nuže, poskytněme skřetům příležitost v kapitole nové! Volné jeviště, dámy a pánové, a prosím, jen skřetům nenadržovat!)

KAPITOLA DVACÁTÁ DEVÁTÁ

Vyprávění o tom, jak skřeti unesli hrobníka

„Ve starém opatském městě v naší končině země zastával za dávných, předávných dob – tak dávno, že příběh musí být pravdivý, protože naši pradědové mu bezvýhradně věřili – spojený úřad kostelníka a hrobníka jakýsi Gabriel Grub. Z toho, že je někdo hrobníkem a ustavičně kolem sebe vidí důkazy lidské smrtelnosti, ještě nikterak nevyplývá, že by musel být mrzout a člověk záдумčivý; obstaravatelé pohřbů bývají nejveselejší lidé na světě; mívál jsem kdysi čest znát se důvěrně a přátelsky se zřízencem pohřebního ústavu, který v soukromém životě a v době, když neměl službu, byl znamenitý chlapík samý vtip a žert, samá bezstarostná a rozpustilá písnička; takovou přezpíval, jen ji vysypal, a vůbec nezaškobrtl; a dovedl na jeden ráz vytáhnout notně ostrou sklenici a ani si neodpočinul, aby nabral dech. Ale na rozdíl od těchhle příkladů, které svědčí o opaku, byl Gabriel Grub člověk zlý, drsný, nevrlý – rozmrzelý samotář, který neměl druhá než sebe sama a starou opletenou butelku, aby se mu právě hodila do velké hluboké kapsy v haleně – a mračil se na každý veselý obličej, s kterým se setkal, s výrazem tak prudké zloby a škodolibosti, že bylo těžko pohledět mu do očí a nepocítit přitom nevolnost nebo tíseň.

Jednou na Štědrý večer, krátce před soumrakem, si Gabriel přehodil přes rameno rýč, zažehl lucernu a zamířil na starý hřbitov; druhý den ráno měl mít připravený hrob, a protože na něho dolehla sklíčenost, napadlo ho, že by mu třebaš sprá-

vilu trochu náladu, kdyby se dal do práce hned. Když tak šel svou cestou a kráčel starobyitou ulicí, viděl starožitná okna, prosvícená radostnou září planoucích ohňů, slyšel hlasitý smích a ryčný halas těch, kteří se shromáždili u krbů, vnímal rušný shon příprav na slavnostní zítřek a cítil četné vášné vůně, které s mračny par vycházely z kuchyňských oken. To všechno bylo srdci starého Gabriela Gruba jako žluč a pelyněk; a když se hloučky dětí, které vybíhaly z domů a cupkaly přes ulici, srazily dřív, než mohly zaklepat na dveře protějšního domu, s pultuctem kudrnatých malých nezbedů, kteří je obstoupili, když se hrnuly nahoru, aby strávily podvečer vánočními hrami, Gabriel se chmurně usmál, sevřel násadu rýče pevnějším hmatem a pomyslně na něštovice, spálu, záškrť, černý kašel a mnoho jiných pramenů útěchy.

V takovém blahém rozpoložení kráčel Gabriel dál a na vlídné pozdravy těch několika sousedů, které porůznu potkal, odpovídal nevrlým zabručením, až zabočil do tmavé uličky, co vedla ke hřbitovu. A Gabriel se opravdu těšil, až do té tmavé uličky dojde – protože to bylo, abychom tak řekli, krásně zasmušilé a chmurné místo, kam lidé z města zrovna rádi nechodili, leda za bílého dne a když svítilo slunce; proto ho nemálo nahněvalo, když zaslechl mladý hlas, jak rozjařeně huláká jakousi písničku o veselých Vánocích právě zde na tom posvátném místě, zvaném Márníční ulička už od dob starého opatství a od časů hololebých mnichů. Jak Gabriel kráčel dál a hlas se blížil, poznal, že zpěvák je klučina, který pospíchá, aby se přidal k některému z hlouček dětí ve starobylé ulici, a který dílem proto, aby se necítil tak sám, a dílem proto, aby se připravil na večerní zábavu, vyrvává písničku z plných plic. Gabriel čekal, až k němu hoch doběhne, a pak ho zahnal do kouta a otloukl mu několikrát lucernu o hlavu jako naučení, aby trochu krotil hlas. A když chlapec pelášil pryč a držel si postiženou hlavu a zpíval teď docela jinou, Gabriel Grub se pro sebe velmi zálibně zachechtal, vešel na hřbitov a zamkl za sebou vrata.

Svlékl si kabát, postavil lucernu, slezl do načaté jámy a s pravou vervou a chutí asi hodinu hloubil hrob. Ale půda byla mrazem ztvrdlá a nebylo nijak snadné hlínu vyrývat a vyhazovat; a třebaže svítil měsíc, byl to teprve úzký srpeček a vrhal jen velmi chabé světlo na hrob, který ležel ve stínu kostela. Kdykoli

jindy by byly ty překážky Gabriela Gruba velmi rozmrzely a pohněvaly, ale tentokrát ho tak silně potěšilo, jak klučinovi zarazil chuť do zpěvu, že málo dbal, jak pomalu mu jde práce od ruky; a když ji pro ten večer skončil, nahlížel s krutým uspokojením do hrobu, shledával si nářadí a pobrukoval si:

*„Poslední nocleh lidský, by ho pohledal,
stop země několik, když život za své vzal,
jen kámen u nohou a kámen u hlavy,
pro červů hostinu stůl chystá lákavý,
kus drnu nad čelem a jako polštář hlínu –
jak spí se člověku v tom svaté půdy klínu!“*

Ho-hó!‘ rozesmál se Gabriel Grub, když si sedl na plochý náhrobní kámen, který byl jeho oblíbeným místem k odpočinku, a vytáhl opletanou butelku. ‚Rakev o Vánocích! Dárek k Vánocům. Ho-ho-hó!‘

‚Ho-ho-hó!‘ opakoval hlas, který se mu ozval těsně za zády.

Gabriel se trochu polekal, zarazil ruku s butelkou na poloviční cestě k ústům a rozhlédl se. Na dně nejstaršího hrobu kolem nemohlo být klidněji a tišeji než na hřbitově zalitém bleďým svitem měsíce. Mrazivá jinovatka se trpytila na náhrobcích a jako šňůrky drahokamů jiskřila na tesaných kamenných ozdobách starého kostela. Na zemi ležel čerstvý, sypký sníh a zakrýval husté řady hrobů povlakem tak bělostným a hladkým, že se zdálo, jako by tu mrtví leželi přikryti jedině svým rubášem. Hluboké ticho posvátného obrazu nerušil ani nejslabší šelest. Jako by byl zamrzl i sám zvuk, tak dýchalo všechno chladem a tichem.

‚To byla ozvěna,‘ řekl Gabriel Grub a pozdvihl opět butelku k ústům.

‚Nebyla,‘ pravil hluboký hlas.

Gabriel vyskočil a strnul na místě úžasem a děsem, protože mu při pohledu na postavu, na které jeho zrak spočinul, stydla všechna krev v těle.

Na blízkém stojatém náhrobku seděla podivná, příšerná bytost a Gabriel rázem poznal, že to není tvor z tohoto světa. Dlouhé obludné nohy, které by byly jistě dosáhly až na zem, měla příšera skrčené a zkřížené jedinečně pitvorným způsobem;

a nahýma svalnatýma rukama se vzpírala o kolena. Na krátkém kulovitém trupu měl skřet těsnou kazajku, zdobenou úzkými průstřihy; na zádech se mu houpal krátký pláštík; límec mu vybíhal do podivných cípů, které skřetu nahrazovaly nabíraný krejzl nebo nákrčník; a střevíce mu končily dlouhými zakroucenými špicemi. Na hlavě měl klobouk jako homole cukru se širokánskou střechou, ozdobený jediným perem. Klobouk byl bíle ojištěný a skřet vypadal, jako by si byl na tom náhrobku znamenitě hověl posledních dvě stě tři sta let. Seděl bez hnutí jako socha, jazyk měl vyplazený jako na posměch a šklebil se na Gabriela Gruba tak, jak se dovede šklebit jenom skřet.

„To nebyla ozvěna,“ pravil skřet.

Gabriel Grub nevládl tělem a nemohl odpovědět.

„Co tady děláš na Štědrý večer?“ zeptal se skřet přísně.

„Přišel jsem vykopat hrob, pane,“ vykoktal Gabriel Grub.

„Kdopak chodí po hřbitově mezi hroby v takovou noc?“ zvolal skřet.

„Gabriel Grub! Gabriel Grub!“ zavřískal divý sbor hlasů a jejich jekem jako by se tetelil celý hřbitov. Gabriel se ustrašeně rozhlédl – ale nikde nic neviděl.

„Co máš v té láhvi?“ zeptal se skřet.

„Holandskou, pane,“ odpověděl hrobník a třásl se čím dál tím víc, protože ji koupil od pašeráků a napadlo ho, nezastává-li snad tazatel ve skřeti říši úřad celníka.

„Kdopak pije holandskou borovičku o samotě na hřbitově v takovou noc?“ zeptal se skřet.

„Gabriel Grub! Gabriel Grub!“ volal opět sbor divých hlasů.

Skřet zašilhal zlomyslně na zděšeného hrobníka a pak vzkřikl hlasem ještě silnějším:

„A kdo tedy po právu a po zákonu patří nám?“

Na tento dotaz odpověděl neviditelný sbor nápěvem, který zněl jako hlas početného kůru, jenž doprovází zpěvem hřimavou hudbu starých kostelních varhan – nápěvem, který jako by se k hrobníkovu sluchu donášel na peruti vichru a jako smršť zase zmíral v dálce; ale refrén odpovědi byl stále týž: „Gabriel Grub! Gabriel Grub!“

Skřet se rozšklebil ještě víc než předtím a řekl: „No, Gabrielu, co tomu říkáš?“

Hrobník zalapal po dechu.

„Co o tom soudíš, Gabrieli?“ řekl skřet, klátil roztaženými nohama po obou stranách náhrobku vysoko do vzduchu a pozoroval zakroucené špičky střevíců s takovým zalíbením, jako by si prohlížel nejšviháčtější pár wellingtonek v celém Londýně.

„Je to – je to – velmi divné, pane,“ odpověděl hrobník, polo-mrtvý strachy, velmi divné a velmi pěkné, ale nejlíp snad, abych se vrátil a dodělal práci, pane, kdybyste dovolil.“

„Práci!“ řekl skřet. „Jakou práci?“

„Hrob, pane, vykopat hrob,“ koktal hrobník.

„He, hrob, he?“ řekl skřet. „Kdopak kope hroby ve chvíli, kdy se všichni ostatní lidé veselí, a kdopak si v tom libuje?“

A znovu odpověděly tajemné hlasy: „Gabriel Grub! Gabriel Grub!“

„Bojím se, Gabrieli, že si tě mí přátelé žádají,“ řekl skřet a vyplázl jazyk ještě víc než předtím – a byl to jazyk opravdu úžasný – „bojím se, Gabrieli, že si tě mí přátelé žádají,“ řekl skřet.

„S dovolením, pane,“ odpověděl hrobník, hrůzou celý zděveně-nělý, „nemyslím, že by mě chtěli, pane, vždyť mě ani neznají, pane, nemyslím, že by mě ti pánové byli vůbec někdy viděli, pane.“

„Ó ano, viděli,“ odpověděl skřet, „známe člověka se zamračenou tváří a posupným úšklebkem, který šel dnes zvečera po ulici, pronásledoval zlým pohledem děti a zvláště pevně svíral hrobnickou lopatu. Známe člověka, který v návalu nenávistné zlomyslnosti ztloukl chlapce, protože chlapec se dovede veselit, kdežto on to nedovede. Známe ho, známe ho.“

Tu se skřet hlučně a pronikavě zachechtal, a zatímco ozvěna jeho smích mnohonásobně vracela, rozhodil nohy prudce do vzduchu, postavil se na úzké hraně vysokého náhrobku na hlavu nebo správněji na samou špičku homolovitého klobouku – přemětl odtud s neobyčejnou svižností salto, snesl se přímo hrobníkovi k nohám a uvelebil se po turecku tak, jak zpravidla sedávají na desce v dílně krejčí.

„Je – je – mi líto, pane, ale budu vás muset opustit,“ řekl hrobník a pokusil se pohnout.

„Opustit nás!“ zvolal skřet, „Gabriel Grub nás chce opustit. Ho-ho-hó!“

Zatímco se skřet chechtal, hrobník postřehl, že v oknech kostela zaplátl na okamžik oslnivý jas, jako by se bylo v celé stavbě rozsvítilo; záře zase zmizela, varhany spustily ryčnou píseň

a na hřbitov se hrnuly celé zástupy skřetů navlas podobných prvním, a ti začali hned rej a přeskakovali rozkročmo náhrobky; neodpočinuli si ani na mžik, co by dechu nabrali, a přeskakovali právě nejvyšší kameny jeden po druhém s mrštností přímo zázračnou. První skřet byl skokan ze všech nejpodivuhodnější a žádný z ostatních se mu nemohl vyrovnat; ani nejpropastnější hrůza hrobníkovi nezabránila, aby nepostřehl, že skřetovi druzi se spokojují skákáním přes náhrobky průměrné velikosti, ale první z nich si vybírá jen rodinné hrobky a přeskakuje je i se železnými ploty a se vším všudy vůbec stejně snadno, jako by to byly silniční patníky.

Nakonec se rej vystupňoval do nejšílenějšího tempa; varhany vyhrávaly stále ryčněji a ryčněji a skřeti skákali rychleji a rychleji, kroutili se a províjeli, metali po zemi kozelce a kouleli se přes hroby a kameny jako míče. Hrobníkovi se točila hlava ve stejně prudkém víru jako rej, na který hleděl, a nohy mu až podklesávaly, když se mu přišery tak kmitaly před očima; a tu k němu nenadále přiskočil král skřetů, uchopil ho za límec a propadl se s ním pod zem.

Když mohl Gabriel Grub opět popadnout dech, který mu rychlost propadání na okamžik zarazila, spatřil, že se octl v jakési velké sluji a že ho ze všech stran obklopují zástupy ohyzdných a zlověstných skřetů; na vyvýšeném místě vprostřed jeskyně seděl jeho známý ze hřbitova a Gabriel Grub stál hned vedle něho a nebyl schopen pohybu.

„Je dnes zima,“ řekl král skřetů, „pořádná zima. Přineste sklenici něčeho teplého!“

Na tento rozkaz spěšně zmizelo několik úslužných skřetů s utkvělým úsměvem ve tváři, které proto Gabriel Grub považoval za dvořany, a vzápětí se vrátili s pohárem tekutého ohně a podali ho králi.

„Ó,“ zvolal skřet, jehož tváře i hrdlo byly průhledné, když polykal plamen. „To věru zahřeje! Přineste toho číši pro pana Gruba!“

Nadarmo se nešťastný hrobník zpěchoval a namítal, že není zvyklý pít na noc nic teplého; jeden skřet ho podržel a jiný mu zatím lil ohnivou tekutinu do hrdla; celé shromáždění řičelo smíchy, když se Gabriel kuckal a dusil a utíral si slzy, které se mu řinuly proudem z očí, sotva spolkl ohnivý doušek.

„A teď,“ pravil král, který z vrtochu píchal hrobníka do oka špičatým vrškem homolovitého klobouku a působil mu tím nevýslovnou bolest, „a teď ukažte tomu nevraživému a bédnému nerudovi několik obrazů z našich bohatých zásob!“

Sotva skřet dořekl, začal se hustý mrak, který zastíral zadní konec jeskyně, pozvolna rozplývat a zjevil, zřejmě ve velké vzdálenosti, malou a nuzně zařízenou, ale úhlednou a čistou světnici. Kupa malých dětí se tam tísnila u krbu, chytala se matčiných sukní a skotačila kolem její židle. Matka chvílemi vstávala a poodhrnovala záclonku v okně, jako by na někoho čekala a vyhlížela ho; na stole bylo prostřeno ke skromné večeři; a blízko krbu stála prázdná lenoška. Bylo slyšet zaklepání na dveře; jakmile matka otevřela, děti se kolem ní shlukly a radostně tleskaly ručkama, když vstoupil otec. Byl promoklý a znavený a strásal si z vrchního šatu sníh; děti se tísnily kolem něho, s horlivou ochotou mu odebíraly plášť, klobouk, hůl i rukavice a odbíhaly s nimi za dveře. A když pak u krbu zasedl k jídlu, šplhaly mu děti po klíně a matka se posadila k němu a všechno dýchalo štěstím a spokojeností.

Ale výjev se skoro nepozorovaně změnil. Obraz ukazoval malou ložnici, kde leželo nejmladší a nejhezčí dítě a umíralo; z líček mu opadly růžičky a lesk v jeho očích pohasl; a právě v okamžiku, když se na ně hrobník zadíval se zájmem, jaký ještě v životě nepoznal ani nepocítil, dítě zemřelo. Bratříčkové a sestřičky obstoupili jeho postýlku a brali je za ručičku, tak chladnou a těžkou; ale hrozili se toho dotyku, couvali a hleděli užasle na jeho dětský obličejíček, neboť ačkoliv byl klidný a pokojný, jako by spanilé dítě v tichu a míru spalo, sourozenci přece jen poznávali, že je mrtvé, a věděli, že teď je andělíčkem, který se na ně dívá shůry a žehná jim všem z jasu a blaženosti nebes.

A zas přelétl přes obraz lehký mráček a výjev se opět změnil. Teď byli otec i matka staří a bezmocní a rodina kolem nich se na počet zmenšila o víc než o polovinu; ale spokojenost a veselí se zračily na každé tváři a zářily ze všech očí, když tak rodina seděla kolem krbu a vyprávěla si i poslouchala staré příběhy o dnech bývalých a dávno minulých. Zvolna a pokojně klesl otec do hrobu a brzy za ním odešla na místo věčného odpočinku i bytost, která se s ním dělila o všechny starosti a trampoty. Hrstka těch, kteří je ještě přežili, poklekala u jejich hrobů a skrá-

pěla slzami zelený trávník, který je kryl. Potom vstali a smutně a teskně odešli, ale nikoli s hořkým pláčem ani se zoufalým nářkem, neboť věděli, že jednoho dne se zas všichni shledají; a znovu se vmísili do ruchu tohoto světa a spokojenost a veselí se jim zase vrátily. Na obraz se opět snesl mrak a zahalil ho hrobníkovu zraku.

„A co říkáš tomuhle?“ zeptal se skřet, když obrátil širokou tvář ke Gabrielu Grubovi.

Gabriel vymumlal cosi, že to je náramně pěkné, a díval se poněkud zahanbeně, když ho skřet probodával planoucím zrakem.

„Ty bídný lidský červe!“ zvolal skřet s vrcholným opovržením v hlase. „Ty!“ Zdálo se, jako by chtěl ještě něco dodat, ale rozhořčení mu zdusilo slova v hrdle a zdvihl tedy pouze jednu ze svých velmi ohebných nohou, zakýval jí několikrát Gabrielu Grubovi u hlavy, aby si dobře namířil, a uštědřil mu důkladný kopanec; vzápětí se pak kolem nešťastného hrobníka shlukli všichni skřeti, kteří patřili ke královské družině, a bez milosti do něho kopali – zcela přísně podle ustálených a neměnných zvyklostí dvořanů pozemských, kteří kopou do těch, které vykopl král, a hýčkájí ty, které hýčká král.

„Ukažte mu ještě něco!“ zvolal král skřetů.

Na tento rozkaz se mrak rozplynul a zraku se objevila krásná žírná krajina – jedna právě taková je až dodneška asi půl míle od starého opatského městečka. Na jasně modrém nebi zářilo slunce, voda v jeho paprscích jen jiskřila a stromy vypadaly pod jeho křísivým účinkem zelenější a květiny pestřejší. Voda se čeřila a líbezně šplounala, stromy šelestily v lehkém vánku, který si šumně pohrával listím, na haluzích zpívali ptáci a vysoko na nebi se mohl skřivan ránu na uvítanou ujasat. Ano, bylo ráno, jasné, vonné letní ráno; nejdrobnější lísteček, nejútlejší stébélko trávy jen čiselo životem. Mravenec vylézal za denní lopotou, motýli se třepotali a vyhřívali v zářivém slunečním teple, záplava hmyzu rozpínala průsvitná křídla a opájela se krátkým, ale šťastným žitím. A vyšel člověk, jako u vytržení nad krásou celé podívané, a všechno bylo jeden skvost a nádhera.

„Ty bídný lidský červe!“ řekl král skřetů hlasem ještě pohrdavějším než prve. A opět rozkýval král skřetů nohu a opět dopadla hrobníkovi na záda; a dvůr krále skřetů znovu napodobil příklad svého pána.

Ještě mnohokrát se mrak snesl a zase rozplynul a ještě mnohé naučení dal Gabrielu Grubovi, který přihlížel se zájmem, jež nemohlo nic utlumit, i když bolesti, kterou mu působily časté kopance od skřetů, necítil záda. Viděl, že lidé, kteří těžce pracují a v potu tváře si vydělávají na skrovnou skývu chleba, jsou veselí a šťastní a že i nejnevědomějšimu je líbezná tvář přírody věčně živým pramenem veselí a radosti. Viděl lidi, v mládí hýčkané jako v bavlnce a vychované s úzkostlivou něhou, jak s veselou myslí čelí všemu strádání a překonávají útrapy, které by zdrtily mnohého člověka hrubšího zrna, protože mají prvky štěstí, spokojenosti a klidu zakořeněné v nitru. Viděl, že ženy, nejnežnější a nejkřehčí ze všech božích tvorů, dovedou ve většině případů zvítězit nad zármutkem, protivenstvím a neštěstím, a viděl, že tomu je tak proto, že v srdci mají nevyčerpatelný zdroj lásky a oddanosti. A především viděl, že lidé jako on, kteří přijímají nevraživě každý projev veselosti a dobré nálady u druhých, jsou nejhnusnějším býlím na sličné tváři země; a když porovnal všechno dobro světa s mírou všeho zla, dospěl k závěru, že to je koneckonců přece jen svět velmi slušný a příjemný. A mrak, který zahalil poslední obraz, sotva Gabriel došel k tomuto úsudku, jako by mu nyní obestíral smysly a ukolébával ho do spánku. Skřeti se mu jeden po druhém rozplývali před očima, a když zmizel poslední, Gabriel usnul.

Už se rozednilo, když se Gabriel Grub probudil a uvědomil si, že leží jak široký tak dlouhý na plochem náhrobním kameni na hřbitově, oplétanou butelku prázdnou vedle sebe a kabát, rýč i lucernu rozházené nedaleko po zemi, silným nočním námrazkem a jiním celé bílé. Náhrobek, na kterém poprvé spatřil sedět skřeta, trčel přímo před ním k nebi a hrob, který včerejšího večera kopal, byl nedaleko. Zpočátku měl jisté pochybnosti, jestli se jeho noční dobrodružství vskutku událo, ale prudká bolest v zádech, když se pokusil vstát, ho přesvědčila, že kopance skřetů určitě nebyly smyšlené. Znovu byl na vahách, když zpozoroval, že není ani stopy po šlépějích ve sněhu, kde si skřeti hráli a skákali přes náhrobky, ale tento úkaz si rychle vysvětlil, když si připomněl, že skřeti jsou vlastně duchové a nemohou tedy po sobě zanechat viditelné otisky. A tak se Gabriel vydrápal na nohy tak dobře, jak jen pro bolest v zádech mohl, setřel si jíní z kabátu, oblékl se do něho a otočil se k městu.

Byl však dočista jiný člověk a nemohl snést pomýšlení, že by se měl vrátit na místo, kde by se jeho kajícínosti posmívali a kde by jeho polepšení živá duše nevěřila. Chvilí váhal, ale pak se obrátil, aby šel, kam ho nohy ponesou, a aby si hledal živobytí někde jinde.

Lucerna, rýč i oplétaná butelka se později toho dne našly na hřbitově. Zprvu bylo mnoho dohadů o tom, jaký osud asi hrobníka potkal, ale brzy se usoudilo, že ho unesli skřeti; a nechyběli ani velmi hodnověrní svědkové, kteří docela zřetelně viděli, jak letí vzduchem na hřbetě hnědého koně na jedno oko slepého a se zadkem lvím a ocasem medvědím. Nakonec se tomu všemu věřilo jako evangeliu; a nový kostelník si přivydělával tím, že za nějaký obolus ochotně ukazoval zvědavcům notný úlomek kostelní větrné korouhvičky s vysvětlením, že to je kus, který náhodou urazil zmíněný oř, když prchal vzduchem, a který on sám vlastní rukou po roce nebo dvou zvedl na hřbitově.

Tyto údaje však naneštěstí trochu zviklal nečekaný příchod živého a skutečného Gabriela Gruba. Asi po deseti letech se nenadále vrátil jako otrhaný, spokojený stařec, stížený revmatismem. Svůj příběh pověděl faráři a také starostovi; a jak čas míjel, začalo se to všechno přijímat jako skutečná událost a v té podobě se to dochovalo až do dnešního dne. Ti, kdo uvěřili výkladu o kostelní korouhvičce a sedli tedy na vějičku už jednou, nedali se tak snadno přemluvit, aby uvěřili vysvětlení novému, a proto se tvářili tak moudře, jak dovedli, krčili rameny, ťukali si na čelo a brumlali kdesi cosi o tom, že Gabriel Grub nejspíš vypil láhev borovičky až do dna a pak na náhrobní desce usnul; a to, čeho prý byl domněle svědkem v jeskyni skřetů, kroutili a namáhavě vysvětlovali tak, že Gabriel prostě viděl kus světa a zmoudřel. Ale tento názor, který se zvláštní oblibě netěšil vůbec nikdy, poznenáhlu zapadl. A ať už tomu bylo tak nebo tak, neboť Gabriel Grub trpěl revmatismem až do konce života, vyplývá z tohoto příběhu alespoň jedno mravní naučení, neučí-li už ničemu lepšímu – a to je, že když se člověk zarputí a pije o Štědrém večeru sám, může na to vzít jed, že mu z toho nezvejde ani za nehet dobrého, nechť se již dobrota a síla kořalky vymyká vši obvyklé míře nebo dobrota a jsoucnost duchů vši lidské víře jako u těch, které Gabriel Grub viděl v jeskyni skřetů.“

KAPITOLA TŘICÁTÁ

Jak se Pickwickovci seznámili s dvěma slušnými mladíky a jak s těmi příslušníky jednoho ze svobodných povolání pěstovali známost; jak se bavili na ledě a jak skončila jejich první návštěva

„Tak co, Same,“ tázal se pan Pickwick tohoto oblíbeného služebníka, když k němu na Boží hod ráno vstoupil do pokoje s konví teplé vody v ruce, „ještě mrzne?“

„Voda v umyvadle je jeden ledovej škraloup, milospane,“ odpověděl Sam.

„Drsné počasí, Same,“ prohodil pan Pickwick.

„Pěknej čas pro toho, kdo je dobře zabalenej, jak povídal ten lední medvěd, co se cvičil bruslit,“ odpověděl pan Weller.

„Ve čtvrthodince jsem dole, Same,“ pravil pan Pickwick a rozvazoval si noční čepici.

„Výborně, milospane,“ odpověděl Sam. „Dole máme párek žabikuchů.“

„Párek čeho?“ zvolal pan Pickwick a posadil se v posteli.

„Párek žabikuchů,“ odpověděl Sam.

„Co to je, žabikuch?“ zeptal se pan Pickwick, který nevěděl, je-li to nějaké živé zvíře nebo něco k jídlu.

„Jakže! Copak voni nevědí, co je žabikuch, milospane?“ povídal se pan Weller. „Myslel sem, že každěj ví, že žabikuch je felčar.“

„Ahá, tak lékař, že?“ pravil pan Pickwick s úsměvem.

„Ba právě, milospane,“ přisvědčil Sam. „Ale tydlenc žabikuchové, co sou dole, nejsou eště jaksepatří hotoví; ty sou teprv v učení.“

„Jinými slovy to asi tedy jsou studující medicíny, ne?“ pravil pan Pickwick.

Sam Weller přikývl na souhlas.

„To jsem rád,“ pravil pan Pickwick a odhodil noční čepici rázně na pokrývku, „medikové jsou ušlechtilí mladíci, velmi ušlechtilí mladíci; mají úsudek vyzrálý pozorováním a přemýšlením a vkus vytríbený četbou a studiem. To mě opravdu velmi těší.“

„Bafaj v kuchyni u vohně cigára,“ řekl Sam.

„Á!“ poznamenal pan Pickwick a zamnul si ruce. „Přemíra vlídného citění a životních sil. Právě to, co tak rád vidím.“

„A jeden z nich,“ pokračoval Sam, aniž věnoval pánově pozornost, „jeden z nich má nohy na stole a pije čistou brandy a ten druhé, co má ty brejle, drží zatím mezi kolenama bečičku s oustřicema, louská je jako mašina, a jak je splivne, tak se skořápkou strefuje do mladýho bubřiny, kerej sedí v koutě u pece a spí jako pařez.“

„Výstřelky génia, Same,“ pravil pan Pickwick. „Můžeš jít.“

Sam poslechl a vzdálil se; když uplynulo čtvrt hodiny, sešel pan Pickwick dolů na snídani.

„Tady je konečně!“ zvolal starý pan Wardle. „Pickwicku, tohle je bratr slečny Allenové, pan Benjamín Allen. Říkáme mu Ben, a jestli chcete, můžete mu tak říkat taky. Tenhle pán je jeho velmi důvěrný přítel, pan –“

„Pan Bob Sawyer,“ doplnil za něho pan Benjamín Allen, a tu se pan Bob Sawyer i pan Benjamín Allen rozesmáli najednou.

Pan Pickwick se uklonil Bobu Sawyerovi a Bob Sawyer se uklonil panu Pickwickovi; potom se Bob a jeho nejdůvěrnější přítel pustili s obzvláštní horlivostí do jídel rozložených na stole a pan Pickwick měl příležitost oba si prohlédnout.

Pan Benjamín Allen byl drsný, statný, zavalitý mladík s černými vlasy poněkud krátce zastřiženými a s bílým obličejem snad až příliš protáhlým a okrášleným brýlemi. Měl bílý nákrčník a zpod jednořadového černého kabátu, který měl upjatý až po bradu, vyčuhoval obvyklý počet nohou v černobílých kropenatých kalhotách, které končily v páru špatně vyleštěných bot. Ačkoliv mu rukávy kabátu byly krátké, nevykukoval ani sebemenší proužek košilových manžet, a třebaže mu bylo vidět dost velký kus krku, který by byl dobře snesl zkrácení košilovým límcem, nekrášlilo ho nic, co by se třebaš i jen zdaleka tomuto oděvnímu doplňku podobalo. Celkem skýtal vzhled značně opelichaný a šířil pronikavý pach libovonných kubánských doutníků.

Pan Bob Sawyer, jehož šatil hrubý dlouhý modrý kabát (který nebyl ani volný, ani probíraný, ale měl ráz i vlastnosti obou), jevil jistou nedbalou fintivost a nadutou klackovitost, jaké jsou příznačným rysem mladých pánů, kteří za bílého dne na ulici kouří, v noci tam povykují a křičí, oslovují číšníky křestním jménem a dopouštějí se činů a skutků stejně kratochvilné povahy. Měl kostkované kalhoty a volnou hrubou dvojřadovou vestu;

venku nosil tlustou hůl s velkým knoflíkem. Rukavicím se vyhýbal a celkem vypadal jako nějaký prostopášný Robinson Crusoe.

Takoví byli oba výtečníci, s nimiž se pan Pickwick seznámil, když si na Boží hod ráno sedal k snídani.

„Skvostné jitro, pánové,“ poznamenal pan Pickwick.

Pan Bob Sawyer projevil slabým příkývnutím s poznámkou souhlas a požádal pana Benjamína Allena, aby mu podal hořčici.

„Měli jste dnes ráno dlouhou cestu, pánové?“ zeptal se pan Pickwick.

„Od Modrého lva v Muggletonu,“ odpověděl krátce pan Allen.

„Měli jste přijít už včera večer,“ pravil pan Pickwick.

„To jsme měli,“ přisvědčil Bob Sawyer, „ale měli moc dobrou brandy, abychom odtamtud pospíchali; že byla dobrá, Bene?“

„Jistě,“ potvrdil pan Benjamín Allen, „a doutníky taky nebyly špatné a vepřové kotlety taky ne, viď, Bobe?“

„Rozhodně ne,“ pravil Bob. A dvojice důvěrných přátel se znovu vrhla útokem na snídani s vervou ještě větší než předtím, jako by byla vzpomínka na včerejší večeři dodala jídlu novou lákavost.

„Čiň se, Bobe,“ vybídl pan Allen spolčečníka.

„Však se činím,“ odpověděl Bob Sawyer. A abychom mu nekřivdili, tužil se opravdu.

„Není nad pitvání, aby člověk dostal chuť k jídlu,“ řekl pan Bob Sawyer a rozhlédl se po společnosti.

Pana Pickwicka lehce zamrazilo.

„Že si vzpomínám, Bobe,“ ozval se pan Allen, „dopitval jsi už tu nohu?“

„Skoro,“ odpověděl Sawyer a bral si na talíř půlku kuřete.

„Na dětskou nohu je strašně svalnatá.“

„Opravdu?“ zeptal se lhostejně pan Allen.

„Strašně,“ řekl Bob Sawyer s plnými ústy.

„Zamluvil jsem si u nás jednu ruku,“ řekl pan Allen. „Skládáme se na celou mrtvolu a všechno je už skoro rozebrané, jenom nemůžeme sehnat nikoho, kdo by chtěl hlavu. Nechtěl by sis ji vzít ty?“

„Ne,“ odpověděl Bob Sawyer. „Takový drahý přepych si nemůžu dovolit.“

„Nesmysl!“ řekl Allen.

„Opravdu nemůžu,“ odpověděl Bob Sawyer. „Na mozek bych si ještě dal říct, ale na celou hlavu nemám.“

„Tíše, tíše, prosím, pánové,“ pravil pan Pickwick. „Slyším dámy.“

Pan Pickwick ještě mluvil, když se dámy v dvorném doprovodu pánů Snodgrasse, Winkla a Tupmana vrátily z ranní procházky.

„Vida, Ben!“ zvolala Arabella hlasem, který vyjadřoval spíš překvapení než radost z toho, že vidí bratra.

„Přijel jsem, abych tě zítra odvezl domů,“ odpověděl Benjamín.

Pan Winkle zbledl.

„Copak, nevidíš Boba Sawyera, Arabello?“ zeptal se pan Benjamín Allen poněkud vyčítavě. Arabella podala Bobu Sawyerovi půvabně ruku, aby se s ním přivítala. Páně Winklovo srdce bodl osten nenávisti, když Bob Sawyer nabídnutou ruku znatelně stiskl.

„Milý Bene,“ řekla uzardělá Arabella, „znáš se – znáš se – znáš se už s panem Winklem?“

„Ještě ne, ale nesmírně rád se s ním seznámím, Arabello,“ odpověděl jí bratr vážně. Tu se pan Allen chmurně uklonil panu Winklovi a pan Winkle a pan Bob Sawyer na sebe zatím po očku nedůvěřivě mrkali.

Příchod dvou nových hostí, který uvrhl pana Winkla i mladou dámu s kožešinkovým lemem u botiček do značných rozpaků, byl nejvýš pravděpodobně radostnou náladu společnosti velmi citelně zchladil, kdyby se páně Pickwickova veselost a hostitelova bodrost nebyly ze všech sil obětovaly pro dobro celku. Pan Winkle si ponenáhlu získal přízeň pana Benjamína Allena, ba zapředl dokonce přátelský rozhovor i s panem Bobem Sawyerem, kterého brandy, snídaně a hovor podnítily tak, že se postupně rozjařil až do nálady svrchovaně šprýmovné a s náramným požitkem vyprávěl pěknou historku o odstranění nádoru na hlavě kteréhosi pána, kterou k značnému povzdělání shromážděné společnosti doprovázel názornými řezy ústřicového nožíku na dvouliberním bochníčku chleba. Potom se šlo vespolek do kostela, kde pan Benjamín Allen tvrdě usnul, kdežto pan Bob Sawyer odvrátil mysl od světských věcí velmi

důvtipně tím, že do sedadla lavice vydlabával své jméno tučnými literami na čtyři palce vysokými.

„A teď,“ řekl Wardle po vydatné polední přesnídávce, příjemně doplněné silným pivem a višňovkou, „co byste řekli hodince na ledě? Máme spoustu času.“

„Báječný nápad!“ souhlasil pan Benjamín Allen.

„Skvělý!“ zvolal pan Bob Sawyer.

„Vy ovšem bruslíte, Winkle?“ zeptal se Wardle.

„Ó a-ano; a-ano,“ odpověděl pan Winkle. „A-a-ale teď zrovna jsem tak trochu ze cviku.“

„Ó, pojďte bruslit, pane Winkle,“ řekla Arabella. „Tak ráda se na to dívám.“

„Ó, je to tak půvabné,“ ozvala se jiná mladá dáma.

Třetí mladá dáma soudila, že to je elegantní, a čtvrtá vyjádřila názor, že to je cvik ladný jako labutí pohyby.

„Šel bych samozřejmě velice rád,“ řekl pan Winkle s ruměncem ve tváři, „ale nemám brusle.“

Tato překážka však ihned padla, neboť Trundle měl dvoje a tlouštík se přihlásil, že dole prý je ještě půl tuctu dalších; nad tím projevil pan Winkle nezměrnou radost a vypadal přitom nezměrně rozpačitě.

Starý Wardle odvedl společnost na slušně velkou ledovou plochu, a když tlouštík a pan Weller odklidili a umetli sněh, který na kluziště přes noc napadal, připjal si pan Bob Sawyer brusle se zručností, jež připadala panu Winklovi přímo zázračná, a k nesmírnému potěšení pana Pickwicka, pana Tupmana i dam opisoval levou nohou kroužky a dělal osmičky a bez jediné zastávky k oddechu kreslil na ledě množství jiných hezkých a podivuhodných obrazců; a potěšení vyvrcholilo v úplné nadšení, když starý Wardle a Benjamín Allen prováděli za přispění shora zmíněného Boba Sawyera jakési záhadné krasovky, kterým říkali rej dovák.

Celou tu dobu si pan Winkle s rukama i obličejem mrazem zmordralými proháněl nebozez podrážkami až do chodidla, nasazoval si brusle špičkou dozadu a všemožně zaplétal a motal řemínky, přičemž mu pomáhal pan Snodgrass, který se v bruslích vyznal ještě méně než Arab ze Sahary. Nakonec však zasáhl pan Weller a s jeho účinnou pomocí byly nešťastné brusle přece jen pevně připjaty šrouby i řemínky a pan Winkle postaven na nohy.

„A teď, pane,“ řekl Sam povzbudivým hlasem, „jen hezky do toho a ukažte jim, jak se to dělá doopravdy.“

„Počkejte, Same, počkejte!“ zvolal pan Winkle a třásl se na celém těle a svíral Samovy paže křečovitým hmatem tonoucího.

„To to klouže, Same!“

„To není na ledě nic zvláštního, pane,“ odpověděl pan Weller. „Jen se držte rovně, pane!“

Tato poslední páně Wellerova slova se týkala páně Winklova počínání, jímž v tu chvíli projevoval zuřivou touhu rozhodit nohy do vzduchu a rozrazit si lebku o led.

„Tohle – tohle – jsou strašně nešikovné brusle, Same, nemyslíte?“ zeptal se pan Winkle a vrávorál, div nepadl.

„Spíš bysem řek, pane, že nešikovnej je ten pán na nich,“ odpověděl Sam.

„Nu tak, Winkle,“ volal pan Pickwick, který neměl ani tušení, že někde něco neklape, „pojdte přece, dámy se už nemožou dočkat.“

„Ano, ano,“ odpověděl pan Winkle se šibeničním úsměvem. „Už jdu.“

„Zrovna se chystá začít,“ zvolal Sam a pokusil se vymanit z jeho sevření. „Ták, pane, rozjeďte se!“

„Počkejte ještě chvíličku, Same,“ vyrazil ze sebe pan Winkle takřka bez dechu a vinul se velmi láskyplně k panu Wellerovi. „Právě mě napadá, Same, že mám doma dva kabáty, které nepotřebuji. Můžete si je vzít, Same.“

„Děkuju vám, pane,“ pravil pan Weller a zdvořile si sáhl na klobouk.

„Nechte na hlavě, Same, to nestojí za řeč,“ řekl pan Winkle chvatně. „Nemusíte mě pouštět jen proto, abyste mohl poděkovat. Chtěl jsem vám dnes ráno dát jako vánoční dárek pět šilinků, Same. Dám vám je odpoledne, Same.“

„Ste moc laskavej, pane,“ odpověděl pan Weller.

„Pro začátek mě jen trošku podržte, Same, ano?“ řekl pan Winkle. „Tak – tak je to dobře. Však se do toho brzy vpravím, Same. Ne moc rychle, Same! Ne moc rychle!“

Pan Winkle, nakloněný v bocích kupředu a s hlavou téměř u země, se za pomoci pana Wellera pohyboval po ledě způsobem vskutku jedinečným, ale nikterak labutím, když pan Pickwick v krajní nevinnosti zvolal z protějšího břehu:

„Same!“

„Prosím, milospane?“

„Pojď sem, potřebuji tě.“

„Pusťte mě, pane,“ řekl Sam. „Copak neslyšíte, že mě pán volá? Pusťte mě, pane.“

Prudkým trhnutím se pan Weller vymanil zmučenému Pickwickovci, který se ho zoufale držel, a přitom škulbl nešťastným panem Winklem tak mocně, že se ztrápený nebožák s přesností, kterou by nebyla úmyslně dokázala ani sebevětší obratnost nebo cvik, rozjel jako střela přímo doprostřed taneční skupiny právě v okamžiku, kdy pan Bob Sawyer předváděl krasojízdu nevidaného půvabu. Pan Winkle do něho prudce vrazil a s hlučným žuchnutím se oba ztěžka svalili. Pan Pickwick spěchal k nim. Bob Sawyer zatím už zase vstal, ale pan Winkle byl příliš moudrý, aby na bruslích něco takového dělal. Zůstal sedět na ledě a křečovitě se pokoušel o úsměv, leč v každém ryse obličeje se mu zračila smrtelná úzkost.

„Neublížil jste si?“ zeptal se ho velmi starostlivě pan Benjamín Allen.

„Nijak zvlášť,“ odpověděl pan Winkle a silně si třel hýždě.

„Byl bych rád, kdybyste dovolil, abych vám pustil žilou,“ nabídl se velmi ochotně pan Benjamín Allen.

„Ne, děkuji vám,“ odmítl pan Winkle chvatně.

„Myslím opravdu, že by vám to prospělo,“ řekl Ben Allen.

„Děkuji,“ odpověděl pan Winkle, „raději ne.“

„A co myslíte vy, pane Pickwicku?“ tázal se Bob Sawyer.

Pan Pickwick hořel rozčilením a hněvem. Kývl na pana Weller a pravil přísným hlasem: „Odepni mu brusle.“

„Ne, ne, vždyť jsem vlastně teprve začal,“ namítl pan Winkle.

„Odepni mu brusle!“ opakoval pan Pickwick rezolutně. Takovému rozkazu nebylo možno odporovat. Pan Winkle mlčky dovolil, aby Sam příkaz vykonal.

„Zvedni ho,“ pravil pan Pickwick. Sam pomohl panu Winklovi vstát.

Pan Pickwick poodešel několik kroků stranou od diváků, pokynul příteli, aby k němu přistoupil, upřel na něho pronikavý pohled a pronesl ztlumeným, ale zřetelným a důrazným hlasem tato pozoruhodná slova:

„Jste mluvka, pane.“

„Cože?“ zeptal se pan Winkle zaraženě.

„Jste mluvka, pane. A přejete-li si, řeknu vám to srozumitelněji. Jste podvodník, pane.“ S těmito slovy udělal pan Pickwick zvolna čelem vzad a připojil se opět k přátelům.

Zatímco pan Pickwick projevoval své smýšlení, jak jsme právě uvedli, proháněli se pan Weller a tlouštík velmi mistrně a okázale po klouzačce, kterou si upravili nohou společnou a nerozdílnou. Zvláště Sam Weller se blýskal oním nádherným klouzačkovým krasocvikem, jemuž se všeobecně říká „klepat ševci na dveře“ a který se provádí tak, že člověk klouže lehce po ledě na jedné noze a druhou chvilkami poklepe dvakrát dvojmo na led. Klouzačka byla pěkná a dlouhá a v tom pohybu bylo cosi, co jim pan Pickwick, kterému bylo od klidného stání velmi zima, bezděky záviděl.

„Zdá se, že je to pěkný cvik pro zahřátí, že?“ tázal se pana Wardla, když tomuto pánovi úplně došel dech od neúnavného bruslení, při němž si proměnil nohy v kružidlo a rýsoval na ledě složité obrazce.

„Ba, to věru je,“ přisvědčil Wardle. „Umíte se klouzat?“

„Také jsem to dělával; jako chlapec jsem se klouzával na strouhách,“ odpověděl pan Pickwick.

„Zkuste to teď,“ řekl Wardle.

„Ó, zkuste to, prosím, pane Pickwicku!“ volaly dámy sborem.

„Velmi rád bych něčím přispěl k vašemu obveselení,“ odpověděl pan Pickwick, „ale nic takového jsem nezkusil už celých třicet let.“

„I co! Hlouposti!“ zvolal Wardle a hned si strhával brusle s pohotovou prudkostí, tak příznačnou pro všechno jeho počínání. „Tak! Budu se klouzat s vámi; jen pojďte!“ A už letěl rozdováděný starý pán po klouzačce takovou rychlostí, že se páně Wellerově téměř vyrovnala a tlouštíkovu předčila na celé čáře.

Pan Pickwick stanul, uvažoval, stáhl si rukavice a vložil je do klobouku; pak se dvakrát třikrát krátce rozběhl, právě tolikrát se zase zarazil a nakonec se znovu rozběhl a za jásavého pokřiku všech diváků jel zvolna a vážně po klouzačce s nohama rozkročenýma bezmála na čtyři stopy.

„Jen furt dokola, milospane!“ volal Sam; a už zas ujížděl Wardle a pak pan Pickwick a pak Sam a pak pan Winkle a pak pan Bob Sawyer a pak řimbuch a pak pan Snodgrass, všichni těsně

jeden druhému v patách a honili se za sebou s takovou horlivostí, jako by všechny jejich vyhlídky do budoucna závisely jedině na jejich rychlosti.

Na výsost zajímavé přitom bylo pozorovat pana Pickwicka a způsob, jakým hrál svou dílčí úlohu celého obřadu; pozorovat mučivou úzkost, s jakou se ohlížel po osobě za sebou, když ho doháněla a jemu hrozilo nebezpečí, že ho povalí; vidět, jak poznenáhlu polevuje v soustředěném úsilí, k němuž se zpočátku vypjal, a jak se na klouzačce zvolna otáčí, až je tváří k místu, odkud vyjel; pozorovat laškovný úsměv, který mu obestřel tvář, když dojížděl na konec klouzačky, i dychtivost, s jakou se obrátil, když celou vzdálenost projel a rozběhl se za svým předchůdcem; vidět, jak v černých kamaškách mile cupitá sněhem a jak mu oči pod brýlemi září radostí i smíchem! A když ho někdo porazil (což se stávalo průměrně při každé třetí jízdě), tu nejosvěživější podívanou, jakou si člověk dovede představit, skýtal pohled na něho, jak si s rozzářeným obličejem sbírá klobouk, rukavice a kapesník a jak zase zaujímá místo v řadě se zápallem a nadšením, jež nemůže nic utlumit.

Zábava byla v nejlepším, klouzání dosáhlo závodní rychlosti, smích nemohl buráct hlasitěji, když se ozval ostrý, silný praskot. Všechno se hnalo úprkem k břehu, dámy zděšeně vřís-kaly, pan Tupman vykřikl.

Velký kus ledu se prolomil, voda se vyvalila přes něj a na hladině plaval páně Pickwickův klobouk, rukavice a kapesník; a to bylo všechno, co kdo z pana Pickwicka viděl.

Ve všech tvářích se zračilo zděšení a úzkost, muži zbledli, ženy omdlévaly, pan Snodgrass a pan Winkle se drželi pevně za ruku a s úzkostnou dychtivostí hleděli na místo, kde se jejich mistr a vůdce propadl, kdežto pan Tupman, aby zajistil co nejrychlejší pomoc a zároveň aby podal každému, kdo by snad byl na doslech, pokud možno nejjasnější představu o neštěstí, vyrazil úprkem přes pole, co mu síly stačily, a zplna hrdla volal: „Hóříí!“

Právě v okamžiku, když se starý Wardle a Sam Weller opatrným krokem blížili k prohlubni a pan Benjamín Allen držel s panem Bobem Sawyerem spěšnou konzultaci, zda by nebylo radno pustit celé společnosti žilou, aby se tím trochu pocvičili v odborných úkonech – právě v tom okamžiku se vynořil z vody obličej, hlava i ramena a zjevily se rysy i brýle pana Pickwicka.

„Udržte se nad vodou jen chvíličku – jen kratinkou chvíličku!“ zařval pan Snodgrass.

„Ano, držte se! Zapřísahám vás, snažně prosím – mně k vůli!“ zavyl pan Winkle, hluboce dojat. Toto zapřísahání bylo celkem zbytečné, neboť je pravděpodobné, že by panu Pickwickovi, kdyby byl odmítl udržet se nad vodou kvůli někomu jinému, bylo asi napadlo, že to může zrovna tak dobře učinit jen kvůli sobě samému.

„Dosáhnete nohama na dno, kamaráde?“ zeptal se pan Wardle.

„Ano, zajisté,“ odpověděl pan Pickwick, zatímco si z hlavy i z obličeje stíral vodu a lapal po vzduchu. „Upadl jsem na záda a nemohl jsem se hned postavit na nohy.“

Bahno na té části páně Pickwickova kabátu, kterou bylo zatím vidět, sdostatek svědčilo o správnosti jeho tvrzení; a poněvadž obavy společnosti ještě víc polevily, když si tlouštík náhle vzpomněl, že voda není nikde hlubší než pět stop, diváci se v zázračích statečnosti přímo překonávali, jen aby nešťastníka vytáhli. Po vydatném špláchání, praskání a namáhání se pan Pickwick konečně z nepříjemného postavení šťastně vymanol a stanul opět na suché zemi.

„Ó, z toho nastuzení bude mít smrt,“ řekla Emílie.

„Staroušek drahý!“ řekla Arabella. „Dovolte, abych vás zabalila do tohoto šálu, pane Pickwicku.“

„No, to je to nejlepší, co se dá udělat,“ pravil Wardle, „a až ho budete mít na sobě, tak utíkejte domů, co vám nohy stačí, a skočte rovnou do postele.“

Okamžitě se mu nabízelo tucet šálů. Vybraly se tři čtyři nejteplejší, pan Pickwick se do nich zabalil, v doprovodu pana Wellera zamířil hned domů a skýtal prazvláštní podívanou, jak postarší pán, zmáčený jako myš, bez klobouku a s rukama přišněrovanýma k tělu, běží krajinou bez jasně patrného důvodu rychlostí dobrých šesti anglických mil za hodinu.

Ale v případě tak výjimečném pan Pickwick na zevnější zdání nic nedal a za ustavičného Samova pobízení utíkal vytrvale největší rychlostí, jaké byl schopen, až doběhl ke dveřím Zemanky, kam již asi před pěti minutami přispěchal pan Tupman a vyděsil starou paní, že jí až srdce vynechávalo, neboť v ní vzbudil nevýratné přesvědčení, že v kuchyňském komíně chytily

saze – pohroma, která vytanula staré dámě v mysli v křiklavých barvách pokaždé, kdykoli někdo kolem jevil sebemenší známku rozčilení.

Pan Pickwick se nezastavil ani na mžik, dokud nebyl pěkně v teple v posteli. Sam Weller rozdělal v pokoji sálavý oheň a pak mu došel pro oběd; potom přinesli nahoru ještě hlubokou mísu s punčem a na počest jeho zachránění se uspořádalo důkladné zapíjení. Starý Wardle nechtěl ani slyšet, aby pan Pickwick vstal, a proto přistavili stůl k lůžku a pan Pickwick předsedal z postele. Pak si poručili ještě druhou a třetí mísu punče, a když se pan Pickwick nazítrí ráno probudil, necítil ani nejslabší příznak revmatismu; to jen dokazuje, jak velmi správně poznamenal pan Bob Sawyer, že v takových případech není nad horký punč, a že selhal-li snad někdy a neúčinkoval jako ochranný prostředek, stalo se tak prostě proto, že se nemocný dopustil velmi rozšířené hrubé chyby a nevypil ho dostatečné množství.

Veselá společnost se druhého dne ráno rozešla. Dokud je člověk školák, bývá rozchod vskutku znamenitá chvíle, ale později v životě je už leckdy velmi bolestný. Smrt, osobní zájmy a rozmary náhody rozvádějí den co den mnohý šťastný kroužek a rozptylují jeho členy široko daleko; a hoši a děvčata se již nikdy nevracejí. Nechceme tvrdit, že tomu bylo navlas tak právě v tomto případě, nýbrž chceme pouze čtenáři sdělit, že se jednotliví členové společnosti rozešli do svých domovů, že pan Pickwick i jeho přátelé zase jednou zaujali místa na střeše muggletonského dostavníku a že se Arabella Allenová pod ochranou a péčí bratra Benjamína a jeho nejlepššího a nejdůvěrnějšího přítele pana Boba Sawyera odebrala na místo svého určení, ať už bylo kdekoli; řekli bychom, že pan Winkle je patrně znal, ale my se přiznáme, že o něm nevíme.

Ale než se všichni rozešli, pan Bob Sawyer a pan Benjamín Allen vzali s jakýmsi tajuplným výrazem pana Pickwicka kousek stranou, a když se pan Bob Sawyer zavrtil panu Pickwickovi ukazováčkem mezi dvě žebra a projevil tak kromě vrozené šprýmovnosti zároveň i anatomickou znalost lidského těla, zeptal se ho:

„Jáčku, staroušku, kdepak máte stan?“

Pan Pickwick odpověděl, že pro tu dobu táboří U Jiřího se supem.

„Rád bych, kdybyste se přišel ke mně podívat,“ řekl Bob Sawyer.

„Nic by mi nezpůsobilo větší potěšení,“ odpověděl pan Pickwick.

„Já bydlím tady,“ řekl pan Bob Sawyer a vytáhl navštívenku.

„Lant Street, Southwark; je to blízko Vítské nemocnice a to se mi hodí, to víte. Malý kousek, když přejdete svatojiřský kostel, odbočuje po pravé ruce z High Street.“

„Já to už najdu,“ pravil pan Pickwick.

„Přijďte od čtvrtka za čtrnáct dní a přiveďte tu svou partu s sebou,“ řekl Bob Sawyer. „Na ten večer jsem pozval několik kamarádů mediků.“

Pan Pickwick se vyjádřil, že seznámení s jeho kamarády mediky mu způsobí velké potěšení, a když mu pan Bob Sawyer ještě sdělil, že společnost bude velmi družná a že přítel Ben má přijít také, podali si ruce a rozešli se.

Cítíme, že na tomto místě takřka vybízíme čtenáře k dotazu, zda pan Winkle za tohoto krátkého rozhovoru nešeptal něco Arabelle Allenové, a šeptal-li, co jí řekl; a kromě toho pak, zda pan Snodgrass někde stranou nemluvil s Emílií Wardlovou, a šuškal-li, co asi říkal. Na to odpovídáme, že ať již dámám řekli cokoli, na pana Pickwicka a pana Tupmana nepromluvili celých osmadvacet mil ani slovo, a že co chvíli vzdychali, vytrvale odmítali pivo i brandy a tvářili se zasmušile. Dovedou-li naše pozorné čtenářky vyvodit z těchto skutečností nějaké uspokojivé závěry, prosíme je, aby si jen beze všeho laskavě posloužily.

KAPITOLA TŘICÁTÁ PRVÁ

*Pojednává vesměs o právech a rozličných
slavných veličinách v nich zběhlých*

V době soudních prázdnin celé dopoledne a v době soudního zasedání až skorem do večera lze vidět, jak do rozličných temných a špinavých haluzen a kumbálů, roztroušených po všemožných děrách a koutech Templu, i z nich ustavičně chvátá téměř nepřetržitá řada advokátních písařů se svazky listin pod pažďím nebo s fascikly, které jim čouhají z kapes. Jsou různé stupně advokátních písařů. Je tu studující práv, který zaplatil za praktikum

a má vyhlídku, že se stane advokátem, který má u krejčího otevřený účet, dostává pozvánky do společnosti, zná se s rodinou v Gower Street a s jinou na Tavistock Square a o každých delších prázdninách odjíždí z Londýna na návštěvu k otci, majiteli stájí s nesčetným množstvím bujných koní – který je, zkrátka řečeno, mezi advokátními písaři pravým aristokratem. Pak je tu písař se stálým platem – zaměstnaný podle okolností buď v kanceláři, nebo mimo ni –, který věnuje větší část svých třiceti šilinků týdně na zábavu a parádu, chodí alespoň třikrát týdně do divadla Adelphi na vstupenky o polovinu zlevněné, potom si po pansku zahájí v některém sklípku, kde se čepuje ovocné víno, a je ubohou karikaturou elegance, která před půl rokem vyšla z módy. Potom je tu písař-opisovač v prostředních letech, který mívá četnou rodinu, je vždy ošuntělý a často opilý. A jsou tu také pisárenští hoši v prvním dlouhém probíraném kabátě, kteří cítí patřičné opovržení k chlapcům školního věku, stavují se večer po cestě domů společně na klobásu a sklenici piva a jsou přesvědčeni, že není nad „život“. Jsou rozličné druhy tohoto rodu, příliš četné, abychom je tu mohli vyjmenovat, ale ať jsou sebečetnější, všechny je možno spatřit v jistých stanovených úředních hodinách, jak spěchají do míst i z míst, o nichž jsme právě mluvili.

Tyto zastrčené kouty jsou kanceláře a provozovny právnické profese, kde se vystavují obsílky, vyhotovují žaloby, podpisují rozsudky, protokolují svědectví a uvádějí v pohyb četné jiné důmyslné nástroje, vynalezené k týrání a mučení věrných poddaných Jeho Veličenstva a k potěše a užitku právních zástupců. Jsou to povětšinou nízké a zatuchlé místnosti, kde nesčíslné svitky pergamenu, které tu v skrytu vydýchaly za posledních sto let všechn svůj pach, šíří příjemnou vůni, promíšenou za dne zápachem práchniviny a zvečera různými výpary z provlhlých pláštěnek, naplesnivělých deštníků a nejhorších lojových svíček.

Asi deset nebo čtrnáct dní po tom, kdy se pan Pickwick a jeho přátelé vrátili do Londýna, se kolem půl osmé večer do jedné z těchto kanceláří chvatně vhrnul muž v hnědém kabátě s mosaznými knoflíky, který měl dlouhé vlasy pod střechou odřeného klobouku kolem dokola pečlivě nakroucené a zmazané šedohnědé nohavice vypjaté přes šněrovací boty tak silně, až co chvíli hrozilo nebezpečí, že kolena vyskočí ze svého obalu. Z kapsy kabátu vytáhl dlouhý a úzký pruh pergamenu, na nějž

přítomný hodnostář otiskl nečitelné černé razítko. Potom vytáhl čtyři kusy papíru podobných rozměrů, z nichž každý byl tištěnou kopií proužku pergamenu, ale s prázdným místem pro vepsání jména; a když tato vynechaná místa vyplnil jménem, vložil si všech pět listin do kapsy a zas odpěchal.

Muž v hnědém kabátě s kabalistickými dokumenty v kapse nebyl nikdo jiný než náš starý známý, pan Jackson z kanceláře pánů Dodsona a Fogga, Freeman's Court, Cornhill. Ale místo aby se zase vrátil do kanceláře, odkud přišel, zamířil rovnou cestou k Sun Courtu, a když vešel přímo k Jiřímu se supem, tázal se, je-li přítomen jakýsi pan Pickwick.

„Tome, zavolej sluhu pana Pickwicka,“ řekla sklepnice od Jiřího se supem.

„Neobtěžujte se,“ pravil pan Jackson, „mám s panem Pickwickem řízení. Když mi řeknete číslo jeho pokoje, zajdu si k němu nahoru.“

„Vaše jméno, pane?“ zeptal se číšník.

„Jackson,“ odpověděl písař.

Číšník šel pana Jacksona ohlásit, ale pan Jackson mu ušetřil námahu, neboť mu kráčel těsně v patách a vstoupil do pokoje dřív, než ze sebe číšník vypravil jedinou hlásku.

Toho dne pozval pan Pickwick své tři přátele k obědu; seděli všichni kolem krbu a popíjeli víno, když se objevil pan Jackson, jak jsme již popsali.

„Jak se račte?“ řekl pan Jackson a kývl na pana Pickwicka.

Oslovený se uklonil a tvářil se poněkud překvapeně, protože páně Jacksonova podoba mu neutkvěla v paměti.

„Přicházím od Dodsona a Fogga,“ řekl pan Jackson tónem jako na vysvětlenou.

Při zvuku toho jména pan Pickwick vyskočil. „Odkazuji vás na svého právního zástupce, pane – na pana Perkera v Gray's Innu,“ prohlásil. „Číšníku, vyprovodte toho pána.“

„Prosím za prominutí, pane Pickwicku,“ řekl Jackson, rozvážně si položil klobouk na zem a vytáhl z kapsy kousek pergamenu. „Ale osobní doručení písařem nebo zástupcem v těchto případech, jak víte, pane Pickwicku – ve všech právních věcech není nad opatrnost, pane.“

Tu pohlédl pan Jackson na pergamen, a když se opřel rukama o stůl a s příjemným a domlouvavým úsměvem se rozhlédl,

pravil: „No, uznáte sami, nebudeme přece pro takovou maličkost plýtvat slovy. Který z vás se jmenuje Snodgrass, pánové?“

Při této otázce sebou pan Snodgrass trhl tak nelíčeně a nápadně, že každá jiná odpověď byla úplně zbytečná.

„Á! Myslel jsem si to,“ řekl pan Jackson ještě přívětivěji než předtím. „Mám tu maličkost, s kterou vás musím obtěžovat, pane.“

„Mne?“ zvolal pan Snodgrass.

„Je to jen obsílka pro svědka, vedeného žalobou ve věci Bardellová kontra Pickwick,“ odpověděl pan Jackson, vybral jeden z proužků papíru a z kapsy u vesty vytáhl šilink. „Pře se bude projednávat po normálním lednovém soudním termínu; čekáme to tak kolem čtrnáctého února; zadali jsme to jako zvláštní porotní případ a jsme prozatím desátí na řadě. To je vaše, pane Snodgrassi.“ Při těch slovech zamával Jackson panu Snodgrassovi před očima proužkem pergamenu a list papíru a šilink mu vtiskl do dlaně.

Pan Tupman sledoval jeho počínání s němým úžasem, když tu se Jackson obrátil nenadále k němu a pravil:

„Myslím, že se nemýlím, hádám-li, že vaše jméno je Tupman, ne, pane?“

Pan Tupman se podíval na pana Pickwicka; ale protože ze široce otevřených očí svého mistra nevyčetl žádnou pobídku, aby své jméno zapřel, řekl:

„Ano, pane, mé jméno je Tupman.“

„A ten druhý pán je myslím pan Winkle, že?“ zeptal se Jackson.

Pan Winkle vykoktal kladnou odpověď; a vzápětí dostali oba pánové od bystrého pana Jacksona po papírovém proužku a jedním šilinku.

„A teď,“ řekl Jackson, „se obávám, že mě budete považovat za dotěrného neodbytu, ale hledám ještě někoho jiného, nebude-li vás to tuze obtěžovat. Mám tu ještě něco na jméno Samuel Weller, pane Pickwicku.“

„Číšníku, pošlete mi sem mého sluhu,“ pravil pan Pickwick. Číšník se celý udivený vzdálil a pan Pickwick pokynul Jacksonovi, aby se posadil.

Nastala chvíle trapného mlčení, které konečně přerušil nevinný obžalovaný.

„Jak to vypadá, pane,“ pravil pan Pickwick a jeho nevole s každým slovem rostla, „jak to vypadá, pane, vaši zaměstnavatelé mě hodlají usvědčit svědectvím mých vlastních přátel, nemám pravdu?“

Pan Jackson si poklepal několikrát ukazováčkem na levou stranu nosu, aby naznačil, že tu není proto, aby odhaloval úřední tajemství, a odpověděl laškovně:

„Protože nevím, nemohu říci.“

„Z jakého jiného důvodu, pane,“ pokračoval pan Pickwick, „tedy dostali ty obsílky, ne-li proto?“

„Opravdu mazaná otázka, pane Pickwicku,“ odpověděl Jackson a mírně pokýval hlavou, „ale na mě si nepřijďte. Můžete to zkoušet, nic nevadí, ale ze mě asi nedostanete nic.“

Tu se pan Jackson znovu usmál na celou společnost, přiložil si levý palec na špičku nosu a pravou rukou točil jakýmsi pomyslným mlýnkem na kávu a tak předvedl velmi roztomilý kousek němohry (tehdy velmi oblíbený, dnes však naneštěstí již téměř zapomenutý), kterému se obyčejně říkalo „až naprší a uschne“.

„Ne, ne, pane Pickwicku,“ dodal Jackson na závěr, „Perkerovic lidé už musejí sami uhodnout, k čemu asi ty obsílky jsou. Kdyby se jim to nepovedlo, musejí počkat, až dojde k jednání, a potom už uvidí.“

Pan Pickwick obdařil nevíтанého návštěvníka pohledem nevýslovného opovržení a byl by pravděpodobně na hlavy pánů Dodsona a Fogga vychrlil nějakou strašlivou kletbu, kdyby ho nebyl vyrušil Sam, který právě v tom okamžiku vstoupil.

„Samuel Weller?“ pronesl pan Jackson tázavě.

„To se vám zas jednou za uherskej rok podařilo říct pravdu pravdoucí,“ odpověděl Sam s vrcholným klidem.

„Tady mám pro vás obsílku *sub poena*, pane Wellere,“ řekl Jackson.

„Co to znamená po našem?“ zeptal se Sam.

„Tady je originál,“ řekl Jackson, aniž podal žádané vysvětlení.

„Kerej?“ řekl Sam.

„Tohle,“ odpověděl Jackson a zamával pergamenem.

„Tak to je teda voriginál, co?“ řekl Sam. „No, to sem vopravdu moc rád, že sem ten voriginál viděl, poněvác je to strašně náramná věc a jednomu hnedka poskočí srdce.“

„A tady máte šilink,“ dodal Jackson. „Od Dodsona a Fogga.“

„A je to vod Dodsona a Fogga ukrutně hezký, dyž mě skorem ani neznaj a hnedka mi posílaj prezent,“ řekl Sam. „Považuju to za strašně velkej kompliment; slouží jim to náramně ke cti, že vědí, jak vodměnit zásluhu, dyž na ni někde kápnou. Vostatně to taky jednoho dojíká.“

Při těch slovech si pan Weller rukávem kabátu lehce přetřel pravé oční víčko (podle velmi osvědčeného způsobu herců, když hrají v tklivých rodinných výjevech).

Pan Jackson, jak se zdálo, si nedovedl ze Samova počínání nic vybrat; ale protože obsílky řádně doručil a nic jiného už neměl na srdci, udělal pohyb, jako by si chtěl obléci jedinou rukavici, kterou pro lepší dojem nosíval obyčejně v ruce, a vrátil se do kanceláře, aby ohlásil, jak pochodil.

Tu noc spal pan Pickwick málo; jeho paměti se dostalo velmi nepříjemné připomínky, že žaloba paní Bardellové je v proudu. Nazítří ráno posnídal časně, a když vyzval Sama, aby ho doprovodil, vydal se na náměstí Gray's Inn Square.

„Same!“ pravil pan Pickwick a ohlédl se, když došli na konec třídy Cheapside.

„Prosím, milospáne?“ ozval se Sam a přistoupil k pánovi.

„Kudy teď?“

„Po Newgate Street.“

Pan Pickwick se však hned neobrátil, nýbrž hleděl Samovi chvilíčku nepřítomně do obličeje a pak si zhluboka vzdychl.

„Je jim něco, milospáne?“ zeptal se Sam.

„Čeká se, Same,“ pravil pan Pickwick, „že k projednání té žaloby dojde asi čtrnáctého příštího měsíce.“

„To je zajímavá náhodička, milospáne,“ poznamenal Sam.

„Proč zajímavá, Same?“ podivil se pan Pickwick.

„Den svatýho Valentýna, milospáne,“ odpověděl Sam, „jako stvořenej pro soud vo porušení manželskýho slibu.“

Úsměv pana Wellera nevyvolal na pánově tváři žádnou radostnou odezvu. Pan Pickwick se zprudka obrátil a mlčky vykročil napřed.

Ušli kus cesty – pan Pickwick cupky napřed, pohřížený v hluboké přemítání, a kousek za ním Sam s tváří, v níž se zračil svrchovaně záviděníhodný klid a vzdor ke všemu a ke každému – když tu Sam, jenž se vždy jen třásl touhou sdělit pánovi kdejakou zvláštní vědomost, kterou měl, pojednou přidal do kroku, až byl

panu Pickwickovi těsně v patách, ukázal na dům, který právě míjeli, a řekl:

„Náramný řeznictví todle tady, milospane.“

„Ano, zdá se,“ přisvědčil pan Pickwick.

„Vyhlášený uzenířství,“ řekl Sam.

„Opravdu?“ prohodil pan Pickwick.

„Vopravdu!“ opakoval Sam poněkud podrážděně. „To bysem myslel, že vopravdu. Pámbu jim požehnej, milospane, přeci právě tady před čtyřma rokama tak záhadně zmizel jeden vážené živnostník.“

„Snad nechceš říct, že ho někdo zardousil a odklidil, Same?“ pravil pan Pickwick a chvatně se rozhlédl.

„Ne, to nechci milospane,“ odpověděl pan Weller, „byl bysem rád, dybysem moh, ale vono to bylo eště vo moc horší. Von byl pán vod toho krámu tady a vynalez jim takovej patent, parní mašinu, co dělala v jednom kuse cerbuláty; a ta mašina jim polkla třeba dlažební kámen, dyž jí ho jeden přistrčil dost blízko, a rozmanžirovala ho na cerbulátovéj prejt, jako by to bylo nějaký křehounký díátko. Byl na tu svou mašinu ukrutně pyšnej, jak bylo taky docela přirozený, a vystával u ní ve sklepe, dyž byla naplno puštěná, a koukal se na ni celý hodiny, až mu ta radost sedala na mozek. A moh jim bejt vopravdu moc šťastnej člověk, milospane, dyž měl takovou mašinu a navrch k tomu eště dvě pěkný dětičky, jen nebejt jeho polovičky, kerá byla ukrutná štěkna, hotová saň. Ať se vrtnul, kam chtěl, v jednom kuse ji měl za zádama a hučela mu do uší, až to nakonec nemoh už dyl vydržet.“

– „Já ti něco řeknu, zlatíčko,“ povídá jí tak jednou, „esli mě chceš porád taklenc bavit,“ povídá, „tak ať mě hrom, esli radši nevodjedu do Ameriky, a budeš umytá.“ – „Seš ty mi ničema líná,“ vona na to, „ať si jen Amerikáni užijou tu trefu, co s tebou udělaj!“ – A sekala potom zubem v jednom kuse eště půl hodiny a pak utekla do kumbálu za krámem a spustila křik, že prej z něj bude mít smrt a kdesi cosi, a dostala jim záchvat, kerej trval dobrý tři hodiny – takovej, vědí, v kerým se porád jen řve a kope. A co jim nepovím, druhej den ráno manžel nikde. Nevzal si z kasy ani krejcar – nevzal si jim ani kabát na ven – tak bylo docela jasný, že do Ameriky nevodjel. Nevrátil se ani druhej den, nevrátil se ani druhej tejden a panička dala tisknout

voznámení, dyž se prej vrátí, že mu šecko vodpustí – a to bylo náramně pěkný, dyž povážíme, že vůbec nic neproved. Prošťárali tehdá všechny kanály a eště dva měsíce potom, jak se někde našla mrtvola, hned se s ní přihnali rovnou sem do toho krámu. Ale žádná nebyla von a tak pustila do větru, že prej utek, a vona vedla živnost dál. A jednou v sobotu večír jim přijde do krámu takovej skřísnuť dědoušek a celej divej povídá: „Ste vy paní vod toho krámu tady?“ – „No to sem,“ vona na to. – „Tak teda, paní,“ povídá von, „zaskočil sem sem jenom proto, abysem vám řek, že se ani já, ani má rodina nedáme jen tak pro nic za nic zadusit; a eště k tomu, paní,“ povídá jí, „bysem s vaším dovolením rád řek, že dyž už do cerbulátů nedáváte zrovna nejlepší maso, tak vám snad hovězí přide možná stejně levně jako čamrdy.“ – „Jako čamrdy, pane?“ povídá vona. – „Jako čamrdy, paní,“ povídá dědoušek, rozbálí kornoutek a vysype hromádku rozmačkaných knoflíků. „Fajnový koření do cerbulátů, paní, takovýhle čamrdy vod kalhot, paní!“ – „To jsou čamrdy mýho muže!“ povídá vdova a málem že nevomdlí. – „Cože!“ vykřikne dědoušek a zbledne jako plátno. – „Už to vidím,“ povídá vdova, „von ho popad fantas, a tak se z přenáhlení dal rozfaširovat do prejtul!“ A tak jim to taky vopravdu bylo, milospaň,“ řekl pan Weller s pohledem upřeným do zděšené tváře pana Pickwicka, „nebo si ho možná ta mašina do sebe vcucla sama; ale ať už to bylo, jak bylo, ten skřísnuť dědoušek, kerej se moh celej život po cerbulátech utlouct, vyběh z krámu jako pominutej a vod tý doby vo něm už nikdá nebylo slyšet!“

Vyprávění tohoto dojemného příběhu z rodinného života dovedlo pána i sluhu až ke kanceláři pana Perkeru. Lowten držel dveře napůl otevřené a hovořil s mužem zbědovaného vzezření, v chatrných šatech, který měl u bot proklubané špičky a rukavice bez prstů. V mužově vyzáblé a ustarané tváři byly stopy strádání a utrpení – téměř zoufalství; byl si svého ubožáctví vědom, neboť ustoupil do temného koutku chodby, když pan Pickwick přicházel.

„Je to velká smůla,“ řekl neznámý s povzdechem.

„Velká,“ potvrdil Lowten, čmáral brkem na rám dveří své jméno a pernatým koncem je zase smazával. „Necháte mu tu nějaký vzkaz?“

„Kdy myslíte, že se asi vrátí?“ zeptal se neznámý.

„To je velmi nejisté,“ odpověděl Lowten a mrkl na pana Pickwicka, když neznámý sklopil oči k zemi.

„Myslíte, že by nemělo vůbec smysl, abych na něj počkal?“ zeptal se neznámý a nahlížel přitom toužebně do kanceláře.

„Ani zdání, určitě ne,“ odpověděl písař a postoupil trochu víc do dveří. „Tenhle týden se už nevrátí a je ve hvězdách, jestli přijde po neděli, protože když se jednou Perker dostane z města ven, nemá nikdy naspěch, aby se vrátil.“

„Je venku!“ zvolal pan Pickwick. „Proboha, to je neštěstí!“ „Neodcházejte, pane Pickwicku,“ řekl Lowten, „mám tady pro vás dopis.“

Neznámý patrně ještě váhal, neboť se zahleděl znovu do země, a písař zamrkal potutelně na pana Pickwicka, jako by mu chtěl naznačit, že je právě v proudu jakési zvlášť podařené čtveráctví, ačkoliv pan Pickwick nemohl za živý svět uhodnout, co by to mohlo být.

„Pojďte dál, pane Pickwicku,“ řekl Lowten. „Nu tak, pane Watty, mám mu něco vyřídit, nebo sem raději ještě jednou zajdete?“

„Požádejte ho, aby mi laskavě nechal vzkaz, co se v mé věci udělalo,“ řekl muž, „ale pro boha živého vás prosím, pane Lowtene, nezapomeňte na to!“

„Ne, ne, nezapomenu,“ odpověděl písař. „Jděte jen dál, pane Pickwicku. Poroučím se, pane Watty; je dnes pěkný den na procházku, že?“ A když viděl, že muž ještě stále otálí, pokynul Samovi, aby vešel za pánem, a přibouchl neznámému dveře před nosem.

„Opravdu myslím, že tak dotěrný bankrotář, jako je tenhle, ještě nežil, co svět světem stojí!“ zvolal Lowten a mrštil perem na stůl s výrazem člověka, kterému se stala křivda. „Jeho věc není u kancléřského soudu ještě ani čtyři roky, a ať visím, jestli nás sem nechodí otravovat dvakrát do týdne. Račte, prosím, pane Pickwicku. Perker je doma a určitě vás přijme. Je po čertech zima,“ dodal mrzutě. „Stát tak ve dveřích a mařit čas s takovými hadrlumpy!“ A když neobvykle malým pohrabáčem velmi prudce prohrábl neobvykle velký oheň, zamířil k soukromé pracovně svého zaměstnavatele a ohlásil pana Pickwicka.

„Ó, můj vzácný pane,“ zvolal malý pan Perker a vymrštil se hbitě z křesla. „Nuže, můj vzácný pane, copak je v té vaší věci

nového, co? Snad něco čerstvého o našich přátelích z Freeman's Courtu, ne? Ne, ne, ti nespali, to vím. Ó, to jsou náramní čipe-rové, opravdu náramní!“

Když mužíček domluvil, vzal si na počest čipernosti pánů Dodsona a Fogga důkladný šňupec.

„Jsou to náramní ničemové,“ pravil pan Pickwick.

„Ovšem, ovšem,“ řekl mužíček, „to je věc názoru, víte, a o slo-víčka se nebudeme přít, protože se od vás samozřejmě nedá očekávat, že se na ty věci budete dívat očima odborníka. Nu tedy, udělali jsme všechno, co bylo zapotřebí. Získal jsem dok-tora Snubbina.“

„Je to schopný člověk?“ zeptal se pan Pickwick.

„Schopný člověk?“ opakoval Perker. „Můj ty bože, můj vzác-ný pane, doktor Snubbin je první hvězda na advokátském nebi. Má třikrát víc práce než kterýkoli jiný zástupce – má co dělat skoro s každou pří. Není třeba, abyste to říkal dál, ale mezi ná-mi – v právníkové branži – se tvrdí, že doktor Snubbin dovede vodit soudy za nos.“

Po tomto sdělení si mužíček vzal nový šňupec a tajuplně po-kývl na pana Pickwicka.

„Obesílají jako svědky tři mé přátele,“ pravil pan Pickwick.

„Ó, to je docela samozřejmé,“ odpověděl Perker. „Důležití svědci; viděli vás v choulostivém postavení.“

„Ale neomdlela přece mou vinou,“ pravil pan Pickwick. „Vrh-la se mi do náruče sama.“

„To je velmi pravděpodobné, můj vzácný pane,“ odpověděl Perker „velmi pravděpodobné a velmi přirozené. Nic není prav-děpodobnější, můj vzácný pane, nic přirozenější. Ale kdo to dokáže?“

„Obesílají jako svědka i mého sluhu,“ pravil pan Pickwick a odbočil tím od předešlého námětu, neboť páně Perkerova otáz-ka ho poněkud zarazila.

„Sama?“ zeptal se Perker.

Pan Pickwick přisvědčil.

„Nu ovšem, můj vzácný pane, nu ovšem. To jsem věděl, to jsem čekal. Byl bych vám to mohl říci už před měsícem. To ví-te, můj vzácný pane, vezmete-li spornou věc do vlastních rukou potom, když jste ji už svěřil právnímu zástupci, pak musíte nést také následky.“ Tu se pan Perker se sebevědomou důstojností

vypjal a smetl si z řasnatého žabotu několik zapadlých zrníček šňupavého tabáku.

„A co vlastně chtějí, aby jim dosvědčil?“ zeptal se pan Pickwick po dvou třech minutách mlčení.

„Podle mého rozumu asi to, že jste ho poslal k žalobkyni, aby jí nabídl nějaké smírné narovnání,“ odpověděl Perker. „Ale celkem na tom mnoho nezáleží; myslím, že dostat z něho něco kloudného by se nepodařilo ani kopě advokátů.“

„Také myslím, že ne,“ pravil pan Pickwick a přes všechnu nevoli se usmál, když si představil Sama jako svědka před soudem. „A jaký tedy bude náš postup?“

„Máme jenom jedinou cestu, jak na to, můj vzácný pane,“ odpověděl Perker, „podrobit svědky křížovému výslechu, důvěřovat Snubbinově výřečnosti, házet soudci písek do očí, dovolávat se poroty.“

„A pakliže soud rozhodne proti mně?“ zeptal se pan Pickwick.

Pan Perker se usmál, popřál si zvlášť zdlouhavý šňupec, prohrábl oheň, pokrčil rameny a zachovával výmluvné mlčení.

„Chcete říci, že v tom případě musím náhradu zaplatit?“ zeptal se pan Pickwick, který pozoroval tuto stručnou a jasnou odpověď svrchovaně vážně.

Perker hrábl do ohně docela zbytečně ještě jednou a řekl: „Obávám se, že ano.“

„Pak tedy dovolte, abych vám oznámil své nezvratné rozhodnutí, že náhradu žádnou platit nebudu,“ prohlásil pan Pickwick s největším důrazem. „Žádnou, Perkere! Ani libra, ani troník mých peněz neobohatí kapsu Dodsona a Fogga. Tak jsem se po zralé úvaze neodvolatelně rozhodl.“ A na potvrzení neodvolatelnosti svého úmyslu udeřil pan Pickwick prudce pěstí do stolu.

„Velmi dobře, můj vzácný pane, velmi dobře,“ řekl Perker. „Vy ovšem víte nejlépe, co uděláte.“

„Ovšem,“ odpověděl pan Pickwick chvatně. „Kde bydlí doktor Snubbin?“

„Na Starém náměstí Lincoln's Innu,“ řekl Perker.

„Rád bych ho navštívil,“ pravil pan Pickwick.

„Navštívit doktora Snubbina, můj vzácný pane!“ zvolal Perker, úžasem bez sebe. „Ale, ale, můj vzácný pane, to je nemožné. Navštívit doktora Snubbina! Na mou věru, můj vzácný pane, něco

takového svět dosud neslyšel, dokud předem nezaplatíte honorář za poradu a dokud vám neurčí dobu konzultace. Na to není ani pomyšlení, můj vzácný pane; na to není ani pomyšlení.“

Avšak pan Pickwick si usmyslil nejenom, že to udělat lze, ale že udělat to je nutno; a následek toho byl, že ho deset minut poté, kdy se mu dostalo ujištění, že to je nemožné, jeho právní zástupce uvedl do pisárny samotného slovutného doktora Snubbina.

Byla to celkem prostorná místnost s holou podlahou a s velkým psacím stolem, přisunutým ke krbu; soukenný potah stolní desky už dávno pozbyl všeho práva hlásit se k původnímu odstínu zeleně a vlivem prachu i věku pozvolna zšedl až na místa, kde jakoukoli stopu původního zbarvení zastřely inkoustové skvrny. Na stole ležely četné balíčky listin, převázané červenou stužkou, a za stolem seděl postarší písař, jehož uhlašený zevněšek a těžký zlatý řetízek k hodinkám podávaly přesvědčivý důkaz o tom, jak rozsáhlá a výnosná je praxe doktora Snubbina.

„Je doktor ve svém pokoji, pane Mallarde?“ otázal se Perker a nabídl mu přitom šnupeček se vši zdvořilostí, jakou si lze představit.

„Ano, je,“ zněla odpověď, „ale má velice mnoho práce. Podívejte. K jedinému z těchto případů nepodal ještě ani slůvko dobrozdání, a za všechny je už zaplacená taxa za rychlé vyřízení.“ Při těch slovech se písař usmál a natáhl šnupec s chutí, která jako by v sobě spojovala všechny požitek ze šňupání i zálibu pro palmární honoráře.

„Tohle je přece praxe!“ řekl Perker.

„To ano,“ přisvědčil právníkův písař, vyňal vlastní tabatěrku a velmi srdečně z ní nabídl, „a nejlepší na tom je, že doktorův rukopis nepřečte kromě mě živá duše. A tak musí každý čekat na dobrozdání, i když je on už dal, dokud to já neopíšu – ha, ha, ha!“

„A to poslouží kromě doktorovi ještě někomu jinému, však víme komu, a klienti musí vyklopit ještě něco navíc, co?“ řekl Perker. „Ha, ha, ha!“ Tu se doktorův písař rozesmál znovu – nikoliv hluchně a bouřlivě, ale niterně tutlaným pokuckáváním, které pan Pickwick slyšel s nelibostí. Když někdo niterně krvácí, je to nebezpečné pro něho samotného; ale když se niterně směje, nevěstí to nic dobrého jiným lidem.

„Nesestavil jste mi ještě ten ouctíček výloh, které vám dlužím, či sestavil?“ zeptal se Perker.

„Ne, ještě ne,“ odpověděl písař.

„Byl bych rád, kdybyste mi to napsal,“ řekl Perker. „Udělejte mi to a já vám pošlu šek. Jak se mi zdá, máte s přijímáním hotových peněz tak plné ruce práce, že na dlužníky už nestačíte ani myslet, co? Ha, ha, ha!“ Tento vtíp patrně písaři úžasné zalahodil, neboť se v nitru znovu radostně pochichal.

„Ale teď, pane Mallarde, příteli drahý,“ řekl Perker, pojednou opět vážný, a odvěkl znamenitého pomocníka znamenitého muže za klop kabátu do kouta, „musíte doktora přemluvit, aby přijal mne i mého klienta zde.“

„Ale jděte, jděte,“ zvolal písař, „to není špatný vtíp. Aby vás doktor přijal! Jděte, to je přece nesmysl!“ Ale přes všechnu nesmyslnost této žádosti se písař nijak nezpěchoval, když ho Perker jemně táhl z páně Pickwickova doslechu; a po krátké rozmluvě, vedené šeptem, zašel nehlučně do temné chodbičky a zmizel ve svatyni právnické hvězdy. Brzy poté se odtamtud zase po špičkách vrátil a oznámil panu Perkerovi a panu Pickwickovi, že se mu podařilo doktora přemluvit, aby je ihned přijal, i když se to přičí všem ustáleným pravidlům a zvyklostem.

Pan doktor Snubbin byl muž s protáhlým obličejem a zažloutlou pletí, asi pětáctýřicetiletý nebo – jak se říká v románech – mohlo mu jít na padesát. Měl kalné a zarudlé oči, jaké často vídáme v tváři lidí, kteří se po mnoho let věnovali úmorné a namáhavé studijní práci, a které by byly již samy i bez pomocného sklíčka, jež mu viselo na široké černé stužce kolem krku, stačily upozornit každého, kdo ho neznal, že je silně krátkozraký. Vlasy měl prořídle a chatrné, což bylo možno zčásti vysvětlit tím, že jejich úpravě nikdy nevěnoval mnoho času, a zčásti tím, že již pětadvacet let nosil soudní paruku, nyní právě visící vedle něho na stojánku. Stopy vlasového pudru na límcu a kabátu a špatně vypraný a ještě hůře uvázaný bílý nákrčník kolem hrdla prozrazovaly, že si od chvíle, kdy přišel od soudu, nenašel ani okamžik volného času, aby se trochu upravil; a očividná nedbalost, zřejmá na ostatních částech obleku, opravňovala k závěru, že by jeho celkové vzezření nebylo valně získalo, i kdyby si byl tu chvíli volna našel. Odborné knihy, hromady listin a otevřené dopisy se bez ladu a skladu válely po stole; nábytek v pokoji byl starý a rozvrzaný, dveře knihovny práchnivěly kolem pantů, každý krok zvířil z koberce kotouček prachu, záclony byly věkem

a špínou žluté a stav celého zařízení pokoje ukazoval s neomylnou jasností, že se pan doktor Snubbin obírá povinnostmi povolání příliš horlivě, než aby si mohl bedlivěji všímat své osoby nebo více dbát o vlastní pohodlí.

Když klienti vešli, doktor psal; když mu písař představil pana Pickwicka, zamyšleně se uklonil, pokynul jim, aby se posadili, strčil opatrně pero do kalamáře, položil si ruku na levé koleno a čekal, až někdo promluví.

„Pan Pickwick je obžalovaný ve sporu Bardellová kontra Pickwick, doktore Snubbine,“ řekl Perker.

„Byl jsem k tomu přizván, že?“ zeptal se doktor.

„Ano, pane,“ potvrdil Perker.

Doktor přikývl a čekal, co přijde dál.

„Panu Pickwickovi velmi záleželo na tom, doktore Snubbine,“ řekl Perker, „aby s vámi mohl promluvit a ujistit vás, ještě než se začnete jeho případem zabývat, že rozhodně popírá oprávněnost jakéhokoli důvodu nebo záminky k žalobě proti němu vznesené; a že kdyby neměl před soud předstoupit s čistýma rukama a s pevným a neupřímnějším přesvědčením, že je v právu, když odmítá požadavky žalující strany, nechodil by tam vůbec. Doufám, že tlumočím vaše názory správně, není-liž pravda, můj vzácný pane?“ dodal mužiček, když se obrátil k panu Pickwickovi.

„Zcela správně,“ potvrdil pan Pickwick.

Pan doktor Snubbin si rozložil lorňon, přidržel si ho k očím, chvilinku si velmi zvědavě prohlížel pana Pickwicka a pak se obrátil k panu Perkerovi a s lehkým úsměvem se otázel:

„Je pozice pana Pickwicka silná?“

Právní zástupce pokrčil rameny.

„Hodláte předvolat svědky?“

„Ne.“

Úsměv na doktorově tváři zvýrazněl. Kolébal nyní přehozenou nohou prudčeji, a když se v křesle zvrátil nazad, dvojsmyslně zakašlal.

I když tyto známky doktorových pochybností, s nimiž na případ hledí, byly velmi nepatrné, panu Pickwickovi neušly. Nasadil si pevněji na nos brýle, jimiž až dosud tak pozorně sledoval všechny projevy citů, které si právnická hvězda dovolila ukázat, a s naprostým nedbáním všeho páně Perkerova napomínavého mrkání a mračení pravil velmi důrazně:

„Nepochybuji ani v nejmenším, pane, že mé přání navštívit vás za tím účelem, pro který jsem přišel já, musí připadat muži, jenž podobných případů vidí tolik, jak tomu je jistě u vás, jako zjev nadmíru zvláštní.“

Doktor se pokoušel hledět vážně do ohně, ale úsměv se mu zase vrátil.

„Pánové vašeho oboru,“ pokračoval pan Pickwick, „vidí nejhorší stránku lidské povahy, pane. Všechna její hádavost, všechna její zlovolnost, všechny její špatnosti a schválnosti se vám odhalují. Ze zkušenosti s porotami – a nechci zlehčovat ani je, a tím méně vás – víte nejlépe sám, jak mnoho záleží na dojmu; a snadno podkládáte jiným úmysl používat k šalebným a prospěchářsky sobeckým cílům právě těch prostředků, jejichž povahu a cenu tak dobře znáte z toho, že jich k účelům ryze čestným a poctivým a s chvályhodnou snahou prospět co nejvíce klientovi sami ustavičně používáte; myslím opravdu, že této okolnosti lze připisovat špatný, ale obecně rozšířený názor, že vy právníci jako stav a celek jste podezíraví, nedůvěřiví a přehnaně opatrní. Třebaže si jsem vědom, pane, jak nevýhodné pro mě může za daných okolností takové prohlášení být, přišel jsem k vám proto, že jsem vám chtěl dát jasně na srozuměnou, jak už uvedl můj přítel pan Perker, že jsem zrádnost, která se mi klade za vinu, nespáchal; a třebaže si jsem velmi dobře vědom nesmírné ceny vašeho přispění, pane, musím s vaším dovolením dodat, že bych se raději zřekl pomoci vašich schopností, než abych jich využil k vlastnímu prospěchu, jestliže mému prohlášení upřímně nevěříte!“

Dlouho předtím, než pan Pickwick skončil řeč, o níž musíme přiznat, že na něho byla velmi málo vzletná, octl se doktor Snubbin myšlenkami jinde. Ale po několika minutách, v nichž se zatím opět chopil pera, si zřejmě znovu uvědomil přítomnost klientů, neboť zdvihl hlavu od papírů a zeptal se dosti podrážděně:

„Kdo tu věc hájí se mnou?“

„Pan Phunky, doktore Snubbine,“ odpověděl právní zástupce.

„Phunky, Phunky,“ opakoval doktor, „to jméno jsem ještě nikdy neslyšel. To je jistě nějaký velmi mladý člověk.“

„Ano, je to velmi mladý člověk,“ potvrdil právní zástupce. „Dostal jmenování teprve nedávno. Počkejme – není v advokátní praxi ještě ani osm let.“

„Hm, to jsem si myslel,“ řekl doktor útrpně asi takovým tónem, jakým lidé obvykle hovořívají o zcela bezmocném dítěti. „Pane Mallarde, zajděte k panu – k panu –“

„Phunkymu – Holborn Court, Gray’s Inn,“ doplnil Perker. (Mimochodem řečeno, Holborn Court je nynější South Square.)

„K panu Phunkymu a vyřídte mu, že bych byl rád, kdyby sem na chvílku zaskočil.“

Pan Mallard odešel, aby splnil daný příkaz, a doktor Snubbin dlel opět myšlenkami jinde, dokud se neobjevil pan Phunky osobně.

Třebaže jako obhájce byl teprve v plenkách, jako muž byl plně vyspělý. V chování byl velmi neklidný a v řeči se často trapně zajíkal; nezdálo se, že by to byla vada vrozená, spíše to vypadalo jako výsledek ostýchavosti, která vyvěrá z tísnivého vědomí, že pro nedostatek peněz nebo cizího zájmu nebo vlivných známých nebo drzosti nebo čeho jiného je „duše utlačená“. Doktor mu naháněl hrůzu a k advokátovi byl nesmírně zdvořilý.

„Neměl jsem dosud potěšení se s vámi seznámit, pane Phunký,“ řekl doktor Snubbin s povýšenou blahosklonností.

Pan Phunky se uklonil. On ovšem *má* potěšení pana doktora znát (a také mu závidět se vši závistí chudáka) už celých osm a čtvrt roku.

„Dovídám se, že tento případ hájíme spolu,“ řekl doktor.

Kdyby byl pan Phunky býval bohatý člověk, byl by si okamžitě vzkázal pro svého písaře, aby mu to přišel připomenout; kdyby byl býval chytrý, byl by si přiložil ukazováček k čelu a byl by se snažil upamatovat, zda se v tom nesčetném množství závazků, kterých se podjal, vyskytuje také tento případ nebo ne; ale protože nebyl ani bohatý, ani chytrý (jistě ne alespoň v tomto smyslu), zarděl se a uklonil se.

„Prostudoval jste spisy, pane Phunký?“ zeptal se doktor.

A tu by se byl měl pan Phunky zase přiznat, že mu všechny podstatné body případu vypadly z paměti; ale protože po celou dobu dvou měsíců, co byl ustanoven pomocníkem pana doktora Snubbina, studoval všechny listiny, které se mu s postupem jednání dostaly do rukou, a ve dne v noci nemyslel na nic jiného, zarděl se ještě temněji a znovu se uklonil.

„To je pan Pickwick,“ řekl doktor a mávl perem ve směru, kde jmenovaný pán stál.

Pan Phunky se uklonil panu Pickwickovi se vší úctou, kterou první klient vždy nezbytně budí; a pak se znovu uklonil svému mistrovi.

„Snad abyste si pana Pickwicka odvedl,“ řekl doktor, „a-a-a vyslechl všechno, co by si pan Pickwick přál vám sdělit. Potom se ovšem spolu poradíme.“ Když pan doktor Snubbin, jehož mysl dlela v dálavách stále větších a větších, takto naznačil, že ho vyrušovali už dost dlouho, přidržel si okamžik sklíčko k oku, nepatrnou úklonou hlavy zahrnul všechny přítomné a již se opět hluboce pohřížil do spisů rozložených na stole; ty se týkaly jednoho případu z nekonečného soudního sporu, který uvedl v pohyb čin člověka zemřelého asi před sto lety, čin, jímž zatarasil pěšinu, která vedla odkudsi z místa, odkud nikdo nikdy nechodil, kamsi na jiné místo, kam rovněž nikdo nikdy nechodil.

Pan Phunky nechtěl ani slyšet, aby prošel některými dveřmi dřív, než jimi před ním projde pan Pickwick a jeho právní zástupce, a proto jim trvalo delší chvíli, než došli na náměstí; a když se tam konečně octli, procházeli se sem a tam a měli dlouhou poradou, která vyzněla závěrem, že je velmi nesnadné odhadnout, jak rozsudek dopadne; že si nikdo nemůže troufat předvídat, jak se kterákoli pře skončí; že bylo velké štěstí, když se jim podařilo předejít protivnou stranu a zajistit si doktora Snubbina pro sebe; a jiné výrazy pochyb a útěchy, za takových okolností obvyklé.

Potom pán probudil Sama Wellera ze sladkého spánku, který trval plnou hodinu; a když se rozloučili s Lowtenem, vyšli zas do města.

KAPITOLA TŘICÁTÁ DRUHÁ

*Popisuje mnohem zevrubněji, než to kdy učinil soudní
novinářský zpravodaj, mládenecký večírek, který pořádal
pan Bob Sawyer ve svém bytě v Southwarku*

V Lant Street v Southwarku vládne zvláštní klid, který obestírá duši slabou zasmušilostí. V ulici je stále dost volných domů, jež lze najmout; je to mimoto postranní ulice a její jednotvárnost uklidňuje. Dům v Lant Street by se jistě neřadil mezi obydlí prvního řádu v přesném významu toho slova, ale přesto je to

kout velmi příjemný. Chtěl-li by se někdo stranit světa – uchýlit se z dosahu veškerých lákadel – vyhnout se vši možnosti jakéhokolí pokušení podívat se z okna – nechť se jen nastěhuje do Lant Street.

Toto šťastné zátíší osídlila trocha škrobářů, tu a tam podomácký knihařský tovaryš, dva tři vězeňští zřizenci od insolvenčního soudu, několik nuzáckých domácích pánů, zaměstnaných v docích, hrstka dámských krejčích a špetka úkolových domáckých krejčovských dělníků. Většina obyvatelů této ulice buď soustřeďuje všechny síly na pronajímání zařízených pokojů, nebo se věnuje zdravému a osvěžujícímu zaměstnání, mandlování prádla. Hlavními význačnými rysy v zátíší této ulice jsou zelené okenice, vývěsky s oznámením volných bytů, mosazné štítky na dveřích a zvonkové rukojeti; předními ukázkami živé přírody jsou rozvážeč piva, pekařský učeďník a prodavač pečených brambor. Obyvatelstvo je stěhovavé; obvykle mizívá krátce před splatností nájemného, a to zpravidla v noci. Berně Jeho Veličenstva se v tomto blaženém údolí zřídka kdy podaří vybrat; činže jsou rovněž nejisté a pro neplacení vodného se tam velmi často zavírá vodovod.

Časně navečer toho dne, na kdy pozval pana Pickwicka, krášlil svou osobou jednu stranu krbu v průčelním pokoji v prvním patře pan Bob Sawyer, kdežto druhou zdobil pan Ben Allen. Přípravy k přijetí hostů byly zřejmě již hotové. Deštníky na chodbě byly nastaveny v koutě přede dveřmi zadního pokoje; ze zábradlí u schodů zmizel čepec a vlnák služebného děvčete jejich bytné; na rohožce za domovními dveřmi nebylo víc než dva páry dřeváků do bláta a v okenním výklenku na schodišti vesele plápolala kuchyňská svíčka s předlouhým ohořelým knotem. Pan Bob Sawyer vybral a nakoupil lihové nápoje ve vinném sklípku na High Street a sluhu, který je nesl, dovedl osobně domů, aby vyloučil možnost, že by zabloudily na nesprávnou adresu. Punč stál hotový v červeném hrnci v ložnici; malý stolek, potažený zeleným sukem, si vypůjčili ze salóňku bytné, aby měli kde hrát karty; a sklenice z celé domácnosti spolu s těmi, které si pro ten případ vypůjčili z hospody, stály všechny pěkně v řadě na lehkém přenosném stolečku na chodbičce před dveřmi pokoje.

Přes vysoce uspokojivý stav všech těchto příprav stínil tvář pana Boba Sawyera, když tak seděl u krbu, přece jen mráček. A podobný výraz bylo možno pozorovat i v obličeji pana Bena Allena,

jak se tak díval upřeně do ohně; a i jeho hlas zněl jaksí zasmušile, když po dlouhém mlčení řekl:

„Nu, je to opravdu smůla, že do ní ta jedovatost vjela zrovna dnes. Mohla docela dobře počkat aspoň do zítřka.“

„To je ta její zlomyslnost, čirá zlomyslnost,“ odpověděl prudce pan Bob Sawyer. „Říká, že když si mohu dovolit dávat ve-
čírek, měl bych prý mít také na to, abych zaplatil ten její všívív
,oučtíček‘.“

„Jak dlouho je už otevřený?“ zeptal se pan Ben Allen. Běžný účet, mimochodem řečeno, je nejzáračnější samohyb, jaký kdy lidský důmysl zplodil; běžel by o své újmě třebas po sebedelší život a sám od sebe se ani jednou nezastavil ani nezavřel.

„Teprve čtvrt roku, snad o měsíc déle,“ odpověděl pan Bob Sawyer.

Ben Allen si beznadějně odkašlal a zadíval se zpytavým pohledem mezi dvě horní příčky v mřížce krbu.

„Bylo by zpropadeně nepříjemné, kdyby jí napadlo ztropit kra-
vál, až tu budeme mít společnost, co?“ řekl konečně pan Ben Allen.

„Hrozně,“ potvrdil Bob Sawyer, „hrozně.“

Ozvalo se tiché zaklepání na dveře pokoje. Pan Bob Sawyer pohlédl významně na přítele a vyzval osobu za dveřmi, aby ve-
šla; do dveří strčilo hlavu umouněné, nedbale ustrojené děvče v černých bavlněných punčochách, které mohlo docela dobře představovat zanedbanou dcerku vysloužilého metaře, žijícího ve velmi nuzných poměrech, a řeklo:

„Prosím, pane Sawyer, paní Raddlová by s vámi chtěla mluvit.“

Dříve než se pan Bob Sawyer zmohl na nějakou odpověď, dívka jediným trhnutím náhle zmizela, jako by ji byl ze zadu někdo mocně odtáhl; a sotva se odehrálo toto záhadné zmizení, ozvalo se nové zaklepání na dveře, tentokrát úsečné a rozhodné, které jako by říkalo: „Už jsem tady a jdu hned taky dovnitř.“

Pan Bob Sawyer se podíval na přítele pohledem plným ne-
blahého tušení a opět zvolal: „Volno!“

Toto svolení bylo zholá zbytečné, neboť dříve než pan Bob Sawyer slovo dořekl, vrazila do pokoje malá prudká žena, která se celá třásla vzteky a byla zlostí bledá.

„Tak, pane Sawyer,“ řekla malá prudká žena a snažila se vy-
padat velmi klidně, „dýby byli voď tý dobroty a vyrovnali ten

můj malej oučtíček, byla bysem jim vděčná, jenžto dnes mám platit činži a domácí právě dole čeká na peníze.“ Přitom si malá žena mnula ruce a hleděla upřeně přes hlavu pana Boba Sawyera na stěnu za ním.

„Je mi velmi líto, paní Raddlová, že vám snad způsobím nepříjemnosti,“ pravil Bob Sawyer uctivě, „ale –“

„Ale, ale, jakápak nepříjemnost,“ odpověděla malá žena a vřís-kavě se zachichtala. „Dodneška sem to ani zvlášť nepotřebovala; aspoň bylo docela jedno, esli to mají u sebe voni nebo já, protože to tak jako tak de rovnou domácím. Slíbili mi to dneska vod-půldne, pane Sawyer, a každé slušnej pán, co tady kdy bydlel, dycky držel slovo, pane, jakože to samosebou dělá každé, kdo si říká slušnej člověk.“ Paní Raddlová pohodila hlavou, kousla se do rtu, mnula si ruce ještě prudčeji a dívala se do zdi ještě strnuleji než předtím. Na první pohled bylo zřejmé – jak se pan Bob Sawyer jednou později vyjádřil nadneseným slohem orientálního jinotaje –, že bytná „nabírá páru“.

„Je mi velmi líto, paní Raddlová,“ řekl Bob Sawyer tak zkrou-šeně, jak si jen lze představit, „ale pravda je, že jsem se dnes v City dožil zklamání.“ – Prapodivné místo je ta obchodní čtvrt City! Jak úžasné množství lidí se tam ustavičně dožívá zklamání!

„No jo, pane Sawyer,“ řekla paní Raddlová a dupla si roz-hodně na nachový pivoňkový křapáč na plyšovém koberci, „ale co je do toho mně, pane?“

„Ale – ale – vůbec nepochybuji, paní Raddlová,“ pravil Bob Sawyer, jako by byl její poslední otázku přeslechl, „že do stře-dy příštího týdne budu mít možnost úplně se s vámi vyrovnat, a doufám, že pak to už půjde podle lepšího pořádku.“

Víc paní Raddlová nepotřebovala. Přihrnula se nahoru do by-tu nešťastného Boba Sawyera s tak pevným úmyslem se vybou-řit, že by jí zaplacení bylo se vši pravděpodobností způsobilo spíš zklamání než co jiného. Byla pro podobné kratochvilné po-vyražení ve skvělé ráži, neboť si právě v přední kuchyni vyměnila s panem Raddlem několik lichotek úvodem.

„Voni si myslej, pane Sawyer,“ řekla paní Raddlová a zvýšila hlas, aby z toho něco měli i sousedé, „voni si myslej, že si bu-du pořád nechávat v podnájmu člověka, kerýho jaktěživo ani nenapadne, že by moh taky někdy zaplatit činži, a kerej mi do-konce nedá ani krejcar za čerstvý máslo a cukr, co mu kupuju

k snídani, dyž už nemluví vo mlíce, co staví mlíkař dole za dveře? Voni si myslej, že taková učinlivá ženská, kerá těžce pracuje a žije tady v ulici už dvacet let (deset let na druhý straně a devět a tři čtvrtě tady v tom baráku), nemá na práci nic jinýho, než se dřít do úpadu kvůli pár línejm darmošlapům, kerý by pořád jen pili a kouřili a váleli se, místo aby koukali, kde by mohli někde přiložit ruku k dílu a splasit nějaký peníze na zaplacení dluhu? Voni si –“

„Duše zlatá,“ přerušil ji pan Benjamín Allen konejšivě.

„Sou tak hodnej, pane, nechaj si svý poznámky pro nich, prosím,“ řekla paní Raddlová, která náhle zarazila prudký příval slov a s důraznou rozvážností a důstojností se obrátila k třetí osobě v pokoji. „Ráda bysem věděla, pane, esli voni maj nějaký právo vobracet se na mě s řečma. Myslím, že *jim* sem tady ten kvartýr nepronajala, pane.“

„Ne, to jistě ne,“ potvrdil pan Benjamín Allen.

„Ba právě, pane,“ řekla na to paní Raddlová s povýšenou zdvořilostí. „A proto by se, pane, snad mohli věnovat jen lámání oudů ubohejm chudákům ve špitále a hledět si pěkně jenom svýho pane, nebo by se tu snad ještě našel někdo, kdo by jich to naučil, pane.“

„Ale když vy jste taková nerozumná ženská,“ namítl pan Benjamín Allen.

„Líběj vodpustit, mladej pane,“ řekla paní Raddlová a zlostí jí na čele vyrazil studený pot. „Byli by vod tý dobroty, pane, a řekli mi tak eště jednou?“

„Nepoužil jsem toho slova v žádném hanlivém významu, madam,“ omlouval se pan Benjamín Allen, poněkud zneklidněný obavami o vlastní osobu.

„Líběj vodpustit, mladej pane,“ trvala paní Raddlová na svém ještě hlasitěji a velitelštěji. „Ale komu to říkaj ženská? Mysleli tou poznámkou snad mě, pane?“

„Ale, propána –“ řekl pan Benjamín Allen.

„Ptám se jich, pane, esli to slovo platilo na mě?“ přerušila ho paní Raddlová náramně rozkaceně a prudce otevřela dveře dokořán.

„Inu, ovšem, platilo,“ odpověděl pan Benjamín Allen.

„Ahá, ovšemže, platilo,“ opakovala paní Raddlová, couvala pomalu ke dveřím a zesilovala hlas, co jí plíce stačily, aby pan

Raddle dole v kuchyni opravdu o nic nepřišel. „Aha, ovšemže, platilo! A každé si myslí, že si mě může v mý vlastní domácnosti beztrestně urážet, dyž si můj muž dole pěkně chrní a nestará se vo mě vo nic víc, než dybysem byla nějaké pes z ulice. Měl by se stydět (tu paní Raddlová vzlykla), že nechá svou ženu taklenc na pospas sebrance mladejch řezníků, co krájej živý lidi na kusy a ke všemu eště ploděj celému domu jen vostudu (další vzlyk), a že ji nevochrání před všema těma urážkama a pohaněnímá; podlej, zakřiknutej, zbabělej ničema, kerej si netroufá přijít nahoru a postavit se takovej zlotřilej hajdalákům – kerej se bojí – kerej se bojí přijít!“ Paní Raddlová na okamžik zmlkla, aby slyšela, zda tato opakovaná výzva její lepší polovici vyburcovala nebo ne; když shledala, že se všechno podpichování minulo účinkem, vykročila ze schodů a s nekonečným vzlykáním sestupovala. Vtom se ozvalo hlasité dvojí zaklepání na domovní dveře; tu propukla v křečovitý záchvat pláče, provázený žalostným sténáním, který trval tak dlouho, až se klepání šestkrát opakovalo, a pak v neovladatelném výbuchu duševní trýzně zporážela všechny deštníky, zmizela v zadním pokoji a se strašlivým prasknutím za sebou přirazila dveře.

„Bydlí tady pan Sawyer?“ zeptal se pan Pickwick, když se dveře otevřely.

„Bydlí,“ řeklo děvče, „v prvním poschodí. Jak vyjdete nahoru, zrovna ty dveře proti vám.“ Služebná, která se zrodila i vyrostla mezi domorodým obyvatelstvem Southwarku, seběhla po tomto vysvětlení se svíčkou v ruce po kuchyňském schodišti úplně přesvědčena, že učinila všechno, co je od ní možno v takovém případě žádat.

Pan Snodgrass, který vstoupil poslední, zavřel po několika marných pokusech domovní dveře tím, že zavěsil bezpečnostní řetěz; a naši přátelé vyklopýtali po schodech nahoru, kde je uvítal pan Bob Sawyer, který se bál sejít jim naproti dolů, aby ho snad paní Raddlová nezaskočila.

„Jak se vede?“ řekl rozpačitý medik. „Jsem rád, že jste přišli – dejte pozor na sklenice.“ Toto upozornění platilo panu Pickwickovi, který si na podnos položil klobouk.

„Jemine,“ pravil pan Pickwick, „prosím o prominutí.“

„Ale to nevádí, to nevádí,“ řekl Bob Sawyer. „Mám tu trochu málo místa, ale s tím se už musíte smířit, když jdete navštívit

studentského mládence. Jen pojdte dál. Tady s tím pánem jste se už myslím viděli?“ Pan Pickwick si podal s panem Benjaminským Allenem ruku a jeho přátelé učinili podle jeho příkladu. Sotva se posadili, ozvalo se nové dvojí zaklepaní.

„Doufám, že to je Jack Hopkins!“ řekl Bob Sawyer. „Pst! Ano, je to on. Pojď nahoru, Jacku, jen pojd.“

Bylo slyšet těžké kroky na schodech a pak se objevil Jack Hopkins. Měl na sobě černou sametovou kazajku s křiklavými dvoubarevnými knoflíky a modře pruhovanou košili s falešným bílým límcem.

„Proč tak pozdě, Jacku?“ zeptal se pan Benjaminský Allen.

„Zdržel jsem se u Bartoloměje,“ odvětil Hopkins.

„Něco nového?“

„Ne, nic zvláštního. Na ambulanci přivezli nádherný úraz.“

„Co to bylo, pane?“ tázal se pan Pickwick.

„Jenom nějaký člověk, který vypadl z okna ve čtvrtém poschodí; ale je to velmi pěkný případ – opravdu velmi pěkný případ.“

„Myslíte tím, že postižený má dobrou vyhlídku na uzdravení?“ ptal se dále pan Pickwick.

„To ne,“ odpověděl Hopkins nedbale. „Ne, spíš bych řekl, že se z toho nevyliže. Ale zítra z toho bude skvělá operace – velkolepá podívaná, jestli to bude dělat Slasher.“

„Považujete pana Slashera za dobrého chirurga?“ zeptal se pan Pickwick.

„Za nejlepšího pod sluncem,“ odpověděl Hopkins. „Minulý týden vzal jednomu chlapci nohu – zrovna v kloubu – chlapec při tom snědl pět jablek a kus perníku – a přesně dvě minuty potom, kdy už bylo po všem, chlapec řekl, že jim tam nebude ležet pro legraci, a jestli prý hned nezačnou, že to řekne mamince.“

„Jemine!“ zvolal pan Pickwick s údivem.

„Hm, copak to, to nic není,“ řekl Jack Hopkins, „že, Bobe?“

„Vůbec nic,“ odpověděl pan Bob Sawyer.

„Abych nezapomněl, Bobe,“ řekl Hopkins a sotva znatelným pohledem mrkl na pozorně napjatou tvář pana Pickwicka, „včera večer jsme měli zvláštní případ. Přinesli k nám dítě, které spolkló náhrdelník.“

„Spolklo co, pane?“ přerušil ho pan Pickwick.

„Náhrdelník,“ odpověděl Jack Hopkins. „Ne snad najednou, to víte, to by bylo trochu moc – vy sám byste to nespokl, natož

to dítě – co, pane Pickwicku, ha, ha?“ Panu Hopkinsovi se jeho vlastní šprýmovnost zřejmě velmi zamlouvala; pak pokračoval: „Ne, to bylo tak. Rodiče toho dítěte jsou docela chudá branže a bydlí ve dvoře. Nejstarší sestra dítěte si koupila korále; obyčejné dřevěné korále z velkých černých kuliček. Dítě má rádo hračky, to se ví, tak ty korále sebralo, schovalo si je, hrálo si s nimi, přetrhlo šňůrku a spolkló jednu kuličku. Mělo z toho náramnou legraci a druhý den šlo a spolkló zas jednu kuličku.“

„Můj ty bože,“ pravil pan Pickwick, „to je hrozné! Prosím za prominutí, pane, jen pokračujte!“

„Třetí den spolkló chlapec kuličky dvě, příští den si pochutnal na třech a tak dál a za týden spořádal celý náhrdelník – celkem pětadvacet kuliček. Když sestra toho chlapce – pilné děvče, mimochodem, které si jen zřídka dopřeje kousek nějaké parády – pohřešila korále, mohla si oči vyplakat; zobracela všechno naruby, hledala a hledala, ale nemusím říkat, že nic nenashla. Několik dní potom sedí rodina u oběda a jí pečené skopové plecko s brambory; a chlapec, který neměl hlad, si hraje ve světnici, když vtom se najednou ozve pekelný rámus, jako když padají kroupy. ‚To mi nedělej, chlapče,‘ povídá otec. – ‚Vždyť já nic nedělám,‘ dítě na to. – ‚Tak dobře, ale už to nedělej,‘ řekne otec. Chvilí je ticho a pak začne rámus nanovo a ještě hůř. ‚Jestli mě, kluku, neposlechněš na slovo,‘ zlobí se otec, ‚tak pomažeš do postele, než řeknu švec.‘ Zatřese chlapcem, aby ho naučil poslouchat, a tu se ozve takový rachot, že to člověk jaktěživ neslyšel. ‚Ať mě rohatej, to haraší v tom klukovi!‘ povídá otec. ‚Má černý kašel na nepravém místě!‘ – ‚Ne, nemám, tatínku,‘ zvolá dítě a začne natahovat moldánky, ‚to jsou ty korále; já jsem je spolkl, tatínku.‘ – A tak popadne otec chlapce do náruče a běží s ním do nemocnice; a jak s ním utíká, tak korále v chlapcově žaludku celou cestu chrastí a lidé se dívají nahoru po obloze a dolů do sklepů a pátrají, odkud asi ten nezvyklý rachot pochází. Teď je v nemocnici,“ řekl Jack Hopkins, „a když chodí, dělá tak pekelný rámus, že ho ze strachu, aby nebudil ostatní nemocné, musejí balit do kožichu nočního hlídače.“

„To je nejpodivnější případ, o jakém jsem kdy v životě slyšel,“ pravil pan Pickwick a na dotvrzení udeřil pěstí pádně do stolu.

„Ó, to nic není,“ řekl Jack Hopkins, „že, Bobe?“

„To se ví, že ne,“ potvrdil pan Bob Sawyer.

„Mohu vás ujistit, pane, že v našem povolání se někdy přiházejí věci vskutku velmi zvláštní,“ řekl Hopkins.

„Také bych se klonil k tomu názoru,“ přisvědčil pan Pickwick.

Nové zaklepaní na dveře ohlásilo příchod hlavatého mladíka v černé vlásence, který s sebou přiváděl nedokrevného jinocha s dlouhým převislým nákrčníkem. Jako další host přišel pán v košili zdobené růžovými kotvami a hned po něm se objevil bledolící junák s pozlaceným řetízkiem u hodinek. Příchod vyšňožené osobnosti v čistém prádle a brynelových perkách společnost doplnil. Přisunuli si stolek potažený zeleným sukem, přinesli bílý džbánec s první dávkou punče a příští tři hodiny se věnovali jedenadvaceti, tucet hracích známek za šest pencí. Tuto karetní hru přerušila pouze jedna nepatrná slovní potyčka mezi nedokrevným jinochem a pánem s růžovými kotvami, při níž nedokrevný jinoch projevil palčivou touhu vykrákat pána s odznaky naděje za vlasy; na to jmenovaný vyjádřil rozhodnou neochotu dát si beztrestně líbit cokoli na „potvoru“ jak od vznětlivého mladého pána nedokrevného vzezření, tak od kterékoli jiné osoby, ozdobené hlavou na krku.

Když naposledy „voko bralo“ a všechny účty ztráty a zisku se k spokojenosti všech účastníků hry známkami a šestipencemi vyrovnaly, pan Bob Sawyer zazvonil pro večeři; a zatímco se chystala, stísnil se hosté do koutů pokoje.

Zchystat večeři nebylo tak snadné, jak by si snad leckdo představoval. Především bylo zapotřebí probudit děvče, které usnulo s hlavou na rukou na kuchyňském stole; to trvalo delší chvíli, a i když služebná na zazvonění přišla, padla další čtvrt hodina na bezvýsledné pokusy vzbudit u ní alespoň sebeslabší, byť i vzdálený záblesk porozumění. Muži, u kterého objednali ústřice, nikdo neřekl, že je má dodat vyloupané; otevřít ústřici slabým nožem nebo dvojzubou vidličkou je velmi obtížný úkol, a dodělali se proto výsledku ne zrovna valného. Ani převážný kus hovězí pečeně nebyl zrovna řádně dodělaný a šunka (která také pocházela z německého uzenářství za rohem) byla v podobném provedení. V plechové konvi však byla hojnost ležáku a také sýr šel dobře na odbyt, protože byl správně uleželý. A tak snad byla večeře celkem stejně dobrá, jak už takové večeře obvykle bývají.

Po večeri přišel na stůl nový džbán punče a s ním také krabička doutníků a dvě láhve likéru. Potom nastala trapná přestávka; a tuto trapnou přestávku způsobila příhoda na takových místech velmi obyčejná, ale přesto velmi tísnivá.

Stalo se totiž, že děvče právě umývalo sklenice. Dům se honosil čtyřmi; neuvádíme tuto okolnost nikterak na pohanu paní Raddlové, protože nebyla ještě na světě domácnost s podnájemníky, která by neměla nedostatek sklenic. Skleničky paní bytné byly malé, tence foukané odlivky na vodu, kdežto sklenice vypůjčené z hospody byly velké, tlusté a baňaté kusy, každá na mohutné kloubnaté noze. Již to samo o sobě by bylo stačilo, aby si společnost ujasnila pravý stav věcí; mladé děvče pro všechno ale vyloučilo jakoukoli možnost, že by v mysli některého pána vznikla o věci mylná představa, neboť bralo každému sklenici násilím od úst ještě dlouho předtím, než své pivo dopil, a přes veškeré varovné mrkání a upozorňování pana Boba Sawyera hlasitě oznamovalo, že ji musí odnést dolů do kuchyně a hned umýt.

Ale nikdy není tak špatně, aby nemohlo být ještě hůř. Vyšňořený muž v brynelkách, který se po celou dobu společné hry v karty marně namáhal uplatnit nějaký vtíp, zvěřil nyní vhodnou příležitost a využil ji. Jakmile sklenice zmizely, začal vyprávět rozvláchnou historku o jakémisi vysokém hodnostáři, jehož jméno mu už vypadlo z paměti a který zvlášť trefně odpověděl jinému osvětlenému výtečníku, jehož jméno se vypravěč vůbec nikdy nedověděl. Sáhodlouze a velmi zevrubně líčil rozličné vedlejší okolnosti, které měly k vyprávěnému příběhu jen vzdálený vztah, ale i kdyby mu šlo o život, nemůže si právě v tom okamžiku vzpomenout, v čem vlastně vězí jádro celého vtípu, ačkoliv historku v posledních deseti letech vyprávěl velice často a sklídlil vždy znamenitý úspěch.

„Namouvěru,“ řekl vyšňořený pán v brynelových perkách, „je to velice podivná okolnost.“

„Mrzí mě, že jste to zapomněl,“ poznamenal pan Bob Sawyer a podíval se nedočkavě na dveře, protože se mu zdálo, že zvenčí zaslechl cinkot sklenic, „velmi mě to mrzí.“

„Mě také,“ odpověděl vyšňořený pán, „protože vím, jak znamenitě by vás to bylo pobavilo. Ale to nic; myslím, že se mi podaří si na to vzpomenout a nebude to snad trvat ani půl hodiny.“

Vyšňořený pán dospěl až sem právě ve chvíli, kdy se sklenice objevily, a krátce po tom, co pan Bob Sawyer, který celou dobu byl v napjatém očekávání, právě poznamenal, že by velmi rád slyšel konec té historky o hodnostáři, neboť co se toho týče, je to prý bez výjimky nejlepší anekdota ze všech, které kdy v životě slyšel.

Pohled na sklenice vrátil Bobu Sawyerovi opět jistou míru duševního klidu, který mu od rozmluvy s bytnou chyběl. Tvář se mu vyjasnila a pocítil zas jarou družnost.

„A teď, Betyňko,“ řekl pan Bob Sawyer nadmíru vlídně a zároveň pořádal rozcinkanou hromádku sklenic, které děvče nastavělo bez ladu a skladu doprostřed stolu, „a teď, Betyňko, horkou vodu; a hoď sebou, buď tak dobrá!“

„Horkou vodu nemůžete dostat,“ odpověděla Betyňka.

„Nemůžeme dostat?“ zvolal pan Bob Sawyer.

„Ne,“ řekla dívka a zavrtěla hlavou tak, že vyjádřila odmítnutí mnohem rozhodněji, než jak by to byl dokázal vyslovit nejvýmluvnější jazyk. „Paní Raddlová řekla, že vám nesmím žádnou dát.“

Překvapení, které se zračilo v tvářích hostů, dodalo hostiteli novou odvahu.

„Přines horkou vodu – hned – hned!“ rozkřikl se pan Bob Sawyer se zoufalou přísností.

„Ne, to nemůžu,“ odpovědělo děvče, „paní Raddlová vyhrabala v kuchyni oheň, než šla spát, a zamkla kotlík.“

„Ale to nevadí, to přece nevadí. Neztrácejte, prosím, pro takovou maličkost náladu,“ pravil pan Pickwick, který pozoroval boj vášní, jak se obrazil na tváři Boba Sawyera, „studená voda úplně postačí.“

„Chm, znamenitě!“ připojil se pan Benjamín Allen.

„Moje bytná občas trpívá jakýmsi lehkými záchvaty mentální poruchy,“ poznamenal Bob Sawyer s kyselým úsměvem, „a obávám se, že jí budu muset dát výpověď.“

„Ne, to nedělej,“ řekl Ben Allen.

„Bojím se, že budu muset,“ řekl Bob s hrdinskou rozhodností. „Zaplatím, co jí dlužím, a zítra ráno jí dám výpověď.“ Ubožák! Jak vroucně si v duchu přál, aby to mohl udělat!

Žalostně dojemné pokusy pana Boba Sawyera čelit této poslední ráně vtipkováním působily na celou společnost tísnivým

dojem; většina hostů si chtěla pozvednout náladu, a proto se vskutku z celého srdce oddala pití studeného grogu. Prvním znatelným účinkem této činnosti bylo obnovení nepřátelského stavu mezi nedokrevným jinochem a pánem s kotvami na košili. Jistou chvíli dávali protivníci průchod pocitům obapolného opovržení rozličným mračením a frkáním, až konečně nedokrevný jinoch uznal, že je nezbytné přikročit v té věci k vyjádření určitějšímu; a tu došlo k tomuto zřetelnějšímu ujasnění:

„Sawyere,“ řekl nedokrevný mladík velmi hlasitě.

„Copak, Noddy?“ odpověděl pan Bob Sawyer.

„Byl bych moc nerad, Sawyere,“ pravil pan Noddy, „kdybych měl u stolu kteréhokoli přítele vyvolat mrzutost, a tím míní u tvého, Sawyere – moc nerad; ale musím se chopit příležitosti a říci panu Gunterovi, že není gentleman.“

„A já, Sawyere, bych zase moc nerad vyvolával nějakou výtržnost v ulici, kde bydlíte,“ řekl pan Gunter, „ale obávám se, že mi nezbude nic jiného než vám tu zburcovat sousedstvo tím, že toho člověka, který právě mluvil, vyhodím z okna.“

„Co tím chcete říct, pane?“ zeptal se pan Noddy.

„Jen to, co říkám, pane,“ odpověděl pan Gunter.

„Rád bych viděl, jak to uděláte, pane,“ řekl pan Noddy.

„V minutě ucítíte, jak to udělám, pane,“ odpověděl pan Gunter.

„Žádám vás, abyste mi laskavě dal navštívenku, pane,“ řekl pan Noddy.

„Ani mi nenapadne, pane,“ odsekl pan Gunter.

„A proč ne, pane?“ zeptal se pan Noddy.

„Protože byste si ji zastrčil za rám nad krbem, abyste v hostech šalebně vzbuzoval mylnou domněnku, že vás navštívil gentleman,“ odpověděl pan Gunter.

„Pane, zítra ráno vás vyhledá jeden z mých přátel!“ zvolal pan Noddy.

„Pane, jsem vám za tuto výstrahu nesmírně zavázán a bez meškání dám služebnictvu zvláštní příkaz, aby zamklo stříbrné lžíce,“ odpověděl pan Gunter.

V tomto bodě pak zasáhli ostatní hosté a oběma stranám vytýkali nepřístojnost jejich chování. Poté pan Noddy požádal o dovolení, aby směl prohlásit, že jeho otec je stejně čestný muž jako otec pana Guntera; a pan Gunter odpověděl, že jeho otec je ho-

den úcty navlas stejnou měrou jako otec pana Noddyho a že syn jeho otce je ve všem stejně řádný muž jako pan Noddy. Jelikož se zdálo, že tento výrok je předehtou k novému vzplanutí pře, zakročila společnost znovu; bylo z toho řečí a křiku jako vody, ale zarputilost pana Noddyho ponenáhlu přece jen polevovala, až nakonec prohlásil, že odjakživa choval k panu Gunterovi velkou osobní náklonnost. Na to odpověděl pan Gunter, že když to vezme kolem a kolem, má pana Noddyho raději než vlastního bratra; a když pan Noddy uslyšel toto přiznání, povstal velkomyslně ze židle a podal panu Gunterovi ruku. Pan Gunter se jí s dojemnou vřelostí chopil a kdekdo prohlašoval, že se celá rozmíška vedla způsobem, který je oběma zúčastněným nejvýš ke cti.

„A teď,“ řekl Jack Hopkins, „abychom se zas dostali do nálady, Bobe, co kdybych vám něco zazpíval?“ A protože návrh sklidil bouřlivý potlesk, spustil Hopkins ihned píseň „Žehnej, Bože, králi,“ a zpíval ji z plných plic na nový nápěv, složený z melodií „Biskajský záliv“ a „Byla jednou jedna žába“. Nejpůsobivější na celé písni byl refrén, zpívaný sborem; a protože ho každý z pánů zpíval podle melodie, kterou znal nejlépe, byl dojem vpravdě mohutný.

Právě když se refrén první sloky chýlil ke konci, zdvihl pan Pickwick ruku, jako by poslouchal, a jakmile shromáždění zmklo, pravil:

„Pst! Prosím za prominutí, ale mám dojem, jako bych byl slyšel někoho shora volat.“

Okamžitě se rozhostilo hluboké ticho a bylo možno pozorovat, že pan Bob Sawyer očividně zbledl.

„Myslím, že teď je to slyšet zase,“ pravil pan Pickwick. „Buďte tak laskavi a otevřete někdo dveře.“

Sotva se dveře otevřely, všechna pochybnost v té věci se rázem rozplynula.

„Pane Sawyer! Pane Sawyer!“ křičel hlas z chodbičky v druhém poschodí.

„To je má bytná,“ řekl Bob Sawyer a nadmíru polekaně se rozhlížel. „Prosím, paní Raddlová!“

„Jak si to představují, pane Sawyer?“ ozval se v odpověď hlas, který vřískal na plné obrátky. „Není snad dost na tom, dyž mě šiděj vo činži, dyž mě vokrádaj vo hotový peníze, kerejma jich zakládám z vlastní kapsy, a dyž mě tejraj a urážej jejich kumpáni, kerý si troufaj říkat gentlemani? Copak si jeden musí nechat

eště ke všemu vobracet dům naruby a snášet ve dvě hodiny ráno takovej kravál, že sem eště nakonec přijedou hasiči? – Koukaj tu bandu vyházet ven!“

„Měli byste se stydět,“ ozval se hlas pana Raddla, který zněl, jako by přicházel odkudsi zdaleka zpod peřiny.

„Stydět!“ křičela paní Raddlová. „Pročpak nejdeš tam dolů a nesházíš je do jednoho ze schodů? Dybysi jako mužskej za něco stál, tak bysi to udělal.“

„Kdybych měl sílu za deset, tak bych to udělal, srdíčko,“ odpověděl pan Raddl smířlivě, „ale takhle mají oni přesilu, srdíčko.“

„Fuj, ty babo!“ zařvala paní Raddlová s vrcholným opovržením. „Tak co, pane Sawyer, vyházej tu pakáž, nebo ne?“

„Už jdou, paní Raddlová, už jdou,“ odpověděl zbědovaný Bob. „Myslím, že bude vskutku lépe, když půjdete,“ řekl pan Bob Sawyer přátelům. „Opravdu se mi zdálo, že tropíte trochu moc velký hluk.“

„Je to ukrutná smůla,“ řekl vyšňořený pán. „Zrovna teď, když se náladička začínala tak zvedat?“ Vyšňořenému pánovi právě svítla první matná vzpomínka na historku, kterou zapomněl.

„Můžeme si to dát líbit?“ ptal se vyšňořený pán a rozhlédl se. „Můžeme si to dát líbit, povídám?“

„Ne, nemůžeme,“ odpověděl Jack Hopkins, „dáme si další sloku, Bobe. Tak, jen do toho!“

„Ne, ne, Jacku, nezačínej!“ přerušil ho Bob Sawyer. „Je to skvělá písnička, ale skoro si myslím, abychom druhou sloku raději nezpívali. Ti mí domácí jsou ukrutní rváči.“

„Mám jít nahoru a dát tomu tvému bytnému na pamětnou?“ ptal se Hopkins. „Nebo mám do rána tahat za zvonec nebo mám jít rvát na schody? Jen si poruč, Bobe.“

„Jsem ti ze srdce vděčný za přátelství i dobrou vůli, Hopkinse,“ řekl poničený pan Bob Sawyer, „ale myslím, že nejlepší způsob, jak se uvarovat všech dalších sporů, bude ten, když se hned rozejdeme.“

„Tak co, pane Sawyer,“ zaječel vřiskavý hlas paní Raddlové, „de ta verbež nebo nejde?“

„Jen si hledají klobouky, paní Raddlová,“ řekl Bob, „už jdou.“

„Že dou?“ křikla paní Raddlová a naklonila se v noční čepici přes zábradlí právě ve chvíli, kdy z pokoje vyšel pan Pickwick a za ním pan Tupman. „Dou! A nač sem vůbec chodili?“

„Ale, drahá paní,“ namítl pan Pickwick konejšivě a podíval se nahoru.

„Koukaj táhnout, voni holoto plesnivá!“ odpověděla paní Raddlová a chvatně zatáhla hlavu v čepci. „Sou dost starej, aby mohli bejt jeho dědek, voni lumpe jeden! Sou horší než ty vostatní.“

Pan Pickwick viděl, že by bylo marné, aby dokazoval svou nevinu, a proto seběhl chvatně ze schodů na ulici a v patách za ním přispěchal pan Tupman, pan Winkle a pan Snodgrass. Pan Ben Allen, žalostně sklíčený na duchu pitím i rozčilením, je doprovodil až k Londýnskému mostu a za této procházky důvěrně sdělil panu Winklovi jako osobě zvlášť vhodné, aby se jí svěřilo tajemství, že je pevně rozhodnut podříznout krk každému pánovi kromě pana Boba Sawyera, který by se ucházel o přízeň jeho sestry Arabelly. A když s dostatečným důrazem vyjádřil pevné odhodlání, že tuto trapnou bratrskou povinnost najisto splní, dal se do pláče, narazil si klobouk na oči a nastoupil podle nejlepšího vědomí a svědomí cestu domů, přičemž střídavě bušil dvojitým klepáním na vrata městské tržnice a podřimoval na schůdcích tržní kanceláře až do rozednění v pevné víře, že tam bydlí a že si zapomněl klíč.

Když všichni hosté na značně důtklivé naléhání paní Raddlové odešli, zůstal nešťastný pan Bob Sawyer sám a mohl v klidu přemýšlet o tom, jaký asi bude vývoj událostí zítra a jak radostná byla večerní zábava.

KAPITOLA TŘICÁTÁ TŘETÍ

*Pan Weller starší prosloví několik kritických myšlenek
o literární tvorbě a s pomocí syna Samuela splácí menší
splátku na oplátku důstojnému pánovi s červeným nosem*

Ránem třináctého února, jak čtenáři tohoto hodnověrného vyprávění vědí stejně dobře jako my, se rozbřeskl poslední den před oním dnem, jež soud určil k projednávání žaloby paní Barделlové; a byl to den mimořádně rušný pro pana Samuela Welleru, který si mohl nohy uběhat ustavičným putováním od Jiřího se supem do kanceláře pana Perkera a zase zpátky od deváté hodiny ráno až do druhé odpoledne. Ne snad, že bylo zapotřebí

něco zařídit, neboť porada obhájců se již konala a s konečnou platností stanovila, jakého postupu se použije, ale proto, že páně Pickwickovo rozčilení přesahovalo všechny meze; nepřestával posílat svému právnímu zástupci kratičká písemná sdělení, která neobsahovala nic než pouhý dotaz „Milý Perkere, jde všechno dobře?“ a na něž pan Perker posílal stále touž odpověď „Milý Pickwicku, tak dobře, jak jen možno“. Ale jak jsme již naznačili, pravda byla ta, že nic nemohlo jít ani dobře, ani špatně, dokud nazítří ráno nezačne soudní přelíčení.

Lze však zcela dobře pochopit, že lidé, kteří mají ať už z vlastní vůle, nebo z donucení poprvé v životě předstoupit před soud, trpí jistým přechodným rozčilením a úzkostí; a Sam, náležitě shovívavý k slabostem lidské přirozenosti, plnil všechny pánovy příkazy s onou nezkalitelnou dobrou náladou a nezdolným klidem, jež se řadily k jeho nejvýznačnějším a nejmilejším povahovým vlastnostem.

Posilnil se právě velmi chutným obídkem a čekal ve výčepu na sklenici něčeho pro zahřátí, v níž podle páně Pickwickova návo-
du měl utopit únavu ranních pochůzek, když vtom do průjezdu Jiřího se supem vešel klučina asi tak na tři stopy od země velký, v huňaté čepici a manšestrových kalhotách, jehož celý úbor prozrazoval chvalitebnou ctižádost vyšvihnout se časem k hodnotě štolby; chlapec hleděl pátravě nejdřív vzhůru na schody, pak po průjezdu a nakonec po výčepu, jako by hledal někoho, komu má vyřídit nějaký vzkaz; a protože sklepníci napadla myšlenka nikoliv nepravděpodobná, že by se chlapcovo poslání mohlo nějak týkat čajových nebo polévkových lžic v hostinci, oslovila hoča otázkou:

„Tak co, mladý muži, co bysme rádi?“

„Je tady někdo, kdo se jmenuje Sam?“ zeptal se klučina hlasitým sopránkem.

„A jak se má menovat dál?“ zeptal se Sam Weller a ohlédl se.

„Jak to mám vědět?“ odsekl břitce mladý pán v huňaté čepici.

„Ty mi máš nějak nabroušeno, jen co je pravda,“ řekl pan Weller, „ale bejt sebou, tak bysem se s tím vostrým jazykem moc nevytahoval, aby ti ho náhodou někdo nepřiskříp. Jak si to představuješ, přijít si taklenc do hotelu a ptát se po Samovi tak zdvořile jako něakej divokej indián?“

„Protože mi to jeden starej pán tak řek,“ odpověděl klučina.

„Kerej starej pán?“ zeptal se Sam s hlubokým opovržením.

„Ten, co jezdí s ipswičským dostavníkem a bejvá u nás,“ odpovéděl klučina. „Včera ráno mi řek, abysem dneska vodpůldne došel sem k Jiřímu se supem a našel Sama.“

„To je tatíček, slečno drahá,“ pravil pan Weller a obrátil se jako na vysvětlenou k dámě u výčepního pultu. „Ať visím, se mi zdá, že ani neví, jaký mám přímení. Tak co, cumlíku, co dál, šproslátko?“

„No co,“ řekl chlapec, „máte prej za ním přijít dneska v šest k nám, protože s váma chce mluvit – k Modrýmu kanci na Leadenhall Marketu. Mám vyřídít, že přijdete?“

„Tudlencu zprávu si můžete dovolit podat, pane pán,“ odpovéděl Sam. A s tímto zplnomocněním se mladý pán obrátil k odchodu a cestou rozehrál veškerou ozvěnu hostinského dvora několikerým vervním a krajně dovedným napodobením honáckého písknutí, které se rozlehlo s obzvláštní sytostí a silou.

Když si nejdříve od pana Pickwicka, kterému v nynějším rozčileném a úzkostlivém rozpoležení nebylo nijak proti mysli, aby zůstal sám, vyžádal dovolení se vzdálit, vydal se pan Weller dlouho před určenou hodinou na cestu; a protože mu zbývalo dost času, zabrousil až k Primátorskému domu, kde se zastavil a s velmi klidným a myslitelským výrazem pozoroval zástup průvodčích a vozků předměstských dostavníků, kteří se k obrovskému zděšení i zmatku stařenkovského obyvatelstva oněch končin poblíž tohoto proslulého sídelního paláce scházejí. Když tam prolelkoval asi půl hodiny, zamířil pan Weller zase zpátky a proplétal se bludištěm postranních uliček a průchodních dvorů směrem k Leadenhall Marketu. A protože jen zabíjel čas, který mu zbýval, a zastavoval se skoro na každém kroku, aby si prohlédl, co mu padlo do oka, nijak nepřekvapuje, že pan Weller stanul i před výkladem malého papírnictví a obchodu s tisky; a kdybychom nepřipojili bližší vysvětlení, jistě by se zdálo velmi podivné, že sotva spočinul zrakem na jistých obrázcích, vystavených tam na prodej, nenadále sebou škubl, pleskl se prudce do pravého stehna a důrazně zvolal: „No ne, nebejt tohodle, byl bysem na to dočista zapomněl, až by bylo pozdě!“

Obrázek, na který Sam Weller při těchto slovech právě upíral oči, představoval v křiklavě živých barvách dvě lidská srdce,

sešpejená k sobě šípem, kterak se opékají nad veselým ohýnkem, a lidožrouta s lidožroutkou v moderním úboru – pána oblečeného v modrém kabátě a bílých kalhotách a dámu v sytě červených pláštěnkových šatech, s paraplíčkem téže barvy – kterak s hladovým pohledem v očích přicházejí po točité písčité pěšině k místu hostiny. Nesporně neslušný mladý pán, ošacený jen dvěma křídélky a ničím víc, dohlížel na obrázku na pečení; v pozadí se tyčila podoba známé věže kostela na londýnském Langham Place a dohromady to zkrátka byla *valentýnka*, milostné psaníčko, posílané ke dni čtrnáctého února. Psaná vývěska ve výkladě pak oznamovala, že jich papírník má uvnitř velký výběr a zavazuje se je rozprodat všem krajanům bez rozdílu za sníženou cenu půl druhého šilinku za kus.

„Byl bysem na to zapomněl; byl bysem na to dočista zapomněl!“ řekl si Sam; a jen to řekl, vešel ihned do krámu a požádal o jeden aršík nejlepšího dopisního papíru se zlatou ořízkou a o pero s tvrdou špičkou, za které může papírník ručit, že nebude skřípat ani kaňkat. Žádané věci obratem dostal a zamířil ihned čilým rázným krokem, velmi odlišným od dosavadní loutavé chůze, přímo k Leadenhall Marketu; když tam došel a rozhledl se po náměstí, spatřil vývěsní štít, na němž malířovo umění zobrazilo tvora, který se vzdáleně podobal blankytnému slonu s orlím nosem místo chobotu. Správně usoudil, že to je hledaný Modrý kanec, vešel dovnitř a ptal se po otci.

„Ten nepřijde ještě dobré tři čtvrtě hodiny, možná i déle,“ řekla mladá dáma, která U Modrého kance dohlížela na provoz domácnosti.

„No, dobrá, slečno zlatá,“ odpověděl Sam. „Dala byste mi prozatím laskavě za devět pencí brandy a žbrk vody, ne moc horký, a taky kalamář?“

Když mladá dáma přinesla do malé jídelny brandy s vlažnou vodou i kalamář a pečlivě udusala žhavé uhlí na ohništi, aby nehořelo plamenem, a když s sebou odnesla pohrabáč, aby zabránila možnosti, že by někdo oheň rozhrábl bez předchozího vědomí a výslovného svolení správy Modrého kance, usadil se Sam Weller k ohrazenému stolu blízko krbu a vytáhl aršík dopisního papíru se zlatou ořízkou a pero s tvrdou špičkou. Pak si bedlivě prohlédl pero, aby snad nemělo na špičce nějaký chloupek, oprášil desku stolu, aby mu snad náhodou pod papírem nezůstal

nějaký drobeček chleba, ohrnul si rukávy, protáhl se v loktech a hotovil se k psaní.

Pro dámy a pány, kteří se neoddávají pravidelnému cvičení v písařském umění, není psaní dopisu úkol zrovna snadný; v takových případech považuje pisatel vždy za nezbytné naklonit hlavu k levému rameni tak, aby měl oči pokud možno nejbližší papíru, hledět přitom ze strany na písmena, která vytváří, a ústy a jazykem kreslit ve vzduchu příslušné hlásky. Tyto pohyby, které bez nejmenší pochybnosti velmi účinně napomáhají vznětné tvořivosti, přece jen poněkud zdržují pisatele v práci; a Sam si ani neuvědomoval, že již plně půl druhé hodiny píše drobným písmem slovo za slovem, vymazává nasliněným malíčkem chybná písmena a nahrazuje je jinými (která musil ovšem obtahovat několikrát, aby byla ve starých kaňkách čitelná), když ho náhle vyrušilo otevření dveří. Vešel otec.

„Tak co, Samku,“ řekl otec.

„Tak co, vy modrovousi,“ odpověděl syn a odložil pero. „Jakejpak je poslední buletýn vo maceše?“

„Paní Vellerová strávila velmi klidnou noc, ale dnes ráno je nevyobčejně mrzutá a nevlídná. Pod přísahou podepsal blahorodej pán T. Veller starší. To je poslední, co byl vydanej, Samku,“ odpověděl pan Weller a rozvazoval si šátek.

„Tak eště žádný zlepčení?“ ptal se Sam.

„Všecky příznaky svědčej jen vo zhoršení,“ odpověděl pan Weller a zavrtěl hlavou. „Ale co to vidím, co to tady smolíš? Trnitá je cesta ke zdělání, Samku, co?“

„Šak sem už hotovej,“ řekl Sam rozpačitě. „Psal sem.“

„To vidím,“ odpověděl pan Weller. „Ale snad ne nějaký mladý holce, Samku?“

„No, nemá smysl, abysem vám to zapíral,“ řekl Sam. „Je to valentýnka.“

„Cože?“ zvolal pan Weller, zřejmě tím slovem poděšený.

„Valentýnka,“ opakoval Sam.

„Sámueli, Sámueli,“ pravil pan Weller s vyčítavým zbarvením hlasu, „todlenc bysem do tebe nebyl nikdá řek. Po tom vodstrašujícím příkladě, kerej tě daly hříšný sklony tvýho táty; po všom, co sem tě právě vo týdle věci říkal; po tom, dyž si macechu na vlastní voči viděl a byl s ní pohromadě, to bysem byl vopravdu myslel, že takový mravní poučení nemůže nikdo na

světě zapomenout do smrti smřtující! To bysem do tebe nebyl nikdá řek, Samku, to bysem do tebe nebyl nikdá řek! Udělat něco takovýho!“ Tyto úvahy starého dobráka vyčerpaly; zdvihl Samovu sklenici k ústům a vypil ji do dna.

„A vo co vám vlastně de?“ řekl Sam.

„No, nechme to, Samku,“ odpověděl pan Weller, „bude to pro mě na starý kolena strašný utrpení, ale sem notně tuhej, to je má jediná outěcha, jak povídal ten starej krocan, když mu sedlák řek, že ho asi bude muset podříznout a vodvíst do Londýna na trh.“

„Co bude utrpení?“ zeptal se Sam.

„Vidět tě ženatýho, Samku – vidět tě jako voblouzenou vobět, kerá si ve svý nevinnosti myslí, že to je všechno ukrutně krásný, odpověděl pan Weller. „Pro otcovský srdce to je strašný utrpení, Samku, to mi věř!“

„Ale houbec,“ řekl Sam. „Eště se nežením, s tím si nelamte hlavu; šak vím, že těmle věcem rozumíte. Dejte si přinýst svou fajfku a já vám to psaní přečtu. Jo?“

Nemůžeme říci určitě, působila-li tak vyhlídka na dýmku nebo konejšivá úvaha, že neblahý sklon k ženění je už v rodině a že proti takovému osudu není tedy pomoci, ale city páně Wellerovy se uklidnily a jeho žal se zmírnil. Spíše bychom se klonili k názoru, že tento výsledek vyplynul ze spojení obou těchto zdrojů útěchy, neboť si druhou útěchu mnohokrát pro sebe tiše opakoval, zatímco zvonil, aby si dal přinést útěchu první. Potom se vysvlékl z pláště, zapálil si dýmku, stoupl si před krb zády k ohni, aby cítil jeho plný žár, a opíral se přitom o římsu; pak se obrátil k Samovi a s tváří značně zjhlou tišivým vlivem tabáku vyzval syna, aby tedy „spustil“.

Sam si namočil pero do inkoustu, aby ho měl pohotově, když by chtěl něco opravit, a začal velmi divadelním stylem:

„Slíčná –“

„Počkej,“ zvolal pan Weller a zazvonil. „Dvojitou sklenici jako vobyčejně, děvče drahý.“

„Prosím, pane,“ přikývlo děvče, které se jako na obrtlíku objevilo, odešlo, vrátilo a znovu zmizelo.

„Se mi zdá, že vás tady něk znají,“ poznamenal Sam.

„To jo,“ odpověděl otec, „svýho času sem tady bejval často. Tak čti, Samku.“

„*Slíčná děvčičko!!*“ opakoval Sam.

„Snad to není ve verších?“ přerušil ho otec.

„Ne, ne,“ odpověděl Sam.

„To moc rád slyším,“ přikývl pan Weller. „Verše, to je proti přírodě; nikdo jaktěživ nemluví ve verších, leda koledníci na Štěpána nebo vyvolávači, co vychvalují Warrenův viks nebo Rowlandův volej nebo vůbec nějakou takovou podle kalaktery; ať se mi nikdá tak nezhadíš, abys mluvil ve verších, synu můj! Tak začni znova, Samku.“

S kritickou vážností se pan Weller ujal opět dýmky a Sam začal znovu a četl: „*Slíčná děvčičko!! Píšu Vám, že sem nemehlo* –“

„To se nehodí,“ poznamenal pan Weller a vyňal dýmku z úst.

„Ne, není to *nemehlo*“ vysvětloval Sam a přidržel si dopis k světlu, „je to *nemohl*, vona je tady zrovna kaňka – *že sem nemohl zapomenout* –“

„Móc pěkný,“ pochválil pan Weller. „Čti dál.“

„*Že sem nemohl zapomenout a sem úplně vo* – to sem blázen, to sem blázen, na to slovo se vůbec nepamatuju,“ řekl Sam a v marné námaze si vzpomenout se škrábal brkem ve vlasech.

„Tak proč se do toho raději nekoukneš?“ zeptal se pan Weller.

„Ale dyť do toho koukám,“ odpověděl Sam, „ale von je tady zasej kanec. Stojí za tím něco jako *uzenej*.“

„Snad tedy *voblouzenej*,“ nadhodil pan Weller.

„Ne, to není to,“ řekl Sam, „*vokouzlenej*, to je vono.“

„Ale není to takový pěkný slovo jako *voblouzenej*, Samku,“ pravil pan Weller vážně.

„Myslíte?“ řekl Sam.

„Dávno ne,“ odpověděl otec.

„Ale nemyslíte, že to říká víc?“ ptal se Sam.

„No, snad to je přeci jen lepější, krapet něžnější,“ řekl pan Weller po chvíli rozvažování. „Tak čti dál, Samku.“

„*Píšu Vám, že sem nemohl zapomenout a sem úplně vokouzlenej, jaká Ste strašná fešanda. Fešanda a to mně nikdo neveme.*“

„To máš moc pěkně sesumírovaný,“ pravil pan Weller starší, když si vyndal dýmku, aby mohl promluvit.

„No, taky myslím, že to je docela pěkný,“ poznamenal Sam, kterému to náramně zalichotilo.

„Viš, co se tě mně na tomhle tvém psaní líbí?“ řekl pan Weller starší. „To ten styl, že tam nemáš žádný nadávky – žádný

Venuše ani nic podobného. Jakej to má smysl, říkat mladý ženský Venuše nebo anděl, Samku?“

„To je pravda, to nemá smysl,“ odpověděl Sam.

„To bysi jí moh zrovna tak dobře říkat křídlatej lev nebo jednorozec nebo hnedle celej královskej erb, vo kerým každej dobře ví, že to je celá menažerie bá chorečnejch zvířat,“ dodal pan Weller.

„To máte pravdu,“ přikývl Sam.

„Tak hyjé, Samku,“ řekl pan Weller.

Sam výzvě vyhověl, a zatímco si otec pokuřoval s výrazem napůl mudrckým a napůl shovívavým, který byl nadobyčej povzbudivý, pokračoval takto:

„Než sem Vás viděl, tak sem myslel, že všechny žencký sou na jedno brdo.“

„To taky sou,“ poznamenal jako mimochodem pan Weller starší.

„Ale tedka,“ četl Sam dále, „tedka teprv vidím, jaký sem byl ukrutný, hloupý, neuvěřitelný trdlo, poněvác není pod sluncem druhá jako Vy a já Vás mám radši než všechno na světě. Myslel sem, tady abysem to radši řek krapet silnějc,“ pravil Sam a vzhlédl od dopisu.

Pan Weller souhlasně přikývl a Sam se pustil znovu do čtení.

„A tak se chápu příležitosti dnešního dne, Márinko má znejmilejší, jako povídal ten pán, co byl v ouzkejš, dyž si vyšel v neděli na špacír – abysem Vám řek, že se mi hned, jak sem Vás poprvně a jedinkrát spatřil, Váš vobrázek vtisk do srce rychlejc a hezčejc, než jak kdy někou podobiznu udělala ta vobrázková mašina, vo kerý Ste snad už slyšela, Márinko má znejmilejší, i dyž tu podobiznu dodělá a dá ji hned do rámečku pod sklo, zkrátka sakumprásk i s háčkem na pověšení, a to všechno za 2 minuty a čtvrt.“

„Nevím, nevím, Samku, ale todle se mi zdá už skorem moc básnický,“ řekl pan Weller jako na pováženou.

„Ale co vás nemá,“ odpověděl Sam a pustil se opět chvatně do čtení, aby předešel další námitky.

„Vyvolte si mě teda, Márinko má znejmilejší, jako svýho ctitele, a rozmyslete si, co Vám píšu, Márinko má znejmilejší, tím končím. To je všechno,“ řekl Sam.

„Ten konec se mi zdá něk moc useknutej, nemyslíš, Samku?“ zeptal se pan Weller.

„Ani ne,“ opáčil Sam, „vona bude chtít, aby toho bylo víc, a to je vlastně při psaní dopisů ten největší kumšt.“

„No,“ řekl pan Weller starší, „na tom něco je. Jen bysem tě byl rád, dyby se toudlenc ušlechtilou zásadou řídila při řeči taky tvá macecha. No a nepodepíšeš to?“

„To je ta nesnáz“ řekl Sam, „nevím, jak to mám podepsat.“

„Napiš *Veller*,“ radil přítomný stařešina toho jména.

„To nejde,“ řekl Sam. „Valentýnka se nikdá nepodepisuje pravým menem.“

„Tak ji tedy podepiš *Pickwick*,“ pravil pan Weller, „je to moc pěkný meno a lehko se píše.“

„To ste na to káp,“ řekl Sam. „A moh bysem zakončit veršíčkem – co myslíte?“

„To se mi nezdá, Same,“ namítl Weller otec. „Eště sem v životě neviděl pořádnýho kočího, kerej by psal verše, leda jednoho, kerej napsal dojemnou básničku večír předtím, než ho pro loupežnictví pověsili; a eště ke všemu byl jenom z Camberwelu, tak to ani nic neznamená.“

Ale Sam si nedal vymluvit básnický obrat, který mu napadl, a proto dopis podepsal:

*Váš milovník
Pickwick.*

A když psaníčko velmi důmyslně složil a namačkal do jednoho rohu ještě z kopce adresu „Slečně Marii, služebné u pana měšťanosty Nupkinse, Ipswich, Suffolk“, zapečetil je oplatkovou zálepkou a hotové k odeslání si je schoval do kapsy. A když měli tuto důležitou práci za sebou, přikročil pan Weller starší k rozpravě o tom, proč si zavolal syna. „To první se tejče tvýho pána, Samku,“ řekl pan Weller. „Zejtra má ten soud, vid?“

„Zejtra má soud,“ přisvědčil Sam.

„No dobře,“ pravil pan Weller. „Řek bysem tedy, že si bude chtít zavolat něký svědky, aby mu dosvědčili dobrou pověst nebo mu třeba dokázali alebi. Probral sem si tě to celý tak krapet v hlavě, Samku, a může bejt v tý věci bez starosti. Mám několik známejch, kerý mu posloužej ve vobojím – ale měl bysem v tomle jednu radu – pověst ať nechá plavat a ať se radši drží alebi. Alebi je alebi, Samku, není nad alebi.“ Při přednášení

tohoto právníckého názoru se pan Weller tvářil nadmíru hlubokomyslně; a když domluvil, zabořil nos do sklenice a přes její okraj zamrkal na užaslého syna.

„Ale jak to myslíte?“ řekl Sam. „Snad nemyslíte, že ho budou soudit v Old Bailey?“

„To nepatří k tomu, vo čem teď uvažujem, Samku,“ odpověděl pan Weller. „Ať ho souděj kde chtěj, chlapče, tak ho z toho vytáhne jediná věc, alebi. Takovým alebi sme vytáhli Toma Wildsparka, dyž měl na krku tu vraždu a dyž všechny ty velký zvířata vod soudu tvrdily, že mu nepomůže ani pámbu. A to tě povídám, Samku, esli tvůj pán nedokáže alebi, tak bude dočista v rejži, jak říkaj Taliáni, to je svatý.“

A poněvadž pan Weller starší choval pevně a nezvratné přesvědčení, že trestní soud Old Bailey je nejvyšší anglický soudní dvůr a že se jeho pravidly a jednacím řádem řídí praxe všech ostatních soudů bez rozdílu, naprosto nedbal synova ujišťování a dokazování, které mu mělo vysvětlit, že alibi je tu zhora nepřipustné, a neústupně tvrdil, že pan Pickwick je „ukřivděnej vobětní beránek“. Když Sam viděl, že nemá smysl, aby věc ještě dále rozváděl, změnil předmět hovoru a zeptal se, o čem jiném si s ním vážený otec přeje promluvit.

„To je záležitost domácí politiky, Samku,“ řekl pan Weller. „Tenle Stiggins –“

„Ten s tím červeným nosem?“ zeptal se Sam.

„To si uhád,“ odpověděl pan Weller. „Tak ten chlap s tím červeným nosem, Samku, tě chodí dobrotivě navštěvovat tvou macechu tak vytrvale, že sem něco takovýho eště neviděl. Je tě to takovej přítel rodiny, Samku, že dyž je vod nás pryč, tak není spokojenej, leda dyž si vodnáší něco na památku.“

„Bejt váma, tak bysem mu zvalchoval paměť, že by na to nezapomněl aspoň deset let,“ přerušil ho Sam.

„Počkej chvilinku,“ pravil pan Weller, „chtěl sem tě zrovna říct, že si k nám teď dycky nosí placatou čutoru, do kerý se vejdou asi tak dva žejdlíky, a než vodejde, tak si ji dycky naplní ananasovým grogem.“

„A dyž zas přijde, tak ji má už prázdnou, co?“ řekl Sam.

„Do dna!“ odpověděl pan Weller. „Nenechá tě v ní nikdá nic než špunt a čuch; na to můžeš spolehnout, Samku. A tydle chlapi tě budou dneska večir mít měsíční schůzi bricklaneský

lůže Oustředního svazu združenejch Ebenezerskejch abstinentních jednot. Tvá macecha, Samku, se chystala taky, ale chytlo se jí regma a nemůže na nohy, a já, Samku – já tě mám ty dva lístky, co jí poslali.“ Pan Weller vyslovil toto tajemství s velkou radostí a mrkal potom tak neúnavně, že si Sam už začínal myslet, nedostal-li snad otec do pravého oka nějaké bolestivé křeče.

„No a?“ zeptal se tento mladý pán.

„No,“ pokračoval jeho nejbližší předek a rozhlédl se velmi obezřele kolem, „a my tě tam, Samku, spolu pudem a přídeme tam na puntík včas, ale pastuchův náměstek ne, pastuchův náměstek ne!“ Tu popadl pana Wellera záchvat kuckavého smíchu a stupňoval se ponenáhlu až k chechtotu tak křečovitému, jaký si jen může postarší pán dovolit bez nebezpečí, že se zadusí.

„No ne, co sem na světě, takový starý strašidlo sem ještě neviděl,“ zvolal Sam a dřel starému pánovi záda tak silně, že ho třením div nezapálil, „čemu se tak smějete, vy pupkáči?“

„Pst, Samku!“ řekl pan Weller, rozhlédl se kolem sebe ještě ostrážitěji a mluvil šeptem: „Dva mí kamarádi, co jezděj na ox-fordský štrece a sou pro každou lumpárnu, se tě vzali pastušihó náměstka pěkně do parády, Samku; a až přide do Ebenezerský jednoty (jakože přide, protože ho dovedou až ke dveřím, a dyž to nepude jinak, tak ho dovnitř šoupnou), bude tě grogem tak nacucanej, že ho tak neviděl ještě ani Markýz Granby v Dor-kingu, a to už je co říct.“ Při těch slovech se pan Weller znovu nehorázně rozesmál, a upadl proto znovu do stavu, při kterém se málem dusil.

Nic se nemohlo shodovat s cítěním Sama Welera víc než zamýšlené odhalení pravých povahových sklonů a vlastností muže s červeným nosem; a protože se již schylovalo k hodině, stanovené pro začátek schůze, zamířili otec i syn bez meškání do Brick Lane a Sam nezapomněl dát cestou dopis na poštu.

Měsíční schůze bricklaneské lůže Ústředního svazu sdruženejch Ebenezerských abstinentních jednot se konaly v prostorné místnosti, příjemně a vzdušně položené na horním konci bezpečného a pohodlného žebříku. Předsedou byl přímočarý pan Antonín Humm, hasič obrácený na pravou cestu, nyní učitel a občas kočovný kazatel; jednatelem byl pan Jonáš Mudge, kupec a hokynář, nadšená a nezištná nádoba, která členům prodávala čaj. Před zahájením schůze posedávaly dámy

porůznu na lavicích a popíjely čaj až do chvíle, kdy se jim zdálo, že mají už dost; na desce předsednického stolu, potažené zeleným sukem, bila do očí velká dřevěná pokladnička a za ní stál jednatel a s blahovolným úsměvem děkoval za každý nový přírůstek k bohatému ložisku mědi, které se skrývalo v jejích útrobách.

Právě tentokrát pily dámy čaj měrou vsutku svrchovaně znepokojivou, a to k velkému zděšení pana Wellera staršího, který pranic nedbal Samova varovného žďuchání a poučil bezostyšně oči na všechny strany s výrazem zcela netajeného úžasu.

„Samku,“ zašeptal pan Weller, „esli se někerej ten frauimor tady nebude muset dát zejtra ráno stočit do flašek, tak ať nejsem tvůj táta, na to můžeš vzít jed. Dyť tadleta bába vedle mě se tě v čaji zrovna topí.“

„Buďte zticha, copak nemůžete mlčet?“ řekl Sam polohlasně.

„Same,“ zašeptal po chvíli opět pan Weller silně vzrušeným hlasem, „pamatuj na mý slova, chlapče. Esli tě to ten chlap jednateľská povede tímle tempem eště jen pět minut, pak vod těch topinek a vody určitě praskne.“

„Tak ať praskne, dyž se mu to líbí,“ odpověděl Sam, „do toho vám přece nic není.“

„Esli tě to takle pude eště dlouho dál, Samku,“ řekl pan Weller týmž zdušeným hlasem, „tak budu jako lidskej tvor považovat za svou povinnost vstát a vobrátit se na předsedu. Vo dvě lavice dál tě tady sedí mladice, kerá vyžbrundala už půl desáta kofle čaje a zrovna před mejma vočima tady ouplně bobtná.“

Je málo pochybnosti, že by pan Weller byl tento bohulibý úmysl bez prodlení vykonal, kdyby nebyl řinčivý hluk, vyvolaný odklizením šálků a talířků, naštěstí právě ohlásil, že pití čaje je u konce. Když se nádobí sklidilo a stůl se zeleným soukenným potahem se přitáhl doprostřed místnosti, zahájil jednání toho večera živý mužíček s lysou lebkou a šedohnědými nohavičkami, který se nenadále přihnul po žebříku jako lasička (přičemž mu hrozilo velké nebezpečí, že si přeláme obě nožičky, nadité do šedohnědých kalhotek) a řekl:

„Dámy a pánové, navrhuju, aby se náš zasloužilý bratr pan Antonín Humm ujal předsednictví.“

Dámy zamávaly tomuto návrhu vybranou kolekcí kapesníčků; a prchlivý mužíček doslova posadil pana Humma na předsed-

nické křeslo tím, že ho popadl za ramena a povalil ho do nábytkové trosky, která kdysi představovala jmenovaný kus zařízení. Kapesníčky zavlály znovu a pan Humm, ulízaný a bledolící muž, který se ustavičně potil, se ostýchavě uklonil a za velikého obdivu ženského posluchačstva obřadně zaujal místo. Potom mužíček v šedohnědých kalhotkách požádal o ticho a pan Humm povstal a oznámil, že s dovolením zde přítomných bratří a sester bricklaneské lóže nyní jednatel přečte zprávu výboru bricklaneské lóže; tuto promluvu pozdravilo opět velké mávání šátečky.

Jednatel si velmi působivě odfrkl, a když se skončilo i všeobecné pokašlávání, které propuká v každém shromáždění, má-li se něco dít zvláště řádně a náležitě, došlo ke čtení tohoto zápisu:

„ZPRÁVA VÝBORU BRICKLANESKÉ LÓŽE ÚSTŘEDNÍHO SVAZU
SDRUŽENÝCH EBENEZERSKÝCH ABSTINENTNÍCH JEDNOT

Výbor se v uplynulém měsíci věnoval své obvyklé záslužné činnosti a s nevýslovným potěšením se může vykázat těmito dalšími případy obrácení na cestu zdrženlivosti.

H. Walker, krejčí, ženatý, dvě děti. Přiznává, že dokud byl v lepších poměrech, měl ve zvyku pravidelně pít slabé i silné pivo; říká, že neví jistě, nepil-li po dvacet let dvakrát týdně 'čumák', což jest, jak výbor vyšetřil, nápoj ze směsi horkého porteru, cukrkandlu, jalovcové a muškátového oříšku (povzdechnutí a hlas letitější ženy: Tak jest!). Nyní je bez práce a bez krejcaru; domnívá se, že příčinou toho je patrně buď porter (souhlas), nebo to, že nevládne pravou rukou; neví jistě, co z toho to je, ale považuje za velmi pravděpodobné, že kdyby nebyl po celý život pil nic jiného než vodu, nebyl by ho jeho spolutovaryš nikdy píchl rezavou jehlou, a způsobil tak jeho neštěstí (bouřlivý souhlas). Nemá teď k pití nic jiného než studenou vodu a nikdy netrpí pocitem žízně (silný potlesk).

Betsy Martinová, vdova, jedno dítě a jedno oko. Chodí přes den posluhovat a prát po domech. Nikdy neměla víc než jedno oko, ale ví, že její matka pívala lahvový ležák, a nic by se nedivila, kdyby to byla příčina její vady (bouřlivá pochvala). Nepokládá za nemožné, že kdyby se matka byla vždycky zdržovala lihových nápojů, dcera by dnes měla možná oči obě (bouřlivý potlesk). V každé rodině, kam docházela, dostávala půl druhého šilinku, pintu porteru a sklenku

kořalky; od té doby, kdy se stala členkou bricklaneské lóže, žádá teď místo toho vždy jen peníze, to jest tři a půl šilinku (oznámení této vysocí zajímavé podrobnosti uvítal ohlušující jásot).

Henry Beller byl po mnoho let řečníkem a obřadníkem při různých spolkových hostinách a pil v té době mnoho cizozemského vína; někdy si snad odnesl i nějakou tu láhev domů; není si tím dnes již zcela jist, ale ví určitě, dělo-li se tak, že obsah vždy vypil. Je velmi sklíčený a zádumčivý, mívá silné horečky a trpí ustavičnou žízni; domnívá se, že příčinou toho je víno, které pítval (souhlas). Nyní je bez zaměstnání, a děj se co děj, nikdy se netkne ani kapky cizozemského vína (ohromný potlesk).

Tomáš Burton dodává žrádlo pro kočky do domácnosti primátora, soudců a několika členů městské rady (vyslovení jména tohoto pána se setvalo s bezdechým napětím). Má dřevěnou nohu; nové dřevěné nohy mu připadaly příliš nákladné pro chůzi na dlažbě; nosíval proto dřevěné nohy už obnošené a každý večer pravidelně pítval sklenici horkého grogu z jalovcové – někdy i dvě (hluboké vzdechy). Shledal, že se starší, už obnošené dřevěné nohy velmi rychle na konci třepí a uhnívají; je pevně přesvědčen, že jejich životnost podřýval jalovcový grog (dlouhotrvající potlesk). Teď si kupuje dřevěné nohy nové a nepije nic než vodu a slabý čaj. Nové nohy mu vydrží dvakrát déle, než mu dříve vydržely staré, a přičítá to jediné zdrženlivosti, kterou si osvojil (jásavý souhlas). “

Potom Antonín Humm navrhl, aby se shromáždění pobavilo písní. Se zřetelem k jejich duševnímu i citovému povznesení přizpůsobil prý bratr Mordlin krásná slova písně „Kdo neslyšel o plavci mladém, veselém?“ na nápěv „Pozdvihni se, duše, z prachu“, a prosil by, aby všichni zpívali s ním (bouřlivý potlesk). Smí snad využít této příležitosti, aby vyjádřil pevné přesvědčení, že nebožtík pan Dibdin, když si uvědomil, jakých poklesků se v dosavadním životě dopouštěl, napsal tuto píseň proto, aby vyzdvihl výhody zdrženlivosti od lihovin? Je to píseň abstinentní (orkán jásotu). Hle, vizte mladíkův úhledný zevněšek, veslařskou zručnost a záviděníhodný duševní stav, který tu skýtal možnost, aby podle básníkůvých slov

*plul jest v dál, na nic nemyslíl,
plul jest on a vesloval.*

To vše souhrnně prokazuje, že jistě pil pouze vodu (potlesk). Ó jak ctnostná to jarost! (Jásavé vytržení.) A co bylo mladíkovi odměnou? Nechtě si všichni přítomní mladí muži povšimnou, že

*v člun ten jeho panny spěly,
jedva plavce spatřily.*

(Hlasitá pochvala, k níž se připojují i dámy.) Jak skvělý to příklad! Sesterstvo, panny, které se kupí kolem mladého plavce a nabádají ho, aby plul po cestě pravosti a zdrženlivosti! Nelaskaly ho však, neutěšovaly a nevedly po cestě pravosti pouze panny sprostné – nikoliv! – alebrž

*byl on plavec nejpřednější
i u paní vznešených.*

(Hlučná pochvala.) Něžné pohlaví se do jednoho – žádá o prominutí – do jedné – kupilo radostně kolem mladého plavce a s odporem se odvracelo od pijana, propadlého lihovinám (jásot). Bratři bricklaneské lóže jsou plavci (jásot a smích). Tento sál je jejich člun; posluchačky jsou ty panny; a on (pan Antonín Humm), byť a jakkoli toho nehoden, je jejich „plavcem nejpřednějším“ (nespoutaný jásot).

„Co myslí tím něžným pohlavím, Samku?“ zeptal se pan Weller šeptem.

„Žencký,“ řekl Sam rovněž šeptem.

„No, to by teda nebyl ani tak moc vedle, Samku,“ odpověděl pan Weller, „musej bejt něžný pohlaví – musej tě bejt vopravdu moc něžný a slabý pohlaví – dyž se nechaj balamutit vod takovejch podfukářů, jako je von.“

Všem dalším poznámkám rozhorleného starého pána udělala konec výzva, aby shromáždění nyní tu píseň zapělo; a vzápětí ji pan Antonín Humm už po dvou verších předříkával pro ty z posluchačů, kteří neznali text. Mezi zpěvem mužíček v dra-pových kalhotkách zmizel; vrátil se, právě když píseň dozněla, a s náramně důležitým výrazem v tváři zašeptal cosi panu Antonínu Hummovi.

„Přátelé,“ pronesl pan Antonín Humm a vztáhl vyčítavě prosebným pohybem ruku, aby přiměl k mlčení ty statné matróny,

které se o nějaký ten verš opozdily, „přátelé, delegát dorkinské lóže naší Jednoty, bratr Stiggins, čeká dole.“

Vlajkosláva kapesníků, které opět vzlétly, zavlála prudčeji než kdy předtím, neboť pan Stiggins se těšil u ženského členstva bricklaneské lóže nesmírné oblibě.

„Snad by mohl laskavě přijít mezi nás,“ řekl pan Humm a se širokým úsměvem na tváři se rozhlédl. „Bratře Tadgere, uveďte ho, aby nám mohl tlumočit pozdravy.“

Mužíček v drapových kalhotkách, který slyšel na jméno bratr Tadger, seběhl čile s velkým chvatem ze žebříku a vzápětí bylo slyšet, jak se dere se ctihodným panem Stiggensem nahoru.

„Už leze, Samku,“ zašeptal pan Weller, potlačovaným smíchem v obličejí brunátný.

„Už mi nic nepovídejte,“ odpověděl Sam, „nebo jinak se neudrím. Je už u samejch dveří. Zrovna jsem slyšel, jak drcnul hlavou vo trám a vo zeď.“

Sotva Sam dořekl, malá dvířka se rozlétla a objevil se bratr Tadger a v patách za ním důstojný pán Stiggins; jakmile vstoupil, propukl bouřlivý potlesk, ozval se dupot a zavlály kapesníčky. Ale na všechny tyto projevy radosti odpovídal bratr Stiggins pouze tím, že s vytřeštěnýma očima a s nehybným úsměvem strnule civěl na koneček knotu u svíčky na stole a přitom se velmi nepevně a nejistě kolébal ze strany na stranu.

„Je vám nevolno, bratře Stigginsi?“ zašeptal pan Antonín Humm.

„Nic mi není, pane,“ odpověděl pan Stiggins tónem, v němž zuřivost zápolila s krajní těžkostí jazyka, „nic mi není, pane.“

„Ó, to je dobře,“ odpověděl pan Antonín Humm a ustoupil o několik krůčků.

„Doufám, že se tu nikdo neodvažuje tvrdit, že by mi něco bylo, pane?“ ptal se pan Stiggins.

„Ó, to jistě ne,“ odpověděl pan Humm.

„Také bych to nikomu neradil, pane,“ řekl pan Stiggins, „také bych to nikomu neradil.“

V tu chvíli bylo už shromáždění zticha jako pěna a s jistými obavami čekalo na pokračování schůze.

„Promluvíte k členstvu, bratře?“ zeptal se pan Humm s nabádavým úsměvem.

„Ne, pane,“ odpověděl na to pan Stiggins. „Ne, pane. Nepromluvíím, pane.“

Shromáždění se po sobě podívali vyjevenýma očima a místností proběhl šum úžasu.

„Mé mínění je, pane,“ začal pan Stiggins, rozpínal si kabát a mluvil velmi hlasitě, „mé mínění je, pane, že tohle shromáždění je opilý, pane. Bratře Tadgeře... pane!“ vykřikl pan Stiggins náhle ještě zuřivěji a zprudka se otočil k mužičkovi v drapových kalhotkách. „Vy jste opilý, pane!“ S těmi slovy pan Stiggins, který překypoval chvalitebnou touhou přispět účinně k vystřízlivění shromážděné společnosti a vyloučit z ní všechny osoby nehodné, udeřil bratra Tadgeře a zasáhl ho do špičky nosu s takovou přesností, že drapové kalhotky zmizely jako bleskem. Bratr Tadgeř sletěl střemhlav ze žebříku.

Tu propukly ženy v hlasitý nářek, rozběhly se v hloučcích k svým oblíbeným bratrům a sevřely je do náruče, aby je chránily před nebezpečím. Tato příkladná oddanost by se byla málem osudně nevyplatila Hummovi, neboť byl v tak neobyčejné oblíbě, že ho zástup ctitelek, které mu visely na krku a zasypávaly ho něžnostmi, div neudusil. Většina světel rychle pozhasínala a kolkolem se rozléhal jen samý křik a zmatek.

„A tejká, Same,“ řekl pan Weller a začal si velmi rozvážně svlékat kabát, „běž hned ven a přiveď strážníka.“

„A co budete zatím dělat vy?“ ptal se Sam.

„Vo mě se nestarej, Samku,“ odpověděl starý pán, „já se tedy zatím zabavím tím, že si tamle se Stigginsem vyřídím malej oučet.“ A než tomu mohl Sam nějak zabránit, prodral se jeho hrdinný otec na druhou stranu místnosti a zručnými pohyby se pustil do důstojného pána Stigginse.

„Nechte toho!“ vykřikl Sam.

„Jen do toho!“ zvolal pan Weller a bez jakékoli další výzvy zasadil důstojnému pánu Stigginsovi úvodem jednu ránu do hlavy a začal kolem něho plavně hopsat jako míček na vodě, což byla u pána jeho věku vskutku nádherná podívaná.

Když Sam viděl, že všechno domlouvání je marné, narazil si pevně klobouk, přehodil si otcův kabát přes ruku, vzal starého pána kolem pasu a násilím ho odvedl po žebříku dolů a na ulici; a nepustil ho z rukou, ani mu nedovolil se zastavit, dokud se neoctli za rohem. Když tam došli, zaslechl právě pokřikování

davu, který přihlížel, jak odvážejí důstojného pána Stigginse na noc do basy; a dolehl jim také k uším povyk, s nímž se na všechny strany rozcházelo členstvo bricklaneské lóže Ústředního svazu sdružených Ebenezerských abstinentních jednot.

KAPITOLA TŘICÁTÁ ČTVRTÁ

*Celá se věnuje zevrubnému a věrnému vypsání pamětihodného
přelíčení ve sporu Bardellová kontra Pickwick*

„Rád bych věděl, co dnes měl k snídani předseda poroty, ať už to je kdo je,“ řekl pan Snodgrass jen tak, aby řeč nestála, ráno památného dne čtrnáctého února.

„Hm,“ ozval se Perker, „doufám, že měl něco dobrého.“

„Proč to?“ zeptal se pan Pickwick.

„To je velmi důležité; velmi důležité, můj vzácný pane,“ odpověděl Perker. „Dobrý, spokojený porotce, který se důkladně nasnídal, je znamenitá věc. Takového aby si člověk vážil. Nespokojení nebo hladoví porotci, můj vzácný pane, rozhodují vždycky ve prospěch žaloby.“

„Můj ty bože!“ pravil pan Pickwick s výrazem silně užaslým. „Pročpak to?“

„Nu, ani nevím,“ odpověděl mužíček lhotejně, „patrně to šetří čas. Když se blíží doba oběda a porota se odebrala k poradě, vytáhne předseda hodinky a řekne: ‚Proboha, pánové, za deset minut pět, na mou věru! A v pět mám oběd, pánové.‘ – ‚Já taky,‘ volají všichni ostatní kromě dvou, kteří měli obědovat ve tři a zdají se proto víc než napůl ochotní to vydržet. Předseda se usměje, schová hodinky a řekne: ‚Nuže, pánové! Co myslíme, žalobce nebo žalovaný, pánové? Skoro myslím, čistě za svou osobu, pánové – povídám, že skoro myslím – ale nedejte tím na sebe nijak působit – skoro myslím, že právo je u žalobce.‘ K tomu se pak připojí dva tři ostatní a ujistí ho, že si to myslí taky – a myslí to doopravdy; a pak už jde všechno náramně hladce a jednoduše. Deset minut po deváté!“ zvolal Perker, pohlédnuv na hodinky. „Čas, abychom vyrazili, můj vzácný pane; spor o nedodržení manželského slibu – v takových případech bývá soudní síň obvykle nabitá. Snad abyste raději objednal kočár, můj vzácný pane, nebo přijdeme pozdě.“

Pan Pickwick ihned zazvonil, a když se kočár objevil, čtyři Pickwickovci i s panem Perkerem se do něho sesedli a vyjeli ke Guildhallu; Sam Weller, pan Lowten a modrá brašna jeli za nimi v drožce.

„Lowtene,“ řekl Perker, když vešli do dvorany soudní budovy, „dovedte přátele pana Pickwicka na hospitantskou lavici; pan Pickwick ať si raději sedne vedle mě. Račte, můj vzácný pane, tudy.“ Mužiček vzal pana Pickwicka za rukáv a odváděl ho k nízké lavici zrovna pod pultem obhajoby, která je pro pohodlí právních zástupců zřízena tak, aby z toho místa mohli šeptem napovídat hlavnímu advokátovi, který vede obhajobu, jakékoli připomínky nebo pokyny, kdyby se za přelíčení ukázala toho potřeba. Osoby na těchto místech jsou skryty zrakům většiny obecnstva, poněvadž sedí mnohem níže než advokáti i obecnstvo, jejichž sedadla jsou vyvýšena. Sedí ovšem k advokátům i obecnstvu zády a tváří k soudci.

„Tamhleto je asi svědecká lavice, že?“ zeptal se pan Pickwick a ukázal na jakousi kazatelnu po levé straně, ohrazenou mosazným zábradlím.

„Ano, můj vzácný pane, to je svědecká lavice,“ odpověděl Perker a začal vyhrabávat spoustu listin z úřední modré brašny, kterou mu Lowten právě postavil k nohám.

„A tamhle,“ pravil pan Pickwick a ukázal na několik ohrazených sedadel vpravo, „tamhle sedí porotci, že?“

„Ano, právě tam, můj vzácný pane,“ odpověděl Perker a poklepal si přitom prstem na víčko tabatěrky.

Pan Pickwick ze samého rozčilení vstal a rozhlédl se po soudní síni. Galérii již dost hustě naplnili diváci a na místech vyhrazených právníkům seděly již početné ukázky pánů v parukách, kteří skýтали velmi zajímavý pospolitý obraz všech těch roztočilých a přerozmanitých nosů a licousů, jimiž anglické soudní dvory tak zcela po právu slynou. Ti z pánů, kteří měli v rukou nějaký spis, drželi ho tak okatě, jak jen možno, a chvílemi si jím poškrabovali nos, aby na to upozornili diváky ještě důtklivěji. Jiní pánové, kteří neměli spis, aby se s ním ukazovali, svírali pod pažďím tlusté zákoníkové špalky s červeným štítkem na hřbetě, vázané v deskách barvy jako nedopečená buchta, kterým se odborně říká „právníká teletina“. Jiní, kteří neměli ani spisy ani knihy, měli ruce v kapsách a tvářili se tak mudrčky, jak jen

dovedli; a další zase přecházeli velmi rozčileně a důležitě sem a tam a spokojovali se tím, že probouzejí obdiv i údiv nezasvěcených diváků aspoň tak. K velkému podivení pana Pickwicka se všichni přítomní dělili na malé hloučky, které se bavily a přetřásaly všemožné denní novinky se svrchovanou lhostejností – právě tak, jako by se žádné soudní přelíčení nemělo vůbec ani konat.

Páně Pickwickovu pozornost zaujal pan Phunky, který se mu uklonil, když vstoupil, a usadil se na své místo za lavičí vyhrazenou pro hlavního obhájce; a sotva mu pan Pickwick poklonu splatil, objevil se sám velký doktor Snubbin a v patách za ním pan Mallard, jenž doktora napolo zakrýval velkým červeným portfejem, který položil před něho na stůl, podal si pak ještě ruce s Perkerem a vzdálil se. Pak vešli ještě dva nebo tři další doktoři, mezi nimi jeden velmi tlustý a v tváři rudý, který přikývl přátelsky doktoru Snubbinovi a řekl, že dnes máme pěkné ráno.

„Kdo je ten červenolící pán, který řekl, že dnes máme pěkné ráno, a přikývl našemu doktorovi?“ zeptal se pan Pickwick šepetem.

„Doktor Buzfuz,“ odpověděl Perker. „Je to náš protivník; vede zastoupení druhé strany. Za ním je pan Skimpin, jeho pomocník.“

Pan Pickwick, jat silnou ošklivostí nad chladnokrevnou podlostí doktora Buzfuze, se právě chtěl zeptat, jak se hlavní zástupce protivné strany opovažuje takové troufalosti a říká doktoru Snubbinovi, který je hlavním zástupcem jeho, že dnes máme pěkné ráno, když mu v tom zabránilo všeobecné vstávání advokátů a hlasité volání soudních zřízenců: „Ticho!“ Ohlédl se a spatřil, že to vyvolal příchod soudců.

Pan soudce Stareleigh (který vedl přelíčení místo vrchního soudce, nepřítomného pro churavost) byl opravdu zvláště mrňavé postavy a tak tlustý, že vypadal, jako by měl jenom hlavu a břicho. Vbatolil se dovnitř na kratinkých křivých nožičkách, a když udělal důstojné pukrlátko advokátům, kteří mu poklonku zase důstojně oplatili, zastrčil si krátké nožky pod stůl a malý třírohý klobouk si položil před sebe; a když to vše pan soudce Stareleigh vykonal, nebylo z něho vidět nic víc než pár divných očíček, širokou růžovou tvář a asi polovinu obrovské a velmi směšné paruky.

Sotva soudce zasedl na místo, zvolal zřízenec v přízemí soudní síně rozkazovačným hlasem „Ticho!“; vzápětí jiný zřízenec na

galérii zvolal „Ticho!“ hněvivým hlasem a potom ještě tři nebo čtyři další sluhové zvolali „Ticho!“ hlasem rozhořčeně káravým. Když skončilo toto volání, začal pán v černém, který seděl pod soudcem, vyvolávat jména porotců, a po dlouhém křičení se ukázalo, že je přítomno pouze deset zvláštních porotců. Potom doktor Buzfuz požádal, aby porota byla doplněna náhradníky, a pán v černém se pak snažil získat do zvláštní poroty dva porotce stálé; podařilo se mu vylovit jednoho hokynáře a jednoho drogistu.

„Odpovězte, až vyvolám jména, pánové, abyste mohli složit přísahu,“ řekl pán v černém. „Richard Upwitch!“

„Zde,“ ozval se hokynář.

„Tomáš Groffin!“

„Zde,“ odpověděl drogist.

„Vezměte si bibli, pánové. Budete přísně a svědomitě –“

„Prosím slavný soud o prominutí,“ řekl drogist, velký a hubený muž se žlutavou pletí, „ale doufám, že slavný soud mě omluví a zproští této povinnosti.“

„Na jakém podkladě, pane?“ zeptal se pan soudce Stareleigh.

„Nemám příručního, Vaše Milosti,“ řekl drogist.

„V tom vám nemohu pomoci, pane,“ odpověděl pan soudce Stareleigh. „Měl byste si nějakého zjednat.“

„To si nemohu dovolit, Vaše Milosti,“ odvětil drogist.

„Ale měl byste být v takových poměrech, abyste si to mohl dovolit, pane,“ pravil soudce a krev se mu hnala do tváře, neboť pan soudce Stareleigh byl povahy bezmála prchlivé a nesnášel, aby mu někdo odporoval.

„Vím, že bych to měl udělat, jen kdyby se mi vedlo tak, jak bych zaslouhoval, ale nevede se mi tak, Vaše Milosti,“ odpověděl drogist.

„Vezměte toho pána pod přísahu,“ rozhodl soudce stroze.

Úředník se nedostal dále než ke slovům „Budete přísně a svědomitě zkoumat“, když ho drogist přerušil znovu.

„To mám jako přísahat, Vaše Milosti, ano?“ zeptal se drogist.

„Zajisté, pane,“ odpověděl popudlivý malý soudce.

„Tedy dobrá, Vaše Milosti,“ odpověděl drogist odevzdaným hlasem. „Ale než se tohle přelíčení skončí, dojde jistě k vraždě, to vám říkám. Vezměte mě tedy do přísahy, pane, chcete-li.“

A přísahu drogistu také složil, dříve než se soudce zmohl na jediné slovo v odpověď.

„Chtěl jsem prostě jen poznamenat, Vaše Milosti,“ řekl drogistu a sedal si velmi rozvážně na místo, „že v krámě nemám nikoho kromě uředníka. Je to velmi hodný hoch, Vaše Milosti, ale ve zboží se ještě dobře nevyzná. Víím, že má utkvělou myšlenku, že hořká sůl znamená kyselinu šťavelovou a senesový sirup opiovou tinkturu. Nic víc a nic míň, Vaše Milosti.“ S těmi slovy se dlouhý drogistu pohodlně posadil, a když naladil tvář do vlídného výrazu, zdál se připraven na nejhroší.

Pan Pickwick právě pozoroval s pocitem bezmezného zděšení drogistu, když tu soudní síní zašumělo jakési slabé vzrušení; hned poté se objevila paní Bardellová, kterou vedla a podpírala paní Cluppinsová, a zvadlou a mráкотnou ji usadila na druhý konec lavice, na níž seděl pan Pickwick. Potom jí pan Dodson podal nadměrně velký deštník a pan Fogg dřevěné přezůvky do bláta; oba tito pánové si pro tuto příležitost připravili velmi soucitný a zasmušilý výraz obličeje. Pak se objevila paní Sandersová a přiváděla mladého pána Bardella. Když paní Bardellová spatřila své dítě, zarazila se, ale náhle se vzpamatovala a vášnivě je políbila; potom upadla ta dobrá paní opět do stavu jakési hysterické duševní otupělosti a ptala se, kde vlastně je. V odpověď na to paní Cluppinsová a paní Sandersová odvrátily hlavu stranou a zaplakaly a pánové Dodson a Fogg prosili snažně žalobkyni, aby se uklidnila a sebrala. Doktor Buzfuz si velkým bílým kapesníkem mnul usilovně oči a vyslal na porotu úpěnlivý pohled; soudce byl očividně dojat a několik diváků se pokoušelo zastřít pohnutí pokašláváním.

„Tohle je vskutku velmi dobrý nápad, jen co je pravda,“ zašeptal Perker panu Pickwickovi. „Opravdu pašáci, ten Dodson a Fogg, mají skvělé nápady, jak vzbudit dojem, můj vzácný pane, opravdu skvělé.“

Zatímco Perker mluvil, začala paní Bardellová pomaloučku přicházet k sobě, kdežto paní Cluppinsová, když nejdříve pečlivě prohlédla mladému panu Bardellovi knoflíčky i všechny příslušné dírky, které k jednotlivým knoflíčkům patřily, postavila chlapce v přízemí soudní síně na tak nápadné místo před matku, že se to nemohlo minout účinkem a chlapec musel budit hluboký soucit a útrpnost jak u soudce, tak i u poroty. Neobešlo

se to bez silného vzpírání a hojných slz mladého pána samého, jehož v dušičce trápily jisté obavy, že toto jeho postavení soudce tak přímo na očích je pouze formální předejrou k tomu, aby ho okamžitě kázali odvést a bez průtahů popravít, nebo aby ho alespoň vypověděli do vyhnanství daleko za mořem nejméně na celou dobu jeho pozemského života.

„Bardellová kontra Pickwick!“ zvolal pán v černém, aby ohlásil spor, který je nyní v pořadí k projednávání na prvním místě.

„Já zastupuji žalobkyni, Vaše Milosti,“ pravil doktor Buzfuz.

„Koho máte k sobě, kolego Buzfuzi?“ otázal se soudce. Pan Skimpin se uklonil na znamení, že jeho.

„Já zastupuji obžalovaného, Vaše Milosti,“ řekl doktor Snubbin.

„Je vám někdo k ruce, kolego Snubbine?“ zeptal se soudce.

„Pan Phunky, Vaše Milosti,“ odpověděl doktor Snubbin.

„Doktor Buzfuz a pan Skimpin za žalobkyni,“ pravil soudce, poznamenával si jména do zápisníku a předříkával si je, jak je psal, „za žalovaného doktor Snubbin a pan Puntík.“

„Prosím Vaši Milost za prominutí, ale Phunky!“

„Aha, velmi dobře,“ řekl soudce, „neměl jsem dosud potěšení slyšet pánovo jméno.“ Tu se pan Phunky uklonil a usmál; a uklonil se a usmál také soudce a potom se pan Phunky, který se rděl až do kořínků vlasů, snažil vypadat, jako by nevěděl, že se na něho všichni dívají – věc to, která se nikomu na světě ještě nikdy nepodařila a se vši rozumnou pravděpodobností se ani nikdy nepodaří.

„Tak dál,“ řekl soudce.

Soudní sluhové znovu zahlaholili o ticho a pan Skimpin začal „případ vykládat“; ale ukázalo se, že na „případu“ mnoho není, když ho „vyložil“, neboť si všechny zajímavé podrobnosti, které znal, ponechal docela pro sebe; sotva po třech minutách se opět posadil a nechal porotu na téměř pokročilém stupni moudrosti, na jakém byla předtím.

Potom povstal doktor Buzfuz se vši vážností a důstojností, které vyžadovala důležitá povaha jednání, a když si zašpital s Dodsonem a krátce se poradil s Foggem, povytáhl si na ramenu talár, narovnal si paruku a zahovořil k porotě.

Doktor Buzfuz začal prohlášením, že za celou dobu své odborné činnosti dosud nikdy – nikdy od prvníčky chvíle, kdy se

oddal studiu práv i právnické praxi – nepřístupoval k projednávání pře s pocitem tak hlubokého pohnutí ani s tak tíživým vědomím odpovědnosti na jeho bedra vložené – odpovědnosti, aby tak řekl, které by se nikdy nebyl mohl podejmout, kdyby ho nepovznášelo a neposilovalo přesvědčení tak silné, až se rovná přímo úplné jistotě, že věc pravdy a spravedlnosti čili jinými slovy věc jeho těžce zkoušené a do krajnosti zdrcené klientky musí zvítězit u dvanácti ušlechtilých a duševně vyspělých mužů, jaké právě vidí před sebou na lavici porotců.

Obhájci obvykle takto začínají, protože tak nejlépe získávají přízeň porotců a vnukají jim myšlenku, jak bystří jsou chlapíci. Viditelný účinek se projevil ihned: několik porotců si začalo s největší horlivostí dělat obšírné poznámky.

„Slyšeli jste od mého učeného přítele, pánové,“ pokračoval doktor Buzfuz, i když dobře věděl, že se od učeného přítele, jemuž tato zmínka platila, páni porotci nedověděli prostě ani zblo – „slyšeli jste od mého učeného přítele, pánové, že v této při jde o žalobu pro nedodržení manželského slibu a o odškodnění, požadované částkou jednoho tisíce a pěti set liber šterlinků. Ale neslyšeli jste od mého učeného přítele – jelikož do oboru působnosti mého učeného přítele nespádalo, aby vám to řekl – jaká jsou holá fakta i průvodní okolnosti tohoto případu. Tato fakta i okolnosti, pánové, uslyšíte dopodrobna ode mě a dokáže vám je nezvratně bezúhonná žena, kterou vám tuto předvedu jako svědka.“

Tu doktor Buzfuz s nesmírným důrazem na slově „svědka“ udeřil mocně pěstí do stolu a podíval se na Dodsona a Fogga, kteří kývnutím projevili doktorovi obdiv a žalovanému opovržlivý vzdor.

„Žalobkyně, pánové,“ pokračoval doktor Buzfuz hebkým posmutnělým hlasem, „žalobkyně je vdova; ano, pánové, vdova. Nebožtík pan Bardell, když se byl jako jeden ze strážců královských důchodů po mnohá léta těšil vážnosti a důvěře svého zeměpána, odebral se z tohoto světa, aby došel jinde onoho klidu a míru, jichž celnice nemůže člověku poskytnout nikdy.“

Při tomto dojemném líčení smrti pana Bardella, který skončil proto, že v hospodském sklípku dostal mázovým korbelem ránu do hlavy, učenému doktorovi hlas téměř selhával; a s pohnutím pokračoval:

„Nedlouho před smrtí vtiskl svou podobu v malého synáčka. S tímto chlapečkem, jedinou ratolestí zesnulého celníka, se paní Bardellová zřekla světa a vyhledávala ústraní a klid Goswell Street, a tam vystavila v okně přízemního pokoje do ulice psanou vývěsku s tímto oznámením: ‚Zařízený byt pro svobodného pána. Dotazy zde.‘“ Tu se doktor Buzfuz odmlčel a několik pánů porotců si zatím tento údaj poznamenal.

„Datum není známo, pánové,“ odpověděl doktor Buzfuz, „ale mohu s dobrým vědomím říci, že žalobkyně umístila vývěsku do ulice právě před třemi lety. Prosím pány porotce, aby věnovali zvláštní pozornost slovnímu znění tohoto dokumentu. ‚Zařízený byt pro svobodného pána!‘ Mínění paní Bardellové o silnějším pohlaví, pánové, vyvěralo z dlouholeté znalosti nedocentitelných vlastností zesnulého manžela. Neznala strach, neznala nedůvěru, neznala podezření, uměla jen spoléhat a důvěřovat. ‚Pan Bardell,‘ říkala si vdova, ‚pan Bardell byl čestný muž, pan Bardell byl muž slova, pan Bardell neznal klam ani podvod, pan Bardell býval také kdysi svobodný pán; u svobodných pánů budu hledat ochranu, pomoc, posilu a útěchu; ve svobodných pánech budu vždy vidět něco, co mi bude připomínat, jaký býval nebožtík Bardell, když získal mou mladou a nezkušenou náklonnost; proto pronajmu byt jen svobodnému pánovi.‘ Pohnuta tímto krásným a dojemným podnětem (jednou z nejlepších pohnutek naší nedokonalé přirozenosti, pánové), osušila si osamělá a opuštěná vdova slzy, zařídila první poschodí nábytkem, přivinula nevinného chlapečka k mateřským nádrům a vyvěsila v okně do ulice oznámení. Zůstalo tam snad dlouho? Nikoliv. Had byl ve střehu; zápalná šňůra již čekala, podkop se připravoval, baraba a střelmistr byli v práci! Vývěska nebyla za oknem ani tři dny – ani celé tři dny, pánové! – když tvor, který kráčel zpříma na dvou nohou a jevil všechny zevní známky podoby člověka a nikoli netvora, zaklepal na dveře domu paní Bardellové. Dotázal se, najal si byt a hned nazítří se ujal jeho držby. Tento člověk byl Pickwick – žalovaný Pickwick!“

Doktor Buzfuz chrлил svou řeč s takovým zápalem, že byl v obličeji jeden plamen, a proto se maličko odmlčel, aby nabral dech. Ticho probudilo soudce Stareleigha, který si cosi okamžitě poznamenal perem, na němž nebylo kapičky inkoustu, a zatvářil se nadobyčej mudrcky, aby u poroty vzbudil dojem,

že mu nejhlubší myšlenky napadají vždycky, když má oči zavřené. Doktor Buzfuz pokračoval:

„O tom člověkovu nebudu mnoho mluvit; námět Pickwick je velmi málo lákavý; a já, pánové, nejsem muž, ani vy, pánové, nejste muži, kteří by si libovali v pitvání odporné bezcitnosti a soustavné podlosti.“

Tu sebou pan Pickwick, v němž se již delší chvíli potichu vařila krev, pojednou prudce trhl, jako by mu právě byla hlavou jaksi nejasně kmitla myšlenka, aby se před vznešenou tváří spravedlnosti a zákona vrhl na doktora Buzfuze. Ale Perkerův varovný posunek ho zadržel; a pak poslouchal další řeč učeného pána s výrazem hněvivého rozhorlení, který se nápadně odrážel od nadšených, obdivuplných tváří paní Cluppinové a paní Sandersové.

„Pravím ‚soustavné podlosti‘, pánové,“ řekl doktor Buzfuz a hleděl přitom skrz pana Pickwicka, ale mluvil k němu, „a pravím-li ‚soustavné podlosti‘, pak dovolte, abych řekl obžalovanému Pickwickovi – je-li přítomen zde v soudní síni, jak mi bylo řečeno, že tu vskutku je –, že by od něho bylo bývalo slušnější a vhodnější, rozumnější i vkusnější, kdyby sem nebyl vůbec chodil! Dovolte, pánové, abych řekl, že žádný projev nesouhlasu nebo nelibosti, kterého by se snad v této soudní síni odvážil, na vás neučiní ani sebeslabší dojem a že už budete vědět, jakou váhu mu máte přikládat a jak ho hodnotit. A dovolte mi ještě dále, pánové, abych mu řekl, jak vám slavný soud jistě potvrdí, že se obhájce při výkonu povinnosti k svému klientovi nesmí dát ani zastrašit, ani ukřičet, ani nijak jinak umlčet; a že každý pokus o jedno nebo druhé, o první nebo o poslední, dopadne zpátky na hlavu toho, kdo se o to pokusí, ať už je to žalobce, nebo žalovaný, ať už se jmenuje Pickwick, nebo Brown, Petr nebo Pavel, Černý nebo Bílý!“

Toto krátké odbočení od hlavního předmětu jednání mělo ovšem zamýšlený účinek; všechny zraky se obrátily k panu Pickwickovi. A když se doktor Buzfuz poněkud zotavil ze záchvatu mravního rozhorlení, do něhož se vybičoval, pokračoval takto:

„Ukážu vám, pánové, že Pickwick bydlil po celé dva roky bez přerušení a bez přestávky v domě paní Bardellové. Ukážu vám, pánové, že ho paní Bardellová po celý ten čas obsluhovala, starala se o jeho pohodlí, vařila mu, vybírala mu prádlo pro prad-

lenu, když se dávalo z domu, sušila je, zašívala a žehlila k nošení, když se zase vrátilo, a zkrátka a dobře požívala jeho důvěry v nejvyšší míře. Ukážu vám, že mnohokrát dal jejímu synáčkovi pultník a několikrát dokonce i půšilink; a prokážu vám předvoláním svědka, jehož výpověď se mému učenému příteli nepodaří oslabit ani vyvrátit za nic na světě, že jednou dokonce pohládl chlapečka po hlavě, a když se ho zeptal, vyhrál-li v poslední době nějaké mramorky nebo hliněnky (jak vyrozumívám, jsou to dva druhy kuliček, kterých si naše zdejší omladina velmi cení), použil tohoto pozoruhodného výroku: „Jak by se ti líbilo, kdybys měl nového tatínka?“ Dokážu vám, pánové, že se Pickwick asi před rokem začal najednou vzdalovat z domova na delší dobu, jako by choval úmysl postupně přerušit s mou klientkou veškerý styk; ale dokážu také, že jeho rozhodnutí nebylo tou dobou ještě dost silné čili že u něho snad dosud převládaly lepší city – má-li totiž vůbec nějaké lepší city – nebo že snad půvaby a přednosti mé klientky zvítězily nad jeho nemužnými záměry, neboť vám podám důkaz, že se jednou po návratu z cesty na venkov vyjádřil zcela jasně a výslovně jí nabídl sňatek – když ovšem napřed učinil zvlášť pečlivá opatření, aby při tomto slavnostním zaslíbení nebylo svědků; a rovněž vám mohu nabídnout svědectví tří jeho vlastních přátel – svědků naprosto proti své vůli, pánové – naprosto proti své vůli! – a podat tak důkaz, že ho toho rána zastihli, an drží žalobkyni v náručí a konejší její rozčilení laskáním a něžnostmi!“

Touto částí řeči učinil učený doktor na posluchačstvo patrný dojem; a když vytáhl dva velmi malé lístečky papíru, pokračoval:

„A nyní, pánové, jen ještě slovíčko. Obě strany si vyměnily dva dopisy – dopisy, psané vlastní rukou žalovaného, jak sám doznává – dopisy, které mluví za celé svazky knih! Tyto dopisy svědčí také o povaze toho muže. Nejsou to upřímné, vřelé, výmluvné listy, které by dýchaly pouze mluvou láskyplné oddanosti, alebrž to jsou zakuklená, jinotajná a šalebná sdělení, naštěstí však zdaleka průkaznější, než kdyby oplývala nejvroucnější řečí a nejbásničtějšími obraty. Jsou to dopisy, na něž dlužno hledět okem obezřelým a nedůvěřivým – dopisy, jež Pickwick v té době očividně psal s úmyslem zmást a oklamat kteroužkolivěk třetí osobu, jíž by snad náhodou byly padly do rukou. Dovolte, abych vám přečetl první: „U Garrawayů, dvanáct hodin. Milá

paní B.! – Žebírko s rajskou omáčkou. Váš Pickwick. ‘Pánové, co to znamená? Žebírko s rajskou omáčkou. Váš Pickwick! Žebírko! Dobrotivé nebe! S rajskou omáčkou! Pánové, smí si někdo zahrávat se štěstím citlivé a důvěřivé ženy tak mělkou a průzračnou lstí, jako je tato? Druhý dopis je vůbec bez data, což je již samo krajně podezřelé. ‘Milá paní B., přijedu domů až zítra. Pomalý dostavník. ‘A pak následuje tato velmi pozoruhodná věta: ‘Nedělejte si starosti s ohřívací láhvi. ‘Ohřívací láhev! Což si, pánové, někdo dělá s ohřívací láhvi starosti? Kdypak už porušila nebo zkalila duševní klid muže nebo ženy ohřívací láhev, která je sama o sobě zcela neškodný, užitečný, a s vaším dovolením, pánové, ještě dodám, i velmi příjemný kus domácí výbavy? Proč tu tak vážně žádá paní Bardellovou, aby se neznepokojovala pro ohřívací láhev, není-li to (jak tomu bezesporu je) pouhá jinotajná skrývačka, za kterou se tají niterný žár – pouhá zástěrka, která skrývá nějaké něžné slovo nebo slib ve shodě s předem smluveným klíčem, jež Pickwick důmyslně sestavil k účelům dopisovacím s tajným zřetelem k zamýšlené zradě a jež nejsem prozatím schopen rozluštit? A co znamená ta narážka na pomalý dostavník? Co já vím, může se popřípadě vztahovat i na samého Pickwicka, který po celou dobu trvání toho poměru bez nejmenší pochybnosti postupoval trestuhodně pomalu, ale jehož rychlost se nyní velmi neočekávaně zvýší a jehož kola, pánové, jak k vlastní škodě brzo pozná, mu velmi ruče namažete právě vy!’

Na tomto místě se pan doktor Buzfuz na chvíličku odmlčel, aby vyčkal, usmějí-li se porotci jeho vtipu; ale protože se toho nechtyl nikdo kromě hokynáře, jehož vnímavost v té věci zbystřila pravděpodobně vzpomínka, že týmž způsobem opatřil právě toho rána svůj vozík, uznal učený doktor za vhodné znovu nákrátko zabočit do pochmurné nálady, než proslov skončí.

„Ale již dost o tom, pánové,“ řekl pan doktor Buzfuz, „těžko se usmívat, když srdce bolestí krvácí; špatně se žertuje, když oplýváme nejhlubší soustrastí. Naděje a vyhlídky mé klientky se zhroutily vniveč a není to pouhý obrazný slovní obrat, pravím-li, že nemá nejmenší čáku na obhájení obživy. Vývěska již za oknem není – ale není ani nájemníka. Přijatelní svobodní pánové chodí ustavičně kolem, ale nic je už nezve, aby se pozeptali v domě ani mimo dům. V celém domě vládne jen smutek a ticho – synáček tlumí hlas – nedbá dětských her, když vidí matku v slzách. Za-

nedbává i své ‚mramorky‘ a ‚hliněnky‘, zapomíná dávno známé volání ‚pikám mukám babu kamennou‘ a při špačku ani při sudé liché nemá ruku jistou. Ale Pickwick, pánové, Pickwick, ukrutný plenitel této domácké oázy v poušti Goswell Street – Pickwick, jenž zasypal pramen a popelem zaházel pažit – Pickwick, který dnes před vás předstupuje se svou cituprázdnou rajskou omáčkou a ohřívací láhví – ten Pickwick stále ještě tyčí hlavu v nestoudné drzosti a dívá se bez jedinkého povzdechu na zkázu, kterou napáchal! Odškodné, pánové – velké odškodné – je jediný trest, jímž ho můžete postihnout – je to jediná náhrada, kterou můžete dát mé klientce! A tohoto odškodného se nyní dovolává u osvícené, ušlechtilé, spravedlivé, svědomité, soucitné a uvážlivé poroty, složené z jejích vzdělaných krajanů!“ A s tímto krásným zakončením své řeči se pan doktor Buzfuz posadil a pan soudce Stareleigh probudil.

„Předvolejte Alžbětu Cluppinsovou,“ řekl s obnovenou rozhodností doktor Buzfuz, když po chvíli opět vstal.

Soudní sluha, který byl nejbliže, zavolal Alžbětu Tuppinsovou; jiný, který stál kousek dál, vyvolal Alžbětu Jupkinsovou; a třetí vyrazil bez dechu na King Street a křičel po Alžbětě Muffinsové, až ochraptěl.

Zatím paní Cluppinsová, nadnášena spojeným úsilím paní Bardellové, paní Sandersové, pana Dodsona a pana Fogga, vykloupýkala na vyvýšenou svědeckou lavici; a když konečně pevně zakotvila na nejvyšším schůdku, stanula paní Bardellová na nejnižším, v jedné ruce kapesník a dřevěné přezůvky a v druhé fiolu, do níž se vešlo dobře půl žejdlíku čpavé soli, aby byla připravena na všechny možnosti. Paní Sandersová, která upírala pozorně oči na soudce, se postavila hned vedle, držela velký deštník a s vážným výrazem v tváři tiskla pravý palec na pero, jako by se chystala deštník na povel okamžitě rozevřít.

„Paní Cluppinsová,“ řekl doktor Buzfuz, „prosím, madam, uklidněte se.“ Sotva ovšem paní Cluppinsovou vyzval, aby se uklidnila, rozvzlykala se dvojnásob prudce a jevila různé povážlivé příznaky, že na ni co nevidět přijdou mdloby anebo, jak se později vyjádřila sama, že „ji city přemůžou“.

„Pamatujete se, paní Cluppinsová,“ řekl doktor Buzfuz po několika předběžných bezvýznamných otázkách, „pamatujete se, jak jste loni v červenci byla jednou ráno v zadním pokoji

u paní Bardellové v prvním patře ve chvíli, kdy utírala prach v Pickwickově pokoji?“

„Ano, Vaše Milosti a slavná poroto, pamatuju se,“ odpověděla paní Cluppinsová.

„Obývací pokoj pana Pickwicka byl v prvním poschodí do ulice, tuším?“

„Ano, pane, byl,“ odpověděla paní Cluppinsová.

„Co jste dělala v zadním pokoji, paní?“ otázal se malý soudce.

„Vaše Milosti a slavná poroto,“ řekla paní Cluppinsová půvabně vzrušena, „nechci vás obelhávat.“

„To bych vám ani neradil, paní,“ řekl malý soudce.

„Byla jsem tam,“ pokračovala paní Cluppinsová, „ale paní Bardellová to nevěděla; vyšla jsem si s košíčkem nakoupit brambory, pánové, chtěla jsem tři libry červených ledvinek – platila jsem za ty tři libry dvě a půl pence – a vtom jsem viděla, že dveře u paní Bardellové zejou dokořán.“

„Co jste viděla?“ zvolal malý soudce.

„Že dveře jsou dokořán, Vaše Milosti,“ řekl doktor Snubbin.

„Ona řekla *zejou*,“ pravil malý soudce se zchytralým pohledem.

„To je totéž, Vaše Milosti,“ řekl doktor Snubbin. Malý soudce se zatvářil pochybovačně a řekl, že si to poznamená. Potom paní Cluppinsová pokračovala:

„Vešla jsem do domu, pánové, jen tak popřát dobrýtro, a v zamýšlení jsem vyběhla do patra a do zadního pokoje. Z předního pokoje bylo slyšet hlasy, pánové, a —“

„A poslouchala jste, paní Cluppinsová, nemýlím se?“ řekl doktor Buzfuz.

„Promiňte laskavě, pane,“ odpověděla paní Cluppinsová s povznesenou důstojností, „takovým jednáním bych opovrhovala. Ty hlasy byly hodně silné, pane, a musela jsem je slyšet, i kdybych nechtěla.“

„Dobrá, dobrá, paní Cluppinsová, vy jste tedy neposlouchala, ale ty hlasy jste slyšela. Byl jeden z těch hlasů Pickwickův?“

„Ano, pane, byl.“

A když paní Cluppinsová nejdříve s určitostí prohlásila, že pan Pickwick mluvil k paní Bardellové, opakovala pomalu, odpovídajíc na množství otázek, kousek po kousku celou rozmluvu, kterou naši čtenáři již znají.

Porotci se dívali podezíravě, pan doktor Buzfuz se usmíval a posadil se. A tvářili se vskutku hroživě, když doktor Snubbin oznámil, že svědkyni nepodrobí křížovému výslechu, neboť pan Pickwick si prý přeje, aby se svědkyni jasně potvrdilo, a to zcela po právu, že její výpověď je v podstatě správná.

Jakmile však paní Cluppinsová jednou prolomila led, považovala za vhodné využít příznivé chvíle a pustit se do krátké přednášky o vlastních rodinných poměrech; proto také bez jakýchkoli okolků soudu oznámila, že tou dobou je matkou osmi dětí a chová oprávněnou naději, že asi tak za šest měsíců obdaří pana Cluppinse devátým přírůstkem. Při této zajímavé podrobnosti malý soudce velmi nedůtklivě zakročil a výsledek jeho zásahu byl, že soudní zřizenci vyvedli bez dalších řečí cti-hodnou paní Cluppinsovou i s paní Sandersovou v doprovodu pana Jacksona ve vši zdvořilosti ze soudní síně ven.

„Nathaniel Winkle!“ řekl pan Skimpin.

„Zde!“ ozval se chabý hlas. Pan Winkle vystoupil na svědec-kou lavici, a když složil náležitě přísahu, uklonil se velmi uctivě soudci.

„Na mě se nedívejte, pane,“ pravil soudce zostrá v odpověď na jeho úklonu, „dívejte se na porotu.“

Pan Winkle uposlechl příkazu a zahleděl se na místo, kde myslél, že by porota mohla nejspíš být; neboť bylo zhola nemožné, aby v tom zmateném stavu mysli, v jakém právě byl, opravdu něco vnímal.

Pana Winkla pak vyslychal pan Skimpin, nadějný mladý muž ve věku dvaadvaceti nebo třiačtyřiceti let; je samozřejmé, že se velmi horlivě snažil, aby co nejvíc zmátl svědka, o kterém bylo předem známo, že je zatvrzele zaujat ve prospěch protivné strany.

„Nuže, pane,“ řekl pan Skimpin, „buďte tak laskav a udejte Jeho Milosti a slavné porotě své jméno, prosím,“ a pan Skimpin nachýlil hlavu k jedné straně, vyčkával s velmi zbystřelými smysly odpověď a díval se zatím významně po porotě, jako by jí chtěl pohledem naznačit své mínění, že páně Winklův vrozený sklon k věrolomnosti a křivopřísežnictví patrně svědka přiměje, aby udal nějaké jméno, které není jeho.

„Winkle,“ odpověděl svědek.

„Jaké je vaše křestní jméno, pane?“ zeptal se malý soudce zlostně.

„Nathaniel, pane.“

„Daniel – ještě nějaké jiné jméno?“

„Nathaniel, pane – Vaše Milosti, chci říci.“

„Nathaniel Daniel nebo Daniel Nathaniel?“

„Nikoli, Vaše Milosti, jenom Nathaniel; Daniel vůbec ne.“

„Proč jste tedy říkal, že se jmenujete Daniel, pane?“ tázal se soudce.

„Neřekl jsem to, Vaše Milosti,“ odpověděl pan Winkle.

„Řekl jste to, pane,“ pravil soudce a svažtil čelo. „Jak by se mi byl dostal Daniel do poznámek, kdybyste mi to nebyl řekl, pane?“

Na takovou námitku nebylo ovšem možno odpovědět.

„Pan Winkle má poněkud krátkou paměť, Vaše Milosti,“ vmísil se do hovoru pan Skimpin a znovu se přitom podíval po porotcích. „Ale troufám si říci, že už najdeme prostředky, jak mu ji osvěžit, než s ním budeme hotovi.“

„Dávejte si pozor, pane, to vám radím,“ řekl malý soudce a pohlédl zlověstně na svědka.

Ubohý pan Winkle se uklonil a snažil se dodat si zdání nenucenosti, což mu v jeho duševním zmatku dodávalo spíše výrazu kapesního zloděje, který má špatné svědomí.

„Nuže, pane Winkle,“ řekl pan Skimpin, „věnujte laskavě pozornost mým slovům, prosím, a dovolu, abych vám ve vašem vlastním zájmu doporučil, abyste měl na paměti radu Jeho Milosti a dával si pozor. Domnívám se, že jste důvěrným přítelem obžalovaného Pickwicka, nemám pravdu?“

„Pokud si v tu chvíli mohu určitě vzpomenout, znám pana Pickwicka dnes již skoro –“

„Prosil bych, pane Winkle, abyste neuhýbal otázce. Jste důvěrným přítelem obžalovaného, nebo nejste?“

„Právě jsem chtěl říct, že –“

„Odpovíte na mou otázku, pane, nebo ne?“

„Neodpovíte-li na tu otázku, dám vás zavřít, pane,“ připojil se malý soudce a pohlédl na svědka přes svůj zápisník.

„Nuže, pane,“ řekl pan Skimpin, „ano, nebo ne, prosím?“

„Ano, jsem,“ přisvědčil pan Winkle.

„Ano, jste. A proč jste to nemohl říci hned, pane? Možná že znáte také žalobkyni? Nu co, pane Winkle?“

„Neznám ji; jenom jsem ji viděl.“

„Hmm, vy ji neznáte, ale viděl jste ji? Buďte tedy tak laskav, pane Winkle, a povězte prosím pánům porotcům, co tím myslíte.“

„Myslím tím, že se s ní neznám blíž, ale že jsem ji vídal, když jsem chodil na návštěvu k panu Pickwickovi do Goswell Street.“

„Kolikrát jste ji viděl, pane?“

„Kolikrát?“

„Ano, pane Winkle, kolikrát? A budete-li si přát, pane, zopakujte vám tu otázku ještě desetkrát.“ A s rozhodnou a podmračenou tváří si učený pán podepřel ruce v bok a usmál se podezíravě na porotu.

Po této otázce nastalo nadmíru povznášející a poučné klání, při němž se bojovalo brvami a pohledy, jak tomu už při takových sporných otázkách bývá. Nejdříve ze všeho pan Winkle řekl, že mu je naprosto nemožno povědět, kolikrát paní Bardellovou viděl. Pak se ho ptali, viděl-li ji snad dvacetkrát, načež odpověděl: „Jistě – víc než to.“ Potom se ho zeptali, viděl-li ji stokrát – mohl-li by odpřisáhnout, že ji viděl častěji než padesátkrát – neví-li, viděl-li ji alespoň pětasedmdesátkrát – a tak dále; a uspokojivý závěr, k němuž se nakonec dospělo, bylo opětovné napomenutí, aby se měl na pozoru a dobře si všechno promyslel. Když svědka takovým způsobem zdrtili až k žádoucímú zhroucení nervové soustavy, pokračovalo se ve výsledku takto:

„Prosím, pane Winkle, pamatujete se, jak jste jistého rána loni v červenci navštívil obžalovaného Pickwicka v jeho bytě v domě žalobkyně v Goswell Street?“

„Ano, pamatuji se.“

„Doprovázeli vás tehdy přítel jménem Tupman a jiný jménem Snodgrass?“

„Ano, doprovázeli mě.“

„Jsou tady?“

„Ano, jsou,“ přisvědčil pan Winkle a zahleděl se velmi vážně na místo, kde byli jeho přátelé.

„Prosím, věnujte pozornost mně, pane Winkle, a přátel si teď nevěšmejte,“ řekl pan Skimpin a znovu se významně podíval na porotu. „Ti nám musí povědět svůj díl bez jakéhokoli předchozího dorozumění s vámi, pokud jste se nedomluvili již dříve (opět mžiknutí na porotce). A teď, pane, povězte pánům porotcům,

co jste viděl, když jste v to jisté ráno vstoupil do pokoje obžalovaného. Nuže, ven s tím, pane; dříve nebo později to musíme slyšet tak jako tak.“

„Obžalovaný pan Pickwick držel žalobkyni v náruči a rukama ji objímal kolem pasu,“ odpověděl pan Winkle s přirozeným zdřádáním, „a zdálo se, že žalobkyně je v mdlobách.“

„Slyšel jste obžalovaného něco mluvit?“

„Slyšel jsem ho, jak paní Bardellové říká ‚hodná paní‘, a slyšel jsem, jak ji žádá, aby se uklidnila, jak by to prý vypadalo, kdyby někdo přišel, nebo něco v tom smyslu.“

„A teď, pane Winkle, už mám pro vás jenom jedinou otázku a prosím, abyste měl na paměti napomenutí Jeho Milosti. Jste hotov odpřisáhnout, že obžalovaný Pickwick neřekl ve chvíli, o které jednáme: ‚Milá paní Bardellová, jste dobrá duše, upokojte se, smiřte se s tím postavením, jednou k tomu přece musí dojít‘, nebo něco v tom smyslu?“

„A – ale já jsem mu tak docela nerozuměl, to se ví,“ řekl pan Winkle, užaslý nad tímto dovedným skloubením oněch několika slov, která zaslechl, „byl jsem na schodech a neslyšel jsem zřetelně; mám však dojem –“

„Páni porotci se vás neprosí o žádné vaše dojmy, pane Winkle, které by, jak se obávám, málo posloužily poctivým a přímým mužům,“ přerušil ho pan Skimpin. „Byl jste na schodech a neslyšel jste zřetelně; nechcete však odpřisáhnout, že Pickwick *ne*použil slov, která jsem uvedl? Rozumím vám dobře?“

„Ne, to nechci,“ odpověděl pan Winkle a pan Skimpin se s vítěznou tváří posadil.

Páně Pickwickova věc se až dosud nevyvíjela nijak zvlášť úspěšně a nebyla by už dobře snesla, aby se jí přitěžovalo ještě nějakou další podezřelou okolností. Ale protože jí mohlo docela dobře posloužit, kdyby se ji podle možnosti podařilo postavit do trochu příznivějšího světla, povstal nyní pan Phunky, aby se pokusil dostat z pana Winkla křížovým výsledkem něco důležitého ve prospěch obžalovaného. A dostal-li z něho něco důležitého ve prospěch obžalovaného, ihned se ukáže.

„Domnívám se, pane Winkle,“ řekl pan Phunky, „že pan Pickwick není už žádný mladík, že?“

„To jistě ne,“ odpověděl pan Winkle, „je dost starý, aby mohl být mým otcem.“

„Řekl jste mému učenému příteli, že znáte pana Pickwicka už dlouhou dobu. Měl jste kdy nějaký důvod k domněnce nebo přesvědčení, že se hodlá ženit?“

„Jistě ne! Zajisté nikoli!“ odpověděl pan Winkle s takovou horlivostí, že ho pan Phunky měl co nejrychleji odvolat ze svědecké lavice. Právníci tvrdí, že jsou dva druhy zvlášť špatných svědků: svědkové neochotní a svědkové přeochootní; panu Winklovi bylo souzeno, aby vystupoval v obojí úloze.

„A půjdu v té věci ještě dále, pane Winkle,“ pokračoval pan Phunky nanejšť klidně a přívětivě. „Pozoroval jste někdy v chování pana Pickwicka nebo v jeho jednání s druhým pohlavím něco, co by vás vedlo k domněnce, že v posledních letech o ženitbě někdy alespoň uvažoval?“

„Jistě ne, zajisté nikoli!“ odpověděl pan Winkle.

„Bylo jeho chování, pokud se týká styku se ženami, vždycky takové, jak se sluší na muže, který dosáhl poměrně pokročilého věku, hledí si vlastních zájmů a zábav a jedná se ženami pouze tak, jak by jednal otec s dcerami?“

„O tom není ani nejmenší pochyby,“ odpověděl pan Winkle z celého srdce. „To jest – ano – ó, ano – zajisté.“

„Nepozoroval jste nikdy v jeho chování k paní Bardellové ani ke kterékoli jiné ženě nic byt i jen sebemeně podezřelého?“ zeptal se pan Phunky a chystal se posadit, protože doktor Snubbin na něho již mrkal.

„Ne-n-ne,“ odpověděl pan Winkle, „kromě jedné nepatrné maličkosti, kterou však lze, vůbec o tom nepochybuji, snadno vysvětlit.“

Kdyby se byl nešťastný pan Phunky jen posadil, když na něho doktor Snubbin mrkal, nebo kdyby byl doktor Buzfuz tento neregulérní křížový výsledek hned zpočátku zarazil (což by si byl jistě řádně rozmyslel, když pozoroval páně Winklovy rozpaky a poznával z nich až tuze dobře, že povedou se vši pravděpodobností k něčemu, co poslouží jeho vlastní potřebě), nebylo by k tomu neblahému přiznání vůbec došlo. V tom okamžiku, kdy ta slova vylétla panu Winklovi z úst, se pan Phunky posadil a doktor Snubbin pana Winkla poněkud chvatně vyzval, aby opustil svědeckou lavici, což pan Winkle také hodlal velmi ochotně učinit, když vtom ho zarazil doktor Buzfuz.

„Zůstaňte, pane Winkle, zůstaňte!“ zvolal doktor Buzfuz. „Byla by Vaše Milost tak laskavá a zeptala se svědka, jaký to byl ten jediný případ, kdy se tento pán, který je dost starý, aby byl jeho otcem, choval podezřele k osobám ženského pohlaví?“

„Slyšíte, pane, co učený obhájce říká?“ pravil soudce, tváří obrácený k nebohému a zmučenému panu Winklovi. „Vyličte okolnost, na kterou narážíte.“

„Vaše Milosti,“ řekl pan Winkle a úzkostí se celý třásl. „Raději bych to neříkal.“

„To je možné,“ pravil malý soudce, „ale musíte.“

A tak za hlubokého ticha, které se v celé soudní síni rozhostilo, pan Winkle vykotal, že ta nepatrná podezřelá okolnost byla taková: pan Pickwick byl přistižen o půlnoci v ložnici cizí dámy; což se skončilo, jak myslí, odvoláním zamýšleného sňatku dotyčné dámy a vedlo, jak ví, k tomu, že celou jejich společnost předvedli násilím před blahorodého pána Jiřího Nupkinse, měšťanostu a sudího města Ipswiche!

„Můžete opustit svědeckou lavici, pane,“ řekl doktor Snubbin. Pan Winkle svědeckou lavici také vskutku opustil a v šíleném chvatu doběhl k Jiřímu se supem, kde ho ještě po několika hodinách našel číšník, jak žalostně sténá a příšerně vyje s hlavou zabořenou do podušek na pohovce.

Na svědecké lavici se pak po sobě vystřídali Tracy Tupman a Augustus Snodgrass; oba potvrdili svědectví nešťastného přítele a oba přivedl trýznivě podrobný výslech až na samu hranici zoufalství.

Pak soud předvolal Zuzanu Sandersovou; napřed ji vyslýchal doktor Buzfuz a křížovému výslechu ji potom podrobil doktor Snubbin. Vždycky prý říkala a pevně věřila, že si Pickwick paní Bardellovou vezme; ví, že se po tom červencovém omdlení v sousedství zcela běžně hovořilo o tom, že se paní Bardellová a pan Pickwick zasnoubili; slyšela to na vlastní uši od paní Mudberryové, co má mandl, a od paní Bunkinové, co škrobí bílé prádlo, ale u soudu prý neviděla ani paní Mudberryovou, ani paní Bunkinovou. Slyšela Pickwicka, jak se chlapečka ptal, jestli by se mu líbilo, kdyby dostal nového tatínka. Neví, že paní Bardellová měla tou dobou známost s pekařem, ale ví tolik, že pekař byl tehdy svobodný a dnes je ženatý. Nemůže prý odpřisáhnout, že paní Bardellová neměla pekaře velmi ráda, ale my-

slila by, že pekař neměl asi příliš rád paní Bardellovou, protože jinak by si nebyl vzal jinou. Myslí, že tehdy ráno v červenci paní Bardellová omdlela proto, že ji Pickwick žádal, aby stanovila den svatby; pamatuje se, že sama omdlela jako špalek, když ji pan Sanders žádal, aby určila den svatby, a je přesvědčena, že každá žena, která si chce říkat dáma, musí za podobných okolností udělat totéž. Slyšela Pickwicka, jak se ptá chlapce na ty kuličky, ale mohla by odpřisáhnout, že neví, jaký je rozdíl mezi mramorkou a hliněnkou.

Na výzvu soudu prohlásila, že po celou dobu známosti s panem Sandersem dostávala milostná psaníčka stejně jako jiné dámy. V těchto dopisech jí pan Sanders často říkal „kachnička“, ale „žebírko“ ani „rajská omáčka“ jí neřekl nikdy. Jídl totiž kachny neobyčejně rád, a kdyby býval tak vášnivě rád jedl žebírka a rajskou omáčku, byl by jí tak láskyplnou lichotkou možná říkal.

Potom povstal doktor Buzfuz s výrazem větší důležitosti, než jakou jevil doposud, bylo-li to vůbec možno, a křikl silným hlasem: „Zavolejte Samuela Wellera!“

Bylo zcela zbytečné Samuela Wellera volat, protože Samuel Weller vystoupil mrštně do svědecké lavice tím okamžikem, kdy se jeho jméno ozvalo; položil si klobouk na podlahu, rukama se vzepřel o madlo ohrádky, podíval se z této ptačí perspektivy na sbor obhájců a pak si pozoruhodně živým a veselým pohledem prohlížel pátravě porotu.

„Jak se jmenujete, pane?“ zeptal se soudce.

„Sam Weller, Vaše Milost,“ odpověděl tázaný pán.

„Píšete se s jednoduchým *V* nebo s dvojitém?“ ptal se dále soudce.

„To přijde na chuť a gusto toho, co to píše, Vaše Milost,“ odpověděl Sam. „Sám sem měl v životě příležitost psát své meno teprve párkrát, ale dycky sem ho psal s *V*.“

Tu se nenadále ozval z galérie hlučný hlas: „A taky docela správně, Sámueli, docela správně. Napišou jednoduchý wé, Milosti, napišou jednoduchý wé.“

„Kdo se to opovažuje oslovovat soud?“ zeptal se malý soudce a podíval se vzhůru. „Dozorci!“

„Prosím, Vaše Milosti.“

„Přiveďte tu osobu okamžitě sem!“

„Prosím, Vaše Milosti.“

Zřízenec však tu osobu nenašel, a proto ji ani nepřivedl; a po značném rozruchu se všichni lidé, kteří vstali, aby se po viníkovy poohlédli, zase posadili. Malý soudce se opět otočil k svědkovi, jakmile jeho hněv opadl natolik, že mohl promluvit, a řekl:

„Víte, kdo to byl, pane?“

„Skorem bysem myslel, že to byl táta, Vaše Milost,“ odpověděl Sam.

„Vidíte ho nyní zde?“ tázal se soudce.

„Ne, nevidím, Vaše Milost,“ odpověděl Sam a zahleděl se strnule do světlíku ve stropě soudní síně.

„Kdybyste nám ho byl mohl ukázat, byl bych ho dal na místo zavřít,“ řekl soudce.

Sam se uznale uklonil a s nezkalenou radostí v tváři se obrátil k doktoru Buzfuzovi.

„Tak tedy, pane Wellere,“ řekl doktor Buzfuz.

„Tak teda, pane,“ odpověděl Sam.

„Domnívám se, že jste ve službách pana Pickwicka, obžalovaného v této při. Mluvte, prosím, pane Wellere.“

„Šak taky chci mluvit, pane,“ odpověděl Sam, „sem ve službě tady u toho pána a musím říct, že to je moc dobrá služba.“

„Asi málo práce a hodně za to, řekl bych, co?“ pravil doktor Buzfuz žertovně.

„Copak vo to, pane, ujde to, jako povídal ten voják, co mu napařili tři sta padesát ran,“ odpověděl Sam.

„Nesmíte nám tu říkat, co povídal nějaký voják ani nikdo jiný, pane,“ přerušil ho soudce, „to nepatří k svědecké výpovědi.“

„Prosím pěkně, Vaše Milost,“ odpověděl Sam.

„Pamatujete se na něco zvláštního, co se stalo ráno toho dne, kdy vás obžalovaný přijal do služby – co, pane Wellere?“ tázal se doktor Buzfuz.

„To jo, pamatuju, pane,“ přisvědčil Sam.

„Buďte tak laskav a povězte porotě, co to bylo.“

„Ten den sem dostal zbrusu nový voblečení, páni porotci,“ řekl Sam, „a v té době to pro mě bylo něco moc zvláštního a neobyčejného.“

Na ta slova se rozlehl všeobecný smích; malý soudce se díval se zakaboněnou tváří přes stůl a pravil: „Radil bych vám, abyste byl opatrný, pane.“

„Zrovna to mi tehdy říkal pan Pickwick, Vaše Milost,“ odpověděl Sam, „a byl sem taky na ten voblek vopatrnej, vopravdu moc vopatrnej, Vaše Milost.“

Soudce hleděl plně dvě minuty přísně na Sama, ale Samův úsměv byl tak mírný a bezelstný, že soudce už nic neřekl a pokynul doktoru Buzfuzovi, aby pokračoval.

„Chcete mi snad říkat, pane Wellere,“ pravil doktor Buzfuz, založil si důrazně ruce a napolo se otočil k porotě, jako by ji chtěl takto beze slov ujistit, že si svědka ještě podá, „chcete mi snad říkat, pane Wellere, že jste neviděl nic z toho, jak žalobkyně omdlela v náruči obžalovaného, jak jste to tu již slyšel líčit svědky?“

„To se ví, že neviděl,“ odpověděl Sam, „byl sem na chodbě, až mi zavolali, a to tam už pak stará paní nebyla.“

„A teď pozor, pane Wellere,“ řekl doktor Buzfuz a namáčel si dlouhý brk v kalamáři před sebou, jen aby postrašil Sama okázalým náznakem, že si jeho výpověď zapíše. „Byl jste na chodbě, a přece jste neviděl nic z toho, co se dalo. Máte dvě oči, pane Wellere?“

„To teda jo, dvě voči bysem měl,“ odpověděl Sam, „a to je právě vono. Dyby to byl pár těch patentních plynovejch drobnohledů s extra silnejma čočkama, co miliónkrát zvětšujou, pak bysem možná moh prohlídnout krz schody a fošnový dveře, ale poněvác to sou jenom voči, víte, tak je můj vidění vomezený.“

Při této odpovědi, pronesené bez sebemenší známky podráždění a s vrcholnou prostotou a klidným chováním, se obecnstvo rozchichtalo, malý soudce se usmál a doktor Buzfuz se tvářil obzvlášť hloupě. Po kratičké poradě s Dodsonem a Foggem se učený doktor otočil znovu k Samovi a s trapnou námahou skrýt svou mrzutost řekl: „A teď, pane Wellere, dovolíte-li, vám položit otázku, která se týká něčeho jiného.“

„Poslužte si, pane,“ odpověděl Sam v nejlepší náladě.

„Pamatujete se, že jste jednou večer loni v listopadu šel k paní Bardellové?“

„To se ví, moc dobře.“

„Ó, vy se tedy pamatujete, pane Wellere,“ řekl doktor Buzfuz, který opět nabýval obvyklého klidu, „hned jsem si myslel, že se nakonec přece jen něco dovíme.“

„To sem si taky skorem myslel, pane,“ přisvědčil Sam a tomu se obecnstvo opět zachichtalo.

„Nuže, myslím, že jste si tam šel trochu popovídat o tomto sporu – co, pane Wellere?“ řekl doktor Buzfuz a pohlédl zchytrale na porotu.

„Šel sem zaplatit činži, ale v řeči sme se k tomudle soudu dostali taky,“ odpověděl Sam.

„Ó, dostali jste se v řeči také k tomuto soudu,“ řekl doktor Buzfuz a celý se rozzářil předtuchou nějakého důležitého objevu.

„Nu, a copak se tedy o tom sporu mluvilo? Byl byste tak laskav a pověděl nám to, pane Wellere?“

„Ale s největší radostí na světě, pane,“ odpověděl Sam. „Po pár jalovech řečičkách těch dvou ctnostnejch ženskejch, co tady byly dneska vyslechaný, se dámy rozvohnily do strašlivýho vobdivu k čestnému jednání pánů Dodsona a Fogga – těch dvou pánů, co teďka sedějí vedle vás.“ To samozřejmě připoutalo okamžitě pozornost k Dodsonu a Foggovi, kteří se tvářili jako vtělená ctnost.

„Právních zástupců žalobkyně,“ poznamenal pan doktor Buzfuz. „Nuže dobrá! Hovořily velmi pochvalně o čestném jednání pánů Dodsona a Fogga, právních zástupců žalobkyně, mám pravdu?“

„Tak, tak,“ přikývl Sam, „říkaly, jak to je vod nich strašně šlechetný, že se tý žaloby ujali jenom na špekulaci a nebudou si prej vůbec počítat outraty, ledaže se budou hojit na panu Pickwickovi.“

Při této velmi nečekané odpovědi se obecenstvo začalo znovu chichtat, kdežto Dodson a Fogg zrudli, jako když je krví poleje, naklonili se k doktorovi Buzfuzovi a chvatně mu šeptali co si do ucha.

„Máte úplně pravdu,“ pravil doktor Buzfuz se strojeným klidem. „Je zhola zbytečné, Vaše Milosti, abychom se pokoušeli dostat z nezdolné zbedněnosti tohoto svědka nějakou průkaznou výpověď. Nebudu obtěžovat soud tím, že bych svědkovi kladl ještě nějaké další otázky. Sestupte, pane.“

„Přál by si snad někerej jinej pán se mi na něco zeptat?“ tázal se Sam, když si zdvihl klobouk a velmi rozvážlivě se rozhlížel.

„Já ne, pane Wellere, děkuji vám,“ řekl doktor Snubbin se smíchem.

„Můžete sestoupit, pane,“ pravil doktor Buzfuz a mávl netrpklivě rukou. Sam tedy sestoupil, když věci pánů Dodsona

a Fogga natropil tolik škody, kolik jen mohl, a když o panu Pickwickovi řekl tak málo, jak jen mohl, což byl přesně záměr, který měl celou tu dobu na zřeteli.

„Nevidím příčiny, proč bych neměl přiznat, Vaše Milosti,“ řekl doktor Snubbin, „ušetří-li se tím výslech dalšího svědka, že pan Pickwick je zámožný pán na odpočinku, který vládne slušným hotovým jménem.“

„Velmi dobře,“ řekl doktor Buzfuz a založil opět dva listy, které se měly číst. „Pak nemám, co bych ještě dodal, Vaše Milosti.“

Potom se doktor Snubbin ujal obhajoby a promluvil k porotcům ve prospěch žalovaného; a proslovil velmi dlouhou a velmi důraznou řeč, chvalořeč, v níž zahrnul páně Pickwickovo chování i jeho povahu nejvyšší možnou chválou; ale protože naši čtenáři jsou s to učinit si o přednostech a zásluhách tohoto pána přesný úsudek daleko lépe, než ho kdy mohl být schopen doktor Snubbin, nepovažujeme za svou povinnost, abychom se o vývodech onoho učeného pána nějak zešíroka rozepisovali. Snažil se dokázat, že se předložené dopisy týkaly pouze páně Pickwickova oběda a příprav, které se měly v bytě vykonat před jeho návratem z některého zájezdu na venkov. Stačí, dodáme-li ještě všeobecně, že učinil pro pana Pickwicka všechno, co mohl nejlepšího; a nejlepší, jak podle neklamného svědectví starobylého pořekadla každý ví, je zkrátka nejlepší.

Pan soudce Stareleigh pak vše shrnul závěrem odedávna obvyklým a svrchovaně osvědčeným. Přečetl porotcům ze svých zápisků tolik, kolik se mu jich podařilo tak narychlo rozluštit, a doprovázel svědecké výpovědi zběžnými slovními poznámkami. Je-li v právu paní Bardellová, pak je nad slunce jasnější, že pan Pickwick je v nepravu. A pokládají-li svědectví paní Clupinsové za věrohodné, budou mu věřit; pakliže je za věrohodné nepokládají, nebudou mu věřit. Jsou-li přesvědčeni, že vskutku došlo k nedodržení manželského slibu, rozhodnou ve prospěch žalobkyně a přisoudí jí takovou náhradu škody, jakou uznají za vhodnou; pakliže jim naproti tomu připadá, že tu manželský slib nebyl vůbec nikdy vysloven, rozhodnou ve prospěch obžalovaného a osvobodí ho od jakéhokoli peněžního plnění. Potom se porota odebrala do své soukromé místnosti, aby se o věci poradila, a soudce se odebral do své soukromé místnosti, aby se posilnil skopovým gáblíčkem a sklenkou šery.

Uplynula čtvrt hodinka těhotná napjatým očekáváním; porota se vrátila sama, pro soudce došli. Pan Pickwick si nasadil brýle a s rozechvělým výrazem a silně rozbušeným srdcem hleděl na předsedu poroty.

„Pánové,“ řekla osoba v černém taláru, „jste ve výroku všichni jedné mysli?“

„Ano, jsme,“ odpověděl předseda poroty.

„Zní váš výrok pro žalobkyni nebo pro obžalovaného?“

„Pro žalobkyni.“

„A náhrada, kterou jste jí přiřkli, pánové?“

„Sedm set padesát liber šterlinků.“

Pan Pickwick si sundal brýle, pečlivě si utřel skla, složil je do pouzdra a uložil do kapsy; a když si pak nadmíru pečlivě natáhl rukavice, přičemž ani na okamžik nespustil oči z předsedy poroty, následoval bezmyšlenkovitě pana Perker a modrou úřední brašnu a vyšel ze soudní síně.

Zastavili se v přílehlé kanceláři, aby Perker zaplatil soudní poplatky; a tam se k panu Pickwickovi připojili jeho přátelé. Tam se také setkal s pány Dodsonem a Foggem, kteří si mnuli ruce se všemi známkami patrné spokojenosti.

„Nuže, pánové?“ prohodil pan Pickwick.

„Nuže, pane?“ opětoval Dodson za sebe i za společníka.

„Vy si asi myslíte, že dostanete své útraty, pánové, že?“ pravil pan Pickwick.

Fogg odpověděl, že to pokládají za dost pravděpodobné. Dodson se usmál a řekl, že se o to pokusí.

„Můžete to zkoušet a zkoušet a zase zkoušet, pánové Dodson a Foggu,“ pravil pan Pickwick prudce, „ale ze mě jaktěživo nedostanete jediný tróník útrat ani odškodného, i kdybych měl celý zbytek života strávit ve vězení dlužníků!“

„Ha, ha, ha!“ rozesmál se Dodson. „Však vy si to dobře rozmyslíte ještě dřív, než nadejde příští soudní termín, pane Pickwicku.“

„He, he, he! Na to se brzy podíváme, pane Pickwicku,“ šklebil se Fogg.

Pan Pickwick, jehož hněv zbavil řeči, se nechal odvést svým právním zástupcem a přáteli ze dveří a tam s jejich pomocí do drožky, kterou pro něho předem přivolal vždy pozorný Sam Weller.

Sam sklapl schůdky a chystal se právě vyskočit na kozlík, když ucítil lehký dotyk na rameni; ohlédl se a spatřil před sebou otce. Tvář starého pána zastíral truchlivý výraz, když vážně potřásal hlavou a řekl káravě:

„Šak sem věděl, co z toho pojde, dyž se to popadne za tenle konec. Ach, Samku, Samku, proč ste si jen nevobstarali alebi!“

KAPITOLA TŘICÁTÁ PÁTÁ,

*v níž si pan Pickwick pomyslí, že by udělal nejlépe,
kdyby odjel do Bathu, a proto tam také odjede*

„Ale přece, můj vzácný pane,“ řekl malý Perker, když ráno druhého dne po přelíčení stál v páně Pickwickově pokoji, „ale přece nemyslíte doopravdy – teď doopravdy a vážně a všechno po-
dráždění stranou – že nebudete ty útraty a odškodnění platit?“

„Ani troník,“ pravil pan Pickwick pevně, „ani troník!“

„Ať žijou zásady, jako povídal ten lichvář, dyž nechtěl prodloužit směnku,“ poznamenal pan Weller, který právě sklízel po snídani ze stolu.

„Same,“ pravil pan Pickwick, „buď tak hodný a jdi dolů.“

„Jak si přejou, milospane,“ odpověděl pan Weller, zařídil se podle páně Pickwickova jemného pokynu a odešel.

„Ne, Perkere,“ pravil pan Pickwick nadmíru vážně, „mí přátelé zde se mi už také snažili ten úmysl rozmluvit, ale marně. Budu si žít a počínat jako obvykle, dokud protivná strana ne-nabude podle zákona práva zahájit proti mně soudní exekuční řízení; a budou-li dost ničemní, aby to udělali, a dají mě uvrhnout do vězení, podrobím se s naprostou veselou myslí a s klidným srdcem. Kdy to mohou udělat?“

„Částku odškodného a prisouzených útrat, můj vzácný pane, mohou exekučně vymáhat hned v příštím soudním období,“ odpověděl Perker, „právě za dva měsíce ode dneška, můj vzácný pane.“

„Velmi dobře,“ pravil pan Pickwick. „Ale do té doby, milý příteli, ať už od vás neslyším o té věci ani slovíčko. A teď,“ pokračoval pan Pickwick a s dobromyslným úsměvem a s jiskrou v oku, kterou nemohly utlumit ani zakrýt žádné brýle na světě, se rozhlédl po přátelích, „zbývá pouze jediná otázka – kam se podíváme teď?“

Pan Tupman a pan Snodgrass byli srdnatostí svého přítele příliš dojati, aby něco odpověděli. Pan Winkle se dosud ze vzpomínek na svou svědeckou výpověď při přelíčení nevzpamatoval do té míry, aby mohl něco poznamenat k jakékoli otázce, a proto čekal pan Pickwick marně.

„Nuže,“ pravil pan Pickwick, „ponecháváte-li *mně*, abych navrhl cíl naší příští cesty, pak říkám Bath. Myslím, že nikdo z nás tam ještě nebyl.“

Nikdo z nich tam ještě nebyl; a poněvadž tento návrh vřele podporoval i Perker, který považoval za nejvýš pravděpodobné, že užije-li pan Pickwick trochu změny a zábavy, bude přístupnější a spíše si své rozhodnutí lépe promyslí a o vězení dlužníků bude smýšlet hůře, setkal se návrh s jednomyslným souhlasem. A hned také vypravili Sama do hostince U Bílého koně, aby zajistil pět míst v dostavníku, který vyjíždí zítra ráno o půl osmé.

Volná byla již jen právě dvě místa uvnitř a právě tři venku; Sam Weller je tedy zakoupil všechna, a když si s mužem u pokladny vyměnil několik zdvořilůstek na námět cínové půlkoruny, kterou od něho mezi vrácenými drobnými dostal, nastoupil opět zpáteční cestu k Jirímu se supem, kde pak měl až do noci plné ruce práce, aby stlačil šatstvo i prádlo na nejmenší možný objem a s vynaložením všeho řemeslnického důvtipu sestrojil rozmanité důmyslné pomůcky, jak udržet víka na kufrech, které neměly zámky ani panty.

Ráno druhého dne bylo pro cestování velmi nepříznivé – tíživé, mlhavé a sychravé. Z koní v dostavnicích, které měly vyjet a právě přijely přes město, se tak kouřilo, že cestující venku na voze nebylo ani vidět. Kameloti vypadali zplhlí a čpěli ztuchlinou; z klobouků prodavačů pomerančů, když strkali hlavu do dostavnickových oken, crčela voda a velmi osvěživě skrápěla cestující uvnitř vozu. Kramáři s dvacetidílnými kapesními noži sklápěli v zoufalství všechna želízka, prodavači kapesních notýsků dokazovali, že jejich zboží je vskutku kapesní, a měli jich plné kapsy. Řemínky k hodinkám i opékací vidličky se nabízely pod cenou a chránítka na tužky ani mycí houby nešly na odbyt vůbec.

Když fiakr zastavil, pan Pickwick a jeho přátelé ponechali Samu Wellerovi, aby zachránil zavazadla před sedmi nebo osmi nosiči, kteří se na ně zuřivě vrhli jako divoši; a jen pan Pickwick

zjistil, že přijeli asi o dvacet minut tuze brzy, uchýlil se s přáteli pod pohostinnou střechu čekárny pro cestující – posledního to útočiště sklíčených lidských srdcí.

Místnost pro cestující v hostinci U Bílého koně, jak se samo sebou rozumí, je neútulná, jinak by to také ani nebyla čekárna. Je to lokál po pravé straně budovy, do něhož přešel, jak se zdá, ctižádostivý kuchyňský krb, doprovázený buřičským pohrabáčem, uhelnými kleštěmi a lopatkou. Nízké přepážky dělí kvelb na kotce, aby se cestující mohli usadit jako v samovazbě, a celé jeho zařízení jsou hodiny, zrcadlo a živý číšník; tento poslední kus inventáře je chován v malém chlívku v koutě místnosti, v němž se oplachují sklenice.

V jednom z těchto kotců seděl právě v tu chvíli asi pětáctyřicetiletý muž s přísným pohledem, s lysým a lesklým temenem, s bujným porostem černých vlasů na spáncích i v týle a s černými huňatými licousy. Byl až po bradu upjatý v hnědém kabátě a velká sílskinová cestovní beranice, svrchník a plášť ležely na lavici vedle něho. Jakmile vešel pan Pickwick, vzhledl muž se vzpurným a panovačným výrazem kolem očí, který byl i nadmíru důstojný, od snídaně a zkoumavě si prohlížel nové příchozí; a když se na pana Pickwicka i jeho společníky vynadával, co srdce ráčilo, začal si pobzukovat jakousi melodii způsobem, který jako by říkal, že sice má podezření, že ho někdo chce napálit, ale s tím že si na něho nikdo nepřijde.

„Číšníku!“ zvolal pán s licousy.

„Prosím?“ odpověděl muž se špinavou tváří a s utěrkou rovněž takovou, když se vynořil z chlívka, o kterém již byla řeč.

„Ještě nějaké topinky!“

„Prosím, pane.“

„Ale aby byly s máslem, ano?“ řekl pán divoce.

„Hned to bude, pane,“ odpověděl číšník.

Pán s licousy si opět zanotoval polohlasně píseň týmž způsobem jako předtím, a zatím než přijdou topinky, popošel ke krbu, podebral si šosy kabátu, hleděl si na boty a dumal.

„Rád bych věděl, kde tenhle dostavník v Bathu staví,“ pravil pan Pickwick vlídnými slovy panu Winklovi.

„Hm – eh – jakže?“ řekl cizinec.

„Mluvil jsem pouze tady k příteli, pane,“ odpověděl pan Pickwick, vždy pohotový zapříst hovor. „Projevil jsem pouze zvěda-

vost, u kterého hostince v Bathu tenhle dostavník staví. Nemohl byste mi to říct snad vy?“

„Jedete do Bathu?“ zeptal se neznámý muž.

„Ano, pane, jedu,“ přisvědčil pan Pickwick.

„A ti ostatní pánové?“

„Ti tam jedou také,“ pravil pan Pickwick.

„Ale ne uvnitř – ať visím, jestli pojedete uvnitř!“ řekl neznámý.

„Všichni ne,“ pravil pan Pickwick.

„Ne, všichni ne,“ opakoval cizí pán důrazně. „Koupil jsem si dvě místa. Kdyby chtěli namačkat šest lidí do té mizerné škatule, kam se vejdu jen čtyři, vezmu si poštovní kočár a budu je žalovat. Zaplatil jsem jízdné. To nepůjde. Řekl jsem pokladníkovi, hned když jsem si kupoval lístky, že to nepůjde. Víím, že se takové věci děly; víím, že se dějí každý den; ale na mě si ještě nikdo nepřišel a už taky nepříjde. Čím líp mě kdo zná, tím líp to ví, ať mě hrom!“ Tu zuřivý pán velmi divoce zazvonil a řekl číšníkovi, aby raději koukal přinést topinky, než napočítá pět, sic uvidí, zač je toho loket.

„Snad mi dovolíte, drahý pane,“ pravil pan Pickwick, „abych podotkl, že se rozčilujete docela zbytečně. Vnitřní sedadla jsem koupil jenom dvě.“

„To slyším rád,“ řekl zuřivý pán. „Odvolávám, co jsem řekl. Nabízím vám svou omluvu. Tady je má vizitka. Dovolte, abychom se seznámili.“

„S největší radostí, pane,“ odpověděl pan Pickwick. „Máme společnou cestu a doufám, že nám bude společnost navzájem příjemná.“

„Doufám také,“ řekl prchlivý pán. „Ba víím to. Váš vzhled se mi zamlouvá, líbíte se mi. Vaši ruku a jméno, pánové! Poznejme se!“

Po této laskavé řeči došlo ovšem k výměně vlídných pozdravů a zuřivý pán pak hned oznámil přátelům stejně krátkými trhanými a úsečnými větami, že se jmenuje Dowler; že jede do Bathu pro zábavu; že dříve sloužil ve vojsku, ale nyní se věnuje samostatnému podnikání; že žije z výnosu podniku; že osoba, pro kterou vzal druhé místo, není nikdo méně vznešený než paní Dowlerová, jeho choť.

„Je to skvělá žena,“ řekl pan Dowler. „Jsem na ni hrdý. A mám proč.“

„Doufám, že budu mít potěšení, abych to mohl posoudit,“ pravil pan Pickwick s úsměvem.

„To budete,“ odpověděl Dowler. „Pozná vás. Bude si vás vážit. Ucházel jsem se o její přízeň za jedinečných okolností. Dobyl jsem ji ukvapenou přísahou. Takhle. Spatřil jsem ji; zamiloval jsem se do ní; nabídl jsem jí ruku; odmítla mě. – ‚Milujete jiného?‘ – ‚Neuvádějte mě do rozpaků!‘ – ‚Znám ho?‘ – ‚Znáte.‘ – ‚Tedy dobrá; zůstane-li zde, stáhnou z něho kůži.‘“

„Pane na nebi!“ zvolal pan Pickwick mimoděk.

„A stáhl jste tomu pánovi kůži, prosím?“ zeptal se pan Winkle s velmi bledou tváří.

„Napsal jsem mu dopis. Řekl jsem mu, že to je trapná věc. A to taky byla.“

„To jistě,“ poznamenal pan Winkle.

„Řekl jsem mu, že jsem dal slovo jako čestný muž, že z něho stáhnou kůži. Že je v sázce moje pověst. Že nemám na výběr. Že mi jako důstojníkovi Jeho Veličenstva káže čest, abych z něho stáhl kůži. Že té nezbytnosti sice lituji, ale musí se to stát. Byl přístupný důvodům. Pochopil, že pravidla vojenské služby jsou přísná. Ujel. Oženil jsem se s ní. Tu je vůz. To je její hlava.“

Při posledních slovech ukázal pan Dowler na dostavník, který právě přijel a z jehož otevřeného okénka vyhlížela celkem pěkná tvář v bledě modrém klobouku; prohlížela si lidi na chodníku a nejspíše hledala v zástupu prchlivého muže. Pan Dowler zaplatil svou útratu a s cestovní čepicí, svrchníkem i pláštěm se vyhrnul ven; a pan Pickwick a jeho přátelé šli za ním, aby si zajistili místa.

Pan Tupman a pan Snodgrass se usadili vzadu na dostavníku, pan Winkle si sedl dovnitř a pan Pickwick se chystal nastoupit za ním, když tu se Sam Weller přitočil k svému pánovi a s výrazem nejhlubšího tajemství mu šeptal do ucha, že by mu rád něco řekl.

„Nu, Same,“ pravil pan Pickwick, „co zas je?“

„Tady se děje nějaká všivárna, milospáne,“ odpověděl Sam.

„Copak?“ zeptal se pan Pickwick.

„Todlenc, milospáne,“ odpověděl Sam. „Všecko se mi zdá, milospáne, že na nás majitel tady toho dostavníku šije nějakou lumpárnu.“

„Jak to, Same?“ pravil pan Pickwick. „Cožpak nejsou naše jména v cestovní průvodce?“

„Copak vo to, mena sou napsaný né jenom v rajzecetli, milospane,“ odpověděl Sam, „ale jedno z nich namalovali dokonce na dvěře vozu.“ A při těch slovech ukázal na to místo na dvířkách dostavníku, kde zpravidla bývá jméno majitelovo; a vskutku, zlatými písmeny notných rozměrů se tam skvělo magické jméno PICKWICK!

„Pane na nebi!“ zvolal pan Pickwick, tou náhodou úplně ohromený, „to je opravdu prazvláštní!“

„To je, ale néni to eště všechno,“ řekl Sam a znovu upozorňoval pána na dvířka dostavníku. „Nemaj dost na tom, aby napsali Pickwick, ale daj před to eště Mojžíš; a tomu já říkám vylepšit křivdu potupou, jak povídal ten papoušek, co ho vodvezli z jeho rodný země a navrch ke všemu ho potom eště nutili, aby mluvil po anglicku.“

„Nu, divné to jistě je, Same,“ pravil pan Pickwick, „ale bude-li tu stát a povídat, přijdeme ještě o místo.“

„A to se s tím nebude vůbec nic dělat, milospane?“ zvolal Sam, celý vyjevený nad klidem, s nímž se pan Pickwick zřejmě chystal uvelebit ve voze.

„Dělat?“ podivil se pan Pickwick. „A co by se mělo dělat?“

„To nedostane nikdo za takovou drzost na hřbet, milospane?“ řekl pan Weller, který očekával, že by aspoň on měl dostat příkaz, aby na místě vyzval poštovského i vozku k pěstnímu zápasu.

„Samozřejmě ne,“ odvětil pan Pickwick rozhodně, „ani za nic. Vyskoč si hned na své místo!“

„Mám z toho vopravdu vítr,“ bručel si pro sebe Sam, když se otočil, „esli našemu pánovi nepřeskočilo v hlavě, poněvác jindá by nebyl takovou věc snes tak klidně. Doufám, že mu ten soud nepomát rozum, ale vypadá to s ním moc bledě, moc bledě.“ Pan Weller potřásl vážně hlavou; a je hodno poznamenání jako příklad, jak dalece si tu věc bral k srdci, že už nepromluvil ani slovíčko, dokud dostavník nedojel ke kensingtonskému mýtu – neboť vydržet tak dlouhou dobu mlčet byl úkaz, který lze u něho považovat za věc dotud věru nevídanou.

Cestou se nepříhodilo nic, co by zasluhovalo zvláštní zmínku. Pan Dowler vyprávěl rozmanité kratochvilné historky, jež všechny svědčily o jeho osobním udatenství a šílené odvaze, a stále se dovolával paní Dowlerové, aby je potvrdila; a paní Dowlerová pokaždé uvedla v podobě dodatečné vysvětlivky nějaký

pozoruhodný fakt nebo okolnost, kterou pan Dowler buď zapomněl, nebo ze skromnosti o ní snad pomlčel, neboť tyto dodatky směřovaly ve všech případech k tomu, aby ukázaly, že pan Dowler je dokonce ještě znamenitější muž, než se líčí sám. Pan Pickwick a pan Winkle poslouchali s velkým obdivem a chvílemi rozmloovali s paní Dowlerovou, osůbkou velmi roztomilou a půvabnou. A tak se při historkách pana Dowlera a kouzelných půvabech paní Dowlerové, při dobrém rozmaru pana Pickwicka a pozorném poslouchání pana Winkla cestující uvnitř dostavníku bavili celou cestu velmi družně.

Cestující venku si vedli tak, jako si obvykle počínají ti, kdo sedí venku. Na začátku každého úseku byli velmi veselí a povídaví, uprostřed velmi mrzutí a ke konci pak opět velmi veselí a čilí. Byl tam mladý pán v kaučukovém plášti, jenž celý den kouřil doutníky; a byl tam jiný mladý pán v čemsi, co vypadalo jako karikatura zimníku, který si zapaloval doutník za doutníkem, ale protože mu hned po druhém bafnutí bylo vždy zřejmě nevolno, zase je hned odhazoval, když si myslel, že se nikdo nedívá. Byl tam třetí mladý muž na kozlíku, jenž chtěl dělat znalce dobytka, a vzadu seděl starý muž, který se dobře vyznal v zemědělství. Neustále se ozývala křestní jména lidí v pracovních halenách a bílých šubách, které poštovský zval, aby se svezli, a kteří znali kdekteřeho koně i vozku na cestě i široko kolem; a pak byl oběd, který by byl býval laciný za půlkorunu za osobu, kdyby ho jen byl přiměřený počet osob stačil včas sníst. A v sedm hodin večer se pan Pickwick, jeho přátelé i pan Dowler s chotí odebrali do vykázaných soukromých pokojů v hotelu Bílý jelen naproti Velkému vřídlu v Bathu, kde by mohl člověk považovat číšníky podle obleků omylem za westminsterské kůrové zpěváčky, kdyby nemařili ten klamný dojem tím, že se chovají mnohem slušněji.

Sotva bylo nazítří ráno po snídani sklizeno ze stolu, přinesl číšník navštívenku pana Dowlera s prosbou, aby jim s jejich dovolením směl představit přítele. Vzápětí po odevzdání vizitky se objevil pan Dowler a přiváděl přítele hned s sebou.

Jeho přítel byl roztomilý mladý muž, nemnoho starší než padesát, ve velmi světlém bledě modrém kabátě s blýskavými knoflíky, v černých nohavicích a v zrcadlově lesklých střevících nad všechno pomyšlení jemňoučkých. Z krku mu viselo na krátké široké černé stužce sklíčko ve zlaté obroučce; v levé ruce lehce

svíral zlatou tabatěrku; na rukou se mu blyštěl nespočet zlatých prstenů; a na fíži košile se mu třpytila velká diamantová jehlice, zpracovaná ve zlatě. Měl zlaté hodinky a zlatý kotevní řetěz s velkými zlatými přívěsky a v ruce držel ohebnou ebenovou hůlku s těžkým zlatým knoflíkem. Prádlo nemohl mít bělejší, jemnější ani naškrobenější, paruku lesklejší, černější ani zkadeřenější. Šňupal „Knížecí směr“, používal voňavky *bouquet du roi*. Rysy obličeje ladil do úsměvu, který vůbec nemizel; a zuby měl v pořádku tak dokonalém, že i na krátkou vzdálenost bylo lze jen stěží rozeznat falešné od pravých.

„Pane Pickwicku,“ řekl pan Dowler, „můj přítel, blahorodý pán Angelo Cyrus Bantam, magister ceremoniarum Bantam – pan Pickwick. Račte se seznámit.“

„Vítejte do Bááthu, pane. Vskutku vzácný host. Bááth vás vřele vítá, pane. Je tomu už dávno – velmi dávno, pane Pickwicku, co jste pil zdejší vodu. Zdá se to celý věk, pane Pickwicku. Za-jí-ma-vé!“

S těmito výlevy se blahorodý mistr ceremoniář Angelo Cyrus Bantam chopil páně Pickwickovy ruky, nepouštěl ji ze své a ustavičně hrbil záda v jedné pokloně za druhou, jako by se vskutku nemohl odhodlat ruku zas pustit, neboť mu to způsobí bolestnou trýzeň.

„Je tomu opravdu velmi dávno, co jsem pil zdejší vodu,“ odpověděl pan Pickwick. „protože pokud má paměť sahá, nikdy jsem tu ještě nebyl.“

„Nikdy v Bááthu, pane Pickwicku!“ zvolal velmistr obřadník a v úžasu pustil páně Pickwickovu ruku. „Nikdy v Bááthu! He! He! Pane Pickwicku, vy jste čtverák. To není špatné, to není špatné. Dobře, dobře. He, he, he! Za-jí-ma-vé!“

„K vlastní hanbě musím přiznat, že mluvím úplně vážně,“ pravil pan Pickwick. „Opravdu jsem tu ještě nikdy nebyl.“

„Ó, chápu,“ zvolal velmistr obřadník, radostí jakoby celý bez sebe. „Ano, ano – dobře, dobře – čím dále tím lépe. Vy jste ten pán, o kterém jsme tu slyšeli. Ano, známe vás, pane Pickwicku, známe vás.“

„To ty zprávy o soudu v těch prožluklých novinách,“ pomyslel si pan Pickwick. „Všechno už o mně vědí.“

„Jste ten pán, který bydlí v Clapham Greenu,“ pokračoval Bantam, „který ztratil vládu v údech, když se po požití portské-

ho vína neprozřetelně nastydl; který se pro prudké bolesti nemohl vůbec hnout a dal si stočit čtyřicetistupňovou vodu z Královského pramene do láhví a přivést ji až do své ložnice v Londýně, kde se v ní koupal, zakýchal si a ještě týž den se uzdravil. Velmi za-jí-ma-vé!“

Pan Pickwick uznal s povděkem poklonu, kterou tato domněnka obsahovala, ale přece jen měl dost sebezapření, aby ji odmítl; a využil příležitosti, když se velmistr obřadník nakrátko odmlčel, požádal o dovolení, aby směl představit své přátele pana Tupmana, pana Winkla a pana Snodgrasse. Toto představení uchvátilo mistra ceremoniáře potěšením a ctí.

„Bantame,“ řekl pan Dowler, „pan Pickwick a jeho přátelé jsou tu návštěvou. Musí se zapsat. Kde je kniha hostí?“

„Kniha významných hostí v Bááthu bude dnes ve dvě hodiny vyložena ve vřídelní dvoraně,“ odpověděl mistr ceremoniář. „Přivedete naše přátele do té skvělé budovy, abych měl možnost získat jejich vlastnoruční podpisy?“

„Přivedu,“ přisvědčil Dowler. „Ale naše návštěva trvá už tuze dlouho. Je čas, abychom šli. Za hodinu se zase vrátím. Pojdme!“

„Dnes večer tu máme ples,“ řekl mistr ceremoniář, a když vstal k odchodu, chopil se opět páně Pickwickovy ruky. „Plesy v Bááthu jsou chvíle urvané ráji; okouzlují hudbou, krásou, elegancí, módou, dvorností – a – především nepřítomností hostí z obchodnických kruhů, které nelze s představou ráje vůbec nijak sloučit a kteří pořádají vlastní zábavy každých čtrnáct dní v Obecním domě, což je, nejmírněji řečeno, za-jí-ma-vé! Moje účta, moje účta!“ A když celou cestu ze schodů nepřestal ujišťovat, že ho seznámení navýsost uspokojilo, vrcholně potěšilo, svrchovaně uchvátilo a že mu nejvyšší měrou lichotilo, nastoupil blahorodý lázeňský majordomus Angelo Cyrus Bantam, magister ceremoniarum, do velmi elegantního kočáru, který na něho čekal u vrat, a odhrčel.

V udanou hodinu se pan Pickwick a jeho přátelé odebrali v Dowlerově doprovodu do společenské dvorany a zapsali se do knihy hostí. Takový příklad blahosklonnosti uchvátil Angela Bantama ještě víc než co jiného předtím. Vstupenky na večerní ples pro celou společnost je tam měly již čekat, ale protože nebyly ještě hotové, pan Pickwick přes všechno odmítání a námítky Angela Bantama rozhodl, že pro ně ve čtyři hodiny odpoledne

pošle Sama do majordomova domu na Queen Square. Když se trochu prošli městem a dospěli k jednomyslnému úsudku, že se Sadová třída velmi nápadně podobá strmým ulicím, jaké člověk vidá ve snu a které nemůže za živý svět zdolat, vrátili se k Bílému jelenu a vypravili Sama za úkolem, za nímž ho pán slíbil poslat.

Sam Weller si nasadil velmi nenuceným a půvabným způsobem klobouk, zastrčil si ruce do kapes kazajky, velmi rozvážným a klidným krokem zamířil na Queen Square a pohvizdoval si cestou některé písničky, jež se tou dobou právě těšily největší oblibě, ale upravené zbrusu novými motivy k provozování na nástrojích tak ušlechtilých, jako je hřeben nebo flašinet. Když došel na Queen Square k číslu, kam ho poslali, přestal hvízdát a bujně zabušil na dveře; vzápětí mu otevřel urostlý lokaj s napudrovanou parukou a ve skvostné livreji.

„Vostává tady pan Bantam, kamaráde?“ zeptal se Sam Weller, kterého ani za mák nezarazil lesk nádhery, která se najednou zjevila jeho zraku v osobě lokaje s napudrovanou hlavou a skvělou livřejí.

„Proč, mladý muži?“ zněla pánovitá otázka lokaje s napudrovanou parukou.

„Poněvác a jelikož, esli tady bydlí, tak mu dejte tudle vizitku a vyřiďte, že pan Weller čeká, víme?“ řekl Sam. Dořekl, vešel do síně, jako by se nechumelilo, a posadil se.

Lokaj s napudrovanou hlavou práskl velmi prudce dveřmi a velmi vznešeně se zakabonil; ale jak prásknutí dveřmi, tak i zamračení se docela minuly účinkem na Sama, který si se všemi vnějšími známkami kritického souhlasu bedlivě prohlížel mahagonový stojan na deštníky.

Způsob, jak pán přijal vizitku, zřejmě zapůsobil na lokaje s napudrovanou hlavou příznivě ve prospěch Sama, neboť když se s prázdnýma rukama opět vrátil, vlídně se usmíval a řekl, že odpověď bude ve chvíliče hotova.

„Dobrá, dobrá,“ pravil Sam. „Řekněte starému pánovi, aby se proto nezapotil. Žádnej kvalt, pane Velikán, mám už voběd v sobě.“

„Obědváte časně, pane,“ poznamenal lokaj s napudrovanou hlavou.

„Vypozoroval jsem, že mi pak večere líp jede,“ odpověděl Sam.

„Jste v Bathu už dlouho, pane?“ tázal se lokaj s napudrovanou hlavou. „Neměl jsem dosud potěšení o vás slyšet.“

„Eště sem tady neudělal žádnou extrovní senzaci,“ odpověděl Sam, „poněvác já i vostatní panstvo sme přijeli teprv včera večír.“

„Je tu pěkně, pane,“ podotkl lokaj s napudrovanou hlavou.

„Zdá se,“ utrousil Sam.

„Příjemná společnost, pane,“ poznamenal lokaj s napudrovanou hlavou. „Služebnictvo vesměs velmi příjemné, pane.“

„To bysem řek,“ pravil Sam, „přátelský, nelíčený chlapíci, co nenadělaj žádný řeči.“

„Ó, docela tak, opravdu, pane,“ řekl lokaj s napudrovanou hlavou, který si vyložil Samova slova jako velkou poklonu. „Opravdu docela tak. Také si někdy popřejete, pane?“ zeptal se velký lokaj a vytáhl malou tabatěrku s liščí hlavou na víčku.

„Ale ne bez kejchnutí,“ odpověděl Sam.

„Ano, je to opravdu těžké, pane, to přiznám,“ řekl velký lokaj. „Ale dá se toho docílit postupně, pane. Nejlépe se to naučíte na kávě. Nosíval jsem v tabatěrce kávu velmi dlouho, pane. Vypadá skoro úplně jako rapé, pane.“

Vtom však ostrý hlas zvonku přiměl lokaje s napudrovanou hlavou k postupné nutnosti zastrčit liščí hlavu zas do kapsy a s pokorným výrazem si pospíšet do páně Bantamovy „pracovny“. (A mimochodem, potkali jste už v životě někdo člověka, aby neměl nějaký odlehlý kumbál, kterému říká „pracovna“, třebaže jakživ nic nečte ani nepíše?)

„Tady je odpověď, pane,“ řekl lokaj s napudrovanou hlavou. „Obávám se, že vám bude připadat nepohodlně velká.“

„To nevádí,“ odpověděl Sam a přijal dopis s malou přílohou. „Je docela možný, že to má vyčerpaná nátura právě eště unese.“

„Doufám, že se ještě uvidíme, pane,“ řekl lokaj s napudrovanou hlavou, mnul si ruce a doprovázel Sama ze dveří.

„Ste strašně laskavej, pane,“ odpověděl Sam. „Ale neunavujte se nad svý síly, buďte tak dobřej. Jen považte, čím ste povinovanéj společnosti, a nedejte se ztejrat vod moc práce. Pro blaho svejch spolubližních se pěkně šetřte, co můžete; jen si pomyslete, co by ve vás svět ztratil!“ A s těmito dojemně pečlivými slovy se Sam rozloučil.

„To je opravdu velmi zvláštní mladík,“ řekl si lokaj s napudrovanou hlavou, když hleděl za Samem s výrazem, který nad slunce jasněji svědčil o tom, že si z něho nemůže nic vybrat.

Sam neřikal vůbec nic. Zamrkal, zavrtěl hlavou, usmál se a zase mrkl a s výrazem, který jako by nasvědčoval, že ho něco velmi pobavilo, kráčel vesele pryč.

Přesně dvacet minut před osmou hodinou vystoupil toho večera blahorodý pán Angelo Cyrus Bantam, lázeňský magister ceremoniarum, z kočárku před dveřmi společenské dvorany v téže paruce, s týmž skličkem, s týmž hodinkami a přívěsky, s týmž prsteny, s touž jehlicí v náprsnice a s touž hůlkou. Jediné pozorovatelné změny na jeho zevnějšku byly, že si oblékl ještě bleděmodřejší kabát s bílou hedvábnou podšívkou, černé přiléhavé spodky, černé hedvábné punčochy, lakové střevice a bílou vestu a že byl, možno-li, ještě o poznání navoněnější.

V tomto úboru a v přesném plnění důležitých povinností svého veledůležitého úřadu zaujal lázeňský ceremoniář stanoviště v čele dvorany, aby vítal hosty.

Protože Bath byl plný, společnost i šestipence za čaj se hrnulý plným proudem. Šum přemnohých hlasů a ohlas přečetných kročejů v plesové síni, v dlouhé karetní herně, v osmihranné karetní herně, na schodištích a na chodbách úplně omamoval. Róby šustěly, pera vlála, světla zářila a klenoty se třpytily. Zaznívala hudba – nikoliv čtverylková kapela, neboť ta ještě nespustila – ale hudba lehkých drobných krůčků, tu a tam promíšená jasným zurčivým smíchem – tlumeným a něžným, ale na poslech velmi příjemným, vychází-li ze ženského hrdla, ať už v Bathu, nebo jinde. Ze všech stran svítily jiskrné oči, rozzářené příjemným očekáváním; a kamkoli se člověk podíval, všude se zástupem půvabně nesla nějaká kouzelná postava, a sotva zmižela zraku, už ji nahradila jiná stejně čarovná.

V čajovém salóně a kolem karetních stolků posedávalo a postávalo množství divných starých dam a vetchých starých pánů, kteří přetřásali všechny drobné klípky a skandálky dne s rozkoší a chutí, jež vydávala dostatečné svědectví o tom, jak ohromné potěšení jim toto zaneprázdnění poskytuje. Mezi těmito skupinami byly i tři čtyři mamá, chtivé ženichů pro dcery; naoko se věnovaly úplně jen hovoru, jehož se účastnily, ale nezapomínaly co chvíli vrhnout po straně starostlivý pohled po dce-

ruškách, které měly na paměti mateřskou radu, aby co nejlépe využily svého mládí, a začaly proto již malinko flirtovat hledáním založených šál, navlékáním rukaviček, odkládáním šálků a podobnými zdánlivými maličkostmi, které jsou samy o sobě sice nepatrné, ale mohou zkušeným koketkám přinést překvapivý úspěch.

Poblíž dveří a v odlehlých koutech lelkovaly všelijaké hloučky pošetilých mladíků, kteří stavěli na odiv různé odrůdy nezralosti a hlouposti, bavili všechny rozumné lidi kolem svým fanfarónstvím a domýšlivostí a byli šťastni v domněnku, že jsou předmětem všeobecného obdivu. Moudré to a milosrdné navštívení, proti němuž jistě žádná dobrá duše nebude brojit.

A konečně na několika ze zadních lavic, kde se uvelebily na celý večer, seděly rozličné svobodné dámy, které již překročily kritický zlom života; a poněvadž netančily, protože pro ně nebylo kavalírů, ani nehrály karty, aby je nikdo nepokládal za ženy beznadějně propadlé staropanenství, byly v příznivém postavení, že mohly vyvrhovat mrvu z oka bližních a ve svém břevna nevidět. Slovem tedy, mohly pomlouvat kdekoho, neboť tam byl kdekdo. Byla to podívaná na veselí, lesk a nádheru; na skvostně oblečené lidi, skvělá zrcadla, lesklé podlahy sypané klouzkem, mnohoramenné svícny a voskovice; a po celém tom divadle se od místa k místu ladně a hebce šinula, hned té skupině se pokorně klaněla, hned jiné důvěrně kynula a na všechny se blahosklonně usmívala vyfintěná postava blahorodého pána Angela Cyra Bantama, mistra ceremoniáře.

„Zajděte si do čajového salónu. Napijte se za svých šest penčí. Nalévají horkou vodu a říkají tomu čaj. Vypijte to,“ pobídl hlasitě pan Dowler pana Pickwicka, který vcházel v čele malé společnosti a vedl si pod paží paní Dowlerovou. Pan Pickwick zabočil do čajového salónu a pan Bantam, sotva ho zahlédl, propletl se zástupem a nadšeně ho vítal.

„Drahý můj pane, je mi velkou ctí! Jaká čest pro celý Bááth!“ Paní Dowlerová, jste ozdobou sálu. Blahopřeji vám, taková péra! Za-jí-ma-vé!“

„Je tu někdo?“ zeptal se Dowler nedůvěřivě.

„Někdo? Celá elita Bááthu. Pane Pickwicku, vidíte tu dámu v mušelinovém turbanu?“

„Tu tlustou starou dámu?“ zeptal se pan Pickwick nevinně.

„Pst, drahý pane – v Bááthu není nikdo tlustý ani starý. – To je ovdovělá lady Snuphanuphová.“

„Opravdu?“ pravil pan Pickwick.

„Nikdo menší, mohu vás ujistit,“ řekl mistr ceremoniář. „Pst. Pojdte trochu blíž, pane Pickwicku. Vidíte toho skvěle oblečeného mladého muže, který sem právě míří?“

„Toho s dlouhými vlasy a neobyčejně nízkým čelem?“ zeptal se pan Pickwick.

„Právě toho. V tu chvíli nejbohatší mladý muž v Bááthu. Mladý lord Mutanhed.“

„To snad ne?“ podivil se pan Pickwick.

„Ano. Okamžiček, a uslyšíte jeho hlas, pane Pickwicku. Jistě se zastaví na slovíčko. Ten druhý pán, který jde s ním, v červené vestičce a s tmavým knírem, je urozený pán Crushton, jeho důvěrný přítel. Jak se máte, mylord?“

„Stvašné vedvo, Bantame!“ odpovědělo jeho lordstvo.

„Je vskutku velmi teplo, mylord,“ přisvědčil ceremoniář.

„Zapeklité,“ potvrdil urozený pán Crushton.

„Viděl jste poštovní kočárek jeho lordstva, Bantame?“ zeptal se urozený pán Crushton po krátkém odmlčení, za něhož se mladý lord Mutanhed snažil upřeným pohledem uvést pana Pickwicka do rozpaků a pan Crushton přemítal, o čem by asi jeho lordstvo dovedlo hovořit nejlépe.

„Božítku, ne,“ odpověděl lázeňský majordomus. „Poštovní kočárek! Jaký skvělý nápad! Za-jí-ma-vé!“

„Má ty dobvoto!“ zvolalo jeho lordstvo. „Myslel jsem, že každý viděl můj nový poštovní kočávek; je to stvašně hezká, voztomilá, nejvozkošnější hvačička, jaká kdy jezdila na čtyrech kolech. Natfená na čeuveno s kvémovým stvakoušem.“

„A s opravdovou schránkou na dopisy, prostě se vším všudy,“ dodal urozený pán Crushton.

„A vpředu má sedátko s železným zábvadlíčkem pvo kočího,“ dodalo jeho lordstvo. „Onehdy váno jsem si s ním vyjel v čeuveném kabátě do Bvistolu a dva sluhové jeli čtvrt míle za mnou; a namoutě věvu, lidé vybíhali z chalup a zastavovali mě, jestli pvý nejsem pošta. Pvimovní, pvimovní!“

Tě historce se jeho lordstvo velmi upřímně zasmálo a posluchači ovšem také. Potom se lord Mutanhed zavěsil do úslužného pana Crushtona a oba spolu odešli.

„Roztomilý mladý muž, jeho lordstvo,“ poznamenal lázeňský ceremoniář.

„Vskutku,“ prohodil pan Pickwick suše.

Poněvadž tanec již začal, žádného dalšího představování nebylo zapotřebí a všechny předběžné přípravy byly hotovy, maestro Angelo Bantam se ujal pana Pickwicka a vedl ho do karetní herny.

Právě v okamžiku, když vstoupili, ovdovělá lady Snuphanuphová a ještě dvě jiné dámy starožitného a whistomilného vzeřízení bezradně postávaly nad neobsazeným hracím stolem; a sotva spatřily pana Pickwicka, provázeného Angelem Bantamem, významně se po sobě podívaly, neboť viděly, že pan Pickwick je právě osoba, kterou potřebují do hry jako čtvrtého.

„Můj drahý Bantame,“ řekla ovdovělá lady Snuphanuphová lichotně, „najděte nám někoho příjemného jako čtvrtého, budete tak hodný.“ A protože se pan Pickwick v tu chvíli náhodou díval jinam, pohodila vznešená dáma hlavou k němu a výmluvně sraštila čelo.

„Můj přítel pan Pickwick, mylady, bude zajiště velmi šťasten. Věru, věru, za-jí-ma-vé!“ řekl mistr ceremoniář, aby vyhověl jejímu pokynu. „Pan Pickwick – lady Snuphanuphová – paní plukovnicková Wugsbyová – slečna Bolová.“

Pan Pickwick se uklonil každé z dam, a když viděl, že není vyhnutí, sejmul karty. Pan Pickwick se slečnou Bolovou se pak jali hrát proti lady Snuphanuphové a paní plukovnickové Wugsbyové.

Právě když se na začátku druhé hry ukázal trumf, vběhly do místnosti dvě mladé dámy a postavily se každá z jedné strany k paní plukovnickové Wugsbyové, kde trpělivě čekaly, až se partie dohraje.

„Nu, Jano,“ řekla paní plukovnicková Wugsbyová a obrátila se k jedné z dívek, „co je?“

„Přišla jsem se zeptat, mamá, jestli smím tančit s nejmladším panem Crawleym,“ zašeptala hezčí a mladší z obou dívek.

„Proboha, Jano, jak tě jen může něco takového napadnout?“ odpověděla mamá rozhorleně. „Slyšela jsi přece už tolikrát, že jeho otec má ročně osm set, které s jeho smrtí odpadnou. Stydím se za tebe. Ani za nic.“

„Mamá,“ zašeptala druhá, která byla mnohem starší než sestra a velmi nevkusně ustrojená. „Představili mi lorda Mutanheda. Řekla jsem mu, že myslím, že nejsem zadaná, mamá.“

„Ty jsi můj sladký brouček, miluško,“ odpověděla paní plukovníková Wugsbyová a poklepala dcerušku zlehka vějířem na líčku, „a tobě mohu vždycky věřit. Je strašlivě bohatý, drahousku. Bůh ti žehnej!“ S těmi slovy políbila paní plukovníková Wugsbyová velmi láskyplně starší dceru, káravě se zamračila na druhou a dala se do rovnání karet.

Ubohý pan Pickwick! Ještě nikdy v životě nehrál s třemi zběhlými, náruživými kartáři. Hrály tak zoufale ostře, že ho až celé ho vylekaly. Zanesl-li chybnou kartu, pohled slečny Bolové bodal jako celá zbrojnice dýk; zaotálel-li maličko, aby si rozmyslel, kterou kartu by měl správně zahrát, zvrátila se lady Snuphanuphová nazad do křesílka a s výrazem, v němž se mísila netrpělivost s útrpností, se usmívala na paní plukovníkovou Wugsbyovou, nad čímž paní plukovníková Wugsbyová krčila jen rameny a pokašlávala, jako by chtěla říci, že je zvědavá, vynechá-li jejich společník vůbec. A na konci každé hry se pak slečna Bolová s chmurným pohledem a vyčítavým vzdechem ptala, proč pan Pickwick neobrátil kára nebo nezanesl trefy nebo nepřebil piky nebo nešetřil srdce nebo proč netrumfoval nebo nevynesl eso nebo nepodnesl pod krále nebo zkrátka neudělal to nebo ono; a pan Pickwick naprosto nebyl s to, aby na všechny ty vážné výtky uvedl jakékoli ospravedlnění, neboť tou dobou mu již celá hra vypadla nadobro z paměti. Také přicházeli lidé a přihlíželi hře a to pana Pickwicka rozptylovalo a zneklidňovalo. Kromě toho všeho odváděl ještě pozornost rušný hovor, vedený poblíž stolu Angelem Bantamem a dvěma slečnami Matinterovými, které si jako podivínské panny nesmírně předcházely ceremoniáře v naději, že jim přece jen opatří nějakého společníka, který vybývá. To všechno dohromady spolu s hlukem a vyrušováním, jak lidé přicházeli a odcházeli, způsobilo, že pan Pickwick hrál velmi špatně, špatně mu také padala karta; a když asi deset minut po jedenácté přestali hrát, vstala slečna Bolová od stolku značně rozčilená a v proudu slz a v nosítkách se odebrala rovnou domů.

Jakmile se k panu Pickwickovi opět přidali jeho přátelé a do jednoho ho ujišťovali, že příjemnější večer snad v životě ještě nestrávili, doprovodil je pan Pickwick k Bílému jelenu; a sotva si teplým douškem spravil náladu, lehl si a téměř zároveň usnul.

KAPITOLA TŘICÁTÁ ŠESTÁ,

*jejímž zlatým hřebem, jak poznáme, bude autentické
znění pověsti o princí Bladudovi, jakož i krajně
podivná nehoda, která stihla pana Winkla*

Poněvadž pan Pickwick zamýšlel pobýt v Bathu alespoň dva měsíce, považoval za výhodnější najmout na tu dobu pro sebe i přátele byt v soukromí; a protože se jim naskytla vhodná příležitost získat za mírnou cenu hořejší část domu na Royal Crescentu, která byla větší, než potřebovali, paní a pan Dowlerovi se nabídli, že si jednu ložnici a jeden obývací pokoj najmou pro sebe. Tomuto návrhu se neprodleně dostalo příznivého přijetí a netrvalo ani tři dny, a všichni již bydlili v novém bytě, když pan Pickwick začal s krajní horlivostí pít léčebnou vodu. Pan Pickwick pil vodu soustavně. Vypil čtvrt penty před snídaní a pak šlapal do kopce; po snídani vypil další čtvrt penty a pak šlapal z kopce; a po každé nové čtvrtině penty prohlašoval pan Pickwick nanejvýš vážnými a důraznými slovy, že se cítí mnohem lépe, nad čímž projevovali jeho přátelé nesmírnou radost, ačkoli předtím vůbec nepozorovali, že by mu něco bylo.

Velká vřidelní síň je prostorná dvorana, zdobená korintskými sloupy, estrádou pro hudbu, hracími hodinami od mistra Tomáše Tompiona, sochou slavného arbitra elegantiarum Beau Nashe a zlatým nápisem, který by si měli vzít k srdci všichni vodopitci, neboť se dovolává jejich dobročinnosti ve prospěch záslužného lidumilného zřízení. Je tam velký nálevní stůl s mramorovou nádrží, odkud lázeňský zřízenec nabírá vodu, a je tam i velký počet nažloutle zakalených sklenic, z nichž hosté pijí; a vidět, s jakou vytrvalostí a vážností vodu polykají, je pohled věru povznášející a potěšitelný. Nedaleko jsou lázně, v nichž se část hostů koupe; a pak hraje kapela, jako by ostatním blahopřála, že to mají už za sebou. Je tam ještě jiná vřidelní síň, kam se vozí neduživí pánové i dámy na tak úžasné rozmanitých kolečkových židlích a vozících, že každému dobrodružnému odvážlivci, který tam zajde s plným počtem prstů u nohou, hrozí vážné nebezpečí, že o ně přijde; a je ještě třetí síň, kam chodí lidé klidní, protože je méně hlučná než obě ostatní. Všude se promenuje nezměrné množství lidí o berlích i bez nich, o holi i bez ní a všude kypí hovor a živá zábava.

Ráno co ráno se hosté, kteří pravidelně dodržovali pitnou léčbu, a mezi nimi také pan Pickwick, setkávali ve vřidelní síni, vypili svou čtvrtpintu a šli na zdravotní procházku. Při odpolední promenádě se scházela velkolepá společnost, v níž se skvěli lord Mutanhed a urozený pán Crushton, ovdovělá lady Snuphanuphová, paní plukovníková Wugsbyová a všichni významní lidé i všichni ranní vodopitci. Pak vycházeli na procházku nebo si vyjížděli v kočáře nebo se dávali strkat v kolečkových křeslech a opět se setkávali. Potom páni chodívali do čítáren a setkávali se tam s částí společnosti. Potom odcházeli domů. Hrál-li se toho dne divadlo, setkávali se znovu v divadle; byla-li nějaká večerní zábava, setkávali se ve společenských salónech; a nebylo-li ani divadlo, ani večírek, sešli se druhý den. Denní program byl velmi příjemný, i když snad s mírným nádechem jednotvárnosti.

Po dni stráveném podle tohoto programu seděl jednou pan Pickwick v pokoji sám, neboť jeho přátelé si již šli lehnout, a zapisoval si do deníku, když ho nenadále vyrušilo jemné zaklepání na dveře.

„Promiňte laskavě, pane,“ řekla paní Craddocková, jejich bytná, když strčila hlavu mezi dveře, „nepřejete si už nic, pane?“

„Děkuji, už nic, madam,“ odpověděl pan Pickwick.

„Moje děvče už šlo spát, pane,“ řekla paní Craddocková, „a pan Dowler je tak laskavý a říká, že na paní Dowlerovou počká sám, protože myslí, že zábava hned tak brzy neskončí; tak jsem si myslela, kdybyste už nic nepotřeboval, pane Pickwicku, že bych si šla lehnout.“

„Ovšem, jen jděte, madam,“ odpověděl pan Pickwick.

„Přeji vám dobrou noc, pane,“ řekla paní Craddocková.

„Dobrou noc, madam,“ opětoval pan Pickwick.

Paní Craddocková zavřela za sebou dveře a pan Pickwick se pustil zase do psaní.

Za půl hodiny byl pan Pickwick se zápisky hotov; osušil pečlivě poslední stránku o pijavý papír, zavřel deník, podšívkou na spodku šosu otřel pero a otevřel zásuvku kalamářové skříňky, aby je tam opatrně vložil. V zásuvce bylo několik listů dopisního papíru, dost hustě popsaných a složených tak, že nadpis, psaný pěknou vypsanou rukou, bylo na první pohled vidět. Poněvadž z něho poznal, že to není soukromý dopis, a poněvadž se zdálo, že se rukopis týká Bathu a je přitom velmi krátký, pan Pickwick

listy rozložil, rozžal svíčku v přenosném svícnu pro ložnici, aby se dobře opálila, než dočte, a když si přitáhl křeslo blíž k ohni, četl:

Pravá pověst o princí Bladudovi

Ještě před necelými dvěma sty lety byl na jedněch veřejných lázních v tomto městě nápis k uctění památky jeho mocného zakladatele, slavného prince Bladuda. Ten nápis však doba zatím vyhladila.

Mnoho set let před tou dobou se z pokolení na pokolení přenášela stará pověst, že se tento jasný princ, stížený ranou malomocenství, po návratu z Athén, kde sklídl bohatou žeň vědění, stranil dvora svého královského otce a ve sklíčenosti ducha obcoval s rolníky a vepři. Ve stádě (tak vyprávěla pověst) byl vepř vážného a důstojného vzezření, k němuž princ choval přátelskou náklonnost – neboť sám byl také moudrý –, vepř pozorného a zdrženlivého chování; vepř vysoko povznesený nad své spoluvepře, jejichž chrochtání znělo hrozně a kteří zle kousali. Mladý princ zhluboka vzdychal, když hleděl na tvář toho majestátního vepře; myslel na svého královského otce a oči se mu zamžily slzami.

Tento moudrý vepř se rád převaloval v hlubokém mazlavém bahně. Nikoliv v létě, jako to nyní dělají obyčejní vepři, aby se ochladili, a jak to již dělávali i v těch dávných dobách (což je důkaz, že světlo civilizace se již začínalo rozbřeskovat, třebaže ještě chabě), ale i za chladných, nevlídných dnů v zimě. Kůži měl vždy tak hladkou a pleť v tváři tak čistou, že se princ rozhodl zkusit očistné vlastnosti téže vody, které používal jeho přítel. Udělal tedy pokus. Pod černým bahnem bublalo bathské vřídlo. Vykoupal se, uzdravil se. Pospíšil si k otcovu dvoru, poklonil se mu co nejlépe, rychle se zase vrátil sem a založil toto město a jeho proslulé lázně.

Hledal vepře se vši vroucností dávného přátelství – ale běda! Prameny byly jeho smrt. Neprozřetelně užil lázně příliš horké a – našeho přírodozpytce nebylo! Po něm přišel Plinius, který se rovněž stal obětí žíznivé touhy po vědění. –

Taková bývala pověst. Poslechněte si nyní pravou:

Před mnoha a mnoha staletími se skvěl ve velké slávě znamenitý a věhlasný Lud Hudibras, král britský. Byl to mocný

panovník. Když kráčel, země se třásla; tak mohutné byl postavy. Jeho lid se slunil v záři jeho tváře; tak byla rudá a blyskná. Byl vskutku král každým coulem. A byla ho těch coulů slušná řádka, neboť ačkoliv nebyl tuze velký, měl pozoruhodný objem a couly, které mu chyběly do výšky, nahrazoval šířkou v pase. Mohl-li se s ním jakýmkoli způsobem porovnávat některý degenerovaný mocnář novější doby, řekl bych, že by tím osvěceným vladařem mohl být jedině bájný král Cole.

Tento dobrý král měl královnu, která mu před osmnácti lety povila syna, jemuž dali jméno Bladud. Dali ho do základní školy v říši otcově, kde pobyl do svých deseti let, a potom ho pod ochranou spolehlivého legáta poslali do Athén, aby tam své vzdělání vybrousil; a protože na tamější škole neúčtovali zvláštní přirážku, zůstal-li tam žák přes prázdniny, aniž vyžadovali předběžné oznámení, chtěl-li žák vystoupit, zůstal tam celých dlouhých osm let. Když ta léta vypršela, vyslal jeho královský otec dvorního maršálka, aby vyrovnal účet a přivezl syna domů; a když to dvorní maršálek vykonal, přijal ho dvůr s jásotem a ihned ho dal na odpočinek.

Jakmile král Lud spatřil prince, svého syna, a viděl, že dospěl v tak pěkného a urostlého jinocha, ihned ho napadlo, jak znamenité by bylo, kdyby ho bez průtahů oženil, aby se jeho potomci stali nástrojem k udržení slavného Ludova rodu na věčné časy, až do nejposlednějších dnů světa. Maje toto na zřeteli, vypravil zvláštní poselstvo, složené z vysokých šlechticů, kteří neměli zrovna nic určitého na práci a toužili po výnosném zaměstnání, k sousednímu králi a žádal ho, aby svou krásnou dceru dal za manželku jeho synovi; zároveň ho ujistil, že si toužebně přeje setrvat se svým královským bratrem v poměru navýsost přátelském, ale kdyby se nemohli na uzavření tohoto sňatku spolu shodnout, že by musel sáhnout k nepříjemné nutnosti a vtrhnout do jeho království a vyloupat mu oči. Na to druhý král (jenž byl z obou slabší) odpověděl, že cítí k svému královskému příteli a bratru za všechnu jeho dobrotu a velkomyslnost nesmírnou vděčnost a že jeho dcera se mileráda za prince provdá, kdykoli se principi Bladudovi zlíbí si pro ni přijet a odvést si ji.

Sotva se tato odpověď donesla do Británie, hned se všecek národ opojně rozjásal. Na všech stranách nebylo slyšet nic než hlahol radovánek a hodokvasů – kromě cinkotu peněz, které lid

platil výběrcím královských berní na úhradu výloh se šťastnou svatbou. A tenkrát se právě stalo, že král Lud, který seděl vysoko na trůně obklopen dvořanskou radou, v překypění citů vstal a nařídil nejvyššímu soudnímu komořímu, aby dal přinést nejlepší vína a zavolal dvorní pěvce a pištce; projev to milosti, jež nevědomost starodávných kronikářů připisovala králi Coleovi těmi proslulými verši, v nichž se Jeho Veličenstvo líčí, jak

*káže sobě dýmku, káže sobě džbán,
káže přivést i svých hudců tré.*

Což je do nebes volající nespravedlnost k památce krále Luda a nepoctivé vychvalování ctností krále Colea.

Ale uprostřed všech těch rušných slavností a radovánek byl jeden člověk, který neokusil jiskřivého vína, když teklo proudem, ani netančil, když pištci hudli. Nebyl to nikdo jiný než sám princ Bladud, na oslavu jehož štěstí právě v tu chvíli všecek lid pouštěl uzdu svému hrdlu a žilou své kapse. Věc byla ta, že se princ, který jako na smrt zapomněl na nesporné právo ministra zahraničních věcí zamilovat se za něho, zatím již o své vůli a proti všem dosavadním zásadám politiky i diplomacie zamíloval a tajně zaslíbil krásné dceři urozeného Athénana.

Tu vidíme pádný příklad jedné z rozmanitých výhod civilizace a kultivovanosti. Kdyby byl princ žil v dobách pozdějších, byl by se možná bez váhání oženil s nevěstou, kterou mu vybral otec, a pracoval potom vážně k tomu, aby se zbavil břemene, jež na něho tak těžce dolehlo. Byl by se mohl pokusit zlomit manželce srdce tím, že by ji soustavně urážel a zanedbával; nebo kdyby ji byly statečný duch jejího pohlaví a hrdé vědomí tolika utrpených křivd posilovaly, aby všechno to zlé nakládání vydržela, byl by možná usiloval o její bezživotí, aby se jí tak zbavil účinně. Ale žádný z těchto způsobů úlevy nevstoupil princ Bladudovi na mysl, a proto si vyžádal soukromé slyšení a všechno otci vypověděl.

Výsadním právem králů od nepaměti je, že vládnou všemu a vším, jen svým vášním ne. Král Lud vzplál strašlivým hněvem, vyhodil korunu do stropu a zase ji chytil – neboť v tehdejších dobách nosili králové korunu na hlavě a neměli ji schovanou v Toweru – dupal, bušil se do hlavy, nemohl pochopit, jak se mu

potomek vlastní krve může takhle vzpouzet, a nakonec zavolal strážce a rozkázal, aby se prince chopily a okamžitě ho vsadily do žaláře ve vysoké věži; byl to postup, jehož dávní králové obvykle užívali u synů, když jejich manželské tužby náhodou netíhly týmž směrem jako záměry otcovy.

Když princ Bladud úpěl ve vysoké věži již skoro rok a jeho tělesnému zraku se nenaskýtal nic lepšího než vyhlídka na kamennou zeď a jeho duševnímu zraku nic než vyhlídka na dlouhé věznění, začal zcela pochopitelně uvažovat o tom, jak by utekl, což se mu po mnohaměsíčních přípravách také podařilo uvést ve skutek; byl přitom tak ohleduplně rozvážlivý, že jídelní nůž zanechal v žalářnickově srdci, aby snad ubožák (který měl rodinu) neupadl do podezření, že mu při útěku pomáhal, a aby ho rozzuřený král po zásluze nepotrestal.

Panovník nad ztrátou syna zrovna šlel. Nevěděl, na kom by si zchladil žáhu i žal, až si naštěstí vzpomněl na dvorního maršálka, který prince přivezl domů, a hned ho zkrátil jak o penzi, tak i o hlavu.

Zatím putoval mladý princ pěšky a v dobrém přestrojení po otcově říši a ve všem soužení ho utěšovala a posilovala sladká představa athénské dívky, která byla nevědomky příčinou jeho krutých útrap. Jednoho dne se zastavil v jakési dědině, aby si odpočinul, a když viděl, že se tam na obecní louce radostně tančí a ze všech očí září veselí, odvážil se zeptat jednoho z rozjařených vesničanů, který stál nablízku, proč se tak radují.

„Ó, cizince,“ zněla odpověď, „což nevíš o prohlášení, které právě vydal náš milostivý král?“

„Prohlášení? Ne. Jaké prohlášení?“ opáčil princ – anť putoval po vedlejších a málo užívaných cestách a nevěděl tudíž pranic, co se dělo na hlavních silnicích, pokud tehdy jaké byly.

„Inu,“ odvětil vesničan, „ta cizí dáma, kterou si chtěl vzít náš princ, se vdala za cizího šlechtice ze své vlasti; a král to dal vyhlásit a kromě toho nařídil velké lidové veselice, protože teď se ovšem princ Bladud zase vrátí a vezme si nevěstu, kterou mu vybral otec a o které jde jedna řeč, že září krásou jako polední slunce. Na tvé zdraví, pane. Bůh žehnej králi!“

Princ nečekal, aby slyšel víc. Prchal odtamtud a vrhl se do nejhustších houštin nejbližšího lesa. A dál a dál putoval dnem i nocí, při palčivém slunci i bledé studené luně, suchým poled-

ním parnem i sychravým chladem noci, šerým svitem časného jitra i rudou září večerních červánků. Tak málo dbal času i toho, kam ho nohy nesou, že místo aby došel do Athén, kam měl namířeno, zbloudil ze své cesty tolik, že došel do Bathu.

Na místě, kde dnes stojí Bath, nebylo tehdy žádné město; nebylo tu jediné stopy po lidském obydlí ani známky po lidském životě, jež by tak mohla slout; byl tu však týž ušlechtilý kraj, táž širá rozloha hor a údolí, táž krásná vodní stuha, která se vine v nedohlednou dál; tytéž vysoké hory, které jako strasti života ztrácejí svou drsnost a nevlídnost a zdají se jen schůdné a přívětivé, hledíme-li na ně s odstupem a zastírá-li je trochu jasná jitřní mlha. Dojat sličnou krásou krajiny, vrhl se princ do svěží trávy a smáčel si naběhlé nohy slzami.

„Ó!“ zvolal nešťastný Bladud, sepal ruce a pozdvihl zkomoucený zrak k nebi, „kéž by má pouť končila zde! Kéž by tu tyto slzy úlevy, v nichž nyní truchlím nad zmařenou nadějí a zhrzenou láskou, plynuly v klidu a míru navěky!“

Jeho přání nebylo oslyšeno. Bylo to v dobách pohanských bohů, kteří někdy brávali lidi za slovo s pohotovostí v některých případech krajně trapnou. Pod nohama se mu rozevřela země, princ se propadl do zejícího jícnu a země se nad jeho hlavou zas ihned na věčné časy zavřela kromě místa, jímž jeho horké slzy tryskaly ze země a odkud od té doby až na naše časy nepřestaly prýstit ani na okamžik.

Je pozoruhodné, že až do dnešních dnů přichází do Bathu rok co rok značné množství starších dam a pánů, které osud zklamal a nepopřál jim souputníka životem, a téměř stejně mladých lidí, kteří po životním druhu dychtí, aby pili z pramenů, z nichž čerpají vydatnou posilu a útěchu. Tato skutečnost je nejvyšším uznáním blahodárnosti slz prince Bladuda a pádně dotvrzuje pravdivost této pověsti.

Když pan Pickwick dospěl ke konci tohoto krátkého rukopisu, několikrát si zív, pečlivě zase listy složil, vrátil je opět do zásuvky s psacím náčiním a potom s výrazem, který jevil nesmírnou únavu, zažehl svíčku v ručním svícnu a zamířil nahoru do ložnice.

Jak mívával ve zvyku, cestou se zastavil u dveří páně Dowlerových a zaklepal, aby mu mohl popřát dobrou noc.

„Á!“ řekl Dowler, „už jdete na kutě? Rád bych už šel taky. Strašná noc! Takový vítr, co?“

„Hrozný,“ pravil pan Pickwick. „Dobrou noc.“

„Dobrou noc.“

Pan Pickwick odešel do své ložnice a pan Dowler se zase usadil v křesle u krbu, aby splnil ukvapený slib, že nepůjde spát, dokud se jeho choť nevrátí domů.

Je málo věcí trapnějších než na někoho do noci čekat, zvlášť když ten někdo je na zábavě. Bezděky myslíte na to, jak rychle jim tam ubíhá čas, který se vám vleče tak pomalu; a čím víc na to myslíte, tím víc klesá vaše naděje, že se očekávaný vrátí brzy. Když tak sedíte v noci sami, také hodiny tikají jaksi tuze hlasitě a připadá vám, jako by vám tělo pod košilí oprádky pavučiny. Nejprve vás cosi zasvědčí na pravém koleně a pak vás stejný pocit podráždí na levém. Sotva si sednete jinak, už to zase cítíte v rukou; a když se dost navrtíte a napřekládáte údy do všemožných roztodivných poloh, začne vás náhle ještě hůře svědět nos a drbete ho a drbete, jako byste si ho chtěli udrbat – a není pochyby, že byste si ho udrbali, kdyby to šlo. Také oči jsou vám jen na obtíž; a knot jedné svíčky naroste do délky půl druhého palce, než očistíte knot druhé. To i různé jiné mrzuté maličkosti, které vám jdou na nervy, činí z delšího nočního čekání v době, kdy všichni ostatní už odešli spát, všechno jiné, jenom ne radostnou kratochvíli.

To si právě také myslel pan Dowler, když tak seděl u krbu, vřel rozhořčením a nevrážil na celou tu nelidskou společnost na večírku, která ho zdržuje od nočního odpočinku. Ani mu nijak nezlepšila náladu vzpomínka, že si brzy navečer zamluvl, že ho bolí hlava, a zůstal proto doma. Nakonec – když několikrát po sobě klesl v dřímotě hlavou hluboko kupředu k ohni a vzpamatoval se ještě právě včas, aby se prudce narovnal a uchránil popálení v obličeji – dospěl pan Dowler k rozhodnutí, že se půjde natáhnout na postel v zadním pokoji a bude ovšem přemýšlet, nikoliv spát.

„Spím vždycky tvrdě,“ řekl si pan Dowler, když si lehal na postel. „Musím zůstat vzhůru. Myslím, že tady klepání uslyším. Ano. Věděl jsem to. Slyším strážníka. Právě jde kolem. Teď ho slyším slaběji. Ještě slaběji. Zahýbá za roh. Á!“ A když pan Dowler došel až sem, zahrnul také za roh, před nímž tak dlouho váhal, a tvrdě usnul.

Hodiny odbíjely právě třetí, když se na Royal Crescentu objevila nosítka s paní Dowlerovou uvnitř, nesená jedním malým tlustým a jedním velkým a hubeným nosičem, jimž dalo hodně práce, aby udrželi zpříma sebe, o nosítkách ani nemluvě. Ale v té vysoké poloze a zvlášť na obloukovitém prostranství, kde se vítr točil a všechno dokola vymetal, jako by chtěl vyrvat i dlažební kameny, běsnil víchr plnou silou. Nosiči byli ze srdce rádi, když mohli nosítka postavit a dvakrát důkladně zaklepat na domovní dveře.

Čekali, ale nikdo nepřicházel.

„Se mi zdá, že služebnictvo je už v Morfusovo náruči,“ řekl malý nosič a ohříval si ruce u pochodně, nesené světloňošem, který je provázel.

„Dyby je jen pořádně zmáčk a probudil,“ poznamenal k tomu velký nosič.

„Zaklepteje ještě jednou, prosím vás, ano?“ volala paní Dowlerová z nosítek. „Prosím vás, zaklepteje několikrát.“

Malý nosič by byl velmi rád měl celou tu práci co nejrychleji za sebou; vystoupil tedy na schod a čtyřikrát nebo pětkrát zabouřil dvojatě klepadlem do dveří jako na poplach, přičemž se každé jednotlivé zaklepání skládalo z osmi až deseti úderů; dlouhán zatím poodstoupil do cesty a díval se po oknech, neobjeví-li se někde světlo.

Nikdo nepřicházel. Všude bylo ticho a tma jako předtím.

„Můj ty bože!“ zvolala paní Dowlerová. „Musíte klepat ještě, prosím vás!“

„Tady není zvonek, paní, nebo je?“ zeptal se malý nosič.

„Ale je,“ přihlásil se k řeči tentokrát světloňoš. „Šak už zvoním bůhvíjak dlouho.“

„To je jenom rukojeť,“ řekla paní Dowlerová, „zvonek je rozbitý.“

„Rozbitý by měly mít hlavy ty sloužící tady,“ zabručel dlouhán.

„Musím vás obtěžovat, abyste laskavě klepali ještě dál, prosím vás,“ řekla paní Dowlerová s krajní zdvořilostí.

Malý nosič zaklepal ještě několikrát, ale bez sebemenšího účinku. Pak ho vystřídal dlouhán, kterému už začala docházet trpělivost, a bez přestávky bušil do dveří dvojitém klepáním po dvou úderech jako listonoš, který se zbláznil.

Konečně začal pan Winkle snít, že je v klubu a členové se chovají tak buřičsky a neukázněně, že předseda musí mocně a dlouho bušit do stolu, aby zjednal pořádek; potom se mu vybavil jakýsi mlhavý obraz dražební síně, kde není kupců, kteří by přihazovali, a kde dražební vyvolavač přiklepává všechno sobě; a konečně se mu začalo zdát, že snad není ani tak docela nemožné, aby někdo byl na ulici a klepal na domovní dveře. Aby však měl úplnou jistotu, zůstal ještě asi deset minut potichu v posteli a poslouchal; a když napočítal takových dvaatřicet nebo třiatřicet zaklepání, pokládal to za prokázané a velmi si pochvaloval, že je tak ostražitý.

„Buch, buch – buch, buch – buch, buch – bu, bu, bu, bu, bu, buch!“ bouřilo klepadlo.

Pan Winkle vyskočil z postele a velmi zvědav, co se asi děje, obul si chvatně punčochy a trepky, zahalil se do županu, zapálil si svíčku v ručním svícnu od nočního knůtku, který blikal ve výklenku v krbu, a spěchal dolů.

„Někdo už konečně de, paní,“ řekl malý nosič.

„Bejt tak za ním a mít v ruce šídlo!“ zahučel dlouhán.

„Kdo je tam?“ volal pan Winkle a vyvěšoval řetěz.

„Dlouho se nevyptávej, hlavo gipsová,“ odpověděl velmi nevrle dlouhán, který považoval za samozřejmé, že tazatel je sluha, „a radši vodevř.“

„Heleď, pospěš si, lenochode uchrouněná,“ dodal druhý nosič na povzbuzenou.

Pan Winkle, ještě mátožně rozespalý, uposlechl bezděky rozkazu, pootevřel dveře a vystrčil hlavu. První věc, kterou spatřil, byla rudá záře světloňošovy pochodně. Náhlý strach, že snad dům je v plamenech, ho polekal tak, že prudce otevřel dveře dokořán, zdvihl si svíčku nad hlavu a zacívil se vytřeštěně před sebe, neboť nevěděl docela jistě, je-li předmět před ním nosítková židle nebo hasičská stříkačka. V tom okamžiku zadul mocně vítr, svíčka zhasla, nezadržitelný tlak vystrčil pana Winkla ven na schůdky a dveře s hlasitým třesnutím zapadly.

„No, mladíče, teď to vymňouk!“ řekl malý nosič.

Pan Winkle spatřil v okénku nosítek kousek dámské tváře; proto se prudce obrátil a vši silou a mocí začal bušit klepadlem a jako smyslů zbavený volal na nosiče, aby nosítka zase odnesli.

„Odneste je, odneste je!“ volal pan Winkle. „Tady někdo vychází z vedlejšího domu – vezměte mě do nosítek! Schovejte mě! Udělejte něco se mnou!“

Celou tu dobu se třásl zimou jako list, a kdykoli zdvihl ruku ke klepadlu, vzdouval mu vítr župan způsobem svrchovaně nepřijemným.

„Zrovna sem přicházejí po Crescentu lidé. Jsou mezi nimi dámy; zakryjte mě něčím. Postavte se přede mnou!“ řval pan Winkle. Ale nosiči se kutáleli smíchy a byli příliš vyčerpaní, aby mu mohli poskytnout sebemenší pomoc, a dámy přicházely každým okamžikem blíž.

Pan Winkle naposledy zoufale zaklepal; dámy už byly jenom o několik domů dál. Odhodil zhaslou svíčku, kterou celou tu dobu držel nad hlavou, a vrhl se jako střela k nosítkům, v nichž seděla paní Dowlerová.

Konečně však uslyšela klepání a hlasy také paní Craddocková; zdržela se jenom chvíličky, než si vzala na hlavu něco slušivějšího než noční čepce, a pak seběhla dolů do okna průčelního pokoje, aby se přesvědčila, je-li to očekávaná dáma. Otevřela okno právě v okamžiku, kdy se pan Winkle hnál k nosítkům; a sotva zahlédla, co se dole děje, spustila rázem mocný a zoufalý křik a zapřísahala pana Dowlera, aby ihned vstal, protože mu manželka utíká s nějakým pánem.

Tu pan Dowler vyletěl z postele prudce jako gumový míč, přičítal se do průčelního pokoje a doběhl k oknu právě ve chvíli, kdy pan Pickwick rázně otevřel své; a první věc, která se naskytla jejich zraku, byla postava pana Winkla, kterak právě mizí v nosítkách.

„Stráž!“ řval pan Dowler vztekle. „Zadržte ho – držte ho – nepouštějte ho – zavřete ho tam, než seběhnu dolů. Podříznu mu krk – podejte mi nůž – od ucha k uchu, paní Craddocková – ano, podříznu!“ A když se vytrhl rozječené bytné i panu Pickwickovi, popadl rozzuřený manžel dezertní nožík a vyřítel se na ulici.

Ale pan Winkle na něho nečekal. Sotva mu dolehla k uším strašlivá hrozba bojovného Dowlera, vyskočil z nosítek stejně rychle, jak do nich skočil, odhodil pantofle do jízdní dráhy, vzal nohy na ramena a uháněl obloukem po Crescentu s Dowlerem a strážníkem těsně v patách; udržoval si stále náskok, a když obíhal prostranství již podruhé, dveře domu zely dokořán; vrhl

se dovnitř, zabouchl je Dowlerovi přímo před nosem, vyběhl do své ložnice, zamkl za sebou dveře, zabarikádoval je umývacím stolkem, prádelníkem a stolem a sbalil si několik nejnnutnějších drobností, aby se připravil na útěk s prvními paprsky ranního slunce.

Dowler přiběhl až k jeho dveřím a skrze klíčovou díрку se zaklínal, že ze svého skálopevného rozhodnutí nesleví a hned první věc ráno podřízne panu Winklovi krk; a když se uklidnil hluchý zmatek hlasů v obývacím pokoji, mezi nimiž bylo zřetelně slyšet páně Pickwickovy konejšivé zásahy ve prospěch smírlivého řešení, obyvatelé domu se rozešli do ložnic a všude zase zavládlo ticho.

Není nepravděpodobné, že se nás bude někdo ptát, kde celou tu dobu byl pan Weller. Kde byl, povíme hned v příští kapitole.

KAPITOLA TŘICÁTÁ SEDMÁ

Řádně omlouvá páně Wellerovu nepřítomnost tím, že popisuje večírek, na který byl pozván a kam také šel; rovněž vypravuje, jak ho pan Pickwick pověřil choulostivým a důležitým posláním soukromého rázu

„Pane Wellere,“ řekla paní Craddocková ráno toho svrchované rušného dne, „tady vám přišlo psaní.“

„To je moc divný,“ pravil Sam, „skorem mám strach, že se něco stalo, poněvác se nepamatuju na žádnýho pána z kruhu mejch známějch, co by doved něakej napsat.“

„Možná že se přihodilo něco neobyčejného,“ poznamenala paní Craddocková.

„Muselo by to bejt něco už vopravdu moc nevybějného, aby to z někerýho mýho známýho vymáčklo psaní,“ odpověděl Sam a zavrtěl pochybovačně hlavou, „nic menčího než něakej přírodní votřes, jak povídal ten mladej pán, co na něj trhnul psotník. Vod otecka to bejt nemůže,“ pokračoval Sam a díval se na adresu. „Ten píše dycky tiskacíma písmenama, pokavad vím, poněvác se naučil psát z těch velkejch plakátů v poštovskejch štacích. Je to vopravdu moc divný, vodkaď todle psaní může bejt.“

Při těch slovech dělal Sam totěz, co lidé velmi zhusta dělávají, když nevědí určitě, kdo jim to píše – prohlížel si pečeť, potom

přední stranu, pak zadní stranu, potom všechny hrany dokola a pak znovu adresu; a jako poslední pomoc ho napadlo, že by se snad mohl podívat dovnitř a zjistit pisatele z obsahu.

„Je to na papíře se zlatou vořízkou,“ řekl Sam, když dopis rozkládal, „a pečeť je z bronzového pečírvosku, přimáčknutýho vočkem domovního klíče. No uvidíme.“ A s velmi vážnou tváří četl pan Weller zvolna toto sdělení:

Elitní kroužek bathských sloužících si klade za čest pozvati pana Wellera a vyprošuje si jeho vzácnou společnost dnes večer k přátelskému sajrě, pozůstávajícímu z vařené skopové kýty s obvyklou přílohou. Sajrě se bude podávat přesně o půl desáté večer.

Pozvánka byla přílohou jiného dopisu, který zněl:

Pan Jan Smauker, pán, který měl před několika dny potěšení poznati pana Wellera v domě jejich obapolného známého pana Bantama, prosí, aby pan Weller laskavě přijal přiložené pozvání. Přijde-li pan Weller v devět hodin k panu Janu Smaukerovi, bude pan Jan Smauker mít potěšení pana Wellera představit.

Jan Smauker

Jako adresa bylo na obálce pouze: „Vážený pan Weller, u pana Pickwicka“; a v závorce v levém rohu byla jako vysvětlivka pro doručitele slova „spodní zvonek“.

„No,“ řekl Sam, „todle je přeci jenom krapet silný. Jaktěživ sem eště neslyšel, aby se vařený kejtě říkalo sajrě. Rád bysem věděl, jak by říkali pečený.“

Ale přesto se Sam už dalšími úvahami o té věci nezdržoval, odebral se bez prodlení k panu Pickwickovi a požádal ho o dovolení, aby se pro ten večer směl vzdálit, v čemž mu také pan Pickwick ochotně vyhověl. S tímto dovolením a s klíčem od domu v kapse vyšel Sam Weller krátce před udanou dobou a volným krokem zamířil ke Queen Square. Sotva tam došel, spatřil ke své radosti pana Jana Smaukera, jak si kousek dál podpírá napudrovanou hlavu o kandelábr a kouří přitom z jantarové špičky doutník.

„Jak se daří, pane Wellere?“ řekl pan Jan Smauker a jednou rukou si přitom půvabně nadzvihl klobouk a druhou jemně

pokynul Samovi blahosklonným mávnutím. „Jak se daří, pane?“

„No, lepčí se to, lepčí,“ odpověděl Sam. „A jakpak se vynacházíte vy, drahejší příteli?“

„Jen tak tak,“ pravil Jan Smauker.

„Aha, to ste nejspíš přesmoc pracoval,“ poznamenal Sam. „Esli sem se toho nebál! To víte, to se nevyplácí. Nesmíte se tý svý přílišný horlivosti tolik podávat.“

„Od toho to snad ani tak není, pane Wellere,“ odpověděl pan Jan Smauker, „jako spíš od špatného vína; skoro si myslím, že jsem nadměrně užíval.“

„Hm, tak to teda je?“ řekl Sam, „to je strašně šeredná nemoc.“

„Ale to víte, pane Wellere, to pokušení,“ namítl pan Jan Smauker.

„Hm, to se ví,“ přikývl Sam.

„Když se člověk octne v samém víru společnosti, pane Wellere, to víte,“ pravil pan Jan Smauker s povzdechem.

„To je vopravdu hrozný,“ potvrdil Sam.

„Ale tak to už dopadá vždycky,“ pravil pan Jan Smauker. „Když vás osud zavede do veřejného života a veřejného postavení, pane Wellere, musíte se připravit na to, že budete stát tvář v tvář pokušením, s kterými se jiní lidé nesetkávají.“

„Zrovna podle říkával můj strejc, dyž začal veřejnosti šenkovat,“ poznamenal Sam, „a měl, chudák stará, svatou pravdu, poněvác netrvalo ani čtvrt roku a měl z pití smrt.“

Pan Jan Smauker se zatvářil velmi hněvivě nad tím, že ho někdo přirovnává k zmíněnému nebožtíkovi, ale protože se na Samově klidném obličejí nehnul ani jediný sval, rozmyslel si to a hleděl opět přívětivě.

„Snad abychom raději už šli,“ pravil pan Smauker, když se podíval na měděné hodinky, které odpočívaly na dně hluboké kapsičky a které vytáhl na denní světlo za černou šňůrku, na jejímž druhém konci byl měděný klíček.

„Snad abysme šli,“ odpověděl Sam, „sic eště to sajré rozvažej a bude zkažený.“

„Pil jste naši vodu, pane Wellere?“ vyptával se Samův společník, když kráčeli k High Street.

„Jednou,“ odpověděl Sam.

„A jaká se vám zdála, pane?“

„Zdála se mi ukrutně neřádká,“ odpověděl Sam.

„Aha,“ pravil pan Jan Smauker, „vám se asi nezamlouvala ta alkalická chuť, ne?“

„Vo tomle bysem ani zrovna moc nevěděl,“ řekl Sam. „Mně spíš připadalo, že tak asi chutná vopodeldok nebo jako dyby jeden blízal horkou žehličku.“

„To je právě ta alkaličnost, pane Wellere,“ poznamenal pan Jan Smauker zvysoka.

„No, esli to je vono, pak je to strašně nevýrazný slovo a nic víc,“ řekl Sam. „Může bejt, ale já nejsem v alchémii zrovna moc silnej, a tak nemůžu nic říkat.“ A tu si k velkému zděšení pana Jana Smaukera začal Sam Weller hvízdát.

„Dovolte laskavě, pane Wellere,“ pravil pan Jan Smauker, těmi svrchovaně neušlechtilými zvuky mučivě ztrápený, „smím vám nabídnout rámě?“

„Děkuju, ste moc laskavej, ale já vás vo něj nechci připravit,“ odpověděl Sam. „Já si rači strkám ruce do kapes, esli vám to nevadí.“ Sotva dořekl, učinil Sam slovo skutkem a hvízdal si ještě mnohem hlasitěji než předtím.

„Tudy,“ pravil jeho nový přítel, jemuž se zřejmě velice ulevilo, když zabočili do postranní ulice, „co nevidět tam budeme.“

„Že by?“ řekl Sam, jehož se ani v nejmenším nedotklo oznámení, že je už tak velmi blízko elitního kroužku bathských sloužících.

„Ano,“ potvrdil pan Jan Smauker. „Nemusíte se znepokojovat, pane Wellere.“

„To taky ne,“ odpověděl Sam.

„Uvidíte několik velmi pěkných livrejů, pane Wellere,“ pokračoval pan Jan Smauker, „a někteří z pánů se vám možná budou v první chvíli zdát trochu upjatí, víte, ale oni brzy roztají.“

„To je vod nich moc hezký,“ řekl Sam.

„A víte,“ hovořil dál pan Jan Smauker s výrazem vznešeně ochránčovským, „a víte, že jste cizí, budou k vám z počátku možná trochu drsní.“

„Ale nebudou snad přesmoc ukrutný, co?“ zeptal se Sam.

„Ne, ne,“ odpověděl pan Jan Smauker, vytáhl liščí hlavu a vzal si delikátní šňupeček. „Někteří z naší společnosti jsou vtípalkové, víte, a budou si vás dobírat, ale nesmíte si z toho nic dělat, nesmíte si z toho nic dělat.“

„Budu koukat, abysem se nedal a těm šampiónům vtipu se ubránil,“ řekl Sam.

„To je správné,“ pravil pan Jan Smauker, zastrčil zase liščí hlavu a svou vypjal, „budu při vás.“

Zatím došli k malému hokynářskému krámku a pan Jan Smauker do něho vešel; Sam ho následoval, a sotva se octl za jeho zády, začal se na plné kolo a velmi nehorázně šklebit a jevil i jiné neklamně známky toho, že je v nejvyšší záviděníhodném stavu niterného veselí.

Prošli hokynářským krámkem, v malé chodbičce za ním odložili klobouky na schody a pak vstoupili do menšího pokoje, kde se páně Wellerovým zrakům zjevila plná nádhera večera.

Uprostřed pokoje byla tabule ze dvou stolů k sobě přirazených, prostřená třemi nebo čtyřmi ubrusy rozličného stáří i rozličné čistoty, jež byly upraveny tak, aby vypadaly pokud možno jako jeden kus, jak to jen okolnosti připouštěly. Na nich ležely jídelní přístroje pro šest nebo osm osob. Střenky některých nožů byly zelené, jiné červené a některé žluté; a protože všechny vidličky byly černé, byl barevný dojem neobyčejně působivý. Talíře pro příslušný počet hostů se hřály ve výklenku krbu a hosté se hřáli před ním; hlavním a nejdůležitějším z nich se zdál obtloustlý pán v jasně rudém kabátě s dlouhými šosy, živě červenými kalhotami a třírohým kloboukem, který stál zády k ohni a patrně právě přišel, neboť kromě toho, že měl třírohý klobouk ještě na hlavě, třímal v ruce i dlouhou hůl, jakou pánové jeho povolání obyčejně držívali v šikmé poloze nad střechou kočáru.

„Servus, Smaukere, dej pac, hošku,“ řekl pán v třírohém klobouku.

Pan Smauker zaklesl ohnutý poslední článek malíčku pravé ruky do zahnutého malíčku pána s třírohým kloboukem a poznamenal, že ho velmi těší, když vidí, jak dobře vypadá.

„Inu, říkají mi, že zrovna kvetu,“ řekl muž v třírohém klobouku, „a je to věru div. Chodím už celých čtrnáct dní dvě hodiny denně za naší jemnostbábou, a jestli ta pořád stejná vyhlídka na to, jak má na zádech těch ohavných fialových šatů zapnuté háčky a hakličky – jestli ta vyhlídka nestačí, aby každému vzala nadosmrti chuť do života, tak ať přijdu o čtvrtletní plat.“

Tomu se elitní sešlost velmi srdečně zasmála; a pán ve žluté vestě, lemované kočárovým prýmkem, zašeptal sousedovi v zelených brokátových krátkých kalhotách, že Tuckle je dnes v náladě.

„A mimochodem,“ pravil pan Tuckle, „Smaukere, hošku, ty jsi –“ a zbytek věty dopověděl šeptem panu Janu Smaukerovi do ucha.

„Ach, božínku, docela jsem zapomněl,“ řekl pan Jan Smauker. „Pánové, můj přítel pan Weller.“

„Mrzí mě, že vám takhle ubírám teplo, Wellere,“ pravil pan Tuckle s přátelským kývnutím. „Doufám, že vám není zima, Wellere.“

„Ani nápad, Žíznivej,“ odpověděl Sam. „To by už musel bejt pořádněj zmrzlík, aby mu byla zima, dyž stojí před váma. Co by se ušetřilo uhlí, dyby vás někde v ouřadě postavili do krbu ve dvoraně! Za to ručím.“

Poněvadž tato odpověď zřejmě vyjadřovala značně osobní nárážku na rudočervenou livrej páně Tucklovu, zatvářil se tento pán na několik vteřin velmi vznešeně, ale když se po krůčcích odšoural od krbu, toporně se usmál a řekl, že to není ani tak nepovedené.

„Sem strašně rád, pane, že vo mně máte tak dobrý mínění,“ odpověděl Sam. „Řek bysem, že si pomalinku porozumíme. Jak se to hodí, pokusím se vo něco povedenějšího.“

V tom okamžiku přerušil zábavu příchod pána v livreji z oranžového plyše, doprovázeného jiným členem elity v nachovém sukenně a dlouhatánských punčochách. Když společnost nově přichozí uvítala, podal pan Tuckle návrh, aby se zasedlo k večeři, a návrh byl jednomyslně přijat.

Hokynář a jeho žena pak přinesli na stůl teplou večeři: vařenou skopovou kýtu s kaparovou omáčkou, kedlubny a brambory. Pan Tuckle zaujal předsednické místo v čele stolu a na druhém konci tabule ho zastupoval pán v oranžovém plyši. Hokynář si natáhl prací kožené rukavice, aby mohl rozdat talíře, a postavil se za křeslo pana Tuckla.

„Harrisi,“ řekl pan Tuckle pánovitým hlasem.

„Prosím,“ odpověděl hokynář.

„Máte rukavice?“

„Ano, pane.“

„Odkryjte tedy pokličku.“

„Prosím.“

Hokynář splnil s projevem okázalé poníženosti příkaz, uctivě podal panu Tucklovi dranzírovací nůž a náhodou přitom zívł.

„Co zas je tohle, pane?“ zeptal se pan Tuckle velmi příkře.

„Prosím za prominutí, pane,“ odpověděl zkroušený hokynář. „Stalo se to nedopatřením, prosím. Byl jsem včera večer velmi dlouho vzhůru, pane.“

„Povím vám, co si o vás myslím, Harrisí,“ pravil pan Tuckle s velkým důrazem. „Jste sprostý hulvát.“

„Doufám, pánové,“ řekl Harris, „že na mě nebudete přísní, prosím. Jsem vám vskutku velmi vděčný, pánové, za vaši přízeň i za všechna vaše doporučení, pánové, když je někde při obsluze zapotřebí vypomocť. Doufám, pánové, že vám dovedu ve všem vyhovět.“

„Ne, pane, nedovedete,“ pravil pan Tuckle. „Ani zdaleka ne, pane.“

„Považujeme vás za nedbalého lumpa,“ řekl pán v oranžovém plyši.

„A za sprostého zloděje,“ připojil pán v zelených brokátových kalhotkách.

„A za nenapravitelného vyděrače,“ dodal pán v nachové livreji.

Zatímco ho stolovníci v pravém duchu nejmalichernějších tyránků častovali těmito něžnůstkami, ubohý hokynář se velmi pokorně ukláněl; a když každý řekl něco, aby ukázal svou povýšenost, pustil se pan Tuckle do krájení kýty a rozdělení hostům.

Tento nejdůležitější obřad večera sotva započal, když se prudce rozlétly dveře a objevil se další pán – v bledě modré livreji s těžkými kovovými knoflíky.

„Proti všem pravidlům,“ pravil pan Tuckle. „Tuze pozdě, tuze pozdě.“

„Ne, ne, vopravdu sem si nemoh pomocť,“ řekl pán v modrém. „Apeluju na společnost. Galanterní zástoř – štandrlé v divadle.“

„Ó, že by?“ prohodil pán v oranžovém plyši.

„Vopravdu, čestný slovo, namouduši,“ řekl pán v modrém. „Slíbil sem, že v půl jedenáctý přídů do divadla pro naši nej-

mladší cerušku, a je vám to tak neobyčejně hezká holka, že mi srdce nedalo, abysem ji zklamal. Bez urážky vážený společnosti, pane, ale sukně, pane, sukně, pane, je nevodolatelná.“

„Začínám mít podezření, že v tom něco vězí,“ pravil Tuckle, když se nový host posadil vedle Sama. „Pozoroval jsem už několikrát, že se nějak příliš silně podpírá o vaše rámě, když nastupuje do kočáru nebo z něho vystupuje.“

„Ale di, di, Tuckle, takle bys neměl mluvit,“ řekl pán v modrém. „To není správný. Řek sem možná někerejm svejm kama-rádům, že je nebeská, božská a že dala dvoum nebo třem bez vočitý příčiny košem, ale – ne, ne, ne, vopravdu, Tuckle – a eš-tě k tomu před cizejma – ne, to není správný – to bys neměl. Delikátně, drahej příteli, delikátně!“ A když si muž v modrém povytáhl nákrčník a upravil si rukávové manžety, kýval hlavou a mračil se, jako by za tím bylo víc, co by mohl říci, kdyby chtěl a kdyby mu čest nekázala, aby mlčel.

Muž v modrém byl světlovlasý, nebojácný, nenucený a lehkovážný sluha holedbavého založení a smělé tváře, takže hned zpočátku upoutal páně Wellerovu pozornost zvláštní měrou, ale když začal takto rozkládat, pocítil Sam ještě silnější touhu se s ním seznámit než předtím, a proto s příznačnou sebejistotou zasáhl hned do hovoru.

„Na vaše zdraví, pane,“ řekl Sam. „Vaše řeč se mi moc líbí. Zdá se mi moc pěkná.“

Tomu se muž v modrém usmál, jako by to byla poklona, jaké slýchá tak často, že mu zevšedněly; zároveň se však na Sama zálibně podíval a vyslovil naději, že se s ním lépe seznámí, neboť se mu bez jakéhokoli lichocení opravdu zdá, že Sam má všechny vlastnosti znamenitého chlapíka a je vůbec člověk přesně podle jeho vkusu.

„Ste moc laskavej, pane,“ řekl Sam. „A jakej ste šťastnej člověk!“

„Jak to myslíte?“ zeptal se pán v modrém.

„No přeci ta slečinka,“ odpověděl Sam. „Ta ví dobře, co a jak, ať visím. Cha. Šak já vím.“ Pan Weller přimhouřil jedno oko a kýval hlavou ze strany na stranu způsobem, který byl pro samolibou marnivost pána v modrém nadmíru lichotivý.

„Myslím, že ste lišák, pane Weller, máte za ušima,“ řekl pán v modrém.

„Ale ani nápad,“ bránil se Sam. „To nechám všecinko vám. Je to mnohem víc vaše věc než moje, jak povídal ten pán, co stál na dobrý straně zahradní zdi, tomu druhému, co stál na chybný straně, dyž se uličkou hnal zteklej bejk.“

„Dobrá, dobrá, pane Weller,“ řekl pán v modrém, „myslím, že si všimla mýho zjevu i chování, pane Weller.“

„Myslel bysem, že by ani nebylo dobře možná, aby to přehlídla,“ pravil Sam.

„Máte snad taky nějakou takovou maličkost v pácu, pane?“ zeptal se přízní vyznamenaný pán v modrém a vytáhl z kapsičky u vesty párátko.

„To zrovna ne,“ řekl Sam. „U nás nemáme žádný céry, jinak bysem se samozřejmě byl dávno k některý tý slečince měl. Ale takle myslím, že si nezačnu se žádnou, která by nebyla aspoň markýza. Snad bysem si dal i říct s nějakou mladicí, kerá by měla velký mění, i dyž už né titul, kdyby ke mně moc prudce zahořela. Jinak né.“

„To se ví, jinak ne, pane Weller,“ pravil pán v modrém, „člověk si nesmí nic nadrobit, vidíte; a my, pane Weller – my muži světa – přece víme, že pěkná livrej musí dřív nebo pozděj udělat na žencký dojem. Dyť, mezi náma řečeno, to je taky jediná věc, proč stojí za to, aby jeden šel do služby.“

„Ba právě,“ řekl Sam. „Tak to je, to se ví.“

Když důvěrný hovor dospěl až sem, přišly na stůl sklenice a každý z pánů si poručil svůj oblíbený nápoj, dříve než se hospůdka za krámkem zavře. Pán v modrém a pán v oranžovém, nejelitnější šviháci shromážděné společnosti, si objednali studený citrónový grog, kdežto oblíbeným nápojem všech ostatních byla zřejmě slazená jalovcová s vodou. Sam nazval hokynáře drzým ničemou a objednal velkou mísu punče; to obojí ho v očích elitního kroužku zřejmě značně pozdvihlo.

„Pánové,“ řekl muž v modrém a tvářil se jako výkvět všeho nejšviháčtějšího hejskovství, „připíjím dámám. Prosím!“

„Slyšte, slyšte!“ řekl Sam. „Mladejm milostslečnám.“

Tu se ozval hlasitý výkřik „K pořádku!“ a pan Jan Smauker jako pán, který uvedl pana Sama Wellera do této společnosti, si ho dovolil upozornit, že slovo, kterého právě použil, není parlamentární.

„Kerýpak slovo to bylo, pane?“ zeptal se Sam.

„Milostslečny, pane,“ odpověděl pan Jan Smauker a hrozivě se zamračil. „Tady takové rozdíly neuznáváme.“

„No dobrá,“ řekl Sam, „tak já teda to slovo vodvolám a budu jim říkat rozkošný stvoření, esli Žížnivej nebude nic namítat.“

Bylo vidět, že mysl pána v zelených brokátových kalhotách tíží jisté pochybnosti, lze-li předsedu po právu nazývat a oslovovat „Žížnivý“, ale protože se společnost zřejmě zajímala víc o hájení práv svých než jeho, nepřišla tato otázka vůbec na přetřes. Muž s třírohým kloboukem funivě oddychoval a dlouho se díval na Sama, ale zřejmě se rozmyslil, že udělá nejlépe, neřekne-li nic, protože by se mohlo stát, že by se mu to nevyplatilo.

Po krátkém mlčení si pán ve vyšívaném kabátě, který mu sahál až na paty, a ve stejně vyšívané vestě, která mu zahřívala nohy až do polovičky, velmi rozhodně zamíchal jalovcovou s vodou, s velkou námahou se znenadáni postavil a prohlásil, že by společností rád řekl několik slov; a muž s třírohým kloboukem ho ujistil, že si společnost nepochybně velmi ráda poslechne všechno, co by si pán v dlouhém kabátě přál jí povědět.

„Cejtím silný rozpaky, pánové, dyž tu mám promluvit,“ pravil muž v dlouhém kabátě, „ančto a poněvác sem nanešťestí jenom kočí a sem na tydle krásný sajré připuštěnej jenom jako mimořádněj host, ale cejtím povinnost, pánové – esli mi dovolíte říct, souce vehnanej do ouzkejch – oznámit vám kormutlivou okolostojičnost, vo kerý sem se dověděl a kerá se stala takříkajíc ve vokruhu mého každodenního pozorování. Pánové, náš přítel pan Whiffers (všichni se podívali na muže v oranžovém), náš přítel pan Whiffers složil ouřad.“

Posluchače zachvátil všeobecný úžas. Každý z pánů se zahleděl sousedovi do obličeje a pak obrátil zrak opět ke stojícímu kočímu.

„Něni div, pánové, že vás to překvapilo,“ řekl kočí. „Nevodvážím se mluvit vo důvodech, kerý vedly k týhle nenahraditelný ztrátě pro náš cech, ale budu prosit pana Whiffersa, aby nám je k poučení svejch přátel, kerý se mu vobdivujou, řek sám, aby ho mohli napodobit.“

Protože se návrh setkal s hlasitou pochvalou, podal pan Whiffers vysvětlení. Pravil, že by si byl jistě přál zastávat i nadále službu, které se právě vzdal. Livrej je nesmírně bohatá a drahá, dámy v rodině úžasně příjemné a povinnosti služby, jak musí

uznat, nebyly přespříliš tíživé, neboť hlavní úkol, který se od něho požadoval, bylo dívat se spolu s jiným pánem, který dal také výpověď, pokud možno ustavičně z okna v síni. Býval by rád ušetřil společnost trapné a nechutné podrobnosti, k níž právě přistupuje, ale protože se od něho požaduje vysvětlení, nemá na vybranou a musí bez obalu a jasně prohlásit, že se na něm žádalo, aby jedl studené maso.

Nelze si představit odpor, jaký toto doznání vzbudilo v nitru posluchačů. Hlasité volání „Hanba!“ se mísilo s reptáním a syčením a trvalo dobrou čtvrt hodinu.

Pan Whiffers pak dodal, že se obává, nezavinila-li tuto neslýchanou urážku jeho vlastní trpělivá, shovívavá povaha. Pamatuje se docela jasně, že se jednou uvolil jíst solené máslo; a kromě toho se při jednom nenadálém onemocnění v domě zapomněl tak dalece, že vlastnoručně vynesl kbelík uhlí do druhého poschodí. Pevně věří, že se tímto upřímným doznáním svých poklesků nijak v očích přátel nesnížil; a kdyby tomu snad tak bylo, pevně doufá, že mu pohotovost, s níž splatil poslední nelidskou urážku svých citů, o které se zmínil, znovu dopomůže k jejich dobrému mínění o něm.

Na řeč Whifferse odpověděla společnost obdivným jásotem a tím, že s nesmírným nadšením připíjela zajímavému mučedníku na zdraví; za to se mučedník rozplýval díky a pronesl přípitek hostu dne, panu Wellerovi, pánovi, kterého nemá potěšení znát důvěrněji, ale který je přítelem pana Jana Smaukera, což je zajisté dostatečným doporučením pro každou společnost gentlemanů, ať je jakákoli nebo kdekoli. Byl by proto rád připil na páně Wellerovo zdraví se vši obřadností, kdyby ovšem přátelé pili víno, ale protože pro změnu dnes pijí ostřejší nápoje a protože by možná nebylo vhodné vypít při každém přípitku celou sklenici až do dna, dovoluje si požádat, aby se pocta považovala za projevenou i tak.

Když proslov skončil, všichni si na Samovu počest usrkli; a Sam, když si nejdříve sběračkou nalil dvě plné sklenice punče a také je na vlastní počest vypil, se pak pěknou řečí poděkoval.

„Sem vám za tudle poctu vopravdu strašně vděčnej, kamarádi,“ pravil Sam a s největší možnou nenuceností si naléval punč, „a dyž přichází vod takovejch lidí jako vy, tak jednoho málem poráží. Jako vo celku sem už toho vo vás slyšel moc, ale

musím vám říct, že sem nikdá nepomyslel, že ste tak neobyčejnsky milí, jak vás tady teďka vidím. Jenom doufám, že na sebe budete dbát a ani za mák si nezádáte na svý důstojnosti, kerá je strašně krásná věc na pohled, dyž si člověk vyjde na procházku, a kerá mi dycky dělala celýho šťastnýho, dyž sem se na vás moh dívat, hned vod tý doby, co sem byl eště malej capart sotva na půl tý hole s mosazným knoflíkem, jakou má tady můj váženéj přítel Žížnivej. A co se tečje týdle voběti outlaku v tom plamenným hávu, tak můžu říct jen tolik, že mu přeju, aby dostal tak teplý hnízdečko, jaký si zaslouží; a v tom případě ho pak budou už jen moc málo tejrát tím, že by chtěli, aby jed studený sajré.“

Tu se Sam s vlídným úsměvem zase posadil, a když se jeho řeči dostalo hlučné pochvaly, začala se společnost chystat k rozchodu.

„Ale děte, snad nechcete říct, že už dete, kamaráde?“ zvolal Sam Weller na přítele Jana Smaukera.

„Už doopravdy musím,“ řekl pan Smauker, „slíbil jsem to Bantamovi.“

„No dobrá,“ pravil Sam, „to je něco jinčího. Možná že by vystoupil ze služby von, dybyste ho zklamal. Ale vy přeci nejdete, Žížnivej?“

„Ano, jdu,“ odpověděl muž s třírohým kloboukem.

„Jakže? A tři čtvrtiny toho punče tady necháte nedopitý?“ zvolal Sam. „Houbec, jen si sedněte!“

Takovému pozvání nemohl pan Tuckle odolat. Odložil zas třírohý klobouk i hůl, které právě předtím vzal do ruky, a pravil, že si tedy pro dobrou vůli a na přátelství ještě jednu skleničku vypije.

A protože pán v modrém měl stejnou cestu domů jako pan Tuckle, dal si říct a zůstal také. Když punč asi z poloviny zmizel, objednal Sam u hokynáře ústřice; a to obojí působilo na náladu tak povzbudivě, že pan Tuckle, vyšňořený třírohým kloboukem a s holí v ruce, tančil mezi prázdnými škeblemi na stole divoký tanec a pán v modrém k tomu hrál doprovod na důmyslný hudební nástroj, zrobený z hřebene a kousku hedvábného papíru. A když konečně z punče nezbyvalo nic a z noci skoro nic, vyrazila trojice na cestu, že se prý navzájem doprovodí domů. Sotva se pan Tuckle octl na čerstvém vzduchu, zachvátila ho

náhlá touha lehnout si do strouhy; Sam si pomyslel, že by bylo škoda mu v tom bránit, a proto ho nechal, aby si dělal po svém. Ale protože by třírohému klobouku nebylo nijak svědčilo, aby tam zůstal ležet také, narazil ho velmi prozíravě na hlavu pánovi v modrém, a když mu ještě vtiskl do ruky dlouhou hůl, opřel ho o jeho domovní dveře, zazvonil a šel klidně domů.

Nazítří zrána, mnohem časněji, než vstával obvykle, sešel pan Pickwick již úplně oblečen dolů a zazvonil.

„Same,“ pravil pan Pickwick, když se pan Weller na zazvonění objevil, „zavři dveře.“

Pan Weller tak učinil.

„V noci se tu stala nemilá příhoda, Same,“ pravil pan Pickwick, „která způsobila, že pan Winkle má jisté důvody, aby se obával násilí od pana Dowlera.“

„Už sem to slyšel od starý paní dole, milospane,“ odpověděl Sam.

„A s lítostí musím říct, Same,“ pokračoval pan Pickwick s výrazem svrchovaně rozpačitým, „že pan Winkle z obavy před tím násilím odešel.“

„Vodešel?“ podivil se Sam.

„Odešel dnes časně ráno z domu, aniž mi o tom předem podal sebemenší zprávu,“ odpověděl pan Pickwick. „A je pryč a já nemám ani tušení, kde je.“

„Měl vstát tady, milospane, a vybojovat si to s ním,“ řekl Sam pohrdavě. „Spořádat takovýho Dowlera by nedalo ani takovou fušku, milospane.“

„Nu, Same,“ pravil pan Pickwick, „mám možná o jeho velké statečnosti a odvaze také jisté pochyby, ale buď jak buď, pan Winkle je pryč. Musíme ho najít, Same. Najít a přivést zpátky sem.“

„A co dyž se nebude chtít vrátit, milospane?“ zeptal se Sam.

„Musíme ho k tomu donutit, Same,“ rozhodl pan Pickwick.

„A kdo to má udělat, milospane?“ tázal se Sam s úsměvem.

„Ty,“ odpověděl pan Pickwick.

„Prosím, milospane.“

S těmi slovy vyšel pan Weller z pokoje a hned poté bylo slyšet, jak zavřel domovní dveře. Po dvou hodinách se vrátil s takovým klidem, jako by byl býval na nejvšednější pochůzce, jak je vůbec možné, a přinesl zprávu, že muž, na kterého se po všech strán-

kách hodí popis páně Winklovy osoby, odjel toho rána místním dostavníkem z hotelu Royal do Bristolu.

„Same,“ pravil pan Pickwick a chopil se jeho ruky, „jsi znamenitý chlapík, neocenitelný chlapík. Musíš za ním.“

„To vědí, milospane, pudu,“ odpověděl pan Weller.

„A jakmile ho najdeš, Same, okamžitě mi napiš,“ pravil pan Pickwick. „Kdyby se ti pokusil utéct, sraz ho k zemi nebo ho zamkni. Máš mou plnou moc, Same.“

„Šak já si dám velkej pozor, milospane,“ odpověděl Sam.

„Řekneš mu,“ pokračoval pan Pickwick, „že mě velmi rozčilil, že ve mně vzbudil silnou nelibost a samozřejmě si mě velmi rozhněval tím prapodivným jednáním, ke kterému uznal za vhodné sáhnout.“

„Řeknu, milospane,“ slíbil Sam.

„Řekneš mu,“ pravil pan Pickwick, „že nevrátí-li se sem do tohoto domu s tebou, vrátí se se mnou, protože si pro něho dojedou a přivedu ho sám.“

„Todlenc mu povím taky, milospane,“ přikývl Sam.

„Myslíš, že se ti ho podaří najít, Same?“ zeptal se pan Pickwick a zahleděl se mu vážně do obličeje.

„Copak vo to, esli někde je, tak ho najdu,“ odpověděl Sam velmi sebevědomě.

„Velmi dobře,“ pravil pan Pickwick. „Čím dřív tedy půjdeš, tím líp.“

Když udělil tyto příkazy, svěřil pan Pickwick do rukou věrného služebníka potřebnou peněžitou částku a přikázal mu, aby se ihned rozjel do Bristolu a stíhal uprchlíka.

Sam si uložil několik nejnutnějších věcí do cestovní brašny a byl hotov vyrazit. Když došel na konec chodby, ještě se zastavil, klidně se zase vrátil a strčil hlavu do dveří pokoje.

„Milospane!“ zašeptal Sam.

„Co je, Same?“ zeptal se pan Pickwick.

„Rozuměl sem jako dobře, co mně nařídili, milospane?“ vyptával se Sam.

„Doufám,“ odpověděl pan Pickwick.

„Můžu teda brát to s tím sražením na zem doslova, milospane?“ zeptal se Sam.

„Tak jest,“ odpověděl pan Pickwick. „Do poslední písmenky. Udělej, co uznáš za nutné. Máš mé příkazy.“

Sam přikývl, že rozumí, stáhl zas hlavu ze dveří a s lehkým srdcem se vydal na svou pouť.

KAPITOLA TŘICÁTÁ OSMÁ

Jak se pan Winkle dostal elegantně z bláta do louže

Nebohý smolař – jenž byl nešťastnou příčinou mimořádného povyku a rozruchu, který způsobem již vyličeným pobouřil obyvatele Royal Crescentu – strávil zbytek noci ve velkém zmatku a úzkostech a k ránu opustil střechu, pod níž jeho přátelé dosud spali, aniž věděl, kam půjde. Velkou šlechetnost a šetrnost páně Winklova cítění, které ho k tomuto kroku pohnulo, nelze nikdy s dostatek docenit, ba ani dost vřele vynachválit. „Kdyby,“ rozumoval pan Winkle v duchu, „kdyby se ten Dowler pokusil (a nepochybuju, že se pokusí) uvést hrozbu osobního násilí proti mně ve skutek, nezbylo by mi nic jiného než ho vyzvat na souboj. Má ženu; ta žena na něm lpí a je na něm závislá. Probůh! Kdybych ho v záchvatu zaslepeného hněvu zabil, jaké bych si potom dělal svědomí až do smrti!“ Tato bolestná představa zapůsobila na duši lidumilného mladého muže tak mocně, že se mu klepala kolena a jeho tvář jevila znepokojivé známky prudkého hnutí myslí. Puzen takovými úvahami, popadl cestovní brašnu, splížil se pokradmu ze schodů, zavřel za sebou nenáviděné domovní dveře tak tiše, jak dovedl, a odešel. Kroky ho zavedly k hotelu Royal, kde zastihl dostavník, který se právě chystal vyjet do Bristolu; a protože si myslel, že Bristol vyhoví jeho účelu stejně dobře jako kterékoli jiné město, kam by mohl jet, vylezl si na vůz a dojel na místo určení tak brzy, jak bylo možno rozumně očekávat od páru koní, kteří celou tu cestu tam i zpátky konali dvakrát denně nebo i častěji.

Ubytoval se v hostinci U Víchu, a rozhodnut odložit jakoukoli písemnou zprávu panu Pickwickovi až do té doby, kdy bude pravděpodobné, že pana Dowlera hněv již poněkud přešel, vydal se na procházku, aby se porozhlédl po městě, které mu připadalo ještě o poznání špinavější než všechna jiná, jež kdy poznal. Když si prohlédl doky i lodě a viděl katedrálu, vyptal se na cestu do Cliftonu, a jakmile se dověděl, kudy má jít, vydal se tam cestou, kterou mu udali. Ale jako nejsou bristolské chodníky nejširší ani

nejčistší na světě, tak ani bristolské ulice nejsou nejpřímější ani nejméně spleťité; a protože jejich přerozmanitá točitost a křivolamkost pana Winkla velmi mátlá, rozhlížel se po nějakém slušném krámě, kde by mohl znovu požádat o radu a vyptat se na cestu.

Jeho zrak padl na nově natřetý dům, jež nedávná úprava přeměnila v cosi mezi obchodem a soukromým obydlím a jež by červená lampa, vyvěšená nad zaskleným obloukem nad domovními dveřmi, byla dost jasně označovala jako obydlí praktického lékaře, i kdyby nebylo slova „Ordinace“, zlatými literami napsaného na dřevěném ostění nad oknem místnosti, která za dnů minulých bývala předním obývacím pokojem. Pan Winkle usoudil, že to je vhodné místo, kde by se mohl přeptat na cestu, a vstoupil proto do krámků, plného zásuvek a láhví se zlatými štítky, a když uvnitř nikoho nenašel, zaklepal půlkorunou na pult, aby přivolal pozornost toho, kdo je snad v přilehlé zadní místnosti, kterou považoval za vlastní a nejtajnější svatyni podniku, poněvadž na jejích dveřích se opakoval nápis „Ordinace“ – aby to nebylo tak jednotvárné, namalovaný tentokrát písmeny bílými.

Při prvním zaklepání náhle zmlkl zvuk, který bylo až dosud velmi zřetelně slyšet a který zněl, jako by nějací lidé šermovali pohrabáči; po druhém zaklepání vklouzl tiše do krámků mladý pán učeného vzezření se zelenými brýlemi na nose a s velkým foliantem v ruce, postavil se za pult a tázal se návštěvníka, jaké má přání.

„Promiňte, že vás obtěžuji, pane,“ pravil pan Winkle, „ale byste tak laskav a řekl mi, kudy –“

„Ha! ha! ha!“ rozhlaholil se učený mladý pán, vyhodil velkou knihou do vzduchu a velmi obratně ji opět chytil právě v okamžiku, kdy hrozila rozbít všechny lahvičky na pultě na padř. „To je překvapení!“

To bezesporu také bylo, neboť pan Winkle nad nezvyklým chováním medikusa tak silně užasl, že mimoděk couval ke dveřím a jevil nad tím prapodivným přijetím značné zneklidnění.

„Copak mě neznáte?“ zeptal se mladý lékař.

Pan Winkle zamumlal v odpověď, že nemá to potěšení.

„Pak tedy,“ řekl mladý lékař, „mám ještě naději; jestli mi bude štěstí jen trochu přát, mohu ještě ošetřovat polovinu bristolských bab. Táhní, neřáde prašivá, táhní!“ S tímto zlořečením, které platilo velké knize, odkopl mladý lékař s pozoruhodnou

čilostí svazek až na druhý konec krámu, a když odložil zelené brýle, šklíbil se s příznačným úsměvem blahorodého pána Roberta Sawyera, bývalého fiškuse ve Vítské nemocnici v Southwarku, kdysi bytem v Lant Street.

„Snad nechcete říct, že jste si ze mě neutahoval!“ zvolal pan Bob Sawyer a přátelsky vřele tiskl panu Winklovi ruku.

„Čestné slovo, že ne,“ odpověděl pan Winkle a opětovl stisk.

„To se divím, že jste si nepovšiml jména,“ řekl Bob Sawyer a upozorňoval přítele na vnější dveře, na kterých touž bílou barvou svítila slova „Sawyer dříve Nockemorf“.

„Docela mi to ušlo,“ pravil pan Winkle.

„Bože, kdybych byl věděl, kdo jste, byl bych vyběhl a chytil vás do náruče,“ řekl Bob Sawyer, „ale na mou věru, myslel jsem, že jste výběrčí daní.“

„Ale jděte!“ podivil se pan Winkle.

„Opravdu jsem si to myslel,“ odpověděl Bob Sawyer, „a zrovna jsem vám chtěl říct, že nejsem doma, ale kdybyste tu nechal vzkaz, že si ho jistě vyřídím – protože Daně mě neznají, stejně jako mě nezná Světlo a Dlažebné. Myslím, že Církevní daň tuší, kdo jsem, a vím, že Vodárna mě zná určitě, protože jsem jí vytrhl zub, hned jak jsem se tady usadil. Ale jen pojdte dál, pojdte dál!“ Za takového a obdobného drmolování dostrkal pan Bob Sawyer pana Winkla do zadního pokoje, kde trůnil nikdo menší než sám pan Benjamín Allen, který se bavil tím, že do červena rozžhaveným pohrabáčem vypaloval do krbového ostění malé kulaté důlky.

„Vida!“ zvolal pan Winkle. „To je opravdu potěšení, jaké jsem nečekal. Máte tady věru pěkné hnízdečko!“

„Nu ujde to, ujde to,“ odpověděl Bob Sawyer. „Brzy po tom skvělém večírku u mě v bytě jsem udělal zkoušky a mí přátelé mi přispěli tím nejnutnějším, co jsem pro tuhle živnost potřeboval. Navlékl jsem se tedy do černého, nasadil si brejle a přišel jsem se sem tvářit, jak nejdůstojněji dovedu.“

„A živnost vám tady nepochybně docela pěkně kvete, že?“ řekl pan Winkle znalecky.

„Skvěle,“ odpověděl Bob Sawyer. „Tak skvěle, že se celý můj výdělek na konci několika let vejde do skleničky na víno a čtyřlístek ho přikreje.“

„Ale to přece nemyslíte doopravdy?“ namítl pan Winkle. „Vždyť už jen ten sklad –“

„Atrapy, hochu drahý,“ řekl Bob Sawyer, „jedna polovina zásuvek je prázdná a druhá nejde otevřít.“

„Nesmysl!“ zvolal pan Winkle.

„Pravda – na mou čest!“ odpověděl Bob Sawyer, vešel do krámu a dokazoval pravdivost svého tvrzení tím, že vši silou lomcoval mosaznými knoflíky u různých napodobených zásuvek. „V krámě je sotva co skutečného kromě pijavek, a i ty jsem koupil už antikvární.“

„To bych si nebyl nikdy pomyslel!“ zvolal pan Winkle velmi překvapeně.

„To taky doufám,“ odpověděl Bob Sawyer, „protože jakýpak smysl by jinak mělo udržovat zdání? Ale čím vás smím uctít? Budete pít to, co my? Tedy dobře. Bene, kamaráde drahý, sáhní do skříně a podej specialitu pro trávení.“

Pan Benjamín Allen se usmál na znamení, že ochotně souhlasí, a ze skřínky vedle sebe vylovil láhev, do poloviny plnou brandy.

„Vodu si ovšem nepřejete, mám pravdu?“ zeptal se Bob Sawyer.

„Děkuji,“ odpověděl pan Winkle. „Je přece jen trochu brzy. Nenamítáte-li nic proti tomu, raději bych si ji maličko zředil.“

„Namítat? Ani v nejmenším, jestli to můžete srovnat se svým svědomím,“ odpověděl Bob Sawyer a mezi řečí do sebe s velkou chutí obrátil sklenku brandy. „Bene, kotlík!“

Pan Benjamín Allen vytáhl z téže skryše malý mosazný kotlík, o němž Bob Sawyer podotkl, že je na něj pyšný, a to zejména proto, že vypadá tak odborně lékařsky. Voda v odbornickém kotlíku si po jisté době dala říct a vařila se, když pan Bob Sawyer přiložil několik lopatek uhlí, které vybíral z příhodné otvírací lavičky pod oknem, označené štítkem „Sodová voda“. Pan Winkle si pak okřtil brandy a společný hovor se začal dostávat do proudu, když je nenadále vyrušil hoch ve střízlivě šedé livreji a zlatem premovaném klobouku, který s malým přikrytým košíčkem na ruce vešel do krámu a jehož pan Bob Sawyer ihned uvítal slovy: „Tome, ty tuláku jeden, pojď sem.“

Hoch uposlechl rozkazu a předstoupil.

„To jsi zase lelkoval na kdekterém rohu v Bristolu, co, lenochu daremná?“ řekl pan Bob Sawyer.

„Ne, pane, nelelkoval,“ odpověděl hoch.

„To bych ti ani neradil!“ řekl pan Bob Sawyer s hroživou tváří. „Co myslíš, kdo by se kdy obrátil na lékaře, kdyby viděl, jak jeho mládenec hraje ve strouze kuličky nebo přeskakuje v jízdni dráze švihadlo? Copak nemáš pro své povolání ani žďibec pochopení, ty loudo jeden? Roznesl jsi všechny léky?“

„Ano, pane.“

„Prášky pro dítě v tom velkém domě, kam se nastěhovala ta nová rodina, a pro toho mrzutého starého pána s podagrou v noze ty pilulky, co se berou čtyřikrát za den?“

„Ano, pane.“

„Tak zavři dveře a hlídej v krámě.“

„Hle,“ řekl pan Winkle, když hoch odešel, „tak přece to není tak docela zlé, jak jste mi chtěl namluvit. Rozesíláte aspoň nějaké léky.“

Pan Bob Sawyer nahlédl do krámu, aby se přesvědčil, není-li na doslech nikdo cizí, a když se pak naklonil k panu Winklovi, řekl zdušeným hlasem:

„Roznáší je všechny po nepravých domech.“

Pan Winkle se zatvářil nechápavě a Bob Sawyer s přítelem se rozesmáli.

„Nechápete?“ řekl Bob. „Kluk přijde k domu, zatáhne za kuchyňský zvonek, strčí sluhovi do ruky zabalený lék, na kterém není jméno ani adresa, a odejde. Sluha to odnese do jídelny, pán balíček otevře, přečte si nálepku: ‚Polévkovou lžici před spaním – pilulky jako dosud – mazání jako obvykle – prášek. Sawyer dříve Nockemorf. Lékařské předpisy se připravují s největší péčí,‘ a tak dále. Pán to ukáže paní – ta si přečte návod také; pak to dostane služebnictvo – to si přečte nálepku s návodem také. Druhý den tam kluk přijde znovu: ‚Promiňte, prosím – zmýlil jsem se – strašně moc práce – taková spousta balíčků k roznášení – pan Sawyer dříve Nockemorf se dává poroučet.‘ Jméno vejde ve známost a to je při doktořině to hlavní, můj milý. Namouvěru, kamaráde, to je lepší než všechna inzerce na světě. Máme jednu šestilotovou lahvičku a ta už zvandrovala polovinu domů v Bristolu a ještě pořád slouží.“

„Namoutě, už chápu,“ prohodil pan Winkle, „opravdu skvělý nápad!“

„Což o to, takových jsme už s Benem vymysleli aspoň deset,“ odpověděl Bob Sawyer velmi rozjařeně. „Pouliční lampář do-

stává půl druhého šilinku týdně, aby při každé obchůzce, když jde kolem, tahal deset minut za noční zvonek; a můj fámulus se přiřítí vždycky jako divý do kostela zrovna před zpíváním, když lidé nemají co dělat a jen se rozhlížejí, a s výrazem zděšení a zoufalství mě vyvolává ven. „Pane na nebi,“ říkají si všichni v kostele, „někdo se náhle rozstonal! Hledá se Sawyer dříve Nockemorf. Ten mladý lékař je na roztrhání!“

Když toto zasvěcování do některých tajů lékařského povolání skončilo, pan Bob Sawyer a jeho přítel Ben Allen se rozvalili v křesle a rozchechtali se na celé kolo; a když se své vtipnosti dosyta vynasmáli, rozmluva se stočila na věci, o které měl pan Winkle osobnější zájem.

Myslím, že jsme se již na jiném místě zmínili o tom, jak pana Benjamína Allena požívání brandy zpravidla velmi rozcitlivělo. Tento úkaz není ani nijak zvláštní, jak můžeme dosvědčit z vlastní zkušenosti, neboť jsme v několika případech měli co dělat s pacienty postiženými podobným způsobem. Právě v tomto období života jevil pan Benjamín Allen k plačtivé kocovině možná větší náchylnost než kdykoli předtím a příčina této nemoci byla stručně tato: bydlel s panem Bobem Sawyerem již téměř tři neděle; pan Bob Sawyer nijak nevynikal zdrženlivostí v pití lihovin, aniž pan Benjamín Allen slul pevnou vůlí; a následek toho byl, že pan Benjamín Allen po celou právě zmíněnou dobu kolísal mezi opilostí částečnou a opilostí úplnou.

„Drahý příteli,“ pravil pan Ben Allen ve snaze využít chvilkové nepřítomnosti pana Boba Sawyera, který odešel za pult, aby odprodal několik z oněch antikvárních pijavek, o kterých tu již byla řeč, „drahý příteli, jsem ukrutně nešťastný.“

Pan Winkle projevil srdečné politování, že se něco takového dovídá, a požádal trpícího medika, aby mu řekl, může-li pro něho něco udělat, čím by mu v jeho zármutku ulevil.

„Nic, hochu zlatý, nic,“ řekl pan Benjamín Allen. „Pamatuji se na Arabellu, Winkle? Na mou sestru Arabellu – dívčinu s černýma očima, Winkle – když jsme byli o Vánocích u Wardlových? Nevím, jestli jste si jí náhodou všiml, je to hezká dívčina, Winkle. Když se podíváte na mě, mé rysy vám možná její tvář v paměti ožíví.“

Pan Winkle nepotřeboval docela nic, aby si rozkošnou Arabellu připamatoval; a bylo to pro něho štěstí, že nic takového

nepotřeboval, neboť by se bylo nepochybně ukázalo, že rysy jejího bratra Benjamína nejsou valně schopny paměť mu osvěžit. Odpověděl s takovým klidem, k jakému se navenek dovedl donutit, že se na jmenovanou mladou dámu pamatuje docela dobře, a projevil upřímnou naději, že se těší dobrému zdraví.

„Náš přítel Bob je skvělý chlapík, Winkle,“ zněla celá odpověď pana Bena Allena.

„Velice,“ řekl pan Winkle, kterého však toto těsné spojení obou jmen nijak zvlášť nepotěšilo.

„Určil jsem je pro sebe navzájem; jsou pro sebe jako stvoření, přišli na svět pro sebe, zrodili se pro sebe, Winkle,“ řekl pan Benjamín Allen a postavil sklenici rázně na stůl. „Je v tom ruka osudu, milý pane; jsou od sebe pouhých pět let a oba se narodili v srpnu.“

Pan Winkle byl příliš zvědavý na to, co přijde dál, aby se nějak tuze pozastavoval nad tou prazvláštní shodou okolností, třebaže byla tak podivuhodně zázračná; a pan Benjamín Allen, když napřed uronil několik slziček, tedy pokračoval, že přes všechnu úctu a vážnost i obdiv, které on sám k příteli chová, Arabella velmi nevděčně a zcela nepochopitelně jeví k jeho osobě nejzarputilejší odpor.

„A myslím,“ řekl pan Ben Allen závěrem, „myslím, že za tím vězí nějaká její stará láska.“

„Máte snad tušení, koho by se asi mohla týkat?“ zeptal se pan Winkle se značným rozechvěním.

Pan Ben Allen popadl pohrabáč, zakroužil jím bojovně nad hlavou, zasadil prudkou ránu jakési pomyslné lebce a nakonec velmi výmluvně a srozumitelně prohlásil, že by si nepřál nic víc, než aby se toho mohl dopídit; nic víc.

„Já bych mu už ukázal, co si o něm myslím,“ pravil pan Ben Allen. A znovu zamával pohrabáčem a ještě zuřivěji než předtím.

To vše samozřejmě velmi lahodilo citům pana Winkla, který zachoval několik minut mlčení; ale konečně si dodal odvahy a zeptal se, je-li slečna Allenová v Kentu.

„Ne, není,“ řekl pan Benjamín Allen, odložil pohrabáč a zatařil se velmi poťouchle, „nezdálo se mi, že Wardlovic Zeman-ka je pro umíněné děvče právě nejvhodnější místo; a protože jsem jejím odpovědným pěstounem a poručníkem, když naši rodiče nejsou už naživu, přivezl jsem ji sem do zdejšího kraje,

aby pobyla několik měsíců u staré tety v pěkně nudném a zapadlém prostředí. Myslím, že to ji vyléčí, hochu milý. A kdyby ne, tak ji na nějaký čas zavezu do ciziny a uvidím, jaký to bude mít výsledek.“

„Ó, ta teta žije tedy v Bristolu, tak?“ vykoktal pan Winkle.

„Ne, ne, není v Bristolu,“ odpověděl pan Ben Allen a ukázal palcem přes pravé rameno, „bydlí na tu stranu, tamhle. Ale tiše, Bob už jde. Ani slovo, drahý příteli, už ani slovo.“

Třebaže byla tato rozmluva tak krátká, vyvolala u pana Winkla nejvyšší míru vzrušení a úzkostných obav. Ta domnělá stará láska mu jitřila srdce. Je možné, že by se upínala k němu? Je možné, že krásná Arabella přezírá čiperného Boba Sawyera pro něho, nebo snad má jiného šťastného soka? Umínil si, že k ní zajde, ať to již stojí co stojí; ale tu se naskytovala nepřekonatelná překážka, neboť si z údaje pana Bena Allena, „na tu stranu“ a „tamhle“ nemohl nikterak vybrat, znamená-li to vzdálenost tří mil nebo třiceti či tří set.

Ale právě v tu chvíli neměl mnoho příležitosti, aby o své lásce hloubal, neboť vzápětí se vrátil Bob Sawyer jako bezprostřední herold masem nadívaného závinu od paštikáře a nedal jinak, než že pan Winkle musí zůstat a pojíst s nimi. Stůl prostřela posluhovačka, která přicházela občas vypomáhat a vystupovala pohostinsky v hodnosti páně Sawyerovy hospodyně; a když si třetí jídelní příbor vypůjčili od matky hochy v šedé livreji (neboť pan Bob Sawyer vedl dosud domácnost v měřítku poněkud omezeném), zasedli k obědu a pivo se podávalo, jak poznamenal pan Sawyer, „v rodném plecháči“.

Po obědě si pan Bob Sawyer dal přinést největší moždír z krámu a začal v něm připravovat důkladnou dávku silně vonného rumového punče; míchal a směšoval přísady paličkou velmi důstojně a po lékárnicku. Protože pan Sawyer byl mládenec, měl v domácnosti jen jednu sklenici a tu přiřkli panu Winklovi, aby ho uctili jako hosta; pan Ben Allen si posloužil nálevkou, zazátkovanou na úzkém konci korkem, a Bob Sawyer se spokojil s jednou z oněch skleněných kádinek se širokým okrajem, nadepsaných různými kabalistickými značkami, v nichž lékárníci obvykle odměřují kapalné lučebniny, když připravují léky podle předpisu. Sotva tyto předběžné přípravy skončily, přikročilo se k ochutnání punče a společný úsudek vyzněl, že je znamenitý;

a když se nejdříve dohodli, že se Bobu Sawyerovi a Benu Allenovi ponechává na vůli, aby na každou sklenici páně Winklovu nalili sobě dvakrát, pustili se s velkým uspokojením chutě do pití a v přátelské shodě se velmi družně bavili.

Nezpívalo se, protože pan Bob Sawyer prohlásil, že se to na jeho povolání nesluší; ale aby si tuto újmu vynahradili, řečnili a smáli se tak, že to mohlo být slyšet, a velmi pravděpodobně také bylo slyšet, až na druhém konci ulice. Tato zábava podstatně ukracovala dlouhou chvíli a vzdělávala ducha páně Sawyerova fámula, který místo aby věnoval večer obvyklému zaneprázdnění, totiž čmárání svého jména po pultě a opětovnému jeho smazávání, nahlížel skleněnými dveřmi do zadní místnosti, a tak je zároveň slyšel i viděl.

Veselí pana Boba Sawyera rychle uzrávalo v bujně rozjaření, pan Ben Allen kvapem upadal do přecitlivělosti a punč už bezmála úplně zmizel; vtom do pokoje spěšně vběhl hoch a hlásil, že právě přišla nějaká mladá žena a vyřizuje, aby se Sawyer dříve Nockemorf ihned odebral do domu v jedné z nedalekých ulic. To udělalo táčkám konec. Když pan Bob Sawyer asi po dvacaterém opakování vzkaz pochopil, ovázal si mokrým ručníkem hlavu, aby vystřízlivěl; a jakmile se mu to zčásti podařilo, nasadil si zelené brýle a vydal se na cestu. Pan Winkle odolal všemu Sawyerovu naléhání, aby zůstal a počkal, než se vrátí, ale protože poznal, že je naprosto nemožné přimět pana Bena Allena k jakékoli rozumné rozprávce o předmětu, který mu ležel na srdci ze všech nejvíc, a vlastně ani o ničem jiném, rozloučil se a vrátil se do hostince U Vichu.

Úzkostlivé obavy, které ho v duši hryzly, i četné úvahy, k nimž dalo popud Arabellino jméno, přispěly k tomu, že jeho podíl na moždíři punče na něho neměl tentokrát takový účinek, jakým by na něho byl jistě zapůsobil za okolností jiných. Když si tedy v nálevně vypil sklenici brandy se sodovou vodou, šel si sednout do kavárny, událostmi toho večera spíše sklíčený než potěšený.

Před krbem a zády k němu seděl pán vyšší postavy v plášti, jediný host v místnosti kromě něho. Večer byl na tu roční dobu poměrně chladný a pán odtáhl židli kousek stranou, aby nový host měl také něco z ohně. Jaké však byly páně Winklovy pocity, když tento pohyb odhalil tvář i podobu mstivého a krvelačného Dowlera!

První myšlenkou pana Winkla bylo prudce zatáhnout za nejbližší rukojeť zvonku, ale ta byla nešťastnou náhodou přímo za hlavou pana Dowlera. Vykročil už jednou nohou k zvonku, ale pak se zarazil. Při tomto páně Winklově pohybu se pan Dowler hbitě uhnul.

„Pane Winkle, prosím! Jen klid. Žádné násilí! To nesnesu. Ránu? Nikdy!“ řekl pan Dowler a tvářil se mírněji, než pan Winkle od pána tak prchlivého očekával.

„Ránu, ppane?“ koktal pan Winkle.

„Ránu, pane,“ odpověděl Dowler. „Uklidněte se. Posadte se. Vyslechněte mě!“

„Pane,“ pravil pan Winkle a chvěl se od hlavy až k patě, „dříve než se uvolím posadit se vedle vás nebo proti vám v nepřítomnosti číšníka, musí se mi dostat záruky nějakého dalšího vysvětlení. Včera v noci jste proti mně užil hrozby, pane, strašlivé hrozby, pane.“

Tu pan Winkle zbledl jako křída a náhle se zarazil.

„Ano, užil,“ řekl Dowler s obličejem téměř stejně bílým jako tvář pana Winkla. „Okolnosti byly podezřelé. Vše se vysvětlilo. Ctím vaši statečnost. Vaše city jsou spravedlivé. Máte vědomí nevin. Zde je má ruka. Přijměte ji.“

„Vskutku, pane,“ řekl pan Winkle váhavě, neboť se rozpakoval, má-li mu ruku podat nebo ne, a skoro se obával, že ho Dowler o to žádá, jen aby ho nějak zaskočil, „vskutku, pane, já —“

„Vím, co myslíte,“ přerušil ho Dowler. „Cítíte se dotčen. Zcela samozřejmě. Bral bych to taky tak. Byl jsem v nepravu. Prosím za prominutí. Buďme přáteli. Odpusťte mi.“ S těmi slovy Dowler panu Winklovi ruku téměř vnutil, s největší prudkostí mu jí potřásl a prohlásil, že pan Winkle je krajně statečný muž a že o něm má lepší mínění než kdy předtím.

„A teď,“ řekl Dowler, „se posadte. Vypravujte mi všechno. Jak jste mě našel? Kdy jste se za mnou pustil? Buďte upřímný. Povězte mi to.“

„Je to čistě náhoda,“ odpověděl pan Winkle, značně zmatený podivným a nečekaným rázem rozmluvy. „Čistě náhoda.“

„To jsem rád,“ řekl Dowler. „Dnes ráno jsem se probudil. A o hrozbě jsem už ani nevěděl. Smál jsem se té příhodě. Necítil jsem nepřátelství. Řekl jsem to.“

„Komu?“ zeptal se pan Winkle.

„Paní Dowlerové. „Přisahal jsi pomstu,“ řekla mi. „Přisahal,“ řekl jsem jí. „Ukvapil ses,“ řekla mi. „Ukvapil,“ řekl jsem já. „Omluvím se. Kde je?““

„Kdo?“ tázal se pan Winkle.

„Vy,“ odpověděl Dowler. „Šel jsem dolů. Po vás nikde ani stopy. Pickwick vypadal zasmušile. Věsil hlavu. Projevil naději, že nedojde k žádnému násilí. Pochopil jsem vše. Cítil jste se uražen. Šel jste možná pro svědka. Snad pro pistole. „Srdnatý duch,“ řekl jsem si. „Obdivuju se mu.““

Pan Winkle si odkašlal, a protože začínal tušit, odkud vítr vané, nasadil důležitou tvářnost.

„Zanechal jsem pro vás dopis,“ zahovořil dále Dowler. „Napsal jsem vám, že toho lituju. A také jsem litoval. Naléhavá věc mě volala sem. Omluva vás neuspokojila. Rozjel jste se za mnou. Přál jste si vysvětlení ústně. Byl jste v právu. Teď už je vše hotovo. Svou věc tady jsem vyřídil. Zítra se vracím. Pojeďte se mnou.“

Čím dál Dowler ve vysvětlování pokračoval, tím důstojněji a důstojněji se tvářil pan Winkle. Záhadný ráz počátku jejich rozmluvy mu byl nyní jasný; pan Dowler cítí k soubojům stejně silnou nelibost jako on; slovem, ten chvástavý, hrůzostrašný výtečník je jeden z nejpozoruhodnějších zbabělců na světě, a protože na páně Winklovu nepřítomnost hleděl brýlemi vlastního strachu, zařídil se stejně jako on a prozíravě se uklidil do ústraní, dokud všechno to vzrušení trochu neutichne.

Když se panu Winklovi v hlavě úplně vyjasnilo, jak se věci vlastně mají, zatvářil se velmi hrozivě a řekl, že ho vysvětlení zcela uspokojuje, ale zároveň to vyslovil s takovým přízvukem, že panu Dowlerovi neponechával na vybranou nic jiného, než aby soudil, že nebýt tohoto uspokojení, bylo by se nezvratně přihodilo něco přímo strašlivého, ba zhoubného. Páně Winklova velkodušná shovívavost zřejmě zapůsobila na pana Dowlera náležitě hlubokým dojmem a oba protivníci se s mnoha přísliby věčného přátelství pro tu noc rozloučili.

Kolem půl jedné po půlnoci, když pan Winkle tonul již asi dvacet minut v plné rozkoši prvního spánku, probudilo ho náhle hlasité klepání na dveře pokoje, které znělo tím naléhavěji, čím častěji se opakovalo, a přimělo ho, aby se na posteli posadil a zeptal se, kdo je a co se děje.

„Prosím, pane, je tu nějaký mladík a říká, že s vámi musí hned mluvit,“ odpověděl hlas pokojské.

„Mladík?“ zvolal pan Winkle.

„Žádná mejlka, pane,“ odpověděl jiný hlas klíčovou dírkou, „a esli to tůze zajímavý mladý stvoření nepustíte štandopede dovnitř, je docela dobře možný, že tam bude dřív nohama než hlavou.“ A když mladík takto naznačil své úmysly, kopl zlehka do jedné z dolních výplní dveří, jako by chtěl svým slovům dodat jasnosti a důrazu.

„To jste vy, Same?“ zeptal se pan Winkle a vyskočil z postele.

„Jeden nemůže pro klid své duše nikdá ani krapet jistě vědět, kdo je kdo, dokavad ho nevidí na vlastní oči, pane,“ odpověděl hlas kazatelsky.

Pan Winkle ani mnoho nepochyboval, kdo ten mladík je, a odemkl; a sotva tak učinil, vrazil pan Samuel Weller rychle do pokoje, a když za sebou dveře opět pečlivě zamkl, zastrčil si klíč klidně do kapsy u vesty, změřil si pana Winkla od hlavy k patě a řekl:

„Ste strašně špásovnej mladej pán, strašně špásovnej, pane!“

„Jak si to představujete, takhle se chovat, Same?“ tázal se pan Winkle hněvivě. „Jděte odtud, prosím, a hned! Co si myslíte, pane?“

„Co si myslím já?“ odpověděl Sam. „Ale, ale, pane, todle je už krapet přesmoc, jak povídala ta mladá dáma, dyž hubovala paštikáře, že jí prodal zapejkanou vepřovou fašírku, v kerej nebylo uvnitř nic jinýho než samý sádlo. Co si myslím já? Jářku, to není ani tak zlý, namoutěduši!“

„Odemkněte ty dveře a odejděte ihned z pokoje, prosím!“ řekl pan Winkle.

„Vodejdu tady z toho pokoje, pane, přesně na chlup v ten vo-kamžiček, co votad' pudete vy,“ odpověděl Sam velmi důraznou mluvou a s úplně vážnou tváří se posadil. „Dybysem viděl, že vás votad' musím vodlifrovat na zádech, pak votad', to se ví, vodejdu vo ždibeček před váma, ale s vaším dovolením si dělám naděj, že mě nedoženete ke krajnosti. Dyž todle říkám, tak jenom vopakuju, co povídal ten baronek tý umíněný oustřici, kerá ne a ne vykouknout ze skořápky, dyž do ní dloubal špendlíkem, takže si už začínal myslet, že ji bude muset rozlousknout mezi dveřma.“

Ke konci této řeči, na něho neobvykle dlouhé, položil pan Weller ruce na kolena a zadíval se panu Winklovi zcela do obličeje s výrazem, který dával zřetelně najevo, že rozhodně neholdá strpět, aby si s ním snad někdo zahrával.

„Ste mi vopravdu moc roztomilej mladěj pán, to musím říct, pane,“ pokračoval pan Weller mravokárným tónem, „taklenc namáčet našeho vzácnýho milospána do vši možný šlamastyky, dyž už si jednou vzal do hlavy, že pro zásadu udělá všecko na světě! Dyť ste vo moc horší než Dodson, pane; a co se teje Fogga, ten je podle mýho proti vám učiněnej anděl!“ Pan Weller doprovodil poslední větu tím, že se důrazně pleskl do obou kolen; potom si s výrazem vrcholného znechucení založil ruce na prsou a opřel se o lenoch židle, jako by očekával, že se provinilec bude hájit.

„Příteli drahý,“ pravil pan Winkle, podával Samovi ruku, a zatímco mluvil, jektal zuby, neboť celé páně Wellerovo kázání vyslechl vstoje a jen v noční košili, „příteli drahý, ctím vaši oddanost k mému znamenitému příteli a je mi opravdu velmi líto, že jsem k jeho starostem přidal ještě novou. Nu tak, Same, nu tak!“

„No dobrá,“ řekl Sam značně nevlídně, ale zároveň nabíze-nou rukou uctivě potřásl, „no dobrá, šak se to taky docela patří a sem vopravdu rád, dyž vidím, že ste lítostivej, poněvác esli to bude v mejch silách, tak ho budu bránit před každým, kdo by mu nějak ubližoval, abyste věděl.“

„To se rozumí, Same,“ pravil pan Winkle. „Nu! A teď si jděte lehnout, Same, a zítra ráno si o tom pohovoříme víc.“

„Moc lituju,“ řekl Sam, „ale nemůžu jít spát.“

„Nemůžete jít spát?“ opakoval pan Winkle.

„Ne,“ řekl Sam a vrtěl hlavou, „to nejde.“

„Snad nechcete říct, Same, že se ještě teď v noci vracíte do Bathu?“ tázal se pan Winkle naléhavě a velmi překvapeně.

„To ne, leda byste si vobzvlášť přál,“ odpověděl Sam, „ale já se nesmím tady z pokoje hnout. Pán mi to moc přísně nakázal.“

„Nesmysl, Same,“ řekl pan Winkle. „Musím tady zůstat ještě dva tři dny, a nejen to, Same, musíte tady zůstat se mnou – a pomoci mi, abych se domohl rozhovoru s jednou mladou dámou – se slečnou Allenovou, Same, pamatujete se na ni –, se kterou se musím setkat a také setkám, než odjedu z Bristolu.“

Ale v odpověď na všechny ty návrhy Sam vždy jenom zavrtěl velmi důrazně hlavou a rázně prohlásil: „To nejde.“

Po dlouhých rozkladech i výkladech pana Winkla a po ze-
vrubném vyličení výsledku i průběhu rozmluvy s Dowlerem
začal ale Sam kolísat a nakonec došlo k smířlivé dohodě, jejíž
stěžejní podmínky v zásadě byly: Sam odejde spát a nechá pa-
na Winkla v nerušeném držení jeho pokoje pod podmínkou, že
má dovolení dveře zvenčí zamknout a vzít klíč k sobě, ovšem
za předpokladu, že v případě požáru nebo jiného nenadálého
nebezpečí ihned dveře odemkne. Zítra časně zrána panu Pick-
wickovi napíší a po Dowlerovi pošlou dopis se žádostí o do-
volení, aby Sam a pan Winkle směli za účelem a cílem již zmí-
něným zůstat v Bristolu, a s prosbou o laskavou odpověď hned
nejbližším poštovním dostavníkem; dojde-li odpověď příznivá,
zůstanou shora jmenované strany v Bristolu, kdežto v opačném
případě se ihned po dojití dopisu vrátí do Bathu. A konečně se
pan Winkle výslovně zaručuje a zavazuje, že mezitím nepoužije
okna, komína ani jiné nekalé cesty k tajnému útěku. Když se
v těchto bodech domluvili, zamkl Sam dveře a odešel.

Sešel ze schodů bezmála až dolů, když se zastavil a vytáhl klíč
z kapsy.

„Na tu ránu do brady sem zapomněl jako na smrt,“ pravil
Sam a napůl se obrátil. „Pán přeci jasně řek, že to mám udělat.
Sem to mezulán, to sem to vymňouk! Ale co, nevádí,“ řekl si
Sam a obličej se mu rozjasnil, „to se přeci dá stejně dobře udě-
lat taky zejtra.“

To pomyšlení pana Wellera zřejmě uchlácholilo, neboť zastrčil
klíč opět zpátky do kapsy, sestoupil bez jakýchkoli dalších výči-
tek svědomí z posledních několika schodů a brzy poté se stejně
jako ostatní obyvatelé domu už hroužil do hlubokého spánku.

KAPITOLA TŘICÁTÁ DEVÁTÁ

*Jak se pan Samuel Weller, pověřený milostným posláním,
pusť do jeho plnění; s jakým úspěchem, ukáže se později*

Po celý příští den měl Sam pana Winkla ustavičně na očích, ne-
boť byl pevně odhodlán nepustit ho ani na okamžik z dohledu,
dokud nedostane přesné a jasné pokyny od vrchního velitele.
Ať už byl panu Winklovi Samův přísný dozor i jeho velká bdě-
lost sebenepříjemnější, přece považoval za výhodnější trpělivě

to snášet, než aby se nějakým projevem prudkého odporu vystavoval nebezpečí, že ho Sam odvede násilím, neboť pan Weller mu víc než jednou důtklivě naznačil, že smysl pro přesné plnění povinnosti ho nabádá, aby toho postupu užil. Je málo důvodů k pochybnostem, že by Sam byl velmi brzy utišíl zneklidněné svědomí tím, že by byl pana Winkla svázal do kozelce a dopravil ho zpátky do Bathu, kdyby páně Pickwickova okamžitá odpověď na dopis, jehož doručení se podjal Dowler, nebyla takový zákrok včas zmařila. Zkrátka a dobře, v osm hodin večer vkročil do kavárny hostince U Víchu sám pan Pickwick a řekl Samovi k jeho velkému ulehčení s úsměvem, že jednal docela správně a že je nyní už zbytečné, aby ještě déle držel stráž.

„Myslel jsem, že bude lépe, když přijedu osobně,“ pravil pan Pickwick k panu Winklovi, zatímco ho Sam vysvlékal z pláště a cestovního šálu, „abych se ještě dříve, než svolím, aby se Sam tou věcí zabýval, na místě přesvědčil, zda to s tou mladou dámou myslíte opravdově a vážně.“

„Vážně, z celého srdce – z celé duše!“ odpověděl pan Winkle velmi vřele.

„Mějte na paměti, Winkle,“ pravil pan Pickwick a oči mu plály, „že jsme ji poznali v rodině našeho znamenitého a pohostinného přítele. Zahrávat si lehkomyšlně a bez náležité úvahy s city této mladé dámy by byl špatný vděk. To nedopustím, pane. To nedopustím.“

„Vždyť také opravdu žádný takový úmysl nemám,“ zvolal pan Winkle horlivě. „Uvažoval jsem o této věci dobře a dlouho a cítím, že mé štěstí je možné jen ve svazku s ní.“

„To teda, jak říkáme, znamená zavázat raneček na uzlíček, pane,“ vmísil se do řeči pan Weller s příjemným úsměvem.

Pan Winkle se na toto přerušení slabě zamračil a pan Pickwick vyzval pohněvaně sluhu, aby si z jednoho z nejlepších citů lidského nitra netropil žerty, na což Sam odpověděl, že „to by taky nebyl dělal, dyby vo něm měl vědomost; ale těch citůch je tolik, že jeden vlastně ani neví, kerej z nich je nejlepčí, dyž vo nich slyší mluvit“.

Potom pan Winkle vyprávěl, jaký byl průběh jeho rozmluvy s panem Benem Allenem o Arabelle; prohlásil, že se hodlá domoci příležitosti s mladou dámou promluvit a svou lásku jí závažně vyjavit; a vyslovil přesvědčení, založené na jistých tem-

ných narážkách a nesrozumitelných náznacích řečeného Bena, že ať ji už tou dobou vězní kdekoli, je to někde na Jihoanglické pahorkatině. A to bylo všechno, co o věci věděl nebo hádal.

Bylo dohodnuto, aby se pan Weller nazítří ráno vydal s touto velmi chatrnou stopou jako vodítkem na výzkumnou výpravu; rovněž ujednali, že pan Pickwick a pan Winkle, kteří svým schopnostem důvěřovali méně, budou zatím křížovat po městě a mezi dnem jako náhodou zajdou k panu Bobu Sawyerovi v naději, že snad zahlédnou nebo zaslechnou něco, co se týká pobytu mladé dámy.

Hned druhý den ráno se tedy Sam Weller vypravil za svým posláním, nikterak malomyslný z velmi chabé vyhlídky na úspěch, kterou měl před sebou; a kráčel statečně hned tou ulicí a hned zas jinou – chtěli jsme vlastně říci do kopce a hned zase z kopce, jenže v Cliftonu je všechno jenom do kopce – a nesetkal se s ničím ani s nikým, kdo by mohl na otázku dne vrhnout sebeslabší světlo. Mnoho rozprávek zapředl Sam s čeledíny, kteří prováděli koně po silnici, a s chůvami, které prováděly děti po cestičkách, ale ani z jedné, ani z druhé nedokázal vymámit nic, co by se i jen sebestěně týkalo předmětu jeho obratného a důmyslného pátrání. Ve velmi mnoha domech bylo velmi mnoho mladých dam a většinu jich domácí služebnictvo obojího pohlaví znalecky podezíralo, že buď k někomu hlubokou náklonnost už chovají, nebo jsou ze srdce ochotny pocítit ji kdykoli, jakmile jen se naskytne příležitost. Ale protože ani jedna z těchto mladých dam nebyla slečna Arabella Allenová, zůstával Sam po všech těch zprávách navlas stejně moudrý, jako byl předtím.

Sam kráčel pahorkatinou, bojoval proti notně silnému větru a uvažoval, je-li v tom anglickém kraji zapotřebí držet si ustavičně klobouk oběma rukama, až došel k zapadlé osadě s hrstkou porůznu roztroušených venkovských vil tichého a samotářského vzezření. Před vraty stáje na konci dlouhé a slepé zadní uličky mezi ploty lelkoval jakýsi neustrojený čeledín a zřejmě si namlouval, že pracuje, protože měl lopatu a kolečko. Na tomto místě můžeme poznamenat, že jsme snad ještě nikdy neviděli čeledína v blízkosti stáje, který by nebyl býval – když na něho přišla lenora – tomuto zvláštnímu sebeklamu větší nebo menší měrou propadl.

Sam myslel, že si může promluvit s tím čeledínem stejně dobře jako s kýmkoli jiným, zvlášť když mu od chůze nohy málem již klesají a zrovna u kolečka je takový pěkný veliký kámen; prošel tedy zvolna uličkou, sedl si na kámen a zahájil rozhovor s nenuceností a prostotou, jimiž tak vynikal.

„Dobrejtro, strejdo,“ řekl Sam.

„Snad vodpoledne, ne?“ odpověděl čeledín a podíval se na Sama mrzutým pohledem.

„To máte ouplně pravdu, strejdo,“ řekl Sam, „chtěl sem říct vodpoledne. Jak se máme?“

„No, nezdá se mi, že by mi bylo ňák líp, dyž vás vidím,“ odbyl ho nevrlý čeledín.

„To je hrozně divný – vopravdu,“ řekl Sam, „poněvác se tváříte nevobyčejně vesele a vypadáte venkoncem tak čiperně, že jednomu poskočí srdce radostí, jen se na vás koukne.“

Nevrlý čeledín se při těch slovech zachmuřil ještě víc, ale nedost, aby to mělo nějaký účinek na Sama, který se s velmi dychtivým výrazem bez meškání zeptal, nejmenuje-li se jeho pán Walker.

„Ne, nemenuje,“ utrousil čeledín.

„Nebo snad Brown?“ řekl Sam.

„Ne, nemenuje.“

„Ani Vilson?“

„Ne, ani tak,“ odsekl čeledín.

„No,“ odpověděl Sam, „to se teda mejlím a nemá holt potěšení mě znát, i dyž sem myslel, že jo. Ale ze zdvořilosti ke mně se nezdržujte,“ řekl Sam, když čeledín zavezl kolečko do stáje a chystal se zavřít vrata. „Pohodlíčko napřed, vobřadnosti potom, strejdo, já vás už vomluví.“

„Za půlkorunu bych vám urazil hlavu,“ řekl nevrlý čeledín a hákoval přitom jedno křídlo vrat.

„Tak lacino bysem si to nemoh dát udělat,“ odpověděl Sam. „To by vás stálo přinejmenším doživotní zavopatření a to by eště bylo bratru zadarmo. Vyřídte doma mý poručení. Že jim zkazuju, aby na mě s vobědem nečekali, a řekněte, že mi ani nepotřebujou nic skovávat, poněvác by to stejně vystydlo, než přídu.“

Čeledín, v němž se vztekem všechno vařilo, zahučel v odpověď, že by měl sto chutí někoho přerazit; zmizel však, aniž hrozbu provedl, přibouchl za sebou zlostně vrata a nechal zcela bez

povšimnutí Samovu vřelou prosbu, aby mu na památku věnoval kadeř svých vlasů, dřív než odejde.

Sam zůstal sedět na velikém kameni a přemítal, co by bylo nejlépe udělat; a probíral právě v mysli záměr jít od dveří ke dveřím, nevynechat v okruhu pěti mil od Bristolu ani jedny a při výkonu sto padesáti až dvou set domů denně se tímto způsobem pokusit o vypátrání slečny Arabelly, když mu nenadálá náhoda přivedla zčistajasna do cesty něco, co by bez ní nebyl našel, i kdyby tam byl kvůli tomu proseděl třeba celý rok.

Do uličky, kde seděl, vedly asi tři čtyři zahradní branky od téhož počtu domů, které stály sice volně od sebe, ale přece přímo sousedily zahradami. A protože zahrady byly velké a hluboké a hustě osázené stromovím, stály domy nejenom dost daleko, ale z větší části je nebylo vůbec vidět. Sam seděl s očima upřenými na hromádku hlíny před první brankou vedle vrat, v nichž zmizel čeledín, a soustřeďoval všechno myšlení na obtíže svého poslání, když vtom se otevřela jedna branka a do uličky vyšla služebná, aby vyklepala několik předložek a běhounů z ložnice.

Hluboké přemýšlení zaměstnávalo Sama tolik, že by byl pravděpodobně mladé ženě nevěnoval víc pozornosti, než jen zdvihl hlavu a všiml si její velmi zteplé a svěží postavy, kdyby se v něm nebyl silně vzbouřil smysl pro rytířskost, když spatřil, že služebná nemá nikoho na pomoc a koberce jsou pro sílu jedné ženy zřejmě příliš těžké. Pan Weller byl svým způsobem pán nesmírně pozorný a zdvořilý, a sotva zahlédl, jak se věci mají, vstal chvatně z velkého kamene a vykročil k ní.

„Má drahá,“ řekl Sam, když se k ní s velmi uctivým výrazem přitočil, „esli budete tydle koberce klepat sama, tak si tu svou přesličnou figuru pokazíte, že vás nikdo nepozná. Dovolte, abysm vám pomohl.“

Mladá dáma, která upejpavě dělala, jako by nevěděla, že tak nablízku je nějaký pán, se obrátila, jakmile Sam promluvil – není pochyby (jak potom také vskutku řekla), aby takovou nabídku úplně neznámého člověka odmítla – ale místo aby něco řekla, překvapeně ucouvla a vyrazila přidušený výkřik. Sam užasl sotva méně, neboť ve tváříčce švarné služebné spatřil živoucí rysy své vyvolené „Valentýnky“, hezké panské od Nupkinsů.

„Brr, pane Weller,“ řekla Mária, „umíte vy ale jednoho vy-lekat!“

Sam nedal na tuto výčitku odpověď slovy, ba nemůžeme ani přesně popsat, jak vlastně odpověděl. Víme pouze, že po chvíli ticha Mária řekla: „Jemináčku svatej, pane Weller, dost!“ a že mu krátce předtím spadl klobouk z hlavy – a z obou těch příznaků bychom skorem soudili, že mezi oběma stranami padla hubička, možná několik.

„Prosím vás, kde se tady berete?“ zeptala se Mária, když se začala znovu rozvíjet rozmluva, předtím takto přerušená.

„To se rozumí, srdíčko, že sem přišel za váma,“ odpověděl pan Weller, když projednou dovolil lásce, aby zvítězila nad pravdomluvností.

„A jak jste se dověděl, kde jsem?“ vyzvíдалa Mária. „Kdopak vám řekl, že jsem si v Ipswichi našla novou službu a že se pak ta rodina přestěhovala až sem? Kdopak vám to jen řekl, pane Weller?“

„No, jo,“ řekl Sam s chytráckým pohledem, „to je právě vo-no.“

„Snad ne pan Muzzle, nebo jo?“ ptala se Mária.

„Ani nápad,“ odpověděl Sam a zavrtěl vážně hlavou, „ten ne.“

„Tak to teda musela být kuchařka,“ řekla Mária.

„To se ví, musela to bejt vona,“ přisvědčil Sam.

„No, něco takového jsem ještě neslyšela!“ zvolala Mária.

„No dyť já taky ne,“ pravil Sam. „Ale, Mária, dušinko,“ a tu Samovo chování neobyčejně zvroucnělo, „Mária, dušinko, mám na starosti eště něco jinýho a ukrutně to hoří. Víte, jeden přítel mýho milospána – pan Winkle, pamatujete se na něj?“

„Ten v tom zeleném kabátě?“ řekla Mária. „Jakpak bych si ho nepamatovala!“

„No tak,“ pokračoval Sam, „ten se na smrt zamiloval, je z toho celej tumpachovej a úplně trojčí!“

„Křindáčka!“ skočila mu do řeči Mária.

„Už jo,“ řekl Sam, „ale to nic, jen dybysme mohli tu jeho slečnu najít,“ a tu Sam s četným odbíháním k Máriačině kráse a k nevýslovným mukám, která vytrpěl od chvíle, kdy ji naposledy viděl, podal věrné vyličení nynějšího neblahého stavu pana Winkla.

„No tohle,“ řekla Mária, „to jsem ještě neslyšela!“

„Jak by taky,“ pravil Sam, „a neslyšel to ani nikdo jinej a taky už neuslyší; a já tady bloumám jako Věčný žid – ten sportov-

ní přeborník, vo kerým ste snad už někdá slyšela, Márinko má drahá, co se pořád předháněl s časem a nikdá si neleh – a hledám tudlenc slečnu Arabellu Allenovou.“

„Slečnu kterou?“ zeptala se Márinka celá udivená.

„Slečnu Arabellu Allenovou,“ opakoval Sam.

„Má ty dobroto!“ zvolala Márinka a ukázala na zahradní branku, kterou za sebou zamkl nevrlý čeledín. „Vždyť to je zrovna tenhle dům; bydlí tady dnes už šest neděl. Jejich panská, co dělá taky komornou, mi to všechno jednou ráno vyprávěla přes plot u prádelny, než rodina vstávala.“

„Jakže, ten dům hned vedle vašich?“ podivil se Sam.

„Hned ten vedle,“ potvrdila Márinka.

Když pan Weller tuto novinu vyslechl, pocítil tak velký úbytek sil, že pokládal za naprosto nezbytné přivinout se k hezké zpravodajce, má-li se udržet na nohou; a došlo k výměně rozličných milostných něžností, než se Sam vzpamatoval do té míry, aby se mohl opět k věci vrátit.

„No ne,“ řekl konečně Sam, „esli není todle lepčí než všec-ky kohoutí zápasy, tak už nic, jak povídal ten londýnskej primátor, dyž hlavní královo ministr připíjel po vobědě na zdraví svý milospaní. Hned ten barák vedle! Dyť já mám pro ni vzkaz a celej den si můžu nohy uběhat, abysem jí ho moh vyřídít.“

„Ale,“ řekla Márinka, „nemůžete jí ho vyřídít hned, protože chodí na procházku po zahradě večer, a to ještě jen na kratičkou chvilinku, a nikdy nevychází bez staré paní.“

Sam chvíli přemýšlel a nakonec připadl na tento postup, jak vše zařídit: vrátí se, jakmile se začne smrákat – v dobu, kdy Arabella pravidelně chodí na procházku – a až ho Márinka vpustí do zahrady domu, kde je ve službě, Sam už nějak vyleze na zeď pod větvemi velké hrušně, které přesahují do zahrady a dokonale ho skryjí všem zrakům; odtamtud vyřídí svůj vzkaz, a bude-li to možné, umluví na touž hodinu zítra večer schůzku pro pana Winkla. A když se s Márinkou na tomto postupu velmi rychle domluvil, pomohl jí při dlouho odkládané práci prašení koberců.

Takové prašení středně velkých koberečků není věc ani z poloviny tak nevinná, jak vypadá – neboť i když snad vytřepávání neskýtá žádné zvláštní obtíže, přece jen skládání je práce krajně ošemetná. Dokud se vytřásá prach a obě osoby zůstávají na celou délku koberců od sebe, je to kratochvíle tak nezáludná, jakou

si jen může člověk vymyslet, ale jakmile se začne skládat a vzdálenost mezi nimi se postupně krátí, od poloviny původní délky na čtvrtinu, pak na osminu, potom na šestnáctinu a konečně na dvaatřicetinu, je-li koberec dost dlouhý, tu se to stává nebezpečné. Nevíme úplně přesně, kolik koberců se v tomto případě skládalo, ale smíme se odvážit tvrzení, že kolik kusů jich bylo, tolikrát Sam hezkou Márinku políbil.

Potom si pan Weller zašel do nejbližší hospody, ve vši strídmosti se tam posilňoval až skoro do soumraku a pak se vrátil do slepé uličky. Když ho Márinka vpustila do zahrady a udělila mu rozličná důtklivá napomenutí, aby dbal bezpečnosti svých údů i krku, vylezl Sam do koruny hrušně a čekal, až se Arabella objeví.

Čekání na tuto úzkostlivě očekávanou událost, která se stále nepřiházela, se protahovalo tak dlouho, až si začínal myslet, že k ní vůbec nedojde, když vtom zaslechl lehké kročeje na písku a hned poté spatřil Arabellu, jak v zamyšlení kráčí zahradou. Jakmile došla skoro pod hrušně, začal Sam, aby ji na sebe jemně upozornil, vyluzovat rozličné pekelné zvuky, podobné těm, jaké by pravděpodobně byly přirozené u osoby středních let, postižené již od nejtutějšího dětství zánětem hrtanu, záškrtem i černým kašlem najednou.

Jakmile je mladá dáma zaslechla, stočila chvatně pohled k místu, odkud ty strašlivé zvuky vycházely; a protože se její dosavadní úlek nikterak nerozptýlil, když ve větvích spatřila mužskou postavu, byla by víc než jistě utekla a vzbouřila celý dům, kdyby ji strach nebyl naštěstí připravil o schopnost jakéhokoli pohybu a nebyl jí také podlomil kolena, takže sklesla na lavičku, která rovněž naštěstí náhodou stála u cestičky hned nablízku.

„Tak, a teď mi tady vomdlí,“ hovořil Sam k sobě ve velkých rozpacích. „Vopravdu divný, že tydlenc holčiny dycky vomdlívaj, akorát dyž nemaj. Hej, slečinko! Slečno Žabikuchová, paní Winklová, kukuť!“

Nesejde na tom, jestli Arabellu vzkřísilo kouzlo páně Winklova jména nebo chlad svěžího vzduchu nebo nejasná znalost páně Wellerova hlasu – ale Arabella zdvihla hlavu a zeptala se mdle: „Kdo jste a co chcete?“

„Pšš!“ šeptl Sam, když přeskočil na zeď a skrčil se tam do tak malého klubíčka, jak nejvíc se dovedl schoulit, „to sem jen já, slečno, jen já.“

„Sluha pana Pickwicka!“ zvolala Arabella napjatě.

„Vosobně a nikdo jinej, slečno,“ odpověděl Sam. „Abyste věděla, pan Winkle se užívá, až je zoufalstvím celej pryč, slečno.“

„Ó!“ řekla Arabella a přistoupila blíž ke zdi.

„Vopravdu ó,“ pravil Sam. „Včera večír sme už mysleli, že ho budeme muset nadít do svěrací kazajky, tak celej den zuřil; a říká, že esli vás do zejtrka do večíra neuvidí, tak ať si ho prej vodnesou černý svatý, esli se neutopí.“

„Ó ne, ne, pane Wellere!“ řekla Arabella a sepjala ruce.

„No von todle říká, slečno,“ odpověděl Sam. „Je to člověk vod slova a podle mýho to jistě udělá, slečno. Ví o vás všecko, slyšel to vod toho brejlatýho žabikucha.“

„Od mého bratra!“ zvolala Arabella, neboť jaksi slabě vytušila, koho Sam tím popisem míní.

„Ani správně nevím, kerej je váš bratr, slečno,“ odpověděl Sam. „Je to ten špinavější z těch dvou?“

„Ano, ano, pane Wellere,“ odpověděla Arabella, „pokračujte. A pospěšte si, prosím vás.“

„Tak teda, slečno,“ řekl Sam, „všecko vod něj slyšel a náš pán myslí, esli se s ním nesejdete co nejdřív, tak ten žabikuch, co sme vo něm mluvili, dostane do hlavy takovou spoustu volova, že mu to poškodí vývoj celýho mozku, esli ho pak budou snad chtít naložit do špiritusu.“

„Ó, co si mám počít, abych těm strašlivým svárům zabránila?“ zvolala Arabella.

„Příčina toho všeckýho je podezření, že tady je něaká láska z dřívějška,“ odpověděl Sam. „Bylo by nejlíp, slečno, dybyste se s ním sešla.“

„Ale jak? – Kde?“ zvolala Arabella. „Nesmím z domu sama ani na krok. Bratr je tak krutý, tak nerozumný! Ví, jak podivná vám moje slova jistě připadají, pane Wellere, když s vámi takhle mluvím, ale jsem tak strašně, strašně nešťastná –“ a tu se chudinka Arabella rozplakala tak hořce, že se v Samovi probudilo rytířství.

„Docela možný, slečno, že se to zdá moc divný, dyž se mnou vo tědle věcech mluvíte,“ pravil Sam s velkým důrazem, „ale můžu na to říct jen tolik, že sem ne jenom připravenej, ale i s největší radostí ochotnej udělat všecko, co by celou tu věc příznivě urovnalo; a esli by pomohlo, dyby někerej z těch žabikuchů vyletěl z vokna, tak to na to tata zařídím, vod toho sem tady.“ Po

tomto prohlášení si Sam Weller začal vykasávat manžety – i když mu přitom hrozilo nebezpečí, že spadne se zdi –, jen aby dokázal ochotu nemeškat a proměnit slovo v čin.

Tyto projevy oddaného porozumění byly sice nesmírně lichotivé, ale Arabella rozhodně odmítla (podle Samova názoru nanejvýš nepochopitelně) jich pro sebe využít. Chvíli houževnatě odpírala povolit panu Winklovi schůzku, o kterou Sam pro něho tak dojemně prosil, ale konečně, když hrozilo nebezpečí, že rozmluvu přeruší nevitáný příchod třetí osoby, s mnoha projevy vděčnosti mu dala ve spěchu na srozuměnou, že není docela vyloučené, že by se mohla zítra večer s příchodem do zahrady o hodinu opozdit.

Sam tomu dokonale rozuměl a Arabella, když ho oblažila jedním z nejsladších úsměvů, půvabně a křepce odcupitala a zanechala pana Wellera přemoženého obdivem k jejím vnadám jak tělesným, tak duševním.

Když pak slezl bez úhony se zdi a nezapomněl ještě věnovat několik chviliek vlastní záležitosti téhož druhu, vydal se pan Weller nejrychlejší cestou zpátky k Víchů, kde jeho dlouhá nepřítomnost vyvolala již mnoho dohadů i jisté obavy.

„Musíme si počínat opatrně,“ pravil pan Pickwick, když pozorně vyslechl Samovo vyprávění, „ne kvůli sobě, ale kvůli té mladé dámě. Musíme si počínat velmi opatrně.“

„Musíme? My?“ zvolal pan Winkle s nápadným důrazem.

Letmý stín nevole nad tónem této poznámky, který se mihl páně Pickwickovou tváří, se rozplynul v jeho příznačný výraz blahovlnné dobroty, když odpověděl:

„My, pane! Půjdu s vámi.“

„Vy?“ zvolal pan Winkle.

„Já,“ potvrdil pan Pickwick mírně. „Když vám ta mladá dáma povolila tuto schůzku, učinila snad přirozený, ale přece jen velmi nerozvážený krok. Pakliže budu schůzce přítomen já, váš obapolný přítel, který je dost starý, aby vám oběma mohl být otcem, pak zloajný jazyk nactiutrhání nebude mít v budoucnosti nikdy možnost, aby ji pomluvil.“

Panu Pickwickovi zářily při těch slovech oči spravedlivým nadšením nad vlastní prozíravostí.

Pana Winkla tento jemný projev jeho ohleduplné úcty k mladé chráněnce starého přítele dojal; chopil se páně Pickwickovy ruky s pocitem úcty, která neměla daleko do zbožňování.

„Půjďte se mnou,“ řekl pan Winkle.

„Půjdu,“ pravil pan Pickwick. „Same, připrav mi plášť a šál a objednej na zítra večer povoz. Ať je před domem raději o chvíli dříve, než je zrovna nutné, abychom tam dojeli určité včas.“

Pan Weller se dotkl klobouku na znamení, že příkazy vyslechl a splní, a odešel, aby vykonal všechny přípravy pro zájezd potřebné.

Kočár přijel přesně v určenou dobu a pan Weller, když řádně usadil pana Pickwicka a pana Winkla dovnitř, zaujal místo na kozlíku vedle kočího. Jak se předem dohodli, vystoupili asi čtvrt míle od místa schůzky; a když požádali kočího, aby na ně čekal, dokud se nevrátí, vydali se na zbytek cesty pěšky.

Právě když dospěli na výpravě až sem, vytáhl pan Pickwick s mnoha úsměvy i různými jinými známkami velkého sebeuspokojení z jedné kapsy pláště zlodějskou lucerničku, kterou si zvlášť pro ten podnik opatřil a jejíž důmyslné zařízení i krásné řemeslné zpracování začal k nemalému podivu ojedinelých chodců, které potkávali, vysvětlovat cestou panu Winklovi.

„Při té poslední noční výpravě do zahrady by něco takového bylo jistě dobře posloužilo, co říkáš, Same?“ pravil pan Pickwick a ohlédl se v dobrém rozmaru na sluhu, který se coural za ním.

„Moc šikovná věcička, dyž s ní jeden jaksepatří dovede, milospane!“ odpověděl pan Weller, „ale dyž jeden nechce, aby ho bylo vidět, tak myslím, že je víc platná, dyž svíčka v ní zhasne, než dyž hoří.“

Samovy vývody pana Pickwicka poněkud zarazily, jak se zdálo, protože zastrčil lucerničku zase zpátky do kapsy a cesta ubíhala dál mlčky.

„Tudydle, milospane,“ řekl Sam. „Počkají, pudu napřed. Todyle je ta ulička, milospane.“

Vykořčili tedy uličkou a bylo věru hodně tma. Pan Pickwick vytáhl dvakrát třikrát lucerničku, když ve tmě tápali, a vrhl na cestu před sebou úzký kužel velmi jasného světla, asi jednu stopu v průměru. Na pohled to bylo velmi hezké, ale zdálo se, že to činí okolní předměty ještě tmavší než předtím.

Konečně došli k velkému kameni. Tam doporučil Sam pánovi i panu Winklovi, aby se posadili, zatímco on půjde na výzkumy a zjistí, jestli Mária už čeká.

Asi po pěti nebo deseti minutách nepřítomnosti se Sam vrátil a hlásil, že branka je otevřená a všude ticho a klid. Pan Pickwick s panem Winklem se kradli opatrným krokem za ním a brzy se octli v zahradě, kde pak každý z nich řekl mnohokrát „Pst!“, a když s tím skončili, neměl zřejmě ani jeden z nich žádnou zvlášť jasnou představu, co počít dál.

„Je slečna Allenová už v zahradě, Márinko?“ zeptal se pan Winkle značně rozčileně.

„Nevím, pane,“ odpověděla hezká služebná. „Nejlíp by možná bylo, pane, kdyby vám pan Weller pomohl nahoru na hrušku a kdyby snad pan Pickwick byl tak hodný a dával pozor, jestli nikdo nepřichází uličkou, a já bych zatím hlídala na druhém konci zahrady. Krindáčka, co je to?“

„Tadlenc jejich zatrachtílá lucerna bude naše zkáza,“ zabědoval Sam podrážděně. „Dávaj pozor, co dělaj, milospaane; dyť těm lidem pouštěj plnej proud světla rovnou do vokna zadního pokoje.“

„Jemine!“ pravil pan Pickwick a otočil se chvatně stranou, „to jsem nechtěl.“

„A teďka to pouštěj do vedlejšího domu, milospaane,“ zavýčítal Sam.

„Milosrdné nebe!“ zvolal pan Pickwick a opět se otočil.

„Ták, teďka svítej na stáj a lidi budou myslet, že tam hoří,“ řekl Sam. „Zastrčej to, milospaane, copak to nejde?“

„To je nejpodivnější lucerna, jakou jsem kdy v životě viděl!“ zvolal pan Pickwick, celý užaslý účinky, které tak neúmyslně způsobil. „Jaktěživ jsem neviděl tak silný reflektor.“

„A esli s tím světlem nepřestanou takle rejdit, milospaane, pak bude na nás krapet přemoc silnej,“ odpověděl Sam, když se panu Pickwickovi po různých bezvýsledných pokusech podařilo zasunout clonku. „Zrovna slyším slečniny kroky. A teď, pane Winkle, nahoru s váma, prosím!“

„Počkat, počkat,“ pravil pan Pickwick. „První s ní musím promluvit já. Pomoz mi nahoru, Same.“

„Jen vopatrně, milospaane,“ řekl Sam, opřel se hlavou o zeď a nastavil rovně záda. „Stoupnou napřed na támleten květník, milospaane. Ták, a teď hup nahoru!“

„Mám strach, Same, že ti něco udělám,“ pravil pan Pickwick.

„Na mě se nevolehlížej, milospáne,“ odpověděl Sam. „Podejte mu ruku, pane Winkle, prosím. Kuráž, milospáne, kuráž! Teď nebo nikdy!“

Za této Samovy řeči se pan Pickwick s vypětím téměř nadlidským na pána jeho věku i váhy šťastně vyškrábal Samovi na záda; a když se pak Sam pomaloučku narovnával a pan Pickwick se pevně držel horní hrany zdi a pan Winkle mu zatím pevně držel nohy, podařilo se jim tak vespolek přivést jeho brýle právě nad hřbet zdi.

„Má drahá,“ pravil pan Pickwick, když pohlédl přes zeď a spatřil na druhé straně Arabellu, „nelekejte se, dušinko, to jsem jenom já.“

„Ach, odejděte, prosím, pane Pickwicku,“ řekla Arabella. „Řekněte jim všem, ať odejdou. Mám tak ukrutný strach! Milý, milý pane Pickwicku, nezůstávejte tam. Spadnete a zabijete se. Vím, že se vám něco stane.“

„Jen klid, prosím, nestrachujte se, děvenko,“ pravil pan Pickwick konejšivě. „Není ani nejmenší příčiny, proč byste se měla bát, věřte mi. Stůj pevně, Same,“ dodal pan Pickwick a podíval se dolů.

„Šak je dobře, milospáne,“ odpověděl pan Weller. „Ale nezdržují se nahoře dýl, než co musej, milospáne. Sou kapánek těžkej.“

„Jenom ještě chvilinku, Same,“ odpověděl pan Pickwick. „Chtěl jsem vám jenom říct, děvenko, že bych nebyl svému mladému příteli dovolil, aby se s vámi takhle potají sešel, kdyby mu bylo postavení, v jakém právě jste, ponechávalo nějakou jinou možnost; a že vás možná vědomí, dušinko zlatá, že tu jsem také, pomůže poněkud uspokojit, kdyby vás snad nepřistojnost tohoto tajného kroku nějak zneklidňovala. To je všechno, má drahá.“

„Jsem vám opravdu ze srdce vděčná, pane Pickwicku, za všechnu laskavost a pozornost,“ odpověděla Arabella a utírala si kapesníčkem slzy. Byla by pravděpodobně řekla ještě mnohem víc, kdyby nebyla páně Pickwickova hlava pojednou bleskurychle zmizela, protože udělal na Samově rameni chybný krok a octl se nenadále na zemi. Ale rázem byl zase na nohou, a když pobídl pana Winkla, aby si pospíšil a hleděl schůzku rychle skončit, vyběhl se vši odvahou a horlivostí mládí do

uličky, aby tam hlídal. Pan Winkle, podnícen jedinečnou příležitostí, byl v okamžení na zdi, když se napřed zdržel jen tolik, co by několika slovy požádal Sama, aby dal pozor na svého pána.

„Šak já už na něj dám pozor, pane,“ slíbil Sam. „Jen to nechte na mně.“

„Kde je, Same? Co kde dělá?“ vyptával se pan Winkle.

„Aby mu Pámbu kamašky pozlatil!“ odpověděl Sam, když pohlédl zahradní brankou ven. „Drží v uličce s tou svou zlodějskou lucernou stráž jako něakej andělskej spiklenec! Na tak hodnýho tvora sem v životě eště nenatrefil. Namoutěduchu, esli nemyslím, že se mu srdce narodilo aspoň vo pětadvacet let pozdějc než vostatní tělo!“

Pan Winkle nečekal, aby chvalořeč na starého přítele doposlouchal. Seskočil zatím se zdi, vrhl se Arabelle k nohám a tu chvíli ji už ujišťoval o upřímnosti své lásky s výmluvností hodnou samého pana Pickwicka.

Zatímco se venku v zahradě dalo toto, seděl o dva tři domy dál ve své knihovně jistý postarší pán vědecky založený, spisoval učené pojednání a opět a opět zavlažoval svou tělesnou schránku i zmoženého ducha sklenkou červeného vína z láhve vznešeného vzhledu, kterou měl při ruce. V mučivých bolestech tvůrčího plození hleděl onen postarší pán někdy na koberec, někdy do stropu a někdy na stěnu; a když v něm nepodnítl dostatečně vzletnou jiskru vnuknutí ani koberec, ani strop, ani stěna, hleděl z okna.

V jedné z těchto přestávek tvůrčí vynalézavosti hleděl učený pán nepřítomně do husté tmy venku, když pojednou velmi užasl, neboť spatřil nadmíru jasné světlo, které se v malé vzdálenosti od země mihlo vzduchem a skoro ihned zase zmizelo. Po malé chvíli se úkaz opakoval, nikoliv jednou nebo dvakrát, ale několikrát; a nakonec učený pán odložil pero a začal uvažovat, jakým přirozeným příčinám dlužno tyto úkazy přičítat.

Létavice to být nemohly, na to byly příliš nízko. Nebyly to světlušky, na to byly příliš vysoko; nebyly to bludičky; nebyly to svatojanské mušky; nebyly to rachejtle. Co to tedy mohlo být? Nějaký neobyčejný a podivuhodný přírodní úkaz, jež ještě žádný badatel na světě nespatriřil; něco, co osud vyhradil jenom jemu samému, aby to objevil, a čím ověncí své jméno nesmrtelnou slávou, když to pro blaho příštích pokolení veškerenstva zazna-

mená. Učený pán, prosákly touto představou, se znovu chopil pera, svěřil papíru několik záznamů o těchto úkazech, dosud nikdy neslýchaných ani nevidaných, a přičinil k nim datum, den, hodinu, minutu i přesnou vteřinu, kdy je bylo pozorovat; to vše byly základní údaje k budoucímu učenému tlustospisu přísně badatelského a ryze vědeckého zaměření, který dozajista uvede v úžas všechny učence světa, kteří kdy dýchali v kterékoli civilizované končině naší zeměkoule.

Opřel se nazad do křesla a hroužil se do přemítání o své budoucí slávě. Záhadné světlo zazářilo ještě jasněji než předtím; docela jako by poskakovalo uličkou po délce sem a tam, přelétalo ze strany na stranu a opisovalo dráhu stejně křivolace nepravidelnou jako samy vlasatice.

Učený pán byl starý mládenec. Neměl ženu, aby ji zavolal a uvedl v úžas, a proto zazvonil na sluhu.

„Pruffle,“ pravil učený pán. „Dnes se v povětří děje něco velmi neobyčejného. Viděl jste to?“ řekl učený pán a ukázal do okna, když se světlo opět objevilo.

„Ano, pane, viděl.“

„Co o tom soudíte, Pruffle?“

„Co o tom soudím, pane?“

„Ano. Vyrostl jste přece ve zdejším kraji. Co byste tedy řekl, že je příčinou těch světél?“

Učený pán očekával s úsměvem Prufflovu odpověď, kterou znal napřed: že ani za nic nemůže žádnou příčinu udat. Pruffle dumal.

„Řekl bych, pane, že to jsou zloději,“ odpověděl konečně Pruffle.

„Jste hlupák a můžete zase jít,“ pravil učený pán.

„Děkuju, pane,“ řekl Pruffle. A také šel.

Avšak učený pán neměl klid při pomýšlení, že by svět měl přijít o hlubokomyslné pojednání, které hodlá napsat, což by se nevyhnutelně stalo, kdyby dohad prostomyslného pana Pruffla nevyvrátil z kořene hned v zárodku. Nasadil si proto klobouk a zamířil chvatně přes zahradu rozhodnut, že se věci podívá důkladně na kloub a do základu ji prozkoumá.

Ale krátce předtím, než učený pán vyšel do zahrady, běžel pan Pickwick uličkou, jak rychle ho nohy stačily nést, aby udělal planý poplach v mylné domněnce, že někdo přichází, a občas

odsouval clonku zlodějské lucerničky, aby si posvítil na strouhu a vyhnul se jí; a sotva poplašnou zvěst přinesl, vydrápal se pan Winkle zase zpátky přes zeď a Arabella se rozběhla domů, zahradní branka se zavřela a naši tři dobrodruzi šlapali uličkou, jak nejrychleji mohli, když je nenadále polekal učený pán, který právě odmykal branku u své zahrady.

„Jen klid a zhluboka dejchat,“ zašeptal Sam, který byl ovšem v čele skupinky. „Bliknou tou lucernou, jen co by mrk, milospane.“

Pan Pickwick na okamžik posvítil a Sam, když spatřil, jak na loket od něho velmi opatrně vykukuje jakási mužská hlava, uštědřil jí zaťatou pěstí něžnou ránu, která ji s dutým zvukem přirazila na branku. Když pan Weller tento čin velmi pohotově i zručně vykonal, vysadil si pana Pickwicka na záda a utíkal uličkou za panem Winklem s rychlostí vskutku úžasnou, povážíme-li, jaké nesl břímě.

„Můžou už zas popadnout dech, milospane?“ zeptal se Sam, když doběhli na konec uličky.

„Ano. Teď už ano,“ odpověděl pan Pickwick.

„Tak si pospíšej, milospane,“ řekl Sam a postavil zas pána na nohy. „Dou sem mezi nás. Zbejvá běžet ani ne půl míle. Myslejí si, že pelášej vo pohár, milospane. A teď alou!“

S takovým povzbuzením se pan Pickwick činil, seč mu nohy stačily, a můžeme směle tvrdit, že pár černých kamašek ještě nikdy neproběhl dráhu lepším stylem než kamašky pana Pickwicka v této pamětihodné chvíli.

Kočár čekal, koně byli odpočinutí, silnice byly dobré a kočí ochotný. Celá společnost dojela šťastně k Víchu ještě dřív, než pan Pickwick mohl zase popadnout dech.

„A šup dovnitř, milospane,“ řekl Sam, když pánovi pomáhal z povozu. „Po tomle tělocviku se nezastavujou na ulici ani na vteřinku. Vodpusťte laskavě, pane,“ pokračoval Sam s rukou na klobouku, když vystupoval pan Winkle, „doufám, pane, že žádná stará láska nebyla?“

Pan Winkle stiskl svému skromnému příteli ruku a zašeptal mu do ucha: „Všechno v pořádku, Same, docela v pořádku.“ A tu se pan Weller ťukl třikrát po sobě do nosu na znamení, že rozumí, usmál se, mrkl a s výrazem, který vyjadřoval srdečné uspokojení, oklopil nahoru stupátko.

Abychom nezapomněli na učeného pána: ten v mistrovském pojednání dovodil, že ta podivuhodná světla vznikla působením elektřiny; a jasně to prokázal tím, že podrobně vyličil, jak se mu zajiskřilo před očima, když vystrčil hlavu z branky, a jak dostal ránu, která ho na celou čtvrt hodinu omráčila; potom o sobě nevěděl; tento traktát nadmíru nadchl všechny vědecké společnosti a způsobil, že učený pán pak už navždy slynul pověstí vědecké hvězdy.

KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ

*Uvádí pana Pickwicka na nové a nikoli nezajímavé
jeviště ve velkém dramatu života*

Zbytek doby, kterou pan Pickwick určil pro délku pobytu v Bathu, uplynul bez jakékoli závažné příhody. Květnové soudní zasedání začalo, a když týden tohoto období minul, vrátil se pan Pickwick s přáteli opět do Londýna. Tam se pak odebral, samozřejmě v doprovodu Samově a jinak sám, rovnou do starého příbytku U Jiřího se supem.

Ráno třetího dne po jejich návratu, právě když všechny hodiny ve městě odbíjely jednotlivě devět a dohromady asi tak devět set devadesát devět a Sam si větral na jirském dvoře plíce, přijelo jakési podivné, nově natřené vozidlo, z něhož velmi čile vyskočil, hodiv opatřě statnému muži vedle sebe, jakýsi podivný pán, který se zdál jako dělaný k tomu vozu stejně jako vůz k němu.

Vůz nebyl zrovna klusácká dvoukolka a nebyla to ani bryčka s vysokým truhlíkem. Nebyl to, čemu se běžně říká lovecký kočárek, nebyl to ani luxusní „péráček“, ani kočárová „škatulka“, ani „useknutý“ kabriolet; a přece nesl vehikl jisté znaky každého z těchto povozů. Nátěr měl jasně žlutý a vojky a kola zdobená černou barvou; kočí seděl po pravém sportovním způsobu na klínech, navršených asi na dvě stopy nad žebřinu. Kůň byl hnědák, zvíře celkem pěkného zevnějšku, ale přesto z něho číselo cosi drzého a sverpého, co ladilo jak s vozem, tak s jeho pánem.

Pán sám byl asi čtyřicátník, měl černé vlasy a pečlivě přičesané licousy, oblek měl mimořádně skvělý a dekorovaný množstvím šperků, vesměs asi třikrát větších než ozdoby, jaké pání zpravidla nosívají, a korunu všemu nasazoval huňatý plášť. Do

jedné kapsy tohoto pláště strčil levou ruku v tom okamžiku, kdy se dotkl nohou země, kdežto z druhé kapsy vytáhl pravičkou velmi křiklavý a honosný hedvábný šátek, kterým si oprášil z bot několik smítek prachu, a pak zmáčkl kapesník v dlani a vykročil nadutě po dvoře.

Samově pozornosti neušlo, že když tato osoba sestoupila z vozu, jakési zchátralé individuum v ošuntělém hnědém plášti, okleštěném o několik knoflíků, které se předtím potloukalo na protější straně, přešlo a zastavilo se nablízku. A protože Sam měl víc než jen podezření o účelu pánovy návštěvy, vkročil do Jiřího se supem před ním, zprudka se otočil a pevně se rozkročil uprostřed dveří.

„Nu tak, krasavče!“ řekl Samovi muž v huňatém plášti pánovitým tónem a zároveň se pokusil protlačit kolem něho dovnitř.

„No, no, pane, co je?“ odpověděl Sam a vrátil pánovi štulec i s úroky.

„Tohle si tedy dejte zajít, člověče, s tímhle si na mě nepřijedete,“ řekl vlastník huňatého pláště silnějším hlasem a zlostí zbledlý. „Smouchi, sem!“

„Jáčku, copak tady neštymuje?“ zavrčel muž v hnědém kabátě, který se za této krátké rozmluvy ponenáhlu příkrádal po dvoře blíž.

„Tady ten mládenec je jenom trochu drzý,“ řekl principál a znovu se napřel do Sama.

„Tak dost, žádný takový hlouposti,“ zavrčel Smouch a strčil do Sama zase on a ještě prudčeji.

Tento poslední štulec měl účinek, jakého chtěl zkušený pan Smouch dosáhnout; neboť zatímco Sam v horlivosti, aby nechal lichotku neoplacenou, otloukal tohoto pána o zárubeň, principál mu proklouzl a zamířil do nálevny, kam ho Sam také ihned následoval, sotva si s panem Smouchem vyřídil krátkou slovní potyčku, při níž se s ním utkal na přídomky.

„Dobré jitro, kočička,“ pravil principál, oslovuje mladou dámu u nálevního stolu s nenuceností protřelého galejníka a s dvornými moresy zámořské trestanecké kolonie, „kterýpak pokoj má pan Pickwick, kočička?“

„Dověď ho nahoru,“ řekla sklepnice v odpověď na otázku číšníkovi, aniž šviháka obdařila jediným dalším pohledem.

Číšník šel nahoru, jak ho žádala, a muž v huňatém plášti za ním a voj uzavíral Sam, který si cestou do schodů k nevýslovné-

mu potěšení služebnictva i jiných diváků s chutí ulevoval rozličnými posunků na znamení vrcholného opovržení a vzdoru. Pan Smouch, kterého trápil prudký kašel, zůstal dole a chrchlal v síni.

Pan Pickwick byl v posteli a tvrdě spal, když do pokoje vešel časný návštěvník a za ním Sam. Hluk, který přitom dělali, ho probudil.

„Vodu na holení, Same,“ pravil pan Pickwick za záclonou kolem postele.

„Hned vás oholíme, pane Pickwicku,“ řekl návštěvník a poodhrnul jednu ze záclon v hlavách postele. „Mám proti vám exekuční zatykač ve věci Bardellové. – Tady je zatýkácký rozkaz. – Civilní soud. – Tady je má vizitka. Očekávám, že půjdete do mého domu.“ A šerifův vykonavatel (neboť to nebyl nikdo jiný) poklepal panu Pickwickovi přátelsky na rameno, hodil navštívenku na pokrývku a z kapsičky u vesty vytáhl zlaté párátko.

„Jmenuji se Namby,“ řekl šerifův plnomocník, když pan Pickwick vylovil zpod polštáře brýle a nasadil si je, aby si přečetl navštívenku. „Namby, Bell Alley, Coleman Street.“

V tu chvíli zasáhl do řeči Sam Weller, který až dosud upřeně hleděl na lesklý chlupatý klobouk pana Nambyho.

„Ste kvaker?“ zeptal se Sam.

„Povím vám, kdo jsem, dřív než s vámi budu hotov,“ odpověděl rozhorlený úředník. „Jednoho krásného dne vás ještě naučím moresům, mladíčku.“

„Děkuju,“ řekl Sam, „a já vám to rád voplatím. Smekněte!“ A s těmi slovy srazil pan Weller panu Nambymu klobouk z hlavy; udělal to pohybem tak velmi obratným, že klobouk odletěl až na druhou stranu pokoje, a ranou tak nenadálou a prudkou, že pan Namby jejím přičiněním ke všemu ještě div nespolkł zlaté párátko.

„Všimněte si toho, pane Pickwicku,“ řekl zmatený úředník, hněvem skoro bez dechu. „Váš sluha mě při výkonu úřední povinnosti napadl. Ve vašem pokoji. Bojím se, že mi ublíží na těle. Volám vás za svědka.“

„Nedosvěčujou nic, milospane,“ vpadl do řeči Sam. „Zavřou pevně voči, milospane. Vyhodil bysem ho z okna, jenže by kvůli tý rovný střeše dole nežuch z dost velký vejšky.“

„Same,“ pravil pan Pickwick hněvivým hlasem, když jeho sluha projevoval rozličné nepřátelské úmysly, „jestli řekneš ještě

slovo nebo budeš toho člověka seabemíň znepekoojovat, okamži-
tě tě propustím.“

„Ale, milospane...“ namítl Sam.

„Mlč!“ přerušil ho pan Pickwick. „A zvedni zas ten klobouk.“

To však Sam stroze a neoblomně odepřel; a když ho pán za to přísně pokáral a úředník, který měl velmi naspěch, se uráčil zdvihnout si klobouk sám, přičemž na Sama dštil spoustu rozličných hrozeb, jež tento mladý pán přijímal s dokonalým klidem, Sam pouze poznamenal, že bude-li pan Namby od té dobroty a klobouk si znovu nasadí, srazí mu ho, že poleťi až na konec příštího týdne. Pan Namby si patrně myslel, že by mu podobný výkon mohl způsobit nepříjemnosti, a proto se rozhodl neuvádět Sama do pokušení a brzy poté zavola! nahoru Smouche; a když ho poučil, že zatčení již provedl a že on má na věz-
ně počkat, dokud se neustrojí, vykráčel Namby nadutě z poko-
je a odjel. Smouch požádal nevrle pana Pickwicka, „aby sebou koukal hodit, co může, protože mají plný ruce práce“, přitáhl si židli ke dveřím a tam seděl tak dlouho, dokud se pan Pickwick docela neoblékl. Potom poslal pan Pickwick Sama pro drožku a v ní se tento trojlístek rozjel do Coleman Street. Cesta byla naštěstí krátká, neboť pan Smouch kromě toho, že nedovedl nijak zvlášť zábavně hovořit, byl v omezeném prostoru i velmi nepříjemným společníkem pro svůj tělesný nedostatek, na který jsme poukázali již jinde.

Drožka zabočila do velmi úzké a tmavé ulice a zastavila před domem, který měl ve všech oknech železné mříže a jehož dveře zdobilo jméno a hodnost: *Namby, pověřenec Londýnské šerifské komory*; a když pán, kterého by bylo bývalo docela dobře mož-
no pokládat za zanedbaného blížence pana Smouche a který byl k tomu účelu vybaven obrovským klíčem, otevřel dvířka ve vratech, uvedl pana Pickwicka do „kantýny“.

Tato kantýna byla místnost do ulice a nejnápadnější její zna-
ky byly čerstvý písek na podlaze a začouzený vzduch. Pan Pick-
wick se uklonil třem osobám, které tam již seděly, když vstou-
pil; a když poslal Sama pro Perkera, uchýlil se do tmavého kouta a odtamtud si s jistou zvědavostí prohlížel své nové společníky.

Jeden z nich byl sotva odrostlý chlapec, asi devatenáctiletý až
dvacetiletý, který popíjel jalovcový grog, ačkoliv šlo teprve na de-
sátou dopoledne, a kouřil doutník; a těmito zábavám, jak se podle

jeho zardělého obličejе dalo usoudit, holdoval patrně značně vytrvale poslední dva nebo tři roky života. Proti němu seděl drsný, sprostý mladý muž, asi třicetiletý, se zažloutlou pleť a chraplavým hlasem, který se zabýval tím, že se špičkou pravé boty štáral v ohni, a který zřejmě měl ty znalosti světa a okouzlující nespoutané mravy, jež lze získat v hospodských lokálech a podřadných kulečnickových hernách. Třetí dočasný obyvatel kantýny byl muž ve středních letech a prastarých černých šatech, který měl bledý a ztrhaný obličej, bez ustání přecházel po místnosti sem a tam, občas se zastavil u okna, velmi netrpělivě vyhlížel ven, jako by někoho čekal, a potom zas pokračoval v procházce.

„Měl byste si dnes ráno vypůjčit mou břitvu, pane Ayresleigh,“ řekl mladík, který se štáral v ohni, a mrkl na svého mladického přítele.

„Děkuju, nebudu ji potřebovat; čekám, že za hodinu nebo tak budu venku,“ odpověděl oslovený chvatně. Potom přistoupil znovu k oknu, zklamaně se opět vrátil, zhluboka si povzdechl a odešel z pokoje; a zbylí dva se pak hlasitě rozesmáli.

„No, takovou psinu jsem ještě nezažil,“ řekl pán, který předtím nabízel břitvu a jmenoval se, jak se ukázalo, Price. „Jaktěživ ne!“ Pan Price dotvrdil tento výrok zaklením a pak se zase rozesmál, přičemž se chlapec (který pokládal svého společníka za nejneodolatelnějšího chlapíka a nejpovedenější kópu na světě) smál ovšem také.

„Ani byste nevěřil, vidíte,“ řekl Price, když se otočil k panu Pickwickovi, „že ten chlap je tady už včera týden a ještě se ani jednou neholil, protože tak s jistotou věří, že ho za půl hodiny odtud pustí, a myslí si, že to může docela dobře nechat až na doma.“

„Chudák!“ pravil pan Pickwick. „Má opravdu tak velkou naději, že zase brzy vyvázne z nesnází?“

„Naději spral řas!“ odpověděl Price. „Nemá naděje ani ždibec. Za jeho nadějí, že se do desíti let ode dneška bude procházet volně po ulici, bych nedal ani tohle.“ Přitom luskl pan Price pohrdavě prsty a zazvonil.

„Dejte mi arch papíru, Crookey,“ řekl pan Price dozorcí, který oblekem i celkovým vzezřením vypadal na něco mezi předluženým pasákem a zbankrotělým dobytkařem, „a sklenici brandy s vodou, Crookey, slyšíte? Budu psát tatíkoví a musím mít něco

na povzbuzení, nebo jinak to nedokážu do starouška dost silně nahustit.“ Je takřka zbytečné podotýkat, že se mladíček při té šprýmovné řeči smíchy zrovna svíjel.

„To je správné,“ řekl pan Price. „Jen si nezoufat! Všechno je psina, vidíte?“

„Lážová!“ přisvědčil mladíček.

„Jste štramák, máte kuráž, jen co je pravda,“ řekl Price. „Už jste v životě něco viděl.“

„To bych myslel!“ odpověděl mladíček. Díval se na život špinavými skleněnými tabulemi ve dveřích putyk.

Pan Pickwick – jehož tento rozhovor, jakož i vzhled a mrav obou lidských tvorů, kteří spolu rozmlouvali, nemálo znechucoval – se právě hodlal zeptat, nemohl-li by dostat nějaký zvláštní pokoj, když do místnosti vešlo několik neznámých fešáků; jakmile je mladíček spatřil, odhodil doutník do ohně, zašeptal panu Priceovi, že přišli „dát jeho věci do pořádku“, a potom si k nim přisedl ke stolu na druhém konci místnosti.

Ukázalo se však, že nebude možné dát věci do pořádku tak snadno a rychle, jak si mladíček představoval, neboť se rozvinula dlouhá rozmluva, z níž pan Pickwick volky nevolky zaslechl několik hněvivých úryvků o nezřízeném životě a opětovném odpuštění. Nakonec bylo slyšet velmi určité náarážky na jistou Whitecross Street, které pronášel nejstarší pán ze společnosti a při nichž si mladíček přes všechno své štramáctví, kuráž i znalost života dohromady položil hlavu na stůl a zoufale vyl.

Pan Pickwick, který cítil vskutku velké uspokojení nad tím, jak mladíckému fanfarónkovi spadl rázem hřebínek, jak vydatně zkrotí a zpívá hned jinou, zazvonil a dozorce ho na jeho žádost uvedl do zvláštního pokoje, vybaveného kobercem, stolem, židlemi, příborníkem a pohovkou a ozdobeného zrcadlem a několika starými rytinami. Tam měl výhodu, že shora slyšel koncertování paní Nambyové na fortepiano, zatímco se pro něho chystala snídaně; a když přišla snídaně, přišel i pan Perker.

„Aha, můj vzácný pane,“ řekl mužíček, „konečně vás čapli, co? Vida, vida; ale ani mě to tak nemrzí, protože teď alespoň uznáte, jak nesmyslné je vaše jednání. Poznamenal jsem si úhrnnou částku prisouzených útrat i náhrady škody, pro kterou na vás byl vydán exekuční zatykač, a bylo by nejlépe, kdybychom to hned zaplatili a neztráceli zbytečně čas. Myslím, že Namby je touhle

dobou už doma. Co tomu říkáte, můj vzácný pane? Mám napsat šek já, nebo ho napíšete vy?“ Při řeči si mužíček mnul se strojenou veselostí ruce, ale když se podíval panu Pickwickovi do tváře, nemohl odolat, aby hned také nevrhl úpěnlivý pohled na Sama Wellera.

„Perkere,“ pravil pan Pickwick, „prosím vás, už mi o tom nemluvte. Nevidím, co bych z toho měl, kdybych zůstával tady, a proto půjdu dnes večer do vězení.“

„Nemůžete přece jít do Whitecross Street, můj vzácný pane,“ řekl Perker. „Zhola nemožné! Šedesát postelí na sále a zamyká se tam šestnáct hodin ze čtyřiaadvaceti!“

„Je-li možno, šel bych raději do vazby někam jinam,“ pravil pan Pickwick. „Ne-li, musím se smířit s tím, co je.“

„Mohli byste jít také do Fleetu, můj vzácný pane, když už mermomocí někam chcete,“ řekl Perker.

„To by šlo,“ přisvědčil pan Pickwick. „Půjdu tam hned, jak se nasnídám.“

„Jen pomalu, pomalu, můj vzácný pane, nemáte nejmenší důvod, proč byste měl tak strašlivě pospíchat tam, odkud se většina ostatních stejně horlivě snaží vyváznout,“ řekl dobromyslný malý právní zástupce. „Musíme mít inkarcerační patent. A před čtvrtou odpoledne nebude v úřadě jediný soudce. Musíte do té doby počkat.“

„Velmi dobře,“ pravil pan Pickwick s neochvějnou trpělivostí. „Tak si tady ve dvě sníme nějakou kotletu. Běž to zařídit, Same, a řekni jim, aby byli dochvilní.“

Přes všechny Perkerovy rozklady i důvody zůstával pan Pickwick neoblomný; a když se kotlety včas a řádně objevily a stejně i zmizely a když pan Pickwick ještě asi půl hodiny čekal na pana Nambyho, který měl na oběd vybranou společnost a nikdo ho nesměl za nic na světě dříve vyrušit, usadil Sam pána do jiné drožky a odvezl ho do Chancery Lane.

V doktorské koleji Serjeant's Inn měli službu dva soudci – jeden od trestního soudu, druhý od civilního – a zdálo se, že mají s vyřizováním spisů plné ruce práce, bylo-li množství advokátních písařů, kteří chvatně přibíhali i odbíhali se svazky listin, jakýmkoli spolehlivým měřítkem. Když dojeli k nízkému klenu-tému průchodu, jímž se do koleje vcházelo, Perker se krátkou chvílí zdržel, než se s drožkářem dohodl o jízdném a drobných

nazpátek; pan Pickwick zatím poodstoupil kousek stranou, aby nebyl v cestě proudu lidí, kteří se hrnuli dovnitř i ven, a s jistou zvědavostí se rozhlížel kolem sebe.

Lidé, kteří upoutali jeho pozornost nejvíce, byla hrstka mužů zvetšele šviháckého zevnějšku, kteří tu postávali, uctivě salutovali mnoha právníkům v proudu chodců a podle všeho zdání tu měli nějakou práci, jejíž povahu však pan Pickwick nemohl uhodnout. Byli to chlapíci podivného vzezření. Jeden z nich byl štíhlý muž, který napadal trochu na nohu a měl odřené černé šaty a bílý nákrčník; druhý byl statný hřmotný člověk v obleku stejného druhu, ale s velkým vyrudlým černým šátkem kolem krku; třetí byl scvrklý človíček opilého vzezření s trudovitou tváří. S rukama za zády přešlapovali na místě nebo se loudali sem tam a co chvíli s úzkostlivým výrazem zašeptali cosi do ucha některému z pánů s listinami, kteří spěchali kolem nich. Pan Pickwick si vzpomněl, že je velmi často vídal, jak v tom vchodu lelkují, když chodíval kolem na procházku; a touha zvědět, k jakému oboru právníckého povolání ti ošumělí povaleči asi patří, silně vzněcovala jeho zvědavost.

Právě se chystal, že se na to zeptá Nambyho, který se mu držel stále nablízku a cucal si velký zlatý prsten na malíku, když se přihnál Perker, prohlásil, že nesmějí mařit čas, a vešel před nimi do koleje. Pan Pickwick následoval, a tu k němu přistoupil muž, který napadal na nohu, uctivě zasalutoval a podával mu ručně psanou navštívenku, kterou pan Pickwick zdvořile přijal a zastrčil do kapsy u vesty, protože nechtěl zranit city neznámého tím, že by ji odmítl.

„Nuže,“ řekl Perker, když se před dveřmi do jedné z kanceláří obrátil, aby se přesvědčil, má-li společníky těsně v patách. „Sem jdeme, můj vzácný pane. Hola, copak tady chcete vy?“

Tato otázka platila chromému muži, který se přidal ke společnosti, aniž to pan Pickwick vůbec zpozoroval. V odpověď na ni se muž se vši myslitelnou zdvořilostí dotkl znovu klobouku a ukázal na pana Pickwicka.

„Ne, ne,“ řekl s úsměvem Perker. „Nepotřebujeme vás, milý příteli, nepotřebujeme vás.“

„Prosím za prominutí, pane,“ pravil chromý muž. „Pán si vzal mou škartičku. Doufám, že užijete mých služeb, pane. Pán mi přikývl. Ať rozhodne pán sám. – Nepřikývl jste mi, pane?“

„To tak, nesmysl. Přece jste na nikoho nekýval, Pickwicku, ne? To je omyl, omyl,“ řekl Perker.

„Pán mi podal vizitku,“ odpověděl pan Pickwick a vytáhl ji z kapsy u vesty. „Přijal jsem ji, protože mi připadalo, že si to pán přeje – upřímně řečeno, byl jsem trochu zvědavý a chtěl jsem se na ni podívat, až budu mít kdy. Já –“

Malý advokát se hlasitě rozesmál, vrátil navštívenku chromému muži a řekl mu, že všechno bylo pouhé nedorozumění; a když muž rozhořčeně odcházel, pošeptal Perker panu Pickwickovi, že to je jenom ručitel.

„Kdože?“ zvolal pan Pickwick.

„Ručitel,“ odpověděl Perker.

„Ručitel?“

„Ano, můj vzácný pane – je jich tady na půl tuctu. Zaručí se za vás na jakoukoli částku a účtují si za to jen dva a půl šilinku. Divná živnost, co?“ řekl Perker a pochutnal si na šnupečku.

„Cože! Mám tomu rozumět tak, že si ti lidé tady vydělávají na živobytí okouněním a křivopřísežnictvím před našimi soudci za taxu jedné půlkoruny za každý svůj zločin?“ zvolal pan Pickwick, nad tím poznatkem celý zděšený.

„Nu, o křivopřísežnictví bych zrovna nemluvil, můj vzácný pane,“ odpověděl mužiček. „Je to příkré slovo, můj vzácný pane, vskutku velmi příkré. Je to legální klam, můj vzácný pane, nic víc.“ Když domluvil, pokrčil právní zástupce rameny, usmál se, vzal si druhý šnupeček a zavedl společnost do soudní pisárny.

Byla to místnost zvlášť špinavého vzhledu, velmi nízká a se stěnami obloženými starým deštěním; a bylo v ní tak málo světla, že na pultech hořely velké lojové svíčky, ačkoli venku byl jasný den. Na jedné straně byly dveře do soudcovy soukromé svatyně, obléhané zástupem advokátů a vrchních písařů, kteří vcházeli na zavolání dovnitř podle pořadí, v němž byla jejich věc u soudu v záznamu. Kdykoli se tyto dveře otevřely, aby propustily jednu osobu ven, už se další uchazeč hrnul divoce dovnitř; a protože ke všem četným hovorům mezi pány, kteří čekali, aby se dostali k soudci, propukalo ještě množství všelijakých osobních hádek mezi většinou těch, kteří u něho už byli, bylo tam tolik hluku, kolik ho v místnosti rozměrů tak stěsnaných vůbec může vzniknout.

Hašteřivá zábava těchto pánů nebyl totiž jediný hluk, který doléhal k sluchu. Na stupínku za dřevěným zábradlím na druhé

straně místnosti stál obrýlený soudní písař, jenž „bral do přísahy“ a přijímal písemná prohlášení, a jiný kancelista jich co chvíli odnášel celé stohy do soudcovy svatyně k podpisu. Bylo tam množství advokátních písařů, kteří měli přísahu, a protože bylo zhora nemožné, aby přísahali všichni najednou, podobala se rvačka těchto pánů, deroucích se k obrýlenému soudnímu písaři, strkanici davu, který se probíjí do parteru divadla, když představení poctí svou milostivou přítomností Jeho Veličenstvo král. Jiný úředník si občas cvičil plíce vyvoláváním jmen těch, kteří už přísahu složili, aby jim mohl jejich prohlášení vrátit, když je soudce už podepsal, což vyvolávalo další půtky; a protože se to všechno dalo zároveň, vznikala z toho taková vřava, jaké si mohl přát být svědkem jen nejživější a nejneklidnější člověk. Byl tam ještě jeden druh lidí – ti, kdo čekali, aby vyhověli předvolání, které vymohli jejich zaměstnavatelé, přičemž měl zástupce protivné strany na vůli jednání se účastnit nebo ne – a jejich věci bylo chvílemi vyvolávat jméno právního zástupce protivné strany, aby zjistili, není-li snad přítomen bez jejich vědomí.

Abychom uvedli příklad. Hned vedle místa, kde se usadil pan Pickwick, se opíral o zeď asi čtrnáctiletý kancelářský benjamín s diškantem a blízko něho stál advokátní písař s hlasem basovým.

Do místnosti se přihnul jakýsi písař s balíkem listin a použil oči na všechny strany.

„Sniggle a Blink!“ vrískl diškant.

„Porkin a Snob!“ zahučel bas.

„Stumpy a Deacon!“ zvolal nově příšlý úředník.

Nikdo neodpověděl; a dalšího muže, který vstoupil, uvítala pokřikem celá trojice; muž sám pak volal jménem zase někoho jiného a potom někdo jiný zahulákal jméno zase někoho jiného a tak dál.

Muž v brýlích, který bral písaře pod přísahu, měl celou tu dobu plné ruce práce; přísežnou formuli předříkával skoro beze změny a bez nejmenší snahy větné části od sebe nějak oddělovat, ji zpravidla mlel v této podobě:

„Vezměte bibli do pravé ruky to je vaše jméno a písmo přísaháte že obsah tohoto vašeho prohlášení je pravdivý k tomu vám dopomáhej Bůh jeden šilink musíte si obstarat drobné já nemám.“

„Nu, Same,“ pravil pan Pickwick, „doufám, že ten inkarcerční patent už dělají.“

„Taky doufám,“ řekl Sam, „a rád bysem, aby s tím sakrapatentem už vyrukovali. Je hrozně nepříjemný, že nás tady nechávají tak dlouho čekat. Bejt to já, tak bysem takovejch zavíracích sakrapatentů měl toudle dobou hotovejch, sakumprásk zabalenejch a všechno vůbec, nejmíň tucet.“

Není jasné, za jakou neohrabanou a nezvládnutou mašinerii Sam Weller inkarcerační příkaz považoval, neboť v tu chvíli přišel Perker a odvedl pana Pickwicka.

Když se odbyly obvyklé formality, byla osoba řečeného Samuela Pickwicka brzy poté svěřena ochraně soudního dozorce s kovovou berlou, jímžto měla být dovedena k správci Fleetské věznice, aby tam byla držána tak dlouho, dokud úhrnná částka náhrady škody a přisouzených soudních útrat ze sporu Bardellová kontra Pickwick nebude úplně zapravena a vyrovnána.

„A to,“ pravil pan Pickwick se smíchem, „bude trvat hezky dlouho. Same, zavolej zas drožku. Perkere, příteli drahý, sbohem.“

„Pojedu s vámi, abych věděl, že jste se tam ve zdraví dostal,“ řekl Perker.

„Abych řekl pravdu,“ odpověděl pan Pickwick, „byl bych raději, kdyby mě neprovázel nikdo jiný než Sam. Jakmile se tam trochu usadím, hned vám podám písemnou zprávu a budu se těšit, že brzy přijdete. Do té doby sbohem.“

Když pan Pickwick dopověděl, nasedl do drožky, která zatím už přijela, a dráb s berlou nastoupil za ním. Sam zaujal místo na kozlíku a drožka odjela.

„To je prazvláštní člověk,“ řekl Perker a zastavil se, aby si natáhl rukavice.

„To by byl kridatář, pane!“ prohodil pan Lowten, který stál poblíž. „Ten by prohnal vyšetřující komisaře! Jak by se jim vysmál, pane, kdyby mluvili o tom, že ho dají zavřít!“

Nezdálo se, že by advokáta bylo odborné ocenění páně Pickwickovy povahy, vyslovené jeho písařem, nějak zvlášť silně nadsadilo, neboť odešel, aniž se uráčil odpovědět.

Drožka se kodrcala po Fleet Street, jak to už drožky obvykle dělají. Koně prý „jdou líp“, řekl kočí, když mají „něco“ před sebou (jak velmi neobyčejnou rychlostí asi chodili, když před

nimi nic nebylo?), a proto se drožka stále držela za nákladním vozem; když nákladní vůz zastavil, zarazila i drožka; a když se nákladní vůz zase rozjel, hnula se také drožka. Pan Pickwick seděl proti oberlenému drábovi a dráb seděl s kloboukem mezi koleny, pohvizdoval si písničku a díval se z okna drožky.

Čas dělá divy. S vydatnou pomocí tohoto všemocného kmeta i drožka projede dráhu půl míle. Konečně zastavili a pan Pickwick sestoupil u brány Fleetské věznice.

Oberlený dráb se ohlédl přes rameno, aby se ujistil, že světenec jde těsně za ním, a pak vkročil před panem Pickwickem do věznice; když vešli, zahrnuli doleva, prošli otevřenými dveřmi do koridoru, z něhož těžké dveře – zrovna naproti těm, jimiž vešli, a strážné statným klíčníkem, který držel klíč v ruce – vedly pak už přímo do vlastního vězení.

Zde se zastavili, aby dráb mohl odevzdat průvodní listiny, a zde se pan Pickwick dověděl, že tam zůstane, dokud se nepodrobí obřadu, známému zasvěcencům pod jménem „sezení k portrétu“.

„Sezení k portrétu?“ podivil se pan Pickwick.

„Zachytíme vaši podobu, pane,“ odpověděl statný klíčník. „Na to jsme my opravdu kabrňáci. V minoutce to máme hotovo a vždycky přesně. Jen pojďte, pane, a udělejte si komód, jako doma.“

Pan Pickwick pozvání vyhověl a sedl si; a pan Weller, který se postavil za jeho židli, mu pošeptal, že to „sezení“ je pouze jiný výraz pro podrobení se prohlídce, kterou vykonají jednotliví klíčníci, aby si vězně zapamatovali a rozeznávali ho od návštěvníků.

„Pak tedy, Same,“ pravil pan Pickwick, „bych si přál, aby ti umělci už přišli. To místo tady je trochu moc na ráně.“

„Šak voni myslím přijdou brzo, milospane,“ odpověděl Sam. „Kouknou, milospane, támle sou švarcvaldky.“

„Vidím,“ prohodil pan Pickwick.

„A támle ptačí klec, milospane,“ řekl Sam. „Bludnej kruh, vězení. Nemám pravdu, milospane?“

Když pan Weller pronesl tuto filozofickou poznámku, pan Pickwick si uvědomil, že jeho sezení začalo.

Statný klíčník, kterému služba u brány skončila, se posadil a chvílemi na něho vrhl netečný pohled, kdežto hubený dlouhán, který tlusťocha vystřídal, si založil ruce vzadu pod šosy,

postavil se přímo naproti němu a důkladně a dlouho si ho prohlížel. Třetí pán značně rozmrzelého vzezření – kterého patrně vyrušili od svačiny, neboť když přišel, dojídal poslední zbytek kůrky s máslem – se postavil docela blízko k panu Pickwickovi, založil si ruce v bok a zpytavě ho pozoroval, kdežto dva další, kteří se ke skupině připojili, zkoumali rysy páně Pickwickovy tváře s výrazem krajně soustředěným a zamyšleným. Pan Pickwick se při té proceduře dost značně ošival a byl na židli zřejmě jako na trní, ale dokud sezení neskončilo, nepromluvil na nikoho ani slůvko, ba ani na Sama, který se opíral o lenoch židle a uvažoval jednak o pánově postavení, jednak o tom, jak nezměrnou rozkoš by mu způsobilo vrhnout se na celé to shromáždění klíčníků jako drak a jednoho po druhém zvalchovat, kdyby to jen zákon o veřejném pořádku a klidu dovoloval.

Konečně podobu zachytili a pan Pickwick dostal svolení, že nyní již může vstoupit do vězení.

„Kde budu dnes spát?“ zeptal se pan Pickwick.

„No, jak to bude dnes, to vlastně ani nevím,“ odpověděl statný klíčník. „Zítra vás dáme s někým dohromady a pak se už zabydlíte jako v hnízdečku. S první nocí je tady skoro vždycky potíže, ale zítra už to všechno půjde jako po másle.“

Po krátkém rokování se ukázalo, že jeden z klíčníků má volnou postel, kterou by mohl pro tu noc panu Pickwickovi pronajmout, a pan Pickwick nabídku s radostí přijal.

„Kdybyste šel se mnou, tak bych vám ji hned ukázal,“ řekl klíčník. „Není zrovna velká, ale spí se na ní jedna báseň. Tudy, pane.“

Prošli vnitřní bránou a sešli z krátkých schodů. Klíč se za nimi otočil a pan Pickwick se poprvé v životě octl ve zdech vězení dlužníků.

KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ PRVÁ

O příhodách pana Pickwicka, když přišel do Fleetského vězení; jaké vězně tam viděl a jak strávil noc

Když pan Tom Roker – pán, jenž odváděl pana Pickwicka do vězení – sestoupil z nejnižšího stupně krátkých schodů, zabočil pak ostře vpravo, prošel železnou bránou, která byla dokořán,

a vystoupil po jiných krátkých schodech do dlouhé úzké chodby, špinavé a nízké, s kamennými dlaždicemi a velmi chabě osvětlené oknem na obou dalekých koncích.

„Tohle,“ řekl tento pán, strčil si ruce do kapes a pohlédl na pana Pickwicka ledabyle přes rameno, „tohle je síňové patro.“

„Aha,“ odpověděl pan Pickwick a hleděl dolů po tmavém a zaneřádném schodišti, které zjevně vedlo k řadě vlhkých a ponurých kamenných sklepení pod zemí, „a tohle, myslím, jsou sklípky, kde si věžňové ukládají zásobičky uhlí. Nepříjemné místo, když tam člověk musí chodit, ale řekl bych, že velmi příhodné.“

„Ano, to bych myslel, že příhodné,“ odpověděl klíčník, „vždyť dole taky několik lidí docela útulně bydlí. Tomu říkáme budníky, víme?“

„Ale, přáteli,“ pravil pan Pickwick, „nemyslíte přece doopravdy, že v těch bídných podzemních kobkách tam dole žijí lidští tvorové?“

„Že ne?“ opáčil pan Roker s rozhorleným úžasem, „proč bych to neměl myslet doopravdy?“

„Žijí! Žijí tam dole?“ zvolal pan Pickwick.

„Žijou tam dole? Ano, a hodně často tam dole taky umírají!“ odpověděl pan Roker. „A co na tom? Kdopak proti tomu něco namítá? Žijou tam dole? Ano, a žije se tam asi náramně pěkně, nemyslíte?“

Protože se Roker na pana Pickwicka bezmála obořil, když to s rozhorlením říkal, a kromě toho podrážděně bručel všelijaké nevrle zaklínání při svých očích, údech a oběhu životních šťáv, pokládal pan Pickwick za lepší, nebude-li v hovoru o tom již pokračovat.

Pan Roker tedy zamířil vzhůru po jiných schodech stejně špinavých jako ty, které vedly k místu, o němž právě přestali rozprávět, a v patách za ním stoupal do schodů i pan Pickwick se Samem.

„Ták,“ řekl pan Roker a zastavil se, aby nabral dech, když došli na jinou chodbu týchž rozměrů jako chodba dolejší, „tohle je kavárenské patro; to nejbližší nad námi je třetí a nad ním pak je poslední, bidýlko; a pokoj, kde dnes budete spát, patří dozorcí a je tady – pojdte se mnou.“ A když to všechno jedním dechem vychrtil, začal pan Roker stoupat do dalších schodů a těsně za ním i pan Pickwick a Sam.

Tyto schody osvětlovalo několik oken položených velmi nízko od země, z nichž byla vyhlídka na prostranství posypané pískem a obehnané vysokou cihlovou zdí, posázenou nahoře železnými bodci. Tento dvůr, jak vyplynulo z páně Rokerova vysvětlení, bylo hřiště; a z výpovědi téhož pána se ukázalo dále, že v té části vězení, která leží směrem k Farringdon Street, je ještě menší dvůr, nazvaný a nazývaný „malovaný dvůr“ podle toho, že jeho zdi kdysi zdobily obrazy rozličných válečných lodí pod plnými plachtami a jiná umělecká arcidíla, která tam kdysi dávno z dlouhé chvíle vytvořil jeden uvězněný kreslíř.

Když podal toto krátké vysvětlení – patrně spíše proto, aby si ulehčil od všech důležitostí, jež ho svrběly na jazyku, než s výslovným úmyslem pana Pickwicka povzdělat – a došel konečně na další patro, zavedl je průvodce do menší chodbičky na samém konci hlavní chodby, otevřel dveře a zjevil jejich zraků pokoj, který nevypadal ani dost málo vábně a v němž bylo nějakých osm nebo devět železných postelí.

„Tohle,“ řekl pan Roker, držel dveře otevřené a ohlédl se vítězně na pana Pickwicka, „tohle je pokoj!“

Páně Pickwickova tvář však svědčila o tak mizivě nepatrném uspokojení ze vzhledu místnosti, která se mu nabízí k noclehování, že se pan Roker pátravě zahleděl do obličeje pana Samuela Wellera (který dosud zachovával důstojné mlčení), nenajde-li u něho souhlasné cítění.

„Tohle je, mladý muži, *pokoj!*“ řekl pan Roker.

„Vidím,“ odpověděl Sam a lhostejně mu přikývl.

„Takový pokoj by vás nenapadlo hledat ani v hotelu Farringdon, nemám pravdu?“ ptal se pan Roker s vlídným úsměvem.

Na to pan Weller odpověděl klidným a nevyumělkovaným přimhouřením jednoho oka, což se mohlo vykládat jako znamení, buď že by ho to bylo napadlo, nebo že by ho to nebylo napadlo, nebo že na to v životě ještě nikdy vůbec nemyslel – docela podle toho, co pozorovateli představitost napovídala. Po tomto uměleckém kousku Sam oko zase otevřel a vyslovil dotaz, která z těch postelí je ta, o níž se pan Roker tak lichotivě zmínil, že se na ní spí jedna báseň.

„Tahle,“ odpověděl pan Roker a ukázal na velmi rezavé lůžko v koutě. „Tahle postel uspí každého, ať člověk chce nebo nechce.“

„Řek bysem,“ pravil Sam a měřil si označený kus nábytku s výrazem nevýslovného odporu, „řek bysem, že makovej vodvar je proti ní hadr.“

„Učiněnej hadr,“ řekl pan Roker.

„A doufám,“ pravil Sam a podíval se po očku na pána, jako by se chtěl přesvědčit, nejeví-li nějaké příznaky, že se jeho rozhodnutí dosavadními událostmi zviklalo, „doufám, že ty druhý páni, co tu spějí, sou vopravdu gentlemani.“

„Jak jinak,“ řekl pan Roker. „Jeden z nich si vypije denně svých dvanáct piv a kouřit nepřestane ani při jídle.“

„To musí bejt prima klasa,“ přisvědčil Sam.

„Tříhvězdičková,“ odpověděl pan Roker.

Pan Pickwick, kterého nedokázala odstrašit ani tato novina, oznámil s úsměvnou tváří své rozhodnutí, že pro tu noc vyzkouší uspávací moc nabídnuté postele; pan Roker mu ještě sdělil, že si může jít lehnout, v kterou hodinu uzná za vhodné, a pak bez jediného dalšího slova nebo formality odešel a nechal ho se Samem stát na chodbě.

Šerilo se; to znamená, že se v té budově, kde nikdy nebylo jasno, rozblikalo několik plynových plamínek jako na počest večera, který se venku snesl. Bylo dost teplo, a proto někteří z obyvatelů četných pokojíků, jež z obou stran vroubily chodbu, měli dveře dokořán otevřené. Jak tak kolem nich pan Pickwick procházel, nahlížel s velkou zvědavostí a zájmem dovnitř. Tu tři čtyři hřmotní hranáči, které bylo oblakem tabákového dýmu sotva rozeznat, povykovali v hlučné a bouřlivé zábavě nad poloprázdnými džbánky piva nebo hráli nemožně promaštěnými kartami ferbla. Ve vedlejším pokojíku zas bylo vidět osamělého obyvatele, kterak se při mdlém světle lojové svíčky dychtivě probírá svazkem uhmataných a rozedraných písemností, od prachu žlutavých a stářím na rozpadnutí, a jak již posté sepisuje nějaký sáhodlouhý výčet svých trampot a strastí, určený pro některého velkého pána, jehož oči to nikdy nespátří nebo jehož srdcem to nikdy nepohne. Ve třetím pokojíku bylo možno spatřit muže s manželkou a s celou kupou dětí, jak na podlaze nebo na několika židlích ustylají nuzné lůžko, aby se nejmenší drobotina měla na čem vyspat. A ve čtvrtém, pátém, šestém i sedmém se hluk, pivo, tabákový kouř a karty opakovaly zas a zas a ještě výrazněji.

Na chodbách samých a ještě víc na schodech prodlévalo značné množství lidí, z nichž jedni tam přicházeli proto, že v jejich pokojíku bylo pusto a prázdno, a druzí proto, že v jejich pokojíku bylo horko a plno; ale většina jich přicházela proto, že neměli nikde stání, cítili neútulnost a cizotu prostředí a byli neznalí hlubokého životního tajemství, co v kterou chvíli přesně se sebou počít. Byli tam lidé všech vrstev, od dělníka v režné haleně až do zničeného marnotratníka ve vzorovaném vlněném županu s lokty jaksepatří proklubanými, ale jedno měli společné všichni – tu netečnou a ledabylou vězeňskou chvástavost a pobudovský kohoutivý, zpupně vyzývavý postoj, jež je zhola nemožno vystihnout slovy, ale jež kdokoli ihned může poznat, přejeli-li si, když si zajde do nejbližšího vězení dlužníků a zahledí se s tímž zájmem, s jakým se díval pan Pickwick, na první skupinu lidí, která mu tam padne do oka.

„Napadá mě, Same,“ pravil pan Pickwick, když se nakláněl na chodbě přes železné zábradlí u schodů, „napadá mě, Same, že věznit někoho pro dluhy není vlastně ani trest.“

„Myslejí, milospane?“ prohodil pan Weller.

„Vidíš přece, jak tu ti muži pijí a kouří a hlučí,“ odpověděl pan Pickwick. „Je zhola nemožné, že by si z věznění mnoho dělali.“

„Právě, právě, milospane, to je vono,“ odpověděl Sam. „Tydle si z toho nedělaj nic, pro tydle to je pravej svátek – samej truňk a hec; ale ty druhý, ty to tlačí, ty to deptá; ty malomyslný dušičky, co si nedovedou přihejbat z piva ani válet kuželky; ty, co by rádi platili, dyby mohli, a sou nešťastný, že sou pod zámkem. Já jim povím, milospane, jak to je; těm, co pořád jen vymetaj hospody, těm to nedělá nic; ale pro ty, co v jednom kuse pracujou, dyž můžou, pro ty je to hrozný. ‚To není rovná míra,‘ jak říkal dycky táta, dyž mu do grogu nedali přesnou polovičku rumu, ‚to není rovná míra, a to je velká chyba.‘“

„Myslím, že máš pravdu, Same,“ pravil pan Pickwick po chvílovém přemýšlení, „docela pravdu.“

„Možná že se mezi nima sem tam najde něakej poctivej člověk, kerýmu se to tady zamlouvá,“ pronesl pan Weller zadumaným hlasem, „ale co se pamatuju, eště nikdá sem vo žádným takovým neslyšel, leda vo tom umouněným v hnědým kabátě, a to eště byla síla zvyku.“

„A kdo to byl?“ zeptal se pan Pickwick.

„No, to je právě vono; právě *to* nikdo jaktěživo nevěděl,“ odpovéděl Sam.

„Co vlastně udělal?“

„No, udělal to, co před ním udělalo už moc lidí, kerý byli vo moc víc známější, milospañe,“ odpovéděl Sam, „dělal sekery, až se ucho utrhlo.“

„Jinými slovy, myslím,“ pravil pan Pickwick, „že se zadlužil po uši, ne?“

„Tak, tak, milospañe,“ přikývl Sam, „a krz to se taky časem dostal až sem. Nebylo toho moc – exekuce na rovnejch devět liber žádný pence, outratama vyrostlejš na pětkrát tolik; ale přeci tady vostal celejš sedumnáct let. Esli se mu ve vobličejí udělaly něký vrásky, tak špína mu je zakytovala, poněvác ten umouněnej vobličej i hnědej kabát byly na konci tý doby stejný jako na začátku. Byl to ukrutně mírnejš, neškodnej človíček, pořád někomu jinýmu něco sháněl, vobskakoval cizí nebo hrál míč a nikdá nevyhrál, až si ho nakonec klíčníci docela voblíbili a von s nima každej večír vysedával na strážnici a povídal si s nima a vypravoval jim historky a byl s nima vůbec jedna ručka. Jednou večír tam sedí jako vobyčejně s jedním, co byl jeho moc dobrejš starejš přítel a měl právě službu, a najednou zničehonic povídá: ‚Bille, neviděl sem trh venku,‘ povídá (v tý době tady bejval Fleetskej trh) – ‚neviděl sem trh venku, Bille,‘ povídá, ‚celejš sedumnáct let.‘ – ‚To vím,‘ povídá klíčník a čoudí z fajfky. – ‚Rád bysem se na něj na minoutku mrknul, Bille,‘ povídá. – ‚To rád věřím,‘ povídá klíčník a bafá zuřivě fajfku a dělá, že jako nerozumí, nač ten človíček bije. – ‚Bille,‘ povídá ten človíček ráznějš než předtím, ‚mám nápad. Nechte mě, abysem se podíval na ulici eště jednou v životě, než umřu; a esli mě při tom netrefí šlak, tak sem v pěti minutách zase zpátky jako na koni.‘ – ‚A co bude se mnou, esli vás ten šlak vopravdu trefí?‘ povídá klíčník. – ‚No,‘ povídá človíček, ‚kdo mě najde, tak mě vodnese domů, protože mám v kapse atres, Bille,‘ povídá, ‚číslo 20, kavárenský patro.‘ A to taky byla svatá pravda, poněvác a jelikož, dyž se chtěl s někerým novým vězněm seznámit, tak dycky vytáh z kapcy tu mrňavou uvozdrěnou škartičku, na kerý bylo todlenc a už nic jinýho; a krz to se mu taky vodjakživa říkalo ‚Dvacítka‘. Klíčník se na něj zvostra zakouká a nakonec povídá slavnostně: ‚Dvacítko,‘ povídá, ‚věřím vám; jistě nepřivedete

starýho přítele do maléru.‘ – ,To taky ne, kamaráde, doufám, že tady pod tím mám ještě něco lepčejšího,‘ povídá ten človíček, a jak to povídá, tak se bouchne vši silou do prsou a pak mu z každýho voka skápła na tvář slza a to na tom bylo to nejdívnější, poněvác každej měl za to, že vodu na vobličej ten malej hnědej ještě nikdá nepocejtil. Potřás klíčnickovi rukou a vodošel –“

„A nikdy se už nevrátil,“ pravil pan Pickwick.

„Pro jednou sou vedle, milospane,“ odpověděl pan Weller, „poněvác von se vrátil a ještě k tomu vo dvě minuty dřív, než měl, celej se vaří vzteky a povídá, že prej ho málem přejela dročka, že na to není zvyklej a ať prej je trajcen, esli vo tom nenapiše samotnýmu primátorovi. Nakonec ho ale uchlácholili a celejch pět let po tom jim nevykouk ani z vnitřní brány.“

„A když těch pět let uplynulo, tak zemřel, že?“ pravil pan Pickwick.

„Co jich nemá, milospane, neumřel,“ odpověděl Sam. „Pak si jim najednou vzal do zvyku něco divnýho a chodil si pošmáknout na pivo do jedný nový hospody naproti přes ulici. A byl jim to takovej pěkněj lokál, že jinak nedal a musel tam bejt večír co večír. A chodil hodně dlouho taky tam a dycky se pořádně vracel asi štvrt hodiny před zavřením brány a všecko klapalo jaksepatří pěkně. Ale pozdějc začal dostávat takovou náladičku, že zapomínal, jak čas utíká, nebo se už vo něj vůbec nestaral, a tak přicházel den ze dne pozdějc a pozdějc, až jim jednou přišel, až dyž jeho starej přítel zrovna zamykal bránu – vlastně už votočil klíč, dyž von teprve přišel. ,Ouha, Bille, počkejte,‘ povídá. – ,Jak, vy ještě nejste doma, Dvacítko?‘ povídá klíčník. ,Myslel sem, že ste už dávno v teple.‘ – ,Ne, ještě nejsem,‘ povídá ten človíček a usmívá se. – ,No dobrá, příteli; víte co, já vám něco řeknu,‘ povídá klíčník a pomalu a mrzutě votvírá bránu, ,se mi zdá, že ste v poslední době zapad do špatný společnosti, a to vidím moc nerad. No, nerad bysem vám nějak ubližoval,‘ povídá, ,ale esli se nenaučíte, aby vám stačila slušná společnost usedlejš lidu a abyste trefil domu dycky včas, tak vám tak jistě, jako že tady stojím, zavřu bránu před nosem a nikdá vás sem už nepustím!‘ A toho človíčka jim popad ukrutnej záchvat třesavky, až hrůza povídat, a nikdá už nevyšel z věžeškejch zdí ani na krok.“

Když Sam domluvil, sešel pan Pickwick zvolna dolů. A když se v zamyšlení několikrát prošel po „malovaném dvoře“, kde

bylo skoro liduprázdno, protože už byla tma, dal panu Wellero-
vi na srozuměnou, že podle jeho názoru je nejvyšší čas, aby po-
mýšlel na noc; řekl mu, aby si vyhledal nocleh v některém blíz-
kém hostinci a časně ráno se zase vrátil, aby se s ním domluvil,
jak zařídí odvezení jeho věci od Jiřího se supem. Pan Samuel
Weller se chystal splnit toto přání se vši účinností, jakou doká-
zal projevit, ale přesto z jeho výrazu vyzařovala značná nechuť.
Zašel dokonce tak daleko, že si dovolil nadhodit několik ne-
účinných námitek, jak účelné by bylo, kdyby se pro tu jednu noc
natáhl venku na písku; ale když viděl, že pan Pickwick zůstává
ke všem takovým návrhům zatvrzele hluchý, nakonec odešel.

Nelze zastírat skutečnost, že pan Pickwick byl velmi stísněný
a ve sklíčené náladě; ne snad z nedostatku společnosti, neboť
vězení bylo vskutku plné a láhev vína by mu byla bez jakýchkoli
dalších obřadností představování naráz zajistila nejvřelejší druž-
nost několika výtečníků, byl však sám uprostřed davu sprostých
hrubců a byl malomyslný a zaražený z duševní skleslosti, která
zcela přirozeně vyplývala z vědomí, že je pod zámek a za mří-
žemi bez naděje na vysvobození. Myšlenka, aby se vysvobodil
tím, že by se poddal úskočnosti Dodsona a Fogga, mu ani na je-
diný okamžik nevstoupila na mysl.

V takovém duševním rozpoložení potom zašel na chodbu ka-
várenského patra a tam se zvolna procházel. Chodba byla ne-
snesitelně špinavá a zakouřená, že se člověk zápachem tabákové-
ho dýmu div nezakl. Všude ustavičně třískaly a bouchaly dveře,
jak lidé vycházeli a vcházeli, a hluk jejich hlasů i kroků se bez
ustání ozýval a rozléhal celou chodbou. Mladá žena s dítětem
na ruce, která z hladu a bídy sotva vlekla nohy za sebou, se pro-
cházel po chodbě sem a tam a rozmlouvala s manželem, který
neměl kde jinde návštěvu přijmout. Když míjeli pana Pickwic-
ka, zaslechl ženin vzlykot; a jednou propukla v pláč tak usedavý
a hořký, že se musela opřít o zeď, aby neupadla, a manžel jí za-
tím podržel dítě v náruči a snažil se ji ukonejšit.

Panu Pickwickovi příliš překypovalo srdce, aby to snesl, a šel
proto raději nahoru spát.

A třebaže byl dozorcův pokoj velmi neútulný (neboť po všech
stránkách úpravnosti i pohodlí byl několikrát horší než běž-
ná nemocnička v okresní věznici), měl v tu chvíli tu výhodu, že
tam kromě pana Pickwicka nebyla ani živá duše. Posadil se te-

dy v nohách úzké železné postele a dal se do uvažování, kolik asi dozorce na tom špinavém pokoji za rok vydělá. A když ukojil zvědavost výpočtem, že pokoj vynáší ročně asi tolik jako celá jedna menší ulice v londýnském předměstí, začal přemítat, jaké asi lákadlo přivábilo umoroušanou mouchu, která mu leze po nohavicích, že vlétla do těsného a dusného vězení, když má na vybranou takové množství míst vzdušných, a z těchto jeho úvah vyplynul nutně závěr, že ta moucha není při smyslech.

Když rozřešil tuto otázku, začal si uvědomovat, že na něho jde spaní, vytáhl proto noční čepici z kapsy, kam si ji ráno prozíravě strčil, a když se bez spěchu svlékl, lehl si do nevábne postele a usnul.

„Bravo! Pa-ta špič-ka – krů-ček pří-sun – neste si to, Zefýře! Ať visím, jestli divadlo není váš pravej plac. Jen se držte. Hurá!“ Tyto výkřiky, hulákané z plných plic a provázené výbuchy nehořázného smíchu, probudily pana Pickwicka z té chvilky tvrdého spánku, která ve skutečnosti trvá snad půl hodiny, ale spáčí připadá, že trvala tři čtyři neděle.

Hlas sotva zmlkl, když se místnost roztrásla tak prudce, že sklo v okenních rámech řinčelo a železné postele se chvěly. Pan Pickwick vyskočil na lůžku a zkoprněl na chvíli němým úžasem nad výjevem, který spatřil.

Na volné prostře místnosti křepčil muž v zeleném zvonovém kabátě, štrukturovaných kalhotách pod kolena a šedivých bavlněných punčochách, předváděl nejznámější figury oblíbeného námořnického tance a napodoboval ladnost a svižnost pohybů s dovedností tak fraškovitou, že jeho opičení působilo ve spojení s velmi vhodným rázem jeho obleku vskutku nevýslovně směšně. Jiný muž, zřejmě skoro namol, kterého patrně naložili do postele jeho kumpáni, seděl v pokrývkách a s přednesem nadmíru procítěným tahavě skřehotal rozpustilý kuplet nebo alespoň úryvky, které si z něho pamatoval, kdežto třetí seděl na železné pelesti jedné z postelí a s výrazem požitkářského znalce oběma účinkujícím tleskal a povzbuzoval je podobnými výbuchy překypělých citů, jaké pana Pickwicka právě vytrhly ze spánku.

Tento třetí byl podivuhodnou ukázkou toho druhu vašnostů, jež nelze v tak plné dokonalosti vidět nikde jinde než na podobných místech; lze je sice místy spatřit ve vydání méně dokonalém v okolí stájí a hospod, ale do plného květu se nerozvíjejí

nikde jinde než v těchto pařenístích, o nichž by se málem mohlo soudit, že je zákonodárná moc nejspíš zřídila jen a jen proto, aby je vypěstovala.

Byl to velký chlapík se snědou pletí, dlouhými tmavými vlasy a velmi hustými kučeravými licousy, které se mu pod bradou stýkaly. Neměl na krku šátek, protože celý den pátkoval na hřišti míč, a rozhalený límec u košile ukazoval plně jejich bujný vzrůst. Na temeni hlavy měl jednu z běžných půldruhašilinkových frygických čepiček, z níž mu klinkal křiklavý štrapec ve znamenitém souladu s obyčejným manšestrovým kabátem. Okrasou jeho dolních končetin – velmi dlouhých, a proto stížených tenkostí – byly hnědobílé kropenaté vlněné pantaloны, ušité tak, aby ukazovaly všechnu lepotvárnost těchto údů. Ale protože mu z nedbalosti trochu padaly a ke všemu nebyly ještě dokonale zapnuté, krčily se mu v hojných a ne zrovna nejpůvabnějších záhybech přes střevíce, které byly dost rozedrané, aby jimi prosvítaly velmi špinavé bílé punčochy. Z celého muže čísel čtverácký pobudovský říz a jakési chvastounské taškářství, které stály za zlatý důl.

Tento muž si všiml první, že je pan Pickwick pozoruje; mrkl ihned na Zefýra a s líčenou vážností ho prosil, aby pána nebudil.

„Kruť, babo, levou nohou! Vida, vida,“ zvolal Zefýr se strojeným krajním úžasem, když se otočil, „pán je už vzhůru! Hm, Shakespeare! Jak se máte, pane! Jak se vynachází Máří a Sára, pane? A drahá stařenka doma, pane? Budete tak laskav a připojíte mé poručení do prvního paklíčku, který jim budete posílat, pane, a vyřídíte jim, prosím, že bych ho byl poslal už dávno, ale že jsem se bál, aby se při dopravě nerozbilo?“

„Nezavalujte pána obyčejnými zdvořilostmi, když přece vidíte, že prahne po nějakém pití,“ řekl s žertovným výrazem pán s licousy. „Proč se pána nezeptáte, jaké má přání?“

„Namoutě, dočista jsem zapomněl,“ odpověděl druhý muž. „Věru, pane, jaké přání tedy máte? Přejete si portské, pane, nebo šery? Mohu vám vřele doporučit pivo, pane; nebo by snad bylo libo okusit porter, pane? Dovolte mi, abych měl to potěšení a směl pověsit vaši noční čepici, pane.“

S těmito slovy strhl muž panu Pickwickovi zmíněnou část úboru z hlavy a v mžiku ji natáhl na hlavu opilci, který v pev-

ném přesvědčení, že obveseluje početnou společnost, bez ustání blekotal rozpustilou písničku tónem tak trudnomyslným, jak si jen lze představit.

Strhnout člověku z hlavy noční čepici tak násilnický a narazit ji na hlavu neznámému pánovi špinavého zevnějšku je snad samo o sobě duchaplný vtip, ale není pochyby, že to patří do třídy oněch šprýmů, které označujeme slovy „drsný žertík“. Pan Pickwick pohlížel na věc právě v tomto světle, a proto bez jakéhokoli předchozího upozornění, co zamýšlí, vyskočil rázně z postele a uštědřil Zefýrovi do prsou ránu tak prudkou, že mu vyrazil povážlivou část plynné hmoty, která někdy nese jeho jméno; a když se opět zmocnil své noční čepice, udatně zaujal bojovně obranné postavení.

„Nu tak,“ zvolal pan Pickwick a lapal po dechu nejen z rozčilení, ale i vyčerpáním z takového vypětí sil, „pojdte – vy oba – vy oba!“ A tuto spravedlivě neohroženou výzvu doprovodil vážný muž krouživým pohybem zaťatých pěstí, aby ukázkou svých znalostí protivníky zastrašil.

Způsobila to možná zcela nečekaná statečnost pana Pickwicka, nebo to možná byl složitý způsob, jak pan Pickwick vyrazil z postele a celou tíhou se vrhl na tanečníka námořnického dupáku – ale na jeho protivníky to udělalo dojem. Vskutku to na ně zapůsobilo; neboť místo aby se hned na místě pokusili spáchat vraždu, jak byl pan Pickwick pevně přesvědčen, že by jinak jistě učinili, zůstali stát bez hnutí, chvíli se po sobě dívali a nakonec se od srdce rozesmáli.

„No, jste pašák a za tohle se mi líbíte ještě víc,“ řekl Zefýr. „A teď si zas pěkně hopněte do postele, nebo si uženete revma. Doufám, že se nehněváte?“ řekl muž a podával panu Pickwickovi ruku tak velkou, jaký bývá hrozen žlutých prstů, které někdy rukavičkáři vyvěšují nad krám.

„Ovšemže ne,“ potvrdil pan Pickwick velmi chvatně; pocítil totiž, když nyní rozčilení pominulo, že se mu jaksi třesou kolena.

„Vodpusťte,“ řekl pán s licousy, předraziv v, „a prokažte mi tu čest,“ a podával panu Pickwickovi pravici.

„S největší radostí, pane,“ pravil pan Pickwick, a když si s ním velmi vydatně a slavnostně potřásl rukou, zalezl zas do postele.

„Jmenuji se Smangle, pane,“ řekl muž s licousy.

„Ó,“ pravil pan Pickwick.

„A já Mivins,“ připojil se muž v šedivých punčochách.

„Nesmírně mě těší, pane,“ pravil pan Pickwick.

„Hm,“ zachrochtal pan Smangle.

„Říkal jste něco, pane?“ zeptal se pan Pickwick.

„Ne, pane, neříkal,“ odpověděl pan Smangle.

„Zdalo se mi, že jste něco říkal, pane,“ pravil pan Pickwick.

To všechno bylo velmi slušné a roztomilé; a aby vše bylo ještě příjemnější, ujistil pan Smangle pana Pickwicka mnohokrát po sobě, že k citům gentlemana chová velmi velkou úctu; toto přiznání mu bylo ovšem nesmírně ke cti, protože o něm nebylo nikterak možno předpokládat, že by takovým citům mohl rozumět.

„Jdete k soudu, pane?“ zeptal se pan Smangle.

„Kam?“ pravil pan Pickwick.

„K soudu – v Portugal Street – insolvenční soud pro – však víte.“

„Ne, ne,“ odpověděl pan Pickwick. „Nejdu.“

„Tedy snad odcházíte?“ nadhodil Mivins.

„Obávám se, že ne,“ odpověděl pan Pickwick. „Odpírám platit jistou náhradu škody, a proto jsem tady.“

„Ach, papír!“ řekl pan Smangle. „To byla moje zkáza.“

„Papírník, tuším, pane?“ pravil pan Pickwick nevinně.

„Papírník? Ne, ne, svatý Satanáši! Tak hluboko jsem neklesl. Žádná živnost. Když řeknu papír, tak myslím cetli.“

„Aha, vy toho slova užíváte v takovém smyslu, už chápu,“ pravil pan Pickwick.

„Krutibrko! Gentleman musí umět snášet rány!“ řekl Smangle. „Co na tom? Tady jsem ve Fleetském vězení. Prosim, dobrá. No a? Uškodilo mi to snad nějak?“

„Ani drobet,“ odpověděl pan Mivins. A měl docela pravdu – neboť panu Smanglovi to nejen nijak neuškodilo, nýbrž naopak, dokonce mu to i trochu prospělo, protože aby se pro tu věznici kvalifikoval, přisvojil si mimo jiné bezplatně i rozličné šperky, které si zatím již dávno našly cestu k překupníkovi.

„Tak vida! Ale poslyšte,“ řekl pan Smangle, „při tomhle vysychá v krku. Vypláchněme si ústa kapkou šery; kdo přišel poslední, ten to zaplatí. Mivins pro to doběhne a já to pomůžu vypít. To je přece spravedlivá a slušná dělba práce, no ne? Zapeklité!“

Pan Pickwick se nechtěl vystavovat nebezpečí nové hádky, a proto projevil s návrhem ochotně souhlas a dal peníze panu Mivinsovi, který se rozběhl do kavárny za svěřeným posláním, aniž sebemeně otálel, protože se už blížila jedenáctá.

„Jářku, povídám,“ zašeptal Smangle v tom okamžiku, kdy přítel vytáhl paty z pokoje, „kolik jste mu dal?“

„Desetišilink,“ pravil pan Pickwick.

„Je to po čertech milý a slušný chlapík,“ řekl pan Smangle, „po čertech milý. Neznám nikoho milejšího, ale –“ Tu se pan Smangle odmlčel a vrtěl pochybovačně hlavou.

„Snad nemyslíte, že je nějaká pravděpodobnost, že by těch peněz zneužil k vlastnímu prospěchu?“ tázal se pan Pickwick.

„Ale kde, to ne! To neříkám, rozumějte dobře, výslovně podotýkám, že je po čertech slušný chlapík,“ pravil pan Smangle. „Ale myslím, že by nemohlo vadit, kdyby se snad někdo šel dolů podívat, jen podívat, jestli náhodou nestrká zobák do džbánku nebo jestli snad neprovedl nějakou zpropadenou pitomost a neztratil někde na schodech nedopatřením peníze. Hej, vy tam, pane, skočte dolů a podívejte se, co s tím pánem je, ano?“

Tato výzva platila zakřiknutému, neklidnému mužičkovi bojácného vzezření, jehož zevnějšek prozrazoval velkou chudobu a jenž se celou tu dobu choulil na své železné posteli, novotou nezvyklého postavení zřejmě velmi užaslý.

„Víte přece, kde je kavárna,“ řekl Smangle, „skočte tam a řekněte tomu pánovi, že jste mu přišel pomoci, aby mu džbánek nebyl těžký. Nebo – počkejte – já vám povím co – já vám povím, jak ho doběhneme,“ řekl Smangle s prohnaným pohledem.

„Jak?“ zeptal se pan Pickwick.

„Vzkážeme mu, aby za drobné, co dostane zpátky, koupil doutníky. Báječný nápad! Běžte a vyřídte mu to; slyšel jste? Nepřijdou nazmar,“ pokračoval Smangle slovy, která platila panu Pickwickovi. „Já je vykourím.“

Tento tah byl tak lišácky důmyslný a ke všemu ho Smangle provedl s klidem tak neochvějným a s chladnokrevností tak nevšední, že by ho pan Pickwick nebyl chtěl překazit, i kdyby byl mohl. Brzy potom se pan Mivins vrátil a přinesl víno, z něhož pan Smangle nalil do dvou nakráplých hrníčků, přičemž obezřele poznamenal – a myslel tím sebe –, že za takových okolností nesmí být gentleman tuze vybíravý, a pokud jde o něho, že

není tak pyšný, aby ohrnoval nos, má-li pít ze džbánu. A aby upřímnost svého tvrzení dokázal, bez meškání připil společností na zdraví douškem, jímž džbánek do polovice vyprázdnil.

Když se tímto způsobem znamenitě povznepala vzájemná shoda a všeobecná nálada, začal pan Smangle bavit společnost vyprávěním rozličných romantických příhod, které ho v různých dobách života potkaly, a proplétal je rozmanitými zajímavými historkami o plnokrevném koni a skvělé židovce, obou stejně nevýslovně krásných a horoucně žádaných šlechtickými i panskými kruhy Spojeného království.

Dlouho předtím, než skončilo vyprávění těchto společenských drobtů ze životopisu gentlemana, odebral se pan Mivins na lože, zachrul se na noc, začal statně chrápat a ponechal všechno požitky i užitek ze zkušeností páně Smanglových zakřiknutému neznámému a panu Pickwickovi.

Ale dojemné příběhy, které pan Smangle vyprávěl, nepovznášely oba posledně jmenované pány tak, jak by snad byly mohly. Pan Pickwick už nějakou chvíli klímal, když jaksí v mátohách zpozoroval, že opilý muž opět spustil odrhovačku a pan Smangle mu dal džbánkem studené vody jemně na srozuměnou, že posluchačstvo nemá právě náladu poslouchat hudební číslo. Potom pan Pickwick znovu zdříml s nejasným vědomím, že se pan Smangle ještě stále věnuje vyprávění dlouhé historky, jejímž jádrem, jak se zdálo, bylo to, že za jistých okolností, zevrubně vylíčených a doložených, „vyřídil“ jedním rázem směnku a pána taky.

KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ DRUHÁ

Dokazuje stejně jako předešlá, jak pravdivé je staré přísloví, že neštěstí nechodí po horách, ale po lidech. Rovněž obsahuje prapodivné a překvapivé oznámení, jež učinil pan Pickwick vůči panu Samuelu Wellerovi

První předmět, na němž spočinuly oči pana Pickwicka, když je nazítří ráno otevřel, byl Samuel Weller, kterak sedí na malé černé brašně a zřejmě ve stavu úplné nepřítomnosti ducha upřeně pozoruje velkolepou postavu neodolatelného pana Smangla, zatímco pan Smangle, zčásti již oblečený, sedí na železné pelesti a věnuje se zoufale beznadějnému úsilí přimět pana Wellera pro-

nikavým pohledem k tomu, aby sklopil oči. Říkáme „zoufale beznadějněmu“, protože Sam na něho civěl všeobsažným pohledem, který zabíral najednou páně Smanglovu čepici, nohy, hlavu, obličej, stěvice i licousy, a prohlížel si ho neochvějně dál s veškerými příznaky živého uspokojení, ale s nijak větší šetrností k páně Smanglovým osobním pocitům, než jakou by byl projevoval, kdyby si byl prohlížel dřevěnou sochu nebo slámou vyčpanou karnevalovou maškaru.

„No tak, myslíte, že byste mě podruhé už poznal?“ zeptal se pan Smangle zamračeně.

„Moh bych na to přísahat, pane, dyby to muselo být,“ odpověděl Sam zvesela.

„Nebudte drzý ke gentlemanovi, pane,“ řekl pan Smangle.

„To bych taky nebyl, ani za nic,“ odpověděl Sam. „Esli mi řeknete, až se probudí, tak bude moje chování extra super prima způsobný!“ Tato poznámka, kterou bylo možno považovat za skrytou narážku, že pan Smangle gentleman není, vznítla jeho hněv.

„Mivinsi!“ zvolal pan Smangle zlostně.

„Čím můžu sloužit?“ zeptal se oslovený pán z postele.

„U všech všudy, kdo je ten chlap?“

„Ajta krajta,“ řekl pan Mivins a vyhlédl ospale zpod příkrývky, „to bych se měl zeptat já vás. Má tady co dělat?“

„Nemá,“ odpověděl pan Smangle.

„Tak ho shodte ze schodů a řekněte mu, aby se neopovážil vstát, dokud nepřijdu a nezkopám ho,“ odpověděl pan Mivins, a když takto pohotově poskytl radu, znamenitý ten pán zas hned usnul.

Protože rozhovor jevil neklamně známky, že se zvrhá v tuze osobní, pokládal pan Pickwick chvíli za vhodnou, aby se vmísil do řeči.

„Same,“ pravil pan Pickwick.

„Prosím, milospace,“ odpověděl pan Weller.

„Přihodilo se od včerejška něco nového?“

„Nic zvláštního, milospace,“ odpověděl Sam s pohledem na páně Smanglových licousech, „nedávný vobdobí trvalýho dusna a parna bylo značně nápomocný k rozbújení všelijakýho plevele v povážlivě nebezpečný míře, ale až na tudlenc vejminku bylo počasí celkem vyrovnaný a beze změny.“

„Vstanu,“ řekl pan Pickwick. „Dej mi nějaké čisté prádlo.“

Ať už byly nepřátelské záměry pana Smangla jakékoli, vybalování brašny uvedlo jeho myšlenky rychle na jinou kolej; její obsah v něm zřejmě vzbudil nejpříznivější mínění nejen o panu Pickwickovi, ale i o Samovi, neboť nijak nelenil a pospíšil si s prohlášením (hlasem dost silným, aby to ten výstřední člověk zaslechl), že Sam je „opravdicky ryzí, samorostlý člověk“, a proto také pravý muž podle jeho chuti. A náklonnost, kterou pojal k panu Pickwickovi, neznala prostě mezí.

„Mohl bych vám snad něčím posloužit, drahý pane?“ zeptal se pan Smangle.

„Ani bych nevěděl, děkuji vám mnohokrát,“ odpověděl pan Pickwick.

„Nemáte snad nějaké prádlo, které byste chtěl dát vyprat? Znáám jednu znamenitou pradelnu venku, která si dvakrát týdně chodí pro mé věci; a namoutě! – to je po čertech šťastná náhoda! – dnes je zrovna den, kdy ke mně chodí. Nemám přibalit některou z těch drobností k svému prádlu? Jaképak řeči o nějakém obtěžování! Čertovo pometlo! Kdyby se gentleman v momentálních nesnázích neměl trochu obtěžovat, aby vypomohl jinému gentlemanu ve stejných poměrech, kde by byla jaká lidskost?“

Tak hovořil pan Smangle, zatímco se pomalu přitácel k brašně, jak mohl nejbližší, vysílal zářivé pohledy nejvřelejšího a nejnezištnějšího přátelství.

„Nemáte nic, drahý pane, co byste chtěl poslat k vyprášení podomkovi?“ začal Smangle znovu.

„Docela nic, milej brachu,“ ujal se slova Sam a odpověděl za pána. „Dyby se pustil do prášení jeden z nás a neobtěžoval podomka, tak by to asi bylo na všechny strany lepčí, jak povídal ten kantor, když se jeden mladej panáček vzpíral, že vod sluhy si hřbet vyprášit nedá.“

„A není tedy nic, co bych mohl ve svém kufříčku poslat pradelně, opravdu ne?“ naléhal Smangle dál, když se s výrazem jistého zklamání odvrátil od Sama k panu Pickwickovi.

„Docela nic, pane,“ odpověděl Sam, „mám beztak vobavu, aby ten kufřík neprask, protože bude jistě přecpanej už jen vašíma věcmi.“

Tato slova doprovázel tak velevýmluvný pohled právě na tu část páně Smanglova úboru, podle jejíhož vzhledu se zpravidla

soudí na pradelninu dovednost v praní a žehlení pánského prádla, že panu Smanglovi nezbylo než se obrátit a alespoň prozatím se vzdát všech nástrah na páně Pickwickovu peněženku i garderobu. Odešel tedy rozmrzele na hřiště, kde lehce a zdravě posnídal dva z doutníků včera večer koupených.

Pan Mivins, který byl nekuřák a jehož účet za drobné denní potřeby z kantýny již také dospěl až na spodní kraj tabulky a objevil se jako „přenos“ na druhé straně nahoře, zůstal v posteli a podle vlastního vyjádření „snídal šlofika“.

Když se pan Pickwick nasnídal v malém pokojíku – který sousedil s kavárnou, honosil se důstojným názvem Zátíší a za nepatrný příplatek k účtu skýtal tomu, kdo v něm dočasně pobýval jako host, nevýslovnou výhodu, že slyšel všechen hovor, který se vedl v přilehlé kavárně – a vyslal pana Wellera na jisté nutné pochůzky, odebral se do vrátnice, aby s panem Rokerem projednal otázku svého dalšího ubytování.

„Ubytování, hm?“ řekl pan Roker a nahlédl do velké knihy. „Místa dost, pane Pickwicku. Vaše ložírka je na sedmadvacítku ve třetím.“

„Hmm,“ pravil pan Pickwick. „Moje co, jste říkal?“

„Vaše ložírka,“ opakoval pan Roker, „rozumíte přece?“

„Ne docela,“ odpověděl pan Pickwick s úsměvem.

„No,“ řekl pan Roker, „to je přece jasné jako slunce. Dostanete ložírku na sedmadvacítku ve třetím patře a budete ložirovat spolu s partou, která v tom pokoji je.“

„Je těch spolunoclehářů hodně?“ ptal se pan Pickwick úzkostlivě.

„Tři,“ odpověděl pan Roker.

Pan Pickwick si odkašlal.

„Jeden z nich je velebníček,“ řekl pan Roker a vyplňoval přitom malý kousek papíru, „druhý je řezník.“

„Cože?“ zvolal pan Pickwick.

„Řezník,“ opakoval pan Roker a poklepal špičkou pera o desku stolu, aby je vyléčil z nechuti spustit. „To býval kabrnák, věru, ten to znal brát od podlahy! Pamatujete se na Toma Martina, Neddy?“ řekl Roker a obrátil se k jinému muži ve vrátnici, který si seškrabával z bot bláto kapesním nožem s dvěma tucty železek.

„Já abych se nepamatoval?“ odpověděl tázaný a položil silný důraz na osobní zájmeno.

„Pane na nebi!“ řekl pan Roker, zavrtěl zvolna hlavou a hleděl přitom nepřítomně zamřížovaným oknem, jako by si zálibně přivolával na mysl nějaký pokojný výjev z raného mládí, „zdá se to jako včera, co zmlátil toho nosiče uhlí tamhle na tu stranu k přístavu. Jako bych to viděl před sebou, jak si vykračuje po nabřeží mezi dvěma strážníky, podrcháním trochu vystřízlivělý a s obkladem z naoctovaného papíru přes pravé oko, a hned za ním ten pěkný buldok, co potom chňapl toho kloučka! Čas je všívá věc, Neddy, co?“

Pán, kterému tato slova platila a který byl zřejmě nemluvného a hloubavého založení, opakoval pouze otázku jako ozvěna; pan Roker setřásl zádumčivě unylý proud myšlenek, jímž se dal strhnout, sestoupil zas do každodenního všedního života a chopil se znovu pera.

„A víte, co je zač ten třetí pán?“ tázal se pan Pickwick, kterého tento popis jeho budoucích společníků nijak zvlášť nepotěšil.

„Co je ten Simpson, Neddy?“ zeptal se pan Roker a obrátil se k spoluklíčníkovi.

„Který Simpson?“ řekl Neddy.

„No, přece ten na sedmadvacítce ve třetím, co s ním bude tenhle pán bydlet.“

„Á, ten!“ odpověděl Neddy. „Ten vlastně není nic. Býval koňský handlíř, teď je podvodný karbaník.“

„Hm, to jsem si myslel,“ odpověděl pan Roker, zavřel knihu a podal panu Pickwickovi proužek papíru. „Tady máte ložírku, pane.“

Pana Pickwicka velmi silně mátl, že se s ním nakládá tak stroze a bez okolků, a když se nyní vracel do vězení, usilovně přemítal, co by měl udělat. Ale protože došel k přesvědčení, že by bylo záhodno, aby ještě dříve, než podnikne nějaké jiné kroky, navázal s těmi třemi pány, s nimiž má bydlet, osobní styk a promluvil si s nimi, zamířil rovnou cestou do třetího poschodí.

Když delší chvíli bloudil po chodbě a marně se v šeru pokoušel rozluštit čísla na rozličných dveřích, uchýlil se nakonec o pomoc ke kavárenskému pikolíkovi, který se tam náhodou právě zabýval svou ranní prací a sbíral po pokojích džbánky od piva.

„Kde je číslo sedmadvacet, příteli?“ zeptal se pan Pickwick.

„Páté dveře odtud,“ odpověděl chlapec. „Tam, co je zvenčí na dveřích křídou obrázek, jak větší člověka a von si přitom bafčí fajfku.“

S těmito údaji jako vodítkem kráčel pan Pickwick zvolna chodbou, až došel k „portrétu“ právě popsanému, a kotníkem ukazováčku zaklepal na pánův obličej – zprvu jemně a potom silně. Když klepání bez účinku několikrát opakoval, osmělil se otevřít dveře a nahlédnout dovnitř.

V místnosti byl pouze jeden muž a vykláněl se z okna tak daleko, jak jen bylo možno, aby ještě neztratil rovnováhu a nepřepadl, a s velkou houževnatostí se pokoušel plivnout na dýnko klobouku příteli, který se procházel dole. A protože přítomnost návštěvníka nedokázalo muži prozradit mluvení ani kašlání, kýčání ani klepání ani kterýkoli jiný z obvyklých způsobů, jak upoutat něčí pozornost, přistoupil pan Pickwick po chvilce otálení k oknu a zatahal muže jemně za šos. Muž vtáhl velmi hbitě ramena i hlavu do místnosti, změřil si pana Pickwicka od hlavy k patě a nevrlym hlasem se zeptal, co mordyje k sakru chce.

„Myslím,“ pravil pan Pickwick a podíval se na lístek, „myslím, že tohle je číslo dvacet sedm ve třetím patře, ano?“

„No a?“ utrl se pán.

„Přišel jsem, protože jsem dostal tady ten lístek,“ pravil pan Pickwick.

„Dejte to sem,“ řekl pán.

Pan Pickwick mu lístek podal.

„Myslím, že vás Roker taky mohl dát dohromady s někým jiným!“ řekl pan Simpson (byl to totiž ten karetní šejdíf) po chvíli mlčení, z něhož číselo nevole.

Pan Pickwick byl téhož mínění, ale za daných okolností považoval za moudré, aby mlčel.

Pan Simpson se na chvíli zahloubal a potom vystrčil hlavu z okna, pronikavě hvízdal a několikrát za sebou zavolal hlasitě jakési slovo. Jaké slovo to bylo, nemohl pan Pickwick rozeznat, ale klonil se k názoru, že to patrně je nějaká přezdívká, kterou se vyznačuje pan Martin; soudil tak podle toho, že větší počet pánů dole na dvoře začal ihned volat „Řezník!“ hlasem, který napodoboval obvyklý zpěvavý tón, jímž se členové tohoto užitečného cechu den co den hlásívají u plůtku před domem.

Další události potvrdily správnost páně Pickwickova soudu: neboť ve chvíliče vstoupil do pokoje takřka bez dechu pán v modře pruhované řeznické haleně a faldovačkách s kulatou špičkou; a v patách za ním jiný pán ve značně zvětšelém černém obleku a silskinové beranici, který měl kabát zapjatý až pod bradu střídavě špendlíkem a na knoflík, měl velmi hrubý rudý obličej a vypadal jako opilý kaplan, jímž ve skutečnosti také byl.

Když si oba noví pánové postupně přečetli páně Pickwickův lístek, vyslovil jeden mínění, že to je „bouda“, a druhý přesvědčení, že to je „nadělení“. Když vyjádřili své city těmito velmi srozumitelnými výrazy, zadívali se v trapném mlčení na pana Pickwicka a pak po sobě.

„Je to mrzutá věc; zrovna teď, když jsme si tak pěkně zařídili spaní,“ řekl kaplan a podíval se na tři špinavé slamníky zabalené jednotlivě do pokrývky, které ve dne zabíraly jeden kout pokoje a tvořily jakousi desku, na níž stála souprava z obyčejné žluté kameniny s modrými květy: prasklé umyvadlo, džbán na vodu a miska na mýdlo. „Velice mrzutá.“

Pan Martin vyslovil totéž mínění výrazy poněkud silnějšími; a pan Simpson nejdříve vychrtil na společnost rozličná zaklínací přídavná jména bez jediného podstatného, na něž by se vázala, a potom si vyhrnul rukávy a začal prát zeleninu k obědu.

Zatímco se to vše dalo, prohlížel si pan Pickwick pokoj, který byl odporně špinavý a nesnesitelně páchl ztuchlinou. Po koberci, zácloně ani roletě nebylo nikde ani památky. Ba nebyla tam ani skříň. Bylo tam nepochybně málo věcí, které by se do ní byly mohly uložit, kdyby tam nějaká byla; ale ať již bylo těch věcí sebméně a měly snad jednotlivě sebenepatrnější cenu, přece jen zbytky chleba a kousky sýra, mokré hadry a žvance masa, kusy šatstva a rozkráplé hrnce, měch bez výduchu a topinková vidlička bez zubů skýtají poněkud neutěšený pohled, jestliže se povalují bez ladu a skladu na podlaze malého pokojíka, který je společným obývacím pokojem i ložnicí tří zahálečů.

„Myslím, že by se to dalo nějak zařídit,“ ozval se řezník po dlouhé chvíli mlčení. „Kolik stačí, abyste vypadli?“

„Prosím za prominutí,“ odpověděl pan Pickwick. „Co jste říkal? Nerozumím vám dost.“

„Kolik stačí, abychom vás vyplatili?“ pravil řezník. „Pravidelná ložirtaxa je půl třetího šilinku. Budou vám stačit tři?“

„– a půl navrch,“ navrhl pán duchovního stavu.

„No, to by ještě šlo; je to na každého o dvě pence víc,“ řekl pan Martin.

„No tak, co tomu říkáte? Vyplatíme vás třemi a půl šilinky týdně. Tak co?“

„A přidáme ještě tři tupláky piva,“ ozval se pan Simpson. „Takoví jsme!“

„A na místě to vypijeme,“ dodal kaplan. „Tak co?“

„Řád zdejšího domu je mi vskutku tak naprosto neznámý,“ odpověděl pan Pickwick, „že vám nerozumím ještě ani teď. Což vskutku *mohu* bydlet někde jinde? Myslel jsem, že nemohu.“

Při této otázce se pan Martin podíval s výrazem nesmírného úžasu po obou přátelích a potom si každý z pánů ukázal pravým palcem přes levé rameno. Tento posunek, velmi nedokonalé přetlumočený pramálo výrazným rčením „vedle jak ta jedle“, působí velmi půvabně a laškovně, udělá-li ho jakkoli početná společnost dam nebo pánů, kteří se dovedou v činu shodnout; vyjadřuje lehký, laškovný výsměch.

„Jestli!“ zvolal pan Martin s útrpným úsměvem.

„Namoutě, kdybych znal tak málo život já, tak se oběsím a potom ještě utopím,“ řekl pán duchovního stavu.

„Já taky,“ dodal slavnostně posměváček.

Po této úvodní rozprávce poučila trojice kumpánů pana Pickwicka jedním dechem, že peníze znamenají i ve Fleetské věznici to, co znamenají venku; že mu opatří ihned skoro všechno, nač si vzpomene; a v případě, že peníze má a nelituje je vydávat, prý docela stačí, když vysloví přání, že by měl rád pokoj pro sebe, a v půlhodince ho bude mít, pěkně zařízený a plně vybavený.

S tím se pak obě strany k velkému vzájemnému uspokojení rozešly; pan Pickwick zamířil znovu do vrátnice a tři kumpáni ze sedmadvacítky ve třetím se uchýlili do kavárny, aby tam utrtili pět šilinků, které si od něho pán duchovního stavu s obdivuhodnou obezřelostí a prozíravostí k tomu účelu vypůjčil.

„To jsem věděl!“ zvolal pan Roker a zasmál se kuckavě, když pan Pickwick vyjevil důvod, proč se vrátil. „Neříkal jsem to, Neddy?“

Filozoficky založený vlastník mnohaželezového perořízku zavřel na souhlas.

„Jak by ne, hned jsem věděl, že budete chtít pokoj pro sebe!“ řekl pan Roker. „Počkejme! Budete potřebovat nějaký nábytek. Ten si najmete ode mě, že? Tak se to obyčejně dělá.“

„S velkou radostí,“ odpověděl pan Pickwick.

„Na kavárenském soudu,“ řekl pan Roker. „Bude vás stát libru týdně. Doufám, že vám to nevadí?“

„Ani dost málo,“ pravil pan Pickwick.

„Pojďte tam tedy rovnou se mnou,“ řekl Roker a velmi ochotně popadl klobouk, „celou věc vyřídíme v pěti minutách. Propánajána, proč jste neřekl hned, že rád nějaký ten chlup pustíte?“

A věc se vskutku vyřídila brzy, jak klíčnik předpověděl. Kancelářský vězeň byl ve Fleetu už dost dlouho, aby zatím přišel o přátele, jmění, domov i štěstí a nabyl práva na vlastní pokoj. Ale protože ho pronásledovalo neštěstí, že občas potřeboval nějaké to sousto chleba, vyslechl dychtivě páně Pickwickův návrh, aby mu postoupil pokoj, ochotně začal jednat a bez otálení projevilsouhlas, že mu ho za týdenní náhradu dvaceti šilinků v hotovosti postoupí ve výhradní a nerušené držení i užívání; a kromě toho se zavázal, že z této částky bude vyplácet osobu nebo osoby, jejichž společná ložírka by snad zněla na ten pokoj.

Zatímco tuto smlouvu projednávali, pan Pickwick si ho s útrpným zájmem prohlížel. Byl to velký, vychrtlý, mrtvolně bledý muž ve starém svrchníku a trepkách; tváře měl vpadlé a oči těkavé a lačné, rty bezkrevné a lícní kosti tenké a ostře vysedlé. Spomozi mu Bůh! – nemilosrdný žernov věznění a strádání ho zvolna drtí již celých dvacet dlouhých let!

„A kde budete zatím bydlet, pane?“ zeptal se pan Pickwick, když na vratký stůl kladl částku za nájem na první týden napřed.

Muž shrábl rozechvělou rukou peníze a odpověděl, že to prozatím ještě neví; musí se jít teprve poohlédnout, kam by si mohl lůžko přestěhovat.

„Obávám se, pane,“ pravil pan Pickwick a se soucitnou jemností mu položil zlehka ruku na rameno, „obávám se, že vám nezbude než bydlet někde v hluku a mezi mnoha lidmi. Prosím vás proto, abyste považoval tento pokoj za svůj, zachce-li se vám trochu klidu nebo přijde-li vás navštívit někdo z vašich přátel.“

„Ž přátel!“ přerušil ho muž hlasem, který mu v hrdle klotavě rachotil. „Kdybych ležel mrtev a v pevně zašroubova-

né a zaletované rakvi na dně nejhlubší jámy na světě; kdybych hnil v tmavé smrduté stoce, která pod základy této věznice líně odvádí slizký kal, nemohl bych být zapomenutější ani zanedbávanější, než když jsem tady. Jsem mrtvý člověk; mrtvý pro lidskou společnost, bez politování, které lidé věnují těm, jejichž duše se odebraly před soudnou stolicí. Přátelé a navštívit *mě!* Bože můj! V tomto domě jsem z květu let uvald do stáří a není živé duše, která by vztáhla ruku nad mým ložem, až na něm budu ležet mrtev, a řekla: „Bůh mu žehnej, už to má odbyto!“

Vzrušení, které mu nezvykle oživilo tvář, když hovořil, se závěrečnými slovy zase opadlo; a když chvatně a jaksi zmateně zaklesl zvadlé ruce, vyšoural se z pokoje.

„Nějak to v něm vrže,“ řekl pan Roker s úsměvem. „Nu, jsou jako sloni. Občas to cítí a pak jim vzkypí krev!“

Když pronesl tuto vřele soucitnou poznámku, pustil se pan Roker do zařizování s takovou vervou, že zakrátko přibyl do pokoje koberec, šest židlí, stůl, pohovka na spaní, čajník a rozličné další drobnosti za velmi mírný nájemní poplatek v celkové výši sedmadvaceti a půl šilinku týdně.

„Tak; a mohli bychom vám snad posloužit ještě něčím?“ zeptal se pan Roker, rozhlédl se s velkým uspokojením kolem a zacinkal vesele nájemným za první týden, které měl v hrsti.

„To ano,“ pravil pan Pickwick, který již chvíli napjatě přemýšlel. „Jsou tu lidé, kteří obstarávají pošilky a podobně?“

„Za bránou, myslíte?“ zeptal se pan Roker.

„Ano. Myslím lidi, kteří mohou vycházet ven. Ne vězně.“

„To tedy jsou,“ řekl Roker. „Je tu jeden nebožák, který má přítele na chudé straně a moc rád každou takovou věc udělá. Už dva měsíce tady obstarává všelijaké službičky a drobné úkoly. Mám vám ho poslat?“

„Kdybyste byl tak laskav,“ odpověděl pan Pickwick. „Počkejte – ne. Na chudé straně, říkáte? Rád bych se tam podíval. Zajdu si za ním sám.“

Chudá strana ve vězení dlužníků je to křídlo věznice, jak napovídá již jméno, kde žije v uzavření nejbědnější a nejnuznější vrstva dlužníků. Dlužník, který se přihlásil jako úplně nemajetný na chudou stranu, neplatí ani za byt, ani za stravu. Poplatky při příchodu do vězení i odchodu z něho má snížené a má také právo na jisté malé dávky jídla, na jehož opatrování rozliční

lidumilové občas pamatují v závěti nepatrnými odkazy. Většina našich čtenářů se asi pamatuje, že ještě před několika málo lety byla ve zdi Fleetského vězení jakási železná klec, v níž stával člověk hladového vzezření, chvílemi chřestil pokladničkou a žalostným hlasem kvílel: „Pamatujte na chudé dlužníky, prosím, pamatujte na chudé dlužníky, prosím.“ Obsah pokladničky, bylo-li v ní něco, se rozděloval mezi nemajetné vězně; a muži z chudé strany se v této potupné službě střídali.

Ačkoliv tento obyčej postihl zákaz a klec již dnes kryje bedněn- ní, strašlivé a zoufalé poměry těchto nešťastníků se nijak nezmě- nily. Netrpíme již, aby se u vězeňské brány dovolávali dobročin- nosti a soucitu chodců, ale k úctě a obdivu příštích věků jsme ještě stále ze stránek zákoníka nevymazali spravedlivý a blaho- důrný zákon, který stanoví, že prohnaného podvodníka je dluž- no živit a šatit, kdežto nemajetný dlužník se má ponechat smrti hladem a zimou. To není výmysl. Nemine ani týden, aby v kaž- dém z našich vězení dlužníků nehrozila některým z těchto lidí neodvratná smrt zdoluhavými mukami nouze a hladu, kdyby jim spoluvězňové nepomáhali.

Pan Pickwick přemítal o všech těchto věcech, zatímco stoupal po úzkém schodišti, k jehož patě ho pan Roker dovedl, a po- nenáhlu se vybičoval až k bodu varu; a úvahy o tom všem ho rozčílily takovou měrou, že vtrhl do pokoje, kam ho pan Roker poslal, dřív než si stačil v paměti přesně ujasnit, kde vlastně je a co tam chce.

Celkový vzhled místnosti ho však naráz přivedl k sobě; ale sotva zavadil zrakem o postavu muže, který dupal u vyhaslého a zaprášeného krbu, pustil klobouk na zem, úžasem zkoprněl a strnul bez hnutí jako solný sloup.

Ano! V rozedraných hadrech a bez kabátu, v obyčejné kali- kové košili, plesnivě žluté a jeden cár, s vlasy spadlými do obli- čeje a s rysy utrpením ztrhanými a hlady vychrtlými tam seděl pan Alfréd Jingle, podpíral si rukou bradu, zíral upřeně do kr- bu a celý jeho zjev mluvil o bídě a zoufalství!

Blízko něho se nedbale opíral o zeď rozložitý venkovan, po- švihoval si zchátralým loveckým bičíkem přes holínku, která mu zdobila pravou nohu, kdežto levá mu vězela ve staré bačkoře (neboť se oblékal s přestávkami). Koně, psi a pití, jedno s dru- hým, ho přivedlo až sem. Na své jediné botě měl zrezivělou os-

truhu, již bodal do prázdna, zároveň se s chutí do boty švihal a brumlal si některé z výrazů, jimiž jezdec pobízí koně. Tu chvíli jel v duchu nějaký krkolomný překážkový dostih. Ubožák! Nikdy nejel závod na nejrychlejších zvířeti ze svých nákladných stájí ani z poloviny tak rychle, jako se řítil po šikmé dráze, která skončila ve Fleetském vězení!

Na protější straně pokoje seděl na dřevěné truhličce jakýsi stařec s očima přikovanými k podlaze a s tváří, do níž se vryl neměnný výraz propastně beznadějného zoufalství. Holčička – jeho malá vnučka – se točila kolem něho a tisícerými dětinskými nápady se snažila upoutat jeho pozornost, ale stařec ji neviděl ani neslyšel. Hlas, který mu zazníval jako hudba, i oči, které mu bývaly světlem, mu už nerozehrály smysly. Údy se mu chorobně chvěly a mysl jako by mu byla ochrnula.

V místnosti bylo kromě toho ještě několik mužů, kteří postávali v malém hloučku a hlučně spolu rozprávěli. Byla tam také hubená, zchátralá žena – manželka jednoho vězně – a ta velmi starostlivě zalévala pahýl zvadlé, suché rostliny, která zřejmě nemohla už nikdy vyrašit zeleným lístečkem; snad až příliš názorný symbol úkolu, který tam žena přišla plnit.

Takový byl obraz, který se naskytoval páně Pickwickovým očím, když se užasle rozhlížel po pokoji. Vzpamatoval ho hluk způsobený osobou, která vklopýtala do pokoje. Ohlédl se ke dveřím, spatřil nového muže a přes všechnu špínu a cáry rozeznal v jeho obličejí známé rysy pana Joba Trottera.

„Pan Pickwick!“ zvolal Job hlasitě.

„He?“ řekl Jingle a vyskočil se židle. „Pan –! Opravdu – divné místo – zvláštní věc – dobře mi tak – strašně.“ A pan Jingle si strčil ruce tam, kde kdysi bývaly u jeho kalhot kapsy, spustil bradu až na prsa a klesl opět na židli.

Pan Pickwick pocítil pohnutí – oba muži vypadali tak úžasné zbídače. Bezděčný chtivý pohled, jež Jingle vrhl na syrovou skopovou kotletku, kterou přinesl Job, prozradil o jejich zuboženém stavu víc, než by byl dokázal dvouhodinový výklad. Pan Pickwick se podíval vlídně na Jingla a pravil:

„Rád bych si s vámi promluvil mezi čtyřma očima. Šel byste se mnou na chvíličku ven?“

„Zajisté,“ přisvědčil Jingle a hbitě vstal. „Nemůžu daleko – žádné nebezpečí, že vás chůze zmůže – Mřížový park – pěkné

místo – romantické, ale nevelké – volně přístupné veřejnosti – rodina pořád v městě – hospodyně úžasně pečlivá – strašně.“

„Zapomněl jste si vzít kabát,“ pravil pan Pickwick, když za sebou zavřeli dveře a kráčeli ke schodům.

„He?“ řekl Jingle. „Fuč – drahý příbuzný – strýček Frc – nešlo jinak – jíst se musí, to víte. – Zákony přírody – a tak dál.“

„Co tím myslíte?“

„V prachu, milý pane – poslední kabát – nebylo pomoci. – Pár bot – živil mě – celých čtrnáct dní. – Hedvábný deštník – rukojeť ze slonoviny – týden – opravdu! – čest! – zeptejte se Joba – ví to.“

„Tři neděle vás živily boty a hedvábný deštník s rukojetí ze slonoviny!“ zvolal pan Pickwick, který o takových věcech slyšel pouze při ztroskotání lodi nebo o nich četl v *Constableových rozmanitostech*.

„Pravda,“ řekl Jingle a přikývl hlavou. „Zastavárna – koukejte, lístky – pár grošů – skorem nic – sami lumpové!“

„Aha,“ pravil pan Pickwick, kterému se tímto vysvětlením značně ulevilo, „už vám rozumím. Zastavil jste šatstvo.“

„Všechno – Jobovo taky – všechny košile pryč – ale to nic – ušetří se pradena. – Brzy nebude nic – ležet v posteli – hladovět – umřít – ohledání – malá márnice – ubohý vězeň – běžný postup – pod pokličkou – páni komisaři – správci dodavatelé – ruka ruku myje – přirozená smrt – úřední příkaz – chudinský pohřeb – dobře mu tak – po všem – opona padá.“

Jingle vychrlil tento jedinečný přehled svých životních vyhlídek s obvyklou mrštností jazyka a všelijak přitom pitvořil tvář, jen aby vynutil jakýs takýs úsměv. Pan Pickwick snadno postřehl, že jeho bezstarostnost je strojená; a když se mu podíval zplna, ale nikoli nevlídně do obličeje, spatřil, že se Jinglovi lesknou oči slzami.

„Jste dobrák,“ řekl Jingle, stiskl panu Pickwickovi ruku a odvrátil hlavu. „Nevděčný chlap – brečím jako kluk – nemůžu za to – zlá zimnice – slabý – nemocný – hladový. – Všechno zasloužil – ale zkusil moc – strašně.“ Zbědovaný kočovný herec však už neměl dost síly, aby se přetvařoval ještě déle, a snad přispělo k jeho zhroucení i úsilí, které právě na přetvářku vynaložil; sedl si proto na schody, zabořil obličej do dlaní a rozplakal se jako dítě.

„Ale, ale,“ pravil pan Pickwick v hlubokém dojetí, „uvidíme, co se dá dělat, až budu vaši věc důkladně znát. Hej, Jobe, kde je ten chlapík?“

„Zde, pane,“ odpověděl Job a ukázal se nahoře na schodech. Mimochodem poznamenáváme, že jsme ho svého času popsali jako člověka, který měl silně zapadlé oči i v době poměrného blahobytu; v nynější době nedostatku a utrpení vypadal, jako by se mu oči byly docela propadly.

„Zde, pane,“ zvolal Job.

„Pojďte sem, pane,“ pravil pan Pickwick a snažil se vypadat přísně, ale čtyři slzy jako hrchy mu stékaly po vestě. „Tumá-
te, pane.“

Tumáte co? Podle obvyklého významu takového slovního vyjadřování to mělo znamenat jednu do brady. Jak to už na světě chodí, měl to být pádný, jadrný direkt, neboť tento zbědovaný vyvrženec, který byl nyní úplně v páně Pickwickově moci, si z něho kdysi tropil šašky, podvedl ho a ublížil mu. Máme říci pravdu? Bylo to cosi z kapsy páně Pickwickovy vesty, co cinklo, jak to dal Jobovi do ruky, a co jako by bylo našemu starému známému výtečníkovi, když spěšně odcházel, zapálilo jiskru v oku a rozehrálo srdce.

Když pan Pickwick došel do svého pokoje, zastihl tam Sama, který se již vrátil a prohlížel si zařízení, snesené pro pánovo pohodlí, s jakýmsi mrzutým uspokojením, na něž bylo věru radost se podívat. Protože měl rozhodné námitky proti tomu, že tam jeho pán vůbec je, pokládal pan Weller zřejmě za nejvyšší mravní povinnost nedat najevo přílišné nadšení nad ničím, co se tam dělalo, říkalo, zamýšlelo nebo chystalo.

„Nu, Same,“ pravil pan Pickwick.

„No, milospáne?“ odpověděl pan Weller.

„Je to tady teď útulné jako klícka, co, Same?“

„No, ujde to, milospáne,“ odpověděl Sam a rozhlížel se po hrdavě.

„Viděl jsi pana Tupmana a ostatní naše přátele?“

„No viděl, milospáne, a zejtra prej přídou a hrozně moc se divili, dyž sem jim řek, že dneska nemaj chodit,“ odpověděl Sam.

„Přinesl jsi věci, které jsem chtěl?“

Místo odpovědi ukázal pan Weller na různé balíčky, které vyrovnal do jednoho kouta pokoje tak úhledně, jak dovedl.

„Velmi dobře, Same,“ pravil pan Pickwick po chvilkovém váhání, „a teď poslouchej, co ti řeknu, Same.“

„To se rozumí, milospane,“ odpověděl Sam Weller, „jen pusť, milospane.“

„Hned od první chvíle jsem cítil, Same,“ pravil pan Pickwick nadmíru vážně, „že tohle není místo vhodné pro mladého muže.“

„Ani pro starýho, milospane,“ poznamenal Sam.

„Máš docela pravdu, Same,“ pravil pan Pickwick, „ale staří lidé se sem dostávají vinou vlastní neopatrnosti a přílišné důvěřivosti, kdežto mladé sem leckdy přivádí sobectví těch, kterým slouží. Pro ty mladé muže je po všech stránkách lépe, když tu nezůstávají. Rozumíš mi, Same?“

„To ne, milospane, nerozumím, ne!“ odpověděl Sam zarputile.

„Jen to zkus, Same,“ pravil pan Pickwick.

„Tak teda, milospane,“ řekl Sam po krátkém mlčení, „se mi zdá, že vidím, kam mířej, a esli vidím správně, kam mířej, tak myslím, že to ženou nák moc zvostra, jak povídal ten poštovskej pacholek sněhový vichřici, když se do něj cestou navezla.“

„Vidím, Same, že mi rozumíš,“ pravil pan Pickwick. „Kromě toho, že si nepřejí, aby ses celá léta povaloval v prostředí, jako je toto, ještě se domnívám, že je neslýchaně nesrovnatelné a protismyslné, aby dlužník ve Fleetském vězení měl osobního sluhu. Same,“ pravil pan Pickwick, „na nějakou dobu mě musíš opustit.“

„Ták? Na nějakou dobu, povídaj, milospane?“ odpověděl pan Weller poněkud posměšně.

„Ano, na tu dobu, pokud zde zůstanu,“ pravil pan Pickwick. „Mzdu ti budu platit dál. Kterýkoli z mých tří přátel tě s velkou radostí přijme, i kdyby to bylo jen z úcty ke mně. A dostanuli se ještě někdy odtud, Same,“ dodal pan Pickwick s líčenou žertovností, „dostanu-li se odtud, dávám ti slovo, že se ke mně zase ihned vrátíš.“

„A teď jim zasej něco povím já, milospane,“ řekl pan Weller vážným a slavnostním hlasem. „Na tohle není ani pomyslení, tak vo tom už radši nemluvěj.“

„Myslím to vážně a pevně jsem se rozhodl, Same,“ pravil pan Pickwick.

„Voni se teda rozhodli, milospane, rozhodli se?“ zeptal se pan Weller rázně. „No dobrá, milospane, já teda taky!“

Pan Weller dořekl, nasadil si klobouk jediným pohybem velmi přísně na hlavu a překotně vyběhl z pokoje.

„Same!“ volal pan Pickwick za ním. „Same, pojď sem!“

Ale ozvěna kroků v dlouhé chodbě již zanikla. Sam Weller byl tentam.

KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ TŘETÍ

Líčí, jak pan Samuel Weller upadl do nesnázi

Ve vysoké, špatně osvětlené a ještě hůře větrané síni v Portugal Street, Lincoln's Inn Fields, sedají skoro po celý rok za malými psacími stolkami – zhotovenými po vzoru těch, jakých užívají angličtí soudcové, ale bez šelakové politury – podle potřeby a povahy případu jeden, dva, tři nebo čtyři pánové v parukách. Po pravici mají lavici právních zástupců, po levici ohrazené místo pro dlužníky neschopné placení a před sebou nakloněnou rovinu tváří nemožně špinavých. Tito pánové jsou komisaři insolvenčního soudu a místo, kde sedí, je insolvenční soud sám.

Podivuhodným osudem tohoto soudu od nepamětných časů bylo a je, že ho všechno dosloužilo a zbídačele ošuntělé panstvo celého Londýna z neznámého důvodu jednomyslně považuje a pokládá za společné shromaždiště a každodenní útočiště. Je tam stále plno. Horké výpary z piva a kořalky stoupají bez ustání ke stropu, srážejí se a stékají po stěnách jako kapky deště; je tam najednou pohromadě větší množství starého šatstva, než kolik ho za celý rok nabídne ke koupi vetešnický trh v Houndsditchi; je tam víc nemytých tváří a štetinatých brad, než kolik by jich všechny pumpy a holičské oficíny od Tyburnu až po Whitechapel stačily slušně upravit mezi slunce východem a západem.

Bylo by mylné se domnívat, že kdokoli z těch lidí tam má i sebemeně co dělat nebo že je třebas i jen v sebevzdálenějším spojení s budovou, kam tak neúnavně chodí. Kdyby tomu tak bylo, nebylo by na tom nic divného a celý ten zjev by ztratil všechnu zvláštnost. Někteří z nich větší část soudního jednání prospí; jiní si přinášejí polední přesnídávku, zavázanou v uzlíku z kapesníku nebo zabalenou do papíru, který jim vyčuhuje

z rozedratých kapes, a žmoulají sousta a poslouchají řeči se stejným požitkem; ale ani o jediném z těch lidí nebylo nikdy známo, že by měl třebaš sebeslabší osobní zájem na kterémkoli případě, který se tam kdy projednával. Ať dělají co dělají, vysedí tam od první chvíle až do poslední.

Je-li silně deštivé počasí, nahrnou se všichni dovnitř na kůži promoklí; a v takový den je v soudní síni výparů jako v žampiónovém sklepním pařeníšti.

Nahodilý návštěvník by mohl tu síň považovat za chrám zasvěcený bohyni zchátralosti a špíny. Není tam jediného úředního sluhy ani zřízence, který by měl kabát na sebe šitý; v celé budově není ani jediné trochu snesitelně svěží tváře poněkud zdravějšího vzezření kromě malého bělovlasého dozorce s berlou a obličejem jako jablíčko, a i ten vypadá, jako by se byl jako nahnílá višně naložená v koňaku uměle sesychal a scvrkal, až dosáhl stupně konzervace, na jaký nemá od přírody právo. Ba i paruky advokátů jsou špatně napudrované a jejich lokny málo kučeravé.

Ale právní zástupci, kteří sedí u velkého holého stolu pod komisaři, jsou koneckonců zvláštnost největší. Odborná výbava blahobytnějších pánů z tohoto sboru se skládá z modré úřední brašny a fámula, zpravidla mladíčka mojžíšského vyznání. Nemají stálou kancelář a právnickou živnost provozují v hospodských lokálech nebo na vězeňských dvorech, kam chodí v celých houfech a shánějí tam klienty podobně, jako omnibusáci shánějí cestující. Zjevem jsou usmolení a jakoby naplesnivělí; a lze-li o nich říci, že mají vůbec nějaké nepravosti, pak snad nejpatrnější z nich by bylo pijáctví a šejdířství. Bydlívají obvykle na okraji rájónu, vykázaného k pobytu podmíněně propuštěným vězňům, který leží z převážné většiny v kruhu o poloměru jedné míle od obelisku na St. George's Fields. Nevypadají nijak lákavě a mají zvláštní způsoby.

Pan Šalomoun Pell, jeden příslušník tohoto učeného cechu, byl tlustý, zvadlý, bledý muž v haveloku, který se jednu chvíli zdál zelený a hned zas hnědý, se sametovým límcem týchž měnivých odstínů. Čelo měl nízké, obličej široký, hlavu velkou a nos docela na jednu stranu, jako by se sama příroda byla zhrozila sklonů, které u něho rozpoznala, když se narodil, a hněvivě a mocně ho vykrákala za nos, až mu tak zůstal navždycky. Ale

protože měl krátký krk a záduchu, dýchal hlavně tímto orgánem, který tak snad nahrazoval užitečností to, co mu chybělo na kráse.

„Svatě ho z toho vysekám,“ řekl pan Pell.

„Jistě?“ ptala se osoba, které ujišťování platilo.

„Svatosvatě,“ odpověděl Pell, „ale kdyby byl šel k nějakému pokoutnímu advokátovi, povídám vám, to bych za následky neručil.“

„Tak?“ řekl druhý člověk s otevřenými ústy.

„Ne, to bych nemohl,“ dodal pan Pell, našpulil rty, sraštil čelo a zavrtěl tajuplně hlavou.

Místo, kde se tento rozhovor vedl, byla hospoda přímo naproti insolvenčnímu soudu; a osoba, s níž právní zástupce hovořil, nebyl nikdo jiný než pan Weller starší, který tam přišel, aby potěšil a uklidnil přítele, jehož žádost za propuštění podle insolvenčního zákona se měla projednávat právě toho dne a s jehož právním zástupcem právě tu chvíli rozmlouval.

„A kde je Jíra?“ zeptal se starý pán.

Pan Pell pohodil hlavou směrem k zadní místnosti; pan Weller nemeškal, hned se tam odebral a tam ho také vzápětí uvítalo tak vřele a lichotivě, jak jen možno, asi půl tuctu kolegů v povolání na znamení, jak je jeho příchod nesmírně těší. Insolventní pán, který propadl dobře myšlené, ale špatně promyšlené spekulaci vášni projíždět s jednou a touž příprěží příliš dlouhé tratě, což ho přivedlo do nynějších nesnází, vypadal nadmíru dobře a konejší rozčilenou mysl ráčky a silným ležákem.

Pozdrav, který vyměnili pan Weller a jeho přátelé, omezil se stroze na pouhé zednářské znamení jejich cechu, totiž krouživé škubnutí pravou pěstí a současné vyšvihnutí malíčku kolmo do vzduchu. Znali jsme kdysi dva proslulé kočí (oba jsou už na pravdě boží, chudáci), kteří byli blíženci a hořeli k sobě upřímnou a oddanou bratrskou láskou. Celých čtyřiaadvacet let se den co den potkávali na doverské silnici a nikdy se nepozdravili jinak než právě tímto znamením; a přece, když jeden z nich zemřel, druhý začal chřadnout a brzy potom odešel za ním!

„No tak, Jíro,“ řekl pan Weller starší, vysvlékl se z pláště a s obvyklou vážností se usadil. „Jak je? Gatě prázdný a pupek plnej?“

„Všecko jaksepatří, kamaráde,“ odpověděl pán v nesnázích rozpačitě.

„Uklidil si někam tu velkou sivku?“ zeptal se pan Weller starostlivě.

Jíra přisvědčil kývnutím.

„No, to je dobře,“ řekl pan Weller. „A vehikl máš taky vo-
patřenej?“

„Ten je v bezpečnejch rukou,“ odpověděl Jíra, ukroutil hrstce ráčků hlavičky a bez okolků pochoutku spolykal.

„Moc dobrý, moc dobrý,“ pochvaloval si pan Weller. „Dycin-
ky pamatuj na zadní kolečka, když jedeš z kopce. Máš rajzecetli
jasně nalinýrovanou?“

„Postup a průvodní spisy, pane,“ řekl Pell, který uhodl, co
pan Weller myslí, „postup a průvodní spisy jsou tak jasné a ur-
čité, jak to jen pero a inkoust dokáže.“

Pan Weller přikývl způsobem, který vyjadřoval jeho vnitřní
spokojení nad všemi opatřeními; pak se obrátil k panu Pellovi,
ukázal na přítele Jíru a řekl:

„Kdy z něj sundaj deku, vašnosti?“

„Nu,“ odpověděl pan Pell, „je na reklamačním seznamu třetí
na řadě a myslel bych, že na něho dojde asi tak za půl hodiny.
Řekl jsem svému písari, aby nám sem přišel vyřídit, až se bude
zdát čas.“

Pan Weller si s velkým obdivem prohlédl advokáta od hlavy
až k patě a řekl důrazně:

„A co si dají, vašnosti?“

„Nu, opravdu,“ odpověděl pan Pell, „jste velmi – Na mou
čest a slovo, nejsem zvyklý – Je ještě tak brzo ráno, že opravdu,
jsem skoro – Nu dobrá, můžete mi přinést za tři pence rumu,
andílku.“

Úslužná číšnice, která vytušila, co si pan Pell poručí, ještě než
to vyslovil, postavila před něho skleničku rumu a odešla.

„Pánové,“ řekl pan Pell a rozhlédl se po společnosti, „na zdar
vašeho přítele! Nerad se chlubím, pánové, nemám to ve zvyku,
ale nedá mi to a musím říct, že kdyby váš přítel nebyl měl takové
štěstí a dostal se do rukou, které – ale ne, neřeknu, co jsem chtěl
říct. Pánové, připíjím vám na zdraví!“ Pan Pell vyprázdnil v mži-
ku skleničku, zamlaskal a rozhlédl se samolibě po shromáždění
kočích, kteří na něho zřejmě pohlíželi jako na nějaké božstvo.

„Počkejme,“ řekla právnická veličina. „Co jsem to chtěl říct,
pánové?“

„Myslím, vašnosti, že chtěli říct, že by nic nenamítli, dyby měli před sebou ještě jednu takovou,“ pravil pan Weller s žertovnou vážností.

„Ha, ha!“ zasmál se pan Pell. „To není zlé, to není zlé! Ale já, obhájce? Tak brzo ráno by to bylo skoro příliš mnoho dobrého – Nu, nevím, nevím, andílku – snad byste tedy mohla, když budete tak hodná. Hm!“

Tento poslední zvuk bylo důstojné a vážné odkašlání, které pokládal pan Pell za vhodné, neboť postřehl, že někteří z posluchačů mají neslušnou chuť se veselit.

„Bývalý lord kancléř, pánové, mě měl velice rád,“ řekl pan Pell.

„A to mu je taky ke cti,“ prohodil pan Weller.

„Slyšte, slyšte,“ zvolal klient pana Pella. „A proč taky ne?“

„Hm! Vopravdu, proč by ne?“ řekl muž s velmi rudou tváří, který dosud nepromluvil a vypadal, že už také velmi pravděpodobně nic víc neřekne. „Proč by ne?“ Společností proběhl na znamení souhlasu mumlavý šum. „Vzpomínám si, pánové,“ pravil pan Pell, „jak jsem u něho jednou obědval; byli jsme jen sami dva, ale všechno bylo tak skvělé, jako by byl čekal dvacet lidí – na stojanu u pravé ruky velká státní pečeť a muž v podvázané paruce a v brnění sřežil úřední insignie s taseným mečem v ruce a s hedvábnými punčochami na nohou – a to se, pánové, dělá pořád, ve dne v noci; a tu vám povídá: ‚Pelle,‘ povídá, ‚žádnou lichou skromnost, Pelle. Jste nadaný člověk, dovedete vysekat u insolvenčního soudu, koho chcete, Pelle, a vaše vlast by na vás měla být hrdá.‘ To byla jeho vlastní slova. ‚Vaše Milosti,‘ řekl jsem mu, ‚lichotíte mi.‘ – ‚Pelle,‘ povídá, ‚ať visím, ale nelichotím!‘“

„To že řek?“ podivil se pan Weller.

„To řekl,“ potvrdil Pell.

„Jářku, povídám,“ pravil pan Weller, „to se toho teda měl chytit parlament; a dyby to byl bejval něakej chudák, tak jistě visel!“

„Ale, ale, drahý příteli,“ namítl pan Pell, „to bylo přece všechno jen důvěrně.“

„Co, jak?“ řekl pan Weller.

„Jen důvěrně, soukromě.“

„Hm, no dobrá,“ odpověděl pan Weller po krátkém přemýšlení. „Dyž chtěl viset soukromě, tak to teda bylo samo sebou něco jinčího.“

„To se rozumí,“ řekl pan Pell. „Rozdíl je zřejmý, jak uznáte.“

„To celou věc úplně mění,“ podotkl pan Tóny Weller. „Tak dál, vašnosti.“

„Ne, pane, víc už povídat nebudu,“ prohlásil pan Pell tichým a vážným hlasem. „Připomněl jste mi, pane, že to byl rozhovor soukromý – soukromý a důvěrný, pánové. Jsem právník, pánové. Možná že mám ve svém oboru dobré jméno – možná že ne. Většina lidí má svůj úsudek. Já neříkám nic. Ale v této místnosti se již ozvaly poznámky urážlivé pro neposkvrněnou pověst mého vznešeného přítele. Omluvte mě, pánové, byl jsem neopatrný. Cítím, že nemám právo zmiňovat se o té věci bez jeho souhlasu. Ne, pane, děkuji vám, děkuji.“ Po tomto proslovu strčil pan Pell ruce do kapes, přísně a hrozivě se rozhlédl a s divou rozhodností zacinkal třemi půlpencemi.

Sotva pan Pell toto šlechetné a chvalitebné rozhodnutí vyjádřil, vrazil do místnosti hoch s modrou úřední brašnou, která byla jeho nerozlučnou společnicí, a hlásili (aspoň hoch hlásil, protože modrá brašna se hlášení neúčastnila), že případ přijde co nevidět na řadu. Jen tuto zvěst vyklopil, hned se celá společnost hnala přes ulici a začala si klestit cestu do soudní síně, což byl zahajovací obřad, na nějž se v běžných případech počítalo s průměrnou dobou pětadvaceti až třiceti minut.

Pan Weller se jako tlustý silák vrhl bez meškání do tlačenice v zoufalé naději, že se nakonec domotá na nějaké místo, které mu bude vyhovovat. Ale úspěch nesplnil docela jeho očekávání, neboť zapomněl smeknout klobouk a kdosi neznámý, jemuž značnou silou přišlápl palec u nohy, mu ho narazil až přes oči. Prudký člověk však zřejmě vzápětí litoval, že se tak unáhlil, neboť dost nezřetelně zamumlal jakýsi výraz překvapení, vyvlekl starého pána na chodbu a po značné námaze mu vysvobodil hlavu i obličej z klobouku.

„Sámuel!“ zvolal pan Weller, když tak mohl popatřit na tvář svého osvoboditele.

Sam přikývl.

„Seš mi uctivej a něžnej synáček, jen co je pravda!“ řekl pan Weller. „Tátovi na starý kolena takhle nalejvat sombrero!“

„Jak sem měl vědět, kdo ste?“ odpověděl syn. „Myslíte, že sem vás měl poznat podle toho silnýho šlápnutí?“

„No, to máš docela pravdu, Samku,“ odpověděl pan Weller, hned zas usmířený, „ale co tady děláš? Tvůj pán tady přeci nic

nepořídí, Samku. Ten rozsudek voni nezmění, Samku, ten voni nezmění.“ A pan Weller zavrtěl hlavou důstojně a vážně jako nějaký soudní znalec.

„Ste vy ale pavouk protivná!“ zvolal Sam. „Pořád vomíláte ty svý rozsudky a alebi a nevímco vůbec. Kdo co povídal vo rozsudku?“

Pan Weller neodpověděl slovy, nýbrž znovu zavrtěl nadmíru učeně hlavou.

„Přestaňte už klinkat s tou makovicí, sic se vám vyhákuje z pantů nadobro,“ řekl Sam netrpělivě, „a dělejte jako rozumný člověk. Včera večír sem za váma vážil cestu až k Markýzovi Granbymu.“

„A viděl si markýzu Granbyovou, Samku?“ zeptal se pan Weller s povzdechem.

„Viděl,“ odpověděl Sam.

„A jak, dušinka drahá, vypadala?“

„Móc divně,“ řekl Sam. „Myslím, že si pomalu kope hrob, poněvác užívá přesmoc toho ananasovýho grogu a podobnejch silnejch meducín.“

„To přec nemyslíš dovopravdy, Samku?“ zeptal se otec vážně.

„Jak by ne, dovopravdy!“ odpověděl syn. Pan Weller se chopil synovy ruky, stiskl mu ji a pak ji zase pustil; přitom bylo na jeho tváři vidět výraz – nikoliv starostlivý ani úzkostlivý, ale spíše blízký ušlechtilé ctnosti, zvané naděje. Obličejem mu kmitl záblesk odevzdanosti, ba i veselí, když zvolna pravil: „Tak tě ani docela jistě nevím, Samku, nerad bysem říkal, že vo tom sem ouplně přesvědčenej, už krz to, aby z toho snad nepošlo náký zklamání, ale skorem si tě myslím, synečku, skorem si tě myslím, že pastucha má něco s ledvinama!“

„Vypadá špatně?“ zeptal se Sam.

„Je tě bledej jak zelená sedma,“ odpověděl otec, „jen na nose ne, ten má eště růměnější než dřív. Chuť k jídlu nemá zrovna valnou, ale cucá tě vohromně, všeckna čest.“

Zdálo se, jako by se při té řeči byly do páně Wellerovy mysli vetřely jisté vzpomínky na pastýřův grog, neboť se tvářil chmurně a zadumaně; ale velmi brzy se zase vzpamatoval, jak tomu nasvědčovala celá abeceda mrkání, v níž si zpravidla líboval jenom tehdy, když ho něco zvlášť těšilo.

„No tak,“ řekl Sam, „a teďka vo mejch věcech. Našpicujte uši a neskákejte mi do řeči, dokad' nedomluvíme.“ A když předeslal tuto krátkou předmluvu, vypravoval Sam tak stručně, jak dovedl, o poslední památné rozmluvě s panem Pickwickem.

„Takhle tam vostat sám, chuděra!“ zvolal pan Weller starší. „Nemít živou duši, která by se ho zastala! To nejde, Sámueli, to nejde.“

„To se ví, že ne,“ potvrdil Sam. „To sem věděl, už než sem šel sem.“

„Dyt' tě ho snědí zaživa, Samku!“ zvolal pan Weller.

Sam přikývl na znamení, že je téhož názoru.

„Leze tam skorem syrovej, Samku,“ zahovořil pan Weller v podobnoství, „a vyjde votamtad' tak vypečenej, že tě ho nepoznaj ani nejlepčí přátele. Pečenej holub je proti tomu nic, Samku.“

Sam Weller opět přikývl.

„To by nemělo bejt, Sámueli, synu můj,“ řekl pan Weller ustaně.

„To nesmí bejt,“ řekl Sam.

„Rozhodně ne,“ dotvrdil pan Weller.

„No tak,“ řekl Sam, „už ste se moc krásně naprorokoval jako ten purpůrovej Mahomet, co ho malujou v těch šestipencovejch knížkách –“

„Kdo to byl, Samku?“ zeptal se otec.

„Co na tom, kdo to byl,“ odsekl Sam. „Kočí to nebyl a to vám může stačit.“

„Znával jsem jednoho pacholka vod koní, ten se tak menoval,“ řekl pan Weller rozjímavě.

„To nebyl von,“ řekl Sam. „Tenhle pán byl orákl.“

„A co je to orákl?“ zeptal se pan Weller a zadíval se přísně na syna.

„No, takovej člověk, co lidem říká, co se stane,“ odpověděl Sam.

„Toho bysem bejval rád znal, Samku,“ pravil pan Weller. „Snad by byl moh vrhnout kapku světla na tudlety ledviny, co sme vo nich před chvilinkou mluvili. Ale esli je už mrtvej a nikomu tu živnost nevodkázal, tak se nedá nic dělat. Tak dál, Samku,“ dodal pan Weller s povzdechem, „povídej!“

„Tak teda,“ řekl Sam, „naprorokoval ste se habaděj, co se stane pánovi, když tam vostane sám. A nevěděl byste snad něakou radu, jak se vo něj postarat?“

„Ne, to nevím, Samku,“ odpověděl pan Weller s přemýšlivým výrazem.

„Vůbec žádnéj způsob?“ vyptával se Sam.

„Vůbec žádnéj,“ řekl pan Weller, „ledaže –“ a záblesk důvtipu mu zjasnil tvář, když ztlumil hlas až k šepotu a přiložil ústa k uchu své odnože, „ledaže bysme ho vynesli ve složený skládací posteli, aby vo tom klíčníci nevěděli, Samku, nebo dybysme ho převlíkli za starou bábu a dali mu zelenej závoj.“

Sam Weller přijal oba návrhy s nečekaným opovržením a opakoval otázku znovu.

„Ne, Samku,“ pravil starý pán, „dyž tě nechce dovolit, abys tam zůstal, tak vopravdu nevím. To sem s rozumem v koncích, Samku, to nevím kudy kam.“

„No, tak já vám teda povím co,“ řekl Sam. „Budu vás vobtěžovat, abyste mi pučil pětadvacet liber.“

„Nač a proč?“ zeptal se pan Weller.

„S tím si nelamte hlavu,“ odpověděl Sam. „Možná že je budete chtít za pět minut zase zpátky; možná že vám řeknu, že vám nic nedám a zhurta vás vyprovodím. Vás přeci ani nenaadne, abyste krz ty peníze dal vlastního syna zavřít do kriminálu a poslal ho do Fleetu – nebo že by jo, vy krkavčí, šupáckej táto?“

Při této Samově odpovědi si otec a syn vyměnili celou sadu pohledových a posunkových šifer a potom si pan Weller starší dřepł na kamenný schod a rozesmál se, až zrudl do fialova.

„Ste mi ale pótvara šeredná, z móře vytažená!“ zvolal Sam, rozhořčený takovým mařením času. „Co si tady sedáte a šklebíte se a řehoníte jako ty bubáci na kostele, co plivaj vodu? Nemáme snad dost práce? Kde sou peníze?“

„V kapcáři, Samku, v kapcáři,“ odpověděl pan Weller, když se trochu uklidnil. „Podrž mi klobouk, Samku.“

Když se zbavil této přítěže, naklonil se pan Weller prudkým škubnutím na jednu stranu, náramně obratným švihem ruky dosáhl pravičkou do velmi objemné kapsy a po velkém supění a námaze z ní vysoukal obrovskou prkenici slovníkových rozměrů, přepásanou důkladným řemenem. Z této veletobolky vylovil několik bičových poplítek, tři čtyři přezky, vzorkový pytlíček obilí a nakonec roličku velmi špinavých bankovek; když odpočítal žádanou částku, podal peníze Samovi.

„A teď, Samku,“ pravil starý pán, když poplítky, přezky i vzorky obilí uložil zase zpátky a toboleku opět zatlačil až na dno objemné kapsy, „a teď Samku, tě tady znám jednoho pána, kerej nám všecko vostatní zařídí, ani se nenaděješ – oud zákona, Samku, kerýmu tě rozum šije celým tělem jako žábě nervy, až do samejch konečků prstů. Je to taky přítel lorda kanclíře, a takovej, Samku, že ouplně stačí, aby mu jeden řek, co chce, a zašperuje tě nadosmrti, dyby tě šlo jen vo to.“

„Jářku,“ řekl Sam, „to ne!“

„Co ne?“ zeptal se pan Weller.

„No, žádný takový protizákonný techtle mechtle,“ odpověděl Sam. „Ten zavírací sakrapatent je vedle perpentiklu nobile jedna z nejlepčejších věcí, jaká se kdy udělala. Moc často sem vo tom čet v novinách.“

„No, a co to má s tím co dělat?“ tázal se pan Weller.

„Jen to,“ řekl Sam, „že se přidržím toho vynálezu a pudu tam tou cestou a ne jinou. Žádný šeptem s čertem u kanclíře, ten nápad se mi nelíbí. Nemuselo by to taky bejt dost bezpečný, dyby šlo vo to, jak se zas jednou dostat ven.“

Pan Weller přijal synův názor na tuto věc, bez meškání vyhledal učeného Šalomouna Pella a oznámil mu, že si přeje, aby okamžitě dal vystavit zatýkácí rozkaz pro neplacení dlužné částky pětadvaceti liber a příslušných soudních útrat, který se má bez prodlení vykonat na osobě jistého Samuela Wellera; a výlohy, které s tím vzniknou, že se mají zaplatit předem Šalomounu Pellovi.

Advokát byl ve skvělé náladě, protože soud rozhodl ve prospěch prodluženého koňáře a s okamžitou platností ho zprostil vazby. Velmi chválil Samovu příchyllost k pánovi a prohlásil, že mu to silně připomíná jeho vlastní oddanost a náklonnost k příteli kancléři; a hned se ujal pana Wellera staršího a odvedl ho do Templu, aby tam přísežně podepsal prohlášení o dluhu, které napsal přímo na místě jeho fámulus za přispění nerozlučné pomocnice, modré úřední brašny.

Zatím se Sam, obřadně představený očistěnému pánovi i jeho přátelům jako ratolest pana Wellera z Belle Savage, těšil vybrané pozornosti shromážděné společnosti, která ho pozvala, aby s nimi na počest té události pobesedoval – pozvání, s jehož přijetím Sama ani nenapadlo otálet.

Veselí pánů tohoto druhu mívá zpravidla vážný a klidný ráz, ale protože dnešní důvod byl zvlášť slavnostní, společnost si podle toho také povolila uzdu. Po několika dost hlučných přípitcích nejvyššímu komisaři a panu Šalomounu Pellovi, který toho dne projevil tak mimořádné schopnosti, navrhl pán se strakatými pihami v obličeji a s modrým šátkem kolem krku, aby někdo zazpíval nějakou píseň. Z toho vyšel samozřejmě návrh, aby strakaté pihovatý pán, touží-li tak po písničce, zazpíval nějakou sám; ale to pán se skvrnitým obličejem rázně, ba dokonce trochu urážlivě odmítl. A z toho pak, jak v podobných případech není nijak neobvyklé, vyplynula poněkud nakvašená výměna názorů.

„Pánové,“ pravil koňář, „než zkazit soulad týdle radostný chvíle, co dyby se společnosti zavděčil pan Samuel Weller a něco zazpíval?“

„Vopravdu, páni,“ řekl Sam, „nejsem zrovna moc zvyklej zpívat, dyž to má bejt bez doprovodu nějakýho instrumentu, ale pro klid v životě udělám všecko na světě, jak povídal ten člověk, dyž přijímal službu na majáku.“

A po této předmluvě se pan Samuel Weller pustil ihned s vervou do zpěvu divoké a krásné balady, kterou si tu dovoluujeme uvést, neboť se domníváme, že není všeobecně známa. Prosíme také čtenáře, aby si zvlášť všimli dojemného doplňku na konci každého druhého verše, který nejenže poskytuje pěvci příležitost, aby na tom místě nabral dech, ale který i silně napomáhá vyvážení rytmičnosti:

BALADA⁷

*„Po hounslofský po pláni
lotr Turpin klisnu prohání – ach bóže!
Spatří kočár s biskupem,
an si jede kalupem!*

*Letí na svý klisně Bess,
jako by ho čertův vocas nes – ach bóže!
K biskupu se přitočí,
hlavu k voknu votočí!*

⁷ Zvláštní shodou lze na touž notu zpívat známou dojemnou kramářskou píseň „Já jsem lotr Babinskej“ (pozn. překl.).

*Vece biskup:,Krucínál,
čertův dědek aby tebe vzal – ach bóže!
Vidím přec, to není klam,
toť je lotr Turpin sám!’*

*Prá mu Turpin v tu ránu:
„Nacpu já ti kouli do křtánu!’ – ach bóže!
Pistolí se vožene,
lebku mu hned prožene!*

*Má von kočí šhubání,
hnedle s koňma kvaltem uhání – ach bóže!
Za ním Turpin na svý Bess,
jako by ho satan nes!*

*S Bess ho Turpin dohoní,
kočímů už útěk nevoní – ach bóže!
Už mu není do smíchu,
dyž má kouli ve břichu!“*

★

„Tvrdím, že se tadle píseň urážlivě dotejká cechu,“ pravil pán se skvrnitě pihovatým obličejem, přerušiv zpěv právě na tom místě. „Chci znát meno toho kočího.“

„To nikdo nezná,“ odpověděl Sam. „Neměl v kapce vizitku.“

„Vohražuju se, aby se sem zatahovala politika,“ prohlásil pán se skvrnitým obličejem. „Dávám přítomnejm na uváženou, že v týdle společnosti je ta píseň politická; a co je to samý, že není pravdivá. Tvrdím, že ten kočí neutíkal, ale že padl udatně – udatně jako bojovnej kohout; a nedopustím, aby někdo tvrdil něco vopáchnýho!“

Protože pán se skvrnitým obličejem hovořil nadmíru důrazně a odhodlaně a názory společnosti na tu věc se zřejmě rozcháze-ly, hrozilo nebezpečí, že propukne nová hádka, když vtom jako na zavolanou přišel pan Weller starší s panem Pellem.

„Máme to dobrý, Samku,“ pravil pan Weller.

„Vykonavatel tu bude ve čtyři hodiny,“ řekl pan Pell. „Doufám, že zatím neutečete, co? Ha! ha!“

„Možná že se můj krkavčí papínek do té doby vobměkčí,“ odpověděl Sam a zašklebil se od ucha k uchu.

„Ba ne!“ pravil pan Weller starší.

„Dejte si říct!“ zažadonil Sam.

„Ani za nic!“ odpověděl neúprosný věřitel.

„Dám vám na ty peníze směnky a budu splácet šest pencí měsíčně,“ řekl Sam.

„To neberu,“ pravil pan Weller.

„Ha! ha! ha! Výborně, výborně,“ řekl pan Šalomoun Pell, který zatím sepisoval svůj oučtíček výloh, „opravdu velmi zábavný případ! Benjamíne, opiš to!“ A pan Pell se opět usmíval, když panu Wellerovi ukazoval úhrn účtu.

„Děkuji, děkuji,“ řekl právní poradce a přijal jednu z usmolených bankovek, kterou pan Weller vylovil z tobolky. „Tři deset dělá účet, jedna deset na pětku zpátky. Děkuji vám vřele, pane Wellere! Váš syn je věru znamenitý mladý muž, pane, věru velmi znamenitý. Je to velmi pěkný rys v povaze mladého člověka, věru velmi pěkný,“ dodal pan Pell a usmíval se medově na všechny kolem, když ukládal peníze do kapsy a zapínal ji na knoflík.

„To je povedený!“ pravil pan Weller starší a kuckavě se zasmál. „Vopravdickej insolentní syn!“

„Insolventní, pane, insolventní,“ opravil ho jemně pan Pell.

„To je jedno, vašnosti,“ pravil pan Weller důstojně. „Vím dýcky, kolik uhodilo, vašnosti, a dybysem někdá nevěděl, tak se jich přidu zeptat.“

Zatím než soudní vykonavatel přišel, získal si Sam tak velkou oblibu celé společnosti, že se shromáždění pánové rozhodli doprovodit ho do vězení hromadně. Vydali se tedy na cestu; žalobce a žalovaný se vedli pod paždím; vykonavatel kráčel v čele a osm statných kočích tvořilo zadní voj. V kavárně doktorské koleje Serjeant's Inn udělala celá společnost zastávku, aby se posilnila, a po splnění všech zákonných ustanovení se průvod dal znovu na pochod.

Ve Fleet Street došlo k nepatrné výtržnosti; vyvolalo ji šprýmovné rozpoložení osmi pánů vzadu, kteří nedali jinak a mermomocí šli ve čtyřstupu; rovněž se ukázalo nezbytné nechat pána se skvrnitým obličejem pozadu, aby se mohl seprat s veřejným posluhou, když se napřed umluvilo, že se pro něho přátelé na zpáteční cestě zastaví. Kromě těchto drobných příhod se

cestou nestalo nic. Když došli k bráně Fleetského vězení, povolal dlužníkovi celý voj do taktu, udávaného věžitelem, trojí hřímavé „Sláva!“; tam mu všichni potřásli vřele rukou a odešli.

Když vykonavatel k velkému úžasu Rokerovu a k patrnému pohnutí i samotného lhostejného Neddyho odevzdal Sama úředně v opatrování vězeňské správy, vešel Sam ihned do vězení, zamířil rovnou cestou k pánovu pokoji a zaklepal.

„Volno,“ pravil pan Pickwick.

Sam vstoupil, smekl klobouk a usmál se.

„Á, Sam, můj hodný mládenec!“ zvolal pan Pickwick zřejmě s radostí, že zas vidí svého prostého přítele. „Svémi včerejšími slovy jsem se nijak nechtěl dotknout tvých citů, můj věrný brachu. Odlož klobouk, Same, a dovol, abych ti vysvětlil trochu podrobněji, jak jsem to myslel.“

„Nemohlo by to chvíli počkat, milospane?“ zeptal se Sam.

„Ovšem,“ pravil pan Pickwick, „ale proč ne hned?“

„Byl bysem radši, milospane, dyby ne hned,“ odpověděl Sam.

„A proč?“ otázal se pan Pickwick.

„Poněvác a jelikož –“ začal Sam váhavě.

„Poněvadž proč?“ zeptal se pan Pickwick, sluhovým chováním znepokojený. „Neboj se mluvit, Same.“

„Poněvác,“ odpověděl Sam, „poněvác mám jistý malý řízení, kerý bysem si rád vodbyl.“

„Jaké řízení?“ zeptal se pan Pickwick, Samovým rozpačitým chováním překvapený.

„Nic zvláštního, milospane,“ odpověděl Sam.

„Nu, když to není nic zvláštního,“ pravil pan Pickwick s úsměvem, „tak si spolu můžeme dříve promluvit.“

„Myslím, že by bylo líp, dybysem to vyřídil hned,“ řekl Sam stále ještě váhavě.

Pan Pickwick se zatvářil užasle, ale neříkal nic.

„Je to tak...“ řekl Sam a zarazil se.

„Nu?“ pobídl ho pan Pickwick. „Jen to pověz, Same!“

„Je to teda tak,“ řekl Sam se zoufalým úsilím, „že než se pus-tím do něčeho jinýho, měl bysem se snad radši povohlídnout, kde budu ložírovat.“

„Kde budeš spát?“ zvolal pan Pickwick v údivu.

„No, ložírovat, milospane,“ odpověděl Sam. „Sem tady zavřenej. Zrovna teďka vodpůdne mě zabásli pro dluhy.“

„Tebe že uvěznili pro dluhy!“ zvolal pan Pickwick, nohy se mu podlomily a klesl na židli.

„Tak, tak, milospáne, pro dluhy,“ odpověděl Sam. „A ten člověk, co mě sem dal strčit, mě nepustí ven dřív, dokud nepudou voni taky.“

„Pane na nebesích!“ zvolal pan Pickwick. „Co tím myslíš?“

„To, co říkám, milospáne,“ odpověděl Sam. „A dyby to mělo trvat třeba štyrycet let, tak tady zůstanu zavřenej, a sem proto docela rád, a dyby to byla bejvala trestnice nebo hladomorna, tak by mi to bylo fuk. Tak, teď je celej mord venku, a ať sem trajcen, tím to končí!“

A s těmito slovy, která pronášel velmi důrazně a prudce, mrštil Sam Weller v krajně neobvyklém rozčilení kloboukem o zem, založil si ruce na prsou a zahleděl se pevně a upřeně pánovi do očí.

KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ ČTVRTÁ

Jedná o rozličných drobných příhodách, které se zběhly ve Fleetském vězení, jakož i o záhadném chování pana Winkla; rovněž líčí, jak se ubohý vězeň kancléřského soudu konečně dočkal vysvobození

Samova vřelá přichylnost dojala pana Pickwicka přespříliš silně, aby se vzmohl na nějaký okáزالý projev hněvu nebo nelibosti nad ukvapeným krokem, kterého se Sam dopustil, když se dal dobrovolně zavřít na neurčitou dobu do vězení dlužníků. V jednom bodě však byl neústupný a vytrvale se dožadoval vysvětlení: jak se jmenuje věřitel, který dal Sama uvěznit. Ale to pan Weller stejně vytrvale tajil.

„Nic by z toho neměli, milospáne,“ opakoval Sam znovu a znovu. „Je to zlomyslněj, špatnej, světáckej, potměšilej, mstivej tvor, kerej má srdce tak kamenný, že se nedá nijak vobměkčit, jak povídal ten svatej velebníček vo tom starým vodnatelným pánovi, kerej mu řek, že se rozmyslel a udělá venkoncem asi líp, dyž vodkáže celý mění svý manželce, než aby za ty peníze dal postavit kapli.“

„Ale považ, Same,“ namítal pan Pickwick, „ta částka je přece tak nepatrná, že se dá velmi snadno vyrovnat; a když jsem se už rozhodl, že zůstaněš u mě, měl bys uvážit, jak mnohem prospěšnější by nám oběma bylo, kdybys mohl volně vycházet z vězení.“

„Sem jim za to moc a moc vděčnej, milospace,“ odpověděl Sam vážně, „ale radši bysem ne.“

„Co bys radši ne, Same?“

„No radši bysem se tak nepodkládal, abysem snad toho zavilýho krutasa prosil vo nějakou milost.“

„Ale to přece neprosíš o žádnou milost, Same, požádáš-li ho, aby si vzal své peníze,“ vysvětloval pan Pickwick.

„Ráčeť vodpustit, milospace,“ odpověděl Sam, „ale zaplatit mu ty peníze by byla moc velká milost a von si žádnou nezaslouží: a to je to celý, milospace.“

Protože si pan Pickwick začal s výrazem jistě rozmrzelosti mnout nos, uznal pan Weller za rozumné zavést rozhovor na něco jiného.

„Vědí, milospace, já se rozhoduju podle svejch zásad,“ řekl Sam, „a voni se rozhodnou zrovna tak; a to mně připomíná toho člověka, milospace, co se ze zásady zasebevraždil a vo kerým už samo sebou slyšeli.“ Když dospěl pan Weller v řeči až sem, odmlčel se a šibalským pohledem z koutků očí zašilhal po pánovi.

„V tomto případě, Same, není žádné ‚samo sebou‘,“ pravil pan Pickwick a jeho výraz ponenáhlu roztával v úsměv přes všechno rozmrzení, které v něm vzbudila Samova nepovinnost. „Sláva toho pána, o kterém mluvíš, mi nikdy nedolehla k sluchu.“

„Že ne, milospace?“ zvolal pan Weller. „To mě překvapujou, milospace, byl ve státní službě, milospace, ouřada!“

„Jistě?“ prohodil pan Pickwick.

„Tak, tak, milospace, státní ouřada,“ odpověděl pan Weller, „a moc milej pán to byl – jeden z těch, co sou ve všom akurátní a háklivý, co se nazouvaj do gumovejch škorní, jen venku skrápne, a co jaktěživo nemaj přítelíčka, kerej by je krapet zahřál, leda kus králičiny na cemr; ze zásady spořil peníze, ze zásady si bral každej den čistou košili, ze zásady nikdá nemluvil s nikým z přízně, poněvác se bál, že by si vod něj chtěli pučovat peníze; no zkrátka jim to byl ve všom všudy nevobyčejnsky příjemnej člověk. Ze zásady se dával každejch čtrnáct dnů stříhat a šití šatů zadával podle hospodárný zásady tři vobleky za rok, ale vobnošený na protioučet zpátky. A poněvác byl tak ukrutně spořádaný a na puntík, vobědval den co den v tý samý hospodě, kde moh každej za šilink a devět pencí debužírovat, kolik stačil, a von si ten šilink a devět pencí doved věru podstatně vodjíst, jak hos-

tinskej často říkával a slzy se mu přitom koulely po tvářích; a co teprve, jak v zimě dycky prošťourával voheň, dyť už jen na tom škodoval šenkýř čistý štyry a půl pence denně, a to vůbec ani nemluvím vo tom, jakěj měl dopal, dyž ho to viděl dělat. A jak byl při všom ukrutně vznešenej! „*Morning Post*, až bude volná!“ volal každej den, dyž vešel. „Tomáši, podívejte se po *Times*; přineste *Morning Herald*, esli není v ruce; nezapomeňte mi zamluvit *Chronicle*; ukažte mi hned *Advertiser*, budte tak hodnej!“ A pak jim seděl, voči přilepený na hodinách, a dycky zrovna štvrt minoutky předtím, co chodíval kluk s večerníkama, vylít ven, kluka přepad a pročítal ty noviny tak ukrutně hltavě a vytrvale, že vostatním hostům hejbal žlučí, div si nezoufali nebo se nezbláznili, a zvlášť jeden starej zteklej pán, kerýho nesměl číšník v takový chvíli pustit z vočí ze strachu, aby se jednou nedal strhnout a neproved něco nepředloženýho velkou kudlou na secírování masa. A tam jim vstával sedět, milospane, a celý tři hodiny zabíral nejlepší místo, a po vobědě si nikdá už nic nedal, leda šlofika, a pak vodšpaciroval do kavárny vo pár ulic dál. Tam si dycky dal malý kafičko a štyry lívance a potom šel procházkou domů do Kensingtonu a hned na kutě. Jednou v noci se mu udělalo nanic. Pošle pro doktora a doktor přijede v zeleným kočárku s takovejma schůdkama podle vlastního patentu; moh si je spustit, dyž chtěl ven, a zasejc vytáhnout, dyž nalez dovnitř, aby kočí nemusel pokaždý slejzat a neukazoval zbytečně lidem, že má vod livreje jenom kabát a kalhoty že má vobyčejnský. „Co nám chybí?“ ptá se doktor. – „Je mi moc zle,“ povídá nemocnej. – „Copak ste jed?“ povídá doktor. – „Telecí pečení,“ vodpoví nemocnej. – „A co ste sněd naposled?“ ptá se doktor. – „Lívance,“ vodpoví nemocnej. – „To je vono!“ povídá doktor. „Pošlu vám hned škatulku pilulek a nic takovýho už nikdá nejzte,“ povídá. – „Co už nemám jíst?“ ptá se nemocnej. „Pilulky?“ – „Ne, lívance,“ povídá doktor. – „A proč?“ ptá se nemocnej a sedne si na posteli, jako dyž ho píchne. „Dyť jím ty štyry lívance ze zásady každej večír už celejch patnáct let.“ – „No, udělal byste teda líp, dybyste je vod teďka ze zásady nejed,“ vodpoví doktor. – „Lívance sou přeci zdravý, pane doktor,“ povídá nemocnej. – „Lívance nejsou zdravý, pane,“ vodsekne doktor, zteky málem říčne. – „Ale sou tak laciný,“ povídá nemocnej trošku pokrotle, a za tu cenu se jima jeden pěkně dorazí. – „Přišly by vám draho, i dyby byly zdarmo;

draho, i dyby vám platili, abyste je jed,‘ povídá doktor. – ,Štýry lívance každé večír,‘ povídá, ,a za půl roku ste na prkně!‘ – Nemocnej se mu podívá rovně do vočí a dlouho si tím láme hlavu a nakonec povídá: ,Ste si jistě, pane?‘ – ,Sázím se vo svou doktorskou reputaci,‘ vodpoví doktor. – ,A co myslíte, kolik lívanců bysem musel sníst na jedno posezení, aby bylo na fleku po mně?‘ zeptá se nemocnej. – ,To nevím,‘ vodpoví doktor. – ,Myslíte, že za půl třetího šilinku by jich stačilo?‘ ptá se nemocnej. – ,Myslím, že snad jo,‘ povídá doktor. – ,Za tři šilinky by jich teda muselo stačit určitě, co?‘ povídá nemocnej. – ,To jistě,‘ povídá doktor. – ,Tak dobrá,‘ nemocnej na to, ,dobrou noc.‘ – A druhé ráno vstal, dal si zatopit, poslal si za tři šilinky pro lívance, vopek si je, všechny je zbaštil a prohnal si kouli hlavou.“

„A proč to dělal?“ zeptal se pan Pickwick úsečně, neboť tragické zakončení příběhu ho velmi zarazilo.

„Proč že to dělal, milospane?“ opakoval po něm Sam. „No přeci, aby dokázal pravdivost svý slavný zásady, že lívance sou zdravý, a aby ukázal, že si to nedá vod nikoho na světě vzít!“

Podobným záludným odbočováním a zaváděním hovoru jinam se pan Weller obratně vyhnul odpovědi na pánovo vyptávání v ten večer, kdy se usadil ve Fleetu; a když pan Pickwick poznal, že všechno mírné domlouvání je marné, nakonec zdráhavě svolil, aby se Sam ubytoval za týdnenní podnájem u hohlavého příštipkáře, který obýval úzkou komůrku na jedné z horních chodeb.

Do tohoto skromného příbytku si pan Weller nastěhoval slamník a ostatní ložní výbavu, kterou mu pronajal pan Roker; a když se večer ukládal ke spánku, cítil se tam už tak doma, jako by byl ve věznici vyrostl a jako by tam byla celá jeho rodina živořila již po tři pokolení.

„To dycky kouříte, dyž si vlezete do postele, dědo?“ otázal se pan Weller bytného, když se oba uložili na noc.

„Ba, pískle jedno, to už vodjakživa,“ odpověděl příštipkář.

„Dovolíte, abysem se zeptal, proč si stelete akorát pod tím ponkem?“ řekl Sam.

„Protože než sem přišel sem, tak sem byl celej život zvyklej na postel s nebesama na štyrech sloupkách, a zdá se mi, že mi ty štyry nohy vod stolu udělaj tu samou službu,“ odpověděl příštipkář.

„Máte kalakter, pane,“ řekl Sam.

„Nic takovýho mezi svejma věcma nemám,“ odpověděl příštipkář a zavrtěl hlavou, „a dybys tady chtěl něakej pořádněj najít, tak myslím, že bys v tomhle matričním ouřadě tady měl dost vobtěží, než by ti něco vyhovělo.“

Tento krátký hovor se vedl mezi panem Wellerem, který ležel natažen na svém slamníku v jednom koutě úzkého pokojíka, a mezi příštipkářem, který ležel na svém loži v druhém koutě; komoru osvětlovala slabá záře nočního knůtku a příštipkářova dýmka, která žehla pod pracovním stolem jako řeřavý uhel. A třebaže byla rozmluva jen tak krátká, vznítila v panu Wellerovi silný zájem o bytného, zdvihl se proto na loket, aby si prohlédl starcův zjev důkladněji, než jak dosud měl čas i chuť.

Měl popelavou pleť – jako všichni příštipkáři; a měl husté, ježaté vousy – jako všichni příštipkáři. Jeho tvář byla prapodivné umělecké dílo s dobromyslným výrazem a pokřivenými rysy, ozdobené očima, které kdysi jistě měly velmi radostný pohled na svět, protože mu v nich jiskra doutnala ještě nyní. Na léta mu ve skutečnosti bylo šedesát a jen nebesa vědí, kolik let mu na vzhledu přidalo věznění, takže bylo opravdu velmi zvláštní, že mu v pohledu vůbec ještě utkvěla stopa čehosi veselého nebo spokojeného. Byl malé postavy, a protože ležel na slamníku skrčený, vypadal asi tak dlouhý, jak by vypadal, kdyby neměl vůbec nohy. V ústech měl baňatou faječku a pokuřoval si a díval se do světélka knůtku s klidem věru hodným závisti.

„Ste tady už dlouho?“ zeptal se Sam a přerušil tím mlčení, které trvalo už delší chvíli.

„Dvanáct let,“ odpověděl příštipkář s fajčičkou v zubech.

„Neudělal ste, co chtěl soud?“ zeptal se Sam.

Příštipkář přikývl.

„No tak,“ řekl Sam poněkud přísně, „nač se tak umíněně vzpíráte, nač utrácíte vzácnej život v tady tý velíkánský dobytčí šatlavě? Pročpak se nepodvolíte a neřeknete Jeho kanclířský Milosti, jak ukrutně toho litujete, že ste se vzepřel jeho soudu, a že to víckrát neuděláte?“

Příštipkář si přehodil fajčičku do koutku úst, usmál se a pak ji zase vrátil na dřívější místo, ale neřekl nic.

„Proč ne?“ zeptal se Sam, vymáhaje důrazně odpověď na svou poslední otázku.

„Eh,“ řekl příštípkář, „těmhle věcem dost nerozumíš. Co bys teda myslel, že mě zničilo, no?“

„No,“ odpověděl Sam a čistil přitom knůtek, „řek bych, že začátek všeho byly dluhy, do kerejch ste přišel, ne?“

„Nikdá sem v životě nebyl dlužnej ani zlámanou grešli,“ pravil příštípkář, „hádej znova.“

„Tak ste asi,“ řekl Sam, „pálil ze sněhu cihly, to je jemnej vejraz pro to, dyž je někdo cvaknutej potěhem; nebo vám strašilo na půdě, jak to říkaj doktoři vo lidech, kerý sou s rozumem načisto v troubě.“

Příštípkář zavrtěl hlavou a pravil: „Hádej dál.“

„Že byste se snad byl pouštěl do soudů?“ nadhodil Sam nadářbůh.

„Co živ sem se nesoudil,“ odpověděl příštípkář. „Pravda je, že mě zničilo dědictví, kerý mi někdo vodkázal.“

„Ale, ale,“ řekl Sam, „povídali, že mu hráli. Rád bych měl bohatýho nepřitele, kerej by chtěl takovým způsobem zničit mě! Nic bych proti tomu neměl, ať si dá!“

„Hm, to sem věděl, že mi nebudeš věřit,“ pravil příštípkář a klidně si pokuřoval z dýmky. „Bejt sebou, taky bych to nevěřil, ale přece je to svatá pravda.“

„Jak to teda přide?“ zeptal se Sam, kterého už napolo přesvědčil pohled, jímž se na něho příštípkář podíval.

„Takhle,“ odpověděl příštípkář, „pracoval sem pro jednoho starýho pána na venkově, vod kerýho sem si taky vzal jednu jeho chudou příbuznou za ženu – je už na pravdě boží, dej jí pámbu nebe a buď mu za to dík! – a toho pána teda trefil šlak a šel.“

„Kam?“ zeptal se Sam, kterému se po četných příhodách toho rušného dne už klížily oči.

„Jak to mám vědět, kam šel?“ odpověděl příštípkář nosovým hlasem, protože si přitom s nesmírným požitkem pochutnával na fajčičce. „Šel se zubatou.“

„Aha, tak teda?“ prohodil Sam. „No a?“

„No a,“ řekl příštípkář, „nechal po sobě pět tisíc liber.“

„To bylo vod něho moc hezký,“ poznamenal Sam.

„A jeden z těch pěti vodkázal mně,“ pokračoval příštípkář, „protože sem se voženil s tou jeho příbuznou, víš?“

„No dobrá,“ zabrumlal Sam.

„A protože se kolem něho hemžila spousta neteří a synovců, kerý se vo to jmění mezi sebou pořád hádali a tahali, tak mě ustanovil vykonavatelem poslední vůle a dal mi do svěřenství i to vostatní, abych to mezi ně rozdělil, jak testament prikazuje.“

„Jak tomu mám rozumět, že vám to dal do svěřenství?“ zeptal se Sam, kerý se zatím z ospalosti trochu probral. „Dyž to nejsou peníze na dlaň, tak co s tím?“

„To tak říkaj právníci, nic víc,“ odpověděl příštipkář.

„To by se mně teda nezdálo,“ namítl Sam a vrtěl hlavou. „Tomuhle fochu není zrovna moc co věřit. Ale povídejte dál.“

„No tak,“ řekl příštipkář, „a dyž jsem chtěl dát tu poslední vůli soudně vověřit, tak neteří i synovci, kerý byli strašně zklamaný, že nedostali ty peníze všechny, podali proti ní vodpor.“

„Co je to?“ zeptal se Sam.

„Právní zákrok, kerej znamená asi tolik, jako dyž se řekne, že to tak nejde,“ odpověděl příštipkář.

„Aha,“ řekl Sam, „něco příbuznýho vod toho zavíracího sakra-patentu. No tak dál.“

„Ale dyž viděli,“ pokračoval příštipkář, „že se mezi sebou nedokážou shodnout, a proto taky nemůžou žalovat na voduznání tí poslední vůle, vzali vodpor zpátky a já sem jim všechny vodkazy vyplatil. Sotva sem to udělal, podal jeden synovec žalobu, aby soud tu poslední vůli zrušil. Po několika měsících přišla věc na přetřes a projednávala se před takovým starým hluchým pánem v jednom zadním kanceláři na Svatopavelský ulici; a dyž si čtyry advokáti dali každej celej den práci, aby ho s tím důkladně potejrali, vzal si několik neděl času na rozmyšlenou, proštudýroval šest svazků svědeckejch vejповědí a pak vynes rozsudek, že ten pán, co dělal to pořízení, prej nebyl při zdravým rozumu a já že mám všechny peníze vrátit a eště zaplatit outraty. Vodvolal sem se a přišlo to před tři čtyry strašně vospalý pány, kerý to všechno už slyšeli před tím prvním soudem, kde dělali advokáty, co nemaj nic na práci; jedinej rozdíl je v tom, že na jednom soudě se jim říká doktoři a na druhým asesori, jestli ti to něco povídá; a ti docela slušně a náležitě potvrdili rozhodnutí toho prvního starýho pána. Potom sme šli ke kanclířskému soudu, kde sme eště teď a kde budu do smrti. Mí advokáti už dávno shráblí celejch těch mejch tisíc liber, a tak se zbytkem pozůstalosti, jak tomu říkají, a s outratama k tomu tu sedím dohromady pro nějakejch

deset tisíc a vstanu tady do smrti a budu flikovat boty. Někerý ty páni něco povídali, jako že to přednesou v parlamentě, a podle mýho by to taky byli udělali, jenže neměli eště čas, aby přišli ke mně, a já zas nemoh jít k nim a mý dlouhý psaní je brzy vomrzely, a tak to celý nechali. A to je čistá pravda, ani slovo sem nepřidal ani neubral, jak to může dobře dosvědčit takovejch padesát lidí vocaď i zvenčí.“

Přístipkár se na chvilku odmlčel, aby se přesvědčil, jaký dojem udělalo jeho vyprávění na Sama; a když viděl, že Sam zatím usnul, vyklepal fajčíčku, s povzdechem ji odložil, přetáhl si příkrývku přes hlavu a usnul také.

Nazítří ráno seděl pan Pickwick sám u snídaně (neboť Sam byl tou dobou v přístipkářově pokojíku a pilně se zabýval leštěním pánových bot a kartáčováním černých kamašek), když se ozvalo zaklepání na dveře; a hned vzápětí, dříve než pan Pickwick stačil zvolat „Volno!“, ukázala se v nich vlasatá hlava se sametovou čepičkou; v obou těchto předmětech denní potřeby bez nesnází poznal osobní vlastnictví pana Smanglea.

„Jak se vede?“ zeptal se tento výtečník a doprovodil dotaz dlouhým pokyvováním. „Járku – čekáte dnes ráno nějakou návštěvu? Tři chlapíci – po čertech panského chování – se po vás ptali a klepali na všechny dveře v dolní chodbě; a vyslechli za to hrůzu proklínání od našich kolejních chovanců, že je tolik obtěžovali otvíráním.“

„Jemine! Je to ale od nich pošetilst!“ pravil pan Pickwick a vstal. „Ano, není pochyby, že to jsou přátelé, které jsem čekal vlastně už včera.“

„Vaši přátelé!“ zvolal Smangle a chytil pana Pickwicka za ruku. „Už ani slovo! To stačí! Ať visím, pak jsou od téhle minuty taky přátelé mí a samo sebou taky Mivinsoni. Za-pek-li-tě roztomilý a uhlažený chlapík, ten Mivins, no ne?“ řekl Smangle s vřelým procítěním.

„Znám toho pána zatím tak málo,“ pravil pan Pickwick váhavě, „že –“

„To vím,“ přerušil ho Smangle a položil panu Pickwickovi ruku na rameno. „Však ho poznáte líp. Nadchne vás. Ten člověk pane,“ řekl se slavnostní tváří, „vám má takové vlohy pro komiku, že by dělal čest i divadlu Drury Lane.“

„Opravdu?“ podivil se pan Pickwick.

„U všech rohatých, jak by ne!“ odpověděl Smangle. „Měl byste ho slyšet, když dělá čtyři kočky na trakaři – čtyři kočky každá jiná, pane, dávám vám čestné slovo! To si dovedete představit, jak zapeklitě obratný je to kousek! Ať visím, jeden se přece neudrží, aby si nezamiloval takového šikovného člověka, když na něm vidí takové schopnosti. Má jen jednu jedinou vadu – tu nepatrnou chybičku, o které jsem vám už předtím říkal, však víte.“

A protože přitom pan Smangle pokyvoval velmi důvěrně a soucitně hlavou, pan Pickwick cítil, že se od něho očekává, aby na to něco řekl; prohodil proto „Ó!“ a hleděl nedočkavě na dveře.

„Ó!“ opakoval po něm pan Smangle jako ozvěnou a zhluboka si povzdychl. „Je to roz-to-mi-lý společník, ten člověk, pane, opravdu; nikde jinde jsem se ještě nesetkal s lepším; ale má tu stinnou stránku. Kdyby jeho dědeček vstal z hrobu a tuhle minutu se mu zjevil, pane, tak by ho požádal o půjčku na dvouměsíční směnku!“

„Propánajána!“ zvolal pan Pickwick.

„Ba, ba,“ dodal pan Smangle „a kdyby měl tu moc a mohl si ho zas vyvolat, tak by si od něho dal tu směnku za dva měsíce a tři dny ode dneška prodloužit!“

„To jsou velmi zajímavé vlastnosti,“ pravil pan Pickwick, „ale bojím se, když tu tak rozprávíme, aby snad mí tři přátelé nebyli zatím vystrašení, že mě nemohou najít.“

„Já je sem zavedu,“ řekl Smangle a zamířil ke dveřím. „Poučím se, nebudu vás vyrušovat, co tady budou, nemějte starost. Mimochodem –“

Když pan Smangle pronesl poslední slovo, náhle se zarazil, zavřel opět dveře, které již pootevřel, šel potichu zase zpátky k panu Pickwickovi, přistoupil po špičkách až k němu a pošeptal mu velmi tiše:

„Neobtěžovalo by vás, kdybyste mi laskavě vypomohl a půjčil mi do konce příštího týdne půlkorunu?“

Pan Pickwick jen stěží potlačil úsměv, ale přece jen se mu podařilo zachovat vážnou tvář, vytáhl peníz a vložil ho panu Smanglovi do dlaně; vzápětí tento pán (s četným mrkáním a kýváním, které mělo značit mlčení až za hrob) zmizel, aby vyhledal tři hosty, s nimiž se pak co nevidět vrátil; a když třikrát zakašlal a rovněž třikrát pokývl hlavou, aby pana Pickwicka ujistil, že

nezapomene půjčku splatit, podal si se všemi nadmíru přívětivě ruku a konečně se vzdálil.

„Drazí přátelé,“ pravil pan Pickwick a potřásal střídavě rukou pan Tupmanovi, panu Winklovi a panu Snodgrassovi, z nichž se ta trojčlenná návštěva skládala, „mám nesmírnou radost, že vás vidím.“

Trojice přátel byla hluboce dojata. Pan Tupman pokyvoval truchlivě hlavou, pan Snodgrass mačkal s netajeným pohnutím kapesník a pan Winkle poodešel k oknu a hlasitě popotahoval.

„Dobrýtro, páni,“ řekl Sam, který právě v tu chvíli vstoupil s botami a kamašemi. „Nekoukejte na svět černě, jak povídal ten školáček, dyž mu umřela učitelka. Víte vás do koleje, páni.“

„Tenhle blázínek,“ pravil pan Pickwick a poklepal na hlavu Samovi, který si klekl, aby pánovi zapjal kamašky. „Tenhle blázínek se dal zavřít, aby mohl zůstat se mnou.“

„Cože?“ zvolali návštěvníci trojhlasně.

„Už jo, páni,“ řekl Sam, „sem – nechaj nohu klidně, milospane, prosimich – sem tady vězeň, páni, zavřenej. Sem v tom, jak povídala ta dáma.“

„Vězeň!“ zvolal pan Winkle s nevysvětlitelným důrazem.

„Hoho, pane!“ odpověděl Sam a vzhlédl k němu. „Co je pane?“

„Doufal jsem, Same, že – ale nic, nic,“ řekl pan Winkle velmi kvapně.

V páně Winklově chování bylo něco tak zbrklého a neklidného, že se pan Pickwick podíval na oba přátele, jako by od nich žádal vysvětlení.

„Nevíme,“ zněla páně Tupmanova hlasitá odpověď na tuto němou otázku. „V posledních dvou dnech s ním rozčilení jen hraje a ve všem vůbec si počíná docela jinak, než ho známe. Už jsme se báli, že se mu něco stalo, ale on to rozhodně popírá.“

„Ne, ne,“ řekl pan Winkle, jemuž pátravý pohled pana Pickwicka vhněl krev do tváře, „opravdu se nic nestalo. Ujišťuji vás, drahý pane, že na tom opravdu nic není. Bude zapotřebí, abych odjel za soukromou věcí na kratší dobu z Londýna, a doufal jsem, že si od vás vyprosím dovolení, aby Sam směl jet se mnou.“

Pan Pickwick vypadal ještě užaslejší než předtím.

„Myslím,“ koktal pan Winkle, „že by Sam proti tomu nebyl nic namítal, ale když je tu jako vězeň, pak je to ovšem nemožné. Musím tedy jet sám.“

Když pan Winkle pronášel tato slova, pan Pickwick s jistým údivem pocítil, jak se Samovi při zapínání kamaší třesou ruce, jako by ho bylo něco značně překvapilo nebo zarazilo.

A když pan Winkle domluvil, Sam k němu kromě toho ještě zdvihl oči; a třebaže pohled, který si vyměnili, byl pouze letmý, přece jen se zdálo, že si spolu dobře rozumějí.

„Viš o tom něco, Same?“ zeptal se pan Pickwick přísně.

„Ne, to nevím, milospane,“ odpověděl pan Weller a začal neobvykle horlivě zapínat kamaše dál.

„Jistě nic nevíš, Same?“ zeptal se pan Pickwick.

„No, milospane,“ odpověděl Sam Weller, „s jistotou můžu říct tolik, že sem vo tý věci až do týhle chvíle eště nikdá neslyšel. A esli snad na něco hádám,“ dodal Sam a podíval se na pana Winkla, „pak nemám právo říkat, co to asi je, poněvác bysem taky moh hádat špatně.“

„A já nemám právo vyptávat se dál na soukromé věci které-hokoli přítele, i kdyby to byl přítel sebebližší,“ pravil pan Pickwick po krátkém mlčení, „a pro tu chvíli s vaším dovolením pouze řeknu, že tomu všemu vůbec nerozumím. Tak. A už jsme o té věci mluvili až dost.“

Po tomto rozhodnutí zavedl pan Pickwick hovor na jiné náměty a pan Winkle se zřejmě ponenáhlu uklidňoval, i když chybělo ještě velmi mnoho, aby byl v obvyklé míře docela. Všichni měli tolik látky k hovoru, že dopoledne uběhlo jako voda; a když pan Weller ve tři hodiny předložil na malém stole pečnou skopovou kýtu a obrovský masitý nákyp s různými mísami zeleniny a několika džbánky ležáku rozestavenými po židlích a na pohovce a kde se vůbec dalo, nebylo třeba nikoho pobízet dvakrát, aby se s chutí pustil do jídla, ačkoliv nákup a upečení masa i přípravu nákypu obstarala nedaleká vězeňská kuchyně.

Potom přišla ještě jedna nebo dvě láhve velmi dobrého vína, které dal pan Pickwick přinést z Hornovy kavárny v Sudích dvorech. Tu jednu nebo dvě láhve bychom si výstižněji mohli popsat jako jednu až šest, neboť když společnost dopila víno i posvačila čaj, rozřinčel se právě zvonec na znamení, aby návštěvy opustily věznici.

Ale bylo-li páně Winklovo chování dopoledne nevysvětlitelné, změnilo se v docela nepřirozené a slavnostně důstojné, když

se pod vlivem svého cítění i podílu na jedné nebo šesti láhvích chystal rozloučit s přítelem. Otálel vzadu, až pan Tupman a pan Snodgrass odešli, a pak stiskl panu Pickwickovi horečně ruku s tváří, v jejímž výrazu se příšerně mísilo neochvějně pevné odhodlání se ztělesněným nejhlubším žalem.

„Dobrou noc, drahý pane!“ procedil pan Winkle mezi zařátými zuby.

„Bůh s vámi, milý hochu!“ odpověděl dobrosrdečný pan Pickwick, když opětovl stisk ruky mladého přítele.

„No tak!“ zahartusil pan Tupman z chodby.

„Ano, ano, hned,“ odpověděl pan Winkle. „Dobrou noc!“

„Dobrou noc!“ opětovl pan Pickwick.

Byla ještě jedna dobrá noc a ještě jedna a pak ještě jedna nebo šest – a dosud svíral pan Winkle křečovitě přítelovu ruku a hleděl mu do obličeje s tímž prapodivným výrazem. „Nestalo se opravdu nic?“ zeptal se konečně pan Pickwick, když ho od ustavičného potřásání už bolela ruka.

„Nic,“ řekl pan Winkle.

„Nuže tedy, dobrou noc,“ pravil pan Pickwick a pokoušel se vyprostit ruku.

„Drahý příteli – dobrodinče můj – vážený druhu,“ mumlal pan Winkle a chňapl pana Pickwicka za zápěstí. „Nesudte mě příkře, ne, nesudte, až uslyšíte, že nepřekonatelné překážky mě donutily, abych –“

„No tak,“ zvolal pan Tupman, když se objevil znovu ve dveřích. „Jdete už, nebo se tady máme nechat zavřít?“

„Ano, ano, už jdu,“ odpověděl pan Winkle a s vypětím všech sil se od pana Pickwicka odtrhl.

Když se pan Pickwick v němém údivu díval dlouhou chodbou za nimi, objevil se nahoře u schodů Sam Weller a rychle něco pošeptal panu Winklovi do ucha.

„Ale ovšem, spolehněte se na mě,“ pravil pan Winkle nahlas.

„Děkuju vám, pane. Nezapomenete teda, pane?“ řekl Sam.

„Ovšem že ne,“ potvrdil pan Winkle.

„Přeju vám hodně štěstí, pane,“ řekl Sam a dotkl se klobouku. „Byl bysem hrozně rád jel s váma, pane, ale můj milospán, to se rozumí, je přednější.“

„Je vám opravdu velmi ke cti, že tady zůstáváte,“ pravil pan Winkle; a s těmi slovy zašli za schody.

„Velmi podivné!“ uvažoval pan Pickwick, když se vrátil do pokoje a usadil se v přemítavém rozpoložení ke stolu. „K čemu jen se asi ten mladík chystá?“

Seděl tak chvíli a přemýšlel o věci, když se pojednou ozval hlas klíčnicka Rokera, který se tázal, smí-li vejít.

„Zajisté,“ pravil pan Pickwick.

„Přinesl jsem vám měkčí polštář, pane,“ řekl Roker, „místo toho prozatímního, na kterém jste spal na dnešek.“

„Děkuji vám,“ pravil pan Pickwick. „Vypijete si skleničku vína?“

„Jste moc hodný, pane,“ odpověděl pan Roker a přijal nabízenou sklenici. „Na vaše zdraví, pane.“

„Děkuji,“ pravil pan Pickwick.

„Je mi líto, pane, ale musím vám oznámit, že vašemu bytnému je dnes večer moc špatně,“ řekl Roker, když postavil sklenici a prohlížel si podšívku klobouku připraven k tomu, že si ho zase nasadí.

„Jakže! Tomu kancléřskému vězni?“ zvolal pan Pickwick.

„Však už dlouho tím kancléřským vězněm nebude, pane,“ odpověděl Roker a natáčil klobouk tak, aby viděl kloboučníkovo jméno uvnitř ve správné poloze, a ne vzhůru nohama.

„Neříkejte! Až mi stydne krev v žilách!“ pravil pan Pickwick. „Co tím myslíte?“

„Už hodně dlouho ho drží souchotě,“ řekl pan Roker, „a dnes večer se mu přitížilo, že nemůže ani popadnout dech. Je to už půl roku, co doktor říkal, že ho může zachránit leda změna vzduchu.“

„Dobrotivé nebe!“ zvolal pan Pickwick. „To tedy zákon už půl roku toho člověka pomalu vraždí?“

„O tom nevím,“ odpověděl Roker a oběma rukama kolébal kloboukem za střechu. „Myslím, že by to s ním bylo dopadlo stejně, i kdyby byl býval někde jinde. Dnes ráno ho vzali na špitál; doktor říká, že se musí držet při síle, jak to nejvíc jde, a správce mu tam poslal víno, silnou polívku a ještě ledaco z vlastní domácnosti. To víte, pane, správce za to nemůže.“

„Ovšem že ne,“ přisvědčil pan Pickwick chvatně.

„Ale bojím se,“ řekl Roker a potřásl hlavou, „že s ním je konec. Právě před chvílí jsem se sázel s Neddym o dvě šestipence proti jedné, ale on sázku nepřijal a docela správně. Děkuji, pane. Dobrou noc.“

„Počkejte,“ pravil pan Pickwick vážně. „Kde je ta nemocnice?“

„Na tu stranu, co jste spal prvně, pane,“ odpověděl Roker. „Jestli chcete jít se mnou, tak vás tam dovedu.“ Pan Pickwick popadl mlčky klobouk a bez meškání vykročil za klíčníkem.

Klíčník krácel beze slova napřed, a když opatrně zdvihl závo-ru na dveřích sálu, pokynul panu Pickwickovi, aby vešel. Byla to holá, pustá haluzna s řadou nízkých železných kavalců a na jednom z nich ležel nznak lidský stín, sinavě blelý, strašidel-ný. Dýchal těžce a rychle a při každém vdechnutí i vydechnutí bolestně sténal. Vedle lůžka seděl pomenší stařec v ševcovské zástěře a s kostěnými brýlemi na očích a předčítal hlasitě z bib-le. Byl to náš šťastný dědic.

Nemocný položil ruku na rámě svého společníka a dal mu pokyn, aby přestal číst. Muž zavřel knihu a odložil ji na lůžko.

„Otevřete okno,“ zašeptal nemocný.

Stařec mu vyhověl. Hluk kočárů a povozů, rachot kol, pokřik mužů i chlapců, všečen ten rušný ohlas lidských zástupů, pl-ných života a pracovního zájmu, splýval v jediný temný hukot a doléhal do místnosti. V tomto drsně hlučném šumu se chvíle-mi ozval bujarý smích, jindy zas úryvek zvonivého popěvku, kte-rý zavýskl kdosi z bujného davu, zavadil na letmý mžik o sluch a pak se rozplynul ve vřavě hlasů a dusotu kročejů: vlnobití bouř-livého moře života, jež prudce doráželo zvenčí. Zvuky, které vná-šejí do duše klidného posluchače zádumčivost kdykoli; oč smut-něji pak zaznívají tomu, kdo stojí u smrtelného lůžka!

„Není tady vzduch,“ pronesl nemocný chabě. „Táhle morna ho kazí a otravuje. Býval všude kolem svěží, když jsem tam před lety ještě chodíval; ale jak se dostane do těchhle zdí, je horký a dusný až k zalknutí. Nemohu ho dýchat.“

„Dejcháme ho spolu už hezky dlouho,“ řekl starý příštípkař. „Tak vidíte.“

Nastalo krátké mlčení, za něhož se oba diváci přiblížili k po-steli. Nemocný muž si přitáhl ruku starého spoluvězně k sobě, vroucně ji tiskl oběma dlaněmi a nepouštěl ji.

„Doufám,“ vydechl po chvíli tak slabounce, že všichni skloni-li hlavu nízko nad lůžko, aby zaslechli napůl článkované zvuky, které mu splývaly z bezkrevných rtů, „doufám, že můj milosrd-ný soudce uváží, jak těžký trest jsem nesl na zemi. Dvacet let,

příteli, dvacet let tady v tom hrozném hrobě! Srdce mi pukalo, když mi umřel synáček a já ho nemohl ani políbit v rakvičce. Od té doby byla moje opuštěnost ve všem tom hluku a ruchu tady strašlivá. Kéž mi Bůh odpustí! Viděl mé zdoluhavé umírání, viděl mou opuštěnost.“

Sepjal ruce, šeptal ještě něco, co nemohli rozeznat, a usnul – zprvu jen usnul, protože viděli, že se usmívá.

Krátkou chvíli si šeptali, potom se klíčnik nachýlil nad polštář, ale chvatně ucouvnul. „Bože! Dočkal se vysvobození!“ řekl.

Dočkal. Ale věznění ho již zaživa připodobnilo mrtvole tak, že ani nepoznali, kdy vlastně zemřel.

KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ PÁTÁ

Líčí dojemný rozhovor pana Samuela Wellera s rodinnou společností.

Pan Pickwick obejde malinký svět, v němž žije, a rozhodne se, že se s ním napříště bude stýkat tak málo, jak jen možno

Jednou ráno několik dní po svém uvěznění poklidil pan Samuel Weller se vši možnou péčí pánův pokoj, a když viděl, že pan Pickwick už spokojeně sedí nad papíry a knihami, vzdálil se, aby se několik příštích hodin zabavil, jak nejlépe dovede. Ráno bylo krásné a Sama napadlo, že ho džbánec ležáku na čerstvém vzduchu rozptýlí na nějakou tu čtvrt hodinku možná stejně dobře jako kterákoli jiná drobná kratochvíle, kterou by si tam mohl dopřát.

Jakmile došel k tomuto uzávěru, zamířil do výčepu, a když si tam koupil pivo a mimoto získal i noviny pouze tři dny staré, odešel na hřiště, posadil se na lavici a začal se bavit způsobem velmi usedlým, promyšleným a soustavným.

Především se osvěžil lahodným douškem piva, pak pohlédl nahoru do okna a obdařil platonickým mrknutím mladou dámu, která tam loupala brambory. Potom rozevřel noviny a přeložil si je tak, aby měl policejní kroniku navrch; a protože skládat noviny, když fouká vítr, je ošemetná a mrzutá věc, posilnil se dalším lokem piva, když se mu úkol podařil. Pak si přečetl z novin dvě řádky a přestal, aby mohl pozorovat dva muže, kteří právě končili pálkovou hru; a když dohráli, zvolal pochvalné „Výborné!“ a rozhlédl se po divácích, aby se přesvědčil, shoduje-li se jejich

názor s jeho. To ovšem vyvolalo nezbytnost podívat se nahoru do oken, a protože mladá dáma tam ještě byla, bylo věcí pouhé zdvořilosti a slušnosti, aby na ni znovu mrkl a němým pohybem jí připil na zdraví dalším douškem piva – což Sam také učinil; a když se ještě hrůzostrašně zaškaredil na klučinu, který poučil oči a toto počínání pozoroval, přehodil si Sam nohu přes nohu, uchopil noviny oběma rukama a pustil se nyní do čtení opravdu vážně.

Sotva se trochu soustředil a vpravil do potřebné pozornosti, zazdálo se mu, že zaslechl odkudsi ze vzdálené chodby volat své jméno. A také se nemýlil, neboť jméno letělo rychle od úst k ústům a v několika vteřinách se vzduch voláním „Weller!“ jen třásl.

„Zde!“ zaburácel Sam hřímavým hlasem. „Co je? Kdo ho volá? Přišel snad expres, že mu hoří letohrádek?“

„Někdo v síni vás shání,“ řekl muž, který stál zrovna vedle.

„Prosím vás, vohlídal byste mi tadyten džbáněk a noviny, kamaráde?“ řekl Sam. „Už du. Ať visím, dyby mě volali ke dvoru, tak by větší poprask nadělat nemohli!“

Když doprovodil tato slova jemným plesknutím na hlavu mladého pána, o němž jsme se nedávno zmínili a který neměl ani tušení, že hledaná osoba je tak velmi blízko, a vrískal z plných plic „Weller!“, pospíšil si Sam přes hřiště a vyběhl po schodech do koridoru. První předmět, který mu tam padl do očí, byl milovaný otec, usazený s kloboukem v ruce na jednom spodním schodě, kterak v půlminutových přestávkách volá „Weller!“ tak hlasitě, jak jen stačí.

„Co tady vyvádíte?“ řekl Sam podrážděně, když si starý pán ulevil dalším výkřikem. „Ste z toho až celej říčnej, že vypadáte jako rozkacenej pozaunista. Co se děje?“

„Hm!“ odpověděl starý pán. „Už sem se tě začal strachovat, Samku, že ses šel projít kolem královský vobory.“

„No, no,“ řekl Sam, „jen žádný takový ouštěpky z voběti lidský chamtivosti a vstaňte z toho schodu. Proč ste se tady vlastně uvelebil? Tady přeci neložírů.“

„Mám pro tebe náramnou švandu, Samku,“ pravil pan Weller starší a vstával.

„Počkejte chvilku,“ řekl Sam. „Dyt ste vzadu vod zdi celej bílej.“

„Máš pravdu, Samku, hezky mě vopucuj,“ pravil pan Weller, když ho syn oklepával. „Mohlo by to vypadat jako nějaká vosobní narážka, dyby tady jeden chodil bílej jako namydleněj, no ne, Samku?“

A protože pan Weller jevil při těch slovech neomylné příznaky, že v něm zraje nový výbuch smíchu, Sam zasáhl, aby to překazil.

„Nešaškujte, jen klid!“ řekl Sam. „Druhý takový žaludský eso se eště nenarodilo. Tak co, co vás zase svrbí?“

„Samku,“ odpověděl pan Weller a utíral si čelo, „já se tě bojím, chlapče, abysem se jednoho krásnýho dne nerozřehtal, až tě mě z toho trefí šlak.“

„Tak proč to, herdek, děláte?“ řekl Sam. „No tak, co mi chcete říct?“

„Hádej, kdo sem přišel se mnou, Sámueli, synu můj?“ zeptal se pan Weller, ustoupil o několik krůčků dozadu, našpulil rty a vytáhl obočí.

„Pell?“ nadhodil Sam.

Pan Weller zavrtěl hlavou a rudé líce se mu nadouvaly potlačovaným smíchem, který si hledal cestu ven.

„Tak ten strakamakatej uhrovatej?“ hádal Sam.

Pan Weller zavrtěl opět hlavou.

„Kdo teda?“ ptal se Sam.

„Tvá macecha!“ vyhrkl pan Weller; a měl štěstí, že to prozradil, neboť jinak by mu byly tváře tím nepřírozeným napnutím jistě pukly.

„Tvá macecha, Samku!“ opakoval pan Weller, „a ten rudonoska, chlapče, a ten rudonoska! Ha, ha, ha!“

Tu se pan Weller rozchechtal, a zatímco se svíjel v křečích smíchu, Sam ho pozoroval s úsměvem, který se mu ponenáhlu rozléval po celém obličejí.

„Přišli tě promluvit krapet do duše, Sámueli, synu můj,“ řekl pan Weller a utíral si oči. „Vo tom nelítostným věřiteli, Samku, ani muk! Ať vo něm ani necekneš!“

„Copak voni nevědí, kdo je to?“ podivil se Sam.

„Nemaj ani zdání,“ odpověděl mu otec.

„Kde sou?“ zeptal se Sam a opětovoal šklíbení starého pána.

„V Zátíši,“ odpověděl pan Weller. „Kde jinde bysi moh toho rudonosku hledat, Sámueli, než kde se šenkuje? Depak von, depak von! To tě byla dneska ráno jízda, Samku! Silnice vod

Markýze je moc pěkná cesta,“ řekl pan Weller, když se vzpamatoval natolik, že byl opět schopen souvisle vyprávět. „Zapřáhl sem milýho grošáka do tý kočárový bryčky, co patřivala prvnímu potěšení tvý macechy, a na ní sme tě dali lenošku pro pastuchu; a ať mě rohatej,“ dušoval se pan Weller s výrazem hlubokého opovržení, „ať mě rohatej, esli mu na silnici před našima dveřma nepřinesli malý schůdka, aby tě po nich vylez nahóru!“

„To snad nemyslíte dovopravdy!“ řekl Sam.

„Ba myslím, Samku,“ odpověděl otec, „a přál bysem tě vidět, jak se držel z vobou stran jako klíště, když tam lez, jako dyby se bál, aby z tý šestistopový vejšky nesletěl a nerozmáz se na žmach. Ale konečně se tam ulebedil a jelo se; a skorem si tě myslím, Sámueli, že se cejtil krapet rozkejkanej, dyž sme bra-li zatáčky.“

„A jak vás znám, tak bysem řek, že ste sem tam sebral něakej ten patník, co?“

„Mám vobavy,“ odpověděl pan Weller a mohl se přitom umrkat, „mám vobavy, Samku, že sem jich cestou několik sebral, celou jízdu tě na tom fodělu lítal, div nevypad.“

Tu začal starý pán kroutit hlavou ze strany na stranu, útroby se mu rachotivě rozkručely, obličej mu prudce naběhl a celá tvář se roztáhla do šířky – příznaky to, které syna nemálo poplašily.

„Nelekej se, Samku, nelekej se,“ pravil starý pán, když se mu se značným úsilím a rozličným křečovitým podupáváním podařilo zase nabýt řeči. „To je jenom takovej tichej smích, kerej bysem si rád nacvičil, víš, Samku?“

„No, dyž je to tak, jak povídáte,“ řekl Sam, „tak bude lepčejc, dyž to už nebudete zkoušet. Nebo eště uvidíte, že je to krapet nebezpečnej nápad.“

„Tobě se to nezdá, Samku?“ zeptal se starý pán.

„Ani za mák,“ odpověděl Sam.

„No,“ řekl pan Weller a po tváři mu ještě kanuly slzy, „bylo by tě mi to přišlo ukrutně vhod, dybysem to byl doved, a někdá by to bylo mně i tvý maceše ušetřilo dlouhý vejklady; ale myslím, že máš koneckonců pravdu, Samku, moh by z toho koukat šlak, Sámueli – namoutě duchu, Sámueli, šlak.“

Za této rozmluvy došli až ke dveřím Zátíší, kam Sam bez otálení vstoupil první – když se napřed ve dveřích na okamžik

zastavil, aby se poťouchlým pohledem podíval přes rameno na ctihodného rodiče, který se za jeho zády ještě stále pochichtával.

„Matko jako vlastní!“ zvolal Sam a pozdravil zdvořile dámu, za tudle návštěvu sem vám z té duše vděčnej. Pane pastejř, jak se vede?“

„Ó, Samueli,“ řekla paní Wellerová. „To je hrozné!“

„Ale ani krapínek, matinko,“ odpověděl Sam. „Nebo jo, pane pastejř?“

Pan Stiggins zdvihl ruce a obrátil oči v sloup, až mu bylo vidět pouze bělmo – správněji bychom řekli „žlutmo“ – ale slovem neodpověděl ani jediným.

„Trápí tady toho pána nějaká bolestivá nemoc?“ zeptal se Sam a pohlédl tázavě na macechu.

„Toho dobrého muže rmoutí, že tě vidí tady, Samueli,“ odpověděla paní Wellerová.

„Chm? To je teda vono?“ podivil se Sam. „Podle jeho chování bysem se už byl bál, esli si snad nezapomněl vopepřit vokurkovej salát, dyž ho naposled jed. Posadte se, pane, my tady za posezení nic extra neoučtujem, jak říkal ten král, dyž si bral svý ministry na paškál.“

„Mladý muži,“ pravil pan Stiggins kazatelsky, „obávám se, že vás uvěznění nijak neobměkčilo.“

„Prosím za voduštění, pane,“ odpověděl Sam, „co ste ráčil milostivě poznamenat?“

„Mám neblahou předtuchu, mladý muži, že toto dopuštění vaší povahu nijak neobměkčilo,“ pravil pan Stiggins silným hlasem.

„Pane,“ odpověděl Sam, „ste moc laskavej, dyž to říkáte. Doufám, pane, že má povaha není měkká. Sem vám za takový dobrý mínění ukrutně vděčnej, pane.“

Když rozmluva dospěla až sem, ozval se zvuk neslušně podobný smíchu, který zřejmě přicházel od židle, na níž seděl pan Weller starší; a tu paní Wellerová po spěšném uvážení všech okolností případu uznala, že je její svatou povinností, aby se poneáhlu poddala hysterickému záchvatu.

„Wellere!“ řekla paní Wellerová (starý pán seděl v koutě). „Wellere! Pojď sem.“

„Mockrát ti děkuju, dušinko,“ odpověděl pan Weller, „ale já se cejtím docela pohodlně tam, kde zrovna sem.“

Tu paní Wellerová zaštkala.

„Copak se stalo, matinko?“ zeptal se Sam.

„Ó, Samueli!“ odpověděla paní Wellerová, „tvůj otec mi ničí život. Což ho nic nepovznese?“

„Slyšíte to?“ řekl Sam. „Dáma by ráda věděla, esli by vás něco povzneslo.“

„Sem paní Wellerový za to pozorný voptání hrozně moc vděčnej, Samku,“ odpověděl starý pán. „Myslím, že by mě takle fajčka povznesla náramně. Moh bysem nějakou dostat, Samku?“

Tu paní Wellerová uronila několik dalších slz a pan Stiggins zasténal.

„Jejda! Tomu nešťastnému pánovi tady se zasejc udělalo zle,“ řekl Sam a ohlédl se. „Kdepak vás to bolí teďka, pane?“

„Tam jako předtím, mladý muži,“ odpověděl pan Stiggins, „tam jako předtím.“

„A depak by to tak asi mohlo bejt, pane?“ zeptal se Sam nako velmi nevinně.

„V nadrech, mladý muži,“ odpověděl pan Stiggins a přitiskl si deštník na prsa.

Při té dojemné odpovědi nebyla už paní Wellerová vůbec s to, aby ovládla city, zaplakala hlasitě a vyjádřila přesvědčení, že muž s červeným nosem je světec, k čemuž si pan Weller starší dovolil přičinit polohlasnou poznámkou, že „pak teda ten vejlupek vši svatosti musí bejt patrón vod spojenýho cechu mistrů svatokupců a vychlastů“.

„Mám strach, matinko,“ řekl Sam, „že tadyten pán, co tak krouťi vobličej, dostal z toho smutnýho divadla, který má na vočích, pořádnou žízeň. Nemám pravdu, matinko?“

Ctihodná dáma se podívala tázavým pohledem na pana Stigginse; ten se v odpověď chopil pravou rukou za hrdlo, koulel hrůzostrašně očima a napodoboval těžké polykání, aby naznačil, jak ho sužuje žízeň.

„Myslím, Samueli, že mu od těch palčivých citů opravdu vyprahlo v krku,“ řekla paní Wellerová truchlivě.

„Vod kerýho čepu pijete vobyčejně, pane?“ zeptal se Sam.

„Ó, můj drahý mladý příteli!“ odpověděl pan Stiggins. „Všecok od čepu je samá marnost!“

„Svatá pravda, věru svatá pravda,“ řekla paní Wellerová, hlasitě zasténala a dotvrdila svá slova pokynem hlavy.

„No možná,“ pravil Sam, „dejme tomu, že to tak je, pane; ale kerá je vaše oblíbená marnost? Kerá ta marnost vám nejvíc jde, pane?“

„Ó, můj drahý mladý příteli!“ odpověděl pan Stiggins. „Hnuší se mi všechny. Ale jestli,“ řekl pan Stiggins, „jestli je některá z nich méně odporná než ostatní, pak je to nápoj zvaný rum. Horký, můj drahý mladý příteli, a tři kousky cukru na sklenici.“

„Je mně hrozně líto, pane,“ řekl Sam, „ale musím vám říct, že právě tadle marnost se tady v tom oustavě nesmí prodávat.“

„Ó, jak tvrdé srdce mají ti zarytí lidé!“ zvolal pan Stiggins. „Ó, prokletá krutost těch nelidských tyranů!“

Při těch slovech obrátil pan Stiggins opět oči v sloup a zabušil si do prsou deštníkem; a je k důstojnému pánovi jenom spravedlivé, řekneme-li, že jeho rozhorlení vypadalo vskutku velmi pravdivě a nelíčeně.

Když paní Wellerová a pán s červenýmnosem toto nelidské nakládání velmi důraznými slovy dost probrali a původce toho řádu rozličným zbožným a svatým zlořečením dost zatratili, navrhl pan Stiggins láhev teplého portského s trochou vřelé vody, koření a cukru, poněvadž to je dobré pro žaludek a zavání marností méně než mnohé jiné míšeniny. Dali tedy nápoj namíchat, a zatímco se připravoval, muž s červenýmnosem a paní Wellerová hleděli na staršího Wellera a sténali.

„No co, Samku,“ řekl pan Weller, „počítám, že tě tadle roztočilá návštěva náramně pozdvihne v krku. Moc zábavnej a poučnej pohovor, Samku, nemyslíš?“

„Ste peklu propadlej,“ odpověděl Sam, „a vyprošuju si, abyste na mě takovejma nectnejma řečma dorážel.“

Pan Weller starší si z této velmi vhodné odpovědi nejen nevzal vůbec žádné poučení, ale ihned se rozšklebil od ucha k uchu; a když toto neomluvitelně zvrhlé chování přimělo dámu i pana Stigginse, aby v duševní trýzni zavřeli oči a kolébali se zmučeně na židli sem a tam, dovolil si ještě nadto provádět rozličné němé posunky, kterými vyjadřoval touhu, jak ze srdce rád by řečenému Stigginsovi zvalchoval a ukroutil nos; a zdálo se, že mu tato němohra poskytuje velkou duševní úlevu. Jednu chvíli unikl starý pán jen o vlásek tomu, aby to nezpozorovali, neboť když přišlo objednané víno, pan Stiggins sebou trhl a narazil zprudka na zařatou pěst, již mu pan Weller již několik minut

kroužil na dva palce od ucha, jako by ho zasypával smyšleným deštěm ran.

„Co se ženete tak divoce po sklenici?“ řekl Sam velmi ducha-přítomně. „Copak nevidíte, že ste pána uhodil?“

„To sem nechtěl, Samku,“ pravil pan Weller jaksi schlíple, neboť velmi nečekaný obrat hry ho poněkud zarazil.

„Zkuste tudle vnitřní meducínu, pane,“ řekl Sam, když si rudonosý pán třel s žalostným výrazem lebku. „Tak co říkáte, pane, jak se vám zdá tadle teplá marnost?“

Pan Stiggins neodpověděl slovy, ale jeho chování mluvilo samo za sebe. Okusil z obsahu sklenice, kterou mu Sam podal; položil si deštník na podlahu, ochutnal znovu a několikrát si zlehka pohladil žaludek; potom jedním douškem vypil celou sklenici, pomlaskal si a nastavil sklenici, aby mu nalili znovu.

Ale ani paní Wellerová nezůstávala pozadu a projevovala nápoji plné uznání. Dobrá paní se z počátku zaříkala, že by nesnesla ani kapku – pak si kapinku lízla – pak větší kapku – a potom kappek, jako když prší; a protože její city měly povahu oněch látek, na něž přidání silných kapalin mocně působí, uronila za každou kapku vína slzu; a když tak své city ustavičně ředila, upadla nakonec ve velmi tklivé a bezedně propastné zoufalství.

Tyto poznámky a příznaky pozoroval pan Weller starší s mnoha projevy znechucení, a když po druhém džbánu téhož nápoje začal pan Stiggins žalostně vzdychat, vyjadřoval zcela nepokrytě nelibost nad celým tím počínáním různými nesouvislými a huňňavými výroky, z nichž ucho jasně zachycovalo jen často a hněvivě opakované slovo „brykule“.

„Já tě povím, jak to je, Sámueli, synu můj,“ zašeptal starý pán synovi do ucha, když předtím dlouho a upřeně pozoroval manželku i pana Stigginse. „Myslím, že u tvý macechy není uvnitř něco v pořádku a u toho rudonosky jakbysmet.“

„Jak to myslíte?“ podivil se Sam.

„Myslím todle, Samku,“ odpověděl starý pán, „že voni to, co vypijou, nijak nestrávějí, všecko se to v nich promění v teplou vodu a vyteče tě jim to z očí. Dej si říct, Samku, je to nějaká tělesná vada.“

Aby pan Weller tento vědecký výklad dotvrdil, provázel ho častým vraštěním čela a kýváním; a když si toho všimla paní Wellerová a usoudila, že v tom je jistě něco urážlivého, co se

dotýká buď jí, nebo pana Stigginse, nebo obou, užuž hrozilo, že se jí nesmírně přitíží, když vtom pan Stiggins, pokud ho nohy nesly, vstal a spustil mravoučnou řeč k povznesení a poučení společnosti, zvláště však pana Samuela, jehož tklivými slovy zapřísahal, aby v tom bahně nepravosti, do něhož byl uvržen, byl na stráži; aby se chránil všeho pokrytectví a pýchy srdce; aby si ve všem a při všem bral přesný příklad a vzor z něho (Stigginse), a učiní-li tak, může očekávat, že dříve nebo později dospěje k blaženému závěru, že je stejně jako on lidským tvorem svrchovaně ušlechtilým a bezúhonným a že všichni jeho známí a přátelé jsou nenapravitelní vyvrhelové, beznadějně propadlí věčnému zatracení. Takové pomyšlení, jak pravil, ho nezbytně naplní nejsladším uspokojením.

Dále ho zapřísahal, aby se především a nade všechno chránil neřesti opilství, kterou přirovnával k ohavnému válení vepřů v kališti a k oněm jedovatým a zhoubným drogám, o nichž se tvrdí, že rozleptávají paměť, oddáme-li se jejich žvýkání. Na tomto místě svého kázání začal důstojný a rudonosý pán řečnit obzvlášť nesouvisle, a protože v zápalu výmluvnosti klopytal a vrávorál, musel se přidržet lenochu židle, aby udržel rovnováhu.

Pan Stiggins nežádal posluchače, aby byli na stráži před těmi falešnými proroky a hanebnými profanátory náboženství, kteří nemají dost soudnosti, aby dovedli vyložit jeho základní pojmy, ani dost srdce, aby vycítili jeho hlavní zásady, a jsou proto nebezpečnějšími členy lidské společnosti než sprostí zločinci, neboť nutně klamou nejslabší a duchem nejprostší bližní, kydají blátem posměchu a pohrdání po tom, co by se mělo považovat za nejsvětější, a uvádějí v částečnou nevážnost obrovské skupiny ctnostných a spořádaných lidí mnoha znamenitých věr a vyznání. Ale protože zůstal velmi dlouho opřen o lenoch židle a silně přitom mrkal jedním okem, kdežto druhé měl zavřené, lze předpokládat, že si to všechno myslel, ale nechal si to pro sebe.

Po celou dobu tohoto kázání paní Wellerová tiše vzlykala a na konci každého odstavce zaplakala nahlas, kdežto Sam seděl na židli s nohama přes sebe, ležel rukama na horní přičce lenochu, hleděl na řečníka velmi vlídně, choval se vůbec přívětivě a chvilkami vrhal výmluvný pohled na starého pána, který zpočátku poslouchal s potěšením, ale asi v polovině Stigginsovy tirády usnul.

„Výborně! Moc krásný!“ zvolal Sam, když muž s červeným nosem skončil tirádu, natáhl si chatrné rukavice a vjel do nich tak prudce, že mu prsty projely rozedranými špičkami, až se ukázaly klouby. „Moc krásný!“

„Doufám, že ti to prospěje, Samueli,“ řekla paní Wellerová slavnostně.

„Myslím, že jo, matinko,“ odpověděl Sam.

„Jak bych si přála, abych mohla doufat, že to prospěje tvému otci!“ řekla paní Wellerová.

„Děkuju pěkně, andítku,“ pravil pan Weller starší. „Jak se po tom cejtíš ty, cukroušku?“

„Hanbáři posměvačná!“ zvolala paní Wellerová.

„Tmáři! Člověče neosvícená!“ pravil důstojný pán Stiggins.

„Esli nedostanu žádný lepčí světlo než takovýdle jejich jalový blikátko, ctnej blížní,“ pravil pan Weller starší, „tak se mi všechno zdá, že budu nadosmrti kučírovat potmě, dokad' nedám silnici vale nadobro. A teďka, paní Wellerová, esli bude grošovák ještě dýl stát v cizí stáji, nezastaví se ani na zpáteční cestě před ničím a možná že tu lenošku vyklopí někam přes plot a pana pasteře s ní.“

Důstojného pána Stigginse tato možnost zřejmě poděsila, neboť popadl klobouk a deštník a navrhl, aby se hned jelo, s čímž paní Wellerová souhlasila. Sam je šel doprovodit až k vrátnici u vnitřní brány a tam se s nimi náležitě rozloučil.

„Adié, Sámueli,“ řekl starý pán.

„Co je adié?“ zeptal se Sam.

„No tak teda sbohem,“ opravil se starý pán.

„Ahá, todle ste teda chtěl říct?“ pravil Sam. „Sbohem!“

„Samku,“ zašeptal pan Weller a rozhlédl se opatrně kolem, „vyříd' pánovi vode mě poručení a řekni mu, že dyby si to jako s tou věcí rozmyslel, ať pro mě vzkáže. Já a jeden známej truhlář sme tě vymysleli plán, jak ho vocaď dostat. Piáno, Sámueli, piáno!“ řekl pan Weller, pleskl syna hřbetem ruky do prsou a ustoupil o krok dozadu.

„Jak to myslíte?“ zeptal se Sam.

„No fortepiáno, Sámueli, fortepiáno!“ odpověděl pan Weller hlasem ještě tajemnějším. „Může si ho vypučit, takový, víš, co nehraje, Samku.“

„A k čemu by to bylo dobrý?“ zeptal se Sam.

„A pak vzkáže tomu mému známému truhláři, aby piáno zase vodvezl, Samku,“ odpověděl pan Weller. „Eště nechápeš?“

„Ne,“ řekl Sam.

„Von tě v něm není žádněj verk,“ zašeptal otec. „Vejde se tam jako nic, s kloboukem i s botama, a dejchat může nohama vod piána, voni sou dutý. Bude mít připraveněj lístek do Ameriky. Amerikánská vláda ho nikdá nevydá, dyž uvidí, že má peníze v kapce, Samku. A ať tam pán vostane, až stará Bardellka umře nebo až Dodson a Fogg budou viset (a to druhý, myslím, se tě nejspíš stane dřív, Samku). Pak ať se vrátí a napíše vo Ameriká-nech knihu a ta mu zaplatí všechny vejlohy a eště víc, jen esli jim v ní bude dost nadávat.“

Pan Weller vychrlil tento stručný nástin plánu velmi důrazným šeptem a pak, jako by se bál, aby nějakým dalším hovorem dojem z této úžasné noviny nezeslabil, po kočovsku pozdravil a byl ten tam.

Sotva se Sam uklidnil a měl opět svůj obvyklý vyrovnaný výraz, jež tajemné sdělení váženého otce značně rozrušilo, oslovil ho pan Pickwick.

„Same,“ pravil jeho pán.

„Prosím, milospane,“ odpověděl pan Weller.

„Jdu se projít po vězení a chci, abys šel se mnou. Vidím přicházet jednoho vězně, kterého známe, Same,“ pravil pan Pickwick s úsměvem.

„Kerýho, milospane?“ zeptal se pan Weller. „Toho vlasatýho pána nebo toho zajímavýho vězně v punčochách?“

„Žádného z nich,“ odpověděl pan Pickwick. „Je to jeden z tvých starších známých, Same.“

„Z mejch, milospane?“ zvolal pan Weller.

„Řekl bych, Same, že se na toho pána pamatuješ velice dobře,“ odpověděl pan Pickwick, „nebo jinak zapomináš na své bývalé známé víc, než bych si o tobě myslel. Pst! Ani slovo, Same, ani muk! Tady je.“

Zatímco to pan Pickwick říkal, přicházel Jingle. Vypadal o něco méně uboze než předtím, protože měl na sobě nepřilíši obnošený oblek, který s páně Pickwickovým přispěním vyplatil ze zastavárny. Měl také čisté prádlo a ostríhané vlasy. Byl však velmi bledý a hubený, a jak se k nim tak zvolna vlek a opíral se přitom o hůl, bylo na první pohled vidět, že nemocí i strádáním

krutě utrpěl a že je dosud velmi slabý. Když ho pan Pickwick pozdravil, smekl klobouk, a jakmile spatřil Sama Wellera, zdál se velmi pokořený a zahanbený.

V patách za ním přišel pan Job Trotter, v jehož bohatém seznamu hříchů jistě chyběl alespoň nedostatek oddanosti a věrnosti ke společníkovi. Byl dosud otrhaný a špinavý, ale tvář již neměl tak vpadlé jako při prvním setkání s panem Pickwickem před několika dny. Když na pozdrav našemu dobromyslnému starému příteli smekl, zamumlal několik přerývaných slov díky a koktal cosi o tom, že ho pan Pickwick dozajista zachránil před smrtí hladu.

„Dobře, dobře,“ přerušil ho netrpělivě pan Pickwick, „můžete jít se Samem za námi. Rád bych si s vámi promluvil, Jingle. Můžete chodit bez jeho pomoci?“

„Zajisté, pane – milerád – ne příliš rychle – nohy slabé – hlava divná – motá se – jako při zemětřesení – strašně.“

„Víte co, zavěste se do mě,“ pravil pan Pickwick.

„Ne, ne,“ odpověděl Jingle, „opravdu ne – raději ne.“

„Nesmysl,“ pravil pan Pickwick, „opřete se o mě, pane, přejí si to!“ Poněvadž viděl Jinglovy rozpaky, rozčilení a nerozhodnost, udělal pan Pickwick věci rázný konec tím, že si bez dlouhých okolků provlékl ruku neduživého kočovného herce pod rameno a odváděl ho, aniž o tom už řekl jediné další slůvko.

Celou tu dobu jevila tvář pana Samuela Wellera výraz úžasu tak bezmezného a vystupňovaného, jaký si lidská obrazivost dovede vůbec představit. Když se podíval v hrobovém mlčení z Joba na Jingla a potom z Jingla na Joba, vyrazil potichu slova: „No ne, to sem blázen!“ Opakoval to nejméně dvacetkrát; tato námaha ho patrně zbavila řeči a pak bloudil očima od jednoho k druhému už jen v němém úžasu a zmatku.

„Nu tak, Same!“ pravil pan Pickwick ohlédnuv se.

„Už du, milospane,“ odpověděl pan Weller a šel jako bezduchá mátoha za pánem, ale přesto nespouštěl oči z pana Joba Trottera, který mu kráčel mlčky po boku.

Job šel první chvíli s očima zabořenýma do země. Sam hleděl Jobovi do tváře tak upřeně, že strkal do chodců, klopýtal přes děčka, škobrtal o schody a narážel do zábradlí, aniž si to zřejmě uvědomoval, až konečně Job po očku vzhlédl a řekl:

„Jak se vede, pane Wellere?“

„Tak je to von!“ zvolal Sam; a když se takto nade všechnu pochybnost ujistil o Jobově totožnosti, pleskl se do stehna a ulevil svým citům dlouhým pronikavým hvízdnutím.

„Moje poměry se změnily, pane,“ pravil Job.

„To bysem řekl!“ zvolal pan Weller a s netajeným podivem si prohlížel společníkův rozedraný úbor. „Se mi zdá, že to je krapet pošpatnělá vejměna, pane Trotter, jak povídal ten pán, ke-rej dostal dva podezřelý šilinky a šest divnejch měďáků, dyž si měnil poctivou půlkorunu.“

„Ba věru je,“ odpověděl Job a potřásl hlavou. „Teď to už není podvod, pane Wellere. Slzy,“ řekl Job a v očích mu mžikla potutelnost, „slzy nejsou jediný důkaz neštěstí. A ani nejlepší.“

„Ne, to nejsou,“ odpověděl Sam významně.

„Mohou být strojené, pane Wellere,“ pravil Job.

„To víte,“ řekl Sam, „sou vopravdu lidi, který je maj v záso-bě a pořád na krajíčku a můžou vytáhnout špunt, kdy chtěj.“

„Ano,“ přisvědčil Job, „ale tohle, pane Wellere, se nedá tak snadno nastrojit. A opatřit si to je věru bolestnější.“ Při těch slovech si ukázal na sinavé vpadlé tváře a pak si vyhrnul rukáv a ukázal ruku, která vypadala, jako by se dala zlomit pouhým dotykem – tak ostře vystupovala kost a tak křehká se zdála pod tenkým povlakem svalů.

„Co ste to dělal, prosím vás?“ podivil se Sam a ucouvl.

„Nic,“ odpověděl Job.

„Nic?“ opakoval Sam.

„Hezkou řádku týdnů už nedělám nic,“ řekl Job, „a skoro stejně málo jím a piju.“

Sam obhlédl jediným chvatným pohledem páně Trotterovu vyzáblou tvář i jeho bídný oblek, popadl ho za rameno a značnou silou ho táhl pryč.

„Kam jdete, pane Wellere?“ ptal se Job a marně se vzpouzel, aby se vyprostil bývalému nepříteli, který ho pevně svíral.

„Jen pote,“ řekl Sam, „jen pote!“ Neuznal za nutné, aby něco vysvětloval, dokud nedošli do výčepu; a tam objednal džbánek porteru, který se také vzápětí před nimi objevil.

„Tak,“ řekl Sam, „vzunkněte to do poslední kapky a pak vobratte džbáněk nahoru, abysem viděl, že ste tu meducínu vypil.“

„Ale, drahý pane Wellere,“ namítal Job.

„Tak pryč s tím!“ řekl Sam rozkazovačně.

Tato pobídka přiměla pana Trottera, že zdvihl džbáněk k ústům a pak ho pomalu, ba skoro nepostřehnutelně pomalu ob-racel do výše. Ustal jednou, a jen jednou, aby nabral důkladně dech, ale neoddlálil při tom ústa od nádoby, kterou pak za k-ra-tičkou chvíli obrátil v natažené ruce dnem vzhůru. Na podlahu neskápl nic kromě několika vloček pěny, které se líně odtrho-valy od okraje džbánu a hluše pleskaly o zem.

„Pěknej vejkon!“ řekl Sam. „A jak se po tom cejtíte?“

„Líp, pane. Myslím, že mi je líp,“ odpověděl Job.

„Jak by taky ne,“ pravil Sam kazatelsky. „To je, jako dyž se do balónu pustí plyn. Prostý voko mi říká, že ste po tý injekci hned krapet tlustší. Co byste asi tak řek eště jedný takový porci?“

„Raději ne, děkuji mnohokrát, pane,“ odpověděl Job, „ale opravdu raději ne.“

„No dobrá, a co byste řek takle něčemu na zub?“ zeptal se Sam Weller.

„Díky vašemu váženému pánovi, pane,“ řekl Job Trotter, „jsme měli ve tři čtvrti na tři půl skopové kýty pečené hned s brambory, aby se ušetřilo vaření.“

„Cože! *Von* že vám k tomu pomoh?“ zeptal se Sam důrazně.

„Ano, pane,“ odpověděl Job. „A víc než to, pane Wellere; pro-tože můj pán je velmi nemocný, opatřil nám pokoj – předtím jsme bydleli v hotovém chlívě – zaplatil ho za nás, pane; a přišel se na nás podívat pozdě večer, aby to nikdo nevěděl, pane Wel-lere,“ řekl Job a protentokrát se mu oči zalily skutečnými slza-mi, „tomu pánovi bych sloužil do úpadu, až bych vypustil duši.“

„Járku, příteli!“ okřikl ho Sam. „To bysem si vyprosil! To te-da zase ne!“

Job Trotter hleděl užasle.

„Járku, holenku, to teda ne,“ opakoval Sam rozhodně. „Tomu sloužím já a nikdo než já. A dyž už sme u toho, tak vám pro-zradím eště jiný tajemství,“ pravil Sam a zaplatil pivo. „Abyste věděl, eště nikdá sem neslyšel ani v knížkách nečet, ani na vo-brázkách neviděl, že by byl něakej anděl naditej do šponovek a kamašek – a co se pamatuju, ani s brejlema ne, i dyž se to mož-ná taky už přihodilo, co já vím – ale pamatujte si, co vám říkám, Jobe Trottere, von je přesto přese všechno vopravdickej čistokrev-nej anděl; a ať mi jen někdo přide na voči a vopováží se mi říct, že zná někoho hodnějšího!“ S těmito vyzývavými slovy si pan

Weller zapjal postranní kapsu, kam si vsypal drobné, vydal se hledat osobu, která byla předmětem rozmluvy, a cestou dotvrzoval své mínění četným pokyvováním i posunky.

Pana Pickwicka zastihli, jak stojí s Jinglem, velmi vážně k němu promlouvá a ani jediným pohledem nezavadí o hloučky lidí, kteří se sešli na hřišti; a byla to společnost velmi pestrá, jež stála věru za podívanou, i kdyby jen z pouhé zvědavosti.

„Nuže,“ pravil pan Pickwick, když se Sam a jeho společník blížili, „uvidíte, jak bude s vaším zdravím, a zatím o tom přemýšlejte. Sepište mi to všechno, až se k tomu budete cítit dost silný; a až si to rozváším, celou věc pak spolu probereme. A teď jděte zase pěkně do pokoje. Jste unavený a nejste ještě dost zdravý, abyste mohl být dlouho venku.“

Pan Alfréd Jingle se bez jediné jiskřičky bývalé čilosti – ba i bez sebemenšího pokusu o ponuru veselost, kterou šibeničně předstíral, když ho pan Pickwick poprvé náhodou zastihl v jeho bídě – mlčky hluboce uklonil, pokynul Jobovi, aby za ním ještě chvíli nechodil, a vlekl se zvolna pryč.

„Divná podívaná, Same, co říkáš?“ pravil pan Pickwick a rozhlédl se dobromyslně kolem.

„Moc divná, milospáne,“ odpověděl Sam. – „Zázraky nikdá nepřestanou,“ dodal Sam tiše jen pro sebe. „Moc bysem se mejlil, esli tenle Jinglovic šantala necedí jako z konve.“

Dvůr, uzavřený zdí v té části Fleetského vězení, kde stál pan Pickwick, byl právě dost velký, aby vyhovoval jako míčové hřiště, z jedné strany ohrazené ovšem zdí samou a z druhé oním křídlem věznice, které hledělo (nebo spíše které by bylo hledělo, nebýt té zdi) na svatopavelskou katedrálu. Ve všemožných postojích netečné zahálčivosti se tam potloukalo a porůznu posedávalo značné množství dlužníků, z nichž většina očekávala ve vězení den, kdy jejich případ přijde před insolvenční soud, kdežto ostatní měli jednání odročeno o různě dlouhou dobu, kterou hleděli prolenošit, jak nejlépe lze. Někteří ošuntělí, někteří nastrojení, mnozí špinaví a jen málokdo čistý; ale všichni se povalovali, okouněli a potulovali tak bez ducha a bez cíle jako zvířata v menažérii.

Z oken, která vedla na toto prostranství, se klackovitě vykláněl větší počet lidí, z nichž jedni vedli hlučný rozhovor se známým pod oknem, druzí se bavili chytáním míče, který jim několik

podnikavců zdola házelo, jiní pozorovali hráče, jak dole pálkují míč, nebo sledovali výrostky bodující hru. Špinavé a ledabyle oblečené ženy přecházely oběma směry po cestě vedoucí ke společné kuchyni v jednom koutě dvora; ve druhém vřiskaly, praly se a hrály si děti; dunění porážených kuželek a výkřiky hráčů se ustavičně mísily s těmito i sto jinými zvuky; a všude byl samý hluk a vřava – kromě v malém ubohém přístavku několik kroků opodál, kde v příšerném tichu leželo mrtvolně ztuhlé tělo kancléřského vězně, který předešlého večera zemřel, a čekalo na komedii úředního ohledání. Tělo! Ten stroze právnícký výraz pro věčně nepokojnou a vířivou změt starostí a obav, lásek, nadějí i žalů, které dohromady tvoří živého člověka! Zákon měl tedy jeho tělo; a tam leželo, zahalené pohřebním rubášem, jako strašlivé svědectví jeho jemnocitné šlechetnosti.

„Chtěl byste vidět pískárnu, pane?“ zeptal se Job Trotter.

„Co tím myslíte?“ odpověděl pan Pickwick otázkou.

„No pískárnu, milospace,“ přihlásil se ke slovu pan Weller.

„Co to je, Same? Snad ptáčnický krám?“ tázal se pan Pickwick.

„Pánbůh chraň, to ne, pane,“ odpověděl Job, „pískárna, pane, je tam, kde se prodává kořalka.“ A tu pan Job Trotter stručně vysvětlil, že se všem osobám pod těžkými tresty zakazuje přinášet do vězení dlužníků silné lihoviny, a poněvadž si dámy i pánové zde uzavření toto zboží vysoko cení, připadl kterýsi podnikavý klíčník na nápad, že by za jisté výnosné odškodnění mohl zamhouřit oči, aby dva tři vězňové mohli pro vlastní výdělek i prospěch čepovat oblíbenou jalovcovou.

„A vidíte, pane, tohle zařízení se ponenáhlu zavedlo ve všech vězeních dlužníků,“ řekl pan Trotter.

„A má to tu ukrutnou vejhodu,“ řekl Sam, „že klíčníci číhají jako čerti, aby načapali každého, kdo se vo tu lumpárnu pokusí, jen na ty ne, co jim platěj, a dyž to přijde do novin, tak sou vychvalovaný, jak prej sou vostražitý; a tak to maj na vobě strany dobrý – vodstrašujou vostatní lidi, aby se do těch čachrů nepouštěli, a sebe dělaj před lidma hezký.“

„Máte docela pravdu, pane Wellere,“ poznamenal Job.

„No, a nechodí do těch místností nikdy prohlídka, aby se zjistilo, nejsou-li tam pokoutně nějaké lihoviny?“ zeptal se pan Pickwick.

„Jak by ne, milospane, chodí,“ odpověděl Sam, „ale klíčníci vo tom vědí napřed a dají těm pískačům avízo; a dyž to tam de někdo hledat, tak utře nos.“

Zatím už Job zaklepal na dveře, které jim otevřel pán s nečesanou hlavou; když vešli, zastrčil za nimi střapáč hned závoru a zašklíbil se; v odpověď se zašklíbil i Job a rovněž Sam, kdežto pan Pickwick v domnění, že se to od něho očekává, se nepřestal usmívat až do konce návštěvy.

Tyto jejich němé náznaky, za čím přišli, pána se střapatou kšticí zřejmě zcela uspokojily, neboť vytáhl zpod postele kameninovou plochou čturu o obsahu asi tří ježdíků a nalil tři sklenky jalovcové, s nimiž si Job i Sam poradili svrchovaně znalecky.

„Ještě jednu?“ zeptal se pokoutní pán.

„Už ne,“ odpověděl Job Trotter.

Pan Pickwick zaplatil, dveře se otevřely, všichni vyšli a nečesaný pán obdařil přívětivým kývnutím pana Rokera, který šel náhodou právě kolem.

Z toho místa potom pan Pickwick prošel křížem krážem celé vězení: všechny chodby, kdežto schody nahoru i dolů a nakonec ještě celou prostoru dvora. Většina vězeňského obyvatelstva byl samý Mivins a Smangle, velebníček a řezník a karbaník – stále a stále a stále znovu. V kdežtém koutě byla táž špína, táž vřava a hluk, tytéž všeobecné příznaky – všude a napořád, v nejlepším i nejhorším. Zdálo se, jako by se celé vězení chvělo neklidem a zmatkem; a lidé se valili, tísnili a míhali sem a tam jako stíny v tíživém snu.

„Viděl jsem dost,“ pravil pan Pickwick, když těžce dosedl na židli ve svém pokojíku. „Z těch všech výjevů mě bolí hlava a srdce taky. Od této chvíle zůstanu vězněm tady v tom pokoji.“

A pan Pickwick toto rozhodnutí také neochvějně dodržoval. Celé tři dlouhé měsíce zůstával přes den ve zdech pokojíka; jen pozdě večer se vykrádal ven, aby se nadýchal čerstvého vzduchu, když se většina jeho spoluvězňů již uložila na noc nebo hlučně popíjela v pokojích. Tato přílišná uzavřenost mu už začínala nahlodávat zdraví, ale ani ustavičné prosby, vznášené k němu přáteli i Perkerem, ani ještě častější napominání a výstrahy pana Samuela Wellera ho nepřiměly, aby své nezvratné rozhodnutí i jen o poznání změnil.

KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ ŠESTÁ

*Vypravuje o tom, k jak hluboce tklivému projevu
útloucité šetrnosti se dovedli Dodson a Fogg povznést
a jak čin nikoli bez jisté žertovnosti vykonali*

V posledním týdnu před koncem měsíce července bylo vidět lehkou drožku, jejíž číslo se nedochovalo, jak ujíždí rychlým tempem po Goswell Street; kromě kočího, který seděl na zvláštním sedátku po straně, se v ní tísnily tři osoby; přes stříšku splývaly dva šály, které patřily dvěma drobným dámám hašteřivého vzružení, pod stříškou schovaným; mezi nimi, stlačen na nejmenší možný objem, se ztrácel pán těžkopádného a zkroušeného chování, a kdykoli se odvážil něco poznamenat, jedna z výše řečených hašteřivých dam ho úsečně okřikla. A konečně obě hašteřivé dámy i těžkopádný pán dávali kočímu protichůdné příkazy, které měly vesměs týž cíl, aby totiž zastavil u dveří domu paní Bardellové, o nichž se těžkopádný pán v přímém rozporu s hašteřivými dámami vzdorovitě přel, že to jsou dveře zelené a nikoli žluté.

„Kočí, zastavte před domem se zelenými dveřmi,“ řekl těžkopádný pán.

„Ach! Ty palice tvrdá!“ zvolala jedna z hašteřivých dam. „Dročkáři, jedte k domu se žlutejma dveřma.“

Tu drožkář, který v náhlém rozhodnutí zastavit u domu se zelenými dveřmi trhl opratěmi tak prudce, že koně div nezvrátil nazad do drožky, povolil zvířeti opět uzdu, aby se mohlo zase postavit na přední nohy, a čekal.

„Tak kde teda mám zastavit?“ zeptal se kočí. „Dohodněte se už jednou. Ptám se jenom, kde?“

A tu spor propukl znovu a ještě prudčeji; a protože koně začala obtěžovat moucha, která si mu neodbytně sedala na nos, využil drožkář volné chvíle ke skutku milosrdenství a soucitně pošlehlával koně bičem po hlavě podle zásady, že účinek dráždidla lze nejlépe ztlumit drážděním jiným.

„Většina hlasů rozhoduje!“ řekla konečně jedna z hašteřivých dam. „Ten dům se žlutejma dveřma, dročkáři!“

Ale když se drožka přihnala v plné slávě a nádheře k domu se žlutými dveřmi, přičemž podle samolibé poznámky jedné z hašteřivých dam „nadělala vopravdu víc rámusu, než dyby jeden přijel ve vlastní ekypáži“ – a když kočí seskočil, aby dámám při

vystupování pomohl – vyhlédla kulatá hlavička mladého pána Tomáše Bardella z okna v prvním patře domu s červenými dveřmi o několik čísel dál.

„Protivo jeden!“ řekla hašteřivá dáma právě zmíněná a vrhla na těžkopádného pána drtivý pohled.

„Dušinko, to přece není moje vina,“ ozval se pán.

„Nemluv na mě, ty stvůro, nemluv,“ odsekla dáma. „Teda dům s červenějma dveřma, dročkáři. Ach, esli kdy nákou ženskou tejral krobíán, kerej si na tom zakládá a má z toho radost, dyž může svou manželku při každé možnéj příležitosti před cizejma lidma zvostudit, tak sem to já!“

„Měl byste se za sebe stydět, Raddle,“ řekla druhá mladá dáma, která nebyla nikdo jiný než paní Cluppinsová.

„A můžete mi říct, co jsem vlastně udělal?“ zeptal se pan Raddle.

„Nemluv na mě, hulváte, nemluv, nebo mě doženeš k tomu, abysem zapomněla, že sem slabá žena, a praštila tě,“ pravila paní Raddlová.

Co tato rozmluva trvala, dotáhl kočí velmi neslavně koně za uzdu až před dům s červenými dveřmi, které mladý pán Bardell zatím již otevřel. Věru sprostý a potupný příjezd na návštěvu k přítelkyni! Žádné okázalé přicválání bujného, krevnatého oře; žádné seskočení kočího ani zabouření klepadlem na dveře; žádné třeskné sklapnutí stříšky v posledním okamžiku, aby dámy neofoukl větříček, ani jim nikdo nepodává z vozu šály, jako by to byl vlastní kočí! Všechn honosný dojem byl tentam; bylo to horší než přijít pěšky.

„No, Tomíku,“ řekla paní Cluppinsová, „jak se vede tvé ubohé mamince?“

„No, docela dobře,“ odpověděl mladý pán Bardell. „Je v předním pokoji, už čeká, jen jít. Já už čekám taky. Půjdu taky.“ A mladý pán Bardell si strčil ruce do kapes a seskakoval z horního schůdku před domem a zase na něj vyskakoval.

„Jde ještě někdo jiný, Tomíku?“ zeptala se paní Cluppinsová a upravovala si pláštěnku.

„Paní Sandersová jede taky,“ odpověděl Tomík. „A já taky, heč.“

„Prachmiliónský kluk,“ řekla drobná paní Cluppinsová. „Nemyslí na nikoho než na sebe. Poslyš, Tomíčku, počkej.“

„No?“ zavrnl mladý pán Bardell.

„Kdopak jede ještě, pacholíčku?“ řekla paní Cluppinsová mazlivě.

„Paní Rogersová, ta jede taky,“ odpověděl mladý pán Bardell a poulil silně oči, když tu novinu sděloval.

„Jakže? Ta, co si vzala ten byt?“ zvolala paní Cluppinsová.

Mladý pán Bardell si strčil ruce hlouběji do kapes a přikývl přesně pětatřicetkrát, aby dotvrdil, že to je ta podnájemnice a nikdo jiný.

„Křindáčka!“ řekla paní Cluppinsová. „To bude nějaká společnost!“

„Heč, kdybyste věděla, co máme ve špajzce!“ vypískl mladý pán Bardell.

„Copak tam je, Tomíčku?“ zeptala se paní Cluppinsová lísavě. „Mně to přece povíš, Tomíku, víd?“

„Ne, nepovím,“ odpověděl mladý pán Bardell, vrtěl hlavou a pustil se opět do skákání ze schodu na schod.

„Zpropadený roští!“ zabručela paní Cluppinsová. „Je to spratek jen pro zlost! No tak, Tomíčku, pověz to své milé Cluppince.“

„Maminka povídala, že to nemám nikomu říkat,“ odpověděl mladý pán Bardell. „A taky z toho dostanu, heč!“ Tato vyhlídka rozjařila přechytralého chlapečka tak, že se oddal dětinskému hopsání se zdvojeným úsilím.

Vylíčený výslech dítěte útlého věku se konal, zatímco se manželé Raddlovi handrkovali s kočím o jízdné; a protože hádka právě v tu chvíli skončila vítězstvím drožkářovým, paní Raddlová vrávoravě přiklopýtala.

„Jezuskote, Marjánko, co se děje?“ zeptala se paní Cluppinsová.

„Celou mě to roztráslo, Betty,“ odpověděla paní Raddlová. „Raddle není žádnéj mužskej, všechno nechá jen a jen na mně.“

To bylo sotva spravedlivé k nebohému panu Raddlovi, kterého jeho rozmilá choť hned na začátku hádky odstrčila a rozhodně mu přikázala, aby ani necekl. Neměl však možnost se obhájit, neboť paní Raddlová jevila neklamné známky, že jí je na omdlení; a poněvadž to bylo vidět i z okna pokoje, vyřítily se paní Bardellová, paní Sandersová, podnájemnice i její služebná jako o překot na ulici a odvedly chuděru do domu, přičemž

mluvily jedna přes druhou a všemožnými výrazy projevovaly politování i soucit, jako by paní Raddlová byla jedna z nejzkoušenějších smrtelnic pod sluncem. Když ji odvedly do předního pokoje, položily ji na pohovku a dáma z prvního poschodí do toho prvního poschodí doběhla, vrátila se s lahvičkou čpavé soli, vzala paní Raddlovou pevně kolem krku a se vši ženskou něžností a útrpností jí držela lahvičku u nosu tak dlouho, až se dámě po mnohém vzpírání a bránění zlíbilo prohlásit, že jí už je značně lépe.

„Ach, dušinka ubohá!“ řekla paní Rogersová. „Vím až příliš dobře, jak jí je!“

„Ach, dušinka ubohá! Jak bych to nevěděla!“ vzdychla paní Sandersová a pak všechny dámy sténaly sborem a skuhraly, že prý vědí, jaké to je, a z celého srdce ji litovaly. I služtička paní podnájemnice, třináctiletá a tři stopy velká, šeptala slova soucitu.

„Ale co se vlastně stalo?“ tázala se paní Bardellová.

„Ach, ano, co vás tak rozrušilo, madam?“ ptala se paní Rogersová.

„Strašlivě sem se rozčílila,“ odpověděla paní Raddlová vyčítavým hlasem; a tu se všechny dámy podívaly hněvivě na pana Raddla.

„No, to je tak,“ pravil nebohý pán a postoupil kupředu, „když jsme u dveří vystoupili, začala hádka s kočím tý dročky –“ Hlasitý křik jeho ženy, jakmile zaslechla poslední slovo, přehlušil všechno další vysvětlování.

„Raději kdybyste šel pryč, Raddle, abychom ji mohly přivést k sobě,“ řekla paní Cluppinsová. „Jaktěživa se nesebere, dokud budete tady.“

Protože všechny dámy s tímto názorem souhlasily, vystrčily také hned pana Raddla z pokoje s žádostí, aby se šel trochu provětrat dozadu na dvorek. To také asi čtvrt hodiny činil, dokud mu paní Bardellová nepřišla se slavnostním výrazem oznámit, že se může zase vrátit do pokoje, ale musí prý velmi dbát na to, aby se k manželce náležitě choval. Ví prý, že to nemyslel nijak zle, ale Marjánka není ani zdaleka dost silná, a kdyby nebyl opatrný, mohl by ji ztratit, až by se toho nadál právě nejméně, a výčitky svědomí by ho potom strašlivě týraly, ale to by už bylo pozdě a tak dál. To vše vyslechl pan Raddle velmi zkroušeně a ihned se vrátil do pokoje jako učiněný beránek.

„No ne, paní Rogersová, co jsem to provedla!“ řekla paní Bardellová. „Vždyť jsem vás ještě neseznámila, madam! Pan Raddle, madam; paní Cluppinsová, madam; paní Raddlová, madam.“

„Čili sestra paní Cluppinsová,“ připomněla paní Sandersová.

„Ó, vskutku?“ řekla paní Rogersová milostivě, neboť na její postavení podnájemnice a v přítomnosti vlastní služebné se slušelo, aby byla spíše blahosklonná než důvěrná. „Ó, vskutku?“

Paní Raddlová se líbezně pousmála, pan Raddle se uklonil a paní Cluppinsová řekla, že ji opravdu těší, když má příležitost seznámit se s dámou, jako je paní Rogersová, o které slyšela už tolik pěkného. Tuto poklonu přijala jmenovaná dáma s půvabnou blahosklonností.

„Nu, pane Raddle,“ řekla paní Bardellová, „myslím, že byste měl být velmi hrdý na to, že jste s Tomíkem jediní dva kavalíři, kteří provázejí tolik dam celou tu cestu až do hampsteadské Španělky. Nemyslíte, že by si z toho měl dělat čest, paní Rogersová?“

„Ó, zajisté, madam,“ odpověděla paní Rogersová a po ní zaštěbetaly „Ó, zajisté!“ všechny dámy.

„Ovšem, madam, cítím to,“ řekl pan Raddle, zamnul si ruce a jevil dokonce slabou snahu vypadat trochu veseleji. „Namouvěru, abych mluvil pravdu, říkal jsem už, když jsme jeli tou dročkou –“

Jakmile znovu padlo slovo, které probouzelo tolik bolestných vzpomínek, přitiskla si paní Raddlová opět kapesník na oči a vyrazila přidušený výkřik; paní Bardellová se hned na pana Raddla zamračila, aby mu dala najevo, že udělá nejlépe, když už nepromluví ani slovo, a požádala honosně služtičku paní Rogersové, aby „podávala víno“.

To bylo znamení, aby přišly na světlo boží poklady ukryté v almárce; bylo to několik misek s pomeranči a keksy, láhev uleženého portského staršího ročníku – druh za šilink a devět pencí – a ještě láhev proslulého muškátového vína za šilink a dvě pence; a to vše se předkládalo na počest podnájemnice a nesmírně lahodilo všem. Po hrozném zděšení, které zachvátilo mysl paní Cluppinsově, když se Tomík chystal vyprávět, jak z něho výsledkem mámila tajemství almárky, jež právě přicházelo k platnosti (to se však naštěstí podařilo zažehnat hned v zárodku, neboť Tomík se silně zakuckal, když mu půl sklenky

starého portského zaskočilo do koláčové dírky, čímž mu několik vteřin šlo o život), společnost vyrazila, aby vyhledala nějaký dostavník do Hampsteadu. Našli ho brzy a za dvě hodiny dojeli všichni ve zdraví do Španělské zahradní čajovny, kde hned první čin smolařského pana Raddla způsobil, že se jeho paňmáma div nezhroutila; neudělal totiž nic víc ani nic míň, než že objednal čaj pro sedm osob, když přece (jak usoudily všechny dámy do jedné) nic nebylo snadnější, než aby se Tomík napil z něčího šálku – nebo ze všech, kdyby to muselo být – až by se číšník nedíval, což by bylo ušetřilo jednu porci a čajování by se bylo vydařilo stejně!

Ale co se stalo, odestát se nemohlo, a podnos s čajem tedy přišel se sedmi šálky a talířky a s týmž počtem porcí chleba s máslem. Když do čela tabule jednomyslně zvolili paní Martu Bardellovou, usadili paní Rogersovou jí po pravici a paní Raddlovou po levici, mohli se už věnovat hodování s chutí i náladou znamenitou.

„Věru, líbezný je ten venkov!“ vzdychla si paní Rogersová. „Skoro bych si tu přála žít trvale.“

„Ach kde, madam, to by se vám brzy zajídalo,“ odpověděla paní Bardellová dost kvapně, neboť se zřetelem na pronájem bytu nebylo nikterak radno, aby takové nápady podporovala. „To by se vám dlouho nelíbilo, madam.“

„Ach, kdepak, madam! Myslím, že jste příliš živá a vyhledávána, aby vám život na venkově vyhověl,“ řekla malá paní Clupinsová.

„Snad jsem, madam, snad jsem,“ povzdechla si podnájemnice z prvního patra.

„Pro osamělé lidi, co nemají nikoho, kdo by o ně dbal nebo se o ně staral, nebo co utrpěli nějakou křivdu a vůbec podobně,“ poznamenal pan Raddle, který si dodal trochu živosti a rozhlížel se kolem, „neříkám nic, pro takové lidi je venkov docela dobrý. Na raněnou duši venkov, říká se.“

Nuže, ze všeho na světě, co ten nešťastník mohl říct, by bylo cokoli jiného bývalo lepší než tohle. Paní Bardellová se ovšem rázem rozplakala a prosila, aby ji ihned odvedli od stolu, a její láskyplný synáček spustil srdceryvný brek.

„Věřil by někdo, madam,“ zvolala paní Raddlová a prudce se obrátila k podnájemnici z prvního poschodí, „že ženská může

bejt vdaná za takovýho nelidskýho tvora, kerej si vod rána do večera takhle zahrává s ženskéjma citama jako ten můj?“

„Ale, dušinko,“ bránil se Raddle, „vždyť já tím nic nemyslel, zlatíčko!“

„Nic nemyslel!“ opakovala paní Raddlová velmi jízlivě a pohrdavě. „Di mi z očí! Nemůžu tě ani vidět, krobiáne!“

„Nesmiš se tak rozčilovat, Marjánko,“ zasáhla do řeči paní Cluppinsová. „Musíš už jednou doopravdy myslet taky na sebe, má drahá, to ty jaktěživo ne! A vy, Raddle, buďte tak hodný a jděte pryč, nebo jinak ji jen rozhněváte.“

„Bylo by vskutku lépe, pane, kdybyste si s tím čajem sedl někam sám,“ řekla paní Rogersová a opět užila lahvičky se čpavou solí.

Paní Sandersová, která se jako obvykle velmi čile zabývala chlebem s máslem, vyjádřila totéž mínění a pan Raddle se mlčky uklidil.

Potom propuklo velké zdvihání mladého pána Bardella, který byl na chování už trochu velký, do matčiny náruče; při tomto počínání se zapletl botkami do podnosu s čajovým příborem a způsobil mezi šálky a talířky menší chaos. Ale ten druh náhlé nevolnosti, který je mezi dámami nakažlivý, trvá málokdy dlouho; a tak, když synáčka dost zlíbala a trochu si nad ním poplakala, paní Bardellová se vzpamatovala, postavila ho zase na zem, vyslovila podivení, jak mohla být tak bláhová, a nalila ještě trochu čaje.

Právě v tu chvíli se ozvalo hrčení kol, sílilo, a když dámy vzhledly, spatřily nájemný kočár, který zastavil u vchodu do zahrady.

„Nový hosti!“ podotkla paní Sandersová.

„Je to pán,“ řekla paní Raddlová.

„No ne, vždyť je to pan Jackson, ten mladý muž od Dodsona a Fogga!“ zvolala paní Bardellová. „Můj ty bože! Snad pan Pickwick naposledy tu náhradu nezaplatil?!“

„Nebo nenabízí manželství?!“ dodala paní Cluppinsová.

„Pane na nebi, dává si ale ten pán na čas!“ zvolala paní Rogersová. „Proč si trochu nepospíší?“

Zatímco dáma pronášela tato slova, odvrátil se pan Jackson od vozu, kde ještě cosi říkal ošumělému člověku v černých holenicích, který právě vystoupil se silnou sukovicí v ruce z kočáru; potom zamířil rovnou k místu, kde seděly dámy, a při chůzi si natáčel vlasy kolem střechy klobouku.

„Děje se něco? Přihodilo se něco nového, pane Jacksone?“ ptala se paní Bardellová dychtivě.

„Vůbec nic, madam,“ odpověděl pan Jackson. „Jak se vede, mé dámy? Musím dámy prosit za prominutí, že vyrušuji – ale právo, mé dámy, je právo.“ Při této omluvě se pan Jackson usmál, malou úklonou vzdal poctu všem najednou a ještě si trochu přina-kroutil vlasy. Paní Rogersová pošeptala paní Raddlové, že to je opravdu docela elegantní mladý muž.

„Byl jsem u vás v Goswell Street,“ pokračoval Jackson, „a když jsem se od služebné dověděl, že jste tady, vzal jsem si fiakr a přijel jsem za vámi. Naše kancelář vás hned potřebuje ve městě, paní Bardellová.“

„Bože!“ zvolala hledaná dáma, kterou nenadálost zvěsti polekala.

„Ano,“ řekl Jackson a kousl se do rtu. „Je to věc velmi důležitá a naléhavá, kterou nelze nikterak odkládat. Opravdu, Dodson mi to výslovně tak řekl a Fogg taky. Proto jsem taky nepropustil vůz, abyste se mohla hned vrátit do města.“

„To je divné!“ zvolala paní Bardellová.

Dámy se shodly v úsudku, že to je opravdu velmi divné, ale byly jednomyslné i v názoru, že věc je jistě velmi důležitá, sice jinak by přece Dodson a Fogg nebyli pro ni poslali; a také, když už je tedy ta věc tak naléhavá, že by se bez jakéhokoli otálení měla k Dodsonovi a Foggovi rozjet.

Shání-li advokátní kancelář svého klienta s chvatem tak úžas-ně překotným, budí to v člověku jistý pocit hrdosti a staví ho to jaksi do důležitějšího světa; a paní Bardellové to nebylo nijak nepřijemné, zejména poněvadž bylo možno důvodně předpo-kládat, že to přispěje k povznesení jejího významu v očích pod-nájemnice z prvního poschodí. Maličko se upejpala, chvíli-čku dělala, jako by jí to bylo nesmírně nevhod a jako by váhala, a na-konec dospěla k závěru, že myslí, že jí nezbyvá nic jiného než jet.

„Ale což se po té cestě ani trochu neobčerstvíte, pane Jackso-ne?“ zeptala se paní Bardellová lichotivě.

„Nu, není opravdu ani mnoho času nazbyt,“ odpověděl Jack-son, „a pak tady mám přítele,“ dodal a pohlédl směrem k mu-ži se sukovicí.

„Ale pozvěte tedy přítele, aby si přisedl, pane,“ řekla paní Bar-dellová. „Pozvěte ho sem k nám, pane, prosím.“

„Děkuji vám, raději ne,“ odmítl pan Jackson poněkud zaraženě. „Není zrovna zvyklý dámské společnosti a přivádělo by ho to do rozpaků. Jestli poručíte číšníkovi, aby mu přinesl skleničku, oč, že to nevypije najednou, oč, že ne! – nevypije!“

Při závěrečných slovech své řeči si pan Jackson přejel laškovně prsty po nose, aby posluchačkám názorně naznačil, že hovoří v žertu.

Okamžitě poslaly číšníka ke stydlivému pánovi a stydlivý pán něco vypil; pan Jackson si rovněž něco vzal a dámy si už z pohostinné slušnosti také něco daly. Potom vyslovil pan Jackson obavu, že je nejvyšší čas vyjet; a tu paní Sandersová, paní Cluppinsová a Tomík (který měl doprovázet paní Bardellovou, jak se dohodli, kdežto ostatní zůstali pod ochranou páně Raddlovou) nastoupili do kočáru.

„Izáku,“ řekl Jackson, když se paní Bardellová chystala nastoupit, a podíval se na muže se sukovicí, který seděl na kozlíku a kouřil doutník.

„No?“

„Tohle je paní Bardellová.“

„No, to vím už dávno,“ odpověděl muž.

Paní Bardellová nasedla, po ní nasedl pan Jackson a jelo se. Paní Bardellové ustavičně dotírala na mysl slova, která pronesl přítel pana Jacksona. Jsou to lišáci, tihle advokáti! Pane na nebi, jak si dovedou člověka najít!

„Smutná věc s těmi vašimi výlohami, co?“ řekl Jackson, když paní Cluppinsová a paní Sandersová usnuly, „myslím totiž váš účet.“

„Je mi hrozně líto, že ty peníze nemůžou dostat,“ odpověděla paní Bardellová. „Ale když vy advokáti děláte tyhle věci na spekulaci, musíte už počítat tu a tam s nějakou ztrátou, že?“

„Jak jsem slyšel, podepsala jste jim hned po rozsudku dlužní úpis na výši výloh, že?“ řekl Jackson.

„Ano. Jenom taková formalita,“ odpověděla paní Bardellová.

„Ovšem,“ řekl Jackson suše. „Pouhá formalita. Nic víc.“

Jeli dál a paní Bardellová usnula také. Po delší době se probudila tím, že kočár zarazil.

„Božínku,“ zvolala dáma. „To už jsme u Freeman's Courty?“

„Tak daleko nejedeme,“ odpověděl Jackson. „Buďte tak laskavá a vystupte.“

Paní Bardellová, ještě trochu rozespalá, uposlechla. Bylo to divné okolí; vysoká zeď, uprostřed oblouk a uvnitř rozsvícená plynová lucerna.

„No, dámy,“ zvolal muž se sukovicí, když nahlédl do vozu a zatřásl paní Sandersovou, aby ji probudil, „podte!“ Paní Sandersová probudila přítelkyni a vystoupila. Paní Bardellová, která se opírala o Jacksonovo rámě a Tomíka držela za ruku, vešla již dovnitř. Ostatní vešli za ní.

Místnost, do níž přišli, vypadala ještě podivněji než vchod. Co lidí tam postávalo! A jak zevlovali!

„Kde to jsme?“ zeptala se paní Bardellová a zastavila se.

„Pouze v jednom z našich veřejných úřadů,“ odpověděl Jackson, provedl ji rychle jakýmsi dveřmi a ohlédl se, jsou-li obě druhé ženy za nimi. „Dávej pozor, Izáku!“

„Všecinko v suchu,“ odpověděl muž se sukovicí.

Dveře za nimi těžce zapadly a všichni sestoupili po několika schodech.

„Konečně jsme na místě. V suchu a v bezpečí, paní Bardellová!“ řekl Jackson a vítězně se rozhlédl.

„Co tím myslíte?“ zeptala se paní Bardellová a srdce jí bušilo.

„Jen to,“ odpověděl Jackson a odvedl ji kousek stranou. „Nelekejte se, paní Bardellová. Nebylo nikdy útlocitnějšího člověka, než je Dodson, madam, ani lidumilnějšího člověka, než je Fogg. Aby učinili zadost obvyklé advokátské rutině, bylo jejich povinností, aby na vás ty výlohy vymáhali; ale velmi úzkostlivě dbali, aby ušetřili vaše city, jak jen bylo v jejich silách. Jakou útěchou vám jistě je, když pomyslíte, jak to provedli! Toto je Fleetské vězení, madam. Přeju vám dobrou noc, paní Bardellová. Dobrou noc, Tomíku!“

Zatímco Jackson v doprovodu muže se sukovicí chvatně odcházel, odváděl jiný muž, který měl v ruce klíč a dosud netečně přihlížel, zmatenou ženu k dalším několika schodům, které vedly k jinému vchodu. A paní Bardellová hlasitě vykřikla, Tomík se rozeřval, paní Cluppinsová se schoulila jako putička a paní Sandersová beze všech cavyků vzala do zaječích – neboť před nimi stál živý pan Pickwick, jemuž se stala taková křivda a jenž právě čerpal svou každovečerní dávku čerstvého vzduchu; pan Samuel Weller, který se vedle pohodlně opíral, smekl před paní

Bardellovou se strojenou uctivostí klobouk, když ji spatřil, kdežto jeho pán se s nevolí otočil zády.

„Neobtěžujte tu ženu,“ řekl klíčník panu Wellerovi, „právě sem přišla.“

„Zavřená?!“ zvolal Sam a rychle si zase nasadil klobouk. „Kdo ji dal zavřít? A proč? Mluvte, kamaráde!“

„Dodson a Fogg,“ odpověděl muž, „pro nezaplacení procesních výloh.“

„Jobe, Jobe, honem!“ křičel Sam a vrhl se do chodby. „Běžte k panu Perkerovi, Jobe! Že ho v tu ránu potřebuju! Z tohohle kouká jen dobrý! Není to švanda? Slávááá! Kde je pán?“

Ale všechno volání zůstalo bez odpovědi, protože Job tím okamžikem, kdy přání zaslechl, vyrazil plnou parou za svým posláním, a paní Bardellová omdlela jako špalek, tentokrát skutečně a opravdově!

KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ SEDMÁ

Pojednává hlavně o věcech obchodních a o dočasné výhodě pp. Dodsona a Fogg. Pan Winkle se opět objeví, a to za zvláštních okolností. Páně Pickwickova blahověle se ukáže silnější než jeho paličatost

Job Trotter běžel po Holbornu, aniž i jen maličko zmírnil rychlost; běžel chvíli v jízdní dráze, chvíli po chodníku a chvíli strouhou, jak se prostě dalo a hodilo, arazil si cestu tlačenicí mužů, žen, dětí i povozů v různých částech této hlavní tepny podle toho, jak se měnily možnosti dostat se kupředu; nehleděl na žádnou překážku a nezastavil se ani na okamžik, dokud nedorazil k bráně Gray's Innu. Ale přes všechn spěch byla brána, když k ní doběhl, již dobré půl hodiny zavřená; a než našel páně Perkerovu pradelnu-uklizečku, která bydlela u dcery provdané za sluhu, který bydlel mimo kolej kdesi v prvním poschodí kteréhosi čísla v kterési z uliček docela blízko kteréhosi pivovaru kdesi za ulicí Gray's Inn Lane, zbývalo už jen čtvrt hodiny do doby, kdy se vězení zavíralo na noc. Potom ještě musel vysлідit pana Lowtena v zadním lokále Straky na vrbě; a sotva Job tento úkol splnil a vyřídil vzkaz Sama Wellera, odbíjely hodiny desátou.

„Tak,“ řekl Lowten, „teď už je pozdě, příteli. Dnes se tam už nedostanete, teď musíte zůstat venku.“

„Copak o mě,“ odpověděl Job, „o mě nejde. Mohu se vyspat kdekoli. Ale nebylo by lépe, kdybychom zašli k panu Perkerovi domů ještě teď, abychom byli na místě, hned jak se ráno brána otevře?“

„Nu,“ odpověděl Lowten po krátkém rozmýšlení, „kdyby to bylo ve věci někoho jiného, neměl by Perker zrovna velkou radost, že za ním chodím do bytu, ale protože jde o pana Pickwicka, myslím, že nepochybím, když si troufnu vzít na účet kanceláře drožku.“

Jakmile se k tomuto kroku rozhodl, vzal si pan Lowten klobouk, požádal shromážděnou společnost, aby si na dobu jeho dočasně nepřítomnosti zvolila předsedu, který by ho zastupoval, a zamířil s Jobem k nejbližšímu stanovišti drožek; tam si vybral drožku, která vypadala nejslibněji, a vyzval kočího, aby je dovezl na Montague Place, Russell Square.

Pan Perker hostil ten večer společnost, jak o tom svědčila světla v oknech salónu, zvuk dokonalého klavíru a nedokonalého komorního zpěvu, který odtamtud zazníval, jakož i silně pronikavá vůně pečených mas, která se linula po schodech až ke vchodu. Stalo se totiž, že se do Londýna náhodou ve stejnou dobu sjelo několik znamenitých venkovských firem, na jejichž počest pan Perker sezval příjemnou společnost, která se skládala z pana Snickse, jednatele životní pojišťovny, pana Proseeho, vynikajícího advokáta, tří právních zástupců, jednoho komisaře od insolvenčního soudu, jednoho specializovaného odvolacího právního zástupce z Templu a z jednoho rázného mladého muže s malinkýma očkami, jeho žáka, který napsal zajímavou knihu o převádění nemovitostí závětí nebo pachtem a doprovodil ji spoustou vysvětlivek a odkazů, jakož i z několika dalších významných a vzácných osobností. Od této společnosti se tedy odloučil malý pan Perker, když mu sluha šeptem oznámil, že přišel jeho písař, a odešel do jídelny, kde zastihl pana Lowtena a Joba Trottera, dva zjevy velmi matné a zšedělé ve světle kuchyňské svíčky, kterou s patřičným opovržením k písaři i ke všemu, co se týkalo kanceláře, postavil na stůl pán, který se za čtvrtletní plat uráčil chodit v plyšových krátkých kalhotkách a bavlněných punčochách.

„Nuže, Lowtene,“ pravil malý pan Perker, když za sebou zavřel dveře, „co je? Nějaký důležitý dopis v poště?“

„Nic takového, pane,“ odpověděl Lowten, „přivádím posla od pana Pickwicka, pane.“

„Ale, ale, od Pickwicka?“ řekl mužíček a otočil se hbitě k Jobovi. „Nu tak, co je?“

„Dodson a Fogg vymáhají na paní Bardellové procesní výlohy a dali ji zavřít, pane,“ řekl Job.

„Není možná!“ zvolal Perker, strčil si ruce do kapsy a podepřel se o příborník.

„Ano, je,“ potvrdil Job. „Zdá se, že na ní hned po skončení procesu vytáhli podpis na dlužní úpis na tu částku.“

„Namouvěru,“ řekl Perker, vytáhl ruce z kapes a pleskl se pravou pěstí silně do dlaně levé ruky, „to jsou nejprohnanější všiváci, s kterými jsem kdy měl co dělat!“

„Nejmazanější advokáti, jaké jsem kdy poznal,“ poznamenal Lowten.

„Mazaní?“ chytil se slova Perker. „Člověk nikdy neví, kudy na ně!“

„Zcela správně, pane, to člověk nikdy neví,“ opakoval Lowten; a pak se pán i jeho pomocník s živým zájmem ve tváři kratičko zamyslili, jako by přemítali o jednom z nejskvělejších a nejdůmyslnějších objevů, jaké kdy lidský duch učinil. Když se z tohoto obdivného vytržení poněkud vzpamatovali, zhostil se Job Trotter ještě zbytku svěřeného úkolu. Perker zamyšleně přikyvoval a pak vytáhl hodinky.

„Přesně v deset tam budu,“ pravil mužíček. „Sam má úplně pravdu. Řekněte mu to. Měl byste chuť na sklenici vína, Lowtene?“

„Ne, pane, děkuji.“

„Mýlil bych se, kdybyste nemyslel ano,“ řekl Perker a otočil se k příborníku pro karafu a sklenice.

Poněvadž Lowten opravdu myslel *ano*, neřekl o tom už ani slovo, ale hlasitým šeptem se zeptal Joba, není-li Perkerova podobizna (která visela naproti krbu) jedinečně zdařilá, na což Job ovšem odpověděl, že je. Protože Perker zatím víno nalil, připil Lowten na zdraví paní Perkerové a dětí a Job zase na zdraví Perkerovo. A ježto pán v plyšových krátkých kalhotkách a bavlněných punčoškách nepovažoval za část svých povinností, aby lidi z kanceláře doprovázel ke dveřím, a proto si zvonění vůbec nevšiml, doprovodili se tam sami.

Advokát se odebral opět do salónu, pisař ke Strace na vrbě a Job na tržiště v Covent Garden, aby se tam vyspal v některé zelinářské košatině.

Nazítří ráno přesně v udanou hodinu zaklepal dobromyslný malý advokát na dveře páně Pickwickova pokoje a Sam Weller mu velmi hbitě otevřel.

„Pan Perker, milospane,“ oznámil Sam návštěvníka panu Pickwickovi, který seděl v zamyšlení u okna. „To se náramně šikne, že ste sem náhodou zrovna zaskočil, pane. Se mi zdá, že pán by si s váma rád promluvil pár slovíček, pane.“

Perker se podíval na Sama významným pohledem, v němž se zračilo porozumění pro Samovo přání, aby neprozradil, že přichází na požádání; a když mu pokynul, aby přistoupil blíž, krátce mu něco pošeptal.

„To snad nemyslíte dovopravdy, pane?“ řekl Sam a přemírou překvapení až ucouvl.

Perker přikývl a usmál se.

Pan Samuel Weller se podíval na malého advokáta, potom na pana Pickwicka, potom na strop a potom zase na Perkera; ušklíbl se, hlasitě se zasmál a nakonec zdvihl z podlahy klobouk a bez jakéhokoli dalšího vysvětlení zmizel.

„Co to znamená?“ zeptal se pan Pickwick a zahleděl se užasle na Perkera. „Co se stalo, že se Sam tak prapodivně chová?“

„Ach nic, nic,“ odpověděl Perker. „Pojďte, můj vzácný pane, přitáhněte si židli ke stolu. Mám s vámi mnoho co mluvit.“

„Jaké to jsou listiny?“ zeptal se pan Pickwick, když mužíček položil na stůl svazeček papírů, převázaný červenou stužkou.

„To jsou spisy případu Bardellová kontra Pickwick!“ odpověděl Perker a rozvazoval v zubech uzlík.

Pan Pickwick si přistavil prudce židli, až škrtila nohami o podlahu, zprudka na ni dosedl, založil si ruce na prsou a zahleděl se přísně – dovedl-li se pan Pickwick totiž vůbec dívat přísně – na svého právního přítele.

„Slyšíte jméno toho případu nerad?“ zeptal se mužíček a stále ještě se pilně zabýval uzlíkem.

„Nerad, věru nerad,“ odpověděl pan Pickwick.

„To mě mrzí,“ pokračoval Perker, „protože bude hlavním předmětem naší rozmluvy.“

„Byl bych raději, Perkere, kdyby se o té věci už nikdy mezi námi nemluvalo,“ přerušil ho pan Pickwick chvatně.

„Ale co vás nemá, můj vzácný pane,“ řekl mužíček, rozvázal svazek a po očku se podíval dychtivě na pana Pickwicka. „Musí se o něm mluvit. Vždyť jen proto jsem k vám přišel. Nuže, jste hotov vyslechnout, co vám chci říct? Není naspěch; pakli nejste, počkám. Mám s sebou ranní noviny. Dám vám tolik času, kolik vám bude libo. Ták!“ A tu mužíček přehodil nohu přes nohu a tvářil se, jako by se s velkým klidem a horlivostí pouštěl do čtení.

„Nu dobře,“ pravil pan Pickwick a povzdechl si, ale tímž okamžikem mu tvář zjihla v úsměv. „Povězte tedy, co máte na srdci, je to asi pořád stejná stará písnička, ne?“

„S jistým rozdílem, můj vzácný pane, s jistým rozdílem,“ odpověděl Perker, pomalu a s rozmyslem složil noviny a zastrčil je zase do kapsy. „Paní Bardellová, žalobkyně v tom sporu, je v těchto zdech, pane.“

„To vím,“ zněla páně Pickwickova odpověď.

„Velmi dobře,“ přikývl k tomu Perker. „A domnívám se, že víte, jak se sem dostala, myslím totiž z jakého důvodu a čím přičiněním?“

„Ano, vím, aspoň to, co mi o tom vyprávěl Sam,“ pravil pan Pickwick s líčenou lhostejností.

„Troufám si tvrdit,“ odpověděl Perker, „že Samovo vyličení celé té věci je úplně správné. Nuže, můj vzácný pane, první otázkou, kterou vám chci položit, se vás ptám, má-li ta žena zůstat tady?“

„Zůstat tady!“ opakoval pan Pickwick jako ozvěnou.

„Zůstat tady, můj vzácný pane,“ řekl na to Perker, opřel se dozadu o lenoch a zadíval se upřeně na klienta.

„Jak se jen můžete ptát mne?“ namítl pan Pickwick. „To záleží jedině na Dodsonovi a Foggovi, víte to přece velmi dobře.“

„Nic takového nevím,“ odpověděl Perker rázně. „Ne, nezáleží to na Dodsonovi a Foggovi; znáte ty lidi, můj vzácný pane, stejně dobře jako já. Záleží to zcela, jedině a úplně na vás.“

„Na mně!“ zvolal pan Pickwick, vstal rozčileně ze židle a hned vzápětí si zase sedl.

Mužíček poklepal dvakrát na víčko tabatěrky, otevřel ji, vzal si důkladný šnupec, opakoval slova „Na vás!“ a zase ji zavřel.

„Opakuji, můj vzácný pane,“ pokračoval mužíček, jehož sebedůvěra šnupcem zřejmě vzrostla, „opakuji, že její brzké propuštění nebo trvalé uvěznění záleží na vás a jenom na vás. Vyslechněte mě prosím do konce, můj vzácný pane, ale mírněte se trochu, protože se z toho jenom zapotíte a nijak jinak vám to neprospěje. Pravím,“ pokračoval Perker a odpočítával jednotlivé body, jakmile je přednesl, vždy úderem na další prst, „pravím, že ji z tohoto bídného doupěte nemůže vysvobodit nikdo jiný než vy; a můžete to vykonat jediné tím, že zaplatíte útraty sporu – jak útraty žalobkyně, tak i žalovaného – do rukou těch šejdlířských supů z Freeman's Courtu. Jen klid, můj vzácný pane, jen zachovejte klid, prosím.“

Pan Pickwick, jehož obličej při té řeči jevil vskutku velmi úžasné změny a který byl zřejmě na samém pokraji prudkého výbuchu hněvu, utlumil v sobě rozhořčení, jak nejlépe dovedl. Perker posílil svou přesvědčivost a výřečnost dalším šnupcem a pokračoval:

„Dnes ráno jsem s tou ženou mluvil. Zaplatíte-li útraty, můžete dosáhnout propuštění a úplného zproštění od placení odškodného; a dále – a to, jak vím, je věc, která má u vás, můj vzácný pane, nepoměrně větší váhu – dobrovolného prohlášení, sepsaného její vlastní rukou v podobě dopisu mně adresovaného, že celou tu věc hned od samého začátku zosnovali, podněcovali a vůbec prováděli výtečníci Dodson a Fogg; že z hloubi duše lituje, že se kdy stala nástrojem, který vám způsobil nepřijemnosti a příkoří; a že mě prosí, abych se u vás za ni přimluvil a vyžádal pro ni vaše odpuštění.“

„Ano, když za ni zaplatím útraty,“ pravil pan Pickwick rozhorleně. „To je ovšem pádný důkaz, jen co je pravda.“

„Nikoliv, můj vzácný pane, tady nejde o žádné *když*,“ řekl Perker vítězně. „Právě ten dopis, o kterém mluvím, je tady. Nějaká jiná žena ho přinesla dnes ráno v devět hodin ke mně do kanceláře, ještě než jsem překročil práh tohoto vězení a než jsem s paní Bardellovou promluvil jediné slůvko, na mou čest!“ Malý advokát vybral ze svazku listin dopis, položil ho panu Pickwickovi k ruce a celé příští dvě minuty šňupal a ani nemrkl.

„To je všechno, co mi chcete říct?“ zeptal se pan Pickwick mírně.

„Ne docela,“ odpověděl Perker. „Netroufám si právě v téhle minutě posoudit, bude-li slovní znění jejího dlužního úpisu,

povaha jejich zřejmého záměru a důkazy, které můžeme o celkovém vedení pře sebrat, stačit k tomu, abychom je mohli oprávněně zažalovat pro úmyslný podvod. Obávám se, můj vzácný pane, že stačit nebudou, pochybuji o tom, jsou na to tuze chytří. Ale mohu říct tolik, že všechny ty důkazy dohromady jistě dostačí, aby vás ospravedlnily v mínění všech rozumných lidí. A teď, můj vzácný pane, uvažte, co vám říkám. Těch sto padesát liber nebo kolik toho bude – abychom vzali okrouhlé číslo – pro vás nic neznamená. Porota rozhodla proti vám; její výrok byl sice nesprávný, ale přece jen rozhodla tak, jak to považovala za správné, a výrok zněl ve váš neprospěch. Máte nyní příležitost povznést se za příznivých podmínek mnohem výše, než byste kdy mohl, kdybyste zůstal zde, což by lidé, kteří vás neznají, považovali za projev čiré vrtohlavě, zaryté umíněnosti – ničeho jiného, můj vzácný pane, věrte mi. Což tedy můžete váhat a nevyužít té příležitosti, když vás zase vrátí přátelům, dřívějšímu bádání, zdraví a zábavám? Když to osvobodí vašeho věrného a oddaného sluhu, kterého jinak zatratíte do vězení na celou dobu svého života? A především, když vám to umožní, abyste se velmi velkodušně pomstil – což jak vím, můj vzácný pane, je čin přesně podle vaší chuti – tím, že tu ženu vysvobodíte z místa bídy a prostopášnosti, kam by se – kdyby na mně záleželo – neměl posílat žádný muž, ale kam uvrhnout za trest kteroukoli ženu je nepoměrně strašlivější a barbarštější? A nyní se vás ptám, můj vzácný pane, nejenom jako váš právní rádce, ale i jako váš vskutku upřímný přítel, zda si necháte ujít příležitost k dosažení všech těch cílů i vykonání tolika dobra jen proto, že nepatrný pakatel několika liber spadne do kapes dvou ničemů, pro které to vůbec nic a nijak neznamená, ledaže čím víc vytěží, tím víc budou žádat, a proto tím dřív zabřednou do nějakého darebáctví, které nutně musí skončit pádem? Předkládám vám, můj vzácný pane, tyto náměty velmi chabě a nedokonale, ale prosím vás, abyste se nad tím zamyslel. Rozebírejte je v duchu, jak dlouho je vám libo. Velmi trpělivě si tu počkám na vaši odpověď.“

Dřív než mohl pan Pickwick odpovědět a dřív než pan Perker stačil vyšňupat i jen dvacetinu toho množství tabáku, jakého bylo po řeči tak nadobyčej dlouhé nezbytně zapotřebí, ozval se zvenčí z chodby šum tlumených hlasů a potom váhavé zaklepání na dveře pokoje.

„Božítku, božítku,“ zvolal pan Pickwick, kterého přítelova domluva zřejmě vzrušila, „to je znepokojování s těmi dveřmi! Kdo zas je?“

„Já, milospane,“ odpověděl Sam Weller a strčil dovnitř hlavu.

„Zrovna tu chvíli s tebou nemohu mluvit, Same,“ pravil pan Pickwick. „Mám právě něco velice důležitého, Same.“

„Ráčeť vodpustit, milospane,“ řekl na to pan Weller. „Ale je tady jedna dáma, milospane, která říká, že jim musí oznámit něco moc zvláštního.“

„Nemohu přijmout žádnou dámu,“ odpověděl pan Pickwick, jehož mysl plnily vidiny paní Bardellové.

„To bych tak jistě netvrdil, milospane,“ nedal se pan Weller a vrtěl hlavou. „Dyby věděli, kdo tady je, milospane, tak bysem se sázel, že by hned zanotovali jinou, jak si povídal ten jestřáb, co se tak vesele chechtal, dyž slyšel za rohem zpívat pěnkavu.“

„Kdo je to?“ zeptal se pan Pickwick.

„Mám ji teda přivést, milospane?“ otázal se pan Weller a držel dveře přivřené, jako by za nimi měl nějaké zvláštní cvičené zvíře.

„Myslím, že nic jiného nezbyvá,“ pravil pan Pickwick a podíval se na Perkeru.

„Tak teda, všechno sem, ať začnem!“ zvolal Sam. „Cilililink, vopona nahoru a dva spiklenci sou tu!“

Při těch slovech otevřel Sam Weller dveře dokořán a do pokoje vrazil jako bouře pan Winkle a vlekl za sebou za ruku právě tu mladou dámu, která v Dingley Dellu nosila botičky obroubené nahoře kožešinkou a která teď jako velmi půvabná kytice ruměnců, rozpaků, světle fialového hedvábí, rozkošného kloboučku a bohatého krajkového závoje vypadala ještě hezčí než kdy jindy.

„Slečna Arabella Allenová!“ zvolal pan Pickwick a už vstával ze židle.

„Nikoliv,“ odpověděl pan Winkle a klesl na kolena, „paní Winklová. Milost, drahý příteli, milost!“

Pan Pickwick mohl jen stěží uvěřit, že ho smysly nešálí, a snad by to ani nebyl uvěřil, kdyby to nebylo shodně potvrzovalo svědectví, jež vyčítal z Perkerovy úsměvné tváře a z neklamné přítomnosti Sama a hezké služebné, kteří v pozadí sledovali zřejmě s neživějším uspokojením a zájmem, co se děje.

„Ó, pane Pickwicku!“ zvolala Arabella tlumeným hlasem, jako by ji ticho v pokoji děsilo. „Můžete mi vůbec takovou nerozvážnost odpustit?“

Pan Pickwick neodpověděl na toto prosebné zvolání slovy, odložil však velmi spěšně brýle, uchopil mladou dámu za obě ruky a mnohokrát ji políbil – snad vícrát, než bylo nezbytně zapotřebí – a pak, stále ještě s jednou její rukou ve své, řekl panu Winklovi, že je opravdu kurážný chlapík, a vybídl ho, aby vstal – což pan Winkle, který si už chvíličku střechou klobouku kajícně drbal nos, také učinil; pan Pickwick ho pleskl několikrát po zádech a potom si srdečně potřásl rukou s Perkerem, který se ze strachu, aby nezůstal s blahopřejnými zdvořilostmi při té příležitosti za ostatními, pozdravil s nevěstou i s hezkou služebnou vskutku od srdce a s chutí a potom pomačkal panu Winklovi ruku v sevření tak vřelém, jak dokázal, a zakončil projevy radosti tím, že si vzal tak velký šňupec, po jakém by bylo půl tuctu mužů s přirozeně vyvinutým nosem kýchalo až do smrti.

„Ale, ale, děvenko drahá,“ pravil pan Pickwick, „jak se to všechno zběhlo? Pojdte, posaďte se a povězte mi všechno. Vypadá krásně, Perkere, nezdá se vám?“ dodal pan Pickwick a prohlížel si Arabellin obličej s výrazem tak pyšným a nadšeným, jako by to byla vlastní dcera.

„Rozkošně, můj vzácný pane,“ odpověděl mužiček. „Kdybych už nebyl ženatý, tak bych měl chuť vám závidět, vy šibale!“ S těmi slovy dal malý advokát panu Winklovi do prsou štulec, což mu novomanžel oplatil; potom se oba velmi hlasitě rozesmáli, ale ne tak hlučně jako pan Samuel Weller, který právě ulevil svým citům tím, že ve skrytu za dveřmi skříně políbil hezkou služebnou.

„Opravdu nikdy vám nemohu být dost vděčná, Same,“ řekla Arabella s nejsladším úsměvem, jaký si lze představit. „Nikdy nezapomenu na vaše platné služby v zahradě v Cliftonu.“

„Ale vo tom přeci ani nemluvte, jemnospaninko,“ odpověděl Sam. „Dyť to sem jenom pomáhal přírodě, jemnospaninko, jak povídal ten felčar tý paní, dyž jejímu klukovi pustil žílou, až mu vykrvácel v rukou.“

„Márinko, děvče milé, posaďte se,“ pravil pan Pickwick, aby ukončil tyto vzájemné poklony. – „No tak, jak dlouho jste svoji, co?“

Arabella se stydlivě podívala na svého pána a vládce, který odpovídal: „Teprve tři dni.“

„Teprve tři dny? Jak to?“ podivil se pan Pickwick. „Nu, a co-pak jste dělali ty tři měsíce?“

„Hm, to je pravda!“ vmísil se do řeči Perker. „Mluvte! Vysvětlete ty průtahy. Jak vidíte, pan Pickwick se diví jen tomu, že se to nestalo už před několika měsíci.“

„Nu, věc je ta,“ odpověděl pan Winkle a hleděl přitom na uzardělou novomanželku, „že jsem dlouho nemohl přemluvit Bellu, aby se mnou utekla. A když jsem ji konečně přemluvil, trvalo zase dlouho, než se nám podařilo najít vhodnou příležitost. Taky Márinka musela dát měsíční výpověď, než mohla odejít ze služby v sousedním domě, a bez její pomoci bychom to vůbec nebyli mohli provést.“

„Namouvěru,“ zvolal pan Pickwick, který si zatím už zase nasadil brýle a díval se z Arabelly na Winkla a z Winkla na Arabellu s výrazem takové přemíry blaha, kolik ho dovede vlít do lidské tváře jen vřelé srdce a laskavost, „namouvěru! Zdá se, že jste si počínali velice soustavně. A ví už o tom všem váš bratr, má drahá?“

„Ach ne, neví,“ odpověděla Arabella a zbledla. „Drahý pane Pickwicku, bratr se to smí dovědět jen od vás – jedině z vašich úst. Je tak prudký, tak předpojatý a tolik se namáhal – ve prospěch svého přítele pana Sawyera,“ dodala Arabella a sklopila oči, „že se strašlivě bojím, jaké to bude mít následky.“

„Ovšemže,“ řekl Perker vážně. „Musíte se té věci ujmout a pomoci jim, můj vzácný pane. I když ti mladí muži nedají na nikoho jiného, vaše slovo u nich jistě něco zmůže. Musíte zabránit, aby z toho nebyla nějaká mela, můj vzácný pane. Je to horká krev, horká krev!“ A mužíček si vzal šňupek jako na výstrahu a pokýval starostlivě hlavou.

„Zapomínáte, má zlatá,“ pravil pan Pickwick vlídně, „zapomínáte, že jsem vězeň.“

„Ale kde, nezapomínám, drahý pane,“ odpověděla Arabella. „Nikdy jsem na to nezapomněla. Nikdy jsem nepřestala myslet na ty velké útrapy, které v tomhle strašlivém prostředí jistě za-koušíte. Ale doufala jsem, že vás snad ohled na naše štěstí přiměje k tomu, co nejste ochoten udělat kvůli sobě samému. Bude-te-li vy první, od koho se to bratr doví, jsem přesvědčena, že se

zase udobříme. Je to můj jediný příbuzný na světě, pane Pickwicku, a nepřimluvíte-li se za mě vy, pak se bojím, že ztratím i jeho. Víím, že jsem se zachovala nesprávně, velice nesprávně.“ Tu si ubohá Arabella zakryla tvář kapesníčkem a hořce se rozplakala.

Tyto slzy působily sice na páně Pickwickovo cítění velmi silně, ale když si paní Winklová osušila oči a začala nejsladšími odstíny svého velmi líbezného hlasu prosit a žadonit, zneklidněl nad všechno pomýšlení a byl zřejmě na vahách, co počít, jak bylo zjevno z všelijakých nepokojných pohybů, jimiž si střídavě čistil skla brýlí, mnul nos, podrbával hlavu a poškrábával kalhoty nebo kamašky.

Pan Perker (k němuž, jak se ukázalo, mladí novomanželé zajeli hned ráno) využil těchto známek nerozhodnosti a s právnickou obratností a bystrostí upozornil na to, že ani pan Winkle starší dosud neví o významném kroku, jímž jeho syn postoupil na žebříku života na vyšší příčel; vyhlídky řečeného syna do budoucnosti závisejí úplně na tom, aby k němu řečený pan Winkle starší cítil i nadále touž neztenčenou náklonnost i lásku jako dosud, které by však velmi pravděpodobně necítil, kdyby se mu tato velevýznamná událost dlouho zatajovala; že by pan Pickwick, pojedle-li už do Bristolu, aby promluvil s panem Allenem, měl snad v téže věci zajet také do Birminghamu a promluvit s panem Winklem starším; a konečně, že pan Winkle starší má dobré důvody i právo, aby pana Pickwicka považoval do jisté míry za ochránce a rádce svého syna, a proto se na pana Pickwicka patří, ba jeho postavení ho k tomu přímo zavazuje, aby řečeného Winkla staršího osobně a ústně obeznámil se všemi okolnostmi případu i s tím, jakou měl na celé věci sám účast.

Právě když rozklady a domluvy dospěly až sem, přišli jako na zavolanou také pan Tupman a pan Snodgrass, a protože bylo zapotřebí vysvětlit jim všechno, co se stalo, od a až do zet i se všemi důvody pro a proti, opakovalo se všechno domlouvání zase znovu a potom se kdekdo snažil prosadit kdejaký důvod a dodat mu pádnosti svým vlastním dokazováním, aniž přitom hleděl vůbec na čas. A když nakonec panu Pickwickovi, umluvenému a zvikanému ve všech rozhodnutích, hrozilo nebezpečí, že z toho všeho dokazování a domlouvání přijde o rozum, sevřel Arabellu do náruče a prohlásil, že je velmi roztomilé stvořeníčko a že sice neví, jak to přijde, ale zamiloval si ji hned od první

chvíle; a dodal, že by nikdy nepřenesl přes srdce, aby se stavěl do cesty šťastné budoucnosti mladých lidí, a proto ať si s ním tedy dělají, co se jim líbí.

Prvním činem pana Wellera, když slyšel tento svolný ústup, bylo, že poslal Joba Trottera k věhlasnému panu Pellovi se zmocněním, aby poslovi vydal úředně platný propouštěcí list, zanechaný jeho moudrým rodičem velmi prozíravě v úschově u tohoto učeného pána pro případ, aby byl po ruce, kdykoli by toho dokumentu bylo snad naléhavě zapotřebí; dalším jeho činem pak bylo, že použil všech peněz, které měl v hotovosti u sebe, na nákup čtyř štěňat lahodného porteru, který pak osobně čepoval na hřišti každému, kdo měl chuť se napít; a když piva nebylo, vyřvával v různých částech budovy slávu tak dlouho, až ochraptěl, a potom se zase klidně poddal obvyklému vyrovnánímu a filozofickému rozpoložení.

Ve tři hodiny odpoledne se pan Pickwick naposledy rozhlédl po svém pokojíku, a jak to jen šlo, razil si cestu zástupem dlužníků, kteří se kolem něho tlačili a dychtivě se k němu prodírali, aby mu mohli podat ruku, až došel ke schůdkům u vrátnice. Tam se otočil, aby se ještě pohledem rozloučil, a když se tak díval, zrak se mu rozzářil. V celém tom davu bledých a vychrtlých tváří nespatrił ani jedinou, která by nebyla alespoň o poznání šťastnější soucitěm a dobročinností, jež jim tady projevil.

„Perkere,“ pravil pan Pickwick a pokynul jednomu mladému muži, aby k němu přistoupil, „to je pan Jingle, o kterém jsem už s vámi mluvil.“

„Velmi dobře, můj vzácný pane,“ odpověděl Perker a zahleděl se ostře na Jingla. „Zítřka mě zase uvidíte, mladý muži. Doufám, že budete nadosmrť s hlubokou vděčností vzpomínat na to, co vám zítra oznámím, pane.“

Jingle se uctivě uklonil, chvěl se jako osika, když se chopil ruky, kterou mu pan Pickwick podával, a odešel.

„Joba znáte, myslím?“ pravil pan Pickwick, aby toho pána představil.

„Znám, darebu, znám,“ odpověděl Perker dobromyslně. „Starejte se o přítele a zítra v jednu buďte po ruce. Rozumíte? Tak, a je tu ještě něco jiného?“

„Už nic,“ pravil pan Pickwick. „Odevzdal jsi, Same, ten balíček, který jsem ti dal pro tvého starého bytného?“

„Vodevzdal, milospane,“ odpověděl Sam. „Spustil ukrutnej pláč, milospane, a povídal, že sou moc šlechtetnej a pozornej, a jenom by si prej přál, aby mu mohli navočkovat rychlý suchotě, protože ten jeho starej přítel, co tady tak dlouho žil, je nebožtík a von už nikdá jinýho nenajde.“

„Chudák, chudák!“ pravil pan Pickwick. „Bůh vám všem žehnej, přátelé!“

Když pan Pickwick pronesl tato slova na rozloučenou, pustil se dav do hlasitého pozdravného volání. Mnozí z nich se tlačili kupředu, aby mu ještě jednou stiskli ruku, když se zavěsil do Perkera a chvatným krokem zamířil z vězení, v tu chvíli daleko smutnější a zádumčivější, než když tam před časem vkročil. Ach běda, kolik zarmoucených a nešťastných lidských tvorů tam zanechává!

Věru šťastný to byl večer, alespoň pro jednu společnost U Jiřího se supem; a lehká i radostná byla dvě srdce, která nazítří ráno opustila jeho pohostinný krov. Byla to srdce pana Pickwicka a Sama Wellera, z nichž první se s velkým spěchem usadil v pohodlném poštovním kočáře s malým sedátkem vzadu, kam se velmi mrštně vyšvihl druhý.

„Milospane,“ zavolal Sam Weller na pána.

„Co je, Same,“ odpověděl pan Pickwick a vystrčil hlavu z okénka.

„Škoda, milospane, že ty koně nebyli aspoň tři měsíce nebo ještě dýl ve Fleetu.“

„Proč to, Same?“ zeptal se pan Pickwick.

„Proč, milospane?“ zvolal pan Weller a zamnul si ruce. „Dy-by tam byli bejvali, jak by teďka uháněli!“

KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ OSMÁ

Vypravuje, jak se pan Pickwick s pomocí Samuela Wellera snažil obměkčit srdce pana Benjamína Allena a usmířit hněv pana Roberta Sawyera

Pan Ben Allen a pan Bob Sawyer seděli spolu v malé ordinaci za krámem a rozbírali telecí sekanou a vyhlídky do budoucnosti, když se hovor nikterak nepřírozeně stočil na praxi, kterou si jmenovaný již Bob zavedl, a na to, jaké má tou dobou vyhlídky, že z počestného povolání, jemuž zasvětil život, získá slušné a nezávislé živobytí.

„– a ty, myslím,“ poznamenal pan Bob Sawyer, sleduje nit hovoru dále, „a ty, myslím, nevypadají zrovna slibně, Bene.“

„Co nevypadá zrovna slibně?“ zeptal se pan Ben Allen a zbystřil si zároveň chápavost douškem piva. „Co nevypadá slibně?“

„No, ty vyhlídky,“ odpověděl pan Bob Sawyer.

„Aha, zapomněl jsem,“ řekl pan Ben Allen. „Pivo mi připomnělo, že jsem zapomněl, Bobe – ano, opravdu nevypadají slibně.“

„Nestačím se divit, jak si mě oblíbili chudí lidé,“ pravil pan Bob Sawyer přemítavě. „Burcuji mě v každou noční hodinu; hltaří léky v takových množstvích, že bych to nikdy nebyl pokládal za možné; nalepují si náplasti a přikládají si pijavky s vytrvalostí hodnou lepší věci; a přírůstky v jejich rodinách se množí, že z toho jde až hrůza. Šest takových sázek do lutrie, všechny na jeden den, Bene, a všechny abych tahal já!“

„Ale to je přece lichotivé, ne?“ řekl pan Ben Allen a nastavil talíř pro další kus sekané.

„Chm, velice!“ odpověděl Bob. „Jenže ne tolik, jako by byla důvěra takových pacientů, kteří mají nějaký ten šilink nazbyt. Tuhle mou živnost jedinečně vystihl ten inzerát, Bene. Je to praxe, velice rozsáhlá praxe – a to je taky všechno.“

„Bobe,“ řekl pan Ben Allen, odložil příbor a zahleděl se upřeně příteli do tváře, „Bobe, já ti povím co.“

„Co tedy?“ zeptal se pan Bob Sawyer.

„Musíš získat Arabelliných tisíc liber, a to s nejmenšími možnými průtahy.“

„Tříprocentní záručné státní dluhopisy, zapsané dnes na její jméno v knize nebo v knihách guvernéra a akciové společnosti Anglické banky,“ dodal Bob Sawyer právnickou mluvou.

„Přesně tak,“ přikývl Ben. „Dostane je, až bude plnoletá nebo až se vdá. Do plnoletosti jí chybí ještě rok, a kdyby sis dodal odvahy, nepotřebovala by ani měsíc, aby byla vdaná.“

„Je to strašně roztomilá a krásná dívka,“ řekl v odpověď pan Robert Sawyer, „a pokud vím, Bene, má jen jedinou chybu. Naneštěstí je ta jediná chyba náhodou právě nedostatek vkusu. Nelíbím se jí.“

„Můj názor je, že vlastně dobře neví, co se jí líbí,“ řekl pan Ben Allen opovržlivě.

„Možná že ne,“ připustil pan Bob Sawyer. „Ale můj názor je, že ví dobře, co se jí *nelíbí*, a to je důležitější.“

„Rád bych věděl,“ řekl pan Ben Allen a mluvil se zaťatými zuby spíš jako divošský válečník, který se živí syrovým vličím masem, jež rve pouhými prsty, než mírumilovný slušný mladík, který jí nožem a vidličkou telecí sekanou, „rád bych věděl, jestli si nějaký ničema opravdu zahrával s jejím srdcem a zkoušel získat její náklonnost. Myslím, Bobe, že bych ho zavraždil.“

„Kdybych na něho přišel já, tak bych mu prohnal kulku hlavou,“ řekl pan Sawyer mezi pitím, když přerušil dlouhý doušek piva a zlobně vyhlédl přes okraj rodného plecháče. „A kdyby ta kulka nepomohla, tak bych mu ji potom vyndal a sprovodil bych ho ze světa tak.“

Pan Benjamín Allen hleděl delší chvíli nepřítomně a potichu na přítele a potom řekl: „Tys jí ještě nikdy přímo nenabídl manželství, Bobe?“

„Ne. Protože jsem věděl, že by to nemělo smysl,“ odpověděl pan Robert Sawyer.

„Tak to tedy uděláš, dřív než budeš o čtyřiadvacet hodin starší,“ opáčil Ben se strašlivým klidem. „Vezme si tě, nebo se musím dovědět důvod, proč nechce. Uplatním vůči ní svou autoritu.“

„No,“ řekl pan Bob Sawyer, „uvidíme.“

„To tedy uvidíme, příteli!“ odpověděl pan Ben Allen zuřivě. Na kratičkou chvíli se odmlčel a potom dodal hlasem, který se mu pohnutím lámal: „Miloval jsi ji už od malička, příteli. Miloval jsi ji, když jsme ještě jako kluci chodili spolu do školy, a už tehdy byla svěhlavá a zhrdala tvými mladými city. Pamatuješ se, jaks ji jednou se vši vroucností dětské lásky nutil, aby si vzala dvě zázvorky a sladké padavče, pěkně zabalené v kornoutě, stočeném z listu z písanky?“

„Pamatuju,“ odpověděl Bob Sawyer.

„A pohrdla tím, nemám pravdu?“ řekl Ben Allen.

„Pohrdla,“ odpověděl pan Bob. „Řekla mi, že jsem měl kornout v kapse manšestrových kalhot tak dlouho, že to sláďe je celé teplé, a to se jí hnusí.“

„Pamatuju se,“ řekl pan Allen chmurně. „Potom jsme to snědli sami, kousali jsme z něho jednou ten, jednou ten.“

Bob Sawyer se zasmušile zamračil na znamení, že se na podrobnost právě uvedenou pamatuje, a oba přátelé na chvíli zmlkli a pohroužili se každý do vlastních myšlenek.

Zatímco si pan Bob Sawyer a pan Benjamín Allen takto vyměňovali názory – a hoch v šedivé livreji se divil, proč jim dnes oběd tak dlouho trvá, a co chvíli vrhal úzkostlivý pohled na zasklené dveře, neboť mu nitro jítřily obavy, jak velký asi bude kus telecí sekané, který nakonec zbude k ukojení jeho vlastních tužeb – kolébala se rozvážně bristolskými ulicemi soukromá berlínka, natřená smutně tmavozelenou barvou, tažená poněkud podsaditým hnědákem a řízená mužem nevrlé tváře, jehož oblečení od pasu dolů bylo čeledínské, kdežto kabát měl kočovský. Takové zjevy jsou běžné u většiny vozidel vydržovaných a vlastněných starými dámami, zvyklými šetřit; a v tom povoze seděla stará paní, jeho majitelka a uživatelka.

„Martine!“ zvolala stará dáma z předního okénka na nevrlého muže.

„No?“ broukl nevrlý muž a nedbale staré paní zasalutoval.

„K panu Sawyerovi,“ řekla stará dáma.

„Dyť tam jedu,“ zabručel nevrlý muž.

Stará dáma přikývla na znamení spokojenosti, do níž tento důkaz mrzoutova jasnovidectví ukolébál její city; a když nevrlý muž řízným švihnutím pobídl podsaditého hnědáka, dojeli konečně všichni vespolek ke krámu pana Boba Sawyera.

„Martine!“ řekla stará paní, když se berlínka zastavila u dveří pana Boba Sawyera, dříve Nockemorfa.

„No?“ ohlédl se Martin.

„Řekni tomu chlapci, aby šel sem a zůstal u koně.“

„Zůstanu si u koně sám,“ odpověděl Martin a položil bič na střechu kočárku.

„To nejde, to nedovolím ani za nic,“ prohlásila stará dáma, „na tvém svědectví moc záleží, musím tě proto vzít s sebou dovnitř. Celou dobu, co se bude hovořit, se ode mě nesmíš ani hnout. Slyšíš?“

„Slyším,“ prisvědčil Martin.

„Tak na co čekáš?“

„Na nic,“ odpověděl Martin. Po těch slovech slezl nevrlý muž beze spěchu z kola, na němž stál na špičce pravé nohy, a když zavolal hocha v šedé livreji, otevřel dvířka kočárku, sklopil stupátko, sáhl dovnitř rukou, obalenou koženou prací rukavicí, a vytáhl odtamtud starou dámu stejně lhostejně a bez okolků, jako by to byla škatule na klobouky.

„Panenko skákává!“ zvolala stará dáma. „Když jsem teď tady, Martine, tak jsem tak rozčilená, že se celá třesu.“

Pan Martin si za rukou v tmavé kožené práci rukavici odkašlal, ale nijak neprojevil účast; a stará dáma, když si dodala odvahy, vycupkala po schůdcích ke krámu pana Boba Sawyera a pan Martin krácel za ní. Jakmile vstoupila stará dáma do krámu, přihnal se jako o překot pan Benjamín Allen i pan Bob Sawyer, který uklidil ostrý truňk i vodu a rozlil jakési odporně čpavé léky, aby zastřel zápach tabákového kouře, a oba překypovali radostí a láskyplností.

„Tetinko drahá!“ zvolal pan Ben Allen. „Jste opravdu úžasně roztomilá, že jste se na nás přijela podívat! Pan Sawyer, tetinko, můj přítel pan Bob Sawyer, o kterém jsem s vámi mluvil – však vy víte, tetinko.“ A tu pan Ben Allen, který v tu chvíli nebyl právě nejstřízlivější, dodal slova „stran Arabelly“ hlasem, který podle jeho mínění byl šepot, ale který bylo lze slyšet na sto honů, a to tak zřetelně, že se nikdo nemohl ubránit, aby ho neslyšel, i kdyby se byl ubránit chtěl.

„Drahý Benjamíne,“ řekla stará dáma, která jen velmi těžko mohla popadnout dech a třásla se od hlavy k patě, „nelekej se, můj drahý, ale myslím, že by bylo líp, kdybych si napřed krátce promluvila o samotě s panem Sawyerem. Jen okamžiček.“

„Bobe,“ zeptal se pan Allen, „nevzal bys tetinku do ordinace?“

„Zajisté,“ odpověděl Bob tónem po pravdě velmi stavovským. „Račte prosím, ctěná madam. Nemáte se čeho bát, madam. Však vás už dáme do pořádku, ani se nenadějete, vůbec o tom nepochybuju, madam. Račte, prosím, ctěná madam. Nuže, prosím?“ S těmi slovy usadil pan Bob Sawyer starou dámu na židli, zavřel dveře, přitáhl si jinou židli blízko k ní a čekal na podrobné líčení příznaků nějaké nemoci, od níž si sliboval, že pro něho bude v budoucnu znamenat dlouhodobý zdroj příjmů a výhod.

První čin staré dámy byl, že mnohokrát potřásla hlavou a dala se do pláče.

„Nervy,“ prohlásil Bob Sawyer bohorovně. „Třikrát denně kafrový sirup do vody a na noc prášek pro uklidnění.“

„Nevím, jak bych začala, pane Sawyere,“ řekla stará dáma. „Je to tak hrozně bolestné a tísnivé.“

„Nemusíte ani začínat, madam,“ odpověděl pan Bob Sawyer. „Vím už napřed všechno, co byste řekla. Je to hlava.“

„Hrozně by mě rmoutilo, kdybych si měla myslet, že to je srdce,“ řekla stará dáma se slabým povzdechem.

„Ani zdání, madam, o takovém nebezpečí není ani řeč,“ odpověděl Bob Sawyer. „Hlavní podíl na tom má žaludek.“

„Pane Sawyere!“ zvolala stará dáma polekaně.

„O tom nelze vůbec pochybovat, madam,“ odpověděl Bob a zatvářil se jako moudrost sama. „Včas podaný lék, drahá madam, by byl všemu zabránil.“

„Pane Sawyere,“ řekla stará dáma rozčileněji než dosud, „vaše chování je buď velká opovážlivost k člověku v mém postavení, pane, nebo je to nedorozumění, které vyvěrá z toho, že nechápete účel mé návštěvy. Kdyby bylo bývalo v moci nějakého léku nebo nějakého prozíravého opatření, kterého bych byla mohla použít, abych zabránila tomu, co se stalo, jistě bych to byla udělala. Bude líp, když si raději promluvíím hned se synovcem,“ řekla stará dáma, zatočila hněvivě pompadurkou a mezi řečí rázně vstala.

„Sečkejte chvíli, madam,“ vyzval ji Bob Sawyer, „obávám se, že jsem vám neporozuměl. O co vlastně jde, madam?“

„O mou neteř, pane Sawyere,“ řekla stará dáma, „sestru vašeho přítele.“

„Ano, madam,“ vyhrkl Bob, neboť netrpělivostí jen hořel, protože stará paní, i když byla silně rozčilená, mluvila s krajně trýznivou pomalostí, jak to už staré dámy mívají často ve zvyku. „Ano, madam.“

„Odešla z mého domu, pane Sawyere, jsou tomu tři dni, pod záminkou, že jde navštívit mou sestru, jinou svou tetu, která má velký penzionát zrovna kousíček za třetím milníkem, tam, co je ten obrovský čilimník a dubová vrata,“ řekla stará dáma a odmlčela se, aby si osušila oči.

„Hu, čert vzal čilimník, madam!“ zvolal Bob, který v horlivosti zapomněl na stavovskou důstojnost. „Vyprávějte trochu rychleji, madam, přidejte trochu páry, prosím vás!“

„Dnes ráno, pane,“ řekla stará dáma zvolna, „dnes ráno, pane Sawyere –“

„Se vrátila, že?“ dodal Bob velmi dychtivě. „Vrátila se, madam?“

„Ne, nevrátila se, napsala,“ odpověděla stará dáma.

„A co píše?“ zeptal se Bob dychtivě.

„Píše, pane Sawyere,“ odpověděla stará paní, – „a na to bych právě ráda, abyste Benjamína připravil, velice šetrně a pomalu; píše tedy, že je – mám to psaní tady v kapse, pane Sawyere, ale brejle mám v kočáře a jen bych vám ukrádala čas, kdybych se pokoušela najít vám ten odstavec bez nich; nu, zkrátka a dobře píše, pane Sawyere, že je vdaná.“

„Cože!“ řekl nebo spíše vykřikl pan Bob Sawyer.

„Vdaná,“ opakovala stará dáma.

Pan Bob Sawyer nečekal, co ještě uslyší, ale vyrazil z ordinace do krámu a zařval jako tur: „Bene, kamaráde, vzala roha!“

Jakmile pan Ben Allen, který zatím za pultem podřimoval s hlavou svěšenou asi na půl stopy pod kolena, zaslechl tuto strašlivou zvěst, vystřelil jako šípka, vrhl se na pana Martina, popadl toho mlčenlivého služebníka za nákrčník a jevil sto chutí na místě ho uškrtit. S pohotovostí, kterou tak často plodí zoufalství, začal ihned tento úmysl provádět s velkou vervou a lékařskou dovedností.

Pan Martin, který nenadělal mnoho řečí a měl jen nepatrný dar výmluvnosti a přesvědčivosti, se podrobil tomuto zákroku na několik vteřin s tváří, jež měla velmi klidný a příjemný výraz; ale když poznal, že útok nebezpečně rychle spěje k účinku, který by mu pro všechny budoucí časy znemožnil požadovat jakoukoli mzdu, zaopatření nebo cokoli jiného, zahuhňal nesouvisle jakousi námitku a srazil pana Benjamína Allena k zemi; poněvadž tento pán měl ruce zamotané do jeho nákrčníku, neměl na vybranou a musel padnout na podlahu s ním. Tam se oba váleli a rvali, když vtom se otevřely dveře krámu a společnost rozmnožil příchod dvou nejméně očekávaných hostů, totiž pana Pickwicka a pana Samuela Wellera.

To, co pan Weller spatřil, vyvolalo v jeho mysli v první chvíli dojem, že si firma Sawyer dříve Nockemorf pana Martina zjednala, aby užíval nějaký silný lék a přivodil si tak k pokusným účelům záchvaty nebo aby občas spolkl nějaký jed, aby se na něm mohla vyzkoušet účinnost nějakého nového protijedu, nebo aby zkrátka dělal to nebo ono k povznesení slavné vědy lékařské a k ukojení badatelského zápalu, který rozněcuje ducha i srdce jejich dvou služebníků. Proto si také Sam netroufal nijak zasáhnout, stál tiše jako pěna a přihlížel, jako by se silně zajímal o výsledek pokusu, který dosud trvá – ale ne tak pan Pickwick,

jenž osvědčil obvyklou rozhodnost, vrhl se na užaslé rváče a hlasitě vyzýval diváky, aby zakročili.

To zburcovalo pana Boba Sawyera, kterého přítelovo běsnění až dosud úplně ochromovalo. S pomocí tohoto pána postavil pan Pickwick Bena Allena na nohy. Pan Martin, když poznal, že zůstal na podlaze sám, vstal a rozhlížel se.

„Pane Allene,“ pravil pan Pickwick, „co se děje, prosím?“

„Co na tom, pane!“ odpověděl pan Allen s pohrdavým vzdorem.

„Co se děje?“ ptal se pan Pickwick a podíval se na Boba Sawyera. „Není zdrav?“

Dříve než mohl Bob odpovědět, chopil se pan Ben Allen páně Pickwickovy ruky a truchlivým tónem zamumlal: „Má sestra, drahý pane, má sestra...“

„Á, to je tedy všechno?“ zvolal pan Pickwick. „S toutle věcí se, doufám, vypořádáme lehce. Vaše sestra je v bezpečí a zdráva a přišel jsem, milý pane, abych –“

„Moc lituju, esli snad dělám něco, co ruší todle strašně roztomilý rokování, jak povídal pan král, dyž rozpustil parlament,“ vmísil se do řeči pan Weller, který předtím nahlížel sklem dveří do ordinace, „ale tady vedle, milospáne, je ještě jinej ekšperiment. Leží tam na koberci nějaká ouctyhodná stará paní a čeká buď na secírování, nebo na kalvinizování, nebo na nějakou tu jinou učenou vymoženost, kerou se křísej lidi.“

„Dočista jsem zapomněl,“ zvolal pan Allen. „Tetinka!“

„Božítku,“ pravil pan Pickwick. „Ubohá paní! Jemně! Same, jemně!“

„Divný místo pro člena rodiny,“ poznamenal Sam Weller, zatímco zdvíhal tetu na židli. „A teďka, ty pulče žabikušská, ponese to čpavý čuchání!“

Tato výzva platila hochovi v šedé livreji, který odevzdal kočárek do opatrování strážníkovi a vrátil se dovnitř, aby se podíval, nač a proč tolik hluku. Hochovi v šedém, panu Bobu Sawyerovi a panu Benjamínu Allenovi (který se nyní velmi láskyplně snažil, aby tetu vzkřísil, když ji předtím vyděsil, až omdlela) se konečně rukou společnou a nerozdílnou podařilo přivést starou dámu k vědomí; potom se pan Ben Allen obrátil se zmateným výrazem k panu Pickwickovi a zeptal se ho, co to vlastně právě chtěl říct, když ho ten poplach tak nečekaně přerušil.

„Domnívám se, že tu jsme všichni přátelé?“ pravil pan Pickwick, když si odkašlal, a zahleděl se na málomluvného muže s nevrlou tváří, který jezdil s berlinkou a podsaditým hnědákem.

To připomnělo panu Bobu Sawyerovi, že vyžle v šedém přihlíží s očima vypoulenýma a ušima nastraženýma; pan Bob Sawyer tedy zdvihl lékárnického eléva za límec u kabátu, vynesl ho ze dveří, pustil ho tam na zem a potom ujistil pana Pickwicka, že už může bez obalu mluvit.

„Vaše sestra, milý pane,“ pravil pan Pickwick, když se obrátil k Benjamínu Allenovi, „je v Londýně, zdravá a šťastná.“

„Na jejím štěstí mi vůbec nezáleží, pane,“ řekl pan Benjamín Allen a mávl rukou.

„Ale mně velmi záleží na jejím manželovi, pane,“ prohlásil Bob Sawyer. „Bude mi na něm záležet, pane, až ho budu mít na dvanáct kroků od sebe, pane, a dám si na něm věru záležet – na tom bezectném padouchovi!“ Až sem to znělo jako velmi slavnostní, a k tomu i honosná vyhrůžka, ale pan Bob Sawyer její dojem značně zeslabil tím, že ji doprovodil rozličnými všeobecnými poznámkami o rozbíjení hlav a vyloupání očí, což znělo poměrně uboze.

„Zadržte, pane,“ pravil pan Pickwick, „než zahrnete těmito urážkami pána, o kterého jde. Uvažte nepředpojatě rozsah jeho viny a především nezapomínejte, že je to můj přítel.“

„Jakže?“ řekl pan Bob Sawyer.

„Jeho jméno!“ zvolal Ben Allen. „Jeho jméno!“

„Pan Nathaniel Winkle,“ odpověděl pan Pickwick.

Pan Benjamín Allen dupl s rozvahou na své brýle, rozdrtil je podpatkem, a když posbíral zlomky a rozdělil je do tří různých kapes, založil si ruce na prsou, zahryzl se do rtu a probodával vlídnou tvář pana Pickwicka hrozivým pohledem.

„Jste to tedy vy, pane, kdo ten sňatek podněcoval a pomáhal uskutečnit?“ zeptal se konečně pan Benjamín Allen.

„A je to sluha tady toho pána, myslím,“ vmísila se do řeči stará dáma, „kdo slídl kolem mého domu a pokoušel se zlákat služebnictvo, aby kulo pikle proti své paní. Martine!“

„No?“ utrousil nevrlý muž a přistoupil blíže.

„Je tohle ten mladík, kterého jsi viděl v uličce a o kterém jsi mi dnes ráno povídal?“

Pan Martin, jak se již ukázalo, byl málomluvný člověk; po-
díval se na Sama Wellera, kývl hlavou a zabručel: „To je von!“

Pan Weller, který nebyl nikdy pyšný, se usmál přívětivě jako známý, když se jeho oči setkaly s pohledem nevrlého čeledína, a zdvořilými slovy přiznal, že „ho zná už vod dřívějc“.

„A toho věrného tvora,“ zvolal pan Benjamín Allen, „bych byl málem uškrtlil! Jak jste se mohl opovážit, pane Pickwicku, a dovolit, aby ten váš chlap pomáhal při únosu mé sestry? Žádám, abyste tu věc vysvětlil, pane!“

„Vysvětlíte to, pane!“ křikl Bob Sawyer divoce.

„To je spiknutí,“ řekl Ben Allen.

„Záludný úskok,“ dodal pan Bob Sawyer.

„Hanebný podvod,“ přisadila si stará dáma.

„Pustej podfuk,“ prohodil Martin.

„Prosím vás, vyslechněte mě,“ naléhal pan Pickwick, když pan Ben Allen klesl na židli, na níž se pacientům pouštělo žilou, a uchýlil se ke kapesníku. „Neprokázal jsem v té věci žádnou pomoc kromě toho, že jsem při jedné schůzce obou mladých lidí, které jsem stejně nemohl zabránit, sám osobně byl, neboť jsem se domníval, že ji moje přítomnost zbaví jakéhokoli, třeba sebeslabšího zdání nepřístojnosti, které by na ní jinak mohlo ulpět; to je celá účast, jakou jsem na té věci měl. A neměl jsem ani potuchy, že se na brzký sňatek i jen pomýšlí. Ačkoli, vězte,“ zarazil se pan Pickwick a spěšně dodal, „neříkám, že bych tomu byl zabránil, i kdybych byl věděl, že na ten sňatek pomýšlejí.“

„Slyšíte to všichni, slyšíte to?“ řekl pan Benjamín Allen.

„Doufám, že to slyší,“ pravil pan Pickwick vlídně a rozhlédl se. „A doufám, pane,“ dodal a při řeči mu stoupala krev do tváře, „že uslyší také tohle. Podle toho, co jsem se dověděl, mohu směle tvrdit, pane, že jste neměl ani nejmenší právo usilovat, abyste sestře vnutil jistou náklonnost, jak jste činil, a že jste se měl raději snažit, abyste jí laskavostí a shovívavostí nahradil jiné blízké příbuzné, které nezná už od nejútlejšího dětství. A pokud jde o mého mladého přítele, prosím, abych směl dodat, že po všech stránkách pozemských předností je přinejmenším na téže úrovni jako vy, nestojí-li mnohem výše; a dokud neuslyším, že se tato otázka probírá s patričním klidem a umírněností, vyprošuju si, aby se o té věci vůbec mluvilo.“

„A já bysem taky chtěl přisadit nějaký to slovo k tomu, co tady přednes ctihodnej pán, kerej právě domluvil,“ řekl pan Weller

a postoupil kupředu. „A je to todle: jedna přítomná vosoba se vo mně vyslovila jako vo chlapovi.“

„To nemá s tou věcí vůbec co dělat, Same,“ přerušil ho pan Pickwick. „Prosím tě, nech toho mluvení.“

„Dyť já vo tom taky neřeknu nic víc, milospane,“ odpověděl Sam, „než jen todle. Ten pán si možná myslí, že tady byla nějaká dřívější láska, ale nic takovýho nebylo, poněvadž ta mladá dáma hned na začátku týdle známosti řekla, že ho nemůže ani cejtít. Nikdo mu teda nevlez do zeli a bylo by to pro něj bejvalo na chlup stejný, dyby ta mladá dáma nebyla jaktěživo vo pana Winkla ani zavadila. To sem teda chtěl říct, milospane, a doufám, že sem teďka toho pána uklidnil.“

Po těchto útěšných slovech pana Wellera nastalo krátké mlčení. Potom vstal pan Ben Allen ze židle a prohlásil, že už nadosmrti nechce Arabellu vidět, kdežto pan Bob Sawyer přes Samovo lichotivé ujištění přísahal šťastnému ženichovi strašlivou pomstu.

Ale právě když napětí dostoupilo vrcholu a bylo nebezpečí, že se tam udrží, přispěla panu Pickwickovi vydatně na pomoc stará dáma, kterou zřejmě silně dojalo, jak se pan Pickwick postavil na stranu její neteře; odhodlala se proto utěšit pana Benjamína Allena několika úvahami, z nichž hlavní byly, že je celkem vzhledem snad dobře, že není hůř; že čím méně řečí, tím dřív se to zahojí, a na svou čest, ani si vlastně nemyslí, že by to koneckonců bylo tak hrozně zlé; co se stalo, odestát se nemůže, a co se nedá spravit, musí se strávit – a ještě jiná rozličná ubezpečování stejně důmyslného a povzbudivého rázu. Na to všechno pan Benjamín Allen odpověděl, že nechce projevit nevážnost k tetince ani k nikomu jinému z přítomných, ale kdyby jim to bylo jedno a dovolili mu, aby jednal podle své chuti, že si raději zvolí potěšení nenávidět sestru až do hrobu a ještě za hrob.

Když zopakoval toto rozhodnutí alespoň padesátkrát, stará dáma se konečně znenadání načepýřila a s výrazem uraženého majestátu si přála vědět, čeho se prý dopustila, aby se projevovala taková neúcta k jejímu stáří i postavení a aby se musela takhle dovolávat a doprošovat vlastního synovce, kterého pamatuje snad pětadvacet let, než byl vůbec na světě, a kterého znala osobně, ještě když neměl v pusince ani zoubek? A to nemluví ani o tom, že asistovala, když mu poprvé stříhali vlasy, ani o své účasti v četných jiných případech a za různých slavnostních i ne-

slavných okolností, dokud byl ještě malý špunt – což všechno bylo jistě dost důležité a významné, aby na tom mohla zakládat spravedlivý nárok na jeho lásku, poslušnost a vděk na věčné časy.

Zatímco dobrá paní mořila pana Bena Allena tímto peskováním, Bob Sawyer a pan Pickwick se za důvěrného rozhovoru uchýlili do zadní místnosti, kde bylo možno pozorovat pana Sawyera, jak si občas přihibbá z hrdla černé láhve, jejímž vlivem mu tvář ponenáhlu vlídní, ba dokonce nabývá jaksi bodře radostného výrazu. Nakonec pak vyšel s láhví v ruce z ordinace, vyslovil hluboké politování nad tím, že si počínal tak bláhově, a navrhl přípitek na zdraví a štěstí manželů Winklových, neboť jim jejich blaho nejen ani v nejmenším nezávidí, ale bude i první, kdo jim k němu bude blahopřát. Když to uslyšel Ben Allen, vyskočil prudce ze židle, popadl černou láhev a připil jim tak od srdce, že v obličejí zčernal skoro jako láhev sama, protože truňk měl víc než říz. Potom láhev kolovala, až byla prázdná, a propuklo takové potřásání rukama a vyměňování poklon, že se i zatvrzelá tvář pana Martina uráčila usmát.

„A teď si,“ řekl Bob Sawyer a mnul si ruce, „uděláme veselý večer.“

„Je mi líto,“ pravil pan Pickwick, „ale musím se vrátit do hostince. V poslední době jsem odvykl námaze a cesta mě neobyčejně unavila.“

„Nepopijete s námi ani trochu čaje, pane Pickwicku?“ zeptala se stará dáma s neodolatelnou lůbezností.

„Děkuju, raději ne,“ odpověděl tázaný. Abychom řekli pravdu, hlavní pohnutkou, proč pan Pickwick chtěl odejít, byl obdiv staré dámy k němu, který očividně rostl. Vzpomněl si na paní Bardellovou a při každém pohledu staré dámy mu na čele vyrážel studený pot.

A protože nemohli pana Pickwicka ničím přimět k tomu, aby zůstal, přistoupili všichni hned na jeho návrh, aby ho pan Benjamin Allen provázel na jeho cestě k panu Winklovi staršímu, a dohodli se, že kočár má čekat před domem v devět hodin zítra ráno. Potom se pan Pickwick rozloučil a v doprovodu Samuela Wellera zamířil k Víchu. Stojí za zaznamenání, že pan Martin hrůzostrašně křivil obličej, když při loučení potřásl Samovi rukou, a že se usmál a zároveň zaklel; z těchto příznaků soudili ti, kdo zvláštnůstky tohoto pána nejlépe znali, že tím projevil velké

potěšení z páně Wellerovy společnosti a zároveň přání, aby měl čest stýkat se s ním i nadále.

„Mám vobjednat soukromej salónek, milospáne?“ zeptal se Sam, když došli k Vichu.

„Ani ne, Same,“ odpověděl pan Pickwick. „Když jsem se už naobědval v kavárně a půjdu stejně brzo spát, tak to skoro ani nestojí za to. Podívej se, kdo je v obchodním lokále, Same.“

Pan Weller se tedy šel podívat a hned se vrátil se zprávou, že tam sedí jen pán s jedním okem a popíjí s hostinským pomerančový punč z portského vína.

„Přisednu si k nim,“ pravil pan Pickwick.

„Ten jednovokej jim je divnej patron, milospáne,“ řekl pan Weller, když vedl pána do hostinské místnosti, „leje jim to do toho hostinskýho tak horký, milospáne, že ten už ani pořádně neví, esli stojí hlavou nahóru nebo dólu.“

Když pan Pickwick vešel, seděl člověk, jehož se Samova poznamka týkala, na odlehlém konci místnosti, kouřil z velkého čibuku a upíral své oko pozorně na kulatý obličej hostinského, starého muže bodrého vzezření, jemuž jednooký právě vypravoval něco úžasné podivného, jak dokazovaly rozličné nesouvislé výkřiky jako: „Ale jděte, tohle bych nebyl věřil! – Divnější věc jsem ještě jaktěživ neslyšel! – Nikdy by mě nebylo napadlo, že to je možné!“ i jiné projevy podivu, které se mu bezděky draly ze rtů, zatímco opětoval upřený pohled jednookého muže.

„Služebník, pane,“ řekl jednooký muž panu Pickwickovi.

„Pěkný večer, pane, že?“

„Skutečně velmi pěkný,“ odpověděl pan Pickwick, když číšník před něho stavěl karafinku brandy a džbánec vřelé vody.

Zatímco si pan Pickwick míchal brandy s vodou, jednooký se po něm chvílemi s vážným zájmem ohlížel a nakonec řekl:

„Myslím, že jsem vás už viděl.“

„Nepamatuju se na vás,“ odpověděl pan Pickwick.

„To vám rád věřím,“ řekl jednooký. „Neznal jste mě, ale já jsem znal dva vaše přátele, kteří bydleli U Páva v Eatanswillu, když tam byly ty volby.“

„Opravdu?“ zvolal pan Pickwick.

„Ano,“ odpověděl jednooký. „Vyprávěl jsem jim krátkou historku o jednom kolegovi, který se jmenoval Tom Smart. Možná, že jste o tom od nich slyšel.“

„Často,“ potvrdil pan Pickwick s úsměvem. „Byl to váš strýc myslím, že?“

„Ne, ne, jen přítel mého strýce,“ odpověděl jednooký.

„Ten váš strýc byl ale podivuhodný člověk,“ poznamenal hostinský a pokyvoval přitom hlavou.

„No, taky bych řekl. Myslím, že to můžu směle tvrdit,“ odpověděl jednooký muž. „Mohl bych vám o tomhle strýci vyprávět historku, panstvo, které byste se podivili.“

„Jistě?“ pravil pan Pickwick. „Tak tedy povídejte, to se rozumí!“

Jednooký obchodní cestující si nabral z hluboké mísy sběračkou sklenici punče a vypil ji, zabafal dlouze z čibuku, zavolal na Sama Wellera, který lelkoval u dveří, že nemusí odcházet, leda by se mu chtělo, protože ta historka není žádné tajemství, upřel oko na tvář hostinského a začal vyprávět příběh tak, jak jej podává příští kapitola.

KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ DEVÁTÁ

Obsahuje vyprávění o strýci obchodního cestujícího

„Můj strýc, panstvo,“ začal vyprávět obchodní cestující, „byl jeden z nejveselejších, nejroztomilejších a nejchytřejších chlapíků, jaké kdy svět spatřil. Přál bych vám, panstvo, abyste ho byli znali. Ale když si to rozvážím, tak bych vám vlastně ani nepřál, abyste ho byli znali, protože kdybyste ho byli znali, tak byste už touhle dobou všichni byli, jaký už je běh přírody, když ne zrovna nebožtíci, tedy alespoň tak blízko smrti, že byste už byli zvyklí zůstat doma a nevyhledávali společnost, a to by mě bylo připravilo o nevýslovné potěšení, že k vám můžu tuhle chvíli hovořit. Přál bych si, panstvo, aby mého strýce byli znali vaši rodiče. Byli by ho měli úžasně rádi, zvlášť vaše ctihodné matěře, to vím docela jistě. A jestli z mnoha skvělých vlastností, které krásily jeho povahu, některé dvě vynikaly nad všechny ostatní, pak bych řekl, že to bylo to, jak dovedl míchat punč a zpívat po večeri. Odpusťte mi, že se tolik zdržuju u těchhle sladkobolných vzpomínek na znamenité vloh y člověka dávno mrtvého, ale takového muže, jako byl nebožtík strýc, nepotkáte každý den v týdnu.“

Odjakživa jsem považoval za skvělou stránku strýcovy povahy to, panstvo, že byl důvěrným přítelem a druhem Toma Smarta od slavné firmy Bilson a Slum z Cateaton Street v londýnské City. Strýc pracoval ve službách firmy Tiggina a Welps, ale dlouhou dobu míval skorem stejnou túru jako Tom; a hned první večer, kdy se setkali, oblíbil si můj strýc Toma a Tom si zase oblíbil mého strýce. Neznali se ještě ani půlhodiny, a už se vsadili o nového klobouk, kdo namíchá lepší džbán punče a kdo ho rychleji vypije. Strýcovi přisoudili vítězství v tom namíchání, ale v pití ho Tom Smart o tři čtyři slzy porazil. Udělali si každý ještě jednu holbu, aby si mohli připít na zdraví, a od té doby to byli přátelé na život a na smrt. V těch věcech, panstvo, je osud, s kterým nic nezmůžeme.

Co do zevnějšku byl strýc kapku menší než prostřední postavy; byl taky o poznání objemnější v pase, než jak lidé jeho velikosti bývají, a obličej měl možná taky maličko brunátnější. To vám byla nejveselejší tvář, panstvo, jakou jste kdy viděli; něco jako Kašpárek, jenže s hezcím nosem i bradou; oči mu vždycky jenom hrály a jiskřily dobrou náladou; a úsměv – ne to obyčejné neslané nemastné a prkenné zubení jako dnes, ale takový opravdový, veselý, srdečný, dobromyslný úsměv – ten mu nikdy nemizel z tváře. Jednou vyletěl z kolesky a dopadl hlavou na kamenný milník. A ležel vám tam bez sebe jako dřevo a od hromádky šterku kolem milníku měl obličej rozedraný šrám na šrám, že by ho zkrátka, abych užil strýcova vlastního pádného přirovnání, nebyla poznala ani jeho vlastní matka, kdyby se byla mohla vrátit na svět. A věru, panstvo, když o tom tak přemýšlím, mám skorem jistotu, že by ho nebyla poznala, protože umřela, když strýci byly dva roky a sedm měsíců, a pokládám za velice pravděpodobné, že by strýcovy holinky byly tu dobrou duší jistě nemálo mátlý, i kdyby už nebylo těch drápanců od šterku, a to ani nemluvím o tom jeho veselém červeném obličejí. Ale ať tak nebo tak, tam tedy ležel; a slyšel jsem strýce mnohokrát vyprávět, že mu muž, který ho tam našel, potom řekl, že se usmíval jako měsíček, jako by byl z kolesky vyletěl jen tak pro špás; a když mu potom pustili žilou, tu se první chabé známky, že se mu vrací život, projevíly prý tím, že vyskočil v posteli, hlasitě se rozesmál, políbil ženu, která držela umyvadlo, a hned si poroučel skopovou kotletu s nakládánými ořechy. Za nakládané oře-

chy by byl dal duši, panstvo. Tvrdil, že se mu vždycky zdá, když se jedí bez láku, že dodávají pivu říz.

Na velkou túru jezdíval strýc vždycky před zimou a v tu dobu inkasoval pohledávky a sbíral objednávky na severu; cesta ho vedla z Londýna do Edinburghu, z Edinburghu do Glasgow, z Glasgow zase zpátky do Edinburghu a odtamtud pak šalupou rovnou do Londýna. Abyste rozuměli, panstvo, tu druhou návštěvu Edinburghu dělal jen pro vlastní zábavu. Vracíval se tam obvykle na týden, jen aby se podíval na staré přátele; a to víte, když s jedním snídal, s druhým v poledne posvačil, s třetím obědval a s dalším pozdě večeřel, tak si v takovém týdnu dal opravdu co proto. Nevím, panstvo, jestli někdo z vás už někdy spořádal opravdu podstatnou, pohostinnou skotskou snídani a pak si zašel na lehkou polední svačinku, při které se věrtel ústřic zapíjí tuctem nebo kolika láhvemi piva s nějakým tím panákem čisté whisky navrch. Jestli jste to někdy zkusili, pak budete jistě se mnou souhlasit, že člověk musí mít už hezky silnou náтуру, aby potom šel ještě obědvat a večeřet.

Ale, chválabohu, to všechno bylo pro mého strýce jako nic! Byl už tak ostrřílený, že to pro něho byla pouhá hračka. Slyšel jsem ho říkat, že by dovedl každý den odcházet z dundeeské hospody poslední a jít potom domů a ani nezavrát; a přece mají lidé v Dundee tak silnou náтуру a tak silný punč, panstvo, že byste jinde mezi oběma točnami silnější sotva našli. Slyšel jsem, jak jednou nějaký Glasgovan a jeden z Dundee pili o závod na jedno posezení celých patnáct hodin v jednom kuse. Oba se zalikli, pokud se to dalo zjistit, v jednom okamžiku, ale až na tuhle nepatrnou výjimku, panstvo, na ně to pití nemělo sebemenší znatelný vliv.

Jednou večer, čtyřia dvacet hodin předtím, než hodlal odplout do Londýna, večeřel strýc v rodině jednoho pradávného přítele, městského sudího Mac... a cosi čtyřslabičného k tomu, který bydlel na Starém Městě edinburském. Byla tam i soudcová žena a soudcovy tři dcery a soudcův dospělý syn a tři čtyři tlustí, pálení staří Skotové s huňatým obočím, které soudce sezval na počest mého strýce a aby přispěli k veselé náladě. Byla to skvělá večeře. Marinovaný losos, uzená treska, jehněčí líčka a skopová bachoříce – pověstné skotské jídlo, panstvo, o kterém strýc říkával, že mu vždycky připadá, když přijde na stůl, jako Amorčí žaludek –

a kromě toho ještě spousta všelijakých jiných jídel, jejichž jména jsem už zapomněl, ale přece dobrot, aby je pohledal. Dívčiny byly hezké a milé, soudcova žena jedno z nejlepších stvoření, jaké kdy spatřilo světlo světa, a strýc byl v opravdu znamenité náladě. A následek toho byl, že se celou tu dobu mladé dámy hihňaly a kuckaly, stará dáma se smála na celé kolo a soudce a ostatní staří kumpáni řičeli smíchy, až jim tváře hořely. Nevzpomínám si přesně, kolik sklenic grogu a punče každý mužský po večeři vypil, ale to vím, že kolem jedné po půlnoci soudcův dospělý syn pozbyl vědomí, právě když se pokoušel zpívat první sloku „Kde se pivo vaří“; a protože to byl už celou půlhoдинu předtím jediný člověk, kterého bylo vidět nad stolem, strýce napadlo, že je pomalu čas, aby pomýšlel na Navrátila – zvlášť proto, že se začalo pít už k sedmé, aby se strýc dostal domů ve slušnou hodinu. Ale protože se mu zdálo, že by to nebylo docela zdvořilé, kdyby se právě v tu chvíli jen tak sebral a šel, zvolil strýc sám sebe za předsedu sešlosti, namíchal si ještě sklenici, vstal, aby sám sobě pronesl připítek na zdraví, promluvil k sobě vzletnou a lichotivou řeč a pak si velice nadšeně připil – až do dna. Ale pořád se nikdo neprobouzel, a proto si strýc nalil ještě kapku – tentokrát jen čistou whisky, aby mu snad sladkost punče netropila v žaludku neplechu – popadl prudce klobouk a zamířil ven na ulici.

Byla bouřlivá, psí noc, když za sebou strýc přibouchl dveře soudcova domu. Narazil si pevně klobouk na hlavu, aby mu ho vítr nevzal, zastrčil ruce do kapes, podíval se na nebe a přelétl zkoumavým zrakem oblohu, jak to dopadá s počasím. Mraky se honily přes měsíc v závratném letu; hned ho docela zakrývaly, hned ho zas propouštěly, aby mohl zazářit v plné nádheře a zalít všechno kolem bílým jaseň; a znova se hnaly přes něj, ještě rychleji a rychleji, a zahalovaly zase celé okolí do černé tmy. „Takhle to tedy nepůjde,“ řekl strýc k povětrí, jako by se ho ten nečas osobně dotýkal. „Tohle není vůbec nic pěkného pro mou cestu. Takhle to tedy rozhodně nepůjde,“ řekl strýc s velkým důrazem. Když to několikrát opakoval, získal s menšími obtížemi zase obvyklou rovnováhu – točila se mu totiž hlava od toho, že se tak dlouho díval do oblohy – a vykročil.

Soudcův dům byl v Canongate a strýc šel na druhý konec Leith Walku, o pěkný kousek víc než míli cesty. Po obou stranách ulice trčely proti temnému nebi jako rozeklané útesy vyso-

ké úzké domy s průčelím věkem zchátralým a s okny, která jako by měla stejný osud s očima smrtelníků a byla stářím zkalněla a zapadla. Domy měly šest, sedm, osm poschodí – poschodí nad poschodím, jako když si děti stavějí domečky z karet – a vrhaly černé stíny na hrubou dlažbu ulice a dělaly tmavou noc ještě tmavší. Tu a tam, daleko od sebe, stála vždy ojedinělá pouliční svítlna, ale byla tam jen k tomu, aby buď označovala špinavý vchod do některé slepé soutěsky, nebo aby ukazovala, kde veřejné schody vedou příkrými a složitými zákruty k rozličným plošinkám ve výšce. Strýc se na to všechno díval očima člověka, který to už předtím viděl tuze často, aby to teď pokládal za hodné zvláštní pozornosti, vykračoval si prostředkem ulice s palci v kapsách u vesty a chvílemi se povyrazel různými úryvky písniček a v dobré náladě je zpíval s takovou vervou, že se usedlí počestní občané s leknutím probouzeli z prvního spánku a třásli se úzkostí v posteli, dokud zvuk nezanikl v dálce; tu pak došli k uspokojivému závěru, že to byl jenom nějaký opilý budižkničemu, který vrávorá domů, pěkně teple se přikryli a zase usnuli.

Vyprávím tak podrobně, panstvo, jak strýc šel prostředkem ulice s palci v kapsách u vesty, jenom proto, že na tomhle příběhu, jak často říkával (a jistě docela právem), není pranic zvláštního, jestliže si hned na začátku úplně jasně neuvědomíte, že strýc neměl ani špetičku sklonu k blouznivému snílkovství ani k víře v zázraky.

Tedy, panstvo, strýc si vykračoval s palci v kapsách u vesty pěkně prostředkem ulice, jako by byla jeho, a zpíval hned sloku o milování, hned zas kousek něčeho pijáckého, a když ho omrzelo obojí, začal si zpěvně hvízdát, až došel k Severnímu mostu, který na tom místě spojuje Staré a Nové Město edinburské. Tam se na chvíli zastavil a díval se na podivné nepravdivé shluky světél, které se hromadily jeden nad druhým a blikotaly v dálce tak vysoko, že vypadaly jako hvězdy, a které ve skutečnosti zářily na jedné straně ze zámeckých zdí a na druhé z úbočí Calton Hillu, jako by osvětlovaly opravdové vzdušné zámky, zatímco staré šalebné město v šeré temnotě dole spalo hlubokým nerušeným spánkem i se svým Holyroodským palácem a svatyní, podle výroku jednoho strýcova přítele dnem i nocí stráženy věkovitým vrchem Artušův stolec, který se tyčí jako nějaký sverepý duch nevládně a ponuře nad starobylým městem a tak dlouho je

už hlídá. Jak říkám, panstvo, strýc se na minutku zastavil, aby se trochu porozhlédl; a pak, když vyslovil pochvalu počasí, které se trochu vyjasnilo, třebaže měsíc už zapadal, kráčel zase dál stejně královsky jako předtím; veledůstojně zabíral zase střed ulice a tvářil se, jako by mu přišlo náramně k chuti, kdyby se tak potkal s někým, kdo by mu chtěl to samozvané právo upírat. Ale náhodou nebylo nikde živé duše, která by se s ním o to chtěla přít, a tak tedy šel dál, palce v kapsách u vesty, jako beránek.

Když strýc došel na konec Leith Walku, vedla ho cesta přes notně velké holé prostranství, které ho dělilo od krátké uličky, co do ní musel zahrnout, aby došel nejkratší cestou k svému příbytku. No, a právě na té pusté volné prostoře byla tehdy ohrada, majetek jistého koláře, který od poštovní správy smluvně odkupoval staré vysloužilé dostavníky, a strýc, který měl k zbláznění rád všechny vozy, staré, mladé i v květu let, si vám najednou zamluvil, že si kousek zajde – pro nic jiného, než aby se škvírami mezi plaňkami na ty vozy podíval. Pamatoval se totiž, že jich tam uvnitř viděl asi tucet, natlačených v zoufale zchátralém a vybrakovaném stavu bez ladu a skladu k sobě. Strýc, panstvo, byl strašně horká hlava a pro čin nechodil daleko; a když poznal, že toho mezi plaňkami moc neuvidí, plot prostě přelezl, posadil se klidně na starou nápravu a začal si ty staré pošty s náramnou vážností prohlížet.

Byl jich tam možná tucet, bylo jich tam možná víc – strýc si v téhle věci nebyl nikdy docela jistý, a protože to byl člověk na čísla hrozně úzkostlivý, puntičkář nad puntičkáře, nerad říkal číslo jen tak – a tak tam tedy stály, jedno obrovské harampádí v nejžalostnější stavu, jaký si lze představit. Dveře vylomené z pantů a bůhví kde; čalounění vyrvané a pryč, jen tu a tam nějaký cár, odchlípený na zrezavělém hřebíku; po svítelnách ani stopy, po vojích se už dávno slehla země, železné součásti samý rez, nátěr oprýskaný a jeden puchýř; skulinami v holých dřevěných troskách hvízdal vítr a dešťová voda, která se nasrádala na střechách, kapala s dutým a truchlivým pleskáním dovnitř vozů. Byly to tlející kostry zesnulých pošt, které vypadaly na tom opuštěném místě a v tu noční dobu tak zasmušile, až čišely chladem a pustotou.

Strýc se podepřel bradou o ruce a myslel na ty čilé, pracovitě, uchvátané lidi, kteří kdysi dávno uháněli v těch starých vo-

zech z místa na místo, ale tou dobou jsou už stejně tiší a změní; myslel na to množství lidí, kterým některý z těch vetších, zpuchřelých vozů večer co večer, po dlouhá léta a za každého počasí přinášel úzkostlivě očekávanou zprávu, dychtivě toužené peníze, slíbené ujištění o zdraví a bezpečí milých, nenadálé ohlášení nemoci nebo smrti. Obchodník, milenec, manželka, vdova, matka, školák, ba i to batole, které cupitalo ke dveřím, když poštovní posel zaklepal – jak se ti všichni na příjezd staré pošty těšili! A kde jich je konec teď?

Můj strýc, panstvo, vždycky říkával, že o tom všem uvažoval právě v tu chvíli na nápravě; ale já ho skoro podezírám, že to četl až někdy později v nějaké knížce, protože docela určitě tvrdil, že na něho přišla jakási dřímota, když tak seděl na té nápravě a díval se na zpuchřelé poštovní vozy, a že ho náhle probudil hluboký hlas nějakých kostelních hodin, které odbíjely druhou. Nu, strýc nebyl nikdy z těch, kterým to myslí rychle, a kdyby si byl to všechno opravdu myslel, vzal bych na to jed, že by mu to bylo trvalo přinejmenším až do půl třetí. Jsem proto rozhodně toho mínění, panstvo, že na strýce ta dřímota přišla a že ho ani ve snu nenapadlo o něčem takovém přemýšlet.

Ať bylo jak bylo, hodiny na kostele odbíjely druhou. Strýc se probudil, protřel si oči a užasle vyskočil.

Tím okamžikem, jak hodiny druhou odbily, celá ta opuštěná ohrada se změnila v jeviště neobyčejného ruchu a života. Dvěře poštovních vozů byly zase v pantech, čalounění jaksepatří na místě, železné části jako zbrusu nové, nátěr bez poskvrny, svítilny hořely, na všech kozlících byly klínové polštáře a pláště, nosiči házeli balíky do zavazadlových truhlíků, poštovští ukládali pytle s dopisy, pacholci oplachovali obnovená kola vědry vody; plno mužů pobíhalo čile sem a tam a zaklesávalo do všech vozů voje; přicházeli cestující, brašny se podávaly nahoru, připřahali se koně; zkrátka bylo nad slunce jasnější, že všechny vozy mají co nevidět vyjet. Na to všechno vyvaloval strýc oči tak dokořán, panstvo, že se až do nejposlednější chvíle života nepřestal divit, jak se vůbec stalo, že je zas někdy mohl zavřít.

„Tak teda!“ zvolal hlas a strýc ucítil na rameni něčí ruku. „Máte koupené místo uvnitř. Abyste teda raději nasedl.“

„Já a koupené místo?“ podivil se strýc a ohlédl se.

„Ano, zajisté.“

Strýc se vám, panstvo, nezmohl ani na slovo, tak silně ho to udivilo. Nejpodivnější ze všeho bylo, že i když tam byla taková spousta lidí a ustavičně se objevovaly nové tváře, nedalo se vyzkoumat, odkud se všichni berou. Zdálo se, jako by nějakým záhadným způsobem vyrůstali ze země nebo padali ze vzduchu a stejně tak zase i mizeli. Když nosič složil zavazadlo do vozu a dostal zapláceno, otočil se a v tu ránu byl tentam; a dřív než se strýc stačil začít divit, kam se poděl, kde se vzalo, tu se vzalo, objevilo se půl tuctu dalších a vrávoralo pod tíží zavazadel, která se zdála dost těžká, aby je rozdrtila. A jak podivné bylo taky oblečení všech cestujících! Dlouhé zvonové kabáty pošíité krajkami, s velkými manžetami a bez límců; a paruky, panstvo – ohromné gala paruky s mašličkou vzadu. Strýc nevěděl, co si o tom má myslet.

„No tak, půjdete si sednout nebo ne?“ řekl člověk, který oslovil strýce už předtím. Byl oblečený jako poštovský průvodčí, u kabátu měl obrovské manžety a na hlavě paruku; v jedné ruce držel lucernu a ve druhé ukrutánskou bambitku, kterou se právě snažil vecpat do malé holstry na prsou. „Půjdete si sednout nebo ne, Jacku Martine?“ zeptal se poštovský a posvítil si lucernou strýcovi do obličeje.

„Hoho!“ řekl strýc a ucouvl o nějaký ten krok. „To zní nějak důvěrně!“

„Tak to stojí v cestovní průvodce,“ odpověděl poštovský.

„A není před tím žádné *pan*?“ zeptal se strýc. Protože mu připadalo, panstvo, že je to přece smělost, když mu poštovský, kterého jakživ neviděl, říká Jack Martin; smělost, kterou by poštovní správa jistě netrpěla, kdyby o tom věděla.

„Ne, není,“ odpověděl poštovský klidně.

„Je jízdné zapláceno?“ zeptal se strýc.

„Ovšem že je,“ potvrdil poštovský.

„Že je? Hm!“ zamumlal strýc. „Tak se jede. Který vůz?“

„Tenhle,“ řekl poštovský a ukázal na starodávný poštovní kočár pro trať Edinburgh–Londýn, který měl stupátko a dveře otevřené. „Počkejte! Tady jsou ostatní cestující. Pusťte je dovnitř první!“

Zatímco poštovský mluvil, objevil se zčistajasna rovnou před strýcem mladý kavalír v napudrované paruce a blankytně modrém, stříbrem vyšíváném kabátě s bohatými zvonovými šosy,

vyztuženými zespod škrobeným režným plátnem. Tiggina a Wels vedli kartounové střížní zboží a krejčovské přípravy, panstvo, proto strýc hned na první pohled poznal, jaká která látka je. Kavalír měl kalhoty pod kolena, něco jako kamaše navlečené přes hedvábné punčochy a stěvvice s přezkami; dole u rukávů měl načechrané kraječky, na hlavě třírohý klobouk a po boku dlouhý špičatý kord. Šůsky vesty mu sahaly do polou stehů a cípy nákrčníku mu splývaly až po pás. Krácel vážně k dvířkům vozu, smekl klobouk a podržel ho v natažené ruce nad hlavou; přitom mu odstálý malíček trčel do výše, jak někdy dělávají přemrštěně strojení lidé, když drží šálek čaje. Potom srazil podpatky, hluboce a vážně se uklonil a natáhl levou ruku. Strýc už chtěl k němu přistoupit a srdečně mu ji stisknout, když poznal, že ty pozornosti neplatí jemu, ale mladé dámě, která se právě objevila u dolního schůdku stupátka, oblečená ve starodávném úboru ze zeleného sametu s dlouhým životem a velkým fiží. Neměla na hlavě klobouk, panstvo, a byla zahalená v černé hedvábné kápi; ale když se chystala nastoupit do vozu, na okamžik se ohlédla a takovou krásnou tvářičku, jakou ukázala, strýc ještě v životě neviděl – prý ani na obrázku ne. A když nastupovala, nadzdvihovala si jednou rukou sukni; a jak strýc vždycky říkával a doprovázel to štavnatým zaklením, když ten příběh vypravoval, nebyl by prý nikdy pokládal za možné, že nožky a kotníky mohou dosáhnout takové dokonalosti, kdyby to nebyl na vlastní oči viděl.

Ale i když strýc spatřil tu krásnou tvář jen na okamžik, neušlo mu, že mladá dáma na něho vrhla úpěnlivý pohled a že vypadá ustrašená a usouzená. Všiml si taky, že ji ten mladík v napudrované paruce – přes všechnu okázalou dvornost, která vypadala náramně uhlazeně a velkolepě – sevřel pevně v zápěstí, když nastupovala, a nastoupil hned po ní. Ke společnosti patřil taky úžasně odporný chlapík, šeredný jako noc, v hladké hnědé paruce a švestkově modrých šatech, který měl nezvykle dlouhý kord a faldovačky až ke kyčlím; a když si sedl vedle mladé dámy, která se přikrčila do koutka, jakmile se přiblížil, strýc si jen potvrdil správnost prvního dojmu, že se tu děje něco nekalého a záhadného, nebo jak říkával sám, že někde něco neklape. Člověk se nestačí divit, jak rychle se rozhodl, že se nezalekne žádného nebezpečí a té mladé dámě pomůže, kdyby potřebovala.

„Tisíc kulí a láter!“ vzkřikl mladý kavalír a položil ruku na jilec kordu, když strýc vstupoval do vozu.

„Hrom a peklo!“ zaburácel druhý pán, vytrhl zároveň prudce kord a bez jakýchkoli dalších okolků udělal proti strýci výpad. Strýc neměl u sebe žádnou zbraň, ale velice obratně strhl šeredovi třírohý klobouk z hlavy, nastavil mu ho do rány, a když hrot kordu projel dýnkem, stiskl klobouk ze stran dohromady a vši silou držel a nepustil.

„Probodněte ho zezadu!“ křikl šereda na společníka a snažil se vši mocí uvolnit svůj kord.

„To bych mu neradil,“ zvolal strýc a hrozivě zavrtěl zdviženým podpatkem jedné boty. „Vykopnu mu mozek, jestli nějaký má; a jestli ho nemá, tak mu roztřískám lebku!“ V tu chvíli napjal strýc všechny síly, vyrval šeredovi kord z ruky a týmž rázem mu ho vyhodil z okna dostavníku; a tu mladý kavalír zařval znovu „Tisíc kulí a láter!“ a sevřel velice výhružně jilec kordu, ale netasil. Možná, panstvo, jak strýc s úsměvem říkával, možná že se bál, aby nepoplašil dámu.

„Nuže, pánové,“ řekl strýc a klidně se usadil, „v přítomnosti dámy nechci mít žádné hromy, s peklem ani bez něho, a kulí a láter máme na jednu cestu už taky víc než dost, a proto, je-li vám líbo, zůstaneme pěkně sedět na místě jako pořádní cestující. Hej, poštovský, podejte tomu pánovi jeho kosinku!“

Sotva to strýc dořekl, objevil se poštovský u okna vozu s pánovým kordem v ruce. Když ho podával do vozu, pozdvihl lucernu a podíval se strýci s velkou vážností do obličeje; a strýc k velkému překvapení při světle lucerny spatřil, že se kolem okna kočáru kupí obrovský zástup poštovských průvodčích a všichni na něho taky upírají vážný pohled. Co se narodil, ještě nikdy prý neviděl takové moře bílých tváří, červenokabátníků ani vážných očí.

„S ničím podivnějším jsem se v životě ještě nesetkal,“ pomyslel si strýc a dodal: „Dovolte, abych vám vrátil klobouk, pane.“

Šeredný pán přijal třírohý klobouk mlčky, zadíval se jaksi tázavě na díru uprostřed a nakonec si ho nasadil na vršek paruky se slavnostní důstojností, která se ale minula trochu účinkem, protože celý dojem malinko pokazil tím, že v tu chvíli kýchl tak prudce, až mu klobouk zase sletěl.

„Hotovo!“ křikl poštovský s lucernou, když se vyšvihl na sedátko vzadu. A vyrazili. Strýc vyhlédl z okna kočáru, když vyjížděli

z ohrady, a viděl, že ostatní pošty s vozky i poštovskými, koňmi i cestujícími, zkrátka se vším všudy, objíždějí v kruhu kolem dokola pomalým klusem asi pěti mil za hodinu. A strýci vzkypěla žluč, panstvo – jako obchodníkovi mu bylo proti mysli, aby někdo považoval poštovní pytle za věc, se kterou je možno si zahrávat, a rozhodl se, že v té věci podá poštovní správě stížnost, jakmile dojede do Londýna.

Ale pro tu chvíli se jeho myšlenky zabývaly hlavně mladou dámou, která seděla v nejzazším koutku kočáru s tváří skoro úplně zastřenou kápí; kavalír v blankytném kabátě seděl naproti ní; druhý, muž ve švestkově modrých šatech, seděl vedle ní a oba ji napjatě sledovali. Stačilo, aby jen zašustila hedvábím kápě, a strýc slyšel, jak šeredný muž pleskl rukou na jilec kordu; a podle funění druhého pána (bylo tak tma, že nerozeznával jeho obličej) soudil, že se tváří tak divoce, jako by ji nejraději na jeden hlt spolkl. Strýce to popouzelo čím dál tím víc a rozhodl se, děj se co děj, setrvat až do konce. Byl velkým ctitelem jiskrných očí, líbezných tváříček, hezkých kotníčků i nožek; zkrátka zbožňoval celé slabé pohlaví. Máme to už v rodě, panstvo – já nejsem jiný.

Všemožných úskoků užil strýc, aby upoutal pozornost dámy nebo alespoň zapředl hovor se záhadnými pány. Ale nic naplat, pánové mluvit nechtěli a dáma si netroufala. Vykláněl se chvílemi hlavou z okna a rozkřikoval se, že by rád věděl, proč prý nejedou rychleji. Křičel až do ochraptění, ale nikdo mu nevěnoval ani sebemenší pozornost. Opřel se na sedadle nazad a myslel na krásný obličej, na kotníčky a nožky. To mu hovělo líp; krátilo mu to aspoň čas a odvracelo ho to od zvědavých dohadů, kam vlastně jede a jak to přijde, že se ocitá v tak prapodivném postavení. Ne snad, že by si s tím byl nějak zvlášť lámal hlavu – můj strýc, panstvo, to byl po čertech kurážný chlapík, bezstarostný a volný jako pták, a z ničeho si nic nedělal, takový věru byl, panstvo!

A tu znenadání pošta zarazila. „Hoho!“ zvolal strýc. „Co je to tentokrát?“

„Vystupovat,“ řekl poštovský a spustil stupátko.

„Tady?“ zvolal strýc.

„Tady,“ potvrdil poštovský.

„To mě ani nenapadne,“ prohlásil strýc.

„Dobrá, tak si zůstaňte, kde jste,“ řekl poštovský.

„Taky že zůstanu,“ pravil strýc.

„Jak chcete,“ odpověděl poštovský.

Ostatní cestující sledovali ten rozhovor velice pozorně; a když viděli, že strýc je pevně rozhodnutý nevystoupit, protáhl se mladý kavalír kolem něho ven, aby pomohl dámě z vozu. V tu chvíli si šereda právě prohlížel díru v dýnku třírohého klobouku. Když kolem strýce proklouzla mladá dáma, upustila mu do ruky jednu rukavici a šeptla mu tiše do tváře tak zblízka, že na nose pocítil její teplý dech, jediné slůvko: „Pomoc!“ V tu ránu, panstvo, vám strýc vyskočil ven tak divoce, že se až vůz na pérech rozhoupal.

„Aha! Rozmyslel jste si to, co?“ řekl poštovský, když spatřil strýce stát venku.

Strýc se zadíval na chvilinku na poštovského, protože byl jaksi na vážkách, jestli by nebylo nejlíp, kdyby mu tu křtaltovnou bouchačku vytrhl, vypálil ji muži s dlouhým kordem do obličeje, pomlátil všechny ostatní pažbou po hlavě, popadl mladou dámu a v tom rumrejchu zmizel. Ale když si to promyslel, upustil od toho záměru, protože mu připadalo, že by jeho provedení čpělo pouťově pohnutlivým rekovstvím, a šel za oběma záhadnými muži, kteří si vzali dámu mezi sebe a právě s ní vstupovali do starého domu, před kterým vůz zastavil. Zašli do síně a strýc za nimi.

Ze všech zchátralých a zpustlých stavení, která kdy strýc spatřil, byla tahle barabizna na spadnutí nejhorší. Vypadala jako bývalý velký hostinec; ale střecha se na mnoha místech propadla, stupně před vchodem byly příkré, otlučené a popraskané. V haluzně, do které vešli, byl obrovský krb a sopouch začazený kouřem, ale žádná hřejivá zář plápolavého ohně z něho nesálala. Bělavý, lehounký popel ze shořelého dřeva dosud pokrýval topeniště, ale krb byl studený a všechno kolem bylo temné a chmurné.

„Hm,“ řekl strýc a rozhlížel se po místnosti, „aby pošta, která jede rychlostí šest a půl míle za hodinu, potom na neurčitou dobu stavěla u takové díry, jako je tahle, to jsou věru šlakovité poměry. To tvrdím já. Takový šlendrián zaslouží vyhubnovat. Dám to do novin.“

To řekl strýc a mluvil hodně hlasitě, jaksi sdílně, prostě co na srdci, to na jazyku – s úmyslem zapříst oba neznámé do hovoru, kdyby se dalo. Ale žádný z nich si ho nevšímal nijak víc, než že si spolu pořád něco šuškali a mračili se přitom na něho. Dáma

byla na druhé straně místnosti a jednou se odvážíla pokynout rukou, jako by prosila strýce o pomoc.

Konečně oba neznámí popošli kousek blíž a rozmluva začala doopravdy.

„Vy myslím nevíte, člověče, že tohle je soukromý pokoj, co?“ řekl pán v blankytné modři.

„Ne, člověče, to nevím,“ odpověděl strýc. „Ale jestli tohle je soukromý pokoj, zvlášť pro vás objednaný, pak bych myslel, že veřejný lokál v téhle hospodě musí být strašně útulný.“ To strýc řekl, sedl si na židli s vysokým lenochem a změřil si pána pohledem tak důkladně, že už jen podle toho odhadu by mu byli Tiggina a Welsps mohli dodat tištěný kartoun na šaty a nebylo by toho bývalo ani o coul víc, ani míň, než zapotřebí.

„Opusťte tuto místnost!“ řekli oba muži najednou s rukou na kordu.

„Jakže?“ zeptal se strýc a tvářil se, jako by vůbec nechápal, co muži myslí.

„Opusťte tuto místnost, nebo jste synem smrti!“ prohlásil šereda s dlouhým kordem a zároveň ho tasil a zamával jím ve vzduchu.

„Pryč s ním!“ zvolal pán v blankytné modři, hned taky tasil a uskočil na dva tři kroky dozadu. „Pryč s ním!“ Dáma hlasitě vykřikla.

Ale strýc, panstvo, odjakživa vynikal velkou smělostí i velkou duchapřítomností. Celou tu dobu, po kterou byl na oko tak lhostejný ke všemu, co se děje, se úkradkem rozhlížel, jestli náhodou neobjeví nějakou zbraň nebo předmět, kterým by se mohl bránit; a právě v okamžiku, kdy muži tasili kordy, zahlédl starý rapír s košovým jilcem v rezavé pochvě, opřený v koutě u krbu. Jedním skokem se ho strýc zmocnil, tasil, zamával jím statečně nad hlavou, hlasitě vyzval dámu, aby uhnula z cesty, mrštil židli po muži v blankytné modři a pochvou po šeredovi ve švestkových šatech, využil zmatku a pustil se do obou najednou, jak mu který přišel do rány.

Je jedna stará historka, panstvo – o nic horší proto, že pravdivá – o kavalírském mladém Irovi, který na otázku, jestli by dovedl hrát na housle, pohotově odpověděl, že by nepochybně dovedl, ale že by to přece jen nerad tvrdil s jistotou, protože to ještě nikdy nezkusil. To by se dalo říct o mém strýci a jeho šermování. Nikdy

předtím neměl kord v ruce kromě jednou, když na ochotnickém divadle hrál Richarda Třetího; a tenkrát si s Richmondem umluvil, že ho strýc probodne zezadu a Richmond se vůbec nepostaví k boji. Ale teď se bil v utkání a řeží se dvěma zkušenými šermíři, dělal výpady, kryl se ve střehu, bodal, sekal a vůbec se zhošťoval svého úkolu tak statečně a obratně, jak jen možno, ačkoliv až do té doby neměl ani tušení, že by k tomu umění měl sebemenší vlohy. To jen dokazuje, kolik pravdy je na starém rčení, panstvo, že člověk nikdy neví, co dovede, dokud to nezkusí.

Hluk toho střetnutí byl strašlivý; všichni tři soupeři kleli jako pohani a kordy řinčely s takovým třeskem, jako kdyby všechny nože a ocílky na Masném trhu zvonily o sebe najednou. Když se boj rozzuřil nejprudčeji, dáma (nejspíš proto, aby povzbudila strýce) shrnula kápi z hlavy úplně a odhalila tvář tak oslnivě krásnou, že by se byl strýc bil třeba s padesáti muži, jen aby získal jediný její úsměv, i kdyby ho měl zaplatit životem. Už předtím dělal divy, ale teď se rozkatil a začal řádit jako rozběsněný šílený obr.

Právě v tom okamžiku se kavalír v blankytné modři ohlédl, a když spatřil mladou dámu s tváří odhalenou, vztekem a žárlivostí zařval, obrátil zbraň proti jejím krásným nadrům a namířil jí hrot zrovna na srdce, což strýci vynutilo výkřik tak zděšený, že se až celý dům zatřásl. Dáma uskočila svižně stranou, vytrhla mladému kavalírovi zbraň z ruky, a než se z úleku vzpamatoval, zahнала ho ke stěně, proklála ho kordem naveskrz až po jilec, že až prorazila i dřevěné deštění, a tak ho tam důkladně a pevně připíchla. Byl to skvělý, příkladný kousek. Strýc s hlasitým pokřikem vítězoslávy a silou, které nebylo možno odolát, donutil svého protivníka k ústupu tímž směrem, vrazil mu starý rapír právě doprostřed velkého rudého květu na vzorované vestě a připíchl ho vedle jeho přítele; a tam vám tedy oba stáli, panstvo, a házeli ve smrtelném zápase rukama i nohama jako tahací panáci, když škubete za provázek. Můj strýc vždycky říkal, že to je jeden z nejjistějších prostředků, jak se zbavit nepřítele, pokud ví, ale že to má i svou stinnou stránku – přijde prý to trochu draho, protože každý zneškodněný nepřítel znamená ztrátu jednoho kordu.

„Pošta, pošta!“ zvolala dáma, rozběhla se ke strýci a pověsila se mu překrásnými pažemi na krk. „Ještě můžeme uniknout!“

„Můžeme?“ vykřikl strýc. „Jak to, má drahá, což je tu snad ještě někdo, koho odpravit?“

Strýc pocítil jisté zklamání, protože si myslel, že by trocha klidného flirtování byla po té řezničině docela příjemná, i kdyby jen tak pro změnu.

„Nesmíme ztrácet ani jediný okamžik,“ vydechla mladá dáma. „To (ukázala na mladého kavalíra v blankytné modři) je jediný syn mocného markýze z Filletovillu.“

„To se tedy opravdu bojím, má drahá, že ten titul už nikdy nezdedí,“ řekl strýc a díval se chladně na mladého kavalíra, připíchnutého na stěnu jako chroust na špendlíku, jak jsem to už vypravoval. „Přetrhla jste poslušnost po meči, má zlatá!“

„Ti lotři mě vyrvali z domova a od přátel,“ pravila mladá dáma a tvář jí hořela hněvem. „Ještě hodinu a ten bídák by mě byl násilím pojal za manželku!“

„Prokletá drzost!“ zvolal strýc a podíval se náramně opovržlivě na umírajícího dědice Filletovillu.

„Jak jste snad uhodl z toho, co jste viděl,“ řekla mladá dáma, „byli hotovi mě zavraždit, kdybych se byla dovolávala něčí pomoci. Jestli nás tady najdou jejich společníci, jsme ztraceni. Za dvě minuty může být pozdě. Pošta!“ A s těmi slovy, přemožena svými city i vypětím potřebným k připíchnutí mladého markýze z Filletovillu, se dáma skácela strýci do náruče. Strýc ji popadl a donesl k domovním dveřím. Před těmi stál poštovní kočár se čtyřmi vraníky s dlouhými ocasy a dlouhou hřívou; potah byl úplně zapražžený, ale vozka nikde, poštovský nikde, ba ani pacholek, aby držel koně u hlavy.

Doufám, panstvo, že se nezpronevěřím strýcově památce, když vyslovím mínění, že třebaš byl mládenec, držel už předtím asi leckterou dámu v náruči; abych mluvil pravdu, myslím, že si docela liboval ve zvyku líbat sklepnice; a vím, že ho hodnověrní svědkové viděli objímat hostinskou způsobem, který mluvil za všechna slova. Připomínám tu podrobnost, abych ukázal, jak úžasně výjimečná osoba musela ta mladá dáma být, když zapůsobila na strýcovy city tak mocně, jak se stalo; říkával, že v něm ty její černé kadeře, které mu splývaly přes ruku, a nádherné tmavé oči, jejichž pohled mu utkvěl na tváři, když se vzpamatovala, vzbudily tak zvláštní pocit a tak ho rozrušovaly, že se pod ním tráslы nohy. Ale kdopak se může dívat do líbezných, něžných černých očí, aby mu přitom nebylo divně? Já aspoň ne, panstvo. Bojím se podívat do leckterých očí, které znám, věřte mi, bojím.

„Už mě nikdy neopustíte...“ zašeptala mladá dáma.

„Nikdy,“ potvrdil strýc. A taky to doopravdy myslel.

„Můj drahý zachránce!“ zvolala mladá dáma. „Můj drahý, laskavý, statečný zachránce!“

„Nemluvte, prosím,“ přerušil ji strýc.

„Proč?“ zeptala se mladá dáma.

„Protože vaše ústa vypadají tak krásně, když mluvíte,“ odpověděl strýc, „že se bojím, že zapomenu na dobré způsoby a políbím vás.“

Mladá dáma zdvihla ruku, jako by chtěla strýce před tím činem varovat, a řekla – ne, neřekla nic – usmála se. Když se díváte na rty, které jsou jedny z nejrozkosnějších na světě, a vidíte, jak se zlehka pootevívají k šibalskému úsměvu – když k nim máte tak blízoučko a nikdo není zrovna nablízku – pak nemůžete dokázat svůj obdiv k jejich krásnému tvaru i barvě jinak, než když je ihned políbíte. Strýc to taky udělal a vzdávám mu za to všechnu čest.

„Slyšte!“ zvolala mladá dáma polekaně. „Hrkot kol a dusot koní!“

„Máte pravdu,“ řekl strýc, když chvíli naslouchal. Měl dobrý sluch pro rachot kol i dusot kopyt, ale zdálo se, že se k nim z dálky s rachotem žene tolik koní a vozů, že nebylo možné ani přibližně hádat na jejich počet. Znělo to jako hřmot padesáti velkých kočárů s plnokrevným šestispřežím u každého.

„Stíhají nás!“ zvolala mladá dáma a sepjala ruce. „Stíhají nás. Jste má jediná naděje!“

Z té její krásné tváře zíralo takové zděšení, panstvo, že se strýc v tu ránu rozhodl. Vyzdvihl ji do vozu, řekl jí, aby se nebála, a ještě jednou ji políbil, a když jí ještě doporučil, aby si zavřela okénko, aby jí tam nefoukala zima, vyšvihl se na kozlík.

„Stůjte, můj milovaný,“ vykřikla mladá dáma.

„Co je?“ zeptal se strýc z kozlíku.

„Ráda bych vám něco řekla,“ odpověděla mladá dáma, „jen slovíčko. Jen slovíčko, můj nemilejší!“

„Musím slézt?“ zeptal se strýc. Dáma neodpověděla, ale znova se jen usmála. To vám byl úsměv, panstvo! To ten první byl proti tomuhle učiněné nic. V mžiku byl strýc z kozlíku dole.

„Co je, má drahá?“ zeptal se strýc a nahlédl okénkem do vozu. Dáma se v tu chvíli náhodou právě naklonila dopředu a strýci

připadala ještě krásnější než předtím. Měl k ní v tom okamžiku věru hodně blízko, panstvo, tak to opravdu mohl vědět.

„Co je, má drahá?“ zeptal se strýc.

„Nebudete nikdy v životě milovat žádnou jinou než mě? Nevezmete si žádnou jinou než mě?“ ptala se mladá dáma.

Strýc se slavnostně zapřísáhl, že si do smrti žádnou jinou nevezme, mladá dáma vtáhla hlavu dovnitř a zavřela okénko. Strýc vyskočil na kozlík, protáhl se v loktech, srovnal si v ruce opratě, popadl bič, který ležel na střeše, švihl předního náručního a už cválalo čtyřspreží vraníků s dlouhými ocasy a rozevlátou hřívou rychlostí dobrých patnácti anglických mil za hodinu se starým poštovním kočárem v zápřeží. Hoj, jak se řítí!

Hluk vzadu sílil. Čím rychleji ujížděla stará pošta, tím rychleji se za ní hnali pronásledovatelé – muži, koně, psi, všichni se spřáhli, aby je dostihli. Hluk byl strašlivý, ale přece ho přehlusoval pronikavý hlas mladé dámy, který pobízel strýce ke spěchu a ječel: „Rychleji! Rychleji!“

Letěli kolem temných stromů jako pírkó unášené smrští. Jako střela se mihali kolem domů, plotů, kostelů, stohů a všeho vůbec a mýjeli to s rychlostí i rachocením rozbouřených vodních spoust, které se náhle provalí. Ale hlučení pronásledovatelů se přese všechno vzmáhalo a stále ještě strýc slyšel zoufalý křik mladé dámy: „Rychleji! Rychleji!“

Strýc nešetřil bič ani opratě a koně pádili takovým tryskem, že byli od pěny bílí; a přece vřava za nimi hučela stále víc, a přece mladá dáma pobízela: „Rychleji! Rychleji!“ V tom napjatém okamžiku, jak už byl v ráži, si strýc dupl od srdce do podlahy kozlíku a – najednou vám vidí, že se šedá ráno a že sedí promoklý na kozlíku staré edinburské pošty v kolářské ohradě, třese se zimou a dupe pro zahřátí nohama. Slezl a dychtivě se podíval po mladé krásce uvnitř. Leč běda! Kočár neměl ani dvířka, ani sedadla. Byla to pouhá skořápka.

Strýc věděl ovšem dobře, že v tom celém je nějaká záhada a že se všechno zběhlo navlas tak, jak to často vyprávěl. Neochvějně dodržel slavnostní přísahu, kterou se té krásné mladé dámě zavázal, a kvůli ní odmítl několik výhodných partií – byly to samé hostinské – a nakonec zemřel jako starý mládenec. Říkával vždycky, jak je úžasně divné, že takovou čistou náhodou, jako že přešel plot, přišel na to, že duchové poštovských vozů i koní,

vozků, průvodčích a cestujících mají ve zvyku jezdit noc co noc pravidelně na cestu. Dodával ještě, že se domnívá, že je jediný smrtelník, který se kdy účastnil jedné z těch vyjížděk jako cestující. A myslím, že měl pravdu, panstvo – alespoň jsem o nikom jiném jakživ neslyšel.“

„Zajímalo by mě vědět, co ti duchové mrtvých pošt vozí v poštovních pytlích,“ ozval se hostinský, který vyslechl celý příběh s napjatou pozorností.

„No přece dopisy pro svět mrtvé, nedoručitelné,“ odpověděl jednooký obchodní cestující.

„Vida! Namouvěru,“ řekl na to hostinský, „to by mě nikdy nenapadlo.“

KAPITOLA PADESÁTÁ

*Jak pan Pickwick chvátal za předsevzatým posláním a jak
hned na začátku dostal posilu, které se nejméně nadál*

Druhý den ráno přesně ve tři čtvrti na devět stanul kočár s koňmi před domem, pan Pickwick a Sam Weller se usadili každý na své místo, jeden uvnitř a druhý venku, a postilión dostal příkaz zajet nejdříve k domu pana Boba Sawyera, aby podle včerejší úmluvy přibrali pana Benjamína Allena.

Když kočár zastavil před dveřmi s červenou svítilnou a s velmi nápadným nápisem „Sawyer dříve Nockemorf“ a pan Pickwick vystrčil hlavu z okna vozu, spatřil s pocity nemalého překvapení, jak se mladíček v šedé livreji velmi horlivě zabývá zavíráním okenic; a poněvadž takové počínání v tu ranní hodinu bylo neobvyklé a neobchodnické, napadlo panu Pickwickovi hned dvojí možné vysvětlení: buď že zemřel některý dobrý přítel a pacient pana Boba Sawyera, nebo že pan Bob Sawyer udělal bankrot.

„Co je?“ zeptal se pan Pickwick hochu v šedém.

„Nic není, pane,“ odpověděl mladíček a roztáhl v úsměvu ústa od ucha k uchu.

„Všechno v pořádku, všechno v pořádku!“ zvolal Bob Sawyer, který se náhle objevil ve dveřích a měl v jedné ruce malý kožený vak, velmi zplihlý a špinavý, a přes druhou cestovní plášť a šál.

„Už jdu, kamarádíčku!“

„Vy?!“ zvolal pan Pickwick.

„Ano,“ odpověděl Bob Sawyer, „a uděláme si z toho všichni náramný výlet. Hohoj, Same! Pozor!“ Když se takto stručně dovolal páně Wellerovy pozornosti, hodil pan Sawyer kožený vak na zadní kozlík, kde ho Sam, který sledoval celý výjev s velkým obdivem, okamžitě uložil pod sedadlo. Po tomto výkonu se pan Bob Sawyer s chlapcovou pomocí a s velkou námahou vecpal do cestovního pláště, který byl o několik čísel menší, než měl na jeho velikost být, přistoupil potom k okénku kočáru, strčil hlavu dovnitř a bujně se rozesmál.

„To je překvapeničko, co?“ zvolal Bob a utíral si rukávem cestovního pláště slzy.

„Milý pane,“ pravil pan Pickwick poněkud rozpačitě, „neměl jsem ani tušení, že pojedete s námi.“

„No to je právě to,“ odpověděl Bob a chytil pana Pickwicka za klop kabátu. „To je ten vtip!“

„Hmm, to je ten vtip?“ pravil pan Pickwick.

„Ovšem,“ přikývl Bob, „to je právě na tom všem to nejhlavnější, víte – a pak to, že nechám živnost živností, ať se stará o sebe sama, protože se zdá, že si umínila nestarat se o mě.“ Když pan Bob Sawyer takto vysvětlil neobvyklý zjev zavírání okenic, ukázal na dveře krámu a propukl v křečovité smích.

„Můj ty bože, snad nejste opravdu tak ztřeštěný, že byste chtěl nechat své pacienty bez lékařské pomoci!“ namítl pan Pickwick káravě a velmi vážně.

„Proč ne?“ odpověděl Bob otázkou. „Já tím vlastně ušetřím, víte? Nikdo z nich mi jakživ neplatí. Ostatně,“ řekl Bob a ztišil hlas do důvěrného šepotu, „jim to všem jenom poslouží, protože léky mi už bezmála došly a nemůžu právě teď zvyšovat svůj dluh, a tak bych jim všem bez rozdílu musel šmahem dávat ricínový olej a to by jistě leckterým z nich nešlo k duhu. Takhle je to na všechny strany lepší.“

V Bobově odpovědi byla jistá moudrost i přesvědčivá pádnost úsudku, na něž nebyl pan Pickwick připraven. Chvilí mlčel a pak pravil méně přísně než předtím:

„Ale do toho kočárku, mladý příteli, se vejdou jen dva, a slíbil jsem to místo panu Allenovi.“

„Se mnou si vůbec nelamte hlavu,“ odpověděl Bob. „Všechno jsem to zařídil už sám. Srovnáme se se Samem na zadním sedátku. Podívejte se. Tahle cedulka se přilepí na dveře krámu:

„Sawyer dříve Nockemorf. Dotazy u paní Crippsové naproti přes ulici.“ Paní Crippsová je matka mého mládence. „Pan Sawyer nesmírně lituje,“ řekne paní Crippsová, „ale nemohl jinak – dnes časně ráno ho náhle odvezli na konzultaci s nejpřednějšími kapacitami v zemi – nemůžou se bez něho obejít – chtěli ho tam mít za každou cenu – úžasná operace.“ Abyste věděli,“ řekl Bob závěrem, „čekám, že mi to spíš prospěje, než uškodí. Kdyby se to dostalo do některých místních novin, tak mě to postaví pevně na nohy. Tady je Ben; tak tedy, hop dovnitř!“

S těmito chvatnými slovy odstrčil pan Bob Sawyer postilióna stranou, šoupl přítele do kočárku, zabouchl dvířka, zdvihl stupačko, přilepil oplatkami lístek na dveře krámu, zamkl je, schoval klíč do kapsy, vyskočil na zadní sedátko, dal povel k odjezdu – a to všechno vykonal se spěchem tak úžasně překotným, že než pan Pickwick vůbec začal uvažovat o tom, má-li pan Bob Sawyer s nimi jet nebo ne, už ujížděli i s panem Bobem Sawyerem, řádně uloženým a usazeným jako nedílná složka výpravy.

Pokud jejich cesta vedla ještě ulicemi Bristolu, nechával si šprýmovný Bob učenecké zelené brýle na nose a choval se patřičně a vážně; pronášel pouze všelijaké vtipné poznámky, určené výhradně k zábavě a poučení pana Sama Wellera. Ale když vyjeli na volnou silnici, odložil zelené brýle a s nimi i všechnu vážnost a tropil spoustu rozmanitých uličnictví a neplech, které měly upoutat pozornost chodců a učinit jak kočár, tak i osoby v něm předmětem zájmu víc než normálního; nejnejškodnější z těch kousků byl hurónský řev, jímž napodoboval poštovskou trubku, a pak okázalé vystrkování červeného hedvábného kapesníku, který si uvázal na hůl a kterým chvílemi mával ve vzduchu s rozličnými posunků, jež vyjadřovaly povýšenost a vzpurný posměch.

„Rád bych věděl,“ pravil pan Pickwick, zaraziv se náhle uprostřed velmi vážného rozhovoru s Benem Allenem, který se týkal bezpočtu znamenitých vlastností pana Winkla i Benovy sestry, „rád bych věděl, co na nás všichni ti lidé, které míváme, asi vidí, že na nás mohou oči nechat.“

„To dělá ta pěkná ekvipáž,“ odpověděl Ben Allen tónem, v němž bylo cosi jako trocha hrdosti. „Řekl bych, že nejsou zvyklí vídat něco takového každý den.“

„Možná,“ odpověděl pan Pickwick. „To by mohlo být. Snad to je to.“

Pan Pickwick by byl velmi pravděpodobně vemluvil sám sebe do víry, že tomu je opravdu tak, kdyby nebyl právě v tu chvíli náhodou vyhlédl z okna a zpozoroval, že výraz chodců svědčí o všem jiném než o uctivém obdivu, a že si, jak se zdá, jakousi posunčinou vyměňují rozličné názory s někým venku na kočáře; a tu ho napadlo, že by tyto zjevy snad mohly mít nějakou vzdálenou souvislost se šprýmovným rozpořádáním pana Roberta Sawyera.

„Doufám,“ pravil pan Pickwick, „že náš neposedný přítel vzadu na kočáře netropí žádné hlouposti.“

„Ale kde, to ne,“ odpověděl Ben Allen. „Když nemá v hlavě, tak je Bob nejzakřiknutější putička pod sluncem, učiněný beránek.“

Tu jim zalehlo v uších od protáhlého napodobení poštovské trubky a vzápětí se ozvalo výskání a ječení, což všechno zřejmě vycházelo z hrdla a plic nejzakřiknutější putičky pod sluncem a učiněného beránka čili jasněji řečeno pana Boba Sawyera ve vlastní osobě.

Pan Pickwick a pan Ben Allen se po sobě významně podívali a první z nich si sundal klobouk a vyklonil se z okna kočáru, až byl skoro po pás venku, takže se mu konečně podařilo zahlednout šprýmovného mladého přítele.

Pan Bob Sawyer seděl nikoliv na zadním sedátku, ale na střechě kočáru s nohama tak daleko od sebe, jak to jen bez úrazu šlo, na hlavě měl Samův klobouk, naražený na jednu stranu, v jedné ruce třímal obrovský dvojitý krajíc proložený masem a v druhé podstatnou čutoru, hleděl si obou s náramnou chutí a jednotvárností tohoto zaměstnání si zpestřoval občasným zahulákáním nebo výměnou nějakého škádlivého žertu s některým neznámým chodcem. Červený praporek, pečlivě přivázaný k zábradlíčku zadního sedátka, trčel kolmo k nebi a pan Samuel Weller, příkrášený kloboukem Boba Sawyera, seděl uprostřed nouzového sedátka a s rozzářeným obličejem, jehož výraz svědčil o jeho naprosté a dokonalé spokojenosti s celým uspořádáním, se věnoval druhému takovému obrovskému chlebu.

To už samo stačilo popudit člověka s páně Pickwickovým smyslem pro slušnost, ale nebylo to ještě pohoršení všechno, neboť je právě v tom okamžiku potkával poštovní dostavník, navrch i uvnitř plně obsazený, a cestující v něm dávali svůj úžas

najevo velmi zřetelně. Také blahopřejné výkřiky jakési irské rodiny, která běžela stejným krokem s kočárem a neustále žebrala, byly značně hlučné povahy; zejména pak blahořečení její mužské hlavy, která zřejmě považovala toto divadlo za hlavní část nějakého politického nebo jiného vítězného průvodu.

„Pane Sawyere!“ křikl pan Pickwick v nesmírném rozčilení.
„Pane Sawyere, dovolte!“

„Copak?“ odpověděl tento pán s největším klidem a podíval se přes kraj kočáru, jako by se nechumelilo.

„Zbláznil jste se, pane?“ tázal se pan Pickwick důtklivě.

„Ani zdání,“ odpověděl Bob, „jsem jenom veselý.“

„Veselý, pane!“ zvolal pan Pickwick. „Prosím, sundejte ten ostudný červený kapesník, pane! Trvám na tom, pane. Same, sundej to.“

Dříve než mohl Sam zasáhnout, pan Bob Sawyer zdvořile a uhlazeně stáhl svou vlajku, strčil ji do kapsy, udělal panu Pickwickovi dvornou poklonu a potom si otřel hrdlo láhve a přiložil je ke rtům, čímž bez zbytečného plýtvání slovy panu Pickwickovi naznačil, že tento doušek zastupuje přípitek, jímž mu přeje všechno možné štěstí a zdar. Když se napil, uzavřel Bob čutoru velmi pečlivě zátkou, zahleděl se dobromyslně na pana Pickwicka, ukousl z obloženého chleba důkladné sousto a usmál se.

„Poslyšte,“ pravil pan Pickwick, jehož chvilkové hněvivé vzplanutí podléhalo Bobovu nezdolnému klidu, „nedělejte už takové hlouposti, prosím.“

„Ne, ne,“ odpověděl Bob a vyměnil si opět s panem Wellerem klobouk, „já to nechtěl dělat, víte, ale ta jízda mě tak rozkurážíla, že mi to nedalo.“

„Pomyslete jen, jak to vypadá,“ domlouval mu pan Pickwick, „dbejte přece trochu toho, co se sluší a patří.“

„Ó, zajisté,“ řekl Bob, „vůbec se to nehodí. Ale už je tomu konec, pane šéf.“

Pana Pickwicka toto ujištění uspokojilo a vtáhl zase hlavu do vozu a zavřel okénko; ale sotva opět navázal rozhovor, jež pan Bob Sawyer přerušil, zarazil se trochu nanovo, neboť venku za oknem se objevilo jakési menší tmavé těleso podlouhlého tvaru a ťuklo několikrát do skla, jako by se netrpělivě domáhalo vpuštění dovnitř.

„Co je to?“ zvolal pan Pickwick.

„Vypadá to jako čtůra,“ poznamenal Ben Allen a zíral brýlemi na řečený předmět s jistým zájmem, „mám dojem, že patří Bobovi.“

Tento dojem byl zcela správný, neboť pan Bob Sawyer přivázel čtůru na konec hole a tloukl jí do okna na znamení, že si přeje, aby se z ní v nejlepším přátelství a dokonalé shodě napili také jeho přátelé uvnitř vozu.

„Co máme dělat?“ zeptal se pan Pickwick s pohledem na láhev. „Takověhle počínání je ještě nesmyslnější než to předtím.“

„Myslím, že bychom udělali nejlíp, kdybychom si ji vzali dovnitř,“ odpověděl pan Ben Allen, „docela by mu patřilo, kdybychom si ji vzali a nechali si ji, nemyslíte?“

„Patřilo,“ pravil pan Pickwick, „mám to udělat?“

„Myslím, že nic lepšího ani udělat nemůžeme,“ odpověděl pan Ben Allen.

Protože se tato rada zcela shodovala s jeho názorem, spustil pan Pickwick opatrně okénko a odvázel čtůru od hole; vzápětí zmizela hůl ve výši a bylo slyšet, jak se Bob Sawyer od srdce směje.

„Je to ale veselý kumpán!“ pravil pan Pickwick a s láhví v ruce pohlédl na společníka ve voze.

„To je,“ přisvědčil pan Allen.

„Člověk se na něho opravdu nemůže zlobit,“ poznamenal pan Pickwick.

„O tom není ani řeč,“ potvrdil Benjamín Allen.

Za této krátké výměny názorů vytáhl pan Pickwick v roztržitosti bezděky zátku z láhve.

„Co tam má?“ zeptal se Ben Allen lhostejně.

„Nevím,“ odpověděl pan Pickwick stejně nedbale. „Voní to, myslím, jako mléčný punč.“

„Že by?“ řekl Ben.

„Já *myslím*, že ano,“ odpověděl pan Pickwick, aby se náležitě zajistil proti možnosti, že by mluvil nepravdu. „Těžko si troufat a tvrdit něco určitě, dokud to člověk neokusí.“

„Snad abyste to tedy ochutnal,“ řekl Ben, „nemůže vadit, když budeme vědět, co to vlastně je.“

„Myslíte?“ odpověděl pan Pickwick. „Dobrá, když vás to tedy tak zajímá, pak proti tomu ovšem nic nemám.“

Vždy pohotový obětovat vlastní city přáním svých přátel, pan Pickwick bez otálení ochutnal punč páně Sawyerův notně dlouhým douškem.

„Co je to?“ zeptal se pan Ben Allen, vyrušiv ho poněkud netrpělivě z pití.

„Podivné,“ pravil pan Pickwick a mlaskl si, „ještě ani nevím. Ó, ano!“ potvrdil pan Pickwick, když ochutnal podruhé. „Je to punč.“

Pan Ben Allen se podíval na pana Pickwicka; pan Pickwick se podíval na pana Bena Allena; pan Ben Allen se usmál; pan Pickwick nehnul ani brvou.

„Docela by mu to patřilo,“ pravil pan Pickwick poněkud přísně, „docela by mu patřilo, kdybychom mu to tady vypili do poslední kapky.“

„Právě to mě napadlo taky,“ řekl Ben Allen.

„Opravdu?“ odpověděl pan Pickwick. „Nuže, na jeho zdraví!“ Po těch slovech si tento znamenitý muž přihnul velmi důkladně z láhve a potom ji podal Benu Allenovi, který nelenil a napodobil hned jeho příklad. Oba se pak začali na sebe usmívat a ponenáhlu mléčný punč s veselím vypili.

„Koneckonců,“ pravil pan Pickwick, když dopil poslední kapku, „jsou ty jeho alotrie vlastně velice zábavné, věru velice kratochvilné.“

„To máte vskutku pravdu,“ řekl na to pan Ben Allen; a na důkaz, že Bob Sawyer je jeden z největších šprýmařů pod sluncem, začal pana Pickwicka bavit dlouhým a zevrubným líčením, jak se jeho přítel jednou zpil tak, že až dostal horečku a dal si oholit hlavu; vyprávění tohoto žertovného a zábavného příběhu přerušila zastávka kočáru U Zvonu v Berkeley Heath, kde se mělo přepřahat.

„Jářku! Tady budeme obědvat, ne?“ zeptal se Bob, když nahlédl do okna kočáru.

„Obědvat?“ podivil se pan Pickwick. „Vždyť jsme ujeli teprve devatenáct mil a máme jich před sebou ještě osmdesát sedm a půl.“

„Právě důvod, proč bychom se měli něčím posilnit, abychom tu námahu lépe snesli,“ namítl pan Bob Sawyer.

„Je přece zhola nemožné, abychom obědvali už v půl dvanácté dopoledne,“ odpověděl pan Pickwick, když se podíval na hodinky.

„Máte pravdu,“ odpověděl Bob, „přesnídávka je to pravé. Hej, pane, vy tam! Přesnídávku pro tři, hned, a nechte koně ještě čtvrthodinku ve stáji. Řekněte, aby nám přinesli všechno, co mají studeného, a nějaké lahvové pivo, a taky bychom rádi ochutnali nejlepší madeiru, jakou máte!“ Sotva s nesmírnou důležitostí a velkým chvatem tyto příkazy udělal, vrhl se bez meškání do domu, aby dohlédl na přípravu; a netrvalo ani pět minut, když se vrátil a prohlásil, že všechno je znamenité a skvělé.

Jakost přesnídávky plně ospravedlnila chvalozpěv, kterým ji Bob uvedl, a oceňoval ji a velmi statečně si při ní vedl nejen Bob sám, ale i pan Ben Allen a rovněž pan Pickwick. Společným úsilím a péčí všech tří lahvové pivo i madeira rychle zmizely, a když u kočáru byla svěží přípřež a všichni pánové opět zaujali místa s čutorou naplněnou nejlepší náhradou za mléčný punč, jakou bylo možno v tak krátké lhůtě opatřit, poštovská trubka se rozléhala a červená zástava vlála, aniž proti tomu pan Pickwick měl sebemenší námitku.

U Chmelové tyče v Tewkesbury se zastavili na oběd a při té příležitosti bylo další lahvové pivo a další madeira a kromě toho i trocha portského; a tam také dostala čutora čtvrtou novou náplň. Společným působením těchto posilujících prostředků pan Pickwick a pan Ben Allen tvrdě prospali třicet mil cesty, zatímco Bob a pan Weller na zadním sedátku dvojhlasně zpívali.

Bylo už docela tma, když se pan Pickwick probudil natolik, aby viděl oknem ven. Domky, roztroušené podél silnice, špinavý nádech každého viditelného předmětu, prašně kalný vzduch, cesty sypané škvárou a cihlovou drtí, tmavorudá zář železárenských pecí v dálce, mračna hustého kouře, která se těžce valila z vysokých korun komínů a všechno kolem černila a temnila, třpyt vzdálených světél, těžké vozy, jež se namáhavě vlekly po silnici, obtíženy řinčivými železnými pruty nebo vrchovatě naloženy těžkými hmotami – to všechno nasvědčovalo, že se kočár s panem Pickwickem a jeho průvodci rychle blíží k velkému továrnímu městu Birminghamu.

Když hrčeli úzkými ulicemi, které vedly do středu toho rušného víru, obrazy i zvuky vši té usilovné práce dotíraly na jejich smysly ještě mocněji. Ulicemi proudily davy dělného lidu. Z každého domu se ozýval šum práce, v dlouhých křídlových oknech podkrovních místností hořela světla, svist kol a rachot

strojů roztrásal chvějivě zdi. Ohnivá zář, jejíž žlutošerý matný odlesk bylo vidět na míle daleko, plála prudce ve velkých hutích a továrnách města. Dunění hamrů, sykot páry a hučivé ruchání a těžké hřmocení strojů bylo drsnou hudbou, která zaznívala ze všech stran.

Teprve když postilión britce ujížděl už širokými třídami kolem pěkných a skvěle osvětlených obchodů, které lemovaly cestu od kraje města k hotelu Old Royal, začal pan Pickwick uvažovat o nesmírné obtížnosti a ožehavosti poslání, které ho tam přivedlo.

Ožehavost tohoto poslání ani obtížnost jeho uspokojitelného splnění nikterak nezmenšilo to, že se k nim tak ochotně připojil pan Bob Sawyer. Po pravdě řečeno, pan Pickwick měl pocit, že jeho přítomnost v tomto případě, jakkoli dobře míněná a zábavná, není rozhodně čest, o kterou by se toužebně ucházel; ba naopak, byl by rád obětoval jakoukoli rozumnou částku peněz, kdyby tak mohl bez meškání odstranit pana Boba Sawyera kamkoli do vzdálenosti alespoň padesáti mil.

Pan Pickwick se s panem Winklem starším dosud nikdy osobně nesetkal, ačkoliv s ním již vyměnil několik dopisů a podal mu uspokojivé odpovědi na jeho dotazy stran synova chování i mravního založení; velmi znepokojeně si uvědomoval, že jít k němu poprvé na návštěvu v doprovodu Boba Sawyera a Bena Allena, obou mírně podroušených, není právě nejdůmyslnější a nejvhodnější způsob, který si mohl vymyslet, aby si ho naklonil.

„Než,“ pravil si pan Pickwick ve snaze dodat si myslí, „musím udělat, co mohu nejvíc. Musím k němu zajít ještě dnes, protože jsem to závazně slíbil. Budou-li na tom stát, že mě doprovodí, musím rozmluvu zkrátit, jak nejvíc možno, a spokojit se jenom nadějí, že si už ve vlastním zájmu neudělají ostudu.“

Zatímco se utěšoval těmito úvahami, kočár zastavil před dveřmi hotelu Old Royal. Když pan Samuel Weller částečně vyburcoval Bena Allena z úžasně hlubokého spánku, vyvekl ho za límec z vozu, aby pan Pickwick mohl vystoupit. V hotelu je uvedli do útulného pokoje a pan Pickwick ihned položil číšníkovi otázku týkající se bydliště pana Winkla.

„Docela blízko, pane,“ řekl číšník, „není to ani pět set kroků odtud, pane. Pan Winkle je majitel přístavního překladiště, prosím, u průplavu, pane. K němu do bytu, prosím – Ale kde, to *není*

ani celých pět set kroků, pane.“ Tu číšník zhasil svíčku a pak dělal, jako by chtěl zase rozsvítit, aby poskytl panu Pickwickovi příležitost vyptávat se ještě dále, kdyby snad chtěl ještě něco vědět.

„Můžu vám něčím posloužit, pane?“ zeptal se číšník a ze zoufalství nad páně Pickwickovým mlčením rozsvítil opět svíčku.

„Čaj nebo kávu, prosím? Oběd, prosím?“

„Teď nic.“

„Prosím, pane. Přejete si snad objednat večeři, prosím?“

„Zatím ještě ne.“

„Prosím, pane,“ opakoval číšník velmi důrazně a zamířil neslyšně ke dveřím; tam se zastavil, otočil se a řekl s krajní líbezností:

„Mám sem poslat pokojskou, pánové?“

„Můžete, je-li vám libo,“ odpověděl pan Pickwick.

„Je-li libo vám, pane.“

„A přineste nějakou sodovku,“ řekl Bob Sawyer.

„Sodovku, pane? Prosím, pane.“ Číšníkovi zřejmě spadl ze srdce přetěžký balvan, když si od něho konečně něco objednali, a nepozorovaně se ztratil. Číšníci nikdy nechodí ani neběhají. Mají zvláštní záhadnou schopnost, kterou jiní smrtelníci nemají, že se dovedou vytrátit z místnosti jako pára.

Když sodovka probudila u pana Bena Allena jisté slabé známky života, nechal se přemluvit, aby si umyl obličej a ruce, a dovolil, aby ho Sam okartáčoval. Rovněž pan Pickwick a Bob Sawyer si upravili zevnějšek, který jim cestování poněkud pochuchalo, a pak se všichni tři vydali, zavěšeni do sebe, na cestu k páně Winklovu sídlu; Bob Sawyer přitom sytil vzduch kolem sebe pachem tabákového dýmu.

Asi na čtvrt míle daleko, v tiché ulici zámožného a spořádaného vzhledu, stál starý dům z neomítnutých pálených cihel s třemi schůdky před vchodem a na dveřích s mosaznou tabulkou, na níž se skvělo tučnou velkou latinkou slovo „Winkle“. Schůdky byly velmi bílé a cihly velmi červené a celý dům velmi čistý; a před ním stanuli pan Pickwick, pan Benjamín Allen a pan Bob Sawyer, právě když hodiny odbíjely desátou.

Na zaklepání jim přišlo otevřít děvče jako ze škatulky; zarazilo se, když spatřilo tři neznámé muže.

„Je pan Winkle doma, děvenko?“ zeptal se pan Pickwick.

„Právě bude večeřet, pane,“ odpovědělo děvče.

„Dejte mu tuto navštívenku, prosím,“ pravil pan Pickwick. „Řekněte mu, že ho jen velice nerad obtěžuju tak pozdě večer, ale že mi na tom velice záleží, abych s ním mohl promluvit ještě dnes, a že jsem právě přijel.“

Služebná se podívala plaše na pana Boba Sawyera, který vyjadřoval obdiv k jejím tělesným půvabům všelijakým roztodivným pitvořením; a když zaletěla pohledem na klobouky a pláště, které visely v chodbě, zavolala jiné děvče, aby za ni počkalo u dveří, než se vrátí shora. Děvče však nestálo stráž dlouho, protože služebná se vzápětí vrátila, požádala pány o prominutí, že je nechala stát na ulici, a uvedla je do zadního pokoje, který měl podlahu pokrytou voskovaným plátnem, byl napůl kancelář a napůl šatnou, a v němž hlavní užitečné a ozdobné kusy nábytku byly psací pult, stojan s umyvadlem a holicím zrcadlem, polička na boty a zouvák, vysoká kulatá stolička, čtyři židle, stůl a staré osmidenní hodiny. Nad krbovou římsou byla zapuštěná dvířka železné pokladny a kromě nich zdobily stěny pokoje ještě kalendář, dvě zavěšené poličky na knihy a několik svazků zaprášených papírů.

„Strašně mě mrzí, pane,“ řekla dívka, když rozsvítila lampu a obrátila se s líbezným úsměvem k panu Pickwickovi, „že jsem vás nechala stát u dveří, ale nikoho z vás jsem ještě nikdy neviděla; a my tu máme tolik pobudů, kteří přicházejí jen okukovat, co by se jim hodilo sebrat, že opravdu –“

„Nemáte ani v nejmenším proč se omlouvat, děvenko,“ pravil pan Pickwick přívětivě.

„Ani krapet krapítek, zlatíčko,“ podpořil jeho tvrzení Bob Sawyer, roztáhl laškovně ruce a začal poskakovat ze strany na stranu, jako by chtěl zabránit, aby mladistvá krasotinka odešla z pokoje.

Mladou dámu však tyto svody nijak neobměkčily, neboť obratem vyslovila názor, že pan Bob Sawyer je „protiva protivná“; a když jí Bob začal vnučovat pozornosti o hodně dotěrněji, otiskla mu na tvář své pěkné prsty a s rozličnými projevy odporu a pohrdání vyběhla z pokoje.

Připraven o společnost mladé dámy, začal se pan Bob Sawyer bavit tím, že zvědavě nadzdvíhl desku psacího pultu, prohlížel obsah všech zásuvek u stolu, na oko se hotovil vypáčit zámek nedobytné pokladny, obrátil kalendář lícem ke zdi, zkoušel si

about boty pana Winkla staršího přes svoje a tropil rozličné jiné kratochvilné žertíky s nábytkem, které vesměs přiváděly pana Pickwicka do nevýslovného zděšení a na pokraj zoufalství a panu Bobu Sawyerovi působily stejnou měrou potěšení.

Konečně se dveře otevřely a starý pán menší postavy v chmelově žlutohnědém obleku – s hlavou i obličejem, jež byly přesným protějškem hlavy i obličeje pana Winkla mladšího, s tím rozdílem, že tento pán byl značně holohlavý – a s páně Pickwickovou navštívenkou v jedné ruce a se stříbrným svícnem ve druhé vešel do pokoje.

„Á, pan Pickwick! Jak se máte, pane?“ řekl pan Winkle starší, když postavil svícen a podával mu ruku. „Doufám, že jste zdrav, pane. Těší mě, že vás poznávám. Posadte se, pane Pickwicku, prosím, pane. Tento pán je –“

„Můj přítel pan Sawyer,“ přispěchal s vysvětlením pan Pickwick, „a přítel vašeho syna.“

„Mhm,“ řekl pan Winkle starší a podíval se na Boba dosti chmurně. „Doufám, pane, že i vy jste zdrav.“

„Jako rybička, pane,“ odpověděl Bob Sawyer.

„Tento druhý pán,“ zvolal pan Pickwick náhle, „jak uvidíte, až si přečtete dopis, který vám mám odevzdat, je velmi blízký příbuzný, nebo bych snad měl raději říci velmi blízký přítel vašeho syna. Jmenuje se Allen.“

„Tenhle pán?“ zeptal se pan Winkle a ukázal navštívenkou na Bena Allena, který zatím usnul v takové pozici, že z něho nebylo vidět nic jiného než záda a límec od kabátu.

Pan Pickwick právě hodlal odpovědět na tuto otázku, uvést plné jméno pana Benjamína Allena a dopodrobna vypočítat všechny jeho chvalitebné přednosti a znamenitosti, když tu bujarý pan Bob Sawyer s úmyslem probudit v příteli vědomí, kde je, Bena znenadání stípl do svalnaté části paže tak důkladně, že ten s pronikavým zaječením až vyskočil ze židle. A protože si Ben Allen vskutku náhle uvědomil, že je v přítomnosti kohosi neznámého, popošel k panu Winklovi, nadmíru vřele mu potřásl asi pět minut oběma rukama, drmolil přitom jakési napůl nesrozumitelné a přerývané věty, jak úžasně a nesmírně ho těší, že se s ním setkává, a pohostinně se ho dotazoval, neměl-li by chuť po procházce se něčím posilnit, nebo počká-li raději „až do oběda“, a když skončil, opět se posadil a rozhlížel se skelně

strnulým pohledem, jako by neměl ani sebemenší ponětí, kde je – což také vskutku neměl.

To vše bylo pro pana Pickwicka velmi trapné, a to tím spíše, že pan Winkle starší projevoval znatelný úžas nad výstředním – nechceme-li říci nehorázným – chováním jeho dvou společníků. Aby věc neprotahoval a rychle ji skončil, vytáhl pan Pickwick z kapsy dopis, podával ho panu Winklovi staršímu a pravil:

„Tento dopis, pane, je od vašeho syna. Z jeho obsahu seznáte, že budoucí štěstí a blaho vašeho syna závisí na vašem příznivém a otcovském uvážení tohoto sdělení. Prokážete mi tu laskavost, přečtete si dopis co možná klidně a s rozvahou a proberete potom se mnou tu věc v onom tónu i duchu, jak jedině by se o tom mělo hovořit? Můžete posoudit, jak důležité je vaše rozhodnutí pro vašeho syna a s jak úzkostlivým napětím na ně čeká, již z toho, že vás přicházím navštívit bez jakéhokoli předchozího ohlášení tak velice pozdě večer – a,“ dodal pan Pickwick s letmým pohledem na oba společníky, „a za okolností tak nepříznivých.“

Po této rozmluvě vložil pan Pickwick čtyři hustě popsané stránky zkroušené kajícího na zvlášť velejemném ručním papíře do rukou užaslého pana Winkla staršího. Potom se opět posadil na židli a pozoroval páně Winklův výraz i chování – sice s úzkostí, je pravda, ale se zmužilým čelem čestného člověka, který si je vědom, že nepodniká nic ani nemá prsty v ničem, co by musel zastírat nebo omlouvat.

Starý majitel překladiště zobracel dopis na líc i na rub; prohlédl ho zředu, zezadu i ze všech stran; prozkoumal baculatého chlapečka na pečeti zevrubně jako drobnohledem; zadíval se panu Pickwickovi do obličeje; potom se posadil na vysokou kulatou stoličku, přitáhl si lampu blíž k sobě, rozlomil pečeti, rozložil dopis, pozdvihl ho k světlu a chystal se číst.

Právě v tom okamžiku si pan Bob Sawyer, jehož šprýmovnost několik minut nečinně dřímala, položil ruce na kolena a zpitvořil obličej jako šasek po způsobu podob nebožtíka pana Grimaldiho. A stalo se, že pan Winkle starší, místo aby se hluboce hroužil do čtení dopisu, jak se domníval pan Bob Sawyer, náhodou hleděl přes hořejší okraj listu, a to na nikoho jiného než právě na pana Boba Sawyera samého; a poněvadž zcela právem usoudil, že řečený obličej se zkrivil na posměch a výsměch jeho vlastní osobě, upřel na Boba pohled s přísností tak výraznou,

že se škleb nebožtíka pana Grimaldiho ponenáhlu rozplynul v překrásný výraz zahanbení a zmatku.

„Říkal jste něco, pane?“ zeptal se pan Winkle starší po chvílce krajně trapného mlčení.

„Ne, pane,“ odpověděl Bob a po šaškovském úšklebku nebylo v jeho obličeji kromě tmavého ruměnce na lících ani památky.

„Jste si jist, pane, že jste nic neříkal?“ tázal se pan Winkle starší.

„Na mou pravdu, pane, jsem, docela,“ odpověděl Bob.

„Myslel jsem, že jste něco říkal, pane,“ pravil na to starý pán s hněvivým důrazem. „Možná že jste se na mě díval, pane?“

„Ach ne, pane, vůbec ne,“ odpověděl Bob s krajní zdvořilostí.

„To velice rád slyším, pane,“ pravil pan Winkle starší. A když se na schlíplého Boba ještě nevýslovně důstojně zamračil, pozdvihl starý pán dopis znovu ke světlu a pustil se vážně do čtení.

Pan Pickwick ho pozoroval velmi napjatě, když přecházel z poslední řádky první stránky na horní řádku druhé stránky a z poslední řádky druhé stránky na první řádku třetí stránky a z poslední řádky třetí stránky na první řádku stránky čtvrté; ale ani sebeslabší změna ve výrazu čtenářova obličeje neposkytovala náznak, s jakými pocity přijímá oznámení synova snatku, obsažené, jak pan Pickwick dobře věděl, hned v prvních několika řádcích.

Starý pán pročetl dopis až do posledního slova, opět ho se vši pečlivostí a přesností zkušeného obchodníka složil, a právě když pan Pickwick očekával nějaký bouřlivý citový výbuch, namočil pan Winkle pero v kalamári a řekl tak klidně, jako by hovořil o nejběžnější každodenní věci v pisárně:

„Jakou má Nathaniel adresu, pane Pickwicku?“

„Toho času Jiří se supem,“ odpověděl pan Pickwick.

„Jiří se supem. Kde to je?“

„George Yard, Lombard Street.“

„V londýnské City?“

„Ano.“

Starý pán si pečlivě poznamenal adresu na zadní stranu dopisu, uložil ho do psacího pultu, uzamkl horní desku, vstal z vysoké stoličky, zastrčil si svazek klíčů do kapsy a řekl:

„Myslím, pane Pickwicku, že už není nic, čím bychom se zdržovali, ne?“

„Už nic, drahý pane?“ pravil v rozhořčeném úžasu tento muž vřelého srdce. „Už nic? Což nechcete ani slovem vyjádřit svůj názor na tuto závažnou událost v životě našeho mladého přítele? Nemáte pro něho žádné ujištění, které bych mu mohl tlumočit, že mu i nadále zachováte svou lásku a přízeň? Což nemáte jediné slovo útěchy a posily pro něho ani pro tu plachou a úzkostlivou dívku, která od něho očekává zajištění a podporu? Uvažte, drahý pane, uvažte!“

„Uvážím,“ odpověděl starý pán. „Prozatím nemám, co bych řekl. Jsem strážlivý obchodník, pane Pickwicku. Nikdy se nedám strhnout k ukvapenému závěru, pane, nikdy a v ničem; a pokud do téhle věci vidím, ani trochu se mi nelíbí, jak to vypadá. Tisíc liber není mnoho, pane Pickwicku.“

„Máte docela pravdu, pane,“ vmísil se do řeči Ben Allen, který se probral do té míry, aby si uvědomoval, že *svých* tisíc liber utratil bez nejmenších obtíží. „Jste rozumný člověk. Bobe, tenhle chlapík se sakra vyzná!“

„Nesmírně mě těší, pane, když vidím, že právě vy jste ke mně tak spravedlivý a připouštíte to,“ řekl pan Winkle starší a změřil si přitom opovržlivě Bena Allena, který pokyvoval hlubokomyšlně hlavou. „Pravda je totiž ta, pane Pickwicku, že když jsem dal synovi na rok dva volnost, aby se potoulal po světě a trochu poznal lidi a mravy (což činil pod vaším dohledem), aby se trochu otrkal a nevstupoval do života jako penzionátový jelimánek, kterému teče mléko po bradě a kterého může kdekdo napálit, že mě něco takového ani ve snu nenapadlo. Ví to velmi dobře, takže když od něho pro tohle odvrátím tvář, nemá proč se divit. Dám mu zprávu, pane Pickwicku. Dobrou noc, pane! Markétko, otevři dveře.“

Celou tu dobu pošťuchoval Bob Sawyer loktem pana Bena Allena, aby do věci zasáhl nějakou vhodnou smířlivou poznámkou; a proto nyní Ben vychrlil bez sebemenšího přípravného úvodu sice stručný, ale vášnivě výmluvný proslov.

„Pane,“ řekl Ben Allen s kalnýma očima mdle vytrěštěnýma na starého pána a přitom prudce rozhazoval pravou rukou, „měl – měl byste se za sebe stydět!“

„Jako bratr té dámy jste v této věci ovšem velmi povolaným soudcem,“ odpověděl pan Winkle starší. „Ale teď už dost! Neříkejte už nic, pane Pickwicku, prosím. Dobrou noc, pánové!“

S těmi slovy uchopil starý pán svícen, otevřel dveře pokoje a ukázal zdvořile do chodby.

„Budete toho litovat, pane,“ pravil pan Pickwick a zaťal pevně zuby, aby zvládl zlost, neboť věděl, jak vážné následky by to mohlo mít pro jeho mladého přítele.

„Prozatím se naše názory liší,“ odpověděl klidně pan Winkle starší. „Ještě jednou vám přeji dobrou noc, pánové.“

Rozhorleným krokem vyšel pan Pickwick na ulici. Pan Bob Sawyer, kterého rozhodné způsoby starého pána úplně odzbrojily, vyšel také. Hned potom se po stupních před domem skutálel klobouk pana Bena Allena a vzápětí i tělo pana Bena Allena. Celá společnost se odebrala beze slova i bez večere na lože; a panu Pickwickovi napadlo, zrovna než usnul, že kdyby byl dříve věděl, jak kovaný a na slovo vzatý obchodník je pan Winkle otec, nejvýš pravděpodobně by ho nebyl nikdy s takovým posláním navštívil.

KAPITOLA PADESÁTÁ PRVÁ,

v níž se pan Pickwick setká se starým známým, a hlavně této šťastné okolnosti vděčí čtenář za nesmírně zajímavé věci zde vyličené, které se týkají dvou slavných, mocných a vlivných veřejných činitelů

Ráno, jaké se v osm hodin naskytlo páně Pickwickovu zraku, nebylo v ničem takového rázu, aby mu povzneslo náladu nebo zmírnilo sklíčenost, kterou mu působil nečekaný výsledek jeho poslání. Obloha byla temná a zachmuřená, vzduch sychravý a nevlídný, ulice mokré a blátivé. Kouř se lenivě válel nad kóhuty na komínech, jako by neměl dost odvahy vznést se do výše, a déšť padal zvolna a mrzutě, jako by ani neměl náladu lít se proudem. Bojovný kohout na stájovém dvoře, zbavený každické jiskřičky obvyklé živosti, balancoval na jedné noze smutně v koutě; netečný osel stál odevzdaně pod úzkou převislou stříškou kůlny, věsil hlavu a podle jeho zadumaného a zbědovaného výrazu se zdálo, že pomýšlí na sebevraždu. Jediné, co bylo vidět na ulici, byly deštníky; a klapot prezůvkových dřeváků a pleskání dešťových kapek byly jediné zvuky, jež bylo slyšet.

Snídaně plynula takřka nerušeně, hovořilo se velmi málo; vliv počasí a vzrušení včerejšího dne působily i na pana Boba Sawyera.

Byl, jak se sám výstižně vyjádřil, „usazený“. Rovněž tak Ben Allen. A rovněž tak pan Pickwick.

Ve zdlouhavém očekávání, že se snad přece vyčásí, četli poslední londýnský večerník; a pročitali ho znovu a znovu se zájmem tak napjatým, s jakým se setkáváme jen v případech nejpropastnější nudy; s podobnou vytrvalostí ošlapovali každíčkou píď koberce; vyhlíželi z oken tak často, že by nebylo bývalo divu, kdyby je byla obec dodatečně zpoplatnila; načínali hovor o nejrozličnějších věcech, ale hovor pokaždé selhal; a když odbilo poledne a nic se nezlepšilo, pan Pickwick konečně velmi rázně zazvonil a objednal kočár.

Silnice byly sice rozblácené, sychravý déšť se snášel hustěji než předtím a bláto a voda stříkaly otevřenými okny do kočáru tak silně, že nepohodlí dvojice uvnitř kočáru bylo téměř stejně nepříjemné jako nepohodlí dvojice na zadním sedátku venku, ale v tom pohybu i ve vědomí, že něco podnikají a dělají, bylo přece jen cosi nekonečně lepšího než trčet v nudném pokoji jako ve vězení a dívat se na nudný déšť, kterak zkrápí nudnou ulici; a když vyjeli, shodli se všichni v názoru, že taková změna znamená velké zlepšení, a divili se, jak jen mohli tak dlouho otálet, než se pro ni rozhodli.

Když v Coventry zastavili, aby vystřídali přípřež, stoupala z koní taková oblaka páry, že úplně zahalovala čeledína, jehož hlas se ozýval z mlhy a vykládal, že při nejbližším rozdělení odměn najisto očekává od Společnosti pro šíření lidskosti první zlatou medaili za to, že strhl postiliónovi klobouk z hlavy; neboť, jak prohlašoval neviditelný pán, postilión by se byl v té spoustě vody, která mu crčela ze střechy klobouku, neodvratně utopil, nebýt prý velké duchapřítomnosti, s níž mu okamžitě strhl klobouk a utřel mu věchtem slámy obličej ve chvíli, kdy se už nedostatkem vzduchu zalykal.

„Tohle je příjemné,“ řekl Bob Sawyer, vyhrnul si límec u kabátu a přetáhl si šál přes ústa, aby si za ním naschránil výpary sklenky brandy, kterou do sebe právě obrátil.

„Moc,“ odpověděl Sam klidně.

„Vy si z toho, jak se zdá, nic neděláte,“ poznamenal Bob.

„No, ani nevím, pane, co by pomohlo, dybysem si z toho nákrásně i něco dělal,“ odpověděl Sam.

„To je opravdu důvod, proti kterému se nedá nic namítat,“ řekl Bob Sawyer.

„To je, pane,“ potvrdil pan Weller. „Ať je co je, všechno je dobré, jak to líbezně poznamenalo to mladý hrabátko, dyž mu vyměřili penzi za to, že dědeček vod ženy vod strejce vod jeho matky jednou zapálil králi fajfku křesadlem, kerý nosil pořád při sobě.“

„To nebyl špatný nápad, Same,“ řekl pan Bob Sawyer pochvalně.

„Zrovna to si potom říkalo až do smrti to hrabátko, dyž vo každým kvartále bralo vejplatu,“ odpověděl pan Weller.

„Už vás někdy volali,“ zeptal se Sam po krátkém mlčení, podíval se na vozku a ztlumil hlas až do tajemného šepotu, „už vás někdy volali k nějakýmu poštovskému, dyž ste se učil na toho žabikucha?“

„Nepamatuju se, že by mě byli k nějakému volali,“ odpověděl Bob Sawyer.

„Vy ste v tom vašem špitále nikdá neviděl žádnýho poštovskýho, dyž ste tam strašil (jak se říká vo duchách)?“ ptal se Sam.

„Ne,“ odpověděl Bob Sawyer. „Nemyslím, že jsem tam nějakého kdy viděl.“

„Nikdá ste neviděl žádnéj krchov, kde by měl poštovskej náhrobek, ani ste neviděl žádnýho umrlýho pošťáka?“ vyptával se Sam vytrvale dál jako zpovědní zrcadlo.

„Ne,“ odpověděl Bob, „nikdy.“

„Ne, budeť!“ vyhrkl Sam vítězně. „A nikdá ho taky neuvidíte; a eště jedno žádnej člověk nikdá v životě neuvidí, a to je chcíp-lej vosel. Lidský voko nikdá nevidělo chcíplýho vosla, jen ten pán v těch černejch hedvábnejch kalhotkách, co znal tu mladou ženskou, co si držela kozu; a to byl francouzskej vosel a tak to nejspíš nebylo žádný čistokrevný plemeno.“

„No, a jak to souvisí s postilióny?“ zeptal se Bob Sawyer.

„Takle,“ odpověděl Sam. „Nerad bysem šel tak daleko, abysem chtěl tvrdit, jak říkaj leckerej moc rozumný lidi, že pošťáci a voslové sou nesmrtelný, ale říkám jen tolik, že dyž někerej z nich cejtí, že má namále a na práci už nestačí, tak se prostě spolu seberou a někam si vodjedou, vobyčejně jeden poštovskej s jedním voslem do páru; a co se s nima stane, to žádnéj neví, ale moc se podobá, že se jedou radovat na něakej jinej svět, poněvác

živá duše ještě neviděla ani vosla, ani poštovského, kerej by měl nějaký potěšení na *tomle* světě!“

Zevrubným rozbohem tohoto učeného a pozoruhodného názoru, který dokládal mnoha podivnými statistickými i jinými údaji, zaháněl Sam Weller dlouhou chvíli celou cestu, až dojeli do Dunchurch, kde dostali suchého postilioná a čerstvé koně; příští zastávka byla Daventry a po ní Towcester; a na konci každého úseku přšlo silněji, než když vyjížděli ze stanice.

„Járku, poslyšte,“ zahuboval Bob Sawyer a podíval se do okna kočáru, když zastavili před vchodem Saracénovy hlavy v Towcesteru, „podívejte, tohle přece nejde.“

„Jemine!“ zvolal pan Pickwick, který se právě probral z dřímoty. „Bojím se, že jste zmokl.“

„Hm, bojíte se, bojíte?“ odsekl Bob. „Ano, tak trochu. Možná že víc, než je milé.“

Bob vypadal opravdu promokle, protože dešťová voda mu crčela z týlu, z loktů, manžet, šosů i kolen; a celý jeho úbor se leskl mokrem tak, že by se byl mohl omylem pokládat za nepromokavý oblek z voskového plátna.

„Jsem opravdu trochu mokrý,“ řekl Bob a třásl se, až kolem sebe rozstříkoval spršku jako novofundlandský pes, který právě vylezl z vody.

„Myslím, že je úplně nemožné, abychom dnes jeli ještě dál,“ podotkl Ben.

„Vo tom není ani řeč, pane,“ prohlásil Sam Weller, který se přišel připojit k poradě, „dyť to je vyložený tejrání zvířat, pane, chtít na nich, aby ještě jeli. Maj tady noclehy, milospa-ne,“ dodal Sam, když se obrátil k pánovi, „všecinko čistý a pohodlíčko. Za půl hodinky jim můžou prostírat pěkný vobídek – pár kuřátek, milospa-ne, telecí kotletku, fazulový lusky, brambůrky, dort, a co se patří, všechno k tomu. Esli jim smím radit, milospa-ne, tak by udělali dobře, dyby tady vystali. Daj na mou radu, milospa-ne, jak povídal ten doktor.“

V tu chvíli se jako na zavanou objevil šenkýř od Saracénovy hlavy a nejen potvrdil všechny páně Wellerovy údaje o možnosti dobrého zaopatření v jeho podniku, ale podporoval i jeho naléhání rozličnými neutěšenými dohady o stavu cest, chmurnými pochybnostmi, dostanou-li se vůbec na příští stanici čerství koně, nezvratnou jistotou, že bude přšet celou noc, stejně nezvrat-

nou jistotou, že zítra ráno se vyčásí, a všemožnými jinými vábnými důvody, jak to už krčmáři s hosty umějí.

„Nuže, dobře,“ svolil pan Pickwick, „ale musím nějak poslat do Londýna dopis, aby došel příjemci hned časně ráno, nebo jinak musím jet dál, děj se co děj.“

Šenkýř se nadšeně usmál. Nic není snadnějšího, než když pán udělá z dopisu balíček a pošle ho buď poštou, nebo nočním dostavníkem z Birminghamu. Záleží-li pánovi tolik na tom, aby dopis došel co nejdřív, ať navrch napíše „Doručit ihned“, k čemuž pošta jistě přihlédne; nebo, což je ještě jistější, ať napíše „Za okamžité doručení vyplaťte poslu půl koruny“.

„Dobrá,“ rozhodl pan Pickwick, „zůstaneme tedy zde.“

„Rozsviť v parádním, Jene; rozfofruj oheň; páni jsou jako myš!“ volal šenkýř. „Račte, pánové; o poštovského se teď nestarejte, pane. Pošlu vám ho, až si zazvoníte. Tak, Jene, svíčky.“

Jan přinesl svíčky, prohrábl oheň a nově přiložené poleno se rozhořelo. Netrvalo ani deset minut a číšník prostíral ubrus k obědu, zatahl záclony, oheň jasně plál a všechno vypadalo (jak to vždycy vypadá ve všech slušných anglických hostincích), jako by tu byli hosty čekali a chystali jim pohodlí už bůhvíkolik dní napřed.

Pan Pickwick se posadil k postrannímu stolu a v krátkosti napsal panu Winklovi dopis, v němž mu prostě oznámil, že ho zdrželo nepříznivé počasí, ale že zítra bude jistě v Londýně; do té doby že odkládá zprávu o svém jednání. Složil spěšně list do psaníčka a poslal ho po panu Samuelu Wellerovi do výčepu.

Sam ho odevzdal hostinské; a když se trochu osušil u ohně v kuchyni a vracel se opět k pánovi, aby mu pomohl zout boty, zaletěl náhodou zrakem do pootevřených dveří a zarazil se, neboť v nich zahlédl plavovlasého pána, který měl před sebou na stole velký balík novin a pročetl v jedněch z nich úvodník se strnulým úšklebkem, při němž ohrnoval nos a křivil všechny ostatní rysy obličeje do výrazu vznešeně zpupného pohrdání.

„Ouha!“ řekl si Sam. „Tudle hlavu i tu larvu bysem měl vodněkad znát; to sklíčko taky a ten širák jakbysmet! Esli to nebylo v Eatansvillu, tak sem matěj!“

Sama rázem popadl prudký záchvat kašle – jen proto, aby upoutal pánovu pozornost; a když se pán tím zvukem vyrušil a zdvihl hlavu i sklíčko, zjevil Samovu zraků hlubokomyslné, zadumané rysy pana Potta z *Eatansvillských listů*.

„Prosím za vodpuštění, pane Pott,“ řekl Sam a postoupil s úklonou o krok, „můj pán je tady, pane.“

„Pst, pst!“ zvolal Pott, vtáhl Sama do pokoje a s výrazem záhadného zděšení a obav zavřel dveře.

„Co se děje, pane?“ zeptal se Sam a rozhlédl se nechápavě.

„Mé jméno nesmíte ani šeptnout,“ řekl Pott, „tohle je žluťácký kraj. Kdyby se zdejší horkokrevné a popudlivé obyvatelstvo dovědělo, že jsem tady, roztrhalo by mě na cucky.“

„To snad ne! Že by vopravdu, pane?“ zeptal se Sam.

„Stal bych se obětí jejich běsnění,“ pravil Pott. „Nu, a co dělá váš pán, mladý muži?“

„Zastavil se tady dneska na noc, vrací se s dvěma přátelima do Londýna,“ odpověděl Sam.

„Je mezi nimi pan Winkle?“ ptal se Pott a slabě zachmuřil čelo.

„Ne, pane. Pan Winkle sedí teďka doma,“ odpověděl Sam.

„Je ženatej.“

„Ženatý!“ zvolal Pott s hroznou prudkostí. Zamlčel se, usmál se zlověstně a dodal tichým, mstivým hlasem: „Patří mu to!“

Když takto dal volný průchod krutému vzkypaní vražedné nenávisti a bezcitnému jásoťu nad padlým nepřitelem, projevil pan Pott touhu vědět, jsou-li páně Pickwickovi přátelé „modří“. A když od Sama, který o té věci věděl právě tolik jako Pott sám, dostal svrchovaně uspokojivou a kladnou odpověď, uvolil se doprovodit ho do pokoje pana Pickwicka, kde ho očekávalo vřelé přijetí, s nímž se také hned setkal návrh, aby poobědvali společně.

„A co dělá celý Eatanswill?“ zeptal se pan Pickwick, když se pan Pott usadil ke krbu a ostatní společnost si zula mokré boty a obula suché trepy. „Vychází ještě *Nezávislost*?“

„*Nezávislost*, pane,“ odpověděl Pott, „ještě stále bídne živoří a protahuje své zkomírávé bytí. Je v ošklivosti a opovržení i u té hrstky lidí, kteří o vycházení toho hnusného a ostudného listu vědí; dusí se ve spoustách špíny, které ze sebe tak prostopášně chrlí, ohlušena a oslepena výpary vlastního slizkého kalu; našťásti si však ten mrzký plátek neuvědomuje, jak je nízký a zvrhlý, a rychle zapadá do onoho zrádného bahna, které mu sice zdánlivě zjednává pevnou podporu láje a spodiny lidské společnosti, ale které ve skutečnosti stoupá nad jeho odpornou hlavu a co nevidět ho pohltí úplně.“

Když přednesl toto prohlášení (které bylo úryvkem jeho úvodu z minulého týdne) s patřičně mocným důrazem i přízvukem, vydavatel se odmlčel, aby nabral dech, a pohlédl vznešeně na Boba Sawyera.

„Jste mladý muž, pane,“ řekl Pott.

Pan Bob Sawyer přikývl.

„A vy také, pane,“ řekl Pott na adresu pana Bena Allena.

Ben tuto jemnou výtku připustil.

„A jste oba naveskrz prosáklí oněmi modrými zásadami, které budu až do hrobu i za hrob hájit a zachovávat, jak jsem se slavnostně zavázal lidu tohoto království?“ nadhodil jim Pott.

„Nu, ani vlastně přesně nevím,“ odpověděl Bob Sawyer. „Jsem –“

„Snad ne žlutý, pane Pickwicku,“ přerušil ho Pott a rozčilením ucouvl se židlí, „snad není váš přítel žlutý, pane?“

„Ne, ne,“ odpověděl Bob, „touhle dobou jsem něco jako paleta, směs všelijakých barev.“

„Váhavec,“ řekl Pott slavnostně, „váhavec! Rád bych vám ukázal řadu osmi článků, pane, které vyšly v *Eatanswillských listech*. Můžu směle říct, že pak byste dlouho neváhal, pane, a založil svůj názor na pevném a spolehlivém modrém základě.“

„Myslím, že bych rád ně zmodral dlouho předtím, než bych je dočetl do konce,“ odpověděl Bob.

Pan Pott se nakrátko zahleděl na Boba Sawyera, jako by nevěděl, co si má myslet, a pak se obrátil k panu Pickwickovi a řekl:

„Znáte vědecké články, které v posledních třech měsících vycházely v přestávkách v *Eatanswillských listech* a které vzbudily tak všeobecný – a snad smím říct tak světový – rozruch a obdiv?“

„Inu,“ odpověděl pan Pickwick, kterého ta otázka přivedla trochu do rozpaků, „abych řekl pravdu, měl jsem poslední dobou tolik práce s jinými věcmi, že jsem vskutku nenašel chvíli, abych si je přečetl.“

„To byste ale měl, pane,“ řekl Pott s přísnou tváří.

„Přečtu si je,“ slíbil pan Pickwick.

„Vyšly v podobě obsáhlého rozboru díla o čínské metafyzice, pane,“ řekl Pott.

„Ó,“ pravil pan Pickwick, „z vašeho pera, doufám, že?“

„Z pera mého redakčního kritika, pane,“ odpověděl Pott důstojně.

„Řekl bych, že to je velice nesnadný předmět,“ pravil pan Pickwick.

„Velice, pane,“ odpověděl Pott a tvářil se nesmírně mudrcky. „Však to také nadřel, abych použil odborného, ale vskutku výstižného výrazu; na mou žádost prostudoval ten předmět v našem největším naučném slovníku, v *Encyclopaedia Britannica*.“

„Opravdu?“ podivil se pan Pickwick. „Neměl jsem ani tušení, že to cenné dílo obsahuje nějaké poučení o čínské metafyzice.“

„On *studoval*, pane!“ odpověděl Pott, položil ruku panu Pickwickovi na koleno a rozhlédl se s úsměvem, který vyjadřoval duševní nadřazenost. „Pod písmenem M prostudoval metafyziku, pod písmenem Č pak Čínu a získané poznatky potom spojil, pane!“

Vzpomínka na badatelské schopnosti i úsilí, projevené ve jmenovaných učených výlevech, zvýšila bohorovnost páně Pottova výrazu tak silně, že uplynulo několik minut, než si pan Pickwick dodal dost smělosti, aby znovu zahájil rozhovor; a když se konečně vydavatelův obličej ponenáhlu uvolnil a nabyl obvyklého výrazu mravní povýšenosti, troufl si obnovit hovor otázkou:

„Není nezdvořilé se ptát, jaký důležitý zájem vás zavádí tak daleko od domova?“

„Zájem, který je mi v celém tom mém titánském úsilí pohnutkou a vzpruhou, pane,“ odpověděl Pott s klidným úsměvem – „blaho mé vlasti.“

„Tušil jsem, že to bude nějaké veřejné poslání,“ poznamenal pan Pickwick.

„Ano, pane,“ potvrdil Pott, „je tomu tak.“ Tu se naklonil k panu Pickwickovi a zašeptal hlubokým dutým hlasem: „Zítřka večer, pane, se v Birminghamu pořádá – žlutý ples!“

„Propánakrále!“ vyhrkl pan Pickwick.

„Ano, pane, a banket!“ dodal Pott.

„Neříkejte!“ zvolal pan Pickwick.

Pott zlověstně přikývl.

Ale třebaže se pan Pickwick tvářil, že ho toto odhalení dočista ohromilo, vyznal se v místních politických poměrech tak málo, že si nedovedl utvořit dost patřičný pojem o důležitosti hrůzostrašných piklů, na něž naráželo; když to pan Pott upozoroval, vytáhl poslední číslo *Eatanswillských listů*, které se jimi obíralo, a přednesl z nich tento sloupek:

„ŽÁLUDNOST ŽLUŤÁCTVÍ

Jistý baziliščí plátek vypotil nedávno svou černou jedovatou slinu v marné a beznadějně snaze potřísnit jasné jméno našeho vzácného a znamenitého poslance, urozeného pána Slumkeyho – toho Slumkeyho, o němž jsme předpovídali již dávno předtím, než zaujal své nynější vznešené a vysoké postavení, že jednoho dne bude, jak nyní vsutku je, nejen nejzářivější ozdobou své vlasti, ale i její nejhrdější chloubou stejně jako jejím statečným obhájcem a její čestnou pýchou – ten baziliščí plátek, pravíme, se opovážil tropit si posměch z nádherně tepaného a skvostně stříbřeného kbelíku na uhlí, který tomuto slovutnému muži věnovali jeho nadšení voliči a na jehož zakoupení prý, jak nepojmenovatelně ničemný pisálek utrhačně nadhazuje, víc než třemi čtvrtinami celé potřebné částky přispěl prostřednictvím důvěrného přítele svého komorníka urozený pán Slumkey sám. Což ta ještěří stvůra nevidí, i kdyby tomu tak vsutku bylo, že se tím urozený pán Slumkey jenom ukazuje ve světle ještě vábnějším a zářivějším než dosud, je-li to vůbec možno? Což ani jeho zabedněná tupohlavost nechápe, že tato laskavá a tklivá snaha vyplnit přání voličstva nezbytně rozdmýchává beztak již věčnou lásku k němu v srdcích i myslích oněch rodáků a spoluobčanů, kteří nejsou horší než svinská mrva čili jinými slovy, kteří nejsou tak přízemního založení jako náš novinářský soupeř? Leč takové bídácké špinavosti již záluďné žluťáctví páše! A nejsou to jediné jeho pikle a rejdy! I zrada obchází... Směle prohlašujeme, když nás nyní k tomu odhalení dohání povinnost, a dovoláváme se ochrany vlasti i jejích lodivodů – směle prohlašujeme, že se právě v tuto chvíli konají pod pokličkou tajné přípravy k žlutému plesu, který se má pořádat v žlutém městě, v samém srdci a lůně žlutého kraje; který má řídit žlutý ceremoniář, kterého se mají účastnit čtyři ultražlutí členové sněmovny, a kam bude přístup pouze na žluté vstupenky! Neprská náš dábelský soupeř zlobou? Necht' se jen svíjí v bezmocném běsnění, když píšeme slova:

BUDEME TAM I MY!“

„Tak vidíte, pane,“ vydechl zcela vyčerpaný Pott a skládal noviny, „tak se věci mají!“

Protože právě v tom okamžiku vešel hostinský a číšník s obědem, přiložil si pan Pott prst na rty, aby tak vyjádřil své mínění, že jeho život je nyní v rukou pana Pickwicka, a na znamení, že

spoléhá na jeho mlčenlivost. Pánové Bob Sawyer a Benjamín Allen, kteří při čtení článku z *Eatanswillských listů* docela neuctivě usnuli a prospali i rozpravu, jež potom následovala, se probudili na pouhé zašeptání kouzelného slova „oběd“, když jim zavadilo o sluch; a vrhli se na jídlo, při němž dobré trávení sloužilo jejich chuti, zdraví sloužilo obojímu a číšník všem třem.

Při obědě a při posezení po jídle sestoupil pan Pott nakrátko k všedním věcem domácím a oznámil panu Pickwickovi, že eatanswillské podnebí nesvědčilo jeho choti, která se tou dobou zabývá objížděním módních lázní v naději, že se jí podaří opět získat ztracené zdraví i dobrý rozmar. To byla šetrná zástěrka pro skutečnost, že paní Pottová splnila často opakovanou hrozbu, že od manžela odejde, a na základě dohody, sjednané jejím bratrem poručíkem a uzavřené s panem Pottem, od něho odešla navždy s věrnou tělesnou strážkyní a se spravedlivým podílem čili polovičkou ročního příjmu a zisku, který plynul z vydávání a prodeje *Eatanswillských listů*.

Zatímco veliký pan Pott zeširoka rozkládal o tom i onom a co chvíli zpestřoval hovor rozličnými úryvky vlastních učených výplodů, zavolal z okna dostavníku, který přijížděl z Londýna a zastavil u hostince jen proto, aby vyložil balíkovou poštu, cizinec chmurné tváře a dotazoval se, zda by mohl, kdyby tu přerušil cestu a chtěl přenocovat, dostat patřičné ubytování a zaopatření.

„Zajisté, pane,“ odpověděl hostinský.

„Mohu tedy, mohu?“ ptal se cizinec, jehož pohled i způsoby napovídaly, že je povahy krajně podezřívavé.

„O tom není pochyby, pane,“ odpověděl hostinský.

„Dobrá,“ řekl cizinec. „Kočí, vystoupím tady. Poštovský, mou brašnu!“

Cizinec dal ostatním cestujícím poněkud kousavě dobrou noc a vystoupil. Byl to pomenší pán s tuhými černými žíněmi místo vlasů, naježenými jako ostny dikobraza nebo štetiny mazáčku na boty, které mu toporně trčely kolem dokola z hlavy; výraz měl nadutý a vyzývavý, chování pánovitě rázné, oči pronikavé a těkavé a celý jeho zevnějšek čísel bezmeznou sebedůvěrou a vědomím nesmírné povýšenosti nad všemi ostatními smrtelníky.

Tohoto pána uvedli do pokoje, vykázaného původně vlasteneckému panu Pottovi; a číšník div neoněměl úžasem nad prapodivnou shodou okolností, když spatřil, že pán, sotva mu

rozsvítil v pokoji svíčky, sáhl ihned do klobouku, vytáhl noviny a pustil se do čtení s přesně týmž výrazem rozhorleného opovržení, který ochromil číšnickovy síly už před hodinou, když ho spatřil na vznešené tváři Pottově. Číšník si rovněž všiml, že u pana Potta budily pohrdání noviny s hlavičkou *Eatanswillská nezávislost*, kdežto drtivé pohrdání tohoto pána vydražďovaly noviny nadepsané *Eatanswillské listy*.

„Pošlete mi hostinského,“ řel cizinec.

„Prosím, pane,“ odpověděl číšník.

Hostinského poslal a hostinský přišel.

„Vy jste hostinský?“ zeptal se pán.

„Ano, pane,“ přisvědčil hostinský.

„Znáte mě?“ tázal se pán.

„Nemám to potěšení, pane,“ odpověděl hostinský.

„Jmenuju se Slurk,“ řekl pán.

Hostinský se maličko uklonil hlavou.

„Slurk, pane,“ opakoval pán pyšně. „Teď už víte, kdo jsem, člověče?“

Hostinský se poškrábal na hlavě, podíval se na strop, pak na cizince a chabě se pousmál.

„Znáte mě, člověče?“ naléhal pán hněvivě.

Hostinský se námahou až potil a nakonec odpověděl: „Ne, pane, neznám vás.“

„Probůh!“ zvolal cizinec a udeřil zařatou pěstí do stolu. „A tomu se říká popularita!“

Hostinský ustoupil o několik kroků ke dveřím; cizinec ho probodával očima a pokračoval:

„To,“ řekl cizinec, „to je vděk za léta práce a snažení ve prospěch lidu! Sestoupím promoklý a umdlený; žádné nadšené zápusty se tu netlačí, aby uvítaly svého zastávce a předního bojovníka; kostelní zvony mlčí; ani samo jméno nevyvolá žádnou citovou odezvu v jejich netečných srdcích. To stačí,“ rozohňoval se rozčilený pan Slurk čím dál víc a rázoval po pokoji sem a tam, „aby člověk zahodil pero, všeho nechal a navždy přestal hájit jejich věc!“

„Přál jste si brandy s vodou, pane?“ nadhodil hostinský nazdařbůh jako návrh.

„Rum,“ odpověděl pan Slurk a prudce se k němu otočil. „Máte někde oheň?“

„Můžeme vám hned zatopit, pane,“ pravil hostinský.

„A teplo bude, teprve až bude čas do postele, co?“ skočil mu do řeči pan Slurk. „Je někdo v kuchyni?“

Prý ani živá duše. Je tam oheň jedna radost. Všichni už odešli a dům je zavřený na noc.

„Vypiju si grog u ohně v kuchyni,“ rozhodl pan Slurk, vzal si klobouk i noviny a krácel vznešeně za hostinským do řečené prosté místnosti, kde sebou hodil na lavici u krbu, sešklebil opět tvář do pohrdavého výrazu a v důstojném mlčení se pustil do čtení i pití.

A stalo se, že kterýsi démon sváru, který právě tu chvíli letěl nad Saracénovou hlavou, jen tak z liché zvědavosti pohlédl dolů a spatřil náhodou Slurka, usazeného pohodlně u kuchyňského krbu, a Potta, lehce rozjařeného vínem v jiné místnosti pod touž střechou; a tu se zlomyslný diblík s nepředstavitelnou rychlostí snesl do této místnosti, vjel ihned do hlavy pana Boba Sawyera a rovnou mu také našeptal, aby ke splnění jeho (diblíkových) zlovolných záměrů promluvil takto:

„Jářku, nechali jsme vyhasnout oheň. Po tom dešti je tady neobvykle chladno, nemyslíte?“

„To věru je,“ odpověděl pan Pickwick a zachvěl se.

„Nebyl by to přece špatný nápad, jít si vykourit doutník ke krbu do kuchyně, co říkáte?“ pravil Bob Sawyer, ještě stále z návodu jmenovaného diblíka.

„Já myslím, že by to bylo náramně příjemné,“ odpověděl pan Pickwick. „Co tomu říkáte vy, pane Potte?“

Pan Pott projevil ochotně souhlas; a všichni čtyři cestující, každý se sklenicí v ruce, se ihned odebrali do kuchyně v čele se Samem Wellerem, který jim ukazoval cestu.

Cizinec ještě četl; pozdvihl oči a trhl sebou. Pan Pott sebou trhl také.

„Co je?“ zašeptal pan Pickwick.

„Ten hnus!“ odpověděl Pott.

„Jaký hnus?“ zeptal se pan Pickwick a rozhlédl se ze strachu, aby snad nepřišlápl nějakého vypaseného švába nebo tučného pavouka.

„Ten ještěř,“ šeptal Pott, chytil pana Pickwicka za rameno a ukazoval na cizince. „Ten ještěř Slurk z *Nezávislosti*!“

„Snad abychom tedy raději odešli,“ zašeptal pan Pickwick.

„Nikdy, pane,“ odpověděl Pott rozkurážený jak vínem, tak žlučí, „nikdy!“ A s těmi slovy se pan Pott usadil na protější lavici, vybral si ze svazku novin jednu a čelem k nepříteli se pustil do čtení.

Pan Pott ovšem četl *Nezávislost* a pan Slurk ovšem četl *Listy*; a oba pánové hlasitě vyjadřovali opovržení k výplodům protivníkovým trpkými úsměšky a postupným frkáním, po nichž přešli k otevřenějším projevům svého mínění slovy jako „Nesmysl! – bídáctví! – mrzkost! – humbuk! – rošťáctví! – špína! – bahno! – hnus! – žumpa!“ a jinými kritickými poznámkami podobného ražení.

Pan Bob Sawyer i pan Ben Allen pozorovali tyto známky soupeřství a nenávisti s nesmírnou rozkoší, která značně zvyšovala požitek z doutníků, z nichž oba mocně bafali. V okamžiku, kdy sokové začínali ochabovat, oslovil šprýmovný pan Bob Sawyer velmi zdvořile Slurka a řekl:

„Dovolíte, pane, abych se podíval do vašich novin, až je dočtete?“

„Pochybuji velice silně, pane, že vám bude stát za námahu, abyste četl tenhle mizerný šmejď,“ odpověděl Slurk a zašklebil se na Potta jako sám Belzebub.

„Hned vám dám tyhle,“ řekl Pott, který rázem vzhlédl vztekem celý bledý, a hlas se mu z téhož důvodu třásl. „Ha, ha! Jistě vás pobaví, jak nestoudně drzý je tady ten chlap!“

Slova „šmejď“ a „chlap“ zaduněla s hrozivým důrazem a tvářě obou novinářů vzplály vyzývavým vzdorem.

„Ze sprostáctví toho bídného chlapa jímá člověka nejodpornější hnus,“ řekl Pott na oko tak, jako by mluvil k Bobu Sawyerovi, a mračil se přitom na Slurka až běda.

Tomu se pan Slurk od srdce zasmál, složil si noviny tak, aby mohl pohodlně číst nový sloupec, a řekl, že ho ta gypsová hlava nesmírně baví.

„Je to ale pitomec, ten chlap!“ řekl Pott a zruměněl z růžova do nachova.

„Četl jste už někdy některou z těch pomateností toho člověka tady?“ zeptal se Slurk Boba Sawyera.

„Nikdy,“ odpověděl Bob. „Je to tak špatné?“

„Pchá, děsné, děsné!“ odpověděl Slurk.

„No ne! Namouvěru, co je moc, to je moc! Taková sprostota!“ zvolal Pott na tuto poznámku a stále se tvářil, jako by se hroužil do čtení.

„Jestli se dokážete prokousat několika větami žvástu plného zloby, podlosti, falše, vědomé lži, proradnosti a pokrytectví,“ řekl Slurk a podával noviny Bobovi, „snad vás za to trochu odškodní to, že vás sloh toho negramotného brepty rozesměje.“

„Co jste to řekl, pane?“ zeptal se pan Pott, který vzhledl od novin a zlostí se celý třásl.

„Co je vám do toho, pane?“ odsekl Slurk.

„Negramotný brepta, tak jste to řekl, že, pane?“ ptal se Pott.

„Ano, pane, právě tak,“ odpověděl Slurk, „a otravný *modrý mor*, pane, jestli se vám to líbí líp – ha, ha!“

Pan Pott neodpověděl na tuto žertovnou urážku ani slovem, ale velmi rozvážně složil své číslo *Nezávislosti* a pečlivě je uhladil; a když je hodil na zem, podupal a velmi obřadně poplival, hodil je nakonec do ohně.

„Tak, pane,“ řekl Pott, když se vracel od krbu, „právě tak bych naložil i se zmijí, která ten jed šíří, kdyby neměla to štěstí, že mi v tom brání zákony naší země.“

„Jen s ní tak naložte, pane!“ zvolal Slurk a vyskočil. „Jestli to uděláte, nebude se nikdy těch zákonů dovolávat, pane. Jen s ní tak naložte, pane!“

„Slyšte! Slyšte!“ volal Bob Sawyer.

„Nemůže být poctivější nabídky,“ poznamenal pan Ben Allen.

„Jen s ní tak naložte, pane!“ opakoval Slurk velmi hlasitě.

Pan Pott vrhl na Slurka pohled tak pohrdavý, že by byl rozdrtl i kámen.

„Jen s ní tak naložte, pane!“ opakoval Slurk ještě hlasitěji než předtím.

„Nechci, pane,“ prohlásil Pott.

„Ahá ho, vy nechcete, vy nechcete, pane?“ řekl pan Slurk jízlivě. „Slyšíte to, pánové? Nechce – ne že by se bál, to ne, to on ne! On *nechce!* Ha, ha!“

„Pokládám vás, pane,“ řekl pan Pott, jehož tento sžíravý osten podpíchl, „pokládám vás za zmiji. Dívám se na vás, pane, jako na člověka, který se svým svrchovaně nestoudným, nectným a sprostým chováním na veřejnosti sám vyřadil ze slušné společnosti. Dívám se na vás, pane, osobně i politicky, nejinak než jako na nejsvrhpejší zmiji, že jí není pod sluncem rovno.“

Rozhorlená *Nezávislost* nečekala, aby vyslechla toto urážlivé osobní ostouzení až do konce; Slurk popadl cestovní brašnu,

důkladně napěchovanou cestovními potřebami, rozmáchl se jí vysoko do vzduchu, právě když se Pott otočil, a velkým obloukem ji přirazil Pottovi na hlavu náhodou právě tou stranou, kde v brašně vězel podstatný kartáč na vlasy, takže kuchyní se rozlehla prudká rána, která srazila Potta naráz na zem.

„Pánové,“ volal pan Pickwick, když Pott vyskočil a popadl lopatku na uhlí, „pánové! Vzpamatujte se, pro milosrdenství boží – pomoc – Same – pojd' sem – prosím vás, pánové – zakročte přece někdo!“

Když vyrazil tyto nesouvislé výkřiky, vrhl se pan Pickwick mezi rozzuřené soupeře právě včas, aby dostal z jedné strany ránu brašnou a z druhé lopatkou na uhlí. Nevíme, zda představitelé eatanswillského veřejného mínění byli vzteky slepí nebo zda snad (poněvadž oba vynikali bystrým postřehem) viděli výhodu v tom, že mají mezi sebou třetího, na něhož se svezou všechny rány, ale jisté je, že ani v nejmenším nedbali pana Pickwicka, se vši vervou na sebe doráželi a velmi udatně se oháněli brašnou i lopatkou na uhlí. Není pochyby, že by pan Pickwick byl za své lidumilné zakročení jistě sklidil značnou úhonu, kdyby se v tu chvíli nebyl objevil Sam Weller, který zaslechl pánovo volání, vrazil dovnitř, popadl hbitě moučný pytel a účinně udělal přítrž bitce tím, že přetáhl mocnému Pottovi pytel přes hlavu i ramena a pevně ho sevřel v objetí.

„Vemte tomu druhému bláznovi tu tašku,“ řekl Sam panu Benu Allenovi a Bobu Sawyerovi, kteří nedělali nic, než opatrně obskakovali skupinu, každý s želvovinovou lancetou v ruce, hotovi pustit žilou prvnímu soku, který by padl omráčen. „Nechte toho, vy ničemo mrňavá, nebo vás do toho nadiju taky!“

Tyto hrozby i nedostatek dechu přiměly vydavatele *Nezávislosti*, že se nechal povolně odzbrojit; a pan Weller stáhl z Potta svěrací kazajku a potom ho s výstrahou pustil.

„A teď voba hezky klidně alou do postele,“ řekl Sam, „nebo vás tam vrazím voba, abyste se mohli servat, co hrdlo ráčí, ale zavážu vám huby, jak bysem to udělal třeba desíti takovejím jako vy, dyby si takhle krátili dlouhou chvíli. A voni, milospáne, prosím, sou tak dobřej a dou se mnou, esli jim to nevadí.“

Tak oslovil Sam pána, vzal ho pod paži a odvedl ho, kdežto novinářské soky odvedl jednotlivě do postele hostinský za dozoru pana Boba Sawyera a pana Benjamína Allena; když odcházeli,

dštili jednu krvelačnou hrozbu za druhou a poněkud neurčitě si na zítřek slibovali boj na život a na smrt. Ale když si to pak rozmysleli, zdálo se jim, že se mnohem lépe mohou utkat tiskem, a proto bez prodlení zahájili nesmiřitelné nepřátelství; a celý Eatanswill se otřásal jejich statečností – na papíře.

Nazítří časně ráno odjeli každý jiným vozem, dříve než se probudili ostatní cestující; a protože se počasí opravdu vyjasnilo, zamířila naše společnost v kočáře opět k Londýnu.

KAPITOLA PADESÁTÁ DRUHÁ

*Pojednává o vážné změně v rodině Wellerových
a o neslavném pádu rudonosého pana Stigginse*

Pan Pickwick pokládal za otázku šetrnosti a ohleduplnosti, aby Boba Sawyera ani Bena Allena neuváděl k novomanželům tak dlouho, dokud se mladá dvojice na jejich návštěvu plně nepřipraví; a protože chtěl Arabelliny city šetřit pokud možno nejvíc, navrhl, že se Samem vystoupí poblíž Jiřího se supem a mladí pánové aby se prozatím ubytovali někde jinde. Oba velmi ochotně souhlasili a také se podle návrhu zařídili; pan Ben Allen a pan Bob Sawyer se odebrali do zapadlé krčmy na nejdlehlším okraji southwarské čtvrti, kde se kdysi jejich jména velmi často objevovala v záhlaví dlouhých a složitých účetních záznamů, vedených bílou křídou na černé tabuli za dveřmi výčepu.

„Božíčku drahý, pan Weller!“ řekla hezká služebná, když spatřila Sama před dveřmi.

„Chtěl bysem, aby to ‚drahej‘ platilo mně, má milá,“ odpověděl Sam a zůstal o kousek pozadu, aby pán odešel z doslechu. „Ste vy mi vopravdu milounká tvářička, Márinko!“

„Božíčku, pane Weller, vy ale mluvíte hlouposti,“ řekla Mária. „Ale, ale! To nesmíte, pane Weller!“

„Co nesmím, má drahá?“ zeptal se Sam.

„No tohle,“ odpověděla hezká služebná. „Božíčku, jděte už přece.“ Za takového napomínání odstrčila hezká služebná Sama ke zdi a hubovala ho, že prý jí shrnul čepeček a úplně pochuchal všechny kudrlinky.

„A ke všemu jsem se ani nedostala k tomu, co jsem vám chtěla říct,“ dodala Mária. „Čeká tady na vás už čtyři dny psaní;

nebyl jste pryč ani půl hodiny, když přišlo. A ještě k tomu na něm stojí ‚Spěchá, dodat hned!‘“

„Depak je, sluníčko?“ zeptal se Sam.

„Dávala jsem vám na ně pozor, nebo jinak by se vám bylo jistě dávno někde ztratilo,“ odpověděla Mária. „Tumáte, vezměte si to; je to víc, než si zasloužíte.“

S těmi slovy a po mnoha pěkných a koketních projevech pochyb, obav a přání, že snad přece psaní neztratila, vytáhla Mária dopis zpod nejrozkošnějšího mušelínového náprsníčku, jaký si lze představit, a podala ho Samovi, který ho ihned velmi dvorně a láskyplně políbil.

„Matičko skákavá!“ řekla Mária, upravovala si šáteček a dělala, jako by nechápala, „nějak jste se do toho psaní najednou zamiloval, se mi zdá.“

Na to odpověděl pan Weller pouze mrknutím, jehož hluboký význam by ani v nejmenším nedovedl vystihnout sebelepší popis, posadil se s Márií na lavičku v okenním výklenku, otevřel dopis a podíval se na písmo.

„Hohoj!“ zvolal Sam. „Copak tohle všechno je?“

„Snad se nic nestalo, doufám?“ řekla Mária a nahlížela mu přes rameno.

„Pane na nebi, máte vy ale kukadla!“ řekl Sam a vzhlédl od dopisu.

„S mýma očima si nelamte hlavu; raději si přečtete to psaní,“ řekla hezká služebná; a když to říkala, hrály jí oči tak potouchle a krásně, že jim nebylo možno odolat.

Sam se posilnil hubičkou a četl toto:

*Markis Gran
By dorkin
vestředu.*

Sámuelů synu můj

jemi ukrutně líto žemám to potěšení a musím tě Zvejstovat špatný noviny Tvoje Macocha si uhnala nastydnutí krz to semizdá že nebyla dost vopatrná a moc dlouho seděla na mokrý trávě vdešti dyž poslouchala Pastuchu kerej nemoch vodejít až moc pozdě vnoci kvůli tomu žese nadrátoval grogem a nemoch se dostat ktomu aby přestal mluvit aždyš měl vhlavě krapet čisto co mu trvalo moc hodin Dochtor říká že dybysi byla zunkla horkýho grogu potom místo předtím žejí

nemuselo bejt tak zle Hnedky smejí taky namazali kolečka a udelali sme všeckomožný abysme jí pomohli zas nanohy naco sejen dá pomyslet tvuj Táta si dělal nádeje žese stoho zasejc vyliže jako vobyčejně ale zrovna dyš zahejbala za roch synu muj takse dala špatnou cestou A pak to sní šlo skopce tak čerstva žesto nikdá neviděl a idyš dochtor hnedka šlajfoval takto níkam nevedlo ančto Poslední mejto zaplatila za 20 minut 6 včera večír a udělala štreku vomoc dřív než-je čas To asi bylo taky proto ančto mněla sebou málo sakypakuch tvůj Otec říká že esli bysi jako přijel a navštívil mñe Samečku tak Otec tě bude moc vděčnej ančto semi moc stejská Sámueley Douška von píše takhle a nedási říct idyš říkám žeto něni dobře a ančo tuje moc vjecích kvyřizování tvuj pán jiste nic neřekne toseví ženic neřekne Samečku dyť jáho znám lepčt než myslíš Tak sedává poroučet ajá taky a sem Sámueley synu muj vduchu tvuj

Töny Veller

„Tomu psaní aby kozel rozuměl,“ řekl Sam, „dopak má vědět, co to znamená s tím vším ‚von‘ a ‚já‘? Ani to není tátova ručka, leda ten podpis těma tiskacíma písmenkama, ten je jeho.“

„Snad si to dal od někoho napsat a potom to jen podepsal, ne?“ nadhodila hezká služebná.

„Počkat!“ odpověděl Sam, pročel zнову rychle dopis a tu a tam se při čtení zarazil a uvažoval. „Vy ste na to kápła. Ten pán, co to psal, docela pěkně a jaksepatří popisoval celý to neštěstí, ale pak přide táta, kouká mu do toho a celý to povorá, poněvác mu do toho mluví. To je mu docela podobný. Máte pravdu, Márinko dušinko.“

Když si Sam tuto záhadu uspokojivě vysvětlil, přečetl si celý dopis zнову a zřejmě poprvé jasně pochopil, co v něm vlastně stojí, neboť řekl zamyšleně, když ho skládal:

„Tak ta chuděra je teda už po smrti! To mně je líto. Vona nebyla ani tak zlá ženská, jen dyby jí byli pastuchové dali pokoj. Moc je mně to líto.“

Pan Weller pronesl ta slova tak opravdově, že hezká služebná sklopila oči a vypadala velmi vážně.

„Co naplat,“ řekl Sam a s lehkým povzdechem si zastrčil dopis do kapsy, „mělo to bejt – a bylo, jak povídala ta stará paní, dyž si vzala svýho lokaje. Teď už není pomoc, vidte, Márinko?“

Márinka zavrtěla hlavou a vzdychla také.

„Musím jít k svému císaři pánu, aby mě pustil,“ řekl Sam.

Márinka vzdychla znovu. Dopis byl tak silně dojemný.

„S pánbíčkem!“ řekl Sam.

„Sbohem,“ odpověděla hezká služebná a odvrátila hlavu.

„A to mně ani nepodáte ruku?“ řekl Sam.

Hezká služebná natáhla ruku, která byla velmi malá, i když patřila služebné, a vstala k odchodu.

„Nebudu dlouho pryč,“ pravil Sam.

„Jste pořád pryč,“ řekla Márinka a pohodila docela malinko hlavou. „Sotva přijdete, pane Wellere, už jste zase ve větru.“

Pan Weller přitáhl služebnou krásku blíže k sobě a dal se šepetem do hovoru, který ani netrval dlouho, a Márinka otočila zase tvář k němu a milostivě se na něho opět podívala. Když se rozešli, bylo tak nebo jinak nezbytně zapotřebí, aby zašla do svého pokoje a upravila si čepeček i kudrlinky, dříve než mohla pomyslet na to, aby vstoupila na oči své paní; a když odcházela, aby tento přípravný obřad vykonala, a cupitala nahoru po schodech, obdařila Sama ještě mnohým kývnutím i úsměvem přes zábradlí.

„Nezůstanu dýl než den, nejvýš dva, milospane,“ řekl Sam, když podal panu Pickwickovi zprávu o ztrátě, která stihla jeho otce.

„Zůstaň tak dlouho, jak bude zapotřebí, Same,“ odpověděl pan Pickwick, „máš k tomu mé plné svolení.“

Sam se uklonil.

„A vyřiď otci, Same, kdybych mu mohl v jeho nynějším postavení jakýmkoli způsobem přispět, že mu milerád a ochotně poskytnu pomoc, která je v mých silách,“ pravil pan Pickwick.

„Děkuju, milospane,“ odpověděl Sam. „Vyřídím to, milospane.“

A s projevy vzájemné dobré vůle a porozumění se pán a sluha rozešli.

Bylo právě sedm hodin, když Samuel Weller slezl z kozlíku dostavníku, který projížděl Dorkingem, a stanul ve vzdálenosti několika set kroků od Markýze Granbyho. Byl chladný, ponurý večer; nanicovatá ulice měla opuštěný a truchlivý vzhled; zdálo se, jako by i brunátná tvář ušlechtilého a chrabrého markýze, jak se tak ve větru pohupovala a žalostně skřípala, měla smutnější a zasmušilejší výraz, než mívala jindy. Okna zastíraly záclony a na některých byly okenice; z hloučku zahalečů, kteří se

obvykle scházeli kolem dveří, nebylo vidět ani jednoho; všude bylo ticho a pusto.

Když Sam neviděl nikoho, koho by se mohl napřed vyptat, vešel tiše dovnitř. Rozhlédl se a hned také spatřil opodál otce.

Vdovec seděl u kulatého stolu v pokojíku za výčepem, kouřil dýmku a upíral oči napjatě do ohně. Pohřeb se zřejmě konal toho dne, neboť na klobouku, jež měl ještě stále na hlavě, měl černý fábor asi na tři lokte dlouhý, který splýval přes horní hranu lenochu a visel nedbale na zem. Pan Weller byl jako duchem nepřítomný a ve velmi zadumané náladě. Přestože ho Sam několikrát zavolal jménem, nepřestával kouřit, bafal stále s tímž strnulým a klidným výrazem a probral se nakonec teprve tehdy, když mu syn položil ruku dlaní na rameno.

„Vítám tě, Samku,“ pravil pan Weller.

„Volal sem vás snad desetkrát,“ řekl Sam a pověsil si klobouk na věšák, „ale vy ste mě neslyšeli.“

„Ne, Samku, neslyšel,“ odpověděl pan Weller a opět se zahleděl zamyšleně do plamenů. „Byl sem tě zadumlanej, Samku.“

„Zadumanej? Vo čempak?“ zeptal se Sam a přitáhl si židli ke krbu.

„Zadumlanej, Samku,“ odpověděl pan Weller starší, „kvůli ní, Sámueli.“ Tu pohodil pan Weller hlavou směrem k dorkinskému hřbitovu a mlčky tak vysvětlil, že se jeho slova týkají nebožky paní Wellerové.

„Tak sem si tě myslel, Samku,“ řekl pan Weller a díval se přes dýmku velmi vážně synovi do očí, jako by ho chtěl ujistit, že svá slova, ačkoliv snad znějí sebedivněji a takřka k nevíře, nicméně zrale uvážil a míní je opravdově. „Tak sem si tě myslel, Samku, že mně je koneckonců vlastně ukrutně líto, že vodešla.“

„Šak to taky má tak bejt,“ odpověděl Sam.

Pan Weller přikývl na znamení, že s tímto názorem souhlasí, znovu upřel oči na oheň, zahalil se oblakem dýmu a hluboce se zadumal.

„To tě bylo moc rozumný, co říkala, Samku,“ pravil pan Weller po delším mlčení a rozháněl přitom rukou kouř.

„Copak to?“ zeptal se Sam.

„Ale to, co říkala potom, dyž se tak moc rozstonala,“ odpověděl starý pán.

„A co to bylo?“

„Něco na tenle způsob. ‚Vellere‘, povídá, ‚mám strach, že sem se vo tebe nestarala tak, jak sem měla; seš dobrák vod kosti, máš zlatý srdce a mohla sem tě udělat domov vo moc hežčejší. Teprve tedka tě vidím,‘ povídá, ‚dyž je už pozdě, že dyž vdaná žencká chce bejt nábožná, má především rádně vobstarávat svý povinnosti doma a má koukat, aby dělala domácí lidi šťastný a veselý, a dyž už nemůže bez toho kostela nebo kaple nebo čertvíčeho bejt a nechce si dát nic ujít, tak na všecko je patričnej čas a taková žencká má koukat moc dobře na to, aby si z toho modleního nedělala vejmluvu pro svou lenost a hovění svejm choutkám. A já sem tě to dělala,‘ povídá, ‚a marnila sem čas a peníze na ty, co ukrádaj Pánubohu čas eště hůřejc než já; ale doufám, Vellere, až tady nebudu, že na mě budeš zpomínat na takovou, jaká sem byla dřív, než sem tydlenc lidi poznala, a jaká sem byla dovo-pravdy vod přírody.‘ – ‚Zuzano,‘ povídám já – vono tě mě todle všecko chytalo za srdce, Sámueli, nebudu to zapírat, synu můj – ‚Zuzano,‘ povídám já, ‚byla si mně celkem moc dobrou manželkou; ani už vo tom tady nemluv; nevěš hlavu, duše drahá, a eště se dožiješ, abysi viděla, jak tomu Stigginsovi tady nabourám palici.‘ Na to se tě usmála, Sámueli,“ pravil starý pán a bafnutím z dýmky zdusil vzdech, „ale nakonec přece umřela!“

„Co se dá dělat,“ řekl Sam po přestávce tří čtyř minut ve snaze poskytnout otci trochu prosté útěchy, po přestávce, kterou starý pán vyplnil tím, že pomalu kroutil hlavou ze strany na stranu a slavnostně vážně přitom dýmal, „co se dá dělat, otec-ko, dnes nebo zejtra tam musíme všickni.“

„To musíme, Sámueli,“ potvrdil pan Weller starší.

„V tom všom je prst Prozřetelnosti,“ řekl Sam.

„To se ví, Samku, jak jinak,“ odpověděl otec a přikývl vážně na souhlas. „Co by jinak dělali funebráci, no ne?“

Pohřížen do nesmírného moře myšlenek, jež tato úvaha vyvolala, odložil pan Weller otec dýmku na stůl a s přemítavým výrazem prohrabával oheň.

Zatímco se starý pán takto zaměstnával, vklouzla do místnosti velmi buclatá kuchařka ve smutečním úboru, která se předtím otáčela ve výčepu, několikrát se líbezně zazubila na Sama a na znamení, že ho poznává, postavila se mlčky za otcovu židli a ohlásila svou přítomnost slabým zakašláním; a když vyznělo naprázdno, odkašlala si hlasitěji.

„Hej!“ zvolal pan Weller starší, ohlédl se, pustil přitom pohrabáč a odtáhl si chvatně židli. „Co je zas?“

„Vypijte si šálek čaje, buďte tak hodný,“ odpověděla buclatá panička lísavě.

„Nechci,“ odpověděl pan Weller poněkud prudce a hlučně, „koukejte táhnout –“ a pan Weller se spěšně zarazil a tišeji dodal, „kousek dál.“

„Jejda, jejda, jak dovede neštěstí lidi změnit!“ řekla dáma a zdvihla oči k nebi.

„Mě přivede do hrobu jedině todle nebo dochtor,“ zahučel pan Weller starší.

„Takového mrzouta jsem opravdu ještě v životě neviděla,“ řekla buclatá panička.

„Nevídáno. To všecko je pro mý vlastní dobro; to je ta myšlenka, co s ní utěšoval své city ten zkroušený školák, dyž mu prášili gatě,“ odpověděl starý pán.

Buclatá panička pokývala s výrazem útrpného porozumění hlavou, obrátila se potom k Samovi a ptala se, neměl-li by se jeho otec vskutku upřímně snažit, aby se sebral a nepoddával se takhle duševní skleslosti.

„Víte, pane Samueli,“ řekla buclatá panička, „jak jsem mu to říkala zrovna včera, bude se opravdu cítit opuštěný, nic jiného nemůže čekat, tak a nejinak, pane, ale pámbu ví, neměl by ztrácet odvalu, protože s ním všichni jistě tu ztrátu cítíme a udělali bychom mu pomýšlení; a v životě není nikdy tak zle, pane Samueli, aby se to nedalo spravit. To mi povídala jedna moc vážená osoba, když mi umřel muž.“ A tu si panička zakryla rukou ústa, znovu si odkašlala a zadívala se roztouženě na starého pana Wellera.

„Ančto zrovna teďka vo žádný vaše povídání nestojím, byla byste vod tý dobroty, paní, a koukala zmizet?“ zeptal se pan Weller vážným a pevným hlasem.

„No dobře, pane Weller,“ řekla buclatá panička, „však jsem k vám mluvila jen z dobrého srdce.“

„To nejspíš, paní,“ odpověděl pan Weller. „Sámueli, vyprovod' tu dámu a zavři za ní dveře.“

Tento pokyn se neminul na buclatou paničku účinkem, neboť ihned odešla z pokoje a přibouchla za sebou dveře; a pan Weller starší, celý zpocený, se rozvalil na židli nazad a pravil:

„Samku, dybysem tě tady měl zvostat eště tejden sám – jen jedinej tejden, chlapče zlatej – tak bysem se neubráníl, aby mě ta žencká násilím nevecpala do manželskýho chomoutu, než by se tejden s tejdnem sešel.“

„Cože? To vás má tak hrozně ráda?“ zeptal se Sam.

„Ráda!“ odpověděl otec. „Nestačím tě ji vod sebe vodhánět. Dybysem byl zamčenej v nedobytný kase na deset fexírů, tak vona by si přeci něco našla, jak se na mě dostat, Samku.“

„To musí bejt náramný, dyž se vo jednoho lidi takle derou!“ poznamenal Sam s úsměvem.

„Nejsem na to nijak pyšnej, Samku,“ odpověděl pan Weller a pustil se s vervou do prohrabávání ohně. „To tě máš hrozný postavení. Dyť mě tě to doslova vyhání z domova. Sotva tvá ubohá macecha vypustila ducha, už tě mě jedna bába poslala hrnec povidel a druhá hrnec marmelády a třetí navařila heřmánku jako pro regiment a hned se s tím taky sama přihnala jako s keserem.“

Pan Weller se odmlčel s výrazem pronikavého odporu, rozhlédl se a dodal šeptem: „Sou to samý vdovy, Samku, jedna jak druhá, jen ta s tím heřmánkem ne, ta je svobodná slečna v květu třiapadesáti jar.“

Sam odpověděl žertovným pohledem a starý pán, když rozbil nepovolnou hroudu uhlí s výrazem, v němž se zračilo tolik vážného úsilí i zloby, jako by to byla hlava některé ze zmíněných vdov, pravil:

„Zkrátka, Samku, mám tě pocit, že nejsem jistej nikde jinde než akorát na kozlíku.“

„Jak to, že byste tam byl jistější než jinde?“ přerušil ho Sam.

„Ančto kočí je vosoba, kerá má jistou privilej,“ odpověděl pan Weller s očima upřenýma na syna. „Ančto kočí si může bez podezření dovolit to, co si vostatní mužský dovolit nemůžou; ančto kočí může bejt nevímjak zadobry se všema ženckejma na sto honů daleko, a přeci nikoho jaktěživo ani nenapadne, že by si některou z nich chtěl brát. A kerej jinej mužskej to může vo sobě říct, Samku?“

„No, na tomle by mohlo něco bejt,“ řekl Sam.

„Dyby byl tvůj pán bejval kočí,“ rozumoval pan Weller dále, „myslíš si že by ho ta porota byla jaktěživo vodsoudila, i kdy-

bysme už připustili, že by věci byly vůbec došly tak daleko? To by si nebyla troufala.“

„Proč ne?“ zeptal se Sam poněkud uštěpačně.

„Proč ne?“ opakoval pan Weller. „Ančto by to bylo proti jejich svědomí. Pravej kočí není ani ryba, ani rak, je to takovej přechod mezi svobodnejma a ženatejma; a každej rošafnej člověk to přeci ví.“

„Jakže! To chcete říct, že sou ve všeobecný voblibě a nikdo si je netroufá zaskočit?“ řekl Sam.

Otec přikývl.

„Jak to přide, že to tak je,“ pokračoval Weller otec, „to tě ani nemůžu říct. Čím to je, že kočí z dlouhý štreky maj tolik laskavce, že se po nich porád votáče – moh bysem říct fantěj – vsecky mladice v každým městě, kudy jezděj, to tě nepovím. Vím jen tolik, že to tak je. Je to už tak zařízený vod přírody – no slovem dispenzace, jak říkávala tvá ubohá macecha.“

„Snad dispozice,“ opravil Sam starého pána.

„Jak chceš, Sámueli, teda dispozice, dyž se tě to líbí líp,“ odpověděl pan Weller, „ale já tomu říkám dispenzace, a taky je to tak dycky napsaný na dveřích, kde dávaj zadarmo meducíny, dyž máš svou flaštičku. Nic jinýho.“

Když pan Weller domluvil, nacpal si znovu dýmku, zapálil si, zatvářil se opět přemýšlivě a pokračoval takto:

„A proto, chlapče zlatej, ančto se mně nezdá nijak vejhodný, abysem tady vostával, až mě nasaděj do manželskýho chomoutu, ať chci nebo nechci, a ančto se taky zároveň nechci tak docela nadobro vodloučit vod těch zajímavějch členů lidský společnosti, tak sem teda došel k rozhodnutí, že jistota je jistota, Samku; vosedlám si Jistotu, budu zase harcovat s dostavníkem a ukvartýruju se znova v Belle Savage, ančto to je můj přirozenej živel, Samku.“

„A co bude s hospodou?“ zeptal se Sam.

„Hospoda, Sámueli,“ odpověděl starý pán, „dobrý meno, zásoby a zařízení, jak to stojí a leží, se prodá z volný ruky; a z peněz, co se utržej, se podle přání tvý macochy, kerý mně krátce před smrtí řekla, dvě stě liber uloží na tvý meno do těch tento-nonc – heleď, jak se tomu říká?“

„Čemu?“ zeptal se Sam.

„No tomu, co v City porád pendluje sem a tam.“

„Omnibusy?“ hádal Sam.

„Houby,“ odpověděl pan Weller. „To tentononc, co pořád stojí jinak a má nějak co dělat s erárním dluhem a bankovníma oučtama a takovejma krámama.“

„Aha! Vobligace,“ řekl Sam.

„No!“ přikývl pan Weller, „komplikace; dvě stě liber z těch peněz se má uložit na tvý meno do komplikací, Sámueli; maj to být ty štyrprocentní koncentrovaný apotéky, Samku.“

„Moc hezký vod starý paní, že si na mě zpomněla,“ řekl Sam, „a sem jí za to moc vděčnej.“

„Vostatek se uloží na mý meno,“ pokračoval pan Weller starší, „a až jednou dojedu poslední štreku vůbec, připadne to všecko tobě, a tak koukej, abys to neutratil všecko najednou, synu můj, a dej si pozor, aby se žádná vdova nedomákla, že máš něký mění, nebo jinak seš ztracenej.“

Když dal synovi tuto výstrahu, věnoval se pan Weller opět dýmce s tváří již poněkud jasnější; probrání tohoto předmětu mu zřejmě značně ulevilo na mysli.

„Někdo klepe,“ řekl Sam.

„Nech ho klepat,“ odpověděl otec důstojně.

Sam se zachoval podle otcova přání. Ozvalo se další zaklepání, a další, a potom klepání dlouhé; a posléze se Sam zeptal, proč nechce osobu, která klepe, pustit dovnitř.

„Pst,“ zašeptal pan Weller s ustrašeným pohledem, „nevšímej si toho, Samku, to je asi jedna z těch vdov.“

Když si nikdo klepání nevšímal, neviditelná návštěva se po krátkém čekání odvážíla pootevřít dveře a nahlédnout dovnitř. V pootevřených dveřích však netrčela hlava ženská, nýbrž dlouhá černá kštica a červený obličej pana Stigginse. Panu Wellerovi vypadla dýmka z ruky.

Důstojný pán ponenáhlu a skoro neznatelně otevíral dveře, až byla škvíra právě dost široká, aby jí prošla jeho hubená postava; potom vklouzl tiše do místnosti a velmi opatrně a jemně za sebou zavřel. A když se napřed obrátil k Samovi a zdvihl ruce i oči ke stropu na znamení nevýslovného žalu, s nímž pohlíží na neštěstí, které stihlo rodinu, odnesl si židli s vysokým lenochem do svého starého kouta u krbu, posadil se na samý krajíček, vytáhl hnědý kapesník a přitiskl si ho na oči.

Zatímco se toto dalo, seděl pan Weller starší na židli se zády opřenými o lenoch, s očima vypoulenýma a s rukama na kole-

nou, a celá jeho tvář vyjadřovala drtivý úžas, který ho prostoupil. Sam seděl úplně mlčky proti němu a s dychtivou zvědavostí čekal, jak ten výjev skončí.

Pan Stiggins si přidržel hnědý kapesník k očím několik minut, náležitě přitom sténal, a když nakonec s velkou námahou ovládl své city, schoval kapesník zase do kapsy a zapjal ji. Potom prohrábl oheň, pak si zamnul ruce a pohlédl na Sama.

„Ó, můj mladý příteli,“ řekl pan Stiggins velmi tichým hlasem a porušil tak ticho v pokoji, „to je bolestná rána!“

Sam lehounce přikývl.

„Pro muže hněvu také!“ dodal pan Stiggins. „Až nádobě boží srdce krvácí!“

Syn zaslechl pana Wellera, jak si bručí cosi o tom, že zařídí, aby nádobě boží krvácel nos; ale pan Stiggins ho neslyšel.

„Nevíte, mladý muži,“ zašeptal pan Stiggins a přitáhl si židli blíž k Samovi, „jestli odkázala něco Emanuelovi?“

„Kdo je to?“ zeptal se Sam.

„Kaple,“ odpověděl pan Stiggins, „naše kaple, náš ovčinec, pane Samueli.“

„Nevodkázala nic ani vovčinci, ani pastuchovi, ani vovcím,“ řekl Sam rozhodně. „Ani psům ne.“

Pan Stiggins se podíval potutelně na Sama; pohlédl letmo na starého pána, který seděl se zavřenýma očima, jako by spal; a když si přitáhl židli ještě blíž, pravil:

„A *mně* nenechala taky nic, pane Samueli?“

Sam zavrtěl hlavou.

„Myslím, že něco přece,“ řekl Stiggins a silně zbledl, pokud to u něho bylo vůbec možné. „Přemýšlejte, pane Samueli, ani nějakou památku?“

„Ani tolik, co by mělo cenu toho vašeho starýho paraplete tady,“ odpověděl Sam.

„Možná,“ řekl pan Stiggins váhavě po chvíli hlubokého zamyšlení, „možná že mě doporučila péči muže hněvu, pane Samueli, ne?“

„To by mohlo vopravdu bejt, myslím, aspoň podle toho, co říkal,“ odpověděl Sam, „zrovna teďka vo vás mluvil.“

„Ale jděte, opravdu?“ zvolal Stiggins a tvář se mu rozjasnila. „Ó, on se tedy změnil, že? Teď můžeme pěkně pohodlně žít pohromadě, pane Samueli, co říkáte? Mohl bych mu spravovat majetek, když tu nebudete, dobře spravovat, víte?“

Pan Stiggins si zhluboka povzdychl, odmlčel se a čekal na odpověď. Sam přikývl a pan Weller starší ze sebe vydal prapodivný zvuk, který nebyl ani sten, ani chrochtnutí, ani chropot, ani zavrčení, ale který jako by měl do jisté míry něco ze všech těch čtyř zvuků.

Pan Stiggins, kterého tento zvuk povzbudil, neboť ho pokládal za známku kajícnosti, se rozhlédl, zamnul si ruce, zaplakal, usmál se, znovu zaplakal a potom přešel tiše místnost k dobře známé poličce v koutě, vzal si sklenici a velmi rozvázně do ní házel cukr. Když do ní hodil čtyři kousky, znovu se rozhlédl a bolestně vzdychl; potom vyšel tiše do výčepu, vzápětí se vrátil se sklenicí do polovice plnou ananasového rumu, přikročil ke kotlíku, který si vesele bzučel na plotýnce v krbu, dolil si sklenici horkou vodou, grog si zamíchal, usrkl a posadil se; a potom si z grogu přihnul tak důkladným douškem, že musel přestat, a zalapal po dechu.

Pan Weller starší, který se až dosud všelijak podivně a neobratně snažil vypadat, jako by spal, nepronесl při všem tom Stigginsově počínání ani jediné slovo; ale když Stiggins zalapal po dechu, skočil po něm, vytrhl mu sklenici z ruky, vychrstl mu zbytek grogu do obličeje a sklenicí mrštil do krbu. Potom popadl důstojného pána pevně za límec a začal ho znenadání náramně zuřivě kopat, přičemž každý dotyk vysoké boty s páně Stigginsovou osobou provázel rozličným divokým a úryvkovitým proklínáním, jímž zatracoval jeho údy, oči i tělo.

„Samku,“ zvolal pan Weller, „naraz mi prosím tě pevnějc klobouk!“

Sam poslušně narazil klobouk s dlouhým černým fáborem otci pevněji na hlavu a starý pán, který nyní obnovil své kopání a činil se ještě horlivěji než předtím, vystrkal Stigginse do výčepu a přes něj a přes chodbu a z domovních dveří ven na zásep; celou tu cestu ho nepřestával častovat kopanci, a kdykoli se vysoká bota rozehnala, dopadla pokaždé spíš prudčeji než mírněji.

Vidět, jak se rudonosý pán zmítá v pevném sevření páně Wellerovy pěsti a jak se celé jeho tělo třese úzkostí, když na něho kopance v bleskurychlém sledu jen prší, byla podívaná věru krásná a blaživá; ještě úchvatnější divadlo skýtal pohled na to, jak pan Weller po tuhém zápolení potopil panu Stigginsovi hlavu do

koňského napajedla a držel ji pod vodou tak dlouho, že se Stiggins div nezadusil.

„Ták!“ řekl pan Weller, soustřediv všechny tělesné síly do posledního, nejjobratnějšího velekopance, když konečně povolil, aby pan Stiggins mohl vytáhnout hlavu z koňského koryta, „a esli mi sem eště vleze náká taková pastuší veš líná, tak z ní napřed nadělám fašírku a potom ji utopím jako štěně! Samku, pomoz mi dovnitř a nalej mi pořádnou slzu brandy. Dyť tě sotva dejchám, chlapče zlatá!“

KAPITOLA PADESÁTÁ TŘETÍ

*Popisuje konečný odchod pana Jingla a Joba Trottera z jeviště
a rovněž důležité a rušné dopoledne na Gray's Inn Square;
končí naléhavým klepáním na páně Perkerovy dveře*

Pan Pickwick ponenáhlu Arabellu šetrně připravil a mnohokrát ji ujistil, že není nejmenšího důvodu, proč by měla být malomyslná; ale když jí konečně prozradil, jak neuspokojivý výsledek měl jeho zájezd do Birminghamu, propukla v pláč a s hlasitým štkáním dojemnými slovy bědovala, že se stala neblahou příčinou odcizení mezi otcem a synem.

„Děvenko drahá,“ pravil pan Pickwick vlídně, „to není vaše vina. To víte, nebylo přece možno předvídat, že starý pán bude proti synově ženitbě tak silně zaujatý. Jsem přesvědčen,“ dodal pan Pickwick a pohlédl na její hezkou tvář, „že sotva vůbec tuší, o jaké potěšení se připravuje.“

„Ach, drahý pane Pickwicku,“ řekla Arabella, „co budeme dělat, když se na nás nepřestane hněvat?“

„Inu, trpělivě čekat, děvenko, až si to rozmyslí,“ odpověděl pan Pickwick vesele.

„Ale, drahý pane Pickwicku, co bude s Nathanielem, když na něho otec zanevře?“ namítla Arabella naléhavě.

„V tom případě, dítě zlaté,“ odpověděl pan Pickwick, „si troufám prorokovat, že najde nějakého jiného přítele, který se nebude rozpakovat a při prvních krocích do života mu pomůže.“

Panu Pickwickovi se nepodařilo zastřít smysl této odpovědi tak dobře, aby ho Arabella neprohlédla. Vrhla se mu tedy kolem krku, vroucně ho políbila a vzlykala hlasitěji než předtím.

„Ale, ale,“ pravil pan Pickwick a vzal ji za ruku, „počkáme tu ještě několik dní a uvidíme, jestli napíše nebo dá nějakou jinou odpověď na sdělení vašeho manžela. Když ne, promyslel jsem si už půl tuctu nápadů, z nichž vám každý přinese hned štěstí. No tak, děvenko, no tak!“

S těmito slovy stiskl pan Pickwick Arabelle jemně ruku a prosil ji, aby si osušila oči a nezarmucovala manžela. A Arabella, jedno z nejlepších stvořeníček pod sluncem, schovala kapesníček do pompadurky, a než se k nim přidružil pan Winkle, skvěla se její tvář plným jasnem a týmž zářivým úsměvem i jiskrným pohledem, které ho tak uchvátily, když ji spatřil poprvé.

„Ve škaredé kaši jsou ti mladí lidé, ve škaredé,“ pomyslel si pan Pickwick, když se nazítrí ráno oblékal. „Zajdu si k Perkerovi a poradím se s ním o tom.“

A protože pana Pickwicka popoháněla na Gray's Inn Square ještě i nedočkavá touha, aby konečně už jednou dobráckému malému advokátovi zaplatil účet, ve chvatu se nasnídal a obrátil úmysl ve skutek tak rychle, že neodbila ještě ani desátá, když došel ke koleji Gray's Inn.

Chybělo ještě deset minut do plné hodiny, když stoupal po schodech, které vedly k Perkerově kanceláři. Písaři ještě nepřišli a pan Pickwick si krátil čas tím, že vyhlížel z okna na schodiště.

V životadárném světle krásného říjnového rána i ty ponuré staré domy trochu zjasnily líc, jako by jím byly ozdravěly; leč které ze zaprášených oken vypadalo opravdu skoro vesele, když je zalévaly sluneční paprsky. Písař za písařem vcházel kvapně na náměstí z té nebo oné strany, a když se podíval na věžní hodiny na dvoraně, zrychlil nebo zpomalil krok podle toho, v kterou dobu mu začínaly úřední hodiny; lidé, kteří měli pracovat od půl desáté, pojednou vykročili jako o překot, kdežto pánové, kterým úřední hodiny začínaly v deset, zpomalili krok do odměřenosti téměř knížecí. Hodiny odbily desátou a písaři se hrnuli jeden přes druhého jako o závod a každý se potil víc než jeho předchůdce. Odevšad se ozývalo a rozléhalo odmykání a otvírání dveří; jako kouzlem se ve všech oknech ukázaly hlavy; zřízení zaujali místa pro službu toho dne; ušmudlané posluhovačky pospíchaly pryč; od domu k domu pobíhal listonoš; a celý ten právnícký úl byl jeden shon a ruch.

„Přivstal jste si, pane Pickwicku,“ ozval se hlas za ním.

„Á, pan Lowten,“ odpověděl oslovený, když se ohlédl a poznal starého známého.

„Chůze člověka pěkně zahřeje, že?“ řekl Lowten a vytáhl z kapsy patentní klíč, zazátkovaný čípkem, aby se do otvoru nedostala špína.

„Na vás je vidět, že jste se zahřál,“ odpověděl pan Pickwick a usmál se na písaře, který byl doslova do ruda urččený.

„No letěl jsem, to vám mohu přiznat,“ odpověděl Lowten. „Tlouklo půl, když jsem teprv procházel městskou bránou. Ale jsem tady dřív než on, tak si z toho nic nedělám.“

Zatímco se touto myšlenkou utěšoval, vytáhl pan Lowten čípek z klíče a odemkl dveře. Potom patentní klíč opět čípkem ucpal a strčil do kapsy, vybral dopisy, které listonoš šterbinou ve dveřích hodil do schránky, a uvedl pana Pickwicka do kanceláře. Tam si v mžiku svlékl kabát, vzal si zvetšělý hábit, který vytáhl z psacího pultu, pověsil si klobouk, položil na desku několik archů konceptního papíru proložených pijavým, zastrčil si za ucho pero a s výrazem velkého uspokojení si zamnul ruce.

„Tak vidíte, pane Pickwicku,“ řekl, „teď jsem přichystaný. Mám na sobě kancelářský kabát a papíry před sebou – a teď ať si přijde, kdy chce. Nemáte u sebe náhodou šňupec tabáku, nebo máte?“

„Ne, nemám,“ odpověděl pan Pickwick.

„To je škoda,“ řekl Lowten. „Ale to nic. Odskočím si na okamžik a přinesu si láhev sodovky. Nezdá se vám, že vypadám nějak divně kolem očí, pane Pickwicku?“

Tázaný si prohlédl na dálku páně Lowtenovy oči a vyjádřil názor, že v té části obličeje nepozoruje nic divného ani pozoruhodného.

„To jsem rád,“ řekl Lowten. „Včera večer jsme to u Straky hodně důkladně natáhli a jsem dnes ráno trochu rozklížený. Abych nezapomněl, Perker vám tu věc vyřídil.“

„Jakou věc?“ zeptal se pan Pickwick. „Útraty paní Bardellové?“

„Ne, to nemyslím,“ odpověděl pan Lowten. „To s tím chlapíkem, za kterého jsme na váš účet vyrovnali u insolvenčního soudu dluhy – na padesát procent – však víte, abychom ho vytáhli z Fleetu a dostali někam do Guyany.“

„Aha, pan Jingle?“ vzpomněl si pan Pickwick velmi rychle. „Ano. Nuže?“

„Všechno je v pořádku,“ řekl Lowten a přiřezával si brk. „Liverpoolský zástupce říkal, že vám je tolikrát zavázán vděčností z doby, kdy jste ještě nebyl na odpočinku, a že ho tedy na vaše doporučení rád přijme.“

„To je dobře,“ pravil pan Pickwick. „To velice rád slyším.“

„Ale povídám,“ pokračoval v řeči Lowten a oškrabával si hřbet pera předtím, než si je znovu přiřízne, „je ten druhý ale bluma!“

„Který druhý?“

„No ten sluha nebo přítel nebo co vlastně je; však dobře víte, Trotter.“

„Tak?“ pravil s úsměvem pan Pickwick. „Vždycky jsem si o něm myslel pravý opak.“

„Vždyť já taky – podle toho mála, co jsem ho poznal,“ odpověděl Lowten. „To jen dokazuje, jak snadno se může člověk mýlit. Co říkáte tomu, že do Guyany jede taky on?“

„Jakže! A pouští to, co se mu nabízelo tady?“ zvolal pan Pickwick.

„Odmítl Perkerův návrh, že mu bude platit osmnáct šilinků týdně, a když se osvědčí, že mu ještě přidá, jako by to byl kozí bobek,“ odpověděl Lowten. „Říkal, že musí jít s tím druhým, a umluvili tedy Perkeru, aby ještě jednou napsal; a našli mu tam nějakou práci na stejné plantáži. Perker říká, že to místo není ani zdaleka tak dobré, jaké by dostal trestanec v Novém Jižním Walesu, kdyby se před komisí ukázal v nových šatech.“

„Bláznínek,“ pravil pan Pickwick a oči se mu zaleskly. „Bláznínek.“

„Hm, je to horší než bláznovství, je to vyložené pokrytectví, abyste věděl,“ odpověděl Lowten a s pohrdavým výrazem si přiřezával brk dál. „Říká, že prý to je jediný přítel, kterého kdy měl, že k němu lne a kdesi cosi. Přátelství je svým způsobem moc pěkná věc; například my u Straky jsme taky všichni vespo-lek náramní přátelé a je nám pohromadě dobře u sklenice gro-gu, kterou si každý platí z vlastní kapsy; ale namouduší, aby si člověk kvůli někomu jinému vědomě pohoršoval, no víte, to ne! Žádný muž nemá mít rád víc než dvě věci – na prvním místě sebe a na druhém dámský svět; to říkám já – ha! ha!“ Pan Lowten zakončil řeč hlasitým smíchem, napůl šprýmovným a napůl posměšným, který mu předčasně zarazil ohlas Perkerových

kroků na schodech; jakmile se poprvé ozvaly, vyhoupl se s velmi pozoruhodnou hbitostí na stoličku a pustil se horlivě do psaní.

Pan Pickwick a jeho právní rádce se vřele a srdečně pozdravili; než sotva se klient usadil v lenošce, ozvalo se zaklepání na dveře a jakýsi hlas se ptal, je-li pan Perker přítomen.

„Slyšme!“ řekl Perker, „to je jeden z našich tuláckých přátel – Jingle sám osobně, můj vzácný pane. Chcete ho vidět?“

„Co myslíte vy?“ zeptal se pan Pickwick nerozhodně.

„Ano, myslím, že byste raději měl. Tak, pane, vy tam tento-
nonc, pojďte dál, ano?“

Na toto neobřadné pozvání vešli Jingle a Job poslušně do místnosti, ale když spatřili pana Pickwicka, poněkud rozpačitě se zarazili.

„Nu,“ řekl Perker, „neznáte toho pána?“

„Dobrý důvod znát,“ odpověděl Jingle a pokročil kupředu. „Pane Pickwicku – nejhlubší vděčnost – zachránce života – udělal ze mě muže – nebudete nikdy litovat, pane.“

„Těší mě, když vás slyším tak mluvit,“ pravil pan Pickwick. „Vypadáte mnohem lépe.“

„Díky vám, pane – velká změna – vězení Jeho královského Veličenstva – nezdravé prostředí – strašně,“ řekl Jingle a zavrtěl hlavou. Měl slušný a čistý oblek a rovněž tak Job, který za ním stál rovně jako svíčka a hleděl na pana Pickwicka strnule jako socha.

„Kdy jedou do Liverpoolu?“ zeptal se pan Pickwick, pootočený k Perkerovi.

„Dnes večer v sedm hodin, prosím,“ řekl Job a postoupil o krok kupředu. „Velkým dostavníkem ze City, pane.“

„Máte místa zajištěná?“

„Máme, pane,“ přisvědčil Job.

„Rozhodl jste se tedy pevně, že pojedete taky?“

„Pevně, pane,“ odpověděl Job.

„Aby si mohl Jingle opatřit věci, které nezbytně potřebuje na cestu,“ řekl Perker nahlas k panu Pickwickovi, „dovolil jsem si o své újmě učinit opatření, aby se mu ze čtvrtletního platu srážela menší částka; tyto srážky, pravidelně odváděné, splatí poskytnutou zálohu za jediný rok. Jsem naprosto proti tomu, abyste pro něho dělal cokoli, můj vzácný pane, co si nevyslouží vlastní píli a dobrým chováním.“

„Zajisté,“ přerušil ho velmi rozhodně Jingle. „Jasná hlava – muž znalý světa – má pravdu – úplně.“

„Tím, že jste uspokojil jeho věřitele, vyplatil mu ze zastavárny šaty, vysvobodil ho z vězení a zaplatil mu cestu,“ pokračoval Perker, aniž věnoval Jinglovým slovům pozornost, „jste už ztratil víc než padesát liber.“

„Neztratil,“ vpadl do toho chvatně Jingle. „Všechno zaplatím – pilně pracovat – šetřit – každý groš. – Snad žlutá zimnice – co se dá dělat – ale jinak –“ Tu se pan Jingle odmlčel, uhodil si prudce do dýnka klobouku, přejel si rukou oči a posadil se.

„Chce jen říct,“ ozval se Job a popošel o několik krůčků kupředu, „že když ho nesklátí zimnice, všechno vám zase splatí. A jestli zůstane naživu, taky to udělá, pane Pickwicku. Sám na to dohlédnu, aby se tak stalo. Víím, že to udělá, pane,“ řekl Job rozhodně. „Chtěl bych na to přísahat!“

„Dobře, dobře,“ pravil pan Pickwick, jenž se nestačil všelijak mračit na Perkera na znamení, aby přestal vypočítávat všechny dobré skutky, které vykonal, ale malý advokát toho zatvrzele nedbal. „Musíte si jenom dát pozor, pane Jingle, abyste už nehrál žádné takové šílené kriketové zápasy a abyste neobnovoval svou známost se sirem Tomášem Blazem. Pak ani v nejmenším nepochybuju, že si zdraví zachováte.“

Pan Jingle se tomuto pošádlení usmál, ale přesto vypadal značně nespokojen; pan Pickwick změnil proto předmět hovoru a pravil:

„Nevíte snad náhodou, že ne, co se stalo s jistým vaším přítelem – ještě zkrroušenějším, kterého jsem poznal v Rochesteru?“

„Se smutným Jakoubkem?“ zeptal se Jingle.

„Ano.“

Jingle zavrtěl hlavou.

„Mazaný rošťák – divný pavouk – mistr vrdlouhář – Jobův bratr.“

„Jobův bratr?“ zvolal pan Pickwick. „Nu, když se na něho teď tak dívám bedlivěji, podoba by zde byla.“

„Vždycky to o nás říkali, pane, že jsme, jako když si z oka vypadnem,“ řekl Job a koutkem očí mu bleskl potouchlý pohled, „jenže já jsem měl opravdu vážnou povahu a on nikdy. Vystěhoval se do Ameriky, pane, protože tady byl trochu přesmoc hledanou osobou, aby mu tady bylo příjemně; od té doby o něm už nikdo neslyšel.“

„To tedy asi vysvětluje, proč jsem od něho nedostal ten ‚list z románu skutečného života‘, který mi slíbil poslat, když jednou ráno pomýšlel na rochesterském mostě na sebevraždu, jak se zdálo,“ pravil pan Pickwick s úsměvem. „Nemusím se ani ptát, byla-li ta jeho zasmušilá nálada přirozená nebo strojená.“

„Ten dovedl sehrát, pane, co chtěl,“ řekl Job. „Můžete si pokládat za štěstí, že jste mu ušel tak lacino. Kdybyste se byli víc stýkali, byla by to pro vás bývala známost dokonce ještě nebezpečnější než –“ tu se Job podíval na Jingle, zaváhal a nakonec dodal, „než – než já.“

„Jste věru z nadějně rodiny, pane Trottere,“ pravil Perker a pečtil přitom dopis, který právě dopsal.

„Ano, pane,“ potvrdil Job. „Z velmi nadějně.“

„No,“ řekl mužiček se smíchem, „doufám, že jí uděláte hanbu. Až přijedete do Liverpoolu, odevzdejte tenhle dopis zástupci a dovolte mi, pánové, abych vám dal dobrou radu: nehrajte si v Západní Indii na tuze velké chytráky. Jestli promarníte příležitost, pak si oba zasloužíte vrchovatou měrou, aby vás pověšili, jak ostatně ze srdce doufám, že se jednou stane. A teď byste udělali nejlíp, kdybyste nás s panem Pickwickem nechali o samotě, protože spolu máme projednat ještě jiné věci a čas je drahý.“ Když domluvil, podíval se Perker na dveře se zřejmým přáním přispět tak k tomu, aby loučení bylo pokud možno co nejkratší.

Pan Jingle se rozloučil vskutku hodně krátce. Několika chvatnými slovy poděkoval malému advokátovi za laskavost a rychlost, s jakou jim poskytl pomoc, a potom se obrátil ke svému dobrodinci a stál několik vteřin nerozhodně, jako by nevěděl, co říct nebo co udělat. Rozpaků ho zbavil Job Trotter tím, že se pokorně a vděčně uklonil panu Pickwickovi, vzal přítele jemně pod paží a odvedl ho.

„Pěkný párek, ti dva, jedna radost!“ řekl Perker, když se za nimi zavřely dveře.

„Doufám, že to o nich jednou opravdu bude možno tvrdit,“ pravil na to pan Pickwick. „Co myslíte? Je nějaká naděje, že se trvale polepší?“

Perker pokrčil pochybovačně rameny, ale když spatřil páně Pickwickův starostlivý a zklamaný výraz, odpověděl:

„Ovšemže, naděje tady je. Doufám, že se neukáže marná. Ne-ní pochyby, že teď všeho litují a kají se, ale nezapomínejte, že

tuhle chvíli mají v živé paměti, co právě nedávno vytrpěli. Ale jací asi budou, až ta vzpomínka vybledne, to je otázka, kterou nemůžete rozřešit ani vy, ani já. Ale přesto, můj vzácný pane,“ dodal Perker a položil ruku panu Pickwickovi na rameno, „váš úmysl zůstane stejně chvályhodný, ať už bude výsledek jakýkoli. Pakli je ten druh lidumilství – který je tak úžasné opatrný a prozíravý, že se zřídkakdy vůbec projeví, aby se snad dobrodinec nestal obětí klamu a nebyl tak ve vlastní sebelásce zraněn – pakli je opravdovou láskou k bližnímu nebo jenom světskou přetvářkou, ponechávám k rozhodnutí hlavám moudřejším, než je moje. Ale i kdyby se ti dva mládenci zítra někam vloupali, mé mínění o vašem skutku nijak neklesne.“

Když vyslovil tento názor, který pronesl mnohem procítěněji a opravdověji, než jak bývá u právníků zvykem, přitáhl si Perker židli ke stolu a vyslechl páně Pickwickovo vyprávění o zatvrzelosti starého pana Winkla.

„Dejte mu týden času,“ řekl Perker a pokýval věštecky hlavou.

„Myslíte, že se umoudří?“ zeptal se pan Pickwick.

„Myslím, že ano,“ odpověděl Perker. „A kdyby ne, pak to musíme zkusit s přesvědčivostí té mladé dámy, a to by byl taky každý kromě vás udělal hned.“

A pan Perker si právě s rozličným pitvorným stahováním a šklebením tváře bral ke chvále přesvědčovacích schopností svůdných mladých dam čestný šňupec, když z přední kanceláře zaslechli nezřetelný dotaz a odpověď a Lowten zaklepal na dveře.

„Volno!“ řekl mužíček.

Písař vešel a zavřel za sebou velmi tajemně dveře.

„Co je?“ zeptal se Perker.

„Někdo by s vámi rád mluvil, pane.“

„Kdo je to?“

Lowten pohlédl na pana Pickwicka a odkašlal si.

„Kdo je to? Copak neumíte mluvit, pane Lowtene?“

„Inu, pane,“ odpověděl Lowten, „je to Dodson; a Fogg je s ním –“

„Pane na nebi!“ zvolal mužíček a podíval se na hodinky. „Pozval jsem si je sem na půl dvanáctou, abychom skoncovali tu vaši věc, Pickwicku. Dal jsem jim záruku, na jejímž podkladě mi

sem poslali vaše propouštěcí povolení; je to velice trapné, můj vzácný pane; co uděláte? Nechtěl byste jít do vedlejšího pokoje?“

Ale protože vedlejší pokoj byl právě ta kancelář, v níž nyní byli pánové Dodson a Fogg, pan Pickwick odpověděl, že zůstane, kde je; zvláště také proto, že pánové Dodson a Fogg se budou muset stydět podívat se mu do obličeje mnohem spíš, než aby se on styděl podívat se na ně. A s rozpálenou tváří a s mnoha známkami rozhořčení požádal pana Perkera, aby na tuto okolnost laskavě nezapomínal.

„Velmi dobře, můj vzácný pane, velmi dobře,“ odpověděl Perker. „Ale řeknu vám jen tolik – pakliže očekáváte, že ať Dodson, nebo Fogg projeví nějakou známku studu nebo rozpaků při pohledu do tváře vaší nebo do očí kohokoli jiného, jste ve svém očekávání největší snílek, s jakým jsem se kdy setkal. Uveďte je, prosím, pane Lowtene.“

Pan Lowten s úšklebkem zmizel a vzápětí se vrátil a uvedl advokátní firmu v náležitém pořadí: napřed Dodsona a potom Fogg.

„Pana Pickwicka myslím znáte, že?“ řekl Perker Dodsonovi a nachýlil pero směrem, kde jmenovaný pán seděl.

„Jak se vede, pane Pickwicku?“ zeptal se Dodson hlučným hlasem.

„Na mou pravdu!“ zvolal Fogg. „Pan Pickwick! Jak se daří? Doufám, že zdravíčko slouží, pane. Hned se mi zdálo, že tu tvář odněkud znám,“ řekl Fogg, přitáhl si židli a s úsměvem se rozhlížel.

Pan Pickwick odpověděl na tyto pozdravy velmi slabou úklonou hlavy; a když viděl, jak Fogg vytahuje z kapsy kabátu svazek listin, vstal a přešel k oknu.

„Není důvodu, proč by pan Pickwick měl odcházet stranou, pane Perkere,“ řekl Fogg, rozvázal červenou stužku, která držela svazek pohromadě, a usmál se ještě líbezněji než předtím. „Pan Pickwick přece celou tuhle věc velice dobře zná. Myslím, že mezi námi nejsou žádná tajemství. He, he, he!“

„Aspoň ne mnoho, myslím,“ dodal Dodson. „Ha! ha! ha!“ Pak se oba společníci zasmáli zároveň – příjemně a vesele, jak lidé často činívají, když mají právě dostat peníze.

„Máknutí bude holt pana Pickwicka stát peníze,“ zavtipkoval značně drsně Fogg, když rozkládal listiny. „Úhrn přisou-

zených útrat činí jedno sto třicet tři libry, šest šilinků a čtyři pence, pane Perkere.“

Po tomto oznámení závěrečné položky účtu propuklo velké převrácení a šustění papírů, a zatímco Fogg a Perker porovnávali spisy, řekl Dodson vlídně panu Pickwickovi:

„Zdá se mi, že nevypadáte docela tak kulatoučký, jako když jsem měl potěšení vidět vás naposledy, pane Pickwicku.“

„To je možné, pane,“ odpověděl pan Pickwick, který až dosud blýskal pohledy prudkého hněvu, jimiž však u žádného z obou prohnanych advokátů nedosáhl ani sebemenšího účinku, „myslím opravdu, že ne, pane. Poslední dobou jsem hodně zakusil od ničemů, kteří mě pronásledovali a sužovali, pane.“

Perker silně zakašlal a zeptal se pana Pickwicka, nechtěl-li by se podívat do ranních novin. Na tuto otázku odpověděl pan Pickwick rozhodným odmítnutím.

„To je pravda,“ pravil Dodson, „řekl bych, že vás ve Fleetu opravdu sužovali, bývá tam všelijaká divná sebranka. V kterém křídle jste měl apartmá, pane Pickwicku?“

„Můj jediný pokojík,“ odpověděl pán, kterému se stala taková křivda, „byl na kavárenském poschodí.“

„Hleďme, vskutku?“ podivil se Dodson. „Mám dojem, že to je velice příjemná část ústavu.“

„Velice,“ odpověděl pan Pickwick suše.

Všechny ty zdvořilé poznámky byly tak chladné, že na pána vznětlivé povahy měly za daných okolností účinek spíše dráždivý. Pan Pickwick v sobě potlačoval hněv nadlidským vypětím sil; ale když Perker vyplnil šek na celou žádanou částku a Fogg si ho uložil do malé tobolky, a když přitom po Foggově truditelém obličejí pohrával vítězný úsměv, který se přenesl také na vážné rysy Dodsonovy, tu pan Pickwick cítil, že mu rozhořčením planou tváře.

„Tak, pane Dodson,“ řekl Fogg, když schoval tobolku do kapsy a navlékl si rukavice, „jsem vám k službám.“

„Velmi dobře,“ odpověděl Dodson a povstal. „Jsem úplně hotov.“

„Jsem velmi šťasten,“ řekl Fogg, který šekem zjhl, „že jsem měl potěšení setkat se opět s panem Pickwickem. Doufám, pane Pickwicku, že o nás nesmýšlíte tak tuze zle, jako když jsme měli potěšení setkat se s vámi poprvé?“

„Doufám, že ne,“ pravil Dodson s povzneseným výrazem zlo-lajně uražené ctnosti. „Pan Pickwick nás nyní zná lépe, jak spoléhám; a ať už máte o gentlemanech našeho povolání mínění jakékoli, dovoluji si vás ujistit, pane, že k vám nechovám ani dost málo nevůle ani pomstychtivosti pro výroky, které jste uznal za vhodné pronést v naší kanceláři ve Freeman's Courtu v Cornhillu při příležitosti, o které se právě zmínil můj společník.“

„Ach, ne, dozajista nikoli; já také ne,“ řekl Fogg navýsost shovívavě.

„Naše jednání, pane,“ pravil Dodson, „mluví vždycky za sebe, a jak doufám, samo se také ve všech případech obhájí. Vykonáváme své povolání již řadu let, pane Pickwicku, a mnoho významných klientů nás za tu dobu poctilo svou důvěrou. Přejí vám dobrý den, pane, a poroučím se.“

„Přejí vám dobrý den, pane Pickwicku,“ opakoval Fogg. To řekl, přehodil si deštník pod paždí, stáhl si pravou rukavici a podával ruku na usmířenou oslovenému pánovi, který se hněvem až zalykal a nyní si prudce schoval ruce pod šosy a zadíval se na advokáta pohledem plným opovržení a úžasu.

„Lowtene!“ zvolal v tom okamžiku Perker. „Otevřete dveře!“

„Počkejte okamžik,“ pravil pan Pickwick. „Perkere, teď budu mluvit já!“

„Prosím, můj vzácný pane, nerozvádějte tu věc,“ řekl zneklidněný malý právník, který byl po celou dobu rozmluvy obavami jako na trní. „Nechte ji, jak je, pane Pickwicku, prosím vás!“

„Nedám se odbýt, pane,“ odpověděl pan Pickwick chvatně. „Pane Dodson, pronesl jste ke mně několik poznámek.“

Dodson se otočil, pokorně se uklonil a usmál se.

„Několik poznámek,“ opakoval pan Pickwick téměř bez dechu, „a váš společník mi podával ruku a oba jste si osvojili postoj tak shovívavý a velkodušný, jako byste mi měli co odpouštět, což je nestoudnost tak do nebe volající, že jsem ji nečekal ani od vás.“

„Cože, pane!“ zvolal Dodson.

„Cože, pane!“ opakoval Fogg.

„Nevíte, že jsem byl obětí vašich pletich a piklů?“ pokračoval pan Pickwick. „Nevíte, že já jsem ten muž, kterého jste drželi ve vězení a kterého jste oloupili? Nevíte, že jste byli obhájci žalobkyně ve sporu Bardellová kontra Pickwick?“

„Ano, pane, to víme,“ odpověděl Dodson.

„Ovšemže, to víme, pane,“ dodal Fogg a pleskl si na kapsu – snad jen náhodou.

„Vidím, že na to vzpomínáte s velkým uspokojením,“ pravil pan Pickwick a poprvé v životě se pokusil o pohrdavý úsměšek, ale s žalostným nezdařením. „Ačkoli jsem už dlouho hořel netrpělivostí říct vám jasnými slovy do očí, jaké mám o vás mínění, byl bych si z úcty k přání přítele Perkera dal ujít i tuto příležitost, kdyby nebylo neomluvitelného tónu, který jste si osobovali, a vaší nestoudné důvěrnosti. Pravím nestoudné důvěrnosti, pane!“ pravil pan Pickwick Foggovi a obrátil se k němu s posunkem tak prudkým, že advokáta zahnal na velmi rychlý ústup ke dveřím.

„Mějte se na pozoru, pane,“ řekl Dodson, který se přes to, že byl z celé společnosti nejstatnější, opatrně kryl za Foggem a s velmi bledou tváří hovořil přes jeho hlavu. „Nechte pana Pickwicka, jen ať vás napadne, pane Fogg; ale za nic mu ránu neoplácejte!“

„Ne, ne, nic nebudu oplácet,“ potvrdil Fogg a při řeči ucouvl ještě o kousek ke zřejmé úlevě svého společníka, kterého tímto tanečkem ponenáhlu vytlačoval do přední kanceláře.

„Jste,“ pokračoval pan Pickwick, aby navázal nit řeči tam, kde přestal, „znamenitě sprážený párek sprostých gaunerů a šejdířských raubířů.“

„Nuže,“ přerušil ho Perker, „je to všechno?“

„V tom je shrnuto všechno,“ odpověděl pan Pickwick, „jsou to sprostí gauneři a šejdířští raubíři.“

„No tak!“ řekl Perker nejsmířlivěji, jak dovedl. „Drazí pánové, řekl už všechno, co chtěl. A teď, prosím, odejděte. Lowtene, jsou dveře otevřené?“

Lowten s potlačovaným chichotáním přisvědčil, že jsou.

„Tak, tak – poroučím se – poroučím se – prosím vás, drazí pánové – pane Lowtene, dveře!“ volal malý advokát a nedočkavě strkal Dodsona a Fogg, kteří ochotně ustupovali, z kanceláře ven. „Račte, drazí pánové – prosím, neprotahujte to již – bože! – pane Lowtene! – dveře, pane! – proč si trochu nevšímáte?“

„Pakliže v Anglii vládne ještě zákon, pane,“ pravil Dodson, když si nasazoval klobouk, a hleděl přitom na pana Pickwicka, „pak si tohle odpykáte!“

„Jste dva sprostí –“

„Pamatujte si, pane, tohle draze zaplatíte!“ řekl Fogg.

„– gauneři a šejdířští raubíři!“ pokračoval pan Pickwick a ani v nejmenším nedbal hrozeb, jimiž ho častovali.

„Raubíři!“ volal pan Pickwick shora ze schodů, když oba advokáti sestupovali.

„Raubíři!“ křičel pan Pickwick, když se vytrhl Lowtenovi i Perkerovi a vystrčil hlavu z okna na schodišti.

Když pan Pickwick vtáhl opět hlavu dovnitř, zářila jeho tvář úsměvem a mírností; vrátil se klidně do kanceláře a prohlásil, že se nyní zbavil velkého balvanu, který ho tížil na srdci, a že se cítí naprosto spokojený a šťastný.

Perker nepromluvil ani slovo, dokud nevyšňupal celou tabatěrku, a když pak poslal Lowtena, aby mu ji naplnil, propadl bouřlivému záchvatu smíchu, který trval plných pět minut; když ta doba uplynula, řekl, že by se vlastně měl velmi zlobit, ale pro tu chvíli že není schopen přemýšlet o tom případu vážně – ale až bude, bude se jistě taky zlobit.

„Dobrá,“ pravil pan Pickwick, „a teď si vyrovnam účet s vámi.“

„Stejným způsobem jako před chvílí?“ zeptal se Perker a rozesmál se znovu.

„Ne docela,“ odpověděl pan Pickwick, vytáhl tobolku a potřásl mužičkovi srdečně rukou, „myslím pouze vyrovnání peněz. Prokázal jste mi mnoho laskavostí, které vám nemohu nikdy oplatit; a ani je oplatit nechci, protože budu raději, zůstanu-li vaším věčným dlužníkem.“

Po tomto úvodu se oba přátelé zahloubali do velmi složitých účtů a dokladů, jež Perker náležitě předložil a vysvětlil a pan Pickwick s mnohými projevy úcty a přátelství schválil a ihned zaplatil.

Když dospěli v jednání až k tomuto bodu, ozvalo se nadmíru silné, až děsivé bušení na dveře; nikoli obvyklé dvojité zaklepání, ale dlouhý a nepřetržitý sled nejhlasitějších jednotlivých ran, jako by se klepadlo bylo změnilo ve věčný samohyb nebo jako by ta osoba, která stála za dveřmi, byla zapomněla přestat.

„Proboha, co se to děje?“ zvolal Perker polekaně.

„Myslím, že někdo klepá na dveře,“ pravil pan Pickwick – jako kdyby o tom bylo bývalo možno sebeméně pochybovat!

Klepadlo odpovídalo mnohem pádněji, než by to byla dokázala jakákoli slova, neboť ani na okamžik nepřestalo a bouřilo se silou a hlukem vpravdě podivuhodným.

„Proboha!“ řekl Perker a zazvonil, „vždyť vyplašíme celý dům! Pane Lowtene, copak to klepání neslyšíte?“

„Okamžik, pane, hned půjdu otevřít,“ odpověděl písař.

Zdálo se, jako by klepadlo bylo tuto odpověď zaslechlo a jako by se chtělo ohradit, že je zholá nemožné, aby návštěva čekala ještě déle. Spustilo pekelný rámus.

„To je přímo hrozné,“ pravil pan Pickwick a zacpal si uši.

„Pospěšte si, pane Lowtene,“ zavolal Perker, „sice nám pro-
razí dveře.“

Pan Lowten, který si v tmavém přístěnku myl ruce, přistoupil chvatně ke dveřím, stiskl kliku a spatřil zjev, který popíšeme v kapitole příští.

KAPITOLA PADESÁTÁ ČTVRTÁ

Obsahuje některé podrobnosti, které se týkají klepání, a rozličné jiné věci, mezi nimi i jistá zajímavá odhalení, jež se týkají pana Snodgrasse a mladé dámy a nejsou pro nit této kroniky nikterak nezávažná

Zjev, který se objevil písařovým užaslým zrakům, byl mladík – obdivuhodně tlustý mladík – oblečený jako sluha, jenž stál na rohožce jako kůl a s očima zavřenýma, jako by spal. Lowten ještě v životě takovou horu sádla neviděl, u kočovných komediantů ani jinde; a ta tloušťka spolu s klidem a odevzdaností jeho zjevu, tak úžasné protichůdnými tomu, co se právem mohlo očekávat u původce takových zběsilých ran, ho ohromila úžasem.

„Co se děje?“ zeptal se písař.

Neobyčejný mladík neodpověděl ani slovem; pokývl však hlavou a písařovi připadalo, jako by slabě chrápal.

„Odkud jste?“ ptal se písař.

Mladík neodpověděl ani posunkem. Ztěžka oddychoval, ale jinak stál docela bez hnutí.

Písař opakoval otázku třikrát, protože však nedostával odpověď, chystal se zavřít dveře, když vtom mladík najednou otevřel oči, několikrát zamrkal, kýchl a zdvihl ruku, jako by se chtěl znovu pustit do klepání. Když spatřil, že dveře jsou otevřeny,

vyvalil oči, užasle se rozhlížel a nakonec se upřeně zadíval panu Lowtenovi do tváře.

„U všech čertů, co tady tak bouříte?“ zeptal se písař hněvivě.

„Ták? Ják?“ řekl mladík ospalým hlasem protáhle.

„No jako regiment drožkářů,“ odpověděl písař.

„Protože pán říkal, že nesmím přestat klepat, dokud mi někdo neotevře, abych tady zatím neusnul,“ vysvětloval mladík.

„Nu,“ řekl písař, „a co máte vyřídit?“

„Je dole,“ odpověděl mladík.

„Kdo?“

„Pán. Chce vědět, jestli jste doma.“

Panu Lowtenovi v tu chvíli napadlo, aby se podíval z okna. Když dole spatřil otevřený landaur a v něm boдрého starého pána, který se velmi nedočkavě dívá nahoru, odvážil se mu pokynout prstem a vzápětí starý pán vyskočil z kočáru.

„V tom kočáře, to je asi váš pán, že?“ zeptal se Lowten.

Mladík přikývl.

Všechno další vyptávání se stalo zbytečné tím, že se objevil starý Wardle, který vyběhl rychle po schodech, Lowtenovi jen zběžně kývl a hned zmizel v páně Perkerově pokoji.

„Pickwicku!“ zvolal starý pán. „Vaši ruku, brachu zlatý! Pročpak jsem až do včerejška nic neslyšel, že jste se dal strčit do vězení? A proč jste mu to dovoľoval, Perkere?“

„Nemohl jsem tomu zabránit, můj vzácný pane,“ odpověděl Perker s úsměvem a vzal si šňupec, „copak nevíte, jakou má tvrdou hlavu?“

„Ovšem že vím, ovšem že vím,“ odpověděl starý pán. „Ale přesto jsem ze srdce rád, že ho vidím. A taky ho teď zas hned tak nespustím z očí.“

S těmi slovy potřásl Wardle panu Pickwickovi rukou ještě jednou, a když se pak stejně přivítal i s Perkerem, hodil sebou do lenošky a boдрý brunátný obličej mu opět zářil úsměvy a zdravím.

„Jářku!“ řekl Wardle. „To se tu dějí pěkné věci – dejte mi šňupnout, Perkere, brachu milý – to jsou teď časy, co?“

„Jak to myslíte?“ zeptal se pan Pickwick.

„Myslím?“ odpověděl Wardle. „No myslím, že všechna děvčata načisto blázní; řeknete možná, to že není žádná novina, co? Možná že ne, ale přes to všechno je to pravda.“

„Ale snad jste si ze všech míst na světě nevybral právě Londýn a nepřijel až sem schválně jen proto, můj vzácný pane, abyste nám řekl tohle?“ tázal se Perker.

„Ne, ne, tak docela ne,“ odpověděl Wardle, „i když to byl hlavní důvod, proč jsem přijel. Jak se vede Arabelle?“

„Znamenitě,“ odpověděl pan Pickwick, „a jistě bude mít velkou radost, až vás uvidí, to vím.“

„Mrška jedna černoooká!“ řekl pan Wardle. „Už jsem si brousil zuby, že se s ní jednoho dne ožením sám. Ale mám z toho stejně radost, to musím přiznat, velkou radost.“

„A jak jste se to dověděl?“ zeptal se pan Pickwick.

„No jak jinak než od svých děvčat doma?“ odpověděl Wardle. „Předevčirem jim Arabella psala, že prý bez svolení manželova otce uzavřela tajný sňatek a že jste se tam tedy hned pro to svolení vypravil, když už jeho zamítnutí nemohlo sňatek překazit, no, a všechno vůbec. Napadlo mě, že to je zrovna vhodná chvíle, abych si vážně promluvil se *svými* dcerami; a tak jsem jim řekl, jaká je to hrozná věc, když se děti žení nebo vdávají bez svolení rodičů, a tak dále; ale Bůh mi odpusť hříchy, neudělalo to na ně nejmenší dojem. Připadalo jim o tolik hroznější, že by se nějaká veselka měla obejít bez družiček, že jsem mohl stejně dobře kázat Josefovi a bylo by to stejně platné.“

Tu se starý pán odmlčel, aby se mohl dosyta vysmát; a když se nasmál, co srdce ráčilo, hned zase pokračoval:

„Ale to ještě není to nejpovedenější, jak se zdá. To je jenom polovička těch námluv a pletek, které se děly. Celého půl roku jsme chodili kolem soudku s prachem, a teď to najednou bouchlo.“

„Co tím myslíte?“ zvolal pan Pickwick a zbledl. „Snad ne ještě nějaký jiný tajný sňatek?“

„Ne, ne,“ odpověděl starý Wardle, „tak zlé to není, to ne.“

„Co tedy?“ zeptal se pan Pickwick. „Týká se to snad nějak mé osoby?“

„Mám na tu otázku odpovědět, Perkere?“ řekl Wardle.

„Pokud si tím nezádáte, můj vzácný pane, pak ano.“

„Tak tedy týká,“ potvrdil Wardle.

„Jak?“ zeptal se pan Pickwick úzkostlivě. „Jakým způsobem?“

„To nevím,“ odpověděl Wardle, „vy jste takový ohnivý mládenec, že se vám to skoro bojím povědět; ale nešť, jestli se Perker

posadí mezi nás, aby překazil každou neplechu, pak se toho odvážím.“

Starý pán zavřel dveře pokoje, posilnil se dalším šňupcem z Perkerovy tabatěrky a začal vypravovat svou velkou novinu takto:

„Tedy je to tak, že má dcera Bella – Bella, víte ta, co si vzala mladého Trundla –“

„Ano, ano, to víme,“ prohodil pan Pickwick netrpělivě.

„Neplete mě hned od začátku. Tak tedy má dcera Bella se předevčírem večer ke mně posadila, když Emílie odešla spát, protože ji rozbolela hlava od toho, jak mi četla Arabellino psaní, a začala o tom tajném sňatku. ‚Poslyš, tati,‘ povídá, ‚co si o tom myslíš?‘ – ‚Inu, má zlatá,‘ povídám já, ‚je to snad všechno tak dobře; doufám, že jim to přinese štěstí.‘ Odpověděl jsem takhle, protože jsem v tu chvíli seděl zrovna u krbu, popíjel dost zamyšleně grog a věděl, že když tu a tam utrousím nějaké to nerozhodné slovo, že ji přiměju, aby se rozpovídala. Obě moje děvčata jsou věrný obrázek své drahé matky, a jak mi tak přibývá let, docela rád si s nimi posedím, když jsme sami; jejich podoba i hlas mě přenáší zpátky do nejšťastnější doby mého života a na chvíli mi vracejí to mládí, které jsem tehdy měl, ačkoliv už ne to bývalé lehké srdce. ‚Je to sňatek čistě z lásky, tati,‘ povídá Bella po chvilce mlčení. – ‚Ano, má zlatá,‘ já na to, ‚ale taková manželství nebývají později vždycky zrovna nejšťastnější.‘“

„Pozor, s tím tak docela nesouhlasím!“ přerušil ho prudce pan Pickwick.

„No dobře, dobře,“ odpověděl Wardle, „nesouhlaste si, s čím chcete, až na vás přijde řada, abyste mluvil, ale prozatím mi neskákejte do řeči.“

„Odpusťte, prosím,“ pravil pan Pickwick.

„Rádo se stalo,“ odpověděl Wardle. „Nerada slyším, tati, že se takhle vyslovuješ proti sňatkům z lásky,“ řekla Bella a maličko se začervenala. – „Já to tak nemyslel, má zlatá, a neměl jsem to ani tak říkat,“ odpověděl jsem a popleskl jsem ji po tvářičce tak něžně, jak to takový starý drsný chlap jako já dovede, „protože tvá maminka se vdávala z lásky a ty taky.“ – „Tak jsem to nemyslela, tati,“ povídá Bella. „Pravda je, tati, že jsem s tebou chtěla mluvit o Emílii.“

Pan Pickwick sebou trhl.

„Co zas je?“ zeptal se Wardle a přestal vyprávět.

„Nic,“ odpověděl pan Pickwick. „Pokračujte, prosím.“

„Nikdy jsem nedovedl žádné povídání natahovat,“ řekl Wardle stroze. „Dříve nebo později to musí ven stejně, a tak nám to všem ušetří hodně času, když to povím rovnou. Tak tedy krátce a dobře je to tak, že Bella si nakonec dodala kuráž a řekla mi, že Emílie je hrozně nešťastná; že prý si už od loňských Vánoc pravidelně dopisuje a dorozumívá se s vaším mladým přítelem Snodgrassem; že se náramně obětavě rozhodla s ním uprchnout a chvalitebně tak napodobit příklad dávné přítelkyně a spolužačky; ale že jí přece jen jisté výčitky v té věci nedaly, protože prý jsem k nim oběma byl vždycky tak hodný, a tak je prý napadlo, že snad bude přece jen líp, když mi napřed prokážou tu čest a zeptají se mě, jestli bych snad nenamítal nic proti tomu, aby se vzali obyčejným všedním způsobem. A teď tedy, pane Pickwicku, kdybyste laskavě zmenšil oči na obvyklou míru a pověděl, co bychom s tím měli podle vašeho mínění dělat, byl bych vám opravdu ze srdce vděčný!“

Nedůtklivost, s jakou bodrý starý pán vyslovil poslední větu, nebyla tak docela bez podkladu, neboť páně Pickwickova tvář strnula ve výraz takového úžasu a zmatenosti, že skýtala pohled věru prazvláštní.

„S přítelem Snodgrassem! A od posledních Vánoc!“ byla první přerývaná slova, která se tomu omráčenému pánovi nyní vydrala z úst.

„Od posledních Vánoc,“ opakoval Wardle. „To je přece jasné dost a měli jsme patrně hodně špatné brejle, když jsme to nezpозorovali dřív.“

„To nechápu,“ pravil pan Pickwick v zamyšlení, „to opravdu nedovedu pochopit.“

„To se dá přece pochopit docela lehko,“ odpověděl vznětlivý starý pán. „Kdybyste byl mladší, byl byste to tajemství věděl už dávno; a mimoto,“ dodal Wardle po chvilkovém váhání, „pravda je ta, že jsem o téhle věci neměl ani tušení, a proto jsem už čtyři, možná pět měsíců na Emílii naléhal, aby příznivě přijala (pokud ovšem může, protože bych se nikdy nepokoušel nutit děvče do lásky násilím) dvoření jednoho mladého pána ze sousedství. Nepochybuju ani trochu, že po způsobu všech děvčat, aby se-be pozvedla v ceně a roznítla ještě víc lásku pana Snodgrasse,

vymalovala celou věc hrozně barvitě, takže oba došli nakonec k závěru, že jsou strašlivě pronásledovaní a nešťastní milenci, kterým nezbyvá nic než buď tajný sňatek, nebo utrejš. Otázka tedy je, co s tím máme udělat?“

„Co jste udělal vy?“ zeptal se pan Pickwick.

„Já?“

„Myslím totiž, co jste udělal, když vám to vaše vdaná dcera řekla?“

„No co bych udělal? Blázna ze sebe, to se ví!“ odpověděl Wardle.

„Jak jinak,“ vmísil se do řeči Perker, který sledoval celý rozhovor s rozličným pošukáváním řetízku u hodinek, nemilosrdným drbáním nosu i jinými známkami netrpělivosti. „To je docela přirozené; ale jak vlastně?“

„Hrozně jsem se rozčílil a vylekal jsem máti tak, že dostala záchvat,“ řekl Wardle.

„To bylo náramně rozumné,“ poznamenal Perker, „a co dál?“

„Celý druhý den jsem se čertil a vztekal a obracel dům naruby,“ odpověděl starý pán. „Konečně mě omrzelo dělat ze sebe takový postrach a kdekoho roztrpčovat, a tak jsem si tedy v Muggletonu vypůjčil kočár, zapřáhl vlastní koně a rozjel jsem se sem do Londýna pod záminkou, že vezu Emílii na návštěvu k Arabelle.“

„Slečna Wardlová je tedy s vámi tady?“ zeptal se pan Pickwick.

„Ovšemže,“ odpověděl Wardle. „Tuhle chvíli je v Osbornově hotelu na Adelphi, ledaže s ní váš podnikavý přítel utekl po tom, co jsem se s ní dnes ráno rozloučil.“

„Už jste tedy spolu zase zadobře?“ zeptal se Perker.

„Co vás nemá, vůbec ne,“ odpověděl Wardle. „Celou tu dobu ustavičně buď pláče, nebo civí do prázdna, kromě včera večer mezi čajem a večeří, kdy se pustila náramně okázale do psaní dopisu a já zase dělal, že jako nic nevidím.“

„Přišel jste asi, abych vám v té věci poradil, že?“ řekl Perker, pohlédl ze zamyšlené tváře pana Pickwicka na obličej Wardlův, v němž všechno jen hrálo, a vzal si několikrát za sebou šňupec oblíbeného životabudiče.

„Asi,“ řekl Wardle a díval se přitom na pana Pickwicka.

„Určitě,“ pravil pan Pickwick.

„Pak tedy,“ řekl Perker, vstal a odstrčil židli nazad, „má rada je, abyste oba dva odešli, nebo odjeli, nebo zkrátka zmizeli tak nebo jinak, protože vás mám už zrovna dost, a abyste si celou věc projednali pěkně mezi sebou. Kdybyste se nedohodli do příště, až se zase uvidíme, pak vám povím, co máte dělat.“

„To je znamenitá rada,“ pravil Wardle, který sotva věděl, má-li se smát nebo urazit.

„Však, však, můj vzácný pane,“ řekl Perker. „Znám vás oba o hodně líp, než znáte sami sebe. Prakticky jste už vlastně úplně rozhodnutí co a jak.“

Když vyslovil tento názor, žďuchl tabatěrkou nejdříve pana Pickwicka do prsou a pak pana Wardla do břicha; a potom se všichni tři rozesmáli, ale zejména oba posledně jmenovaní pánové, kteří si bez jakékoli zjevné nebo zvláštní příčiny začali hned potřásat rukou.

„Čekám vás dnes na oběd,“ řekl Wardle Perkerovi, když je mužíček vyprovázal.

„To nemohu slíbit, můj vzácný pane, to nemohu slíbit,“ odpověděl Perker. „Ale v každém případě se u vás večer zastavím.“

„Budu vás čekat v pět,“ řekl Wardle. „Hej, Josefe!“ A když Josefa konečně probudili, odjeli oba přátelé v páně Wardlově kočáře, který měl vzadu – už jen z prosté lidskosti – pro řimbucha pořádný kozlík místo pouhého stupátka, z něhož by se byl při prvním zdřímnutí jistě svalil a pádem zabil.

Dojeli k Jiřímu se supem a tam se dověděli, že Arabella a její služebná si poslaly pro drožku hned, jakmile došel od Emílie stručný dopis se sdělením, že je v Londýně, a že odjely rovnou na Adelphi. Protože Wardle měl ve vnitřním městě projednat rozličné věci, poslali kočár i tlouštíka do hotelu se vzkazem, že se tam pan Wardle a pan Pickwick vrátí v pět hodin na oběd.

S tímto posláním se vracel řimbuch do hotelu a přes všechno kodrcání po hrbolaté dlažbě spal na svém zadním sedátku tak sladce, jako by to bylo prachové lůžko na pérované matraci. Když kočár zastavil, jakýmsi záhadným zázrakem se docela sám od sebe probudil, důkladně se otřásl, aby náležitě vzkřísil smysly, a šel nahoru vyřídit vzkaz.

A ať se už tlouštíkoví tím otřesením smysly popletly, místo aby se pěkně a řádně urovnaly, nebo ať se v něm probudila taková spousta nových myšlenek, že pro ně zapomněl na obvyklé

způsoby a prostou zdvořilost, nebo ať (což je také možné) to otřesení přece jen nedovedlo zabránit, aby cestou do schodů ne-usnul – nepopíratelně jisté je, že vstoupil do pokoje, aniž předtím zaklepal; a tak se stalo, že spatřil, jak na kanapíčku sedí velmi zamilovaně vedle jeho mladé paní jakýsi pán a oběma rukama ji objímá kolem pasu, zatímco Arabella a její hezká služebná na druhé straně pokoje se tváří, jako by vyhlídka z okna zabírala veškerou jejich pozornost. Při spatření tohoto neobyčejného zjevu vykřikl mladý řimbuch údivem, dámy zavřískly a pán zaklel, to všechno téměř zároveň.

„Člověče nešťastná, co tady chcete?“ zvolal pán, o němž ani není třeba říkat, že to byl pan Snodgrass.

Na to odpověděl tlouštík, celý vylekaný, pouze stručným: „Slečnu.“

„Co mi chceš, ty nemotoro hloupá?“ zeptala se Emílie s odvrácenou hlavou.

„Pán a pan Pickwick sem přijdou v pět hodin na oběd,“ odpověděl tlouštík.

„Jděte odtud!“ řekl pan Snodgrass a probodával přitom zmateného mladíka hněvivým pohledem.

„Ne, ne, ne,“ zvolala chvatně Emílie. „Bello, má drahá, poraď mi.“

A Emílie s panem Snodgrassem a Arabella s Márinkou se potom sestoupili v koutě pokoje a tam si v hloučku důležité cosi šeptali; to trvalo několik minut, které řimbuch Josef prodřímál.

„Josefe,“ řekla konečně Arabella a ohlédla se na něho s úsměvem víc než čarovným, „jak se máte, Josefe?“

„Josefe,“ řekla Emílie, „jsi strašně hodný mládenec, nezapomenu na tebe, Josefe!“

„Josefe,“ řekl pan Snodgrass, přistoupil k užaslému mladíkovi a popadl ho za ruku. „Neznal jsem vás dosud. Tady máte pět šilinků, Josefe!“

„U mě máte taky pět šilinků, Josefe,“ řekla Arabella, „ze staré známosti, víte?“ A obdařila tělnatého vetřelce dalším svrchovaně kouzelným úsměvem.

Ale protože tlouštíková chápavost pracovala pomalu, tvářil se z počátku velmi zmateně, neboť nevěděl, jak si má ty projevy nenadálé přízně vysvětlit, a poulil oči, až z něho šla hrůza. Ale konečně se na jeho kulaté tváři začaly objevovat známky úsmě-

vu přiměřeně širokého; potom si strčil každou půlkorunu do jiné kapsy a s ní i ruku až po zápěstí; a nakonec propukl v pustý řehot – což bylo poprvé a naposledy v jeho životě.

„Chápe nás, jak vidím,“ řekla Arabella.

„Myslím, že by bylo dobře, kdyby hned dostal něco k jídlu,“ poznamenala Emílie.

Mnoho nechybělo, aby se tloušťík znovu hlasitě zasmál, když ten návrh slyšel. Ještě trochu šuškáni a od hloučku odcupitala Mária a řekla:

„Budu s vámi dnes obědvat, pane, jestli proti tomu nic nemáte.“

„Prosím,“ řekl dychtivě tloušťík. „Mají takovou báječnou fašírku!“

S těmi slovy zamířil napřed ze schodů; a jeho hezká společnost, když šla za ním do jídelny, popletla hlavu všem číšníkům a hnula žlučí všem pokojským.

Byla zapékaná sekaná, o níž mladík tak procítěně hovořil, a nadto byl ještě biftek, kopec brambor a džbáněk černého ležáku.

„Posaďte se,“ řekl tloušťík. „Dobré nebe, to je bašta! Já vám mám takový ukrutný hlad!“

Když jako u vytržení několikrát za sebou zablahořečil dobremu nebi, posadil se mladík do čela malého stolu a Mária si sedla proti němu.

„Vezmete si něco z tohohle?“ zeptal se tloušťík a zabodl do sekané vidličku i nůž až po střenku.

„Kousíček bych prosila,“ odpověděla Mária.

Tloušťík dal Mária kousek a sobě kopec a právě se chtěl pustit do jídla, když náhle odtáhl nůž i vidličku, naklonil se kupředu, spustil ruce i s příborem na kolena a velmi pomalu řekl: „Járku! Jste vy ale pěkná!“

Řekl to velmi obdivným tónem – a to bylo celkem lichotivé; ale přesto bylo v pohledu mladého kavalíra ještě dost čehosi li-dožroutského, aby poklona vyzněla trochu dvojsmyslně.

„Božíčku, Josefe,“ řekla Mária na oko ostýchavě, „co vás to jen napadá?“

Tloušťík se pozvolna zase narovnal, odpověděl hlubokým povzdechem, a když chvíli setrval v zamyšlení, důkladně si přihnul z ležáku. Když dopil, znovu si povzdychl a pustil se horlivě do sekané.

„Slečna Emílie je opravdu moc hezká mladá dáma!“ řekla Márinka po dlouhém mlčení.

Tou dobou už tlouštíček zapékanou sekanou spořádal. Upřel oči na Márinku a odpověděl:

„Já znám hežčejší!“

„Opravdu?“ řekla Márinka.

„Vopravdu, znám!“ odpověděl řimbuch s nezvyklou živostí.

„Jak se jmenuje?“ zeptala se Márinka.

„Jak se jmenujete vy?“

„Marie.“

„Vona taky,“ řekl tlouštíček. „Jste to vy.“ Mladík se zazubil, aby dodal pokloně důrazu, a prapodivně zkroutil oči do něčeho tak mezi šilháním a mžouráním; je důvodné podezření, že to měl být zamilovaný pohled.

„To mi nemáte říkat,“ pokárala ho Márinka, „ani to nemyslíte doopravdy.“

„Jak by ne!“ odpověděl tlouštíček. „Járku!“

„Copak?“

„Budete sem chodit pravidelně?“

„Ne,“ odpověděla Márinka a zavrtěla hlavou, „dnes večer zase odjíždím. Proč?“

„Hó!“ vzdychl tlouštíček velmi procítěně. „Jak bychom se spolu poměli u jídla, kdybyste sem chodila!“

„Možná že bych sem někdy přišla, abychom se viděli,“ řekla Márinka a s líčenou upejpavostí kroutila růžek ubrusu, „kdybyste mi prokázal jednu laskavost.“

Tlouštíček se podíval od mísy po sekané na bifteky, jako by myslel, že prokázání laskavosti musí nějak souviset s něčím k snědku, a pak vytáhl z kapsy jednu z obou půlkorun a znepokojeně na ni pohlédl.

„Copak mi nerozumíte?“ řekla Márinka a zadívala se mu potutelně do otlýlé tváře.

Tlouštíček se podíval znovu na půlkorunu a řekl schlíple: „Ne.“

„Dámy by rády, abyste před starým pánem nic neříkal, že ten mladý pán byl nahoře; já bych byla taky ráda.“

„To je všechno?“ řekl tlouštíček, jemuž se zřejmě velmi ulevilo, a strčil půlkorunu zase do kapsy. „To se ví, že nic neřeknu.“

„Víte,“ řekla Márinka, „že pan Snodgrass má moc rád slečnu Emílii a slečna Emílie má moc ráda pana Snodgrasse, a kdy-

byste o tom mluvil, starý pán by vás všechny zavezl na míle daleko na venkov, kde byste se s nikým nemohl sejít.“

„Ne, ne, neřeknu nic,“ slíbil řimbuch rozhodně.

„To jste hodný,“ řekla Mária. „Ale teď je už načase, abych šla nahoru a pomohla paní při oblékání k obědu.“

„Nechodte ještě,“ naléhal tlouštík.

„Už musím,“ odpověděla Mária. „Tak prozatím sbohem.“

Tlouštík rozpráhl se sloní dovádívaností ruce, aby jí uloupil polibek; ale protože nebylo zapotřebí tuze velké mrštnosti, aby mu unikla, jeho krásná podmanitelka zmizela dřív, než ruce sevřel; a potom snědl mladý vařbuchta se světabolnou tváří dobrou libru bifteků a nakonec tvrdě usnul.

Nahoře bylo tolik co povídat a bylo zapotřebí umluvit tolik plánů na útěk a sňatek pro případ, že by starý Wardle ve svém ukrutenství setrval, že chybělo do oběda pouze půl hodiny, když se pan Snodgrass konečně opravdu rozloučil. Dámy odběhly do Emíliiny ložnice, aby se přestrojily k obědu, a milovník si vzal klobouk a vyšel z pokoje. Ale sotva byl ze dveří venku, zaslechl Wardlův zvučný hlas, a když se podíval přes zábradlí u schodů, spatřil starého pána, jak míří rovnou nahoru, a za ním ještě několik pánů. Protože se v budově vůbec nevyznal, vrátil se ve zmatku zase rychle do pokoje, z něhož právě vyšel; a když od tamtud zašel do dalšího pokoje (páně Wardlovy ložnice), zavřel za sebou tiše dveře právě ve chvíli, kdy osoby, které zahlédl na schodech, vstupovaly do salónku. Byl to pan Wardle, pan Pickwick, pan Nathaniel Winkle a pan Benjamín Allen, jež všechny docela bez obtíží poznal po hlase.

„Mám štěstí, že jsem byl tak duchapřítomný a vyhnul se jim,“ pomyslel si pan Snodgrass s úsměvem, když kráčet po špičkách k jiným dveřím blízko postele, „tyhle vedou na stejnou chodbu, a mohu tak klidně a pohodlně odejít.“

Byla jen jedna překážka, aby klidně a pohodlně odešel, a to ta, že dveře byly zamčeny a klíč nikde.

„Přineste nám dnes nejlepší víno, jaké máte, číšníku,“ řekl starý Wardle a mnul si přitom ruce.

„Přinesu vám z nejlepšího to nejlepší, pane,“ odpověděl číšník.

„Vzkažte dámám, že jsme tady.“

„Prosím, pane.“

Vroucně a dychtivě si přál pan Snodgrass, aby se dámy dověděly, že tady je on. Jednou se odvážil zašeptat klíčovou dírkou „Číšníku!“, ale protože mu kmitla hlavou obava, že by mohl třebaš přijít na pomoc docela jiný číšník, a protože si také ještě uvědomil, že se jeho postavení silně podobá situaci, v níž nedávno zastihli jiného pána v sousedním hotelu (jehož neblahá příhoda byla obsahem zprávičky v „Policejní kronice“ v ranních novinách z toho dne), posadil se na kuffík a trásl se jako osika.

„Na Perkera nebudeme čekat ani minutu,“ řekl Wardle a podíval se na hodinky, „je vždycky přesný. Jestli chce přijít, tak přijde včas; a když ne, pak nemá smysl, abychom čekali. Ha! Arabella!“

„Sestřičko!“ zvolal pan Benjamín Allen a sevřel ji navýsost roztouženě do náruče.

„Ach, Bene, z tebe je ale cítit tabák, můj drahý,“ řekla Arabella, kterou tento projev bratrské lásky velmi překvapil.

„Opravdu?“ odpověděl pan Benjamín Allen. „Opravdu, Bello? No, jsem možná načichlý.“

Byl možná načichlý, neboť právě odešel z velmi příjemné kuřácké společnosti dvanácti mediků v útulném zadním kumbálku s důkladným ohněm v krbu.

„Ale mám úžasnou radost, že tě vidím,“ pravil pan Benjamín Allen, „na mou duši, Bello!“

„Tumáš,“ řekla Arabella, když se naklonila kupředu a políbila bratra, „ale už mě neobjímej, Bene drahý, nebo mě celou pomáčkáš.“

V této chvíli smíření podlehl pan Ben Allen vlivu citů, doutníků i ležáku a se zamlženými brýlemi se rozhlížel po přítomných.

„A mně se neřekne nic?“ zvolal Wardle s rozpraženou náručí.

„Strašně moc,“ zašeptala Arabella, když přijala od starého pána srdečný polibek i blahopřání. „Jste necitelný ukrutník a nelida bez srdce!“

„A vy malá rebelantka,“ odpověděl Wardle tímž tónem, „a bojím se, že vám budu muset zakázat přístup do rodiny. Lidé jako vy, kteří uzavírají sňatek všem navzdory, by se neměli volně pohybovat ve společnosti. Ale pojďme,“ dodal starý pán nahlas, „oběd je tady, sednete si vedle mě. Josef! Šlaka, ten všivák je vzhůru!“

Tlouštíkův vskutku pozoruhodný bdělý stav přiváděl jeho pána do značných rozpaků, neboť Josef měl oči dokořán vyvalené

a zdálo se, že tak chtějí už také zůstat. V jeho chování byla jakási čilost, kterou si rovněž nebylo možno vysvětlit; kdykoli se střetl pohledem s očima Arabelly nebo Emílie, zazubil se a ušklíbl; Wardle by byl dokonce přísahal, že ho jednou zastihl, jak mrká.

Tato změna v řimbuchově chování vyvěrala ze zvýšeného vědomí vlastní důležitosti a z vážnosti nabyté tím, že ho mladé dámy poctily důvěrou a zasvětily do tajemství; a každé to zazubení, ušklíbnutí i mrknutí bylo jen blahovolným ujištěním, že mohou na jeho věrnost spoléhat. Ale protože tato znamení mohla podezření spíše vzbudit než utlumit a kromě toho uváděla dámy do rozpaků, odpovídala na ně Arabella občasným zamračením nebo zavrtěním hlavou, jež si tlouštítk vykládal jako pokyny, aby se měl na pozoru; a své plné pochopení toho dával najevo tím, že se zubil, šklebil a mrkal dvojnásob horlivě.

„Josef,“ řekl Wardle, když si chvíli marně prohledával všechny kapsy, „nemám na pohovce tabatěrku?“

„Ne, pane,“ odpověděl mladý řimbuch.

„Á, už si vzpomínám, nechal jsem ji dnes ráno na stolku pod zrcadlem,“ řekl Wardle. „Skoč mi pro ni vedle do pokoje.“

Tlouštítk zašel do vedlejšího pokoje; a když tam asi minutu pobyl, vrátil se s tabatěrkou a s nejbledší tváří, jakou kdy nějaký otýlý mladík měl.

„Co je s tím klukem?“ zvolal Wardle.

„Nic se mnou není,“ odpověděl Josef neklidně.

„Zmámila tě nějaká rusalka?“ zeptal se starý pán.

„Nebo rosolka?“ dodal Ben Allen.

„Myslím, že máte pravdu,“ zašeptal Wardle přes stůl. „Řekl bych, že je opilý.“

Ben Allen odpověděl, že se mu to také zdá; a protože tento pán již poznal velké množství případů onemocnění zmíněného druhu, Wardle se utvrdil v domněnce, která se mu vtírala na mysl již hezkou chvíli, a hned také došel k závěru, že tlouštítk je vskutku opilý.

„Jen ho chvíli pozorujte,“ zašeptal Wardle. „Zjistíme brzy, jestli je opilý nebo ne.“

Nešťastný mladík vyměnil pouze několik slov s panem Snodgrassem, který ho snažně žádal, aby některého z přátel nepozorovaně požádal, aby ho přišel vysvobodit, a pak ho i s tabatěrkou

vystřčil, aby snad tloušťíkova delší nepřítomnost nevedla k prozrazení; nyní stál s nejvyšším vzrušenou tváří, chvíli uvažoval, a potom odešel hledat Mářinku.

Ale Mářinka, když ustrojila paní, odešla domů, a tloušťík se opět vrátil a byl ještě neklidnější než předtím.

Wardle a pan Ben Allen se na sebe podívali.

„Josef!“ řekl Wardle.

„Prosím, pane.“

„Proč jsi odešel z pokoje?“

Josef se podíval zoufale po obličejích všech stolovníků a vykotal ze sebe, že neví.

„Hm,“ řekl Wardle, „ty nevíš, co? Nabídní panu Pickwickovi tenhle sýr.“

Pan Pickwick – který se těšil nejlepšímu zdraví i rozmaru, po celou dobu oběda byl přímo kouzelně roztomilý a v tu chvíli se oddával živé rozpravě s Emílií a panem Winklem, v zápalu řeči právě zdvořile příkyvoval, půvabnými posunky levé ruky propůjčoval svým vývodům sílu a celý jen zářil vlídnými úsměvy – si vzal z mísy kousek sýra a právě se chtěl obrátit a vplout opět do hovoru, když vtom se tloušťík shýbl, sklonil hlavu do stejné výše s panem Pickwickem, ukázal palcem přes rameno a udělal nejpršišernější a nejohybnější obličej, jaký kdy člověk viděl jinde než v dušičkové pantomimě.

„Propánajána!“ zvolal pan Pickwick a trhl sebou, „to je vskutku pra – hm!“ Zarazil se, protože řimbuch se narovnal a spal jako dudek, nebo se tak alespoň tvářil.

„Co je?“ zeptal se Wardle.

„To je vskutku prazvláštní hoch!“ odpověděl pan Pickwick a díval se přitom znepokojeně na tloušťíka. „Taková řeč snad může připadat divná, ale namouvěru se obávám, že je někdy trochu pomatený.“

„Ach, pane Pickwicku, prosím vás, to neříkejte!“ zvolaly Emílie i Arabella jako jedním hlasem.

„Nemohu to ovšem tvrdit docela jistě,“ pravil pan Pickwick za hlubokého mlčení a ustrašených pohledů celé společnosti, „ale jeho chování ke mně v tuto chvíli budilo vskutku silné obavy. Ou!“ zvolal pan Pickwick, když s výkřikem nenadále vyskočil. „Prosím za prominutí, dámy, ale právě v tuhle chvíli mě bodl něčím ostrým do nohy. Je opravdu nebezpečný!“

„Je opilý,“ zařval starý Wardle zuřivě. „Zazvoňte! Zavolejte číšníky! Je opilý.“

„Nejsem,“ řekl tlouštík a padl na kolena, když ho pán popadl za límec. „Nejsem opilý.“

„Pak ses tedy zbláznil a to je horší. Zavolejte číšníky,“ opakoval starý pán.

„Nezbláznil, jsem docela při smyslech,“ odpověděl mladý řimbuch a natahoval moldánky.

„Tak co, u všech kozlů, bodáš pana Pickwicka ostrými věcmi do nohy?“ ptal se Wardle hněvivě.

„Nechtěl se na mě podívat,“ odpověděl tlouštík. „Něco jsem mu chtěl.“

„Co to bylo?“ ptalo se všech šest hlasů najednou.

Tlouštík ztěžka polkl, podíval se na dveře ložnice, znovu ztěžka polkl a klouby obou ukazováčků si setřel z očí dvě slzy jako hrachy.

„Cos mu chtěl?“ zeptal se Wardle a zatřásl tlouštíkem.

„Počkat,“ pravil pan Pickwick, „dovolte laskavě. Co jste mi chtěl sdělit, nebohý chlapče?“

„Rád bych vám něco pošeptal,“ odpověděl tlouštík.

„Rád bys mu ukousl ucho, myslím,“ řekl starý Wardle. „Nechodte k němu nablízko; je vzteklý; zazvoňte, ať ho odvedou dolů!“

Právě když se pan Winkle chopil šňůry od zvonku, zarazil mu ruku výraz úžasu, který se rozhostil po tvářích všech – neboť z ložnice znenadání vyšel polapený milovník a s tváří rozpaky v jednom ohni se ukláněl celé společnosti.

„Hola!“ zvolal Wardle, pustil tlouštíkův límec a úžasem ucouvl. „Copak je tohle?“

„Schovával jsem se vedle v pokoji od chvíle, co jste přišel, pane,“ vysvětloval pan Snodgrass.

„Emílie, dítě moje,“ řekl Wardle vyčítavě, „ošklivím si podlost i klam; tohle je v nejvyšší míře neomluvitelné a neslušné. To si od tebe, Emílie, věru nezasloužím!“

„Tatíčku můj drahý,“ řekla Emílie, „Arabella to ví – každý to tu ví – Josef to ví – že jsem v tom neměla prsty. Nevěděla jsem, že se tam schovává! Proboha, Auguste, vysvětlete to!“

Pan Augustus Snodgrass, který jen čekal, aby ho vyslechli, se bez meškání pustil do vysvětlování, jak se v tom trapném

postavení octli; jak ho jedině strach, aby nebyl příčinou domácí mrzutosti, přiměl k tomu, aby se vyhnul panu Wardlovi, když ho viděl přicházet; jak chtěl pouze odejít jinými dveřmi, ale když shledal, že je zamčeno, jak tam musel proti své vůli zůstat. Octnout se v takovém postavení je prý nadmíru trapné, ale nyní prý ho to mrzí méně proto, že mu to poskytuje příležitost, aby se před vzájemnými přáteli vyznal z hluboké a upřímné lásky k páně Wardlově dceři; s hrdostí prý může prohlásit, že tato náklonnost je vzájemná; a i kdyby prý je dělily tisíce mil souše nebo rozbouřených vod oceánu, co živ bude, nikdy ani na okamžik nezapomene na ty šťastné dny, kdy poprvé – a tak dále, a tak dále.

Když pan Snodgrass dovedl v tomto smyslu řeč ke konci, znovu se uklonil, zahleděl se do podšívky klobouku a vykročil ke dveřím.

„Stůjte!“ zvolal Wardle. „Proč, u všech horoucích –“

„Hlav,“ napověděl mu vlídně pan Pickwick, který čekal, že přijde něco horšího.

„No dobře – tedy hlav,“ řekl Wardle, spokojiv se náhrazkou, „jste nemohl tohle všechno povědět na prvním místě mně?“

„Nebo se svěřit mně?“ dodal pan Pickwick.

„Ale propáníčka,“ řekla Arabella na jeho obhajobu, „co je platné se teď na to všechno ptát, zvláště když dobře víte, že si to vaše staré chamtivé srdce vyhlédlo jiného, bohatšího zete, a ke všemu jste takový divous a zuřivec, že se vás každý mimo mě bojí? Podejte mu ruku a objednejte mu přece nějaký oběd, pro milosrdenství boží, vždyť vypadá, že má hlady smrt na jazyku; a prosím, objednejte hned víno, protože s vámi nebude snesitelná řeč, dokud v sobě nebudete mít aspoň dvě láhve.“

Důstojný starý pán vykrákal Arabellu za ouško, beze všech cavyků ji políbil, velmi láskyplně políbil rovněž dceru a panu Snodgrassovi potřásl vřele rukou.

„Tak nebo onak, v jednom aspoň má to děvče nesporně pravdu,“ pravil starý pán vesele. „Zazvoňte, ať přinesou víno!“

Víno přišlo a zároveň s ním přišel i pan Perker; pan Snodgrass se naobědval u vedlejšího stolku, a když jídlo rychle spořádal, přitáhl si židli blízko k Emílii, aniž proti tomu starý pán něco namítal.

Večer se skvěle vydařil. Malý pan Perker se jako zábavný společník prostě překonával; vyprávěl rozličné veselé příběhy a za-

zpíval vážnou píseň, která byla bezmála právě tak k smíchu jako jeho historky. Arabella byla velmi roztomilá, pan Wardle velmi bodrý, pan Pickwick velmi společenský, pan Ben Allen velmi hluchý, milenci velmi tiší, pan Winkle velmi hovorný a všichni velmi šťastní.

KAPITOLA PADESÁTÁ PÁTÁ

*Pan Šalomoun Pell pořádá s pomocí vybraného
kroužku kočích záležitosti pana Wellera staršího*

„Sámueli,“ řekl pan Weller, když ráno po pohřbu poprvé oslovil syna, „už sem tě to našel, Samku. Šak sem myslel, že to tam bude.“

„Co ste myslel, že bude kde?“ zeptal se Sam.

„Poslední pořízení tvý macechy, Samku,“ odpověděl pan Weller. „Podle něho se to má zařídit na fous tak, jak sem tě včera večír povídal, víš, co se teje těch komplikací.“

„Helemese, to vona vám ani neřekla, kde to má?“ zeptal se Sam.

„Ani nepípla, Samku,“ odpověděl pan Weller. „Urovnávali sme jen všelijaký ty sporný názory a já ji spíš koukal jako potěšit a dodat jí krapet kuráže, a tak sem se jí na to zapomněl zeptat. Ani tě nevím, esli bysem to byl vůbec udělal, i dybysem si na to byl nakrásně vzpomněl,“ dodal pan Weller, „ančto mi tě to připadá zatrachtile vošemetný, Samku, pídít se po majetku vosoby, kerou vopatruješ ve vážný nemoci. Je tě to, jako bysi pomáhal na střechu dostavníku pasažírovi, kerej votamtad zrovna spad, a jako bysi se k němu měl, vzdychal a vyptával se ho, jak se cejtí, a přitom mu šacoval kapsu. Zrovna tak, Samku.“

Když pan Weller tímto přirovnáním názorně objasnil, co myslí, rozeplal řemen na tobolce a vytáhl z ní usmolený list dopisního papíru, na němž se k sobě v pozoruhodném zmatku tísnilý všelijaké namačkané znaky abecedy.

„Tady je to lejtstro, Samku,“ pravil pan Weller. „Našel sem ho v tom malým černým čajníku na horním fášku v almárce v šenku; než se vdala, tak tam skovávala bankocetle, Sámueli. Moc a mockrát jsem ji vídal, jak sundávala pokličku, dyž měla platit

něakej oučet. Chuděra ubohá, mohla takovejma pořízením napcat kdekerou konvičku v domě a nebylo by tě jí to vůbec vadilo, ančto poslední dobou tohodlenc pila moc málo, leda na těch večírkách zdrženlivosti, dyž si naspod žbrundli krapet čaje, aby měli do čeho lejt rum.“

„Co v tom stojí?“ zeptal se Sam.

„Jen co sem tě už řek, synu můj,“ pravil otec. „Dvě stě liber v koncentrovaných komplikacích svému nevlastnímu synovi Sámuelovi a všecko vostatní svý mění, všecko sakumprásk, jak to léži a běži, vodkazuju svému manželovi, panu Tõnymu Vellerovi, kerýho taky ustanovuju za jedinýho vykonavatele svýho testamentu.“

„To je teda všecko, co?“ poznamenal Sam.

„To je všecko,“ odpověděl pan Weller. „A ančto je mezi náma dvěma vo všom dorozumění a všecko k ouplný spokojenosti a ančto sme jediný dva lidi, kerejch se to tejče, tak bysem myslel, že to můžeme jako zbytečnej kus papíru docela dobře hodit rovnou do vohně.“

„Co to děláte, zbláznil ste se?“ zvolal Sam a vytrhl otci listinu, když starý pán ve vši prostotě začal rozhrabovat oheň, aby mohl slova dotvrdit skutkem. „Vy ste mi pěkněj vykonavatel poslední vůle, jen co je pravda!“

„A proč ne?“ zeptal se pan Weller a ohlédl se přísně, pohrabáč v ruce.

„Proč ne?“ zvolal Sam. „Poněvác se to musí napřed prostudýrovat, voštampilkovat, vodpřísáhnout a eště nevím kolik jiných cirátů.“

„To přeci nemyslíš vážně?“ pravil pan Weller starší a odložil pohrabáč.

Sam si uložil poslední vůli pečlivě do postranní kapsy, zapjal ji na knoflík a přitom dal pohledem na srozuměnou, že to myslí doopravdy, a to velmi vážně.

„Tak tě teda povím co,“ pravil pan Weller po krátkém rozmýšlení, „todle je něco pro tohodlec důvěrnýho přítele kanclířskýho ouřadu, Samku. Na to se musí kouknout Pell. To je pravej člověk na těžkej právnickej voříšek. Dáme to hned před solvenční soud, Sámueli.“

„Takovýho starýho vrtáka sem vopravdu eště neviděl!“ zvolal Sam nedůtklivě. „Pořád se mu plete hlavou jen samej trest-

ní soud a solvenční soud a alebi, kdejakej podfuk a neřád a nic jinýho! Radši se voblíkněte do šatů na ven a pojedte s tou věcí do Londýna, je to rozhodně lepčí, než abyste tady stál a kázal vo něčem, vo čem nemáte ani ponětí.“

„No dobrá, Samku, budiž,“ odpověděl pan Weller, „sem docela srozuměnej se vším, co může tu věc uspišit, Samku. Ale pamatuj se jedno, chlapče, nikdo jinej než Pell – jako právní rádce nikdo jinej než Pell!“

„Dyť já taky jinýho nechci,“ odpověděl Sam. „Tak co, budete?“

„Počkej minoutku, Samku,“ odpověděl pan Weller, který se nyní, když si napřed u malého zrcátka zavěšeného na okně uvázel šál, namáhal a prapodivně kroutil, aby se nasoukal do vesty a do kabátu. „Počkej minoutku, Samku; až zestárneš jako tvůj táta, šak ty pak taky nevjedeš do vesty tak lehko, jak tě to de teďka, chlapče.“

„Dybysem se do ní neměl dostat lehčejc než takle, tak ať mě nevimco, esli bysem vůbec nějakou nosil,“ odpověděl syn.

„To si myslíš teďka,“ řekl pan Weller se vší vážností stáří, „ale jednou eště poznáš, že čím víc přibejváš v pase, tím víc tě přibejvá rozumu. Tloušťka a rozum, Sámueli, synu můj, ty přibejvaj spolu.“

Když pan Weller pronesl tuto nevývratnou poučku, podařilo se mu obratným tělocvičným švihem přimět spodní knoflík kabátu, aby konal svou službu. A když si chvilíčku odpočinul, aby zas popadl dech, přežehlil si loktem klobouk a prohlásil, že je hotov.

„Ančto víc vočí víc vidí, Samku,“ pravil pan Weller, když ujížděli v kočárové bryčce londýnskou silnicí, „a ančto celý takový mění je pro advokáta ukrutný pokušení, přiberem si k tomu pár mejch přátel, kerý by mu to hnedka zatrhlí, dyby s náma chtěl sehrát betlem; dva z těch, co tě tenkrát doprovázeli do Fleetu. Sou tě to na slovo vzatý znalci,“ dodal pan Weller tišeji, „vo-pravdu nejlepčí znalci koní, jaký si kdy viděl.“

„A co, advokátů taky?“ zeptal se Sam.

„Člověk, kerej dovede jaksepatří vodhadnout zvíře, ten se tě už dovede udělat správnej ousudek vo všom na světě,“ odpověděl otec s neomylností tak bohorovnou, že se Sam ani nepokusil to tvrzení nějak vyvracet.

V souhlase s tímto pozoruhodným rozhodnutím se pan Weller obrátil o pomoc na pihovatého pána a ještě dva jiné velmi tlusté kočí, které vybral pravděpodobně se zřetelem na jejich objem, a tedy i příslušnou moudrost; a když si jejich služby zajistil, odebrala se celá společnost do hostince v Portugal Street, odkud vypravili posla naproti přes ulici do budovy insolvenčního soudu s prosbou, aby pan Šalomoun Pell bez prodlení přišel.

Posel zastihl pana Šalomouna Pella, který naštěstí neměl toho dne zrovna mnoho práce, jak si pochutnává na studené předsnídávce, to jest na suchém cerbulátu a kmínovém dalamánku. Sotva mu poslíček vzkaz pošeptal, strčil Pell jídlo do kapsy k rozličným právníckým listinám a pospíšil si přes ulici tak rychle, že vstoupil do hostinské místnosti dříve, než se posel vůbec vymotal ze soudní budovy.

„Pánové,“ pravil pan Pell a dotkl se klobouku, „má služba vám všem. Neříkám to proto, abych vám lichotil, pánové, ale není na světě pět jiných mužů, kvůli kterým bych dnes odešel od soudu.“

„Tolik práce, co?“ prohodil Sam.

„Práce!“ odpověděl Pell. „Dřina, pánové, dřina mě úplně moří, jak mi často říkával můj přítel nebožtík lord kancléř, pánové, když se vracel od projednávání interpelací ve Sněmovně lordů. Ubožák! Náramně snadno podléhal únavě a ty interpelace nesl zvláště těžce. Opravdu, nezřídka jsem si myslel, že pod nimi jednou klesne; opravdu jsem si to myslel.“

Tu pan Pell pokývl hlavou a odmlčel se; a pan Weller starší žďuchl do souseda, jako by ho tím chtěl upozornit na advokátovy vysoké známosti, a potom se zeptal, měly-li zmíněné úřední povinnosti nějaký trvalý škodlivý účinek na zdravotní stav jeho vznešeného přítele.

„Nemyslím, že by se z toho byl vůbec kdy úplně zotavil,“ odpověděl Pell, „můžu vlastně s jistotou tvrdit, že ne. ‚Pelle,‘ říkával mi mnohokrát, ‚u všech kozlů, jak to jen přijde, že vydržíte všechnu tu duševní práci, kterou děláte? To je mi hádankou!‘ – ‚Ani sám nevím,‘ odpovídal jsem, ‚jak to vydržím, ani sám nevím, namouduší!‘ – ‚Pelle,‘ dodával vždycky s povzdechem a díval se na mě trochu závistivě – tak přátelsky závistivě, pánové, víte, čistě přátelská závist to byla a nikdy mi ani nevadila – ‚Pelle, vy jste zázrak, učiněný zázrak!‘ Ach, pánové! Byli byste ho jistě

měli taky moc rádi, kdybyste ho byli znali. Přineste mi za tři pence rumu, andílku.“

Tato poslední slova, pronesená tónem potlačeného bolu, plátla sklepnici; po nich si pan Pell vzdychl, podíval se na boty a pak na strop, a protože rum zatím už stál před ním, obrátil ho do sebe.

„Ale,“ pravil Pell a přitáhl si židli ke stolu, „advokát nemá právo vzpomínat na soukromá přátelství, když od něho někdo potřebuje právní pomoc. Mimochodem, pánové, od té doby, co jsme se neviděli, museli jsme oplakat velice smutnou událost.“

Když pan Pell došel ke slovu oplakat, vytáhl kapesník, ale nepoužil ho nijak jinak, než že si setřel kapičku rumu, která mu uvízla na horním rtu. „Viděl jsem to v *Oznamovateli*, pane Wellere,“ pokračoval Pell. „Namouvěru, ani ne dvaapadesát! Bože drahý – když si to člověk představí!“

Tyto projevy hloubavého ducha adresoval muži se strakatě pihovatou tváří, s jehož pohledem se páně Pellovy oči náhodou setkaly; a pihovatý muž, jehož chápavost měla povšechně mlhavý ráz, sebou neklidně zavrtil na židli a poznamenal, že pokud jde o tohle, člověk opravdu nemůže říct, jak se vůbec takové věci dějí; a tuto poznámku, která obsahovala jedno z oněch důmyslných tvrzení, s nimiž je tak nesnadno se logicky přít, se nikdo nepokusil vyvracet.

„Slyšel jsem o ní, že to byla vskutku znamenitá žena, pane Wellere,“ pravil Pell soustrastně.

„Jó, vašnosti, to byla,“ odpověděl pan Weller starší, jemuž se takový způsob rozprávky o tomto předmětu sice tuze nezamlouval, ale který si přece jen myslel, že se advokát jakožto dlouholetý důvěrný přítel nebožtíka lorda kancléře jistě nejlépe vyzná ve všem, co se týká zdvořilého a uhlazeného chování. „Byla to moc znamenitá ženská, vašnosti, dyž sem ji poznal. V té době byla vdova, vašnosti.“

„Ale to je zvláštní!“ řekl Pell a rozhlédl se s bolestným úsměvem, „paní Pellová byla taky vdova.“

„To je hrozně zajímavý,“ podotkl pihovatý muž.

„Je to věru zvláštní shoda,“ řekl Pell.

„Ani krapet,“ prohodil nevrle pan Weller starší. „Vdov se vdává víc než svobodnejch ženskejch.“

„Zcela správně, zcela správně,“ přikývl Pell, „máte docela pravdu, pane Wellere. Paní Pellová byla velmi elegantní a vzdělaná žena; chovala se tak, že její způsoby byly předmětem všeobecného obdivu v celém sousedství. Byl jsem hrdý, když jsem viděl tu ženu tančit; v jejích pohybech bylo něco tak vznošeného a důstojného, a přece zase přirozeného. Její krůčky, pánové, to byla vtělená prostota. Ach, ano, ano! Odpusťte, pane Samueli, že se na to ptám,“ dodal advokát tišším hlasem, „ale byla vaše nevlastní matka velké postavy?“

„Ne moc,“ odpověděl Sam.

„Paní Pellová byla velké postavy,“ pravil Pell, „skvělá žena, ušlechtilých linií, a nos vám měla, pánové, jako stvořený k rozkazování a královským způsobům. Měla mě velice ráda, pánové – velice ráda – a měla vznešené přibuzenstvo. Bratr její matky, pánové, udělal úpadek pro osm set liber jako dodavatel soudních tiskopisů a psacích potřeb.“

„No dobrá,“ řekl pan Weller, který za této rozmluvy trochu zneklidněl, „ale abysme tedy přikročili k věci.“

To slovo znělo Pellovým uším jako hudba. Dohadoval se už předtím v duchu, má-li se tu vyřídit nějaká právní věc, nebo zda ho pouze pozvali, aby si s nimi vypil sklenici brandy s vodou nebo pohár punče, nebo aby přijal nějaký jiný projev zdvořilosti příslušný jeho stavu – a nyní se jeho pochyby rozptýlily, aniž se prozradilo, jak dychtivě čekal na rozřešení záhady. V očích mu zablesklo, když položil klobouk na stůl a řekl:

„Jaká je to věc, o které – hm? Přeje si snad některý z pánů vyřídit něco u soudu? Přejeme si smířlivé narovnání? Takové smířlivé narovnání to docela spraví, víte; jsme tu přece sami přátelé, doufám?“

„Dej sem to lejštro, Samku,“ pravil pan Weller a bral přitom poslední vůli od syna, kterého celý rozhovor zřejmě nesmírně bavil. „Co bysme potřebovali, vašnosti, to je pověření tohodle tady.“

„Ověření, drahý pane, ověření,“ řekl Pell.

„Teda po jejich, vašnosti,“ odpověděl pan Weller zostra, „ale po jako vo, na tom přeci kozla záleží; esli snad nerozumějí, co tím jako myslím, vašnosti, tak se jistě najde člověk, kerej mi rozumět bude.“

„Doufám, že nic ve zlém, pane Wellere,“ řekl Pell krotce. „Jak vidím, jste vykonavatelem,“ dodal, když přelétl listinu očima.

„To sem, vašnosti,“ potvrdil pan Weller.

„A ti ostatní pánové jsou tuším odkazovníci, že?“ zeptal se Pell s blahopřejným úsměvem.

„Vodkazovanej je akorát Sam,“ odpověděl pan Weller, „tydle vostatní pánové sou mí přátelé, kerý přišli jenom pozorovat, esli se všecko děje akurátně; je to takovej dozorcí vejbor.“

„Á,“ řekl Pell, „výborně. Nic proti tomu nenamítám, to se rozumí. Ale než začnu, budu prosit pět liber zálohy. Ha, ha ha!“

Když se výbor usnesl, že se pět liber zálohy může vyplatit, pan Weller tu částku zaplatil; potom nastala dlouhá porada o všem a o ničem, při níž pan Pell k úplnému uspokojení pánů, kteří přišli dozírat, děje-li se všechno správně, provedl důkaz, že by celá věc byla nezbytně dopadla velmi špatně, kdyby ji byli k vyřízení svěřili někomu jinému než jemu, a to z důvodů, které sice jasně nevyložil, ale které byly nepochybně zcela dostatečné. Po vyřízení tohoto důležitého bodu se pan Pell posilnil na účet pozůstalosti třemi kotletami a nápoji jak sladovými, tak lihovými, a potom se všichni vespolek odebrali do Sudích dvorů.

Druhý den navštívili Sudí dvory znovu a tam bylo mnoho práce s čeledínem, který měl svědčit pod přísahou, a protože byl opilý, odpíral přísahat a k velkému pohoršení prokurátora i asesora pozůstalostního soudu se zapřísahal jedině nejsprostšími a nejrouhavějšími kletbami. Příští týden šli ještě několikrát do Sudích dvorů a kromě toho vykonali také návštěvu v dědic-kém poplatkovém úřadě; a protože bylo tolik všelijakého jednání o převedení nájmu a živnosti, tolik různého potvrzování sjednaných smluv a sepisování inventáře, tolik nutných předsnídávek i tolik nezbytných obědů, a zkrátka muselo se vyřídít tolik prospěšných věcí a nakoupit takové hory listin, pan Šalomoun Pell a jeho fámulus i modrá úřední brašna ztloustli do té míry, že by v nich sotvakdo byl poznal téhož muže, mládence i brašnu, kteří se před několika dny potloukali po Portugal Street.

Když konečně všechny ty závažné věci úspěšně zařídili, stanovili den k prodeji a převedení cenných papírů, kdy měli k tomu cíli navštívit blahorodého pána Wilkinse Flashera, burzovního senzála kdesi v blízkosti Anglické banky, kterého jim pro tu věc doporučil pan Šalomoun Pell.

Byla to událost jaksi slavnostní a všichni účastníci se také podle toho oblékli. Pan Weller měl vysoké boty čerstvě naleštěné a úpravě obleku věnoval zvláštní péči; pihovatý pán si zastrčil do knoflíkové dírký bujně rozkvetlou jirinu i s několika zelenými listy a klopý obou jeho přátel krášlily kytičky z vavřínu a jiných zelených trvalek. Všichni tři se vyšňořili vskutku dokonale svátečně; to znamená, že se zabalili až po bradu a navlékli na sebe tolik šatstva, kolik ho jen unesli, což je, a od doby, kdy lidský důmysl vynalezl dostavníky, vždycky také byla, představa dostavníkových kočí, jak se „hodit do parády“.

Pan Pell čekal v určenou dobu na obvyklém místě schůzek; i pan Pell měl rukavice a čistou košili, častým praním na límci a na manžetách silně roztřepenou.

„Tři čtvrti na dvě,“ pravil pan Pell, když se podíval na hodiny v lokále. „Jestli budeme u pana Flashera ve čtvrt na tři, zastihneme ho právě v nejvhodnější dobu.“

„Co byste říkali loknout si piva, páni?“ navrhl muž s pihovatou tváří.

„A co zakousnout sousto studenýho masa?“ přidal se druhý kočí.

„Nebo nákou tu oustřici,“ dodal třetí pán, poněkud chraplavý, jehož nesly velmi kulaté nohy.

„Slyšte, slyšte!“ zvolal Pell. „To na oslavu pana Wellera, že se ujímá dědictví, co? Ha, ha!“

„Docela souhlasím, panstvo,“ odpověděl pan Weller. „Samku, zatáhni za cingrle.“

Sam zazvonil, a když se na stole vzápětí objevil ležák, studená roštěná a ústřice, nikdo ze společnosti se nedal u přesnídávky zahanbit. Kde se každý tak vydatně činí, tam se skoro ani nehodí někoho vyzdvihovat; ale vyvíjel-li někdo z nich větší úsilí než ostatní, pak to byl kočí s chraplavým hlasem, který spotřeboval k ústřicím celou pintou octa a nehnul přitom ani brvou.

„Vašnosti, pane Pell,“ řekl pan Weller starší a míchal si grogem ve sklenici, která se octla před každým z pánů, jakmile číšník smetl skořápky od ústřic, „važnosti, pane Pell, zamejšlel sem připít při týdle příležitosti taky těm komplikacím, ale Sámuel mi pošpítal –“

Tu pan Samuel Weller, který se až dosud s klidným úsměvem krmil ústřicemi, velmi hlasitě zvolal: „Slyšte!“

„– mi pošpítal,“ pokračoval pan Weller starší, „že by bylo lepější, kdybysme to zavdání věnovali na to, abysme popřáli úspěch a štěstí jim a taky jim poděkovali, jak celou tu věc pěkně sesumírovali a dovedli ke konci. Tak teda na jejich zdravíčko vašnosti!“

„Prr, počkat!“ přerušil ho nečekaně živým výkřikem pihovatý pán, „na moje komando, panstvo!“

Po těch slovech pihovatý pán vstal a spolu s ním i ostatní pánové. Pihovatý pán přehlédli společnost a zvolna zdvihl ruku; tu se každý člen společnosti (pána s pihovatou tváří nevyjímajíc) zhluboka nadechl a zdvihl sklenici k ústům také. Než by řekl švec, pihovatý pán opět ruku odtrhl a všechny sklenice do jedné cinkly o stůl prázdné. Popsat úchvatný dojem tohoto pozoruhodného obřadu se vymyká všem možnostem. Důstojný, slavnostní i tklivý zároveň, spojoval všechny prvky velkoleposti.

„Nuže, pánové,“ pravil pan Pell, „stačí, když vám řeknu jen tolik, že takové projevy důvěry musí blažit srdce každého právního zástupce. Nechci říkat nic, co by se mohlo zdát sobecky samolibé, pánové, ale jsem velmi rád, už kvůli vám samým, že jste přišli ke mně; to je všechno. Kdybyste s tím byli šli k ně kterému pokoutnímu příslušníku našeho oboru, chovám pevné přesvědčení a ujišťuju vás o tom jako o nezvratné skutečnosti, byli byste se už dávno octli v Nemanicích. Skoro bych si byl přál, aby můj vznešený přítel ještě žil a mohl vidět, jak jsem tu věc vedl. Neříkám to snad z pýchy, ale myslím si – než nebudu vás tím obtěžovat, pánové. Zpravidla mě najdete tady, pánové, ale když nejsem tady ani naproti přes ulici, zde je má adresa. Přesvědčíte se, že mé účty jsou mírné a rozumné a že se nikdo nestará o své klienty víc než já; a kromě toho doufám, že svému oboru také trochu rozumím. Když budete někdy mít příležitost doporučit mě někomu ze svých přátel, pánové, budu vám velmi vděčný a i oni vás budou vzpomínat s vděčností, až mě poznají. Na zdraví vaše, pánové!“

Po tomto procítěném projevu položil pan Šalomoun Pell před páně Wellerovy přátele tři ručně psané navštívenky, podíval se znovu na hodiny na stěně a s politováním vyslovil obavu, že bude čas, aby šli. Na tento pokyn zaplatil pan Weller útratu a vykonavatel poslední vůle, odkazovník, právní zástupce i dozorčí výbor vyšli a zaměřili kroky ke středu města.

Kancelář blahorodého pána Wilkinse Flashera, burzovního zprostředkovatele, byla v prvním poschodí v uličce za Anglickou bankou; sídlo blahorodého pána Wilkinse Flashera bylo v Brixtonu v hrabství Surrey; kůň a kočárek blahorodého pána Wilkinse Flashera byli v opatrování v nedaleké nájemní stáji; štolba blahorodého pána Wilkinse Flashera byl právě na pochůzce do West Endu, aby tam dodal nějakou zvěřinu; písař blahorodého pána Wilkinse Flashera odešel kamsi na oběd, a proto blahorodý pán Wilkins Flasher zvolal sám „Volno!“, když pan Pell a jeho společníci zaklepali na dveře pisárny.

„Dobrý den, pane,“ řekl Pell a úslužně se uklonil. „Rádi bychom provedli menší převod, kdybyste byl tak laskav.“

„Ó, jen pojdte dál, prosím,“ pravil pan Flasher. „Posaďte se na minutku. Hned jsem vám k službám.“

„Děkuji, pane,“ řekl Pell, „není tak naspěch. Posaďte se, pane Wellere.“

Pan Weller si sedl na židli. Sam si sedl na truhlu a dozorčí výbor se rozsadil, kde se dalo; na kalendárium a několik obrázků, přilepených na stěnu kulatými nálepkami, se dívali s úctou tak pozornou, jako by to byla nejkrásnější díla starých mistrů.

„Dobrá, vsadím se s vámi o půl tuctu láhví červeného vína, co říkáte?“ pravil blahorodý pán Wilkins Flasher, pokračuje v rozmluvě, kterou páně Pellův příchod na chvíličku přerušil.

Ta slova platila velmi šviháckému mladému pánovi, který měl klobouk na pravé šitce, seděl ledabyle na psacím stole a tloukl pravítkem mouchy. Blahorodý pán Wilkins Flasher se houpal na dvou nohách kancelářské židle a bodal do krabičky s nálepkami perořízkem, který držel ve výši a chvílemi ho pouštěl s takovou dovedností, že zasahoval přesný střed malé červené oplatky, nalepené na víčku. Oba pánové měli velmi vystřižené vesty a velmi široké klopy, velmi malé boty a velmi tlusté prsteny, velmi malé hodinky a velmi silné řetězy a k tomu všemu přiměřené kalhoty a navoněné kapesníky.

„O půl tuctu se nikdy nesázím,“ řekl druhý pán. „O tucet bych se vsadil.“

„Platí, Simmery, platí!“ zvolal blahorodý pán Wilkins Flasher.

„Franko dům, to se ví,“ poznamenal druhý.

„To se přece rozumí,“ odpověděl blahorodý pán Wilkins Flasher. A blahorodý pán Wilkins Flasher si poznamenal právě

uzavřenou sázku zlatou tužičkou do zápisníčku a druhý pán si ji poznamenal rovněž – jinou zlatou tužičkou a do svého zápisníčku.

„Dnes ráno jsem viděl dražební vyhlášku toho Boffera,“ řekl pan Simmery. „Chudák, vyhnali ho z domu!“

„Vsadím se s vámi o deset guinejí proti pěti, že si podřízne krk,“ pravil blahorodý pán Wilkins Flasher.

„Platí,“ odpověděl pan Simmery.

„Počkat! Odvolávám,“ pravil zamyšleně blahorodý pán Wilkins Flasher. „Možná, že se třeba oběsí.“

„Výborně,“ odpověděl pan Simmery a vytáhl opět zlatou tužičku. „Nic nenamítám, aby se tomu rozumělo tak. Řekněme tedy, že si něco udělá.“

„Že se nadobro zabije,“ pravil blahorodý pán Wilkins Flasher.

„Právě tak,“ potvrdil pan Simmery a poznamenal si to. „Flasher – deset guinejí proti pěti, že se Boffer zabije. – A jakou asi lhůtu?“

„Řekněme čtrnáct dní?“ navrhl blahorodý pán Wilkins Flasher.

„Jděte k šípku, co vás vede,“ odpověděl pan Simmery a na okamžik ustal v řeči, aby mohl pravítkem připlácnout mouchu. „Řekněme týden.“

„Různě to napolovic,“ pravil blahorodý pán Wilkins Flasher. „Udělejme to tedy deset dní.“

„Dobrá, deset dní platí,“ potvrdil pan Simmery.

A zapsali si tedy do kalendáříčků, že se Boffer má do deseti dnů sám zabít, jinak že blahorodý pán Wilkins Flasher musí zaplatit blahorodému pánu Franku Simmerymu částku deseti guinejí; pakliže se Boffer v té lhůtě nezabije, blahorodý pán Frank Simmery zaplatí blahorodému pánu Wilkinsi Flasherovi pět guinejí.

„Je mi ukrutně líto, že tak zkrachoval,“ pravil blahorodý pán Wilkins Flasher. „Dával božské obědy.“

„A to jeho skvělé portské,“ poznamenal pan Simmery. „Pošlu zítra svého stolníka, aby v dražbě ulovil nějakou láhev té jeho čtyřiašedesátky, to je přece ročník!“

„U všech rohatých!“ zvolal blahorodý pán Wilkins Flasher. „Můj stolník jde taky. O pět guinejí, že můj člověk předraží vašeho!“

„Platí.“

Zlaté tužičky zapsaly do kalendáříčků další poznámku; a protože pan Simmery tou dobou už vytloukl všechny mouchy a zapсал si všechny sázky, zašel si procházkou na burzu, aby se podíval, co se tam děje.

Potom se blahorodý pán Wilkins Flasher uráčil vyslechnout pana Šalomouna Pella a přijmout jeho příkazy; a když vyplnil jakési tištěné formuláře, požádal společnost, aby s ním šla do banky. Vyhověli jeho pozvání a šli; pan Weller a jeho tři přátelé přitom civěli v bezmezném údivu na všechno, co se jejich pohledu naskýtalo, kdežto Sam přijímal všechno s klidem, z něhož ho nedovedlo vyrušit nic na světě.

Přešli nádvořím, které bylo samý hluk a shon, prošli kolem dvou vrátných oblečených tak, jako by se jejich úbor měl hodit k červené hasičské stříkačce, zavezené stranou do kouta, a vešli konečně do dvorany, kde se měla jejich věc vyřídit a kde je pan Pell a pan Flasher nechali chvíli stát, a sami zatím zašli spolu nahoru do pozůstalostní kanceláře.

„Kdepak to tady jsem?“ zašeptal pihovatý pán panu Wellerovi staršímu.

„Komplikační ouřad,“ odpověděl vykonavatel šeptem.

„Kdopak sou ty páni, co seděj za těma pultama?“ ptal se chraplavý kočí.

„To budou asi ty koncentrovaný komplikace,“ odpověděl pan Weller. „Nejsou to ty koncentrovaný komplikace, Sámueli?“

„No, snad si nepředstavujete, že ty ‚koncentrovaný komplikace‘ sou živý?“ ptal se Sam poněkud pohrdavě.

„Jakpak to mám vědět?“ namítl pan Weller, „jen tě mě napadlo, že tak asi vypadají. Co teda vlastně sou?“

„Ouřadové,“ odpověděl Sam.

„A proč se tak všichni krmějí těma šunkovejma chlebama?“ zeptal se otec.

„Poněvác to asi patří k jejich službě,“ odpověděl Sam, „to už patří k jejich ouřadu; dělej to tady pořád, jak je boží den dlouhej!“

Pan Weller a jeho přátelé měli sotva minutku kdy, aby uvažovali o tom, jak tento prazvláštní služební předpis souvisí s měnovou soustavou země, když se k nim zase vrátili pan Pell a blahorodý pán Wilkins Flasher a zavedli je ve dvoraně k přepážce, nad níž byla kulatá černá tabulka s velkým ‚W‘.

„A nač je tohle, vašnosti?“ zeptal se pan Weller a upozornil Pella na zmíněný terč.

„Počáteční písmeno nebožčina jména,“ odpověděl Pell.

„Jářku,“ řekl pan Weller a otočil se k dozorčímu výboru. „Tady něco neštymuje. Naše písmeno je vě – tohle teda nepude.“

Dozorčí výbor vyslovil hned jednomyslný rozhodný názor, že pod písmenem W nelze věc zákonně vyřídit, a se vši pravděpodobností by se bylo celé jednání zdrželo nejméně o den, kdyby nebyl pohotově, třebaže snad na první pohled neuctivě zasáhl Sam, který popadl otce za šos kabátu, přivlékl ho k přepážce a tam ho přidržel tak dlouho, dokud nepřipojil podpis na dvě listiny – což při páně Wellerově zvyku psát tiskacím písmem byla práce tak namáhavá a zdoluhavá, že úředník u přepážky, který věc vyřizoval, oloupal a snědl tři malované renety dřív, než se obřad podpisování skončil.

A protože pan Weller starší trval na tom, že svůj podíl ihned obrátí v hotovost, zamířili z banky přímo k vratům burzy, kam se k nim po krátkém odběhnutí vrátil blahorodý pán Wilkins Flasher s šekem na bankovní závod Smith, Payne a Smith na pět set třicet liber, což byla částka, která podle denního kurzu příslušela panu Wellerovi k výplatě na zděděný podíl úspor druhé paní Wellerové, uložených v konvertovaných státních obligacích. Samových dvě stě liber bylo přepsáno na jeho jméno, a když blahorodý pán Wilkins Flasher dostal makléřskou provizi, vysypal peníze nedbale do kapsy a vrátil se procházkou zase do kanceláře.

Pan Weller stál zpočátku umíněně na svém, že si dá šek vyplatit v samých zlatácích; ale když mu dozorčí výbor dal na uvážení, že by mu vznikl nový výdaj, kdyby tak učinil, neboť by si musel koupit málem pytel, aby je odnesl domů, uvolil se přimnout celou částku v pětilibrových bankovkách.

„Můj syn,“ pravil pan Weller, když vyšli z bankovního závodu, „můj syn a já máme dnes vodpoledne eště jeden ukrutně důležitěj zástož a nejraděj bysem viděl, abysme tudle věc hnedle skoncovali načisto. Pote proto rovnou někam, kde bysme mohli dát oučty do pořádku.“

Brzy našli klidnou místnost a tam byly účty předloženy k revizi. Účet pana Pella schvaloval Sam; dozorčí výbor některé položky škrtl. Ale přes páně Pellovo prohlášení, provázené četným

slavnostním ujišťováním, že jsou na něho opravdu přespříliš tvrdí, to ve skutečnosti byla zdaleka nejvýnosnější práce, jakou kdy ve své právnické praxi měl, a honorář za ni mu stačil na půl roku na všechnu stravu, byt i praní prádla.

Potom si členové dozorčího výboru vypili ještě skleničku, podali všem ruku a odešli, protože je čekala noční túra z Londýna. A když pan Šalomoun Pell viděl, že už nekyne naděje ani na jídlo, ani na pití, přátelsky se rozloučil a Sam s otcem zůstali sami.

„Ták!“ pravil pan Weller, když vecpal prkenici do postranní kapsy. „S penězma za nájem a s tím vostatním tady to dohromady dělá jedenáct set vosumdesát liber. A teďka, Sámueli, Samečku, synu můj, votoč koně k Jiřímu se supem!“

KAPITOLA PADESÁTÁ ŠESTÁ

Koná se důležitá porada mezi panem Pickwickem a Samem Wellerem, které se účastní také jeho otec. Nenadále přichází starý pán v chmelově žlutohnědém obleku

Pan Pickwick seděl v pokoji sám, přemítal o mnoha věcech a mezi jiným uvažoval zejména o tom, jak by se nejlépe postaral o mladé novomanžele, jejichž dosavadní neurovanané poměry mu působily neustálou lítost a starost, když tu do pokoje vešla lehkým krokem Mária, přistoupila ke stolu a poněkud kvapně se zeptala:

„Prosím, pane, odpusťte laskavě, Samuel je dole a ptá se, jestli by k vám směl přijít jeho otec?“

„Zajisté,“ odpověděl pan Pickwick.

„Děkuju vám, pane,“ řekla Mária a cupitala křepce zase ke dveřím.

„Sam tady není ještě dlouho, že?“ zeptal se pan Pickwick.

„Ne, ne, pane,“ odpověděla Mária dychtivě. „Právě se teprve vrátil. Říká, pane, že vás už o další dovolenou žádat nebude.“

Mária si možná uvědomila, že poslední novinu pronesla asi vřelejším hlasem, než se zdálo opravdu zapotřebí, nebo si možná povšimla dobrosrdečného úsměvu, s nímž se na ni pan Pickwick zahleděl, když domluvila. Nevíme; ale jisté je, že sklopila hlavu a prohlížela si cípek velmi fešné zástěrky mnohem pozorněji, než se na první pohled zdálo nevyhnutelně třeba.

„Vyřídte jim, že mohou samozřejmě hned přijít,“ pravil pan Pickwick.

Márinka, které očividně spadla ze srdce velká tíha, odkvapila se vzkazem.

Pan Pickwick vstal, přešel několikrát po pokoji sem a tam, mnul si při chůzi levou rukou bradu a tonul zřejmě v hlubokém přemítání.

„Nu, budiž, budiž,“ pravil pan Pickwick konečně laskavým, ale trochu záдумčivým tónem, „je to nejlepší cesta, jak bych se mu mohl za jeho věrnost a příchýlnost odměnit; ve jménu Páně nechť se tedy tak stane. Je už osudem osamělého starého člověka, že si lidé kolem něho vytvářejí nové a jiné svazky a opouštějí ho. Nemám právo očekávat, že by tomu u mě bylo jinak. Ne, ne,“ dodal pan Pickwick již veseleji, „bylo by to sobectví a nevděk. Měl bych být šťastný, že mám příležitost postarat se o něho tak dobře. Jsem rád. To se rozumí, jsem rád.“

Pan Pickwick se hroužil do těchto úvah tak hluboce, že se klepání na dveře třikrát nebo čtyřikrát opakovalo, než je uslyšel. Kvapně se posadil, přijal opět svůj obvyklý vlídný výraz, dal očekávané svolení, aby vstoupili, a Sam Weller a za ním jeho otec vešli.

„Těší mě, že tě zase vidím tady, Same,“ pravil pan Pickwick. „Jak se máte, pane Wellere?“

„Moc dobře, vašnosti, děkuju jim,“ odpověděl vdovec. „Doufám, vašnosti, že jim zdravíčko slouží taky.“

„Docela, děkuju vám,“ odpověděl pan Pickwick.

„Dyby mně mohli věnovat pět minut, vašnosti,“ řekl pan Weller, „tak bysem si s nima rád krapet promluvil, vašnosti.“

„Zajisté,“ odpověděl pan Pickwick. „Same, podej otci židli.“

„Děkuju tě, Sámueli, mám už sesli tady,“ pravil pan Weller a při řeči si přistrčil jednu židli blíž. „To sme ale dneska měli počasičko, aby ho pohledal,“ dodal starý pán a položil si klobouk na zem, když se posadil. „Že, vašnosti?“

„Opravdu pozoruhodně krásné,“ odpověděl pan Pickwick. „Velice přiměřené pro tuhle dobu.“

„Nejhezčejší, jaký pamatuju, vašnosti,“ řekl na to pan Weller. Tu stihl starého pána prudký záchvat kašle; a když ho pan Weller zvládl, pokyvoval hlavou a mrkal a dělal na syna rozličné

prosebné i výhružné posunky, ale Sam Weller tvrdošíjně odpíral si toho všimnout.

Když pan Pickwick postřehl, že starý pán je v jakýchsi rozpacích, začal se naoko soustředěně zabývat rozřezáváním knihy, kterou měl vedle sebe, a trpělivě vyčkával, až pan Weller přikročí k účelu návštěvy.

„Takovýho protivného kluka, jako seš ty, Sámueli, sem tě co živ neviděl,“ řekl pan Weller a zadíval se hněvivě na syna, „co sem na světě, tak ne!“

„Copak dělá, pane Wellere?“ zeptal se pan Pickwick.

„Nechce začnout, vašnosti,“ odpověděl pan Weller, „von ví dobře, že se nedovedu pořádně vyjádřit, dyž de vo něco zvlášť důležitýho, a přeci si tady klidně stojí a jenom kouká, jak jich vo-krádám vo vzácnej čas a dělám tady ze sebe hotovýho kašpara, a ne aby mně místo toho raděj nějakým tím slovíčkem pomoh. Todle není žádný synovský chování, Sámueli,“ řekl pan Weller a utřel si zvlhlé čelo, „to do toho má móc daleko.“

„Říkal ste, že budete mluvit,“ odpověděl Sam. „Japak mám vědít, že ste v koncích, eště než ste začal?“

„Moh si přeci vidět, že se nemůžu hnout z místa,“ namítl otec. „Sjel jsem ze silnice a zacouval sem až do plotu a nevím jaký eště mrzutosti, a ty ne abysi mi podal pomocnou ruku. Je mně za tebe hamba, Sámueli.“

„Věc je teda ta, milospane,“ řekl Sam a lehce se uklonil, „že si otecko vybral všecky peníze.“

„Móc dobře, Sámueli, móc dobře,“ pravil pan Weller a přikyvova-
val se spokojeným výrazem hlavou. „Nechtěl sem na tebe bejt nijak příkrej, Samku. Móc dobře. To je přeci začátek. Hned k věci a je to. Vopravdu móc dobře, Sámueli.“

Pan Weller kýval hlavou neobyčejně dlouho, neboť překypoval uspokojením, a s naslouchavě nachýlenou hlavou napjatě vyčkával, až Sam bude v řeči pokračovat.

„Můžeš si sednout, Same,“ pravil pan Pickwick, neboť vytušil, že se rozmluva pravděpodobně protáhne déle, než čekal.

Sam se znovu uklonil a sedl si; a když se po něm otec ohlédl, pokračoval:

„Otecko, milospane, dostal pět set třicet liber.“

„Za koncentrovaný komplikace,“ podotkl pan Weller starší polohlasem.

„Na tom zrovna nesejde, esli to je za vobligace takový nebe makový,“ řekl Sam, „ale je toho dohromady pět set třicet liber, mám pravdu?“

„Na fous tolik, Sámueli,“ potvrdil pan Weller.

„A k těm penězům přidal ještě za barák a za živnost –“

„Nájem, dobrý meno, zásoby a zařízení,“ přerušil ho pan Weller starší.

„– a tak to všechno sakumprásk,“ pokračoval Sam, „dělá jedenáct set vosumdesát liber.“

„Opravdu?“ pravil pan Pickwick. „To slyším věru s potěšením. Blahopřeji vám, pane Wellere, že jste pořídil tak pěkně.“

„Počkej, vašnosti, jen ještě minoutku,“ řekl pan Weller a zdvihl prosebně ruku. „Povídej dál, Sámueli.“

„A tydle peníze,“ pravil Sam poněkud váhavě, „by moc rád do něčeho strčil, kde by věděl, že sou bezpečně uloženy, a já bysem byl taky moc rád, poněvác dyž si je nechá u sebe, tak pude a někomu je pučí, nebo to vrazí do koní, nebo celou šrajtofli někde prošustruje, nebo ze sebe zkrátka udělá tatrmána tak nebo jinak.“

„Móc dobře, Sámueli,“ poznamenal pan Weller s takovým uspokojením, jako by Sam byl pronesl největší chvalořeč na jeho opatrnost a moudrost. „Móc dobře.“

„A z tý příčiny,“ pokračoval Sam a neklidně přitom pošukábal za střechu klobouku, „z tý příčiny si to teda dneska vybral a přišel se mnou sem, aby jim řek, nebo aspoň nabídnul, nebo jinejma slovy –“

„– abysem jim řek todle,“ pravil pan Weller starší netrpělivě. „Že mně nejsou nic platný. Budu zasej jezdit pravidelně s dostavníkem a nemám, kde bysem je skoval, ledaže bysem ještě platil počtovskýmu, aby mi je hlídal, nebo abysem je strčil do některý tašky ve dveřích dostavníku, a to by zasej bylo pokušení pro pasažíry, co jedou vevnitř. Dyby mně je, vašnosti, chtěli vzít do ouschovy voni, byl bysem jim ukrutně vděčnej. Možná,“ řekl pan Weller, když přistoupil k panu Pickwickovi a šeptal mu do ucha, „možná že by to krapet pomohlo při těch vejďajích, co měli s tím soudem. Říkám jen jedno, vašnosti, nechaj si je u sebe tak dlouho, až si jim vo ně zasej řeknu.“ S těmi slovy strčil pan Weller prkenici panu Pickwickovi do rukou, popadl klobouk a vyběhl z pokoje rychlostí, jakou by byl u člověka tak tělnatého sotvakdo očekával.

„Zadrž ho, Same!“ zvolal pan Pickwick přísně. „Dohoň ho a přiveď ho hned zpátky! Pane Wellere – pojdte sem – vraťte se!“

Protože Sam viděl, že si nesmí dovolit pánova příkazu neposlechnout, dohonal otce, který již sestupoval ze schodů, popadl ho za ruku a násilím ho přivlékl zpátky.

„Příteli milý,“ pravil pan Pickwick a vzal starého muže za ruku, „vaše poctivá důvěra mě hluboce dojíám!“

„Nevidím, že by k něčemu takovému měli příčinu, vašnosti,“ odpověděl pan Weller vzdorovitě.

„Ujišťuji vás, příteli milý, že mám víc peněz, než mohu kdy potřebovat; mnohem víc, než může člověk v mých letech utratit za celý život, který mu ještě zbývá,“ pravil pan Pickwick.

„Žádnej neví, kolik může utratit, dokavad to nezkusí,“ poznamenal pan Weller.

„Možná, že ne,“ odpověděl pan Pickwick, „ale protože nemám v úmyslu takové pokusy dělat, není pravděpodobné, že bych měl někdy nedostatek. Musím vás prosit, pane Wellere, abyste si to vzal zase zpátky.“

„No dobrá,“ řekl pan Weller s výrazem nespokojenosti. „Ale pamatuj si, co tě říkám, Samku. Já s tím měním tady provedu něco zoufalýho, něco zoufalýho!“

„To radši ne,“ odpověděl Sam.

Pan Weller se nakrátko zamyslel; potom si velmi rozhodně zapjal kabát a řekl:

„Najmu si mejto.“

„Cože?“ zvolal Sam.

„Mejto,“ procedil pan Weller zařatými zuby v odpověď, „najmu si mejto. Dej svému tátovi sbohem, Sámueli. Zbytek svého života věnuju mejtu.“

Tato hrozba byla tak strašlivá a kromě toho vypadal pan Weller tak pevně rozhodnut ji uskutečnit a páně Pickwickovo odmítnutí ho podle všeho zdání zranilo tak hluboce, že Samův pán po krátké úvaze pravil:

„No dobrá, pane Wellere, budiž! Nechám si tedy ty peníze u sebe. Možná, že s nimi dokážu víc dobrého, než byste mohl dokázat vy.“

„To je vono, to je to pravý,“ řekl pan Weller a tvář se mu rozjasnila, „je nabíledni, vašnosti, že voni můžou.“

„Už o tom nemluvte,“ pravil pan Pickwick a zamykal přitom tobolku do stolu, „jsem vám upřímně vděčný, můj dobrý příteli. A teď se zase hezky posaďte. Rád bych vás požádal o radu.“

Niterný smích nad skvělým úspěchem návštěvy, který zachvátil pana Wellera a křečovitě mu škubal nejen obličejem, ale i rukama, nohama a celým tělem, když pan Pickwick zamykal tobolku, ustoupil náhle svrchovaně důstojně vážnosti, jakmile zaslechl tato slova.

„Buď tak hodný, Same, a počkej chvíličku venku, ano?“ pravil pan Pickwick.

Sam se okamžitě vzdálil.

Pan Weller vypadal nadobyčej mudrcky a nadmíru užasle, když pan Pickwick zahájil rozmluvu tím, že pravil:

„Myslím, že vy asi nejste zrovna zastáncem manželství, pane Wellere, že?“

Pan Weller zavrtěl hlavou. Nebyl schopen jediného slova; matná předtucha, že se některé ničemné vdově podařilo zatáhnout pana Pickwicka do osidel, mu stáhla hrdlo a udusila v něm všechnu řeč.

„Když jste před chvílí šel se synem ke mně nahoru, neviděl jste náhodou dole nějakou mladou dívku?“ zeptal se pan Pickwick.

„Jo. Něakou mladou holku sem viděl,“ odpověděl pan Weller úsečně.

„Nu, a jak se vám zdála? Povězte upřímně, pane Wellere, jak se vám zdála?“

„Zdála se mně pěkně voplácaná a taky pěkně stavěná,“ odpověděl pan Weller se znaleckým výrazem.

„To vskutku je,“ pravil pan Pickwick, „to vskutku je. A jaké se vám zdálo její chování, pokud jste ji viděl?“

„Móc milý,“ odpověděl pan Weller. „Móc milý a způsobilý.“

Přesný význam, který pan Weller poslednímu slovu přikládal, nebyl zcela zřejmý; ale protože z tónu, jakým je pronesl, bylo zjevné, že slova užil v pochvalném smyslu, uspokojovalo pana Pickwicka právě tak, jako kdyby mu význam toho slova byl naprosto jasný.

„Projevují o ni velký zájem, pane Wellere,“ pravil pan Pickwick.

Pan Weller si odkašlal.

„Myslím totiž zájem o to, aby se jí život vyvedl,“ vysvětloval pan Pickwick, „přání, aby dosáhla spokojenosti a dobře se jí dařilo. Chápete?“

„Ouplně jasně,“ odpověděl pan Weller, který z toho dosud nechápal nic.

„Ta mladá dívka má ráda vašeho syna,“ pravil pan Pickwick.

„Sámuela Vellera!“ zvolal otec.

„Ano,“ potvrdil pan Pickwick.

„To je přirozený,“ odpověděl po chvíli rozmyšlení pan Weller.

„Přirozený, ale šlakovitě vošemetný. Samek musí bejt vopatrnej.“

„Jak to myslíte?“ zeptal se pan Pickwick.

„No moc vopatrnej, aby jí nic neřek,“ odpověděl pan Weller.

„Moc vopatrnej, aby ho v nestřeženým vokamžiku nesvedla, aby neřek něco nepředloženýho, co by mohlo vect k vodsouzení pro nedodržení manželskýho slibu. S ženckou si není jeden nikdá jistej, vašnosti, když na něj jednou dostane zálusk; jeden nikdá neví, kudy na ni; a zatímco vo tom mutýrujou, už jich má. Po-první sem uváz v chomoutu nemlich tak, vašnosti, a Samek je následek toho vobmyslu.“

„Nedodáváte mi právě mnoho odvahy, abych dopověděl, co vám chci říct,“ pravil pan Pickwick, „ale udělám líp, když to nebudu protahovat. Nejenže ta mladá dívka má ráda vašeho syna, pane Wellere, ale váš syn má také rád ji.“

„Ták!“ řekl pan Weller. „Todle sou mi pěkný noviny, dyž to má slyšet vlastní táta, jen co je pravda!“

„Pozoroval jsem je při různých příležitostech,“ pravil pan Pickwick, aniž odpověděl na poslední poznámku pana Wellera, „a nemám o tom sebemenší pochyby. Dejme tomu, že bych je chtěl pěkně usadit jako muže a ženu v nějakém obchůdku nebo jiném postavení, kde by jim kynula naděje, že se slušně užíví – co byste tomu říkal, pane Wellere?“

Zpočátku přijímal pan Weller narážky na sňatek kterékoli osoby, o kterou měl zájem, pouze s kyselou tváří, ale když pan Pickwick věc rozbíral, vysvětloval mu ji a kladl zejména důraz na to, že Márinka není vdova, pozvolna trochu jihl. Pan Pickwick měl u něho velkou váhu a Márinčin zjev na něho udělal silný dojem – po pravdě tak silný, že po ní předtím dole několikrát velmi neotcovsky zamžoural. Konečně prohlásil, že se na něho nesluší, aby se páně Pickwickovu přání vzpíral, a že se velmi rád

přízpůsobí jeho radě; a tu ho pan Pickwick vzal velmi radostně za slovo a hned zavolal Sama zpátky do pokoje.

„Same,“ pravil pan Pickwick, když si odkašlal, „tvůj otec a já jsme se o tobě krátce radili.“

„Vo tobě, Sámueli,“ řekl pan Weller důrazným hlasem a s blahosklonným výrazem.

„Nejsem tak slepý, Same, abych nebyl už dávno viděl, že chováš něco víc než jen přátelské city k služebné paní Winklové,“ pravil pan Pickwick.

„Slyšíš to, Sámueli?“ poznamenal pan Weller týmž bohorovným tónem jako předtím.

„Doufám, milospane,“ řekl Sam tváří k pánovi, „doufám, že to není nic zlého, dyž si mladej člověk všímá mladý ženský, která je hezká a pořádná, jak musí každé na první pohled vidět.“

„To jistě ne,“ pravil pan Pickwick.

„To se ví, že ne,“ potvrdil pan Weller starší sice vlídně, ale povýšeně.

„Protože ani zdaleka nemyslím, že by v jednání tak přirozeném bylo něco nesprávného,“ hovořil dále pan Pickwick, „rád bych ti pomohl, abys mohl svá přání v této věci uskutečnit. Se zřetelem na to jsem si právě v krátkosti promluvil s tvým otcem; a protože poznávám, že je téhož mínění jako já –“

„Ančto dáma není vdova,“ připojil na vysvětlenou pan Weller starší.

„– protože ta mladá dáma není vdova,“ pravil pan Pickwick s úsměvem, „chci tě uvolnit z omezování, které ti ukládá nynější tvé postavení, a projevit ti uznání za tvou věrnost i četné jiné znamenité vlastnosti tím, že ti poskytnu možnost, aby sis to děvče mohl hned vzít a vydělával si v nezávislém postavení na živobyti pro sebe i pro rodinu. Budu hrdý, Same,“ pravil pan Pickwick, jemuž se hlas až dosud trochu chvěl, ale nyní nabyl opět obvyklé vyrovnanosti, „budu hrdý a šťastný, budu-li mít možnost učinit tvůj budoucí život a jeho vyhlídky předmětem své vděčné a bedlivé péče.“

Na chvíli se rozhostilo hluboké ticho a potom tichým a jaksi zastřeným, ale přece jen pevným hlasem řekl Sam:

„Sem jim za všechnu jejich dobrotu vopravdu vod srdce vděčnej, milospane, nic jinýho se vod nich ani nedalo čekat; ale tohle nepůjde.“

„To že nepůjde?“ zvolal pan Pickwick užasle.

„Sámueli!“ napomenul ho důstojně pan Weller.

„Říkám, že to nepůjde,“ opakoval Sam hlasitěji. „A co by bylo s nima, milospáne?“

„Holenku milý,“ odpověděl pan Pickwick, „nejnovější změny v životě mých přátel změni do budoucna nadobro i způsob mého života; mimoto stárnu a potřebuju spíš odpočinek a klid. S toulkami, Same, je už konec.“

„Japak si tím mám bejt jistej, milospáne?“ namítl Sam. „Teď si to myslíš, ale co dyž si to rozmyslejí? A to není tak nemožný, poněvác sou duchem čilej, jako by jim bylo pětadvacet. Co by s nima bylo beze mě pak? To nejde, milospáne, to nejde.“

„Moc dobře, Sámueli, v tomle tady je hodně pravdy,“ řekl pan Weller povzbudivě.

„Co říkám, Same, to říkám po dlouhé a zralé úvaze a s jistotou, že slovo dodržím,“ pravil pan Pickwick a potřásl hlavou. „Děje se kolem mě tolik nového, že s toulkami je konec.“

„Tak teda dobrá,“ připustil Sam. „Pak je to právě nejlepší důvod, proč by měli porád mít u sebe někoho, kdo jim rozumí, aby se vo ně staral a vobveseloval je. Esli chtějí nějakýho vonačejšího, fajnovějšího sluhu, no dobrá, vemou si ho; ale plat neplat, vej-pověď nevej-pověď, byt nebyt, strava nestrava, ten Sam Weller, kerýho si vodvedli ze starý hospody v Southwarku, se jich bude držet, děj se co děj; a dyby se všecko a každěj stavěl třeba na hlavu, nic to nebude nikomu platný!“

Při závěrečných slovech tohoto prohlášení, které Sam pronesl v silném vzrušení, starší pan Weller vstal, a zapomínaje na všechny ohledy na čas, místo i slušnost, zamával kloboukem nad hlavou a provolal třikrát hromové „Sláva!“

„Příteli milý,“ pravil pan Pickwick, když si pan Weller, který se za výbuch nadšení poněkud zastyděl, opět sedl, „je tvou povinností, abys pamatoval také na to děvče.“

„Já na to děvče pamatuju, milospáne,“ řekl Sam. „Já na to děvče pamatoval. Já sem s ní taky mluvil. Řek sem jí, v jakým sem postavení; vona chce na mě počkat, až mně to bude možný, a já jí věřím, že počká. A esli nepočká, tak není taková ženká, za jakou ji mám, a pak s ní nechci ani na chvíli nic mít. Voni mě znají vod dřívěj, milospáne. Jednou sem se pevně rozhod a nic mě už nezviklá.“

Kdo se mohl takové rozhodnosti postavit? Jistě ne pan Pickwick. Nezištná oddanost obou prostých přátel mu v této chvíli probouzela v srdci větší hrdost a blaženější pocity, než jakými by mu byly naplnily hrud' desetitisíce projevů uznání od nejslavnějších velikanů pod sluncem.

Zatímco se v páně Pickwickově pokoji konala tato rozmluva, objevil se dole drobný starý pán v chmelově žlutohnědém obleku a za ním posluha, který mu nesl malou brašnu; a když si zajistil nocleh, zeptal se číšníka, bydlí-li v hostinci jistá paní Winklová. Na tuto otázku odpověděl číšník ovšem kladně.

„Je sama?“ zeptal se drobný starý pán.

„Myslím, že je, pane,“ odpověděl číšník, „kdybyste chtěl, můžu zavolat její služebnou, pane, jestli vám –“

„Ne, nechci,“ odmítl starý pán chvatně. „Dovedte mě do jejího pokoje a neohlašujte mě.“

„Jak prosím?“ řekl číšník.

„Jste hluchý?“ zeptal se malý starý pán.

„Ne, pane.“

„Tak prosím poslouchajte. Slyšíte mě, co říkám?“

„Ano, pane.“

„To je dobře. Dovedte mě do pokoje paní Winklové a neohlašujte mě.“

Když malý starý pán vyslovil své přání, vtiskl číšníkovi do dlaně pět šilinků a zahleděl se mu pevně do očí.

„Opravdu, pane,“ řekl číšník, „ani nevím, pane, jestli bych mohl –“

„Aha! Vidím, že to uděláte,“ pravil malý starý pán. „Udělejte to tedy raději hned. Uspoří nám to čas.“

V pánově chování bylo cosi tak chladně odhodlaného a vyrovnaného, že číšník strčil těch pět šilinků do kapsy a bez jediného dalšího slova ho odvedl nahoru.

„Tohle je tedy ten pokoj?“ řekl pán. „Můžete jít.“

Číšník odešel, i když hořel zvědavostí, kdo asi ten pán je a co chce; a malý starý pán čekal, dokud číšník nezajde z dohledu, a potom zaklepal.

„Volno,“ řekla Arabella.

„Hm, aspoň příjemný hlas,“ zašeptal si malý starý pán, „ale to ještě nic neznamená.“ S těmi slovy otevřel dveře a vešel.

Arabella seděla právě u šití, a když spatřila neznámou tvář, vstala sice poněkud zmateně, ale nikterak nepůvabně.

„Jen sedte, madam, prosím,“ pravil neznámý pán, vstoupil docela a zavřel za sebou dveře. „Paní Winklová, tuším?“

Arabella se uklonila hlavou.

„Paní Arabella Winklová, která se provdala za Nathaniela, syna starého Winkla z Birminghamu?“ ptal se neznámý a prohlížel si přitom Arabellu se zjevnou zvědavostí.

Arabella opět mírně přikývla a rozpačitě se rozhlédla, jako by nevěděla, nemá-li volat o pomoc.

„Vidím, že jsem vás překvapil, madam,“ pravil starý pán.

„Přiznávám se, že trochu ano,“ odpověděla Arabella a divila se víc a víc.

„Sednu si, pakliže dovolíte, madam,“ řekl neznámý pán.

Posadil se, vytáhl z kapsy pouzdro s brýlemi, zvolna a klidně z něho vyndal brýle a nasadil si je.

„Neznáte mne, madam?“ pravil a zahleděl se na Arabellu tak upřeně, až pocítila nepokoj.

„Neznám, pane,“ odpověděla plaše.

„Neznáte,“ řekl pán a hladil si levé koleno, „ani nevím, jak byste mě mohla znát. Ale mé jméno znáte, madam.“

„Že znám?“ opáčila Arabella a celá se chvěla, i když vlastně ani nevěděla proč. „Smím se zeptat, jaké to je jméno?“

„Hned, madam, hned,“ řekl cizí pán, který z ní ještě ani na chvíli nespustil oči. „Jste teprve kratičko vdaná, madam, že?“

„Ano,“ přisvědčila sotva slyšitelným hlasem, odložila šití a propadala stále většímu rozčilení, protože se jí stále úporněji vtírala myšlenka, která ji předtím napadla.

„A tuším, že jste svému manželu ani nepřipomněla, že by se patřilo, aby nejdříve promluvil s otcem, na kterém je závislý, že?“ pravil cizí pán.

Arabella si přitiskla kapesníček na oči.

„A ani jste se nepokusila zjistit třebas i nějak nepřímou, jak ten starý muž smýšlí o věci, která ho dozajista musí velmi zajímat?“ tázal se neznámý.

„Nemohu to popřít, pane,“ řekla Arabella.

„A neměla jste ani dost velké vlastní jmění, které by mohlo vašemu manželovi poskytnout trvalé zajištění náhradou za velké hmotné výhody, o nichž jste věděla, že by je získal, kdyby se

oženil podle přání otcova?“ tázal se dál starý pán. „Tomu říkájí mladí lidé nezištná láska, dokud nemají vlastní syny a dcery, a teprve pak to všechno vidí v ostřejším a docela jiném světle!“

Arabelle se řinuly slzy proudem, když na omluvu uváděla, že je mladá a nezkušená; že jediné láska ji přiměla, aby se odhodlala ke kroku, který učinila; že skoro již od nejtutlejšího dětství postrádala pomocnou ruku a oporu rodičů.

„Byla to chyba,“ pravil starý pán již mírnějším tónem, „velká chyba. Bylo to pošetilé, romantické, nepraktické.“

„Je to moje vina, to všechno je jenom moje vina, pane,“ odpovíděla ubohá Arabella plačky.

„Nesmysl,“ řekl starý pán, „nebyla to přece vaše vina, že se do vás zamiloval, co? Ale ano, vlastně byla,“ pravil starý pán a zadíval se na Arabellu jaksi potutelně. „Byla to vaše vina. Nemohl jinak.“

Tato dvorná lichotka nebo snad podivný způsob, jímž ji starý pán vyjádřil, nebo snad jeho změněné chování – o tolik laskavější než zpočátku – nebo snad to všechno trojí dohromady vynutilo Arabelle ze všeho pláče úsměv.

„Kde je váš manžel?“ zeptal se starý pán úsečně, když zadržel úsměv, který se právě dral do tváře i jemu.

„Čekám ho každou chvíli, pane,“ řekla Arabella. „Přemluvila jsem ho, aby si dnes ráno vyšel trochu na procházku. Je úžasně sklíčený a nešťastný, že nemá zprávu od otce.“

„Že je sklíčený?“ podivil se starý pán. „Dobře mu tak!“

„Bojím se, že ho to všechno trápí kvůli mně,“ řekla Arabella, „a věřte mi, pane, já to nesu tak těžce kvůli němu. Já jsem jediná příčina, jen já jsem ho přivedla do dnešních obtíží.“

„Kvůli němu si nedělejte těžkou hlavu, má milá,“ pravil starý pán. „Docela mu to patří. Jsem tomu rád, opravdu rád – pokud jde o něho.“

Sotva ta slova ze rtů starého pána splynula, bylo slyšet, jak po schodech stoupají kroky; zdálo se, že je starý pán i Arabella poznali zároveň. Drobný pán zbledl, mocným vypětím sil si nasadil klidné vzezření a vstal, když do pokoje vstoupil pan Winkle.

„Otče!“ zvolal pan Winkle a úžasem ucouvl.

„Ano, pane,“ odpověděl drobný starý pán. „Nuže, pane, máte mi co říct?“

Pan Winkle mlčel.

„Doufám, že se za sebe stydíte, pane?“ řekl starý pán.

Pan Winkle mlčel dále.

„Tak stydíte se za sebe, pane, nebo nestydíte?“ tázal se starý pán.

„Nestydím, pane,“ odpověděl pan Winkle a protáhl si Arabellinu ruku pod paží. „Nestydím se ani za sebe, ani za svou ženu.“

„Na mou čest!“ zvolal starý pán štiplavě.

„Je mi velmi líto, že jsem se dopustil činu, který oslabil vaši lásku ke mně, pane,“ řekl pan Winkle, „ale zároveň pravím, že nevidím důvod, proč bych se měl stydět, že mám tuto dámu za ženu, ani proč byste se měl stydět vy, že ji máte jako dceru.“

„Podej mi ruku, Nathanieli,“ pravil starý pán změněným hlasem. „Polib mě, dítě drahé. Koneckonců jsi velice roztomilá přivdaná dceruška.“

Po malé chvilce odešel pan Winkle, aby vyhledal pana Pickwicka; a když se s ním vrátil, oba pánové si potřásali rukama bez přestání pět minut.

„Pane Pickwicku, děkuju vám z celého srdce za všechnu laskavost, kterou jste prokazoval mému synu,“ pravil starý pan Winkle přímo a bez dlouhých okolků. „Jsem prudký člověk, a když jsme se posledně viděli, překvapením jsem se rozčílil. Posoudil jsem nyní věci na vlastní oči a jsem víc než spokojen. Mám se omluvit ještě obšírněji, pane Pickwicku?“

„Už ani slovem,“ odpověděl pan Pickwick. „Udělal jste tu jedinou věc, která ještě chyběla, aby mé štěstí bylo úplné.“

Potom nastalo nové potřásání rukou, které trvalo dalších pět minut; a provázelo je značné množství lichotných rčení, jež kromě toho, že byla lichotná, měla nádavkem ještě i tu velmi vzácnou přednost, že šla vskutku od srdce.

Sam doprovodil, jako hodný syn, otce do Belle Savage, a když se vrátil, setkal se na dvoře s řimbuchem, který přišel doručit písemný vzkaz od Emílie Wardlové.

„Povídám,“ řekl Josef, který byl nezvykle mnohomluvný, „ta Márinka, to je ale děvče jako lusk, co? Jsem z ní celý pryč, namouduši!“

Pan Weller na to neodpověděl slovy; zadíval se však na chvíli na řimbucha, jako by ho byla jeho opovážlivost úplně ohromi-

la, vzal ho pak za límec a odvedl ho na nejbližší roh a tam ho propustil s neškodným, ale obřadným kopnutím. Potom zamířil domů a při chůzi si hvízdal.

KAPITOLA PADESÁTÁ SEDMÁ,

*v níž se Pickwickův klub nadobro rozchází
a všechno končí k obecné spokojenosti*

Celý týden po šťastném příchodu pana Winkla z Birminghamu meškali pan Pickwick a Sam Weller od rána do večera mimo dům a vracívali se teprve v čas pozdního oběda; a mívali přitom velmi tajemné a důležité vzezření, jejich přirozenosti jinak docela cizí. Bylo zřejmé, že se dějí velmi vážné a dalekosáhlé věci; o jejich pravé podstatě se však šířily pouze rozličné dohady. Někteří (mezi nimi i pan Tupman) se klonili k domněnce, že pan Pickwick zamýšlí vstoupit ve svazek manželský; ale dámy tuto myšlenku velmi horlivě odmítaly. Jiní si to zase vysvětlovali dohadem, že pan Pickwick hodlá podniknout nějakou delší cestu a tou dobou se právě zaměstnává zařizováním předběžných příprav; to však opět velmi rozhodně popřel sám pan Weller mladší, který zcela jednoznačně prohlásil, když ho Mária podrobila křížovému výslechu, že žádné další cesty se konat nebudou. A když si celá společnost ustavičným bezvýsledným dohadováním, které trvalo šest dlouhých dní, málem utýrala mozek, konečně se jednomyslně usnesla vyzvat přímo pana Pickwicka, aby ze svého konání složil počet a zcela jasně vysvětlil, proč se takto straní společnosti svých přátel a ctitelů.

K tomu konci sezval pan Wardle společnost v plném počtu na oběd do hotelu Adelphi, a když karafy s vínem oběhly dvakrát kolem stolu, přikročil k věci.

„Všichni hoříme nedočkavostí, abychom zvěděli,“ řekl starý pán, „co jsme udělali, že jsme vás urazili a přiměli vás tak, abyste se nás stranil a liboval si v těch samotářských procházkách.“

„Opravdu?“ podivil se pan Pickwick. „Je vskutku velmi zajímavé, že jsem vám právě dnes chtěl o vlastní újmě podat plné vysvětlení; a jestliže mi nalejete ještě sklenici vína, uspokojím vaši zvědavost.“

Nezvykle hbitě proběhly karafy z ruky do ruky a pan Pickwick, když se rozhlédl po tvářích všech přátel, potom s veselým úsměvem pokračoval:

„Všechny změny, které se v našem kruhu udály,“ pravil pan Pickwick, „myslím tím sňatek, k němuž již došlo, i sňatek, k němuž ještě dojde, spolu se změnami, které z nich vyplývají, mě nezbytně donutily k tomu, abych bez odkladu a se vši střízlivostí rozvážil, jak si zařídím život v budoucnosti. Rozhodl jsem se, že se usadím v některé pěkné, klidné končině v blízkosti Londýna; zalíbil se mi dům, který přesně vyhovuje mému vkusu; najal jsem ho a zařídil. Je úplně připraven, abych se do něho mohl nastěhovat, a hodlám se tam také uchýlit v naději, že v tom tichém ústraní strávím ještě mnohý klidný rok, oblažovaný za mého života kruhem mých přátel a po smrti jejich láskyplnou vzpomínkou, kterou mi zachovají.“

Tu se pan Pickwick odmlčel a kolem dokola stolu proběhl tlumený šum.

„Dům, který jsem najal,“ pravil pan Pickwick, „je v Dulwichi. Má velkou zahradu a je v jednom z nejpůvabnějších koutků v londýnském okolí. Věnoval jsem všechnu péči, aby jeho úprava skýtala veškeré nutné pohodlí; možná, aby kromě toho byl i navenek trochu vzhledný; ale to konečně posoudíte sami. Sam tam půjde se mnou. Na Perkerovu domluvu jsem přijal hospodyně – velice starou ženu – a podle její rady i další služebnictvo, jehož bude zapotřebí. Hodlám to malé zátiší zasvětit tím, že by se tam vykonal obřad, o který mám velký zájem. Prál bych si, nenamítá-li proti tomu nic přítel Wardle, aby se svatba jeho dcery slavila v mém novém domě v den, kdy se tam usidlím. Štěstí mladých lidí,“ pravil pan Pickwick s jistým dojetím, „bylo odjakživa hlavním potěšením mého života. Zahřeje to mé srdce, jestliže budu pod vlastní střechou svědkem štěstí těch přátel, kteří jsou mi nejdražší.“

Pan Pickwick se znovu odmlčel; bylo slyšet, jak Emílie a Arabella vzlykají.

„Podal jsem klubu jak ústní, tak písemnou zprávu,“ pokračoval pan Pickwick, „a seznámil jsem jeho členstvo se svými záměry. Za naší dlouhé nepřítomnosti klub značně utrpěl vnitřními neshodami; a to, že z hlavičky klubu ubude mé jméno, spolu se jmenovanými i jinými okolnostmi způsobilo, že se klub rozešel. Pickwickův klub již neexistuje.“

Nikdy nebudu litovat,“ pokračoval pan Pickwick tichým hlasem, „nikdy nebudu litovat, že jsem věnoval větší část dvou let tomu, že jsem se stýkal s lidmi rozličně utvářeného i odstíněného založení, i když snad mé vyhledávání nových dojmů připadalo leckomu malicherné. Skoro celý dosavadní život jsem věnoval jen obchodu a vydělávání peněz a mnohé výjevy z té doby, které jsem si předtím vůbec neuvědomoval, mi vytanuly jasně na mysl – doufám, že to přispělo k rozšíření mého duševního obzoru i zbystřilo mé chápání. Jestliže jsem v životě vykonal jen málo dobra, pevně doufám, že jsem napáchal ještě méně zla a že žádná z mých dobrodružných příhod mi nebude na sklonku života ničím jiným než pramenem zábavných a příjemných vzpomínek. Bůh žehnej vám všem!“

Když domluvil, naplnil si pan Pickwick rozechvělou rukou číši a vypil ji do dna; a oči mu zvlhly, když všichni jeho přátelé najednou vstali a ze srdce mu připíjeli na zdraví.

Ke sňatku pana Snodgrasse bylo zapotřebí učinit pouze velmi málo příprav. Protože už dlouho neměl otce ani matku a až do zletilosti byl páně Pickwickovým poručenkem, znal tento pán velmi dobře jeho majetkové poměry i životní vyhlídky. Zpráva, kterou o obojím podal, Wardla zcela uspokojila – což by byla dokázala snad kterákoli jiná zpráva, neboť dobrácký starý pán překypoval veselím a laskavostí – a když se Emílii dostalo slušného věna, bylo dohodnuto, že se svatba bude konat čtvrtý den poté; a tato krátká lhůta uvrhla tři švadleny a jednoho krejčího na samý pokraj šílenství.

Starý Wardle si najal ke kočáru poštovské koně a nazítří ráno odjel, aby přivezl do Londýna svou matku. Když staré paní tuto zprávu s příznačnou prudkostí oznámil, na místě omdlela; ale když ji vzápětí opět vzkřísil, ihned nařídila, aby bez meškání zabalili brokátovou róbu, a dala se do vyprávění rozličných okolností podobného rázu, které se pojily k svatbě nejstarší dcery nebožky lady Tollinglowerové, což trvalo tři hodiny, aniž byla nakonec s vyprávěním hotova víc než z poloviny.

O všech velkých přípravách, které se dějí v Londýně, bylo nutno zpravit také paní Trundlovou; protože byla v choulostivém zdravotním stavu a byly obavy, aby ji ta novina přespříliš nevzrušila, oznámili jí to prostřednictvím pana Trundla; novina ji však neporazila, neboť hned psala do Muggletonu a objednala si nový

klobouk a černé hedvábné šaty, a nadto ještě se vši rozhodností prohlásila, že se svatby zúčastní. Tu pan Trundle zavolal lékaře a ten řekl, že by paní Trundlová měla sama nejlépe vědět, jak se cítí, a na to paní Trundlová odpověděla, že si na to víc než troufá a už se stejně rozhodla jet; a lékař, který byl moudrý a rozvážný a věděl dobře, co prospívá jemu stejně jako jiným lidem, potom řekl, že by si paní Trundlová uškodila možná víc, kdyby zůstala doma, než kdyby jela, protože by se tuze trápila, a tak snad bude lépe, když pojede. A také jela; lékař jí velmi starostlivě poslal na cestu půl tuctu lahviček s léky.

Nádavkem k této bláznivé motanici dostal Wardle ještě úkol odevzdat dvě psaníčka dvěma mladičkým dámám, které měly jít za družičky; obě mladičké dámy, když psaníčka dostaly, div nepropadly zoufalství, že pro tu důležitou událost nemají „co na sebe“ – okolnost to, jež oběma ctihodným papínkům obou mladičkových dam zřejmě vnukala spíše pocit uspokojení než čeho jiného. Ale staré šaty se přešily a nově přizdobily, opatřily se nové kloboučky a mladičké dámy vypadaly tak pěkně, jak jen od nich bylo možno očekávat. A protože potom při svatbě plakaly na pravém místě a chvěly se v pravý čas, zhostily se své úlohy k obdivu všech diváků znamenitě.

Jak se do Londýna dostali dva chudí příbuzní – zda šli celou cestu pěšky, nebo se svezli za dostavníkem, nebo vzal-li je pod plachtu některý forman, nebo nesl-li střídavě jeden druhého na zádech – neví se jistě: ale byli v Londýně, a dříve než Wardle; a první z nejprvnějších, kdo ve svatební den ráno klepal na dveře páně Pickwickova domu, byli tito dva chudí příbuzní, samý úsměv a košilový límec.

Dostalo se jim však srdečného přijetí, protože pan Pickwick se na chudobu ani na bohatství nijak neohlížel; nové služebnictvo bylo jedna čilost a ochota; Sam byl v nedostižně dobré náladě a samým rozčilením jen hořel; Mária zase zářila krásou a koketními mašličkami.

Ženich, který bydlil v domě již dva tři dny, vyjel v plné slávě v doprovodu pana Pickwicka, Bena Allena, Boba Sawyera a pana Tupmana do dulwichského kostela, aby se tam setkal s nevěstou; ve skvělé a zbrusu nové livreji, vymyšlené a zhotovené zvlášť pro tuto slavnou chvíli, seděl venku na kočáře Sam Weller, a v knoflíkové dírci měl bílou svatební stužku, kterou mu daro-

vala jeho milá. Uvítali se s Wardlovými a s Winklovými, s nevěstou a družičkami a s Trundlovými; a když obřad skončil, kočáry odhrčely zase zpátky k snídani v páně Pickwickově domě, kde je už očekával malý pan Perker.

Tu se pak rozplynuly všechny lehké mráčky vážnější části toho slavnostního dne; všechny tváře se rozzářily radostí; nebylo slyšet nic než slova blahopřání a chvály. Všechno bylo tak krásné! Pažit před domem, zahrada za ním, malinký skleniček, jídelna, společenský pokoj, všechny ložnice, kuřácký pokoj a nade všechno pracovna se svými obrazy a lenoškami, všelijakými skříňkami a roztodivnými stolečky, s nesčetnými knihami a s velkým veselým oknem s vyhlídkou na přívětivý trávník a na pěknou krajinu, posetou tu a tam tečičkami domků, téměř schovaných v zeleni stromů; a pak ty záclony a koberce a křesla i kanapíčka! Všechno je tak krásné, taková poctivá práce, tak úhledné a tak vybraně vkusné, říkal kdekdo, vskutku není možno rozhodnout, čemu se obdivovat nejvíc.

A uprostřed toho všeho stál pan Pickwick s tváří rozzářenou úsměvem, jemuž nemohlo odolat srdce nižádného muže, ženy ani dítěte, sám nejšťastnější ze všech; a znovu a znovu si potírásal rukou s týmiž lidmi dokolečka dokola, a když se jeho ruce nezaměstnávaly právě tím, radostně si je mnuł; a při každém novém projevu uznání nebo zvědavosti se obracel na všechny strany a svou radostnou a blaženou pohodou rozjařoval kdekoho nadšením.

Hlásí se, že snídaně čeká. Pan Pickwick odvádí starou paní (kteřá se velmi rozpovídala na námět lady Tollimglowerové) do čela dlouhé tabule. Wardle usedá na protějším konci; přátelé se roz-sazují po obou stranách; Sam zaujímá místo za pánovou židlí; smích i hovor ustávají; pan Pickwick odřikává krátkou modlitbu před jídlem, na chvíli zmlká a rozhlíží se. A samou radostí, kterou oplývá, mu přitom kanou po lících slzy.

Opusťme našeho starého přítele v jedné z oněch chvílí nezkaleného štěstí, jež – hledáme-li je – vždy tu a tam najdeme, aby nám zjasnily dočasný pobyt naездеjším světě. Jsou na zemi věru temné stíny, ale její jasné stránky se proto odrážejí tím víc. Někteří lidé mají, jako netopýři a sovy, oči způsobilejší pro tmu než pro světlo. Nám, kdo podobné zrakové schopnosti nemáme, je milejší popatřit na smyšlené druhy tolika osamělých

hodin posledním pohledem na rozloučenou ve chvíli, kdy je pomíjívá sluneční záře zalévá plným jasem.

Je osudem většiny lidí, kteří se stýkají se světem, i když dosáhnou teprve květu života, že získají mnoho opravdových přátel a přirozeným během věcí je zase ztrácejí. Je osudem všech spisovatelů i kronikářů, aby vytvářeli pomyslné postavy přátel a s během díla je zase ztráceli. A není to ani celý rozsah jejich neblahého údělu – neboť se na nich žádá, aby vylíčili i další osudy těchto postav.

Ve shodě s tímto zvykem – bezesporu zlozvykem – připojujeme ještě několik životopisných údajů o členech společnosti, která se sešla u pana Pickwicka.

Manželé Winklovi, jež vzal starý pán plně na milost, se krátce potom usídlili v nově postaveném domě, vzdáleném ani ne půl míle od domu pana Pickwicka. Pan Winkle, kterého otec zaměstnal v City jako londýnského zástupce nebo dopisovatele svého podniku, zaměnil dosavadní úbor za obvyklý oblek Angličanů a od té doby budil celým vnějším vzezřením dojem civilizovaného křesťana.

Manželé Snodgrassovi se usadili v Dingley Dellu, kde si koupili menší statek a hospodařili na něm spíše pro ukrácení chvíle než pro výnos. Protože pan Snodgrass občas propadá roztržitosťi a zádumčivosti, platí až do dnešního dne u přátel i známých za velkého básníka, ačkoli jsme neobjevili, že by byl kdy vůbec něco napsal, co by ten názor potvrzovalo. Je mnoho proslulých veličin v literatuře, filozofii i jiných oborech, které se těší značnému věhlasu podobným právem.

Pan Tupman, když se jeho přátelé oženili a pan Pickwick usadil, se ubytoval v Richmondu a tam od té doby také stále bydlí. V letních měsících se tam vytrvale prochází po promenádě „Na Terasé“ se vzezřením tak mladistvým a jarým, že mu získalo obdiv četných obstarožních dam svobodného stavu, které bydlí v sousedství. Již nikdy však nepožádal žádnou ženu o ruku.

Pan Bob Sawyer, jehož jméno nejdříve prošlo konkurzní rubrikou Úředního listu, odjel v doprovodu pana Benjamína Allena do Bengálska, kde oba pánové vstoupili jako lékaři do služeb Východoindické společnosti. Každý z nich měl čtrnáctkrát

žlutou zimnici a pak se rozhodli, že budou v pití zdrženlivější; od té doby se jim vede docela dobře.

Paní Bardellová brala dále s velkým ziskem na byt družné svobodné pány, ale již nikdy nežalovala pro nedodržení manželského slibu. Její právní zástupci, pánové Dodson a Fogg, provozují praxi také dále a mají z ní velký příjem a všeobecně se považují ve svém oboru za nejmazanější z mazaných.

Sam Weller dodržel slovo a celé dva roky zůstal svobodný. Když po té době stará hospodyně odešla na věčnost, povýšil pan Pickwick k té hodnosti Márinku s podmínkou, že si okamžitě vezme pana Wellera, což také beze slůvka reptání učinila. Z toho, že u branky zadní zahrady bylo opětovně vídat dva kloučky jako boučky, lze důvodně uzavírat, že Sam má rodinu.

Pan Weller starší jezdil s dostavníkem rok, ale pak ho stihla dna a donutila ho, aby se odebral na odpočinek. Obsah jeho kapsesní pokladnice však uložil pan Pickwick tak výhodně, že měl při odchodu na odpočinek docela slušnou hotovost, z níž až dodnes žije ve znamenitém hostinci poblíž Shooter's Hillu, kde požívá značné vážnosti jako děd vševěd; velmi se pyšní důvěrnou známostí s panem Pickwickem a setrvává v nezdolně sverpém odporu k vdovám.

Pan Pickwick sám žil stále v novém domově a volné chvíle si krátil pořádáním pamětí, jež později věnoval zapisovateli kdysi proslulého klubu, nebo nasloucháním Samu Wellerovi, jenž mu hlasitě předčítal a doprovázel četbu poznámkami, které ho právě napadly a které pana Pickwicka vždy velmi bavily. Zpočátku ho dost obtěžovaly četné prosby, jež k němu vznášeli pan Snodgrass, pan Winkle a pan Trundle, aby šel jejich ratolestem za kmotra; nyní si na to však již zvykl a zastává tento čestný úřad, jako by se to rozumělo samo sebou. Nikdy neměl důvod litovat své velkomyslnosti k panu Jinglovi, neboť jak Jingle, tak i Job Trotter se časem stali řádnými členy lidské společnosti, ačkoliv se vždy vytrvale bránili vrátit na místa, kde kdysi s takovou oblibou pobývali a kde číhalo tolik pokušení.

Pan Pickwick nyní sice trochu churaví, ale zachovává si všechnu dřívější mladistvost ducha a je ho dosud možno často spatřit, jak si prohlíží obrazy v Dulwichské galerii nebo jak za krásného dne užívá procházky po půvabném okolí. Znají ho všichni chudí lidé kolem a nikdy neopominou velmi uctivě smeknout, když ho

potkají. Děti ho zbožňují a po pravdě ho miluje celé sousedství. Každý rok odjíždí na velkou rodinnou veselici k Wardlovým; při tom, stejně jako při všech ostatních příležitostech, ho vždycky provází věrný Sam, jehož s pánem váže pevné a vzájemné pouto přichylnosti, které nepřerve nic než smrt.

KONEC

VYSVĚTLIVKY

- 26 *Pentonville* – hustě osídlená čtvrť na severu Londýna (se známou pentonvillskou věznicí)
- 30 *Whitehall* – ulice směřující od Trafalgarského náměstí k budovám parlamentu, pojmenovaná podle stejnojmenného paláce. Před touto budovou byl za buržoazní revoluce r. 1649 popraven Karel I., jak dodnes připomíná jeho jezdecká socha, obrácená čelem k místu, kde stálo popraviště. Pan Jingle tak po zvolání „pozor na hlavu!“ pohotově sdružuje představu ohrožené hlavy s Whitehallem a osudem Karla I.
- 36 *Bakchus* – v římské mytologii (v řecké Bakchos nebo častěji Dionýsos) bůh plodnosti a vína, býval zpodobován jako sličný mladík s révovým ověčením. Jako baculatý tlustoch se objevoval v pojetí satirickém a parodickém.
- 39 *Alexander Selkirk* (1676–1721) – skotský námořník. Po neshodách se svým kapitánem byl vysazen na jeden z neobydlených ostrovů Juana Fernándeze v Tichém oceánu, kde pak jako „vládce všeho, co lze zrakem obsáhnout“, prožil čtyři roky a čtyři měsíce, než jej v lednu 1709 vzal na palubu své lodi kapitán Woodes Rogers, který také o Selkirkově zachránění zanechal písemnou zprávu. Selkirkův osud se stal předmětem veřejného zájmu a Danielu Defoeovi posloužil za inspirační zdroj pro *Robinsona Crusoea*.
- 47 *když přelézali plot prvního pole* – Živé ploty, oddělující jednotlivá pole a louky, byly opatřeny dřevěnými žebříčky, vysokými schůdky nebo stupni z naskládaných kamenů. Díky těmto „přelízkám“ dostávali se lidé z pozemku na pozemek, zatímco pasoucí se dobytčata byla nucena setrvávat ve vykázaném prostoru.
- 53 *černooká Zuzana* – narážka na stejnojmennou báseň (*Black-Eyed Susan*) Johna Gaye, v níž se mladý námořník před odplutím loučí se svou milou s vírou v opětovné shledání, neboť láska od něho odvrátí koule z nepřátelských kanónů. Příklad ukazuje, z jakých nejrůznějších pramenů čerpal pan Jingle inspiraci pro své telegraficky sdělované historky „ze života“. Do jisté míry tím předjímal podobně zábavného Dicka Swivellera z Dickensova *Starožitníkova*

krámu. Autor Černooké Zuzany John Gay (1685–1732) je též autorem světoznámé *Žebrácké opery*.

- 54 *pantomima* – míněna je anglická pantomima, výpravná hra většinou na námět některé známé pohádky, s humornými zpěvními vložkami a s klaunskými výstupy, ve kterých nechybí „fackovací“ komika. Tyto pantomimy se tradičně hrají pro děti o Vánocích. *pašijová hra* – hra s velikonoční tematikou (o Kristově ukřižování a zmrtvýchvstání). Kořeny pašijových her sahají do středověku. Podobně jako vánoční pantomimy představují i pašijové hry dramatický žánr vyhraněně „sezónního“ druhu.
- 88 *papežka Johana* – kdysi oblíbená hra pro několik osob, v níž nejdůležitější kartu, „papežku Johanu“, představovala kárová devítka.
- 88 *honéry* – při whistu čtyři nejvyšší trumfové karty (eso, král, královna a kluk)
double, single a rubber – termíny užívané při whistu; slovy „double“ a „single“ se označuje stav podle poměru „štychů“ dosažených na obou stranách; výraz „rubber“ při některých karetních hrách označuje sérii obvykle tří her (hraje se na dvě vítězné) nebo rozhodující partii při nerozhodném stavu.
- 89 „*mariáš*“ (angl. matrimony) – ve hře *papežka Johana* dvojice „král“ a „královna“
- 101 *kozlonohý Pan* – podle řeckého bájesloví měl tento venkovský bůh stád, spojený s představou idylické Arkádie, polozvířecí zjev – narodil se s kozlíma nohama, rohy a bradou.
- 102 *nesl obě pušky jako nový Robinson Crusoe* – Se dvěma puškami na ramenou, s dvěma pistolemi za pasem a s obnaženým mečem po boku se Defoeův Robinson vydal na průzkum po zjištění, že u jeho ostrova přistávají tlupy divochů. Takto vyzbrojeného jej také zobrazuje proslulá rytina pořízená k prvnímu vydání prvního dílu *Robinsona Crusoea* z r. 1719.
- 109 *Muggletonští měli odpalovat první* – Podle mínění odborníků obsahuje následující popis mnoho chyb a nepřesností. Překvapuje prý (dokládá jeden z vydavatelů Pickwickovců), že Dickens, jinak tak bystrý pozorovatel, nedokázal vylíčit kriketový zápas věrohodněji.

- 113 *Kdybych nebyl Diogenes...* – převrácený a do nesprávných úst zasazený výrok po setkání Alexandra Velikého (jako makedonský král vládl 336–323 př. n. l.) s kynickým filozofem Diogenem, bydlícím v pověstném sudu. Když se ho Alexandr zeptal, zda by si něco přál, požádal jej Diogenes, aby mu ustoupil ze slunce. Na to prý (podle Plutarcha, *Životopisy slavných Řeků a Římanů*) Alexandr poznamenal: „Kdybych nebyl Alexandrem, byl bych Diogenem.“
- 123 *Fielding Henry* (1707–1754) – dramatik a romanopisec, autor *Toma Jonese*. Spolu s dalšími anglickými romanopisci 18. století a s autorem Dona Quijota Cervantesem patřil již od mládí k Dickensovým oblíbeným spisovatelům.
- 140 *milý pan Warren* – Známým výrobcem leštidel na obuv byl Robert Warren. Malý Charles Dickens musel nějaký čas pracovat v konkurenční dílně na výrobu leštidel, kterou od jiného pana Warrena, Jonathana, odkoupil vzdálený příbuzný Dickensových.
- 140 *soud v Old Bailey* – ústřední kriminální soud
- 141 *Hospoda Belle Savage* – tj. U Krásné divošky, dostala nejspíše jméno podle indiánské „princezny“ Pocahontas, která prý ve Virginii zachránila skupinu anglických kolonistů před umučením a jako manželka jednoho z nich pak přicestovala do Anglie, kde také roku 1617 zemřela.
Markýz Granby v Dorkingu – John Manners, markýz z Granby (1721–1770), se jako voják vyznamenal v bitvě u Mindenu i v dalších bitvách sedmileté války a do Anglie se r. 1763 vrátil jako válečný hrdina. Jak vidět, hostince si za jména – a také do znaků na vývěsní štíty – s oblibou volily osobnosti, které se těšily populárnímu zájmu.
- 142 *povolení horempádem přinést jdu...* – Jako zdroj inspirace pro dvojverší posloužil panu Jinglovi výjev z Fieldingovy burleskní komedie *Paleček Veliký* (Tom Thumb, II, 5).
- 144 *amicus curiae* – (lat.) přítel kurie, tj. přívrženec nějakého spolku či strany, ale ne jejich plnoprávný zástupce *ad captandum* – (lat.) k získání, k navnadění
- 144 *Jiřího Barnwella sem netahejte* – Jméno Barnwell z „vyhlášeného“ soudního procesu připomene Samu Wellerovi titulní postavu ze hry George Lilla (1693–1739) *Londýnský kupec aneb Příběh Jiří-*

ho Barnwella (The London Merchant; or, The History of George Barnwell) o mladém učni, který je v Londýně sveden na scesti zíštnou nevěstkou (podle Samova bystrého postřehu „tou mladou ženckou“, která „zasluhovala provaz vo moc víc než von“) a své zločiny pak musí odpykat na šibenici. Pro svůj morální patos, který v závěru umocňovalo hrdinovo sebekající obrácení, těšila se Lillova hra oblibě zejména různých ochotnických spolků ještě v Dickensově době.

- 145 *wellingtonky* – vysoké boty vpředu nad kolena, vzadu vykrojené; jméno dostaly podle vévody z Wellingtonu (1769–1852), generála a vítěze nad Napoleonem v bitvě u Waterloo.
- 146 *Gray's Inn* – jedna z londýnských právnických kolejí
- 149 *když Julius Caesar vtrhl do Británie* – poprvé v r. 55 př. n. l., podruhé o rok později. K dlouhodobější římské okupaci jižní Británie došlo však až o století později, za císaře Claudia.
- 155 *v neobyčejně malebném slohu alžbětinské doby* – Doba, kdy vládla královna Alžběta I. (1558–1603), se přibližně kryje s obdobím anglické vrcholné renesance. V architektuře se toto období neprojevovalo jednotným klasickým stylem, ale spíš míšením a splýváním znaků klasických s prvky pozdní domácí gotiky, jakož i s prvky odvozenými ze vzorů italských a flámských. Výsledkem býval sloh tíhnoucí k „neobyčejně malebnosti“, zejména tam, kde se vedle bohaté prostorové členitosti využívalo hrázděného zdíva, tj. zdíva vyztuženého dřevěnými konstrukcemi.
- 158 *korteš* – volební náhončí, placený agitátor
- 165 *důstojnický patent* – Důstojnické povolání patřilo k těm, jimž se mladý gentleman mohl věnovat, aniž tím utrpěla jeho společenská prestiž. Jmenovací dekret bylo možno zakoupit.
- 185 *écarté* – karetní hra pro dvě nebo více osob
- 216 *Minerva* – římská bohyně totožná s řeckou Athénou, uctívaná jako bohyně moudrosti.
- 223 *Královská akademie* – byla založena v Londýně r. 1768 pod patronací Jiřího III. pro podporování výtvarných umění.

- 241 *Kašpárek* – v originále je to ovšem populární hrdina anglických loutkových divadel Punch.
- 285 *Temple* – konglomerát historických budov, které jsou uspořádány do obřího čtverce, nacházející se na jih od Fleet Street směrem k nedaleké Temži. Stojí zde právnické koleje Middle Temple a Inner Temple; na severní straně Fleet Street s nimi sousedí budovy Královského soudu a za těmi se prostírají areály kolejí Lincoln's Inn a Gray's Inn, které s oběma Temply tvoří tzv. Inns of Court. Na tomto území a v oblastech k němu přilehlých se z velké části odehrávají výjevy související s procesem pana Pickwicka proti paní Bardellové.
- 305 *Maršálské vězení* (Marshalsea) – bylo zrušeno r. 1842. *newgateská trestnice* – stála nedaleko kriminálního soudu v Old Bailey až do r. 1902, kdy byla zbourána.
- 317 *metodisté* – příslušníci některé z protestantských sekt, které se vyvinuly z náboženského hnutí šířeného v první polovině 18. století Johnem Wesleyem a jinými kazateli. Hnutí kladlo důraz na náhlé osvícení, nábožné zanícení a upřímné pokání, jímž lze dosíci odpuštění spáchaných hříchů.
- 352 *Velká charta svobod z roku 1215* – listina kodifikující výsady, které si na králi Janu Bezzemkovi vymohla šlechta a měšťané. Omezovala královskou moc v jejich prospěch a byla pak znovu a znovu potvrzována dalšími panovníky.
- 353 *Angličanův dům je jeho hrad* – Zásada vyjádřená tímto úslovím, podle níž svobodný anglický občan je ve svém domě nedotknutelný, dostala zákonný podklad již ve výše zmíněné *Velké chartě svobod*. Proto se pobouřený pan Pickwick a jeho přátelé chtějí postavit na odpor autoritě, která tuto zásadu porušuje.
- 359 *jak povídal král Richard Třetí...* – Toto úsloví Sama Wellera vychází z „historie“ jeho krajanům dobře známé. Podle starých tudorovských kronik se Richard, vévoda z Gloucesteru, zmocnil trůnu tak, že si z cesty odstranil nepohodlné osoby – mimo jiné dva malé synovce, které dal uvěznit v londýnském hradě Toweru, kde byli patrně zavražděni. Starší z nich, třináctiletý Edward V., byl králem od dubna do června 1483. Jeho strýc Gloucester vládl pak jako Richard III. v letech 1483–1485. Moderní historie

- „poopravuje“ Richardův portrét zjištěním, že žádný z krutých zločinů, jež jsou mu připisovány, nelze historicky doložit.
- 364 *pomyslel na Julia Caesara a atentát na premiéra Percevala* – Caesar byl zavražděn spikleneckými republikány r. 44 př. n. l. před zasedáním senátu v sále Pompeiova divadla. Spencer Perceval, to-ryovský politik a v letech 1809–1812 předseda vlády, byl zavražděn v kuloáru Dolní sněmovny r. 1812.
- 366 *zasedání kvartálního soudu* – tj. soudu, který v jednotlivých hrabstvích a městských obvodech koná přelíčení jednou za čtvrt roku. Pravomoc těchto soudů je omezená – týká se menších přestupků a provinilci se mohou vyhnout vazbě před zasedáním soudu tím, že složí úředně stanovenou záruku.
- 369 *Saugur Point* – patrně Sagar neboli Saugor v Přední Indii; město, kde v dobách, kdy Indie byla britskou kolonií, byla silná anglická posádka.
- 437 *Lant Street* – Tato postranní ulice v Southwarku na jižním břehu Temže byla pro Dickense spojena se vzpomínkami na neradostné období dětství, neboť tam nějaký čas bydlel v době, kdy si musel vydělávat v dílně na výrobu leštidel na obuv. Rodina, která mu pronajala pokoj (starý chromý pán, stará tichá paní a dobrácký, rovněž chromý syn), se však k němu chovala laskavě a posloužila mu pak za vzor pro rodinu Garlandových v *Starožitnickově krámu* (1840–1841).
- 438 *Gower Street* – V této ulici si v září 1823 Dickensova matka pronajala dům pro soukromou školu. Podnik neměl dlouhého trvání. Charlesův otec byl zatčen pro dluhy, paní Dickensová se po nějakém čase s mladšími dětmi přestěhovala k manželovi do Maršálského vězení.
- Tavistock Square* – výstavné náměstí nepříliš vzdálené od Gower Street. Později, již jako slavný spisovatel, pronajal si tam Dickens velký dům, v němž pak psal *Ponurý dům* (1852–1853). Všude tam, kde líčil londýnské zážitky svých románových postav, vycházel Dickens nejen ze zasvěcené znalosti popisovaného prostředí, ale často též, jak dokládají uvedené příklady, z intimních autobiografických zkušeností.
- divadlo Adelphi* – bylo pojmenováno podle okrsku mezi Stran-
dem a Temží, který zas dostal jméno podle svých stavitelů, bra-

- tří Adamů (řec. Adelphoi = bratři). Okrsek byl postaven v letech 1768–1770, a až do zásahů, které si vynutil postup civilizace, patřil k architekturním chloubám Londýna.
- 441 *sub poena* – (lat.) pod trestem. Právnícký termín upozorňující, že v případě nedostavení se bude obeslaný soudně stíhán.
- 442 *den svatýho Valentýna* – 14. únor, svátek zamilovaných. Zvyk mladých lidí posílat si k onomu dni milostná psaníčka (tzv. valentýnky) se v Anglii datuje od 19. století. Jak tento obyčej souvisí se svátkem sv. Valentýna, mučedníka římskokatolické církve, lze sotva jednoznačně vyložit.
- 445 *kancléřský soud* – v Dickensově době (do r. 1873) vedle Sněmovny lordů nejvyšší soud v Anglii
- 448 *palmární honorář* – poplatek advokátovi
- 454 *insolvenční soud* – pro případy dlužníků neschopných dostát svým závazkům
- 459 *Bartoloměj* – tj. nemocnice sv. Bartoloměje (nedaleko katedrály sv. Pavla), nejstarší londýnská nemocnice, s tradicí středověkého špitálu (zal. 1123)
- 461 *brynelová perka* – tj. z brynelu (z franc.), vlněné atlasové tkaniny, užívané kdysi na svršky obuvi.
- 465 „*Biskajský záliv*“ (The Bay of Biscay) – kdysi oblíbená píseň o ztroskotání lodi, jejíž posádka je pak z rozbouřeného zálivu odvezena plachetnicí, která se tam z prozřetelnosti nebes objeví. Píseň složil J. Davy na slova Andrewa Cherryho.
„*Byla jednou jedna žába*“ – Originální verze této písničky (A Frog He Would a-Wooing Go) byla již r. 1611 otištěna ve sbírce dětských říkadel, kterou pod názvem *Melismata* pořídil Thomas Ravenscroft.
- 470 *podoba známé věže kostela na londýnském Langham Place* – Je to kostel Dušiček (All Souls' Church), postavený v letech 1822–1824 podle návrhu architekta Johna Nashe, s jednoduchou štíhlou věží, která měla v působivém kontrastu dotvářet architekturu původní Regent Street, staršího díla téhož stavitele.

- 480 *Dibdin* Charles (1745–1814) – herec, dramatik a oblíbený kabaretní komik. V době, kdy anglické loďstvo svádělo úspěšné bitvy za napoleonských válek, získal si velkou popularitu humornými písničkami o námořnících i jiných statečných a švarných „chlapcích“ od vody, patřila k nim i píseň o veselém mladém převozníkovi (*The Jolly Young Waterman*).
- 485 *Guildhall* (Cechovní síň) – historická budova londýnské radnice ve staré City. Primátor tam také předsedal při soudních přelíčcích, týkajících se civilních přestupků.
- 516 *bouquet du roi* – (franc.) královská vůně (doslova: kytice)
magister ceremoniarum – (lat.) mistr ceremonií, vrchní obřadník
- 519 *rapé* – druh nahrubo strouhaného šňupavého tabáku
- 525 *Royal Crescent* (Královský půloblouk) – ulice ve tvaru půlelipsy, na jedné straně otevřená k prostornému parku, na druhé straně zastavěná třiceti domy se sloupovým řádem a spojitou římsou v paladiánském slohu. Tato mistrovská ukázka bathské architektury 18. století je dílem stavitele Johna Wooda mladšího.
- 525 *Tompion* Thomas (1639–1713) – slavný anglický hodinář. Velké hodiny pro Vřidelní síň v Bathu, který navštívil v době stáří, pořídil r. 1709.
arbiter elegantiarum – (lat.) posuzovatel pravé elegance; člověk, který udává správný tón zejména v odívání.
Beau Nash – Richard Nash (1674–1762), který jako „mistr ceremoniář“ platil v Bathu dlouhá léta za nekorunovaného krále vybrané lázeňské společnosti. Přezdívku Beau (elegán), pod níž byl všeobecně znám, si vysloužil mimořádnou péčí o zevnějšek a vytříbenými společenskými způsoby.
- 527 *Plinius* zvaný Maior neboli Starší (23–79) – vysoký římský úředník, který se jako amatér zabýval mnoha vědními obory. Jeho *Přírodověda* (*Naturalis historia*) je dodnes cenným zdrojem poznatků z antické zoologie, botaniky, mineralogie a medicíny. „Obětí žízňivé touhy po vědění“ se stal, když při výbuchu Vesuvu pozoroval průběh živelné katastrofy.
Lud Hudibras – je podle jména křížencem dvou bájných britských králů. Král Lud dal podle kroniky Geoffreyho z Monmouthu (*Dějiny britských králů*, kolem 1140) postavit hradby kolem měs-

ta, které pak vešlo ve známost jako Londýn; o mírumilovném králi Hudibrasovi a jeho následovníku Bladudovi, který „v uměních předčil v Athénách všechny vzdělance“, zmiňuje se alžbětinský básník Edmund Spenser (1552-1599) v eposu *Královna víl* (The Faerie Queene).

- 528 *bájný král Cole* – postava známá ze zhudebněné dětské veršovánky
- 529 *Tower* – hrad při severním břehu Temže ve východní části Londýna; sloužil postupně za královský palác (do doby Jakuba I.), za vězení (do r. 1820) a za pokladnici královských klenotů (tou zůstal dodnes).
- 533 *v Morfusovo náruči* – zkomoleně místo „v Morfeově náruči“. Morfeus byl v antické mytologii bůh snů, syn boha spánku Hypna.
- 550 *Clifton* – výstavné předměstí Bristolu, na řece Avoně, s horkými minerálními prameny
- 568 *Věčnej žid* – Podle středověké legendy (v Anglii se poprvé objevila ve 13. století v kronice Matthewa Parise) jeden z Židů uhodil Krista nesoucího kříž na Kalvárii a vybízel jej k rychlejší chůzi. Na to prý Kristus odpověděl: „Já věru jdu, ale ty budeš meškat, dokud nepřijdu.“ Řečený Žid byl pak odsouzen k bloudění světem až do dalšího příchodu Spasitele. Podle jiné verze byl „Věčný žid“ ztotožňován se ševcem Ahasverem, odsouzeným ke stejnému údělu za to, že Krista odehnal od svých dveří.
- 581 *kvaker* – příslušník protestantské sekty, která se staví proti jakékoli světské obřadnosti. Pan Namby nepokládal za nutné před panem Pickwickem smeknout, proto se ho Sam Weller ptá, není-li „kvaker“.
- 585 *Fleet* (neboli Fleetské vězení) – známé vězení pro dlužníky, stálo za východním rohem ulice Fleet Street ve Farringdon Street; zbouráno bylo r. 1846.
- 616 *Constableovy rozmanitosti* (Constable's Miscellany) – „Sborník originálních a vybraných děl z literatury, umění a věd“, jak se uvádělo v plném titulu, začal vydávat skotský nakladatel Archibald Constable r. 1827. Bylo to vlastně torzo jeho původního plánu na vydávání řady laciných publikací proslulých autorů v měsíč-

ních intervalech. V realizaci tohoto velkolepého záměru zabránil Constableovi úpadek jeho firmy.

- 623 *lord kancléř* – jeden z nejvyšších britských hodnostářů. Kromě soudcovských funkcí, které tradičně zastává, je mj. též strážcem Velké říšské pečeti, poradcem panovníka zejména v právních otázkách, členem kabinetu a královské tajné rady, ex officio předsedá Sněmovně lordů.
- 629 *Turpin Richard* (1705–1739) – proslulý anglický loupežník. Na pověstné černé klisně Bess přepadal pocestné, kočáry a dostavníky a alibi si prý zajišťoval tím, že se neuvěřitelně rychle dovedl vzdalovat od místa činu. Nakonec byl zatčen a pověšen v Yorku. Kolovalo o něm mnoho historek, často smyšlených. Jedno z jeho legendárních přepadení líčí i balada v *Pickwickovcích*.
- 640 *Drury Lane* – divadlo pojmenované podle stejnojmenné ulice západně od „soudního“ areálu. Od jeho založení (původní divadlo bylo otevřeno r. 1663) vystupovalo tam mnoho slavných herců.
- 643 *Sudí dvory* (Doctors' Commons) – areál jižně od katedrály sv. Pavla, v němž stály budovy Spolku doktorů civilního práva (College of Doctors of Civil Law), se sídlem církevního a admiraltijního soudu a s četnými notářskými a advokátními kancelářemi. (Spolek byl rozpuštěn r. 1859 a budovy strženy r. 1867.)
- 703 *Holyroodský palác a svatyně* – Palác, založený r. 1501, a starobylé opatství, které pro augustiniánské kanovníky založil r. 1128 skotský král David I., byly zničeny ohněm r. 1543. Palác, obnovený po r. 1671, slouží za královskou rezidenci v době panovníkovy pobytu v Edinburghu; z opatství se v úplnosti zachovala Královská kaple, v níž je pohřbeno mnoho skotských králů. *Artušův stolec* – sedlovitý hřeben jihovýchodně od starého města, pojmenovaný podle legendárního britského krále Artuše.
- 712 *Richmond* – Jindřich, hrabě z Richmondu, přemožitel Richarda III. v bitvě u Bosworthu r. 1485 a poté jako Jindřich VII. zakladatel tudorovské panovnické dynastie. „Bojující“ vystoupí Richard a Richmond v posledním výjevu Shakespearova *Richarda III.*
- 728 *pan Grimaldi* Joseph (1778–1837) – vynikající klaun, mistr anglické pantomimy. Jeden z „hrdinů“ malého Charlese Dickense,

který od dětských let miloval divadlo, zemřel v době, kdy autor psal *Pickwickovce*.

- 732 *Společnost pro šíření lidskosti* – v orig. Royal Humane Society, společnost založená r. 1774, aby každoročně udělovala odměny a medaile zachráncům lidských životů.

- 818 *Východoindická společnost* – sdružení založené již r. 1600 za vlády královny Alžběty I. pro obchodování s Indií.

- 819 *Dulwichská galérie* – Dulwich College Picture Gallery byla první veřejnou obrazárnou v Londýně (od r. 1817). Obsahuje pěknou sbírku obrazů anglických i evropských mistrů; pozoruhodnými ukázkami jsou tam zastoupeni např. Rembrandt, Rubens, van Dyck, Poussin, Watteau.

Ediční poznámka

„Pozůstalé zápisy Pickwickova klubu“ vycházely nejprve v sešitovém vydání, v měsíčních intervalech od března 1836 do října 1837. Knižně, v jednosvazkovém vydání, vyšly poprvé v listopadu téhož roku. Téměř všechna moderní vydání čerpají z revidovaného vydání z roku 1867, které vyšlo ještě za autorova života.

Jako výchozí text jsme použili čtenářské vydání z roku 1983 (Odeon, edice Knihovna klasiků) ve stylově vytríbeném překladu Emanuely a Emanuela Tilschových, pořízeném z anglického originálu *The Posthumous Papers of the Pickwick Club* (Chapman & Hall, Ltd., Londýn 1897). Oproti zmiňovanému vydání jsme provedli opravy v souladu se současnou jazykovou normou, včetně pravidel o interpunkci, a opravy týkající se tiskových chyb. Omezujeme výskyt středníků a nahrazujeme je jinými interpunkčními znaménky, nejčastěji čárkou, ojediněle tečkou. Pokud nejde o charakteristický projev mluvčího, odstraňujeme kolísání ve všech jazykových jevech. Při skloňování cizojazyčných příjmení zachováváme základní tvar jména tam, kde by při vypuštění němeého „e“ mohlo dojít k ovlivnění výslovnosti (např. Snipeovi *místo* Snipovi, Priceovi *místo* Pricovi, Smithieová *místo* Smithiová atp.). Do stylistické a významové stránky překladového textu jsme zasahovali jen výjimečně (respektující anglický originál), a to v těchto konkrétních případech:

- 32: romantický příběh – strašné *místo* ... strašné
- 66: celou čtvrt hodinu *místo* celé čtvrt hodiny
- 67: či podrazila *místo* nebo podrazila
- 91: snítky zelené *místo* snítky zeleně
- 134: asi tak tři míle *místo* tak asi...
- 144: když vtom ho předešel *místo* když ho vtom předešel
- 146: já dám toho chlapa k soudu *místo* ... chlapa soudu
- 153: padne za oběť *místo* propadne...
- 169: zapomněl nad „i“ čárku *místo* ... na „i“...
- 223: moc dobře (sjednoceno v rámci jedné postavy) *místo*
moc dobře

- 231: nezačínal bysem se na toho podšívku mazanýho
vyptávat dřív než ráno *místo* ... až ráno
- 258: kandidáta a – jak můžeme *místo* ... kandidáta – a jak
můžeme
- 275: Platí-li to stejnou měrou také o brocích *místo* Platí-li
stejnou měrou...
- 285: ono mu nakonec nic jiného nezbude *místo* jak mu
nakonec...
- 314: ale nic naplat *místo* než nic naplat
- 318: bylo to docela pěkný *místo* bylo docela pěkný
- 334: do půlky prázdný *místo* do půl...
- 361: celou čtvrt hodinu *místo* ... hodiny...
- 368: jsem si úplně jistá *místo* jsem úplně...
- 474: za 2 minuty a čtvrt *místo* za 2 minuty a $\frac{1}{4}$
- 526: denní program byl velmi příjemný *místo* denní program
velmi příjemný
- 535: rázně otevřel své *místo* rázně rozhodil své
- 552: Opravdu jsem si to myslel *místo* Opravdu jsem to myslel
- 564: plnění povinnosti ho nabádá *místo* ... pobádá
- 564: Zkrátka a dobře *místo* Krátce a dobře
- 576: Na tak hodnýho tvora sem v životě ještě nenatrefil *místo*
Tak hodnýho...
- 612: aby mu postoupil pokoj *místo* ... odstoupil pokoj
- 650: kerej bysem si rád nacvičil *místo* bysem se...
- 664: ho úsečně okřikla *místo* ... zakřikla
- 673: která se opírala o Jacksonovo rámě *místo* která se vedla
Jacksona
- 701: městského sudího Mac... a cosi čtyřslabičného k tomu
místo městského soudího Mac- a ještě něco a čtyři slabiky
k tomu
- 735: Netrvalo ani deset minut *místo* netrvalo deset...
- 745: Vzpamatujte se *místo* Pamatujte se
- 805: nějakou mladou holku (sjednoceno v rámci jedné
postavy) *místo* nějakou...
- 812: Jsem z ní celý pryč *místo* Jsem po ní celý pryč

Obsah

Místo předmluvy	7
Osoby, místo a doba děje	9
KAPITOLA PRVÁ	21
<i>Pickwickovci</i>	
KAPITOLA DRUHÁ	25
<i>Cesta prvního dne a příhody prvního večera, jakož i jejich následky</i>	
KAPITOLA TŘETÍ	52
<i>Nová známost. Vyprávění kočovného herce. Nepříjemné překvapení a nemilá srážka</i>	
KAPITOLA ČTVRTÁ	63
<i>Vojenská přehlídka a cvičení. Další noví přátelé. Pozvání na venkov</i>	
KAPITOLA PÁTÁ	75
<i>Krátká. Líčí mimo jiné, jak se pan Pickwick odhodlal jet s koněm a pan Winkle na koni a jak to oba provedli</i>	
KAPITOLA ŠESTÁ	85
<i>Starodávná karetní společnost. Farářovy verše. Příběh o trestancově návratu</i>	
KAPITOLA SEDMÁ	100
<i>Jak pan Winkle, místo aby střelil po hejlu a zabil vránu, střelil po vráně a poranil hejla. Jak dingleydellský sportovní klub hrál s muggletonským kriketový zápas a jak Muggletonští obědvali na útraty Dingleydellských, a jiné zajímavé i poučné věci</i>	
KAPITOLA OSMÁ, ...	115
<i>v níž vychází jasně najevo, že pravá láska neběží ve vyjetých kolejích</i>	
KAPITOLA DEVÁTÁ	128
<i>Odhalení a stíhání</i>	

KAPITOLA DESÁTÁ	137
<i>Rozptýlí všechny pochybnosti (pokud jaké byly) o nezištnosti páně Jínglovy povahy</i>	
KAPITOLA JEDENÁCTÁ	151
<i>Přináší novou cestu a starožitný nález. Popisuje páně Pickwickovo rozhodnutí zhlédnout volbu poslance a obsahuje rukopis starého faráře</i>	
KAPITOLA DVANÁCTÁ	170
<i>Popisuje, jak pan Pickwick učinil velmi důležitý krok, který je mezníkem nejen v jeho životě, ale i v našem vyprávění</i>	
KAPITOLA TŘINÁCTÁ	176
<i>Ledacos o Eatanswillu; o tamních politických stranách a o volbě poslance za toto starobylé, věrné a vlastenecké městečko</i>	
KAPITOLA ČTRNÁCTÁ	195
<i>Obsahuje stručný popis společnosti, která se sešla v hostinci U Páva, jakož i příběh, který vyprávěl obchodní cestující</i>	
KAPITOLA PATNÁCTÁ	213
<i>Kreslí věrnou podobiznu dvou vynikajících osobností a přináší přesný popis společenské přesnídávky, pořádané v jejich domě a zahradě; kterýžto dýchánek vede k obnovení staré známosti a k počátku nové kapitoly</i>	
KAPITOLA ŠESTNÁCTÁ	228
<i>Příliš nabitá dobrodružnými příhodami, aby ji bylo možno nadepsat v krátkosti</i>	
KAPITOLA SEDMNÁCTÁ	248
<i>Ukazuje, že jsou případy, kdy záchvat revmatismu podněcuje tvořivost ducha</i>	
KAPITOLA OSMNÁCTÁ	256
<i>V krátkosti objasňuje dvě věci: předně moc hysterických záchvatů a za druhé tíhu okolností</i>	
KAPITOLA DEVATENÁCTÁ	268
<i>Příjemný den s nepříjemným koncem</i>	

KAPITOLA DVACÁTÁ	282
<i>Ukazuje, jaký smysl měli pánové Dodson a Fogg pro obchod a jejich písaři pro zábavu a jak došlo k dojemné rozmluvě pana Wëllera s jeho dávno ztraceným otcem; rovněž ukazuje, jak vybraní duchové se scházeli U Straky na vrbě a jak skvělá bude kapitola další</i>	
KAPITOLA DVACÁTÁ PRVÁ, ...	299
<i>v níž se stařec rozpovídá o svém zamilovaném námětu a vypravuje příběh o podivném klientovi</i>	
KAPITOLA DVACÁTÁ DRUHÁ	317
<i>Pan Pickwick jede do Ipswiche a zažije romantické dobrodružství s dámou středních let s vlasy na žlutých papírových natáčkách</i>	
KAPITOLA DVACÁTÁ TŘETÍ, ...	333
<i>v níž se pan Samuel Wëller začíná obírat přípravou na odvetný zápas s panem Trotterem</i>	
KAPITOLA DVACÁTÁ ČTVRTÁ, ...	342
<i>v níž pan Petr Magnus začne žárlit a dáma středních let propadne obavám, což přivádí Pickwickovce do rukou spravedlnosti</i>	
KAPITOLA DVACÁTÁ PÁTÁ	358
<i>Ukazuje kromě různých jiných zábavných věcí i to, jak královsky vznešený a nestranný byl pan Nupkins a jak pan Wëller splatil panu Jobu Trotterovi dluh i s úroky, a ještě jinou věc, která se na vhodném místě sama přihlásí</i>	
KAPITOLA DVACÁTÁ ŠESTÁ	377
<i>Obsahuje stručné vyličení toho, jak se vyvíjel spor Bardellová kontra Pickwick</i>	
KAPITOLA DVACÁTÁ SEDMÁ	384
<i>Samuel Wëller podnikne pouť do Dorkingu a seznámí se s macechou</i>	
KAPITOLA DVACÁTÁ OSMÁ	394
<i>Veselá vánoční kapitola; kromě svatby líčí i několik jiných kratochvílí, které jsou svým způsobem neméně dobré obyčeje jako svatba, ale v dnešní zkažené době se již tak příliš rigorózně nedodrží</i>	
KAPITOLA DVACÁTÁ DEVÁTÁ	416
<i>Vyprávění o tom, jak skřeti unesli hrobníka</i>	

KAPITOLA TŘICÁTÁ	426
<i>Jak se Pickwickovci seznámili s dvěma slušnými mladíky a jak s těmi příslušníky jednoho ze svobodných povolání pěstovali známost; jak se bavili na ležď a jak skončila jejich první návštěva</i>	
KAPITOLA TŘICÁTÁ PRVÁ	437
<i>Pojednává vesměs o právech a rozličných slavných veličinách v nich zběhlých</i>	
KAPITOLA TŘICÁTÁ DRUHÁ	453
<i>Popisuje mnohem zevrubněji, než to kdy učinil soudní novinářský zpravodaj, mládenecký večírek, který pořádal pan Bob Sawyer ve svém bytě v Southwarku</i>	
KAPITOLA TŘICÁTÁ TŘETÍ	467
<i>Pan Weller starší prosloví několik kritických myšlenek o literární tvorbě a s pomocí syna Samuela splácí menší splátku na oplátku důstojnému pánovi s červenýmnosem</i>	
KAPITOLA TŘICÁTÁ ČTVRTÁ	484
<i>Celá se věnuje zevrubnému a věrnému vypsání pamětihodného přelíčení ve sporu Bardellová kontra Pickwick</i>	
KAPITOLA TŘICÁTÁ PÁTÁ, ...	509
<i>v níž si pan Pickwick pomyslí, že by udělal nejlépe, kdyby odjel do Bathu, a proto tam také odjede</i>	
KAPITOLA TŘICÁTÁ ŠESTÁ, ...	525
<i>jejímž zlatým hřebem, jak poznáme, bude autentické znění pověsti o princí Bladudovi, jakož i krajně podivná nehoda, která stihla pana Winkla</i>	
KAPITOLA TŘICÁTÁ SEDMÁ	536
<i>Řádně omlouvá páně Wellerovu nepřítomnost tím, že popisuje večírek, na který byl pozván a kam také šel; rovněž vypravuje, jak ho pan Pickwick pověřil choulostivým a důležitým posláním soukromého rázu</i>	
KAPITOLA TŘICÁTÁ OSMÁ	550
<i>Jak se pan Winkle dostal elegantně z bláta do louže</i>	
KAPITOLA TŘICÁTÁ DEVÁTÁ	563
<i>Jak se pan Samuel Weller, pověřený milostným posláním, pustí do jeho plnění; s jakým úspěchem, ukáže se později</i>	

KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ	579
<i>Uvádí pana Pickwicka na nové a nikoli nezajímavé jeviště ve velkém dramatu života</i>	
KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ PRVÁ	591
<i>O příhodách pana Pickwicka, když přišel do Fleetského vězení; jaké vězně tam viděl a jak strávil noc</i>	
KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ DRUHÁ	604
<i>Dokazuje stejně jako předešlá, jak pravdivé je staré přísloví, že neštěstí nechodí po horách, ale po lidech. Rovněž obsahuje prapodivné a překvapivé oznámení, jež učinil pan Pickwick vůči panu Samuelu Wellerovi</i>	
KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ TŘETÍ	619
<i>Líčí, jak pan Samuel Weller upadl do nesnází</i>	
KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ ČTVRTÁ	633
<i>Jedná o rozličných drobných příhodách, které se zběhly ve Fleetském vězení, jakož i o záhadném chování pana Winkla; rovněž líčí, jak se ubohý vězeň kancléřského soudu konečně dočkal vysvobození</i>	
KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ PÁTÁ	647
<i>Líčí dojemný rozhovor pana Samuela Wellera s rodinnou společností. Pan Pickwick obejde malinký svět, v němž žije, a rozhodne se, že se s ním napříště bude stýkat tak málo, jak jen možno</i>	
KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ ŠESTÁ	664
<i>Vypravuje o tom, k jak hluboce tklivému projevu útlocitné šetrnosti se dovedli Dodson a Fogg povznést a jak čin nikoli bez jisté žertovnosti vykonali</i>	
KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ SEDMÁ	674
<i>Pojednává hlavně o věcech obchodních a o dočasné výhodě pp. Dodsona a Fogg. Pan Winkle se opět objeví, a to za zvláštních okolností. Páně Pickwickova blahověle se ukáže silnější než jeho paličatost</i>	
KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ OSMÁ	686
<i>Vypravuje, jak se pan Pickwick s pomocí Samuela Wellera snažil obměkčit srdce pana Benjamína Allena a usmířit hněv pana Roberta Sawyera</i>	

KAPITOLA ČTYŘICÁTÁ DEVÁTÁ	699
<i>Obsahuje vyprávění o strýci obchodního cestujícího</i>	
KAPITOLA PADESÁTÁ	716
<i>Jak pan Pickwick chvátal za předsevzatým posláním a jak hned na začátku dostal posilu, které se nejméně nadál</i>	
KAPITOLA PADESÁTÁ PRVÁ, ...	731
<i>v níž se pan Pickwick setká se starým známým, a hlavně této šťastné okolnosti vděčí čtenář za nesmírně zajímavé věci zde vyličené, které se týkají dvou slavných, mocných a vlivných veřejných činitelů</i>	
KAPITOLA PADESÁTÁ DRUHÁ	746
<i>Pojednává o vážné změně v rodině Wellerových a o neslavném pádu rudonosého pana Stigginsa</i>	
KAPITOLA PADESÁTÁ TŘETÍ	758
<i>Popisuje konečný odchod pana Fingla a Joba Trottera z jeviště a rovněž důležité a rušné dopoledne na Gray's Inn Square; končí naléhavým klepáním na páně Perkerovy dveře</i>	
KAPITOLA PADESÁTÁ ČTVRTÁ	771
<i>Obsahuje některé podrobnosti, které se týkají klepání, a rozličné jiné věci, mezi nimi i jistá zajímavá odhalení, jež se týkají pana Snodgrasse a mladé dámy a nejsou pro nit této kroniky nikterak nezávazná</i>	
KAPITOLA PADESÁTÁ PÁTÁ	787
<i>Pan Šalomoun Pell pořádá s pomocí vybraného kroužku kočích záležitosti pana Wellera staršího</i>	
KAPITOLA PADESÁTÁ ŠESTÁ	800
<i>Koná se důležitá porada mezi panem Pickwickem a Samem Wellerem, které se účastní také jeho otec. Nenadále přichází starý pan v chmelově žlutohnědém obleku</i>	
KAPITOLA PADESÁTÁ SEDMÁ, ...	813
<i>v níž se Pickwickův klub nadobro rozchází a všechno končí k obecné spokojenosti</i>	
Vysvětlivky	821
Ediční poznámka	833